Digitized by Google

Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

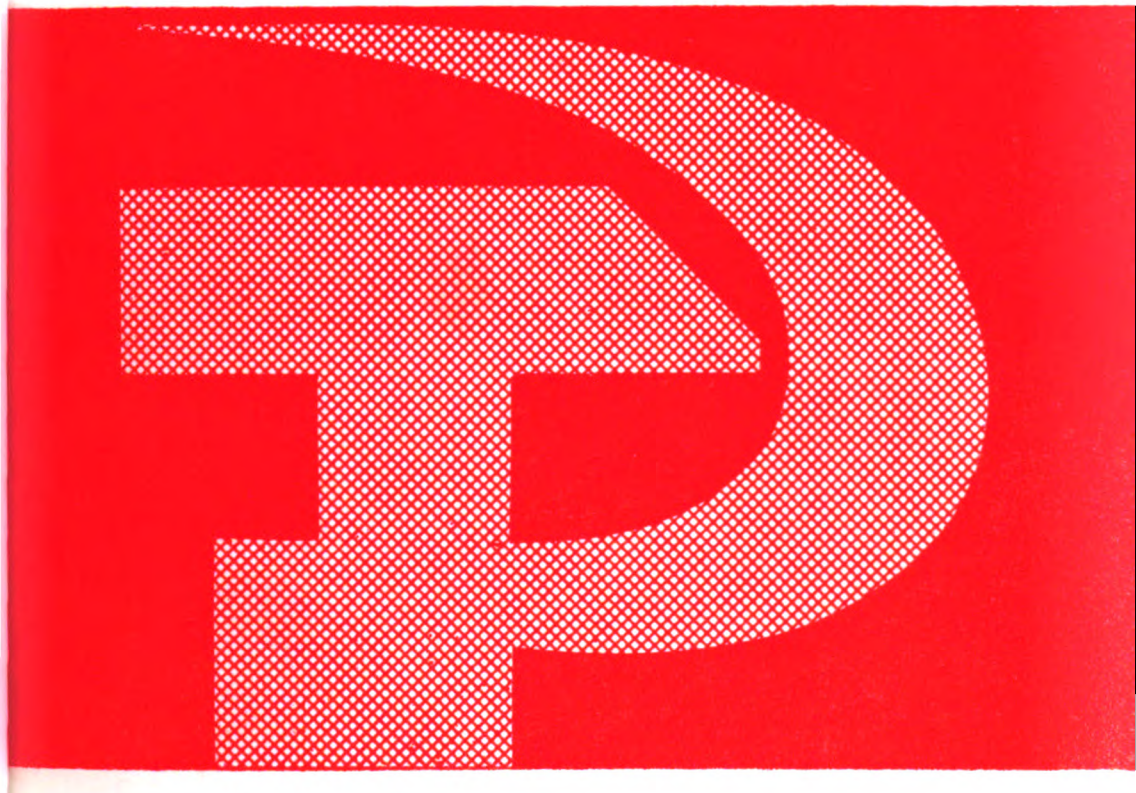

Partien zhivot

АРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
MAR 22 1977
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

СОФИЯ, ЯНУАРИ 1977 ГОДИНА 1

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 1
1977
ЯНУАРИ
★
ГОДИНА
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

— Обръщение на Централния комитет на Българската комунистическа партия към комунистите, към трудещите се, към българския народ 3

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

— Актуални проблеми на партийното строителство в трудовете на другаря Л. И. Брежнев 8

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Партийното ръководство на профсъюзите 23

Работата с кадрите

П. Русев — Проблеми и тревоги след юли 29
К. Дилчев — Ленински принцип с първостепенно значение . . . 34
Н. Ганчев — Резервните кадри 40
Л. Иванов — Комплексно оценяване и стимулиране 48
М. Табаков — Наша грижа и отговорност 53
Л. Капева — От чистите извори на класата 58

Качество и ефективност

С. Симеонов — Дълг на субективния фактор 61
Л. Василева — Усъвършенстване на социалистическото съревнование 68

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Н. Стоименов — В селищата край големия град 76

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Н. Дяволова — 80 години Дъскотска организация 82

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ 84

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ

С. Атанасов — Баба Вата 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Трендафилова — Древна и нова страна 90

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Н. Чонгаров — С повишено чувство за отговорност 93
Д. Кръстев — Конкретно ръководство и помощ 94

• • •

• — Партиздат през 1977 година 96

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

• — Мисли от един пленум 81

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков (отговорен секретар), Л. Пирончев, П. Радев (отговорен секретар), М. Ралчева, И. Рачев Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2244. Тираж 51 000. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. I. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОБРЪЩЕНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ КЪМ КОМУНИСТИТЕ, КЪМ ТРУДЕЩИТЕ СЕ, КЪМ БЪЛГАРСКИЯ НАРОД

СКЪПИ ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

Нашата родина, устремена по пътя на социалистическия възход, стои пред нови грандиозни задачи — задачите, които постави одобреният от Народното събрание закон за единния план за седмата петилетка и 1977 година.

Планът конкретизира основните насоки за обществено-икономическото развитие на страната през периода 1976—1980 година, приети от Единадесетия конгрес на БКП. В него е отразена волята и решимостта на вашия народ неотклонно да осъществява ленинската априлска линия на Партията — линията за непрекъснато увеличаване икономическата мощ на страната, за осигуряване още по-високо благосъстояние на народа, за все по-пълно и всестранно сближаване със Съветския съюз и интеграция с другите страни — членки на СИВ, за увеличаване приноса на Народна република България в борбата за мир, международно сътрудничество и социален прогрес.

Седмата петилетка е нова решителна крачка по пътя към историческата програмна цел: да се изгради развито социалистическо общество и да се създадат материални и духовни предпоставки за постепенен преход към комунизма.

Предначертанията на Единадесетия конгрес, вплътени в плана за седмата петилетка, пораждат чувство на гордост и въодушевление у всеки гражданин на нашата страна. Те са основа за широко социално-икономическо, политическо, идеологическо и културно настъпление във всички сфери на живота.

Националният доход ще се увеличи с 45 на сто, което означава, че нашата страна и занапред ще заема едно от челните места в света по темпове на икономическо развитие. Значително ще се разшири и ще се издигне на качествено нова степен нашата материално-техническа база. За тази цел се планират 30,7 милиарда лева капитални вложения — почти толкова, колкото през първите пет петилетки, взети заедно. Две трети от капиталните вложения се отделят за модернизация, реконструкция и разширение на предприятията, а само за модернизация и реконструкция — повече от половината.

Седмата петилетка ще бъде петилетка на повсеместна интензификация на народното стопанство. Почти целият прираст на националния доход ще бъде осигурен от повишаването на обществената производителност на труда.

И през тази петилетка най-голямо внимание се отделя на промишлеността. Обемът на нейната продукция ще нарасне с 55 на сто. С изпреварващи темпове ще се увеличава производството на отраслите, които имат най-голямо значение за научно-техническия прогрес и за повишаване ефективността на народното стопанство — машиностроене, електроника, металургия, електроенергетика, химическа и нефтохимическа промишленост. През 1980 година те ще произвеждат половината от цялата промишлена продукция в страната.

Главно направление в развитието на на-

Digitized by Google

шето социалистическо селско стопанство през седмата петилетка ще бъде осъществяването на подем в животновъдството и внедряването на висока култура в земеделието. Обемът на селскостопанската продукция ще се увеличи с 20 на сто.

През седмата петилетка ще получи бързо развитие строителното производство по пътя на неговото индустриализиране, подобряване качеството на строително-монтажните работи, съкращаване сроковете за изграждане и въвеждане в действие на основните фондове и намаляване дела на незавършеното строителство.

Големите мащаби и високите темпове на развитие са подчинени на една висша цел — щастието и благоденствието на човека, добруването на народа. През седмата петилетка неотклонно ще се осъществява линията на Партията за по-пълно задоволяване материалните и духовните потребности на трудещите се, за по-нататъшно повишаване жизненото равнище на народа. Ще се създават все по-благоприятни условия за многостранно развитие на личността, за утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Реалните доходи на човек от населението ще нарастнат с 20 на сто, общото потребление на стоки ще се увеличи с 40 на сто, а обемът на промишлените услуги — с 65 на сто. Ще се подобри жизнената среда и преди всичко условията на труда. Ще бъдат изградени два пъти повече жилища в сравнение с шестата петилетка, ще се разшири мрежата от детски заведения. Ще нарастнат обществените фондове, предназначени за развитието на просвещението, здравеопазването и социалното осигуряване. Създават се все по-благоприятни условия за разцвета на социалистическата наука, изкуство и култура.

Единадесетият партиен конгрес не само изработи конкретна програма за по-нататъшното развитие на страната, но определи и главното направление за нейното изпълнение: **всенародна борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа във всички сфери на обществено-икономическия живот**. Това повелява да работим така, че от всеки лев, изразходван за производство, да се получава повече, по-разнообразна и с по-високо качество продукция.

Задачата сега е да се използват в максимална степен всички резерви и възможности, с които разполага обществото, за да се осигурят нови източници и условия за ускорено икономическо развитие, за по-нататъшно повишаване на материалното и културното благосъстояние на народа.

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

През 1976 година трудещите се поставиха успешно начало на изпълнението на седмата петилетка и по този начин бе потвърдена правилността на икономическата политика на Партията. Благодарение на извършената широка политическа и организаторска работа за разгръщане на инициативата и творчеството на трудовите колективи се разгоря масово социалистическо съревнование, зародиха се нови почини, които допринесоха за постигането на големи успехи в икономическото и обществено-политическото развитие на страната.

Конгресната 1976 година влиза в славния летопис на социалистическото ни строителство като година на вдъхновен и плодоносен труд, на нови завоевания във всички области на нашия живот. Тя ще се запомни с огромния политически подем, с ярко манифестираното единство и сплотеност на народа около Партията, около нейния Централен комитет начело с другаря Тодор Живков — верния последовател и продължител на делото на Георги Димитров.

Централният комитет на Българската комунистическа партия изказва сърдечна благодарност на работниците от промишлеността, строителството, транспорта и търговията, на селскостопанските труженици, на научните дейци и специалистите, на всички трудещи се за самоотвержената им работа и за активното им участие в изпълнението и преизпълнението на плана за първата година на петилетката.

Постигнатите резултати през тази година са здрава основа за още по-ефективна работа през следващата година и цялата петилетка. Сега главното е да затвърдим и развием тези резултати, да преодолеем допуснатите слабости, особено при изпълнението на качествените показатели, да създадем условия за претворяване на седмата петилетка в дела.

Централният комитет на Българската комунистическа партия призовава всички трудещи се в нашата родина на всенародна борба за изпълнение и преизпълнение на седмата петилетка и на плана за 1977 година под девиза „Ефективност и качество — качество и ефективност!" Със своя вдъхновен труд да превърнем следващата година в година на висока ефективност и високо качество във всички отрасли, във всяка обществена дейност! На всяко работно място, във всички звена на народното стопанство да работим така, че трудът ни да бъде високопродуктивен, планът да се изпълнява ритмично от всекиго по всички показатели!

СКЪПИ РАБОТНИЧКИ И РАБОТНИЦИ, РЪКОВОДИТЕЛИ И СПЕЦИАЛИСТИ,

Нашият призив в борбата за осъществяване стратегическия девиз, приет от XI конгрес на Партията, е:

Внедрявайте повсеместно и енергично постиженията на научно-техническата революция, най-нова техника, прогресивни технологически процеси и проектни решения! Всичко ново, което се ражда в институтите, в конструкторските бюра, в заводите и в аграрно-промишлените комплекси, което е създадено от новаторите и изобретателите, по най-прекия път, в най-кратки срокове да намира приложение в производството. Борете се с всички сили

Digitized by Google

за решително издигане качеството и технико-икономическото равнище на продукцията до нивото на световните постижения!

Използвайте най-ефективно производствените фондове! Всички агрегати, машини и съоръжения да работят на две и три смени при шест и седемдневен режим на работа в седмицата! Съкращавайте престоите, пестете всеки час, всяка минута работно време!

По-бързо въвеждайте и усвоявайте новите мощности!

Осъществяването на курса за висока ефективност и качество изисква последователно да се прилага новият подход в концентрацията и специализацията на производството в мащабите на цялото народно стопанство, строго да се съблюдават ленинските принципи на стопанисване в духа на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

В центъра на вниманието на трудовите колективи трябва да стоят проблемите, от които зависят растежът на обществената производителност на труда, динамичното развитие на страната. Интересите на народа изискват по-нататъшната концентрация, специализация и модернизация на производството да се извършват с оглед постигането на максимален народностопански ефект. Главното сега е развитието на всеки отрасъл, производство и дейност да се подчини на интересите на цялата икономика, да се преодолеят докрай ведомствените барисри и местническите интереси. Прилагането на новия подход при концентрацията, специализацията и модернизацията на производството има ключово значение за развитието на нашата икономика, за повишаване на нейната ефективност.

Икономическият възход на родината и икономията на труд, материали, суровини и енергия са неразривно свързани. За да нараства постоянно и с високи темпове икономическият потенциал на страната, за да става животът на хората все по-щастлив и заможен, е необходимо всеки да проявява максимален стремеж и умение да пести, ефективно да използва всеки вложен лев, всеки час труд, всеки килограм суровина, да се пресичат от корен проявите на безстопанственост, разхищенията на народни средства.

Няма друг по-сигурен път за всестранния напредък на националната икономика, за осигуряване на необходимите материални източници за повишаване жизненото равнище на народа освен решителния курс за снижаване себестойността и за увеличаване рентабилността на производството, за бърз растеж на обществената производителност на труда.

Централният комитет на БКП призовава партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации, трудовите колективи, всички комунисти, сдружените земеделци, комсомолците, тружениците от града и селото:

На борба за решителен прелом в използването на материалите, в събирането и оползотворяването на вторичните суровини! Подобрявайте конструкцията на изделията, увеличавайте дъбочинната преработка на суровините и материалите! Снижавайте себестойността, намалявайте материалоемкостта на продукцията! Да изпълним докрай националната програма за ефективно използване на материалните ресурси!

Икономично и ефективно използвайте валутните и финансовите ресурси на страната!

Трудът е нашето най-голямо богатство. Използвайте го все по-рационално и ефективно! Издигайте равнището на научната организация на производството, труда и управлението! Повишавайте своята квалификация, своето умение и майсторство!

Бъдете непримирими срещу безстопанствеността и злоупотребата с обществените блага, против нарушенията на законността! Пазете и стопанисвайте ефективно общонародната собственост — основата на социалистическия строй!

Всеки труженик на нашето общество трябва да се проникне от съзнанието, че от неговия труд зависи какво и колко ще получи, какви социални придобивки ще ползва, че повишаването на жизненото равнище е не само грижа на държавата, но и негов неотменен дълг, първостепенно задължение на всеки трудов колектив.

Нужен е решителен прелом в укрепването на социалистическата дисциплина. Бъдете непримирими към нейните рушители, към онези, които пренебрегват обществените интереси и не изпълняват добросъвестно своите задължения!

Комунисти, сдружени земеделци, комсомолци, ръководители от всички равнища на обществената, държавната и стопанската дейност, вашият личен пример ще даде мощен тласък за утвърждаването на съзнателна дисциплина, за възпитаване у трудещите се на високо чувство за отговорност при изпълнение на поетите задължения, за още по-активното им участие в социалистическото строителство!

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

Решаващ фактор за развитието на нашето общество е участието на НР България в международното социалистическо разделение на труда. **Всички наши успехи са неразривно свързани с по-нататъшното задълбочаване и разширяване на социалистическата икономическа интеграция и преди всичко на всестранното сътрудничество и сближаване на Народна република България със Съветския съюз.** Ето защо висш патриотичен и интернациона-

Digitized by Google

лен дълг на всеки ръководител и специалист, на работниците и служителите, на трудовите колективи е да изпълняват точно и навреме всичките си задължения, произтичащи от договорите и споразуменията на нашата страна с братските социалистически държави, да съдействуват активно за развиване на външноикономическите връзки на България с другите държави, за все по-голяма ефективност от външноикономическата дейност на страната.

Важно условие за повишаване ефективността и качеството на нашето обществено-икономическо развитие е по-нататъшното усъвършенствуване на социалното управление върху основата на последователното прилагане на програмно-целевия и комплексен подход и кибернетизацията.

Централният комитет на Партията призовава държавните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства, научните работници и специалистите да изучават, овладяват и творчески да прилагат в живота основните изисквания на икономическия механизъм на планиране и стимулиране.

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ, СКЪПИ СЪОТЕЧЕСТВЕНИЦИ,

Пред нашия народ са разкрити ясни перспективи за движение напред, очертани са нови върхове, които трябва да се превземат през следващите години

Съдбата на седмата петилетка и планът за 1977 година е във ваши ръце — в ръцете на героичната работническа класа, на тружениците от село, на интелигенцията, на целия народ.

Повелята сега е да се постига всеки ден, всяка седмица, всеки месец от всекиго високо качество и ефективност в работата. В това е залогът за успешно осъществяване на икономическата стратегия на Партията. Ефективността и качеството трябва да станат отличителна черта на труда на работниците и кооператорите, на ръководителите и специалистите, на научно-техническите кадри, за да може субективният фактор да се издигне на висотата на големите задачи, които поставиха Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум на Централния комитет на Партията.

Във всяко предприятие откриването и пълноценното оползотворяване на вътрешните резерви може да осигури производството на много повече продукция и да доведе до значително подобряване на нейното качество. Трудовите колективи сега подготвят своите насрещни планове, на които Централният комитет на Партията придава огромно значение. Основно съдържание на насрещните планове и на социалистическото съревнование трябва да станат качествените показатели. Да се разгони всенародно социалистическо съревнование във всеки трудов колектив, на всяко работно място: за висока обществена производителност на труда, за издигане качеството и снижаване себестойността на произвежданата продукция, за увеличаване на рентабилността. Съревнованието още по-активно да съдействува за ритмично изпълнение на плана по всички показатели, за своевременно осигуряване на кооперираните доставки, за създаване на здрав социално-психологически климат във всеки трудов колектив.

Сърцевината на трудовата надпревара трябва да бъде увеличаване приноса на всеки трудещ се за постигане на максимален народностопански резултат. Челният опит и националните почини за повишаване ефективността и качеството трябва да станат масова практика.

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща към героичната работническа класа, към вас, работници от промишлеността, строителството, транспорта и съобщенията: проявявайте творчество и инициатива в своята работа, разкривайте резервите, воювайте за висока ефективност и високо качество на вашия трудов участък, изпълнявайте и преизпълнявайте своите планове по всички показатели!

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща към вас, тружениците от селското стопанство: увеличавайте селскостопанската продукция, снижавайте нейната себестойност! От вас страната очаква повече месо, мляко, зърно, зеленчуци и плодове! Отглеждайте грижливо, прибирайте навреме и оползотворявайте всичко, което ражда нашата земя! Използвайте най-ефективно селскостопанската техника, повишавайте културата на земеделието!

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща към народната интелигенция, към вас, инженери и техници, научни работници, дейци на изкуството и културата, на образованието и здравеопазването: съдействувайте още по-активно за развитието и внедряването на постиженията на научно-техническата революция, за подготовката на висококвалифицирани млади специалисти, за комунистическото възпитание на трудещите се, за укрепване на тяхното здраве и работоспособност!

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща към вас, работниците от търговията, общественото хранене и услугите: осигурявайте повече, по-разнообразни и висококачествени стоки и услуги за населението! Подобрявайте общественото хранене, внедрявайте прогресивни форми на работа, повишавайте културата на обслужването!

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща към вас, български жени и майки: още по-активно участвувайте в целокупния живот на страната, в създателния труд за благото на родината, в отглеждането и възпитанието на подрастващото поколение!

Централният комитет на Българската

Digitized by Google

комунистическа партия се обръща към вас, младежи и девойки, ученици и студенти: овладявайте упорито и задълбочено науката и техниката, участвувайте най-активно в производителния труд! Израствайте като достойна смяна на своите революционни предци, като активни строители на социализма и комунизма!

Централният комитет на Българската комунистическа партия се обръща с призив към партийните организации, към всички комунисти да застанат начело на всенародната борба за успешно изпълнение на седмата петилетка, да използват най-пълно натрупания опит, да усъвършенствуват своята дейност. Бъдете винаги в челните редици, бъдете там, където е най-трудно! Отдавайте на народа, на борбата за неговите интереси и щастие своите знания и способности! Заедно с народните съвети, профсъюзите и Комсомола се заловете творчески за практическото решаване на предстоящите задачи, осигурете изпълнението на плана с широка организаторска, политическа и идейно-възпитателна работа! Най-добрите колективи, челници и новатори от производството, победители в съревнованието, трябва да се обградят с всенародна почит и уважение, да се поощряват материално и морално.

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

Нашето бъдеще, нашето щастие и благоденствие зависят сега от нас!

Българската комунистическа партия дълбоко вярва в голямата творческа енергия на нашия народ, който е способен да преодолее всякакви трудности по пътя към нашата цел. А тази цел е благородна и хуманна — процъфтяване на родината, благоденствие и щастие на всички труженици.

Новите социални и икономически завоевания ще имат голямо интернационално значение, ще издигнат още повече международния авторитет на НР България. Това ще бъде нашият достоен принос за укрепване на социалистическата общност, на световния мир и безопасност на народите, за социален прогрес на човечеството.

Централният комитет на БКП е дълбоко уверен, че трудещите се по-високо ще издигнат знамето на всенародното социалистическо съревнование и със своята самоотвержена работа ще осигурят изпълнение и преизпълнение на седмата петилетка.

Към нови трудови победи, скъпи другари, към нови трудови подвизи!

ЕДИННИ И СПЛОТЕНИ ОКОЛО БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ, НА ВДЪХНОВЕН УДАРЕН ТРУД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ПРЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА И ПЛАНА ЗА 1977 ГОДИНА, ЗА ПО-НАТАТЪШНИЯ ВСЕСТРАНЕН РАЗЦВЕТ НА НАШАТА СКЪПА РОДИНА — НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ!

Централен комитет на Българската комунистическа партия

Digitized by Google

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО В ТРУДОВЕТЕ НА другаря Л. И. БРЕЖНЕВ

Ръководството на Комунистическата партия е жизнена основа на съветското общество и въплъщава неговите основни цели и тенденции. КПСС изработва генералната перспектива за развитие на нашата страна, определя политическата линия и организира трудещите се за нейното претворяване в живота. Цялата наша действителност изцяло потвърждава правилността и реалистичността на постановките на XXIII, XXIV и XXV конгрес, изводите и положенията в докладите, речите и изказванията на другаря Л. И. Брежнев, в които актуалните въпроси на живота и дейността на Комунистическата партия получиха дълбока научна разработка. Тези изводи и положения служат на понататъшното укрепване на идейното и организационното единство на партийните редове, на засилването на партийното влияние сред масите.

Трудовете на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев по въпросите на партийното строителство са образец на комунистическа идейност и партийност. Те свидетелствуват за научната обоснованост и последователност на генералния курс на Комунистическата партия на Съветския съюз и са голям творчески принос в съкровищницата на марксизма-ленинизма.

Разглеждане на закономерностите на развитието на Партията, повишаване на нейната ръководна роля в етапа на развитото социалистическо общество, обосноваване на методите и формите на партийното ръководство на държавните и обществените органи и институти, всестранен анализ на вътрешнопартийните отношения — такова е основното съдържание на издадения от Издателството за политическа литература сборник речи и статии на др. Л. И. Брежнев „За актуалните проблеми на партийното строителство". В книгата са включени изказвания по основните въпроси на партийното строителство през периода от октомври 1964 до октомври 1976 г. Събрани заедно, тези работи ярко и убедително показват плодотворната ръководна дейност на Комунистическата партия, нейния богат, съдържателен вътрешен живот.

Статията с малки съкращения препечатваме от сп. „Партийная жизнь", кн. 24/1976, с. 3.

Digitized by Google

• • •

В книгата на др. Л. И. Брежнев в неразривно единство се представят историята и съвременността, миналата и сегашната дейност на Партията и народа. Това единство се определя от обстоятелството, че в основата на дейността на Партията беше и си остава всепобеждаващото марксистко-ленинско учение. Като се ръководи твърдо и неотклонно от него, Партията осигурява пълна приемственост на своя политически курс, тясна връзка на изтъканите теоретически положения с практическите дела. „Нашата партия има голяма, наситена, богата на събития история — се казва в книгата. — И ако ние с успех изминахме огромен и труден път, достойно издържахме всички изпитания, това се дължи преди всичко на факта, че всякога сме използвали най-сигурното си оръжие — марксистко-ленинското учение, неотклонно сме следвали това учение, творчески сме го развивали. И ако нашата Партия, целият огромен сплотен колектив на съветските комунисти се справят днес успешно с всички възникващи пред нас задачи, ако на всеки участък от работата — голям или малък — комунистите с чест изпълняват авангардната си роля, това се дължи именно на факта, че нашата Партия е възпитана в духа на марксизма-ленинизма, пропита е от идеите на това велико учение. За нашата Партия ленинизмът стана истинска наука как да се побеждава. И за нас той ще си остане завинаги такъв."[1]

Комунистическата партия разработва и осъществява политиката си в областта на икономиката, на социалния и духовния живот, като строго се опира на революционната теория. Нашата практика с цялата си убедителност показва нерушимостта на положенията и принципите на марксистко-ленинското учение. „Марксизмът-ленинизмът — отбелязва Леонид Илич — е единствената сигурна основа за разработване на правилна стратегия и тактика. Той ни позволява да разбираме историческата перспектива, помага ни да определим насоката на социално-икономическото и политическото развитие за дълги години напред, правилно да се ориентираме в международните събития."[2]

Забележителен пример на научно обобщаване многостранната практика на съзидателната работа на Партията и народа, на творческото развитие на марксистко-ленинската теория са решенията на конгресите на КПСС, на пленумите на Централния комитет, докладите, речите и изказванията на др. Л. И. Брежнев. В тези документи са разработени основните проблеми на нашето движение напред — пътищата и методите за създаване на материално-техническата база на комунизма, за усъвършенстване на обществените отношения, за формиране на новия човек и развитие на социалистическия начин на живот, за повишаване на ефективността на общественото производство.

Цялото съдържание на сборника убедително потвърждава дълбоката правота на ленинските думи, че Комунистическата партия — това е умът, честта и съвестта на нашата епоха. Партията се оказа на височината на възложената ѝ историческа отговорност за съдбата на социализма и мира. Не е имало и няма нито един важен проблем, в решаването на който Партията да не е влагала своя ум, своята воля, своята неизчерпаема енергия. Като спечели безграничното доверие на работническата класа, на всички трудещи се, като създаде развитото социалистическо общество, нашата Партия уверено изведе Съветския съюз — най-крупната в света държава — на магистралния път на комунистическото строителство. „Ние заявяваме тържествено — посочва Л. И. Брежнев, — че съветските комунисти и занапред ще пра-

[1] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, Партиздат, С., 1975, с. 171.

[2] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, Партиздат, С., 1976, с. 94.

Digitized by Google

вят всичко, за да бъде нашата Партия, създадена и възпитана от Ленин, винаги достойна за тази висока оценка на своя основател, учител и вожд."[1]

Разглеждайки работата, свършена от Партията през изтеклото десетилетие, др. Л. И. Брежнев посочва нейната многостранност и в същото време вътрешната връзка на всичките й съставни части. В дейността на Партията, както се отбелязва в книгата, се съчетават: „Решаване на най-големи теоретични проблеми на социализма и комунизма — и всекидневна практическа, организаторска работа; ръководене на икономиката на страната в града и в селото — и разработване на най-сложни проблеми на външната политика; неуморна дейност за идейно възпитание на народа и развитие на културата — и укрепване на Съветската държава, осигуряване на несъкрушима отбрана на страната; постоянни грижи за заздравяване на съюза между работническата класа и селяните — и укрепване на братската дружба между всички народи на нашата велика родина."[2]

В хода на строителството на комунизма се осъществяват огромни по своите мащаби обществени преобразования. И те се осъществяват не стихийно, а съзнателно, по волята на хората, опознали законите на общественото развитие. Само политическият авангард на народа — Комунистическата партия — е способен последователно и целенасочено да обединява усилията на милиони хора за решаване на задачите, свързани със създаването на новото общество, да придаде на цялата тази гигантска работа научнообоснован и планомерен характер. „Политиката на нашата Партия — казва Л. И. Брежнев — има за цел всестранното използване на богатите ресурси и възможности на социалистическото производство за издигане благосъстоянието на съветските хора, за по-нататъшно развитие на комунистическите обществени отношения. Силата на тази политика се крие в научната й обоснованост и реалистичност, в това, че тя дава възможност да се осигури равномерно и уверено движение на нашето общество напред към комунизма..."[3]

Докладите, речите, статиите на Л. И. Брежнев съдържат фундаментална разработка на проблемите, които характеризират живота и дейността на Комунистическата партия на съвременния етап. Книгата представлява голям теоретически принос в ленинското учение за революционната партия на работническата класа, за нейната роля в строителството на социализма и комунизма. В нея дълбоко и всестранно са анализирани решаващите фактори и обективната закономерност на повишаването на ролята на Комунистическата партия в хода на настъпателното движение на съветското общество към комунизма. Ръководната, мобилизиращата роля на Партията, отбеляза др. Л. И. Брежнев пред XXV конгрес, това не е отвлечено понятие. Това е самият живот, цялата наша всекидневна практика. Колкото по-широк е размахът на създателната дейност на съветския народ, колкото по-сложни са проблемите, които има да се решават, толкова по-високи са ролята и отговорността на Партията, която върви начело на масите. Засилването на ръководната роля на КПСС означава, че значително нарастват задълженията й във всички области на икономическия, социално-политическия и идейно-теоретическия живот, че се повишава нейната историческа отговорност пред трудещите се, пред международного комунистическо и цялото революционно-освободително движение. Много по-високи изисквания към партийното ръководство

[1] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, с. 291.
[2] Пак там, с. 165—166.
[3] Пак там, с. 138.

Digitized by Google

предявява научно-техническата революция, която съществено изменя целия облик на нашия живот. „Засилването на ръководната роля на Партията е извършващ се в нашето социалистическо общество процес, който е тясно свързан с цялото негово развитие и отразява неговите обективни потребности.“[1]

Опитът в нашето строителство показва, че социалистическата общонародна държава може успешно да се развива само при ръководната роля на работническата класа, под ръководството и направляващото влияние на Комунистическата партия. В хода на нашето придвижване към комунизма все по-важна става дълбоката и всестранната обоснованост на приеманите от Партията решения. Умението въпросите да се решават строго научно, комплексно и системно, да се свързват в едно цяло всички процеси, които протичат в обществото, да се вижда историческата перспектива — това е неотменна и съществена страна в дейността на Партията — в условията на зрелия социализъм.

Постоянно укрепване на идейното и организационното единство на партийните редици, верността на Партията към ленинските организационни принципи — ето я най-добрата гаранция, че комунистите са достойни за доверието на народа, че винаги се проявяват като ръководна, направляваща сила на нашето общество. Колкото по-напред отиваме, колкото по-крупни задачи има да решава Партията, толкова по-големи грижи са длъжни да проявяват партийните организации за попълване на партийните редове с нови сили за сметка от средите на тези, които са заслужили признанието на комунистите и безпартийните със своята трудово-обществена дейност.

Във влезлите в сборника изказвания на другаря Л. И. Брежнев обстойно са посочени изменения, настъпили в състава на КПСС през последните години, дадена е картината на развитието на Партията, на нейното нарастване и укрепване. Формирането на редовете на КПСС протича на основата на нерушимата основа на ленинските принципи за членство в Партията. Нашата Партия така регулира нарастването на своите редове, че най-успешно да решава поставените от живота задачи.

Сега КПСС е шестнадесетмилионен отряд — съюз на комунисти единомишленици, крепко сплотени от единството на възгледите, на волята и действията. За тридесет години числеността на КПСС нарасна почти три пъти. Съвършено очевидно е, че нарастването на партийните редове ще продължава и занапред. „Такава е — подчертава Л. И. Брежнев — обективната тенденция, която произтича от целия ход на общественото развитие при социализма, от повишаването на ръководната роля на Партията, на нейния авторитет. Но КПСС не форсира численото си нарастване. Тя приема в редиците си само онези, които на дело са доказали, че влизат в Партията, както казваше Ленин, не за да получават някакви изгоди, а за да работят самоотвержено за комунизма.“[2]

В условията на развития социализъм, когато КПСС стана партия на целия народ, тя съвсем не загубва своя класов характер. По своята природа КПСС беше и си остава партия на работническата класа. След XXIII и особено след XXIV конгрес партийните организации засилиха работата си по подбора за партийните редове на челни работници, които сега твърдо заемат преобладаващо място сред новоприетите в КПСС. „Ние изпитваме дълбоко задоволство, че работниците представляват днес 58 процента от новите членове. Това е закономерно, то отразява ръководната роля на работническата класа в живота на обществото.“[3]

---

[1] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, с. 186.
[2] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 83—84.
[3] Пак там, с. 83.

Digitized by Google

През последните пет години броят на работниците в социалния състав на Партията нарасна със 750 хиляди и сега надхвърля 6,5 милиона души. Такава линия по въпросите на нарастването на Партията ще се следва и занапред. В същото време решенията на XXV конгрес на КПСС насочват партийните комитети да подобряват подбора за Партията измежду челните колхозници. Това е в интерес на по-нататъшното укрепване на съюза на работническата класа и колхозните селяни. Голямо значение се придава и на задачата в Партията да се приемат майстори, сменни инженери, началници на участъци, агрономи, зоотехници и други непосредствени участници в производствения процес. Сега общо взето работниците, колхозниците и другите трудови хора, заети в материалното производство — тази решаваща сфера в живота на обществото, — съставляват около 80 процента от новоприетите в КПСС.

Партията отчита важната роля на интелигенцията в разгръщането на научно-техническата революция, в подема на културата на народа и затова отдава голямо значение и се грижи да приема в своите редове представители на интелигенцията. През последните пет години в КПСС бяха приети над 500 хиляди специалисти от народното стопанство, лекари, учители, дейци на науката, литературата и изкуството. Това представлява повече от четири пети от всички служещи, приети в Партията. Ето защо съществуващото тук и там мнение, че интелигенцията не се приемала достатъчно в Партията, не отговаря на действителното положение. В нашата страна в Партията членуват всеки четвърти инженер, техник, агроном, зоотехник, учител, всеки петишести лекар, всеки втори кандидат на науките.

Все по-голямо е попълнението и от средите на младежите и жените. Докато през 1966—1970 г. комсомолци бяха 45,4 на сто от новоприетите кандидат-членове на Партията, през 1975 г. те бяха над 70 на сто. В периода между двата последни конгреса в КПСС бяха приети повече от 764 хиляди жени, или 29,5 на сто от всички кандидат-членове. Сега жените са почти четвърт от броя на комунистите у нас.

XXV конгрес подчерта необходимостта да се повиши значението на кандидатския стаж. Другарят Л. И. Брежнев ясно определи какво означава това за партийните организации: „Всестранната проверка на политическите и деловите качества на кандидат-члена на Партията и неговото марксистко-ленинско възпитание — към всичко това трябва да се отнасяме най-строго. Не трябва да забравяме, че всеки комунист трябва да бъде високоидеен, активен боец на Партията, да върви в първите редици на строителите на комунизма.“[1]

Следвайки заветите на В. И. Ленин, КПСС прави всичко, за да издига званието на члена на Партията. Важна роля в тази насока изиграха проведената по решение на XXIV конгрес обмяна на партийните документи. Целите, които преследваше обмяната, са достигнати. Тя допринесе за активизиране на комунистите, за засилване на боеспособността на партийните организации, за повишаване равнището на тяхната политическа и организаторска дейност. Важен резултат от обмяната е повишаването на взаимната взискателност на комунистите един към друг, създадената в партийните организации непримиримост спрямо нарушителите на Устава и Програмата на Партията. Обогатиха се формите и методите на индивидуална работа с членовете и кандидат-членовете на Партията. Сега по-равномерно се разпределят партийните поръчения. По-добре се използват за възпитателни цели и мерките за партийно въздействие. Като отчитат придобитя по време на обмяната опит, много партийни организации успешно работят над по-на-

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 84.

Digitized by Google

татъшното повишаване на сплотеността на своите редове, развиват инициативата на комунистите, укрепват партийната дисциплина.

Нашата Партия е голям, могъщ организъм. И е много важно всички нейни звена да работят съгласувано, целеустремено и резултатно. Това може да се постигне само ако безусловно се спазват ленинските норми на партиен живот и принципите на партийно ръководство. Като прилага неотстъпно ленинските норми и принципи, като ги отстоява и води борба против нарушаването им, Партията всякога проявяваше висока взискателност, непреклонна воля. Голямо значение в това отношение изиграха решенията на XX конгрес на КПСС. Важна роля в укрепването и развитието на ленинските норми и принципи на партиен живот изиграха решенията на Октомврийския (1964 г.) пленум на ЦК на КПСС, на XXIII, XXIV и XXV конгрес на Партията. В тези важни документи са определени мерките за по-нататъшното усъвършенстване на цялата система от вътрешнопартийни отношения, което е важно условие за силата и монолитността на Партията, за успешното осъществяване на ръководната ѝ роля в обществото.

Основополагащ ленински принцип на изграждане на Партията, на нейния живот и дейност е принципът на демократическия централизъм. Той намира израз преди всичко в по-нататъшното разширяване и задълбочаване на вътрешнопартийната демокрация. Партията всестранно усъвършенствува вътрешнопартийната демокрация, развива инициативата на комунистите, като осигурява те активно да участват в обсъждането, в изработването и осъществяването на партийната линия. Стана масова практика с широките партийни среди да се обсъждат въпросите на вътрешната и външната политика, решенията на конгресите и на пленумите на ЦК на КПСС, най-важните документи от общопартийно значение. Това, от една страна, помага на комунистите по-дълбоко да осъзнават смисъла на партийната политика, да определят своята роля и място в общия строй, да почувствуват личната си отговорност за работата на Партията, а от друга страна — дава възможност на ръководните партийни органи по-пълно да отчитат опита и мненията на партийните маси, да се опират в своята дейност на колективната воля на комунистите. В. И. Ленин виждаше истинския демократизъм в нашата Партия в това, че всички дела на Партията се провеждат, пряко или чрез представители, от всички членове на Партията на равно основание и без никакво изключение. Това се проявява, в частност, и във все по-широкото въвличане на комунистите в ръководството на партийната дейност. Достатъчно е да кажем, че само за времето от XXIV до XXV конгрес изборният партиен актив се увеличи със 700 хиляди и сега възлиза на 4,3 милиона души. Характерно е, че в състава на партийния актив непрестанно расте броят на работниците и колхозниците. В ръководните партийни органи от всички степени те са повече от милион и половина души. Сега на практика работници и колхозници влизат в съставите на бюрата на всички районни и градски партийни комитети и на около половината от областните и краевите партийни комитети.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация предполага едновременно с това и всестранно укрепване на партийната дисциплина. Тези две страни са неразривно свързани помежду си. Пълна демокрация, свобода на мненията при обсъждането на всякакви въпроси и желязна дисциплина, след като решението е прието по волята на болшинството, — такъв е неотменният закон на Партията. Тя изисква той безусловно да се спазва от всички комунисти, където и да работят и какъвто и пост да заемат. Комунистическата партия на Съветския съюз е партия не само на единомислещи, но и на единодействуващи. Единството на действията е възможно само в условията на крепка съзнателна партийна дисциплина, на висока активност и отговорност на

Digitized by Google

всички партийни членове. Дълбоко заблуждение — казва др. Л. И. Брежнев — е представата, че „Ленриновото указание за необходимостта от желязна партийна дисциплина има значение само за периода на непосредствените революционни действия и губи своята острота в хода на по-нататъшните социално-икономически и демократически преобразования. Опитът неопровержимо учи, че здрава съзнателна дисциплина е нужна на Партията и тогава, когато тя вдига масите за революция, и тогава, когато начело на масите тя се бори за създаване на социалистическо общество, и през периода на разгърнато изграждане на комунизма. Това е и един от най-важните източници на силата на Партията, на нейните успехи и нейните победи."[1]

XXV конгрес на КПСС потвърди с цялата си решителност курса на по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация и на повишаване отговорността на комунистите за работата на партийната организация, в която членуват, и за Партията като цяло.

Книгата разкрива широката панорама на многостранната дейност на партийните органи от всички равнища.

В общата работа на Партията огромно значение има дейността на републиканските, краевите, областните, окръжните, градските и районните партийни организации. Решенията на XXV конгрес изискват от всички партийни комитети като органи на политическото и организационното ръководство с още по-голямо изкуство да насочват дейността на партийните, държавните и обществените организации. Тук твърде много зависи от това, доколко квалифицирано и дълбоко партийните комитети разглеждат въпросите на своите пленуми и в заседанията на бюрата си, доколко отзивчиво реагират на потребностите на живота. Другарят Л. И. Брежнев изтъкна пред XXV конгрес на КПСС, че работата на най-важните звена на Партията — областните и краевите партийни комитети, ЦК на компартиите в съюзните републики, на които лежи главната отговорност да провеждат партийната политика по места, от година на година става все по-плодотворна и по-съдържателна. Служейки като вярна опора на Централния комитет на КПСС, те настойчиво и целеустремено се борят да се претворяват в живота директивите и постановките на Партията, усъвършенстват партийното ръководство на икономиката, културата, на масовите обществени организации, осигуряват стопанските и политическите възможности да бъдат използвани най-пълно за общия подем на всички отрасли на общественото производство и за повишаване на неговата ефективност, всестранно разгръщат масовата народна инициатива. Местните партийни органи правят много конкретни предложения с общопартийно и общодържавно значение. Мобилизиращата и организиращата роля на партийните комитети ще расте и занапред. Във връзка с това другарят Л. И. Брежнев обръща внимание на необходимостта да се подобрява дейността на партийния апарат.

Известно е, че по-нататъшното укрепване на Партията изисква непрестанно да се повишава боеспособността на първичните партийни организации, съставляващи нейна основа. Със своята широка мрежа от цехови партийни организации и партийни групи първичните партийни организации играят изключително важна роля в реализирането на набелязаните от Партията планове, във възпитанието на комунистите като политически бойци на Партията и свързват Партията с масите. Сега в КПСС има повече от 390 хил. първични и над 400 хил. цехови партийни организации, почти 530 хил. партийни групи. Централният комитет на Партията непрестанно се грижи вътрешният живот и методите на работа на низовите партийни звена, тяхната

[1] Л. И Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, с. 190.

Digitized by Google

структура постоянно да се развиват и усъвършенстват, тъй че те творчески да подхождат към работата, по-пълно да използват положителния опит, по-бързо да преодоляват недостатъците и пропуските.

„Първичните партийни организации са на предната линия на икономическото и културното строителство — посочи др. Л. И. Брежнев на XXV конгрес на КПСС. — Те действуват непосредствено сред народа. С цялата си работа те активно помагат за съединяването на политиката на Партията с живото творчество на масите, за успешното решаване на стопанско-политическите и идейно-възпитателните задачи."[1] Тези думи са признание за голямата роля на първичните партийни организации в целия наш живот, те са програма за тяхната дейност в бъдещето. Необходимо е да се повишава качеството на работата на всички първични партийни организации.

Мащабите и сложността на задачите, които предстои да решава съветският народ, поставят по-високи изисквания към цялата дейност на Партията, към стила и методите на ръководство на обществените процеси. Основен плацдарм на борбата на съветския народ за победата на комунизма е икономиката, създаването на материално-техническата база на комунизма. От това, как ще се развива народното стопанство, как партийните комитети и първичните партийни организации ще осъществяват ръководството на икономиката, в решаваща степен зависят темповете, с които ще се движи напред съветското общество. В книгата на др. Л. И. Брежнев се съдържа дълбока и всестранна разработка на тези проблеми, посочва се, че сега пред Партията стоят нови задачи, нови не само по своя размах, но и по своя характер. Необходимо е колкото е възможно по-пълно да се отчитат и използват възможностите, с които разполага страната: съвременното равнище на производителните сили, най-новите постижения на науката и техниката, нарасналата култура и образованост на съветския народ. Следва да се отчитат, разбира се, и нашите социални завоювания, този неотменен факт, че в страната ни е построено развито социалистическо общество.

Икономическата стратегия на Партията изхожда от корените, дългосрочните задачи, стоящи пред нашето общество. Висшата задача е непрестанният подем на материалното и културното жизнено равнище на народа. Партията ясно определи средствата и пътищата за осъществяване на поставената цел. Необходимо е да се осигури динамично и пропорционално развитие на общественото производство, да се повишава неговата ефективност, да се ускорява научно-техническият прогрес, да се повишава производителността на труда, всестранно да се подобрява качеството на работата във всички звена на народното стопанство. „Ударението върху ефективността — и за това се налага да говорим отново и отново — е най-важната съставна част на цялата ни икономическа стратегия."[2]

В докладите и речите на др. Л. И. Брежнев обстойно са разкрити основните методи за повишаване ефективността на общественото производство на основата на пълното използване на всички резерви, методите за усъвършенстване на системата за управление на икономиката, за подобряване на планирането, определят се пътищата за развитие на науката, призвана творчески да разработва актуалните проблеми, с решаването на които сега са заети Партията, социалистическата държава. Голямо внимание се отделя на въпросите, свързани с повишаването на производителността на труда в процеса на разгръщане на масовото социалистическо съревнование, на развитие-

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 88—89.
[2] Пак там, с. 57.

Digitized by Google

то на творческата инициатива на трудещите се. Дълбоко се разкриват пътищата за осъществяване на ленинската аграрна политика на Партията, съответствуваща на съвременните изисквания, началото на която сложи Мартенският (1965 г.) пленум на ЦК на КПСС.

За всички изказвания, събрани в книгата, е характерен научният, комплексният подход в разработването на проблемите на комунистическото строителство. Стопанските задачи се разглеждат в тясна връзка и взаимна обусловеност с въпросите на усъвършенствуването на социалистическите обществени отношения, с по-нататъшния подем на трудовата и обществено-политическата активност на съветските хора. Ярко потвърждение на научния, реалистичния подход при разработване проблемите на съвременния живот на нашето общество е Отчетният доклад на Централния комитет пред XXV конгрес на КПСС, изнесен от др. Л. И. Брежнев. В този най-важен партиен документ се определят новите цели на комунистическото строителство, набелязват се и всестранно се обосновават конкретните задачи на социално-икономическото и културното развитие на обществото, на повишаване благосъстоянието на съветските хора. Изработената от конгреса икономическа стратегия за годините на десетата петилетка и в по-далечна перспектива предизвика нов гигантски подем на създателната дейност на Партията и народа.

Благодарение на огромната работа на Партията истински всенароден размах придоби социалистическото съревнование. Партията, нейният Централен комитет и лично генералният секретар на ЦК на КПСС др. Л. И. Брежнев постоянно поддържат и всестранно поощряват творческата инициатива и новите патриотични почини на челниците в промишлеността и селското стопанство, задълбочено обобщават най-добрия опит на трудовите колективи, областите и републиките.

Първостепенно значение за осъществяването на задачите и постановките на конгреса в областта на икономическото строителство има Октомврийският (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС. Речта на др. Л. И. Брежнев пред пленума представлява боева програма за практическата дейност на всички партийни организации, на държавните и стопанските органи, в нея ясно са посочени пътищата за достигане на целите, поставени в десетата петилетка.

Успешното решаване на стоящите пред страната стопанско-политически задачи е най-тясно свързано с подобряването на работата по подбора, разположението и възпитанието на кадрите. На XXV конгрес на КПСС другарят Л. И. Брежнев задълбочено разкри съдържанието на кадровата политика на Партията на сегашния етап, направи основен анализ на свършената в това отношение работа, формулира изискванията, предявявани към съвременния ръководител. „Съвременният ръководител — посочи др. Л. И. Брежнев — трябва органически да съчетава в себе си партийността с дълбока компетентност, дисциплинираността с инициатива и творчески подход към работата. Същевременно на всеки участък ръководителят трябва да се съобразява и със социално-политическите, и с възпитателните аспекти, да бъде внимателен към хората, към техните нужди и молби, да служи за пример в работата и бита.“[1]

През последните години партийните организации системно издигаха на ръководна партийна работа политически зрели, активни специалисти, притежаващи опит в работата с хората. Сега 99,2 на сто от секретарите на градските и районните партийни комитети са с висше образование, 60 на сто от тях са специалисти в промишлеността и селското стопанство.

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 92.

Digitized by Google

В партийните комитети се установи практиката въпросите на подбора и разпределението на кадрите да се решават колективно, по пътя на всестранното обсъждане на политическите, професионалните и моралните качества на работниците. Това дава възможност да се избягва субективизмът в оценката на кадрите, да се подбират за отговорни длъжности хора, които наистина имат качества за това. Ръководните кадри се попълват за сметка на специалисти, работници, колхозници, жени, като правило се съчетават опитните и младите работници, създаден е добър резерв за по-нататъшно издигане.

Кадровата политика — това е могъщ лост, посредством който Партията въздействува на хода на общественото развитие, на целия наш живот. Натрупаният опит убеждава, че кадровата политика, построена върху доверието към работниците, върху внимателното и грижливото отношение към тях, съчетана с високата взискателност и отговорност на всеки за възложената работа, най-добре отговаря на интересите на Партията и народа. У нас вече е ликвидирано с честото сменяване и неоправданото разместване на кадрите. Към разместване на кадри се пристъпва тогава, когато това се налага от интересите на работата, от необходимостта да се укрепват едни или други участъци на работата. Това обаче съвсем не означава, че под предлог, че се укрепват кадрите, на ръководни места да се оставят хора, които, както се казва, не теглят колата, не се справят със своите задължения. И съвсем не могат да се оставят на ръководна работа хора, които проявяват безотговорност, живеят със стария си багаж, разчитат на това, че длъжността сама по себе си им осигурява авторитет и уважение. Не може да бъде ръководител този, който е загубил способността си критически да оценява своята дейност, който се е откъснал от масите и развъжда ласкатели и подмазвачи около себе си, който е загубил доверието на народа.

Другарят Л. И. Брежнев отбеляза пред XXV конгрес, че една от най-важните задачи на Партията в работата с кадрите е организацията на тяхното постоянно обучение. За да не изостават от живота, кадрите трябва непрекъснато да повишават идейно-теоретическото си равнище, да овладяват постиженията на науката и челния опит, организацията на производството и управлението. За тази цел у нас е създадена и действува широка система за подготовка и преподготовка на партийни, държавни и стопански работници. Тя дава добри резултати. Партията си поставя задачата и занапред да усъвършенствува обучението на ръководните кадри, да прави всичко, щото те умело да провеждат в живота нейната политика, да оправдават оказаното им доверие.

В събраните в книгата трудове на др. Л. И. Брежнев всестранно са разгледани въпросите за по-нататъшното усъвършенствуване на стила на работата — това важно условие за успеха на партийното ръководство. Ленинският стил на работа, утвърдил се в нашата Партия, заяви др. Л. И. Брежнев на XXV конгрес на КПСС, това е „творчески стил, чужд на субективизма, проникнат от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите, изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма.[1]

Важно е настойчиво да се работи ленинският стил да стане неотменно качество на всички партийни, държавни, стопански и други ръководители, на всички наши органи и организации. От всеки работник сега, както никога, се изисква творчески да подхожда към работата, умение, както казваше Ленин, да се намират такива средст-

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 89.

Digitized by Google

ва, начини и методи на работа, които с най-малко сили дават най-големи и най-трайни резултати.

Съществена черта на ленинския стил е принципната, здравата критика и самокритика. В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес на Партията другарят Л. И. Брежнев даде ясна постановка как трябва да се ползваме от това изпитано оръжие, което вече много десетилетия е на въоръжение на Партията. Същността на метода на критиката и самокритиката се състои в това — всички страни на дейността на една или друга организация, на един или друг работник да получават обективна оценка, съществуващите недостатъци да се подлагат на всестранен анализ с цел да бъдат отстранявани, да не се допуска либерално отношение към недостатъците и към виновните за тях. Доверието и уважението към хората следва да се съчетава с висока взискателност за възложената работа. „Това е закон на партийната и не само на партийната, а на цялата наша дейност — отбеляза в доклада пред XXV конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев. — И, разбира се, другари, всеки факт на неправилно реагиране на критиката трябва да предизвиква остра и оперативна реакция на партийните органи."[1]

Овладяването на ленинския стил е обосновано от др. Л. И. Брежнев с голяма пълнота и широта. Най-важният елемент на този стил са контролът и проверката на изпълнението. Приетите решения трябва да се изпълняват. Та нали партийното решение е колективната воля, концентрираният опит на масите. „Контролът и проверката на изпълнението на приетите решения е най-важната част от организаторската работа — отбелязва в доклада си пред XXV конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев. — Това е задължение на всеки партиен, държавен и стопански ръководител, на всеки партиен орган, на всяка първична партийна организация."[2]

Партийните комитети и първичните партийни организации се стремят да превеждат указанията на XXV конгрес на КПСС за усъвършенстване на контрола и проверката на изпълнението на езика на конкретните дела. Като анализират дълбоко състоянието на тази работа, партийните организации всячески създават и внедряват най-действени форми на контрол, които им позволяват да осигуряват изпълнението на приеманите решения, набелязваните планове. Съдържащите се в книгата препоръки по този раздел на партийната работа откриват големи перспективи пред партийните организации да подобряват изпълнението на директивите на Партията и на собствените си решения. Важното в тази насока е да се повишава активността на всеки комунист, на всеки работник.

В своите доклади, изказвания, статии другарят Л. И. Брежнев отделя голямо внимание на проблемите, свързани с развитието на политическата система на съветското общество, с повишаването на ролята на държавните органи и обществените организации в нашия живот. Въпросите на усъвършенстването на социалистическата демокрация, на укрепването на правовите основи на държавния ни живот, на активизирането на дейността на обществените организации намериха детайлна разработка в неговия доклад пред XXV конгрес на КПСС. „В осъществяването на тази дейност — заяви др. Л. И. Брежнев — Партията и нейният Централен комитет се ръководеха и ръководят от това, че в нашата страна е построено развито социалистическо общество, постепенно прерастващо в комунистическо, и че нашата държава е общонародна държава, изразяваща интересите и волята на целия народ. Ние сме се ръководили и се ръководим от

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 90.
[2] Пак там, с. 91.

Digitized by Google

обстоятелството, че у нас се формира нова историческа общност — съветският народ, в основата на която са залегнали нерушимият съюз между работническата класа, селяните и интелигенцията при ръководната роля на работническата класа и дружбата между всички нации и народности в страната. Ние сме се стремили да съдействуваме за всестранното развитие на собствената активност на държавните органи и обществените организации, всестранно да стимулираме тяхната инициатива."[1]

Изхождайки от това, че живото и извънредно сложно дело на комунистическото строителство изисква да се повишават активността и инициативата на всички държавни и обществени организации, на всички трудещи се, Комунистическата партия непрестанно усъвършенствува ръководството на тяхната дейност. Партията поддържа курс на въвличане на широките народни маси в обществения и политическия живот, на създаване на такива условия, при които всички трудещи се на дело участвуват в управлението на държавата и обществото. У нас се прави всичко необходимо, щото работниците, колхозниците, служащите да имат реална възможност да проявяват своята инициатива, своите почини. Този курс ни най-малко не противоречи на това, че нашата партия се утвърждава като ръководна и направляваща сила на обществото.

Една от своите главни задачи Партията вижда в постоянното подобряване ръководството на обществените организации, които фактически обхващат цялото възрастно население на страната и са неделима част на нашата политическа система. В изказванията на др. Л. И. Брежнев, по-конкретно в Отчетния доклад пред XXV конгрес, се изтъкват принципни положения относно дейността на профсъюзите с цел тя по-пълно да отговаря на техните права и степента на тяхната отговорност за състоянието на работата на всичките участъци на комунистическото строителство. Подчертано е, че в условията на развития социализъм функциите на профсъюзите значително се разширяват. Те са призвани преди всичко да защищават интересите на трудещите се, активно да се занимават с битови и социални въпроси. От само себе си се разбира, че тези въпроси се решават успешно само на базата на непрекъснато развитие на производството, укрепване трудовата дисциплина и повишаване на производителността на труда. Важна задача на профсъюзите беше и си остава пълното повишаване на производствената и обществената активност на трудещите се, широкото им въвличане и управлението на производството.

В книгата намериха всестранно отражение въпросите за работата на Ленинския комсомол. В речите на другаря Л. И. Брежнев се съдържа висока оценка за дейността на комсомолските организации, на цялата съветска младеж. Едновременно пред партийните организации се поставят задачите постоянно да усилват влиянието си по всички посоки на дейността на Комсомола, да поддържат неговите патриотични начинания, да се следи за това — държавните организации, стопанските ръководства да се съобразяват с въпросите, които поставя младежта, особено в областта на организацията на труда, бита и отдиха. Предмет на постоянно внимание на партийните органи трябва да бъде укрепването на партийното ядро във ВЛКСМ. Броят на комунистите, работещи в комсомолските организации, за последните пет години се увеличи почти два пъти и достигна вече един милион души. Трябва всекидневно да се интересуваме от работата на комунистите, избрани в ръководни комсомолски органи, да

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 106—107.

Digitized by Google

им се оказва поддръжка, да се повишава отговорността за изпълнението на това важно партийно поръчение.

Смисълът на партийното ръководство на държавните и обществените работи се състои в това — да се осигури нерушимо идейно-политическо единство на цялото съветско общество, да се осигури целенасочено, координирано развитие на всички съставни части на обществения организъм. „Освен Комунистическата партия в нашата страна — подчертава се в книгата — няма и не може да има друга политическа организация, която да отчита интересите и особеностите на съществуващите у нас класи и социални групи, на всички национални и народности, на всички поколения, да съчетава тези интереси в своята политика. Партията се грижи малките и най-малки ручейчета на текущите всекидневни дела хармонично да се сливат в единен могъщ поток."[1]

Усъвършенстването на нашата социалистическа демокрация, както за това говори цялото съдържание на книгата, Партията разбира преди всичко като създаване на условия за всестранен разцвет на личността. „В тази насока — отбелязва другарят Л. И. Брежнев — Партията е работила и ще работи и занапред."[2]

Силата на нашия строй е в съзнателността на масите. И Партията счита за своя постоянна грижа възпитанието на всички трудещи се в дух на комунистическа съзнателност, създаване в тях готовност, воля и умение да се строи комунизъм. Въпросите за идейното възпитание на хората, проблемите за формиране на новия човек — активен строител на комунизма — заемаха и заемат голямо място в цялата работа на нашата Партия. Нищо не извисява така личността, както активната жизнена позиция, съзнателното отношение към обществения дълг, когато единството на думи и дела става всекидневна норма на поведение. В материалите от конгресите на Партията, в решенията на ЦК на КПСС, в трудовете на другаря Л. И. Брежнев дълбоко и всестранно е обобщен опитът от идеологическата работа на Партията, определени са главните насоки и пътища на новия подем в идейно-политическото възпитание на съветските хора.

Всеки ден носи чувствителни промени в нашия живот. Развитието на общественото производство, на науката и техниката обновява социално-икономическите условия, в които живее и действува човекът. Расте съзнателността и информираността на хората. Всичко това предявява повишени изисквания към цялата работа на Партията сред масите. XXV конгрес постави задачата за комплексния подход към постановката за цялата работа по възпитанието, към осигуряване на тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание с оглед особеностите на различните групи трудещи се. Партийните организации са призвани да отделят голямо внимание на назрелите въпроси по идейно-възпитателната работа, по-дълбоко да вникват в нейното съдържание, по-тясно да я свързват с решението на стопанско-политическите задачи. „Мерило за успеха на политическото възпитание на масите са, разбира се, конкретните дела — посочва другарят Л. И. Брежнев. — Комунистическата идейност е сплав от знания, убеждение и практическо действие."[3]

В трудовете на другаря Л. И. Брежнев голямо значение се придава на патриотичното възпитание на трудещите се и едновременно на укрепването на интернационалното съзнание на масите. Утвърждаването в съзнанието на трудещите се, преди всичко на младото по-

---

[1] Л. И. Брежнев. Об актуальных проблемах партийного строительства, Издательство политической литературы. М. 1976 г., с. 169.

[2] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 112.

[3] Пак там, с. 99—100.

Digitized by Google

коление, идеите на съветския патриотизъм и пролетарския интернационализъм, гордост за страната на Съветите, за нашата родина, готовност да се вдигнем в защита на завоеванията на социализма беше и си остава една от най-важните задачи на Партията. Говорейки за възпитателната работа, другарят Л. И. Брежнев подчерта на XXV конгрес тази огромна роля, която играе в това дело Съветската армия.

Колкото по-нагоре се издига нашето общество в своето развитие, толкова по-нетърпими стават още срещаните отклонения от социалистическите нравствени норми. Користолюбието, частнособственическите тенденции, хулиганството, бюрократизмът и равнодушието към човека противоречат на самата същност на нашия строй. В борбата с тези явления е необходимо с пълна сила да се използва и мнението на трудовия колектив, и критическото слово на печата, и методите на убеждението, и силата на закона — всички средства, които имаме на наше разположение.

У нас непрестанно расте благосъстоянието на народа. Последователно провеждайки този курс, Партията успява да достигне това, че ръстът на материалните възможности постоянно се съпровожда с повишаване идейното, нравственото и културното равнище на хората. „В противен случай — отбеляза Л. И. Брежнев на XXV конгрес — можем да получим рецидиви на еснафска, дребнобуржоазна психология. Това не трябва да се изпуска из предвид.“[1]

На Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев още един път подчерта, че в условията на разведряването в международните отношения Партията поставя все по-високи изисквания към идеологическата работа. Нашата пропаганда — както вътре в страната, така и извън нейните граници — трябва остро да реагира на извършващите се в света промени, трябва да бъде достъпна и убедителна. Въпросите на идеологическата работа Централният комитет на КПСС държи в центъра на своето внимание и изисква това от всички партийни организации.

До люлката на нашата Партия е стоял великият В. И. Ленин. Неговият гений е озарявал и озарява целия исторически път на развитието на КПСС. Лениновото учение живее и тържествува в сегашните дела и мисли на комунистите, на съветския народ. „Великата енергия на Лениновия ум, пулсът на горещото Лениново сърце продължават да живеят в делата на Партията. Лениновите идеи, Лениновата политическа закалка, Лениновата наука да се побеждава — ето непресъхващия извор, от който ние черпим увереност в своите сили, мъжество и оптимизъм, воля за победа.“[2]

Проверените и потвърдените от опита на КПСС Ленинови идеи за Партията като вожд на революционните маси, като ръководна сила на новото общество, Лениновите принципи на партийно строителство сега са достояние не само на КПСС, но и на братските комунистически партии. Разкривайки интернационалното значение на ленинското учение за Партията, генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Л. И. Брежнев подчерта: „Фактите говорят, че комунистите побеждават там, където Партията последователно изпълнява своята роля на авангард на работническата класа, на трудещите се маси, където свято се спазват ленинските норми на партиен живот, където Партията грижливо и неуморно укрепва своето политическо, организационно и идейно единство. И обратно: всяко принизяване ролята на Партията и всяко отдалечаване от ленинските

[1] XXV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 102.

[2] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, с. 287—288.

Digitized by Google

принципи на партийното строителство водят до сериозни неуспехи и могат да създадат заплаха за социалистическите завоевания на народите."[1]

Противниците на комунизма се опитваха и се опитват да отрекат ръководната роля на марксистко-ленинската партия в обществото, в революционното движение, в строителството на социализма и комунизма. Силите на стария свят бясно атакуваха и нашата Партия, и страната, отговорността за съдбата на която тя пое върху себе си. Но Партията на Ленин стоеше като несломима крепост, о която се разбиваше натискът на враговете, многочислените изказвания на нейните политически и идейни противници. КПСС в единство с марксистко-ленинските партии и на основата на обобщения нов опит разработва актуалните проблеми на развитието на световната система на социализма, на настоящия етап на световния революционен процес, коренните въпроси на борбата за мир, демокрация, национална независимост и социален прогрес.

Нашето време се характеризира с по-нататъшно нарастване ролята на КПСС в строителството на комунизма. В Партията и в страната е създадена прекрасна обстановка за висока трудова и политическа активност, атмосфера на взаимно уважение и подкрепа, взискателност и доброжелателство. Възстановени са, укрепени са и последователно се развиват ленинските норми на партиен живот и принципи на ръководство. За стила и методите на дейността на Централния комитет на КПСС, на неговото Политбюро и Секретариата са характерни научният подход към проблемите на комунистическото строителство, колективизмът и деловитостта, дълбокото проникване в същността на коренните проблеми на общественото развитие, способността да се определи главното звено и да се види перспективата, утрешният ден на нашето общество.

В единството на интересите на Партията и на целия съветски народ е несломимата сила на нашето общество. Именно неразривното единство на Партията и всички трудещи се позволява на Съветската държава уверено да върви напред, да решава най-сложни задачи. Комунистическата партия най-високо от всичко цени доверието на трудещите се. Всестранно да укрепваме нашата велика Партия, да задълбочаваме връзките и с народа, с масите — такъв завет е оставил на Партията великият Ленин и Партията е вярна на този ленински завет.

Неразривността, общността на целите, на интересите на Партията и ръководените от нея маси, необходимостта за Партията да прави всичко в името на осъществяването на тези цели и интереси — всичко това органически произтича от самата същност на революционното учение на Партията — от марксизма-ленинизма, от природата на Комунистическата партия като политически вожд на работническата класа, на всички трудещи се, на целия народ. Опитът, жизнената практика на милионите, единодушната подкрепа на народа на вътрешната и външната политика на КПСС отново и отново убеждават в дълбоката обоснованост на партийните решения, на провеждания от Партията ленински курс.

[1] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, с. 290—291.

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

Крупните проблеми по внедряването на научно-техническите постижения в практиката, усъвършенстването на структурата и управлението на производството, осъществяването на социалната политика на Партията, борбата срещу безстопанствеността, злоупотребите с обществени блага, срещу готованството и печалбарството — всичко това изисква от профсъюзите да проявяват своята мощ, да включват трудещите се — от работника до служителите в министерствата и ведомствата — в осъществяване повелята на Партията: „Ефективност и качество, качество и ефективност". Така те ще реализират в най-голяма степен своята основна функция — въвличането на трудещите се в управлението на производството.

Задача на партийните комитети и организации е не само да насочват профсъюзите към това важно дело, но и да помогнат да се реализира политическият смисъл на тяхното участие — на дело да се издига ролята на субективния фактор с оглед всеки труженик да бъде конкретно ангажиран и да се почувствува лично отговорен за резултатите от работата на своя колектив. За да се отговори на тези изисквания, необходимо е да се повишава преди всичко ефективността на социалистическото съревнование, на производствените съвещания и колективните трудови договори, на дейността на стопанските комитети и общите (делегатските) събрания на трудовите колективи.

Недостатъците в работата на профсъюзите в това направление, които бяха отбелязани в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Партията и на обществените организации и движения, показват, че партийната помощ не е била достатъчно ефективна. Действително въпросите за участието на трудещите се в управлението на производството и особено за съревнованието са най-често обсъжданите профсъюзни теми на партийни заседания и събрания. Не навсякъде обаче това се прави с необходимата компетентност и вещина. Те се разглеждат все още едностранчиво, от гледна точка на решаване само на непосредствените производствени и служебни задачи, не винаги се държи сметка за изискванията към тяхното съдържание и перспективни задачи.

Партийното ръководство ще бъде резултатно, само ако прониква дълбоко в съдържанието на тези изпитани форми на профсъюзната дей-

Digitized by Google

ност. Сега повече от всеки друг път в насрещните планове, в обещанията и договорите за съревнование трябва да виждаме задачите за повишаване качеството на основните изделия до и над световно равнище. Още през тази петилетка разходът на материали и енергия за единица продукция да се доближи до постиженията на най-напредналите страни. Все по-голям брой специалисти и работници да участват в рационализаторското движение, в младежкото техническо и научно творчество, да се внедрява челният производствен опит. Основното звено в дейността на профсъюзните комитети и организации, което ще издигне социалистическото съревнование на нова, по-висока степен, е внедряването на Лвовската система за комплексно управление на качеството на основата на стандартизацията. Успешното ѝ прилагане в Завода за инструментална екипировка и нестандартно оборудване (ЗИЕНО) в Шумен и в редица други предприятия в страната дава вече своите чудесни резултати. Тази система включва като цел не само постигането на високи технико-експлоатационни параметри на изделията, но и тяхната икономическа ефективност, контролирани с комплекс от стандарти, показатели, материални и духовни стимули. В нея органически е вплетено съревнованието, част от програмата за комунално-битово обслужване и охрана на труда, за професионалната квалификация и възпитание на работниците и служителите.

Специфичните форми, средства и начини на профсъюзните комитети и организации за изпълнението на обещанията и насрещните планове не могат да се свеждат само до постигането на определени икономически и технически показатели. Високите цели и отговорните задачи на производството са недостижими без израстването на трудещите се, без повишаване на тяхната обществена и трудова активност, професионално майсторство, организаторски способности, нравствени качества. Политическият подход изисква партийните комитети и организации да държат сметка тези важни задачи на профсъюзите да се осъществяват във всекидневната ни борба за успешното изпълнение на насрещните планове и постигнатото да се измерва и оценява наред с получените стопански резултати.

* * *

Юлският пленум остро постави въпроса за ефективността от социалната политика на Партията и държавата, за социалните придобивки на народа. Резултатите от усилията на обществото, на всеки негов член правят живота на трудещите се и техните семейства по-богат и осигурен, но същевременно създават предпоставки за по-плодотворна трудова и обществена дейност.

Голяма и отговорна е ролята на профсъюзите в това отношение, защото наред с държавните органи и на тях е дадено правото да осъществяват „мярката на труда и мярката на потреблението". Нито една трудова норма не може да влезе в сила, нито една премия не може да бъде изплатена без съгласието на съответните профсъюзни органи. Въпреки това нереалните трудови норми не са рядкост. Надписванията за неизвършена работа, неоснователните претенции за по-високи възнаграждения и незаслужените премии не винаги срещат необходимия отпор от профкомитетите. Тези въпроси се решават преди всичко с нормирането на труда, при формирането на вътрешните правила за работната заплата, с въвеждането на стопанската сметка и безкомпромисен контрол за последователно прилагане социалистическия принцип за разпределение според количеството и качеството на труда. Става дума за усъвършенствуване на социалистическия начин на мислене и жи-

Digitized by Google

вот — да се даде на обществото всичко, каквото е възможно, и да се вземе заслуженото.

На тази изключително важна функция на профсъюзите партийните комитети и организации не отдават дължимото значение. Единични са случаите този въпрос да се обсъжда от партийните бюра и организации. Те се подценяват и в трудовото всекидневие, където „дребните" пропуски се оставят без внимание, но оказват голямо влияние върху съзнанието, обществената и трудовата активност на работниците и служителите.

Каква е задачата на партийните комитети и организации?

Да проявяват голяма взискателност към профкомитетите за изучаване и компетентно прилагане на съвременните форми за нормиране и заплащане на труда, за правилно разпределение на премиите и наградите. Особено необходимо е да се повишава отговорността на комунистите на профсъюзна работа за по-голяма активност и настъпателност в тази област. Същевременно да се даде максимална подкрепа на профсъюзните комитети и организации за открита и смела борба против уравниловката, потребителските настроения, бакшишите и другите нетрудови възнаграждения, за затваряне на всички канали, от които изтичат не по предназначение част от фондовете за лично и обществено потребление.

Нашата страна се нарежда на едно от първите места в света по намаляване на трудовия травматизъм. В този резултат имат свой дял и профсъюзите, които от няколко години вече успешно упражняват цялостния контрол по охраната на труда и съдействуват непрекъснато на държавните и стопанските органи за подобряване условията на работа. Националната програма по охраната на труда, която вече се изпълнява, предвижда до края на 1980 г. 67 на сто от работните места да отговарят изцяло на изискванията за безопасен труд и на санитарните норми. Въпреки това държавата разходва всяка година стотици милиони лева за компенсиране последиците от злополуки и заболявания сред работниците и служителите. Причините са главно субективни — недостатъчен инструктаж, невнимание, самонадеяност, нарушение на технологическата дисциплина и правилата за безопасен труд, липса на професионални и хигиенни навици, неизправност на съоръженията и други, които опират до поведението на ръководителя и работника. Това показва, че на много места както профсъюзните, така и партийните комитети и организации не са осмислили докрай постановката на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 година, че контролът по охраната на труда трябва да се постави на широка обществена основа. За да се ограничи максимално отрицателното влияние на субективния фактор, е необходимо партийните комитети и организации да насочват вниманието на профсъюзите към постоянна, разнообразна по форми организаторска, масово-политическа и възпитателна дейност, която да предупреждава, да обучава и създава правилно отношение и трайни навици за безопасен труд, за самоконтрол и взаимен другарски контрол.

Трябва да се вдигне на борба общественият актив — работническите инспектори по охраната на труда, делегатите по обществено осигуряване, всеки ръководител и работник. Решително да се преодолеят проявите на нехайство, самонадеяност и бюрократичното отношение към този важен социален и икономически проблем.

Много от проблемите на вътрешнозаводското битово обслужване могат по-успешно да се решат, ако партийните комитети и организации правилно ръководят и контролират дейността на стопанските ръководства и профорганизациите. На много места трудовите колективи разполагат с финансови средства, но разчитат на специализираните строи-

Digitized by Google

телни организации, дори и за ремонта на битовите сгради и съоръжения, при наличието на свои специалисти и достатъчно работна ръка. През тази петилетка могат да бъдат осъществени толкова повече социално-битови мероприятия, колкото по-активно и настойчиво профкомитетите и профорганизациите разкриват вътрешните възможности и мобилизират трудовите колективи за тяхното използване.

По-нататъшното успешно осъществяване на **профсъюзната дейност в областта на защитните функции** зависи до голяма степен от това, доколко партийните организации осмислят докрай постановката на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. — грижата за повишаване жизненото равнище на народа да стане грижа на всеки колектив, на всеки труженик.

* * *

Нарастващата роля на субективния фактор в решаването на социално-икономическите проблеми поставя високи изисквания пред профсъюзните органи и организации при осъществяване на възпитателните им функции. Тяхното поле на действие е преди всичко работният процес, в рамките на който протича най-активната и динамичната част от всекидневието и живота на трудовите хора.

За времето след Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. и пленума по идеологическата работа от 1974 г. във възпитателната дейност на профсъюзите настъпиха редица положителни изменения. Характерно е, че тя все по-добре се свързва с практиката по линията на профсъюзната учебна година, икономическото обучение, клубовете по интереси, наставническото движение, ритуалите и тържествата, свързани със съревнованието, клубовете на първенците и други подобни инициативи. Докато при тези форми на работа се бележи напредък по отношение на възпитателното въздействие на елементите на трудовата среда, преустройството е по-бавно. Става дума за това, че ръчният труд, тежките физически операции, еднообразната работа не удовлетворяват професионалния интерес особено на младите хора. Неуредиците във вътрешнозаводския бит, отрицателните прояви във взаимоотношенията между ръководители и работници или между самите работници пречат за възпитанието на трудещите се, засилват текучеството, влошават дисциплината, а в отделни случаи могат и да обезличат ефекта на възпитателните мероприятия.

Профсъюзните органи и организации имат големи възможности да регулират въздействието на тези важни фактори на обществената среда. Тяхното реализиране зависи от активността и компетентността на кадрите, от съгласуваните действия и взаимопомощта на профсъюзните и стопанските ръководства. В тези взаимоотношения понякога възниква разнопосочност.

Ето защо централен проблем за партийните бюра и организации е да вникват по-задълбочено в тези явления и в техните причини, да подкрепят основателните претенции и мероприятията на профкомитетите и профорганизациите за създаване най-благоприятни условия за положително въздействие на всички фактори на трудовата среда, за формиране нравствени черти, присъщи на социалистическия труженик.

* * *

Единадесетият конгрес на Партията постави задачата да се завърши преустройството на дейността на БПС в съответствие с изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. Ударението

Digitized by Google

се постави на подобряването на стила и методите на работа и ръководство. Вниманието на отрасловите и териториалните профсъюзни органи се съсредоточи в профорганизациите и профгрупите, за повишаване тяхната самодейност и дееспособност.

В партийните документи са ясно очертани целите и подходът за осъществяването преустройството на профсъюзната работа и как да се оценяват резултатите. Не навсякъде обаче тези изисквания са осмислени практически. Продължава по стар маниер да се планират и организират самоцелни мероприятия, появяват се и бързо заглъхват почини и инициативи, с принизен критерий се отчитат „положителните изменения", а не се вижда кога все пак ще завърши преустройството на профсъюзната дейност.

Времето на отчетническия стил, на простото инвентаризиране на отделни мероприятия, на формални и общи препоръки отмина. Сега е необходима обективна оценка за постигнатото както от гледна точка на повишаване ефективността на стопанската дейност, така и от гледна точка на това, доколко традиционните и новите форми са допринесли за повишаване трудовата и обществената активност на трудещите се. До каква степен те са се научили да управляват производството като истински негови стопани. **В това е главният смисъл на профсъюзите като школа за управление.**

Тезисите на ЦК на БКП за повишаване жизненото равнище на народа през седмата петилетка и до 1990 година са не само програма за подобряване охраната на труда и комунално-битовото обслужване на работниците, но и образец за **нов подход на профсъюзните органи и организации** при решаването на тези проблеми. Характерното в този подход е използването на научнообосновани норми и нормативи, върху основата на които се определят и задоволяват различните потребности на народа. На тази основа е съставена Националната програма по охраната на труда за седмата петилетка. Това създава целенасоченост и перспективност в работата. Съпоставката на резултатите с нормативите дава възможност във всеки момент да се оцени степента на постигнатото и същевременно показва какво остава още да се направи за окончателното завършване на преустройството. С такава конкретност и перспективност трябва да се работи и в областта на комунално-битовото обслужване в предприятията, за да е ясно кога и как, макар и постепенно, ще бъдат задоволени потребностите на трудовите колективи.

Този подход трябва да намери израз също така в идейно-възпитателната и организационната работа на профсъюзите. Действително тук не могат да се използват количествени показатели, но целите и задачите са ясни и тяхното реализиране е критерий за прелом в профсъюзната дейност в тези направления. За да се постигне това, е необходимо и партийните комитети да овладеят този подход, да повишат своите изисквания за решително изменение на стила и методите на работа и ръководство на профсъюзните органи и организации.

Преустройството не може да се постигне, без да се издига равнището на цялостната работа в първичните профсъюзни организации. В Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Партията и на обществените организации и движения отново се констатира, че те „не са се превърнали в притегателен център за работниците и служещите, в дейни изразители и защитници на техните интереси, в решаващ фактор за реализирането им". Причините за това състояние са комплексни, но на първо място стои слабата помощ, която се оказва на първичните профорганизации от отрасловите и териториалните профсъюзни органи на незадоволителното участие на комунистите в тяхната дейност.

Digitized by Google

Търсейки най-верните пътища за по-нататъшното повишаване ефективността в работата на първичните профорганизации, отново и отново трябва да се обръщаме към партийните бюра и организации, към всеки комунист: оценяват ли те правилно политическата роля на профсъюзите като организация на работническата класа, са ли те вдъхновителите и организаторите на техните инициативи, какъв е реалният принос за издигане авторитета и боеспособността им. Профсъюзната дейност е най-широкото поле за проявление на авангардната роля на комунистите в предприятията и учрежденията. Колкото по-пълно тя се реализира, толкова по-успешно ще се осъществява и преустройството на работата на профорганизациите.

* * *

Българските професионални съюзи през последните две години приеха в своите редици почти всички селяни кооператори. От 2 740 912 профсъюзни членове към VII конгрес през 1961 г. те нараснаха на 3 513 563 души. Само този факт е достатъчен, за да се види отговорната роля на профсъюзите и голямото внимание, с което партийните комитети и организации трябва да се отнасят към тяхната всестранна дейност. Това е нашата трудова армия, могъщата преобразуваща сила, на която е отредено да превърне в дела решенията на Единадесетия конгрес на БКП, да осигури нов подем в борбата за изграждане на развитото социалистическо общество. Ето защо толкова неоправдани са случаите на подценяване и незачитане на профсъюзите, на недостатъчна помощ, които допускат отделни стопански ръководители, партийни комитети, бюра и организации. С какво например освен с недооценяване може да се обясни фактът, че предвидените мероприятия в програмите на някои окръжни и градски комитети и в плановете на редица първични партийни организации за изпълнение на решенията на XI конгрес на Партията не осигуряват по-нататъшно подобряване на партийното ръководство на профсъюзната дейност. В това се корени главната причина да се повтарят някои слабости, отбелязани и в постановлението на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. и в Тезисите на XI конгрес на Партията.

„Профсъюзите — както бе подчертано в Тезисите на Централния комитет за състоянието и развитието на Партията — не са само професионална, непартийна, но и много важна класова, обществено-политическа организация." Тяхната дейност е свързана с решаването на жизнено важни икономически, социални, културно-възпитателни и други проблеми на страната, но преди всичко те са политическа опора на Партията, на социалистическия обществен строй.

С още по-голяма настойчивост, компетентност и чувство за отговорност партийните комитети, бюра и организации трябва да осъществяват партийното ръководство на профсъюзните органи и организации, за да се осъществи по-скоро необходимият прелом в тяхната работа, да се развива способността им да мобилизират трудещите се за нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ И ТРЕВОГИ СЛЕД ЮЛИ

ПЕТКО РУСЕВ

Кадрите са златният фонд на Партията. И с право. Без тях не бихме могли да организираме и сплотяваме масите за изпълнението на партийните директиви.

1

При подбора, разпределението и възпитанието на отговорните дейци се ръководим от известния и издържал изпита на живота ленински принцип за **политическите и деловите качества.** Този принцип има непреходно значение. Той именно е сърцевина на кадровата политика на Партията, на държавните и обществените органи и организации.

Но всяка истина е конкретна. Конкретни, актуални и важни проблеми в тази насока и днес изникват, когато на широк фронт осъществяваме решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум. Още по-точно: сега в работата с кадрите са очертани конгресни параметри, които изискват по-задълбочено вникване в нещата, още по-сериозно осъзнаване на отговорността, която всеки носи за преустройството и усъвършенстуването на своя стил. Става дума за **по-високи критерии в оценката за дейността на кадрите.**

Главното е да се разбере основното противоречие на сегашния етап и произтичащите от него изводи. А то беше ясно разкрито на конгреса и Юлския пленум от др. Тодор Живков — **изоставането на субективния фактор в някои отношения от ритъма и потребностите на реалния социализъм.** Ето откъде се пораждат и сблъсъците, които могат да имат различни измерения и багри. Тяхното разрешаване е източник за саморазвитието на кадрите, за усъвършенстуването на стила.

• • •

Преди да продължим разсъжденията си, трябва да обясним **обема и характера** на преустройството в мислите, в подхода, в действията и творчеството на кадрите, за да се издига още повече ролята на субективния фактор.

Тук има най-малко три спирки, на които трябва да се спре нашият размисъл.

Преустройството има комплексен характер. Не бива работите да свършват само с подобряване на управлението на стопанството, с още по-последователното прилагане на научните методи в ръководството на тая основна сфера. Не бива! Ако така постъпим, ще се получи едностранчивост, ограничено виждане на явленията. Нима критикувани ръководители са лоши администратори? — Не! Даже човек би им завидял на изкуството „отлично да се разпореждат“ с държавното имущество.

Digitized by Google

Но къде са моралните ценности, скромността, уважението към партийната организация, към колектива? Къде са законността и дисциплината? — Няма ги. При такъв стил възможно ли е да се говори за Юлско обновление в мисленето, в подхода, в поведението на партийните, държавните, стопанските и пр. дейци? **Следователно развитието на кадрите, като се имат предвид постановките на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум, следва да се измерва във всички направления** — в управлението, в спазването на комунистическите добродетели, в идейното и естетическото израстване, в квартала, в селото и т. н. Ленинските принципи са валидни не само за големи събития, проблемни разработки, но и за поведението, за навиците на хората в тяхното ежедневие. Тогава вече партийните решения получават не само пълно разбиране, но и пълна реализация.

Съзнанието вярно да отразява действителността още не е всичко! Наистина това е положителен признак, но той не дава отговор на днешните ни тревоги. Тук е необходима още една решаваща стъпка — **вярното отразяване на реалността и на нейните тенденции да се изрази в най-ефективни форми и средства, които са способни да дадат висококачествена работа, да изменят положението.**

Би трябвало да се признае, че тоя процес ще бъде най-трудният. Той не може да бъде направляван без познаването и цялостното използване на научните методи — на диалектиката, на партийното строителство, на психологията, програмно-целевия и комплексен метод, метода на умножаващия се ефект, системния анализ и пр. Без култура в тази насока е невъзможно в съвременните условия да се превъоръжат кадрите с нови знания, да се повишава качеството и ефективността от тяхната ръководна и организаторска дейност. Ето къде има още много да се трудим, да се учим всеки ден и час, без разлика на това, какъв пост заемаме.

Но научните методи не съществуват самоцелно. Те именно ще ни помогнат да извършим необходимия анализ на системата от форми и средства, начина на тяхното приложение и на тая основа вече да начертаем **какво и как** ще се върши. Какви нови форми ще експериментираме. Как ще премахваме недостатъците при приложението на досегашните и пр. Много неща са известни. В Тезисите за състоянието и развитието на Партията и обществените организации и движения ясно е отредено предно място на проверката. Определен е и предметът на партийния контрол. Очертани са и задачите за издигане културата на апарата и пр. Научните методи сега са призвани да разкрият истината, степента на достигнатото и обосноват плановете и програмите, практическата работа, която следва да се извърши. Разрешаването на тоя важен проблем е сигурен критерий за настъпването на промяната в стила. Сигурен критерий, че дейците не само са осмислили, но са и пристъпили към изпълнение на указанията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум. Например анализът и проверките в много окръзи показват, че ролята на откритите партийни събрания, на отчетността пред трудовите колективи как се изпълняват критическите бележки и предложения нараства. Този елемент на демократизма в управлението излиза на предни позиции. Факт, който се обяснява с огромната организаторска работа, която извършва Партията, с порасналата активност на масите. Диалогът между Партията и трудещите се всеки ден се обогатява и правилното му ръководство укрепва, развива **доверието** към политическия авангард на народа.

* * *

Пред нас се очертава фигурата на една опасност — повече да говорим за Юлския пленум, по-малко да предприемаме практически стъпки — смело, безшумно, така както повеляват партийният устав и за-

Digitized by Google

коните. Сега това е най-вярният измерител на деловитостта. За какво говорят събитията в техникума „Н. Горчев" — Коларовски район в София? Само за криворазбрана деловитост. Защото директорът беше осъден за излаване на фалшиви документи и лишаване от право да заема ръководна дейност. Колко месеца и районните органи, и Министерството на транспорта с лениви нестинарски стъпки обикаляха около виновника. Мотаеха се. А същевременно много бързо покровителствуваният осъден директор уволняваше хора. Защо? Кой му позволи? Кой го търпя? Районният комитет на Партията и първичната партийна организация трябва да дадат отговор на това запитване. Как така наистина осъденият стои, уволнява, а съответните органи сладникаво философствуват. Освободете виновника с присъда в сакото, пък после оправяйте другите неща в партийната организация и в техникума!

По пътя на нашите размишления стигаме до друг голям въпрос, който има също най-малко две много важни тревоги.

Единадесетият конгрес и Юлският пленум призовават да се развива критиката, самокритиката и контролът. Маркс подчертава, че пролетарските революции за разлика от всички предшествуващи ги революции „непрекъснато критикуват сами себе си". Такава е постановката на конгреса. Такива и още по-конкретни са претенциите и на Юлския пленум. Но критиката е обич и грижа за кадрите. В творческия процес ще се срещаме с конфликти от най-различен вид. Разрешаването им е средство за възпитаване на кадрите, за осигуряване на градивна обстановка около тях. Контролът и оценките от страна на партийните комитети и организации са длъжни системно да осъществяват тая своя функция, за да се постигане и целта — **кадрите да растат като пример на творци на социалистическия начин на живот.** Но тези решения и насоки изискват да се доведе докрай изпълнението на повелята — **предмет на критика, на контрол и оценки да бъде стилът на кадрите.** Как, с какви форми, по какъв начин те постигат добрите резултати, как се развиват като политически дейци, какъв авторитет имат сред масите, личният им пример и пр. Би трябвало да признаем, че тая повеля сега не се изпълнява както трябва. В информации, в доклади, в решения излишно много се плаща данък на фактологията, на регистрирането на събитията, но по-слабо или недостатъчно се осветлява пътят, по който се е вървяло, за да се стигне до тях. Не се изяснява в процеса на работата кадрите усъвършенствуват ли политическите и деловите си качества, което е главното, същественото. Да, така е! Но възможно ли е да се даде правилен отговор на тоя въпрос, ако партийният контрол и критика не превърнат **стила в свой предмет** на оценки и изводи? Следователно преустройството на кадрите не е само личен, но извънредно важен партиен проблем, който следва да заема централно място в живота на партийните комитети и организации. Да го превърнем във всеобщо партийно дело. Да създадем по целия фронт непримиримост към ония, които сладкодумно говорят за Юлския пленум, а на практика и милиметър не пристъпват напред; против ония глухари, които са се самозабравили и не виждат и не чуват какво става около тях. Непримиримостта към носителите на отрицателните явления да е в органическо единство със защитата на хилядите и милионите честни, талантливи, упорити и скромни деятели, които вграждат себе си в социалистическото строителство.

Срещата със сблъсъците вътре или вън от нас изисква и още нещо. Съществуват два пътя: да ги заобиколиш, да се направиш, че не ги виждаш и да си живееш спокойно и добър с всички; да навлезеш в тях и от принципиални позиции да дадеш най-верния отговор. Вторият път е правилният. Наистина той може да създаде трудности, да изгубиш обаянието си сред някои „приятели", но то е в интерес на ра-

Digitized by Google

ботата, на Партията и обществото. Партийната и обществената дейност не миришат на розово масло. Ето защо, когато изкарваме на преден план отговорността, следва да я оценяваме и по това — проявява ли се тя в изкуството смело и открито да се разрешават противоречията, конфликтните ситуации или е безобидно и радващо се на всеобщо одобрение съществуване. **Личната отговорност е не само да осъзнаваш дълга, но и да навлизаш в сблъсъците в името на тържеството на партийната политика.** Другото е бягство, страх. Другото е свидетелство, че кадрите не се самоанализират и самоконтролират дали се развиват като дейци от ленински образец. Другото може да е доказателство за неискреност, за двуличие, за безпринципност и еснафско живуркане.

Борбата за истинска лична отговорност и против криворазбраните й варианти, както вече подчертахме, е грижа не само на отделния деец. Тя — отговорността, ще се обогатява, когато стане и грижа на колектива — партийни комитети и организации и пр. Когато те в своите оценки **подкрепят, защищават кадрите,** които не бягат от конфликтите, от трудностите, умеят да ги преодоляват, способни са да сплотяват хората в името на партийните идеи. И същевременно търсят сметка от ония, които бягат от дълга си. **В такива условия, когато самоконтролът и самоанализът са в единство с партийния и обществения контрол и оценка, най-добре се възпитават кадрите.** В такива условия не могат да виреят субективизмът и произволът, личните предпочитания към тоя или оня деец.

Като вървим по тоя път, ще решим и друга важна задача, поставена от конгреса: „...Каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат и в останалите сфери на обществения живот". Ето как самовъзпитанието и възпитанието на партийните дейци се превръща в **образец** на кадрите, които се трудят в останалите области на социалистическото изграждане на родината. Това пък издига ръководната роля на Партията и създава възможности за по-голямо качество и ефективност от работата във всеки участък на социалистическото общество. Създава възможност духът на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум да станат битие на всеки ръководител и труженик.

2

Колкото пъти сме се натъквали на провали в работата на отделни кадри, толкова повече сме стигали до извода, че те не са проучвани добре; че при тяхното издигане не се е знаело мнението на комунистите и безпартийните, особено на тия, с които даден деец е работил по-дълго време. Разбира се, говорим за слабости, които все още се срещат на отделни места — където личното предпочитание е вземало връх и грубо са нарушавани ленинските принципи и норми. Ние сме уверени, че кадровата политика се строи на здрави основи — приемственост и сплотеност на кадрите от различни поколения; стабилност, постоянни грижи за тяхното обучение и възпитание и т. н. Априлският период от развитието на Партията ще остане паметен и със израстването на предани кадри, високообразовани и обичани от народа, класово зрели и безпределно верни на партия и народ. И въпреки това сме свидетели и на нарушения на ленинските норми, защото е пренебрегнат демократическият принцип.

Важен момент в работата с кадрите, който сега придобива още по-голяма яснота, е **разгръщането на демократичното начало** при техния подбор и разпределение. Обикновено този принцип на практика е разглеждан главно като спазване на изборността и отчетността. Без тях не може. Никой няма право да ги нарушава. Но като имаме пред-

Digitized by Google

вид решенията на Единадесетия конгрес, още по-смело следва да се направи и друга стъпка — когато се издига даден деец, да се знае непременно становището на комунистите, в чиято организация е членувал, да се проучи и мнението на обществеността. Както е възприето да се казва — в папката да има документ за позицията на партийната организация. При такъв стил се откриват по-широки възможности за цялостно опознаване на кандидата и най-важното — предотвратяват се неправилният подбор и издигането на хора, които нямат авторитет.

На няколко пъти др. Тодор Живков говори и за постепенното въвеждане на конкурсното начало при назначаването на кадрите. Спазването и на този принцип плюс изучаването на партийното и общественото мнение е сигурна гаранция за по-добри успехи.

Тези две основни положения днес, когато сме се заели да превърнем лозунга на Единадесетия конгрес „Качество и ефективност — ефективност и качество" в наша съдба, придобиват изключително значение. Признаваме, че задачите са по-сложни и по-мащабни; признаваме, че трябва да прилагаме нов подход в ръководството на икономиката; непрестанно подчертаваме идеята на Юлския пленум да ликвидираме смело и открито недъзите в управлението, да осигурим пълно приложение на ленинските принципи и т. н. Това могат да направят кадри, които живеят с юлските предначертания. Развитието и обогатяването на демократизма при техния подбор само би осигурило достигането на тая цел.

Веднага искаме да се предпазим от едно увлечение. Но какво да разбираме под обществено мнение? В живота много неща са възможни. Общото мнение, нищо че е на повече хора, може да бъде и изоставащо, да спъва дръзновението и новаторството на дадена личност. Както е допустимо отделният ръководител да се възгордява и да се поставя над колектива, така е и допустимо „колективното" мнение да е безпринципно.

Казват: „Хората не го обичат". Преди да произнесете тия думи, обяснете кои са тия „хора". Какво мислят. Какво е отношението им към въпросите, с какво око гледат на тях, от какви позиции подхождат и пр. Формалният и количественият показател е опасен. Той би могъл да доведе до субективизъм, до произвол. Ето защо преди да се произнесем какво представлява мнението, следва цялостно да преценим кой стои зад него, отразява ли то коренните интереси на народа, партийната повеля или е изостанало от времето. Този анализ е задължителен елемент на демократичното начало при подбора и издигането на кадрите.

* * *

В партийните документи има и още една важна постановка — **да се издигат кадри с низов опит**, които познават живота, минали са през неговите изпитания и т. н. Да се доказва силата на тая истина е излишно. Колкото по-дълъг път си извървял, толкова си по-мъдър. Колкото без труд прелиташ от клонче на клонче, толкова си по-самоуверен или влюбен в себе си, но и човек не знае какво може да научи от тебе. При най-малката буря се строполяваш на земята, целият треперещ от страх или от безпомощност. Страхливците няма да дадат плът и кръв на Юлските решения. Кукуващите не свиват гнезда. Прелетните птици, щом застудее, бягат на юг. Да, тези явления са познати.

Но що е това низов опит? Чели сме характеристики, където се посочва колко години е бил на низова работа. Съвършено необходимо. Липсва обаче друго — като е бил, като се е сблъсквал с трудностите и пр., **какво е научил, какви качества е придобил и пр.** Оформил ли

Digitized by Google

се е като ръководител с ленински качества — политически зрял, скромен, непосредствен, с размах и деловитост, умеещ да работи с хората и т. н. Ето кое би следвало да се поставя на първо място, за да може и кадровата политика да се строи на по-солидни основи. И тук количественият показател може да се окаже вреден. Отново се очертава ролята на проучванията, на анализа, на оценките, за да се оформи и характеристиката. Това не става за един миг — нужни са продължителни наблюдения, обучение, обмяна на положителен опит и пр. И чак тогава да се напише: „Деецът има низов опит". Да се направят списъци за резервни кадри е лесно. Бюрократът най-добре ще ги попълни. Но да се постъпва диференцирано, диференцирано да се наблюдават и подпомагат дейците — ето кое е същината на грижата за резервните кадри.

Но посоченият проблем не свършва само до момента, когато човекът е бил в заводския комитет, в първичната организация, в даден отдел и т. н. Щом бъде издигнат с констатацията „че има низов опит" — край! Тъкмо после този въпрос придобива още по-голямо значение. Издигнатият ръководител поддържа ли, обогатява ли своята култура и опит, развива ли се, знае ли най-новите постижения на науката и практиката, прилага ли ги и пр. Без тази оценка понятието „низов опит" обеднява, не се разглежда като постоянна черта на стила на кадрите.

* * *

Да се ръководи и управлява е наука и изкуство. В наши дни решаващо за развитието на тая наука и изкуство е развитието на кадрите по направленията, очертани от Единадесетия конгрес и Юлския пленум.

ЛЕНИНСКИ ПРИНЦИП С ПЪРВОСТЕПЕННО ЗНАЧЕНИЕ

к. и. н. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ

Органическото единство на политическите и деловите качества е един от основните ленински принципи в работата на Партията с кадрите. Той отразява обективната необходимост в основата на работата с кадрите да бъдат поставени както дълбоката идейна убеденост в комунистическите идеали, предаността към класата и Партията, творческото отношение към конкретната партийна политика, моралните качества и пр., така и организационните способности, специалните знания и компетентност, инициативата, целеустремеността, умението да се довежда започнатата работа докрай.

В. И. Ленин е изисквал, преди да се издигнат лица на отговорни партийни и държавни постове, да се направи задълбочена проверка на тяхната преданост към съветската власт, добросъвестност, познаване на работата, административни способности, опит, твърдост, ум, авторитет и др.

Digitized by Google

Ленинският принцип за подбора на кадрите по техните политически и делови качества има непреходно значение. Нашата партия отделя голямо внимание за неговото приложение според конкретните условия. На всеки етап от общественото развитие тя посочва кои политически и делови качества излизат на преден план. Тяхното определяне, конкретизиране и степенуване отразява изискванията на актуалните задачи, които се решават.

Строителството на развито социалистическо общество поставя нови, по-високи изисквания към качествата на кадрите. На Юлския пленум (1968 г.) др. Тодор Живков посочи, че към досегашните изисквания към кадрите — политическа преданост, усвояване на марксистко-ленинската теория, познаване на тенденциите и перспективите на развитието на нашето общество, овладяване на специалността в съответната област, организационни и делови качества и т. н., вече се прибавят някои допълнителни изисквания за висока икономическа култура, познания за тенденциите на съвременния научно-технически прогрес, за изучаване на настроенията, предложенията и мненията на колективите, които ръководят, овладяване и съобразяване с механизма на действие на неикономическите фактори върху производството и другите области на живота (социална психика, морал, бит, културно-естетически интереси) и пр.[1]

В решенията на XI конгрес и на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) се очертава особено голямата роля на субективния фактор за още по-пълно и ускорено реализиране на обективните закони на социалистическото общество.

Тези изисквания представляват по-нататъшна творческа конкретизация на ленинските принципи за работа с кадрите, по-нататъшна конкретизация на кадровата политика на Партията в етапа на изграждане на зряло социалистическо общество.

В партийните документи особено внимание се отделя на необходимостта кадрите да работят с високо съзнание за лична отговорност пред Партията, държавата и народа, **да бъдат образец на социалистическа дисциплина, социалистическо отношение към обществената собственост, строго да спазват ленинските принципи на стопанисване.**

Защо XI конгрес акцентира върху засилването на диалектическото единство между политическите и деловите качества, за преодоляване на допусканото по места подценяване на едните за сметка на другите? Могат да се изредят редица фактори.

От една страна, засилването на концентрацията на производството води до съсредоточаване на значителни средства под властта на отделни лица, което при недостатъчно развити политически качества, при нарушения в стила може да доведе до груби нарушения на ленинските принципи на стопанисване. Но въпросът не се изчерпва с това. Следва да се има предвид и другото. В резултат на нарастването на социалистическата съзнателност на трудещите се, на тяхната идейна убеденост се засилва политическото съдържание на деловите качества. Може ли да се говори сега за някакви абстрактни аполитични организационни способности и качества? Не, става въпрос за конкретни организационни способности и качества на идейно убедени хора, активни борци за изпълнение политиката на Партията. И технократът по своему е деловит. Но когато се ръководят социалистически личности, е необходима не технократична, а преди всичко политическа, партийна деловитост. В този смисъл заложените в отделните хора делови качества могат да бъдат доразвити, ако се засили тяхната политическа насоченост и съдържание. И обратно, отсъствието на политическа основа на деловите качества занапред ще води до откъсване на ръко-

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 15, с. 198—199.

Digitized by Google

водните кадри от масите, ще ограничава силата на тяхното ръководно въздействие върху процесите.

От друга страна, прекомерното подценяване на деловите качества за сметка на политическите също така води до отрицателни резултати. В условията на концентрацията на производството, на научно-техническата революция при сложните технологически процеси без широк обем от специални знания и висока компетентност не може да се ръководи ефективно. Липсата на необходимите делови качества се отразява отрицателно и върху идейната убеденост на кадрите. За да бъдеш убеден в дадена партийна политика, да трансформираш нейния заряд в дела, трябва добре да я познаваш. В настоящия момент само с ентусиазъм това не става. Необходими са знания, висока култура, способност и талант да се види главното, да се мобилизират силите на колективите за неговото постигане. Ако у ръководителя липсват специални знания и квалификация за внедряване на челния опит, на постиженията на научно-техническата революция, това води до подтискане на активността и вътрешната готовност за действия, извиращи от идейната убеденост.

Следователно сега не е възможно да се ръководи само с политически или само с делови качества. Минусите в едните водят до минуси в другите. Необходима е органическа връзка и единство между тях. Това е правилото. Изключенията водят до отрицателни резултати.

* * *

Партията повишава изискванията към политическите и деловите качества на своите кадри. Но големият въпрос е — как партийните комитети и организации работят за реализирането на тези постановки, какви слабости допускат, какво следва да се направи за пълното реализиране на този основен ленински принцип.

Какво показва един кратък критичен анализ на някои страни от дейността на кадрите, свързани с тяхната лична отговорност пред Партията и народа, със строгото спазване на ленинските принципи на стопанисване?

За никого не е тайна особено сега, след Юлския пленум на Централния комитет, че в резултат на отделни нарушения на ленинските принципи на стопанисване обществото може да понесе значителни щети. Не е тайна и това, че в основата на тези нарушения лежат редица пропуски и слабости в работата с кадрите.

Извършените от партийния комитет на БКП проверки през 1976 г. в десетки обекти в Ловешки окръг са констатирали виновно причинени щети в размер на няколко милиона лева. Нарушенията най-често се свеждат до преразход на суровини, материали, гориво, енергия и пр. незаконно изплатени трудови възнаграждения и премии; загуби от виновно причинен брак; частична или пълна повреда и разваляне на материали и готова продукция; загуби от неизползване на налична техника, основни и оборотни фондове; наличие на липси и пр. На последвалия пленум на окръжния комитет категорично се постави въпросът — направиха ли партийните комитети и организации в своята досегашна дейност по изпълнение решенията на Юлския пленум и по-конкретно при подготовката и провеждането на събранията всичко необходимо отделните недостатъци в работата да бъдат подложени на задълбочен анализ, да бъде определена виновността на кадрите и всичко това да бъде синтезирано в една оценка на техните политически и делови качества? Несъмнено в това отношение има още много да се желае. В редица доклади, макар и в по-малка степен, все още битува старата слабост — да се преразказват партийните документи, в слу-

Digitized by Google

чая постановките на Юлския пленум, да се подкрепят с конкретни факти, безкритичен, всестранен анализ на причините, без да се отива докрай, когато се определя отговорността на отделните ръководители. И тъй като партийните решения обхващат по-продължителен период от време и тепърва още много ще се работи за тяхното изпълнение, уместно е да се постави въпросът — анализът на отделните слабости и недостатъци да бъде съпроводен занапред с оценка на конкретните политически и делови качества на кадрите. Защото именно липсата на определени политически или делови качества лежи в основата на редица слабости и нарушения.

В материалите на отчетно-изборната конференция на Врачанската окръжна партийна организация е посочено: „Тревожно е положението в предприятието... където в последно време станаха тежки аварии, свързани с неправилни манипулации по управление на производството. Анализът на тези обстоятелства показва, че там е понижена производствената дисциплина, компетентността и квалификацията на кадрите не отговаря на изискванията..." Несъмнено една от главните причини за слабостите е недостатъчната техническа компетентност на кадрите. Тук трябва да бъде поставено ударението. Преодоляването на недостатъците предполага задълбочено да се анализира квалификацията на кадрите и тяхната компетентност и на тази основа да се набележат мероприятия за подобряване на деловите им качества.

В материалите на пленум на окръжен комитет на БКП се посочва, че от 45 стопански ръководители, включени в партийния университет, на провежданите занятия са присъствували само 17. На изпита с директорите по проблемите на икономическия механизъм много от тях не могли да отговорят на най-елементарни въпроси с оправданието, че това е работа на зам.-директорите по икономическите въпроси. Несъмнено констатацията на този факт означава много нещо, но следва да се отиде по-нататък, да се вникне в причините, да се види няма ли и други аналогични примери, да се направи преценка как първите ръководители на предприятията работят за повишаване на своята компетентност по икономическите въпроси, без която не може успешно да се ръководи.

Нека анализираме няколко реда от материалите на пленум на ОК на БКП — Толбухин. „Започнахме да закриваме леченото предприятие в Шабла. Оказа се, че най-големият противник на решението е нашият директор...", „Др. Б. Г. продължава да доказва несъстоятелността на тезата, че трябва именно елтаблата да се развиват. Енергичен другар — нека си конкретизира енергията в правилно направление. Има постановка на окръжната конференция за развитие на електропромишлеността, но това като че ли не се отнася за някои другари". Един пример от материалите на пленум на ОК на БКП — Варна: „Най-тревожно е положението в Девня. Нито една от западните фирми не доказа функционалните и механичните гаранции на оборудването, часовата производителност и проектните разходни норми за суровини и материали в Завода за минерални торове. Вина за незавидното състояние на завода имат и тези наши специалисти, които участвуваха в преговорите за уточняване на техническите условия и параметрите на оборудването и ръководеха изграждането на завода. Определено трябва да кажем, че те видяха добре слабостите в работата на фирмите, но надценяха техните възможности."

В единия от примерите става дума за енергичен и делови работник, който не разбира или не иска да разбере определени положения от икономическата политика на Партията, обявява се против решенията на окръжната конференция и пр. Аналогичен е случаят с директора на леченото предприятие, който е „най-големият противник" на поетия курс на концентрация на производството в съответния отрасъл.

Digitized by Google

В последния пример става дума за специалисти с добра техническа компетентност, позволяваща им да видят недостатъците в работата на чуждите фирми. И въпреки това те надценяват възможностите, което е една от причините за тревожното положение в завода.

Анализът на такива примери, а те не са малко на брой, показва, че много по-често, отколкото ни се струва, причините за едни или други слабости и недостатъци са свързани с недостатъчна зрелост на политическите качества на кадрите. Въпросът заслужава по-голямо внимание от страна на партийните органи и организации. Наред с предаността към Партията и народа, която характеризира огромното мнозинство от социалистическите кадри, друго политическо качество, не по-маловажно от първото, е способността те бързо да се ориентират в партийната политика, да мобилизират трудещите се за нейното осъществяване. Ако не се вникне в партийната политика, не се разбере нейната дълбока същност, значимостта на задачите, които се решават в момента, това означава, че никакви делови качества няма да помогнат на ръководителя. А ако той се противопоставя на решаването на основните задачи, какъвто е приведеният пример с директора, то минусът е още по-голям. Именно от такъв аспект трябва да се направи преценка на неговите политически качества.

Нарушение на ленинския принцип има място и в другия пример — когато добри инженерно-технически знания и компетентност са съчетани с недостатъчна политическа съзнателност и това води до незадоволителни резултати.

Последователното изпълнение на решенията, които взе Юлският пленум на ЦК на БКП, предполага при анализиране на слабостите и недостатъците ударението да се постави върху субективния фактор. Такъв подход много би улеснил по-нататъшното оптимизиране на ръководно-управленческата дейност в предприятията и учрежденията. Комплексното оценяване на качествата на кадрите в борбата против слабостите е един от главните пътища, един от главните механизми за осъществяване на дело конгресното изискване за органическо единство между политическите и деловите качества на кадрите.

* * *

Политическите и деловите качества на кадрите имат голямо значение за тяхната работа с колектива и партийната организация.

Ако анализираме реалното участие на отделни ръководители в живота на колектива и партийната организация, ще видим, че се срещат кадри, които определено подценяват непосредствената политическа работа. В материалите на пленум на окръжния комитет на БКП в Габрово е казано дословно: „Ние провеждаме срещи, конференции, писахме планове, опит обменяхме по проблемите на климата в трудовите колективи. Не омаловажаваме постигнатото, но нас ни тревожи фактът, че наши кадри гледат на тия въпроси като на някаква мода само."

А какво говорят следните примери: В проведено социологическо изследване в Русенската окръжна партийна организация от анкетираните 325 секретари на първични организации 51 на сто посочват, че стопанските и държавните ръководители и техните първи заместници не информират партийните организации за основните въпроси на икономическото и социалното развитие на колективите, не общуват с комунистите.

На отчетно-изборната конференция на Софийската градска организация бе анализирано участието на стопанските ръководители в живота на организациите. Изнесените факти показват, че значителна част от отговорните стопански работници не са присъствували на ⅓ от пар-

Digitized by Google

тийните събрания, а отделни ръководители през цялата 1975 год. не са присъствували на нито едно партийно събрание.

Тези примери показват, че все още голяма част от ръководителите в една или друга степен се отнасят пренебрежително към партийната организация, към проблемите, които обсъждат и решават комунистите в съответните предприятия и учреждения. Това говори за трудностите, през които си пробиват път идеите на Великотърновското съвещание и колко много предстои да се направи занапред. Естествено с такъв тип кадри най-трудно се работи.

Друга група кадри гледат на своята работа в колектива и партийната организация единствено като на обществено задължение, като на партийно поръчение. Те се опитват да разкъсат единното — да поставят в единия край усилията си за решаване на стопанските въпроси, своята делова работа, а в другия край — своята дейност в колектива, като предимно възпитателна и обществена работа, като едно допълнително задължение. Следва да се отбележи и един недостатък на научно-практическите конференции, третиращи тези проблеми — дейността на ръководителя в колектива, неговата индивидуална работа с отделния труженик да се разглежда изключително като критерий за политическите му качества, без да се оценява в същото време и като критерий за неговите организаторски качества.

Целесъобразно е партийните органи и организации така да поставят въпроса, че непрекъснато да се увеличава броят на ръководителите, които гледат на работата си в организациите и колектива, на своята индивидуална работа с хората като на важен критерий за оценка както на собствените си политически качества, така и на способностите си да осъществяват делово ръководство.

Пример: фабрика „Ив. Димитров" — Михайловград трябва да изпрати 30 души на работа в Завода за камгарни прежди. Но ръководството на завода не осъществява конкретен подход и лична и индивидуална работа с всяка работничка и това става главна причина за неизпълнение на задачата. За изпълнението на същата задача във фабрика „Хр. Михайлов" партийното и административното ръководство осъществяват продължителна индивидуална работа с отделните работнички и независимо от трудностите успяват.

Макар примерът да е частен, той не е маловажен, още повече че в оценката на пленума на ОК на БКП — Михайловград именно конкретният индивидуален подход е посочен като главна причина в първия случай — за нерешаване, а във втория — за решаване на поставената задача.

Работата на ръководителя с колектива и партийната организация е и не може да не бъде критерий за оценка както на неговите политически, така и на неговите делови качества. Това е напълно обяснимо. Какво значи да си делови? Това значи, изразено по най-кратък начин, да довеждаш работата, делото докрай, при това бързо, ефективно, качествено. Колкото и компетентен да е ръководителят, колкото и добре да познава производството, ако той не се опира на колектива, на партийната организация, много трудно ще довежда поставените задачи докрай. В този смисъл изискванията към стопанските кадри, свързани с приложението на мултипликационния подход и по-конкретно с изискването да решават проблемите на съответното предприятие, като изхождат от позициите на цялото народно стопанство, от позициите на утрешния ден, не означават пренебрегване на колектива, на партийната организация. Партийният подход, като по-широко понятие, включва държавническия подход. Колкото повече стопанският ръководител живее с проблемите на партийната организация, на комунистите, толкова по-успешно ще се излиза от тесноведомствени позиции до позициите на цялостната партийна политика, толкова по-успешно ще реа-

Digitized by Google

лизира на дело новия подход на Партията в развитието на икономиката.

Анализът на работата на кадрите в колектива и в партийната организация е друг голям механизъм за реализиране на конгресното изискване, за засилване диалектическото единство между политическите и деловите качества на кадрите.

* * *

Може да възникне въпрос — не станаха ли много оценките? Наред с оценките при отчетите и самоотчетите тук се говори и за други оценки, каква е връзката между тях? Въпросът колко и какви да бъдат оценките за дейността на кадрите е сложен и може да бъде обект на отделна разработка, но трябва да се наблегне на следния изключително важен момент: самоотчетите станаха масова практика, научихме се да правим оценки за съвкупната работа на отделните кадри. Но все още допускаме слабости, когато се налага за отделни нарушения, пропуски или разхищения да дадем оценка на голям брой хора. Тогава или се опитваме по някакъв начин да замажем положението, като оправдаем всички и хвърлим вината върху обективните причини, или цялата вина се стоварва върху едно лице, без да се направи задълбочен анализ и се определи виновността на всеки ръководител и орган, имащ както пряко, така и косвено отношение. Именно такива анализи и оценки сега са необходими.

Изпълнението на конгресното изискване за засилване органическото единство между политическите и деловите качества на кадрите предполага широка и творческа дейност от страна на партийните органи и организации, дейност, която не се ограничава с издигането на кадрите, а пронизва цялата работа с тях, засяга в основата анализа и оценката както на нашите успехи, така и на нашите слабости и е добра гаранция за преодоляването на субективните прегради към ускореното развитие на обществото.

РЕЗЕРВНИТЕ КАДРИ

НИКОЛА ГАНЧЕВ

През последните няколко години въпросът за резервните кадри заема все по-голямо място в работата на партийните комитети. Във всички окръжни и мнозинството от градските и районните комитети на Партията резервните кадри за основните ръководни длъжности, номенклатурни на комитетите, са определени и картотекирани. В някои от районите в гр. София, в Пловдивски, Русенски, Старозагорски и в други окръзи са разработени и се осъществява система от организационни и възпитателни мерки за формирането и израстването на резервни кадри. Опитът показва, че около 90 процента от кадрите в окръзите, номенклатурни на ЦК на БКП, се подбират из средата на набелязаните резерви, а за другите кадри в мнозинството от окръзите — 70—80 процента.

Това е положително явление, но то е едната страна на въпроса. Извършената досега работа с резервните кадри още не е достатъчно целенасочена, последователна и конкретна. Твърде често инициативата се из-

Digitized by Google

черпва със съставянето на списъци и картотеки. Изпуска се основното — грижата за повишаване на подготовката, компетентността и практическият опит на хората, включени в състава на резервните кадри. По тази причина се получава нещо неестествено — списъци има, набелязани са резервни кадри, а определени длъжности месеци наред стоят незаети, защото „няма подходящи кандидати" или защото в състава на резервните кадри са включени хора, които нямат и трудно могат да придобият качества на ръководители. През периода 1973—1975 г. в Шуменски окръг са подменени 57 души от номенклатурата на ОК на БКП. От тях само 12 души са от състава на резервите. Тези данни показват, че ОК на БКП не е извършил задълбочен и внимателен подбор на резервните кадри и главно не е полагал системни грижи за подготовката и израстването им.

Общият извод, който може да се направи от досегашната работа, е, **че подготовката на резервни кадри изостава от общото наше развитие главно по субективни причини.** Поради това че тази дейност не се дооценява както от партийните комитети и организации, така и особено от административните и стопанските ръководители, в повечето случаи се преповтарят теоретически постановки, без да се създава конкретна практическа организация за реализиране решенията на конгресите на Партията и на ЦК на БКП. Отговорността за резервните кадри неимоверно се засилва след Юлския пленум през 1976 г.

* * *

Процесът на формиране на резервни кадри условно протича през два основни етапа — подбор и регистрация, подготовка и възпитание.

На първия етап се извършва подборът на хората, които биха могли да заемат определена длъжност. Понякога тази работа се възприема като лека, дори формална. Всъщност обаче тя не е нито лека, нито формална. Правилният подбор на кадрите въобще и на резервните кадри в частност изисква преди всичко към тази задача да се подхожда с голяма отговорност, подборът да се осъществява на базата на предварително разработена характеристика на длъжността, за която се търси човек, т. е. да са изяснени добре изискванията, на които трябва да отговарят кандидатите за тази длъжност.

Следващият важен момент е определянето на резервните кадри въз основа на най-обективна оценка на техните достойнства и недостатъци. И в този случай политическите и деловите качества, знанията, подготовката следва да се вземат предвид в съвкупност, като се спазва строго класово-партийният подход. В състава на резервните кадри да се зачисляват хора, безусловно предани на делото на социализма (комунисти и безпартийни), хора с високи морални качества, с изразени организаторски и управленчески способности, с личен авторитет.

По-важните източници на резервни кадри са определени в Примерните указания по подбора, издигането и разпределението на кадрите, утвърдени от Секретариата на ЦК на БКП. Това са заместниците на първите ръководители; членовете на всички изборни органи, на колегиуми, дирекционни и стопански съвети; сътрудниците в партийните, отечественофронтовските, профсъюзните, държавните и стопанските органи, кадрите в различните ръководни органи на ДКМС, челници в производството и др. Както се вижда, за да се осигури най-добър подбор на резервни кадри, е наложително да се работи с целия партиен и безпартиен актив. Всяко стесняване на базата може да има отрицателни последствия.

Основен метод за подбор на резервните кадри е проверката им в живота, в производствената и служебната дейност, обществено-политическата активност, моралната устойчивост. Хората, които имат качества

Digitized by Google

на ръководители, ги изявяват в колектива, в който работят, там правят първите крачки в ръководната дейност. Затова там следва да им се възлагат различни поръчения, като се върви от по-малки към по-големи, последователно да се проверяват качествата им на организатори и ръководители.

Едновременно с живата работа при подбора на резервните кадри може да се използват и други средства и методи, особено за проверка волевите им качества и умствените им способности — психическа устойчивост, бързина на мисленето и реакцията, способност за анализ и обобщение и др. Опитът в това отношение у нас е твърде малък, и то само в определени сфери на дейност. На партийните комитети и организации предстои да създават опит, да експериментират и да внедряват в практиката достиженията на такива науки като психологията, педагогиката, социологията, физиологията и др. Целта е с помощта на научни методи да се ограничи до минимум субективизмът при подбора на кандидатите за зачисляване в състава на резервните кадри.

Важен източник на информация за резервните кадри са съществуващите за тях документи и допълнителни проучвания на дейността и поведението им и на тяхното обкръжение по месторождение, месторабота и местожителство.

Регистрирането на резервните кадри почти във всички окръзи става в специални картони, в които се нанасят основните данни за възрастта, произхода, образованието, политическата подготовка и др. Това е положително. На редица места обаче не се отразяват измененията в тия данни. По тази причина не може добре да се проследява динамиката на развитието на кадрите, включени в състава на резервите, и да се предприемат необходимите конкретни мерки за подобряване на обучението и възпитанието им. Наложително е този недостатък да се отстрани и да се усъвършенствува по-нататък системата на регистриране на резервните кадри.

В съответствие със съществуващата практика **предложение за резервни кадри** прави заемащият в даденият момент длъжността, за която се определят резерви. И това е правилно, защото той най-добре познава и естеството на длъжността, и хората, с които работи. Но предложение може да направи и по-горният ръководен орган, в чиято номенклатура е тази длъжност. Комбинираното прилагане на двата подхода дава по-добри резултати, защото съчетава виждащия и оценките на ръководни кадри и органи от две различни равнища. А това е важна предпоставка за по-задълбочено изучаване и вникване в работата и личните качества на предлаганите кандидати.

Както при решаването на всички други въпроси, така и при **утвърждаването на резервните кадри** решение взема колективният ръководен орган — бюро, колегиум, дирекционен съвет и др. п. Колективното решение отразява принципа за демократичност при подбора на кадрите, в т. ч. на резервните кадри. Само колективният орган е в състояние да даде пълна и обективна оценка на предлагания кандидат, да очертае ясно перспективата за неговото развитие, пътищата и средствата за постигане на набелязаната цел.

На втория етап от работата се осъществява **проверка на качествата на резервните кадри**, провеждат се **мероприятия за повишаване на тяхното образование и квалификация, за правилното им възпитание.**

Може да са съставени хубави списъци, да са набелязани добри хора за резерви, но ако не се полагат системни грижи за тяхното израстване, очакваните резултати няма да се получат. Задължение в това отношение имат не само партийните, стопанските и другите органи, които утвърждават резервните кадри, но и непосредствените ръководители. „Ръководителят комунист — пише В. И. Ленин — с това и само с това е длъжен да докаже своето право на ръководство, че той си намира

Digitized by Google

много все повече и повече помощници... че умее да им помага да работят, да ги издига, отчита и показва техния опит."[1] Добър ръководител е онзи, който създава напрегната, но творческа обстановка, който постоянно, системно се грижи за квалификацията и развитието на своите помощници, около който винаги има хора, които могат да го заместят, без да пострада работата и дори да я тласнат по-бързо напред. Това налага грижата за обучението и възпитанието да стане основен елемент в работата на партийните комитети и организации с резервните кадри. Още по организирано и целенасочено да се повишава както марксистко-ленинската им подготовка, така и умението им да работят с трудещите се, да овладяват ленинското майсторство на ръководство на масите.

В условията на научно-техническата революция ръководителят може да мобилизира трудовите колективи и да изпълнява своите задължения успешно, ако има добра идейно-политическа подготовка и компетентност по проблемите, по които работи, ако познава пълно и точно условията на работа, достиженията и опита у нас и в най-напредналите социалистически и капиталистически страни, ако е в течение на всичко ново, прогресивно. Компетентността е всеобщо изискване, задължително за кадрите във всички сфери на дейност. Политическата зрелост и компетентността са основата, върху която се изграждат авторитетът и влиянието на всеки ръководител.

Сега самата обстановка предявява високи изисквания към подготовката на резервните кадри. Извънредно много нараснаха мащабите на стопанското и културното строителство, повиши се културният уровен на трудещите се, разшири се техният политически кръгозор. Ако не се отчитат тези фактори, не може да се подготвят кадри, които да отговарят на изискванията, предявени от Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП.

У нас са създадени добри условия за подготовка на резервни кадри за Партията. Функционира Академията за обществени науки и социално управление с три филиала — в Пловдив, Варна и Русе. В десет окръжни центрове работят междуокръжни партийни школи. И академията, и школите са ковачници на нови млади кадри. Ежегодно от тях излизат 500—600 души, които са получили висше партийно образование, а другите са повишили своята квалификация в специализирани курсове за резервни кадри. За най-отговорни длъжности се подготвят резервни кадри във ВПШ и АОН при ЦК на КПСС.

Значително се подобриха условията и възможностите за подготовка на резервни кадри за профсъюзите и Комсомола както в партийните школи и курсове, така и в собствените школи на тези основни масови организации.

Най-сигурният път, който позволява всестранната подготовка и квалификацията на резервните кадри да се повишава без прекъсване, е самообразованието. А тъкмо на самообразованието не винаги се отделя достатъчно внимание, не се отчита, че то не е само личен, но и важен обществен въпрос. На сегашния етап от нашето развитие въпросът за правилно организиране и контрол на самообразованието трябва да заеме важно място в дейността на партийните органи и организации, на стопанските и административните ръководства.

За зрелостта, идейната убеденост и марксистко-ленинската закалка и възпитание, за специалната подготовка на резервните кадри се съди не само по това доколко те са изучили основните принципи на комунистическата идеология, доколко познават съвременните теории и методи на управление, а главно по това, как претворяват в живота това, което са научили, как се борят и какъв е ефектът от работата им

[1] В. И. Ленин, Сборник „О кадрах", Политиздат, М., 1971, с. 208.

Digitized by Google

за осъществяване Програмата на Партията, какъв е реалният им принос за изграждане на развитото социалистическо общество, съблюдават ли строго партийната и държавната дисциплина, служат ли за пример с цялото си поведение и морал.

Висока комунистическа идейност при решаването на малките и големите въпроси, образцово изпълнение на задачите, морална чистота и скромност, висока култура и познания, инициативност, активност, чувство за отговорност и самоотвержено служене на народа — такива са качествата, които трябва да формира у всички подрастващи кадри нашата идейно-възпитателна работа.

Резервните кадри са различни по възраст, образование, по опит и квалификация, с различно възпитание. Те затова са и резервни, защото не във всяко отношение са подготвени.

Едни от тях — инженери, агрономи, икономисти, лекари, юристи и т. н. — имат добра специална подготовка и образование, но нямат достатъчна политическа подготовка, житейски опит, знания и опит в управленческата дейност. От тях се изисква да развият способностите и умението си да ръководят, да вземат решения, като преценяват ситуацията; да формират колектив или да използват правилно съществуващия колектив; да осигуряват довеждането на приетите решения до изпълнителите, политически да ги обезпечават; да организират материалните и трудовите ресурси; да осигуряват контрол за изпълнение на задачите; да събират обратна информация, да анализират и проверяват правилността на своите решения.

Други пък — работници и селяни кооператори, нямат достатъчно образование, обща култура, ръководен опит, но имат производствен опит, житейска закалка и мъдрост, потенциални възможности за управленческа дейност. На тях трябва да се дава преди всичко образование и специална подготовка, да се формират у тях навици, знания и самочувствие за ръководна дейност.

Практиката показва, че най-добри резултати в работата по подготовката на резервните кадри се получават, **ако обучението се осъществява диференцирано**, като се отчитат обективните потребности от знания за доброто изпълнение на дадена работа, а така също, като се вземат предвид подготовката и възможностите на кадрите, които обучаваме. Много важно изискване е в краткотрайните курсове и семинарите то да се провежда в най-тясна връзка с практиката, да съдействува за обобщаване и осмисляне на натрупания опит, да дава знания на кадрите по актуалните теоретически и практически проблеми и задачи. Процесът на обучение да се организира в съответствие с достиженията на съвременната педагогическа наука, като се прилагат повече активни методи и средства за усвояване на преподавания материал. В противен случай обучението губи своя основен смисъл, превръща се в самоцел.

Всички резервни кадри се нуждаят от постоянни грижи и помощ в своето развитие. Две групи от тях обаче изискват по-голямо внимание.

Едната група — това са резервните кадри из средата на работническата класа. „Някога Ленин казваше, **че работническата класа е нашият главен кадрови резерв**, защото този широк слой притежава пролетарски инстинкт, пролетарско разбиране за дълг. Днешният работник притежава обща и специална култура, които го доближават до равнището на научно-техническите кадри. Ние можем и сме длъжни още по-смело да издигаме на ръководна работа най-добрите представители на най-прогресивната класа в нашето общество."[1]

На този основен резерв др. Тодор Живков обърна внимание още на Юлския пленум през 1968 г. През периода след пленума чувстви-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1976, с. 98.

Digitized by Google

телно се увеличи относителният дял на работниците, избрани в ръководните партийни органи, профсъюзните ръководства, народните съвети и др.

От 20 до 30 на сто от студентите, които ежегодно постъпват в Академията за обществени науки и социално управление, са работници от материалното производство, утвърдили се като производственици, бригадири, ръководители на смени и др., изявили се в дейността на партийните, профсъюзните и комсомолските организации и показали, че имат качества да се развиват като ръководни кадри. Работници се приемат и в други висши учебни заведения. От АОНСУ вече излезе първият випуск работници с висше партийно-политическо образование. Дълг на партийните комитети и организации е правилно да насочват тези другари в практическата им дейност, да им помагат успешно да се реализират и раззиват като ръководители.

Тази е една от практическите форми за подготовка на кадри из средата на работническата класа, но тя не е единствена. Избирането на работници в ръководните органи, привличането на най-добрите от тях при обсъждане на важни въпроси, включването им в системата на партийна просвета, изпращането им да се учат вечерно и задочно в средни и висши учебни заведения — всичко това създава възможност да бъдат открити способни млади организатори, да повишават те своята политическа и образователна подготовка, да получават квалификация, съответствуваща на изискванията на развитото социалистическо общество.

Макар че има напредък, определено може да се каже, че задачата не е решена, особено що се отнася до издигането на работници на щатни ръководни длъжности — секретари на партийни комитети, председатели и зам.-председатели на народни съвети, директори на предприятия и пр.

Главната причина е преди всичко в това, че партийните комитети и организации, ръководствата на Комсомола и профсъюзите не се заемат конкретно с решаването на тази задача, не осъществяват ефикасни организационни и други форми на работа с младите работници и най-вече подценяват главното в работата — грижата за повишаване образователната подготовка и специалната им квалификация. Забравя се често, че в условията на научно-техническата революция са необходими хора, които съчетават у себе си висока политическа съзнателност и добра професионална подготовка, които са способни компетентно да решават задачите на развитието на икономиката и културата, които владеят съвременни методи на управление.

В нашата страна всеки млад човек може да се учи в редовно, задочно или вечерно учебно заведение. Много бивши изтъкнати производственици сега са специалисти с висше и средно образование. Те продължават да работят като технолози, проектанти, конструктори и др. п. В себе си те съчетават тъкмо това, което е необходимо — работническа закалка, високо съзнание за дълг, висока квалификация и компетентност. Но за да израснат добри ръководители от тези бивши работници, е наложително партийните комитети и организации да следят по-конкретно и по-отблизо тяхната работа, да им оказват системна помощ.

Обективно навсякъде има възможности за издигане на сегашни или бивши работници на ръководни длъжности. Достатъчно е да се преодолее съществуващият на много места формализъм и неразбиране на проблема, да се подберат най-подходящите и активни работници и организирано, с ускорени темпове да се повишава квалификацията им по проблемите на управлението, постепенно да се издигат от нисши към по-висши длъжности, да се утвърждават те като авторитетни и опитни ръководители. В ръководните органи да се избират работници с въз-

Digitized by Google

можности и перспектива за развитие. Такъв опит е изведен в Корабостроителния завод — Русе.

Заслужава положителна оценка опитът на ОК на БКП във Варна и Толбухин за организиране в междуокръжната партийна школа на самостоятелен курс за обучение на работниците, избрани за членове и кандидат-членове на окръжните и градските комитети на Партията в двата окръга.

По-специални грижи са необходими и за **кадрите на Димитровския комунистически младежки съюз.** По своята същност те са резерви за Партията и другите обществени организации, за държавните и стопанските органи. Каквито са кадрите в Комсомола, дори в пионерската организация, такива ще бъдат в перспектива кадрите, които ще ръководят трудовите колективи, партийните организации, народното стопанство, държавата. Затова и изискванията, и грижите за техния подбор, за формирането им като ръководители и особено за правилното им възпитание следва да бъдат най-големи.

Справедливо е да се каже, че мнозинството от комсомолските кадри се развиват правилно, като предани войници на Партията работят там, където бъдат изпратени. И въпреки това проблеми има.

Преди всичко подготовката и възпитанието на значителна част от младежките кадри не е достатъчно конкретна и целенасочена, не се формират последователно и настойчиво у тях онези драгоценни качества, които определят ръководителя от социалистически тип — комунистическа идейност и принципиалност, умение да поддържат здрави връзки с масите, трудолюбие, скромност, честност и т. н.

Твърде често образованието се взема за решаващ критерий при оценяването и издигането на младежките дейци. Но образованието, колкото и да е високо то, само по себе си не е пътен лист за една или друга длъжност. Проверката в живота — преминаването през производството, издигането от по-ниски към по-високи длъжности, натрупването на ръководен опит на различни равнища, а и в различни сектори на дейност — това е естественият път за правилната подготовка и възпитание на младежките дейци, за формирането им като истински революционни кадри на Партията и народа. Опитът показва, че скокообразното и прибързаното издигане не съдействува за правилното развитие на кадрите въобще и особено на младите кадри. То се отразява неблагоприятно както върху работата, така и върху възпитанието на кадрите, в много случаи е основна предпоставка за засилване на текучеството на ръководните кадри.

Всяко отслабване на партийното внимание по подбора и възпитанието на пионерските и комсомолските кадри води към грешки и недостатъци с продължително действие. Затова едно от основните задължения на партийните бюра и организации в учебните заведения, в предприятията и селското стопанство е да се грижат за издигане в комсомолските органи на младежи и девойки с безспорни политически и делови качества, с авторитет и влияние сред младежта.

* * *

Издигането на равнището на работата с резервните кадри до равнището на съвременните изисквания зависи в най-голяма степен от стила и методите на партийните комитети и организации, от тяхната организаторска дейност. Те са длъжни да работят с резервните кадри така, че при всяко разместване на ръководители да се издигат хора, които са проверени многократно в живота и за които има увереност, че ще се справят успешно с възложените им задачи.

Секретарите и сътрудниците на партийните комитети често ходят в предприятията, аграрно-промишлените комплекси, ТКЗС, участвуват в

Digitized by Google

мероприятия на обществените организации, пишат оценки по изпълнението на поставените задачи. Но това е само част от работата. В резултат на извършваните проверки се вижда и оценява дейността не само на изоставащите ръководители, но и на тези, които добре работят. А това е особено важно, за да се разкриват своевременно и правилно оценяват възможностите на кадрите, които имат перспектива за развитие. Тази дейност трябва да стане една от най-важните за всеки партиен работник.

Подготовката на резервни кадри не е само партиен въпрос. Тя е задължение на всички ръководни органи и организации, на учебно-преподавателските колективи, на всеки отделен ръководител. Но тя може да бъде организирана на високо равнище и в съответствие с ленинските изисквания за работа с кадрите, ако партийните комитети упражняват постоянен и строг контрол по изпълнението на тази изключително важна задача.

Една от главните предпоставки за успешното решаване на въпроса за резервните кадри е прогнозирането на нуждите от кадри. Затова от всеки ръководен орган и преди всичко от партийните комитети и организации се изисква да имат своя прогноза за подготовката на резервни кадри за пет-десет години. Естествено, тази програма ще бъде реална и полезна, ако е съобразена с плановете за социално-икономическото развитие на трудовия колектив, община, окръг, ако тя е неразделна част от тези планове. Прогнозата би могла да съдържа примерно следните по-важни елементи:

— Анализ на промените, които евентуално ще настъпят в състава на кадрите — преминаване на ръководни кадри в пенсия, в други трудови колективи или отпадане по други причини. Групиране на освобождаващите се длъжности по години и направления.

— Преценка на наличния кадрови потенциал и на възможностите чрез усъвършенстване на управленческата дейност и чрез преструктуриране на кадрите в колектива да се решат изцяло или частично възникналите нужди. В този случай някои кадри следва да се зачислят в състава на резервите и да се подготвят за длъжностите, които ще им бъдат поверени след време.

— Установяване на източниците за попълване недостига от кадри както общо за периода, така и по години — подготовка на собствени кадри с и без откъсване от работа, получаване на кадри по централно разпределение (завършили ВУЗ, школи и др. п.) и от други трудови колективи, селища, окръзи.

— Оценка на наличните учебни заведения, школи, курсове и университети, на тяхната насоченост и съдържание на обучение, на капацитетните им възможности; предприемане на съответни мерки за привеждането им в съответствие с конкретните задачи и по-високи изисквания към ръководните кадри.

— Определяне на основните мероприятия за задоволяване на културно-битовите и други проблеми, от които зависи формирането на млади кадри и задържането им за по-продължително време на работа в един и същи трудов колектив.

* * *

Съставът на резервните кадри не е нещо застинало, той се изменя в зависимост от изменението на условията. Едни от резервите заемат по-високи длъжности, други изостават в своето развитие, а трети губят качества на резервни кадри. Това определя необходимостта ежегодно поне веднъж да се прави преглед от всички ръководни органи на развитието на хората, включени в състава на резервите, да се внасят про-

Digitized by Google

диктуваните от живота корекции и най-важното — да се набелязват допълнителни мерки за подобряване на работата.

Подготовката на резервни кадри не е временна кампания. Тя трябва да бъде ежедневна дейност на партийните, административните, стопанските и другите ръководни органи. Повишаването на личната отговорност на всеки ръководител, организирането на системен партиен контрол и помощ по обучението и възпитанието на резервните кадри, проверката на политическата им зрелост и на организаторските им способности — това са главните пътища и средства за успешното решаване на поставената от Единадесетия конгрес на Партията задача.

КОМПЛЕКСНО ОЦЕНЯВАНЕ И СТИМУЛИРАНЕ

Изводи от експериментирана система

ЛУКА ИВАНОВ

С решение на бюрото на градския комитет на Партията — София от четири години в Научноизследователския и проектно-проучвателен институт за енергийно строителство „Енергопроект" се експериментира нова система за оценка на кадрите и нова организация на работната заплата.

Системата е изградена главно въз основа на съветския опит, предимно на Научноизследователския физико-химически институт „Карпов" — Москва и въз основа на методиката на сектора по социалните проблеми на управлението на науката към АН на СССР. Тя съдържа нови моменти от собствен опит. Положителните резултати са основание да изложим изводите, които логически произтичат от експерименталната проверка.

Усъвършенстването на управлението на научноизследователските и проектантските организации с цел да се ускорят темповете на научно-техническия прогрес е свързано преди всичко с повишаване ефективността на труда на научните работници и специалистите. В поредицата от мероприятия, насочени в това направление, са издадените нормативни документи, които уреждат заплащането на труда да става на базата на ежегодната комплексна оценка.

Партийното и стопанското ръководство на института започнаха експеримента на системата с убеждението, че новите методи за оценка и заплащане на труда на кадрите не могат да се внедрят само по административен ред. Колективното въздействие на трудовата среда е по-силно от всяко разпореждане. Затова разработката и експериментът на системата за комплексна оценка и стимулиране, която е част от общата система за растежа и използването на кадрите, бяха извършени под ръководството на партийния комитет и организацията, с най-широкото участие на колектива. В резултат на масово-разяснителната и идейно-политическата работа на партийните и на обществените организации идеята за системата и необходимостта от експеримента станаха вътрешно осъзнато дело на целия колектив.

Главна цел на системата е повишаване качеството и ефективността на труда и комунистическото съзнание на кадрите.

Същността на системата се състои в това, че размерът на индивидуалната заплата на всеки сътрудник се поставя в пряка зависимост от ефективността на неговия труд в оценявания период.

Времето на експерименталната проверка обхваща годините на шестата петилетка, изпълнението на задачите, поставени от X конгрес и Декемврийската програма, от Националната партийна конференция, Февруарския пленум и др.

През това време институтът решаваше мащабните и сложни проблеми на АЕЦ „Козлодуй", ТЕЦ „Бобов дол", каскада „Белмекен-Сестримо", далекопровода „Дружба" и др.

Анализът на ефективността на системата е необходим именно сега, когато, въоръжени с постановките на Юлския пленум, насочваме всички сили към грандиозните задачи, които постави XI конгрес в областта на енергетиката.

Отговорността за тяхното изпълнение

Digitized by Google

както подчерта пленумът, се определя не от това, какво мислим за себе си, а от реалния резултат, от приноса на всеки един от нас и на колектива като цяло.

В изложението ще посочим, макар и схематично, отделни страни от системата, действието на която е съобразено със специфичните особености на научноизследователската и проектно-проучвателната дейност и по-конкретно:

— с големия дял на умствен труд и особеното значение на творческата активност и инициатива на работещите;

— с големия относителен дял на жив труд и проблема за неговото ефективно използване;

— голямото значение на научната организация на труда;

— решаващата роля на мирогледните и нравствените позиции на личността.

* * *

Избор и определяне на обективни показатели и критерии на системата. Динамично и комплексно оценяване на кадрите. От избора и оценката на критериите и показателите на системата зависят обективността и ефективността на атестациите. Кои са основните изисквания на проблема и какви въпроси той поставя за решаване?

Атестацията на човека трябва да се основава върху обективната оценка на реалните резултати от живия труд, на неговите делови, социално-политически и морално волеви качества. Ако тя не е вярно отражение на действителността, няма да въздействува върху развитието му. Критериите и показателите са основа за съчетаване принципите на външен контрол с методите на самоконтрола, т. е. те трябва да разкриват пред личността възможността сама да измерва резултатите, да оценява качеството и ефективността от своя труд.

Ако мненията за избора на основните критерии и показатели на мнозинството автори съвпадат, то становищата за значимостта им в общата оценка са противоречиви, което налага допълнителни изследвания и практическа проверка.

При разработката на методиката за атестиране изниква и друг, много по-сложен въпрос: какъв метод (количествен или качествен) ще изберем за оценка.

И по-нататък: при сегашната динамика на развитието избраните критерии и оценки за значимостта на деловите и политическите качества как най-бързо и точно да се адаптират към изменящите се условия и да влияят най-ефективно за изпълнение на задачите?

Първият проблем се отнася за достоверността и обективността на избраните критерии за оценяване на кадрите. За да ни осигурят обективност и достоверност на оценките, тези критерии трябва да произтичат от политиката на Партията за развитието на страната, конкретизирана за организацията през дадения период.

Глобалният принцип за единство на политическите и деловите качества се изразява в критериите: класово-партиен подход, дълбоко разбиране, ориентиране и разработване на партийната и държавната политика в своя участък на работа, борба за нейното осъществяване, високо чувство за лична отговорност, съчетано с висока компетентност, делово внедряване постиженията на техническия прогрес в производството, в практиката и др.

Освен тези основни качества, отнасящи се за всички категории работници (разграничени у нас в десет групи), предмет за оценяване са най-общите и типичните качества, отразяващи спецификата на труда, ефективността и качеството на работата, състоянието на социалистическата дисциплина и поведение:

— производствената, творческата и организаторската активност на всеки член от колектива;

— усъвършенствуване специализацията в съответната област и непрекъснато изучаване и прилагане опита на Съветския съюз, на социалистическите страни и челния опит в света;

— качество на работата;

— социалистическа дисциплина;

— обществено-политическата активност, морално-психологически и интелектуални качества и поведение сред колектива.

Доколкото за различните категории работници се адресират различни изисквания, всеки от посочените критерии се разглежда и прилага специфично, като се отчита спецификата на длъжностната група.

Освен това има разграничение между изпълнители и ръководители. Критериите за ръководителите, дейността на които е много по-сложна, многостранна и многопланова, чиито функции и задачи на различните нива имат очертана специфика, се интерпретират по длъжности. При тях общото се изразява в строгото приложение на ленинските принципи на ръководство като: класово-партиен подход и колективност в ръководството за постигане на висока ефективност и качество; бързо въвеждане на техническия прогрес, проектните решения да се равняват по икономико-технически показатели на най-добрите в света; правилно разпределение и използване на трудовите ресурси; провеждане строг режим на икономии, разгръщане на демократизма, инициативата и творчеството, на критиката и самокритиката; активно и непосредствено ръководство и възпитание на кадрите и създаване на творческа обстановка и благоприятен психически климат; строго спазване на социалистическата дисциплина; непримиримост към недостатъците, към проявите на субективизъм и произвол.

За постигането на по-голяма обективност и достоверност, конкретизация и диференциация, възможност за контрол и самоконтрол, яснота и недвусмислие през четвър-

Digitized by Google

тата година от експеримента критериите и показателите бяха разработени в таблична форма, с помощта на която се прилага петстепенна оценка за всеки сътрудник от съответната кадрова група. Критериите и показателите са подредени така, че всяка степен да характеризира дадени качества с количествен израз от балната система. По този начин оценката се изгражда на богата информационна база, която не изключва участието и на допълнителни, характерни за човека данни (които не са описани, но трябва да се включват), като й се дава и краен количествен израз.

Практически оценката се получава или като се подчертаят думите в таблицата, характеризиращи качествата на сътрудника и съответствуващата срещу тях количествена оценка, или като се извадят на отделен лист Качествената и количествената оценка се получават по-лесно и са по-точни. Експериментът потвърди целесъобразността на така избраните критерии и показатели, които даваха възможност за контрол и самоконтрол. Тяхната предварителна гласност подтикваше всеки сътрудник да подложи на самоанализ своята работа, поведение и отношения в колектива, явно или негласно да даде отговор за себе си, като се сравнява с другите, да търси своето място в изпълнението на задачите.

Сериозна слабост бе, че таблицата за оценяване по степени не бе разработена още в началото, което затрудняваше точността на оценките. Целесъобразно е атестирането да се извърши една година след приемането на критериите, което ще позволи на кадрите да целенасочат своята дейност.

По инициатива на партийния комитет и стопанското ръководство системата се подлага на анализ, търсят се нови решения за нейното усъвършенствуване. Опитът показва необходимостта от нейното усъвършенствуване, от намаляване на критериите, от по-обобщени формулировки и т. н. Такава конкретизация се налага и от новите изисквания за кадрите, разработени на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП.

Вторият проблем се отнася до оценките за значимостта на всеки критерий и показател, които по същество трябва да изразяват в концентриран вид динамиката на общественото развитие, основното звено в работата, решаващо в момента, степенуването на задачите Това е един от най-трудните въпроси Противоречията, както споменахме вече, се появяват именно тук. За да не се откъсваме от действителността, коефициентите за значимост, за тежестта на критериите се определят с оглед на задачите, които Партията и Правителството поставят за предстоящия период. Независимо от експертизата на коефициентите с помощта на аналитичния метод, който считаме за по-прогресивен от ранговата корелация, независимо от метода, по който ще се определя тяхната значимост, главното е — партийното и стопанското ръководство да преценят и определят коефициентите на значимост на отделните критерии и показатели. Защото ръководството познава най-добре състоянието на работата, предстоящите задачи и носи отговорност за тяхното изпълнение Особено внимание се обръща към производствените критерии В института техният относителен дял се движи между 70 и 80% (качество, обем, срок и ефективност). Това доказа своите положителни резултати.

Динамичността на коефициентите за значимост на отделните човешки качества стимулира кадрите да подобряват своята работа по онези направления — критерии, които имат най-висока обществена стойност. Този признак придава на оценъчната система особено подвижен стимулиращ характер.

Експериментът показа, че коефициентите на значимост за всеки критерий играят голяма роля за изпълнение на задачите. Те осигуряват динамичност в управлението на трудовата активност, тясно свързване на оценката и заплащането на труда. Експериментът също така нанесе корекции в коефициентите на тежест. Колективът реагира на ниските оценки за обществена активност в поведение. По препоръка на партийната организация техните коефициенти бяха повишени, което даде положително отражение върху подобряването на социално-психическия климат. По този път избраните критерии, които изменяме, и количествените изрази на тяхното значение, които също коригираме, се превръщат в ефективен механизъм за качественото, срочното и резултатното изпълнение на задачите от насрещния план.

Третият въпрос се отнася до избора на метод за оценяване (количествен или качествен). Както споменахме, в редица институти на Съветския съюз и социалистическите страни се прилага новата система за оценяване и заплащане на труда на кадрите. В някои системи доминира качествената оценка на резултатите, а в други — предимно количествената стойност на утвърдените критерии.

Нашият опит показа, че не бива да се пренебрегват и двата метода. Необходима е най-напред качествена оценка на всеки сътрудник, а след това с помощта на сравнителния метод качествата да се съпоставят, степенуват и подреждат от ярко положителните до отрицателните. Този качествен ред получава съответния количествен израз. Допълнителен аргумент за такава последователност на действията е стремежът на всяка личност да проследи факторите, определящи нейната оценка, т. е. да може да сравнява себе си с останалите членове на колектива Предоставяйки й тези възможности, ние преодоляваме психологическата бариера и смущението, които неизбежно се проявяват.

Опитът показа, че количественият и качественият метод, приложени механично, не разкриват сложното взаимодействие между отделните качества и тяхното отражение върху работата и поведението

Digitized by Google

на атестираните. Това наложи процесът на оценяване да се извършва на основата на комплексния подход, политическите, деловите и морално-волевите качества на работника да се разглеждат в диалектическо единство. Този подход позволява да се анализира взаимодействието на отделните качества. Крайната оценка да не бъде механичен сбор на качества и коефициенти, а синтетичен израз на действителните достойнства, авторитет и влияние на човека и на крайния резултат от неговата дейност. Главното е да се анализира кои качества в крайна сметка са изиграли решаваща роля за достигането на едни или други резултати, на кои страни от саморазвитието си всеки трябва да отдели повече внимание с оглед на перспективните задачи. Не на последно място той разкрива пътя и средствата за развитие, за умножаване ефективността от неговата дейност. Комплексният подход дава възможност да се оцени човекът в динамика и развитие. Всеки друг подход на механичен сбор или сумиране на качествата води до технократизъм, в една или друга степен противоречи на ленинските принципи за работа с кадрите.

Колективността при комплексното оценяване — условие за предотвратяване на формализма и субективизма.

Класово-партийната оценка на ефективността и качеството на труда на кадрите е най-трудната и отговорна част в целия експеримент. Следва да отбележим, че възприетите критерии и метод на оценяване са важни, но решаващото значение се пада на „технологията" на оценъчния процес. Тази технология трябва да реализира принципа на колективността. Колективният характер на процеса, протичащ под непосредственото политическо ръководство на партийната организация, „основан върху отчитане на резултатите от цялата творческа, производствена и организаторска дейност на работника, а не само върху отделни качествени показатели, в съчетание с гласността на резултатите от атестацията и с правото на атестирания да обжалва решенията на комисията, осигуряват максимална обективност и практически изключват възможността за възникване на конфликтни ситуации" (академик Я. М. Колотыркин, директор на НИФКИ „Л. Я. Карпов", статия на в. „Московская правда" от м. XI. 1975 г.). Ето защо особено внимание се отделя на въпроса за комплектуването на атестационните комисии. При нас те са в състав от 11 до 13 души, изградени по направления на работата. От компетентността, принципността, отговорността на оценяващите в най-голяма степен се предопределя успехът на системата, което изисква в тях да участвуват най-авторитетните хора от колектива.

За разгръщане на демократичността бе въведена изборност на 60 на сто от състава на комисиите, а в някои звена и на 100 процента. Трябва да се отбележи, че за избягване на възможни грешки и за по-голяма демократичност атестациите се изграждат многостъпално. Въведе се изборност и на комисиите в отделите и секциите, които съставят оценките и пряко разговарят с хората. Проведе се сполучлив експеримент за някои млади хора оценката да се изгражда в комсомолските дружества. На комисиите се предоставят всички информационни данни. При недостатъчно изяснени въпроси от характеристиката, при наличието на противоречиви данни атестационните комисии връщат оценките за повторно разглеждане. В работата на комисиите по право участвуват представители на партийните и обществените организации, което осигурява партиен и обществен контрол над тяхната дейност и по-пряка връзка с мнението на колектива. За членовете на Партията и номенклатурните кадри на партийните бюра предварително се съгласува само степента на качествените оценки, характеристиката на обществено-политическите качества.

Освен това партийният комитет и бюрата упражняват политическо ръководство и контрол на оценъчния процес. Това извънредно много засилва вярата и доверието на кадрите в Партията, сплотява колектива, предотвратява грешки и нарушения.

Експериментът потвърди правилността на комплексния подход.

Но възниква генералният въпрос. И все пак, тъй като обективната качествена, количествена и комплексна оценка на резултатите е много сложен проблем, поради творческия и колективен характер на труда, няма ли опасност да се прояви субективизъм, либерализъм, волунтаризъм, коефициент на „симпатичност". Има такава опасност. Но всичко зависи от зрелостта на колектива, от неговия първообраз — първичната партийна организация. Колективността и гласността при оценяването са важни условия за предотвратяване на формализма и субективизма. Такива явления е имало и при нас. Още се забелязва тенденция да се „лакират" някои качества и да не се посочват открито недостатъците. Опитът неколкократно потвърди, че там където колективът не изпълнява своите задачи, у него липсва и стремеж за обективна оценка.

Механизъм за реализация на кадровата политика.

Следващият важен елемент в системата е икономическият механизъм за материализация на оценката в индивидуалната (за в бъдеще да прерасне в основна) работна заплата. Размерът на индивидуалната работна заплата на кадрите, обхванати от действието на системата, според оценките варира за научните работници, проектанти и специалисти от минус 10 до плюс 30 на сто за първата година и до плюс 20 на сто за следващите, а за помощния персонал до 15 на сто. Работната заплата се формира от заработения фонд и се движи в различ-

Digitized by Google

ни граници в зависимост от изпълнението на задачите и персоналните оценки. Нейното формиране може да се усъвършенствува съобразно постановките в Тезисите на ЦК на БКП за „Основни насоки на развитието на науката и техническия прогрес през седмата петилетка и до 1990 г.". Това е път най-пряко водещ до изпълнението на най-новите постановки на Юлския пленум за тарифните и щатните реформи — плановата заплата и нейното увеличение занапред да се заработват.

Трябва определено да се каже, че механизмът за комплексното оценяване на кадрите не може да бъде ефективен, ако не се обвързва икономически със заплащането на труда.

Резултати от приложението на системата.

Анализът от приложението на системата сочи положителни резултати от политически, икономически, социален и идеологически характер.

Главното, което постигнахме, е, че поставяме работата с отделния човек във все по-пълно съответствие с изискванията на ленинските принципи. Освен по производствените въпроси с кадрите се водят принципиални разговори за тяхната идеологическа и професионална подготовка, за политическата и обществената им активност и поведение. Оценката съдържа ориентация за тяхното развитие въз основа на лични планове. Морално-политическото отражение в това отношение е извънредно силно.

Обективната преценка за ефективността от труда на едно лице има не само социално-икономически последици — по-високо възнаграждение, но е и обществено признание за ценността на неговия принос в развитието на обществото. Този морален стимул е не по-маловажен от материалния. Периодическото освобождаване на хора, работата на които се оценява като неефективна, дава силно отражение върху активността на целия колектив, върху дисциплината и главното — за осъществяване на принципа „всекиму според количеството и качеството на неговия труд."

Действието на системата за комплексно оценяване на кадрите повишава научността в ръководната роля на партийната организация, служи като един спомагателен лост за широка мабилизация на хората за изпълнение на насрещните планове, на поетите обещания, за разгръщане на социалистическото съревнование. Опирайки се на колектива и преди всичко на партийната организация, чрез системата се предотвратяват острите конфликти, утвърждава се принципиално-творческа обстановка.

Социалният ефект е налице. Подобрен е социално психологическият климат в колективите. Изменят се взаимоотношенията между отделните работници в дух на взаимна помощ, доверие, другарство и сътрудничество. Десетки примери показват, че след оценките сътрудниците променят своето отношение и поведение към задачите, подобряват своята квалификация, своите нравствени, волеви и трудови качества. В този смисъл социалният ефект от приложението на системата е значителен.

Икономическите резултати не могат точно да се определят поради влиянието и на други фактори. Може обаче да се подчертае значителният ръст в производителността на труда, на творческата и организаторската активност на всеки член. Подобряват се качеството на работата и трудовата дисциплина. Институтът бе награден за висока производителност на труда и изпълнен обем със Сребърния герб на столицата.

От идеологически аспект системата за оценяване предизвиква осмисляне и осъзнаване на отговорността за възложените задачи. Свързва отношението към конкретните задачи с обществените интереси и ленинските принципи за стопанисване. Конкретен израз за равнището на социалистическата съзнателност у кадрите е изпълнението на задачите, ефективността и качеството на работата.

* * *

Следва да изтъкнем голямата роля на стопанското ръководство за успешното експериментиране на системата. Неговата инициатива и поддръжка, такт и умение изиграха решителна роля. Подчертани са ролята и личният пример на ръководителите и особено на председателите на атестационните комисии. Но вдъхновяващото начало идва от Партията, от бюрото на Благоевския районен комитет и на градския комитет на БКП, от тяхното грижливо отношение към новото, което се ражда и утвърждава. Още повече че като всяко ново то среща съпротива, която трябва да се преодолява. Всичко това подтиква към самоанализ, критическа оценка, към нови търсения за усъвършенствуване на положителното, доказало своите права през експерименталния период.

Най-важното от всичко обаче остава конкретната работа с хората, принципността, своевременното реагиране на положителните и отрицателните прояви и насочването на кадрите към тяхното усъвършенствуване и развитие.

Главното е, че системата създава условия и възможност за правилното възпитание на кадрите в комунистически дух, създава условия всеки да прецени своята работа, колективът да цени приноса на всеки член и на колектива като цяло, т. е. да отговаря на най-новите изисквания, поставени от Юлския пленум. Системата създава възможност да се търсят нови форми за по-ефективна идейно-политическа работа, за повишаване на професионалните знания, за планомерно и хармонично изграждане на труженика на социализма в етапа на развитото социалистическо общество.

Експериментираната система може успешно да се прилага в условията на новите инженерингови стопански организации, при оценяването на работещите в тях кадри.

Digitized by Google

НАША ГРИЖА И ОТГОВОРНОСТ

МИНЧО ТАБАКОВ
секретар на ОК на БКП — Стара Загора

Ленинските изисквания за кадрите, които Централният комитет така твърдо отстоява и последователно провежда в живота, са били и ще бъдат в основата в работата на Старозагорската партийна организация. В кадровата политика окръжният комитет държи строга сметка за революционното минало, за традициите, за приноса на окръжната партийна организация. Не остават на заден план и тенденциите за бурното социално-икономическо развитие, перспективите, които се очертават пред Старозагорски окръг в етапа на изграждането на зрелия социализъм. Всичко това налага по конкретния проблем да се подхожда комплексно, да се работи спокойно и умно да се отчита влиянието на различните фактори, да се провежда последователно курс за сплотяване на кадрите около политиката на Партията.

Грижите и вниманието на ОК на БКП за кадрите дава своите резултати. Подобрява се качественият им състав. С всяка измината година се повишава общата им и политическа подготовка, по-богати са знанията и опитът в практическата дейност. Стремежът е начело на всяко производствено, на всяко управленческо и ръководно звено да се поставят политически зрели хора, верни на Партията, творчески личности, усвоили научната организация на производството и неговото управление, добри организатори и възпитатели на трудещите се.

Говорейки за положителните изменения, можем да посочим, че сега в партийния, държавния апарат и в икономическата област работят политически зрели и опитни, компетентни хора, които все по-умело овладяват съвременния стил и методи на работа и ръководство. Строго се спазва принципът за последователност при издигане на кадрите. Все по-голяма роля придобива низовият им опит. Сега наред със стотиците ръководни дейци с голям партиен и организаторски опит работят и много млади и надеждни кадри, обгърнати с доверието и надеждите на партийните органи.

Значителни подобрения настъпиха в работата по регистрацията, отчета, информацията и анализа на кадровия състав. Създаде се добра организация в работата с номенклатурните кадри. Партийните органи имат всички условия да се грижат за своята номенклатура, да обучават включените в нея кадри, да ги проверяват в процеса на изпълнение на задачите, да ги оценяват. По този начин се подобрява индивидуалната работа, повишава се тяхната отговорност пред Партията, издига се ролята и мястото на партийните органи и организации като политически ръководства.

С особени грижи и внимание окръжният комитет се отнася към подготовката и преподготовката на всички кадри. Създадена е стройна система за повишаване политическата им и специална подготовка. Успешно функционират авторитетни форми за подготовка и преподготовка на ръководни и низови кадри. В университета по марксизъм-ленинизъм с филиали в Стара Загора, Казанлък и Чирпан само през тази учебна година повишават знанията си 1034 ръководители.

За нас е пределно ясно, че примитивизмът, субективизмът и опростеническият подход към дейността на кадрите нанасят големи злини на Партията и обществото. Научно-техническата революция ускорено се развива в дълбочина и ширина и тя повелително налага нов подход в кадровата политика. Методите и средствата на ръководство от вчерашния ден са неподходящи и неефективни днес. Единадесетият конгрес и Юлският пленум утвърдиха нови параметри за кадрите, предявиха нови, по-високи критерии за оценка на тяхната дейност.

В кадровата ни работа има и редица недостатъци и няма да стоим на здрави основи, ако медалът се гледа само от едната страна. На съвременния етап партийната работа с кадрите на всички нива трябва да се оценява от позициите на Юлския пленум. Този исторически по своята същност пленум не дойде случайно и неговите решения нямат преходен характер. И сега, когато в наши ръце е такова силно оръжие като доклада на др. Тодор Живков, изнесен пред пленума, когато четем и препрочитаме този забележителен документ, с особена острота изпъкват необработените детайли на кадровата ни дейност.

Недостатъците в прилагането на ленинските принципи в областта на социалната политика не са слаби страни на нашата система. Те са преди всичко и най-напред

Digitized by Google

грешки в подхода, в стила и методите на работа с кадрите в различните звена на системата за социално управление.

На фона на юлските изисквания за кадрите на преден план изпъква въпросът за мудното преустройство в стила и методите на ръководство. На много места и особено в икономическата област се върви по утъпкан път, изобилстват остарели, шаблонни прийоми на работа. В много кадри продължава да има несъответствие между думи и дела. В борбата за решаване на задачите най-често подходът е чисто административен, без да се впрегнат мощните средства на политическата работа. За съжаление тази слабост е слабост на стила и методите и на някои партийни органи.

Трудна, изключително трудна е борбата срещу бюрократизма, срещу закостенелостта. Важни решения не се изпълняват навреме, други се провалят, защото в някои кадри липсва перспективно, политическо виждане и оценка. И сега, след Единадесетия конгрес и след Юлския пленум, на много места продължава да се работи, образно казано, ден за ден, на парче. Отдавна съществуват решения за извършване на широк фронт реконструкция и модернизация на основните фондове. Този ключов проблем на нашето развитие по различни причини — недостатъчна инициатива на кадрите, проектна необезпеченост и др., не намира нужното разбиране и реализация. Поради причини от такъв род и досега не се решават някои жизнени проблеми за българската енергетика в стопанския комбинат „Марица—изток" и в редица машиностроителни предприятия.

Или да вземем селското стопанство. Аграрно-промишлените комплекси се развиват и укрепват. Успехите в концентрацията и специализацията в производството са налице, но се изостава с внедряването на промишлените технологии, което е пречка за повишаване обществената производителност на труда в този отрасъл. Това не е слабост на системата АПК, а на кадрите, на които е възложено да осъществяват ръководство на тази система.

Тези задачи чакат своето решение именно от тях, от кадрите, тъй като окръжното стопанство вече не е в състояние да направи сериозна крачка напред по пътя на екстензивното развитие. Тази истина не е разбрана от всички ръководители и не случайно при формирането на плана под формата на борба срещу необвързаните планове съществува стремеж към по-ниски задания, по същество не се правят нужните стъпки за интензификацията на икономиката.

В тази връзка на преден план излиза въпросът **за политическото и организационното мислене на кадрите**. И когато става дума за мисълта у кадрите, трябва да се отбележи, че не навсякъде и не у всички кадри е настъпило преустройство. Една част от кадрите не умеят да правят политически анализи, обобщения и изводи, а някои не могат и да си служат с тях, в резултат на което не винаги се вземат оптимални ръководни решения, а мерките, които се набелязват, не носят възможния и желан ефект.

Не всички ръководители се отнасят със загриженост към решаването на социалните проблеми в колективите. Не обграждат с внимание младите и новопостъпващите работници. Редица въпроси на бита, които не са свързани с капитално строителство, не се решават. Съществуват слабости в технологичната дисциплина, в снабдителната дейност и реализацията. В резултат на този комплекс от причини следствието е незадоволителна трудова дисциплина, голямо текучество и нарушен психически климат в тези колективи. Нездравата обстановка в тези колективи е невзрачен плод на нашата собствена работа с кадрите и в работата на самите кадри.

Неотдавна в бюрото на ОК на БКП се обсъди състоянието на производствения колектив в ЕПЗ „Ленин". За секретар на ЗПК и за директор на завода преди няколко години бяха издигнати другарите Илия Георгиев и Тенчо Георгиев. Това са кадри със значителен партиен и стопански опит. Отначало работата потръгна добре. Колективът беше доволен от вниманието, от грижите, от дейността на новите ръководители. Но в последствие нещата се измениха в обратна посока. И двамата с работата си показаха липса на някои качества и преди всичко липса на нужното партийно възпитание. Решението на бюрото беше категорично — снемане от отговорна работа и налагане на партийни наказания. Партийната организация и колективът одобриха тази мярка. Тук справедливо възниква въпросът — кой е виновен за всичко това? ОК на БКП или самите те. Най-точният отговор е, че виновни са и двете страни. Вината на окръжния комитет е в това, че се е подвел в оценката при издигането им и освен това твърде дълго ги е търпял. Тяхната вина се състои в това, че не се оказаха достойни за партийното доверие. Нещо повече, те и след решението не намериха сили дълбоко у себе си да осъзнаят голямата своя вина за разстройването на многочисленната партийна организация и двехилядния колектив на този единствен в страната завод за електропорцелан.

Изводът е, че не всички кадри се оказват достойни за голямото партийно доверие. Най-често причината за провалите в своята работа те търсят и „намират" в обективните трудности, но не се оказват достатъчно самокритични и партийно възпитани да признаят своята собствена вина и своите грешки.

Тук стана въпрос **за партийната отговорност и за налагането на наказания.** По силата на изискванията на демократическия централизъм наказания могат да се налагат и от партийни организации, и от висшестоящите партийни органи. Това е правилно, но вече се очертава една вредна практика, която се превръща в тенденция. Кадрите се наказват преди всичко от партийните органи. Полезна ли е тази прак-

Digitized by Google

тика? До известна степен ДА, но не изцяло. Ако искаме и с наказанията да въздействуваме не само върху наказаните, а и на всички комунисти, една част от които също са кадри, ако трябва с всички средства да се изпълни ролята на първичната партийна организация, наказанията следва да се налагат именно там, тъй като тя е, която има право и да ги снема, след като изиграят своята възпитателна роля.

И още нещо във връзка с ролята на партийната организация по работата с кадрите. Не само за наказания, а преди всичко при издигане задълбочено трябва да се взема и зачита нейното мнение, което от своя страна е предпоставка за по-малко провали на кадри, за по-малко наказания за неоправдано партийно доверие от кадрите. Партийната организация трябва да носи отговорност за тях, да се чува нейният глас при издигането им, за да може наказанието на кадрите да приема като свое собствено наказание. По този начин ще се засили отговорността на партийната организация към всеки комунист *пред* партийната организация. Това е уставно изискване и то трябва да се реализира в дейността на низовите звена на Партията.

Животът и практиката по безспорен начин доказват, че кадрите в огромното си болшинство се оказват достойни за партийното доверие, работят активно за претворяване на партийната политика. Същевременно една макар и незначителна част от тях не оправдават това доверие и загубват качествата за засманата длъжност. В такива случаи се вземат необходимите мерки, правят се съответни кадрови промени. И колкото по-навременни са тези мерки, толкова по-малки ще бъдат нанесените пакости. По въпросът се свежда до това — следва ли те да се захвърлят и на тях да не се разчита. Може би такъв подход е вреден и той няма да има възпитателна стойност както за наказаните и разместените, така и за тези, които се издигат. За разместените кадри трябва да се полагат допълнителни, още по-големи грижи и те трябва да се изпращат на такава работа, за която имат сили и възможности, но в никакъв случай това не бива да става за сметка на работата, защото много умно народът е казал: „Не на човека трябва да търсим работа, а за работата — човек". От само себе си тази мъдрост означава много.

Формите и обхватът на обучението и подготовката на кадрите са задоволителни. Но когато става дума за единството на формите и съдържанието, биха могли да се предявят претенции към съдържанието. Струва ми се, че във формите за подготовката и за усъвършенствуване, т. е. за повишаване на квалификацията, следва да настъпят някои подобрения. Определено следва да се помисли дали в програмите на тези краткотрайни форми следва да се застъпват толкова много теоретични проблеми. Моето становище е следното — повече знания по практически въпроси, повече знания по съвременните теории за управлението, повече положителен опит.

Изключително актуален е проблемът за резервните кадри. В тази насока успехите в работата на партийните органи са известни. Твърде често при разместване на основни партийни, обществени и други ръководни кадри обаче остро възниква въпросът за достойни заместници. Обръща се поглед към списъците за резервните кадри, но не всякога се намира подходящо решение. В крайна сметка се стига до „внос" на кадри отвън, от други колективи или окръжни звена. Не може да се каже, че тази мярка е неправилна. В края на кращата трябва да се вземе оптимално кадрово решение, тъй като от наличните вътрешни резерви не е намерено такова. И веднага възниква въпросът — правилно ли функционира системата за резервните кадри? Може би е целесъобразно проблемът за резервните кадри за основни длъжности да се решава, направлява в окръжен разрез или от партийните органи по микрорайони, като строго се диференцират длъжностите и за целта се съставят длъжностни характеристики. Би могло например към ГК да се формират групи от резервни кадри за секретари на ЗПК, за директори в системата на машиностроенето, за директори в леката, хранително-вкусовата, месната промишленост и т. н., като работата с тях се програмира и провежда под прякото ръководство на техните бюра и отдели. Такава практика може да се окаже полезна и в работата на ЗПК в по-големите предприятия и обекти за подготовка на низови ръководители. Ползата от такъв подход ще бъде голяма, тъй като ще се създават възможности за по-близка индивидуална работа на партийните органи с резервните кадри, за тяхното по-цялостно опознаване в процеса на работата и подготовката им. С всичко това ще се намалят рисковете при издигане на кадрите, до голяма степен ще се премахне субективизмът при подбора, ще се създадат предпоставки за издигане на кадри със съответна квалификация, низов практически опит, идейна закалка и с висока политическа подготовка.

Изминалото след Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет време в окръжната партийна организация беше използвано за преоценка на нейната работа с кадрите, самокритично е огледан изминатият път. Обявен е открит фронт срещу недостатъците, срещу проявите на примиренчеството, разпуснатостта и самодоволството, бюрократичното отношение към интересите на трудещите се, срещу занижената взискателност. Това е така, защото динамичното развитие на икономиката и духовния живот все повече налагат за ръководители да се издигат хора, умеещи по новому да работят, хора неспокойни, всеотдайни и горящи в работата за тържеството на партийната политика, за понататъшния разцвет на нашия обновен Старозагорски край.

Digitized by Google

ОТ ЧИСТИТЕ ИЗВОРИ НА КЛАСАТА

ЛИЛЯНА КАНЕВА

Да се издигат на ръководни длъжности работници е основен ленински принцип и традиция в дейността на нашата Партия. Не е необходимо да изреждаме имената на редица видни дейци на Партията и държавата, които са започнали трудовата си дейност като работници, възприели от своята класа най-хубавите черти и добродетели, издигнати от нея за нейни ръководители.

Тази традиция се обогатява и доразвива в наши дни. Откриването на организационните таланти сред младите работници, създаването на най-добри условия за развитие на техните способности е първостепенна грижа на партийните органи и организации.

Ще ви разкажем за опита на партийния комитет в корабостроителния и кораборемонтен завод „Иван Димитров" в Русе поцеленасочено да открива най-способните млади работници, да формира у тях качества на бъдещи ръководители.

Ще започнем с факта, че от трихилядния колектив на завода половината са млади работници до 35 години, 1200 от които непосредствено работят в производството. Работна площадка за мнозина от тях са корабните скели, разположени под открито небе или в огромните монтажни корпуси. Труд не в уютни, затоплени сенчести помещения, а в сурови условия, които каляват такива качества като издръжливост, мъжество, твърдост, упоритост. Традиционни качества на българската работническа класа. Не случайно по-голямата част от ръководния състав на завода е преминал през тези площадки. 65 на сто от номенклатурните кадри на заводския партиен комитет са били работници и сега успешно се развиват като обществено-политически и стопански ръководители.

В издигането на ръководна стопанска и обществена работа неминуемо има и елемент на случайност и на субективност. Издигането винаги е свързано с оценка. Един съветски професор пише, че назначаването на ръководна длъжност е едно предвиждане — какъв ще бъде работникът утре. Партийната организация, административният ръководител трябва да преценят такива качества като обществено-политическа активност, инициативност, деловитост, дисциплинираност, творчески подход в работата и редица други, които се изискват за съответната длъжност. Обективните критерии за оценка на тези качества са малко или почти липсват. Всеки оценява със свой аршин, от свое равнище, по свое виждане. Затова в оценката на качествата на бъдещия ръководител винаги съществува опасност от субективизъм. Той застрашава възлаганите надежди и бившият работник може да оправдае, а може и да не оправдае гласуваното доверие.

Затова усъвършенстването на механизма на самия подбор на кадрите, ограничаването на субективизма в оценката, ограничаването на възможностите от грешки в подбора е постоянна задача на партийните органи и организации. Едно решение на тази задача е методиката за издигане на ръководни кадри от средата на работническата класа в „Иван Димитров".

Digitized by Google

Методиката съдържа три основни раздела: изучаване качествата на резервните кадри работници, повишаване на политическата и организационната им подготовка и образование, оценка на настъпилите промени в тяхното развитие. Накратко работата на партийните органи по методиката е следната: партийният секретар, началникът на цеха, профпредседателят и секретарят на Комсомола подбират най-добрите работници с политическа закалка и изявени организаторски способности. На всеки от тях се определя насоката на развитието — като обществено-политически деец или като стопански ръководител. Определя се формата за повишаване на неговата политическа подготовка и квалификация. На тези работници се възлагат повече поръчения, включват се в комисии за проучване на отделни въпроси, за подготовка на събрания и съвещания. Заводското ръководство урежда срещи с тях по някои особено актуални за колектива въпроси — например за качеството на продукцията или за въвеждането на автоматизирани системи на управление. Така те се въвличат по-активно в обществения живот на колектива. Всяка година се прави оценка на развитието на тези работници. Оценяват се техните организаторски способности, дисциплинираност, инициативност, самостоятелност, чувство за отговорност, другарско отношение към хората, стремеж да повишават професионалното си майсторство, желание за по-високо образование.

* * *

Каква е ролята на тази методика? Помага ли тя на партийния комитет по-правилно да изгражда работата си с кадрите?

Тя е преди всичко един опит по-целенасочено да се направлява процесът на издигане на млади работници на ръководна работа. Той започва с откриването на онези работници, които имат известни организаторски способности и политически качества. Как става това откриване? Младежите—резервни кадри, се набелязват по преценка на цеховите ръководства. Смята се, че в процеса на непосредствената работа се натрупват достатъчно впечатления, които дават възможност за обективност в оценката. У нас и в други страни са познати най-различни методи за оценка на качествата на личността. За тях е нужен специалист, който да разполага с известна техника, да владее някои методи. Дали тези обикновено психологически или социологически методи могат да се прилагат в една първична организация? Ако в завода има психологическа или социологическа лаборатория, това няма да представлява голяма трудност. Тогава изводите на психолога или социолога биха могли да допълнят оценката на цеховите ръководители и да се достигне в крайна сметка една по-голяма обективност, една картина, която да бъде реална основа за бъдещото развитие на определената личност.

Засега при този предварителен подбор се обръща главно внимание на такива качества, които са необходими, които обаче са само предпоставка за развитие на бъдещия ръководител: социално положение, стаж в завода, образование, местожителство, семейно положение, специалност и т. н.

Да се открие организаторът, добрият политически работник е твърде важно. Но още по-важно е да се създадат условия да се развиват неговите способности, да се направляват тези способности. А именно това е сърцевината и главното достойнство на методиката. То се постига по два пътя. Чрез една засилена програма за политическо образование и квалификация и чрез активно включване на тези младежи в обществено-политическия живот на колектива.

Digitized by Google

Получава се така, че младият човек извървява един път от момента, в който го включват в списъка за резервните кадри, до момента, когато действително ще заеме отговорната длъжност. Един път на набиране на сили, на енергия, път на проверка, през който бъдещият ръководител ще покаже или няма да покаже, ще формира или няма да формира необходимите му за ръководната дейност качества.

Заводският партиен комитет е предвидил едно богатство от дейности, в които се включват младите работници. Формите на обучение са твърде разнообразни. Те не се ограничават само до възможностите на политическата учебна година на завода.

Например Иван Радков Витанов 45 дни е курсист в школата за низови кадри в Разград, 2 години посещава Вечерния партиен университет при ЦУРК в гр. Русе по философия, една година изучава по-задълбочено научен комунизъм в партийната учебна година в завода. Стремежът на ръководството е всеки един от тези младежи да получи такива знания, които са необходими и за бъдещото му развитие, и за бъдещата му работа. В две специални звена към Работническия факултет са включени младежите—резервни кадри. Освен че изучават някои основни въпроси от политическата икономия, материалите на XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП, те слушат допълнителен цикъл от лекции по стила и методите на работа, по актуалните изисквания на стопанската и политическата дейност, някои въпроси на партийното строителство и т. н.

Особено внимание се отделя на колектива като среда, в която се формират качествата на бъдещия ръководител. Звеното, което следи процеса на неговото развитие, е цеховото ръководство — партийно, административно, комсомолско, профсъюзно. То не само следи, но и възпитава, съвета, изисква, поощрява.

Никола Колев от 10 години е партиен секретар на Стапелномонтажния цех, едно основно, определящо звено в дейността на целия завод. Как той работи с резервните кадри работници. Да се търсят някакви особени форми в неговата работа е ненужно и безполезно. Според него главното — това са личните разговори, вниманието към тях, грижата, съчетана с по-висока взискателност. Неговият стремеж е преди всичко да повиши чувството за отговорност у тези младежи, отговорност към работата, която извършват, и към своето поведение, към своята позиция, към своите постъпки. Един особено важен момент, който трябва да се разглежда и като резултат от положените усилия, е тези младежи да се наложат с качествата си, с възможностите си сред своите другари и колеги да си извоюват авторитет. Ръководителят независимо дали е стопански или деец на обществените организации трябва да получи признание в своята бригада, в своя колектив. Да умее да се наложи със своите качества. Другите да виждат у него способен специалист, добър и отзивчив колега.

Но въпросът има и друга страна, трябва ли всички да знаят, че Х е резервен кадър. Това няма ли да предизвика някакво особено отношение към него, няма ли да се появят такива, които ще бъдат недоволни от това, че не са влезли в списъка на „резервните". Засега откривателите на организационните таланти са цеховите ръководства. Качествата на тези младежи не се обсъждат на партийни събрания, самите колективи също не участвуват в техния подбор. Това е правилно. Резервният кадър няма гаранция, че непременно ще получи някаква длъжност.

Може би в бъдеще ще се разшири демократизмът при техния подбор и оценка. Редица партийни документи апелират към въвеждане на избор на стопански ръководители. Защо тогава да не е възможно бригадирът или началникът на смяна също да се избира от работниците.

Digitized by Google

По този начин се създават наистина реални предпоставки за ограничаване на субективизма в оценката и издигането на кадрите. Възможността да се сгреши по отношение на качествата на младия работник е по-малка. Предварителната оценка, включването в определени дейности, резултатите от подготовката, засилената грижа на цеховите ръководства е една истинска бариера против субективизма, случайното издигане, против заемането на известни длъжности от хора, които нямат необходимите политически и делови качества и със своята работа не благоприятствуват, а обратно — пречат на развитието на колективите и на ефективността от тяхната дейност.

Самият факт, че младият работник е в списъка на резервните кадри, се отразява положително на неговото самочувствие, на неговата отговорност. Стремежът да заслужи доверието, да запази положителната оценка, да докаже своите възможности активизира енергията му. Той става по-дисциплиниран, по-отзивчив, по-взискателен към себе си.

Трети особено важен момент в дейността на партийните бюра с резервните кадри работници е грижата за тяхното развитие, равносметката на постигнатите изисквания, на постигнатите изменения. Този трети момент е включен в методиката от началото на 1976 г. и е един стремеж тя да се усъвършенствува. Наистина необходим важен етап. Не е нужно да доказваме значението му и за работника—резервен кадър, който в оценката на другите вижда резултатите от своето обучение, квалификация, трудова и обществена дейност. Този момент има смисъл и за самите цехови ръководства. Те също търсят резултати от работата си с резервните кадри, търсят и измерения на бъдещата си дейност в това направление.

Но как се прави оценката? Прави се опит да се отбележи степента на развитие на такива качества като организаторски способности, дисциплинираност, инициативност, чувство за отговорност. Оценката на тези качества е твърде трудна и засега тя се прави не с някакви научни методи, а просто по интуиция — чрез наблюдения от страна на цеховите ръководства. На тези качества се поставят оценки, които след това се сумират и се получава един осреднен резултат за развитието на кадрите. Дали това е най-верният път е трудно да се отговори. Вероятно в бъдеще този момент в нея още повече ще се усъвършенствува. Приложението на някои вече приети в практиката методи за оценка качествата на кадрите ще доведе до още по-голяма обективност в оценката, до по-правилно насочване бъдещото развитие на отделната личност.

Съществува ясно определен стремеж у цеховите ръководства още по-активно да въздействуват върху младите хора за формиране на необходимите политически и делови качества. По този начин още повече ще се засили формиращото начало, а това означава всяка открита заложба да не остане потенциална. Именно заводският комитет, партийните организации са факторите, които създават условия за това.

Методиката засилва участието на партийните бюра във формирането на кадровата политика в завода. Тя засилва тяхната отговорност за възпитаването на необходимите качества на младите работници, за подготовката на онези, които ще поемат пътя след тях.

* * *

Съществуват ли вече реални резултати от работата на заводския партиен комитет по методиката за издигане на резервни кадри работници?

Секретарят на партийния комитет Иван Пейчев смята, че е още

Digitized by Google

твърде рано да се говори за това. Та нали изграждането на личността и формирането на определени качества е дълъг процес.

Но реални резултати действително има. Сега съществува по-ярко изразен стремеж подборът и издигането на кадри да става и от страна на работническия състав. През този тригодишен период 24 работници са станали бригадири, 2 — секретари на ППО, 12 са избрани в цеховите комитети на Комсомола, 2 — съветници на ГНС. В същото време повишават образованието си в АОНСУ — 4, 4 — в МЕИ в гр. Варна.

Реалните резултати са в изменения на стила и методите на партийния комитет, на цеховите партийни бюра, в повишената им грижа за младите работници, в стремежа им да формират у тях добродетелите на класата, да им предадат своя жизнен опит, да ги направят още по-добри специалисти корабостроители, с по-голям потенциал от организаторски и политически качества. Има и някои реални резултати, които могат да се илюстрират с цифри и конкретни факти. Работата по методиката е надхвърлила границите на цеховите партийни организации. 45 от най-добре развиващите се млади работници са номенклатурни кадри на заводския партиен комитет. Опитът на заводския комитет не е останал затворен, изолиран. Намеренията на градския комитет са в бъдеще той да се прилага по-широко в партийните организации в град Русе. Тези намерения не са приели още формата на конкретна програма за работа. Но градският комитет обобщава натрупания опит. Ако в „Иван Димитров" от 1200 млади работници 100 са резервни кадри на цеховите партийни организации, 40 са на заводския комитет, то на градския комитет те могат да бъдат двама или пет. Общо за града от всички колективи те ще бъдат 20 или 30. Но това ще бъдат работници с формирани качества, усвоили работническите традиции, излезли от класата, за да се върнат при нея като нейни ръководители. Участието в управлението на такива работници не може да бъде формално. Работническото предназначение няма да се изразява в бройки, а в активната позиция, в политическото виждане, в компетентността и държавническото мислене, което ще характеризира тяхното поведение.

Някои от тези работници отиват на университетската скамейка. Утвърдили се в своя колектив, натрупали организационен опит. Това ще бъдат студенти с по-високо чувство за отговорност за своята обществена роля, за своето място в решаването на големите обществени задачи. Това не е ли също един път за изковаване на специалисти, път по-тежък, по-труден, но и по-резултатен.

Неминуемо възниква въпросът. Дали пътят — университетска скамейка — завод (институт) — ръководна длъжност е най-верният, най-правилният. Не се ли получава така, че много дипломирани специалисти нямат практически опит и още по-малко умение да работят с хората. Дълго време се плащаше данък на една практика — висшето учебно заведение да дава главно входната виза и за ръководната работа. С това у не малко млади хора се формираше предварителна нагласа, която често минаваше в не винаги обоснована претенция — да се достигне ръководната длъжност. Дългогодишният секретар на първичната организация в завода Никола Колев се изрази така: „Не е ли по-правилно онези момчета и момичета, които тук в производството, в бригадата покажат необходимите качества, да отидат във ВУЗ и закърмени с работническите традиции, възприели у себе си най-добрите качества на класата, да бъдат и нейни ръководители."

Digitized by Google

ДЪЛГ НА СУБЕКТИВНИЯ ФАКТОР

д-р СИМЕОН СИМЕОНОВ
завеждащ сектор в отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

В съвременните условия научната организация на производството и труда се явява своеобразен компонент между факторите на производство, чрез овладяването на който могат да се решат редица въпроси в селското стопанство, в това число и в животновъдството.

Организацията на труда е не само част от организацията на производството, но и основно съдържание, тъй като на живия труд принадлежи решаващата роля. Затова на всяко производствено звено и работно място трябва да се създават условия за непрекъсната и ритмична работа, за най-добро извършване на технологическите процеси, за най-ефективно и пълно използване фонда на работното време при обществено нормално равнище на интензивност на труда, за използване на техниката и други средства за производство. На всяко работно място трябва да се създават най-благоприятни условия за труда на човека: да се облекчава, да се повишава неговата привлекателност, да се отстраняват или намаляват вредните въздействия, да се предотвратява преждевременната умора. Необходимо е също така да се създават предпоставки за развитие на творческите способности и инициативата на човека, на взаимопомощта в трудовия процес, за възпитаване на чувство за отговорност за възложената работа, за укрепване на социалистическата дисциплина на труда.

• • •

Усъвършенстването на формите на производство и научната организация на труда в животновъдството изискват да се ликвидира раздробената структура на производство в още голям брой АПК. Изменението на организацията на труда е неразривно свързано и обусловено от изменението на производствената база. Да се реконструира това значи не само да се преустройва, но и да се организира всичко по нов начин. Тази връзка и взаимообусловеност налагат комплексен подход към реконструкцията и модернизацията, за да бъде съпътствувана новата технология с нови производствени условия и отношения

Една от слабостите при утвърждаването на промишлените технологии в животновъдството е неоправданото разточителство в щатното разписание, особено на специалистите в управленческия апарат. Допуска се дублиране на длъжности. Например при наличието на отговорници (бригадири) на филиали или сектори се назначават и отчетници. Известно е също, че за птицевъдството и свиневъдството се произвеждат готови фуражни смески в заводите на фуражната промишленост, които се доставят в готов вид. В такъв случай в тези подотрасли на животновъдството не са необходими специалисти по хранене. Мястото на специалистите е в останалите сектори. От друга страна светов-

Digitized by Google

ният и нашият опит показват, че в крупните животновъдни ферми на птицевъдството, свиневъдството и при угояването на говеда и овце не може да се прилагат съществуващите досега форми и методи на ветеринарно обслужване и профилактика на животните. Предпазването на животните от заболявания следва да се извършва с влагането на необходимите лечебно-профилактични примески във фуражните смески, а не с инжектиране или друго обработване на отделните животни. Необходимо е също да се механизират и автоматизират повечето от процесите на ветеринарното обслужване, като дезинфекция, дезинсекция и дератизация на животновъдните сгради, площадки и дворове, да се прилагат новите методи на комплексна и аерозолна имунизация на животните.

Управлението на промишлените животновъдни комплекси и ферми може да бъде рационално организирано само на основата на качествено нов подход, с прилагане на съвременните средства за събиране, обработка и предаване на информацията. В тази връзка в други страни се правят опити за приложение на телевизията в животновъдните комплекси и ферми. С телевизионната система се реализират процесите по събиране, предаване и представяне на технико-икономическата информация (сводки, документи и т. н.), по контрола за физиологичното състояние и здравето на животните. Телевизията играе ролята на ветеринарен щит на комплекса. Икономическият ефект се проявява не само в рязкото намаляване на внасянето на инфекции във фермата, но и в икономията на средства за доставка и периодично обработване на специалното облекло за външни лица. Производствено-техническият център за НОТ при Всесъюзния научноизследователски институт по селскостопанска техника е внедрил система за промишлена телевизия в цеха за 250 000 кокошки носачки при клетъчно отглеждане на птицефабриката „Лаголово", Ленинградска област. Така се осигурява видеоконтрол върху технологичните процеси: подаването на фуража и водата, почистването на тора, събирането на яйцата, храненето и поенето на птиците, тяхното поведение, сортирането и опаковката на яйцата.

От друга страна проверките по места показват също така, че при съществуващите условия у нас не се използват най-рационално наличните специалисти в животновъдните ферми — недостатъчно е натоварването им с характерната за тях работа, не се оползотворява пълноценно работното време, с часове и дни се губят за несвойствена работа, на ниско ниво е още технологическата и трудовата дисциплина. В това отношение не се налага да се посочват примери, тъй като през последните години с не големи изключения това явление важи почти за всички окръзи, АПК и ПАК.

* * *

В организацията на производството и труда в птицевъдството и свиневъдството съществуват грешки и слабости, но за тези два отрасъла има изградена ясна концепция, която, макар и бавно, но сигурно се реализира с внедряването на промишлените технологии.

В това отношение сериозно изостава работата в млечното говедовъдство и овцевъдството, където още не е постигнато необходимото равнище на специализация и концентрация. В млечното говедовъдство съществува голямо разнообразие в организацията на производството и труда, като се започне с примитивната организация, съществуваща от преди 20 години, и се стигне до по-нови форми и методи на организация в някои кравеферми. За голямото разнообразие съдействуват и някои обективни фактори, като равнището на концентрация на кравите и степента на механизацията на производствените процеси — доене, поене, залагане на фуража и почистването на тора. В тази връзка се поставя

Digitized by Google

въпросът за прилагането на основните принципи, които обуславят научната организация на производството и на труда в животновъдството.

Известно е, че в редица обществени ферми продължава да се прилага трикратно доене на кравите, което не е оправдано особено при незадоволително хранене на животните. С трикратното доене се създава сериозна пречка за изграждане правилна организация на труда, поради което добрите животновъди напускат масово кравефермите. От друга страна научно е установено, че при трикратното доене не се осигурява необходимото време за почивка на животните, скъсява се периодът на млекообразуване между отделните издоявания, което се отразява неблагоприятно върху здравословното състояние и плодовитостта на кравите. В страните с развито млечно говедовъдство от много години се прилага двукратно доене, а по изключение трикратно се доят високомлечните крави с над 8000 литра мляко само през първия период на лактацията.

Основен принцип, който в последно време все повече се налага в организацията на производството на мляко при съвременните технологии, е вътрешната специализация и разпределението на труда в кравефермата, при която доячката или доячът става основната фигура. На базата на този принцип в Съветския съюз се създаде движение на естонските животновъди за високопроизводително използване на доилната техника. Инициаторка на това движение е доячката Лейда Пейпс от совхоза „Виляиди", която за петилетката (1971—1975) надои 1738 тона мляко от 80—85 крави. При доенето тя използва едновременно до 6 доилни апарата и доиздояването на кравите извършва с доилния апарат, а не на ръка. Кравите се доят двукратно и работният ден на доячката е около 7 часа.

През 1975 г. в СССР движението за високопроизводително използване на доилната техника придоби масов характер. Повече от 30 000 майстори на машинно доене усвоиха и прилагат новия почин за обслужването на големи групи — от 80 до 150 крави. В колхоза „В. И. Ленин", Тулска област, през 1975 г. всички доячки издояваха двукратно на ден по 120 крави и получиха за годината по 500—530 тона мляко, а доячката Расми Клетнище от Латвийската ССР достигна рекордната цифра 650 тона от придадената ѝ група крави. При тази организация на труда на зает пряко в производството се падат по 35—40 крави.

По инициативата и близката помощ на ОК на БКП—Плевен и активното съдействие на общинските партийни комитети и стопанското ръководство на ПАК в Долна Митрополия от няколко месеца опитът на съветските доячки с успех се прилага от животновъдките в кравефермите в селата Славовица, Крушовене, Тотлебен и Голянци. Една животновъдка издоява 80—100 крави. На един зает в млечното говедовъдство се падат повече от 20 крави при средно за страната 8—10 крави. Това означава, че ако се внедри подобна организация на труда в цялата страна и се достигне средно по 20 крави на зает в млечното говедовъдство, то ще се намали наполовина броят на работещите в този отрасъл. Окръжният комитет на Партията в Плевен си е поставил като неотложна задача да внедри новата организация на разделение и специализация на труда във всички кравеферми в окръга, където съществуват необходимите условия. Този почин се подема вече и от други окръзи.

Новата организация на разделение и специализация на труда в млечното говедовъдство се изразява в създаването на специализирани бригади (групи), изградени на професионален принцип. В големите кравеферми, които са специализирани за производство на мляко, се изграждат комплексни бригади, а в тях — специализирани групи на професионален принцип: бригада за производство на мляко — от доячи оператори и спомагателни работници (подкарвачи хигиенисти, фуражири); бригада за обслужване на сухостойните крави, родилното отделение и профилакториума, със съответните специализирани групи; бригада за техническо обслужване и ветеринарна служба. В по-малките ферми се формират специализирани групи доячи за отглеждане на сухостойните крави, за обслужване на животните в родилното отделение и профилакториума, фуражно-транспортно звено, за почистване на тора и поддържане на хигиената в оборите, а там където се отглеждат телетата до 6-месечна възраст — група за обслужване на телетата.

Проблем за нашето млечно говедовъдство представлява отглеждането и развитието на подрастващите разплодни животни — женските телета и юниците. Досега този въпрос сериозно се подценяваше, в резултат на което системно се понижават наследствените качества на

Digitized by Google

съществуващите породи и на впасяните чистопородни животни. През последните години се създадоха в някои окръзи и АПК специализирани предприятия за отглеждане на разплодните юници. В тях също трябва да се използва основният принцип за разпределението и специализацията на труда, като се създават съответни бригади за обслужването на младите животни, за тяхното заплождане, обслужването на родилното отделение и контрола на проверяемите юници.

Важен принцип при изграждането на научна организация на труда в животновъдството е правилното организиране на почивката и осигуряването на необходимите условия за културни мероприятия на работещите. Традиционният режим на труд и почивка на животновъдите влезе в противоречие с порасналия културен и жизнен уровен на село. Промишленото животновъдство не се отличава съществено от промишлеността по организацията на производството и труда, следователно и почивката на работниците в животновъдството трябва да се организира на същия принцип. На дневен ред стои въпросът за 5-дневна работна седмица. Осъществяването на този принцип на сегашния етап в развитието на млечното говедовъдство ще се постигне с коренното изменение в режима на работа. В кравекомплексите и големите кравеферми с висока степен на механизация на трудовите процеси трябва да се премине на двусменна работа, като съответно се завиши броят на животните за обслужване от един производственик. В комплексите за 2000 и повече крави, където се използва доилна зала „Карусел", „Тандем", „Унилактор", „Рибена кост" или друга подобна система, освен две смени — дневна и нощна, се създава и трета сменяща смяна. В средните и по-малките ферми, където няма налице тези условия, може да се прилага двуциклична организация на работа. Тази организация се експериментира в Толбухински окръг и някои специалисти я считат за перспективна и ефективна при съществуващите условия. Други специалисти предлагат нова организация на труда, в която основен елемент е „пълзящият" график на работа, който позволява да се въведе 5-дневна работна седмица с два почивни дни без сменни работници. Възможно е да се експериментира и друга форма, при която основното трябва да бъде нормална организация на производството и осигуряване необходимата почивка на животновъдите.

През последните години се срещат големи затруднения при осигуряването на кадри за овцевъдството. Основната причина за появяването на тези затруднения е сериозното изоставане в изграждането на материалната база и създаването на научна организация, както и тежките условия на труд.

В разработената национална програма за развитието на овцевъдството през VII петилетка и до 1990 година се предвижда в полските райони да се създаде овцевъдство предимно за производство на мляко при промишлени условия, докато в пасищните комплекси на планинските райони ще се отглеждат овце за месо и вълна. Необходимо е и тук, както при говедовъдството, да се използват най-рационално интензивните фактори на производството и съобразно с условията да се механизират процесите, да се внедрява научна организация на труда.

Крайно време е всички тези въпроси на организацията на производството и труда да получат пълно изясняване и решаване от науката; с помощта на научните работници да добият реален израз. Само по този начин на дело науката ще се превърне в производителна сила. „Бързото внедряване на нашите и чуждестранните научно-технически резултати е в края на краищата централен въпрос на цялата ни научна политика — казва другарят Тодор Живков. — Висша цел на изследванията в областта на науката и техниката при социализма е човекът,

Digitized by Google

подобряването на условията на неговия живот, неговото всестранно развитие."[1]

За непосредствено свързване на науката с производството се създадоха научно-производствените обединения „Птицевъдство", „Свиневъдство", „Говедовъдство и овцевъдство" и „Ветеринарно дело". Народното стопанство очаква тези научни организации да дадат решение на поставените въпроси.

Главният център и ръководител по внедряването на научните постижения и техническия прогрес е Министерството на земеделието и хранителната промишленост. Със своите специализирани поделения и бюрата на НОТ то е длъжно едновременно да осветлява пътищата към крайната цел — създаването на най-ефективна организация на производството и труда, а така също да поектира, конструира и ръководи успешното завършване на тази сложна операция в областта на животновъдството. Резултатите обаче не го утвърждават като генерален щаб в това направление. През последните 3—4 години ръководството на министерството прие три програми за развитието на говедовъдството и на овцевъдството. Само през 1975 и 1976 година бяха приети по две програми за развитието както на говедовъдството, така и на овцевъдството през VII петилетка и до 1990 година, но и досега нито една от тях не е материализирана, не е достигнала в окръзите, АПК и ПАК, не е получила реален израз. И трите програми останаха само в сферата на пожеланията и представляват документ на книга. През годините на VI петилетка и първата година от VII петилетка в много окръзи се проведоха пленуми на ОК на БКП и сесии на ОНС по проблемите на животновъдството. Разработват се и се утвърждават програми за развитието на животновъдството в окръзите, подема се внедряването на нови технологии по храненето и отглеждането. В тяхното разработване участвуват и влагат своя труд и знания десетки и стотици научни работници и специалисти, губят се много дни и месеци, дублират се и накрая остават без реално покритие поради това, че МЗХП и ДКП стоят настрана от тези разработки. В много случаи окръжните програми не намират място в националната програма. Крайно време е ръководството на МЗХП да внесе необходимия ред и деловитост, като се има предвид, че XI конгрес и Юлският пленум поставиха като главна задача организацията на изпълнението със следващите я контрол и проверка.

* * *

Развитието на животновъдството и повишаването на неговата ефективност не е възможно без активната намеса — помощ и контрол, от страна на окръжните партийни и държавни органи. Затова е необходима тяхната постоянна инициатива и близко ръководство за бързо и правилно решаване въпросите на концентрацията и специализацията, новото строителство, реконструкцията и модернизацията, механизацията и автоматизацията, внедряването на нови технологии. Особено внимание трябва да се обърне на организацията на труда, на възпитанието и квалификацията на кадрите в животновъдните комплекси и ферми, в които се прилагат промишлените технологии. В това отношение са постигнати много добри и трайни успехи в окръзите, където партийните, държавните и стопанските ръководители навреме направиха правилна преценка на организацията и развитието на животновъдството и се заловиха за системна работа.

Така например под непосредственото ръководство и активната помощ на ОК на БКП — Плевен бе разработена и утвърдена още в началото на V петилетка дългосрочна цялостна програма за развитието — концентрацията, специализация-

[1] Т. Живков, Реч пред пленума на ОК на БКП — Бургас, 5. VIII. 1975 г.

Digitized by Google

та и внедряването на прогресивни промишлени технологии във всички подотрасли на общественото животновъдство. С постоянната и активната дейност на партийните, държавните и стопанските органи и организации през годините на последните две петилетки е създадена солидна материална база и се провежда ефективна организация за бързо увеличаване на продукцията. В окръга са изградени едни от най-големите птицекомбинати — за бройлери в с. Славяново и за производство на яйца в с. Бохот. Постигнатите в тях икономически и производствени показатели са близки до световното равнище. В бройлерното производство е постигната себестойност за 1 кг прираст до 0,62 лева и разход на фураж по 2,870 кг, докато средно за АПК в страната тези показатели са съответно 1,29 лв. и 5, 210 кг. Себестойността на 100 броя яйца е 4,31 лева и разходът на фураж за 1 яйце е 195—220 грама при средно за АПК съответно 6,14 лв. и 350 грама фураж. На основата на най-новите постижения на науката и техническия прогрес е извършена и продължава да се осъществява подобна концентрация, специализация и да се внедряват нови промишлени технологии и в останалите подотрасли на животновъдството. За първи път в страната тук бе изградено специализирано предприятие за отглеждане на женски телета и юници, предназначени за разплод. В експлоатация е първият етап от построяването на телеугоително стопанство в с. Тръстеник за 20 000 гелета. Извършва се реконструкция и модернизация на наличната материална база за млечното говедовъдство и се строят нови кравеферми. Извършва се концентрация и специализация и в свиневъдството. В овцевъдството специализацията се провежда главно в млечно направление, като на основата на черноглавата плевенска овца се създава високомлечно овцевъдство, пригодно за машинно доене и комплексна механизация на останалите трудови процеси.

Тези успехи на Плевенски окръг в областта на животновъдството се дължат на постоянната и активната работа на окръжния комитет на Партията с партийните комитети и организации и стопанските ръководства на АПК. Използват се разнообразни форми на широка партийно-политическа работа с комунистите и трудовите колективи в животновъдните комплекси и ферми, прави се правилен подбор и разпределение на кадрите и се работи за тяхното политическо и трудово възпитание. Срочното и компетентното изпълнение на приетите от ОК на БКП решения са станали неотменно задължение на всеки ръководител, специалист и изпълнител. Контролът и проверката на изпълнението и компетентното навременно вземане на мерки по основните проблеми са превърнати в стил на работа, който се пренася и в останалите партийни органи и стопански ръководства. Това е стил, въплъщаващ деловитостта, конкретността, намиране на основното звено, чрез което се извлича цялата верига. И още нещо: богатият съветски опит е превърнат в производителна сила. Взаимните връзки се материализират в издигане равнището и на селското стопанство, тружениците от полята и фермите стават съпричастни на големите идеи, заложени в социалистическата интеграция.

Докато под вещото ръководство на окръжните комитети на Партията успешно се решават проблемите на животновъдството и в Русенски, Толбухински, Шуменски, Варненски, Разградски окръг, все още са незадоволителни резултатите във Видински, Ямболски, Михайловградски, Кюстендилски, Софийски, Врачански и Перинщки, където се приемат програми и решения, провеждат се съвещания и научни сесии, без да последва ефективна работа.

Какво показват например данните за такива окръзи с развито животновъдство като Видински и Ямболски. През последните 10 години във Видински окръг са проведени пленуми на ОК на БКП и заседания на неговото бюро, сесии на ОНС и заседания на Изпълнителния комитет, не малко окръжни съвещания по въпросите на селското стопанство, респ. на животновъдството, на които бяха приети много решения и мероприятия, но резултатите са незадоволителни. Заеманото от окръга място в областта на животновъдството не отговаря на неговите възможности, допуска да бъде изпреварван от окръзи с по-ограничени възможности. В млечното говедовъдство е налице много сериозно връщане от постигнатото в предшествуващите петилетки. Така например през 1967 г. средният млеконадой от фуражна крава в обществените стопанства е

Digitized by Google

бил 2859 литра, намалява през 1968 г. със 115 л, и през всички следващи години, за да достигне през 1975 г. едно намаление с над 700 литра.

В резултат на неуспешното развитие на общественото животновъдство в окръга през последните години планът за производството и изкупуването на животински продукти — месо, мляко и яйца, не се изпълнява. Не се изпълнява планът за животинската продукция и през първата година от VII петилетка.

Не по-благоприятно е положението в Ямболски и Михайловградски окръг. През последните две петилетки в Ямболски окръг не се отбелязва никакъв прогрес в развитието на говедовъдството. Млеконадоят от крава през 1968 г. е бил 2565 л и се задържа на почти същото равнище през целия период до 1974 г., като през 1975 г. заема предпоследно място. В миналото крафермата в с. Зимница се нареждаше сред първенците в страната по млеконадоя, а през последните години той е намален с повече от един тон на фуражна крава. Подобно е положението и в Михайловградски окръг. През последните две години и двата окръга не изпълняват плана за производството и изкупуването на животински продукти — месо, мляко, яйца, и се нареждат на последните места в страната.

Кои са основните причини за тези неуспехи?

Окръжните и местните партийни, държавни и стопански органи и организации не отчетоха своевременно и докрай настъпващите дълбоки промени в социално-икономическото развитие на страната, плод на индустриализацията и извършващите се размествания в различните социални слоеве на народа, особено сред селското население.

От друга страна с повишаване на образованието и културата на нашия народ, подобряването на неговия бит и социално положение не можеше повече да се задържат на работа в селското стопанство, особено в животновъдството, добрите ръководни и изпълнителски кадри, ако не се променят своевременно условията на производството, хигиената на работните места и облекчаването на тежкия физически труд чрез механизирането на най-трудоемките производствени процеси.

Налагаше се да се работи непрекъснато и отблизо с най-добрите кадри, които от много години се трудеха всеотдайно в животновъдството, да им се създават необходимите условия за прогресивно увеличаване на производството и производителността на труда, на материалното и духовното им стимулиране.

Поради недооценка на тези изисквания в обществените животновъдни ферми на Видински, Михайловградски, Ямболски, Врачански и други окръзи продължават да работят много животновъди на пределна възраст, които не са в състояние да възприемат и прилагат новите прогресивни технологии. Продължаването на старите форми на организация на производството и труда във фермите на Видински и другите окръзи, независимо че в някои от тях засега се получават добри резултати, ще доведе в скоро време до напускането им и от останалите по-добри и съзнателни животновъди, поради което ще се наложи да бъдат заменени с неподготвени и с по-ниска производствена култура изпълнителски кадри.

Решенията на Юлския пленум на Партията, техният критичен дух и принципност към слабостите, равнодушието и безразличието следва да се осмислят във всички партийни комитети и организации, във всички държавни, стопански и обществени органи и ведомства, сред производствените колективи в животновъдството. Те важат с най-голяма сила и за Министерството на земеделието и хранителната промишленост, което да се заеме най-активно за спешното отстраняване на посочените слабости и причините, които спъват ефективното развитие на този отрасъл.

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ

ЛИЛЯНА ВАСИЛЕВА
зав. отдел „Планово-икономически" при ГК на БКП — София

Утвърждавайки се като организирано движение на масите, социалистическото съревнование не е еднократен акт, не е почин на отделна група от хора, а продължителен процес на съзряване на икономическите предпоставки, на повишаване на съзнателността, на по-пълно съчетаване на творческата и политическата активност на трудещите се.

В социалистическото съревнование на столичните трудови колективи се развиха и намериха широка подкрепа редица инициативи и почини. Гордост за нас са: инициативата на седемте бригади от СТЗ „В. Коларов" за висока социалистическа дисциплина, която бе подета от трудещите се в цялата страна; на ЗАГ „Г. Димитров", в резултат на която над 148 столични колектива изпълняват седмичната си програма за пет работни дни — преминаха с една година по-рано на петдневна работна седмица, на Стоян Радев и К. Джатев, на многомашинничките от заводите „Ернст Телман", „8-ми март", „Пролетарий", на кремиковските металурзи... Богатството на трудовите делници на столичани е пълно с творческо дръзновение, с всеотдайна битка за рекордни постижения, с ежедневни изяви на висока отговорност пред класата и народа. Познати и тачени от целия български народ са имената на два пъти героите на социалистическия труд Найда Манчева, Ради Кузманов, Стефан Рангелов и още на 135 герои на социалистическия труд, 198 лауреати на Димитровска награда, над 11 700 орденоносци. Седемнадесет колектива са носители на герба на столицата и т. н.

Богата е и съкровищницата на съветския челен опит, от който ние черпим ежедневно трудови навици, знания — Саратовската и Лвовската система за управление на качеството на продукцията, опитът на видния съветски строител Злобин, на московския завод „Динамо", на московските и ленинградските предприятия и организации.

Анализирайки досегашната работа по организация и управление на социалистическото съревнование от позициите на изискванията на Юлския пленум, ние преценихме, че все още са налице редица недостатъци в прилагането на ленинските принципи за гласност, сравнимост, масовост, мащабност, оперативност. Някои партийни, стопански и профсъюзни ръководства не го използват като постоянен метод в своята работа, подценяват неговата мобилизираща сила в борбата за високо качество и висока ефективност, не създават обективни условия за съединяването му със системата за материалното стимулиране и заплащането на труда, не отделят достатъчно внимание за формирането на системата от показатели, на редовното отчитане.

Отделни ръководители считат работата по съревнованието за завършена след сключване на договорите и написване на обещанията. Те не го оценяват като неделим елемент от научната организация на труда — създаването в предприятията на подходящи производствени,

Digitized by Google

технически, икономически, организационни и социално-психологически условия, за да могат всички специалисти и работници най-добре да проявяват своята инициатива и творчество, да се разгърне трудовата надпревара и взаимопомощта с цел изпълнение на задачите, приети в насрещния план.

В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИНЦИПИТЕ НА НАУКАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Решенията на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП за последователно прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика ни насочват към непрекъснатото обогатяване съдържанието на социалистическото съревнование, към усъвършенствуване на неговата организация, разнообразяване на формите на управление.

В продължение на повече от три години на територията на София се прилага утвърдената от бюрото на градския комитет на БКП **единна комплексна система за организация и управление на социалистическото съревнование.**

През тази година с оглед преодоляване на някои от посочените недостатъци и отразяване на новите по-високи изисквания на XI конгрес и Юлския пленум системата бе актуализирана. Насочихме усилията на всички фактори към постоянното търсене и прилагане на най-ефективни форми за организаторска, възпитателна и масово-политическа работа. В това отношение особено ни помогна опитът на предприятията и организациите в СССР и най-вече на московската и ленинградската партийна организация.

Действуващата система представлява усъвършенствуване на самостоятелно прилаганите досега съревнования между столичните колективи по отделни проблеми: за най-високи успехи в повишаване на обществената производителност на труда; за производство на висококачествена продукция; за най-добри резултати във внедряването на постиженията на научно-техническата революция; за рационализаторска и изобретателска дейност; за внедряване на челния опит и т. н., които досега се разглеждаха откъснато от цялостната дейност на колектива. В нея намери отражение и опитът от надпреварата между столичните райони — Благоевски и Ленински, Димитровски и Коларовски и т. н. Включи се и дейността на рационализаторите и изобретателите по благоустрояването, за реализиране на социалната програма на града, на районите и отделните колективи. Всички тези проблеми са вече взаимообусловени. В методиката и системата от показатели за отчитане намериха място резултатите от труда на колективите — по основните проблеми, очертаващи се като решаващи за ускорено социално-икономическо развитие — от всички отрасли и дейности. Тя създава условия за комплексна оценка на работата.

Показателите на системата се групират в следните направления:

Първо — отразяващи икономическото развитие на отделното предприятие и организация, на отделния район както по отношение на изпълнението на насрещните планове, така и по темповете на нарастване спрямо предходните периоди.

Второ — отнасящи се до социалното развитие на трудовите колективи.

Трето — явяващи се измерения за равнището, мащабите и обхвата на организаторската и масово-политическата насоченост, за духовното израстване на трудещите се и на целите колективи.

Digitized by Google

Главната цел на съревнованието между столичните райони се определя от социално-икономическата задача за развитието на страната, утвърдена от XI конгрес, и стратегическите цели, поставени в центъра на партийната, държавната, стопанската и обществената работа. Негово съдържание е девизът на петилетката: **„Високо качество и висока ефективност“**. Мобилизиращата му сила е насочена за осигуряване на максимален ефект от всеки изразходван лев.

Тези изисквания са определени при разработката на всички елементи на единната система за организация и управление на социалистическото съревнование.

В системата се предвиждат условията и показателите за три основни групи съревнование:

— основни насоки и показатели за водене на социалистическото съревнование в и между различните предприятия, организации, отрасли и дейности (промишленост, строителство, транспорт, търговия и др.);

— съревнованието между столичните райони;

— тематично съревнование между трудовите колективи по главните направления в работата с оглед постигане на по-ускорено социално-икономическо развитие на града като: качество на продукцията; ефективност и качество в научните разработки; обществена производителност на труда; модернизация и реконструкция; икономия на материали и енергетични ресурси; рационализаторска и изобретателска дейност; изпълнението на пуска в строителството; високи добиви в селското стопанство; култура и качество на услугите в търговията; услугите в съобщенията; здравеопазването и градския транспорт.

Освен това основни раздели в утвърдената система са:

— материално и морално стимулиране;

— органи, организация и управление на социалистическото съревнование.

Една от характерните особености на системата е пълното съчетаване на отрасловите и териториалните показатели и условия при планиране и отчитане на дейността и на столичните райони, на трудовите колективи и индивидуалната надпревара по професии. Следователно целите, поставени пред работниците, колективите по отделни проблеми, постепенно прерастват и се вливат в общото съревнование между районите и обезпечават постигането на главната цел: **високо качество, постоянно нарастваща ефективност в ускореното развитие на столичната икономика и комплексно изграждане на града.**

Този подход създаде възможност социалистическото съревнование и борбата за качество да намерят своето пълно обединяване в комплексната система за неговото управление. А в нейната основа е заводската стандартизация. По опита на Лвовска област през тази година тя се внедрява в 14 столични предприятия, а „Електроника“, СЗ „Кл. Ворошилов“, ЗТТТ, ЗММ, „Ернст Телман“, „Витоша“, БКИ, КОЦМ „Димитър Ганев“, Цигарената фабрика, Авторемонтният завод и др. вече успешно експериментират системата. Изводът от направеното досега е, че на основата на по-точното разграничаване на функциите и отговорностите на различните звена, специалисти и работници се чувствува рязко подобрение във водането на съревнованието. Създадени са обективни предпоставки за научна организация на производството, повишаване на качеството и ефективността и преди всичко — обективна основа за оценка на труда на всеки член на колектива. А това е неговата сърцевина.

Чрез заводските стандарти са точно разпределени функциите и от-

Digitized by Google

говорностите не само на непосредствено заетите в производството, но и на спомагателните работници, на инженерно-техническия и управленческия персонал. Изпълнението на задачите се отчита чрез прилагане на метода на коефициент на качеството. В началото на месеца за всеки член, за всяка бригада и колектив той има една определена стойност. За всички дефекти, пропуски и некачествено свършена работа се отнемат точно определен брой единици или част от единицата. Градският комитет на БКП счита, че чрез внедряване на челния опит на съветските предприятия и особено на тези от Лвовска област в това направление ще се създадат условия и се мобилизират усилията на колективите в края на петилетката $^2/_3$ от стоковата продукция, произведена в София, да бъде с оценка „К" и „1".

СЪРЕВНОВАНИЕТО МЕЖДУ СТОЛИЧНИТЕ РАЙОНИ

Главен критерий за комплексна оценка е приносът на отделните райони в ускореното социално-икономическо развитие на града. За да се осигури непрекъснатото задоволяване на материалните и духовните потребности на народа и се осигурят условия за хармонично развитие на личността, преди всичко следва да се осигури ускорено развитие на икономиката и нарастване на обществената производителност на труда. Ето защо условие за класирането на районите е **изпълнението на насрещния план по обществената производителност на труда,** като резултат от дейността на всички предприятия и организации, независимо от отрасловата им подчиненост.

Комплексната оценка на отделните райони се прави на основата на следната група показатели:

първо, резултатите от изпълнението на държавния план по обществената производителност на труда, ефективността от научноизследователската дейност, обща промишлена продукция, рентабилност на 100 лева производствени фондове, обем на приходите, обем на стокооборота, обем на селскостопанската продукция, относителен дял на продукцията с оценка „К" и „1", наблюдавани натури, икономия на суровини и материали, себестойност на 100 лева стокова продукция и 100 лева СМР, модернизация и реконструкция, промишлени услуги, ишлеме и поръчки на населението, обем на произведената продукция от цеховете за ширпотреба;

второ, напрежение на поетите насрещни планове и тяхното изпълнение главно по обобщаващите показатели — обществена производителност на труда и качество на продукцията (взети като сбор от всички отрасли и дейности);

трето, ритмичност в изпълнение на плана в промишлеността, строителството, транспорта и търговията;

четвърто, темп на нарастване в сравнение със същия период от миналата година по обществената производителност на труда и чистата продукция;

пето, използване на работното време в промишлеността и строителството;

шесто, други мероприятия, имащи състезателен характер като:

— рационализаторска и изобретателска дейност;

— благоустрояване и хигиенизиране на районите;

— изграждане на лека спортна база;

Digitized by Google

— участие на населението в мероприятията на Отечествения фронт по събиране на вторични суровини, чистота, строителство на детски заведения;

— обществен ред;

— гражданска отбрана.

Показателите „обем", „СМР" отразяват извършената работа по изпълнението на социалната програма на територията на града. Тук се включва строителството на училища, детски заведения, културно-битово, здравно, училищно и др. строителство. Едновременно с това се отчита и приносът на гражданите чрез участието им по 45 дена в бригадите в строителството и т. н.

За изчисляване на комплексната оценка се използва измерител по баловия способ, като за всеки показател се въвежда коефициент „К", чрез който се откроява значението на показателите. В съответствие с новите изисквания най-голяма стойност на „К" е дадена на показателите за качество и ефективност. В процеса на усъвършенстване на системата съответно следва да се въведат показатели за опазване на околната среда, за изпълнението на плановете за социално развитие на отделните трудови колективи, за квалификацията и преквалификацията на кадрите.

Крайната сумарна величина за всеки район включва оценките, получени на база утвърдения коефициент, процента на изпълнение (+) или неизпълнение (—) по отделните показатели и техния брой. По така получения бал се извършва класирането на столичните райони. Този подход в класирането и формирането на оценката има обективен характер и играе определено стимулираща роля за цялостно подобряване на работата на всички органи и организации по изпълнението на държавните и насрещните планове. Най-доброто доказателство за предимствата на системата е това, че вече 3 години тя съществува, утвърждава се, а нейното усъвършенстване създава допълнителни предимства.

СЪРЕВНОВАНИЕ МЕЖДУ ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

То е целево. Води се по основни направления от дейността за ускорено социално-икономическо развитие и обхваща група важни показатели, характеризиращи качествено отделния проблем:

— Повишаване качеството на промишлената продукция и ефективността на научните разработки. Основните показатели са относителният дял на продукцията с оценка „К" и „I" от цялата стокова продукция и възвращаемостта на 1 лв., вложен в научните разработки. В класирането участвуват само колективи, при които продукцията с оценка „К" и „I" не е по-малко от 50 на сто от цялата стокова продукция и постигнатата възвръщаемост е не по-малко от 5 лева.

— Повишаване обществената производителност на труда. В това съревнование участвуват всички трудови колективи без оглед на отрасловата принадлежност.

— Модернизация и реконструкция — съревновават се колективите по изпълнение на съответно приетите програми. Оценката на извършената работа включва преди всичко подобрението на показателите след извършената реконструкция и модернизация: печалба, производителност на труда, рентабилност, разход на суровини и материали, намаление на трудоемкостта и т. н. В този случай съревнованието се превръща в средство за мобилизиране усилията на трудовите колективи

Digitized by Google

за повишаване ефективността от най-рационално насочване и разпределение на капиталните вложения, използване на производствените фондове, от бързото въвеждане в експлоатация на техниката и достигане на проектните ѝ мощности.

— Икономия на материали и енергетични ресурси: надпреварата между трудовите колективи в столицата е част от общонационалното движение за провеждане на системен режим на икономия при изразходване на материалите и енергетичните ресурси. Чрез съревнованието между колективите се осигурява и постигането на сумарен резултат, завоюването на челно място от столицата в общонационален мащаб. Така например през 1974 г. на София бе присъдено първо място, преходно червено знаме и грамота за постигнати най-високи резултати в използваемостта на материалите, суровините, горивата и електроенергията. Тогава бе реализирана икономия в размер на 41 млн. лева. А през 1975 г. сумата на икономията достигна 48 млн. лева, като София запази своето място в челната тройка между окръзите. Усилията сега са насочени към постигане на по-големи резултати. За целта всеки колектив има своя програма, която с пълна мобилизация на силите си актуализира с оглед осигуряване изпълнението на напрегнатите задачи за 1977 година. Особено се откроява работата по провеждането на разходните норми за материали в съответствие с изменените условия на производството.

Под ръководството на градския комитет на Партията в столицата се води съревнование и по редица други проблеми. В него са включени предприятията и организациите от системата на СГНС и районните народни съвети както за изграждане и поддържане на града, така и за задоволяване потребностите на населението от стоки за народно потребление, битови и граждански услуги. На тези въпроси в действуващата система се отделя специално място.

Организирано по този начин, социалистическото съревнование дава възможност за широко включване в него на трудещите се от столицата както на етапа на формирането на насрещните планове, така и в процеса на тяхното изпълнение. Тази година над 93 на сто от заетите в материалното производство участвуват в другарската надпревара с лични и колективни обещания. Вече са сключени 53 хиляди индивидуални и колективни договори, над 30 хиляди инженери и икономисти имат лични творчески планове. Сто и осем цеха, 520 бригади се борят за званието „Звено с отлично качество" и т. н. Участниците в различните почини и инициативи са хиляди. Все повече съдържанието на съревнованието, което се води в отделните териториални единици, обхваща комплексно всички проблеми, свързани с: повишаване на ефективността на общественото производство, качеството на произвежданата продукция, пълното и всестранно разкриване и използване на резервите. И едновременно с това се акцентира за максимален принос на всеки колектив в изпълнението на Декемврийската програма на Партията и постигането на нормативите на задоволеност, за осигуряване най-пълна взаимна обвързаност и съгласуваност в работата на колективите от различните отрасли и дейности на територията, за най-ефективно използване на производствените фондове, на трудовите, материалните и финансовите ресурси. А още — подобряване на комплексното социално-битово обслужване на населението. Вече се осмислят въпросите за съгласуваното изграждане на производствената инженерна и социална инфраструктура, за постигане на мултипликационен ефект в териториален аспект. Те намират своето място в комплексните планове за социално-икономическо развитие на териториалните единици и безспорно все повече се превръщат във важен фактор за повишаване на обществената производителност на труда.

Digitized by Google

МОРАЛНИ И МАТЕРИАЛНИ СТИМУЛИ

Превръщането на съревнованието във всенародно движение поставя редица проблеми в областта на стимулирането. При съвременните условия съдбата на производството се решава от съвместната дейност и координираните усилия на цели колективи, на цели обединения и отрасли. При сложното кооперране резултатите зависят от труда на научни, проектантски, производствени, транспортни и други звена, осъществяващи изцяло възпроизводствения процес. Ето защо все по-голямо значение придобиват политическите, моралните, културно-естетическите, социално-психологическите и други стимули и санкции.

Духовното стимулиране има особено значение и като принцип на социално управление, и като средство с огромно значение за формиране на личността в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Ордените, медалите, званията и материалните поощрения не само отличават първенците, но въздействуват за повишаване на самочувствието, на тяхната гордост и отговорност за бъдещото им участие в общественото производство. Стимулите подтикват към определено действие и поведение. Те влияят възпитателно, създават трудови навици, помагат за утвърждаване на социалистическия принцип на заплащане — на всекиму според количеството и качеството на вложения труд. Когато се осигури правилното им съчетание, внасят по-голяма емоционалност в труда, по-широка гласност на резултатите и обществено признание на челниците. Ето защо бюрото на градския комитет на БКП утвърди и съответните материални и морални стимули в комплексната система за социалистическо съревнование.

На районните първенци — първо, второ и трето място, се връчват преходно червено знаме, грамоти и парични награди. Те се вписват в почетната книга на града, утвърдена от изпълнителния комитет на СГНС и градския съвет на профсъюзите.

По тематичното съревнование: колективите от промишлеността и научните институти, завоювали първите места по качеството и ефективността, се удостояват с наградата на София — златен, сребърен и бронзов герб на столицата, и парични награди. С вимпел и диплом „Първенец на годината" се удостояват колективи от всички отрасли и дейности по отделните проблеми, по които се води съревнованието. В системата на СГНС са утвърдени и още знамена за трудовата слава, парични награди и т. н.

Годишно се отчита и съревнованието между индивидуалните участници. Те биват удостоявани — съответно за трите степени — със златен, сребърен и бронзов медал „Столичен първенец през годината на седмата петилетка" или със златната значка „За личен творчески принос за развитие на техническия прогрес през VII петилетка", с почетния знак на столицата, екскурзии до СССР и други братски страни.

УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ

Всяка система има и своя организационна страна — избор на органи, които да я осъществяват.

От изключително значение при организацията на социалистическото съревнование още в първия етап е да се определят точно целите и след това да се подберат средствата, методите и формите за тяхното постигане. На тази основа се съставят и показателите, чрез които се осигурява отчитането на работата на колективите и отделните участници.

Digitized by Google

Цялата дейност по социалистическото съревнование на територията на София се ръководи от бюрото на градския комитет на БКП, бюрото на градския съвет на БПС и изпълнителния комитет на СГНС. Изграден е и съответен оперативен орган. По негово предложение тези ръководства с участието на бюрото на градския комитет на ДКМС и редколегията на в. „Вечерни новини" класират тримесечно столичните райони и присъждат годишно на първенците колективи „Наградата на София", вимпел и диплом „Първенец на годината".

Знамената на трудовата слава се присъждат годишно от изпълнителния комитет на СГНС и изпълнителното бюро на ГС на БПС. Медалът „Столичен първенец" през годините на седмата петилетка и златната значка „За личен творчески принос за развитие на техническия прогрес през годините на седмата петилетка" също се присъждат от тях с участието на бюрото на градския комитет на ДКМС.

Практика стана след изтичането на тримесечието да се отчита съревнованието. На съвещание с градския партиен, държавен и обществен актив се прави обстоен анализ на социално-икономическото развитие на града. Наред с отличаването на първенците се акцентира преди всичко на пропуските, на неблагоприятните тенденции и явления, набелязват се мерки за тяхното преодоляване, поставят се най-близките задачи. Така този форум се утвърди като елемент на управление на съревнованието и работата по изпълнението на плана, превърна се в обективна необходимост. В отделните трудови колективи под ръководството на партийните комитети съревнованието се осъществява от профсъюзните организации и стопанските ръководства. Нашата цел е все повече то да се превърне в неделима част от научната организация на труда и производството.

За непрекъснатото обогатяване на всенародното социалистическо съревнование все по-голямо значение придобива широкото изучаване и внедряване опита на първенците, на челните опити и инициативи. Доказателство за това е периодическата оценка на работата за тяхното разгръщане в столицата, в отделните столични райони. За нас те са неизчерпаем източник за по-висока ефективност на общественото производство и мощен резерв за реализиране Програмата на Партията за повишаване жизненото равнище на народа.

Няма и не може да има съмнение, че е поет верният път към постигане на главната цел — максимален ефект от всеки изразходван лев.

За действената сила на социалистическото съревнование в столицата най-добре говорят резултатите, постигнати от софийските трудещи се в изпълнението на плана за социално-икономическото развитие през първата година на седмата петилетка. Това дава основание да се твърди, че сега те ще се подготвят и поемат нови по-мащабни задачи по плана за 1977 година.

Digitized by Google

В СЕЛИЩАТА КРАЙ ГОЛЕМИЯ ГРАД

НИКОЛА СТОИМЕНОВ
секретар на РК на БКП — район „Девети септември"

Район „Девети септември" е органически свързан с многостранното, сложно и динамично развитие на милионния столичен град. Положителните изменения в социално-класовата структура и в утвърждаването на социалистическия начин на живот на труженците от селата се извършват под активното въздействие на прогресивните тенденции, качествените промени и създателната атмосфера за труд и отдих на населението от големия град. От друга страна София е немислима без крайградския пръстен, където живее 120-хилядно население. Налице е органическо взаимодействие между селищата и града, обусловено преди всичко от тяхната близост и активни комуникационни връзки. Това обстоятелство неизбежно поражда и ускорява процеса на урбанизацията, на постепенното сливане на градската с крайградската част.

Диференциацията в отрасловата и професионалната заетост на крайградското население говори за неговата сложна социално-демографска характеристика: 10 хиляди души работят в селското стопанство; 20 хиляди в промишлеността, строителството и търговията, разположени на територията на района, и около 30 хиляди — в материалната и извънматериалната сфера на столичните предприятия и учреждения. При това анализът на структурата на населението в района показва тенденция на увеличаване относителния дял на работниците от селата. Сега почти няма чисто селски семейства. И още: непрекъснато нараства броят на учащите се и младежта; 40 на сто от населението в селата и кварталите е на възраст до 30 години.

Всичко това създава определени трудности и предявява сериозни изисквания към партийните и обществените организации за усъвършенстване на идеологическата и възпитателната дейност.

За разнообразяване на формите и обогатяване съдържанието на идеологическата работа сред населението районният комитет на Партията разработи и вече успешно се реализират план програми за подобряване марксистко-ленинската подготовка и икономическото образование на трудещите се, за издигане почитта и уважението към професията на животновъда, за повишаване идейно-мирогледната подготовка и професионална квалификация на търговския работник и пр. За по-тясното свързване на идеологическата работа с проблемите на обществената практика допринася активизираната дейност на групите докладчици и партийните активи, разгръщането на индивидуалната работа с хората по местоживеене. В общините, селата и кварталите все по-голяма

Digitized by Google

популярност придобива движението „Моят дълг, моята отговорност пред селището и района, в който живея".

Реалните измерения на резултатите от конкретната целенасоченост на идеологическата работа по местоживеене се разкриват в проявената съзнателност, обществено-политическата активност и трудовото участие на населението в благоустрояването и хигиенизирането на селищата, в решаването на важни селскостопански задачи. Подобрявайки организацията на агитаторския апарат, общинските партийни комитети в селата и кварталите Мрамор, Бенковски, Горубляне, Симеоново и др. успяха да въвлекат масово населението в кампанията за срочното прибиране на селскостопанската продукция от блоковете на АПК „Средец", УОДЗД—Горубляне.

Успоредно с непрестанните грижи за подобряване организацията и съдържанието на марксистко-ленинското образование на комунистите и трудещите се в учебните форми на Партията, Комсомола и Отечествения фронт под ръководството на районния комитет и общинските партийни комитети се използват и други ефективни форми за идеологическо въздействие. Вече е традиция десет дни в годината да се обучават механизаторите с откъсване от производството. Тази година в 8 курса — филиали на партийния университет, — изградени към общинските партийни комитети, са включени около 600 механизатори. Занятията ще бъдат през м. февруари, когато условията за активна селскостопанска работа на полето са неблагоприятни. Тематичната насоченост е съобразена с интересите и потребностите на механизаторите, както и със специфичните задачи, които трябва да се решават в производствените бригади, селища и общини за повишаване добивите в селското стопанство. Предназначението на учебно-възпитателната работа сред механизаторите е да се утвърждава у тях комунистически мироглед, както и да се съдействува активно за усъвършенстване на тяхната професионална квалификация. За постигането на тази цел сега особено благоприятно се отразява изучаването на решенията на Единадесетия конгрес на Партията. Общинските комитети в плановете правилно са съчетали занятията по идеологическите дисциплини с теми по икономиката, организацията и технологията на селскостопанското производство. Така например в програмите за обучение на механизаторите от Казичене, Мрамор и Горубляне успоредно с изучаване актуални икономически проблеми на развитото социалистическо общество и комунистическото възпитание са предвидени за обсъждане проблеми за себестойността, цената и качеството на селскостопанската продукция; задачите на механизаторите за поддържането и пълноценното използване на селскостопанската техника; условия и фактори за подобряване обработката на почвата и др. За по-тясното свързване на учебното съдържание с конкретните задачи, които решават трудовите колективи, са предвидени и срещи на участниците в курсовете с партийни и държавни ръководители и със селскостопански специалисти.

В изградените учебни звена към фермите на АПК „Средец" тази година се обучават около 400 животновъди. Програмите разработи районният комитет на Партията съвместно с Института за пропаганда на марксизма-ленинизма към градския комитет. Редуват се лекции и беседи по основи на икономическите знания, международното положение и комунистическото възпитание с теми по отглеждането на селскостопанските животни и увеличаването на тяхната продуктивност.

Усилията, които полагат районният и общинските партийни комитети за идеологическото обучение на механизаторите и животновъдите в района, дават резултати. Тези основни кадри в селското стопанство израстват идейно-политически, укрепва вярата им като грижовни стопани, чийто труд е високо отговорен и ценен; повишава се тяхната социалистическа съзнателност и трудова активност. С всяка измината

Digitized by Google

година се множат редиците на първенците. Мнозина от тях стават членове на изградените клубове — на челника механизатор и четирихилядника животновъд — възпитатели на младото попълнение. Расте авторитетът и общественото признание на труда на тези скромни труженици на село, които с делата си допринасят за задоволяване потребностите на столичното население от мляко, месо и зеленчуци. А годишното измерение на тази продукция от софийското селско стопанство е значително — 2000 тона месо, 39 хиляди тона прясно мляко, 5 хиляди тона картофи, 6 хиляди тона моркови и над 15 хиляди тона зеле и други зеленчуци.

Голям е политическият, емоционален и идейно-възпитателен заряд на масовите мероприятия и инициативи в селата и кварталите, свързани с революционните борби на Партията и народа. Почти няма населено място в района, което да не е дало свидни жертви в епичните борби срещу капитализма и фашизма. Минават години, израстват нови поколения, но споменът за героичния път на онези, които с кръвта си озариха свободата, блести като маяк, държи будна съвестта на потомците, вдъхновява ги за всеотдаен труд. По инициатива на районния комитет на Партията и активното участие на обществеността и населението беше реставрирано партизанското скривалище и изградена музейна експозиция в с. Кубратово. Паметно ще остане за младежта и населението тържеството през есента на 1975 г. в село Локорско по случай чествуването 60-годишнината от рождението на секретаря на локорския партиен район Димитър Тошков (Захари), на което др. Тодор Живков откри бюст паметник на своя боен другар. Това бе значима проява от комплекса инициативи „По огнената диря на безсмъртието". Идеята за тази инициатива се роди в района и нейното предназначение е да допринася за класово-партийното възпитание на младежта и населението, за повишаване на трудовата и обществено-политическата им активност. Живи участници и ветерани помагат на партийните организации да уточняват местата, свързани с епизоди от антифашистката борба, а комсомолските дружества събират материали, маркират и възстановяват партизански пътеки и землянки.

Свой дял за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание има утвърждаването на любов към КПСС и съветските народи. С всяка измината година се разраства движението за българо-съветска дружба. Стана традиция свикването на събори на българо-съветската дружба в селата и кварталите Лозен, Панчарево, Обеля и Кремиковци; срещи с представители на съветското посолство и техните семейства. Затрогваща беше срещата на партийния и обществения актив от с. Ботунец с висши съветски офицери в чест на XXV конгрес на КПСС и XI конгрес на БКП. С голямо вълнение младите слушаха разказите за епизоди от героичното минало на селото, дало 20 свидни жертви в антифашистката борба, за величавия подвиг на съветските воини през годините на Великата отечествена война. С топлота и сърдечност споменът за революционното минало и светлото настояще на селото и родината се свързаха в неделимо единство с непреходната българо-съветска дружба, с несломимия революционен патос и енергия на съветските и българските комунисти.

Партийните и обществените организации в селата и кварталите отделят голямо внимание на естетическото и атеистическото възпитание на трудещите се. Значителна е ролята на масово разгърнатата и богата по съдържание художествена самодейност в читалищата на района. В тях се изявяват творчеството и талантът на двеста самодейни колектива с повече от 5 хиляди участници — певци, танцьори и инструменталисти. Не случайно певческата група от с. Плана стана носител на първата награда на европейското народно певческо изкуство. Голям успех за развитието на художествената самодейност в района е

Digitized by Google

завоюването на 24 медала и отличия на Четвъртия републикански преглед на народното творчество през 1976 година в Копривщица. По-нататъшното обогатяване дейността на читалищата намира израз в изследването, опознаването на шопския фолклор, както и в увеличаването на библиотечния фонд. Под непосредственото ръководство на общинските партийни комитети и първичните партийни организации в селата и кварталите значителна дейност се извършва по съхраняването и популяризирането на автентичния шопски фолклор. В това отношение все по-организирана и целенасочена става работата на читалищните дейци, на сътрудниците от районния и общинските съвети за изкуство и култура. За издирването, запазването и разпространението на това самобитно народно изкуство от шопския край се излъчват предавания по радиоуредбите; създават се фоно- и фотодокументация към архива на читалищата от репетиционни занимания и публични изяви на инструменталните, певческите и танцовите състави, както и на групите за народни обичаи; формира се репертоарът и изявата на ансамбъла за шопски песни и танци в с. Бистрица; създават се етнографски музеи и музейни сбирки в селищата; организират се прегледи, празници и събори на шопския фолклор.

За приобщаването на населението на район „Девети септември" към възвишения свят на изкуството търсим нови форми за изява на централните културни институти в селищата: театър „София" разкри втора сцена в читалището в с. Кремиковци, а районният куклен театър радва най-малките си зрители.

Идейно-възпитателната работа сред населението, мероприятията за задоволяване културните потребности и интересите на хората и пр., е тясно свързана с борбата против буржоазните отживелици и отрицателните явления в живота. Забравят се религиозните празници и ритуали. Партийните комитети и организации полагат непрестанни усилия за осмисляне и популяризиране на старите народни обичаи коледуване, лазаруване, топене на пръстен и др., за утвърждаването на новите социалистически граждански ритуали.

За да осигурят по-голям обхват на населението в идеологическите мероприятия, партийните комитети и първичните партийни организации в селищата се възползват от възможностите на районния съвет на дружество „Г. Кирков" за разгръщане на масова лекционна пропаганда. Желанието е да се възстанови една отколешна традиция за изнасяне на сказки в читалищните салони сред трудещите се по местоживеене. Резултатите са насърчителни — за десетте месеца на настоящата година в читалище „Кирил и Методи" — кв. Враждебна са изнесени 30 лекции пред 4500 слушатели.

Партийните комитети и първичните партийни организации полагат непрестанни усилия да включат повече комунисти и безпартийни активисти в идейно-възпитателната работа сред трудещите се по местоживеене. Сега над 600 комунисти, които работят в столицата, а живеят в селищата на района, са зачислени в териториалните първични партийни организации и имат конкретно поръчение активно да участвуват в партийно-политическата и идейно-възпитателната работа, има и не малко комунисти, които не членуват в партийните организации на селата, но работят на обществени начала в ръководствата на читалищата, физкултурните дружества като пропагандисти и агитатори. Подчертано активна е дейността на комунистите по местоживеене от селата Световрачене, Чепинци и Пасарел. Завръщайки се вечер от столичните предприятия и през почивните дни, мнозина от тях помагат на териториалната партийна организация в различни идеологически, културно-масови и стопански инициативи.

Положително се отрази върху идеологическата работа по местоживеене инициативата на районния комитет на Партията за свикване

Digitized by Google

на срещи по общински партийни комитети с младите комунисти, приети след Десетия партиен конгрес, които работят в София, а живеят в селата и кварталите. На тези срещи комитетите направиха конкретен анализ на досегашната дейност на младите хора, дадоха им поръчения за техния личен принос в подобряване организацията и съдържанието на партийно-политическата и идейно-възпитателната работа по местоживеене. По такъв начин беше даден определен тласък за по-активното включване на 200 млади комунисти в мероприятията, които се организират в селата и кварталите.

Сполучлива форма за ръководство на идейно-възпитателната работа по местоживеене са семинарите за обучение и обмяна на опит със секретарите на общинските партийни комитети, които районният комитет на Партията свиква веднъж на два месеца. На тях се обсъждат проблеми на партийното ръководство на обществените организации по местоживеене, работата на актива в борбата срещу противообществените прояви в селищата и кварталите, за ефективността на партийно-политическата дейност по местоживеене и мобилизиране усилията на населението в изпълнението на стопанските задачи.

Могат да се изброят и още сполучливи форми и средства за организиране на идеологическата работа по местоживеене. Всички те са израз на стремежа на районния комитет, на партийните комитети и първичните партийни организации да засилват влиянието си сред трудещите се в селищата край големия град, да укрепват тяхната политическа зрелост, да повишават социалистическата им съзнателност и трудовата им активност. Резултати безспорно има и те дават реално отражение в единството и сплотеността на населението от район „Девети септември" около партийната линия и политика. Мащабни са и измеренията на участието на населението в решаването на конкретни задачи по създаване приветлив вид на селищата и кварталите и изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на колективите. Но постигнатото не успокоява комунистите, дейците на партийните комитети и организации, на обществените организации и движения, а напротив, вдъхновени от решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на Централния комитет за високо качество и ефективност във всички сфери и дейности, оценяваме извършеното като добро начало на вярно избрания път. По организацията и осъществяването на идейно-възпитателната работа в селищата и кварталите на района има да се решават редица проблеми. Една част от тях се отнасят до реалните възможности на кадрите, с които разполагат партийните организации в селата и кварталите. Не е тайна, че на редица от тях не им достигат знания, умение и опит за разгръщане на високоефективна идеологическа и възпитателна работа сред хората. Сравнително ниско е образованието на значителна част от комунистите в първичните партийни организации от селищата и кварталите. А това дава отражение върху резултатите от идеологическата работа сред населението. Крайно недостатъчната материална база за идейно-възпитателна и културна дейност в района ограничава реалните възможности и стремежа на партийните и обществените организации да разгръщат по-мащабни и резултатни инициативи. Нерешените проблеми от комунално-битов и благоустройствен характер се отразяват неблагоприятно върху оптимизиране на връзката социална среда — идеологически процес. Не са малко задълженията на партийните и обществените органи и организации и за по-бързото въвеждане на новите социалистически граждански ритуали в бита на населението. Работата, която се върши в това направление, засега не дава желаните резултати особено що се отнася до внедряването на социалистическия граждански траурен ритуал. Тук има известна закостенялост, недостатъчна активност от партийния и обществен актив и осо-

Digitized by Google

бено отрицателно влияят недостатъчните грижи на народните съвети за създаване на най-необходимата материална база от клубове и ритуални зали.

Тези и други проблеми занимават партийните, държавните и обществените органи в района. При разработката на програмата за социално-икономическо развитие през седмата петилетка търсим по-оптимални решения. В критичен и самокритичен дух трудностите, недостатъците и неизползваните възможности са обект и на отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации.

Наш дълг и неотклонен стремеж е от позициите на Юлския пленум на Централния комитет на Партията да очертаем не само предстоящите задачи за разгръщане на ефективна идейно-възпитателна работа в селищата и кварталите, но и да посочим механизмите и предприемем мерки за тяхната реализация. Сили и възможности идеологическите кадри в районната партийна организация имат.

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

МИСЛИ ОТ ЕДИН ПЛЕНУМ

В кн. 15 от 1976 година на списанието бе отпечатана статия под горното заглавие, в която се критикуваха някои слабости, допускани в Шуменската окръжна партийна организация при налагане на партийните наказания.

В редакцията се получи писмо от окръжния комитет на БКП, в което се казва:

„По повод на отправената чрез страниците на списанието критика на окръжния комитет на БКП — Шумен във връзка с налагането и снемането на партийните наказания в партийните комитети и първичните партийни организации извършихме следното:

На съвещания със секретарите на партийните комитети обърнахме внимание върху проблема за партийните наказания. На основата на изпратения материал от пленума на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП и статията в списанието проведохме заседания на партийните комитети, където участвуваха членове на бюрото на окръжния комитет на Партията и други активисти на окръжния партиен комитет, за да обсъдят със секретарите на първичните партийни организации изнесеното в статията „Мисли от един пленум".

На инструктажа със секретарите на партийните комитети и първичните партийни организации във връзка с провеждането на годишните отчетно-изборни събрания в Партията поставихме задачата да се направи оценка за работата на партийните организации по налагането и снемането на партийните наказания на комунистите и да се анализира получаваният политически ефект.

Окръжният комитет на БКП счита, че отправената критика в статията „Мисли от един пленум" е справедлива. За в бъдеще проблемите, повдигнати в този материал, ще бъдат по-своевременно оценявани от окръжния партиен комитет."

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

80 ГОДИНИ ДЪСКОТСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

По инициатива на будната общественост в селото една есенна вечер на 25. X. 1887 г. се полагат основите на народното читалище „Напредък". Следващата година е основано просветителското дружество „Пчелица". Разгърнатата дейност за културно издигане на селяните е създала условие да се възприемат идеите на социализма още в първите дни на тяхното разпространение.

През есента на 1896 година идва да говори в селото Н. Габровски. След неговата пламенна реч се основава Дъскотската партийна организация. Първите основатели на Партията са били: учителят Ганчо Иванов Попов, Петър Н. Драганов, Петко Денчев Камбуров, Георги Колев Джуров, Пеньо Иванов Тъмнишки. Това са най-авторитетните и добре подготвени за онова време хора в селото.

Работническата социалдемократическа партия застава смело в защита на икономическите интереси на трудещите се селяни.

Дъскотските социалисти със своята дейност са станали известни и в страната. „Работнически в-к" в бр. 9 от 6. XI. 1898 г. под заглавие „Мракобесниците се боят от светлината" отпечатва информация за проведения от тях митинг за разобличаване самоволията на полицията.

На 18. X. 1900 година в Дъскот също се организира голям митинг, в който участвуват и жители от околните села. Присъствуват над 1500 души. Митингът е гласувал резолюция, изпратена до Народното събрание и вестниците, в която се казва, че Никола Габровски се избира не само за защитник на техните частни интереси, но и като защитник на общите работнически интереси.

Голяма победа на партийната организация е спечелването на общинските избори през 1900 година. За кмет е избран Марко Проданов, член на БРСДП. Това е една от първите селски комуни в България.

През целия този ранен период Партията развива широка просветна дейност чрез беседи, сказки, вечеринки, четения и др., с които буди съзнанието на селяните. В Дъскот идват Н. Габровски, Янко Сакъзов, Григор Чешмеджиев, Георги Кирков и др. Същите, придружавани от П. Драганов, Ганчо Ив. Попов, провеждат агитация не само в Павликенския район, но и в Севлиево и Свищовско.

През 1914 година при изборите за общински съветници за втори път Дъскот става комуна. За кмет бива избран Георги Колев Джуров. Той смъква портрета на цар Фердинанд и окачва портрета на К. Маркс и Фр. Енгелс.

Дъскотските т. с. съчетават у себе си всички онези ценни революционни черти и добродетели, възпитавани от Д. Благоев и неговите съратници. Най-характерно за тях е дълбоката вяра в марксизма и пролетарския интернационализъм, силна непримиримост към буржоазните учения, заемат решителни позиции против войнолюбивата политика на българската буржоазия.

Великата октомврийска социалистическа революция им вдъхва кураж и вяра в скорошното освобождение на трудовите хора от капиталистическия гнет. Партийната организация бързо затяга своите редици. Най-будните и прогресивни селяни стават членове на БРСДП

Digitized by Google

(т. с.) и организацията вече наброява 40 члена.

Това е период на бурни политически борби, в които организацията устройва не само организационни и просветни събрания, но и големи публични общоселски събрания, на които изразява своя гневен протест против виновниците за войната и националната катастрофа, против Ньойския договор, за освобождаровски и Васил Мавриков. Партийване на всички задържани, взели участие във войнишкото въстание. Любими оратори са Никола Габната организация провежда масово разяснителна работа в защита на младата съветска република. В знак на солидарност е проведена акция за събиране на храни и червен трудоден за издръжка на руските деца.

Още в първите стъпки на социалистическото движение в Дъскот под развяното червено знаме на Партията се нарежда и прогресивната младеж. Тя е първият помощник при провеждане на всички политически акции, в организираните демонстрации на Партията. Комунистите отделят голямо внимание за работата сред младежта. Под ръководството на партийната организация през 1921 г. е създадено младежко комунистическо дружество.

В следващите години дъскотските комунисти са начело във всички прогресивни акции и борби в селото. Завоеванията и неуспехите на нашата Партия се отразяват в живота на партийната организация. Но във всички стълкновения с продажната буржоазия комунистите запазват чистотата на идеите на марксизма-ленинизма.

През лятото на 1938 година в селото е назначена за участъкова лекарка д-р Мара Малеева. Идваща от студентската скамейка, скромна, трудолюбива и особено отзивчива към болките на хората, тя бързо се приобщава към бита на селото. В началото на есента на същата година в с. Дъскот идва и другарят Тодор Живков. Той бързо се свързва с хората и особено с членовете на Партията и РМС. Заедно с д-р Мара Малеева те посещават домовете, опознават се с хората и спечелват тяхната обич и уважение.

Вероломното нападение над Съветския съюз от хитлеристка Германия заварва Партията в с. Дъскот и РМС подготвени за една тежка борба. Партията се е окопала здраво в легалните масови организации. Укрепено е единодействието със земеделци и демократично настроени лица. В селото се чувствува ръководната роля на Партията.

Започва периодът на съпротивителното движение. Авторитетът на Партията, на комунисти и земеделци става още по-голям. Те застават начело в борбите за свобода.

Настъпва върхната точка на революционния подем в нашата страна и се създава ситуация за завземане на властта. На последното нелегално събрание на 7. IX. 1944 г. се взема решение за сваляне на фашистката власт. На следващия ден в 18 часа властта в селото е завзета.

Тридесет и две години дъскотчани са господари на своите съдбини. Видоизмени се обликът на село Дъскот. Развитието на селското стопанство преминава през различните етапи под ръководството на партийната организация. На базата на всестранната интензификация, концентрация и специализация стопанството увеличава своята мощ.

Достатъчно е да посочим ръста на общата продукция, която нарасна от 2,5 млн. през 1960 година на 4,4 млн. в края на VI петилетка.

През тези години разтвори вратите си новият промишлен цех. На мястото на старите каменни и плетени къщи израснаха нови домове, модерен читалищен дом, дом на ТКЗС, съветът и потребителната кооперация.

Успехите не успокояват комунистите. Пред тях и трудещите се стоят сериозни задачи, предстоят и трудности, свързани преди всичко с нашия растеж и решенията на XI конгрес на Партията.

Николина ДЯВОЛОВА
секретар на ОПК — с. Дъскот,
Великотърновски окръг

Digitized by Google

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

ИВАН ВЕЛКОВ НИКОЛОВ — Нови Кричим, Пловдивско, отправи до редакцията следното запитване:

1. Качеството и ефективността зависят ли от дарбените способности на отделен човек или само от квалификацията и съзнателното отношение?

2. Какво ще бъде трудовото възнаграждение през VII петилетка и как ще се формира то?

3. Не зная дали е уместен този въпрос: началник или стопански ръководител? По-конкретно заедно със социалистическото развитие необходимо ли е названието да подобава и отговаря на колективните условия, а именно, ръководител, организатор.

4. БКП ще стане ли партия на целия народ и кога?

1

— Качеството и ефективността на работата зависят преди всичко от способността, квалификацията и съзнателното отношение на отделния човек към нея. Колкото по-висока е квалификацията, подготовката на даден човек, независимо в кой област работи, толкова по-големи ще бъдат и резултатите. Колкото по-съзнателно се отнася той към възложеното му дело, прави го с вътрешно убеждение, че това, което твори, е необходимо не само за неговото облагодетелствуване, но и за цялото общество, за по-бързото изграждане на развитото социалистическо общество, разбира се, толкова по-производително, творчески и инициативно ще работи.

Естествено, способността, добрата квалификация, съзнателното отношение са характеристика за качествата на отделния индивид, онаследени или придобити в процеса на труда, образованието, идейното въздействие на различните органи и организации, на колективите и другарската взаимопомощ.

Способността е важно условие за изпълнението на определени видове дейности. Основен фактор, върху който тя се гради, е наследствеността — природна анатомофизиологическа особеност на организма, преди всичко на мозъка и сетивните органи.

Своеобразното съчетание на повече способности, което осигурява изпълнението на известна дейност, е прието от науката да се нарича дарба, а високата степен на дарба — талант.

Способността, дарбата, макар и да зависят от природно наследени качества, се развиват преди всичко в процеса на труда, свързани са с възпитанието на човека, условията при които живее, расте, работи, оформя се и т. н. Най-успешно те се развиват, когато трудът е станал жизнена необходимост и когато човек в своето поведение и работа се ръководи от високи обществени идеали.

От всичко това следва изводът, че колкото повече положителни качества има човек, толкова по-способен е той, толкова по-квалифицирано и творчески ще извършва възложената му работа, толкова по-полезен ще бъде и за обществото Това важи за всеки човек, независимо от това в каква област работи. С особена сила обаче то се отнася до ръководителите, които днес не могат да се оповават само на своите високи професионални знания и богат практически опит, но от тях се изисква добра политическа подготовка, педагогически похват, умение да общуват и да работят с хората, да бъдат масовици и възпитатели. За такива ръководители и дейци с право може да се направи изводът, че са хора с всестранни способности и че със своите „дарбени способности", както се изразява нашият читател, способствуват многократно да се увеличават резултатите, качеството и ефективността на работата.

Партията винаги се е борила за изграждането на всестранно развита личност, което означава преди всичко развитие на нейните творчески способности. Творческата същност на човека намира своя израз не само в процеса на трудовата дейност, но и в цялата съвкупност от човешки отношения към окръжаващата го среда „Ето защо — изтъкна др. Тодор Живков пред XI партиен конгрес — сега пред нас стои прак-

Digitized by Google

тическата задача да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещи се, особено подрастващите поколения, да се води борба срещу остатъците от миналото във възгледите и поведението на хората."

2

— На всички етапи от строителството на социализма Партията е решавала сложния въпрос за хармонично съчетаване икономическото развитие и жизненото равнище на народа. Изпреварващите темпове на нарастване на обществената производителност на труда са били и остават най-сигурната гаранция за постоянното нарастване на трудовото възнаграждение. Така например през шестата петилетка обществената производителност на труда нарасна с повече от 44 на сто, което позволи реалните доходи на трудещите се да нарастнат с 32,4 на сто или да изпреварят предвиденото по Директивите с 5—7 процента. Като набелязва нова грандиозна програма за развитието на нашата икономика, XI конгрес реши чувствително да се повиши работната заплата. През 1980 г. средномесечната номинална заплата ще достигне около 170 лв., а минималната 90 лв. При формиране на трудовото възнаграждение ще се засили още повече връзката му с ефективността и качеството на вложения труд, ще се наблегне и на персоналното оценяване качествата на всеки труженик в колектива. Всичко това налага да се проведе реформа на тарифните и щатните заплати, поради което през следващите години се очаква да бъдат издадени редица нормативни документи. Проблемите на работната заплата разглежда и доц. Борис Първулов в статията си „Някои нови моменти в икономическия механизъм", която публикувахме в миналия брой.

3

— Думата „началник" означава още ръководител, управител, надзирател, водител, шеф, пълководец и т. н. Нейният произход е от „начало", т. е. основа, започване, първа стъпка. Или началник е човекът, който ръководи, управлява, води, предвожда определено звено. В такъв смисъл значението на думата „началник" се определя от функциите, с които е натоварен даден човек в системата на управлението на производствено-стопанската и административната дейност. Той е задължен да осъществява ръководството на съответния участък, да направлява дейността на тружениците в него. Това е най-общото определение на понятието началник. То е възприето преди всичко в административните служби, но също така и в някои низови производствени звена, като: началник на цех, на участък, на производство и т. н.

Стопанският ръководител е лице, което направлява икономическата и производствената дейност, има специфично-ръководни, управленческо-разпоредителски, организаторски и възпитателни функции. Относителната особеност обаче на обекта на управление определя параметрите на неговата дейност, изяснява неговите конкретни функции. С оглед на това стопанският ръководител има различни названия — директор, началник, бригадир, секционен майстор и пр. Началникът в производственото предприятие е стопански деец. Той действува в рамките на съответни ръководни институции. От него се изисква да реализира определени дейности и задачи, свързани с цялостната система на управлението на производството. Другарят Николов се интересува дали трябва думата „началник" да се замени с друга — например „стопански ръководител", която да съответствува на измененията на целите, методите и принципите на социалистическото управление. Трудно ни е да отговорим категорично на този въпрос и да кажем как точно и кратко да се назове низовият стопански деец — началникът, с оглед на новите изисквания, на разширените и по-сложните функции, които му се възлагат, за да въздействува върху производството. Това може би ще се наложи още повече при по-нататъшното развитие на държавно-общественото начало в системата на социално-икономическото управление. Известно е, че тенденцията на развитието на социалистическата демокрация е да се повишава ролята на обществените организации в социалното управление, в социалистическото строителство. Постепенно да се ограничава приложното поле на държавната принуда и за сметка на нея почесто да се прилагат методът на убеждението и на свързаните с него средства за обществено въздействие. Следователно свързването на държавното с общественото начало предполага да се извършат известни изменения в структурата и методите на работа на държавните органи.

Колкото по-сложно е производството, колкото по-развити стават социалистическите обществени отношения и техният носител — труженикът и стопанин на социалистическото производство, толкова по-остро изпъкват въпросите за структурата, функциите и методите на органите за управление. Но макар и много важен да е проблемът за структурата, оказва се, че значително по-голям фактор са методите за управление. Ето защо тяхното усъвършенствуване е постоянно в центъра на вниманието на Партията и Правителството. Методът се проявява като начин за реализацията на принципите на управление, неговите цели. Функциите, които изпълнява началникът на производственото звено, у нас са подчинени на целите на изграждането на развитото социалистическо общество. Следователно те не могат да се отъждествяват с тези на началника в управлението на капиталистическото производство. Вярно е, че по организационно-техническите си функции може да има известно сходство, особено ако са на еднакво равнище на икономическо развитие. И както отбеляза В. И. Ленин, „осъществимостта на социализма ще се опреде-

Digitized by Google

ли именно от нашите успехи и съчетаването на съветската власт и съветската организация на управление с най-новия прогрес на капитализма" (В. И. Ленин, т. 27, стр. 250). Но има една важна функция на хората, които управляват социалистическите производствени звена — социално-икономическата. Тя се определя от характера на обществения строй, от целите, които преследва производството. Тук между двете системи няма и не може да има никакво сходство, защото в този смисъл управлението има неизбежно класов характер. При капитализма то е насочено изключително в полза на господстващата класа, на собствениците, а в нашето социалистическо общество генералната цел се определя от програмния лозунг на Партията „Всичко в името на човека, за благото на човека".

4

— На всички ни е известно, че Комунистическата партия от своето възникване е **класова**. Тя е политически авангард на работническата класа, ръководител на борбата за построяване на безкласово комунистическо общество.

Десетият конгрес на нашата Партия, като направи равносметка на изминатия път, като отчете измененията, които са настъпили в икономиката, в политическия строй, социално-класовата структура и духовния живот, посочи, че „Комунистическата партия, оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа, партия на целия народ."[1] Оттук произтичат и няколко важни извода, които имат особено важно значение за отговора на Вашия въпрос.

Преди всичко превръщането на Партията в общонародна трябва да се приеме като процес. Той се извършва в условията на социалистическото строителство и се засилва в годините на изграждане на зряло социалистическо общество, в което се намира нашата страна днес. Тогава са създадени икономическите, политическите, духовните предпоставки за неговото протичане. На базата на социалистическите обществени отношения, на социалистическата собственост върху средствата за производство вече не съществуват антагонистични класи, все по-определено се формира социално политическото **единство** и сближение между работническата класа, селячеството и интелигенцията.

В Програмата на БКП, приета на Десетия конгрес, прерастването на Партията от висша форма на политическа организация на работническата класа в партия на целия народ най-тясно се свързва със социалната структура на обществото, с преодоляването на съществените различия между класите и социалните групи. В нея се посочва, че „укрепването на социалното единство на обществото, доближаването на интересите на другите обществени класи и групи до работническата класа обективно пораждат предпоставки Комунистическата партия на работническата класа постепенно да прераства в марксистко-ленински авангард на народа, да става партия на целия народ"[2].

Именно тук, в тази формулировка, се изяснява и целият механизъм на сближаване на класите, изяснява се пътят към социалното единство. Процесът на преодоляване на социално-класовите различия не бива да се разбира като някакво вътрешно проникване и смесване на различните класи и слоеве, сближаването на социалните групи се извършва върху основата на историческите цели и роля на работническата класа. На основата на нейните цели и интереси става сближаване на социалните слоеве и групи, нараства идейното и социално-политическото единство на обществото.

Следователно сега в етапа на изграждане на зрелия социализъм се извършва процесът на превръщането на Партията в авангард на народа. Кога ще завърши този процес?

В Програмата на КПСС ясно се посочва, че в резултат на победата на социализма в СССР, укрепването на единството на съветското общество Комунистическата партия на работническата класа се превърна в авангард на съветския народ, стана партия на целия народ.

В своя доклад „Отчет на Централния комитет на КПСС и предстоящите задачи на Партията в областта на вътрешната и външната политика" др. Л. И. Брежнев подчертава, че в условията на развития социализъм, когато Комунистическата партия стана партия на целия народ, тя ни най-малко не губи своя класов характер".

Това означава, че в условията на зрелия социализъм Партията е авангард на целия народ и същевременно е класова партия. Тя въплъщава в своята политика и дейност мирогледа, целите и интересите на работническата класа и заедно с това най-пълно и дълбоко изразява надеждите и коренните интереси на целия народ.

---

[1] Тодор Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред Десетия конгрес на Партията, С., 1971, с. 197.

[2] Десети конгрес на БКП, доклади и решения, С., 1973, с. 235.

Digitized by Google

Баба Вата

Преди да вляза в село Кърпачево, се отбих в гората, която се намира северно от него. Беше ясен слънчев ден. Зеленината бе отрупала дърветата и земята. Дишах с пълни гърди свежия майски въздух. Някъде надалеч буботеха тракторите. От време на време по шосето от село Крушуна за Кърпачево префучаваше някоя машина, дигаше прахуляк, нарушаваше тишината и отново всичко онемяваше.

Хълмчетата, пътеките, дерето са ми познати. Всяка педя земя е напоена с кръвта на падналите в борбата срещу тиранията антифашисти. Отново обръщам поглед към околността на Крушунския водопад. На това място през май на 1943 година се разделихме с командира на Ловешко—Троянския оперативен район Христо Иванов Кърпачев, преди да падне в бой с полицията...

Бера до насита макове и се отправям към селото. Спирам в центъра, за да поставя цветята пред паметника на Кърпачев.

Няма ги старите и схлупени къщурки и калните улици. С всяка изминала година селото става все по-красиво Тръгвам към къщата на баба Вата. Още не съм отворил портата, и стопанката е на крак. За кой ли път ще ми каже: „Гледайте си работата, аз сама ще се оправя. От вас хората искат дела, а от мен какво? Вече съм стара, нищо не мога." Вече навърши деветдесетте, а все така е настойчива Винаги опрятна — дворът и къщата ѝ подредени. Щом ни срещне, очите ѝ се насълзяват, след това започва да разпитва за бойните другари на Христо: Дочо Шипков, Борис Копчев, Цоньо Вълков, Христо Добрев...

Както винаги, при хубаво време сядаме на пейката под лозата, която е връстница на сина ѝ. Седим сред цветята, а към нас приближава група ученици

Баба Вата ги посреща вежливо:

— Кажете сега откъде идвате?

Най-малката ученичка, без да се стеснява, веднага отговаря:

— От Стрелча, Пазарджишко.

Въпросите следват един след друг: кое ги води от толкова далеч, какво знаят за Христо, откъде са го научили... Пита няколко ученици какви бележки имат и слушат ли учителите. Слушах и се учудвах на умението на баба Вата да разговаря с децата. След това им показа стаята, в която е живял Христо, разказа им как се е учил, в кои затвори е лежал, как през 1942 година с още трима другари поставя началото на партизанския отряд в Ловешко—Троянския край...

* * *

Колкото пъти съм бивал при нея, винаги съм се стремял да науча характерни неща за Христо. А тя винаги е любезна. Разказвала ми е най-подробно отделни случки из живота на нашия командир. Слушам я прехласнат, защото умее да разказва увлекателно, от сърце. Понякога ми се е прииисквало да взема магнетофон и да запиша всичко, което слушам, но се срамувам от нея. Неловко някак — всеки другар на командира да записва майчината мъка. Не се решавах. Стремях се да запомня всичко, което съм чул.

— Ето на тази поляна, когато Христо беше малък, събираше децата от махалата и играеха на хайдути — връща ме тихият глас към детството. — Той винаги им биваше войвода. Залягаха край туфите, излиза-

Digitized by Google

за внезапно и пленяваха турските заптии. Когато стана по-голям, той им четеше стихотворенията „На прощаване", „Хаджи Димитър"... Когато постъпи в гимназията, в събота, като се върне, сяда до мен край пещта, за да ме учи да чета и пиша. Аз упорствувах, но той не ме оставяше на мира. Сега това ми помага да чета, да гледам телевизия... Тежко ми беше, когато го арестуваха като фелдфебел школник и го осъдиха. Чувствувах се усамотена и безпомощна. Никак си не можех да се помиря с мисълта, че го няма. Даже понякога го обвинявах, че е тръгнал по този път. Времето излекува всичко. Когато го откараха в Сливенския затвор, се събрахме с Драгомир Пенчовски от село Горско Сливово. Решихме с майка му да идем на свиждане. Приготвихме нещичко за ядене и тръгнахме. Никога не бях пътувала толкова далече. Дотогава бях ходила само до съседните села и няколко пъти до Ловеч. Използвахме намалението по влаковете. Имаше тогава „гостоприемна седмица" в Сливен. Чрез питане стигнахме, но свиждане не ни разрешиха. На следващия ден отново тръгнахме към затвора. Когато видях Христо, сърцето ми започна силно да гупти. Искаше ми се да не плача, но сълзите ми напираха. А той, както винаги усмихнат, бърза да ме предупреди: „Няма да плачеш, майко!" Докато да го погледам и ми се нарадвам, времето за свиждане свърши. А мен ми се искаше да го прегърна и притисна до гърдите си. Успях само да го погаля по рамото и надзирателят се провикна: „Тръгвайте!" Подадох бохчичката с багажа. Чух само като ми каза „Не гъжи, аз скоро ще си дойда".

Още неизлязъл от затвора, полицията отново го потърсила.

В една ноемврийска вечер силно се почукало на вратата. Показал се полицай.

Репликите били кратки.

— Къде е синът ти?

— На работа, къде може да бъде.

— Знаеш ти, но не казваш. Много има да ти пати главата!

— Още не си е дошел и отново тръгнахте по петите му...

Христо не успял да се обади на родителите си, преди да мине в нелегалност. За баба Вата се заредили тежки дни. Отново започвали да я привикват в общината, в полицейския подучастък в село Александрово, в околийското управление в Ловеч. Гледали я накриво и я ненавиждали някои нейни съселяни — онези, които не разбирали или не искали да разберат какво всъщност става. Не й било леко, но и никому не оставала длъжна.

* * *

...През пролетта на 1943 година положението в района се утежнява. Полицаите често сновяха из двора на семейство Кърпачеви и около него. Не оставяха доти кокошките и кучетата на спокойствие. А влязат ли в къщата, бръсват дядо Иван, скубят косите на баба Вата и накрая задигат, каквото намерят. За кратко време хубавата коса на баба Вата побеля.

Една майска нощ се почука на вратата. Тръгнали побиха баба Вата и дядо Иван. Кой може да чука по това време? Може би отново полицията? И пак — три последователни почуквания.

— Това е Христо — промълвя баба Вата и поглежда навън през прозореца.

Тъмнина.

И един глас:

— Отвори, майко, аз съм!

Навън бойните му другари стояха на пост. Какво са приказвали, никой не може да каже, дори и баба Вата. Спомня си, че при раздялата го е прегръщала така, както когато е бил малък. Тази вечер полицията по една случайност не е дошла. Срещата между син и родители била прощална, макар никой да не е подозирал.

На 22 май 1943 година дядо Иван и баба Вата са откарани в Крушунската община, а оттам в полицейския подучастък в село Александрово. Натоварват ги на влака. Вагонът е пълен с близки на партизаните от североизточната част от бившата Ловешка околия. Най-много са хората от село Брестово. С влизането си във вагона баба Вата променя обстановката, завързва разговор. Разказва, че не е толкова страшно, че тук са по-добре от синовете си, защото са на сухо. На репликата на полицая, че може да последва бой, тя отговаря спокойно, без да се плаши, а когато я накарва да пее, тя не трепва и запява.

С пристигането в Плевен ги откарват в обществената безопасност. По това време Кърпачев падя убит в бой с полицията. Новината достига и до родителите му. Краката им затреперват. Сърцата им забиват по-силно, по-често. Очите им се насълзяват. Загубват най-свидната си рожба. Отвеждат ги в кабинета на началника на областното полицейско управление. Той мисли, че ще ги спечели на своя страна, като им подава пари да се върнат в родното си село. На подадената помощ баба Вата отговаря като истинска българка:

— Чужди пари не искам, заради тях убихте моя син!

* * *

Дни наред майката чакаше своя Христо да похлопа на портата, леко да отвори вратата и я прегърне както преди, но не се отчайваше. Тя вярваше в думите на своя син, че идват по-светли и радостни дни. Не я оставиха сама и неговите бойни другари. Живееха с мъките и с надежните й. През зимата на 1944 година разстрелите, инквизициите, изнудванията, които властта извърши над мирното население в района, не сломиха духа й. Тя гледаше уверено към утрешния ден. Не можеше да си го представи какъв точно ще бъде той, но знаеше, че ще бъде по-добър и ще има хляб и работа за всички.

На Девети септември 1944 година тя осъмна на площада с черна забрадка и черна блуза. Радваше се с всички хора на

Digitized by Google

изгряващата свобода. И макар да знаеше, че синът й е убит, тя все поглеждаше към гората дали няма да се появи стройният и висок Христо с автомат в ръка — такъв, какъвто го бе видяла на последната среща — и да я целуне по челото, с китка цветя да я накичи...

След победата баба Вата не склони глава. Мило й беше за Христо, но се гордееше, че е паднал в бой с фашистките бандити, за свободата на своя народ... Включи се в обществено-политическия живот в селото. Стана член на Българската комунистическа партия. Заработи с всички сили за укрепване на народната власт. Тя е в челните редици за изграждане на трудово-кооперативното стопанство. Съселяните й я уважават и следват. Събрание ли се прави, тя е там. Митинг ли се провежда — тя е на трибуната. Пионерски сбор ли има — тя е сред децата. Баба Вата не умее да произнася големи речи — говори кратко, но казаното се помни. От хората и от себе си тя изисква честност и правдивост. Не търси облаги, че активно е участвувала в борбата срещу капитализма и фашизма и е майка на герой от въоръжената борба. Благодарение на нейната скромност, упоритост и постоянство името й стана известно не само в нейното село, в района и в окръга, но и в цялата страна. Не по заслуги, а със своето поведение тя е сред най авторитетните хора в Ловешкия край. Издигната бе за общински съветник, след това и съветник на окръжния народен съвет, за член на окръжния комитет на Българската комунистическа партия в Ловеч.

* * *

През февруари 1973 година между селата Чавдарци и Кърпачево се събрахме, за открием паметна плоча пред една бивша наша землянка. Времето беше мъгливо и студено. И грип имаше в района. Местното партийно и административно ръководство бяха взели всички мерки баба Вата да не идва на митинга. Разстоянието до село Кърпачево е около километър и половина. Въпреки взетите мерки тя дойде пеш на тържеството.

Загрижени за здравето й, някои другари й се поскараха.

— Не съм съгласна с вас — възрази баба Вата — Щом съм здрава и мога, ще дойда. Ако всички решат да не идват, че е студено, тържеството няма да се проведе, а това е мястото, където са живели хора, които паднаха за свободата.

Или друг случай.

Бях седнал на стол номер осем на третия ред в президиума. Слушах доклада на бюрото на окръжния комитет на Българската комунистическа партия, четен от другаря Петър Балевски. Редяха се имена на комунисти, показали добри резултати в чест на деветата отчетно-изборна конференция. Последваха изказвания. Прозвуча и името на баба Вата. Тя за пръв път не присъствуваше на конференцията, но поздравяваше участниците. Телеграмата гласеше: „Приветствувам делегатите на конференцията и им пожелавам ползотворна работа за правдивото дело на Партията. Пътят е стръмен, но всички сте млади, енергични и упорити. Длъжни сте да го извървите до края!"

Длъжни сме! Към тези мисли ме връща неотдавна публикуваният указ за удостояването на майката на поета партизанин със званието „Герой на социалистическия труд".

* * *

Такава я зная. Леко прегърбена, с побеляла коса, с кораво сърце, с нетърпелив характер и голяма вяра в бъдещето. Където и да е — на съвещания, срещи, беседи — винаги се е чувствувало нейното присъствие и е оставало следа. Никога не се е отчайвала, макар да са я съпътствували много несгоди.

Много години отминаха, а тя не сваля черната забрадка. Тази геройна майка ни напомня за стремителните дни на борбата срещу фашизма и капитализма, за жертвите, за преживяното и изстраданото по пътя към сегашния ден. Очите й вече не плачат, защото и сълзите имат край. Тя даде за свободата своя син и пое върху себе си най-страшната болка.

Оттук започва и нашият дълг. Огромен и светъл дълг.

генерал-майор **Стефан АТАНАСОВ**

Digitized by Google

ДРЕВНА И НОВА СТРАНА

Трудещите се от социалистическа Монголия и техните приятели по света отбелязаха забележителна дата в историята на древна и нова Монголия: 55 години от народната революция (11 юли 1921 г.). Провъзгласяването на републиката преди 52 години 26 ноември 1924 г.) ознаменува важна крачка в строителството на нов живот на монголската земя, откри пътя за бърз социален, икономически и културен прогрес. Под ръководството на Монголската народно-революционна партия в Монголската народна република се претвори на дело предвидената от В. И. Ленин възможност изостаналите страни с помощта на пролетариата от напредналите държави да преминат към социализма, прескачайки капитализма.

Десет дни са изключително малко, за да опознае човек обширната монголска земя и хората, които с труда си градят социалистическото общество в родината си. Но най-важното, с което живее целият народ, ви посреща още на летището, по пътя към столицата Улан Батор, в по-големите и по-малките аймачни (окръжни) центрове, в далечните самони (райони), в юртите на животновъдните бригади (сууръ), в заводите: това е лозунгът: „Да изпълним решенията на XVII конгрес на МНРП".

... В аймачния център Арвайхер секретарят на аймачния комитет на Партията с гордост разказва за постиженията в изпълнение на петилетката (1971—1975 г.), изрежда имена на първенци в съревнованието, орденоносци, герои на социалистическия труд. 63 х. кв. км територия обхваща този аймак със 78 х. жители. Отглеждат над 2 милиона добитък, научили от българите (в дружески връзки са с Толбухински окръг) да отглеждат оранжерийно зеленчуци, имат малко земеделие. Окръгът има 18 района, 17 селскостопански (кооперативни) обединения, 1 държавно стопанство. Всяко обединение има агрономи, инженери.

„Днешна Монголия — с радост обобщава секретарят, другарят Цеден Иш — е бързо развиваща се страна с умногоотраслова промишленост, социалистическо селско стопанство, прогресивна култура и наука. Приетата през 1966 г. Програма на МНРП определи задачите на Партията през периода на завършване строителството на социализма. Голяма крачка в осъществяването на програмните задачи нашата република направи през годините на петата петилетка (1971—1975 г.)"

Тези думи на секретаря са потвърдени от изводите, които прави XVII конгрес на МНРП: в резултат на голямата политическа и организаторска работа на Партията, на самоотвержения труд на работническата класа, кооперативното аратство (арати—селяни) и трудовата интелигенция, на развитието на всестранното сътрудничество със Съветския съюз и другите братски социалистически страни основните социално-икономически задачи на петилетката са успешно изпълнени.

... Сега Монголия произвежда за месец и половина продукция, равна по обем на цялото производство за 1940 г.

... От година на година укрепва материално-техническата база на селското стопанство. Другарят Цеден Иш разказа за действително огромната работа, която под ръководството на Монголската народнореволюционна партия е извършена през последната петилетка за осигуряване устойчиво развитие на животновъдството. „Сега в нашата страна се отглеждат около 25 млн. глави добитък — по 16—17 на глава от населението. По този икономически показател ние сме на първо място в света. Добитък у нас отглеждат 259 селскостопански обединения и 45 държавни стопан-

Digitized by Google

ства. За укрепване материално-техническата база на селското стопанство нашата държава отдели 1,4 пъти повече средства, отколкото през предишната петилетка. Пуснат е в експлоатация голям биокомбинат, изградени са 7 държавни стопанства, 10 механизирани млечни ферми, животновъдни помещения за почти 8 млн. добитък. Повече от 14 млн. хектара пасбища получиха механизирани водопойни пунктове. Производството на фураж се удвои. От края на 50-те години бързо се развива и новият за нашето селско стопанство отрасъл — земеделието. Средногодишното производство на зърно през 1971—1975 г. се увеличи с 47 процента в сравнение с предишната петилетка. Това позволява още сега да се удовлетворят потребностите от зърно за сметка на собствено производство, да се укрепи фуражната база на животновъдството. През настоящата шеста петилетка посевните площи в страната ще достигнат 1 млн. хектара за сметка на усвояването на над 2 милиона дка целинни земи."

...Аграрната политика на МНРП, насочена към постепенна интензификация на селскостопанското производство, води към благотворни изменения в живота и бита на селскостопанските труженици. Със създаването в различни райони на страната на нови държавни стопанства, фуражни стопанства, селскостопански обединения се изменя и животът на населението. В селскостопанските обединения се откриват училища интернати, в които се учат на държавни средства децата на животновъдите, които са отдалечени на стотици километри от центъра на обединението. Там се създават клубове, откриват се магазини, кино. От клубовете се изпращат вестници, списания във всяка бригада. Аймачният партиен комитет в Арвайхер организирал изучаването на решенията на XVII конгрес на МНРП, като започнал от секретарите на първичните партийни организации — свикали с тях семинар в края на август. В продължение на 4 дни те изслушали лекции, доклади, методически указания от секретарите на аймачния комитет, от представители на идеологическия отдел на ЦК на МНРП. Домът за политическа просвета подготвил местен справочен материал и го пратили на районните партийни комитети, на първичните партийни организации.

Животновъдите се събират всеки три месеца в сомона (районния център) и там се обучават 4 дни по утвърдената програма. Освен това всеки месец има ден на бригадата. При тях идват лектори от аймачния комитет, изнасят лекции, четат вестници. Председателят на обединението излиза пред тях с отчет за извършената работа през месеца, сочи се положителното, недостатъците, награждават се първенците в съревнованието. Идват ръководители от аймачния център, слушат предложения, мнения, които често стават основа за планирането на работата. Във всяка бригада има транзистор за ежедневна информация по събитията. „През годините на народната власт — казва др. Цеден Иш — неизмеримо нарасна идейно-политическото, културното и професионалното равнище на арата — съвременния селски труженик, — съзнателния борец за непрекъснат разцвет на нашата родина."

Тези думи видях потвърдени и в държавното стопанство Хархорин във Вурхангайски аймак — образувано през 1936 г. Това е стопанство със земеделско направление — 75 процента от доходите получава от земеделие — пшеница, картофи, фасул, зеленчуци — зеле, краставици, лук, чесън, малко домати. На територията на стопанството е построен с помощта на Унгария мелничарски комбинат, с помощта на Съветския съюз — завод за комбинирани фуражи, спиртен завод и топлоелектроцентрала — с полска помощ. Има автотранспортна база с 200 товарни коли, търговска база, две начални и едно средно училище, три детски дома, болница с 50 легла и 9 лекари, два клуба, две кина.

За успешно изпълнение плана за петилетката стопанството е наградено с най-високото държавно отличие „Полярна звезда", три пъти е награждавано с почетни правителствени грамоти. 24 комбайнери и трактористи са орденоносци — 17 от тях са комунисти. Герои на социалистическия труд са трима комунисти. А всичко в стопанството са 315 комунисти. Силно впечатление прави грижата на цялата партийна организация за изпълнение на личните производствени планове на всеки комунист. Във всяка първична партийна организация има дневник на комуниста — в него се записва как той изпълнява задълженията си и един път месечно на партийно събрание се отчита — положителното се сочи за пример, отрицателното се порицава. Но не всички комунисти работят еднакво. По различни причини се очертава някои да не изпълнят плановете си. Партийната организация търси пътища да им помогне. Ако трябва, им праща по-опитен другар да им помогне или да се квалифицират, но на края на годината нито един не трябва да остане с неизпълнен план. „Та нали трябва да служим за пример на безпартийните" — казва секретарят на партийния комитет. Особени грижи комунистите полагат за младежите. „През последните три години — разказва комунистът, бригадир на бригада за социалистически труд Н. Дамджурен — младежите по пътя на политическата просвета изучават историческия път на Партията, нейните героични дела, трудностите, които е преживяла, ветерани на революцията се срещат с млади механизатори, животновъди, разказват им. Младежи, добри производственици, каним на някои партийни събрания, там ги поздравяваме за успехите им в труда, за активната им обществена дейност, за поведението им. Това за тях е награда, радват се, че партийната организация им оказва внимание, но ги и задължава, нараства тяхното чувство за отговорност и което е много важно, уважението им към партийната организация, към комунистите. Младежите добре знаят кои са челници, какви са техните достижения, защото първенците комунисти най-

Digitized by Google

често са техни наставници, разказват и им показват пътя за постиженията си. Всичко това доведе като естествен резултат членове на Партията да подбираме от най-добрите производственици младежи. За три години сме приели в Партията 30 младежи, а само през 1976 година — 13. Това са механизатори, комбайнери, животновъди от 19 до 20 години."

...През 1975 г. промишлеността на Монголия е дала почти 40 процента от съвкупния обществен продукт. Обемът на общата ѝ продукция в сравнение с предишните пет години се е увеличил през 1971—1975 г. с 55,2 процента. С особено бързи темпове расте каменовъглената, рудодобивната, енергетичната, металообработващата промишленост, производството на строителни материали, дървообработването, различни отрасли на леката и хранителната промишленост (консервна, млекопреработваща, вълнотекстилна).

XVII конгрес на МНРП разработи програма за по-нататъшно развитие на промишлеността, за значително подобряване качеството на продукцията, за повишаване ефективността на производството. През новата петилетка ще продължи развитието на големите промишлено-енергетични центрове — Улан Батор, Дархан, Чойбалсан. Гордостта на петилетката е строителството на рудообогатителния комплекс „Ерденет", който ще произвежда десетки хиляди тона медна и молибденова руда. Този гигант на монголската промишленост, съоръжен съвместно със Съветския съюз, ще бъде между първите десет най-големи в света предприятия от подобен тип.

В беседата си др. Ч. Тумандженр — заместник-завеждащ отдел в ЦК на МНРП, подчерта, че укрепването на икономиката на страната е надеждна основа за непрекъснато повишаване материалното благосъстояние и културното равнище на трудещите се: растат доходите на населението, строят се много жилища, увеличава се социалното осигуряване. Усъвършенствува се медицинското обслужване. Само едно сравнение приведе той. През 1910 г. в Монголия е имало само един професионален лекар, а сега на всеки 10 хиляди души се падат 20 лекари и 99 болнични легла. „Но сега — подчерта др. Тумандженр, — когато се развива науката и техниката, за да отговаря на съвременните изисквания, човек трябва да е образован и професионално квалифициран." Ето защо големи грижи полага Партията и Правителството за образованието. Всеки четвърти жител на Монголия днес е ученик (грамотните в дореволюционна Монголия са били само 1 процент), вече на всеки 10 х. души 94 са студенти във ВУЗ, 186 — ученици в средни специални учебни заведения и професионално-технически училища. По този показател Монголия значително надминава много страни от Югоизточна Азия, Близкия изток и даже някои развити капиталистически страни. Това са цифрите. А личните впечатления? Когато вървиш човек по улиците на Улан Батор, струва му се, че среща само учащи се. Когато влезеш в библиотеките, в богатите музеи, в концертните зали, ще срещнеш множество младежи, сами или на групи, те жадно поглъщат думите на екскурзоводите, в захлас слушат чудесното изпълнение на професионални или самодейни артисти, певци, музиканти. В Трикотажната фабрика за обработка на вълнени прежди в Улан Батор секретарката на партийната организация и главен инженер на предприятието др. Цума разказа не само за стремежа на младите работнички (а те са 92%) да се учат от примера в труда на по-възрастните си другарки, но и за това, че всички те идват от среден специален техникум и „с тях се работи по-лесно, щом им обяснишь, бързо разбират какво трябва да се направи, как да се направи, с по-голям интерес и ентусиазъм работят". Но те са и най-активните в спортните и литературните кръжоци, в самодейния певчески ансамбъл, в двореца на културата в града. Там се срещат и с известни учени, дейци на изкуството и културата. А в градския клуб всяка събота програмата се организира от комсомолските организации в различните предприятия, разбира се, под ръководството на партийната организация — танци, литературно-музикална програма. В Улан Батор има и Дворец на културата на 11 предприятия. Там един месец в годината всяко предприятие пропагандира своята продукция — прави изложба, популяризира опита на най-добрите си работници, организират се срещи със семействата на работниците, с децата. За този месец всеки комунист има поръчение: да помогне на 1—2 изоставащи, да беседва с младежите или децата. Така ще да се явят на края на месеца с добри резултати. Всичко това свързва хората с предприятието, то става свое. Обяснима е гордостта на др. Цума, с която тя заяви: „Имаме вече потомствени работнички в нашето предприятие. Тук работи майката, работят и дъщерите."

— — — — —

Усъвършенствувайки формите и методите на организационната и идеологическата работа на партийните организации, повишавайки нейната ефективност, така както изисква XVII конгрес, МНРП мобилизира народа за неотклонен социално-икономически прогрес на страната, възпитава трудещите се в дух на социалистически патриотизъм и пролетарски интернационализъм.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

С ПОВИШЕНО ЧУВСТВО ЗА ОТГОВОРНОСТ

Събранията на първичните партийни организации и трудовите колективи за разясняване решенията на Юлския пленум преминаха при голяма активност, деловитост, разгърна се широка критика и самокритика.

Ще се спрем на един от въпросите, който беше предмет на по-широко обсъждане на събранията от комунистите и трудещите се. Става дума за целенасоченото внимание към подобряване стила и методите на работа и ръководство и борбата за отстраняване на съществуващите отрицателни явления в живота на отделните колективи. Когато говорим за това, считаме, че къде по-слабо, къде по-силно можа да се вникне и продължава да се вниква в същността на облъсъка, който, както подчерта др. Тодор Живков, неминуемо ще настъпи във всеки един от нас в изпълнение решенията на Юлския пленум от 1976 г. Противоречието между мудността и деловитостта, стремежът за преодоляване на отрицателните явления в живота на отделните колективи, ръководства и ръководители, излязоха на преден план в разисканията на партийните събрания.

След Юлския пленум по-релефно изпъква грижата на партийните организации за засилване на взискателността към кадрите, за подобряване на стила и методите на тяхната работа, за повишаване чувството на обществената и личната отговорност при изпълнение на задълженията. Вниманието е насочено към дълбоко преустройство в дейността на всеки ръководител и орган, и то не въобще, а преустройство в мисленето, в подхода, в действията и в критерия на оценката на ефективността и качеството на всяка дейност, на всеки труд. Нещата се поставят пределно ясно, прямо и открито, така както изискват решенията на Юлския пленум, стремежът е без боязъ и замазване нещата да се назовават с истинските имена. Комунистите от първичните партийни организации при Рудоуправлението — Смолян справедливо критикуваха стопанското ръководство и лично неговия директор Петър Стоянов за недостатъчните грижи за създаване по-добри производствени и битови условия за ритмично изпълнение на плана. Подчертано беше, че години наред изпълнението на годишния план се щурмува през последното тримесечие. И това става за сметка на пренапрежение на силите, нарушаване ритъма на геологопроучвателната дейност. Загрижеността на комунистите за тези нередности стана повод да се извърши проверка на състоянието на работата в Рудоуправлението. Резултатите се обсъдиха в бюрото на окръжния комитет на Партията. Окръжният комитет взе практически мерки за отстраняването на допуснатите слабости в стила на работата на ръководството на клон „Млечна промишленост" в Смолян. По този повод партийната организация на свое събрание направи задълбочени изводи не само за степента на допусканите слабости от страна на стопанското ръководство, а преди всичко потърси причините, които са способствували да се допускат тези недостатъци. Единодушно бе мнението, че голям дял имат и комунистите, които ръководят определени дейности. Те не са проявявали необходимата активност за отстраняване на някои негативни страни в ръководната дейност на директора. Критиката и самокритиката към недостатъците е била силно занижена. Първичната партийна организация не е поставяла на обсъждане оная слаби страни от състоянието на работата в предприятието, което би дало възможност да се разкрият и посочат и недостатъците на стопанското ръководство. Намалената взискателност и неупражняваният контрол от страна на първичната партийна организация над дейността на стопанското ръководство е основната причина за допускането на отчетените слабости. Такъв е изводът, който направиха комунистите. За слабостите в стила на работата и ръководството бе освободен от длъжност директорът Петър Кашкавалов.

Могат да се посочат редица още подобни примери на засилена критичност, взи-

Digitized by Google

скателност и повишен критерий на оценка на дейността на субективния фактор, резултат от изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Сега окръжният, градските и общинските партийни комитети, първичните партийни организации обръщат особено внимание за отстраняване на отрицателните явления, независимо кой е техният носител. Бюрото на ОК на Партията анализира структурата на наказанията, наложени през последните две години от партийните органи и организации. Направен беше изводът, че преобладават наказанията, свързани с нарушенията на партийната дисциплина и норми на вътрешнопартиен живот, с използването на служебното положение за лично облагодетелствуване, нарушение на социалистическия морал. На основата на този извод се взеха мерки за повишаване взискателността и търсенето на лична отговорност от комунистите и ръководните дейци, които не служат за пример в колективите, които ръководят, изостават от изискванията на Юлския пленум на ЦК на Партията, проявяват консерватизъм и безпринципност в своята дейност.

Направена беше проверка в Държавното семепроизводно стопанство в с. Лясково, когато установи, че директорът Росен Асенов е допуснал сериозни слабости в своя стил на работа. Той безотговорно раздавал земя за лично ползване от блоковете на стопанството на свои близки, роднини и приятели. Позволявал да се използва безплатно или с минимално заплащане от съвите на семена, транспорт, торове и пр. — собственост на стопанството. Лично се облагодетелствувал, като използвал своето служебно положение. Създал е обстановка на безпринципни близки взаимоотношения и се обградил с близки хора в стопанството. Занижил е контрола над дейността на кадрите Тези му прояви критично, задълбочено се обсъдиха в бюрото на окръжния комитет. По тях взеха отношение общинският партиен комитет и партийната организация. Естествен завършек беше изключването му от Партията и снемането му като директор.

Посочваме тези примери не защото това характеризира сега обстановката в окръга, а за да подчертаем, че там където няма необходимата взискателност, контрол и чувство за обществена отговорност, се създават условия да се пораждат и развиват чужди на социалистическия начин на живот явления. Накърняват се интересите на Партията и обществото. И от друга страна искаме да посочим, че сега след решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП в партийните организации, в трудовите колективи е създадена обстановка на непримиримост към всякакви отрицателни явления. Повишена е активността на комунистите и чувството им за отговорност, за твърдо и последователно изпълнение решенията на пленума.

Никола ЧОНГАРОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот“
за Смолянски окръг

КОНКРЕТНО РЪКОВОДСТВО И ПОМОЩ

Общинският партиен комитет в с. Беровци, Михайловградско, в духа на изискванията на Националното съвещание във Велико Търново активно работи за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации в трудовите колективи. В това отношение организира и осъществява немалко конкретни мероприятия, които помагат да расте авторитетът на секретаря на първичната организация, да се подобрява нейният качествен състав и пр.

На свои заседания общинският партиен комитет обсъжда отделни страни от дейността на първичните партийни организации и чертае насоките на бъдещото им развитие. Той е разгледал например такива въпроси като: работата на първичната партийна организация в с. Балювица по възлагането и отчитането на партийните поръчения; регулирането на социалния и качествения състав и партийното ядро в производствените участъци; организация на масово-политическата и индивидуалната работа и др. Тези въпроси са залегнали в решенията на общинския комитет и служат като основа за организиране на работата във всички партийни организации в общината. Често в заседанията на комитета докладват секретарите на първичните партийни организации.

За осигуряване на компетентно и системно ръководство на първичните партийни организации всеки месец се провеждат съвещания с техните секретари. Там секретарката на общинския партиен комитет Райна Иванова запознава участниците с решенията на вишестоящите партийни органи, с предстоящите партийни и стопански задачи, препоръчва едни или други форми и средства за реализирането им. Съвещанията се използват и за обмяна на положителния опит. Секретарите на първични партийни организации разказват за отделни страни от своята работа За повишаване на техния авторитет общинският партиен комитет е направил конкретни стъпки. Преди всичко създава им добри условия за изява, осигурил им е самостоятелни стаи, в които да съхраняват архивата и материалите на първичната организация, да могат да се срещат с комунистите. Устроени са и на подходяща работа, която им дава възможност да наблюдават процесите и явленията, които се развиват в колектива, да организират и провеждат партийно-организационна дейност. В резултат на този подход към тях секретарите на първични-

Digitized by Google

те партийни организации Стефка Борисова, Димитър Тодоров и др. разгръщат богата политическа и организаторска дейност.

Общинският партиен комитет отблизо следи и ръководи работата на първичните партийни организации за подобряване на качествения им състав, за правилното разпределение на комунистите по производствени единици, за осигуряване на здрави партийни ядра в решаващите участъци и преди всичко сред механизаторите, животновъдите и сред колектива на консервната работилница.

За повишаване авторитета на първичните партийни организации, за тяхното организационно укрепване голямо внимание се отделя на партийното събрание. За целта общинският партиен комитет насочва и стимулира инициативите на партийните бюра в събранията да разглеждат актуални въпроси, свързани с живота на трудовите колективи. А това са проблемите за повишаване културата на земеделието и превръщането на животновъдството в рентабилен отрасъл. Тези въпроси са залегнали в техните годишни планове като основни задачи. Редовно в края на всяко тримесечие на събрания се анализира изпълнението на насрещните планове. Общинският партиен комитет от своя страна в заседания обсъжда дейността на клоновото стопанство и на другите стопански организации в общината и взема решения, с които насочва първичните партийни организации и стопанските ръководители към главните и неотложни задачи.

Общинският партиен комитет оказва и конкретна помощ на първичните партийни организации за разработването и приемането на целесъобразни решения, а така също и за организиране на контрола и проверката на тяхното изпълнение. В заседанията на партийните бюра и в събранията на първичните организации редовно участвуват членове на комитета. По този начин те не само добиват ясна представа за организационното състояние на първичната организация, за нейната боеспособност, но намясто оказват помощ за подобряване на работата.

Голямо внимание отделя общинският партиен комитет и на партийните групи. За подобряване на тяхната дейност особено активно се работи и се помага на отговорниците им. Системно с тях се организират срещи за обмяна на положителния опит, отчита се изпълнението на задачите, запознават ги с всички важни проблеми в страната, окръга и стопанството. Миналата година се проведе разговор в първичните организации и партийните групи по работата им с административно-стопанските ръководители и ръководителите на обществените организации с цел по-добре да се координира и контролира дейността им за изпълнение на насрещните планове. Разговорът активизира партийните групи, засили се тяхното участие в контрола над дейността на административно-стопанските ръководители, в резултат на което се подобри тяхната работа не само като ръководители на производството, но и като възпитатели на колективите. Разговорът приключи със заседание на общинския партиен комитет, на което се направи анализ на извършената работа, даде се оценка на постигнатите резултати, набелязаха се нови задачи.

В резултат на конкретната помощ, на непосредственото контакт на членовете на общинския партиен комитет с първичните партийни организации в Боровската община комунистите водят редовен организационен живот и разгръщат широка политическа и организаторска работа сред трудещите се, мобилизират ги за изпълнение на насрещните планове. Така първичните партийни организации все повече и повече се утвърждават като ръководни политически ядра на трудовите колективи.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Михайловградски окръг

Digitized by Google

ПАРТИЗДАТ ПРЕЗ 1977 ГОДИНА

През Новата година Издателството на Българската комунистическа партия ще издаде редица книги, които творчески разработват проблеми в духа на постановките и задачите, поставени от XI конгрес на нашата партия и Юлския пленум на Централния комитет, от XXV конгрес на КПСС. Много издания ще бъдат посветени на актуални проблеми на развитието на социалистическото общество, политиката на Партията за все по-тясно сътрудничество с КПСС и СССР, интеграцията със социалистическите страни, по-нагатъшното развиване и задълбочаване на световния революционен процес. На преден план стоят заглавията по проблемите на съвременната вътрешна и външна политика. **По своята актуалност първостепенно място заемат произведенията на др. Тодор Живков.** Неговото 23-томно издание **„Избрани съчинения"** ще се попълни с още един том. Отделен двутомник е посветен на българо-съветската дружба.

Новата поредица **„Видни строители на НРБ"** ще сложи началото си с произведения на Г. Димитров, В. Коларов, Б. Велчев и Ив. Михайлов. Поредицата **„Политически дейци на нашето време"** ще се попълни с книга от Густав Хусак. Нови попълнения ще имат поредиците **„Светът през 70-те години"**, **„Международна политика"**, **„Време — политика — идеология"** **„Континенти"**. Еднократната серия **„В страната на съветите"** в 15 книги, съвместно с издателство „Народна младеж", ще представи на българския читател 15-те съюзни републики на СССР. Серията и още няколко други заглавия са посветени на 60-годишнината на Великия октомври.

Проблемите на партийното строителство са широко застъпени в плана на издателството за 1977 година. В това отношение най-ценен е двутомникът на първия ръководител на нашата партия др. **Тодор Живков „За партийното строителство"**. Това е значителен теоретически принос и обобщение на богатия опит на БКП в прилагането и развитието на ленинското учение за Партията. „Партийно ръководство на икономиката" е монография, в която Д. Ананиев прави теоретически и методологически анализ на главните елементи във взаимоотношенията Партия — икономика.

За дейността на Комунистическата партия за формиране чертите на новия човек, строител на социализма, ще се пусне книга под заглавие „Партията и човекът" от Д. Филипов. Библиотеката **„Идеологическа работа"** ще предложи книгите „За ефективността на партийната пропаганда" от Г. Бърдаров, „Информация и пропаганда" от Л. Потова, „Културно-масова работа" от П. Бартолова, „Партийно ръководство на художествената култура" от Ж. Въчкова и др. Предстои издаването на първите четири тома от 10-томника **„Избрани произведения" от Маркс—Енгелс и нов 5-томник от В. И. Ленин.** Много издания ще разработват проблеми на философията и социологията, научния комунизъм, естетиката и етиката, ще излязат и трудове, посветени на критиката на съвременната буржоазна философия, на идеологическата диверсия на империализма.

Редакцията „Икономика" при издателството предлага голям брой заглавия по проблемите на Юлския пленум на ЦК, като: „Нарастваща ефективност", „Качество и ефективност", „Ефективно използване на материалните ресурси", „Строг режим на икономии и финансови средства" и др. Предвиждат се книги и по въпросите на седмия петгодишен план на страната, по икономика на капитализма и др.

Историческата тема в плана е застъпена със заглавия като „Революционната ситуация в България през Втората световна война", „Революционната роля на работническата класа и Комунистическата партия", „Участието на българските турци в борбата против капитализма и фашизма", заглавия по проблемите на международното комунистическо и работническо движение. Художествена, художествено-документална, мемоарна, преводна и биографична литература допълва тазгодишния план на Партиздат.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 2
1977
ФЕВРУАРИ
★
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Съревнованието — важно партийно дело 3
И. Филипов — Социалното развитие на колектива 9

Общинският комитет на Партията

Х. Станев — Конкретно и действено ръководство 16
Ж. Атанасов — Близо до хората и производството 21
Г. Маринов — Планирането 24
И. Пенев — Главното внимание — укрепването на политическото ядро 29
И. Изворски — Организатор за изпълнение на икономическите задачи 32
М. Йонова — Обмяната на челния опит 36
П. Начев — Работата с обществените организации 40

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

П. Русев — Критиката и опитът 44

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Слепов — Научните понятия и категориите на партийното строителство 51

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

* — Година и половина след Великотърновското съвещание . 59

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ

И. Мичев — Новите изисквания 71
К. Димов — Важни, решаващи проблеми 74
Д. Кралев — Идеологическото въздействие 77

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

М. Хартарски — Към единна социално-педагогическа система . . 81
Д. Катранов, Р. Николова — Творчески подход 90

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Г. Стойков — Документални разкази 92

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА . 94

• • •

• — С вярата и оптимизма на Партията 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Стаисев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2275. Тираж 51 500. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 1 II. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

СЪРЕВНОВАНИЕТО — ВАЖНО ПАРТИЙНО ДЕЛО

На 7 февруари бе публикувано постановлението за разгръщане на всенародно социалистическо съревнование, за висока ефективност и високо качество, за изпълнение и преизпълнение на плана за седмата петилетка. В този важен документ на Централния комитет на Партията, на Министерския съвет, Централния съвет на Българските професионални съюзи и Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз са конкретизирани целите, задачите, принципите, формите и методите за организация на творческите пориви на трудещите се през целия период до 1980 година за реализация на решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум.

• • •

Изминаха пет години от речта на другаря Тодор Живков пред орденоносците и първенците в Перник, в която той очерта главните изменения, които трябва да настъпят в организацията и ръководството на съревнованието в етапа на изграждането на зрелия социализъм. Новото постановление дава конкретна плът и кръв на изложените в тази реч идеи и принципи, насочва усилията към онези нови важни основни и актуални задачи, които Партията и страната решават. Затова то сега е повод да се направи равносметка преди всичко от партийните комитети и организации, а също така от другите органи за социално управление как на дело е преустроено съревнованието на основата на ленинските организационни принципи и в духа на изискванията, които Партията предявява в тази област сега. На тази основа да набележат мерки и да организират работата си за изпълнение на постановлението.

Нашата Партия винаги е разглеждала социалистическото съревнование като съставна част от своята социално-икономическа политика, като могъщ лост и основен метод за решаване на задачите на социалистическото строителство. Чрез него самите трудещи се се въвличат в активно и съзнателно историческо творчество, като изявяват напълно своите възможности, формират се като нови социалистически личности.

Затова сега две главни задачи изпъкват пред партийните комитети: първата — да се прецени доколко правилно съревнователната практика е поставена така, че всеки трудещ се да е насочен действително към реализирането на социално-икономическата политика на Партия-

Digitized by Google

та. И втората — дали съревнованието е станало дело на масите, дали работата е поставена така, че те действително да са въвлечени в активно и съзнателно участие в управлението на производството, в трудовото творчество.

Не е ли решена правилно първата задача, съревнованието няма да върви в крак с политиката на Партията и няма да съдействува за нейното цялостно изпълнение, няма да принесе най-голямата полза, максималния резултат, което това масово обществено движение може обективно да осигури. Не е ли решена добре втората задача, ще се наруши самата същност на съревнованието, ще се ограничи онзи основен социалистически принцип, без който трудещите се няма да изпълнят своята историческа мисия като съзнателни творци на историята.

И в двете насоки през миналата петилетка и през първата година на седмата петилетка има значителни успехи, има да се преодоляват и все още съществени недостатъци.

* * *

Едно от най-важните изисквания за преустройството на съревнованието в условията на изграждането на развито социалистическо общество, произтичащо от социално-икономическата политика на Партията, бе то да се насочи към достигането на не какви да е цели, да се измени неговият критерий, показателите, по които се води трудовата надпревара. Творческите търсения да се съсредоточават за достигане на най-добрите образци, най-добрите постижения по отношение на материални и трудови разходи за единица продукция, по отношение на качествените и техническите параметри на произвежданите изделия. Реализирането на една такава голяма цел, разбира се, не е въпрос на година-две, нито на една-две петилетки. Това е продължителен процес, задача, която ще съпътствува нашия творчески порив през целия период на строителството на зрелия социализъм и след това в прехода към комунизма. Тази задача обаче стана реална при сегашното равнище на развитието на производителните сили у нас. Нейното осъзнаване и овладяване дава по-голям импулс на търсенията, съвсем друга нагласа на труда, ново самочувствие и отговорност. Фактът, че много колективи реално, на практика свързаха своите съревнователни изяви с достигането на такава цел, която повечето колективи степенуваха в зависимост от различни условия, показва, че преустройството е започнало и успешно продължава. Същевременно има не малко предприятия, където нещата още не са изяснени добре, където новите критерии се приемат само декларативно, а нещата бавно се изменят.

Реализирането на това важно изискване за нов подход в съревнованието сега може и трябва още по-добре да се извърши на базата на основните насоки на Единадесетия конгрес за седмата петилетка и на приетия от Народното събрание петгодишен план, и на решенията на Юлския пленум. Насочването на съревнованието към изпълнение и преизпълнение на задачите на петилетката, обвързването на съревнователната практика още отсега с перспективните цели до 1980 година е важен фактор за практическо претворяване на новия подход в съревнованието. И в постановлението правилно главните усилия се насочват към онези обективни и субективни условия, които могат да гарантират успеха.

„Основна цел и съдържание, сърцевина на съревнованието — се казва в постановлението — да стане борбата за висока ефективност и високо качество, за най-пълно разкриване и използване на резервите,

Digitized by Google

за реализиране на максимален ефект от всеки изразходван лев, за постигането на високи крайни резултати от всеки отделен колектив, от колективите на взаимосвързаните производства и дейности и в мащабите на цялото народно стопанство на основата на новия подход в осъществяването на икономическата и социалната политика на Партията."

Между главните фактори, които ще доведат до реализирането на тази основна цел, са изтъкнати реконструкцията и модернизацията, бързото внедряване на научно-техническите постижения и разгръщането на широко научно-техническо творчество, рационализаторство и изобретателство наред с максимално пълно използване на съществуващите и модернизираните производствени фондове.

Оттука и едно от главните направления в организацията на съревнованието и в задълженията на партийното ръководство сега е да въвлекат всички научни кадри и специалисти, всички трудещи се в решаването на въпросите на техническия прогрес, което е основна предпоставка за изпълнението на всички други замисли и планове. Това означава на дело съревнованието да се превърне в мощно средство за съединяване на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социализма, за засилване връзките на науката с производството, за издигане ролята на специалистите и на работническата класа за модернизиране и развитие на всяко работно място, всяко предприятие, всяко производство, всеки отрасъл и на цялото народно стопанство.

Още по-ярко усилията на съревноваващите се сега трябва да бъдат съсредоточени за постигане на максимално възможните най-високи качествени показатели от стопанската дейност, за осигуряване на постоянно нарастващ ефект в цялата икономика. И тука постановлението ясно определя задачите и насочва усилията — максимално икономично изразходване на суровините, материалите и енергията, снижаване на материалоемкостта за единица продукция до равнището, постигнато от най-развитите страни, издигане високо марката на българската продукция и увеличаване дела на продукцията с оценка „К" и „1", най-рационално използване на живия труд и намаляване на загубите на работно време, увеличаване ефективността му.

* * *

Очевидно най-важното задължение, което ще легне върху партийните органи и организации, върху комунистите, е осигуряването на условия и възможности за действително широко, масово доброволно и съзнателно участие на трудещите се в решаването на задачите, които постановлението поставя. В това отношение както партийните организации, така и профсъюзните, стопанските ръководства и Комсомолът имат вече богат опит.

През последната петилетка Партията разкри в насрещното планиране ново средство, чрез което колективите още по-широко се въвличат в управлението на производството, в разкриването на резервите и в тяхното практическо използване. Сега отново се поставя задачата това важно средство да бъде основа за разгръщане на съревнованието, да бъде действена форма за масово и непосредствено участие на трудещите се в планирането и управлението на производството, в борбата за висока ефективност и високо качество. Много са примерите, които показват как самите колективи на базата на определените държавни задачи участвуват в обществения преглед за разкриване на резервите, който стана традиционен през последните години, за конкретизиране на своите производствени задачи съобразно възмож-

Digitized by Google

ностите на техниката, своя опит и знания. На базата на този подход бяха разкрити и оползотворени големи резерви както през шестата петилетка, така и през първата година на седмата. И същевременно не е преодолян формално бюрократичният подход, когато насрещният план, вместо да стане дело на самия колектив, плод на неговите търсения, на неговите творчески възможности, като се съединява научната мисъл с опита на масите, се съставя от тясна група ръководни дейци. Пред погледа на партийни комитети и организации в промишлеността и селското стопанство, в строителството се нарушава този много важен принцип на съревнованието, без те да реагират, да въстанат и сложат барнера пред тези порочни методи, които вместо да разгърнат, ограничават инициативата на трудещите се.

Мобилизацията на масите, осигуряването на тяхното делово и реално участие в управленческия процес, това е една от главните грижи на Партията, на първичните организации, на партийните групи, на комунистите. Никакво примиренчество не бива да има към нарушенията на този принцип в съревнованието, защото той освен по-големия резултат в производството позволява да се укрепва връзката организация—колектив, Партия—маси, те взаимно да си въздействуват и да се издигат на равнището, изисквано от съвременния момент на изграждане на развито социалистическо общество. В тази връзка правилно трябва да се насочват усилията на стопанските дейци и се приучат към такива методи на управление, при които техните решения да преминават през колективния ум на партийната организация, на колектива, да се привлече всеки, който може да допринесе нещо с ума и труда си за подобряване на работата. Да се активизират профсъюзните организации, комсомолските дружества и комитети, чиято задача е да играят важна роля в мобилизацията и възпитанието на трудещите се, за сплотяването им за изпълнение на партийните решения.

* * *

Творчеството на масите в съревнованието се изявява особено ярко в раждането на нови почини, в масовото подемане на вече утвърдените инициативи, в търсенето и прилагането на богати форми за съревнователна изява. В това отношение голяма е ролята на профсъюзите като преки организатори на инициативите на трудещите се. Партийните органи и организации обаче също имат важни задължения. Преди всичко те са длъжни да насочват другите органи към кои инициативи да съсредоточат вниманието си, кои форми на трудова изява при конкретните условия могат да дадат най-голям резултат.

Преди всичко трябва да се обърне внимание на това, как да се реализират два важни принципа на съревнованието, които се проявяват в единство. От една страна да се създадат условия за максимално проявление на състезателния елемент в съревнователната практика чрез широко разпространение на договорите между индивидуални и колективни участници и същевременно как наред с това тя да се изпълни с широка взаимопомощ за изучаване и прилагане на челния опит. Особено важно е сега да се разпространи практиката на шефство, на дружба, на съвместно разработване и прилагане на челен опит от взаимосвързани звена, съревноваващи се колективи, АПК, специалисти. В постановлението се поставя задачата да се реализира практически едно ленинско изискване, когато челният опит е показал своята правота, да бъде внедряван задължително. В тази насока се утвърждава изказана от другаря Тодор Живков мисъл, изучаването, разпространяването и внедряването на челния опит да се постави на планова основа, да се разработват организационни, икономически, тех-

Digitized by Google

нически, социални и други мероприятия, за да се гарантира висок ефект от тази дейност. В това отношение на много места има опити да се постави дейността по разпространението на челния опит на по-организирани основи, но най-често досега работата свършваше с разработка на програми и системи, които оставаха в забрава. Сега вече трябва действително да се направи необходимата крачка за практическо решаване на тази задача.

В постановлението се препоръчва да получат по-нататъшно разпространение почините и инициативите, които се родиха през последните години и отговарят на главното стратегическо направление за повишаване качеството и ефективността. Те са известни: на Химкомбината—Видин за ускорена реконструкция и модернизация със собствени сили и без спиране на производството; на завод „Найден Киров"—Русе за ефективно използване на основните фондове при петдневната работна седмица; на трудещите се от Пловдив за икономии на материали, суровини и енергия; на АПК—Попово за висока култура на земеделие; на седемте бригади от завод „Васил Коларов" за образцова социалистическа дисциплина; на кремиковските младежи и хайрединските механизатори; на многомашинниците.

Разгръщането на тези и други почини, широкото използване на богатите инициативи и почини на колективите от Съветския съюз винаги са давали нов импулс на съревнованието, повдигали са активността и оживлението, интереса към трудовата надпревара, към решаването на едни или други задачи на стопанското развитие. Същевременно обаче заслужава да се обърне внимание на два недостатъка, които най-вече партийните организации и комитети следва да имат предвид и да преодоляват. Първият е увлечението по много инициативи и почини, по много форми на съревнование, които често водят до обратния ефект — колективите и участниците се объркват от многото инициативи и не знаят на коя да съсредоточат вниманието си или въобще в коя форма участвуват. Този формализъм нанася големи вреди на практиката, той души активността, убива порива. Вторият недостатък е увлечението по количествени показатели — бързо да се разпространи даден почин, да се отчитат много бройки и проценти участие. Може би във връзка с тези два недостатъка трябва да се напомни изискването на Единадесетия конгрес, че качеството на работата се отнася не само до произвеждането на продукция със съответни показатели, а се отнася до всяка дейност. Профсъюзните и партийните дейци трябва да държат за действителното качествено подемане на всеки почин и инициатива. Внимателно да отбират и да дават път на онези, които най-добре отговарят на задачите и възможностите на дадения колектив и производство и гарантират най-голям ефект по главното направление на изпълнение на конгресните решения.

* * *

Съревнованието има огромна възпитателна роля. Чрез него колективът и трудещите се се приучват на висока отговорност и дисциплина, на взаимопомощ, на държавническо отношение към обществените дела, на самоинициатива. В съревнованието хората добиват високи морални добродетели и трудови навици, утвърждават важни черти на социалистическия начин на живот.

Същевременно то задължава преди всичко партийните организации и комунистите целенасочено, умно и свързано с най-непосредствените задачи на социалистическото строителство да извършват своята идеологическа, пропагандна, масово-политическа и възпитателна работа. Не случайно в речта си през 1972 година пред първеците в съ-

Digitized by Google

ревнованието в София другарят Тодор Живков разви важни теоретически мисли за задачите и мястото на първичната партийна организация и за нейната роля във формирането на трудовите колективи, за разгръщането на техните трудови, социални и възпитателни функции. Защото съревнователният процес дава най-богати възможности за установяване на онези тесни взаимоотношения на първичните партийни организации и комунистите с колектива и безпартийните, в които Партията насърчава и взаимствува богатите творчески заложби на масите и същевременно им дава образец как да се трудят и да творят за общо благо.

В това отношение важно значение имат няколко фактора, чрез които партийните организации и комунистите могат и трябва да влияят за активизирането на масите в социалистическото съревнование, за въвличането им в реализацията на партийната политика.

Единият фактор е широката разяснителна работа сред колективите, за да може всеки труженик да разбере същността на партийната политика и същевременно да знае много добре своите непосредствени задължения.

Другият фактор е грижата за създаване на такава социално-психическа атмосфера в колектива, която най-много благоприятствува и подтиква творческата изява. Тази страна от работата обхваща много въпроси на взаимоотношенията между ръководители и ръководени и тяхното правилно регулиране, взаимоотношенията между членовете на колектива, решаването на различни въпроси от битов, транспортен и друг характер, които влияят на настроението и на жизнената енергия на хората. Особено важно е какъв пример дава самата първична партийна организация, която трябва да бъде първообраз с разнообразните страни на своя вътрешен живот и отношения за трудовия колектив. След това чрез комунистите, чрез техния личен пример този образец трябва да се пренесе сред останалата част от колектива и да го увлече, да му покаже как трябва да се изпълняват партийните решения. Особено много пораства именно тази страна от работата, която опира както до индивидуалната работа с комунистите, за да осъзнаят този свой уставен партиен дълг и да го изпълнят, така и за по-нататъшния индивидуален контакт с всеки трудещ се, за да му помогне и той по-добре да реализира своята активност в общото дело.

На трето място сред факторите, които регулират творческата изява на трудещите се, са богатите средства и форми за стимулиране. В последно време теоретически се изясниха много въпроси, бяха решени важни проблеми от най-отговорните държавни органи, практиката се обогати. Сега в постановлението се чертае също богата гама от средства за стимулиране. Преди всичко се изтъква необходимостта от специално стимулиране на онези, които сами постигат високи резултати в борбата за достигане на световните постижения и същевременно помагат на взаимосвързаните звена да реализират най-висок краен резултат. Предвидени са важни средства за отличаване на онези, които преизпълняват плановете за петилетката. Отделено е важно място на формите за материално стимулиране, като за целта се използват по-добре разкритите от икономическия механизъм възможности и социално-икономически стимули — повишаване в длъжност, получаване с предимства жилища и др.

Съревнованието е силно със своята масовост. Във връзка с това много важно е да се осъзнае, че тази масовост се постига толкова по-добре, колкото по-добре партийните органи и организации помагат да се отстранят онези причини, които оказват задържащо влияние на активността и същевременно се използват най-широко и в комплекс всички средства, които подтикват, активизират енергията и изявата на

Digitized by Google

хората. Средствата за стимулиране трябва да се подбират така, че да влияят на всички — всеки да получи съответна обществена оценка, обществено признание на своите заслуги. Колкото по-големи са заслугите — толкова по-голямо да е признанието. Градацията на богата гама от материални и духовни — с идейно и морално съдържание, стимули ще позволи действително всеки да бъде оценен съобразно своя принос в изграждането на новото общество, да се постигне единство и последователност в награждаването на първенците с държавни, правителствени, ведомствени и местни награди в съответствие на степените, постиженията и отличията.

Същевременно не бива да се забравя, че и в тази работа трябва да се въвлича колективът, той да дава обществена оценка и признание, които имат особено високо възпитателно значение, той да порицава онези, които нарушават дисциплината, проявяват немарливост, нарушават принципите на другарство и взаимопомощ, проявяват се като лоши стопани.

* * *

Постановлението определя задачите на различни органи, които имат отношение към ръководството на съревнованието, създават условия за неговото разгръщане — на министерства и ведомства, на други органи за социално управление, на профсъюзите и Комсомола. Естествено е партийните организации и комитетите да координират дейността им, да им помагат и ги контролират, за да осигурят необходимите предпоставки те да изпълняват изцяло произтичащите за тях задължения.

Сега първата и главна задача е да се подеме борбата за изпълнение и преизпълнение на плана за втората година от петилетката, като тя се свърже така, че да се осигури преизпълнението на цялата петилетка, максимално и последователно да се реализират задачите, които Единадесетият конгрес и Юлският пленум поставиха.

СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА КОЛЕКТИВА

ИВАН ФИЛИПОВ
първи секретар на Благоевски РК на БКП — София

Комплексното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се, многостранното развитие на социалистическата личност беше една от основните насоки, начертана от Десетия и Единадесетия конгрес на Партията. Нейното осъществяване изисква от тружениците на социалистическото общество да развиват съзнателен творчески труд и високо културно и нравствено усъвършенствуване, непрекъснато да воюват за подобряване на социалната среда в колективите, в които работят.

Др. Тодор Живков подчертава, че борбата за издигане на материалното благосъстояние, за все по-пълното задоволяване на растящите потребности от стоки и услуги, за подобряването на средата, в която протича човешкият живот — това не е „потребителски подход", не е „обуржоазяване" на народа. За нас, за нашата Партия това е условие за

Digitized by Google

здравето и дълголетието на народа, за многостранния физически и духовен разцвет на човешката личност.

В съответствие с тези изисквания ново развитие получават социалните проблеми. При тяхното решаване все повече възраства ролята на трудовия колектив, който е не само основен творец на всички материални и духовни ценности, но и главен реализатор на социалните проблеми.

Уверност и правилна насока за претворяване в живота на тези задачи даде новият подход при съставянето на държавните и насрещните планове на предприятията. В тях широко място намериха задачите за социалното развитие на колективите, чието успешно решаване е съществен фактор за създаване на по-благоприятен социално-психически климат, за творческа изява на трудещите се. При това социалните проблеми не се поставят откъснато и самоцелно, а в неразривна връзка с производствено-техническите и икономическите проблеми, които трябва да решава всеки колектив.

Благоевски район обхваща една значителна част от територията, населението и икономиката на столицата. Под ръководството на РК на ЕКП партийните организации отдават голямо значение на точното съставяне и цялостното изпълнение на плана за социално развитие на колективите, като неразделна част от общите планове за общественоикономическото развитие на предприятията и района.

На тези въпроси особено голямо внимание бе отделено в разяснителната и организаторската дейност при съставянето и изпълнението на насрещните планове. Във връзка с това се разшириха и обогатиха формите на работа. В някои колективи се приеха дългосрочни програми за подобряване социалните и битовите условия, за реализиране на които е заангажиран широк актив от партийни, стопански и профсъюзни активисти. На по-високо равнище е поставен контролът по изпълнение на набелязаните мероприятия. Комунистите които отговарят по определени задачи, по-често правят отчет пред партийните организации. По целенасочено е организирана масово-политическата работа сред трудещите се.

След продължителна подготовка и със съдействието на научни работници от Българската академия на науките и Висшия икономически институт „Карл Маркс" районният комитет на Партията проведе конференция по социалните проблеми на трудовите колективи. В процеса на нейното организиране задълбочено се изясниха такива проблеми, като: трудовия колектив — основна социална среда на човека, особеност на социалното развитие на трудовите колективи в Благоевски район и други. Всичко това значително помогна да се подобри практическата работа на административните ръководства, на партийните и масовите организации, на народния съвет при решаване на социалните проблеми на трудещите се в района. Повиши се активността на комунистите, на специалистите, на всички трудови хора за изпълнение стратегическата задача на седмата петилетка „Високо качество и висока ефективност", от чието успешно решаване зависи социалното развитие на колективите.

Много и разнообразни са **аспектите на социалното развитие на трудовите колективи.** Но ние ще проследим работата на партийната организация само по някои от тях.

Един от основните проблеми е **необходимостта от решително подобряване условията на труда.** За да се отговори на нарасналото изискване в това отношение под ръководството на партийните организации бяха набелязани много и разнообразни мероприятия. За тяхното изпълнение само през 1976 г. са изразходвани над 3 милиона лева.

Digitized by Google

Сега около 95 на сто от работниците роботят при условия, отговарящи на изискванията на санитарно-хигиенните норми. С около една трета са намалени трудовите злополуки и професионалните заболявания.

Работата за подобряване условията на труда се отличава сега с по-голяма конкретност и целенасоченост. Особено характерен е опитът на партийната организация при Автокомбината. Подготовката на колектива за работа при зимни условия беше резултат на инициативата и непосредствения контрол на партийната организация. За мобилизиране силите на комунистите и безпартийните работници и специалисти е извършена огромна организаторска и политическа работа по привеждане на превозните средства в техническа изправност, подготовката на гаражите, подобряване управлението на транспортните процеси, по материално-техническата база в сервизите, морално-волевата подготовка на шофьорите и др Тези конкретни проблеми са били многократно в центъра на вниманието на заседанията и събранията на партийното бюро и организацията, по тях са възлагани специални поръчения на комунистите, били са под погледа на непрестанния партиен контрол. При настъпилите зимни условия Автокомбинатът ритмично изпълнява възложените му задачи. Още на 21 декември рапортува за предсрочно изпълнение на поетото обещание.

Положителни резултати от работата за подобряване условията на труда имат и много други партийни и стопански ръководства като тези във фабрика „Леда", ГТП „Нармаг", ТПК „Българско везмо", ДСК „Отдих и туризъм", Държавен винарски завод.

Социалното развитие на трудовите колективи в значителна степен се обуславя от **образователното равнище и техническата квалификация на ръководните кадри и на работниците.** Този проблем придобива още по-голямо значение при извършване на реконструкцията и модернизацията на производствените мощности у нас. Затова въпросите за квалификационно-професионалната подготовка и ефективно използване на работната сила заемат важно място в дейността на районната партийна организация.

РК на БКП проведе пленум, на който обсъди и прие решения за по-нататъшното повишаване образованието и квалификацията на трудещите се. В изпълнение на тези решения през последните години партийните организации и стопанските ръководства извършиха значителна работа. Към основните предприятия бяха изградени промишлени учебни центрове (ПУЦ), в които по предварително утвърдени програми се обучават кадрите Само през тази учебна година в тях се подготвят 2321 нови работници и повишават квалификацията си 11 916 души.

В ГТП „Нармаг" обучението се провежда диференцирано: за ръководители на клонове, началници на отдели, за управители, за продавачи. В тематиката са включени въпроси по икономиката и организацията на вътрешната търговия, етични проблеми на труда на търговските работници и изучаване на чужди езици.

Постоянно внимание и грижи към обучението и квалификацията на работниците проявяват партийните и стопанските ръководства и в завод „Витоша", ДАП „Товарни превози", завод „Електра", Винзавода, ф-ка „Леда", ДСК „Отдих и туризъм", Електроснабдяване, ТПК „Пострадали от войните и фашизма" и други.

В резултат на положените усилия през 1976 година в сравнение с 1975 г броят на работниците със средна квалификация е увеличен със 17 на сто, а на тези с висока квалификация със 7,8 на сто.

По-нататъшното реализиране на изискванията за повишаване образованието и квалификацията налага обаче да се издигне още по-

Digitized by Google

вече ролята и отговорността на партийните органи и организации в района за отстраняване на някои съществени недостатъци в програмите и равнището на занятията. Необходимо е преди всичко да се усъвършенстват програмите в съответствие с перспективното развитие на предприятията и да се повиши критерият за оценка на придобитите знания.

Обучението на работниците е в тясна връзка с проблема за привличането в сферата на материалното производство на млади работници от завършващите средните училища. „На подготовката и квалификацията на кадрите, особено на младото поколение — заяви др. Тодор Живков, — ние гледаме като на дейност със стратегическо значение."

В помощ на районния комитет на Партията е изграден междуведомствен съвет за трудово възпитание и професионално ориентиране. Завършващите средно образование вече получават съответен разряд. Своевременно се издирват свободните работни места за настаняването им. Провежда се възпитателна дейност между ученици и родители за формиране положително отношение към труда в материалното производство. Обаче, както показаха проведените събрания за Юлския пленум, все още в това отношение не са взети всички необходими мерки за постигане на ефективна организация на трудовото възпитание, професионалното ориентиране и производственото обучение на учащите се. Подбраната номенклатура на специалистите не е съобразена достатъчно с нуждите на районното и столичното стопанство от изпълнителски кадри. Има учители, просветни дейци и стопански ръководители, които гледат на производственото обучение като на „странична" дейност. Все още на някои места липсва подходяща база за производствено обучение. Сред известна част от родителите съществува неубеденост в целесъобразността на изградената система за организирано насочване и настаняване младежите на работа. Преодоляването на тези слабости наложи да се изучи потребността от кадри по отрасли и специалности за района през следващите две петилетки и на тази основа ще бъде разработена програма за производствено обучение. Паралелно с това се вземат мерки за преодоляване психологическата бариера сред някои родители и младежи, които имат неправилно отношение към труда в материалното производство.

Социалното развитие на трудовите колективи зависи много от грижите, които се полагат по **здравеопазването, почивното дело и отглеждането на подрастващото поколение.**

Намаляването на загубите на работно време поради заболявания и подобряване условията за почивка е не само социален проблем, но е и важен резерв за повишаване обществената производителност на труда и ефективността на производството. В това отношение РК на Партията, народният съвет, здравните заведения и ръководствата на предприятията въз основа на научни изследвания и анализ на състоянието разработват и осъществяват система от мероприятия.

Успешно се утвърждава като положителна и ефективна форма на здравно обслужване посещението на спешно болни по домовете. Разширява се профилактичната дейност на здравните заведения. Местата за почивка в собствени и наети почивни домове значително са увеличени. Няма стопанско предприятие в района, което да не е организирало почивката на своите работници и служители. Увеличиха се местата в детските градини към завод „Витоша" и ТПК „Нармаг". Районният народен съвет също разшири мрежата от детски заведения. Организират се лагер-школи за децата на работниците. Всичко това способствува не само за поддържане и възстановяване здравето на работниците за високо производителен труд, но и създава обстановка на

Digitized by Google

спокойствие, бодрост и увереност сред работническите колективи. През следващите години трудещите се от района ще получат нови придобивки в областта на здравеопазването, почивното дело и за отглеждане на децата. Предвижда се строителството на нови поликлиники, детски заведения, усъвършенстване на материалната база в здравните заведения, прилагане на по-ефективни форми на здравно обслужване.

Повишаване жизненото равнище и решаване на голям брой социални проблеми изключително много зависят от работата на обслужващата сфера. В духа на това в програмата на района за социално развитие на трудовите колективи е отделено значително място на въпросите за търговско, комунално-битово и административно обслужване. На сесия на РНС бе разгледано състоянието и перспективите за развитие и усъвършенстване на търговското и комунално-битовото обслужване на населението в района и трудовите колективи от промишлената зона.

През годините на шестата петилетка значително нарасна и измени своя облик търговската и комунално-битовата мрежа. С активното участие на народния съвет и ръководствата на предприятията бяха реконструирани и модернизирани много магазини и ателиета за услуги. В много предприятия са открити търговски обекти, а в завод „Витоша" и фабрика „Леда" по заявки на работниците се подготвят и покупки за в къщи. Местата в работническите столове само през 1976 година са увеличени с 400 броя. Чувствително са подобрени качеството и асортиментът на предлаганите храни. В промишлената зона на района е открит филиал на Държавната спестовна каса.

Работата по разширяване мрежата и подобряване качеството на обслужване на работниците ще продължи и за в бъдеще. С това ще се спести много от свободното време на трудещите се от района.

Февруарският пленум (1974 г.) на ЦК на БКП постави задачата за решително издигане ролята на трудовия колектив като действен фактор за възпитание на социалистическия труженик. Той предяви изисквания към партийните и обществените организации, държавните и стопанските ръководства да осигуряват необходимите условия за разгръщане на още по-широка културна дейност в трудовите колективи.

В изпълнение решенията на пленума РК на БКП полага непрестанни грижи за обогатяване културния живот в района и колективите. Партийното ръководство е насочено към издигане идейно-художественото равнище на културните изяви и свързването им с актуалните задачи, които решава районната партийна организация. На основата на приетите от бюрото на РК на БКП мероприятия се разгърна широка културно-масова работа в условията на петдневната работна седмица. Подобри се качеството на концертите, които се изнасят на естрадите в района. Нарасна интересът към други литературни и културни прояви. Системно се организират групови посещения на театрални, музикални и киноспектакли. Като резултат от това се подобрява естетическото възпитание на трудещите се и расте техният критерий към произведенията на литературата и изкуството.

Разработени са проекти и в близко време ще започне строежът на голям културен дом на работниците със средства на предприятия от хранителната промишленост. Това ще бъде опит за правилно съчетаване производствената дейност и задоволяване културните нужди на работниците.

Не са все още достатъчни грижите, които полагат партийните, профсъюзните, комсомолските и административните ръководства за масовизиране на физкултурата и развитие на художествената самодей-

Digitized by Google

ност като изпитани средства за създаване на физически здрави и духовно изградени личности, активни строители на новото общество.

Голяма роля за социално развитие на трудовите колективи играе организираното масово социалистическо съревнование в района. Със сродни предприятия в столицата и страната и в самите колективи трудещите се водят благородна борба за постигане на по-големи успехи. Под ръководството на ГК на БКП те не безрезултатно участвуват и в съревнованието между районите в столицата, в което за първото полугодие и 9-месечието районът беше излъчен за първенец.

Благодарение на организираното социалистическо съревнование колективите и районът като цяло системно преизпълняват поетите задължения по основните количествени и особено качествени показатели на плана, свързани с повишаване ефективността и качеството на производството. През 1976 г. районът преизпълни плана за общата промишлена продукция с над 14 млн. лева. Планът за печалбата беше изпълнен още на 10 декември, а за обществената производителност на труда на 17 декември. От произвежданата в района продукция няма изделие с оценка „2".

И нашият опит показва, че наред с решаването на задачите от производствен характер социалистическото съревнование играе голяма роля за комунистическото възпитание на социалистическия труженик. Чрез него се повишава трудовата активност и другарската взаимопомощ, съдействува се за изучаване и внедряване на положителния опит и техническите новости, култивира се социалистическо отношение към труда и обществената собственост, решават се важни социални проблеми на колективите.

Анализирайки макар и само една част от постигнатото, може да се каже, че социалното развитие на колективите е неразривно свързано с решаването на основните икономически задачи, които постави XI конгрес на нашата Партия, че решаването на социалните проблеми активно съдействува за изпълнение на икономическите задачи.

През последните години РК на БКП и районната партийна организация правилно провеждаха политиката на Партията за социалното развитие на трудовите колективи. Реализирани са важни социални мероприятия, които способствуват за създаването на здрава социално-психическа атмосфера в колектива. За това говори и фактът, че все повече се очертава тенденцията за намаляване текучеството на работната сила.

За по-нататъшното успешно решаване на социалните проблеми в трудовите колективи ние считаме, че е необходимо да се обсъди и въпросът за изграждане обществено държавен орган, който да направлява и контролира реализирането на социалните процеси в района. Целесъобразно е също така да се проучат още по-задълбочено факторите, които оказват влияние върху оптималното привличане и използване на младежката работна ръка. Вероятно такива проучвания ще се наложат и по други проблеми.

Пред районния комитет и цялата районна партийна организация предстои упорита работа за увеличаване постигнатите успехи в изпълнение програмата за социално развитие на трудовите колективи. Тя е важно условие за претворяване в дело комплексния план за социално-икономическото развитие на района през седмата петилетка, за бързо повишаване производителността на труда, ефективността и качеството на производството, за утвърждаване социалистическия начин на живот.

Digitized by Google

ОБЩИНСКИЯТ КОМИТЕТ НА ПАРТИЯТА

Общинският партиен комитет се наложи в практиката при конкретните условия като действително авторитетен и най-непосредствено свързан с комунистите, с хората партиен орган. Той игра и продължава да играе голяма роля за развитието на селското стопанство, за поставянето му на промишлена основа, за разгръщането на техническия прогрес, за издигане равнището на културата, търговията и пр. на територията на общината.

Отчитайки успехите на общинските партийни комитети, техните възможности, условията, при които работи сега нашето селско стопанство, Единадесетият партиен конгрес много подчертано постави проблема за тяхното укрепване и по-нататъшно развитие. След като се отбелязва, че това партийно звено напълно оправдава ролята и мястото си, с голяма острота бе обърнато внимание да се издига още повече тяхната боеспособност като политически органи. Успешното решаване на новите задачи, които поставя Партията, изисква да настъпи коренно подобрение в дейността им, да расте още повече тяхната роля и отговорност като политически ръководители за осъществяване на линията и политиката на Партията, да организират още по-ефективно партийно-политическата работа за изпълнение на задачите.

Окръжните комитети на Партията много последователно, твърдо и целенасочено се заеха с по-нататъшното издигане ролята на общинските партийни комитети, за да могат успешно да решават стоящите пред тях проблеми. Особено внимание бе обърнато на укрепването им с подходящи кадри и преди всичко с подготвени, с голям политически и професионален опит секретари.

Основно поле на дейност на общинските партийни комитети е преди всичко решаването проблемите на селскостопанското производство. Призовавайки на всенародна борба за изпълнение и преизпълнение на седмата петилетка и на плана за 1977 г., в своето Обръщение към комунистите, към трудещите се, към българския народ ЦК на Партията подчерта: „Ефективността и качеството трябва да станат отличителна черта на работниците и кооператорите, на ръководителите и специалистите, на научно-техническите кадри, за да може субективният фактор да се издигне на височината на големите задачи, които поставиха Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум на Централния комитет на Партията". В ръцете на субективния фактор, в голяма степен в ръцете на общинските партийни комитети е реализацията на призива на ЦК на Партията към тружениците от селското стопанство — да извършват широка организаторска и политическа работа всред кооператорите и работниците, да увеличават селскостопанската продукция, да снижават нейната себестойност, да дадат на страната повече месо, мляко, зърно, зеленчуци и плодове, като използват най-ефективно селскостопанската техника, повишават културата на земеделието.

За изпълнението на тези задачи общинските партийни комитети трябва да се опират преди всичко и главно на първичните партийни организации, като постоянно повишават техния авторитет и боеспособност, подобряват техния състав и вътрешнопартиен живот. Без крепки, бойки първични организации общинските партийни комитети в никакъв случай не могат да се справят с огромните и отговорни задачи, които стоят пред тях.

Общинските партийни комитети ръководят непосредствено първичните партийни организации и на тях в голяма степен е поверена съдбата на партийната линия за по-нататъшната концентрация и специализация на селското стопанство, за най-ефективно използване на материалните, трудовите и финансовите ресурси. Общинските партийни комитети ръководят социално-икономическия и културен живот на територията на общината, помагат да се повишава ролята на административните, стопанските и обществените органи и организации, мобилизират масите за изпълнение на стоящите пред тях задачи. Големи са изискванията към общинските партийни комитети за издигане на марксистко-ленинската закалка не само на комунистите, но и на всички трудещи се, за повишаване на техните икономически знания, за тяхното класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание.

Особено отговорна е ролята на общинските партийни комитети за съгласуване, за координация на задачите с различните стопански органи, особено с ръководствата и ръководителите на АПК и ПАК и на техните подделения, на търговските предприятия, в решаването на редица междинни проблеми, които стоят между общинските партийни комитети, аграрно-промишлените комплекси, промишлените предприятия и пр., да водят борба срещу тесноведомствените прояви, за защита на обществените и държавните интереси. Това са трудни проблеми, защото, както изтъква Мария Йосифова, секретар на общин-

Digitized by Google

ския партиен комитет в с. Обединение, Великотърновски окръг, „на територията на общината се срещаме с шест директори от ПАК. Сега по всички въпроси другарите опират до нас." Това ясно говори, че ако ръководствата на АПК, на ПАК подценяват общинските партийни комитети, не работят активно с тях, не се опират и не съгласуват с тях основните проблеми, които стоят на територията на общината, ще се нанесе голяма вреда на делото.

Наскоро ЦК на БКП, Министерският съвет, ЦС на БПС и ЦК на ДКМС приеха постановление за разгръщане на всенародно социалистическо съревнование за висока ефективност и високо качество, за изпълнение и преизпълнение на плана за седмата петилетка. Постановлението задължава партийните комитети и организации да осъществяват действено партийно ръководство и контрол на съревнованието, да издигат авангардната роля на комунистите в него; да осъществяват по-голяма целенасоченост на многообразните форми на политическа работа сред трудещите се за развитие на тяхната активност и творчество, за повишаване на комунистическата им съзнателност; да осигуряват съгласуваност между държавните, стопанските и общинските органи в организацията и ръководството на съревнованието.

Голяма е тук ролята и отговорността и на общинските партийни комитети, пред които стои задачата да осигурят партийно ръководство на съревнованието на всички органи на територията на общината.

За обмяна на опит в работата на общинските партийни комитети сп. „Партиен живот" наскоро проведе разговор, в който взеха участие другарите Христо Станев — секретар на ОК на БКП във Велико Търново, Жорж Атанасов — секретар на общинския партиен комитет в с. Масларево, Великотърновски окръг; Иван Пенев — секретар на общинския партиен комитет в с. Новград, Русенски окръг; Георги Маринов — секретар на общинския партиен комитет в с. Тотлебен, Плевенски окръг; Илия Изворски — секретар на общинския партиен комитет в с. Дибич, Шуменски окръг; Мария Йонова — секретар на общинския партиен комитет в с. Гостилица, Габровски окръг, и Петър Начев — секретар на общинския партиен комитет в с. Лесидрен, Ловешки окръг. Тук поместваме техните изказвания.

КОНКРЕТНО И ДЕЙСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

ХРИСТО СТАНЕВ
секретар на ОК на БКП — Велико Търново

Общинските партийни комитети имат свое определено и важно място в системата на Партията. Ролята им не намалява в условията на извършващата се през последните години концентрация и специализация на селскостопанското производство на основата на повсеместната интензификация. Върху тях пада голямата отговорност за привеждане селското стопанство на промишлени основи, за издигане културата на земеделието и на тази основа за повишаване жизненото равнище на населението и по-нататъшното преодоляване на съществените различия между селото и града. В Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения се постави задачата да се издига равнището на всестранната дейност на общинските партийни комитети, **„да се възстановят и развият по-нататък тяхната роля и авторитетът им като боеви и компетентни политически органи,** способни правилно да решават различните проблеми на територията на общините и всеки един от тях максимално да допринася за укрепването и развитието на АПК".

Това сложи край на допуснатото принизяване ролята на общин-

Digitized by Google

ските партийни комитети, което доведе на редица места и до ликвидирането им като партийни звена.

Практиката в нашата окръжна партийна организация потвърди напълно и безусловно правилността на тази постановка. При нас общинските комитети не бяха разпуснати, но чувствително бяха занижени дейността и влиянието им.

Характерът на развитието на селското стопанство и социално-демографските условия във Великотърновски окръг повелително налагат непрекъснато да се усъвършенствува и засилва непосредственото партийно ръководство. В окръга са изградени 5 АПК и един ПАК, някои от които са сред най-големите в страната. ПАК — Горна Оряховица обхваща 602 хил. дка земя, обединява 36 населени места с 42 200 жители и осигурява заедно със Захарния комбинат 149 милиона лева продукция. Значителни са и размерите на АПК „Росица" — Павликени и АПК „Дунав" — Свищов. Първият обединява 8 ТКЗС, а вторият — 6 ТКЗС и ДЗС.

Характерно за нашия окръг е наличието на големи села като: Камен, Ресен, Караисен, Драганово, Овча могила, Михалци, Поликраище, Джулюница и други. В 84 от селата на окръга има промишлена дейност.

От две години в селското стопанство на окръга се осъществява отрасловата специализация и организация на производството. В рамките на ПАК — Горна Оряховица са изградени 21 специализирани отраслови предприятия. По-голямата част от тях по територия не съвпадат с общините. В АПК — Павликени отрасловата концентрация има по-друг характер. Това създава нова обстановка за общинските комитети и предявява по-големи изисквания към тяхната работа.

Анализирайки тия процеси, окръжният комитет стигна до извода, че е необходимо да се предприемат конкретни мерки за укрепване и подобряване дейността на общинските комитети в новите условия. В окръга работят общо 33 общински комитети, десет от тях ръководят по два общински народни съвета.

След обстойно проучване на условията и състоянието на нещата през май 1976 година бюрото на окръжния комитет прие решение „За по-нататъшно издигане ролята на общинските партийни комитети в условията на концентрация и специализация на производството". С това решение се целеше да се осигурят подходящи благоприятни условия в новата обстановка за по-пълно разгръщане на всестранната дейност на общинските партийни комитети и да им се помогне да намерят своето достойно място, да разберат отговорността си в изпълнението на сериозните задачи, които стоят за утвърждаването им като пълноценни ръководни органи в общините. С такава цел в решението се записа, че общинските партийни комитети са пълновластни органи на партийно ръководство и контрол на територията на общините и следва да се зачита и да се уважава тяхното мнение при решаването на всички въпроси от ръководствата на АПК и отрасловите предприятия, на промишлените, търговските и други обслужващи предприятия, от окръжните обществено-политически, стопанско-административни, културни и други органи и ръководства. Посочва се, че общинските партийни комитети могат при необходимост да извикват за участие в заседанията си представители на окръжните и районните административно-стопански и обществени организации, с оглед за по-правилно решаване на въпроси, засягащи тяхната компетенция. Същевременно в решението се съдържат насоки за усъвършенствуване стила на работа на комитетите като политически органи, за подобряване ръководството им на другите общински органи и първичните партийни организации.

Решението на бюрото беше доведено до знанието на окръжния

Digitized by Google

актив и бе подробно разяснено на срещи със стопанско-административните кадри по места и с окръжните ръководства.

Неотдавна под ръководството на окръжния комитет се проведе среща в редакцията на окръжния вестник „Борба" със седем секретари на общински партийни комитети и се състоя разговор как се осъществяват мерките, залегнали в решението на бюрото. Обсъден беше в заседание на бюрото доклад по този въпрос от секретаря на общинския партиен комитет в с. Поликранище Христо Топалов. Анализът на работата показва, че общо взето добре се подемат и решават задачите, поставени в решенията.

Какво е извършено през последните години за повишаване ролята на общинските партийни комитети в нашия окръг?

Положиха се сериозни усилия за правилното им изграждане с добре подготвени, авторитетни и инициативни другари. По-голямата част от техните секретари са с висше и полувисше образование. Мнозина от тях са завършили Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, а други продължават обучението си задочно. Основната част от секретарите притежават добър организационен и политически опит. Има и по-млади другари, които с помощта на окръжния комитет умело навлизат в работата. Увеличен е броят на специалистите в съставите им.

Подобри се системата на обучението на секретарите и членовете на общинските комитети. Секретарите са включени в задочния окръжен партиен университет и с помощта на научни консултации работят върху една тема. Редица от разработките, като тия на Христо Топалов, Ламби Ценков, Йордан Бошков и други, през миналата година показаха завидно умение да се вниква задълбочено в същността на проблемите.

Настъпва подобрение и в отношението и подхода на ръководствата на АПК, стопанските организации и окръжните ръководства към общинските партийни комитети. Налице е подчертан стремеж на общинските партийни комитети в Морава, Ресен, Полски Сеновец, Поликранище да осигуряват по-конкретно и целенасочено ръководство за изпълнение плана на производствените единици — отраслови предприятия, бригади за комплексна механизация, животновъдни ферми и други. Засили се партийната взискателност и контрол към стопанските кадри от страна на общинските комитети в Камен, Масларево, Беброво, Сушица за повишаване ефективността на производството. Нараства умението на комитетите да се опират и използват по-пълно възможностите на селскостопанските специалисти за получаване на повече и по-евтина селскостопанска продукция.

За положителните резултати, които има селското стопанство в окръга през 1976 година — преизпълнение на плана за хлебно и фуражно зърно, за месото, млякото и яйцата, определен дял има и подобреното партийно ръководство и грижи на общинските партийни комитети. Успешно се изпълнява планът и на промишлените цехове и дейности в селата, търговските и битовите услуги на населението.

Окръжният комитет на Партията системно насочва общинските комитети да работят активно и да оказват помощ на общинските народни съвети.

Благодарение на тая грижа общинските народни съвети по-добре решават въпросите за изграждането и благоустрояването на населените места, за социално-икономическото развитие на селищата и повишаване жизненото равнище на населението. В това отношение през последните години значително развитие отбелязват почти всички общини. Но най-ярки са изменения в Овча могила, Драганово, Камен, Долна Липница. В селата на окръга сега работят 119 целодневни и полудне-

Digitized by Google

вни детски градини. Изградени са 47 младежки домове и клубове, 63 ритуални зали и други. Всички основни и съставни села са свързани с автобусни линии помежду си, с окръжния център и с другите градове. Под ръководството на общинските партийни комитети сега се разработват комплексни програми за социално-икономическото развитие на общините за периода до 1980 година, които ще се обсъдят на общи събрания на комунистите.

Общинските партийни комитети упражняват конкретно и системно ръководство и върху дейността на общинските комитети на ДКМС, Отечествения фронт, профсъюзите, съветите за изкуство и култура. Расте умението на много комитети да използват правилно и целенасочено масовите организации за разясняване политиката на Партията, за мобилизиране усилията на населението за изпълнение на стопанските задачи, за укрепване връзките на Партията с масите, за тяхното комунистическо възпитание. За отбелязване е работата с Комсомола на общинските партийни комитети в Джулюница, Караисен, Масларево, Ресен, Поликраище, с Отечествения фронт — на комитетите в Михалци, Кесарево, Боброво, Полски Сеновец.

Друга насока, в която окръжният комитет на Партията се стреми да оказва помощ на общинските партийни комитети, е утвърждаването им като органи на политическо ръководство. Все по-големи грижи и внимание отделят те сега за конкретизиране най-актуалните задачи, които произтичат от политиката на Партията в дадения момент в рамките и условията на общината и за осигуряване на тяхното изпълнение. Това се чувствува особено сега при организиране изпълнението на задачите, поставени от Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на Централния комитет. Повишава се ролята на общинските партийни комитети при подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадрите. В основни линии те правилно прилагат ленинските изисквания за издигането на ръководните кадри според политическите и деловите им качества. По-системни грижи се полагат за обучението на ръководните и изпълнителските кадри. Част от резервните кадри се обучават в междуокръжната партийна школа в Габрово. Създадена е практика общинският актив да се обучава един път в годината, обикновено през февруари и март, в продължение на 3 до 5 дни, с откъсване от производството и целогодишно чрез семинари по отделни проблеми. За обучението на нови механизаторски кадри за селското стопанство през зимните месеци се провеждат курсове в рамките на АПК. Редица общински партийни комитети проявяват висока принципност и взискателност към кадрите, водят безпощадна борба срещу недостатъците и неправилните методи, които на места все още се допускат. Засилва се и се усъвършенствува контролът върху дейността на кадрите на стопанските, държавните и обществените органи и организации за провеждане политиката на Партията в живота. По-добре се организира отчетът на ръководните кадри пред общинските партийни комитети, по-решително се намесват те за предотвратяването на редицата нарушения на държавната дисциплина, за опазването на социалистическата собственост, за изпълнението на народностопанския план. След Юлския пленум се проявява стремеж да се повишава критерият за взискателност и отговорност у кадрите за изпълнение на задачите и предотвратяване на отрицателните явления. Особено внимание отделят общинските партийни комитети за подобряване на политическата и организаторската работа на партийните организации, на стопанските и административните ръководства и обществените организации сред хората като една от съществените черти на политическото ръководство. Това се проявява особено във връзка с основните селскостопански кампании и важни политически събития. Естествено, тук най-активно се работи

Digitized by Google

сред основните слоеве от кооператорите — механизаторите и животновъдите.

След Националното съвещание във Велико Търново за работата с първичните партийни организации, след указанията, които даде първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, се проведе пленум на окръжния комитет на БКП по този въпрос. На основата на неговите решения, на основата на предварително проведената работа общинските партийни комитети приеха разгърнати програми за повишаване ролята на първичните партийни организации. Усилията им в това отношение са насочени преди всичко към усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот — подобряване на социалния и качествения състав, въпреки по-малките възможности за това в селата, за привеждане на структурата на партийните организации в съответствие с изменения в организацията на производството, за издигане ролята на партийния секретар и подобряване организацията на работа в партийните бюра, за засилване авангардната роля на комунистите. Много благоприятно се отразява приложението на богатия опит на Полтавска област на Украинската съветска социалистическа република, с която нашият окръг е в дружески връзки.

От друга страна, общинските партийни организации отделят много сили за засилване влиянието на първичните партийни организации сред производствените колективи и сред цялото население. Положителен опит за повишаване обществената активност на комунистите се създаде от общинския партиен комитет в с. Камен. Този опит получи положителна оценка от окръжния комитет на Партията и с негова подкрепа се разпространява в цялата окръжна организация. Изминатият кратък период на работа в новите условия не ни дава основание да правим още цялостна оценка и изводи, тъй като главното внимание и грижи на общинските комитети бяха насочени към кадровото укрепване на отрасловите предприятия и към създаване организация на производството. Може обаче смело да се каже, че първите резултати са положителни.

Бюрото на окръжния комитет на БКП, неговите отдели, целият апарат се стремят по-отблизо и по-конкретно да насочват и подпомагат развитието и утвърждаването на положителните моменти в дейността на общинските партийни комитети. Периодически по отделни проблеми се провеждат срещи и разговори с техните секретари, полагат се усилия да се разпространява положителният опит. Предстои да се обмени опитът по работата на един от общинските комитети в условията на концентрацията и специализацията. Периодически се организират комплексни проверки от окръжния комитет, с което се оказва непосредствена помощ на място. Създадените в градовете кабинети по партийно-организационната работа имат задача да подпомагат дейността и на общинските комитети в района.

Окръжният комитет на Партията си дава ясна сметка, че положителните изменения в дейността на общинските партийни комитети, в повишаване на тяхната роля като органи на политическото ръководство в общините настъпват бавно и не съответствуват още на големите изисквания на задачите. Все още има стопанско-административни органи от окръжен мащаб и по места, които недостатъчно зачитат общинските комитети. Не всички кадри в общинските партийни комитети са усвоили и прилагат в работата си политическото ръководство, допускат се редица слабости в стила на работа. Някои комитети все още не са намерили своето място в новите условия за конкретно и близко ръководство на производствените звена на своята територия, за осигуряване изпълнението на плана по качествените показатели. Има още

Digitized by Google

много да се желае по отношение конкретната и действена помощ и ръководство на общинските комитети от страна на окръжния комитет.

Определено безпокойство за окръжния комитет представлява фактът, че с извършващата се концентрация на практика по-малките села се лишават от местна интелигенция и актив и това се отразява неблагоприятно върху политическата работа сред населението.

Според нас заслужава да се помисли за обобщаване в подходяща форма на опита по работата на общинските партийни комитети в новите условия в мащаба на цялата страна.

БЛИЗО ДО ХОРАТА И ПРОИЗВОДСТВОТО

ЖОРЖ АТАНАСОВ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Масларево, Великотърновско

В условията на промишлено-аграрния комплекс на мястото на ТКЗС израснаха нови специализирани предприятия: четвърто полско за производство на зърнено-фуражни култури, птицевъдно, говедовъдно, трайни насаждения, ремонт на селскостопански машини, автостопанство и други. Седалището на първите две е в Масларево, а на останалите в други села на ПАК — Горна Оряховица.

В търговията също настъпиха изменения. Потребителната кооперация премина към районната потребителна кооперация в Полски Тръмбеш.

Тези промени повишиха отговорността на общинския партиен комитет. Пред него стои задачата да укрепва и развива новообразуваните предприятия, да регулира взаимоотношенията между тях, а така също и своите взаимоотношения с ръководството на ПАК и дирекциите на отрасловите предприятия.

За укрепване на новосъздадените производствени звена общинският партиен комитет преди всичко направи оценка на своята работа с кадрите и набеляза мерки за нейното по-нататъшно подобряване. Това е основен проблем, от който зависи решаването на много други въпроси. Ето защо на най-голямото предприятие — четвърто полско — за ръководител предложихме и бе издигнат Тодор Недев, бивш председател на ТКЗС, на предприятието за яйца — Йордан Цветков, заместник-секретар на общинския партиен комитет, на говедовъдното предприятие (участък Масларево) — Анка Йончева, бивша главна зоотехничка, на участъка за трайни насаждения — Атанас Василев, младши агроном. Те са добре подготвени и успешно изпълняват новите отговорни задължения. Тяхната квалификация, повишаването на марксистко-ленинската им подготовка, издигането на авторитета им извършваме със съзнанието, че повече от всеки друг път сега е най-необходимо стопанският ръководител да бъде преди всичко политически ръководител. Само тогава той е в състояние да решава всички сложни въпроси. От него се иска да бъде самоинициативен, да не чака за всичко нареждане, както преди всяка вечер му се поставяха за-

Digitized by Google

дачите, тъй като сега седалищата на някои производствени звена са в други селища.

Общинският партиен комитет отделя внимание и грижи за разпределението и развитието на производителните сили. Стреми се наличната работна ръка рационално да се използва, да може всяка бригада, ферма и предприятие да изпълнява своите планове. Преди това ставаше по-лесно. Сега има много предприятия и изборът на хората къде да работят е голям. Естествено е всеки ръководител да търси начин да набере достатъчно работна ръка. В този си стремеж понякога се стига до противоречия. В това отношение общинският партиен комитет заедно с ръководството на ПАК — Горна Оряховица правилно решават въпросите. Не се допуска безогледно текучество. Изискваме от ръководителите на производствените звена да се съобразяват с работата на другите участъци, търсим им отговорност, когато не изпълняват нашите решения. И можем да кажем, че в Масларево през миналата година не идваха никакви помощни бригади от града, нито ученически, нито студентски. С местни сили се прибра реколтата.

И при новите условия общинският партиен комитет решава въпросите със свойствените методи на организаторската и политическата работа с хората. Постоянно се опира на първичните партийни организации, повишава тяхната боеспособност и самоинициатива, издига ролята им в разнообразния живот на колективите. В това отношение много ни помогна съвещанието, което се проведе във Велико Търново през 1975 година. След него окръжният комитет на БКП прие програма за издигане ръководната роля на първичната партийна организация. Такава програма прие и нашият общински партиен комитет.

Новите условия на работа в селското стопанство внесоха промени и в първичните партийни организации. Едни от тях, като тези в промишлените бригади, са правилно изградени, но има и такива, в които са включени комунисти от бригади и ферми на различни предприятия, седалищата на които се намират в други села. Такива първични организации би следвало да наречем участъкови, но не и при териториалните селскостопански клонове, каквито клонове вече не съществуват. Разбира се, и при това положение общинският партиен комитет се стреми да издига ръководната им роля, изисква от тях да упражняват своето право на контрол, да засилват взискателността към всички комунисти на ръководна работа в различните предприятия и да се отчитат пред първичните организации как провеждат в живота партийната политика, с какви методи и средства действуват, как използват дадените им права.

Най-важното сега в живота на първичните партийни организации е осъществяването на решенията на Единадесетия конгрес на Партията за постигане на висока ефективност на производството и високо качество на продукцията. Те приемат решения, с които се самозадължават да осъществяват мероприятия за мобилизиране на комунистите и трудовите колективи за изпълнение на задачите. Това самозадължение означава засилване на личния пример, укрепване на дисциплината преди всичко на комунистите, висока взискателност към онези от тях, които са на отговорна работа — отговорници на партийни групи, бригадири и други. Нямаме случай комунист, какъвто и пост да заема, към която и дирекция да се числи, след като е извикан да се отчете в общинския партиен комитет или пред първичната партийна организация, да не е сторил това.

Общинският партиен комитет възпитава стопанските и другите ръководители сами да търсят помощта на първичните партийни организации, да се отчитат пред тях. Но не само да се отчитат, но и правил-

Digitized by Google

но да изясняват проблемите и да мобилизират колективите за тяхното изпълнение.

Преди низовият ръководител получаваше близка и непосредствена помощ от стопанското ръководство, което се намираше в общината и имаше права да решава широк кръг въпроси. Сега положението се измени. И при най-малките затруднения се търси помощта на общинския партиен комитет, макар че трябва да се разграничават функциите. Общинският партиен комитет, неговите членове обаче не могат да вдигнат рамене и да кажат на ръководителя на отрасъла да търси помощта на своята дирекция, която се намира в друго селище. Тук именно е сложността на работата на общинския партиен комитет, който стои най-близко до производството, до първичните партийни организации и до трудещите се. От неговото умение зависи как ще се решават непосредствено възникналите въпроси. На основата на решението на окръжния комитет на БКП общинският партиен комитет съгласува своята работа по отношение на ръководството на икономиката с ПАК. В това спор няма. Но се допускат пропуски, които затрудняват политическата работа на местните партийни органи и организации. Да вземем например нормирането на труда. Научността изисква да се съобразяваме със специфичните условия, с характера на труда, сезонността и други условия, а не да се действува по шаблон. Защото норми, несъобразени с тези изисквания, разстройват организацията на труда, създават трудности в политическата работа. Почти всяка година се извършват изменения в организацията на труда с цел да се усъвършенствува. Закриват се едни и се създават други предприятия. Правилно ще бъде да се дава възможност и време на общинските партийни комитети по-задълбочено да обсъждат и дават своите предложения по тези въпроси.

Така стоят нещата и с координацията на организаторската работа. Понякога общинските партийни комитети планират мероприятия, а в същото време телеграфират от ПАК, че се свиква някакво съвещание. Такива случаи се срещат и с отрасловите предприятия, които имат участъци в нашата община. В това отношение може да се въведе ред, ако ръководствата на ПАК и отрасловите предприятия изпращат своите планове предварително в общинските партийни комитети, за да се координират мероприятията.

Решението на окръжния комитет на БКП за по-нататъшно издигане ролята на общинските партийни комитети в условията на концентрацията и специализацията на селскостопанското производство помага да се съгласува неговата дейност с ПАК и дирекциите на отрасловите предприятия по отношение на ръководството на икономиката. Правилно ще бъде такова решение да последва и относно другите предприятия, като районната потребителна кооперация и окръжния кооперативен съюз, защото много проблеми възникват в областта на търговията след извършената концентрация. Необходимо е и те да съгласуват своите действия с общинския партиен комитет, отнасящи се до населението от общината. Защото несъгласуваните действия създават предпоставки да възникват и се разпространяват разни слухове, да се трови атмосферата, да се убива духът на хората. Затруднява се и масово-политическата работа на партийните органи и организации.

Социалистическото съревнование и при новите условия широко се разгръща в резултат на всестранната идейно-политическа и организаторска работа на общинския партиен комитет и на първичните партийни организации сред трудовите колективи. Например в животновъдните ферми, главно в птицевъдството и говедовъдството, се отчита всяка седмица. В бригадата за промишлено производство има

Digitized by Google

периоди, когато се отчита месечно, а в усилените сезони, по време на жътвата, седмично и всеки ден. Жътвата започва с кратко тържество, в което участвуват освен комбайнерите, механизаторите и извозвачите на зърно и партийни и стопански ръководители, а така също и група пионери, облечени в национална носия. Тържеството се открива от секретаря на общинския партиен комитет, който поздравява комбайнерите и ги призовава към благородно социалистическо съревнование за навременно прибиране на реколтата. Той поднася знамето на общинския партиен комитет на най-възрастния и опитен комбайнер, което всеки ден се предава на първенеца за деня. Пионерите поднасят на комбайнерите по парче пита и свежи цветя. Така започва жътвата. Всеки ден се издава бюлетин и профкомитетът под ръководството на първичната партийна организация отчита съревнованието. В резултат на тази благородна надпревара ечемикът беше прибран за една седмица, а пшеницата — за 12 дни. Получи се над 500 кг пшеница от декар.

В есенната кампания за прибиране на пролетните култури и особено на захарното цвекло също всеки ден се отчиташе съревнованието и до 20 ноември 1976 година окончателно бяха прибрани всички култури.

За разгарянето на социалистическото съревнование допринесе и помощта на ръководството на ПАК — Горна Оряховица. То редовно ни изпращаше бюлетините и можехме да сравняваме резултатите от нашата работа с резултатите на другите предприятия и общини.

Общинският партиен комитет, когато оценява ролята на съревнованието в новите условия, се стреми да определи каква конкретна работа се извършва за изпълнение на плановете. А резултати има, почти всички участъци на предприятията в Масларево изпълняват и преизпълняват плановете за първата година от седмата петилетка: за яйцата — с над 3 000 000 броя, млякото — над 20 000 литра, захарното цвекло — над 5000 тона и пр.

Трудности в нашата партийна работа е имало винаги и сега при това динамично развитие на живота има. За тях още Георги Димитров на Петия конгрес на БКП ни предупреждаваше. Важното е, че общинският партиен комитет вижда своето място и роля в живота на трудовите колективи и ги организира за изпълнение на партийните предначертания.

ПЛАНИРАНЕТО

ГЕОРГИ МАРИНОВ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Тотлебен, Плевенски окръг

Плановостта заема важно място в дейността на общинския партиен комитет и първичните партийни организации. За да се планира работата за определен период от време, това означава научно да се анализира обстановката, да се познават партийните и правителствените документи, които очертават развитието, да се съгласуват редица проблеми с по-висшите партийни и стопански органи, с обществените организации, да се осмисли всичко, което има отношение към съставянето на плана. Добре подготвеният план дава възможност

Digitized by Google

да се работи по-добре, по-целенасочено и леко, по-ефективно и по-добре да се организира и контролира планираната дейност.

Ръководейки се от тези изисквания, общинският партиен комитет и първичните партийни организации отделят голямо внимание на планирането в партийната работа.

С КАКВИ ПЛАНОВЕ РАБОТИМ

а) Програма на общинската партийна организация за изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес за периода 1976—1980 година.

б) Двегодишен план за идеологическата работа на общинския партиен комитет за периода 1976—1978 година.

в) Перспективен план за марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийните активисти за периода 1976—1980 година, както и за икономическото образование на кооператорите и механизаторите.

г) Годишен план за работата на общинския партиен комитет и първичните партийни организации.

д) Тримесечни планове за работата на общинския партиен комитет и първичните организации.

Програмата на общинската партийна организация има за задача да насочи усилията към по-нататъшно издигане ръководната роля на партийната организация, към засилване активността и инициативата на трудовите колективи, мобилизиране на техните сили за усъвършенствуване и изпълнение на насрещните планове, за претворяване в живота решенията на Единадесетия партиен конгрес. В центъра на вниманието на общинския партиен комитет стои задачата — качество и ефективност, ефективност и качество, повишаване обществената производителност на труда и най-ефективно използване на суровините и материалите.

Програмата има следните раздели:

— партийно ръководство на икономиката;

— ръководство на идеологическата работа;

— партийно-организационна работа;

— ръководство на масовите организации: Отечествен фронт, професионални съюзи, ДКМС и др.

Какво в основни линии съдържа двегодишният план за идеологическата работа на общинския партиен комитет?

Този план има за задача да се създаде висока политическа и творческа активност сред населението в борбата за претворяване в дела решенията на XI партиен конгрес. Да се разгърне всенародно социалистическо съревнование сред трудещите се за изпълнение плана за годината и седмата петилетка. Постоянно да се усъвършенствува учебният процес, да се повишава трудовата и обществено-политическата активност на участниците в системата на партийната просвета и идейно-теоретическата подготовка на пропагандистите.

Планът ще помогне за въоръжаване на комунистите и безпартийните активисти с марксистко-ленински и други знания, за практическото им приложение в изпълнението на стопанските планове. Да се разгръща широка и мащабна културна дейност, насочена към създаването и разпространението на културните ценности сред трудещите се, за осъществяване програмата за всенародно естетическо възпитание. Или, казано с две думи, в двегодишния план за идеоло-

Digitized by Google

гическа работа намират място петте аспекта на идеологическата дейност: масово-политическа работа и агитация; пропаганда; атеистична пропаганда; културно-масова работа; класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание на трудещите се.

Бих искал накратко да се спра и да покажа какво съдържа перспективният план за марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийните активисти за периода 1976—1980 год., както и за икономическото образование на кооператорите и механизаторите.

Целта на перспективния план е да планира дейността на общинската партийна организация за марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийните активисти, както и обучението на механизаторите и кооператорите. Неговата разработка бе предшествувана от много проучвания и анализи, главните негови раздели се оформят по следния начин:

— Икономическа и социално-демографска характеристика на населеното място. Тук се прави цялостен анализ на този въпрос за шестата петилетка и задачите през седмата петилетка. Изменените условия, наличието на АПК, възрастовият състав на населението, образованието на хората от селото, на комунистите. В зависимост от тези и още други фактори се определя в какво следва да се насочи политическото образование през петилетката.

— Работата с пропагандистите. Тук по години се планира работата на пропагандистите, участие в летните курсове, обмяна на опит в нашата страна, за организиране на практически конференции и др.

— Организация и ръководство на партийната пропаганда. Тук се отразява как общинският партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации ще се занимават, ръководят партийната учебна година, условията, при които ще се провеждат учебните занятия, материално осигуряване и пр.

— Структура на марксистко-ленинското образование на комунистите и безпартийните. В този раздел е планирана учебната форма — семинар, школи за основи по марксизма-ленинизма и лектории по години и дисциплини до 1980 година, наименованието на дисциплината и името на пропагандиста, който ще ръководи дадената дисциплина.

— Икономическо образование на кооператорите и механизаторите. В него се поставя преди всичко проблемът за обучението на ръководните кадри, низовите ръководители и на изпълнителските кадри. Уточнени са също по години до 1980 година дисциплините, участниците и други въпроси, които се отнасят до тази категория трудещи се.

Ако трябва да се даде най-обща характеристика на това, какво представлява годишният план за работата на общинския партиен комитет, трябва да се каже, че по същество той е отражение, извлечение от програмата на общинския партиен комитет за изпълнение решенията на XI конгрес, от перспективния план за марксистко-ленинското учение, от двегодишния план за идеологическата работа на общинската партийна организация. Вярно, той представлява извлечение от горните планове, но в него се поставят и въпроси, които са излезли на дневен ред, изменили са се и с тях се допълва едногодишният план за работа на общинската партийна организация, на първичните партийни организации.

Тримесечните планове на общинския партиен комитет и първичните организации се изготвят в края на тримесечието, което изтича. Те въплъщават в себе си въпросите, записани в едногодишния план,

Digitized by Google

допълнени и изменени съобразно възникналите нови проблеми. Те имат следните раздели:

а) основни задачи през тримесечието — те са най-много 4—5;

б) заседания на общинския партиен комитет с точно указани дати и въпроси, отговорници за подготовка на въпросите;

в) събрания на общинската партийна организация с конкретно посочен дневен ред, по едно за тримесечие.

В края на тримесечието се отчита изпълнението му пред общинския партиен комитет и се приема новият план. По същество това е планът, от който общинският партиен комитет се ръководи през тримесечието.

КАК ПОДГОТВЯМЕ ПЛАНОВЕТЕ

Плановостта изисква да се познават добре обективните закономерности в развитието на социалистическото общество на Партията. Освен това научността в партийната работа изисква пълна информация за политиката на Партията, за онова, което се прави и ще се прави в окръга, в общината, в предприятията, бригадите, в първичните партийни организации. Ето защо ние конкретно изучаваме положението в първичните партийни организации, техните задачи и нерешени въпроси, тяхната работа в колектива, който ръководят, техните настроения, желания и други. Предварително съгласуваме основни въпроси с Отечествения фронт, с общинския комитет на ДКМС, с професионалните съюзи.

Особени грижи и внимание отделяме в процеса на изработването на плана за уточняване и съгласуване на задачите с ръководството на аграрно-промишления комплекс.

При нас в АПК има дирекции: полско производство, трайни насаждения, странични дейности, млечно говедовъдство, смесено животновъдство и други.

Лично секретарят на общинския партиен комитет проявява интерес и води разговор с ръководството на АПК по задачите, които стоят за решаване през съответното тримесечие, след това се беседва със заместник-председателите по растениевъдството, животновъдството, по икономическите въпроси и странични дейности.

Директорите, като минават през селата за срещи с колективите, се отбиват обикновено при секретаря на общинския партиен комитет, запознават го със задачите, които се решават, кои от тях са решени и кои не. Водят се разговори по организацията на работата, за мястото на трудовия колектив, като се правят съпоставки с други бригади и села от района на АПК. Всичко това дава възможност за подобра информация не само за селото, но и за това, което се върши в другите села и градове от района на АПК. Това играе голяма роля при предварителната подготовка и на плана. АПК работи по перспективен план, има годишен план и план за тримесечието. Всички тези планове ги има и в общинския партиен комитет и ние се ползваме от тях. Председателят на АПК Христо Хинов минава почти всеки ден през общината, отбива се в комитета. Също ни запознава със задачите, които стоят за решаване в селото, в промишлените и в останалите бригади. Инструкторът на ОК на БКП Н. Христов, който има поглед върху дейността на цялото АПК, особено ни помага за подобряване и издигане ролята на партийната организация сред трудовите колективи.

Връзката си осъществяваме също така и с радиотелефони, с телекси и други средства. Пускат се почти всеки ден различни бюле-

Digitized by Google

тини от АПК, имаме наш вестник „Октомврийски пламък“ — орган на общинския партиен комитет и управителния съвет на АПК. Всеки месец се правят бюлетини за общата продукция, за материалните разходи, за чистата продукция, фонд „Работна заплата“, чистия доход, себестойността и други икономически данни от АПК, които се предоставят и на общинския партиен комитет и служат като един много сериозен източник на информация.

Комисиите, които натоварваме за проучване и подработка на перспективните и други планове, много добре се опират на директорите на предприятията, на икономистите и пр. във връзка с анализите, които ще направят, със задачите, които се решават или предстои да се решават.

Стремим се да съгласуваме работата си и с търговията и обслужването. Ръководителите на районната потребителна кооперация и нейният председател и заместник-председатели винаги, когато минават през селището, ходят по магазини, се отбиват и в общинския партиен комитет, участвуват при необходимост в негови заседания, пускат справки за изпълнение на плановете по търговията и общественото хранене, които дават възможност на всеки ръководител да види даден търговски работник докъде е стигнал с изпълнението на плана.

Формата на организация — аграрно-промишлен комплекс и районна потребителна кооперация, не е пречка за съгласуване на плановете, а напротив — източник за още по-богата информация за планиране на богат и съдържателен живот в първичните организации и общинския партиен комитет.

Изводът е, че предварителната подготовка по проучването на задачите, мненията, разговорите и обстановката, научността са най-главното в изготвянето на верен, точен и стегнат план за работа на общинския партиен комитет или първичната организация.

Естествено само планът на общинския партиен комитет не може да реши изпълнението на задачите, без те да стигнат до първичните партийни организации, до комунистите, до другите органи и организации. На това комитетът обръща най-голямо внимание. Нашите перспективни и други планове обикновено се изпращат на секретарите на първичните организации, на ръководителите на масовите организации и учрежденията, за да се имат предвид ония въпроси, които се отнасят до тях, да им служат като ръководно начало. В подготовката на своите планове те също проучват различни източници, както и информациите, които получават от по-висшите държавни и други органи.

Общинският партиен комитет изисква всяка една първична организация да има свои планове. Те работят по следните планове: годишен план за цялостната дейност; годишен план за просветните събрания; тримесечен план.

Останалите организации като Отечествения фронт, ДКМС, професионалните съюзи и други също така работят по годишни, а някои и по 6-месечни планове.

Важен момент в дейността на партийните органи е осъществяването контрола за изпълнение на плановете. Разбира се, правилно и целесъобразно е основните мероприятия за контрол да намерят своето място още в самите планове. Тогава контролът ще бъде по-ефикасен, предварително ще се знае какво и кой ще контролира, което дава възможност хората да се готвят, да работят по-добре, като знаят, че тяхната дейност е обект на внимание на съответните органи и пр.

Digitized by Google

ГЛАВНОТО ВНИМАНИЕ — УКРЕПВАНЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКОТО ЯДРО

ИВАН ПЕНЕВ
секретар на общинския партиен комитет
в Новград, Русенско

В нашата общинска партийна организация са изградени 6 първични организации, от които две в централното село (територинална и в селското стопанство), една в бригадата за промишлено производство, включваща комунистите от четирите села и по една в трите съставни села на общината. Общият брой на комунистите е 187, разпределени в различни сектори на стопанския и обществения живот. Около 70 на сто от всички партийни членове работят в селското стопанство. Преобладаваща част са механизатори, животновъди и търговски работници.

Общинският партиен комитет, оценявайки важната и решаваща роля на първичните партийни организации за изпълнение на партийните решения, насочи вниманието си към тяхното укрепване и израстване като боеспособни организационни единици. За целта изисква от партийните бюра да разпределят и насочват главните сили към основните звена на производството. В това отношение имаме добри резултати. На всеки четвърти механизатор един е партиен член. Така е решен въпросът в търговията, училищата, автотранспорта. Недостатъчно комунисти има в зеленчукопроизводството, овцевъдството и строителството. При осигуряването на партийни ядра обаче първичните организации срещат и някои трудности. Досега приетите комунисти имат определена професионална ориентация и е трудно, а в повечето случаи не е целесъобразно да се разместват. Ето защо общинският партиен комитет препоръча укрепването на партийните ядра в трудовите колективи да се извършва главно чрез приемане на нови членове, предимно млади хора, проявили се в производството и в обществената работа. Независимо от широките размери на миграцията, което се явява сериозна пречка за обновяване на партийните редове, общинският партиен комитет преценява, че количественият и качественият състав на нашата партийна организация е добър. Особено осезателно се чувствува подмладяването и повишаването на образователното равнище в някои първични организации, като в бригадата за промишлено производство, територинал-ната — Новград, Кривина и Беляново. Всяка година в партийните редове се приемат около 10—15 нови комунисти.

Успехът, който имат някои първични партийни организации за подобряване на своя числен и социален състав, се дължи на предварителната работа. На близък отчет се водят активистите на Комсомола, диференцирано се подхожда при тяхната подготовка за приемане в редовете на Партията. Независимо от препоръката, която дава комсомолският комитет, приложена към останалите документи, на събранието на първичната организация при обсъждане кандидатурата на ладен младеж присъствува дружественият комитет и пред всички комунисти се прави задълбочена оценка на неговата трудова и обществена дейност, докладва се как младежът е подготвен в редовете на Комсомола и може ли да носи името партиен член. С приемането на млади

Digitized by Google

хора с по-високо образование значително се повиши активността на първичните партийни организации.

През последните години с помощта на окръжния комитет на Партията бяха положени големи грижи за обучението и възпитанието на новите комунисти. Всяка година в общинския партиен комитет се приема план за тяхното обучение. В него се предвижда цикъл от лекции по някои проблеми от теорията на марксизма-ленинизма, Устава на Партията и особено от теорията и практиката на партийното строителство. В края на всяка година новите комунисти полагат изпит по изучаваните проблеми. Организират се срещи с активни борци, посещават се места, свързани с историята на Партията и др. Всичко това се извършва с цел младото партийно попълнение да израства и се закалява идейно.

За укрепването на партийните организации общинският партиен комитет изисква да се прочистват редовете им от хора, които са загубили качествата си на комунисти. В това отношение нашите първични организации са безкомпромисни. Фактът, че за една година са отпаднали или изключени 6 партийни члена говори за високата взискателност, която се предявява към всеки. Изключените са хора, които не участвуват в живота на организацията, нарушават социалистическата законност, не изпълняват партийни решения и др. Тези отрицателни качества се откроиха, когато на две поредни събрания във всяка първична организация се направи персонална оценка на всеки комунист. Оценките се предхождаха от предварително проучване на трудовата и обществената активност на всеки партиен член. Резултатите се докладваха на събранието, водиха се горещи разговори, бяха направени обективни и принципни оценки и всеки можа да види своето място и роля като авангард на трудещите се.

За общинския партиен комитет основен проблем си остава близкото ръководство на първичните партийни организации. От изключителна важност в това отношение е въпросът за подбора и обучението на секретарите и членовете на партийните бюра. В общинската партийна организация почти всички секретари с чест оправдават високото партийно доверие. Повечето от тях имат над 10 години стаж като секретари. В работата си проявяват творчество и самоинициатива, правилно виждат основните проблеми, които следва да се обсъждат и решават от първичната организация, притежават необходимите качества и умение да работят с хората. След Националното съвещание във Велико Търново и решението на бюрото на окръжния комитет на БКП общинският комитет прие мероприятия и реши въпросите за клубовете на партийните организации, за работните стаи на секретарите. Положителното в работата на общинския партиен комитет е и това, че успоредно с грижите за секретарите системно и целенасочено се работи за създаването на резервни кадри.

За обучението и повишаването на деловата квалификация на секретарите и членовете на партийните бюра се подхожда по няколко начина. Секретарите се обучават в окръжния комитет на БКП всяка година след годишните събрания за 4—5 дни с откъсване от производството. Освен това всички секретари са преминали курсове в междуокръжната партийна школа — Разград, а членовете на партийните бюра се обучават по годишен план от окръжния комитет на Партията. Утвърди се практиката в района на АПК да се провеждат полудни със секретарите на първичните партийни организации, на които се обменя положителният опит в партийната работа. Списание „Партиен живот“ също се явява много ценен помощник в обучението на секретарите. Всеки месец те идват в общинския партиен комитет да се отчитат за изпълнението на някои основни проблеми, поставят се новите задачи

Digitized by Google

за месеца и се обсъждат отделни статии от списанието, които ни помагат в нашата конкретна работа.

Общинският партиен комитет е пряк ръководител на първичните партийни организации, оказва им близка помощ. В някои партийни организации, като в Джулюница и Новград, се разглеждаха така наречените традиционни въпроси. С помощта на общинския партиен комитет все повече се изживява тази слабост и вниманието се насочва към назрелите въпроси, решаването на които не търпи отлагане. Членовете на комитета са разпределени по партийни организации и отговарят за живота и дейността им. По плана на общинския партиен комитет в заседанията е предвидено да докладват определени партийни организации за организаторската и политическата си дейност, за ръководството и контрола над дейността на масовите организации и другите органи за социално управление. В продължение на 3—4 години се приемат характеристики за състоянието и работата на първичните партийни организации. Същите се разработват от комисия, в която са включени членове на общинския партиен комитет. Характеристиките имат три раздела: партийно ръководство на икономиката, идеологическа и партийно-организационна дейност. Членовете на работната група проучват документите на партийната организация, провеждат беседи с членовете на бюрото, с отговорниците на партийните групи. Характеристиките се обсъждат на заседание на общинския партиен комитет, а след това се приемат на събрание на първичната организация. Те са сполучлива форма за комплексно изучаване живота на партийните организации и допринасят за развитието на критиката и самокритиката, за утвърждаването им като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Друг въпрос, на който отделяме голямо внимание, е въпросът за по-нататъшното засилване самодейния характер на първичните партийни организации. Общинският партиен комитет се стреми да не регламентира дейността им, освен когато трябва да се обсъди и реши важен политически проблем, по който първичните организации да вземат бързи мерки. Във всички други случаи разчитаме на инициативата, активността и самодейността на отделните партийни бюра и техните секретари.

Общинският партиен комитет, независимо какви въпроси обсъжда и решава, винаги търси мнението и препоръките на първичните партийни организации, на отделните комунисти. А за взетите решения информираме всички комунисти, защото те опират до тях, изпълнението им зависи от тяхното участие.

От изключително важно значение за издигане ролята на партийните организации е укрепването на дисциплината. Много са примерите за висока дисциплинираност и чувство за отговорност в нашия партиен живот. Ние се гордеем с по-старото партийно поколение, с комунистите орденоносци, носители на трудови отличия, активно участвуващи в обществено-политическия живот.

Разговорите в партийните групи и организации, а така също и оценките на номенклатурните кадри, които се направиха, показаха, че въпросът за дисциплината е стоял и стои пред вниманието на първичните партийни организации. Чувствително изменение настъпи след Юлския пленум на ЦК на БКП. На събранията на партийните организации се направи анализ на работата и състоянието на дисциплината на всички ръководители. Сега в партийните организации се наблюдава непримиримост към всеки, който не изпълнява партийните решения, не се съобразява с партийната и държавната дисциплина. Разбира се, все още се срещат партийни членове, които допускат недостойни за комуниста постъпки — пиянство, злоупотреби, бюрократично отношение към

Digitized by Google

гражданите и др. Към тях са насочени усилията на първичните партийни организации за превъзпитанието им, вземат се безкомпромисни мерки против подобни прояви.

За подобряване вътрешния живот на първичната организация се издига ролята на партийните събрания. На тях се обсъждат и решават основни въпроси от живота на организацията и трудовите колективи. На вниманието на комунистите се поставят за разглеждане проблеми, свързани с производителността на труда, икономия на суровини и материали, с личния пример на комунистите в производството и в обществения живот, със състоянието на държавната, трудовата и технологичната дисциплина и др. Подобри се предварителната подготовка на материалите, които се обсъждат. Повече внимание се отделя на критичните бележки и предложения. Те се водят на отчет от партийните бюра и се дава отговор за тяхното изпълнение. В резултат на всичко това нарасна активността на комунистите.

За повишаване критичността на събранията по решение на общинския партиен комитет, в зависимост от проблема, който се разглежда, на тях изпращаме стопански, административни и др. кадри, независимо че членуват в друга организация. С това целим съответният ръководител да чуе критичните бележки и даде отговор за тяхното отстраняване. Не ни удовлетворява самокритиката на събранията, постигнатото не ни задоволява и нашият стремеж е пример да дадат ръководните кадри, като повишим изискванията към тях. Засили се контролът и проверката на изпълнението на решенията. На 2—3 месеца се прави отчет от бюрата за тяхното изпълнение.

Под ръководството на общинския партиен комитет първичните партийни организации мобилизират трудовите колективи за изпълнение на плановете по всички показатели. Това е нашият принос в борбата на окръжната партийна организация за претворяване в дела решенията на Единадесетия партиен конгрес.

ОРГАНИЗАТОР ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЗАДАЧИ

ИЛИЯ ИЗВОРСКИ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Дибич, Шуменско

Преди няколко години ни гостуваха съветски колхозници. Като ги развеждахме из района, попаднахме на един блок, засят с пшеница сорт „Безостая—1". Състоянието на посева беше лошо: рядък, с дребен клас, среден добив 180 кг от декар. Един от гостите подхвърли, че за „Безостая—1" това е нищожен добив. Това накара общинският партиен комитет и стопанското ръководство сериозно да се замислят как да се продължава занапред. Общинският партиен комитет организира изучаването на опита на съветските другари, на нашите челни бригади в борбата за високи добиви. На срещи с партийния и стопанския актив изяснихме необходимостта строго да се спазват технологиите при отглеждането на всяка култура. Те бяха разучени и тяхното

Digitized by Google

спазване стана въпрос на чест за комплексните бригади. Внедрихме и новите сортове пшеница „Садово—1“, „Левент“, „Златоклас“, „Вега“ и „Ведрина“, най-новия сорт ечемик „468“. Използваме и нови сортове царевица, слънчоглед и захарно цвекло.

Значително се подобри породата на говедата, предимно червено българско говедо, на овцете кавказко мерино. Настригът достигна 9,500 кг вълна от овца и сме национални първенци.

Особено голямо внимание отделя общинският партиен комитет за доставяне на нова високопроизводителна техника, която може да извършва няколко операции. Нашите механизатори работят предимно със съветска техника.

Главното в работата на общинския партиен комитет е провеждането на широка организаторска и политическа работа сред механизаторите, кооператорите и животновъдите. За тази цел се насочихме да повишим ролята на първичните партийни организации, на партийните бюра, на отделния комунист. Поставихме си задача да се преодолее оная психологическа бариера, която понякога води до неправилна, невярна оценка на собствените сили и възможности за изпълнение на поставените задачи. Отначало и членовете на общинския партиен комитет пригласяха на стопанските ръководители, че липсва работна ръка, че Шумен е близко до нас и най-работоспособните са в заводите и предприятията. Факт е, че при нас са предимно възрастни кооператори, много от тях са основатели на ТКЗС. Но не всичко бяхме видели, не бяхме разчели силите и възможностите и не знаехме на какво са способни тези, които работят на полето, във фермите и с техниката, когато са убедени. В това отношение много ни помогна Юлският пленум на ЦК на БКП за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на БКП. В работата на общинския партиен комитет с първичните организации и стопанското ръководство внесохме оня дух на взискателност, който изисква Юлският пленум.

Първичната партийна организация в ремонтната работилница обсъди на свое събрание въпроса за подготовката на техниката за прибиране на пролетните култури. Оценявайки, че не достигат механизатори, по предложение на комунистите се реши да се работи на удължен работен ден, а като комбайнери да се изпратят някои комунисти и комсомолци от работилницата. Поръченията бяха приети и изпълнени. Подобно събрание проведе и първичната партийна организация в двата производствени участъка.

По този начин на практика беше осъществено и изискването на Великотърновското съвещание за издигане ролята на партийните организации, на комунистите като решаващ фактор за мобилизиране на колективите за изпълнение на задачите, за повишаване на съзнателността и за формиране на новия човек. Разбрахме, че трябва да се разгърне по новому социалистическото съревнование и да издигнем ролята на субективния фактор, това, което изисква Юлският пленум на ЦК на БКП. Общинският партиен комитет и първичните организации приеха мероприятия за подобряване на индивидуалната работа с комунистите, с отделния механизатор, животновъд и кооператор.

Личният опит ни подсказа, че е нужно да се запознаят кооператорите, животновъдите и механизаторите с плана за 1976 година. Това и досега се правеше, но за 1976 година заедно с разясняването на плана поставихме и индивидуални задачи. Проведоха се срещи във всички производствени колективи, разясниха се новите задачи, заплануваните добиви, необходимият труд и материалните разходи. Запознаха се с начините на водене и отчитане на съревнованието, с материалните и моралните стимули. Положиха се много усилия за онагледяване на плана. Във всички села и бригадни станове се направи съдържа-

Digitized by Google

телна, навременна, конкретна и художествено издържана нагледна агитация. Целта беше основните задачи, които стоят пред селскостопанските труженици, да бъдат постоянно на тяхното внимание. На всеки механизатор се посвети по едно малко табло със снимка и основните задачи, които има той да изпълнява през годината. На други плакати с мобилизиращи лозунги се напомняше за плана и задачите, за изправността на техниката, за спазване на сроковете, каква технология да се прилага. На блоковете се поставиха табла с имената на механизаторите и какъв е заплануваният добив от културата.

Членовете на общинския партиен комитет и на партийните бюра направиха лични срещи с механизаторите и с всички, които имаха задачи по селскостопанското производство, водиха с тях задушевни разговори. Основна тема на разговорите беше какво прави всеки за изпълнение на обещанието. Така се роди идеята, която беше възприета от всички механизатори — цялата техника да работи денонощно, за да се спази обещаният срок за прибиране на царевицата — 15. X. 1976 г.

Стилът на работа на общинския партиен комитет и на първичните партийни организации се измени. Общинският комитет стана по-взискателен, търсеше отговорност, налагаше се, макар и неприятно, някои членове на комитета да бъдат наказани. Всекидневните оперативки изиграха своята роля, защото се искаше отчет и се поставяха конкретни задачи. По-взискателни станаха и стопанските ръководители в Дибич и с. Илия Блъсков.

Резултатът?! Успяхме да осигурим прибирането на реколтата от 21 000 дка есенници за 14 дни, на 4000 дка слънчоглед за девет дни и на 5200 дка царевица за 14 дни, при това с малко и нископроизводителна техника. Дневното натоварване на комбайните при прибирането на пшеницата стигна до 40 т на ден и 75—80 дка ожънати площи, а при царевицата за комбайните „КЦ—2М“ до 110 дка.

Оценявайки работата през лятната кампания, общинският партиен комитет постави задачата прибирането на реколтата от пролетните култури да протече по-стегнато. За целта се изгради общински щаб начело със секретаря на общинския партиен комитет. Дадоха се конкретни поръчения на членовете на комитета. Проведоха се събрания в първичните партийни организации, изградиха се местни оперативни щабове. Нови поръчения бяха възложени на повече от 20 комунисти. Първичната партийна организация в Илия Блъсков реши комунистите, механиците, полевъдните бригадири и др. през обедната почивка и след 18 часа да сменят механизаторите, за да може техниката да работи непрекъснато.

Членове на партийни бюра и профкомитети, стопански ръководители дежуряха на полето при хората, механиците непрекъснато следяха изправността на техниката и бързо отстраняваха авариите. По този начин се засили авангардната роля на първичните партийни организации, на отделните комунисти. Провежданите разговори с механизаторите доведоха до повишаване на личната им отговорност. Повиши се инициативността на отделните механизатори, те даваха различни ценни предложения, които бързо се приемаха. Така например по тяхно предложение беше създадена организация 1200 дка ливадно сено да се прибере за седем дни във вид на сенаж и бяха спестени 6530 лв. Пак по тяхна инициатива вместо три откоса, както през миналите години, тази година се направиха пет откоса на люцерната.

Силно въздействие за мобилизиране на хората оказаха писмата, които общинският щаб по съветски опит изпрати до всеки механизатор и неговото семейство. В писмата се посочва отговорността, която носи механизаторът, и голямата роля, която семейството може да

Digitized by Google

изиграе за повишаване на неговата работоспособност, ведро настроение и др.

За разгаряне на съревнованието наред с ежедневното му отчитане допринесоха и другите форми, които използвахме: вдигане на знаме в чест на първенеца; връчване на флагче при достигане на определени тонове; специални оперативни табла със снимки на най-добрите, всекидневни поздравителни телеграми, концерти, листовки, паметки, мълнии, тревоги и др.

На пет дни се обобщаваха резултатите и се връчваха материални награди. След завършване на кампанията до всички механизатори и техните семейства се изпратиха благодарствени телеграми. На най-добрите е направен кът с лозунг „Воювай с труда си за правото и щастието да кажеш: „Този свят е и мой!", където са сложени техните снимки, поздравителната телеграма от окръжния комитет на БКП и други материали.

От съществено значение за постигане на добри резултати се оказа подобряването на условията на труд и почивка за механизаторите на полето. На самите блокове се изградиха полски станове с подходяща украса, столова, баня и място за почивка. Сервираше се топла храна за всички от механизирания отряд. През нощта механизаторите се ободряваха с кафе и чай. Поставиха се и табла с постигнатите резултати и какви са предстоящите задачи. В резултат на това, което извършиха общинският партиен комитет и първичните партийни организации като политически органи, и с общите усилия на всички кооператори и механизатори планът и на четирите производствени участъка се преизпълни.

След приключване на кампанията общинският партиен комитет направи задълбочена оценка на извършената работа, посочиха се добрите и слабите страни, приеха се конкретни мероприятия за прилагане на такъв подход и в говедовъдния производствеи участък. Пристъпи се към усъвършенствуване организацията на работата за намаляване яловостта при кравите и увеличаване на млеконадоя преди всичко на основата на подобряване на работата с всеки животновъд. Направиха се размествания, подсили се партийното ядро. Комунистите получиха поръчения, всекидневно се отчита изпълнението на задачите от всеки човек. Първите резултати са положителни. Започна да се увеличава млеконадоят.

Подготвя се и предстои общинският партиен комитет да утвърди програма за работата на комунистите и безпартийните в селския общински народен съвет и отечественофронтовските организации по благоустрояването и хигиенизирането. В потребителната кооперация се разработват мероприятия да се подобри търговската мрежа и обслужването на населението с най-необходимите стоки. В общинския партиен комитет ще се утвърди обща програма за съвместната работа с обществените и стопанските организации.

Има и някои въпроси, които по-трудно се решават при нас. Трудностите произлизат от структурата на първичните партийни организации и структурата на АПК. Какво имам предвид?

Районът е разделен на два производствени участъка в полевъдството и два в животновъдството. Освен това при нас са част от дирекциите на АПК — трайни насаждения, зеленчукопроизводство и странични дейности. Чрез тези дирекции се поставят задачите на стопанските ръководители. И ето тук се явяват смущенията. Общинският партиен комитет трудно координира някои от задачите и възникват противоречия сред стопанските ръководители. В някои от партийните организации членуват комунисти от различните дирекции, при нас работят и осем специалисти с висше образование, 16 със сред-

Digitized by Google

но специално и повече от 20 среднисти в счетоводството и отчетници. На всички тях задачите се поставят от различни стопански ръководители, за което не навреме се информира общинският партиен комитет, тъй като не участвува в техните съвещания. Срещат се и редица други трудности. До известна степен се нарушава кооперативната демокрация, стопанските ръководители малко се допитват до обикновените кооператори. Кооперативните събрания вече почти не се провеждат освен делегатските за АПК и дирекциите. Трудно се координират и силите, по-трудно се прехвърля техниката от едно място на друго, а така става и с хората. В повечето случаи въпросите се уреждат след намесата на председателя на АПК, секретар на окръжния комитет на БКП или от ОНС.

ОБМЯНАТА НА ЧЕЛНИЯ ОПИТ

МАРИЯ ИОНОВА
секретар на общинския партиен комитет
в с. Гостилица, Габровски окръг

Като изпълняваме партийната повеля да изучаваме и прилагаме опита, който се ражда в живота, всичко ново в партийната работа, нашият общински партиен комитет търси различни форми и средства за неговото популяризиране. Използваме богатия и неизчерпаем опит на КПСС и новото в дейността на партийните комитети в страната. Посетихме градския комитет на Партията в Априлци, Ловешки окръг. На секретарите на партийните организации от нашата община беше разказано как работят там. Във Великотърновски окръг посетихме общинските партийни комитети в селата Камен, Поликранище и Джулюница. Запознахме се с новостите в работата на първичните партийни организации. Прочетеното във вестници и списания за наш и съветски положителен опит в партийната работа обсъждаме в общинския партиен комитет или в деня на партийния секретар. В зависимост от конкретните условия и необходимостта залагаме за експериментиране един или друг опит. Стремим се да не изпадаме във формализъм.

За всекиго от нас е ясно, че партийната работа е преди всичко и всякога работа с хората. Това изискване все още е слабо звено в нашата дейност. Затова, като се съобразяваме с конкретните условия в общинския партиен комитет, разработихме и приехме програма за индивидуалната работа с хората, по която работим вече една година. Въз основа на нея и първичните партийни организации набелязаха свои мероприятия. Те със задоволство се приеха от комунистите и резултатите са налице.

Ключов проблем за решаване на основните задачи, които стоят пред нас, е укрепването на връзките с трудовите колективи, със сдружените земеделци и с безпартийните. Особено полезни се оказаха срещите на членовете на общинския партиен комитет с трудовите колективи по различни въпроси. Разясняваме им решенията на ЦК на БКП, а след това в комитета обсъждаме проблемите, които ги вълнуват, и насочваме усилията си за решаването им. Все в тази връзка по-голямо внимание започнахме да отделяме на писмата, молбите и

Digitized by Google

жалбите на трудещите се, тъй като нашите хора от години наред за щяло и нещяло са научени да пишат до по-висшите инстанции, като прескачат общинския партиен комитет и другите местни органи. Затова се стремим да проучваме внимателно и грижливо въпросите, които те поставят, и да ги решаваме принципно и бързо.

Ще се спра на някои конкретни примери, резултат от индивидуалната работа с хората. Много добра дейност сред механизаторите косачи проведе през летния сезон секретарят на първичната партийна организация и член на общинския партиен комитет Йонко Димков. Заедно със заместник-секретаря Костадин Костов те бяха душата на бригадата. С личния си пример на най-добри косачи, с поведението си на комунисти те успяха да увлекат всички в активна работа. Навреме и качествено окосиха сеното, без да създадат затруднения на стопанското ръководство. Друг пример. Секретарят на първичната партийна организация и член на общинския партиен комитет Марин Тотев от цех „Петко Денев" в своята работа с хората обръща внимание преди всичко на всекидневното повишаване на трудовата и политическата им активност. Помага в колектива да се създава истинско другарство и взаимопомощ, взаимно уважение, дух на критичност и самокритичност в процеса на работата. Той дава пример, като открито критикува недостатъците, държи за работническата чест. Комунистът Асен Атанасов от с. Буря като бригадир от сутрин до късна вечер е между хората. От него те първи получават информация по всички въпроси. Той често е при овчарите, беседва с хората в полевъдството, с административния персонал, с водачите на моторни превозни средства. При тези срещи хората настояват да се отстранят слабостите, които се допускат, правят ценни предложения. Тях той внася в партийното бюро и стопанското ръководство за решаване. Много имена на комунисти могат да се изброят, които с личния си пример увличат след себе си безпартийните. При организиране на бригади в помощ на ДЗС през върховите моменти излязоха първи ръководителите, комунистите, на които бяха дадени предварително поръчения да отработят по 10 дни. Те поеха обещание и с чест го изпълниха. Начело на акцията стоеше като бригадир председателят на общинския комитет на Отечествения фронт. Агитация на безпартийните служители и комсомолците не беше необходима. Личният пример на комунистите като Стойчо Ряпов, Минка Попова, Пенка Глухова и много други увличаше останалите. А имаше комунисти като Иванка Раева, Райна Доксева и Дешка Лафчиева, които отработиха своите трудови дни през годишния си отпуск, тъй като естеството на работата им не позволяваше да отсъствуват през друго време.

Партийното поръчение, личният отчет пред партийната организация, ето кое караше комунистите така активно да участвуват в помощ на ДЗС. С това те вършеха и възпитателна работа сред трудещите се.

Комунистите от с. Гостилица натрупаха не малък опит по възлагането на партийни поръчения и борбата те да се изпълняват точно и в срок. Затова в продължение на повече от 20 години в селото кипи активен културен живот. Над 120 души участвуват в художествената самодейност на селото и половината от тях са комунисти. Ръководителите са първи. Участвуват секретарите на първичните партийни организации, председателят на съвета, началникът на цеха, директорът на училището, началникът на пощата, учители, специалисти в селското стопанство и др. В селото има естрадно-сатиричен състав — лауреат на три поредни републикански фестивала, певчески битов хор, фолклорен състав, мъжки хор, фотокръжок, фанфарна музика и др. Една хубава традиция, извоювана от селото с много труд и взискателност, с голямо себеотрица-

Digitized by Google

ние на комунистите. За тези успехи голям дял се пада на секретаря на читалищното ръководство комуниста Ганчо Раев. Той отдава голямо значение на индивидуалната работа с хората и търпеливо, в продължение на много години работи в това отношение. Неговия пример следват комунистите Димитър Кукуряков, председател на читалищното ръководство, Марин Рачев, председател на съвета за изкуство и култура, и талантливият и всеотдаен на това дело главен агроном на ДЗС Йордан Чуковски. Тези скромни, всеотдайни комунисти работят неуморно за изпълнение приетата от общинския партиен комитет програма за естетическо възпитание на населението.

За нас е ясно, че чрез издигане на личния пример на комуниста и умението да се работи с хората можем много неща да променим и да отстраним редица слабости, за които обърна внимание и Юлският пленум на ЦК на БКП. По опита на комунистите от Полтавска област в Съветския съюз отделяме по-голямо внимание при подбора на секретарите на партийните организации на членовете на партийните бюра и отговорниците на партийните групи. Издигнати са комунисти с по-високо образование, с по-голям политически и организационен опит. По-голям процент от състава на партийните бюра са работници. Активизира се работата на партийните бюра и на първичните партийни организации. На свои заседания партийните бюра разглеждат всички въпроси, които се отнасят до живота на партийните организации, като по-важните от тях се внасят за обсъждане на партийни събрания. Засилихме вниманието към изпълнение на партийните решения, които се записват в дневници както в комитета, така и в първичните партийни организации. Всяко тримесечие правим отчет как се изпълняват взетите решения, а първичните партийни организации извършват този контрол на партийни събрания.

Все във връзка с разпространяването на челния опит направихме алея на първенците, изложба за историческото минало на родния край. Редовна практика стана провеждането на поздравителни концерти за кръгли годишнини на трудовите хора. На тях се изказва заслужена признателност към труда им, уважение на личността, благодарност за работата им. Проведохме срещи с участниците в Отечествената война, политзатворници и партизани. Редовно се подготвят фотовитрини, отразяващи събитията в селата. Подготвят се от фотолюбителите филми за комунисти, челници в производството, диапозитиви, които се прожектират на подходящи тържества.

Едно ново мероприятие, първо по рода си за нас, бе съвместната вечер със строителната организация и културния дом в Габрово на строителната династия Сборчикови, най-голямата в окръга. Вечерта проведохме по сценарий от съветския опит. Мероприятието се посрещна с голям интерес от участниците в тържеството. Това уважение към хората, грижата на първичните партийни организации за тях ги окриля, прави ги по-дейни, по-инициативни в работата си. Общинският партиен комитет подкрепя и насърчава тези инициативи, грижим се бързо и делово да популяризираме положителния опит, като се стремим да не регламентираме дейността на първичните партийни организации.

Към какъв положителен опит са се насочили първичните партийни организации при нас. Вече две години териториалната първична партийна организация в с. Гостилица прилага съветския опит за личния самоотчет на комуниста. Много материали прочетоха комунистите, много колебания се изживяха. Някои слабоактивни партийни членове изказваха мнения, че всичко това е излишно, но упоритостта на партийното бюро и неговия секретар Иванка Раева наложи този успешен опит. Комунистите планирано се отчитат пред партийното

Digitized by Google

събрание. Това спомага да се повиши тяхната активност, да се издигне равнището на партийното събрание. Защото за всеки е ясно, че с малко работа самоотчет трудно може да се направи.

Партийната организация работи по опита на комунистите от гр. Петрич за междуличностните отношения в първичната партийна организация и трудовия колектив. Този проблем бе поставен на обсъждане в партийното събрание. Сега се подготвя анкета за отчитане на резултатите.

В цех „Петко Денев" досега работеха по проблема за изпълнение на партийните решения и поръчения. Има известни резултати особено от наказанията на тези, които не са изпълнили партийните поръчения. Положителна страна в работата на партийната организация е картотекирането на критичните бележки, направени от комунистите в партийните събрания. Партийното бюро при ДЗС творчески прилага опита на Ленинградската партийна организация за поставяне под контрол обществената ангажираност на комунистите. Направена бе специална таблица образец, в която се посочва каква е застостта на отделните комунисти. Оказа се, че те се разпределят в три групи: комунисти с голяма обществена ангажираност, със средна обществена заангажираност и без особени задължения, като не се взема предвид присъствието на събрания и плащането на членски внос. По тази таблица се контролира нормалното натоварване на всички. Изземват се част от задълженията на комунистите от първа група и се възлагат на тези от трета. Ако това не може да стане, дават им се временни поръчения с цел и те да се ангажират в активна работа. Заключителната оценка, която партийното бюро ще направи по този въпрос, ще покаже правилно ли е определена ангажираността на комунистите, изпълняват ли те уставното си задължение активно да участвуват в обществената дейност, да бъдат организатори на масите в изпълнение на предначертанията на партийната политика, помагат ли за повишаване авторитета и ролята на първичната партийна организация.

Наред с положителните страни в работата ни съществуват и редица слабости. В областта на партийната просвета нашите пропагандисти все още не спазват ленинското изискване, че най-доброто средство за възпитание на масите е живият, конкретен пример и образец да се сочи новото в живота, в партийната практика. Необходимо е да се развива у хората активност, самостоятелно мислене, способност да се ориентират при всяка обстановка да придобиват умението самостоятелно да попълват собствените си знания. Слабост при нас е, че все още някои стопански и административни кадри продължават да подценяват идейно-възпитателната работа с трудещите се по повод на важни стопански и други задачи. Направили сме сериозни опити за внедряване на гражданските ритуали, за борба с религиозните отживелици, но все още нашите ритуали остават недостатъчно обогатени идейно. Слабо е психологическото и емоционалното им въздействие върху хората. Слаби резултати имаме от идеологическата работа за укрепване на семейството и повишаването на неговата отговорност за правилното възпитание на децата. Недостатъчно противодействуваме на проявите, свързани с фетишизирането на вещите и превръщането им в измерител на социалния престиж на семейството, с неправилното разбиране за ограничаване броя на децата и на задълженията им в дома и обществото.

Ние си даваме ясна сметка, че резултатите от нашата работа ще бъдат толкова по-големи, колкото по-широко и по-задълбочено изучаваме, обменяме и разпространяваме положителния опит в партийната работа, който се ражда в изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на Партията.

Digitized by Google

РАБОТАТА С ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ПЕТЪР НАЧЕВ
секретар на общинския партиен комитет
в с. Лесидрен, Ловешки окръг

Нашият общински комитет винаги е проявявал разбиране за ролята и значението на обществените организации. Това уставно задължение да увлича и възпитава широките народни маси за изпълнение стоящите пред партийния комитет задачи ние решаваме чрез и във обществените организации.

Сега при изпълнението на решенията на Единадесетия партиен конгрес, на Тезисите на Централния комитет за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения и на решенията на Юлския пленум в работата на общинския партиен комитет все повече се утвърждават ленинските принципи за партийно ръководство на масовите организации.

Анализирайки проблемите и задачите, които Централният комитет на Партията постави пред партийните органи и организации по ръководството на обществените организации, приехме програма за работа с тях. Нашата цел е да повишим изискванията си към ръководствата на обществените организации. Преди всичко вземаме мерки за тяхното организационно укрепване и за провеждането на съдържателна идейно-възпитателна работа.

Защо се насочихме към партийно въздействие главно в тези две основни направления? Имаме предвид състоянието на организациите и големите задачи, които стоят пред тях за решаване в годините през седмата петилетка. Досегашната работа на някои комсомолски дружества, профорганизациите и низовите организации на Отечествения фронт не са в състояние да мобилизират силите на колектива за съдържателна идейно-възпитателна работа, а оттам и за изпълнение на напрегнатите, но по силите на колектива трудови, политически и културни задачи.

Някои слабости в работата на комсомолската организация през миналите години ни накараха да насочим вниманието на общинския партиен комитет към по-близка работа с младежта. Общинската организация на ДКМС и нейните дружества и комунистите, изпратени с поръчение на работа в ръководствата на Комсомола, не правеха необходимото за редовен и активен организационен живот. Събранията на някои комсомолски дружества се провеждаха кампанийно, при ниска активност. Идейно-възпитателната работа сред младежта все още не беше поставена съгласно изискванията на Февруарския пленум (1974 г.) на ЦК на БКП. Съществуваше наставнически подход и морализиране в просветната и културно-масовата дейност сред младежта. Не беше решена материално-техническата база за културно-масовите изяви на младите хора. В някои от селищата на общината като Славовица и Малка Желязна малко се прави за създаване на условия за пълноценно ангажиране на младежите в подходяща работа, за осигуряване на разнообразен живот и много от тях търсят работа по градовете. Това се отрази лошо преди всичко в решаването на икономическите проблеми в ТКЗС. Не така

Digitized by Google

стоят проблемите за младежта в другите две селища на общината. В Лесидрен и Кирчево картината е съвсем друга. В двете селища сега се трудят около 290 младежи. Попълнението идва от двете осмокласни училища и увеличената раждаемост през последните години.

В района на общината има 12 профорганизации с над 1500 членове. Те също проявяваха някои съществени пропуски и слабости. Имаше такива, в които беше принизено чувството за отговорност по изпълнение на плановете. Недостатъчна беше идейно-възпитателната работа за любов към предприятието, към колектива. Не се водеше борба срещу разхищаването на материални ценности. Съревнованието имаше формален характер.

Нередовен, кампаниен организационен живот водеха някои низови организации на Отечествения фронт. Тяхната дейност в много случаи се отъждествява с тази на съветника в района или със задачите на общинския народен съвет. Събранията се провеждаха в периода около избори или при изпълнение на самооблагането. Губеше се контролната дейност на низовите организации.

Как подходи общинският партиен комитет, какъв стил и методи внедрява през последните няколко години, за да отговори на изискванията, които се предявяваха от партийните документи по ръководството на обществените организации?

Като отчетохме допуснатите слабости в дейността на обществените организации, а оттам и в партийното им ръководство, ние подходихме конкретно при използване на обективните предпоставки и икономическите възможности при нас.

На територията на общината са разположени 4 селища с център с. Лесидрен и с население от 5000 жители. Икономическата структура на общината се характеризира с развита местна и държавна промишленост, в която работи около 60 процента от трудоспособното население и около 30 процента са в селското стопанство. Промишлените дейности са разположени в две от селищата, а в другите две селища хората са заети изключително със селскостопанско производство.

Всестранната икономическа, политическа и културна дейност общинският партиен комитет осъществява чрез десет първични партийни организации, в които членуват 270 комунисти, чрез държавните и стопанските органи, 6 комсомолски дружества, 12 профсъюзни организации и 36 низови организации на Отечествения фронт. Голяма помощ оказват другите масови организации като Българския съюз за физкултура и спорт, туристическото дружество, въздържателното, читалищата и пр.

На основата на тази обстановка общинският партиен комитет прие конкретни решения за подобряване партийното ръководство на Комсомола, профсъюзите и Отечествения фронт.

Към какво главно са насочени те.

Предвиждаме още повече да подобрим партийното ядро в ръководствата на обществените организации, като изпращаме с поръчение комунисти, като им оказваме помощ с пропагандисти. Препоръчваме на изпълнителния комитет на общинския народен съвет и стопанските органи да отделят ежегодно средства за подобряване на материалната база за спортна и културно-масова дейност, за обучение и професионално ориентиране на младежта, за издигане ролята на обществените органи и организации в социалното управление и много други.

Всеки месец общинският партиен комитет провежда срещи с ръководителите на политическите и масовите организации, на които се прави преглед за изпълнение на решенията, поставят се нови задачи и се дава отчет за организационното и идейно-възпитателното състояние в организациите.

Из средата на комсомолския актив се приеха през 1975 и 1976 година за членове на Партията 27 младежи. Подобри се партийното ядро в дружествените комитети, където с поръчение са изпратени да

Digitized by Google

работят 10 млади комунисти, а 3 от всичко 4 секретари са членове на Партията. В общинския комитет на ДКМС са избрани 6 комунисти от всичко 9 члена. Звената за политическа просвета се ръководят от опитни дългогодишни членове на Партията с богат организационен и пропагандистки опит.

В ръководствата на отечественофронтовските и профсъюзните организации с партийно поръчение работят 92 комунисти.

Комунистите на отговорна работа в обществените организации се отчитат за своята дейност пред общинския партиен комитет. На заседанията на комитета присъствуват секретарят на общинския комитет на ДКМС, председателят на Отечествения фронт, председателят на профсъюзите. Всяка година се приемат писмени оценки за тяхната дейност и перспективното развитие.

Активът на обществените организации се учи в звената за партийна просвета, а по профгрупи и низови организации на Отечествения фронт са изградени звена за икономическо обучение, по атеистична пропаганда, за нов бит и други. За пропагандисти са издигнати икономисти със средно и висше образование, историци и други учители. Особено полезна дейност развиват просветните звена в с. Кирчево.

Общинският партиен комитет се стреми да помага все повече да се разграничават функциите между различните органи и организации — обществени, стопански, държавни и пр. Всяка от тях да намери своето място, своите специфични форми на работа за решаване на общата цел. Така например профсъюзните организации станаха център по ръководството на социалистическото съревнование. Те организират обмяната на положителен опит, внасят предложения за стимулиране, за задължителните показатели. По тяхна инициатива се провеждат масови тържества, посветени на дългогодишния работник, ритуали при пенсиониране и постъпване на нови работници и други. Общинският комитет на Отечествения фронт пряко ръководи изпълнението на мероприятията по 61-во постановление на ЦК на БКП и МС, организира събирането на извънплановите отпадъци, грижи се за атеистичната пропаганда, способствува пенсионерите активно да се включват в изпълнението на селскостопанските задачи и др.

Този подход за решаване на многостранните проблеми, които стоят в общината, се оказа много верен и дава положителни резултати. Разграничаването на функциите повиши авторитета на обществените организации, издигна чувството им за пълноценност и лична отговорност.

Все в светлината за оказване помощ и партийно ръководство на обществените организации са и грижите да се решават по-добре проблемите за материално-техническата база. За нуждите на младежта обновихме съществуващите два младежки клуба, построихме две спортни площадки, футболно игрище, два спортни салона, от които един за борба, плувен басейн, закупени са необходимите спортни пособия. По предложение на общинския партиен комитет читалищната сграда в с. Лесидрен се предаде изцяло за ползване от Комсомола. Същата вече почти се превръща в дом на културата за младежта и цялото население. В нея е обзаведен и действува център за възпитателна работа на обществеността и народната милиция по съветски опит. За председател на читалището е издигнат секретарят на общинския комитет на ДКМС.

Обзаведен е и действува клуб на пенсионера. Осигуриха се от фондовете на предприятията, ТКЗС и от собствени приходи необходимите средства за финансиране мероприятията на обществените организации. Сега общинският комитет на ДКМС разполага с над 4000 лв., читалището с повече от 15 000 лв. Отечественофронтовските и профсъюзните организации също набраха значителни средства предимно от собствени приходи и преди всичко от оползотворяване на отпадъците в селищата и по предприятия. От тези средства за двата естрадни състава се закупиха музикални инструменти

Digitized by Google

и една духова музика. За нуждите на двете училища трудовокооперативното стопанство осигури два комплекта фанфарни инструменти. Ученическите ни състави са гордост за селата Лесидрен и Кирчево.

Оказаната помощ в организационната и идейно-възпитателната работа и създадената материална база предопределиха и по-високите изисквания от страна на общинския партиен комитет към ръководствата на обществените организации.

Какво е състоянието в организациите и как те работят за реализиране политиката на Партията в областта на икономиката, за решаване социалните проблеми и възпитанието на човека.

Сега събранията на комсомолските дружества се провеждат при по-висок интерес. Те разглеждат проблеми от научно-техническото творчество в производството, обогатени са формите за идейно-възпитателната работа с младежта. В дома на културата младежите провеждат разнообразна художествена самодейност. Само през миналата година политическият естрадно-сатиричен състав е изнесъл 32 програми в селищата на общината, окръга и страната. За тази му дейност самодейците бяха наградени с екскурзия в Съветския съюз. Под ръководството на клуба се организираха екскурзии до исторически места — Панагюрище, Копривщица, Шипка и много други.

Наскоро се проведе среща на три отряда, която се ръководеше от пионерския дом в Ловеч и общинския комитет на Комсомола. На нея присъствуваха бивши партизани, пионери и комсомолското дружество от Елпром, с което пионерите имат дружески взаимоотношения. В такъв състав се обсъди книгата „Бойният път на отряда „Христо Кърпачев". Тази среща беше изява на вълнуващи и незабравими часове и в същото време среща за нови трудови успехи в производствената дейност на пионерите и комсомолците.

Само през това лято комсомолците и пионерите заработиха в помощ на ТКЗС над 14 000 лева. В ръководните партийни, стопански, държавни и обществени органи в общината са включени 21 комсомолци. Много младежи са инициатори за високи трудови успехи в промишлените предприятия. Електродвигателните и пирографираните художествени изделия, които се изработват в предприятията от нашата община, намират пазар в много страни от чужбина. Сега вече много от младежите след завършване на училище остават в селата и участвуват в селскостопанските работи на ТКЗС. Затова своевременно и без външна помощ прибираме богатата плодова реколта.

Под ръководството на общинския комитет на Отечествения фронт картотекирани са всички пенсионери, трудоустроени и непълнозаети в общественото производство. През изтеклата година на всички бяха дадени поръчения за участие в прибирането на реколтата. В резултат на това около 1200 човекодни са отчетени в брането на малините, сливите и сенокоса. Събрани са и предадени около 70 тона метални отпадъци и 70 тона над плана месо от личното стопанство.

Разнообразните форми на работа в профорганизациите и преди всичко системното водене и отчитане на съревнованието под девиза „Всеки ден, седмица и месец с изпълнен график и план", осигуриха всички предприятия да изпълнят плановете си.

Все по-богат, плодотворен и разнообразен става животът в обществените организации в нашата община. С досегашната си работа общинският партиен комитет счита, че допринася за изпълнение поставените от Централния комитет на Партията задачи за активизиране участието на обществените организации в изграждането на развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

КРИТИКАТА И ОПИТЪТ

ПЕТКО РУСЕВ

Опитът на Партията и на масите е велико нещо. Критиката в единство със самокритиката е силно градивно средство. Правилното отразяване и разбиране на взаимоотношенията между тях е източник на непрестанното усъвършенствуване на начина на ръководство и работа. Вярното направляване на този сложен процес е доказателство за политическа зрелост, за марксистко-ленински стил.

1

На тая тема не може да се пише, ако не се обгърне и осмисли трудният, но богат път, който изминахме през годините на свободата. Както неведнъж е подчертавал др. Тодор Живков, изживеният и изстрадан период беше време, в което натрупахме невероятни материални, политически, идеологически, морални, естетически и пр. ценности. Ценности, с които всеки народ би желал да се гордее. Натрупахме опит, който справедливо се сочи за принос в теорията за изграждането на социализма, за творческо приложение на марксизма-ленинизма. Наш дълг е да пазим и да развиваме огромното наследство, плод на ръководната роля на Партията и на съзидателния труд на масите, да го превръщаме в извор на поуки, на дръзновение и мъдрост.

Народ, който не умее да тачи своите революционни и прогресивни традиции, той губи своята чест.

Над тая тема днес не може да се разсъждава, без да се вникне задълбочено в постановките на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум (1976 г.). Както има добри и лоши хора, така има и правилен или неправилен, научнообоснован или наукообразен опит. Критиката, изпълнена с духа на марксистко-ленинската диалектика, с методите на науката, е призвана да анализира, да обобщава, да филтрира, за да открива и утвърждава новото, да му разчиства пътя, да възпитава всички по примера на първенците. Кой друг, ако не тя е длъжна да съсредоточава своя сарказъм против създателите на отрицателните явления, да стеснява сферата на тяхната дейност, да осигурява профилактична система по целия фронт на социализма?

Справедливостта повелява да се даде положителна оценка на творческата роля на критиката и самокритиката в партийния и обществения живот, на нейния ценен принос за подобряване на работата, за отстраняване на недостатъците. В това направление Централният коми-

Digitized by Google

тет непрестанно дава пример — той излезе с редица основни документи, които определят целите и характера на критиката като закономерност на нашето развитие. В Партията и обществото съществуват благоприятни условия за осъзнаване и реализиране на тая закономерност.

Ще се спрем на някои въпроси, които според нас имат принципиално и актуално значение.

2

Всеки опит, било в материалната сфера, в партийно-организационната, в идеологическата, във възпитателната и пр. област, е дело на субективния фактор — партийни комитети и организации, стопански и държавни органи, профсъюзите, Отечествения фронт, Комсомола и т. н. Хората изграждат новото, положителното. То може да бъде плод на стихийно творчество или на планомерна организирана дейност. Масите, техните ръководители и организатори в периода на раждането на челния опит излизат на сцената с по-висока култура, инициативи, активност, дисциплина и отговорност. Челният опит е дело на таланта на труженците на социализма. В самия процес на неговото утвърждаване те още повече издигат своите знания, възпитават се в духа на комунистическите добродетели и т. н. Да вземем бригадата на Георги Цветков от с. Обнова, Плевенско. Нейните членове говорят не само за високите добиви, но и за другарство, за сътрудничество и пр. Положителният опит материализира чертите на комунистическия морал. Програмите, които бяха изработени в Пловдив и в Стара Загора, независимо от трудностите и препятствията повишиха познанията на кадрите за партийната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. В опита на тези комитети се откроиха такива ценни страни на ленинския стил като смелостта, новаторството, защото това беше време, когато доста теоретици, деци и журналисти не само че не бяха наясно по тоя проблем (този факт не е чак толкова лош?!), но имаха и отрицателно отношение. Трудностите по пътя към успеха не бяха малко. За кой ли път се потвърждава максимата — **новото се ражда в борба.** В тая борба се сблъскват идейността, културата, чувството към новото, смелостта, личната отговорност и изостаналостта в мисленето, равнодушието, безконфликтното поведение, бягството от дълг пред Партията и пр.

В условията на социализма новият опит обхваща както материалните ценности, така и повишеното изкуство да се ръководи, да се управлява; обхваща развиващите се и по-богати комунистически добродетели — готовност за саможертва, да поставиш над себе си обществените интереси, да формираш взаимоотношения на другарство, сътрудничество, взаимопомощ. Положителният опит е могъщ фактор за комунистическо възпитание. Неговите ваятели се очертават като хора, които се извисяват над съществуващите норми и се превръщат в пример за всички по пътя към комунизма. Тази природа на новото именно обосновава и характера на критиката, претенциите към нея. Тя е длъжна да навлезе в цялата гама от взаимозависимости, в цялата сложност от проблеми, преди да произнесе своята дума. Иначе ще се получи едностранчивост, ограниченост и формализъм.

Не мислете, че борбата за новото излиза на обществената арена в рицарски одежди. Не! Тя е прикрита зад „принципиалната грижа", зад сладникавото чуруликане на собственото клонче за скромността, зад акробатическите премятания от една на друга позиция, та трудно се

Digitized by Google

ориентирваш кой стои пред тебе. Оня ли, който беше против, а сега след победата пръв ръкопляска, даже и приема поздравления и от него не можеш да се вредиш две слова да кажеш. Да не споменаваме шаблона и формализма... Да не допълваме с проявите, които съдържат високи тонове, когато нещата засягат личните интереси. Макар и да не са типични за нашия начин на живот, тия злини съществуват и могат да нанесат вреда. Тяхното признаване не е признак на слабост, а юлска дързост, за да се въведе пълен ред във всеки участък, за да получи всеки справедлива оценка за своя труд, за да не се позволява да се живее на чужд гръб, за да не се допускат огорчения в талантливите и способни умове и творци, ония, които винаги стоят на първите позиции и първи се хвърлят в боя, за да не се дава възможност на еснафската „добродетел" да пуска корени. Юлският пленум (1976 г.) иска от нас да обгърнем с любов и грижа, да защищаваме и помагаме на честните и способни зидари на нашата епоха и същевременно да подложим на остра критика ония, които задържат прогреса. И всичко това да бъде обмислена и направлявана дейност, в която обичта към човека никога не бива да ни напуска.

Всичко казано дотук може да има най-различни форми, да се показва на различни равнища, да съществува на отделни степени, но то е част от конфликтната реалност, част от противоречията по нашия път напред към комунизма. Пред Юлския пленум др. Тодор Живков обобщи всичко това в понятието сблъсък. Юлският пленум ни даде пример как да се отнасяме към тях. Смело, открито да навлезем, да ги разрешаваме, да ги преодоляваме. Същевременно никакъв субективизъм, никакъв произвол!

Виждаме каква сложна обстановка е възможно да се създаде. Обстановка, която да завладее цял трудов колектив, град или окръг. Във взаимоотношенията между колектив и личност, личност и личност, ръководител и колектив борбата за победата на новото да стане съдба на всички, да ги раздели, да предизвика спорове, да породи колебания. Най-лесното тука е да опростим явленията, да ги представим само като черно и бяло, като плюсове и минуси.

В нашето наследство, както посочихме, има хубави традиции. Партийната критика винаги е била страж на достойните синове на Партията и народа. Тя е стояла на висота, когато е ставало дума за партийни, за общонародни интереси. Нямаме право да се отказваме от наследството, нито някой ни е разрешил да мислим, че светът е започнал с нашето появяване. Опазил ни бог! Но Единадесетият конгрес и Юлският пленум настояват да отидем по-напред в анализа и самоанализа. И ако ги направим, ще видим, че в наши творения, за да има конфликтност, нареждаме един против друг положителния и отрицателния герой, доброто и лошото. И, естествено, започваме да утвърждаваме първите и да отричаме вторите. Нямаме сили да поддържаме тезата, че тука отсъствуват конфликтът, противоречията. Но нямаме сили да подкрепим и другата позиция — това изчерпва проблема за разрешаването на сблъсъците, за дълга на критиката. Ако действително сме решили да доведем работите докрай, би трябвало да изкараме борбата за раждането и утвърждаването на новото на преден план. Тогава вече ще се сложи край на схематичната конфликтност, а дейността на субективния фактор ще се отразява като сложен, взаимопроникващ процес. Критиката е длъжна да разкрие цялата гама от сблъсъци, преходите от едно в друго състояние, за да се дойде до онова положение, когато субективният фактор вече е поел отговорността да действува. Да разкрие сложния му душевен и мисловен свят. Да открои мисловния и душевен мир на ония, които пречат и за какво пречат. По този път критиката ражда любов, възпитава в отрицание. Тя

Digitized by Google

се откроява като **градивен фактор**, който владее противоречията в нашето развитие, помага те вярно да се разрешават. Предметът на нейните тълкувания ще се прехвърли от събитието към **твореца, към субективния фактор**, което има подчертано голямо значение за изпълнението на партийните решения.

В тази насока именно критиката има много да прави, сериозно да се преустройва. В доклади, статии, предавания преизлишно се говори за събития, за явления, за факти. Проклинат се безстопанствеността, кражбата, бюрократизмът, формализмът. Изразите не се пестят — и злъчни, и саркастични, и заплашителни. Но от тях споменатите по-горе отрицателни явления не трепват. Те не чувствуват нищо. Получава се парадокс — самият крадец е доволен от нашата критика. И той вика: „Дръжте крадеца".

Даже се стига дотам — понякога положителният опит се популяризира, но неговите откриватели, мотивите им за дръзновение, начинът им на живот и пр. или остават в сянка, или се премълчават. Възможно е да се споменават, но не се описва какво те са изживявали, мечтали, какво ги е ръководило, когато са пристъпили към нарушаването на съществуващото. Какви трудности е имало и как са преодолени, къде е било мястото на партийната организация, на държавните и стопанските органи, на профсъюзите, на Отечествения фронт и Комсомола. И така, унасяйки се в описанието на технологиите, на операциите (без което не може), забравяме една от основните задачи на критиката — **да учи на стил на мислене, на работа, на управление.** Стил, в който цари партийност, неспокойствие и неудовлетвореност, самокритичност и критичност, единство между думи и дела.

Като продължаваме разсъжденията си по тоя път, стигаме и до друг проблем — до управленческото изкуство, до стила на ръководните органи. Или казано по-свободно, взаимоотношението между опит и критика има и своите управленчески страни. Те се отнасят до създаването на гъвкава и прогресивна нормативна система, организация и заплащане на труда, до такъв начин на работа във всеки отдел, сектор и пр., които винаги да са готови да помагат за внедряването на челния опит; никога да не създават пречки или както говори народът, с нищо да не се тровят душите на новаторите и челниците. В това отношение извънредно много расте ролята на първичните партийни организации като последователни закрилници на всички, които със своя талант и труд обогатяват нашата реалност. Оттук и друго задължение на критиката — да раздипля цялата сложност на управлението на обществените дела, защото и в тази сфера нещата също не са прости. Формалистът се прикрива зад закона, бюрократът — зад правилници, нормативни актове (спомни си филма „Премия"!). Борбата против беззаконието схематично се пренася върху прогресивните тенденции и т. н. Ако критиката не навлезе и в тия процеси, ако както златотърсачите не пресее златните зърна, за да обрисува **образецът** на ленинския стил и не покаже пълната несъстоятелност на мудността, на сковаността и ниската култура, тя не би изпълнила своя дълг към Партия и общество.

Опитът изисква критиката така да се преустрои, щото да дава и **методиката** на неговото раждане и битие; да разкрива съкровището от мисли и добродетели, изпълнили субективния фактор, който го е сътворил. На тоя фон да разголва бедността на консерватизма и застоя. Критиката да завършва с конструктивни предложения. Да тежи със своята градивна сила и обич към човека.

Digitized by Google

3

У Ленин има много поучителна мисъл: „Цялата работа е в това — пише той, — да не се задоволяваме с уменето, което е изработил у нас предишният ни опит, а да вървим непременно по-далеч, да се стремим да достигнем непременно повече, да преминаваме непременно от по-леките задачи към по-трудните. Без това не е възможен изобщо никакъв прогрес, не е възможен и прогрес в социалистическото строителство."

Като прочетохме тия Ленинови редове, мисълта ни спря върху един факт, който съвсем не е радостен. Преди години у нас по примера на Съветския съюз бяха създадени планове за социално-икономическо развитие за предприятия, общини и градове. В Съветския съюз сега се разработват такива планове за цели области и т. н.

Но ето годините си вървят, а плановете не се подновяват, за тях не се пише, а критиката мълчи.

Явиха се и нови понятия — насрещните планове, а нещата не се изясняват. Имаме си институти, правят се симпозиуми, отчита се дейност, но тия въпроси чакат своя критически анализ и обобщение.

Всъщност опираме до два въпроса:

— Ролята на критиката против инерцията, против неправилния стил в научни институти, против планови, против партийни, държавни и профсъюзни органи и дейци, против тяхното изоставане от живота. Опираме до класическата функция на критиката да се бори против слабостите и грешките.

— В момента обаче на предни позиции излиза друга функция на критиката, което с всеки изминат ден придобива все по-голямо значение. Става дума за нейното умение не само да анализира, да обобщава, но и да стига до изводи, които вече ще ни помогнат да стигнем по-надалеч. Да, говорим за **конструктивната роля** на критиката и самокритиката. Правилно! Ще бъде обаче погрешно, ако тая роля се сведе само до предложение да се измени или подобри положението в обекта, в предприятието, в стопанството, в учреждението и пр. Посочихме вече — това е необходимо, полезно. От него не бива да се отказваме. Но сега вече е нужно друго.

Ще си послужим с пример, за да бъдем разбрани по-добре.

У нас има доста комплексни планове, изработени върху научни основи. Използвани са методите на система от науки при най-строго спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот. Същото се отнася и до културата на труда в партийния апарат и пр. Но ето сега е наложително да се отиде по-напред, да се внесе в комплексното планиране и подходът на умножаващия се ефект, да се подредят операциите така, че качеството на всяко предшествуващо звено да определя растящия ефект от следващите и пр. Проблемът за **качество и ефективност** налага по-сериозно да се помисли върху комплексното планиране. Да се изучи досегашното, да се осмисли натрупаното и чрез критическия анализ да се върви напред. В този миг се крие и силният заряд на конструктивното начало в критиката. Да отива от обобщаването на практиката към абстрактното мислене, което после отново да се върне към практиката. Освен тоя свой дълг тя трябва да следи, да контролира; да казва справедливото слово дали този процес се разбира от кадрите, дали се осъществява на дело. И над всичко — принципиална научнообоснована оценка от придвижването напред има ли ефект или се вдига прах. Качеството и ефектът от работата да станат същина на критиката и самокритиката.

Digitized by Google

Но и тук стои двояка задача: критиката е призвана да се грижи дали има ефект от нея и същевременно да преценява дали това, което се върши, обогатява опита на Партията и масите. Както виждаме, и **конструктивната функция** на критиката не е също така проста, елементарна. Защото особено в обществената дейност всичко може да е подредено образцово, комплексният план да е издържан, мероприятията да следват своя логичен път. Но... Но моралът на даден ръководител се отдалечава от ленинските принципи и норми; съкварталците виждат, че се взема квартира, а после се дава под наем; хората виждат изобилие от държавни коли, които в празнични дни, без да имат право, кого и какво ли не возят и... и веригата на ефекта от идеологическите и организационните мероприятия се прекъсва...

Ролята на критиката в развитието и обогатяването на опита обхваща именно дали с новото, което създаваме, увеличаваме материалните, моралните, политическите, идеологическите ценности, дали отражението сред масите носи ефект, издига тяхната съзнателност, организираност и активност.

4

Днешният опит на Партията и масите се характеризира с научна обоснованост и издържаност. Науката е непосредствена производителна сила. Разнообразяват се формите на интеграцията между наука и практика. Твърдението, че у нас всичко се строи на научни основи, отразява много вярно степента на нашето развитие. Характерно за дейността на партийни комитети и организации е, че те преди да пристъпят към разрешаването на даден въпрос, извършват научни проучвания, използват научни методи. България е наситена със специалисти, а научната мисъл е достъпна за всеки трудещ се. Да не говорим за многообразието от форми за квалификация и преподготовка на кадрите. Може да имаме слабости, но това, което отбелязваме, е истинско достойнство за силата на партийната линия.

Тази нова реалност поставя нови изпитания пред критиката. Казано най-кратко — **на тая научна обоснованост на опита на Партията и масите и тя трябва да отговаря с научност.**

Без марксистко-ленински мироглед можеш ли да вникнеш в същността на социалните процеси?

Партийната, а и всяка управленческа работа има педагогически, психологически и други страни. Как ще ги изясняваш, ако не познаваш методите на тия науки?

Според нас сега това е един от най-важните въпроси, които стоят пред всеки, който се е наел да критикува. Тя, критиката, не е шум, не е проклятие, а спокойно, мъдро, логично изложение, почиващо на вярното отразяване на фактите и дейността на хората и научното им обяснение, завършващо с научнообоснован извод. Другото може да бъде дребнотемие, да ухае с евтиния парфюм на бедната сензация.

Да, днес Партията и нейните кадри управляват, като успешно използват научните категории. А това налага **критикът**, особено когато е научен, партиен, държавен деец или журналист, да познава материалистическата диалектика, да владее методите на обществените науки като социално управление, партийно строителство, педагогика, социална психология и пр. Без тях той не може да се ориентира в гората от хора и факти, не би успял да отдели житото от кълнцата, да долови прогресивните тенденции. Всезнаещи люде няма. Но в областта, която наблюдаваш, трябва добре да познаваш, да знаеш и да използ-

Digitized by Google

ваш научните методи, пригодни, отнасящи се до нея. Без този елемент градивната критика няма да се построи.

Но ще бъде вредно, ако тези изисквания пренесем изцяло върху характера на критиката отдолу, която съдържа в концентриран вид опита и мъдростта на масите. Тук не винаги трябва да се търсят научност, а с голямо внимание и грижа да се отнасяме към предложенията и критичните бележки на народа, да организираме системна отчетност за тяхното изпълнение. Ако се подцени тоя момент, ще настъпи ограничаване на критиката.

5

Критиката! Преди да започнеш да я упражняваш, сам даваш ли пример на човек, който е приятел на положителния опит. Във взаимоотношенията с хората проявяваш ли другарство, взаимопомощ. Или говориш за дисциплина, а сам я нарушаваш. Вдигаш шум до небето против безпринципни прояви, а при първа възможност не пропускаш случая, щом ти е изгодно, сам да ги извършиш. И тъй нататък. Тия неща не са дребни. Те всеки ден и час формират колектива, възпитават го. Отбелязахме вече, че целта на критиката е да отстранява тия недъзи. Но тя най-добре ще изпълни тези свои задължения, когато нейният субект сам е очистен, сам води борба да бъде принципиален и праволинеен деец или член на колектива. Ето къде критиката, самокритиката и самоанализът най-добре се сливат и стават силно средство за израстване на съвременния строител на социалистическия начин на живот.

* * *

Цялата страна отговаря на призива на Централния комитет за всенародно съревнование с нови инициативи. Още от първите дни на новата година масите атакуват смело показателите на народностопанския план. Да утвърждава ентусиазма, активността и съзнателността на трудещите, да ги брани от отрицателните явления — това сега е първостепенен дълг на критиката, като един от лостовете за нашето движение напред.

Digitized by Google

НАУЧНИТЕ ПОНЯТИЯ И КАТЕГОРИИТЕ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Л. А. СЛЕПОВ

Всяка обществена наука, включително и партийното строителство, оперира с научни понятия и категории. Те, както учи В. И. Ленин, са степени на опознаване на действителността, изразяват и изобразяват процесите, които стават в околния свят, в обществото, развитието на тези процеси. Форма на отражение на природата, а следователно и на обществените явления в съзнанието на човека са понятията, законите и т. н.[1]

Комунистическата партия на Съветския съюз, братските комунистически и работнически партии, световното комунистическо движение в своята цялост са насъбрали огромен исторически опит, който изразява процеса на изграждането на Партията на работническата класа, нейната многостранна дейност. Партийното строителство като наука отразява в своите изследвания и обобщения този опит. То се опира на разработените и всестранно обосновани от В. И. Ленин научни понятия, на категориите на партийното строителство. Тези ленински основни положения получиха понататъшното си развитие в решенията и документите на КПСС.

Значителни успехи в творческото развитие на ленинското учение за Партията, на теорията и практиката на партийното строителство бяха постигнати в последно време. В материалите на конгресите на КПСС, в статиите и изказванията на Л. И. Брежнев, излезли в издадения неотдавна сборник[2], научно са обосновани актуалните проблеми на партийното строителство в условията на борбата за комунизъм, излагат се закономерностите на развитието на Партията, на повишаването на нейната роля, принципите и нормите на партиен живот, на партийното ръководство на държавните и обществените организации, на стопанското и културното строителство.

В учебното пособие по партийно строителство и в другите издания се разглеждат основните категории и понятия, присъщи на партийното строителство. При това в учебника се препоръчва те да се разглеждат в процеса на изучаването на всички проблеми, което дава възможност дълбоко да се разкриват същността и практическото им прилагане. Но това, разбира се, не изключва разглеждането и на всички научни понятия и категории на партийното строителство на едно място, да речем, в уводната глава и в уводната лекция за предмета и съдържанието на партийното строителство.

Необходимостта от специално разглеждане на научните понятия и категории на партийното строителство произтича и от това, че в литературата по партийно строителство нерядко се допускат различия при осветляването им, стига се до тяхното отъждествяване. Дори в такава книга като „Лекции по партийно строителство", издадена от издателство „Мысль" през 1971 г., са допуснати и неясни формулировки на научните категории на партийното строителство. Това се отнася преди всичко до закономерностите на партийното строителство. В едни случаи авторите говорят, че идейните и организационните основи на Партията определят закономерностите на нейното развитие, а в друг че те самите са закономерности на нейното развитие.[3]

Преди да преминем към конкретното из-

Статията със съкращения препечатваме от сп. „Вопросы истории КПСС", кн. 8/1974 г., с. 102.

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 38, с. 173.

[2] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство, Парт. издат, С., 1974.

[3] Лекции по партийному строительству, вып. 1, М., 1971, с. 54, 59.

Digitized by Google

ложение на научните понятия и категориите на партийното строителство, е необходимо да отбележим, че тъй като основен метод на партийното строителство, както и на другите области на познанието е диалектико-материалистическият метод, научните му понятия и категории се опират на закономерностите и категориите на тази най-обща наука — на марксистко-ленинската философия, а така също и на политическата икономия, на научния комунизъм и историята на Партията, от която се е отдиференцирало и самото партийно строителство. Партийното строителство като специфична област на научното познание не може да мине без общосоциологически, икономически, политически и историко-партийни понятия и категории Само познанието за последните дава възможност успешно да се изследват закономерностите и категориите и на самото партийно строителство.

Същевременно, като са свързани с общосоциологическите, икономическите, политическите и историко-партийните понятия и категории, категориите на партийното строителство са тяхна конкретизация и изразяват специфични области на знанието.

* * *

Задача на партийного строителство, както и на всяка наука, е преди всичко **да изяснява обективните закономерности** на процесите, които изучава. Теоретическото познание, сочеше В. И. Ленин, е длъжно да разкрива обективната природа на изучаваното явление или процес, неговите всестранни, устойчиви взаимовръзки, да проследява закономерните тенденции на развитието им. Анализът на явлението, събитието, на натрупания опит е призван да показва връзката им с други явления, събития, да разкрива управляващите ги закономерности. Това издигане на особеното до всеобщото е по същество намиране на закона, на закономерността. Теоретическото обобщение на историческия опит на КПСС, на международното комунистическо и работническо движение даде възможност да се разкрият основните закономерности на развитието на марксистко-ленинската Партия, да се покаже техният обективен характер, обусловеността им от потребностите на революционното движение. Марксизмът-ленинизмът учи, че своята историческа мисия работническата класа може да изпълни само ако бъде по съответен начин организационно и идейно сплотена.

На основата на изказванията на К. Маркс и Ф. Енгелс за характера и типа на политическата организация на работническата класа В. И. Ленин в условията на епохата на империализма и пролетарските революции, на прехода от капитализма към социализма разработи учението за Партията на работническата класа от нов тип, основно различаваща се от партиите на II интернационал. В. И. Ленин разглеждаше въпроса за Партията на работническата класа, за закономерностите на нейното развитие в тясна връзка с основните проблеми, стоящи пред човечеството в съвременната епоха, на която са присъщи качествено нови черти в характера, темповете и мащабите на световния революционен процес. Ленин създаде действително революционна партия на работническата класа, която в новите условия въглави борбата на пролетариата за революционни преобразования на обществото, стана ръководна сила на революционния преход от капитализма към социализма и комунизма.

Най-важна обективна закономерност на развитието на марксистко-ленинската партия е непрестанното нарастване на нейната ръководна роля в работническото движение. Ленин решително осъждаше лидерите на меншевизма и на западната социалдемокрация за това, че те отричаха „активната, ръководяща и насочваща роля, която могат и трябва да играят в историята партиите, които са осъзнали материалните условия на преврата и са застанали начело на напредничавите класи"[1]. В противоположност на ревизионистите Ленин считаше, че ръководната роля на Партията като обективна закономерност се осъществява не само в един определен период на развитието, а на всички етапи на борбата за революция и за социално преобразуване на обществото. Закономерността да се повишава ръководната роля на Партията с още по-голяма сила се проявява в периода на строителството на комунистическото общество.

В. И. Ленин дълбоко обоснова **главните закономерности на партийното строителство.** Като посочи зависимостта на авангардната роля на Партията от нейната теоретическа въоръженост, той подчерта: „Без революционна теория не може да има и революционно движение"[2]. **Към другите закономерности Ленин отнася:** необходимостта от висока организираност на Партията, от такова нейно изграждане, което да осигурява единство на действията и най-пълна изява на революционната активност на партийните маси, както и на цялата безпартийна маса работници и на другите трудещи се; зависимостта на ръста и състава на партийните редове от класовите сили, които са социалната база на Партията, и на първо място от работническата класа, която образува, отделя и подхранва Партията; зависимостта на боеспособността и успешната дейност на Партията от нейните връзки с работническата класа, а чрез нея и с всички трудещи се маси; укрепването на Партията по пътя на преодоляването на вътрешнопартийните противоречия и разно-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 9, с. 32.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 5, с. 384.

Digitized by Google

гласията по повод на едни или други принципи и методи на борба: очистване на Партията от враждебни елементи и от случайни хора, които нямат нищо общо с нея; борба за чистотата и единството на партийните редици на марксистка основа; зависимостта на организационните форми на Партията от съдържанието на нейната дейност, от конкретно-историческата обстановка и произтичащите от нея политически задачи. Закономерност на партийното строителство стана и развитието на Партията на работническата класа от авангард на класата до авангард на целия съветски народ.

На марксистко-ленинското учение за Партията на работническата класа, основаващо се на определени закономерности с обективно значение, съвременните ревизионисти, като във всичко повтарят буржоазните социолози, се опитват да противопоставят различни концепции и да фалшифицират комунистическите възгледи за Партията. При цялата пъстрота и противоречивост на становищата им обаче никак не е трудно да се открие единната им опортюнистична основа и общността на целевата им насоченост. Тя се свежда до стремеж да се доказва, че не съществували обективни закономерности в строителството и дейността на Партията, че тези процеси били субективни. При това ревизионистите не се спират пред никакви средства и методи за извращаването на марксистко-ленинското учение за Партията. Така например изключената от Италианската комунистическа партия Р. Русанда, която влиза в групата „Манифесто", се опитва да докаже, че като че ли у Маркс „не можело да се намери такава теория за Партията" като ленинската. Някои други ревизионисти пък твърдят, че Ленин бил създал Партията в Русия, без да се опира на каквито и да е закономерности, а като се ръководел само от специфичните вътрешни условия в страната. А поради това пък, пак според тях, и ученето за Партията било пригодно в най-добрия случай само за изостанали страни. Така австрийските опортюнисти Е. Фишер и Ф. Марек обявиха Партията от нов тип само за руско явление, свързано с някаква си особена интерпретация на марксизма от Ленин. Такава гледна точка застъпва и ренегатът Р. Гароди, който се изказва против Партията от марксистко-ленински тип и дели марксизма на национални и регионални доктрини.

Като твърдят, че Маркс и Енгелс не са се занимавали с теоретическа разработка на организационните основи на Партията, че те са се ориентирали по стихийното работническо движение, ревизионистите се опитват да противопоставят основоположниците на научния комунизъм на В. И. Ленин, който уж надценявал ролята на Партията в революционния процес. Подобни версии не издържат никаква критика. Маркс и Енгелс обосноваха обективната закономерност да се създава самостоятелна партия на работническата класа, нейната идеология и организация. В. И. Ленин се прояви като първи последовател на тяхното учение, разви го при новите условия, при условията на империализма и пролетарските революции. Ленинското учение за Партията на работническата класа се опира на идеите на Маркс и Енгелс.

Що се отнася до онези от опортюнистите, които се опитват да дискредитират Партията от ленински тип, обявявайки я пригодна само за Русия, трябва да се каже, че това им е потребно само за да могат в съответствие с идеалистическите концепции за „плуралистичния социализъм" по същество да разрушат марксистко-ленинската партия и да я сведат до положението на организация, неспособна да оказва решаващо влияние на развитието на обществото. Тези си намерения ревизионистите най-често маскират с едни или други национални особености.

Разбира се, националните особености, неедноквостта на политическите условия в различните страни слагат известен отпечатък и върху Партията на работническата класа. Но тези особености не засягат и не могат да засягат основния характер на пролетарската партия от нов тип, който се обуславя от общоисторическите закономерности на работническото движение. Класиците на марксизма-ленинизма анализираха най-дълбоко обществените явления, забелязаха тяхната повторяемост, обобщиха конкретното им проявление в различните страни и стигнаха до общата закономерност. Колкото и индивидуално, национално обособено да е едно или друго явление, ако то не е случайно, в него се разкриват общи черти, които го правят закономерно. А това означава, че методологически принцип на марксизма-ленинизма, от който не бива да се отстъпва при решаването на теоретическите и практическите въпроси, е точното съобразяване не само с частното, но и с общото. Защото без отчитане на общото, на същността на явлението, не може да се разбере и различното, неговата специфика.

Ученето за пролетарската партия, както и марксистката теория въобще, израства не от националните условия, а от „съвкупността на революционния опит и от революционната мисъл във всички страни на света"[1]. В своя труд „Пролетарската революция и ренегатът Кауцки", опровергавайки измислиците на ревизионистите, В. И. Ленин пише, че теорията е разсъждение за „общите (а не за национално-особените) класови основи..."[2] Ленинското учение за Партията на работническата класа, за обективните закономерности на нейното изграждане и развитие има интернационално значение.

* * *

Обоснованите от В. И. Ленин закономерности лежат в основата на научните понятия и категории и преди всичко на организационните принципи или, което е едно

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 21, с. 355.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 28, с. 259.

Digitized by Google

и също, на организационните основи на Партията.

Организационните принципи (основи) — това са тези теоретически положения, които определят основния тип на самата Партия. Това са изходните идеи за класовата същност на Партията, за нейната роля и място в обществото, за изграждането ѝ, това са основните възгледи на марксизма-ленинизма за организационните отношения в Партията, които осигуряват изпълнението на нейната роля като ръководител на работническата класа и на широките маси на трудещите се.

За разлика от буржоазните и дребнобуржоазните партии, които нямат устойчиви принципи, марксистко-ленинските партии наред с идейните си основи придават голямо значение и на организационните принципи. В борбата си за изработването им болшевизмът за пръв път се противопостави на партиите на II интернационал още на етапа на създаването на партия от нов тип. В. И. Ленин посочваше, че борбата с меншевиките по организационните въпроси започна „със спора за организационните принципи"[1]. В тази борба за организационните принципи думата беше за това, каква партия да бъде създадена — аморфна, разпусната или боева, крепко сплотена, добре организирана, готова да води работническата класа на борба против експлоататорите.

Характерът на организационните отношения в Партията, нейната дейност се определят не от случайни мотиви, както обичат да бръщолевят буржоазните фалшификатори и съвременните ревизионисти от всички разновидности. В своите трудове „Какво да се прави?", „Писмо до другаря за нашите организационни задачи", „Крачка напред, две крачки назад" и други Ленин подчертаваше, че характерът на организацията на всяко учреждение естествено и неизбежно се определя от съдържанието на дейността на учреждението. Развивайки творчески учението за Партията на работническата класа, Ленин доказа, че организационните принципи имат исторически закономерен характер.

Както вече отбелязахме, понякога смесват организационните принципи със закономерностите на развитието на Партията, вземайки ги за тъждествени понятия. А между впрочем принципите са производни от закономерностите. Принципите са отражение на обективните закономерности, практическо тяхно пречупване. Практиката довежда съзнанието на хората до разбиране на закономерностите, на повтарящите се вътрешни връзки на едно или друго явление, събитие и на тази основа до формулиране на принципите. Принципите за строежа и дейността на Партията се определят от историческата мисия на работническата класа, от условията на класовата борба, от закономерностите на развитието на самата Партия, от нелите и задачите, които тя поставя пред себе си.

Организационните принципи на революционната Партия на работническата класа се обуславят от обективната необходимост от висока организираност на Партията, произтичаща от трудните и сложни условия на класовата борба, от величавите по своите мащаби и дълбочина задачи, свързани с извършването на социалистическата революция и със строителството на новото общество. За да е способна да преодолява бясната съпротива на враждебните класи, умело и твърдо да осъществява ролята си на ръководител на масите, Партията е длъжна не само да бъде въоръжена с революционна теория, но и да бъде изградена на такива организационни начала (основи), които да осигуряват нейния боеви характер, сплотеността и нейното нерушимо единство във всички действия.

По силата на тази закономерност първостепенен организационен принцип на Партията е положението, че Партията е част от работническата класа, неин преден, съзнателен отряд. Тя не бива да се смесва с цялата класа, не бива да се разтваря в класата, защото това я лишава от нейната роля на висша обществено-политическа организация. Отхвърляйки опитите да се заличават границите между Партията и класата, към каквото се стремяха меншевиките и троцкистите, марксизмът-ленинизмът подчерта, че обособяването на Партията в състава на работническата класа означава да ѝ се придават черти на авангард на класата, на неин преден, съзнателен отряд. Оттук и принципното значение на изискванията, които се предявяват към партийните членове. Те трябва да бъдат най-съзнателни, беззаветно предани на комунизма, готови на самоотвержена борба хора. За да предпазят партийните редици от наплива на колебливи, неустойчиви елементи, които подхранват опортюнистическите настроения, Партията съзнателно регулира своя състав, отхвърляйки опортюнистическата форма на „свободно членуване", защищавана от меншевиките в миналото и от ревизионистичните дясносоциалистически лидери сега. А от друга страна, комунистите дават отпор и на сектантите, отричащи възможността в Партията да биват приемани представители и на непролетарските слоеве на трудещите се, осъзнали великата мисия на работническата класа.

Такъв подход при подбирането на партийните членове дава възможност Партията да бъде наистина стройно организиран отряд на работническата класа. Ленинското определение за членството в Партията слага основите на организираността на Партията, тъй като то предвижда в нейните редове да се допускат само елементи, които съзнават необходимостта от организираност и я осъществяват. Марксистко-ленинските партии се подхвърлят на нападки и за това, че те са твърде добре организирани. Опортюнистите дори измислиха версията, че организационните задачи въобще не заслужавали особено внимание,

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 388.

Digitized by Google

че програмата и тактиката са много по-важни от организацията. Ленин отговаряше на опортюнистите, че Партията, ако тя се стреми да върви напред и да води масите след себе си, е длъжна да внася организираност в класовата революционна борба, „да представлява от себе си нещо по възможност по-организирано...“[1]

Силата и непобедимостта на Партията е в нейното единство и сплотеност, в това, че в нейните редици се отстоява и се провежда в живота единна дисциплина, еднакво задължителна както за нейните редови членове, така и за ръководителите. Партията, учи Ленин, е доброволен съюз на единомишленици, който неминуемо би се разпаднал първоначално идейно, а после и организационно, ако не се освобождава от опортюнистичните елементи, ако допуска в своята среда фракционност и груповщина, ако не се бори със съглашателите, които заличават разногласията, скриват ги като някаква секретна болест.

Конкретен израз на високата организираност на Партията на работническата класа е принципът на демократическия централизъм. Органическото единство на двете страни на този принцип — централизма и демократизма — дава възможност да се осигурява единство на действията, строга дисциплина, а от друга страна, широко да се обсъждат всички въпроси на партийната политика, последователно да се осъществява колективност, широките партийни маси, всички комунисти да се въвличат в активна работа, което е и основата на боеспособността на Партията.

В. И. Ленин разглеждаше двете страни на демократическия централизъм в единство, като посочваше необходимостта от правилно съотношение между централизма и демократизма, тъй като нарушаването на това съотношение може да се отрази отрицателно на боеспособността на Партията.

За да опорочат организационните принципи на марксистко-ленинската партия, съвременните ревизионисти заявяват, че Партията на работническата класа трябвало „да измени“ традиционното си лице и да се преустрои в духа на „либерализацията и широката демокрация“.

Демократическият централизъм осигурява изграждането на Партията като единна интернационална организация. В противоположност на националистическия федерализъм, натрапван на Партията от Бунд и неговите жалки поддръжници в някои национални райони в страната, демократическият централизъм предоставя необходимата териториална автономност на местните партийни организации, съчетавайки местните интереси с общопартийните.

Най-важен организационен принцип е положението, че Партията е висша форма на обществено-политическа организация на работническата класа. Тя ръководи и направлява дейността на всички организации на работническата класа, на трудещите се: професионални, кооперативни, младежки, културни и т. н. а след като Партията стане управляваща — и всички държавни и обществени организации. Въоръжена с революционната теория, притежаваща разностранен политически опит, Партията строи отношенията си с тези организации така, че всяка от тях все по-тясно да свързва нея — Партията — с масите, като едновременно проявява максимум самостоятелност и творческа инициатива в името на общото революционно дело.

Като действува в името на интересите на трудещите се, Партията може да постига успехи само при условие, че се опира на масите, че се грижи за разширяването и заздравяването на връзките си с тях. Колкото и да е сплотен авангардът, осъществяващ ръководството на масите, успехът на дело се решава от масите. „... Единствена действителна сила, която налага промени, е само революционната енергия на масите...“[2] В. И. Ленин предупреждаваше, че ако Партията не умее да ръководи масите, тясно да се свързва с тях, то тя не е партия и нищо не чини, макар и да се нарича партия. Партията може да завоюва доверието и подкрепата на масите само като всекидневно общува с тях, като с цялата си енергия води борба за техните насъщни интереси.

Ленинските организационни принципи на изграждане и дейност на Партията напълно се оправдаха Те са проверени от времето и практиката, от цялата героична история на Комунистическата партия на Съветския съюз. Те са проверени също така и от опита на братските комунистически и работнически партии от другите страни, отразяват и изразяват основните обективни закономерности на развитие на революционната марксистко-ленинска Партия на работническата класа.

Ленинските организационни принципи са тясно свързани помежду си. „Всяко понятие се намира в известно отношение, в известна връзка с всички останали.“[3] В съвкупност организационните основи на Партията определят нейния основен тип. Тези основи утвърждават, че само организираната по определен начин партия може успешно да осъществява ролята на авангард на работническата класа, успешно да решава задачите на ръководството на класовата борба на пролетариата, на революционнопреобразуващата дейност на трудещите се.

* * *

Организационните принципи на Партията не могат, пък и не трябва да включват в себе си целия сбор от въпроси, регулиращи вътрешния живот на Партията, взаимоотношенията между нейните организации, между центъра и низините, подробни-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 7. с. 256.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 23, с. 229.
[3] В. И. Ленин, Съч., т. 38, с. 188.

Digitized by Google

те права и задължения на комунистите и т. н. А за организираната партия всички тези въпроси са от огромно значение.

Затова наред с разработката на организационните принципи твърде важно беше да се разработят и по-подробни правила, регулиращи вътрешнопартийния живот, „да се създават организационни норми"[1], **норми на партиен живот**. Без това, смяташе В. И. Ленин, работата по създаването на Партията не може да бъде завършена.

Нормите на партиен живот са „общоприетите правила на организацията"[2]. Това е общоприетият ред, състояние, начин на живот, на дейност на Партията, на всяка нейна организация и на ръководните й органи, на всеки комунист.

Чрез нормите за партиен живот на практика се осъществяват изискванията на организационните принципи на Партията. Закрепените в Устава на Партията норми придобиват характер на партиен закон, стават задължителни за всички партийни организации, за всички комунисти.

Неотстъпното спазване на нормите е едно от условията за силата и здравината на Партията. Като поставят дейността на партийните организации, на партийните комитети и на техните ръководители, на всеки комунист в определени рамки, нормите осигуряват успешното функциониране на всички партийни звена — от първичните партийни организации до Централния комитет. Трябва да отбележим, че спазването на общозадължителните норми съвсем не поражда шаблон в работата на партийните ръководства, запазва разнообразието в начините и в методите на подхода към решаването на въпросите на партийната политика и във формите на партийната практика.

Нормите на партиен живот са основа на приеманите от ръководните партийни органи текущи решения, инструкции и т. н. Те се проявяват като критерии за правилността на организационната практика на партийните организации, обогатяват се и се развиват под въздействието на политическите задачи, които стоят пред Партията на решаващите етапи от развитието на КПСС и на страната.

В хода на историческото развитие на Партията нормите на партиен живот се обогатяват и допълват с нови, а някои (например за приемането в Партията по социален критерий, за сроковете на кандидатския стаж, за партийния стаж на секретарите на партийните комитети, за сроковете за провеждане на партийните форуми на различни равнища и т. н.), както и формите и методите на работа се променят и дори съвсем прекратяват действието си в новите условия. Но основните норми — такива, каквито са спазването на изискванията на Устава на Партията, предявявани към комунистите, строгият индивидуален подбор на новоприеманите в Партията, всестранното развитие на критиката и самокритиката, както и активността на редовите партийни членове, колективното обсъждане на въпросите на партийния живот и т. н., са неизменни и затова влизоха в практиката на партийното строителство като твърди норми на партийния живот.

Важна категория на партийното строителство са и **принципите на партийното ръководство на обществото, на масовите организации на трудещите се, на своята вътрешнопартийна дейност**. Изработени от Ленин и Партията в хода на многогодишната борба, тези принципи са научнообосновани положения, които характеризират взаимоотношенията на Партията с държавните и стопанските органи, с обществените организации. Те лежат в основата на методите, с помощта на които Партията ръководи социалистическите преобразования, организира изпълнението на задачите. Сред тях на първо място следва да назовем: единство на науката и политиката; единство на политическото и организационното ръководство; колективност при решаването на най-важните въпроси и лична отговорност за възложената работа; съчетаване на приемствеността, на опита от миналото с творческото решаване на задачите; разграничаване на функциите между партийните, държавните и обществените организации; опиране на опита и инициативата на масите; убеждение и идейно въздействие; подбор, разпределение и възпитание на кадрите; проверка на изпълнението.

Между организационните основи на Партията, нормите на партиен живот и принципите на партийно ръководство съществува най-тясна връзка. Общ техен източник е марксистко-ленинското учение за Партията. Спецификата на принципите на партийно ръководство се състои в това, че те за разлика от нормите, които се отнасят главно до вътрешнопартийния живот, излизат вън от рамките на самата Партия; принципите на партийно ръководство имат по-широка сфера на действие, като обхващат наред с вътрешния живот на Партията и дейността на другите организации. Това различие, разбира се, е относително. Вътрешният живот на Партията съвсем не е нещо самозадоволяващо се, Партията съществува не за самата себе си, а за класата. Колкото по-добре е организирана Партията, колкото по-високо е равнището на работата с партийния актив, на възпитанието и активността на комунистите, толкова по-широко и по-дълбоко е и нейното влияние върху масите, толкова по-силно е и въздействието й върху стопанското и културното строителство, върху състоянието на работата в цялата страна. **Организационните основи, нормите на партиен живот и принципите на партийно ръководство трябва да се разглеждат във взаимна връзка и взаимодействие.** Строгото спазване на нор-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 9, с. 162.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 8, с. 44.

Digitized by Google

мите за членуване в Партията (например приемането в Партията преди всичко хора от работническата класа, а и от непролетарските среди на трудещите се, при условие, че те застават на позициите на работническата класа, съзнателното регулиране на приема на нови членове, вместо „свободно членуване" и т. н.) осигурява боеспособността на състава на партийните редове и с това създава условия да расте ръководната роля на Партията. Последователното спазване на нормите на партиен живот, произтичащи от принципите на демократическия централизъм, дава възможност Партията да действува като монолитно сплотена организация и по този начин да засилва организаторската си роля. Нормите, предопределени от принципа за колективност на ръководството, много допринасят за формиране на кадрите, предпазват Партията от едностранчиви и погрешни решения и по този начин осигуряват да се изработва и провежда правилен политически курс. Нормите, които произтичат от принципа на критиката и самокритиката, са вярно средство за самоконтрол в Партията, противоотрова срещу грешки и недостатъци в работата и с това допринасят да расте авторитетът на Партията сред масите, да се засилва действеността на партийното ръководство. Такава неразривна връзка съществува и между организационните основи, нормите на вътрешнопартиен живот и принципите на партийно ръководство. В изследванията, в преподаването по теория и практика на партийното строителство заедно с изясняването на значението и на ролята на всеки принцип и на всяка норма много важно е да се показва и взаимодействието помежду им, комплексната им реализация в партийната работа. Високият динамизъм, растящата ефективност на нормите на партиен живот и на принципите на партийно ръководство с особена сила се проявяват в настоящия етап на развитието ни.

* * *

Важно място в партийното строителство като наука заемат и такива понятия, като **форми и методи на партийната работа**, формите на организация, на структурата на партийните организации. За разлика от принципите и твърдите норми на партиен живот те са едни от най-подвижните елементи в партийното строителство.

През годините на съществуването си, на революционната си борба, нашата Партия изпробва разнообразни форми на организация. В. И. Ленин учеше за Партията: „Запазвайки своя основен тип, тази организация умееше да приспособява своята форма към изменилите се условия, умееше да видоизменя тази форма съответно с изискванията на момента..."[1] Тези ленински положения получиха развитието си в практиката на международното комунистическо движение. III конгрес на Коминтерна отбеляза, че пролетарският авангард е длъжен постоянно да търси целесъобразни форми на организация. При това исторически обусловените особености на всяка отделна страна изискват и особени форми на организация за всяка отделна партия. Конкретните форми на организация биват различни за партиите, които работят при различни условия.

Всяка форма на борба изисква и съответен апарат, и съответна техника. Ако обективните условия вдигат масите на политическа стачка и въстание, Партията изработва и прилага способи и средства, които отговарят именно на тези форми на борба. Когато пък по силата на конкретно-историческите условия основна форма на борбата става легалната, парламентарната дейност, Партията засилва другите форми на организация. Победата на социалистическата революция също изисква нови форми на организация, които да съответствуват на задачите на управляващата Партия и да осигуряват нейното ръководство на социализма и на защитата на завоеванията му.

Методите на дейността на Партията се определят от същността на стоящите пред нея задачи. Във военно време методите, насочени към изпълнение на бойните задачи, носят характер предимно на боеви заповеди. В мирни условия Партията се ориентира на съзидателни задачи и на приобщаване партийните и безпартийните маси в стопанското и културното строителство. Затова и методите на работа в такива условия са методите на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката, на широкото колективно обсъждане. В партийната работа се отчитат възрастовите, социалните и професионалните особености на едни или други групи и слоеве на трудещите се, чието ръководство се осъществява. Но като сочеше необходимостта от диференциран подход към различните слоеве на трудещите се, Ленин едновременно подчертаваше, че методите на партийната работа в основата си са единни, че в крайна сметка те са призвани да подпомагат трудещите се да определят своето място в общия строй на борците за новото общество...

Методите на партийната работа се отличават от методите на дейността на държавните, стопанските и другите административно-разпоредителни органи. Те се опират на по-широка основа, като се изхожда от това, че партийните организации по своята същност са самодейни организации. Партийният работник, както никой друг, е длъжен постоянно да общува с масите, да знае настроенията им, техните искания. Партийната работа преди всичко е политическа работа.

В прилагането на формите и методите на дейност, както и в развитието на теорията, Комунистическата партия стои на позициите на творческия марксизъм-лени-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 19, с. 399—400.

Digitized by Google

низъм. Партията обогатява организационните форми и методи на дейност с нов опит в зависимост от развиващите се условия на класовата борба. Силата на Партията на работническата класа е в това, че тя, запазвайки основния тип на организацията си, умело приспособява нейните форми към изменящите се условия. Проявявайки гъвкавост, Партията своевременно се отказва от остарелите положения, изменя тактическите начини на борба, формите на организация, методите на работа. В такъв непрекъснат процес, когато старото, отживялото се заменя с ново, зараждащо се, отговарящо на новите изисквания на живота, се извършва творческо развитие на марксистко-ленинските принципи за строежа на Партията.

Практиката още и още потвърждава правилността на решенията на X конгрес на РКП (б) затова, че за Партията на революционния марксизъм са чужди търсенията на абсолютно правилна, годна за всички степени на революционния процес форма на организация, а заедно с това и на методи на работата. И тъкмо обратното, формите на организация и методите на работата изцяло се определят от особеностите на дадена конкретна историческа обстановка и от задачите, произтичащи непосредствено от тази обстановка.

Но Партията променя формите на организацията си и методите на работата си не като отменя принципите и твърдите норми на партиен живот, а по пътя на развитието им, на по-пълното им прилагане, като запазва основния си тип като организация. Отричането или пренебрегването на принципите неизбежно води към ревизионизъм. А както посочваше В. И. Ленин, основна черта, характеризираща опортюнизма, е смяната на принципите, безпринципността, неумението принципите да се свързват с текущата работа. Ленин критикуваше както доктринерската абсолютизация на формите, приспособени изцяло към някакъв определен етап на борбата, така и безразсъдното отхвърляне на това, което е рационално в съществуващите вече форми, минали съответната проверка на живота. „Дясното доктринерство се запъна на признаването само на старите форми и фалира напълно, не забелязвайки новото съдържание — писа В. И. Ленин в „Левичарството" — детската болест на комунизма". — Лявото доктринерство се запъва на безусловното отричане на определени стари форми, невиждайки, че новото съдържание си пробива път през всички и всякакви форми, че наш дълг като комунисти е да усвоим всички форми, да се научим с максимална бързина да допълваме една форма с друга, да заменяме една форма с друга, да приспособяваме своята тактика към всяка такава смяна, предизвиквана не от нашата класа и не от нашите усилия."[1]

Развитието на формите и методите на работа на Партията намира отражението си в Устава на Партията. Но особено ярко диалектиката на замяната на организационните форми се прояви след Великата октомврийска социалистическа революция, когато Партията стана управляваща. В тези условия станаха необходими нови форми на организация и те намериха своето отражение още в първия следоктомврийски устав.

Научна задача на изследването по партийно строителство е да подчертае и покаже диалектическото единство на съдържанието на дейността на Партията и на формите на нейната организация и методи на работа, чрез тяхната диалектика да разкрие как се осъществява приемствеността на основния тип на организация на Партията на работническата класа. Особено изразително тази диалектика се проявява в съвременния период. На етапа на развития социализъм, на създаване на материално-техническата база на комунизма, на качествено новия процес на усъвършенстуването на социалните отношения, на възпитанието на новия човек съответствува по-висок етап на развитието и на Партията, на нейната политическа и организаторска работа. Като преден отряд на народа, строящ комунистическо общество, Партията е пример на усъвършенстуване на организацията на своя вътрешен живот. Това намери своето отражение и в решенията на XXIV конгрес на КПСС. Както подчерта в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред конгреса генералният секретар на ЦК на КПСС др. Л. И. Брежнев, сега формите и методите на организационната и политическата дейност следва „колкото е възможно по-пълно да отговарят на духа на нашето време",[2] на големите задачи, които стоят пред Партията и страната ни. Като развива творчески своите организационни форми, КПСС води борба с десните и „левите" опортюнисти, разобличавайки опитите им да разрушават основния тип на марксистко-ленинската партия. При това, докато десните ревизионисти под формата на „усъвършенстуване" на формите на организация се опитват да превърнат Партията в безформено, разпуснато образуване, „левите" опортюнисти пък се стремят да сковат Партията в сектантски, йерархични рамки, парализиращи инициативата на членовете на Партията и на трудещите се маси. Говорейки за позициите на десните и „левите" опортюнисти, Ленин подчертаваше, че „И едните, и другите спъват най-важната, най-насъщната работа: сплотяването на работниците в големи, силни, добре функциониращи, умеещи при всякакви условия добре да функционират организации, проникнати от духа на класовата борба, ясно съзнаващи своите цели, възпитавани в действителен марксически мироглед"[3].

---

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 31, с. 92.
[2] XXIV конгрес на КПСС, доклади, решения, Партиздат, С., 1971, с. 129—130.
[3] В. И. Ленин, Съч., т. 16, с. 361—362.

Digitized by Google

ГОДИНА И ПОЛОВИНА СЛЕД ВЕЛИКОТЪРНОВСКОТО СЪВЕЩАНИЕ

Среща за обмяна на опит

По инициатива на отдел „Организационен" на ЦК на БКП в началото на декември в гр. Хасково се проведе среща за обмяна на опит с участието на секретарите по организационните въпроси и завеждащите организационните отдели на ОК на БКП от Южна България. Доклади изнесоха секретарите от Хасково Петър СУЛЕВ и от Пловдив — Сава БОЖИЛОВ. Представители на всички окръзи споделиха какви изменения са настъпили в живота и дейността на партийните организации след Великотърновското съвещание и поставиха някои въпроси.

РАЗНОСТРАННИ ГРИЖИ

В доклада на секретаря на окръжния комитет на Партията в Хасково **Петър Сулев** бе отбелязано, че окръжният комитет след Великотърновското съвещание е засилил грижите и помощта към първичните партийни организации. Стреми се по-често да обсъжда важни страни от тяхната дейност. От юни миналата година досега бюрото е обсъдило на шест свои заседания различни въпроси, свързани с ръководството и работата на първичните организации. По решение на пленума окръжната партийна организация е провела разговор на тема: „Първичната партийна организация — политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив".

Заключителен етап бе състоялата се през юни т. г. научно-практическа конференция, на която бяха осветлени най-важните проблеми и практически задачи от техния живот.

Една от важните задачи, поставена от Великотърновското съвещание и преди всичко в изказването на другаря Тодор Живков, бе да се засилят грижите и вниманието към партийните секретари. В изпълнение на това важно поръчение бюрото на окръжния комитет на Партията е приело през 1975 година специално решение за подобряване подбора, обучението и възпитанието на секретарите, за моралното и материалното им стимулиране. През 1975 и 1976 година са проведени срещи на бюрото на ОК на Партията с всички секретари на първични организации. Там е направена равносметка за настъпилите изменения в работата на организациите, обмени се положителен опит, изказана

Digitized by Google

е благодарност за техния труд, а на най-дългогодишните и изявени секретари са връчени и материални награди в тържествена обстановка.

Другарят Петър Сулев илюстрира с конкретни примери как в положителна насока се изменя ръководството на първичните партийни организации от страна на градските и общинските партийни комитети. Успехи в тази насока имат ГК на БКП — Марица, Свиленград, Хасково и други. При проведената анкета 76,8 процента от секретарите считат, че помощта, която сега им оказват партийните комитети и сътрудници, е добра.

Разбира се, в дейността на партийните комитети по ръководството на първичните партийни комитети има и съществени слабости. Окръжният, градските и общинските партийни комитети и техните сътрудници не всякога успяват да вникнат конкретно в проблемите на отделни партийни организации и подходът да бъде съобразен с конкретните условия. Недостатъчно се работи диференцирано с партийните организации по отрасли. Освен това малко грижи и недостатъчно внимание се отделя на малочислените организации.

Изтъква се ролята и авторитетът на първичните партийни организации, засили се въздействието им върху трудовия колектив. По-голямата част от тях укрепнаха идейно и организационно. Изменя се техният подход в ръководството на икономиката и мобилизирането усилията на комунистите и трудовите колективи за изпълнение на производствените планове и дадените обещания. Най-характерното в ръководството на икономиката сега е, че партийните организации по-конкретно се занимават с тези проблеми, с по-голямо умение свързват своите задачи с изискванията за интензивно развитие. Техните решения придобиват по-ярко подчертан политически характер, освобождават се от стопански уклон. Мерките, които те бележат, са насочени към това, какво трябва да направят стопанските ръководства, определят се задачите на партийната организация и другите обществени организации.

Порастнаха грижите на първичната партийна организация за подобряване на взаимоотношенията в колективите и създаване на подобър психически климат. В тази насока в окръга се провеждат различни инициативи. Така например в редица организации са проведени разговори за новия човек на социалистическото общество, за правилните взаимоотношения в колективите, за отрицателните прояви и „малката правда" и други.

Интересен в това отношение е опитът на партийната организация от ТК „Жеко Димитров", където през последните две години се провеждат разнообразни инициативи, свързани с възпитанието и развитието на колектива. Разгледани бяха такива важни въпроси като дружеските взаимоотношения, взаимопомощта, самоконтрола и други. С помощта на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и на окръжния комитет бе разработена социално-психологическа характеристика на трудовия колектив и социално-политическа характеристика на първичните партийни организации. Посредством тях партийните организации и заводският партиен комитет получиха конкретна информация за демографското състояние на отделните трудови колективи в комбината като цяло, за взаимоотношенията между членовете на колектива и техните интереси, за причините, които създават конфликтни ситуации и за различните фактори, влияещи върху трудовата и политическата активност на хората. На тази основа партийните организации и заводският партиен комитет разработиха конкретна програма за целенасочена идейно-възпитателна работа с хората, която последователно осъществяват.

Не всички първични партийни организации са овладели новия подход в ръководството на икономиката. Положителните изменения

Digitized by Google

са характерни за по-голямата част от партийните организации в промишлеността, транспорта, търговията. Но при изменилите се условия в селското стопанство партийните организации на село все още трудно намират своето място в решаването на проблемите по концентрацията и специализацията на производството. Не са малко още онези първични партийни организации, които не използват пълноценно правото си на контрол, не проявяват висока взискателност към стопанските ръководства в духа на решенията на Юлския пленум. Има случаи, когато отделни стопански ръководители подценяват ролята на първичните партийни организации, не ги търсят при решаването на важни стопански задачи и кадрови въпроси.

Основен проблем, поставен на Великотърновското съвещание, е изискването непрекъснато да се подобрява съставът на Партията, като основен фактор за нейното единство и боеспособност. Бюрото на окръжния комитет на Партията, след като разгледа социалния и качественото състав на окръжната партийна организация, прие насоки за подобряване на работата в това отношение. В резултат на взетите мерки сега се приемат повече работници, младежи и жени.

Въпреки подобренията в състава има и някои неблагоприятни тенденции. Все още относителният дял на работниците в окръжната партийна организация е по-нисък, отколкото е относителният дял на работниците към трудещите се в окръга. Недостатъчен е броят на комунистите до 30-годишна възраст, в резултат на което окръжната партийна организация застарява. Не е достатъчно партийното ядро в някои важни участъци на икономиката като строителството, обслужващата сфера и животновъдството.

Главно внимание партийните комитети и организации сега отделят за подобряване съдържанието на партийните събрания.

Нарасна умението да се избират и степенуват по важност и навременност задачите, които стоят пред организациите и трудовите колективи.

Измени се и подготовката на самите събрания, обстановката, при която преминават те. Най-характерното е, че нарасна умението на партийните бюра при разработването на въпросите да ангажират по-голям брой комунисти и безпартийни.

В първичните партийни организации в завод „Сакар" — Свиленград, промкомбината „Дружба" — гр. Марица, районната болница — Харманли и други е въведена практиката партийните групи предварително да обсъждат материалите за предстоящото събрание.

Положителни изменения настъпиха в издигането на критиката и самокритиката в събранията. За развитието на този процес способстват главно две обстоятелства. Окръжният комитет на БКП взе мерки ръководните кадри периодически да се отчитат пред партийните организации за своята работа, да се прави оценка на дейността им като комунисти и ръководни дейци. И второ — всяка първична партийна организация води на отчет критичните бележки и предложенията на комунистите, задължително се дават отговори в определен срок, което активизира комунистите към преодоляването на слабостите.

В периода след Великотърновското съвещание настъпва известно подобрение в работата на първичните партийни организации по отношение на контрола и проверката на изпълнението. Създаден е известен порядък в отчитането на изпълнението на взетите решения, приос за което има прилаганата в окръга система. Повечето първични организации правят отчет за изпълнението на партийните решения на всяко събрание, а други правят това на тримесечие.

Digitized by Google

Всички посочени дотук изменения показват, че все повече първичните партийни организации в окръга израстват и се развиват като боеспособни ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние.

ИЗМЕНЕНИЯ СЛЕД ПРИЕМАНЕ НА КОМПЛЕКСНАТА ПРОГРАМА

За извършената работа след Великотърновското съвещание за издигане ролята на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив сподели опит секретарят на окръжния комитет на Партията в Пловдив Сава Божилов. В окръжната партийна организация е проведен широк и задълбочен разговор на тема: „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи", който започна от партийните групи. Разговорът бе пренесен в партийните организации, където бяха изяснени в теоретически и практически аспект условията и факторите, които способствуват за утвърждаване на пъвичните партийни организации като ръководни политически ядра и първообраз на трудовия колектив. За целта бяха подготвени и съответните помощни материали.

Извършена бе комплексна проверка на 100 първични партийни организации от различни отрасли, а сред 4500 комунисти се проведе социологическо изследване за „авторитета, личния пример и авангардната роля на комунистите".

Заключителен етап в подготовката на пленума бе окръжната научно-практическа конференция.

Тя се проведе с компетентен състав от 180—200 души: секретари на партийни комитети, на първични партийни организации, научни, стопански и обществени дейци и други ръководни кадри с добра теоретическа подготовка и богат практически опит и на вниманието на участниците в конференцията се постави не само теоретическа разработка на проблемите за първичните партийни организации, а и програмата за развитието им като политическо ядро и първообраз на трудовите колективи за периода до 1980 г.

Това придаде творчески характер на конференцията; предизвика активно мислене, истинска дискусия в търсенето на нови, по-ефективни решения: направени бяха много целесъобразни предложения, които се взеха под внимание при оформянето на Програмата.

Какво по-точно е заложено в Комплексната програма за развитие на първичните партийни организации.[1]

Главната цел в програмата е поставената от Десетия конгрес и формулирана от др. Тодор Живков задача за развитието на първичните партийни организации като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

За да се осигури нейното изпълнение, в програмата са очертани три подцели, които водят към главното направление.

Първата от тях се отнася до саморазвитието на самата първична партийна организация като образец на вътрешноколективни отношения, образец на най-съвършени форми и методи на работа.

Втората цел е насочена към работата на първичната партийна организация за усъвършенствуване на трудовия колектив с оглед да се издигне неговото единство, съзнателност и убеденост в правотата на партийната линия, да се засили въздействието на партийната организация върху развитието на производствените, социалните и възпита-

[1] Сп. „Партиен живот", бр. 17, 1975 г.

Digitized by Google

телните функции на трудовия колектив, да стане той най-активен участник в реализацията на партийната политика.

Изпълнението на тези цели се осигурява чрез по-нататъшното **подобряване и усъвършенстване работата на партийните комитети, издигане отговорността им по ръководството на първичните партийни организации — това е и третата цел, която е поставена в Комплексната програма.**

Какво се изменя, какво ново и положително настъпва и се утвърждава в живота и дейността на първичните партийни организации след тези решения и документи.

Съществени положителни изменения настъпиха във вътрешния живот на първичните партийни организации. Тук успехите могат да се посочат в няколко направления:

На първо място — отделя се много по-голямо внимание за подобряване качествения състав на партийните организации, правилното разпределение на комунистите по участъци, пораснаха грижите към младите комунисти. В периода след Националното съвещание са приети общо в окръга 1800 млади комунисти, от които над 1000 са работници.

Другарят Божилов посочи и редица нерешени проблеми по отношение на състава — твърде бавно се преодолява изоставането в отраслите „Строителство" и „Животновъдство", където партийното ядро е незадоволително.

Съществено изменение има във вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации. Подобрена е работата с отделния комунист.

За повишаване индивидуалната работа с комунистите и повишаване тяхната активност съществен принос има и подобрената работа по възлагането и отчитането на партийните поръчения. Само за изпълнение обещанието на окръга за 1976 година по специален образец бяха възложени приблизително 50 000 поръчения. Подобрена е и работата по тяхното отчитане.

Посочените положителни изменения във вътрешнопартийния живот доведоха до повишаване инициативата, до създаване обстановка на нетърпимост към недостатъците в голяма част от първичните партийни организации и преди всичко тези в материалното производство.

Друго основно направление на положителни изменения след съвещанието във Велико Търново е **в работата с трудовите колективи.**

Какво се подобри в тази насока?

Партийните организации натрупаха значителен опит в разгръщането на широка политическа и организаторска работа сред трудовите колективи за изпълнение на насрещните планове, като по-умело използват социалистическото съревнование като метод на ръководство и средство за комунистическо възпитание. Те станаха инициатори на различни почини и инициативи. Положителна дейност в тази насока има в гр. Първомай, текстилния комбинат „Марица" и тютюневия комбинат „Родопи" в Пловдив и други.

Съществен принос за усъвършенстване работата на първичната партийна организация с трудовия колектив има приетата от бюрото на окръжния комитет на БКП програма за естетическо възпитание на трудещите се и комплексната програма за борба с отрицателните явления.

Процесът на утвърждаването и реализирането на първичните партийни организации като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив се ръководи и направлява от окръжния комитет на Партията и е основен проблем, по който той работи. Съществена страна в ра-

Digitized by Google

ботата на партийните организации в тази насока е изучаването и прилагането на положителния опит в партийната практика.

Окръжният комитет на Партията работи по тригодишна програма за създаване на собствен опит, изучаването на свой и чужд опит и неговото разпространяване. На тази основа всички партийни комитети имат разработени свои програми. Голяма част от проблемите са насочени за създаване, изучаване и внедряване на положителен опит в работата на партийните организации.

Много внимание се отделя по изучаването и внедряването на съветския опит. Нашироко и организирано този въпрос се поде в градската организация на БКП — Пловдив, която проведе специален пленум за задачите на партийните организации по изучаването и внедряването на челния съветски опит в материалното производство.

В резултат на това бе изучен и внедрен опитът на молдавските другари по приложение на Саратовската система, методът на Злобин в строителството, почините на В. Гаганова за поемане на изоставащи звена, на Куликова за обучението на новопостъпващи работници, на Воронин за висока култура на работното място.

В областта на партийно-организационната работа е изучен и приложен опитът на Ленинградска област за планиране социалното развитие на колективите; от Кишинев — по планирането и контрола, за развитието на вътрешнопартийната демокрация, за индивидуалната работа, за партийната информация и др.

За по-нататъшното усъвършенствуване ръководството на първичните партийни организации др. Божилов предложи натрупаният значителен опит в разработването на системи, методики, програми и други документи от партийните комитети, свързани с работата и ръководството на първичните партийни организации, да се обобщят от централните органи, които работят по проблемите на партийното строителство.

РАЗИСКВАНИЯТА НА СРЕЩАТА

Останалите участници в срещата споделиха различен опит от живота на партийните организации, от порасналото им умение да работят с колективите и ги мобилизират за изпълнение на партийните решения и за грижите на партийните комитети за по-правилно ръководство и помощ на дейността им.

Всички другари споделиха опита, натрупан в областта на **вътрешнопартийния живот.** Значителни изменения са настъпили в Кърджалийски окръг в качествения и социалния състав на Партията, подчерта др. **Васил Узунов.** Първичните организации са приели значително повече комунисти с по-високо образование — 70 на сто от новоприетите са специалисти, което е създало условия за повишаване на компетентността им. Подобрено е политическото ядро в различните отрасли и колективи. В промишлеността и селското стопанство всеки девети сега е комунист, а в търговията и транспорта — всеки седми.

— В Стара Загора дейността на организациите е подобрена значително след приемането на програма за развитието на партийните организации — изтъкна др. **Георги Карашмалъков.** — Все повече се утвърждава в практиката персоналният подход с тези кадри, от които в най-голяма степен зависи боеспособността на организацията. За тях се приемат оценки. В организацията е подобрена работата по приемане на нови членове. Съгласно приетата програма много организации са си изработили и приели динамични характеристики, подпомогнати от партийните комитети. До средата на тази година всички организации ще имат такива характеристики, на основата на които те вече планират в кои насоки да подобрят своята дейност. Сега значително е

Digitized by Google

намалял броят на неактивните комунисти, по-интересни са събранията.

В резултат на усилията на партийните комитети и отговорното отношение на партийните организации има съществени изменения в съставите на бюрата. Работниците са се увеличили с 3,9 на сто от Националното съвещание досега, жените с 2,8 на сто. Значително е нараснал броят на секретарите и членовете на бюрата с по-високо образование. Сега 86 на сто от секретарите на първичните партийни организации са с висше, полувисше и средно образование, срещу 72 на сто през 1974 г., което е над средното равнище за Партията.

— И в Сливенски окръг положихме значителни усилия за подобряване състава и работата на партийните секретари и бюра като важно условие за издигане равнището на работата на партийните организации — изтъкна др. **Стоян Савов.** — Сега близо 90 на сто от секретарите са с висше и полувисше образование, 44,5 на сто са заети в материалното производство, повече жени са избрани за секретари. В окръга има пет школи за обучение на секретарите. Засилена е работата с отделния комунист. Всеки се отчита веднъж годишно пред организацията и тя му прави оценка на дейността и поведението. Критиката е насочена не само към редовите, но и към ръководните комунисти. Много често те се затрудняват да отговорят на взискателните въпроси защо не продължават образованието си или имат лошо поведение в семейството, защо изостават в професията и в усвояването на новото, защо не зачитат решенията на събранията. На следващите отчети се изисква от критикуваните да дадат сметка как са се справили. Сега се създава широка система за работа с отделните комунисти. Ръководните кадри по-активно участвуват в събранията на организациите и в срещите с колективите. Положени са грижи за усъвършенствуване на взаимоотношенията между комунистите и на междуличностните отношения в колектива. Важна форма за работа с трудещите се е станал ленинският политически ден, провеждан всеки месец.

— Голямо значение за издигане авторитета на организациите в Смолянски окръг след Великотърновското съвещание е имало решението организациите да разглеждат и решават делата на всички комунисти, независимо какъв пост заемат и на кого са номенклатурни — сподели др. **Асен Янков.** — Комунистите са проявили непримиримост към тези, които са нарушили дисциплината и социалистическата законност. За девет месеца са изключени 89 комунисти и сред тях няколко ръководни кадри. Всичко това е повишило самочувствието на комунистите и съзнанието на ръководителите, че отговарят пред тях.

В повечето от окръзите са проведени системни разговори за приноса на комунистите за развитието на партийните организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. В Нефтохимическия комбинат Бургас след изясняване на въпросите е проведена беседа с всеки комунист поотделно за неговото място в издигане ролята на организацията.

Подобряването на вътрешнопартийния живот е позволило да се повишава политическото ръководство на трудовите колективи. Мнозинството първични партийни организации в Смолянската окръжна партийна организация са укрепнали идейно и организационно като политически ядра на трудовите колективи. Пораснало е уменията им правилно да определят и своевременно да поставят на обсъждане и решаване възловите проблеми на производствената и служебната работа, на социалното развитие и възпитанието на трудовите колективи; да осигуряват необходимата координация в дейността на административно-стопанските органи и ръководствата на обществените организации; да упражняват с по-голям ефект своето право на контрол; по-

Digitized by Google

добре си служат със средствата, формите и методите на партийно-политическата и организаторската работа за мобилизиране силите на колективите в изпълнение на задачите, стоящи пред тях.

Сега важен критерий за оценка дейността на комунистите е преди всичко усетът към новото, техният подход в решаването на задачите и личният им пример в производството, обществото и семейството.

Всеизвестно правило е, че онзи комунист, който допуска слабости и недостатъци в своята трудова и обществена дейност, в своя личен живот и не служи за пример на безпартийните, той не съдействува за издигане авторитета на първичната партийна организация и отслабва нейната боеспособност.

Бюрото на окръжния комитет на Партията и партийните организации полагат особени грижи за решително подобряване стила на работа, за премахване на времеядството във всичките му форми, за икономии на суровини, материали и горива, на жив и овеществен труд. Това именно е наложило да се насочат усилията за повишаване научността, колективността, принципността, деловитостта, оперативността, дисциплината и др.

Тук не става въпрос, че само се обръща внимание на тези черти от стила в ръководната дейност на партийните органи и комунистите, а стремежът е дълбоко да се разбере, че те не са постоянни и неизменни и следва непрекъснато да се развиват, обогатяват и усъвършенствуват съобразно динамиката на нашето социалистическо развитие.

— Преобладаващата част от партийните организации в Бургаски окръг — изтъкна др. **Вичо Илиев** — добре изпълняват своите основни функции на политически ръководители, организатори и възпитатели на трудовите колективи в борбата им за изпълнение и преизпълнение на плановете през първата година на седмата петилетка. Те системно обсъждат проблемите и провеждат организационно-политически мероприятия за повишаване обществената производителност на труда, икономията на материали, ефективното използване на основните фондове и др., които имат пряко отношение към реализиране на лозунга на петилетката — ефективност и качество, качество и ефективност. Особено резултатна е дейността в това направление на първичните организации в Нефтохимическия комбинат, Рибното стопанство, стопанска дирекция „Търговия" и много други, в отраслите на промишлеността, транспорта и строителството. Много са и първичните организации в селското стопанство, които през трудната в климатично отношение 1976 година застанаха начело на трудовите колективи и ги мобилизираха в борбата за отглеждане и прибиране на богатата реколта.

Редица организации в Кърджалийски окръг са предприели резултатни мерки за решаване на всички задачи пред колективите. В шивашкия цех на ДПП „Обединение" — Крумовград партийната организация на свое събрание предлага да се въведат нови форми на организация на производството чрез детайлна специализация и поточност, в резултат на което производителността на труда се увеличава от 15 на 24 х. лв. на едно лице. Организациите в Оловно-цинковия завод приемат програма за преодоляване на някои трудности и за подобряване на качествените показатели на производството, а в селското стопанство допринасят значително за подобряване работата в тютюнопроизводството.

Голямо внимание бе отделено на обогатяването на формите и средствата, чрез които сега **окръжните, градските, заводските и общинските комитети направляват дейността на първичните партийни организации.**

В почти всички окръзи вече се утвърждават ежегодните срещи със секретарите на партийните организации, където окръжният комитет

Digitized by Google

прави оценка за работата им, обсъжда с тях основните въпроси от състоянието на работата в окръга, поставя им главните задачи.

— Окръжният комитет на Партията в Ямбол отделя особено внимание на работата с партийния секретар — изтъкна др. **Теньо Бузуков.** — Бюрото прие статут за общественото положение и моралното стимулиране на секретарите. За кратко време след неговото приемане в окръга е извършено толкова много за подобряване условията за работа и авторитета на секретаря, колкото не е извършено за години наред. Подобрена е координацията на работата със стопанските ръководства при решаването на всички важни за колектива въпроси, намерена е форма за обществено признание на техния труд.

Градският комитет в Крумовград е провел разговор във всички организации за равнището на партийното събрание, извършил е близо едногодишно наблюдение на работата на 12 организации и след това е провел пленум, на който е обобщил опита и е уточнил насоки с методически характер за изучаването на въпросите и подготовката на материалите за събранията с широкото участие на комунистите, за провеждането на самите събрания, за характера и съдържанието на приманите решения, за задълженията на партийните бюра и пр. Разказвайки за този опит, др. **Васил Узунов** изтъкна вредата от все още продължаващата прекалена регламентация в дейността на първичните организации, която ограничава тяхната самоинициатива. Само решенията, с които се задължават организациите да проведат събрания по даден въпрос, са достатъчни, изтъкна той, те да си направят годишен план и да запълнят дневния ред за цялото време.

— Окръжният комитет в Пазарджик специално е взел мерки за намаляване на регламентацията, като рязко е намалил решенията, с които задължава първичните организации да обсъдят един или друг въпрос и е предоставил преценката да правят самите организации — изтъкна др. **Петко Петков.** — Същевременно комитетите много по-активно изучават техния живот. За година и половина те са обсъдили на заседания и пленуми 180 въпроса, отнасящи се до вътрешнопартийния живот и до умението на организациите да ръководят колективите. На много бюра е оказана конкретна помощ, приети са добри решения. Същевременно има комитети и работници от апарата, които още подхождат по старому към организациите, не им оказват конкретна помощ, посещават събранията само да регистрират присъствие. За отстраняване на този недостатък е въведена практиката секретарите на градските и общинските комитети и апаратът на окръжния комитет на БКП всеки месец да отчитат личното си участие в живота на партийните организации и каква конкретна помощ са им оказали. Практикува се едновременно участие в партийни събрания на представители на различни отдели от комитета. Организирано е диференцирано обучение на секретарите и членовете на бюрата на партийните организации. Около една трета от секретарите и една седма от членовете на бюрата са подготвени в междуокръжната партийна школа.

Окръжният комитет на БКП в Бургас, както споделя др. **Вичо Илиев,** е извършил комплексни проверки на работата на над 20 комитета и повече от 200 организации. Във връзка с подготвен пленум са изучили живота на 10 на сто от организациите и са им оказали помощ. Градският комитет на БКП в Айтос и комитетът в Нефтохимическия комбинат са разработили мерки за ежедневно подпомагане на организациите от партийния актив. В МОК „Бургаски медни мини" повече от две години към комитетите има комисии от специалисти, които помагат на организациите в изучаването на въпросите и подготовката на събранията. Докато през 1972 г. са посетени само 14,5 на сто от събра-

Digitized by Google

нията, то през 1975 г. — 37,2, а посещенията от апарата на окръжния комитет на БКП са увеличени 5 пъти.

Като споделиха положителния опит, натрупан в партийните организации — както във вътрешния им живот, така и в порасналото им умение да ръководят дейността на колектива, всички другари изтъкнаха и някои трудности и нерешени въпроси. Настъпилото оживление не е обхванало всички организации. Наред с повишаването на проблемността и намаляването на дребнотемието има организации и бюра, които още не поставят най-важните въпроси пред организацията, не е достатъчна активността в тях, преценява се, че още е ниско равнището на критиката. Има слабости в подготовката на секретарите и комунистите, в изявата на тяхната авангардна роля.

ПОЛОЖИТЕЛНИ ТЕНДЕНЦИИ И НЕДОСТАТЪЦИ

От името на ръководството на отдел „Организационен" на ЦК на БКП обобщение на разисканията, станали на срещата, направи заместник-завеждащият отдела **Любен Пирончев.**

В живота и дейността на основната част от първичните партийни организации, изтъкна той, са настъпили чувствителни положителни изменения. Това е напълно естествено. Партийните комитети и организации са извършили голяма организаторска работа за практическо осъществяване на новите идеи и постановки, дадени в изказването на др. Тодор Живков и в доклада на другаря Борис Велчев пред Великотърновското съвещание и в другите партийни документи.

Повиши се ролята на партийните организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи. Те по-добре виждат главните задачи и въпроси на икономическото и социалното развитие и с по-голямо умение разработват по-ефикасни решения и мероприятия, използват по-разнообразни и богати форми и средства за развитие на трудовите, социалните и възпитателните функции на колективите, мобилизират ги по-добре за изпълнение на политическите и стопанските задачи. С по-голям успех се прилага политическият подход при изпълнението на стопанските задачи. Вниманието на бюрата и организациите е насочено към повишаване активността на комунистите, за издигане на тяхната авангардна роля и личен принос в борбата за изпълнение на стопанските планове. Преодолява се предишният недостатък да се подменят стопанските ръководства, по-добре се разграничават и съгласуват функциите.

Обогатен е вътрешнопартийният живот. Почти всички партийни организации провеждат редовно своите събрания съгласно изискванията на Устава. Докато пред Великотърновското съвещание другарят Борис Велчев изнесе, че около 26 процента от организациите не провеждат редовно събрания, сега такива организации са единици. И което е най-важно, подобрена е тяхната тематика, отстранява се дребнотемието и се поставят по-значими въпроси на разисквания, нарасна активността и критичността на комунистите особено след Юлския пленум на ЦК на БКП. Подобрен е и социалният, и качественият състав.

От гледна точка на големите изисквания, които се предявяват сега, не може да не се видят обаче и сериозните слабости и нерешените въпроси, които продължават да съществуват в дейността им. Все още има немалко организации, които поради това че не се занимават с основните въпроси на колектива, не осигуряват съгласуваност и единство в действията на стопанските ръководства и обществените организации, не вникват добре и не решават своевременно важни проблеми, свързани с живота на колектива, нямат още необходимия авторитет.

Digitized by Google

Два момента от живота на първичните организации заслужават особено внимание. Единият се отнася до личните качества на комунистите, от които в голяма степен се определя и авторитетът им. След Великотърновското съвещание и Единадесетия конгрес този въпрос общо взето добре се решава. Но в някои отношения работата изостава. Например в Стара Загора от новоприетите комунисти с висше и полувисше образование са около 15 на сто, а с основно — 27. В Ямболски и Хасковски, Кърджалийски и Смолянски окръг положението е същото. Тези проценти са много по-неблагоприятни от средните за страната. Приемането на много комунисти с ниско образование и с висока възраст не е оправдано. Другият въпрос се отнася до структурата на организациите и усилването на влиянието им върху живота на колективите. Има прекалено много малочислени организации, които не могат да работят активно и да оказват съществено влияние върху колективите. В Кърджалийски окръг например над една четвърт от организациите са до 10 члена. Някои първични организации не обхващат в себе си най-подготвената и активна част от състава на дадения колектив. Не е решен и въпросът за заетостта на основната част от комунистите непосредствено в производството. В Бургаски, Пловдивски и Пазарджишки, Смолянски и Ямболски окръг процентът на заетите е под средния за страната. Такова разпределение на комунистите не засилва влиянието на организациите върху трудовите колективи.

Сега особено изпъква грижата за издигане на организаторската функция на първичната организация. Тя изостава от уменето да обсъждат важни въпроси и да се вземат правилни решения. Така се нарушава единният ръководен процес, единството между решенията и тяхното изпълнение. За преодоляване на това противоречие много ще помогне индивидуалният подход към комунистите, тъй като, както подчерта и Единадесетият конгрес, силата на Партията е в съзнателната дисциплина на комунистите, а организаторската ѝ роля не може да се повишава, ако не се подобрява непрекъснато индивидуалната работа с тях. На второ място издигането на равнището на организаторската работа зависи от усъвършенствуването на контрола и проверката на изпълнението.

Първичните партийни организации насочват цялата си дейност за издигане съзнанието на колективите, за тяхното организиране и мобилизиране за изпълнение на задачите, поставени от Партията. Когато се разглежда въздействието на организацията върху колектива, често се обръща внимание на това, как тя работи непосредствено с него, а недостатъчно се разкрива мястото и ролята на профсъюзите и Комсомола. Както е известно, пред Великотърновското съвещание другарят Тодор Живков постави въпроса масовите организации да бъдат опора на първичната организация, важен инструмент за формиране на здрав трудов колектив, за изпълнение на поставените задачи, за формиране на новия човек.

Ролята на партийните организации като политически ръководители, организатори и възпитатели на масите, като политически ядра и първообраз на бъдещия трудов колектив в решаваща степен зависи от това, как те се ръководят от окръжните, градските, общинските и другите комитети, как се направлява тяхната дейност. Без да отричаме постигнатия напредък (по-честото изучаване на живота им, организиране на проверки, прегледи, разглеждане въпроси от дейността им на пленуми и заседания), ръководството на партийните организации все още не отговаря на нарасналите задачи и изисквания. И при засилените връзки с партийните организации от страна на партийния апарат дейността им бавно се изменя, помощта е недостатъчна и не дава нужния резултат. Ръководството е общо и в много отношения формал-

Digitized by Google

но. В Сливенски окръг например за шест месеца от 2616 събрания са посетени от представители на комитетите само 215. Много често на организациите се поставят само текущи задачи, а не се изучава дълбоко дейността им, не им се помага да усвояват правилен стил на работа, да усъвършенстват политическия си подход. Липсва диференциран подход към тях. Доста голям е процентът на обновление на партийните секретари и на членовете на партийните бюра, което също се отразява на работата им. Партийните комитети не умеят все още в достатъчна степен да анализират състоянието и дейността на организациите от позициите на новите идеи, развити в партийните документи. Въпросите за политическото ядро, за първообраза, за функциите на организацията и колектива, за много от кадрите са ненапълно ясни, гълкуват се по различен начин.

Накрая другарят Пирончев изказа някои съображения за отстраняване на нерешените въпроси и слабостите, като се използват активно годишните отчетно-изборни събрания и като по-широко и конкретно се изучава животът и дейността на всяка организация и се оказва конкретна и резултатна помощ.

В заключителното си изказване първият заместник-завеждащ отдел „Организационен" другарят **Рачко Рачков**, който ръководеше срещата, изтъкна полезността от обменения опит. Той подчерта, че както никога досега теоретическите въпроси от живота на Партията и на първичните партийни организации са разработени във важни партийни документи. В Тезисите на ЦК на БКП за развитието на Партията и обществените организации, речта на другаря Тодор Живков пред Великотърновското съвещание и доклада пред Единадесетия конгрес, в доклада на другаря Борис Велчев във Велико Търново и други. Теорията е сега задължена на практиката главно в разработката на механизмите за трансформация на тези идеи в практиката, за да се помогне на низовите партийни кадри да осмислят тези идеи и постановки и да ги реализират в живота. Сега колективите се изменят, развиват се. Възникват нови интеграционни процеси в тях под въздействието на научно-техническата революция. Има партийни организации, които изостават от изискванията, предявявани към тях от новите колективи. За да бъде организацията мотор, двигател на колектива, трябва да върви напред, да се изменя по-бързо. Това поставя въпроса и за привеждане структурата на политическото ядро към новата структура на колектива. Сега е нужно да се изучава и партийната организация, и трудовият колектив, защото те диалектически си взаимодействуват, защото колективът захранва организацията, а тя му дава сила. На село сега изпъква и въпросът за координацията на работата между партийните организации, за усвояването на политическия подход и пр.

На срещата бяха поставени и някои въпроси във връзка с Великотърновското съвещание. Другарят Рачков им отговори и специално изтъкна как да се засили подотчетността на ръководителите пред партийната организация. Макар и номенклатурен на друг комитет, всеки ръководител членува в някоя първична организация и там трябва да дава отчет пред комунистите как работи като комунист ръководител. Освен това партийните комитети разполагат с достатъчно авторитет и възможности, за да накарат онези ръководители, които не се считат с мнението на организацията, да се поправят.

Накрая той изтъкна особеното значение, което Партията отдава на изучаването на богатия опит на КПСС, и разказа за някои мерки да се внесе по-добър ред и по-бързо той да се внедрява в партийната практика.

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ

През тези месеци комунистите са най-неспокойните. Извършва се боеви преглед на работата след XI конгрес. Оценяват се крачките, чертаят се перспектините. Духът на Юлския пленум прави стъпките по-бодри, и бъдещето по-ясно.

Наши сътрудници се запознаха с вълненията на комунистите по време на отчетно-изборните събрания в Пазарджишки, Пловдивски и Шуменски окръг.

НОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Безспорно за по-доброто провеждане на отчетно-изборните събрания голямо влияние оказват изискванията на Централния комитет за използване на проблемно-функционалния подход. Първичните партийни организации бяха насочени да обсъдят основните проблеми, по конто са работили през годината, и съобразно с това да направят оценка как са реализирали трите си главни функции — политическата, организаторската и идейно-възпитателната.

Първата грижа на партийните комитети е била как новите изисквания по-цялостно и бързо да достигнат до секретарите и бюрата на първичните организации. Заедно с традиционните форми, съвещания, инструктажи и др. в градския комитет на БКП — Пазарджик се запознаваме с една по-малко използвана форма. Специален курс е проведен със секретарите първа година. Те са обучени от дългогодишните си колеги, които в подходяща форма разработват основните изисквания за провеждането на отчетно-изборните събрания.

Сега всичко това е извървян път. Годишните отчети са в разгара си. От посетените събрания ще се опитаме да направим някои изводи за това, какви изменения са настъпили в докладите, обсъжданията и решенията.

Логично е да започнем с докладите, конто предопределят до голяма степен обсъжданията и решенията. Най-общо те се разпределят на три групи. На първо място е групата на докладите, конто най-пълно отговарят и съвпадат с новите изисквания на Централния комитет. По съдържание те твърде се различават от досегашните. В тях липсват традиционните раздели — партийно ръководство на икономиката, идеологическа работа и партийно-организационна дейност. Ето как започва докладът на партийната организация при окръжна плаcментно-снабдителна организация в град Пазарджик: „Още в началото на годината и особено след XI конгрес с помощта на всички комунисти партийното бюро уточни основните задачи за 1976 г.“ По-нататък логиката на разсъжденията е следната: определени са кратко и ясно основни-

Digitized by Google

те задачи. Същевременно са дадени и необходимите аргументи защо именно тези задачи са стояли като основни пред първичната партийна организация. Изложението по-нататък разкрива политическите, организаторските и идейно-възпитателните действия на партийната организация и партийното бюро за решаването на основните задачи. Накрая се дават насоките за работата през 1977 г.

Най-очевидното предимство е проблемността. Усилията на комунистите се съсредоточават не към много и понякога ненужни въпроси. Това говори за известна степен овладяване на комплексния подход в работата на първичните организации. Анализът е построен на основата на набелязаните цели още в началото на годината. По-релефно се очертава мястото и делът на партийната организация, спомага за разграничаването на функциите. На всички стопански въпроси се дава политическа оценка. Друг пример. На отчетно-изборното събрание на партийната организация при животновъдството в с. Величково, Пазарджишки окръг, много време се отдели за обсъждането на фуражния проблем. Позицията, от която бе поставен въпросът, доведе до разисквания, които имаха политически характер. Обект на критика бяха стилът и методите на стопанското ръководство. Взе се решение на едно от първите събрания да се потърси отговорност от стопанското ръководство за редица слабости в развитието на стопанството. Виждаме, че проблемният подход помага да се даде реална преценка за ролята на партийната организация като политическо ядро на трудовия колектив. В отчетно-изборните събрания се дава ясен отговор не само на това, какви въпроси са разглеждани, но и как са решавани, с какви методи и средства. Преценява се дали новият подход в икономиката е станал стил и метод на стопанското ръководство. Организационното укрепване на партийната организация се свързва с решаването на основните въпроси, което довежда до засилване ролята на първичната организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив.

Всички тези изменения в подхода към докладите дават положително отражение в обсъжданията на отчетно-изборните събрания. Разсъжденията на комунистите са получили правилна насока.

Не можем да не отбележим, че критичният дух на Юлския пленум се запазва и в годишните събрания. В докладите и изказванията остро се поставят нерешените въпроси и се призовават виновниците към лична отговорност. „Всички тези въпроси не ги поставяме за пръв път. И решения са вземани по тях, но са си останали в папките. Само преди три месеца на две партийни събрания обсъдихме и разгледахме решенията на Юлския пленум. Приехме и собствени мероприятия. Но всичко беше дотам" — четем в доклада на първичната организация при ТПК „Свобода" — гр. Пазарджик. Затова комунистите остро разкритикуваха работата на бюрото, която е довела до принизяване ролята на партийната организация, до понижаване на нейния авторитет. Прави впечатление, че в повечето случаи сега предмет за обсъждане е работата на партийното бюро, как то като колективен орган е направлявало дейността на организацията. Знаем, че години наред излизаше на преден план въпросът кой трябва да се отчита на годишното събрание, като преобладаваше практиката да се разглежда работата на отделните комунисти, а не работата на бюрото и партийната организация. Почти всички проведени събрания доказваха, че тази слабост вече с успех се преобладава.

Може би най-ценното в сегашния подход е, че се разграничават подобре функциите на партийните от стопанските органи. Ето какво сподели секретарката на градския комитет на Партията в Пазарджик др. Гена Илиева: „Трудността при подготовката на докладите е именно в това, че не е лесно да скъсаме с утвърдилия се стопански подход, когато

Digitized by Google

разглеждаме партийното ръководство на икономиката. Точно да прецениим дела на партийното бюро, на организацията и комунистите. Но тази трудност постепенно се преодолява. Нашата цел е този подход да стане стил в работата не само на годишните, но и на останалите събрания, като и в цялата им дейност се запази необходимото разграничаване на функциите."

Прави впечатление, че всеки доклад има собствена физиономия. Новият подход е премахнал до голяма степен формализма и схематизма в отчетните доклади. Неизчерпаемата партийна практика ражда разнообразието на проблемите и богатството на анализите.

Смесване на стария подход с новия. Това е характерно за съдържанието на втората група доклади. За пример ще използваме доклада на първичната организация при ТМТ „Крум Велков" — Пазарджик. Изходно начало за разсъждения са формулираните основни задачи, които са стояли пред организацията за годината. По-нататък следват разсъждения какво е направено за тяхното решаване. Дотук всичко е наред. Проблемността е спазена. Но след това се срещаме със старите раздели. Разработките в тези раздели не са подчинени на основните проблеми, а съществуват сами за себе си. Получава се разкъсване на идеологическата от организаторската работа. Нарушен е функционалният подход, т. е. не се вижда как чрез основните си функции партийната организация е съдействувала за решаване на проблемите, по които трудовият колектив е работил през годината.

Третата група доклади, които за обща радост са твърде малко, са тези, до които не се е докоснало новото изискване и указания на Централния комитет. На тези събрания се говореше повече за решаването на стопанските задачи, без те да се пречупват през дейността на бюрото и на партийната организация.

Какво най-общо може да се каже за резолюциите, които приемат отчетно-изборните събрания?

Разнообразието е твърде богато. По съдържание бихме могли да ги разделим на две групи.

В едната група са тези, които насочват най-общо към основните въпроси, по които ще се работи през годината. Слабостта е, че повечето от тях са прекалено общи и съдържат такива насоки, които важат за партийната работа въобще, а не точно за периода до следващото събрание. В такъв вид те не могат да служат като програма за конкретни действия.

В другата група можем да причислим тези резолюции на отчетните събрания, които имат конкретен характер и могат да се оприличат на един перспективен план за срок от една година. В повечето от тях са посочени точно сроковете за изпълнението и отговорниците.

Трудно е да се реши коя от двете посочени групи е по-ефективна. Задълбоченият отговор може да се даде след по-дълбоко изследване и наблюдаване практиката на партийните организации.

* * *

Характерът на проведените събрания в Пазарджишки окръг потвърждава ефективността на по-високите изисквания към отчетите и изборите в партийните организации. Пътят е верен, остава неотклонното движение към нови успехи и завоевания.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ВАЖНИ, РЕШАВАЩИ ПРОБЛЕМИ

Главното, което отличаваше събранията, които посетих, бе дълбоката вяра и убеденост, готовността на комунистите да дадат всичките си сили за претворяване стратегическото направление на седмата петилетка — качество и ефективност, ефективност и качество. И в подготовката на докладите, и в изказванията да се отговори на неизмеримо порасналите изисквания за нов подход в оценката на дейността им през отчетния период. И още повече — в духа на юлска взискателност да се подложат на задълбочена преценка допусканите недостатъци, смело да се разкрият причините за това и се очертаят главните насоки и усилията за преодоляването им през настоящата година.

„Другарят Тодор Живков ни учи — зачете докладът си секретарят на първичната партийна организация при сектор „Транспорт" в КЦМ „Д. Благоев" в Пловдив, — че партийната организация е активен участник във формирането и осъществяването на политиката в отделния участък, където тя е изградена, в определянето на възловите задачи, които стоят за разрешение. Ето защо ние на днешното ни събрание ще акцентуваме върху два важни, решаващи проблема — за повишаване качеството и ефективността на цялата наша дейност. Проблеми, които са фокусът, даващ облик на всичко, което вършим за изпълнение на седмата петилетка."

Кои са те? Безспорно това е оценката за ролята на първичната партийна организация като политически ръководител в борбата за висока дисциплина и действено социалистическо съревнование.

ДИСЦИПЛИНАТА

Знаехме за славата на Пловдивския металургичен комбинат, награждаван с орден „Червено знаме на труда", после за успешно и предсрочно приключване на шестата петилетка с орден „Народна република България" — I степен. Секретът за успехите? Извършена е огромна работа по реконструкцията и модернизацията на производството: усвоени са редица най-съвременни производства, въведени са нови по-прогресивни технологии, внедрени са най-модерни технически изобретения. Но кога ли успехите в социалистическото изграждане не са се трансформирали в още по-голям дълг и отговорност?

Беше естествено да се помисли, че събранието на първичната партийна организация в сектор „Транспорт" на комбината ще мине посвойски. Но то протече в дух на голяма взискателност, критичност, целеустременост. И безпокойство, и дързост, и прямота.

Тон даде докладът със смелата критика и трезва оценка на недостатъците.

Защо през изминалата година са изплатени 160 хиляди лева за просрочено задържане на вагоните? От граничния пункт Драгоман до комбината те пристигат за броени часове и после престояват тук с дни. А това е повишаване себестойността на продукцията, намаляване на печалбата, ощетяване на народото стопанство с ценно богатство. „Сами, така да се каже, си бъркаме в собствения джоб" — каза комунистът Ганев.

Защо има толкова несполуки при използването на наличните кра-

Digitized by Google

нове и другите производствени средства, нерационално разпределение на хората?

Отговор — защото липсва необходимата съгласуваност и дисциплина. „Юлският пленум разговаря със всеки комунист, комсомолец, с всеки стопански деец за това, как изпълнява своя дълг на творец на блага — разпалено, развълнувано заговори Георги Биков. — На това наше събрание ние сме длъжни да преценим цялата ни досегашна дейност, да проникнем в смисъла на юлската повеля „Всеки пред всички за всичко отговаря". Говори за мудност, примиренчество в изпълнението на графиците. За липса на предварителна точна разстановка на машини и хора . . ."

Дисциплината — производствена и технологична — се откройва като ахилесова пета и за целия Карловски тракторен завод. И тук партийното бюро на организацията при отдел „Технологичен" се е постарало да види действителното състояние на нещата — задълбочено да анализира причините за допуснатите слабости, безкомпромисно да критикува всеки — и технолога, и началника, и директора. Ето само един момент от доклада: „Определено трябва да кажем, че създадените ни условия и нашата дейност по внедряване на нови технологични решения, на по-модерно оборудване, по рационализаторските предложения и за икономия на материално-енергетични ресурси беше незадоволителна. По тях се работеше откъслечно, между другото, без действен контрол, без нужната дисциплинираност."

Чудно ли е тогава, че за 1976 година заводът не е изпълнил производствената си програма. И сега стои изправен пред големи трудности.

Целият ход на събранието потвърди, че първичната партийна организация е бойка, дееспособна. Вижда пътищата за решаване на проблемите. Затова и сега предизвика толкова сериозен, критичен разговор по тях.

Очевидно партийното бюро не е проявявало достатъчна задълбоченост за повишаване ефективността на собствената си работа. Затова през по-голямата си част събранието течеше в чисто производствено русло. Духът и тонът на обсъжданите важни проблеми неумолимо натрапваха извода, че става едно производствено съвещание. Забравяше се, че на този форум най-важно беше да се даде оценка на дейността на бюрото, на комунистите, на партийната работа. Да стане ясно защо ефективността и качеството на вземаните решения, провежданите мероприятия на използваните форми, средства и методи по дисциплината не са дали чакания резултат.

В корпус № 1 на Тракторния завод дълго време стои невнедрено ново оборудване — машини с програмни устройства и други. В цех 5 ежемесечно се бракуват инструменти за десетки хиляди лева. Допускат се големи разхищения на спомагателни материали . . .

Няма съмнение — неорганизираността в работата тук, нарушенията, за които вече стана дума, ще бъдат до минимум намалени, ако в подхода на комунистите към дисциплината има още по-голяма конкретност, всеобхватност, целенасоченост. Борбата за нейното непрестанно издигане да не бъде опростяване, а напротив — разширяване. Ако към нея се подхожда комплексно — да се разглежда тя като съвкупност от неизменни изисквания за формиране на ново отношение към труда и социалистическата собственост. В такава обстановка не ще се получават парадокси като този: комунистът Георги Гинков от бюро „Монтаж и боядисване" на събранието широко да тръби за по-високо качество и ефективност в работата на другите звена, а когато получи упрека, че тъкмо той е виновен за големи разхищения на бои, да отговори: „Разходите ги считам за нормални".

Анализът откри една от съществените причини за допусканите слу-

Digitized by Google

чаи на недисциплинираност и безотговорност в двата колектива. А това е често проявяваният компромис — от прекия ръководител, от началника. Разбира се, има случаи, в които компромисът е необходим, но когато той си извоюва правото на принцип, става катализатор на инертността и безотговорността, ерозира творчеството и инициативата в работата.

Полезен е изводът на събранията, че не е най-правилна практиката на заседания и събрания да става глобално разглеждане на всички въпроси от дейността по дисциплината. В някои случаи могат да се анализират само отделни по-съществени страни от нея и по тях да се вземат конкретни решения, чието изпълнение след това да се контролира и периодично отчита. С такъв подход ще се преодолеят и много от елементите на допускащата се скрита недисциплинираност. На онези случаи например в КЦМ „Д. Благоев", когато шофьори, изпратени по заявка на някои отдели, след бързо завършване на работата не се обаждат на ръководството на транспорта, стоят бездейни, дори си позволяват нарушения.

Като си направи самоанализ, самокритична преценка на своята работа и зае непримирима позиция по някои от слабостите в дейността на своите другари, Гаврил Трендафилов продължи изказването си: „Всенароден е повикът сега за пестеливо изразходване на суровините, материалите и енергията. Създадена е такава атмосфера, че когато си с другарите си в колектива, е изключено да я караш през пръсти. Но когато си сам и никой не те вижда — какво мислиш тогава, как вършиш своята работа. Пропит ли си от дълбоко чувство на стопанин на своя завод, на строител на развитото социалистическо общество у нас. Или в такива случаи можеш да сложиш в джоба един гвоздей за у дома, можеш да направиш един курс с автомобила за у дома, да тръгнеш със служебната лека кола на курорт. Ето нали виждате... Да бъдеш комунист сега това означава да си дръзновен и всеотдаен, чист да си от главата до петите. И то не така само на думи, а във всичките ти дела."

СЪРЕВНОВАНИЕТО

В решенията на Юлския пленум са ясно очертани целите и подходът за осъществяване на преустройството на дейността по социалистическото съревнование. Именно от такава позиция на събранията бе направена преценка на този важен проблем. Доказано бе, че все още някои стопански дейци продължават по стар начин да се отнасят към него, да го предоставят изцяло в откуп на профсъюзните организации. Пък и самите партийни бюра често не се замислят дали в използването на този най-силно въздействуващ метод на ръководство и социалистическо стопанисване не се допуска самоцелност, формализъм. Какво да се направи, за да се премахнат те? Какви са причините бързо да заглъхнат добри идеи и намерения? Думата на докладите: „Недостатъчно популяризираме опита на челниците. Поехме възторжено призива „Оптимално—ритмично", но не проявихме взискателност и инициатива за намиране най-правилен начин за отчитане на резултатите." „Икономиите на материално-енергетични ресурси бе проблем, поставен само в годишния план на партийното бюро. За пълноценното използване на високопроизводителната техника само си говорим. Технологичната дисциплина е крайно незадоволителна."

И в още много оценки в докладите и изказванията се откроиха въпросите: от висотата на юлските изисквания още не е осъществено преустройство в организацията на социалистическото съревнование. Не са разработени най-действени показатели, не е намерен най-правилен метод за отчитане на постиженията. И разбира се — не се прилагат

Digitized by Google

жизнено важните ленински принципи за гласност, сравнимост и повторимост на резултатите. Стана ясно, че преизпълнението на обещанието в някои звена идва от големите успехи на първенците, но в същото време на техния гръб лежат онези, които не запретват здраво ръкави.

Този задълбочен критичен анализ, направен на събранията, неминуемо води до извода, че редица страни от съревнованието все още имат само пропаганден характер. За тях се говори с голи фрази. То не е добило необходимия размах и ефективност.

Говори се за необходимостта да се използват по-разнообразни форми за материално и морално стимулиране. Връчването на наградите да се превръща във вълнуващ празник за целия трудов колектив, да се явява забележителен миг в живота на първенците. А по този начин ще се формира и оная силно въздействуваща атмосфера на другарство и взаимопомощ, в която редиците на първенците ще добиват все нови и нови попълнения. Дори у изоставащите досега ще се породи стремежът за по-голямо усърдие и дисциплинираност в работата, да надминат първо досегашните си резултати, а след това да набират сили за другарска надпревара с челниците.

Няма съмнение, че след направения на годишните отчетно-изборни събрания всеобхватен, задълбочен критичен анализ на социалистическото съревнование, като се опрат сега на Постановлението на Централния комитет на БКП, Министерския съвет, Централния съвет на БПС и Централния комитет на ДКМС, новоизбраните партийни бюра ще поведат трудовите колективи, стопанските ръководства към една действително отговаряща на новите изисквания надпревара за осъществяване буквално от всяко звено, от всеки труженик девиза на седмата петилетка „Качество и ефективност, ефективност и качество".

Коста ДИМОВ

ИДЕОЛОГИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

От няколкото отчетни събрания в Шуменски окръг, от кратките изложения, спорове, критични бележки на комунистите е трудно да се състави цялостна представа за многостранната дейност на първичните партийни организации. Ще се спра на проблеми, които или не намериха място в отчетите, или бяха отбелязани бегло, но които са съществували през годината и са били обект на идеологическото въздействие.

Другарската взаимопомощ все повече покорява пространството в междуличностните отношения и белязва със своя характерен знак битието на първичните партийни организации, на трудовите колективи. Многобройни прояви на другарство, подкрепа, отклик към болките и радостите на другаря до тебе — това отчитат на своето годишно събрание комунистите от първичната партийна организация в цех 111 на завода за товарни автомобили „Мадара" в Шумен. Отдавна се е утвърдило като практика опитните да помагат на новопостъпилите, за да усвоят сложностите на производството, монтьорите — навреме и по-бързо да ремонтират машините, за да могат техните другари да изпълнят производствената програма за месеца. Разбира се, срещат се единични случаи на неколегиални постъпки, но със съдействието на комунистите те се преодоляват бързо. „В нашия колектив

Digitized by Google

съществува чувство на другарска взаимопомощ — се казва в отчетния доклад на партийното бюро, — солидарност в мисленето по задачите, живеем с мисълта за нашата обща цел."

Подобряването на отношенията между хората е невъзможно без уважение на човешката личност. Димитър Станчев и Панайот Стоицов от градското автобусно стопанство в Шумен се разболели миналата година и лежали в болницата продължително време. Колективът на трета бригада (миналата година бригадата е била на първо място по изпълнение на всички показатели от плана в градското автобусно стопанство) ги обгражда с внимание. Цялата бригада, без нито един да възрази, решава да изпълни плановите задължения на двамата. За бригадата това не е било трудно, но то очертава нещо друго — високата на другарските взаимоотношения, създадената нагласа да се подаде ръка на изпадналия в беда. Взаимопомощта между шофьорите особено се откроява през зимните месеци. Комунистите, шофьорите с дългогодишна практика помагат на младите и неопитните, на новопостъпилите и в поддържането на автобусите, и в отстраняването на леки аварии и повреди, учат ги на вежливост с пътниците.

От положителните качества, които трябва да съчетава комунистът, с особена сила и яркост в годишните отчетно-изборни събрания се наблегна на **непримиримостта** към слабостите и нередностите, към личните грешки и пропуски. Като очертава вредните явления и факти, тяхното задържащо въздействие, критиката помага да се утвърди новото, положителното в живота. Тодор Костов от цех „Строително-ремонтен" при завода за товарни автомобили „Мадара" със загриженост говори за неизползваните машини. Скъпи машини, закупени преди две и три години, стоят в склада, без да се докосне човешка ръка до тях. Някои от машините са на открито, ръждясват или недобросъвестни хора присвояват дребни части и по този начин ги правят негодни за използване. Той не разкрива тази истина сега на годишното събрание. Будното му чувство за стопанисване го е принуждавало да прекрачва прага на много кабинети, но машините така си стоят, бездействуват, за тях се правят амортизационни отчисления.

Станчо Маринов от същата първична партийна организация посочи друга бела в тяхната работа. През годината и партийното бюро, и организацията са взели решения по важни идеологически проблеми, но тези решения не са изпълнени. Според него понижен е изобщо авторитетът на партийното решение при тях. Случвало се по един и същи проблем да се занимават два и три пъти, два и три пъти да вземат едно и също решение. „Не тежат нашите решения — каза той, — много решения, но малко от тях са изпълнени."

Комунистът Стефан Иванов от цех 111 на завод „Мадара" (цехът произвежда около 90 вида болтове, гайки и други свързочни материали) счита, че биха произвели много повече, ако материално-техническото снабдяване е редовно и не се изменя често предвидената технология за различните изделия. Той изреди нередностите в организацията на работата със съзнанието, че по този начин ще допринесе полза за цеха, за производството, за доброто на колектива, че по този начин изпълнява дълга си към първичната партийна организация.

Непримиримостта очертава и нравственото извисяване на комуниста, неговата нагласа, решимост и пригодност да преобразява света. Стефан Иванов направи бележки и към партийното, и към стопанското ръководство на завода: комунистите и безпартийните желаят да научат повече за бъдещето на завода, за перспективата на отрасъла, за развитието на техния цех. Чули, че правителството е отпуснало крупна сума за разширението на завода през седмата петилетка, но колективът не е получил и досега подробна информация от ръководството. Това

Digitized by Google

бе и критика, и предложение към ръководството на завода да спира почесто при колектива, да се среща с работниците.

Активната позиция изисква от комуниста да не се примирява с постигнатото, да се стреми към новите завоевания, да създава около себе си атмосфера на непрекъснато съзиждане, на творчество, на деловитост и размах в работата. Смело, настъпателно и без отдих да води битка със слабостите на другите, но и със същата сила да се вглежда в своите слабости. Самооценка и стремеж за преодоляване на собствените недостатъци характеризираше изказването на комуниста Костов, началник на цех 125 в завод „Мадара". Той призна, че по негова вина е закъсняло остъкляването на цеховете, тази година упреците към бригадата справедливо са значително повече. Работниците в бригадата, особено дългогодишните строители, имат знания и опит, но той не е съумял да мобилизира преките ръководители за по-активна работа, за да може единството между опита на строителите и организаторските способности на преките ръководители да отгледа по-едър плод. А това признание на Костов би следвало да смути и заводския партиен комитет, и градския комитет на Партията: „Много безпартийни знаят повече от някои комунисти. Не четем, а се успокояваме със стари знания. Трябва да се обогатяваме с нова информация за събитията в страната и в света, за да бъдем добри агитатори, за да можем истински да убеждаваме и разясняваме политиката на Партията."

Ефективност на критиката. Ако критиката и на големите, и на дребните слабости не бъде последвана от практически мерки за промяна на нещата, тя остава празно пожелание, олеква в съзнанието на хората и вместо да активизира, води до безразличие. Комунистите от цех 111 изтъкнаха слабости в снабдяването, в ремонта на машините, в нарушаване на технологичната дисциплина — недостатъци, които съществуват не от вчера. Комунистите са разтревожени, че тяхната критика минава и заминава, не оставя диря, не тревожи адресантите. Със загриженост комунистите от цех 125 Борис Пенев, Тодор Костов, Станчо Митев, Досьо Георгиев, Костилков и Кънчев споделиха, че наистина духът на Юлския пленум завладява тяхното ежедневие, по-преки станаха пътищата към истината, по-точен е адресът на критиката, ала с предишната бавност се отстраняват слабостите.

Критиката е оръжие на Партията за преодоляване на всички бариери по пътя на нейното самоусъвършенствуване. Много навременно и правилно е предложението на комунистите в завод „Мадара" да се създаде ефективна система за изучаване на критичните бележки на препоръките и предложенията, за да се превърне критиката в действена ефективна форма за преодоляване на слабостите.

Умението да убеждаваш. Решенията на Партията са предизвикани от живота. Колкото по-бързо стигнат до отделния човек, толкова по бързо се превръщат в материална сила. Комунистите от първичната партийна организация при цех 111 на завод „Мадара" са страстни агитатори на всички инициативи за изпълнението на годишната социално-икономическа програма, за повишаване качеството на продукцията. С обяснимо задоволство те отчетоха на събранието, че производствената година при тях е приключила добре. Начало на този успех сложили с разясняването на плана. Партийното бюро дало поръчения на комунистите от актива на организацията, ангажирало специалистите, майсторите и по бригади и смени разучили основните показатели на плана. Съставили точни разчети за времето, за материалите. В партийното бюро станал разговор с всички специалисти и преки ръководители, от които зависи изпълнението на плана на цеха, на отделен производствен участък. А по-късно партийното бюро организирало открито партийно събрание с целия колектив, активизирали дейността си профгрупите, дружествата на

Digitized by Google

Комсомола. Това са били разговори за новите изисквания на плана и за възможностите на всяко производствено звено. Всеки работник, майстор, началник на производствен участък си съставили личен насрещен план, по-напрегнат от предшествуващата година. Появили се неразбирания, някои мислели, че програмата е неосъществима, че машините са остарели и от тях се изстисква буквално всичко. Създавало се впечатление, че са стигнали, така да се каже, тавана. Комунистите от цеха разбили неверието. Разговорите в колектива продължили и за трудовата дисциплина, и за възможностите всеки ден всеки участък да приключва с изпълнен план, за поддържането на машините. На събранието комунистите от цех 111 оглеждаха с радост и удовлетворение изминалата година. Производствената програма е изпълнена достойно. Около 99,2 процента от цялата продукция се приема на първо представяне и само 0,8 за второ представяне и брак. Трудовата дисциплина също е на равнище: през цялата година са регистрирани две самоотлъчки, а практически за закъснения не се говори, тъй като те са сведени до минимум. Създадена е атмосфера на нетърпимост към нарушенията на трудовата дисциплина, работническият самоконтрол е винаги буден и неотстъпчив.

Трудностите. Несъмнено трудностите на производството се превръщат и в трудности на идеологическата работа. В някои случаи на отчетните събрания комунистите многократно повече разискваха, спореха, критикуваха отделните страни на производството, като подминаваха въпросите на идеологическата работа. Миналата година партийното бюро при цех 111 на завод „Мадара" положило значителни усилия за своевременно разясняване на плана, за приемане на личните насрещни планове, извършило продължителна индивидуална работа с хората. Колективът навлязъл в новата производствена година, уверен в своите възможности. Преодоляно е появилото се неверие в техниката и уплътняването на работното време на машините се увеличило с пет процента. Но неритмичното снабдяване, нарушаването на технологичната дисциплина не по вина на цеховото ръководство създало значителни трудности на идеологическата работа. Прекъсвал се ритъмът на съревнованието, на индивидуалната работа с хората. Губели от своята стойност различните стимули, създало се неверие, че до края на годината едва ли ще се изпълнят личните насрещни планове.

Тези и други примери още веднъж ни навеждат на извода, че трудностите в производството отклоняват посоката, притъпяват острието на идеологическия процес. Комунистите са разтревожени, че масово-политическата работа, вместо да се насочи към създаване нагласа за рационализаторство и изобретателство, за преизпълнение на насрещните планове, към нови завоевания в качеството, тя се връща, така да се каже, назад. Ето защо недостатъците в снабдяването, системното нарушаване на технологичната дисциплина, другите повтарящи се слабости на производството, съпоставени с основното изискване на седмата петилетка „Качество и ефективност", имат своята и политическа, и идеологическа страна.

* * *

Във високия критичен дух на отчетните събрания в тези организации непримиримостта на комунистите към всичко, което задържа нашето развитие напред, в препоръките и предложенията за подобряване на работата духът на Юлския пленум получава трайно утвърждаване.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

КЪМ ЕДИННА СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА

к. п. н. **МИХАИЛ ХАРТАРСКИ**
сътрудник в отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП

През последните три години под ръководството на Великотърновската окръжна партийна организация се извърши значителна проучвателна, организаторска, експериментална и практическа работа за подобряване на трудовото обучение и възпитанието на учащите се, за привеждане дейността на социалните фактори в единство, за изграждане на единна социално-педагогическа система за комунистическото възпитание на учениците в окръга. Логически завършек и обнадеждаваща равносметка на тези усилия и грижи бе организираната по инициатива на бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС **научно-практическа конференция,** състояла се на 3 ноември 1976 година в старопрестолния град.

На основата на постигнатото и в съответствие с решенията на Единадесетия конгрес на БКП през изминалата 1976 година у нас се започна осъществяването на рязък прелом в повишаване ефективността и качеството на производството, на всички обществени дейности. Ето защо въпросът за възпитаване у учащите се на социалистическо отношение към труда днес има голяма актуалност и придобива особена социална значимост. „В действителност сърцевина на социалистическия начин на живот, негова същностна черта е социалистическият труд, тази най-важна форма на човешката дейност... Въпрос на дълг и чест за всеки член на нашето общество е да влива своя труд в труда на народа, за да има правото и щастието да каже: този свят е и мой!"[1]

Като се подчертава, че главното в процеса на формирането на социалистическата личност е засилване **социалната активност** на труженика на социализма и особено на неговото творческо участие в трудовата дейност, в документите, които утвърди XI конгрес на БКП, се казва, че решаването на тази задача в голяма степен зависи от осигуряването на многостранното развитие на отделната личност, от осъществяването на трудовото възпитание в единство с идейно-политическото, нравственото и естетическото възпитание.

Пред Юлския пленум на ЦК на БКП др. Тодор Живков направи дълбок марксистко-ленински анализ на сегашния етап на развитие, разкри най-характерните тенденции в него и обоснова необходимостта от нов подход, същността на който се изразява в това, че всички проблеми на нашето обществено-икономическо развитие трябва да се раз-

[1] По материалите на Юлския пленум на ЦК на БКП.

Digitized by Google

гледат и свързват в неразривно цяло, всеки от тях да се решава съобразно основните, научнообосновани програмирани цели на по-нататъшното социалистическо изграждане на страната.

Новият подход изисква правилно да се определят решаващите задачи от единната верига на общественото производство и там да се съсредоточат силите, уменията и средствата. Сега този подход следва да се прилага както в икономиката, така и в областта на науката и научното обслужване, в системата за **подготовка и квалификация на кадрите,** като област, непосредствено обслужваща икономиката, формираша главната производителна сила — изпълнителските и ръководните кадри.

Необходимостта от принципно нови технологии и производства също така поставя възловия проблем за ролята на науката, както и подготовката на кадрите като стратегически въпрос. И само ако тези въпроси се решават в духа на съвременните изисквания, може да се разчита на реален и ускорен прогрес в по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество у нас.

Всичко това с повелителна необходимост налага да се отделя постоянно и все по-нарастващо внимание на **проблема за изграждането на новия човек,** да се гледа на него като на „практическа задача, да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещи се, особено подрастващите поколения, да се води борба срещу остатъците от миналото във възгледите и поведението на хората"[1].

Формирането на комунистически възпитана личност, нейното приобщаване към социалистическия начин на живот е основен принцип в работата на нашето училище, който може да бъде осъществен само със съдействието на социалните фактори. Качествено нова стойност има **грижата на училището и обществеността за трудово-професионалната подготовка и идейната закалка на младежта, за нейната обществена активност и отговорност.**

* * *

Като оцени вярно и своевременно значимостта на този проблем, окръжният комитет на БКП — Велико Търново, основавайки се на постановките, дадени от другаря Тодор Живков на съвещанието с първите секретари на ОК на БКП и в речта му, произнесена на 23 май 1974 г. пред средношколците — първенци в ученето и труда, ясно определи **задачата на конференцията.** А тя бе следната — под ръководството на партийните комитети, в хода на подготовката на конференцията да се усъвършенстват някои от функциите на училището, по-добре да се организира възпитателното въздействие на отделните социални фактори и обществената среда, да се осигури непосредственото участие на учениците в общественo-полезен производителен труд заедно и под ръководството на работническата класа. От своя страна дейността на учебните заведения да се насочва към осигуряване на подбора и подготовката на изпълнителските и средните технически кадри така, че по своята професионална и психологическа нагласа те най-пълно да отговарят на изискванията на съответната професия, за да бъдат едновременно и първостепенен фактор за повишаване обществената производителност на труда.

Подготовката на конференцията се свърза най-тясно и непосредствено с **организираното включване** на учениците в производителен труд, с осъществяването на **комплексната програма** на окръга за ре-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, Изд. на БКП, 1976, с. 112—113.

Digitized by Google

формата на образователното дело. От началото на учебната 1974/1975 г. започна да се изпълнява програма за **трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учениците** като продължение на широката дейност дотогава за преустройство на учебния процес.

В съответствие с професионалната и квалификационната структура на работната сила се извършиха съществени изменения преди всичко в училищната мрежа. Сега 76 на сто от завършващите основно образование постъпват в професионалните учебни заведения или съотношението на професионалното към общото образование е 3:1.

Извършеното през подготвителния период помогна да се повиши квалификацията на просветните кадри, да се съгласуват усилията на всички, от които зависи насочването на професионалните интереси на учащите се.

Под ръководството на партийните комитети и с активното участие на отдел „Народна просвета" и ръководствата на учебните заведения бяха създадени необходимите предпоставки за резултатно производствено обучение. Окръжният народен съвет заедно с отрасловите министерства и ведомства изработи перспективна програма за **изграждане на учебно-производствена база** за учащите се от средните учебни заведения. Един ден от седмицата учениците от всички средни политехнически училища при производствени условия овладяват необходимите умения и навици за производителен труд, добиват политехническа предпрофесионална и професионална подготовка.

Първичните партийни организации в училищата станаха инициатори на многостранна работа, насочена към преустройване дейността на учителите, на комсомолските, пионерските и профсъюзните организации за практическо сближаване на образованието и възпитанието с производството. Ръководно начало бе изискването на Юлския пленум на ЦК на БКП учениците да не се чувстват гости в цеха, а „равноправни и равноотговорни производственици, притежаващи съответната квалификация и разряд, знаещи цената на своя труд". Тази посока на работата намира все по-широка подкрепа и реализация в практиката на средните професионално-технически училища по електропромишленост и Завода за запаметяващи устройства — Велико Търново, „Свилоза" — Свищов, Техникума по механотехника и електротелферния завод „Янтра" в Горна Оряховица, Техникума по индустриална химия и Химическия комбинат и др.

Комунистите проявяват особена отговорност в това дело. Хубав и нагледен пример показва **съвместната работа** на първичните партийни организации и ръководствата на училището по комунално-битови услуги и фабриката за шивашка конфекция „Деньо Георгиев". **Възпитанието** на младите работници там се превърна в **обща грижа на двата колектива.**

Училищата в гр. Горна Оряховица, както и на някои други места в окръга, изграждат **взаимоотношенията си** в областта на трудовото възпитание и професионалната подготовка на учениците на **тристранна основа:** техникум—гимназия — предприятие, или пък: основно училище — средно-професионално училище — предприятие.

Специални са **грижите за трудовото възпитание на най-малките.** Разширява се участието на пионерите в производствената дейност. Хубави резултати има от работата на 4 пионерски завода, 3 пионерски комбината, 12 пионерски цеха, 3 пионерски селски стопанства. Важно място в работата на партийните организации заема **възпитанието на учениците в традициите на трудовите колективи.**

Само през настоящата учебна година се изградиха 728 кръжока с 12 780 участници, от които 434 са по приложно-техническите дисциплини. Голяма част от кръжоците и клубовете работят в промишлените

Digitized by Google

предприятия и в селското стопанство. Такива са клубовете в Техникума по електротехника — гр. Горна Оряховица, в Строителния техникум, Математическата гимназия — гр. В. Търново и др.

Все по-целенасочена е **работата с родителите** за трудовото възпитание и ориентирането на подрастващите към работническите професии. Първичните партийни организации и училищните ръководства, професионалните съюзи и отечественофронтовските организации по-системно разясняват задачите на икономическото развитие на окръга и потребността от кадри в материалната сфера. Преди всичко постоянно се изтъкват възможностите за всестранно развитие на младите хора в редовете на работническата класа. Безспорни са резултатите от тази съвместна дейност за професионалното ориентиране и трудовото възпитание.

Разгърнатата системна работа през последните години все още не ни дава основание да кажем, че всички важни въпроси вече са решени! И сега не са редки случаите, когато към младите специалисти се проявява интерес едва няколко дни преди разпределението им. Това е най-честа практика за стопанските и партийните ръководства в селското стопанство, но и те вече не са изключение!? А известна истина е, че по редица обективни и субективни причини след завършване на селскостопанските училища на работа в производствените единици на АПК и ПАК постъпват едва 30—40 на сто от учащите се в тези специализирани и с добра материална база учебни заведения.

* * *

Кое в подхода на партийните, държавните и обществените органи и организации е сега главното, същественото?

Преди всичко това е ярко изразеният стремеж и самата практическа дейност за осъществяване изискванията на априлската линия на Българската комунистическа партия за осигуряване на условия за все **по-пълно единство** в дейността на социалните фактори с функционалната роля на образователната система.

В какво по-конкретно се изразява тази дейност?

Първо. В осигуряването на реални възможности за постигане на всеобщо средно образование за цялата младеж, за превръщане на образованието и възпитанието на подрастващото поколение от Великотърновски окръг в първостепенна грижа и дело на цялото общество.

В духа на партийните постановки ОК на БКП и ОНС — Велико Търново предявиха изискването за провеждане на образователната система в съответствие със социалното развитие на окръга.

Второ. Развитие на просветното дело с темпове, които осигуряват съответствуващо образователно равнище както по отношение на непосредствените потребности на общественото производство, така и на неговото перспективно развитие.

Тези изисквания наложиха да се преустрои системата за подготовка на кадрите.

Трето. Най-тясно свързване на социално-икономическата и възпитателната функция на училището с партийния принцип за реализация на подрастващото поколение в труда, заедно и под ръководството на работническата класа.

Тези условия и обстоятелства създават възможност за практическо приложение на социално-политическите, икономическите, педагогическите и идеологическите принципи на образователната политика във Великотърновски окръг в съответствие с необходимите темпове, както и на равнището от изисквания на социалистическия начин на живот.

Всичко това от своя страна предполага непознати досега по мащабност и резултатност действия за изграждане на **ефективен социал-**

Digitized by Google

но-педагогически процес в условията на производството, там където учениците се обучават и реализират формираните у тях качества.

Непосредственото участие в материалната сфера е единственият път за изграждане на висококвалифицирани специалисти, които добре се ориентират в особеностите на съвременната наука и техника, умеят да прилагат едновременно няколко специалности и притежават достатъчно висока професионална подвижност, за да могат бързо и ефективно да се приспособяват към механизацията, автоматизацията и кибернетизацията в съответния отрасъл на производството.

Наблюденията показват, че младежите, които са избрали специалността си с нужното съзнание за дълг и отговорност и правилно са преценили професионалните си възможности, по-отговорно се отнасят към своята подготовка, насочват всичките си духовни и физически усилия за най-пълноценно овладяване на професията и постигат високи резултати. Впоследствие по-добрата професионална подготовка, съчетавана с приложението ѝ в най-подходящото поле на трудова дейност, помага да се утвърждават и стабилизират кадрите.

Необходимостта от по-тясно съединяване на обучението и възпитанието на учениците с производителния труд е обусловена не само от социално-политическата и икономико-демографската потребност, но и от социално-психологическите и педагогическите аспекти на проблема. Участието на отделния ученик в общественополезен и производителен труд заедно с трудовия колектив е необходимо условие, за да се използва социалната среда като изключително важен фактор за изграждане на личността, за формиране на правилни обществени взаимоотношения в ученическите и общоучилищните колективи.

Училището на сегашния и утрешния ден е призвано не просто да отчита въздействието на социалната среда върху личността на ученика и по-специално върху формирането на комунистическо отношение към труда. Преди всичко то заедно с другите обществени фактори трябва да организира правилното въздействие на трудовите колективи и социалната микросреда, да отчита влиянието на „неформалните групи" върху отделния ученик и колектива. На тази основа могат да възникват и се създават възможности за по-добро приложение на **системата за професионално ориентиране** на учениците. Комплексният подход позволява да се отчете не само въздействието на социалната среда, но и процесът на развитие на **самосъзнанието на ученика.** Това подчертава необходимостта от допълнителни мерки за качествени изменения в педагогическия процес, за повишаване на неговата ефективност по посока на формиране на психологическата **готовност у младежта за пълна реализация на професионалните и нравствено-волевите им качества в труда,** и то в редиците на работническата класа. Огромната формираща и преобразуваща сила на труда и трудовите колективи ще се използва успешно, ако във всички училищни степени действува активно системата за трудово-политехническото обучение и възпитание, на основата на която да се извършва предпрофесионалната и професионалната подготовка на младежта.

Повишаването на ролята на средното общообразователно училище в подготовката на младото поколение за производителен труд наложи съществени изменения и в структурата, и в съдържанието, и в целите на трудово-политехническото и производственото обучение. Създават се условия **всички** ученици да участвуват в производителен труд, в бригадирското движение.

Тези изменения, както и обновлението на учебното съдържание по всички предмети, все повече утвърждават училището като основен елемент от единната система за подготовка на квалифицирани работници и специалисти. Социалната годност на **училището** се определя от способността му да подготви необходимите за всички направления кадри.

Digitized by Google

Всичко това налага училището да се преустрои в съответствие с потребностите на живота и въз основа на усвояване на натрупания опит да се утвърди като основен социален фактор в подготовката на кадрите, организатор на социализиращото въздействие на обществената среда.

* * *

Извършените в хода на подготовката за конференцията проучвания показват, че по-голямата част от учебните заведения във Великотърновски окръг се превърнаха в такива фактори и в основни линии вече осигуряват подготвени специалисти за народното стопанство.

Наред с повишеното внимание към работата на училището още в хода на подготовката на конференцията ОК на БКП, ОНС, ОС на БПС, ОК на ОФ, ОК на ДКМС и стопанските ръководства отделиха значително внимание на въпроса за изработването и особено за практическото **приложение на единен и цялостен педагогически подход** на социалните фактори към подготовката и реализацията на кадрите.

Във възпитателния процес се включиха нови сили, преди всичко работническата класа, **трудовите колективи.** Това е обективна тенденция, която всестранно се утвърждава и развива под ръководството на партийните комитети и организации.

Партийните комитети и органите на народно образование в окръга не само привличат вниманието на трудовите колективи към училището, но и по-точно определят функциите на всяко ведомство, специфичните подходи и средства. Тази организация позволи да се преодолее до голяма степен ненужното дублиране, претовареността с много мероприятия, да се изживее до голяма степен формализмът в работата с децата и юношите, с други думи, по-добре да се ръководи и контролира възпитателният процес.

Във връзка с изработването на единен, цялостен социално-педагогически подход към учебно-възпитателната работа подчертано внимание бе отделено на **планирането,** както и координирането на дейността на училището и другите социални фактори. Направени бяха сполучливи опити за прилагане на програмно-целевия подход в тази дейност.

В резултат на извършената работа значително се подобри **взаимодействието с трудовите колективи.** Това допринесе за усвояването на организационните умения и навици, необходими за бъдещата дейност на учениците. Те придобиват определен опит в планирането, контролирането и отчитането на работата; стремят се да я разпределят съобразно своите възможности и интереси. И нещо повече: голяма част от учениците съумяват да изберат най-подходящи методи и средства за реализиране на целта; придобиват навици за предварително подготвяне и опазване на инструментите и материалите, за поддържане образцов ред на работното място и за реализирането на икономии от суровини, електроенергия и др.

Системното и непосредственото общуване с трудовите колективи оказва действено влияние върху учениците за придобиването на начални признаци от работническата и трудовата психология. Опитът показва, че в средата на здравите, дееспособните трудови колективи, където е създаден благоприятен психически микроклимат, младежите израстват бързо и са добре възпитани в духа на революционните и трудовите добродетели на работническата класа. Създаването на пионерските и комсомолските заводи към предприятията, специализираните младежки трудови бригади, разнообразните форми за свързване на училището с производственото предприятие или АПК са красноречив пример в това отношение.

Същевременно **взаимодействието** между училищните и производствените колективи оказва силно влияние, като води до оптимизиране

Digitized by Google

на отношенията и в самите трудови колективи, допринася за издигането на идейно-нравственото съзнание и поведението и на техните членове, т. е. става дума по същество за **двустранен социален процес**, в който обогатяването е взаимно, пряко и обективно свързано с обществените потребности.

За да превърнем училището в мощен и най-отговорен идеологически институт за комунистическо възпитание на младото поколение, е необходимо да поставим като основен критерий за неговата дейност не отделни страни от развитието, обучението и възпитанието на подрастващите, а изграждането на личността на ученика като цялостна, комунистически възпитана личност. Това означава да осигурим **единство** на всички звена и форми на учебно-възпитателния процес, да осъществим **комплексен подход във формирането на личността на ученика**, което предполага по-конкретно **съединяване на обучението, възпитанието и развитието в единен процес** и решително повишаване на идеологическата ефективност на урока, на неговите възпитателни възможности, както и осигуряване на пълно **единство и взаимно проникване между учебната и извънучебната дейност с учениците.**

Сливането на идеологическата работа на училището с живота означава да поставим в центъра на вниманието **труда като организиращ и възпитаващ фактор.** Обществеността развитие по пътя на изграждане на развито социалистическо общество властно поставя задачата **да свържем най-тясно идейната убеденост и комунистическата съзнателност, родолюбието и интернационализма с творческото отношение към труда, с готовността и способността на всеки младеж за непосредствено участие в производителен труд,** в името на онези висши цели, които си поставя нашата Партия и държава. Такова разбиране трябва да утвърдим като потребност, като основна сфера, където да се изявява гражданският дълг на всеки подрастващ. С дейността на училището и другите социални фактори трябва да се формират високи идейно-политически и нравствено-естетически потребности, в които водещо място да заема потребността да се трудиш за колектива, за социалистическото общество!

В условията на изграждане на развитото социалистическо общество има реални предпоставки за усъвършенстване дейността и взаимодействието на социалните фактори в процеса на формиране на социалистическата личност.

* * *

Проучванията, наблюденията и обобщеният положителен опит в хода на подготовката при отделните етапи на конференцията позволяват да бъдат направени някои **изводи** и предложения за по-нататъшната работа.

Първо. Необходимо е да се задълбочава и развива **единният и цялостен социално-педагогически подход** на социалните фактори към подготовката и реализацията на кадрите, да се утвърждава социалната и педагогическата обоснованост и **целенасоченост на възпитателното въздействие;** да се преодолява субективизмът в определяне съдържанието на педагогическата дейност с цел **да се доизгради единната социално-педагогическа система** за комунистическо възпитание на учащите се.

Във връзка с това е необходимо включване на учениците в **система** от обективно необходими на социалистическото общество **дейности и отношения,** които по съдържание и обем ще съдействуват за многостранното, **комплексното развитие на личността.** Това означава извършваната от учениците дейност да е съставена от обществено значими действия, които целенасочено развиват различните групи личностни

Digitized by Google

качества — физически, психически, познавателни, творчески, нравствено-естетически.

Второ. Сложният процес на **социализация на личността на ученика** убедително потвърждава марксистко-ленинското виждане на това, **че формирането на комунистическа идейна позиция и социалистическо обществено поведение у младежта** е целенасочен педагогически процес, в който огромна роля играе съзнателното **въздействие на училището и другите социални фактори.**

Възпитанието на подрастващото поколение не може да остане функция само на педагогическите институции, а трябва да се превърне в задача на цялото общество. Поради това разкриването на ролята **и въздействието** на социалната среда и социалните фактори в процеса на комунистическото възпитание на учениците има принципиално значение за овладяването, **регулирането и научното управление** на това въздействие.

Основният марксистко-ленински принцип, върху който се строи системата на възпитателната работа, е принципът за съчетаване на социализиращото въздействие на обществената среда и целенасоченото идеологическо въздействие на учебно-възпитателната работа с активното участие на ученика в живота на пионерския или комсомолския колектив, в управлението на обществено-политическия живот на тези колективи, в производителен труд за социалистическото изграждане на страната.

Важна функционална роля за **включване** на ученика в социалната практика, за „вграждане на личността в обществото", за приобщаването на тази личност към социалистическия начин на живот имат сложните **структурни образувания,** обединяващи идейно-политическите и нравствено-психологическите компоненти на социалистическото обществено съзнание.

Трето. Процесът на усъвършенствуване на идеологическата работа на училището е свързан най-тясно с осъществяване на генералните цели, поставени от XI конгрес — ефективност и качество. Под ръководството и контрола на първичните партийни организации в училищата въпросът за качеството и ефективността на всекидневната и непрекъсната възпитателна работа би следвало да намира непосредствена изява в делата и поведението на учениците, в отношенията им към учебния и производителния труд, в гражданското им чувство, в комунистическата им преданост и нравственост.

Педагогическите колективи под ръководството на първичните партийни организации в училищата са в състояние да осигурят процеса на формиране на задълбочено личностно отношение на учениците към обществените явления, към политическите и моралните ценности на социалистическото общество, заложени в учебното съдържание и цялостната дейност на училището, като включат активно в този процес и социализиращото въздействие на обществената среда.

Идеологическото съзнание и общественото поведение на учениците се формира не само в резултат на целенасоченото въздействие на училището, но и под влиянието на многостранната структура на социалистическото общество в процеса на непосредственото общуване с възрастните и при непрекъснатата обмяна на социална информация, по пътя на практическото участие в обществено-полезен труд, в управлението и системата на социалния контрол. Овладяването на социалните механизми (информационни, управленчески, контролни, социално-психологически и др.), чрез които се осъществява взаимодействието на личността на ученика и учителя с колектива и обществото, има решаващо значение за създаване на ефективна технология на възпитателния процес. Образователната система в тези условия е и трябва да

Digitized by Google

бъде направляващата, главната и най-отговорната държавна и обществена институция, която идейно формира и професионално подготвя подрастващото поколение за живота, за участие в строителството на развитото социалистическо общество.

Четвърто. Изискванията **да се доизгради единната социално-педагогическа система** за комунистическото възпитание на учащите се означава, че ще бъде необходимо да се осъществява **единен, непрекъснат учебно-възпитателен процес**, което засилва значението на **съвместната работа и колективната отговорност на училищата и трудовите колективи;** поставя необходимостта от пълно **единодействие** в тяхната работа по формирането на възгледите, убежденията и идеалите на учениците.

Ако формирането на личността на ученика, както и на ученическия колектив е в пълния смисъл на думата колективно дело, то и подготовката на учителските и трудовите колективи за постигането на тези цели следва да се осъществява колективно, т. е. всяка първична партийна организация, всяко училищно ръководство и учителски колектив, всяко партийно ръководство в предприятията и стопанствата следва да предвидят достатъчно форми за своята **колективна подготовка в осъществяване целите и задачите на възпитателната работа с учениците.**

Във всяка първична партийна организация конкретните задачи, свързани с формирането на личността на ученика в цялостната работа на училището, в т. ч. и съвместната му работа с трудовия колектив, трябва да съответствуват на изискванията на обществената практика (в най-конкретния й смисъл) и в същото време да бъдат поставени в такъв порядък, че да представляват реална основа за **осигуряване многостранното развитие на личността на ученика.** Да се постигне тази цел, без да се приложат съвременните постижения на теорията на управлението, става практически невъзможно. При това следва да се отчете обстоятелството, че „управлението на идеологическата дейност е извънредно трудна и деликатна задача поради голямата специфика и сложност на идеологическите явления и процеси. Но ако се съблюдава тази специфика и се прилагат последователно и творчески принципите на марксистко-ленинската методология, и тук може да се осъществява високоефективно управление.“[1]

Спецификата на работата в училищата позволява, а и духът на постановките на XI конгрес на Партията налага: с въпросите на **дългосрочното и програмно-целево планиране на идейно-възпитателната работа да се заемат непосредствено първичните партийни организации!** Тяхното уставно право на партиен контрол и позицията им на непосредствени политически ръководители на обществените организации създават възможност за правилно планиране на работата в самите учебни заведения. Контактите на училищните партийни организации с градските и общинските партийни комитети ще им позволят по-активно и планомерно да включват във възпитателния процес и формиращите механизми на обществената среда. Окръжните, градските и общинските партийни комитети биха могли по-отблизо да направляват механизма на управление на тази дейност, ако тя се ръководи по-непосредствено от училищните партийни организации.

Пето. Би било целесъобразно **успоредно с провеждането на практическата дейност за изграждане на единната социално-педагогическа система за комунистическото възпитание на учащите се да продължи и научноизследователската и приложната работа.**

---

[1] А. Лилов. Да издигнем идеологическата работа на висотата на задачите, поставени от X конгрес и новата програма на Партията за изграждане на развито социалистическо общество, Изд. на БКП, 1974, с. 108.

Digitized by Google

* * *

Първите реални постижения във Великотърновски окръг за осъществяване на **единодействието** между училището, държавните, стопанските и обществените органи и организации са обнадеждаващи и ни дават основание да очакваме, че ще се изпълни успешно повелята на Партията за **пълна реализация** на подрастващото поколение в живота, **за подготовката на изпълнителски и ръководни кадри** в съответствие с потребностите на народното стопанство.

ТВОРЧЕСКИ ПОДХОД

За осем години в Старозагорски окръг постепенно към намалена работна седмица преминаха всички трудови колективи с изключение на заетите в селското стопанство и образователното дело. Установи се нов ритъм и стереотип в работното и свободното време. Създават се традиции в организациите както на производствената, така и на извънпроизводствената дейност на хората. В процеса на това преустройство се раждат идеи и предложения, възникват проблеми, които заемат важно място в ръководната дейност на първичните партийни организации, порасна значението на идейно-възпитателната и масово-политическата работа в трудовите колективи и по местоживеене.

След въвеждането на петдневната работна седмица в окръга настъпиха изменения преди всичко в обема, структурата и съдържанието на свободното време на хората. В рамките на работните дни реалното време за организиране на идеологически мероприятия намаля. Голямо е разнообразието на труд и почивка между различните смени, цехове, отделни предприятия и отрасли. Това наложи по-пълно да се синхронизират елементите на идеологическата работа, действията на различните обществени организации. Увеличи се времето, през което хората са извън предприятията и учрежденията. Наложи се да се търсят нови организационни и методически форми за идеологическо въздействие успоредно със съществуващите в трудовите колективи. Двата почивни дни предоставят много по-големи възможности за увеличаване и разнообразяване идейно-възпитателното въздействие в кварталите и селищата. И не на последно място — създават се условия за самостоятелна работа и по-голяма свобода при избора на дейности през свободното време.

Опитът показа, че в тази обстановка от голямо значение е осъществяването на важни изисквания към идеологическата дейност на партийните организации: тя да се реализира в такива форми и средства, чрез които най-плътно да се приспособява към новия режим на труд и отдих; да оказва положително въздействие, да обогатява непрекъснато структурата и съдържанието на свободното време на хората, т. е. да се увеличи нейната ефективност.

Пред първичните партийни организации в окръга възниква проблемът: кое е най-подходящото време за организиране на идеологическите мероприятия? Повечето от партийните организации се насочиха предимно към работните дни. Наблюденията показват, че тази ориентация е правилна. Хората участвуват по-масово в идеологическите инициативи, повишава се тяхната активност. Резултатите от социологическото проучване, извършено през 1976 година, на тема: „Организиране на свободното време на трудещите се от град Стара Загора", подкрепиха този извод. От анкетираните 44,31 на сто предлагат идеологическите мероприятия да се устройват след приключване на работния ден, 23,75 на сто — по време на обедната почивка и 9,53 на сто — преди започване на работния ден. Само 1,67 на сто изявяват желание те да се организират в почивните дни. С тази психологическа нагласа на хората се съобразяват партийните организации. Така например повечето от партийните организации в предприятията и учрежденията в Казанлък организират своите начинания всеки вторник по време на удължената обедна почивка. А за някои категории работници и служители от стопанския минноенергиен комбинат „Марица—изток" — след приключване на работния ден, и то не в комбината, а по местоживеене.

Партийната организация при Института по машини за хранително-вкусовата промишленост по инициатива на градския комитет на Партията и с помощта на научни сътрудници от АОНСУ извърши проучване на организацията на свободното време на трудовия колектив. То даде възможност на партийното бюро и на стопанското ръководство да изследват социалните процеси, свързани със свободното време. Резултатите и изводите станаха повод за широк разговор в партийната организация, в производствените звена, в целия колектив. Хората критично анализираха постигнатото, доказаха, че качеството на много от идеологическите ме-

Digitized by Google

роприятия не отговаря на порасналите изисквания и потребности на живота, поради което действената им сила намалява и интересът към тях е ограничен. От различни страни се огледаха механизмите за регулиране на обществената заетост на членовете на колектива, за равномерното разпределение на обществените прояви и т. н. Това допринесе за задълбочено осмисляне и обогатяване на свободното време в колектива. Организираха се шикли от лекции на тема: „Ролята на изкуството за усъвършенствуване на социалната среда", срещите с главния диригент на Народната опера, заслужилия артист Димитър Димитров, допринесоха много колективът на института да се запознае с творчеството на изтъкнати композитори.

Неотдавна резултатите от изследването, изводите и препоръките бяха обобщени и се разработи и утвърди единна програма на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство за осмисляне на свободното време. Чрез нея се цели да се внесе положителна промяна в ценностната ориентация на колектива, да се повишава непрекъснато квалификацията на хората, да пораства трудовата и политическата им активност, да се подобрява материалната база.

В Завода за запаметяващи устройства партийната организация извърши анкета за изучаване обекта на идеологическо въздействие, неговата специфика, интереси. С участието на кабинета по социология към завода беше разработена методика за това изследване при строго спазване на диференцирания подход. Обобщените от Изчислителния център към предприятието резултати бяха разгледани от заводския партиен комитет, от първичните партийни организации. Те помогнаха цеховите партийни организации да си разработят и осъществят планове за идейно-политическа работа с отделни групи хора.

В окръга са направени решителни стъпки за създаване на система в организацията на индивидуалната работа с хората в духа на решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Националното съвещание във Велико Търново. По методика, разработена от градския комитет на Партията в Стара Загора с активното участие на списание „Партиен живот", в няколко партийни организации, различни по големина и по отрасли, се извежда опит по индивидуалната работа. Състоя се широк разговор с партийните секретари и актива на първичните партийни организации за изясняване на обхвата за въздействие и ролята на комуниста и агитаторския актив в индивидуалната работа с хората. На събрания първичните партийни организации обсъдиха дейността си в тази насока, поставиха конкретни поръчения на комунистите; уточниха формите за отчитане и контрол, определиха задачите, изясниха актуалните въпроси, вълнуващи колективите в предприятията, които ще са предмет на индивидуалната политическа работа.

В условията на петдневната работна седмица неимоверно много порасна ролята на майсторите, на бригадирите, на началниците на цехове. В окръга възникна и се ползва с голяма популярност починът на героя на социалистическия труд, секционния майстор Наньо Балев: „Прекият стопански ръководител—организатор, възпитател и творец". Нагови последователи са над 300 души. Зароди се и намери широко приложение инициативата на обединени заводи „Фридрих Енгелс" за комплексно използване на резервите на всяко работно място за повишаване на обществената производителност на труда. Простор за изява тук намериха партийните групи. Те станаха инициатори за откриване, така да се каже, на преки пътеки до хората, за мобилизиране усилията на работниците в изпълнението на производствените задачи. И двата почина съдържат в основата си общата тенденция за пренасяне на идеологическата работа и поспециално масово-политическата в малкия колектив — в цеха, в бригадата, за издигане равнището на политическите и организаторските мероприятия, за повишаване ролята на преките ръководители като командири на производството и възпитатели на хората. Резултатът от двете инициативи е индивидуализиране на идеологическото въздействие, осъществявано непосредствено в трудовия процес, и повишаване творческата активност и личната отговорност на всеки труженик. И още: по-активно участие в масово-политическата работа за изпълнение на народностопанския план вземат ръководните партийни и стопански кадри. Те все повече се изявяват и като стопански, и като политически дейци.

Практиката убеди първичните партийни организации, ръководните кадри, че е необходимо да се взема за основа Марксовата теза, че трудът създава свободното време, че само трудът е базата, върху която „може да разцъфти истинското царство на свободата" и че рационалното използване на свободното време прави този труд по-производителен, по-качествен, по-ефективен. Ето защо усилията на партийните организации са насочени към по-нататъшно подобряване условията на трудовата дейност на хората, към създаване на възможност за съкращаване на работното време, към увеличаване на действителното свободно време на работниците и служителите, а оттам към повишаване ефективността на идеологическата работа за повишаване на политическата и трудовата активност на хората, за успешно изпълнение на плана за общото икономическо развитие на окръга през 1977 година и седмата петилетка.

Димитър КАТРАНОВ
Радост НИКОЛОВА

Digitized by Google

ДОКУМЕНТАЛНИ РАЗКАЗИ

Добри хора

В една студена есенна вечер на 1942 година някой припряно похлопа на прозореца и бай Кирко излезе да види кой е. На прага стоеше млад мъж, наметнат с бозав ямурлук, усмихваше се весело, белите му зъби приветливо лъскаха под черните мустачки. Други двама бяха спрели на калдъръмената пътечка, която водеше до вратницата, и нещо си шушукаха, долепили глави. Високият леко прегърбен момък сякаш криеше под вехтия си балтон торба, защото балтонът беше се поиздул. Другият имаше в ръцете си само една кривa, оръфана торта, на която беше се опрял. Бай Кирко веднага се досети — рибари са и в торбата крият серкмето. И не се излъга. Мъжът с мустачките кимна с глава към двамата, по мургавото му лице отново се разля подкупваща усмивка:

— Рибари сме, закъсняхме. Ако може да преспим. Утре си тръгваме рано. Казаха ни, че и ти слугуваш на тоя занаят и затова се отбихме. Иначе сме от града. Чиновници. Решихме да разклатим някоя плоча по Вита, рибица да хванем за свети Никола, но нямаме късмет. Две-три рибета...

— Е, па ще преношувате. Къщата е широка. Влизайте де! — покани ги бай Кирко.

В стаята ги посрещна жена му, кака Петра, рече им „добре дошли" и им подаде столчета да седнат по-близо до печката, защото навън е свило „цигански студ". Гостите с готовност наобиколиха зачервената печка и простряха измръзналите си ръце. Кака Петра се зае да меси хляб, зер гости са й дошли, а може ли в една българска къща да оставиш госта си гладен? С коравите си селски ръце бай Кирко несръчно сви цигара, подаде торбичката с тютюна и на гостите и захвана най-обикновен делничен разговор: за времето, за хляба, за нарядите, които общината иска всеки ден, за живота — станал тежък и несигурен.

Докато мъжът с мустачките и оня с тоягата бистреха политиката със стопанина на къщата, тънкулявото, високо момче с бяло, свенливо лице на момиче беше се сприятелило с малката Еленка, която, свита на кревата, повтаряше полугласно правилото за съществителното име, но все го бъркаше. И след всяко сбъркване момиченето прехапваше устни, отново разгръщаше учебника и високото изпъкнало челце тъжно се набръчкваше. Високият посегна за учебника, боцна я по нослето с пръст и шепнешком попита:

— Искаш ли да учим заедно? Добре. Хайде, ти си учителката, аз — ученикът. Ти си най-добрата учителка. И винаги си засмяна. Засмей се де! Я каква хубава усмивка имаш! И трапчинки по бузките. Речи сега: „Я ти, високият, от последния чин, кажи що е съществително?"

Алените устни на Еленка потрепват, дългите мигли се разтварят и очите й стават големи и лъскави. Тя посочва с пръстче челото му и с несвой глас казва:

— Я ти, високият...

Високият се изправя, прибира разтворените длани по ръба на вълнените панталони и на един дъх издекламирва правилото точно както е записано в учебника. Еленка го гледа с широко отворени възхитени очи. Как може да каже такова трудно правило, без да погледне в учебника?

Високият се навежда до ушенцето й, шепне:

— Хайде да си сменим ролите. Аз ще бъда сега учител, а ти моята най-добра, най-умна и обична ученичка.

Душата на детото се разпуска. То слиза от кревата, застава мирно и полюшвайки се в такт, помагайки си сякаш с клатене на глава, казва правилото, без да се запъне на нито едно място...

Вечерята е сложена. Мирис на топъл хляб изпълва стаята и сладкият дъх кара неялите от два дни „рибари" да преглъщат на сухо и да отклоняват погледите си в друга насока. От паниците вдига пàра боб, поръсен с дивисил и подлютен с червена пиперка.

— Хайде, заповядайте — кани ги стопанката.

Мургавият мъж с мустачките много хвали боба на кака Петра. Прекрасно ядене! През време на службата си на турската граница той е бил кашавар, ама такъв сладък боб никога не е ял.

Кака Петра е поласкана, но нейната из-

Digitized by Google

горяла и натъжена душа веднага отваря приказка за турската граница, защото там е най-милото й — момчето й. И накрая съвсем естествено запитва дали ще има война.

Мургавият поглежда другите. Какво да й отговори? Та войната вече е пламнала Фашистите са поробили народите на цяла Европа!

— То, ако е за война, како Петро, и сега има война. Бият се вече втора година германците и Червената армия. И то бой на живот и на смърт!... А бе, вие чухте ли, че в Германия е обявен тридневен траур? Ама наистина ли не сте чули? Че гі и вестниците писаха...

— Кой ти чете вестници? — махва ръка бай Кирко.

— Братушките са обкръжили и унищожили при Сталинград повече от триста хиляди фашисти. Това е колкото цялата българска армия.

Кака Петра каза едно „не там", а бай Кирко обнадеждено вдига глава и погледът му става по-жив, по-дързък.

— Вие... май не сте рибари — оглежда ги поред бай Кирко и като се усмихва хитро, кимва с глава на стопанката си да иде в другата стая да приготви за гостите постелята за нощувка...

Тази вечер командирът на плевенския въстанически район Слави Алексиев, секретарят на окръжния комитет на РМС поетът партизанин Цветан Спасов и секретарят на Долнодъбнишкия районен комитет на РМС Вълчо Дермански спечелват за делото на нелегалната борба един от най-верните ятаци в плевенския край.

По-късно, при провал, бай Кирко от с. Търнене е арестуван и жестоко бит. Нищо не издава. Осъден, той е хвърлен в затвора, а само след година умира.

В края на 1943 година, късно една нощ, Слави Алексиев и Цветан Спасов отново почукват на къщната врата на бай Кирко. Посреща ги в черна забрадка кака Петра. Те й изказват своите съчувствия, изслушват нейната мъка. И на двамата става мило, когато тя им предава последната заръка на бай Кирко. „Па ако дойдат пак ония момчета, не ги връщай. Посрещни ги, нагости ги. Те са добри хора!"

Когато напуснали дома, прехвърквало снежец. Дълго вървели и мълчали. Чак когато се изкачили на хълма пред „Комудара", Слави се спрял, дочакал Цветан и с въздишка промълвил:

— Кажи, бе брат, как да не си готов да умреш за такъв народ!

Другарство

Януари 1944 г. Ситен като пясък, твърд снежец ръми и покрива земята. Нощ е. Вие вятър, мете полето, пищи в клоните на дърветата. Измръзнали яребици писукат в ниския, сплетен тръпак. Небето навъсено, черно и мрачно, подтиска душите. Селата са се свили като пашкули. Вратниците на дворовете са залостени. На прозорците са цъфнали цветя от скреж, по стрехите са нависнали кристални висулки. Всичко живо се е свряло на топло.

По навеяния път от Плевен към Долни Дъбник се борят със зимната виелица четирима души. За тях топла стая и мека постеля няма. За тях студ не съществува. След съвещанието на нелегални партийни дейци те са тръгнали да изпълняват новите си бойни задачи Напред вървят Слави Алексиев — Туриста, и Цветан Спасов. На стотина метра след тях — секретарят на окръжния комитет на Партията Пело Пеловски — Стареца, и командирът на зоната Борис Попов — Венко. Командирът съвсем наскоро е излязъл от петгодишно концлагеруване и е още неукрепнал.

Вит — родната, благословена река, която лете пръска прохлада и свежест над сколната плодна равнина, в която хора и добитък, животни и птици утоляват жаждата си. Вит — нашият живот! А сега — преграда към хората, до които четиримата трябва да стигнат, ако искат да оживеят. Наблизо има мост, но в студената нощ мостът е главното препятствие и най-опасното място — полицията го е завардила. Слави знае плитък брод и безшумно ги повежда. Около брега реката е обшита от тънък, бял и прозрачен като дантела лед. Навътре водата лети като куршум, но време за колебание няма. Всички се съблича голи до кръста. Пело нагазва пръв. Слави и Цветан прикрепят Борис Попов и тримата нагазват ледената вода. Командирът е дълбоко трогнат от тази постъпка.

...Ще минат години. Усилни години на горест и борба. По-светли, мирни дни ще настанат, а „испанецът" няма да се умори да разказва надълго и с обич, на партизани и на ятаци, на стари и на млади за всеотдайността на свойте другари по оръжие.

Заръка

Шивашкият работник Бочо Станчев от военното интендантство в Плевен под претекст, че градът може да бъде бомбардиран от американската авиация, изпрати жена си и дъщери си да живеят в близкото село Гривица. Работата, разбира се, не беше в бомбардировките. Къщата му отдавна бе станала едно от най-сигурните убежища на партизаните от отряд „Васил Левски".

Въпреки напрегнатата работа Бочо намираше време и през вечер, през две яхваше раздрънкания велосипед и поемаше към Гривица. Особено много тъгуваше той за малката си дъщеричка.

На 13 февруари 1944 година, в неделя следобед, Бочо отново пристигна в Гривица. Като влизаше на двора го посрещна дъщеричката, хвърли се в пре-

Digitized by Google

гръдките му с вечния въпрос, който отправят всички малки деца: „Какво ми носиш?“

Бащата се усмихна, свали я на земята и подаде в ръцете ѝ пакет, завит във вестник. Детето с нетърпеливи пръстчета разкъса вестника и ахна от изненада. Нови обувки! Прекрасни обувки — от черна и червена кожа! Тя прегърна отново татко си, каза му, че е най-добрият татко на земята, и веднага се премени. Изтича на улицата да се похвали на децата. Те дълго, със завист оглеждаха обувките, а някои от най-малките се разплакаха, че са обути в скъсани свински цървулки.

Привечер, когато татко ѝ си тръгна за Плевен, защото на другия ден го чакаше работа, малката вървя с него до края на селото.

На раздяла Бочо я целуна и заръча:

— Като си дойда след някой ден, обувчиците да бъдат пак така чисти!

Но другия ден бил зловещият, черният 14 февруари. Трифон зарезан. Денят на лозаря. В този ден в бедната къщурка на улица „Тунджа“ 8 заедно с Бочо геройски загиват в бой с фашистките палачи Слави Алексиев и Цветан Спасов.

...Много години минаха оттогава, но и днес можете да видите в неделни дни по пътя от Гривица да слизат две жени. Щом стигнат до края на селото, по-младата ще спре и ще рече:

— До тука изпратих за последен път татко.

И ще си припомни заръката му: „Когато дойда след някой ден, обувчиците да бъдат пак така чисти!“

Георги СТОЙКОВ

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

В отговор на критиката, отправена към СГНС в статията „Учебно-изследователската дейност“, поместена в бр. 16/1976 г. на сп. „Партиен живот“, в редакцията се получи писмо от изпълкома на Софийския градски народен съвет, в което са обяснени някои моменти относно включването на млади специалисти и студенти в решаването на въпроси, свързани с архитектурния облик на столицата. „В досегашната практика — се казва в писмото — редовно се привличат като ръководители на творчески колективи, като консултанти и експерти изтъкнати специалисти от ВИСИ, които от своя страна ангажират и студенти от поверените им катедри... Тази практика ще продължи и занапред“.

И по-нататък:

„Освен това Главна дирекция „Архитектура и благоустройство“ при СГНС със съдействието на Съюза на архитектите в България организира и конкурси за градоустройствени решения по определени проблеми или зони, като „Организация на пешеходните зони в ЦГЧ“, архитектурни проекти за младежки домове и др., в които взимат участие млади, току-що завършили архитекти, както и студенти, организирани в младежката секция на съюза“.

Digitized by Google

С ВЯРАТА И ОПТИМИЗМА НА ПАРТИЯТА

През януари тази година списание „Ново време", теоретичен орган на Централния комитет на Българската комунистическа партия, навърши 80 години.

Бележитите годишнини имат това значение, че ни връщат в миналото, връщат ни при началото, за да оценим по достойнство извървения път, да разберем по-добре настоящето, да се взрем в бъдещето. Биографията на списанието е тясно свързана с биографията на Партията. Първите книжки на списание „Ново време" се появяват през 1897 година — 50 години след Комунистическия манифест, 6 години след Бузлуджанския учредителен конгрес, на границата на миналия и настоящия век, в онова далечно и близко време, когато първите малочислени социалистически дружинки издигнаха високо аленото знаме на идващия комунизъм.

Списанието даде на своите читатели първите социалисти, вярата и оптимизма на Марксовото учение, за да тръгнем срещу имотните класи на борба свята и съдбовна, за да се превърнат в предтечи на един нов свят — света на социализма и комунизма.

Със стъпките на всеотдаен, неуморен труженик списанието извървява героичния път на Партията, за да се утвърди като едно от най-дългогодишните марксистки списания в света. Негов пръв редактор и организатор бе Димитър Благоев, виден марксист, патриарх на социалистическото движение в България и на Балканите, признат деятел на революционното движение в света. В скоро време списанието завоюва име на висока трибуна на марксическата мисъл у нас, на страстен и непримирим защитник на революционното учение за освобождението на труда от експлоатацията на капитала, за свързване на научния социализъм с работническото движение. То водеше непрекъсната борба срещу опитите да бъде изопачено или ревизирано революционното учение на Маркс и Енгелс, влизаше в остра полемика с вътрешните и външните врагове на марксизма и отстояваше класово-партийните позиции до пълния идеен разгром на противника. Основоположникът на нашата партия и основоположник на списание „Ново време" Димитър Благоев се прояви като страстен работнически трибун, принципен и последователен защитник на чистотата на революционния марксизъм. Статиите му от този период бележат върхове както за теоретическата мисъл в България, така и за теоретическата мисъл на световното революционно движение, характерни преди всичко с оригинални теоретически разработки, които издигат автора като един от видните марксисти на тогавашното европейско социалистическо движение.

Последователната непримирима и високоидейна борба на Димитър Благоев и списание „Ново време" срещу опортюнизма спаси БКП от идейно израждане, спомогна в най-голяма степен да се укрепи и издигне високо марксизмът като идеология на българския пролетариат, показа пример на творческо приложение на марксизма при конкретните исторически условия в България. Списанието и Димитър Благоев като преодоляват неимоверни трудности, жестоката съпротива на имотните класи и на тяхната политическа организация — буржоазната държава, изпълниха с достойнство историческата повеля — създаването и укрепването на марксистка партия на българския пролетариат. Като преодоляваше идеологическата политика на дребнобуржоазната среда — това море от дребни собственици, характеризиращо икономическите условия на тогавашна България, сломявайки съпротивата на опортюнистическото неверие в силите на работническата класа, списание „Ново време" и Димитър Благоев формулираха идейните и организационните принципи на Българската комунистическа партия. Техният идеал бе създаването на здрава, устойчива пролетарска партия, „единомислеща и единодействуваща", с широка вътрешна демокрация и стабилна централистична организация, с желязна дисциплина и високи морални качества, където властвува великият принцип за подчинение на личните интереси, на личния живот на

Digitized by Google

класовите интереси, на голямото дело на Партията. Принципите, които Димитър Благоев и българските марксисти защищаваха, бяха близки до организационните принципи на Ленин и Болшевишката партия.

Димитър Благоев и списание „Ново време" се утвърдиха като ревностни защитници на великия девиз на Маркс и Енгелс за пролетарска солидарност, за общ фронт и обща борба срещу интернационалния враг на пролетариата — световната буржоазия. Ето защо Димитър Благоев бе един от първите, който осъди остро и недвусмислено измяната на партиите от Втория интернационал, като посочи, че революционното единство на работническата класа и световното революционно движение са важно условие за победата на социализма. Интернационализмът стана свят завет за Партията и съпътствува неотстъпно цялото й историческо съществуване.

Списанието изпълняваше по достоен начин своята историческа мисия. В периода на революционната криза след Първата световна война то издигна знамето и водеше последователна борба за болшевизацията на Българската комунистическа партия. Публикува редица статии и речи на Владимир Илич Ленин, които изясняваха характера и същността на Великата октомврийска социалистическа революция и съветската власт. Достояние на цялата Партия станаха ленинската теория за социалистическата революция, ленинската стратегия и тактика за изграждане на социализма. Обогатяването на нашата Партия с ленинизма даде великия пример, онези правилни ориентири на революционната теория и практика, които я обогатиха и издигнаха като болшевишка организация, способна да доведе до победата на социалистическата революция и до днешните успехи на страната.

След победата на Девети септември, в годините на изграждането на социализма, списание „Ново време" бе верен помощник на Централния комитет на Българската комунистическа партия. То бе творческа трибуна на теоретическите постановки, разработени от Георги Димитров за същността и особеностите на народнодемократическата революция в България, за характерните черти на народнодемократическата власт. Списанието осветляваше теоретическите проблеми на генералната перспектива, начертана от Петия конгрес на Партията за: индустриализация на страната, колективизация в селското стопанство и творческо приложение на Лениновия кооперативен план; главните насоки на културната революция.

Историческият Априлски пленум на ЦК на БКП (1956 г.) внесе дълбоки изменения в тематичната насоченост на списанието, разшири кръга на проблемите на нашето обществено-икономическо развитие. С присъщата му теоретична вглъбеност списанието изяви на страниците си обновителния процес, настъпил във всички области на нашето общество, разгръщането на творческите инициативи на масите, последователното възстановяване и съблюдаване на ленинските норми и принципи на партиен живот. Видим е приносът на списанието за осветляване на целия комплекс от проблеми, с които се обогатяваше плодотворната априлска линия на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Истинско извисяване на творческата теоретическа мисъл бе Програмата на Партията, разработена под ръководството на др. Тодор Живков и приета от Десетия партиен конгрес, документ исторически, документ на дръзновение и творчество на Партията, който заедно с теоретическата мисъл на КПСС и другите братски партии даде своя принос в разработване на общите проблеми и закономерности на зрелия социализъм.

Главни теми за списание „Ново време" през последните години са били: магистралните насоки за социалните, икономическите и политическите промени, които се извършват през етапа на изграждане на развитото социалистическо общество — взаимното диалектическо проникване на двете форми на собственост и тяхното постепенно сливане в единна общонародна собственост; премахване на съществените различия между града и селото, между умствения и физическия труд; по-нататъшното развитие на обществените отношения и заставането на обществото пред прага на социалната еднородност; по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация; новите качествени изменения в социалното управление; социалистическия начин на живот като ярък показател за зрелостта на обществените отношения и живота в социалистическото общество.

Единадесетият конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК обогатиха списанието с нови теми, обхващащи стратегическото направление за по-нататъшното изграждане на зряло социалистическо общество. Както в миналото, така и сега важно място в проблематиката на списанието заемаха въпросите на дружбата и сътрудничеството с Комунистическата партия на Съветския съюз, на великата Съветска държава, социалистическият интернационализъм, единството и могъществото на социалистическата общност, проблемите на международното работническо и комунистическо движение, борбата против буржоазната идеология, срещу „левия" и десния опортюнизъм, усилията на комунистическите партии за мир, сигурност и сътрудничество между народите.

Сътвореното от списание „Ново време" е част от непреходните ценности на революционното движение у нас. От все сърце и душа желаем на списанието дълъг път през годините, нови и нови завоевания, да множи и обогатява революционното наследство на класата и Партията.

Digitized by Google

№ 3
1977
ФЕВРУАРИ
☆
година
XXI

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Шестдесетгодишнина 3
П. Радев — Безбрежна, ведра... 9
Щ. Чанкова — Съветският опит 15

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

К. Димов — Вълнения и тревоги от строежа „Банишора" . . . 21
И. Мичев — Конфликти край скелите 28

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Д. Ананиев — Принципите на колективността и на личната отговорност 34

Курс за партийните бюра
* — Откритите събрания 41

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

* — Среща с журналисти 46

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

И. Златков — Партийната информация 47
П. Беломорски — Взискателност към всеки член на градския комитет 50

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — Бюрото на градския и районния комитет 53

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

М. Ралчева — Непримирими, отговорни 59
Б. Георгиев — Политическо ядро на корабния колектив 62

Digitized by Google

СТАНОВИЩА И МНЕНИЯ

Д. Петков — Комитети или организации 67

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ

* — Широко и резултатно сътрудничество 68

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

С. Нейкова — Идейно-възпитателната дейност по местоживеене . 72
Д. Попов — Непрекъснати грижи 80
Н. Демирева — Добри традиции 81
К. Апостолов — Съвместна работа 82
С. Иванов — Резултатни инициативи 83

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев — Редно ли е? 85

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Гацева — И нямат свършек... 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

С. Мортев — Крепне ръководната роля на ЧКП 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

Р. Златков — Силата на партийно-политическата работа в армията 92

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — Мълчание... 93

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Д. Динков — Активността изисква 94
А. Попков — Действената роля на критичните бележки 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пироичев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2301. Тираж 51 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 22. II. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ШЕСТДЕСЕТГОДИШНИНА

Шестдесетгодишнина на главното събитие на двадесетия век — победата на Великата октомврийска социалистическа революция! Революцията, която израсна в пример за всички поробени и потиснати народи. Която даде първообраза на техните борби и цели. Която очерта истински верния път към победата. Под ръководството на Болшевишката партия тя беше извършена от руската работническа класа, в боен съюз с руското селячество и народна интелигенция. Тя възроди Русия от капиталистическата експлоатация, от разрухата на интервенцията, от пепелищата на гражданската война. Тя е руско дело и същевременно, както писа Ленин, показа на трудовия народ от всички страни нещо, и то „твърде съществено от тяхното неизбежно и недалечно бъдеще".

Тя даде на човечеството големия урок на историята.

Революцията може да победи, да установи социалистически обществен строй само **под ръководството на Комунистическата партия.** Партия, вярна на марксизма-ленинизма, непримирима към „левия" и десния опортюнизъм, чужда на измяната на коренните интереси на трудещите се. Партия класова, със святи интернационални принципи и традиции.

Революцията, която **разкри и потвърди великата световноосвободителна мисия на работническата класа.** Както се казва в Постановлението на ЦК на КПСС, на пролетариата на многонационална Русия се падна трудната, но и почетната роля да прокара път към създаването на ново общество. Тая роля работническата класа изпълни успешно. Изпълни я, защото изразява коренните интереси на абсолютното мнозинство от населението.

Революцията, която потвърди силата и **непоклатимостта на пролетарския интернационализъм.** Когато руският пролетариат изживяваше тежките дни на контрареволюционните метежи и империалистическата агресия, пролетариатът от целия свят беше с нея, подаде ѝ братска ръка на солидарност, разгърна борба на широк фронт в защита на първата съветска държава. „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!" — беше лозунгът, който стоеше начело в многохилядните манифестации на трудовите хора от цял свят.

Революцията, която високо **възвести мира като свое знаме,** като своя цел, за да избави човечеството от кошмарите на изтребителските империалистически войни. И животът потвърди — мир на земята цари, защото има силен и непобедим Съветски съюз, рожба на Великия **октомври.**

Digitized by Google

Шестдесет години! Световният революционен процес извисява безвъзвратно сиянието на Октомври 1917 г., правотата на принципите, върху които се изгради, развива и победи КПСС, основните закономерности на пролетарската революция. Врагът хвърляше и хвърля много средства, подхранваше и подхранва багальони от „леви" и десни критици на Октомврийската революция, на нейното световно значение. Създаваше и създава система от институти за анатемосване на първата пролетарска победа. Уви! Средствата отидоха напразно. Роденият от Октомври Съветски съюз, колкото повече го атакуваха буржоазните и опортюнистически централи, толкова повече израстваше като знаменосец на епохата, като бастион на потиснатите и ограбените...

* * *

Израстваше, защото революционните лозунги ставаха дела, начин на живот. Няма друга революция, няма друга партия, които докрай, без резерви и отклонение да са удържали на дадената дума. Примерът на КПСС, на Съветската държава е изумителен. Каква изостаналост трябваше да премахнат! Какви гигантски трудности трябваше да преодоляват! И когато излязоха на върха и победоносно изпълняваха петилетките, дойде фашисткото нашествие, за да спре напредъка, за да създаде невероятни нови препятствия. Хиляди градове унищожени, милиони хора убити! И отново в атака, за да могат статистиците, смаяни да изчисляват и пишат. За да могат и буржоазните оракули да се отказват от своите заклинания и да търсят нови форми на антисъветизъм. За да могат всички честни хора на земята отново да сведат чела на признателност към съветския народ. **Постиженията на родината на Октомври за шест десетилетия са убедително доказателство, че социализмът е осигурил невиждани в историята темпове на прогрес на всички страни от живота на обществото.** Тези редове са от Постановлението на ЦК на КПСС. Зад тях стоят доказателства, които разказват за чудесата на октомврийската романтика. Разказват, че националният доход през 1976 г. в сравнение с дореволюционното равнище се е увеличил 65 пъти. Още по-точно, още по-ясно и категорично: днес за два дни и половина промишлеността произвежда толкова продукция, колкото за цялата 1913 г.! Дните се равняват на години! Дните се измерват чрез години! Какво по-голямо свидетелство за дълбоки и многостранни революционни преобразования? А потокът на цифрите и процентите не спира, тъй както не спира и напредъкът на октомврийското дело.

До революцията на Русия се падаше 4 процента от световната промишлена продукция, а днес делът на СССР е вече една пета — 20 процента. Пет пъти повече! Ами ако не беше войната? Селскостопанската продукция се увеличи 4,4 пъти! Реалните доходи на работниците от строителството и промишлеността в сравнение с 1913 г. — 10 пъти, а на селяните — 14 пъти! Съветският съюз откри пред трудещите се най-широк достъп до науката. До Октомври 3/4 от възрастното население беше неграмотно, а сега повече от 3/4 от работниците, заети в народното стопанство, имат висше или средно образование. Деветдесет и три милиона души са обхванати от различните видове обучения...

Човечеството следеше процентите, цифрите, данните, отразяващи ритъма на социалистическите преобразования и неверието и колебанията се топяха. Буржоазните учени бяха принудени да започнат да признават реалностите и с лъженаучни методи и форми да се опитват да им дават неверни обяснения. Но историята следваше своя ход, за да спре пред най-важния резултат от самоотвержения труд на съветските труженици — изграждането на общество на развит социализъм

Digitized by Google

Социализъм, който се развива върху собствена основа и все по-пълно разкрива своите възможности и предимства. Негови характерни черти са: обединение на постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическата стопанска система, за да се осигурява непрестанен растеж на благосъстоянието на трудещите се и да се постигат важни успехи в икономическото съревнование с капитализма: висока степен на зрелост на цялата система от обществени отношения, които постепенно прерастват в комунистически; нерушима идейно-политическа и социална сплотеност на народа, тяхната беззаветна преданост към комунистическите идеали и принципите на марксизма-ленинизма.

В заключение: днес развитият социализъм е най-високото постижение на социалния прогрес. Постижение, плод на теоретическата и практическата дейност на КПСС, която в съвременните условия дава пример на творческото обогатяване на марксизма-ленинизма. То е плод на колективните усилия на братските комунистически и работнически партии. В това съкровище ценен принос има и Българската комунистическа партия. В Програмата и в доклада на др. Тодор Живков пред Десетия конгрес българските комунисти ясно казаха своята дума по тоя основен въпрос на епохата и тяхната позиция е последователно марксистко-ленинска.

Опирайки се на теорията и практиката на развития социализъм, днес КПСС и съветската държава очертават своя курс за следващите години и в по-далечната перспектива, конкретизират пътищата за достигане на програмните цели. В това отношение решенията на Двадесет и петия конгрес на КПСС дават отговор на всички проблеми, които животът поставя. Партията разработи и осъществява научнообоснована икономическа стратегия, за да бъдат реализирани основни и дългосрочни цели, най-важната от които е неотклонният подем на материалното и културното равнище на народа.

* * *

На основата на динамичното развитие на икономиката нови черти придобива и съветското общество. Сред тях се открояват: по-нататъшното заличаване на класовите различия и укрепване на социалната му еднородност; формира се нова историческа общност — съветският народ; утвърди се и се утвърждава истинско братство на трудовите хора, независимо от тяхната националност — Съветският съюз даде образец как да се разшири най-правилно националният въпрос. В делниците на социалистическото строителство се формираше и възпитаваше гражданинът на социализма, вдъхновен от добродетели, които го правят силен и непобедим. Трудови подвизи, героизъм и мъжество, искрен интернационализъм красят съветския човек, който разчисти друмищата на единството между идейната убеденост и постоянния стремеж към върховете на науката и чувството за колективизъм, другарска взаимопомощ, скромност и дисциплина. Съветският човек израсна пред очите на всички като пример на зидар на социалистическия начин на живот с целия комплекс от отличителни черти и характеристики — качествено различни от капиталистическия начин на живот. Ето този човек вече е непобедим, защото той е стигнал до осъзнаването на дълга да вгражда себе си във величието на социализма. Ето този човек е гаранция, че небелязаните цели ще бъдат осъществени, че бъдниците на първата социалистическа революция са в сигурни ръце. Само един кратък анализ на буржоазния лагер ще покаже истината и ще обясни страховете на империалистическите политици. В този лагер царят класовите различия и антагонизмът, експлоатацията и потисничеството,

Digitized by Google

кризата се задълбочава. И най-мечтателните и склонните към фантазия буржоазни проповедници не могат да отрекат тоя факт, не могат да стоят сигурно на пясъчния бряг. Защото пред тяхната нестабилност нямат значение формите, с които те се опитват да я прикрият, се изправя социалната еднородност, морално-политическото единство на новото общество, изправя се човекът на социализма, идейно закален и възпитан в духа на комунистическите добродетели.

Начело на сплотеното съветско общество стои комунистическата партия, въплътила в себе си революционната енергия на най-прогресивната класа. Като развиваше непрестанно учението на марксизма-ленинизма, КПСС се оказа на височината на великите задачи на епохата и с чест носи победоносното знаме на Октомври. Изворът на непобедимостта на КПСС идва от верността към марксизма-ленинизма, който единствено може да даде верен ориентир за победата на социалистическата революция. Изворът на непобедимостта идва от тесните и нерушими връзки с масите. Партията на болшевиките е силна, защото се гради върху основата на демократическия централизъм, върху високата съзнателност и единна дисциплина на нейните членове. Тя е силна, защото е Партия на пролетарския интернационализъм — винаги и всякога доказвайки с дела своята интернационална природа. КПСС се развива като ръководна сила на съветското общество, защото свято пази и прилага в своята дейност ленинските принципи и норми: задълбочаване на вътрешнопартийната демокрация; повишаване отговорността на комунистите и подобряване на качествения и социалния състав; непрестанно разгръщане връзките с трудещите се; правилен подбор и възпитание на кадрите и т. н. Благодарение на тези грижи в ръководните органи се установява ленински стил на ръководство и работа — стил научен, творчески, чуж на субективизма и проникнат от отговорността за поръчаното дело, изключващ самодоволството, враждебен на бюрократизма и формализма. Поставяйки в основата на своята дейност ленинските принципи и норми, установяващ навсякъде ленински стил, КПСС, нейните органи и организации успешно ръководят многостранното творчество на съветските хора, издигат непрестанно ролята на субективния фактор в историческия процес. Успехите във всички сфери на строителството са резултат на растящата ръководна роля на Комунистическата партия. Или както справедливо е отбелязано в Постановлението на ЦК на КПСС: Сегашният период се характеризира с по-нататъшно повишаване ръководната роля на Партията в обществото, със засилване на нейната теоретична, политическа и организаторска дейност. Именно в тази насока съветските комунисти, всички прогресивни хора от света високо ценят плодотворната, творческа работа на ЦК на КПСС, на неговото Политбюро начело с бележития комунистически и държавен деец на нашата съвременност, верния марксист-ленинец, неуморния борец за делото на комунизма, генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев. Чудно ли е тогава, че 16-милионната армия на бойния съюз на съмишлениците комунисти ще посрещне шестдесетгодишнината на Октомври тясно сплотена около своя Централен комитет!

* * *

Октомври разтърси света! Основите на капитализма се пропукаха. Той престана да бъде единна световна система. Октомври даде мощни революционни импулси на всички отряди на международното работническо движение, откри нови перспективи и възможности за разгръщане на националноосвободителното движение. Революционният процес, започнат от Великия октомври, достигна качествено нов етап:

Digitized by Google

формира се световна социалистическа система. Коренно се промени съотношението на силите на международната арена. Могъществото и примерът на световния социализъм умножиха революционните възможности на международната работническа класа, като съдействуваха за прогреса на цялото освободително движение.

Укрепва още повече световната общност на братските народи на социалистическите страни — международен съюз от нов тип. Разработена е и се изпълнява дългосрочна комплексна програма за социалистическа интеграция на държавите—членки на СИВ. Разширяват се идеологическите и културните връзки.

Укрепва единството между марксистко-ленинските партии в страните от социалистическото семейство, което увеличава обединената мощ и влияние на социализма върху международните събития, очертава го като определящ фактор на световната политика.

Все по-голям размах придобива борбата против експлоатацията и господството на монополите за демокрация и социализъм. В авангарда на тази борба върви пролетариатът. Рухнаха фашистките диктатури в Гърция и Португалия, стачната борба достигна най-високо равнище.

Разпада се колониалната система на империализма. Дълбоки прогресивни промени настъпват в живота на народите в Азия, Африка и Америка. Съветският съюз и социалистическите страни оказват всестранна братска помощ на борещите се за свобода и независимост народи. Никой не може да спре антиимпериалистическата революция! Опитите на буржоазията да маневрира може само временно да затрудни или забави историческия прогрес, но да спре борбата за свобода и независимост той няма да успее. Защото по примера на Октомври народите разбраха големия урок — само **борбата** ще ги избави от чуждестранния гнет, ще им осигури слънчеви бъднини.

Цялата система на международните отношения коренно е преустроена. Настъпи положителен поврат от „студената война" към намаляване на напрежението, към утвърждаване на принципите на мирното съвместно съществуване. Осигурени са по-благоприятни условия за мирно социалистическо и комунистическо строителство, за развитие на борбата на народите за социален прогрес. Международното положение на СССР е по-стабилно, откогато и да било. Огромно значение в това направление имат решенията на XXIV и XXV конгрес на КПСС. Подчертавайки непрестанно огромното значение на разведряването в международните отношения, КПСС не е спирала да ни учи, че има и агресивни империалистически кръгове, които не са престанали да бъдат заплаха за мира. Империалистическата реакция продължава да преследва демократическите и прогресивните движения. Независимо от тези реакционни явления КПСС и социалистическите страни не престават да се борят да превърнат **разведряването** в непрекъснат, все по-жизнеспособен, универсален и необратим, обхващащ всички континенти процес.

Най-влиятелната и най-прогресивната сила на съвременността — световното комунистическо движение, непрестанно сплотява своите редици, засилва борбата против империализма, за мир, демокрация и социален прогрес. Форумите на комунистическите партии в Москва (1969 г.), в Хавана (1975 г.), в Берлин (1976 г.) и т. н. бяха ярък израз на жизнената сила на интернационалната солидарност. Пример на тази солидарност отново ни дава КПСС — няма интернационален проблем, по който тя да не е имала кристално чисто марксистко ленинско отношение. Утвърждаването на истинска самостоятелност и независимост на компартиите, осъществяването на ефикасна и принципна революционна политика от тях предполага развиването на отношенията на братско сътрудничество, взаимопомощ и подкрепа в рамките на цялото комунистическо и работническо движение, действена

Digitized by Google

солидарност с реалния социализъм... Спазването на пролетарския интернационализъм е най-важната предпоставка за нарастване ролята, авторитета и влиянието на всяка партия.

Ето какво роди Октомври 1917 г. Роди нова световна система, най-хуманна, система на освободения труд, на истинската демокрация, на действителната свобода на личността, на най-прогресивната наука в света. Система на социален оптимизъм, на равноправно, взаимноизгодно сътрудничество между народите. Система на мир и благоденствие, която единствено открива пътищата към решаването на общочовешките проблеми на съвременността.

Във всичко това се състои силата и примерът на Октомври, на успехите на СССР и социалистическите страни.

* * *

Българските комунисти посрещат шестдесетгодишнината на Октомври като свой роден празник. Няма миг от историята на Партията, в който тя да не е била с болшевиките, с КПСС. На това дело, на този дълг БКП винаги е гледала като на първостепенен момент в нейната марксистко-ленинска зрелост. С гняв са били отхвърляни всякакви оportюнистически попълзновения, а чистотата на изворите на братството с Партията на Ленин не са били никога размътвани. По думите на Георги Димитров отношението към КПСС е пробиният камък на пролетарския интернационализъм, водораздел между марксистите ленинци и разните му изменници. Опитват се националистически сладкодумници да ни нашепват, че любовта към СССР била само кръвна връзка. Ние, комунистите, всякога сме били и ще бъдем наследници и продължители на прогресивното наследство, на капитала на нацията. Признателността към братята руси освободители не ще избледнее и през вековете. Легендата за дядо Иван е наша национална гордост! Но наивници са и теоретици, и политици, които само с тези исторически събития изясняват братството и единството с КПСС и Съветския съюз. Не! **То е марксистко-ленинска висота на нашата партия, то е осъзнат класов дълг, осъзната закономерност в комунистическото движение.** Такава е истината.

На съвременния етап др. Тодор Живков още по-отчетливо очерта партийната линия — линия на всестранно сближение с КПСС и Съветския съюз по всички фронтове на нашия живот. Това сближение за нас не е само национална повеля, а органическа част от борбата за интернационалното единство в комунистическото семейство, в международното работническо и революционно движение.

Погледът радостно обгръща родните предприятия, стопанства, обекти и поля. Мисълта гордо преценява, че всичко, каквото имаме, е дело на братството и сътрудничеството със Съветския съюз. Сърцето се вълнува, когато чувствува, че бие в единен ритъм със сърцата на съветските комунисти и другари. Размисълът спокойно върши своите обобщения, когато отчита, че съветският опит всеки ден става методика, образец и творчески приложен, дава тласък на изграждането на развито социалистическо общество и у нас. Стъпките ни са уверени, защото вървим по пътя на Октомври. Мечтите ни са богати, защото са озарени от примера на Октомври...

Digitized by Google

БЕЗБРЕЖНА, ВЕДРА...

Думата е за **крепката и всеобхватната дружба** между социалистическите труженици от **Плевен и Плевенски окръг** и съветския нов човек от **Ростов на Дон и Ростовска област**, за действеното всестранно сътрудничество между комунистите, комсомолците и безпартийните, между обществените и държавните организации от двете страни. Един внушителен и вълнуващ израз на българо-съветската дружба:

— „слънце и въздух за народа ни" — в наши дни;

— **нагледен образец** за последователно и вярно отстояване на този обаятелен „интернационализъм в действие";

— **сплотяващ** партиите и народите ни във величествен „**единен ритъм**";

— всестранно устремен към бъдещето — към комунизма!...

Тук разлистваме **само отделни странички** от незабравимите съвременни летописи на този всеобхватен и високоефективен плевенско-ростовски опит.

I

...Знойното лято на 1976 г. остави незаличими спомени от майсторското умение и всеотдайния труд на съветския човек у трудовите хора от Плевенско и особено у механизаторите от ПАК „Коста Златарев" в с. Долна Митрополия, научи ги наистина по новому да гледат на работата си. Непосредствено в полята в окръга им „гостуваха" група видни съветски селскостопански механизатори. Двама от тях — носителят на два ордена „Ленин" и герой на социалистическия труд, механизаторът от колхоза „XX партиен конгрес" Дмитрий Бугаенко и инженерът Павел Игнатюк се случиха в ПАК „Коста Златарев". В Долна Митрополия те пристигнаха на трети юли, а на четвърти осъмнаха в нивята с комбайните си.

Че ела и гледай на какво се вика съветско знаене и можене, съветска работа, съветска съвест!... Гледай и се радвай, учи се!...

Бугаенко и Игнатюк участвуваха в дожъването на ечемика и жътвата на пшеницата рамо до рамо с българските механизатори, оказаха и техническа помощ на механизаторите. Жънаха от началото на кампанията до прибирането на последното зърно в хамбарите. Като тях в другите АПК на окръга работиха и другите съветски „гости". Опитът им — жътва от ранна сутрин до късна вечер, в дълбока нощ дори, владеене на машините до съвършенство, преодоляване на аварийни ситуации на своите и чуждите комбайни в процеса на работата и максимално оползотворяване на работното време и на цялата мощ на техниката — в Плевенско нарекоха **„жътва по съветски"**. Този опит влезе в ума, сърцата и мишците на плевенските механизатори, обогати ги и духовно,

Digitized by Google

и професионално. Не случайно жътвата в ПАК „Коста Златарев" миналата година приключи в необичайно къси срокове.

— Кога преди сме могли да се похвалим с такава трудова победа: жътва на ечемика за осем дни и на пшеницата за дванадесет?! — отбелязва главният директор на ПАК Георги Тодоров. — Със своя опит и денонощната си работа съветските механизатори внесоха истински прелом в нашата жътва!

Този си опит съветските механизатори пак в самите житни блокове споделиха със старши комбайнерите на „Нива" и „Колос" от целия окръг, събрани на делово и оперативно окръжно съвещание в гр. Тръстеник. Нагледно от него се получиха 260 механизатори от окръга — цяла армия щурмоваци в прибирането на реколтата, въоръжени с най-съвременна съветска техника. Въоръжиха се и с незаменим съветски производствен опит. Срещата се превърна в богат и творчески семинар в непосредствени производствени условия...

Обогатяването на плевенци с ефективен съветски производствен опит се съпътствува и с едновременното обогатяване и на съветските социалистически труженици със също така ценен опит, и на наши български производственици. Важни заключения в това отношение подсказва също дружбата и безкористното сътрудничество между ПАК „Коста Златарев" и колхозниците от Азовски район на Ростовска област.

... И така Азовски район от Ростовска област е известен с възможностите и стремежа си да произвежда зеленчуци, а опитът им в това отношение е още малък. Такъв добър опит пък имат българските градинари от ПАК. Затова рано през пролетта на 1976 г. в Азовски район се озоваха двама от най-добрите познавачи на зеленчукопроизводството — директорът на първи клон „Зеленчукопроизводство" Начо Радойски и крушовенският бригадир Господин Илиев. Двамата запретват ръкави и също в непосредствени производствени условия запознават колхозниците с производството на качествен закален разсад.

Плодотворна двупосочна дружба споява още десетки аграрно-промишлени комплекси, колхози, совхози, промишлени предприятия, строителни организации и търговски предприятия и още стотици цехове и бригади от Плевенски окръг у нас и Ростовска област в СССР. В тези наистина достойни за възхищение взаимоотношения **расте производственият опит** на социалистическите труженици от двете страни, повишава се умението и майсторството им. В тях се ражда и укрепва дръзновение да тръгнат и все по-уверено да вървят по нови пътища за още по-производителен труд, за още по-всеотдайно служене на род и родина.

...Много добър пример в това отношение ни дава дружбата между **текстилните комбинати „Асен Халачев" в Плевен и „50 години СССР" в гр. Шахти, Ростовска област.** В нея са се включили комбинатските ръководства, цеховете, бригадите, специалистите и отделните производственици. Индивидуални договори за съревнование една с друга са сключили десетки работнички от двата комбината. С особено внимание се следи дружеската надпревара и прекрасната човешка дружба между знатната тъкачка на Шахти Албина Печенкина и нашата плевенска тъкачка Парашкева Коцева, вече герой на социалистическия труд, както и между други от най-първите работнички от двете предприятия. Те неведнъж вече са си гостували и на съветска, и на българска земя. Познават се и в производствена, и в семейна обстановка, и в делник, и в празник, пишат си, поздравяват се по повод на национални и свои лични събития в живота. Това дава възможност нашите работнички нагледно и непосредствено да се учат на тън-

Digitized by Google

костите в своята професия от по-опитните си съветски колежки. При това те са не само опитни, но и много отзивчиви, радушни.

Плод на тази дружба е и решимостта на плевенските тъкачки от „Асен Халачев" да преминат от 8 на 24 стана. За този случай сътрудничката от Плевенския окръжен музей Свободка Гюрова, посветила се и на всестранното документиране на взаимната дружба между Плевен и Ростов на Дон, разказва следното:

— Гостенка на нашите текстилки беше Албина Печенкина и други челнички от Шахти. Случих се на една от срещите между наши и съветски работнички. Когато Албина сподели, че тя и други нейни другарки се готвят да преминат на повече станове, Парашкева и още някои от най-добрите наши челнички само се погледнаха една друга в очите, сякаш си казаха нещо... Какво именно — това не разбрах, пък и не можех да разбера. Но когато Парашкева Коцева и нейните другарки от „Асен Халачев" излязоха с известния си почин за многомашинно обслужване, от самите тях научих: именно в този момент и у тях съвсем укрепнала пълната им увереност в собствените им сили, решимостта им да направят тази трудна и отговорна стъпка в работата и живота си.

Характерна в това отношение е **инициативата и на колектива от кравефермата в с. Славовица.** Тук пък много грижливо изучиха опита на съветската знатна доячка Лейда Пейпс и като създадоха по-прогресивна специализирана организация на труда във фермата, преминаха към обслужването на 100 крави от една доячка, вместо 20—25, както беше преди това. Така заработват още 23 ферми в окръга.

Навлязла дълбоко в живота на трудовите колективи, производствената дружба между съветските и българските работници и селяни, между специалистите, предприятията и стопанствата е богата и с още **десетки други** все така убедителни прояви и инициативи. Така по производствена документация и с помощта на именития съветски селскостопански учен академик Ладан от Донския научноизследователски институт в гр. Левски е построен свинарник с модернизирано и автоматизирано отглеждане на 1000 свине от един човек.

Плод на дружбата между Плевен и Ростов на Дон е и концентрацията и специализацията на автомобилния транспорт в окръга, включително и подобряването на транспортното обслужване при прибирането на селскостопанската продукция чрез изграждането на прибиращо-транспортни комплексни звена и прилагането на метода на бригадния договор. Неотдавна строителните организации в Плевен и Ростов обмениха помежду си по трима строители и трима механизатори в строителството по за 10 дни. В резултат от това съветските строители предадоха на нашите на самите обекти опита си в организацията на работата в строителството, зидането, работата с булдозер, с багер и т. н Подобна обмяна на опит се извърши и в областта на битовото обслужване. През юли 1976 г. плевенската ТПК „Мара Денчева" с голям успех организира в Ростов на Дон изложба семинар на 550 модела бебешко и детско облекло и обмени своя опит със съветски технолози и моделиери от тамошни сродни предприятия.

Усвояването на последната дума на науката и техниката и на съветския производствен челен опит в някои отрасли и подотрасли на народното ни стопанство тепърва ще се разширява и задълбочава. За това твърде много ще допринесат и **двата технически центъра,** които сега се създават в Плевенски окръг, а именно: за обслужване на строително-пътни машини, багери и автотоварачи в гр. Плевен; за селскостопански машини в гр. Левски.

В тях системно ще бъдат подготвяни и преподготвяни съответни наши производственици и други ръководни технически кадри с оглед най-ефективното боравене с тази техника.

Digitized by Google

В същата степен, в каквато протича дружбата и сътрудничеството между производствените предприятия и организации между Плевен и Ростов на Дон, е установено и системно се осъществява и широко и също така плодоносно сътрудничество и в областта на изкуството и културата. То протича на основата на съвместни двустранни споразумения, планове и съвместни решения. Тъй че във взаимоотношенията между Плевенски окръг и Ростовска област не остава сфера на целокупния обществен, стопански и културен живот, която да не е въвлечена в най-активно дружене и наистина всестранно сътрудничество.

Брой нямат инициативите и конкретните прояви, в които се излива този неспирен жизнен поток на всестранно сближаване между Плевенски окръг и Ростовска област.

II

Наред със своята **масовост, всестранност и конкретност силата на дружбата** и взаимното наистина всестранно сътрудничество между Плевен и Ростов на Дон **извира от партийното ръководство и от също** тъй **всестранното сътрудничество между партийните ръководства, организации и дейци от всички степени и равнища.**

Отношения на много добро, системно и ефективно взаимно сътрудничество помежду си са установили областният комитет на КПСС в Ростов на Дон и окръжният комитет на БКП в Плевен начело с първите им секретари другарите Иван Афанасиевич Бондаренко и Пенко Герганов. Добре се знаят и познават и като хора, и в партийната работа и другите секретари на двата партийни комитета, завеждащите отдели, техните заместници и другите сътрудници в комитетите. Дружба и делови контакти са установени и между градските партийни комитети и побратимените градове, между партийните ръководства и организации в другите селища, в предприятията, стопанствата, учрежденията.

А и нещо повече. Плевенският окръжен комитет на БКП не изоставя работата във взаимоотношенията с партийните организации и ръководства да върви на самотек. Като заляга партийните организации и комитети в окръга непрестанно да се въоръжават с опита на КПСС, комитетът е утвърдил като съществена черта на своя стил практиката системно да се възлага на отдели на окръжния комитет и на други партийни комитети и организации всестранно да изучават и да внедряват в работата си конкретен съветски опит.

Цялата тази система на многостранни нишки на дружбата между партийните комитети, организации и дейци в селищата, предприятията и учрежденията твърде много допринася за още по-пълното заякчаване на дружбата и сътрудничеството, за поддържане непрестанно да е будно творческото радеене за запълването на тези жизнеутвърждаващи братски взаимоотношения с най-съвременно съдържание. „Един да не забележи ценен съветски опит, десетина ще го видят и изучат!...“ — ще чуете от не едного от партийните работници в Плевенски окръг. В големи тиражи в Плевенски окръг се получават и съветските вестници и списания, много усърдно се изучава и незаменимият съветски обобщен опит в тази неизчерпаема и широко достъпна съкровищница на ленинска мъдрост и опит.

Особено внимание през последните години се отделя на изучаването на опита на Ростовската областна партийна организация в понататъшното издигане на **ръководната роля на партийните организации** и в повишаването на **авангардната роля на комунистите.** В тази насока от особена полза за плевенската окръжна партийна организа-

Digitized by Google

ция дойде изучаването на много ценния опит на Ростовския обком на КПСС в повишаването на научното равнище на партийно-организационната работа, в по-пълното прилагане на научния подход като една от най-важните черти на ленинския стил и метод на ръководство. В резултат от това окръжният комитет подобри перспективността в своята дейност. Добре е изучен и съветският опит в социалното планиране.

Особено важна роля за подобряването на цялостната партийна работа в окръга допринесе опитът от две много ефективни форми на работата с комунистите. А именно — **самоотчетът на комуниста** в неговата първична партийна организация и **атестирането на комуниста.** Този опит работна група на Плевенския окръжен комитет на БКП обстойно проучи на място в Ростовска област. Преди това и след това също тъй грижливо и всестранно изучиха конкретен и обобщен опит от страниците на съветския печат и от други печатни материали, предоставени им от Ростовския обком на КПСС. После така всестранно наученото беше експериментирано в градските партийни организации в Плевен и Левски и поучени и от своя си опит, вече трета година го внедряват в цялата окръжна партийна организация. Самоотчетите биват три основни вида, а именно:

— самоотчет за периода между две отчетно-изборни конференции;

— самоотчет за отделни периоди на календарната година;

— извънреден, непредвиден в плановете самоотчет.

В своите „Основни положения по внедряването на самоотчета и атестата на комуниста" ОК на БКП посочва основните особености на всеки от тези три основни вида самоотчет. В резултат на всичко това целият този опит се превръща в сполучлива и действена форма за контрол и самоконтрол над дейността на всеки партиен член, в стройна система за всестранно наблюдение от страна на партийното ръководство на развитието и израстването на комунистите, особено на партийните кадри, в утвърждаването им като авангард на масите.

Все така ценен е и опитът на КПСС от работата в **подготовката на кандидатите за** встъпване в Партията и **политическото обучение на младите комунисти.** Отговорната работа по изучаването на този опит се падна пак на Плевенския градски комитет на БКП, където всяка година се приемат по около 500 млади комунисти из средите на работническата класа, народната интелигенция и другите слоеве на трудещите се. В резултат още през януари 1975 г. ГК на БКП създаде свой **двумесечен курс** за обучение на млади активисти, които имат всички качества да бъдат приети за членове на БКП и желаят да встъпят в партийните редове. Обикновено 80 на сто от тях са със средно, висше и полувисше образование. Недостатъчен е обаче опитът им в организационната и друга обществена работа. Нали тя не се придобива с дипломите от един или други училища?! Създава се чрез включването им и в непосредствена организационна и друга обществена дейност под ръководството на системната и веща работа на партийните организации и ръководства с младите хора, които обкръжават първичните партийни организации. Едновременно и в посочения вече двумесечен курс включените в него биват подпомагани по-уверено и бързо да усвояват и овладяват и необходимия им опит в организаторската и политическата дейност.

В града е създадена и специална **комисия** от активни борци против фашизма и капитализма и други опитни дейци за проучване и подпомагане на младите кандидати за приемане в Партията. От 1973 г. много добра дейност провежда и **едногодишен курс** за обучението на младите комунисти. В него по принцип се учат всички млади ко-

Digitized by Google

мунисти от градската партийна организация, приети и утвърдени през предишната година. В него са оформени два основни потока — един за завършилите висше и полувисше образование и друг за всички останали. А за тези новоприети комунисти от материалното производство, които работят на смени и нямат възможност да посещават занятията, е оформен и трети — задочен поток.

Много ценен опит е насъбран и в областта на **партийното ръководство на икономиката.** Като добро обобщение на този опит дойде инициативата на градския комитет на БКП в гр. Левски, известна под названието: „За нов подход, за комплексно и ритмично изпълнение на плана по всички показатели, всеки ден, всяка десетдневка и всеки месец от всеки работник, производствено звено и колектив". В основата на тази инициатива стои внимателното изучаване на опита от творческото прилагане на редица съветски почини. И най-вече опитът на гр. Новочеркаск в Ростовска област, с когото гр. Левски е побратимен и в дружески делови контакти. Опирайки се на подобреното планиране и на подобрени научни методи на ръководството и управлението на промишленото предприятие, на повишената взискателност и действения партиен контрол, на конкретната ежедневна масово-политическа работа, градската партийна организация показа безспорните положителни страни и на този опит.

Такова неоценимо богатство плевенчани поеха в ръцете си и като се запознаха и с опита на КПСС в **партийното ръководство на социалистическото съревнование.** В резултат в окръга се засили грижата за ефективността не само на живия, но и на овеществения труд и на всички други производствени фактори. Засили се и моралното стимулиране. Създаде се окръжна комисия по съревнованието под ръководството на секретаря на ОК на БКП по идеологическата работа. По подобие на нея създадоха и съответни градски общински и заводски комисии по съревнованието.

В такова делово и всестранно сътрудничество са помежду си и организациите, и ръководствата на другите обществени организации, особено на профсъюзите и Комсомола.

Дружбата между Плевен и Ростов на Дон има и своите **безгранични сърдечни измерения.** Нейните паралели и меридиани тук преминават наистина през всеки дом, през всяко сърце. Сърдечно приятелство свързва директори на предприятия, началници на цехове и смени, бригадири, агрономи, инженери, учители, работници и работнички, ученици, цели семейства. Знаят се и в слънчев, и в труден ден, делят радости и скърби, гостуват си, пишат си.

Наистина така **безбрежна и ведра** е дружбата между плевенци и донци, че всяка дума, казана за нея, изглежда все още недостатъчно изразителна.

* * *

На постигнатото плевенци и ростовци не гледат като на връх и край на желаното и необходимото.

Отличително положително качество на утвърдилите се помежду им взаимоотношения е непрестанният **стремеж за задълбочаване на другарването им, стремеж към нови висоти!...** А това само по себе си е основание да очакваме още нови и нови по-нататъшни все така съдържателни стъпки и постижения в очертаната близка и по-далечна перспективност!...

Петър РАДЕВ

Digitized by Google

СЪВЕТСКИЯТ ОПИТ

Откога започва дружбата и обичта на хората от Сливенския край със съветските им приятели? Откога са връзките им с прекрасните труженици на Тернополска област? Да се ровим ли в подробностите, в легендите? — Не. Корените са толкова дълбоки, че трудно може да се определи времето. Дружбата е вечна. Когато преди десет години сливенци и тернополци сключиха първия договор за взаимопомощ и дружба, те се докоснаха до тези корени и знаеха, че тяхната връзка не е от вчера. Като далечна приказка звучаха старинното българско слово, тъжните песни на българите, преселили се през турското робство от сливенските села в този край на огромната руска земя. Повече от 85 години вече сливенската партийна организация има за свой пример организацията на руските и съветските комунисти, за сигурна и надеждна опора Русия и великия Съветски съюз. Дружбата, която столетия са покрили, като вечно тлеещa жарава сега избуява във все по-ярък огън, обхваща всеки кът на двата края, всяка мисъл, всяко дело.

Една от главните сфери, където братската дружба намира своя реален и най-осезателен израз, е производствената и икономическата дейност. Тук са събрани най-многобройните и ярки примери на безкористно сътрудничество. В борбата на сливенските трудещи се за успешно решаване на сложните проблеми за реконструкцията и модернизацията, за увеличаване обществената производителност на труда, за снижение себестойността и повишаване качеството на продукцията неизмерим стимул и източник са научният и техническият потенциал, огромният производствен опит на Съветската страна. В машиностроенето и текстилната промишленост, в стъкларството и електровакуумното производство, в дървообработването, в транспорта, в строителството, в рудодобива, в селското стопанство, навсякъде пръв съветник и неоценим помощник на трудовите хора е съветският челен опит, прогресивната техника и технология, богатият пример на трудова активност, на отношение към труда и социалистическите завоевания.

Многообразният и неизчерпаем поток от знания и опит, които с открито сърце съветските хора предоставят, придобива все по-организиран и конкретен характер. Отминава времето на стихийността, случайното взаимствуване на почини и технически новости. Под ръководството на окръжния комитет на Партията се правят все по-успешни усилия наред с вълнуващото приятелство да се намери най-правилният път за високоефективно, ускорено изучаване и прилагане на челния съветски производствен опит.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС. Това е едно от основните направления в процеса на внедряване на съветския челен опит. Към него с растяща отговорност се отнасят окръжният комитет на Партията, специалистите и трудовите колективи. Немислимо е да си представим усъвършенстуването на машиностроенето, текстилната промишленост, транспорта и всички отрасли на икономиката на окръга без участието на съветската научно-техническа помощ. Измеренията и мащабите в това отношение наистина са огромни.

Бурното развитие на машиностроенето в окръга налага решаването на проблемите за генерална реконструкция и модернизация, които се извършват изключително на базата на нова високопроизводителна съветска техника и технология. Повече от 60 процента от основното оборудване на машиностроителния завод „Победа“ и цялата му техническа и технологична документация са съветски. Завод „Динамо“, „Ле-

Digitized by Google

нин", „Цочо" и др. получиха цялата технологична документация, опита и помощта на специалистите от братските съветски предприятия.

Широкото внедряване на най-модерната съветска технология и техника при добива на черни каменни въглища в „Балканбас" създаде предпоставка сливенските миньори години наред да достигат рекордите на национелните и световните постижения. Пълната реконструкция и модернизация на текстилната промишленост със съветски машини и технологии оказват вече огромно положително въздействие за изпълнение на производствените програми и икономическите показатели. Над 90 процента от механизацията в селското стопанство в окръга е модерно съветско производство.

Успешното внедряване в окръга на съветските постижения на научно-техническия прогрес се дължи и на правилната организация на информацията. Под ръководството на ОК на БКП е изградена всеобхватна система за получаването й чрез научно-техническия съюз, профсъюзите, българо-съветските дружества и ръководствата на стопанските предприятия. Само в ЕВЗ „Ленин" се получават 28 броя различни списания, 100 броя проспекти и друга литература, от които специалистите и ръководството черпят най-новите постижения на съветската промишленост.

Друг много важен източник за изучаване и внедряване на техническия прогрес и челния опит е икономическата интеграция със съветските заводи. Великолепният пример на сливенските предприятия „Динамо" и „Победа", кооперирани със съветски заводи, показва голямото положително въздействие за повишаване социалистическата съзнателност, трудовата активност на работниците и специалистите. Не случайно през VI петилетка завод „Победа" увеличи 2 пъти обществената производителност на труда. Вече шест години кооперираното производство и сътрудничеството му с двата завода за текстилни машини — в Климовск и Чебоксари, дава своите чудесни резултати. Досега не е допуснато нито едно нарушение на ритъма и е осигурявано най-високо качество продукция. Тази производствена дружба помага на колектива на завод „Победа" да направи широка крачка в своята специализация и развитие, да усъвършенствува технологията и управлението на производството. Техническото и производственото интегриране стана основа за сътрудничество и в другите сфери на живот на заводските колективи — съревнованието, партийната, профсъюзната и комсомолската дейност, културни и спортни прояви, почивките и отдиха на трудещите се.

Безспорни и многобройни са фактите, които потвърждават, че за стремителното социално-икономическо развитие на Сливенски окръг приносът на научно-техническите постижения на съветската страна е особено значим. Тях окръжният комитет на Партията правилно оценява и широко популяризира. Не без основание обаче партийното ръководство се тревожи от някои недостатъци в работата, които спъват още по-пълното използване на огромното богатство на съветския научен и технически потенциал. Не винаги добре се планира тази дейност. А това затруднява използването на програмно-целевия и комплексен подход, води до липса на съгласуваност, до различен стил на действие на отделните партийни, държавни и обществени органи и организации. Съществува понякога и формално отношение към тези много сериозни проблеми. Разчита се на светкавични резултати, без да се полагат грижи за създаване на социално-психологически и материално-технически условия, без да се влага достатъчно творчество и мисъл.

Към отстраняването на тези барнери ОК на Партията сега е насочил своето внимание, за да може още по-устремно да доближава икономиката на окръга до непрестанно бягащите нагоре върхове на съветския научно-технически прогрес.

Digitized by Google

ЧЕЛНИЯТ ПРОИЗВОДСТВЕН ОПИТ на съветските първенци е другият неоценим източник за успехите на сливенските трудещи се. Без него не биха се постигнали такива високи резултати от кооперирането на „Победа" и Климовския и Чебоксарския машиностроителен завод, на „Динамо" с „Толиати", от реконструкцията и модернизацията на ЕВЗ „Ленин", на текстилните предприятия, на „Динасовия" завод.

Съветският производствен опит ние намираме и при селекцията на нови селскостопански животни, и при отглеждането на високодобивни сортове пшеница, слънчоглед, царевица, и при комплексната механизация, навсякъде където има труд и се създават блага. През годините на VI петилетка съветски специалисти и първенци са били почти във всеки трудов колектив на окръга. Те са оказвали неоценима помощ от проектирането на нови обекти до усвояването на първите изделия.

Дружбата на сливенските с тернополските трудещи се — това е покритие с дела, които оставят дълбока следа след себе си. Да изучат конкретни проблеми на техническия прогрес на производствената практика в Тернополска област са били 740 специалисти. Всеки от тях е пренесъл частица от значията и уменето на съветските си колеги, съдействувал е да се изпълни повелята на Партията — да работим така, че да се чувствуваме като единен организъм. Над 500 първенци и орденоносци от сливенските заводи, строителни обекти, от селското стопанство, 180 обществени дейци са били не само желани и приятни гости в Тернополска област, но са обогатили своя опит от огромната, със зашеметяващи мащаби съветска действителност. Все по-резултатни стават през последните години взаимните посещения. Те не носят вече характера само на обикновени дружески гостувания, а се проникват от по-голяма деловитост, с определени задачи и цели, които се реализират по предварително разработени програми. Практиката да се изпращат работни групи по конкретни проблеми допринася неизмеримо ценният и всеобхватен съветски опит да оказва своето реално въздействие върху труда и живота на сливенските трудещи се. Положителен е стремежът на окръжния и на градския комитет на Партията да обобщават опита, изучен от работните групи, и да вземат съответни решения, осигуряващи прилагането му. Само през миналата година градският комитет на Партията е организирал посещения в Тернопол и Лвов на две групи по 40 души непосредствени ръководители, партийни секретари, отговорници на партийни групи от производствените предприятия. По-голяма част от въпросите, които са проучени, като — организацията на социалистическото съревнование, поддържането на машините и стопанските дворове, изграждането на система за управление на качеството, изработването на преградни и оградни стени по системата „пакетно повдигащи плочи", благоустрояването и зеленостроителството на селищата, градският комитет е взел решения и ги е превърнал в практика на партийната и стопанската дейност.

По такъв начин резултатите от дружбата на сливенските със съветските предприятия добиват изключително конкретен израз не само в развитието на икономиката, но и в социалния климат на трудовите колективи на предприятията.

И ако обществено-икономическото развитие на окръга бележи стремителен напредък по пътя на непрестанното социалистическо обновление, с увереност можем да кажем, че това се дължи в най-голяма степен на интеграцията със Съветския съюз и на организираната и системна работа по прилагането на богатия, направляващ по най-верен път съветски опит. Огромните традиции на един от най-старите промишлени центрове в нашата страна, предаността и инициативата на неговата работническа класа намериха здрава опора в новаторството на съветските си братя. Пребиваването на съветските челници Витченко, Плетньова, Щерьова, два пъти героите на социалистическия труд

Digitized by Google

Евгения Долюнюк и Георги Бардагов и много други оставиха дълбока диря, по която уверено тръгнаха трудовите колективи в окръга. Непосредствената помощ и пример на Степан Витченко поставиха на здрава основа движението на наставничеството. Утвърдени са специална схема и методически указания, вече трета година функционира университетът за политическа и педагогическа квалификация на майсторите и наставниците. В предприятията са създадени съвети на майсторите, водят се дневници за проявите на възпитаниците. Грижите на партийните комитети за утвърждаването на това прогресивно движение дават своите положителни резултати. Близо 800 наставника са поели благородното задължение да обучават и възпитават 1100 млади работници. Отплата за техния благороден труд е рязкото намаляване на проявите на лошо възпитание и несъзнателност към труда, повишаването на разрядите.

Стара е славата на сливенските текстилци. От техните ръце са излезли стотици хиляди метри плат, били са първата гордост на нашата промишленост. Затова и сега те не искат да отстъпват и в дружбата си със съветските текстилци търсят подкрепа на своята амбиция. Когато преди две години 12 съветски текстилки пожелаха да се съревновават с колежките си от България, 25 тъкачки от ВТК „Георги Димитров" с радост отговориха на призива. Това беше желание да се даде най-голям принос за изпълнение на социалистическите петилетки. И ето още първите месеци четири знатни съветски жени — Валентина Плетньова, Александра Тарасова, Мая Капуста и Алевтина Смирнова са вече в текстилния комбинат в Сливен. Те помагат при много операции да се потърси нов начин на работа, предават своя опит за организацията, дисциплината и самодисциплината, за съревнованието. С благодарност и обич си спомня текстилката Пенка Иванова: „В цеха влезе съветска тъкачка. Дълго стоя тя край машините, а после, усмихната, се приближи до мен и каза — „А аз така го правя. Опитай, може би по-бързо ще стане!" И после заедно с мен връзва и оправя основата".

Не само с личните срещи, но и с непрестанната кореспонденция за обменяне на мнения се търси с общи усилия да се решават многобройните проблеми, породени от все по-високите изисквания в производствената дейност. За успехите на многомашинното обслужване в текстилните предприятия на окръга би било немислимо да се говори без примера и помощта на съветските тъкачки. Повече от 2500 майстори в професията са вече многомашинници. В някои от цеховете на ТЗ „Добри Желязков" 97 процента от работничките обслужват по 14 стана (при планирани 4—5), предачките работят на 1500 вретена вместо на 936. А секционните майстори в ТЗ „Петко Енев" се грижат за 44 стана при постигнато 45 в СССР.

Неизброими и всеобхватни са формите на преливане на богатия съветски производствен опит към усилията на тружениците от Сливенски окръг по пътя за изграждане на зрялото социалистическо и комунистическо общество. Те включват и чудесните резултати от непосредствената помощ на съветските специалисти по прилагането на Лвовската система за управление на качеството и от почините на знатния строител Николай Злобин, на тернополския бригадир Александър Басов, на московските динамовци и много други. Но за тяхното осъществяване особена роля има обогатяването **опита на партийното ръководство на всестранния и сложен икономически и обществен живот в окръга.** Най-хубавите положителни изменения в партийно-организационната работа се дължат на проучения и приложен опит на КПСС и предимно на областната партийна организация в Тернопол. Планирането на работата, организацията на заседанията, проверките на изпълнението на решенията, откритите партийни събрания, приемането членове в Партията, дейността на партийните комитети, съревнованието и още много

Digitized by Google

жизнено важни проблеми на организационната дейност са получили нов заряд, конкретен отговор по пътя на своето усъвършенствуване. На по-високо равнище се издигна организацията и резултатите от социалистическото съревнование. Двустранните връзки на основните заводи, договорите за съревнование между тях внесоха по-голяма широта, разнообразие на формите, задълбоченост на съдържанието, дадоха простор и предимство на реалната и осезателна взаимопомощ. Текстилните комбинати в Сливен и Тернопол например предварително, обстойно са проучвали условията на работа, степента на техническия прогрес, положителните и отрицателните страни във всички производствени и социални сфери на своите предприятия. И тогава набелязват всеки какво ще възприеме от положителния опит на другия и в каква насока ще бъде поведена надпреварата. Така договорът за съревнование между сливенските и тернополските текстилци получава съвсем конкретни измерения. Двата колектива обещават да изпълнят едновременно годишните си планове на 29 декември и да реализират надпланова продукция за 570 хил. лева II достойно удържат дадената дума.

Опитът от съревнованието между отделните братски заводи е дал възможност на окръжния и градския комитет да подобрят организацията му и да изработят цялостна система за неговото ръководство.

Работата на окръжния и градския комитет на Партията по внедряването на челния производствен съветски опит има много изяви. Тя е разностранна, полезотворна и затова е искрено желана от сливенските трудещи се. В нея, разбира се, има и несъвършенства, и пропуски. Затова окръжният комитет на БКП съгласувано с областния комитет и КПУ в Тернопол обсъди и прие в края на миналата година програма за изучаването и внедряването опита на КПСС и научно-техническите и производствените съветски постижения.

ЦЕЛТА НА ПРОГРАМАТА е да осъществи комплексното и последователното утвърждаване на положителните явления и завоевания на съветската страна. Да засили и целенасочено да подпомага работата на партийните, държавните и обществените органи и организации, задълбочено и всестранно да се изучава и прилага съветският челен опит в борбата за повишаване **качеството и ефективността** във всички области на материалното производство, на културната и обществената дейност. Утвърдената от окръжния комитет програма предполага изучаването и прилагането на най-изтъкнатите постижения на съветската страна, а също така и всичко ново от опита на Тернополска област.

Нейният целеви характер дава възможност да се съсредоточат усилията в няколко основни направления, ефективното усъвършенствуване на които се налага от ускорените темпове на обществено-икономическото развитие на нашата страна. Програмата е двегодишна — за периода 1977—1978 година. В нея са съчетани в една единна система обектът на изучаване, мястото, формите на проучване и на внедряване, срокът, субектът, който ще изпълнява, и субектът, който ще контролира. По такъв начин много стегнато и конкретно е затворен целият цикъл на системната и последователна дейност, осигуряваща точното и задължително внедряване на богатия съветски опит. (Вж. табл. на 20 стр.)

В първото направление са включени вътрешнопартийните проблеми от дейността на комитетите и организациите. Една група въпроси се отнасят до стила, методите и формите за повишаване авангардната роля на партийните органи и организации, за проверката на изпълнението на решенията. Значително място е отделено за работата с кадрите — количествения и качествения състав, подбора, възпитанието и обучението на номенклатурните кадри, грижите за резервните кадри. Опитът по партийното ръководство на масовите организации, по народния контрол в СССР, по работата на инструктора на комитета и други.

Digitized by Google

№ поред	Проблеми за проучване	Къде ще се проучва	Форми за проучване	Срок за проучване	Форми на внедряване	Срок на внедряване	Кой ще изпълнява	Кой контролира
1	2	3	4	5	6	7	8	9
А.	**По партийно-организационните въпроси**							
Б.	**По идеологическата работа**							
В.	**По социално-икономическото развитие на окръга**							

В много широк аспект са обхванати въпросите на идеологическата работа. Потърсен е опитът по индивидуалната работа с хората, по масово-политическите форми, за социално-психическия климат в колективите, за формирането на марксистко-ленинския мироглед у подрастващото поколение, за ефективността от пропагандата, за партийната и възпитателната работа в училищата. Предвидени са също и взаимни изложби, проучване и популяризиране икономическите успехи, научно-практическа конференция: „Челен съветски опит — ефективност, качество". По случай 60-годишнината от Великата социалистическа революция в Сливен ще бъде организирана седмица за успехите на Търновската област. И особено полезно е решението да бъде издадена до края на 1978 година книга за положителния опит в партийната и производствената дейност в строителството на развитото социалистическо общество и на комунизма.

Интересни и многообразни са и проблемите в програмата по социално-икономическото развитие на окръга. Те са насочени главно към факторите за постигане по-високо качество и ефективност в производствената дейност. Ще бъде проучен опитът на партийните органи и организации в Търновската област по ръководството на реконструкцията и модернизацията, по структурата на управлението на големите машиностроителни и текстилни предприятия, починът на Завода за комбайни „Да се работи без изоставащи, ефективно и качествено", достиженията на знатната съветска животновъдка Лейла Пейпс, работата на механизираните отряди и още значителен брой конкретни новаторски успехи на търновските трудови хора. Изучаването и прилагането на новото във формите и организацията на социалистическото съревнование ще продължи с конкретни изяви и през следващите две години. А конкурсите по професионално майсторство и взаимното участие в изложбите на научно-техническото творчество, обмяната на трудови бригади ще даде възможност на младежите не само да се опознаят, но и да изявят своите творчески възможности.

Главните форми за проучване на тези проблеми са: обмяна на информации, проучване на документи и публикации, разменяне на работни групи, организиране на научно-практически конференции, дискусии, осигуряване на съветски лектори, творчески срещи, лектории, фотоизложби, филми и др.

Контролът на изпълнението на програмата се осъществява от бюрото и отделите на окръжния комитет на Партията.

Освен тази оперативна двегодишна програма за изучаване и внедряване съветския челен опит окръжният комитет до края на м. март ще утвърди обществено-държавна система за управление на челния опит,

Digitized by Google

инициативи и почини. Тя ще бъде създадена в съответствие с програмно-целевия и комплексен подход и ще изясни механизма за изучаване, разпространение и внедряване на челния съветски опит във всички направления и равнища.

Към бюрото на ОК на БКП ще бъде създаден съвет за ускорено изучаване и внедряване на съветския челен опит със секции по отделни направления. Такива съвети ще има и към всички градски и общински комитети. В аграрно-промишлените комплекси и в големите предприятия ще се организират школи за ускорено изучаване на челния опит. Те ще се ръководят от отговорни партийни и стопански дейци.

Може би не всичко успяхме да кажем за значителната дейност, за чудесното чувство на обич и отговорност, с които се отнасят към този проблем дейците на окръжния комитет на Партията. Може би не успяхме да разкрием достатъчно техните мечти и реални предначертания да превърнат челния съветски опит в съдба и душевност на всеки труженик от богатия с традиции Сливенски край. Но сме уверени, че това, което правят те, е в пълен унисон с решенията на XI конгрес на Партията — залог за бъдещето на България.

Щиляна ЧАНКОВА

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ВЪЛНЕНИЯ И ТРЕВОГИ ОТ СТРОЕЖА «БАНИШОРА»

Истината? Отначало ми беше тежко. Пък и така си представях работата в строителството. Затуй, когато от колектива ме определиха за бригадир — ще бъда докрай откровен — едно смутно чувство ме стресна: „Помисли си! Скоро ходи на медицински преглед и ти правиха една, втора ЕКГ. Не рискувай!“

Но реших — ще отида.

Отначало ми беше тежко. Уморен, вечер бързах да се прибера у дома и рано-рано си лягах.

Така бе първият, после вторият, третият... петият ден. А след това? И сега още се питам коя беше онази неведома сила, дето ми оказа толкова силно оздравително въздействие. Изчезна слабостта, която така ме гнетеше напоследък. Вече уверен вдигах и пренасях торбите с цимент, с препълнена количка правех остри зигзаги по етажните коридори. Ето това ми създаваше една бодрост в работата. Ка-

Digitized by Google

раше ме все повече и повече да обичам тия хора от бригадата, в която бях. Хората, наричани мозайкаджии. И без никаква пристореност сега да заявя, че с желание бих изкарал още една смяна при тях.

* * *

Първоначалната невъзприемчивост, в някои случаи почти дразнеща ме грубост на Киро — майстора от Годечко — се оказа илюзорна. Тогава, в първите дни, не съм си представял, че толкова бързо ще обикна този човек, сега в буквалния смисъл на думата ще го благоговея. Грубоват, но толкова честен и справедлив. Непретенциозен — но сякаш оживял от приказките гигант! Ето и сега си представям неговите яки ръце, здраво стиснали лопатата, да загребват бетона като същински булдозер. Гръмогласният му ек, долитащ от асансьорните площадки някъде по 13—14 етаж, да пролазва като тръпка по всички:

— Хайде бе, ей! Суки синковци, докога ще ви чакам. Изкачвайте замаската...

А веднъж, когато с острото желязо изтъркваха циментовите наслойки за последваща мозаечна замаска — с цялото ми същество убеден, че и най-малката дреболия сега трябва да се изпипва висококачествено, Киро рече:

— Ей, Косто, натискай по здраво. Както я караш, още утре хората ще пропищят от течове в баните.

Не, това не беше вече дразнещата ме в началото Кирова „грубост". Който познава този човек, в тия негови думи, в тая интонация ще долови и взискателност, и другарство, любов към професията, честност... — цял букет от добродетели, присъщи на строителя на развитото социалистическо общество.

Преди месеци Киро подал молба до партийното бюро да бъде приет за комунист. Но защото е толкова безкомпромисен ли и когато сметне нещо за нередно направо, без да се церемони, ще напсува. Или защото дори не ще се подвоуми със сила истината да защити. Защо ли? Молбата му за известно време е отложена. За мен това са подробности. Ала в едно съм сигурен — Киро в сърцето и душата си е комунист.

Така неусетно опознах и Иван, Гошо, Павката... Сред тях някой на вид нисичък, друг — възслабичък. Но това е само привидно така. Като ги види човек как с лекота вървят, понесли тежките мозаечни стълбищни стъпала, как сякаш одухотворяват мрамора, колко искреност и всеотдайност има в обноските им, че смисълът на живота им е трудът за хората, дълбоко удовлетворен заживява с тях като със стари другари. Чувствува се горд, че е проникнал в душевния мир на тези силни мъже и характери, че се е докоснал до сърцата им, спечелил е доверието им.

* * *

Не, не е възможно всичко да се разкаже за живота на това ято от левенти, без да се отдаде заслуженото на Васко. В съцветието от мъжество и бистро като планински ручей другарство, от невероятно силна любов към професията неговите лични добродетели имат своя неповторима осанка. И на най-големия художник ще бъде трудно да побере в едно толкова скромност и всеотдайност, устрем и непреклонна воля пред трудностите.

Всеки, опознал Васко, недоумяващ би се запитал: „Кога намира време за всичко?". Сутрин винаги с първите излиза от фургона и с една уверена крачка поема към обекта. Вечер пък все с последните ще поотупа прахоляка от ватенката, ще се измие с ледено студената вода и

Digitized by Google

пак навреме ще стигне, ще седне на чина в Строителния техникум. И така — цели четири години. И когато горд, с трепетно вълнение поел дипломата си на строителен техник, не се устремил към началническо поприще. Не. Останал в бригадата. Със своите знания да й помага за още по-добра организация на работата, с обогатеното си майсторство да умножава славата й.

— Моля те, помогни ми да намеря втория том от учебника по френски на Може — рече ми един ден.

След дипломирането си в техникума се записал в Алианса. И увлечен, заизрежда овладени вече сложни граматични времена.

Кога Васко намира време за всичко! Само сега през моята бригадирска смяна бе веднъж на комсомолско събрание. Като делегат участвува в профсъюзната конференция на строителното управление. Два пъти посети оперно и театрално представление...

Да, пиша тези редове за него и сам не мога да повярвам колко много е способен човек да свърши, когато е самовзискателен към себе си. И чувствувам как всъщност в неговия пример оживява повелята за икономия на време, дългът и отговорността седмото ни петилетие да е връх на върховете в социалистическото материално съзиждане, в духовното извисяване на новия човек.

* * *

Бригадата! Колко бригади има — едни с по-голяма слава, други — с по-малка. Може би тази на Кирил Тричков, съименника на Киро, да е една от редовите. Но за мен тя завинаги ще си остане едно съкровище с неизмерими жизнени стойности.

Наистина славен човек е Кирчо бригадирът. Нисичък, набит, здравеняк, с ведро сияйно лице. Умен, до възбог влюбен в професията си. Думите му излитат на откоси — ту призивно добродушни, ту неумолимо заповедни.

Съвсем скоро при него в бригадата бе назначен на работа мурголик юноша. Не свикнал с трудностите на строителната професия, още в плен на момчешко безгрижие той — Ванката, през ден, през два закъсняваше или никак не се вестяваше на обекта. Оправдание — сутрин се успивал и после не му било удобно да дойде. Това така дразнеше всички.

— Сега само да се мерне, и бригадирът ще го пръждоса — рече веднъж Гошо.

И когато на другия ден юношата дойде на работа, всички от бригадата го посрещнаха видимо ядни, настръхнали. Гледах бригадира и очаквах: „Да се махаш от очите ми..." А той, като се обърна към другарите си, рече: „Хайде!" И те един по един се отправиха към работните си площадки. След малко толкова се изненадах — не, зарадвах се. Хванал Иван под ръка, Кирчо го водеше към мозаечната машина. И нещо му говореше, обясняваше. По жестовете личеше — напътствуваше го, обграждаше го с доверие. Вярваше, че това силно, умно момче ще заобича професията строител, новите си другари. И дългът към тях ще го събужда сутрин навреме. И тяхната всеотдайност ще го прави горд, когато се наложи без обедно прекъсване да снове с количката, за да не се стегне докараната замаска...

Не, не е възможно да се разкаже всичко за живота на това ято левенти, без с възторг да се говори за Симо, заместника на бригадира — невероятно силен, добродушен, всеотдаен на професията си, за бай Георги, за Ангел, Стоянчо...

Digitized by Google

ВМЕСТО ДНЕВНИК — ХРОНИКА НА НЕЕФЕКТИВНОСТТА

Течаха последните дни от бригадирството ми със Запрян Калинов и Георги Димитров на строежа на четирите жилищни блока в квартал „Банишора“. Помолихме главния инженер на обекта Дяков да ни уреди среща с ръководителя на Първи строителен район инж. Божилов и неговите помощници. Желаехме да запознаем тях и партийното ръководство на района с невероятните пропуски в тукашната организация на работа. А това желание чувствувахме и като свой дълг пред хората, за които разказах — строителите, редом с които работихме една смяна. Но такава среща не се състоя. Дали защото не я сметнаха за полезна или не намериха време да ни изслушат. Затова пък толкова по-голямо бе удовлетворението ни, че се оказа възможно лично министърът на строежите и архитектурата да чуе тези неща.

* * *

Юлският пленум е повишил неизмеримо дълга и отговорността у строителите от бригадите — монтажници, кофражисти, зидаро-мазачи, мозайкаджии... Но е издигнал и тяхното самочувствие, тяхната взискателност да се създава такава организация на работата, условие за такива взаимоотношения на обекта, с които ще се постига все по-високо качество и производителност на труда, по-висока ефективност.

Да, сега строителите са най-удовлетворени, когато им се създадат условия напълно да реализират своите възможности и способности. Но тук, на този строеж не се осигурява атмосфера за необходимия ритъм в работата. В редица случаи се отива „сляпо“ към прилагане на никои технологии. И когато на няколко пъти подемахме разговор за това с инж. Дяков, с началника на строителния участък, когато ги питахме как е възможно да се допуска такава съсипия на материали, толкова недомислие да съпътствува строителния процес, идваше отговорът: тези технологии сега се прилагат и в най-напредналите страни, каквото и да става, ще ги прилагаме и ние.

Безспорно — позиция правилна, перспектива — вярна. Но повелята — стратегическо направление в нашата икономика сега да бъде високото качество и високата ефективност не допуска целта да се поставя в подчиненост на подхода, на средствата и несъвършените методи на работа. Още повече, че става дума за вече изпитани в други страни, пък и у нас — от други строителни организации — технологии, за извървян път. Че ние не трябва по пътя на тяхното внедряване — защото недобре сме ги изучили и изпитали — отначало да ги обръщаме с главата надолу — после, след като се похарчат излишни средства, да ги утвърждаваме едва ли не като собствени патенти.

Първо недомислие:

Дни наред изкачвахме по етажите пълните колички с пясък. Изпълняваме разпореждането подовата настилка в апартаментите да не бъде с циментова замаска, а да насипваме, трамбоваме и нивелираме пясъчна основа. После върху нея ще се постави изкуствена фаерна плоскост, която ще се покрие с балатум или мокет.

Мечтата от бригадата рушаеха. Доказваха, че това е примитивизъм, с който не ще се постигне никаква ефективност. Че подовете при тази „технология“ ще бъдат съвсем неустойчиви, при най-малка тежест от гардероб, спалня, библиотека ще хлътнат. Но разпореждането бе отменено едва когато стигнахме със засипването на стаите до деветия етаж. Изминаха двадесетина дни и пресепили решението си, ръководителите на строежа разпоредиха: събирате вкарания пясък на куп в средата на помещенията, изкарвате торби цимент, препасите вода и там на място забърквате замаска, с която покривате подовете. Дни наред — двоен, троен труд на вятъра. А да не говорим, че когато започнахме тази работа, в някои от апартаментите вече и тапетите бяха залепени. Не бе възможно никъде да не ги драснем с лопата, никъде да не ги заканим с количка или изцапаме.

Digitized by Google

* * *

Духът и изискванията на Юлския пленум са вече дълбоко проникнали в мислите, чувствата и делата на по-голямата част от строителите. Ежедневието им се изпълва от атмосфера на самовзискателност и безкомпромисно, самокритично отношение към неосигуреното, неотговарящо на съвременните изисквания ръководство на строителния процес. Тук, през месеците октомври, ноември и декември вреше и кипеше. Бяха струпани толкова строители и бригадири, та за научна организация на труда и дума не можеше да става. За използване на поточния метод, на изпитаните най-прогресивни организационни форми на дейност място нямаше. Стана така, че често на един етаж в един апартамент се надпреварваха да си „откриват фронт" за работа различни бригади. И в тази безразборна стремежът беше всеки по-бързо да свърши своята работа. Разбира се, в много случаи липсата на нормални условия за труд, на недостатъчен контрол демобилизираше, отваряше вратичка, където може да се кара през пръсти.

Второ недомислие:

Асансьорът, системно претоварван, се запъхтяваше, не можеше да смогне да изкачва по етажите строителните материали. Често се разваляше. Натоварени кервани от колички — едни с материали за зидаро-мазачите, други — за мозайкаджиите, трети — за дърводелците ... — чакаха долу около 15—20 минути своя ред. Чакаха и горе майсторите. А един ден асансьорът спря и не тръгна. Тогава никой не поемаше на съвестта си да хвърли в калта цели пет тона циментова замаска. Стояхме, суетяхме се, докато към края на работния ден някой съобщи: „Главният инженер каза..." И скъпият строителен материал за броени минути изчезна в калта.

Само в нашата бригадирска смяна още колко „дреболии" ерозираха качеството, оскъпяваха строителството. Пристигна натоварен камион с хоросанов разтвор. Заманеврира около препълненото корито пред първи вход. Обяснихме на шофьора, че товарът сигурно е за другия, че тук вече трети ден зидаро-мазачите са прекъснали своята работа. Но след малко шетня, намерил кой да дръсне за заверка на курса му, той изсипа строителния материал буквално на улицата, във водата.

И всичко това се признаваше за динамика, за темп. Тези жертвоприношения се считаха оправдани, защото „обектът е пусков за 1976 година".

А искахме ние заедно с ръководството на Първи строителен район да анализираме подобните изобилствуващи факти. Да поговорим и за съдържанието на понятието „пусков срок". Че той е преди всичко: **високо осъзнат дълг** за претворяване стратегическото направление на седмата петилетка — високо качество, висока ефективност във всичко, в работата буквално на всяко звено; неделим компонент от него е **отговорността** — не като презумпция, а като непосредствено, оперативно, действено ръководство на цялата система, по цялата верига от проектантски, строително-монтажни, технологични и социално-политически задачи на обекта.

Пусков срок — не означава ли това своевременно, пълно и точно пъстряване степента на ефективност, която се очаква от определени капитални вложения — на базата на навреме взети мерки, осъществено оперативно, текущо ръководство за най-пълноценно използване на материалите и трудовите ресурси.

Анализът на тези факти дава възможност за най-различни заключения за работата на ръководните строителни кадри. Първо — ускорен ритъм в изграждането на жилищата предполага, съдържа най-върховните изисквания за безкомпромисна борба против ниското качество и неефективността. Това е битка за по-съвършена организация на управлението на строителството.

Второ — да се признава, че пусковият срок е спазен, съкратена е продължителността на строителния цикъл и е налице законно право за получаване на премии само при едно условие — когато извършеният обем строителни работи по качество и ефективност отговаря на постиженията в това отношение в най-развитите страни.

Digitized by Google

Защото не е тайна, че сега в редица случаи съставените нови динамични програми имат за цел по-големи обемни измерения — предаване на по-голям брой апартаменти в съкратени срокове и разбира се, получаване на по-голям процент премия. Но качествената характеристика на тоя процес в много случаи е обратно пропорционална. Нещата по организацията на работата, критериите за качеството и ефективността си тънат в стария коловоз.

Ето защо би могло да се каже, че пусков срок това е качествено нов подход, отразен в преустройството, в подхода, в психическата нагласа за високо ефективен и качествен труд.

Би следвало специалистите по премирането да проникнат в същността на някои моменти от практиката: да се разбере, че в действителност няма механизъм, който да разкрива, документира похабяването, огромния преразход на материали. Роят се неефективни решения, които водят до „дребни", невидими на пръв поглед разхищения. Но санкции за направени преразходи в строежа на жилища не се налагат. В края на краищата, ако се спази „пусковият срок", премии се получават.

И още нещо: строителните работници от най-големия до най-малкия разряд твърдят, че от навременен пуск на даден обект истински заинтересовани са само ръководните строителни кадри, които в тези случаи получават високи премии. А те, непосредствените изпълнители на проектите, плановете, така да се каже, остават настрана.

* * *

Трето недомислие:

— Елате да видите чудо невиждано — каза ни един ден бригадирът Левашки, работещ на 24 блок.

Какво се бе случило? Започнало зазиждането в баните на голямата дълбока ниша — мястото, където се поставя душът и без което вече е невъзможно бъдещият новодомец, ако пожелае, да си постави вана. Кой и защо бе наредил тази невероятна, абсурдна операция?! Нахвърляли строителите в зазиданата кухина всички боклуци, доизгарали реда с тухли до тавана, после водопроводчици вкопали в новата стена необходимите тръби — за студена, за топла вода. Някъде и мазилката лепнали. И тогава? Намерил се разумен човек, наредил — събаряйте тези стени, изкъртвайте тръбите и всичко да стане както си е дадено по проект.

Слизахме по стълбите надолу, цъкахме недоумяващи и се питахме: кой ще плати толкова задници, толкова скъпо струващ строителен материал. Отговорът — никой. Отговорът — спази ли се пусковият срок, изключено е такива „дреболии" да се отразят на премията на ръководните кадри от строежа.

Впрочем интересно е, струва ми се, за органите от държавния и народен контрол да проверят дали в края на годината тук, на този строеж, е отчетено за предадено действително завършеното.

* * *

Сега главното е борбата за по-съвършена организация на управлението на строителния процес. За постигане на по-голяма конкретност, рационалност, ефективност в дейността на всяко звено, на всяка бригада. А това ще стане най-вече чрез предварителна научна обоснованост и доказаност на ефективността на всяка операция, на точно определени качествени показатели. Несъмнено отговарящите за строителството на обекта биха стигнали далеч по-дълбоко в тези разсъждения. Но сега повелята е да има пълно покритие на хубавите думи с хубави дела. Ето защо трудно обяснимо за всеки би останало

Четвъртото недомислие:

Два-три дни няколко души от бригадата изкачваха с асансьора по етажите тежащите повече от 50 килограма готови мозаечни стъпала. И когато дойде време да бъдат поставени, една „малка грешка" накара всички ни да изтръпнем — те бяха с по 7 сантиметра по-дълги от гнездата им на стълбищната рамка. Тогава? Всичко се зазъртя в обратен ред. С неохота, дълбоко възмутени, ги смъкнахме отново пред блока. И едно по едно започна рязането им на специална ма-

Digitized by Google

шина. Труд тежък, допотопен според това, което е трябвало да стане. Смешно лесно е било да бъдат заявени в домостроителния комбинат не само по брой, но и по спецификация тези стъпала.

Случаи, случаи...

По същество може да се каже, че на строежа господствува разсипия, прахосничество и безстопанственост.

Следващото недомислие:

Вършех си моите мозайкаджийски задачи и си мислех, колко щастливи ще бъдат новодомците, когато видят блеснали до гавана фаянсови плочки в баните. Облицовките с тях на кухните, на тоалетните. Но не мина и ден-два, откакто майсторите на тази фина професия ги бяха поставили, и те като в детска игра — сякаш подредени от малчугани кубчета, започнаха да се сгромолясват. На един от строителите главата цапардосаха, на друг — ръцете щяха да разрежат. Тъжна история. Тъй като не съм специалист, на мен причината за това и досега е неизвестна. Инженер Дяков счита, че вината е в лошокачественото лепило, доставено от Русе. Някои от майсторите обясняват това с неизяснена предварително, неизпитана технология да се поставят плочки върху стени, изградени от гипсови блокчета. Причина има. Но каквато и да е, сигурно е преодолима. Само че това не трябва да става по пътя на налучкването на обекта, на невероятното оскъпяване на строителството, на предаваните лошокачествено изработени апартаменти. Не. А само като се подават изпитани лабораторни образци.

Всичко това е доказателство, че психологическата нагласа и настроение за високо производителен и качествен труд у строителите в значителна степен се формира от компетентността, от оная яснота и перспективност, разпоредителност, която ръководните кадри — архитекти, инженери, техници, внедряват в работата. Но когато проекцията на дейността на някои от тях — волю-неволю се отразява в посредственост, инертност, формализъм, шаблон, — то това е равнозначно на издигната непреодолима бариера за дръзновението на хората от бригадите.

* * *

При всички тези недомисления погледът на нас, бригадирите, все бе обърнат към най-преките ръководители на обектите — строителните техници. Все ни се струваше, че те не проявяват необходимата гъвкавост в организацията на работата. Затова в много моменти ги виждахме буквално като едни статисти, само регистратори за присъствието на работниците и още малко нещо. Но в много случаи те си имат своето оправдание. Оказали се с вързани ръце поради изобилствуващи, независещи от тях строителни неуредици, сякаш нарочно, колкото се може повече странят от бригадите, за да не понасят ругатните, укорните им думи. Това сега за строителството никак не е дребен, а многозначителен проблем. И дано на по-малко обекти да е така. Но кои са причините за това незавидно положение на строителните техници? Ще посоча само две: първо — най-често това е неотговарящата на съвременните изисквания на индустриалния строителен процес изработка на проектите. Не е възможно строителният техник да се оправя в сложната производствена плетеница, ако всичко в предадената му документация — и въпросите за използване на поточния метод, и начина за внедряване на най-прогресивни форми на дейност... — ако всичко не бъде предвидено. И второ — още по-важно, още по-съществено: строителният техник трябва да бъде душата на обекта, вълшебникът, даващ живот на абстракциите от проектите, най-вещият майстор, най-близкият другар, възпитател на бригадите. Но кой в новите условия го учи на това, кой му помага? Изучава ли се, обобщава ли се, анализира ли се опитът на най-добрите? Може би в плановете и програмите на профсъюзното и комсомолското ръководство да има много изписани точки, но очевидно резултатите опровергават тяхната ефективност.

И по тези въпроси искахме да беседваме с инженерното и обществено-политическото ръководство на Първи строителен район.

Digitized by Google

* * *

Строителите не обичат думи на сухо. Тях ги хваща за сърцето, окриля ги живата, непосредствената организаторска и възпитателна работа. А заповедите и разпорежданията, достигащи натрапчиво до тях, се посрещат на нож. Чудно ли е тогава, че важни разпореждания, дошли лично с подписа на инженер Божилов, се провалят. И за нас, бригадирите, които живяхме една смяна със строителите на обекта „Банишора", нищо учудващо няма в това. Толкова дни изминаха, а да разговарят с хората от бригадите не дойде нито представител на партийния комитет, нито на профсъюзното, нито на комсомолското ръководство от строителния район. Е, на два пъти вестоносци минаха да известят за събрания в „центъра", но така и почти никой не отиде. А много неуточнени или не добре разяснени неща около материалните и духовните стимули, неизпълнени задължения към строителите се изправят като непреодолима барнера за размаха в работата. Няма действителен критерий за оценка на резултатите от труда на отделни бригади. Учудващо защо между бригадите не се води никакво съревнование? Нито един не се равнява по други, не изпитва радостта от своя успех през деня, през седмицата, месеца. Не го стряска изоставането му. Някъде към 25-тия ден от нашето бригадирство пред блока бе поставено табло график за оставащите пет дни до края на месеца. В него се казваше кея бригада какво трябва да изработи. Такова оживление събуди у всички това „вълшебно" табло. Сутрин, обед и вечер, като минавахме край него, бяхме все с поглед, вперен натам. Един само пример, който вдига завесата за толкова голямата, значимата тема на съревнованието. Който властно диктува със строителите да се работи като с живи хора, с творци на блага, а не с бройки, с производствени единици.

И по тези важни въпроси желаехме да разговаряме с ръководителите на Първи строителен район.

Моето бригадирство в строителството през зимните месеци на миналата година е едно богатство, една гордост и размисъл, който споделих в тези редове с теб, читателю.

Коста ДИМОВ

КОНФЛИКТИ КРАЙ СКЕЛИТЕ

Спокойствието в колектива е нарушено. Един звън по телефона извести, че се искат хора за строителството. А сега е късна есен. Парното е пуснато, столовете са така удобни... Килимите са меки...

Всички с усмивка ми пожелаха:

— Успешен старт по скелите!

Трети ноември.

Огромният кулокран е безжизнен. Става осем... девет часа... Кранистката Здравка все още я няма. Свиваме се около крана и чакаме. Ръководителят на строежа намира друг кранист. Той е неопитен и кара „чудовището" да прави излишни движения. Прилича на несръчен великан. Най-после закачваме панелата. Той я издига на четиридесет метра, прехвърля я през блока и я спуска от другата страна.

Блясва електроженът. Панелата постепенно застива, укрепена на петия етаж. И отново... „Дай стрела!"... След пет минути се задава нова тристакилограмова панела.

Digitized by Google

Щастливи са монтажниците. Пред очите им израстват апартамент подир апартамент. Първи виждат истинските жилищни помещения.

Пети ноември.

Едва днес, и то случайно, в разговор разбрах, че бригадир е Симо. Бригадата прилича на саморегулиращ се колектив. Всеки знае какво ще извършва. Ако Симо хване електрожена, Цецо ще подготвя следващата заварка. Любчо пък нещо друго. Всеки най-точно си намира мястото. И няма объркване. Всичко е точно и методично. Наглед никой не ръководи, а всеки е там, където трябва. И аз се опитвам да се включа в синхрона. В нашата служебна йерархия сме свикнали почесто да ни се казва с какво да се захващаме. Свършиш поръчаното и чакаш ново разпореждане. Мисля си. Ние повече говорим за инициатива и активност, а и тук те са в не по-малка доза. А на такъв колектив всеки може да завижда.

И все пак Симо ръководи този малък трудов колектив. Какви методи използва? Според мен преобладава **личният пример.** Няма видима следа от командуване и разпореждане.

Запознах се и със строителната биография на Симо. С комсомолско поръчение отива в строителството. Поръчението става постоянно. Цели двадесет години по скелите. Носител на два златни ордена на труда и два юбилейни медала. Искал да напусне строителството, но сега вече не мисли за това. Комунистът Симеон Кацарски сменя много обекти, ръководил е много бригади с различен състав. А професията на монтажника е нова, трудна. Смелост, ловкост, физическа издръжливост, психическа устойчивост — това са основните, необходимите качества. Ето сега сме отново на четиринадесетия етаж. Не е така леко да се ходи по ръба на тераса без парапет. И освен това сигурно да прихванеш тристакилограмовата панела, да я укрепиш, нивелираш и завариш. Малко невнимание и тя може да полети надолу. И така цели осем часа. А утре отново...

Тръгнеш си вечер, обърнеш се назад и гордо погледнеш новопоявилите се тераси. Сутринта ги нямаше... Но ще ги има може би столетия. И в това голямо дело ти си съучастник. Защо утре да не бъдат повече? Пренасям се в канцеларията. Какво оставям след всеки работен ден. Още не съм успял да си го представя така осезаемо.

Шести ноември.

За пръв път техническият ръководител дойде в бригадата. Донесе писмена заповед от ръководството за увеличаване на работното време.

Дали тази мярка ще увеличи строителните работи? И сега на обекта има напрежение. Разумно се използва работното време.

Отвсякъде се чуват реакции против заповедта И то не тихомълком както в учреждението, а ясно, шумно и открито. Да вникнем в техните разсъждения.

Представям си как там на някое заседание се е обсъждал въпросът как да се спази пусковият срок. Някой предлага и всички се хващат за спасителната идея — удължено работно време. Може и директорът сам да е издал разпореждане. По-важното е, че никой не убеждава строителите от обекта за необходимостта на това решение. Отрицателните реакции са първите симптоми. Те не са вестители за напрегната работа. Но все пак къде е грешката на ръководството. Някои предположения?

Първо. Обемът на извършваните строителни работи не може да се увеличи само със струпване на много работна ръка, с пресищане със строителни материали и удължаване на работния ден. Това сега е

Digitized by Google

при нас. А организацията, конкретната организация на обекта? Засега това е страничен въпрос за ръководството. Това, че група работници четири дена безуспешно се мъчат да монтират една лебедка, не трогна никое от техническите лица. Бездействието на високопродуктивните машини за изкачване на замаската също не ги вълнува. Защо на терасите при изливането не са оставени железа за заваряване на панелите. Къде е бил техническият контрол. Това удължава монтирането на всяка панела с 15 минути. Вместо три монтираме по две. Да оставим това, че от чукането с шилата, докато открием арматура, ни се схващат ръцете. Но колко още такива наглед „дребни неща" има. Ако се решават навреме тези „дребни неща", дали ще се наложи удължаване на работния ден. Но директорът е далеч от тях и не ги вижда. А неговите заместници рядко идват при нас. Някъде се прекъсва веригата на отговорността и се стига до крайната мярка.

Второ. Въпросът има и друга страна. Всяка бригада си е създала свой трудов ритъм. Това е едно такова разпределение на сили и време, което е станало всекидневие на строителя. Сигурен съм, че при новото работно време ще се даде същият обем работа, ако не се измени вътрешната организация. Например ние знаем, че до края на месеца трябва да монтираме панелите на всички тераси. Съобразно с това си диктуваме темпа и времето за работа. Задачата на ръководителя е да отстранява някои пречки, които са от негова компетенция. Например да избягват застъпването в работата на един и същи фронт, снабдяване с материали, някои технически консултации и т. н.

И още нещо. Ефективността стана повеля на Партията. Говорим за интензивни методи на работа. По-добре би било, ако средствата за извънреден труд се вложат в подобряване на организацията на труда на самите работни места. В противен случай работната заплата расте, достига и изпреварва производителността на труда. Икономистите твърдят, че това е една от големите злини в икономиката. В противовес на тези разсъждения един от ръководителите ме убеждаваше:

— Държавата нищо не губи. Всички разходи влизат в стойността на апартаментите и загубите се възстановяват...

Осми ноември.

Първия ден след разпореждането почти всички дойдоха на работа и напуснаха както преди. Като че ли нищо не беше се случило.

Пропуснах да отбележа, че в заповедта имаше задължение към комсомолското и профсъюзното ръководство да проведат „широка масово-разяснителна работа за обезпечаване на решението на ръководството". Началникът бе си присвоил правото да разпорежда на обществените организации!

Масово-политическата работа обаче така си и остана с устните нареждания до бригадите.

Най-много ме подразни фактът, че никой не се посъветва с нас или да се помъчи да ни убеди, че е нужен този труд. Строителството е тежък участък и понякога могат и осем часа да ти се видят много. Къде е вината ни, че някои не са си организирали ритмично работата и сега, за да достигнат пропуснатото, окачват по стените разпореждания, които вятърът след тях веднага разлепя. А днешният строител не е някогашният гурбетчия с теслата и мистрията, оставил семейството си и тръгнал по печалба. Всяка вечер той си е в къщи и го чакат толкова много задължения. Те също изискват сили и енергия. И накрая, ако тази професия го отдалечава от толкова необходими неща, няма ли да се отвърне от нея и да започне крадешком да поглежда към другите професии. Та човек не работи само за пари...

Digitized by Google

Десети ноември.

От панела на панела и ето пак сме на четиринадесетия етаж. Още един ред тераси добиха обичайния си вид.

Имаш чувството, че си над града. За момент забравяме работата и всеки шари със замечтан поглед по покривите. Хей там на километър оттук се е ширнала новата гара. На потоци хората ту изчезват, ту се появяват от подлезите.

Още по̀ надясно като рилските езера блестят куполите на „Александър Невски". Петолъчната звезда на Партийния дом, разветият трибагреник и червеното знаме очертават центъра на столицата, където се решават най-важните дела на Партията и държавата. Аз не го виждам, но си представям как там пулсира многоглавият поток. Ритъмът се диктува от светофарите. Хората и машините са на старт. Сменя се цветът и потокът се отприщва и залива отсрещното платно. После той се разпилява в зависимост от крачката и нуждата да се бърза и отново се натрупва на следващия светофар. Къде отиват тези забързани хора?

Да проследим един от тях. Почти винаги той пръв пресича „лентата" след зеления сигнал. На халите си купува в. „Работническо дело", качва се на девятката и успява да прочете само заглавията и съвсем малко още. От крайната спирка той се забързва към блок 22. Влиза в зеления фургон. Оказва се, че е последен. Любчо е пристигнал пръв и плете найлонови мрежи — любимото му занятие. Преобличат се, бързо грабват чуковете, маската за оксижена, електродите и се запътват за поредната тераса.

После обед в бараката столова. Там си дават среща — зидари, мазачи, електротехници, монтажници, парнаджии, водопроводчици, кранисти, багеристи, компресьорчици и много други. Тука са и част от попълнението в строителството — бригадирите. На много от тях не им понася обстановката в стола. Но и интелигентските навици не се нравят на строителите. Ето една от бригадирките най-безцеремонно е запушила в столовата. Забележките се оказаха толкова „учтиви", че тя не разбра как улучи вратата на излизане. Наистина по-груби са уроците на работническата класа по нравственост. Но поне са искрени, точни и резултатни. Готвачът пак излиза с поредния номер, че закъснението се дължи на прекъсването на тока. Както и да е, свършва обедът и строителите отново са на работните места...

Измина денят, но ние сме още във фургона. Спорим. Симо предложи да се разделим на две смени.

— Не мога да работя извънредно. Семейните задължения не ми позволяват. — Това беше категоричният отговор на Любо.

— Ванка, ти ще можеш ли да дойдеш с мен утре първа смяна?

Въпросът е към мен. И за мен е неудобно да идвам сутрин рано. Тогава изпращам децата на училище. Вечер мога да остана повече. Поколебах се. За миг си спомних думите на Симо през деня:

— Не е лесно да си партиен член. Ето утре ще ме извикат пред партийното бюро да отговарям как спазваме работното време. От друга страна, като си помисля колко семейства разчитат на нас. Колко хора можем да направим щастливи. Та в нашия райси на бригадата се строят към 500 апартамента. Малко са хората като нас, които могат да поднесат такъв подарък на около 2000 човека.

Разбрах, че беше ме спечелил още там, на обекта. Той видимо не се ядоса на отказа на Любо.

— Добре. Аз само предлагам. Ще дойда сутринта първа смяна, а следобед ще остана да изкарам времето на Любо.

Digitized by Google

Дванадесети ноември.

Зимният ден е победен от вечерта. Мъглата, верният съюзник на нощта, намали и без това късия ден. От тринадесетия етаж като падащи звезди се отронват искри, политат встрани и надолу и изчезват, преди да докоснат земята. Другаде по обекта всичко е застинало. Кулокрановете, полюшвани от вятъра, си отдъхват от морния ден.

Комунистът Симеон Кацарски сменя електрод след електрод и половинтонната панела, неподвижна, укротена, се примирява с участта си.

През целия ден работехме с напрежение. Мълчахме. Работата спореше, но твърде много изморяваше. На осмия работен час Цецо и Любо си тръгнаха. Симо не реагира. Виждаше, че ще бъде безрезултатно. Попитах го за какво го викаха на обяд:

— Имаше партийно събрание. Настояваха да се работи с удължен работен ден. Главният инженер обеща, че това ще бъде последното щурмуване. Щели да направят всичко възможно да се работи ритмично. Това съм го слушал много пъти. То си е негов грях и той да си отговаря. Просто искам аз да не съм причината за изоставането на обекта. Имаше време, когато бездействувахме. А сега сме залети от материали, техника и хора. Не можем да се разминем. Както виждаш, започнахме да си пречим. Тука не е както в завода. Там всяка операция е определена, измерено е всяко движение, знае се целият технологичен цикъл. При нас ръководителят на обекта трябва да прилага много гъвкава стратегия. В движение да умее да подрежда работниците така, че те да се трудят с най-голяма ефективност. А виж какво става. Минават край блока, виждат, че рискуваме зрението си, но не се сещат, че трябва да се постави осветление. Нима е много трудно да се досетиш, че като подписваш заповед за удължен работен ден, близо два часа трябва да се работи на осветление.

Четиринадесети ноември.

Неделя. Приложи се нов метод на материално стимулиране. Вчера бе обявено, че който дойде на работа днес, ще получи 10 лв. плюс това, което е заработил. Така и стана. В края на работното време стоте човека, от всичко триста, явили се на работа, получиха обещаните пари.

Щедър работодател е нашето ръководство! Явяваш се на работното място, изкарваш 8 часа и получаваш 10 лв. Мисля си, какво постига ръководството с тези скъпи примамки. А възпитателният ефект? Заедно със сградите трудът на строителите изгражда и новия човек.

Вълнуват ме и следните мисли. От няколко човека дочух, че говорят за премии, ако завършат обекта в пусковия срок. Като че ли това ги стимулира най-много. Не съм специалист по икономическите въпроси, но ми се струва, че нещата не са в логически ред. Разговорите с работниците ме увериха, че през летните месеци на блоковете е царяло спокойствие. Наближава пусковият срок и започва масираната атака. Това, което е могло да бъде извършено с по-малко разходи, е пропуснато. А сега същите тези лица мечтаят за компенсация... може би за организацията, която е довела до преразход на работна заплата. Да. Спазен е пусковият срок. Но с каква цена е достигнат?

Двадесети ноември.

Подслушан разговор. Партийният секретар:

— Симо, твоите хора не се явиха в неделя на работа. Внимавай да не останеш генерал без армия!

— В редовно време работят много съвестно. Аз съм доволен от

Digitized by Google

тях. Но семейните им задължения им пречат да идват на работа през почивните дни.

— Проявяваш излишно търпение!

— Те цяло лято понасяха неуредиците в организацията на труда. Редно е сега и на тях да се отговори със същото разбиране.

Разговор, който приличаше повече на словесна схватка. А Симо беше прав. Обстановката в бригадата се нормализираше. Същото се чувствуваше и в другите бригади. Кризата от първичната реакция е изживяна. Строителите идват на разсъмване и си отиват на свечеряване. Няма десет часа, но те не са виновни за късия ден. Важното е, че в тях е надделяло съзнанието за срочното завършване на обекта. В крайна сметка новодомците нямат вина за неуредиците на строителите.

Краят на ноември.

Новодомци! Можете смело да се качите на покрива и да поставите телевизионните си антени. Или просто така да погледнете града. За това днес монтирахме парапетите. Облягайте се смело на тях и се любувайте на този забързан свят.

Смятам, че ще ни разберете, за нашето право първи да обгърнем с поглед от това място милионния град. Заслужаваме тази награда. Нали!

Колко е красив в този миг от вечността забързаният град. Иска ти се да се провикнеш: Закъде бързате така, хора? По пътя, с трамвая, във влака, в колите и навсякъде около нас? Защо поглеждате часовниците си!

Най-забързани са строителите. Те не се виждат от покрива. Но да погледнем около обекта. Непрекъснато пристигат тухли, цимент, врати, прозорци и т. н. Асансьорите ги поглъщат и разпределят по етажите. Превръщат се в стени, комини, стаи, апартаменти. А там на средата на двора баба Пена подклажда огъня под огромен казан и току подвиква:

— Хей, има ли грешници. Да заповядат в казана?

Никой не се обажда.

Вътре ври асфалтът за покрива.

Край асансьора Геле гали мустак и крадешком поглежда към младата бригадирка. От няколко дена той идва изпорязан по лицето. Зер престарава се с контрите.

— Хей, пусни мустак. Геле! Къде са тухлите? — провиква се майсторът някъде от етажите.

„Ех, нали е радомирец, не ни обича нас, трънчаните“ — мисли си Геле и посяга да помогне на бригадирката. Но дава ли се тя. Стяга мускулите и количката послушно тръгва към асансьора.

Луди, млади!

* * *

Някои казват: Да строиш също е изкуство! Защо не. Красота има. Майстори, също. Погледнете бай Марко. След него стаите се преобразяват. Каква точна ръка. Загубваш представа за грубия материал. Пред погледа ти красота и изящество.

Строителството има и традиции. Както в изкуството. Орнамент по орнамент човечеството събира и съхранява най-ценното, най-красивото, най-удобното.

Изкуство, което понякога не забелязваме, улисани от всекидневните грижи. Подгонени от времето, не забелязваме и неговите творци.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ПРИНЦИПИТЕ НА КОЛЕКТИВНОСТТА И НА ЛИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ

Актуални проблеми

к. и. н. ДИМИТЪР АНАНИЕВ

След Априлския пленум на Централния комитет от 1956 г. нашата Партия натрупа огромен опит в последователното съблюдаване и приложение на принципите на колективността и на личната отговорност в партийното ръководство. Партийните комитети и организации укрепяха като органи за колективно политическо ръководство. Все по-пълно се проявяваше тяхното умение да се опират и да използват колективния ум и опит на комунистите и трудещите се. Повиши се личната отговорност на комунистите и кадрите за изпълнение на възложените задачи и качеството на извършената работа. Характерът на работата на Централния комитет и неговите решения са ярко свидетелство за предимствата, които дават колективността и личната отговорност в партийното ръководство.

Завоювани са големи успехи, но животът се развива, обстановката се изменя, а заедно с тях и изискванията растат. Обективните процеси на концентрация, специализация и интеграция в производството, обслужването, науката, управлението, въвеждането на мултипликационния подход и свързано с него реализиране на постоянно умножаващ се ефект в рамките на цялата обществена система, порасналата и непрекъснато увеличаваша се роля на субективния фактор и нарастване ролята и значението на Партията като ръководна и направляваща сила настоятелно изискват още по-последователно да се осъществяват принципите на колективността и на личната отговорност в партийното ръководство.

В съзвучие с обществените и вътрешнопартийните потребности в подготвителните материали и в документите на Единадесетия конгрес е отделено значително място на актуалните проблеми, на принципите на колективността и на личната отговорност в партийното ръководство. Те са разгледани в няколко аспекта, във връзка с решаването на различни задачи и са отнесени до няколко организационни звена. Подчертана е необходимостта да се издигат ролята и значението на партийното събрание като висш колективен орган на първичната партийна организация. На партийните комитети е адресирана задачата да прилагат още по-ефективно колективността в работата и ръководството, да не допускат никакви отклонения от този основен принцип, да водят борба срещу проявите на шаблон и формализъм при неговото приложение. Обосновано е положението за подобряване на колективността при анализа, изводите и вземането на решения, а също така и при осъществяването на партийния контрол. Акцентира се на необходимостта от повишаване съзнанието за отговорност на комунистите за строгото спазване на Устава и за изпълнение на Програмата. Посочена е необходимостта от прелом във взискателността преди всичко към комунистите. Високото чувство за лична отговорност се превръща в едно от най-важните качества на ръководната дейност.

Върху основата на постановките на Единадесетия конгрес Юлският (1956 г.) пленум на ЦК на БКП обогати съдържанието на принципите на колективността и особено на личната отговорност. Още веднъж бе подчертано, че принципът на колективността трябва да се прилага във всички фази на ръководния процес, а не само при вземането на решения. Определено е съвремен-

Digitized by Google

ното съдържание на принципа на личната отговорност чрез максимата: „Вече сме на такъв етап, на който всеки пред всички за всичко отговаря".

Мерките на Единадесетия партиен конгрес и Юлския (1976 г.) пленум за разширяване и усъвършенстване на колективността и личната отговорност в партийното ръководство са научнообосновани, съответстват на потребностите на сегашния етап от обществено-икономическото ни развитие и на постиженията на науката и практиката на партийното строителство. Задачата сега е да превърнем колективността и личната отговорност в мощни лостове за извършване на коренен прелом в практическата работа на Партията, за повишаване качеството и ефективността на партийното ръководство и по-нататъшното нарастване ролята и значението на Партията като ръководна и направляваща сила.

Принципите на колективността и на личната отговорност в партийното ръководство произтичат от обективните социологически закономерности за решаващата роля на народните маси и за активната роля на личността в историческия прогрес. Те изразяват, от една страна, определящата роля на Партията и партийните колегии по отношение на ръководителите и членовете, и от друга страна, отговорността на последните за последствията от техните действия и постъпки. Във връзка с това авторът смята, че колективността като висш принцип на партийното ръководство и „принципът на личната отговорност за възложената работа"[1] са два относително самостоятелни, но взаимно свързани и съчетаващи се принципа на партийно ръководство. Теорията на марксизма-ленинизма и историческият опит доказаха, че нарастването на ръководната роля на Партията се изразява преди всичко и главно в растящата й отговорност за съдбата на социалистическото строителство, в увеличаване на задълженията на Партията като колективен политически ръководител, организатор и възпитател на трудещите се.

ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — „РАБОТЕЩИ КОРПОРАЦИИ"

Известно е, че в лицето на Парижката комуна К. Маркс откри не само и не толкова първообраза на единната власт на работническата класа, но и чрез нейната дейност разкри основното изискване към съдържанието на колективността в социалистическите организации. Той нарече комуната „работеща корпорация". С това бе подчертано, че тя е такъв орган, който едновременно колективно планира, проучва и решава, както и колективно изпълнява, контролира и оценява получените резултати. В. И. Ленин конкретизира и отнесе това указание на К. Маркс към дейността на Партията, на нейните комитети и организации, в които всички дейности „се водят пряко или чрез представители, от всички членове на Партията, при равни права и без никакво изключение"[2].

Превръщането на всички партийни комитети и организации в действително „работещи корпорации" сега е едно от главните условия за извършване на исканията от Единадесетия конгрес коренен прелом в практическата работа за изпълнение на решенията. Реализирането на тази задача е пряко свързано с преодоляването на две характерни слабости в приложението на колективния метод на ръководство, разкрити в заключителното слово на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция. От една страна, това, че „някои наши другари сметнаха, че колективността в работата може да се изчерпи с решения"[3], което поражда инфлация на решенията, разкъсва единната партийна работа и изключва колективния орган от борбата за практическото изпълнение на взетите решения. От друга страна, понякога „колективността се превръща в параван за прикриване голотата и на такива ръководители, които позволяват да се вземат не напълно обосновани решения, решения, за които няма обективни и субективни условия за изпълнение"[4].

Посочените от др. Тодор Живков слабости показват, че в ръководната дейност на някои комитети и организации най-развитата степен на колективността е идейният колективизъм. Защото обсъжданията, съпоставянето на различни гледни точки за действителността, приемането на решения, планове, програми, концепции са важни и необходими страни от проявлението на колективизма. Но оценени от гледна точка на крайната цел, те почти не излизат извън рамките на идейната колективност. За революционерите, които са си поставили задача да променят света, най-важно е колективно изработените идеи (планове, решения, програми) да бъдат материализирани. А това изисква идейната колективност да бъде допълнена и продължена от колективистично практическо поведение, от съзнателно действена колективност. Тази степен на развитие на колективността предполага всеки член на колективния орган да има ярко изразени колективистични

[1] Л. И. Брежнев. Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXIV конгрес на КПСС. С., 1971, стр. 92.
[2] В. И. Ленин. Съч., т. 11, с. 438.
[3] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 22, с. 110.
[4] Пак там, с. 112.

Digitized by Google

постъпки и поведение, а самият орган — колективистичен начин на живот.

Развитието на действената колективност е голяма и сложна работа. Проблемът не е толкова до пълното съблюдаване и реализиране на партийните норми, съдържащи организационни гаранции за осъществяване на колективността в ръководството. На преден план излизат проблемите, свързани с качеството на колективността. Центърът на тежестта се измества върху въпросите: как и по какво прилагаме колективността? В този смисъл качеството на колективността се превръща в условие и предпоставка за ефективността на партийното ръководство, което е в пълно съзвучие с девиза на Единадесетия конгрес на Партията „Ефективност и качество, качество и ефективност". Оттук произтича необходимостта в критерия за оценяване ефективността на колективността важно място да заемат не само правилните решения, но и тяхното срочно, цялостно и качествено изпълнение.

По-нататъшното утвърждаване и развитие на колективността в партийното ръководство е процес, който ако се превърне в самоцел или ако се абсолютизира, може да се окаже неефикасен. Колективността има граници на приложимост, зад които тя става нискоефективна, превръща се в оръдие на бюрократизма и формализма, маскира безотговорността и изразява мнима демократичност. Практиката показва, че оптималността на колективността се определя от система взаимодействуващи си фактори, сред които особена роля имат: количеството и качеството на участниците в колективния орган (събрание, заседание, съвещание, пленум), социалната значимост на обсъждания или решавания проблем, постигнатата дълбочина и комплексност при разкриване същността на явленията и изискванията на закономерностите, които ги управляват, при обобщаването на опита на трудещите се и традициите в работата на колегията.

Не съществуват критерии за определяне на оптималното количество на състава на партийните колегии, но от опит е известно, че както прекомерно разширеният, така и прекомерно стесненият състав влияят отрицателно върху качеството на колективността. Доказано е също, че колективността е най-ефикасна, когато се осъществява от компетентни в дадената област, клон, направление или проблем участници. Най-пълно се изявяват възможностите на колективността като принцип на ръководство, когато се прилага за разрешаване на сложни, противоречиви, нови, с важни политически и социални последици проблеми и въпроси. Освен това ефективността на колективността е толкова по-висока, колкото по-последователно и цялостно се спазват и прилагат ленинският стил и методи на управление на партийната колегия.

Къде и кои са резервите за усилване на действената колективност и за превръщането на всички партийни комитети и организации в „работещи корпорации"?

От документите на Единадесетия партиен конгрес може да се заключи, че най-много резерви за засилване на действената сила на колективността се съдържат в превръщането на практическата дейност в основна сфера за проявление на колективността в партийното ръководство. Това произтича от настоятелната потребност да се извърши коренен преврат в практическата работа на Партията. Колективността е призвана активно да съдействува за увеличаване усилията на партийните органи и организации за изпълнение на решенията. Във връзка с това нараства ролята и значението на колективността в такива партийни дейности като организацията на изпълнението на колективно взетите решения, подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, осъществяването на партийния контрол, отчитането и оценяването на ефекта и качеството от извършената дейност.

Активноть участие на членовете на колективния партиен орган в реализацията на колективно изработените идеи, планове, решения, програми, концепции трябва да се разглежда като най-важно условие за формиране и развитие на действена колективност в партийното ръководство и като главен признак на работещата корпорация. Това е така, защото именно в съвместната дейност те по-силно се обединяват и опознават общността си, кооперират и интегрират своите усилия, чувствуват зависимостта си един от друг. Начинът и формите на участието зависят от характера и съдържанието на целите и задачите, както и от възможностите на всеки поотделно. Във всеки случай те са призвани да водят широка пропагандистка, агитационна и организаторска дейност за активно провеждане в живота на решенията на колегиалните партийни органи. От особено значение е да провеждат своята работа в държавните и стопанските органи и в масовите организации в пълно съответствие с решенията на Партията и нейните колективни органи, да служат за пример при образцовото им изпълнение в онзи трудов колектив, където работят, учат или живеят. Членовете на партийните колегии, както и всеки партиен член, от Устава са задължени непрекъснато да укрепват връзките си с трудещите се, да разясняват на масите смисъла на политиката на Партията и на решенията на колективните й органи, да ги убеждават в тяхната правилност и да ги претворяват в живота. От тях се иска своевременно да реагират на въпросите и потребностите на масите, на техните предложения и критика, да се учат от техния опит. Тук първостепенно значение има централизираното планиране, разпределение и отчетност на конкретното участие на членовете на партийните колегии в практическата работа за изпълнение на решенията. В това отношение особено важно е да се изработи подходяща и относително постоянна система, която да съдействува за прогресивното утвърждаване на действената колективност.

Digitized by Google

Изпълнението на изработените от Партията мерки за извършване на коренен прелом в практическата работа изискват проблемите на подбора, разпределението, възпитанието и оценката на кадрите да се превърнат в една от основните сфери за проявление на колективността в партийното ръководство. Това е така, защото преломът на първо място зависи от кадрите, от широкия партиен, държавен, стопански и обществен актив. Колективността в партийното ръководство е призвана сега активно да способствува кадрите по-бързо и по-решително да преустроят своя начин на мислене, своя стил и методи на работа и ръководство. Засилването на колективността при подбора на кадрите е единственият път за преодоляване случаите на ограниченост и едностранчивост, на подценяване или преувеличаване ту политическите, ту деловите качества на отделни ръководители. Тя е най-сигурната гаранция срещу субективистичния подход при подбора, разпределението и оценката на кадрите, преграда срещу опитите това да се извършва в зависимост от личната преданост, роднинството и землячеството.

В съвременните условия особено се повишава ролята на колективността за правилното възпитание на комунистите. Това означава партийните събрания, пленумите и заседанията на партийните бюра и комитетите да се превръщат във все по-ефикасна школа за възпитание, още по-активно да способствуват за изграждането на кадрите като цялостни личности, носители на най-високи комунистически добродетели. Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП изисква в центъра на вниманието на колективните партийни органи да стои практическата работа за преоценката и преустройството на мислите, подхода и действията на кадрите. В тази връзка нараства тяхната роля за формирането и поддържането атмосфера на критичен дух и творчески подход към слабостите, равнодушието и злоупотребите с доверието, властта и средствата. Става дума за всемерно повишаване на взискателността към прояви на нарушения на партийния морал и на социалистическата законност, на потребителско отношение към обществото, себеустройването, ходатайството, на морално-битовото разложение и други.

Големи резерви за засилване действеността на колективността в партийното ръководство и за превръщането на всички партийни комитети и организации в „работещи корпорации" се съдържат в разширяване на колективността в контрола. Сега, както справедливо е посочено в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Партията и на масовите организации и движения, контролът и проверката са най-слабото звено което пречи практическата, организационната работа и ръководство напълно да се издигнат до равнището на политическата работа и ръководство. Това налага дейността на партийните събрания, пленумите и заседанията на партийните комитети и бюра да бъдат ориентирани преимуществено за контрол по изпълнение на решенията, за периодично изслушване на доклади, отчети и информации на ръководните кадри и комунистите, за оценка на стила и методите, научното и политическото равнище на управленческата дейност. При това тази дейност следва да осигури по-тясно взаимодействие на партийните органи с органите на Комитета за държавен и народен контрол, да разширява демократичното начало в партийното ръководство. Колективните форми на контрол като съвкупност от много средства за въздействие (партийни норми, морал, традиции, обичаи, обществено мнение, колективни ценности, ориентации) имат висока степен на конкретност, точност, целенасоченост и оперативност. Тяхното по-широко и ефективно използване ще способствува да се доведе докрай поетата работа, своевременно да се отстраняват констатираните слабости и грешки.

Един от важните резерви за повишаване действеността на колективността в партийното ръководство е разширяване практиката на колективното оценяване на ефекта и качеството от извършената дейност. Това означава да се въвежда по-голяма гласност и публичност в работата на партийните комитети и организации. По такъв начин вътрешнопартийните отчети и преценки ще се преплитат с преценките на трудещите се, ще си влияят едни на други, ще съдействуват за възможно най-пълно и обективно оценяване резултатите от извършената дейност. Това обуславя необходимостта от провеждането на открити партийни събрания, разширени заседания на бюра и пленуми на комитети по особено важни и актуални проблеми на вътрешната и външната политика на Партията.

Не малко неизползвани резерви за усилване на действената колективност в партийното ръководство и за превръщането на всеки партиен комитет и организация в „работещи корпорации" се съдържат в усъвършенстването на процедурите и действията за практическата реализация на колективността. А това непосредствено е свързано със стила на работата и поведението на ръководителите на партийните комитети и организации. Защото, както се изразяваше К. Маркс те са, които установяват хармония между индивидуалните дейности и изпълняват общите функции.[1] Те са призвани да представляват, изразяват и защитават общопартийните интереси и принципи. В тяхната работа по планирането, организирането контролирането и стимулирането на членовете на колективния орган се крият големи резерви за по-нататъшното утвърждаване и развитие на колективността в стила на партийното ръководство.

Постигането на оптимален социално-психически климат в партийните събрания и заседанията на бюрата и пленумите

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 23, с. 342.

Digitized by Google

на партийните комитети е важен резерв за разширяване и развитие на колективността. Партийните събрания и заседанията на изборните органи са форми за проява на колективността, в които се формират временни или постоянни междуличностни връзки и отношения, отразяващи господствуващите в Партията комунистически отношения. Социално-психологическото състояние в тези колективи е предпоставка за висока ефективност на колективността. Ръководителите на тези колективи са призвани с личния си стил на работа да създават благоприятни взаимоотношения между членовете на партийните колегии, да осигуряват сътрудничество и съгласуваност в съвместната им дейност, да поддържат стабилни връзки между тях и да способствуват за пълно изявяване на личностните им черти и особености. От тях в значителна степен зависи да се формира необходимата съвместимост на членовете един към друг. С тяхното умение е свързано справедливото, с възпитателен ефект разрешаване на конфликтните ситуации, които поради своята комплицираност изискват точно да се анализират и подробно преценят всички обективни и субективни зависимости, които ги пораждат. Много важно е непрекъснато да се повишава интересът към работата на органите, в които всеки член участвува.

Сплотеността на партийните колегии е в пряка зависимост от положителните традиции в тяхната работа, от добрия тон и стил в живота им. Като елементи на социално-психическата атмосфера, те са важни фактори за характера на взаимоотношенията и взаимозависимостите между отделните членове, за творческата обстановка и деловитостта в изборните органи. От тях в значителна степен зависи дали партийните членове ще се чувствуват като стопани в своята организация или изборен орган, ще действуват спокойно и уверено, ще се борят за разкриване и преодоляване на недостатъците и слабостите, за разгръщане на критиката и самокритиката, за засилване на контрола и самоконтрола, за издигане на партийната принципност.

Значителни резерви за развитие на колективността в партийното ръководство се съдържат в процесите на протичане на пленумите, заседанията, съвещанията, събранията. Особено значение придобиват културата и деловитостта. В това отношение усилията се ориентират в посока на всестранната подготовка на въпросите; задълбоченото запознаване на членовете на колективния орган с резултатите от проучванията, предварителното съгласуване на спорните въпроси със заинтересованите ведомства, краткостта на изказванията и конкретността на предложенията. От изключително значение е твърдо и безкомпромисно да се изисква в обсъжданията да се засягат проблеми и въпроси, които непосредствено се отнасят до обсъжданата тема. Високата деловитост и организираност не бива да се свеждат изключително до съставяне на графици, регламенти и сценарии, които понякога превръщат работата на пленумите, заседанията, събранията в своего рода представление на заучили ролята си артисти. Касае се за такава вътрешна организация, която внася съгласуваност в действията на членовете на колектива, но не ограничава и определя тяхната оценка, убеждение, роля и позиция по обсъждания въпрос.

ЗА ВИСОКА ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ В ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Принципът на колективността в партийното ръководство се реализира в тясно взаимодействие с останалите принципи и преди всичко с принципа на личната отговорност. Между тези два принципа съществува диалектическо единство и взаимозависимост. При това характерът им е такъв, че заедно с нарастване на ръководната роля на Партията паралелно расте ролята и значението и на двата принципа. Всяко разширяване на колективността предполага засилване на личната отговорност, както всяко повишаване на личната отговорност е свързано с повишаване изискванията към колективността. Същността на принципа на личната отговорност се състои в това, че определено лице изцяло отговаря за провеждане или изпълнение на колективно определена дейност. И сега актуално вучат думите на В. И. Ленин: „Трябва неуморно да се стремим да се гарантира на дело личната отговорност на всекиго за определена, строго и точно означена работа или част от тази работа. Колегиалността... да не заличава отговорността на всеки отделен деец."[1]

Възгледът, че колективността отрича личната отговорност, има буржоазен произход. Той изхожда от спекулативната и ненаучна теория, съгласно която колективизмът ограничава и потъпква свободата на личността. Тази теория разглежда свободата абстрактно, вън от социалната среда и обществената необходимост, като биологично качество на човека. Лозунгът на Ж. П. Сартър „Човекът — това е свободата" е олицетворение на буржоазния индивидуализъм, на анархизма и екзистенциализма. Съзнателно и преднамерено се откъсва и противопоставя свободата и отговорността на личността. Човешката свобода се разглежда едностранчиво и се свежда само до проява на самостоятелност и на лична воля, интереси, мнения и достойнство. Пренебрегнати са връзките и взаимодействието между личността и социалната среда, в която тя се

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 129.

Digitized by Google

проявява, живее и твори. Тук се сблъскваме с прастария философски въпрос за съотношението между свобода и необходимост. Още Хегел е посочил, че свободата е опозната необходимост, а Ф. Енгелс разяснил, че „свободата се заключава не във въображаемата независимост от законите на природата, а в опознаването на тези закони и в съдържащата се в това познание възможност планомерно да заставяме законите на природата да действуват за постигането на определени цели"[1]. Свободно да се действува означава преди всичко и над всичко личността да носи отговорност за своите действия не само пред собствената си съвест, а и пред колектива и обществото, в който живее, твори и работи.

В партийното ръководство принципът на личната отговорност изразява обективната потребност за осигуряване на дисциплина, организираност и последователност в действията на комунистите и партийните ръководители при изпълнение на колективно изработените и приети решения, планове, програми, мероприятия. Затова тук отговорността се разглежда, от една страна, като състояние на подотчетност и подконтролност (чувство за отговорност, самоконтрол, партийна съвест) и от друга, като приведена в действие партийна санкция за отклонение или нарушение на политическата линия, партийните принципи, норми и морални изисквания.

По своето основно съдържание личната отговорност в Партията е политическа и морална отговорност. Тя съществено се отличава от административната, дисциплинарната, материалната, юридическата отговорност. Преди всичко нейният диапазон на действие е възможно най-широк. Това произтича от обстоятелството, че в социалистическото общество Партията, нейните органи, организации и членове носят главната отговорност за съдбата на народа, за дейността на всички съставни части на политическата организация на обществото. Техните действия, поведение и постъпки имат най-значими политически и социални последици. Като субекти на политическото ръководство комунистите и партийните кадри отговарят не само за това, което непосредствено ръководят или изпълняват, но и за онова, което правят ръководените от тях. „Понякога — посочва В. И. Ленин — те не знаят това, често пъти не искат това, но отговорността лежи върху тях"[2] Политическата отговорност за разлика от останалите видове отговорност се опира на идейното убеждение, общественото мнение, партийния дълг, а не на принуждението и наказанието. Тя е толкова по-висока, колкото по-ясно и пълно комунистите и партийните кадри осъзнават своята подотчетност и подконтролност пред Партията и народа, своята роля и личен дял в решаването на назрелите обществени проблеми. В политическата отговорност особено важен елемент е съзнателното, доброволното вътрешно одобрение от партийните членове на обществените изисквания и активната готовност те да се изпълняват.

Единадесетият партиен конгрес и Юлският (1976 г.) пленум на ЦК на БКП изискват още повече да се повиши ролята на принципа на личната отговорност в процеса на партийното ръководство на обществото. Практиката показва, че не са малко случаите, когато принципът за личната отговорност не се прилага последователно в дейността на редица партийни комитети, организации и членове. Като следствие от това практическата работа изостава от политическата, необходими и правилни решения и важни задачи не се изпълняват в срок и цялостно, на отделни места се формира атмосфера на самодоволство, равнодушие и примирителство. Юлският пленум на ЦК на БКП гневно осъди равнодушието и приспособленството, като подчерта, че най-спасни могат да се окажат онези, които смятат, че слабостите и недостатъците не се отнасят до тях.

В съвременни условия най-малко две са главните направления от работата на Партията за последователно приложение на принципа на личната отговорност в партийното ръководство. Първото от тях е свързано с осигуряване изпълнението на основните права и задължения от страна на всички комунисти и партийни кадри, определени от Програмата и Устава на БКП. Пълноценното и с най-голяма обществена полза изпълнение на правата и задълженията е изключително важно условие за повишаване на отговорността в партийното ръководство. Именно поради това Единадесетият партиен конгрес очерта широк кръг проблеми, решаването на които осигурява най-важните условия и предпоставки за издигане отговорността на комунистите в изграждането на развитото социалистическо общество.

Днес повече от всякога се изисква да се повишава чувството за отговорност, проявявано от отделните комунисти за изпълнение на партийната политика и решения. Тъкмо затова на преден план бе изведена работата за по-нататъшно подобряване състава на Партията в качествено отношение. Мерките на Единадесетия партиен конгрес за засилване работата по възпитанието на комунистите, за подобряване идейно-политическата подготовка, образованието, професионалната квалификация, общата култура и организаторското умение на всички партийни членове, за издигане още по-високо личния пример и авторитет на комунистите, особено на комуниста ръководител, за власяне на преломи във взискателността към комунистите, за строго и точно спазване изискванията на партийната Програма и Устава, за подобряване на индивидуалната

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 20, с. 115.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 32, стр. 17.

Digitized by Google

работа с отделния партиен член и за подмяна на членските книжки — всичко това има главна цел да повиши чувството за отговорност на комунистите за изпълнението на партийната политика и решения, стимулира и развива тяхната активност, инициатива и авангардна роля в труда, обществения живот и бита.

Второто направление от работата на Партията за последователното приложение на принципа на личната отговорност в партийното ръководство е свързано с още по-конкретно и детайлно разпределение на задачите, правата и задълженията между комунистите, кадрите, партийните комитети и организации. Тук се отнася преди всичко работата за още по-ясно разграничаване функциите на местните партийни органи от функциите на другите органи на социално управление. Затова дублирането и изместването принизяват ролята на партийните комитети и организации като органи за политическо ръководство и в същото време намаляват политическата им отговорност за изпълнение на партийните решения. „Задачата — подчертава др. Т. Живков — на партийните органи е да не дублират, а да осигуряват условия за разгръщане самоинициативата на държавните, стопанските, обществените органи и организации, да утвърждават чувството им на отговорност за състоянието на работата в техните сектори, самочувствието им на ръководители"[1].

Проблемът за още по-конкретното и детайлно разпределение на компетенциите и функциите има не само хоризонтален, но и вертикален аспект. Последователното приложение на принципа на личната отговорност в партийното ръководство изисква и в партийните звена да се прилага положението — решава този, който е най-компетентен, разполага с необходимата информация и носи отговорност за прието решение. А това означава да се засилва самодейният характер на партийните комитети и организации, да се ликвидират проявите на прекомерно регламентиране на дейността им и изземване на техните функции и задачи. Това означава да се ограничава практиката, когато висшестоящи партийни комитети вземат решения по въпроси, по които нямат достатъчна информация и за чието по-пълноценно решаване те практически не носят и не могат да носят никаква отговорност, като прехвърлят отговорността за изпълнението на решенията върху по-низшестоящите комитети и организации, които не са участвували в тяхното приемане.

Актуален въпрос за последователното осъществяване на принципа за личната отговорност в партийното ръководство е правилното определяне на обема и съотношението на правата и отговорността на партийните работници. „Големите права — казва Л. И. Брежнев — при малка отговорност създават възможности за административен произвол, субективизъм, за вземане на несбмислени решения. Не е по-добра и голямата отговорност при малки права. При такова положение дори най-старателният работник често се оказва безсилен и е трудно да се търси пълна отговорност от него за възложената работа."[2] В това отношение от особено значение е работата за детайлизиране на правата, задълженията и задачите на сътрудниците, които не трябва да работят само по поръчка, а широко да внедряват комплексността, проблемността, научността в своята работа. Във връзка с това съществуват големи възможности за повишаване на личната отговорност на партийните работници, за своевременното откриване на проблемите, които предстои да се решават, за правилния подбор на фактите и обективната им оценка, за разкриването на възможните алтернативи за решаване на проблемите, за системността и превантивността на контрола. Това изисква в партийните комитети да се създава такава организация на труда, че за всеки документ или част от него (решение, доклад, мнение, писмо, записка) да се знае източникът на информацията, авторът на обобщението, оценките, предложенията и идеите, т. е. да се знае кой персонално носи отговорност за политическите и социалните последици от предприетите действия.

От съществено значение е да се подобри работата на помощните работни органи на комитетите и организациите — комисии, работни групи, съвети и пр. Всеки член на тези органи следва да получава конкретна задача, съответстваща на неговата подготовка, знания и опит, а ръководителите им да извършват синтетичната дейност. Колкото повече проблемите са детайлизирани и разпределени между различните членове на помощните органи, толкова повече се повишава ролята и отговорността на ръководителите им, които са призвани не фрагментарно, механично и повърхностно да събират отделните разработки, а творчески да ги осмислят, логически да ги подредят, смело и оригинално да ги обобщят. Опитите тази дейност да се замени или компенсира с колективно творчество или съчинителство под флага за вземане под внимание на колективната мисъл не са нищо друго освен зле прикрито бягство от лична отговорност, нежелание или неумение да се трудиш, некомпетентност, въртене на хората на празен ход.

Единадесетият партиен конгрес изисква да се издигне на по-висока степен личната отговорност на сътрудниците за състоянието и развитието на дейността на партийните комитети, първичните организации, отделите и секторите, които ръководят, наблюдават и контролират. Към тях следва

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи. С., 1976, с. 88—89.

[2] Л. И. Брежнев, Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXIV конгрес на КПСС, с. 92.

Digitized by Google

да се прилага по-строг критерий за оценка на дейността им, винаги да се отчита личният им принос, действие или бездействие за нормалното и оптималното функциониране и развитие на дейностите, за които отговарят. Не бива да се забравя, че партийните работници са политически дейци и те носят политическа отговорност за всичко, което попада в сферите на тяхната дейност.

Едно от важните условия за засилване на личната отговорност в партийното ръководство е по-нататъшното издигане ролята на партийното поръчение. Първостепенно значение има подобряването на работата на партийните комитети и организации по определянето и възлагането на поръчения на комунистите. Правилното разпределение на партийната работа между комунистите, освен че облекчава партийното ръководство и му придава по-голяма енергия и масовост, но и внася по-голяма организираност, целенасоченост и единство в действията на партийните членове в борбата за осъществяване политиката на Партията.

• • •

С настоящата статия целяхме да разкрием някои от актуалните практически проблеми на принципите на колективността и на личната отговорност в партийното ръководство, произтичащи от Единадесетия партиен конгрес и Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП. Решаването на тези проблеми има принципно значение за по-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство на обществото и развитието на Партията като самодеен политически организъм.

КУРС ЗА ПАРТИЙНИТЕ БЮРА

ОТКРИТИТЕ СЪБРАНИЯ

Моля редакцията на сп. „Партиен живот" да разясни следните въпроси:

— Защо трябва да се правят закрити събрания на партийните организации?

— Не се ли отчита, че присъствието на безпартийни граждани на организационните партийни събрания ще има само положителен характер?

— Решаването на вътрешнопартийните въпроси докога ще се считат лично партийни, когато на този етап на нашето обществено развитие те престават да са лични, а прерастват в общонародни?

Васил ЙОРДАНОВ — София

Все по-широкото участие на масите в управлението на държавните дела е една от закономерностите в изграждането на развитото социалистическо общество. То е една от характерните черти на априлския курс на Партията.

Централният комитет даде пример — докладът на др. Тодор Живков пред Юлския пленум (1976 г.) беше обсъден на партийни и общи събрания. Няма да говорим за единодушната подкрепа, за сплотеността на комунисти и безпартийни около партийната линия. Ще споменем друго — **активността, инициативността, критичността и самокритичността на кадрите и народа пораснаха.** Разглеждането на доклада пред такъв широк и всенароден форум говори красноречиво за стила на Централния комитет — масите всичко да знаят! От тая истина извират непресъхващите извори за силата и непобедимостта на политическия авангард на трудещите се. Оттук пък и необходимостта, и грижата непрестанно да се развиват и обогатяват по съдържание и по форма начините за реализирането на тая закономерност. Излишно е да се спори — стари

Digitized by Google

или нови средства. Не! Най-точното е да се говори **за правилни или неправилни, за ефективни или неефективни.** Възрастта им не е категоричен критерий, **а ползата, ефикасността, издигането на съзнателността, организираността и самодейността на трудовите колективи.** Това е главното. Другото е схоластика, която на политическото поле е вредна. Играта на новаторство и закостенелост, консерватизмът са от един дол дренки. Кръвни побратими.

Ето например сега отново на по-висок глас започваме да говорим за откритите партийни и общите събрания на трудовите колективи. Те нова форма ли са? — Не! Помним ги с възрастта на побелелите коси и въпреки това в тяхното днешно провеждане има нещо ново, посъвременно, по-богато. Има нещо, което конкретно се определя от решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум (1976 г.).

На някои от проблемите на откритите събрания ще се спрем в следващите разсъждения.

I

Да започнем с познати понятия — има ли разлика между **открити партийни и събранията** на колективите или в селищата, кварталата и пр.

Да!

Първите — **откритите партийни,** непременно **се свикват от партийните комитети, бюрата и организациите.** Предмет на тяхното внимание са важни партийни и обществени въпроси. Не е правилно разбирането, че те се организират **само** по теми, които засягат развитието на колектива, селището и пр. Да, такива събрания са ставали, стават и ще стават. Но те могат да бъдат провеждани и по чисто вътрешнопартийни проблеми. Например при приемането на партийни членове. Съвсем конкретно трябва да се постъпва. Според потребностите и целите. Тая форма се използва, когато комунистите искат да знаят мнението и оценките на безпартийните, да се опират на народния ум. Ето как на дело се осъществява органическо съединение на партийния със социалистическия демократизъм. Не бихме сгрешили, ако добавим и друго — тази форма отразява постепенно прерастване на Партията от партия на класата в политическа организация на целия народ. Тя разгръща и заякчава бойния съюз между комунистите и широките трудещи се маси. Съдържа изграденото през десетилетия и с всеки изминат ден укрепващо и развиващо се доверие между партия и народ.

Откритите партийни събрания могат да бъдат проведени по два начина:

— На тях присъствува само определен, според неговата подготовка, квалификация и пр., безпартиен актив. Тази форма се прилага, когато се обсъждат важни икономически, идеологически и други направления. Например реконструкцията и модернизацията: въвеждането на нови технологии; социално-психологическите и педагогическите страни на партийната дейност и т. н. За да могат да решат тези задачи, партийният комитет, бюрото или организацията имат нужда от **компетентната позиция** на познаващи въпросите хора, някои от които не са членове на Партията. Тогава именно се предотвратяват възможностите да се вземат неправилни или неточни решения. По-пълно се използва колективният ум на комунистите и трудещите се. Разширява се политическата основа на Партията.

— Тези събрания могат да бъдат организирани и с целия колектив. Този извод особено се отнася до малките звена — бригади, цехове, отдели и т. н. Не е неправилно, ако по укрепването на дисциплината, по разгръщането на съревнованието, по икономиите и пр. партийните ор-

Digitized by Google

ганизации привличат колективния ум на целия колектив, което само би увеличило ефективността. При този стил връзката с хората е непосредствена. Избягва се дублирането на събрания по една и съща тема и т. н.

Изреждайки тия мисли, би трябвало да се имат предвид и още няколко момента.

Откритите партийни събрания по никакъв начин не бива да доведат до намаляване значението, подценяването или обезличаването на **партийните събрания като висша форма на вътрешнопартийна демокрация**. Ако се допусне това, ще намалява ръководната роля на Партията. Проблемите на нейното развитие изискват, налагат те да се обсъждат и решават само с комунистите. Например годишното събрание: разглеждане поведението на партийни членове или оценки на партийното бюро и т. н. Следователно партийният комитет или бюро са призвани да преценяват по кои въпроси и кога да се пристъпи към откритите партийни събрания, само да не се допуска да остава в сянка вътрешнопартийният живот на организацията като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива.

Естествено е откритите събрания да намерят своето място в комплексните перспективни или оперативни планове. Този маниер позволява те по-добре да се подготвят и ползата да бъде по-голяма. Но ако животът налага тяхното организиране, не бива да бягаме от отговорност само защото ги нямало в плана. Тук са необходими размах и деловитост, конкретно мислене и стъпки, за които рецепта няма и няма да има.

Съществува неправилна практика. Комунисти и безпартийни дискутират по въпросите. Разисквания приключват. Председателстващият обявява: „Тъй като предстои да гласуваме решението — да останат само комунистите". Безпартийните стават и един по един тихичко се измъкват. Ние сме имали доверие да им кажем какво ни вълнува, заедно сме разменяли мнения, спорили и сега изведнъж... нямаме доверие?! Няма нищо лошо, след като са разисквали, безпартийните, макар че нямат право на глас, да останат и по време на утвърждаването на решението, за да изживеят докрай цялото богатство и сила на партийното отношение към тях.

— Освен казаното дотук по-редовно следва да се организират и просветните партийни събрания, на които е полезно да участвуват повече безпартийни. На тях се разясняват важни въпроси от международното и вътрешното положение и пр.

* * *

Събранията на трудови колективи, селища, учреждения могат да бъдат организирани от всеки орган и организация в системата на социално управление — от Партията, от съвета, от директора, от профсъюзите, Комсомола, Отечествения фронт и пр. На тях могат да присъствуват всички. Както и досега, те широко се практикуват по време на избори, при разглеждането на общозаводски, общоцехови, общобригадирски или общоселски въпроси. На тях оратори са ръководни дейци от центъра, които разясняват международното и вътрешното положение; на тях докладват местните ръководители, които изясняват или отчитат изпълнението на отделна задача.

Няма да спорим, че и те могат да бъдат планирани или провеждани по силата на необходимостта. Важното е друго: **да се издигне отговорността на профсъюзите, на Отечествения фронт и на Комсомола при тяхното организиране.** На тая функция на масовите организации да се гледа по-сериозно. Нейното осъществяване им дава възможност

Digitized by Google

да расте тяхната роля в управлението на обществото, да въвличат широките народни маси в изпълнение на плановете. Колкото повече такива събрания се свикват, толкова по-добре. Те са резултатно средство за разгръщането на масово-политическата работа. Те притежават големи преимущества — непосредствен контакт на ръководителя с хората, по-висока компетентност и авторитет в разясняването на нещата, емоционални, педагогически и други елементи, които оставят трайни следи. В тази насока могат да се търсят най-различни варианти — съвместни събрания на профсъюзите и Комсомола, на Отечествения фронт и младежта и т. н.

2

Централни моменти в провеждането на откритите партийни и общи събрания са тяхната подготовка и провеждане. Лъжем се, когато вярваме, че главното е да се изнесе докладът, да се разясни въпросът. Никой не би отрекъл значението и на тия елементи, но ние сме дошли на тоя свят не само да обясняваме, но и да изменяме света. При такава постановка **основното е как на дело ще използваме колективния ум на народа, за да намерим най-верния отговор, за да набележим система от мерки, които наистина ще подобрят положението.** Нам ни е нужно компетентното мнение на отделни дейци, на целия колектив, за да достигнем тази цел. Но това налага централен момент в подготовката да заеме проектът за решение, за програма, за план особено при откритите партийни събрания и т. н. Те да станат предмет на обсъждания, на критика, на предложения и т. н. Тогава вече колективният ум ще бъде действително плодоносен.

Няма нищо по-лошо от общите приказки, от дългите и сухи изказвания, от „чара" на шатните оратори. Просто, конкретно, ясно стани и кажи как по съвест мислиш, какво предлагаш. Заседателските разтакавания отстъпват мястото на деловитостта.

Слушали сте разсъждения от тоя род: „На откритите партийни събрания да говорят безпартийните. Ние, комунистите, ще слушаме."

Никак не е правилно!

Комунистите са авангард. Политически вождове. Какво по-полезно от това, да използват трибуната, **за да дадат образец на критика** и самокритика, на утвърждаване на положителния опит, на обич и грижа към човека. Да **поведат** безпартийните към творчески дискусии и търсения, към обществена активност и дисциплина. Кой друг, ако не партийният член, е длъжен да **дава пример** на защита на общонародните интереси, на непримиримост към слабостите, на почит към талантливите, трудолюбивите и честните строители на социализма. Комунистите на такива широки форуми не са пасивни наблюдатели и не могат да стоят настрана от противоречията, от конфликтите. Каквото и да си приказваме на събранията, тия явления не могат да останат скрити. В една или друга форма или степен те излизат на сцената. Ето къде е ролята на комуниста — от партийни, от принципиални позиции да сплоти безпартийните в борбата за преодоляване на трудностите.

От този извод произтича и друга наложителна мярка — оценката на комунистите да обхваща и тяхното поведение на откритите партийни или общи събрания. Проучват ли въпросите; готвят ли се да вземат отношение; изказването им оказало ли е положително въздействие; от какви мотиви са се ръководили и пр. — всичко да се оценява от партийната организация. Без този момент комплексната характеристика за комуниста и неговата партийна и обществена дейност ще бъде непълна.

Digitized by Google

3

Отчетност! Отчетност! Критически бележки, предложения — добре! Но после? Комунистите и трудещите се искат да знаят какво става. Стоят ли те в папките, за да им се радват бюрократите, или са наблезли в живота. По план за определени периоди да се докладва изпълнението на взетите решения. Да се изслушва мнението на хората стореното качествено ли е, прави ли се както трябва или се заобикаля истината. Без това не се разгръща партийната и социалистическата демокрация. Личната и колективната отговорност намаляват. Дисциплината отслабва.

И тъй нататък.

Проверка на място! При партийните организации и трудовите колективи идват дейци от по-висшите инстанции. Правилно! Дойдат и съберат ръководството. Всички насядат. Става местният ръководител и прави информация. След това разискват. Представителят на центъра дава указание. После разглеждат обекти. Мине време. Статистиката сигнализира, че работата не се оправя. Пак идва човек от центъра. Пак се изнася информация и пр., и пр.

Но...

Тези явления още не са проверка на място. Те са една от формите на заседателщина. По-добре, без да събираш хората, виж какво можеш да помогнеш и го направи. Без парадност. Иди при трудещите се, дай им пример на творческа обстановка и узнай партийното и общественото мнение и тогава давай указания. Указания, които имат аромата на обекта, на строежа, на цеха, на бригадата, а не ухаят с евтиния парфюм на общите указания.

Като вървим по този път, най-лесно ще можем да видим има ли ефект от нашите действия или си играем на заверяване на командировки.

Като вървим по тоя друм, укрепваме и разширяваме връзките с масите, възпитаваме ги. Формираме ги като творци на социалистическия начин на живот.

Като изпълняваме дълга си в тази насока, даваме плът и кръв на решенията на Единадесетия конгрес и на Юлския пленум. Влагаме своя принос за усъвършенствуване стила на кадрите.

* * *

Откритите събрания (партийни или общи) имат място в партийната и обществената дейност. Тяхното провеждане изисква сериозна подготовка, добре да се разбере тяхната роля и значение.

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

СРЕЩА С ЖУРНАЛИСТИ

По инициатива на отделите „Пропаганда и агитация" и „Организационен" на ЦК на БКП на 28 януари в Централния комитет се проведе среща с журналисти от централния и местния печат, Телевизията и Радието, които се занимават с проблемите на партийното строителство и с организационната дейност на Димитровския комунистически младежки съюз, на българските профсъюзи и на Отечественния фронт.

На срещата първият заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП Рачко Рачков изнесе доклад за основните проблеми на партийното строителство, поставени на XI конгрес на Партията и на Юлския пленум на Централния комитет. Той запозна присъствуващите с основното съдържание на решението на Политбюро на ЦК на БКП за партийното строителство от април 1975 г., с Тезисите на Централния комитет за развитието на Партията и обществените организации и с поставените от Единадесетия конгрес задачи в областта на издигането на социалния и качественния състав на Партията, ролята на първичните партийни организации като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, издигане равнището на работа на местните партийни комитети и специално на общинския комитет, с усъвършенстването на стила и работата с кадрите. Накрая той изказа някои препоръки за по-пълното отразяване живота на Партията и обществените организации в средствата за масова информация и пропаганда.

На срещата се изказаха Петко Русев, главен редактор на сп. „Партиен живот", Стоян Бойчев, член на редколегията и завеждащ отдел „Партиен живот" на в. „Работническо дело", Недялка Кирякова, член на редколегията и завеждаща отдел „Комсомолски живот" във в. „Народна младеж", Михаил Милчев, заместник-главен редактор на в. „Отечествен глас" в Пловдив, и Христо Пацов, завеждащ отдел „Партиен живот" в Партиздат.

Те споделиха опит и някои идеи за работата на журналистите, отразяващи живота и дейността на Партията и обществените организации.

Заместник-завеждащият отдел „Пропаганда и агитация" Радослав Радев, който ръководи срещата, съобщи, че двата отдела приемат предложението подобни срещи с журналистите от партийните и организационните отдели на печата, Радието и Телевизията и с други отряди на българската журналистика да се провеждат системно.

Собствена информация

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ПАРТИЙНАТА ИНФОРМАЦИЯ

Отчитайки важността, значението и необходимостта да се усъвършенствува партийната информация като важно условие за повишаване научността в партийната работа, ГК на БКП в Кюстендил полага в последно време значителни усилия за нейното подобряване.

Голяма помощ при решаването на тези задачи ни оказа изучаването и творческото прилагане опита на градската организация на КПСС в град Клинци, с който поддържаме дружески връзки.

В резултат на извършената работа сега в ГК на БКП е създадена такава система на партийна информация, която ни помага активно да усъвършенствуваме своята ръководна дейност. Системата има няколко основни елемента: месечен отчет за работа на първичните партийни организации, анализ на месечните отчети, информационна банка. Иска ми се да се спра поотделно на всеки един от тях.

Първият елемент е месечният отчет, който е специална форма за отчитане дейността на първичните организации пред ГК на БКП. Той се попълва и изпраща от партийните секретари до 5-то число на всеки месец и замества всички други справки и информации, които по-рано се събираха от първичните организации. Извън този отчет сега може да се събират справки и информации само по изключение, при особено важни поводи — например подготовка на конференция или пленум на ГК на БКП или друго важно събитие. С това се намалява обемът на исканата информация, подобрява се нейното планиране, внася се по-голяма системност в движението и между отделните звена на градската партийна организация.

Месечният отчет дава възможност, без да се обременяват партийните секретари с много работа, да се разшири и обогати по съдържание получаваната информация. Той съдържа 9 въпроса с подсказан отговор и 4 въпроса без подсказан отговор. Това го прави достъпен за повечето секретари и предпазва от евентуални грешки при попълването. Осем въпроса са поставени в една таблица, която следва да се попълва от секретаря на първичната организация. Отговорите на въпросите се изразяват в съобщаване на някои цифрови данни — за проведените заседания на партийния комитет или бюро, събрания на първичните партийни организации и групи, открити партийни събрания, тържествени чествувания и др. Данните отразяват посещението на мероприятията, проявената активност на комунистите, характера на разгледаните въпроси и на приетите документи. Табличната форма облекчава обобщаването и групирането на данните за цялата градска организация и създава условия за внедряване на машинна обработка на информацията.

Digitized by Google

Въпросите без подсказан отговор също са съставени така, че да улеснят партийните секретари при попълването на отчетите. В тях се съобщава за извършената работа по изпълнение решенията на ЦК, ОК и ГК на БКП, за проведените мероприятия по изучаване, популяризиране и внедряване на челния опит в партийната работа, отразяват се накратко мненията, настроенията и предложенията на комунистите по икономическата, социалната, културната политика на Партията, както и работата на окръжните и местните партийни, стопански и административни ръководни органи. В края на отчета се дават данни за мероприятията, които предстои да се провеждат през следващия месец в първичните организации.

До тази форма се стигна след неколкократно обсъждане на няколко проекта с комунистите от апарата на ГК на БКП, със секретари на партийни комитети и първични организации, в бюрото и отдел „Организационен" на ГК на БКП. Не считаме, че възприетата форма е съвършена, без недостатъци. Но досегашният опит от приложението й през 8-те месеца на 1976 година показа по безспорен начин редица преимущества, които може да се сведат главно до следното:

— Сега ГК на БКП по-редовно, по-пълно и цялостно се информира за живота и дейността на първичните организации, на партийните бюра и групи. Своевременно се забелязват пропуските, едностранчивостта и увлеченията на някои партийни организации и бюра и може да се вземат бързи мерки за тяхното отстраняване.

— Получава се широка информация за мненията, бележките и предложенията на комунистите и трудещите се по работата на организацията за социално управление, което помага да се задълбочава и усъвършенствува контролът от страна на ГК на БКП върху тяхната дейност.

— Задължението да се попълват отчетите дисциплинира кадрите, подсеща ги да вземат своевременно мерки за изпълнение на редица задачи, за които трябва да се съобщава в месечния отчет.

— Създадоха се условия за бързо обобщаване на информацията и за изясняване картината на дейността в градската организация, което е важно условие да се вземат ефективни ръководни решения.

Тази задача се осъществява чрез съставянето на анализите на месечните отчети, които се съставят от сектор „Информация" към ГК на БКП до 20 число на всеки месец и се изпращат на секретарите на партийните комитети и организации.

Този документ е средство да се предава информация от горе на долу или за обратна информационна връзка. Той съдържа обобщени данни за живота и дейността на партийните комитети, организации, бюра и групи. Сочат се изводите, които прави ГК на БКП, и оценките, които дава на дейността на първичните организации през изтеклия месец. В анализа се заостря вниманието на партийния актив върху допусканите слабости и се дава отговор на поставените в отчетите въпроси и предложения. В изготвянето на анализа участвуват сътрудници от всички отдели на ГК на БКП. Това дава възможност той да се състави не само на базата на данните, които се съдържат в отчетите, а и въз основа на впечатленията от посещенията на сътрудниците на комитета през месеца в организациите.

Анализът на месечните отчети е ефективно средство за възпитание на кадрите и за обмяна на положителния опит в партийната работа. Изнасяните в него примери за добра работа и за допускани слабости през месеца стават достояние на целия градски актив

Третият важен елемент на системата е т. н. информационна банка, в която се събира и съхранява получаваната информация от първичните организации.

Digitized by Google

За всеки партиен комитет и първична организация е открито специално досие — папка. В него се събират материалите от отчетно-изборните събрания и конференции, протоколи от заседания на партийните комитети и бюра и от събрания на първичните организации, поважни мероприятия, програми и решения на партийните организации и техните ръководства и месечните отчети. Освен това в досиетата на заводските партийни комитети има тетрадка за впечатления, в която всеки сътрудник може да вписва своите бележки и впечатления, получени при посещението на първичните организации по отделните направления на партийната работа. Информационната банка оказва съществена помощ на бюрото и отделите на ГК на БКП в осъществяване на техните ръководни функции. При подготовката на материали за пленуми на ГК, заседания на бюрото и отделите на комитета най-напред се ползват сведенията, които са събрани в досиетата на партийните комитети и организации, и само ако не са достатъчни, се изисква допълнителна информация.

При подготовката си за посещение в първичните организации сътрудниците на ГК имат възможност да се запознаят предварително с техните досиета. Така те могат да се ориентират за състоянието на работата, за силните и слабите страни в дейността на посещаваното звено, за това в кои направления е най-необходима помощ. Това повишава ефективността от работата на сътрудниците на комитета в първичните организации.

Информационната банка е и средство за обмяна на положителен опит. Всеки партиен секретар, който пожелае, може да се запознае с досиетата на другите партийни организации, с мероприятията, програмите и другите документи, които са приети по различни направления на партийната работа, за да почерпи ценен опит.

Няколкомесечната практика за използването на тази система показа твърде съществени резултати.

Характерно в нашата работа е, че всяко партийно ръководство се стреми да провежда своевременно запланураните и предвидените от Устава на БКП и в указанията на висшестоящите органи мероприятия, тъй като за това се води строга отчетност в ГК на БКП и се търси отговорност. Повиши се ефективността от работата на сътрудниците от апарата на ГК на БКП в първичните организации. Сега те отиват в организациите по-добре запознати с тяхното състояние и проблеми, подготвени да окажат по-компетентна помощ. Значително се улесни подготовката на материалите за заседанията на бюрото на ГК на БКП. Те се подготвят по-навреме и по-качествено, правят се по-добре обосновани и ефективни предложения за решения.

ГК на БКП не гледа на създадената система за информация като на нещо напълно завършено. Ние внимателно следим функционирането на системата и съобразно получените резултати и опита на други организации се стараем да внасяме необходимите корекции за нейното усъвършенствуване. Усилията на ГК на БКП сега са насочени към издигане ролята и увеличаване приноса на всяка първична организация за последователно прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и социалистическото стопанисване. Важно място в тези усилия заема и ще заема и в бъдеще работата ни за подобряване на системата за вътрешнопартийна информация.

Иван ЗЛАТКОВ
първи секретар на ГК на БКП — Кюстендил

Digitized by Google

ВЗИСКАТЕЛНОСТ КЪМ ВСЕКИ ЧЛЕН НА ГРАДСКИЯ КОМИТЕТ

Градският комитет в Любимец няма отдели, а обемът на партийната работа се увеличава и сложността на задачите расте. Това налага особено сега, след Юлския пленум на Централния комитет на Партията, членовете на градския комитет повече да се ангажират, да им се гласува по-голямо доверие, да се повишава взискателността към тях.

В градския комитет на БКП са избрани 60 члена — 36 мъже и 24 жени. От тях 25 са с висше и полувисше образование, 24 са със средно и 11 с незавършено средно и основно образование. Голяма част от тях са активни борци против фашизма и капитализма и комунисти с многогодишен партиен и стопански опит, 16 са секретари на първични партийни организации и ръководители на масови организации, 12 са пропагандисти. За активизиране на този състав през последните няколко години бюрото на градския комитет извърши не малка работа. Едни са включени в комисии, други участвуват в работни групи при проверки и решаване на различни задачи и мероприятия. Едновременно с това отчитаме, че не всичко е направено за правилното и пълноценното използване на силите и уменията на членовете на градския комитет, за повишаване на тяхната роля в работата на градската партийна организация. Няколко са основните недостатъци.

На първо място, не всички членове и кандидат-членове на градския комитет се включват в разработването и осъществяването на решенията. Има членове на комитета, чиито задължения се свеждат главно да присъствуват на неговите заседания, без да участвуват в обсъждането на въпросите. В това отношение неблагоприятно действува утвърдената практика да мислят и се готвят за заседанието само онези, на които предварително е поръчано. Тази практика има и своя полезна страна, защото се засилва чувството за отговорност у тях. Но какво пречи на всички да се готвят!

Вторият недостатък е все още слабата и в някои моменти некомпетентна помощ, която се оказва на първичните партийни организации. В доклада, изнесен от др. Борис Велчев на Националното съвещание във Велико Търново, се посочва: „Положението на тези партийни комитети като органи най-близко до партийните организации им позволява — и това трябва да бъде техен постоянен стремеж — ежедневно да поддържат жива връзка с организациите, винаги да чувствуват пулса на всяка една от тях, да ги ръководят конкретно и компетентно". Това е особено важен момент в работата на един градски комитет, защото в партийните организации се възпитават хора, те изпълняват стопанските и политическите задачи, чрез тях в крайна сметка се реализират и оценяват резултатите от нашата работа. Очевидно е, че основната причина за това трябва да се търси в липсата на определена система и ред в работата с членовете на градския комитет.

Когато се замислим по-задълбочено, става ясно, че работата ни не е построена изцяло на колективна основа. Формирането на предложения и решения обикновено е резултат на усилията на по-малък кръг от комунисти. Не се използват възможностите на комитета да държи под погледа си всички решаващи участъци, навреме и конкретно да оказва помощ и резултатно да се бори с недостатъците.

Не на последно място трябва да се отбележи, че състоянието на работата с членовете на градския комитет не подпомага повишаването

Digitized by Google

на тяхната политическа подготовка, не обогатява знанията им по партийно-организационните въпроси и не спомага за издигане на тяхната персонална роля и авторитет.

Бюрото на градския комитет обстойно анализира тези недостатъци, разработи и внесе на пленарно заседание и пленумът утвърди „Форми на работа за активизиране пленарния състав на градския комитет на БКП". В основата на тази разработка залегна опитът на Добрининския районен комитет на КПСС, Липецка област.

Като основна форма на работа с членовете на градския комитет наред с временните групи създадохме и използваме постоянни групи по отделни проблеми на партийния, стопанския и културния живот. Докато задачите на временните групи се свеждат главно до извършването на проверки по изпълнението на някои партийни решения, до дейност, която има текущ характер, при постоянните групи нещата стоят другояче. При тях се създават условия участниците да проявяват системност и последователност в работата, задълбочено да изучават проблемите.

Какво е съдържанието и как е организирана работата на групите?

Изградени са общо 6 групи — по партийно-организационните въпроси, по работата на градския общински народен съвет и масовите организации, по идеологическите въпроси, по търговията и услугите, по промишлеността, строителството, транспорта и съобщенията и по селското стопанство. В тях са включени само членовете и кандидат-членовете на градския комитет.

Участниците в отделните групи са подбрани от онези членове на комитета, които най-добре са запознати и имат придобит опит по проблемите, по които ще работи групата. За отговорници са определени предимно членове на бюрото на градския комитет.

Проблематиката, с която се занимават групите, се определя главно от перспективния и оперативния план на градския комитет на Партията. Това, разбира се, не им пречи да разработват и други проблеми на практиката. В задълженията им влизат следните задачи:

— Да обсъждат и взимат отношение по материалите, които предстоят да се внесат в бюрото. Важен момент тук е формирането на решенията. В досегашната практика това се извършваше само от онзи, който внася материала, и съответния инструктор. Така голяма част от проектите за решения или се видоизменяха, или се взимаха нови. При новоутвърдения начин на работа обсъждането на материалите е предпоставка за повишаване на тяхното качество, а решенията стават в истинския смисъл резултат на колективната дейност.

— Да подпомагат първичните партийни организации, масовите организации и стопанските ръководства при създаването на организация за изпълнение на решенията на окръжния и градския комитет. На това задължение на групите отделяме особено внимание, защото от качеството на неговото изпълнение зависят формите и средствата, които ще се използват за реализиране на взетите решения от партийната организация и градския комитет. Тук има още един важен момент. В процеса на тази дейност на групите се проверява ефективността на взетите решения, съобразени ли са те с условията, при които трябва да се изпълняват, и с възможностите на бюрата на партийните организации и отделните комунисти.

— Да посещават най-малко по едно събрание на първична партийна организация в месеца. До пето число на всеки месец в градския комитет се изготвя справка за предстоящите събрания на партийните организации. В справката са отразени датите, часът и дневният ред на събранието. Проблемите, които се отнасят до отделните групи, се уточняват от отговорниците на групите и инструктора по организационните въпроси с цел да не се получи дублиране. Ударението тук се поставя не само на присъствието на събранието, а на предварителното

Digitized by Google

посещение и на подготовката на материалите, които ще се разглеждат на събранията. Първият и немалко важен резултат от системните посещения в партийните организации и присъствието на събрания е опознаването на комунистите с членовете на градския комитет. Не е тайна, че има случаи, когато комунисти не познават не само членовете на градския комитет, но и някои членове на бюрото. Освен това редовното посещение на събранията осигурява условия за пренасянето на най-добрия опит, за утвърждаването на правилни форми на партийно-организационната работа в първичните партийни организации, като се създават предпоставки за обобщаване опита в градската партийна организация. Не на последно място трябва да се отбележи и това, че се носи вярна, проверена информация в градския комитет.

— Да изучават и обобщават практиката в областта, за която отговарят, като разработват обосновани, конкретни предложения и препоръки от отделните проблеми.

— Активно да участвуват в подготовката и провеждането на пленумите. Предварителните проучвания, проверки, социологически изследвания, подготовката на доклада и проекта за решения — задачи, които в зависимост от проблема, който ще се разглежда, се възлагат на съответната група. Това не пречи да се създават и временни групи за извършване на проверки.

Групите не разработват план за работа, защото това би утежнило дейността им. Те се събират, ако е необходимо, но не по-малко от един път на два месеца, като на всяко събиране присъствува и секретар на комитета. За да се следи извършената дейност, всяка група води дневник, в който се отразяват разглежданите въпроси и подготвените предложения, отчита се и участието на членовете на групата в различните мероприятия на градския комитет и на партийните организации.

Така изградените групи не са самостоятелни ръководни партийни органи и не изземват функциите на бюрото. Тяхната дейност практически се влива в работата на бюрото и апарата на градския комитет.

Контролът и отчитането на дейността на групите се осъществява по две направления — отговорниците на групите периодически се отчитат в пленарни заседания и в заседания на бюрото на градския комитет. С прилагането на тези две форми на контрол се спазва едно от основните изисквания на вътрешнопартийната демокрация — бюрото на градския комитет реално да се отчита за своята дейност.

Първоначалните стъпки за осъществяването на това начинание ни убеждават, че то е полезно и перспективно. Преди всичко в резултат на повишената ангажираност се активизират членовете на комитета, по-конкретно се знае как всеки изпълнява задълженията си и се разширява общественото начало в дейността на градския комитет.

С приложението на тези форми на работа се създадоха условия успешно да се борим и с още една слабост. Става дума за подобряване, за политизиране на стила и методите на работа на някои ръководители на предприятия. В градския комитет са избрани 17 ръководители на предприятия и учреждения. Почти всички те са и членове на бюрата на партийните организации в предприятията, които ръководят. За тях партийната работа в някои моменти се смята за несвойствена и по-гълнати от ежедневните грижи по изпълнението на стопанските задачи, не обръщат достатъчно внимание на проблемите, които стоят пред партийните организации. При новата ситуация те чувствуват отговорност за състоянието на партийната организация, в която членуват, и без да изместват секретаря, помагат и на него, и на членовете на партийното бюро.

Петър БЕЛОМОРСКИ
първи секретар на ГК на БКП — Любимец

Digitized by Google

БЮРОТО НА ГРАДСКИЯ И РАЙОННИЯ КОМИТЕТ

Практическото осъществяване на разработения от партийния комитет план много зависи от работата на бюрото на градския, районния комитет на Партията. През времето между пленумите на комитета бюрото ръководи цялата текуща работа на градската, районната партийна организация. То разглежда в свои заседания въпроси на партийното ръководство на стопанското и културното строителство, на организационно-партийната и идеологическата работа; направлява дейността на партийните, държавните, профсъюзните, комсомолските органи и стопанските ръководители, а също и всекидневната работа на апарата на комитета, привличайки широк партиен актив. С цялата си дейност бюрото е подотчетно на комитета, информира го за своята работа, за хода на изпълнението на партийните и правителствените директиви, на решенията на комитета, внася за разглеждане в пленуми най-крупните въпроси на партийния живот.

Най-важно условие за успеха на ръководната дейност на всеки партиен комитет, в това число на градския и районния комитет, е овладяването на ленинския стил на работа. В доклада на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев „Отчет на Централния комитет на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи на Партията във вътрешната и външната политика" се изтъква, че ленинският стил е стил творчески, чужд на субективизма, проникнат от научния подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и другите, изключва самодоволството, противостои на всякакви прояви на бюрократизма и формализма. Цялата работа на самия конгрес, многостранната и плодотворната дейност на Централния комитет на КПСС, на неговото Политбюро и Секретариата, за които беше докладвано на конгреса, е най-яркият пример за практическо въплъщение на ленинския стил. Първичните партийни организации, местните партийни органи са призвани настойчиво и изпяло да овладяват този стил, да постигат висока ефективност от партийната работа.

Ръководейки се от указанията на XXV конгрес на КПСС, партийните комитети и техните бюра усилват въздействието за повишаване ефективността на производството, за ускоряване научно-техническия прогрес, за създаване във всеки колектив атмосфера на задружна работа и творческо търсене, проявяват грижа за идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на хората, за подобряване на техния труд и бит. Това се отразява благотворно за разгръщане на масово социалистическо съревнование, за нарастване на производствената и политическата активност на трудещите се. Много градски и районни партийни комитети, изпълнявайки постановлението на ЦК на КПСС „За ръководството на Златоустовския градски комитет на КПСС на първичните партийни организации в предприятията", започнаха да отделят повече внимание на първичните партийни организации, по-добре да ги насочват да решават задачите на стопанското и културното строителство. Постоянната опора на първичните партийни организации позволява на партийните комитети да осигуряват трайност и продължителност на успехите в техническото усъвършенстване на производството, повишаване качеството на готовата продукция, предсрочното изпълнение на държавните планове. Ръководейки се от решенията на XXV конгрес, от Постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното развитие на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство на основата на междустопанската кооперация и аграрнопромишлената интеграция", много селски районни партийни комитети, направлявайки умело дейността на първичните партийни организации, осигуряват успешно да се решават въпросите на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство,

Статията препечатваме със съкращения от сп. „Партийная жизнь", кн. 14, 1976 г.

Digitized by Google

да се повишава културата на земеделието и животновъдството, да се увеличава производството на селскостопанска продукция.

Както се подчертава в решенията на ЦК на КПСС за хода на изпълнението на Постановлението на ЦК на КПСС за Тбилиския градски партиен комитет от партийната организация на Грузия, партийните комитети са призвани по-дълбоко да вникват в дейността на първичните партийни организации. Важно е да отделят особено внимание на по-пълното и ефективното осъществяване от всяка първична партийна организация правото на контрол над дейността на администрацията или контрол над работата на апарата за изпълнение Директивите на Партията и Правителството, за спазване на съветските закони. Следва да проявяват непрекъснато грижи за нарастване боеспособността на първичните партийни организации, сплотеността и чистотата на техните редове; да се стремят всеки комунист да придобие качества на политически боец, достойно да изпълнява авангардната си роля в производството и в обществения живот, да бъде за пример в бита. Важно е да осигурят решенията и указанията на градските и районните партийни комитети, предназначени за партийните организации, да носят конкретен, делови характер, ясно да определят техните основни задачи, да им помагат, както учеше В. И. Ленин, своевременно да пресметнат и знаят къде да съсредоточат своите главни сили и внимание. Градските и районните партийни комитети са призвани да повишават ролята и отговорността на първичните партийни организации при подбора и разпределението на кадрите, да усъвършенстват контрола и проверката на изпълнението на партийните решения, да развиват критиката и самокритиката в трудовите колективи.

Успешното решаване на тези и други проблеми, свързани с повишаването на боеготовността и инициативността на първичните партийни организации, се намира в пряка зависимост от това, как бюрото на градския, районния партиен комитет построява своята работа, какви въпроси и на какво политическо и организационно равнище ги обсъжда, върху какво съсредоточава усилията на работниците от апарата и партийния актив.

Известно е, че бюрото на градския, районния комитет, като изпълнителен орган, е и орган на колективно ръководство. Колективността се осигурява и чрез редовността на заседанията на бюрото, и чрез активното участие на членовете на бюрото в обсъждането на всички въпроси, стоящи пред градската, районната партийната организация и чрез съгласуването при приемането на решенията. От само себе си се разбира, че колективността предполага строга персонална отговорност за поръчаното дело. „Обсъждане — задружно, а отговорност еднолична" — подчертаваше В. И. Ленин[1]. Обикновено различните отрасли на икономиката и културата, различните сектори на оранизационната и идеологическата работа, а така също съответните отдели на градския, районния партиен комитет се ръководят от секретари на комитета. Те всекидневно наблюдават определени участъци и направляват работата на апарата на партийния комитет. Другите членове на бюрото осигуряват изпълнението на партийните решения всеки в своя участък на работа. Членовете на бюрото редовно се привличат за изучаване състоянието на работата в първичните партийни организации, за подготовка на въпросите за обсъждане в бюрото, пленумите на комитета, събранията на партийния актив; за разглеждане на писмата, молбите и жалбите на трудещите се; възлага им се да ръководят различни постоянни и временни комисии. Нерядко членове на бюрото оглавяват съветите на директорите, технико-икономическите съвети и други извънщатни звена, създадени към партийните комитети.

Опитът на много градски и районни партийни комитети убеждава, че за разглеждане в бюрото се внасят най крупните въпроси, действително изискващи колективно обсъждане и решаване. След XXV конгрес на КПСС това са преди всичко въпросите, свързани с претворяването в живота на неговите решения, усилване ролята на първичните партийни организации в борбата за ускоряване на научно-техническия прогрес, техническото превъоръжаване и реконструкция на предприятията, интензификацията на селскостопанското производство, повишаване производителността на труда, ефективността на производството и качеството на работата на всеки участък. Това са също така въпросите за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на партийната дисциплина, усъвършенстване практиката на подготовка и провеждане на партийните събрания, повишаване активността и инициативата на комунистите, отговорността на кадрите за поръчаното им дело, овладяване на ленинския стил на работа. Това са въпросите на идеологическата работа, идейно-политическата закалка на комунистите, на комплексния подход към организирането на цялата възпитателна работа, осигуряване на тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание, като се отчитат особеностите на различните групи на трудещите се. Кои от тези въпроси, кои от проблемите придобиват на всеки конкретен отрязък от време първостепенно значение и се налага обезателно да се разгледат в бюрото на градския, районния комитет зависи от обстановката, създала се в града, района.

При подбора на въпросите за обсъждане обикновено се имат предвид перспективният и текущият план за работата на бюрото. Заслужава голямо внимание фактът, че в много градски и районни партийни коми-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 52.

Digitized by Google

тети заседанията на бюрото се свикват два пъти в месеца, а на всяко заседание се обсъждат (освен приемане в Партията, утвърждаване кадрови и лични дела на комунистите) един-два въпроса. Така през 1975 година бюрото на Белцкия градски комитет на Молдавската комунистическа партия е провело 26 заседания и е обсъдило 49 въпроса, а бюрото на Октомврийския районен комитет на Латвийската комунистическа партия (гр. Вилнюс) — 26 заседания и е приело на тях 17 решения по крупни, проблемни въпроси.

На фона на общия стремеж на партийните комитети рационално да организират работата на бюрата става особено неправомерна практиката на бюрата на някои градски и районни партийни комитети, които често заседават, приемат много решения, като откъсват така самите първични партийни организации от работата с хората, от решаването на възловите въпроси на производството и комунистическото възпитание на трудещите се. На Саратовската областна партийна конференция се отбеляза, че за две години бюрото на Татишченския районен комитет на КПСС е приело 214 решения, утвърдило е 40 мероприятия, с които се предвижда да се провеждат 115 съвещания. Увлечението да изслушват в бюрото стигнало до това, че някои първични партийни организации през това време са се отчели по 8 пъти.

Или ето още един пример. Вестник „Селска целина" (Белински район, Пензенска област) публикувал информация, в която се съобщава за състояло се заседание на бюрото на районния комитет. На него били разгледани 9 основни и др. въпроси.

Пита се, възможно ли е на едно заседание на бюрото обстойно и дълбоко да се разгледат толкова крупни и важни въпроси? Разбира се, не. Несъстоятелността на такава практика е очевидна. Силите и времето на работниците от апарата се използват главно за подготовка на въпросите за бюрото, за съставяне на справки и проекторешения. За работа сред трудовите колективи, за оказване помощ на първичните партийни организации време почти не им остава.

Анализирайки собствената си практика в светлината на решенията на XXV конгрес, градските и районните партийни комитети сега се стремят да издигнат на качествено ново равнище цялата работа на бюрата и апарата на комитетите. Разбира се, важно е не толкова да внесат ред в заседанията и съвещанията, но и рязко да повишат качеството на тяхното провеждане.

Много е важно всяко заседание на бюрото отрано щателно да се подготвя. За това отговарят секретарите и завеждащите отдели на градските и районните партийни комитети. По тяхно предложение бюрото утвърждава комисии (бригади, групи), на които възлагат да подготвят в определен срок един или друг заплануван въпрос. Съставите на комисиите и групите се определят в зависимост от характера на въпроса, от неговата сложност. Обикновено при подготовката на общите отчети за работата на първичните партийни организации в комисиите участвуват работници от отделите на комитетите, активисти и специалисти от съответните отрасли на икономиката и културата, умеещи да анализират фактите и явленията, дълбоко да вникват в тяхната същност, обективно да оценяват както плюсовете, така и минусите в работата, да правят правилни изводи. Като правило тези комисии се възглавяват от секретари, членове на бюрото, завеждащи отдели, членове на районния, градския партиен комитет. Активно участвуват в работата на комисиите инструкторите от отделите на комитета.

Подобни методи на работа прилагат изборните органи и при подготовка на въпроси, предлагани за обсъждане в пленуми на партийните комитети. Бюрото на районния, градския комитет често пъти утвърждава комисия, на която поръчва да обобщи всички материали и подготовката на главните документи за пленума — доклада и проекторешенията. Същевременно се образуват неголеми групи от членове на комитета, щатни и извънщатни работници на отделите на апарата, специалисти за задълбочено изучаване състоянието на работата в първичните партийни организации и трудовите колективи.

Цялата своя работа по изучаването на един или друг проблем, проверката на работата комисиите (групите, бригадите) водят открито, опирайки се на комунистите и безпартийните активисти на дадения колектив. Като правило с материалите от проверката членовете на комисията запознават работниците на тези предприятия и учреждения, в които се е състояла проверката с цел — още преди обсъждането на въпроса в бюрото на място да се вземат мерки за отстраняване на разкритите недостатъци. На заседанието на бюрото се извикват онези работници, които се занимават с тези въпроси. При обсъждане на отчетите за работата на първичните партийни организации канят членовете на бюрата и на партийните комитети на тези организации.

Заслужава подкрепа практиката един от секретарите на градския, районния комитет предварително, преди заседанието на бюрото, да се среща с членовете на комисията, която подготвя въпроса за да може дълбоко да вникне в резултата от проверката и да помогне на бюрото в изработването на обосновано решение по дадения въпрос. Съдържанието на всяко решение, неговият обем, размери зависят от характера на разгледания в бюрото въпрос. Някои градски, районни комитети в стремежа си да ограничават книжнината определят максимален размер на справките и проекторешенията — до три-четири страници. При това по редица въпроси изискват от комисиите (бригадите, групите) да предоставят на членовете на бюрото само проекторешения.

Голяма роля играе точното планиране на реда и времето на разглеждане на въпросите в заседания на бюрото. В много районни, градски партийни комитети през последните години се утвърди практиката

Digitized by Google

всички материали по обсъжданите въпроси да се връчват на членовете на бюрото няколко дни преди заседанието на бюрото. Това им позволява добре да се ориентират по въпросите, дълбоко да аргументират своите бележки и предложения, по-ясно да ги изложат на заседанието на бюрото. За съжаление в никои градски районни партийни комитети закъсняват с подготовката на материалите, раздават ги на членовете на бюрото нерядко в навечерието на заседанието на бюрото, а понякога и на самото заседание. Естествено е в такива случаи членовете на бюрото трудно да участвуват в обсъждането на въпросите. Те са принудени да вникват в същността на работата в процеса на нейното обсъждане. А това не винаги се отдава. И това е една от причините за ниската активност на отделни членове на бюрото. Много е важно да се постигне повсеместно утвърждаване в практиката на своевременна и качествена подготовка на материалите за разглеждане в бюрото.

Точното планиране на времето, последователността на разглеждане на въпросите дават възможност да се извикат хората на заседанието на бюрото така, че те да не губят много време. Обаче не са редки случаите, когато този план не се изпълнява, а извиканите за заседанието на бюрото другари дълго време чакат разглеждането на своя въпрос. Така се случва, първо, защото понякога лошо се подготвя основният въпрос и на бюрото се налага на самото заседание да изразходва много време за изясняване на неговата същност, и второ, защото и докладчикът и изказващите се членове на бюрото не винаги спазват регламента. И в единия и в другия случай графикът за обсъждане на въпроса в бюрото се нарушава. Във връзка с това поучителен е опитът на тези градски и районни партийни комитети, които, грижейки се за повишаване качеството на подготовката на въпросите, внасяни за разглеждане в бюрото, са установили регламент за докладчика 15—20 минути и за изказващите се примерно 5 минути и строго се придържат към него. Това се отразява благотворно на организираността в работата на бюрото.

Тук ние през всичкото време говорим за обсъждането в заседания на бюрото на въпроси, включени в плана за работа на градския, районния комитет. Но бюрото се налага да се занимава и с такива неща, които в никакви планове не се предвиждат. Понякога самият живот, обстановката заставя членовете на бюрото срочно да се занимават с едни или други въпроси. Излезе наяве например заплаха от провалване изпълнението на държавния план в някакъв завод. Нужно е срочно да се ориентират в причините и да вземат незабавни мерки за ликвидиране на недостатъците в работата на това предприятие. Или случва се така: комитетът за народен контрол, проверявайки писмо, постъпило от един колхоз, разкрива сериозни опущения в работата на управлението и председателя на колхоза. Бюрото на районния комитет вижда, че не бива да отлага тази работа, че забавянето може да доведе до нови провали. И то, разглеждайки този въпрос, приема съответното решение. Трябва обаче да отбележим, че „извънплановите" въпроси ще бъдат толкова по-малко, колкото по-тесни са връзките на районния градския комитет с първичните партийни организации, колкото по-добре е уредена вътрешнопартийната информация. При такива условия градските и районните комитети имат възможност да предвиждат развитието на събитията, а следователно и много точно да планират работата на бюрото.

Всяко заседание на бюрото на районния, градския комитет е своеобразна школа за колективна работа, школа за политическо ръководство за всички поканени другари. От членовете на бюрото партийните активисти се учат на политически, компетентен подход към решаването на големите проблеми, учат се на партийна принципиалност и обективност, взискателност и отзивчивост. Ето защо важно е на заседанията на бюрото да се създава такава обстановка, която би позволила на членовете на бюрото активно да участвуват в обсъждането на въпросите. Това много зависи от първия секретар на районния, градския комитет. Той е организатор на колективната работа, направлява усилията на другите членове на бюрото, на апарата на градския, районния комитет. Организацията на работата на бюрото трябва да бъде такава, че тя да не стеснява, да не връзва свободното обменяне на мнения, а да помага за колективна изработка на решенията.

Едно от най-важните изисквания на ленинския стил на работа е критическото осмисляне на достигнатото, нетърпимост към благодушието, самоуспокоението, самохвалството. Необходимостта от всестранно разгръщане на критиката и самокритиката още един път е посочена в Постановлението на ЦК на КПСС „За състоянието на критиката и самокритиката в Тамбовската областна партийна организация". В Отчета на ЦК на КПСС пред XXV конгрес другарят Леонид Илич Брежнев отбеляза, че в това постановление Централният комитет „обърна внимание преди всичко върху самата същност на метода на критиката и самокритиката. В какво се състои тя? — В това — всички страни на дейността на една или друга организация, на един или друг работник да получават обективна оценка, съществуващите недостатъци да се подлагат на всестранен анализ, за да бъдат отстранени, да не се допуска либерално отношение към недостатъците и към виновниците за тях. Доверието и уважението към хората трябва да се съчетава с висока взискателност за възложената работа. Това е закон на партийната и не само на партийната, а на цялата наша дейност."

Членовете на бюрото на районния, градския комитет са призвани да се грижат за развитието на критиката и самокритиката, активно да поддържат критиката отдолу, да дават личен пример на критично отношение към работата. За съжаление не навсякъде така стоят нещата. Ето едни при-

Digitized by Google

мер. Членът на КПСС М. С. Хабибов написал до Магарамкентския районен комитет на КПСС изложение за злоупотребите със служебното положение от директора на совхоз „Фрунзенски" Ш Абдулхалимов. Много от фактите, посочени в изложението, се потвърдили. Въпросът бил внесен за разглеждане в бюрото на районния комитет. Обаче бюрото, вместо да привлече към отговорност директора на совхоза, наложило на автора на изложението М. С. Хабибов строго мъмрене за „нетактично поведение към бюрото на районния комитет при обсъждане на резултатите от проверката на неговото изложение". Как е могло да се появи такова решение? Действително др. Хабибов с възмущение говорел за това, че разкритите от него факти дълго не са получили принципиална оценка. Това уязвило самолюбието на някои членове на бюрото. Вместо да се опълчи срещу нарушителя на съветските закони, бюрото осъдило автора на критическия сигнал. Бюрото на Дагестанския областен комитет на КПСС отменило решението на бюрото на Магарамкентския районен партиен комитет, посочвайки му проявената безпринципност. Директорът на совхоза Ш Абдулхалимов бил освободен от длъжност.

Бюрото на районния, градския комитет не само обсъжда едни или други въпроси и приема по тях решения. То е и организатор за изпълнението на тези решения. Чрез членовете на бюрото, членовете на комитета, щатните и извънщатните работници на апарата то приема мерки за безусловно изпълнение на решенията на висшестоящите органи и своите собствени. За тази цел то провежда различни мероприятия за мобилизиране на ръководните кадри и всички комунисти. Към числото на такива мероприятия се отнасят: събранията на партийния актив, съвещанията със секретарите на първичните партийни организации и стопанските ръководители, с работници в държавните, профсъюзните и комсомолските органи, семинарните занятия с различните категории на изборния партиен актив и пропагандистките кадри, информационните съвещания за запознаване на тези другари с най-важните партийни решения и събития от вътрешността на страната и зад границата. Бюрото на районния партиен комитет в гр Чита например провежда един път в месеца съвещание с ръководителите на предприятията, секретарите на партийните и комсомолските организации, председателите на профсъюзните комитети. На тези съвещания се анализират резултатите от работата през изтеклия месец, обсъждат се първостепенните задачи и главните направления на дейността на трудовите колективи, координират се усилията на районните организации. Подобни всекимесечни оперативни съвещания се провеждат и в други партийни комитети.

Главно звено в партийното ръководство е работата с кадрите. На XXV конгрес на КПСС другарят Л. И. Брежнев отбеляза, че могъщ лост, посредством който Партията въздействува върху хода на общественото развитие, е кадровата политика. Градските, районните комитети са боеви проводници на тази политика в живота. Занимавайки се с подбора разпределението и възпитанието на кадрите, те държат под свое постоянно наблюдение преди всичко кадрите, влизащи в тяхната номенклатура При назначаването или уволняването на този или онзи номенклатурен работник бюрото на комитета непременно изказва своето мнение. Това е залог за недопускане на субективизъм в кадровата работа, важно условие за правилно възпитание на хората. От само себе си се разбира, че решението на партийния орган по отношение на работниците, влизащи в неговата номенклатура, се осъществява в съответствие със съществуващата административна практика и съветското законодателство.

Бюрата на районните и градските партийни комитети, опирайки се на първичните партийни организации, създават действен резерв от кадри, от които издигат работници на различни участъци, стремят се всички кадри да овладяват ленинския стил, успешно да се справят с работата. Много градски и районни партийни комитети през последните години осигуриха забележително подобряване на качествения състав на кадрите. В Новозибковския район (Брянска област) например 87,5 процента от работниците, влизащи в номенклатурата на районния комитет, сега имат висше образование. Ръководителите на промишлените предприятия, колхозите и совхозите в района като правило са дипломирани специалисти По-подготвени са и секретарите на първичните партийни организации: 99,2 процента от техния състав са с висше, незавършено висше и средно образование. Това се отразява положително на цялата работа на първичните партийни организации, на изпълнението на задачите, поставени от XXV партиен конгрес.

При решаване на кадровите въпроси градските, районните партийни комитети утвърждават принципа на колегиалност, при това вземат под внимание мнението на комунистите, на трудовия колектив. Те подобряват качествения състав на ръководните кадри, учат ги на ленински стил на работа, решително въстават против безотговорността, недисциплинираността, пренебрежителното отношение към изискванията и нуждите на трудещите се.

Бюрото, секретарите на районните, градските партийни комитети отделят постоянно внимание на организацията на работата на партийния апарат, на създаването на такава обстановка която подбужда всеки сътрудник да се труди творчески, с пълно отдаване на силите. Секретарите на градските, районните партийни комитети редовно провеждат съвещания с работниците от апарата, информират ги за най-важните събития в живота на партийните организации, обсъждат резултатите от извършената работа и набелязват най-близките задачи. В занятия, посветени на професионалното обучение, обстойно се разглеждат проблеми на партийното строителство, на партийната практика.

Digitized by Google

Главното средство за повишаване ефективността на партийната работа е всестранното усъвършенствуване на контрола и проверката на изпълнението. На XXV партиен конгрес се подчерта, че контролът и проверката на изпълнението на приетите решения е най-важната част на организаторската работа. Това е работа на всеки партиен, държавен, стопански ръководител, на всеки партиен орган, на всяка първична партийна организация.

В районните и градските партийни комитети през последните години се създаде достатъчно стройна система за организирането на контрола на решенията, за воденето и снемането им от контрол. В Бузулукския градски комитет (Оренбургска област) и някои други градски и районни комитети на КПСС отделите предоставят на бюрото заедно с проекта за решение работен план за неговото осъществяване, в който се посочват срокът и мерките за довеждането на решението до комунистите и за контрола на неговото изпълнение, посочват се работниците, които отговарят за всичко това. В много градски и районни комитети с организационната страна на работата — разпращането на решенията до изпълнителите, съставянето на контролните карти, в които се отразява срокът за изпълнение на решението — се занимават общите отдели. Контролът за хода на изпълнението на решението води като правило този отдел, който е изготвил дадения въпрос за обсъждане в бюрото, конкретно тези работници, които са влизали в състава на комисията по подготовката на въпроса. Те помагат на първичната партийна организация в реализирането на решението, а когато то е изпълнено, поставят въпроса пред бюрото за снемането му от контрол. Следва да отбележим, че снемането на решението от контрол от самото бюро дисциплинира кадрите, повишава тяхната отговорност за поръчаното дело.

В практиката на много бюра здраво навлиза изпращането в първичните партийни организации на бригади начело със секретари на комитетите членове на бюрата, които комплексно изучават нещата в трудовите колективи, разкриват недостатъците и техните причини, помагат на място на първичните партийни организации и на стопанските ръководители да разработят и осъществяват мерки, насочени към по-бързото подобряване дейността на предприятието. Например през миналата година в совхоза „Костински" (Дмитровски район, Московска област) дълго време пребивавала група работници, оглавявана от секретаря на Дмитровския градски комитет А. И. Кириллин. Тя щателно разгледала причините за неизпълнението на стопанския план за производство на животновъдната продукция, разкрила редица пропуски в работата на партийната организация и помогнала на място да се поправи положението. В частност тя помогнала на бюрото на първичната партийна организация в планирането на работата, в организирането и провеждането на партийни и работнически събрания, във формирането на икономическите учебни звена и разгръщането на съревнованието в колектива. Всичко това се отразило благотворно за подобряване на работата в стопанството.

Много градски и районни партийни комитети се стремят да осигуряват единство на контрола и изпълнението на партийните решения, оперативно да отстраняват недостатъците и грешките, коренно да подобряват работата. Обаче далече не са единични фактите на дублиране на решенията по едни и същи въпроси. Бюрото на Кулебакския градски комитет на КПСС (Горкиевска област) например през последните две години седем пъти е изслушвало отчети от ръководителите на Завода за металоконструкции. В решенията се е обръщало внимание за незадоволителното изпълнение на плана и на социалистическите обещания, приемали се за сведение уверенията на ръководителите, че ще отстранят недостатъците, ще подобрят ръководенето на работата. Но всичко си е оставало по старому. На XXV партиен конгрес подобна практика беше осъдена. Другарят Л. И. Брежнев говори по този повод: „И неволно възниква въпросът, не е ли новото решение на стара тема отстъпка, един вид проява на либерализъм? Не се ли намалява по този начин взискателността. Трябва да се сложи край на тази практика!"

През последните години някои градски и районни партийни комитети започнаха да практикуват провеждане на заседания на бюрото извън комитета. Правилно ли е това? Понякога се случва в партийния комитет да възникне необходимост един или друг въпрос да се разгледа непосредствено в завода, колхоза, совхоза с участието на по-широк кръг лица, вместо това да стане в самия комитет. В редица случаи това се оказва целесъобразно например при изучаване, обобщаване и разпространяване на положителния опит в работата. Членовете на бюрото, отивайки на място, могат по-обстойно да се запознаят със същността на нещата и да набележат, съобразявайки се с конкретните условия, мерки за широко разпространение на този опит. Обаче никак не е наложително партийните комитети да се увличат по заседания на бюрото извън комитета.

Стилът и методите на работа на бюрото в значителна степен предопределят стила и методите на работа на градските, районните партийни комитети като цяло. Ето защо партийните комитети се стремят в най-голяма степен да отговарят на ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство. В това е залогът за успеха на цялата дейност на градските, районните партийни организации за осъществяване на поставените от XXV конгрес на КПСС задачи на комунистическото строителство.

Digitized by Google

НЕПРИМИРИМИ, ОТГОВОРНИ

Първата вълна от изказвания бе затихнала, нетърпеливите седяха вече на столовете си, когато до колоната се изправи енергична жена. В ярка блуза, с дълга черна коса, тя прикова погледите към себе си. Не че не я познаваха — Стоилка Каменова е известна не само в цеха и в завода, а в района дори, — но този път в очите ѝ, в цялата ѝ напрегната поза имаше нещо необичайно. Някаква прекомерна решимост, някаква готовност да промени всичко.

Започна с думи за мъжественото другарство. Точно така го нарече, мъжествено. Но това беше само увод. Работничката още набираше кураж.

Една тръпка премина през залата.

— Аз се срамувам — каза Стоилка. — Срамувам се от себе си, когато се срещна с другарите си от челния отряд на Коларовски район...

Недоумението на събранието прерасна в тревога. Какво се бе случило с тази изключително добра работничка? В цеха 85 на сто от комунистите имаха звания за отличия, показани в труда, бяха уважавани и почитани личности. Стоилка беше сред първите най-първа, а сега изведнъж...

— Просто се срамувам от първенците на другите заводи от района — продължи младата жена. — Когато се срещнем в нашия клуб, всеки идва с нещо ново, с нещо по-добро от онова, за което вече е разказвал предишния път. Месеци наред аз работя на осем—девет машини. А мога на десет—единадесет. Опитвала съм, зная, че мога!

Мнозина подкрепиха Каменова. Харесал им бе този неин стремеж да се нареди сред почетните хора в завода, разчитайки изключително на себе си, побеждавайки себе си стъпка по стъпка. Упоритостта на тази жена им беше известна. Дошла от село, тя започна работата си в цеха съвсем обикновено — с много лутания и въпроси, с терзания и тревоги. И с една необикновена решимост да успява.

Напоследък, след реконструкцията на цеха, ръководството на завода преднамерено задържаше разширяването на сферата на многомашинното обслужване в някои от бригадите. Не беше довършена климатичната инсталация, необлицованите тръби претопляха въздуха в помещенията и това увеличаваше късливостта на нишките, все още тесни бяха коридорите за количките и транспортирането на балите се забавяше... Лично директорката заяви, че в момента, в този период на пренагласа е достатъчно да се работи добросъвестно, без да се гони високо преизпълнение на плана. Специално в дарачното отделение и специално сега.

Да, но... Стоилка бе решила повече да не се срамува от другарите си в клуба. Тя не искаше да се оправдава с модернизацията, извършвана в отделението, не искаше да обяснява нищо. Беше свикнала напоследък, докато спомагателните работници закусват или се подкрепят с кафе, да грабва някоя от изоставените колички и сама да си доставя бали през паузите. Тя нямаше време за губене. Тя се бе вричала. Беше достигнала едно ниво, от кое-

Digitized by Google

то не биваше да отстъпи. Тя не искаше да се възползва от временните мерки на ръководството на завода за едно по-спокойно темпо, докато се постигне нормализиране на обстановката. Бе премислила и изпробвала предварително всичко.

От какво беше надоволна Каменова?

От сегашните си постижения, от работата си на девет машини. А само час преди събранието, малко преди края на смяната в цеха имаха необичайно посещение. Специалисти от Франция, които се запознаваха с възможностите на съществуващата техника, бяха изненадани от работата на Стоилка. Разчетени за едни по-обикновени постижения, в ръцете на тази работничка дараците се оказваха великолепни. Гостите бяха респектирани от това положение. Тяхното определение „фантастично" бе в разрез с мнението на Стоилка, изразено после на събранието.

— Вече няма да се срамя нито ден, няма да отстъпя нито крачка. От утре искам единайсет машини. Нека ръководството си запише това!

●

Телефонът в залата за събрания звънеше необичайно призивно. Търсеха под дърво и камък директорката — трябваше да се намеси за спасяването на някакъв аварирал камион с прежди, но инженер Василева сега имаше неотложна работа. Друго събрание тя можеше да напусне, това — не. Комунистите отправяха критични бележки за неуредици в подготвителния цех и Мария Василева записваше всичко. Тя членуваше в друга партийна организация и обикновено партийните секретари на следващия ден след всяко събрание представяха в заводския комитет и в дирекцията списък на работническите предложения, бележки и въпроси, адресирани към различни инстанции и ръководители. Но друго беше директорката сама от извора да получи всичко, сама да си го запише. Не че не идваха при нея, не че не ходеше и тя при тях. Но казаното на партийно събрание си имаше своята подчертана сила, своя многоглас изказ, своята призивност и острота.

Разбира се, в такива моменти на активно мислене и на максимална мобилизация на силите на присъствуващите никак не е лесно директорката да реагира точно на запитванията и констатациите, направени от присъствуващите. Диалогът е напрегнат, прецизността — не винаги абсолютна. Явяват се противоречия в отделни пунктове, но важна е тенденцията, изказват се недоволства по определени въпроси, стига се до подменяне на главното с второстепенното, с непосредственото. В дадено изказване изгубеното заводско рейсче (преминало вече към ДАП) може да се окаже по-съществено със своята идиличност и да измести проблема за квалификацията например, на усвояването на новата технология...

Василева овладява спадовете и излитанията. Тя потиска внезапно извисилите се остри нотки и продължава с един доверително мек глас:

— Тук се отвори дума за съкращенията. Те ще стават по линията на освобождаването ни от спомагателни работници за сметка на пълно уплътняване на работната смяна. Защото, вие сами казахте: общият работник винаги има време за всичко за разлика от високоразрядника.

И по-нататък:

— Питате защо филтрите стоят на двора толкова време вече. Не намираме строителна организация, която да подготви условия за монтирането им...

Събранието е недоволно. Репликите следват. Активността преминава границите на едно обикновено безпокойство. Директорката ту записва въпросите, ту се взира внимателно в говорещите, за да претегли техните думи със слуха си.

Гълъб Крумов е недоволен от работата на партийното бюро с инженерно-техническите кадри.

Василка Божинова се самокритикува, че е била многомашинничка, а сега не е, че не й достига твърдост,

Digitized by Google

че не е като Стоилка. А иска да бъде.

Думата взема Юла Манова. Дългогодишна работничка, човек пред пенсия, с една развълнуваност, на която бихте завидели.

Юла е лаконична:

— Най-лесно е да корим ръководството, че не е оправило отворите, че духа в цеха. На мен също ми духа. Но строителните организации си знаят своето. Те искат да спрем производството за известно време, за да бъде довършена инсталацията. Да спрем? Вие представяте ли си какво означава това? Колко още заводи ще спрат, защото няма да получават прежди от нас! Изходът е на бригадирски начала във време след смените да се оправи въпросът с филтрите.

Директорката се усмихва:

— Знаете ли? Когато тичам по обединения и министерства, когато се сблъсквам с неприятности и откази, понякога си казвам: „Повече не мога". Но когато си тръгна от събрание като днешното, аз вече имам кураж и получила заряд от вашата непримиримост, тръгвам отново.

●

Гласът на Любен Симов гърми и отеква в малката зала. Свикнал да се надвиква с машините в цеха, началникът на смяна „А" съвсем не включва в друга гама и продължава да дере гърлото си. Секретарката на заводския партиен комитет му дава знак да понижи тона си, но къде ти. Въодушевен, Симов не забелязва нищо наоколо си. Неговото чувство за пространственост го подвежда.

Неестествен и самодоволен, началникът на смяна „А" бе решил, че събранието е удобно място за саморазправа с някои хора, за инструктиране на други, за припомняне на определени задължения на трети. Симов постави своите въпроси пред горестоящите ръководства, разпореди се за какво ли не. И когато спомена, че ще си направи самокритика, задоволи се само с отбелязване на дейността си в комисията за народен контрол. Обвини се, че като представител на тази комисия малко е направил за популяризиране на резултатите от проверките, които са извършени. А резултатите, както вече се знае, общо взето правят чест на хората от завода. Комисията отдавна няма онези грижи, които е имала някога. Сега в центъра на нейното внимание са въпросите, свързани с намаляването на отпадъците, с изразходването на суровините. А тук почти всичко е благоприятно.

Заводската секретарка Николина Иванова слуша изказванията на началника и е недоволна. Тя не се стърпява и му прави реплика. Симов се разпалва, произнася въодушевено слово за гордостта си, че работи в предприятие, нареждащо се между челните в страната по многомашинното обслужване, че смяната му е първенец, че...

След събранието Иванова разговаря продължително със Симов. Смисълът на диалога е следният. Нашата гордост трябва да бъде гордостта на Стоилка. Смелостта да си недоволен от постигнатото. Да виждаш опасните моменти на популярността. Да различаваш красотата от украсителството. Той смята, че осъществява ефикасен контрол, че няма проблемите, които е имал някога. Не е така. В общежитие „Зоя" няма отопление вече четири дни. Парното е спряло, момичетата си мълчат, а някои от тях работят с температура. Какъв началник им е той, щом не се интересува от това?

В своето изказване Симов бе казал, че е работил в „Телман" двайсет години и възнамерява да работи тук още двайсет. Този труд го привлича, харесва му, дава му възможност да се изяви, да покаже качествата си.

Секретарката на заводския комитет харесва тази негова готовност, по бърза да посочи задълженията му. Защо е тази натруфеност в тона му, тези дидактически нотки? И тази липса на самокритичност? Не беше достатъчен например контролът по изпълнението на заводските стандарти при първоначалното вне-

Digitized by Google

дряване на новата система за управление на качеството в завода, допуснати бяха в неговата смяна нарушения, а той си мълчи. Разбира се, в първичната партийна организация бяха преоценени редица положения след първите пропуски, засилена беше индивидуалната работа с хората за повишаване на прецизността в производството. Проявени бяха след това чудесни черти на другарство и взаимопомощ: които бяха подчертани и за последното събрание. Комунисти като Вукашинова, Стоева, Михова, Гечева, Василев, Ковачев не само са челници в труда — те са образци на другарство, на себеотрицание в името на колектива.

Не само секретарката и началникът на смяна „А" не си тръгват дълго след събранието. Диалогът за отговорността на комунистите от подготвителния цех на завод „Ернст Телман" в София продължава. Защото става дума за онзи възел от качества, който е решаващ в поведението на отделния комунист, на партийната организация като цяло.

Събранието, този духовен фокус, бе развълнувало хората. И техните мисли показваха една голяма привързаност към бъдещето, една ултрасъвременност, която съперничи на утрешния ден.

Милка РАЛЧЕВА

ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО НА КОРАБНИЯ КОЛЕКТИВ

В празнично украсената читалня на моторния кораб „Димитър Благоев" се е събрал моряшкият колектив на кораба. На трибуната е застанал отговорният капитан Георги Маринов, който чете рапорта до ръководството на Параходство Българско речно плаване — Русе.

Радостни чувства изпълват гърдите на всички, когато той съобщава, че моряшкият колектив на кораба още на 25 септември, пръв в системата на речния воден транспорт, е изпълнил транспортно-финансовия си план за 1976 година по всички показатели.

Доволни са членовете на екипажа. Уверени са техните стъпки. Затова те на тържественото събрание, като прецениха своите сили и възможности, обещаха до края на навигацията да постигнат експлоатация на кораба със 17 дни над заплануваното, да осигурят допълнителни приходи за 30 400 лева.

Няма съмнение, че и тази задача успешно ще бъде изпълнена, защото в авангарда на трудовия колектив върви първичната партийна организация, която е моторът, движещата сила, вървят 16-те комунисти, които с делата си, с личния си пример увличат в социалистическото съревнование комсомолците и безпартийните.

От години наред партийната организация на моторния кораб „Димитър Благоев" е за пример в дейността на флотската партийна организация. Със своята организаторска и политическа работа тя сплотява моряшкия колектив, уверено го води и насочва към ритмичното изпълнение и преизпълнение на насрещния план, за издигане културата на обслужването, за комунистическото възпитание на екипажа.

Като се ръководи от задачите, поставени на Националното съвещание във В. Търново, партийното бюро се стреми да издигне научното равнище на своята организаторска дейност, да подобри стила и методите си на работа и ръководство. Разностранната дейност на комунистите е насочена към по-нататъшното повишаване ролята на партийната организация като ръководно,

Digitized by Google

политическо ядро на трудовия колектив. В решаването на тази задача вниманието се съсредоточава преди всичко върху обогатяване съдържанието на вътрешния живот на първичната партийна организация.

Характерът на работата в Параходството често води до разместване на кадрите, което се отразява и върху състава на партийната организация. Ето защо пред партийното бюро стои като постоянен проблемът за подобряване качествения състав на организацията. Членовете на бюрото много добре съзнават, че от решаването на този въпрос в голяма степен зависи как ще расте нейният авторитет, как ще се утвърждава ръководната ѝ роля.

В колектива на палубната команда работят 12 души. Миналата година тук поради разместване на кадрите партийната група остана само с трима комунисти. Трябваше да се вземат мерки за укрепване на партийното ядро в този отговорен участък. Вниманието беше насочено към активисти на ДКМС. В резултат на продължителната работа бяха подготвени и се приеха за членове на Партията комсомолският секретар Сава Кънчев и морякът Валентин Чавдаров.

Сава Кънчев, помощник-капитан на палубната команда, не само е изряден в служебната си работа, но вече е с не малък организационен опит. След избирането му за секретар на комсомолската организация благодарение на неговата активност и инициатива само за две години организацията се нареди на едно от челните места в Параходството. Добър масовик, внимателен и отзивчив към другарите си, той се ползва с голям авторитет сред младежите.

Тих, скромен, общителен и отзивчив е морякът Валентин Чавдаров. Възложените му поръчения изпълнява стриктно. Отнася се с уважение към другарите си и е готов на жертви за тях. Една случка стана причина да се заговори за него. По време на другарската вечеря по случай 32-годишнината от победата на социалистическата революция в България, състояла се на кораба във Виена, в близост до кораба става авария с австрийски катер. При опасността катерът да се блъсне в кораба четирима австрийски граждани се хвърлят във водата. Когато дежурният капитан подава тревога, Валентин Чавдаров е един от първите, който влиза в спасителната лодка и се притичва на помощ на давещите се хора.

На моторния кораб „Димитър Благоев" работи като радист комсомолецът Христо Христов — председател на профкомитета. В службата си той е образцов и дисциплиниран, не допуска никакви нарушения. Проявява голяма склонност към художествената самодейност. Христо Христов е в центъра на всяко културно-просветно мероприятие. Организатор е на предаванията по радиоуредбата. Под негово ръководство се подготвят тържествените събрания и чествувания на забележителни дати и годишнини, на рождени дни. Миналата година той бе приет за член на Партията.

Колективът на домакинската команда е най-многолюден. Тук обаче партийното ядро е слабо. В кухнята нямаше нито един комунист. Бюрото насочи вниманието си към комсомолеца Стоил Караиванов, който също така беше приет за член на Партията.

Сред различните организационни форми и средства, които се използват, водуща роля принадлежи на партийното събрание, което партийното бюро се стреми да утвърди като действително висш ръководен орган на първичната организация, в школа за възпитание на комунистите.

На организационни събрания се поставят за обсъждане и решаване основни въпроси из живота на колектива. Преодолява се увлечението по текущите, по дребните и несъществените въпроси. В тази насока особено полезен се оказа годишният план, който дава възможност въз основа на изводите на отчетно-изборното събрание, на мненията и предложенията на комунистите и решенията на висшестоящите органи да се поставят за разглеждане предимно основни проблеми. При изготвянето на годишния план за-

Digitized by Google

едно с другите органи и организации на кораба се уточнява кой с кои проблеми ще се занимае. Това съдействува да се разграничават функциите помежду им, да се координира дейността им, партийната организация по-добре да изпълнява своята ръководна роля. В партийната организация се внасят за обсъждане въпроси, свързани с перспективите и развитието на колектива, които живо вълнуват моряците и по тях трябва да има партийно становище.

За подобряване проблемността в дейността на първичната организация допринася добре организираната вътрешнопартийна информация.

Какви проблеми бяха поставени на обсъждане в организацията? През август м. г. например в светлината на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП беше обсъден стилът и методите на работа и ръководство на първичната организация. Направен бе задълбочен анализ на разностранната ѝ дейност, на мерките, които се вземат за засилване на контрола и взискателността към кадрите, за създаване обстановка на нетърпимост към слабостите и недостатъците. На партийно събрание бяха разгледани въпросът за авангардната роля на комунистите в борбата за изпълнение и преизпълнение транспортно-финансовия план, отношението на административното ръководство към предложенията на комунистите, комсомолците и безпартийните. Поставени бяха на вниманието на комунистите и такива проблеми като равнището на партийните събрания, организацията на контрола и проверката на изпълнението на решенията, участието на комунистите в борбата за повишаване обществената производителност на труда и пр. Утвърди се практиката след изтичането на тримесечието и полугодието да се организират открити партийни събрания, на които отговорният капитан дава отчет за хода на изпълнението на транспортно-финансовия план, за нерешените проблеми и задачите, към които трябва да се насочи вниманието на колектива. Това дава възможност на комунистите да държат ръка на пулса на колектива и своевременно да вземат мерки за преодоляване на допуснатите слабости.

За издигане равнището на събранията особено полезни се оказаха усилията, които полага бюрото за добрата подготовка на материалите, внасяни за обсъждане. При разработката на доклада и проекта за решения например във връзка с борбата за издигане културата на обслужването беше проведен разговор в партийните групи, на които комунистите направиха оценка за състоянието на културата на обслужването и изразиха своите виждания. Въз основа на изводите от разговора, на мненията и предложенията на комунистите работна група от 6 души пристъпи към изготвянето на доклада — оценка по този проблем.

В процеса на подготовката на материалите за събранието се състоя среща за обмяна на опит с колектива на съветския моторен кораб „Дунай". Проведена бе и научно-практическа конференция по този въпрос, която позволи теоретически да се осветли проблемът и да се обобщят различните форми и средства за организационна и идейно-възпитателна работа, които могат и трябва да се използват.

Всичко това съдействува при разработването на материалите за събранието да бъдат използвани силите, знанията и предложенията на по-широк кръг от активисти. Всички комунисти имаха възможност продължително време да мислят по този въпрос и да се подготвят за изказванията. Затова събранието мина много добре. Изказаха се творчески, критично почти всички. Изясни се състоянието на работата в отделните команди и звена, слабостите, които се допускат, и мерките, които следва да се вземат, за да се издигне на още по-високо равнище културата на обслужването.

По същия начин беше подходено при разработването на материалите във връзка с организацията на контрола и проверката на изпълнението на взетите решения, което позволи да се проведе задълбочен,

Digitized by Google

творчески разговор с комунистите, който започна в партийните групи и завърши на партийното събрание.

При подготовката на докладите за събранията по някои важни проблеми партийният секретар Никола Нунев и членовете на работните групи предварително си изясняват въпроса, като преглеждат всички материали по този проблем, поместени в партийните издания.

Използването на литература по даден проблем дава възможност на партийното бюро и членовете на работните групи по-добре да вникват във въпросите, да си изяснят на кои основни моменти да обърнат внимание, а така също въз основа на изводите, на мненията и предложенията да подготвят по-целенасочени мероприятия.

Партийната организация работи по-целенасочено и за подобряване организацията на контрола и проверката на изпълнението на решенията. Когато се подготвят мероприятия по важни проблеми, обикновено разработката им се възлага на специална група. Проектът за решения се обсъжда в партийните групи. Това дава възможност, от една страна, бюрото предварително да се консултира с комунистите, а от друга страна — те да помислят и да се подготвят по-аргументирано да се изкажат на събранието.

Решенията на партийното събрание и на висшестоящата организация се картотекират. Партийният секретар попълва специален фиш, в който се вписва решението, отговорникът и срокът за изпълнението. Има графа за оценка как са изпълнени решенията.

Утвърди се практиката на всяко събрание да се отчита как се осъществяват решенията от предното събрание и да се дава отговор на въпросите, които са били повдигнати от комунистите. На три-четири месеца веднъж бюрото цялостно разглежда как се изпълняват решенията. Прави се оценка за отношението на низовите ръководни кадри към предложенията и критичните бележки на комунистите, комсомолците и безпартийните, търси се отговорност от онези, които не изпълняват възложените им поръчения или недостатъчно внимание отделят на работническите предложения.

В работата за усъвършенстване отношенията в колектива и на тази основа за укрепването му като единна трудова единица ръководна роля играят комунистите. От тях се изисква всекидневно да разясняват на хората политиката на Партията, нейните цели, близки и далечни задачи, да водят борба за повишаване съзнателността им, тяхната готовност да участвуват за претворяване в дела програмните партийни предначертания. Бюрото на първичната организация, като се ръководи от тези изисквания, се стреми да използва по-разнообразни форми и средства за организаторска и възпитателна работа сред комунистите, с което цели да се разгръщат техните творчески сили и инициативи, да нараства авангардната им роля.

Особено внимание се обърна за подобряване работата по възлагането и отчитането на поръчения. Има стремеж на всекиго да се възлагат конкретни, постоянни и временни поръчения и периодически на събрания на партийните групи да се прави преценка как те се изпълняват. С онези, които не работят според силите и възможностите си, партийният секретар Никола Нунев провежда индивидуални срещи и беседи, за да се изясни причината за слабата активност на комунистите и да се вземат мерки.

В края на годината се изготвят атестат оценки на ръководните кадри, които са в номенклатурата на бюрото. Такива оценки се приемат за помощник-капитаните и за механиците, като се прави обзор на тяхната работа като низови ръководители как повишават деловата си квалификация, как се отнасят към подчинените си, как участвуват в политическата работа и пр.

Много полезна форма се оказа самоотчетът на комуниста. Обикновено на събрания на партийните групи един-двама комунисти докладват как изпълняват възложените им поръчения, как участвуват в трудовата дейност и в обществено-

Digitized by Google

политическия живот на кораба и квартала, където живеят, какъв е личният им принос в идейно-възпитателната работа, как се учат в учебните звена, какви грижи полагат за издигане на своята обща култура. След това в другарска атмосфера се изказват техните другари за поведението им в колектива. Накрая отговорникът на партийната група прави обобщение и дава препоръки на съответния комунист.

Системната и целенасочена организаторска работа с комунистите дава своите положителни резултати. Те са за пример навсякъде и във всичко. Ролята на комунистите особено се чувствува в трудните моменти, а Дунав често поднася такива. Например на 18 октомври м. г. при излизане от Белград се разразява силна буря. Излиза вятър със скорост над 120 км в час. Бурята отнася покрива на централно-командния мостик. Поврежда се радарното устройство, а видимостта е слаба. Появяват се вълни до 3—4 метра, облаци вода се вдигат във въздуха и заливат палубата. Водата прониква през вентилатора в кухнята и в някои от служебните кабини. Да спре корабът е невъзможно, защото има опасност да се обърне. При създалата се невероятно лоша навигационно пътева обстановка мъжество и героизъм прояви дежурната смяна на палубната команда. Както винаги в такива трудни моменти на вахта застанаха комунистите Стоян Коцев — старши помощник-капитан, и Васил Братоев — първи лоцман. В тяхна помощ бяха помощник-капитанът Здравко Георгиев — член на Партията, и вторият лоцман Руси Дочев — безпартиен. Тук бе и секретарят на първичната организация Никола Нунев.

Благодарение на проявената голяма опитност, умение и сръчност, на твърдата воля на моряшкия колектив корабът беше изваден от критичното положение.

Важен проблем на речното корабоплаване е преминаването на река Дунав в района на Комарно—Виена. В този труден участък другите параходства ползват чужди лоцмани. По това струва валута. Колективът на кораба „Димитър Благоев" обаче от години наред не ползва чужди лоцмани. Заслуги затова имат комунистите Кръстьо Пешев и Васил Братоев. Те изучиха всички участъци на реката и положиха изпит за универсални лоцмани.

Партийната организация полага усилия за изучаването и внедряването на челния опит в корабоплаването. Колективът поддържа найтесни връзки с колегите си от съветския пътнически кораб „Дунай" от град Измаил. Срещите със съветските моряци допринасят да се изучава техният опит в борбата за образцово носене на вахтената служба, за поддържане на двигателите, за повишаване културата на обслужването.

На кораба има широко поле за прилагане на почина на Витченко. Всяка година постъпват млади и неопитни моряци, които се нуждаят от братска помощ, за да могат по-бързо да навлязат в службата, да се запознаят с моряшкия дух и традиции, да се приобщят към колектива. Добър наставник е комунистът Димитър Миладинов, който миналата година помогна на механика Васил Георгиев да получи моряшка закалка, а сега обучава младия моторист Йордан Ковачев. Комунистът Стоян Коцев е наставник на младите кормчии Велико Петров и Васко Тончев.

Духът и идеите на XI партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК предизвикват размисли и у комунистите на кораба. Те дават нов подтик у активистите на партийната организация да работят за усъвършенстването на вътрешнопартийния живот, за издигане равнището на организаторската и идеологическата работа с хората. Търсят се пътища за укрепването на първичната организация, за засилване на нейното ръководство и влияние в осъществяването на трудовите, социалните и възпитателните функции на колектива.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Русенски окръг

Digitized by Google

КОМИТЕТИ ИЛИ ОРГАНИЗАЦИИ

В началото на януари в окръжния комитет на БКП в гр. Шумен възникна за решение един заплетен въпрос: в създадения комбинат на Винпром с няколко филиала какъв партиен орган да създадат. През миналата година в стремежа си да имат единно партийно ръководство са създали една обща първична партийна организация. Но тъй като филиалите се намират в различни населени места, твърде отдалечени едно от друго, се е оказало трудно тя да провежда елементарна дейност поради неудобството да се събират всеки месец комунистите от десетки километри. Възникна предложение да се обособи във всеки от тези филиали организация и тяхната дейност да бъде обединена от един комитет.

Очевидно такива въпроси на партийната практика все повече ще възникват във връзка с концентрацията на производството и създаването на комбинати в промишлеността и отраслови предприятия в селското стопанство. Въпросите за най-правилната структура на партийните организации при тези условия още не са окончателно решени. Но очевидно трябва да имаме предвид както нашият опит, така и опитът на КПСС. Създаването на такива организации, които обединяват комунистите от различни предприятия и филиали, намиращи се на територията на различни, при това твърде отдалечени селища, едва ли е най-доброто решение. Стремежът да се създаде непременно партийно звено, което да отговаря на стопанското, в такива случаи не е оправдан. Комунистите трудно се събират на редовни събрания. Ако ли пък се изграждат отделни организации и дейността им се обедини от комитет, той трудно може да ги ръководи и да им помага, тъй като няма да има близък и непосредствен контакт с тях. Затова в КПСС изрично се отбелязва, че такива обединени организации се създават в стопански и други звена, когато те се намират на територията на едно и също населено място. В случая, който обсъждаха в Шумен, по-правилно е там където има достатъчно комунисти, във филиалите да се създадат самостоятелни партийни организации, подчинени на съответните териториални партийни комитети — например на градските комитети в Преслав и Нови пазар и на общинските комитети в другите села. А където комунистите са малко, по-добре е да влязат в състава на първичната партийна организация в селото и да обособят своя самостоятелна партийна група. Така организациите няма да бъдат раздробени и същевременно ще могат да обсъждат и решават своите специфични въпроси.

Възниква въпросът как да се координира дейността по партийното ръководство на стопанската дейност в целия комбинат? За тази цел комунистите биха могли да се събират, когато това е необходимо, може би не повече от два-три пъти годишно, на общи събрания, като инициативата за това може да бъде на организацията в звеното, където се намира, управлението или на висшестоящ партиен комитет. Неотдавна в КПСС за тази цел се препоръча създаването на съвети на партийните секретари като звена с координиращи функции, които приемат общи становища и съответните партийни организации са задължени да работят в техния дух и да се стремят да ги реализират.

У нас също има утвърдено становище в стопанските комбинати да се създават съвети на партийните секретари под председателството на секретаря на партийната организация от базовото предприятие.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ШИРОКО И РЕЗУЛТАТНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

На пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията в Кюстендил бяха обсъдени резултатите от проверката по спазване на член 47 от Устава на Партията, който въвежда в задължителна норма първичната партийна организация да свиква събрание не по-рядко от един път месечно.

В работата на пленума участвуваха Александър Тодоров — заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, Станко Димитров — кандидат-член на ЦК на БКП и първи секретар на ОК на БКП в Кюстендил, и Иван Иванов — член на ЦКРК на БКП и секретар на ОК на БКП. Пленумът беше запознат с писменото становище на председателя на ЦКРК на БКП др. Стоян Кираджов по материалите, поставени на обсъждане.

Цялата работа, извършена във връзка с този пленум, с право може да се определи като добро начало в осъществяване предначертанията на Единадесетия конгрес на Партията. Начало с положителни страни. Инициатива, към която могат да се предявят и някои претенции. Запознаването с нея е полезно за всички контролно-ревизионни комисии.

КАКВИ СА ПЛЮСОВЕТЕ?

Добива плът и кръв решението на Централния комитет на Партията, записано в Тезисите за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения: „Партийните комитети да осъществяват по-широко сътрудничество с контролно-ревизионните комисии на БКП... за засилване борбата срещу нарушенията на Устава на Партията, на партийната и държавната дисциплина и на партийния морал."[1]

Ръководството на окръжната контролно-ревизионна комисия в Кюстендил активно търси **по-широко поле за сътрудничество с охръжния комитет на Партията.** Данните от системата за регистрация, справки и анализ на партийните наказания и уставните нарушения, както и някои факти от всекидневната практика сигнализират, че не се спазва навсякъде регламентът за ежемесечните партийни събрания.

Това е повод ОКРК да предложи на ОК на БКП съвместна проверка по спазването на член 47 от Устава.

Особено важно е, че предметът на проверката е непосредствено свързан с изискването на XI конгрес — да се развива понататък вътрешнопартийният живот върху основата на ленинските принципи и норми, на изискванията на Устава и Програмата на Партията. Заедно с **редовното** провеждане на партийните събрания вниманието се съсредоточава върху това обсъждат ли се основните въпроси от живота и дейността на партийните организации и трудовите колективи, каква е **активността на партийните членове, какви решения се вземат,** как е организирана проверката на тяхното изпълнение. С други думи на оценка се поставят възловите въпроси на вътрешнопартийния живот, от които в голяма степен зависи неговото равнище.

Второто голямо достойнство е **съвместната работа на ОКРК с помощните орга-**

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес на Партията, Партиздат, С., 1976, стр. 168.

Digitized by Google

ни на комитета. Макар в доклада да бе записано, че проверката е осъществена с отдел „Организационен", на пленума се изясни, че са участвували работниците от всички отдели на комитета. Ползата от това единодействие е двояка. създават се възможности за комплексно изясняване на въпросите, а на тази основа и за комплексни решения; **всеки сътрудник от апарата на партийния комитет се обръща с лице към първичната партийна организация.** Оценява се ролята и на политически ръководител. Това е хубав пример на задружна и целенасочена дейност по основен вътрешнопартиен въпрос. Вярна стъпка към по-голяма компетентност и дълбочина на контрола.

Съвсем основателно в изказването си пред пленума Теменужка Павлевчева — председателка на ревизионната комисия в Завода за инструментално оборудване в Станке Димитров, отбеляза:

— Правили сме периодични проверки, в които констатираме, че Уставът се спазва, редовно се провеждат събрания, спазва се финансовата дисциплина. Но сега, когато надникнахме по-дълбоко, видяхме други недостатъци.

Може би тъкмо на това се дължи найрадостната характерност на пленума — той даде релефно и вярно действителното състояние и без излишно да цитира материалите на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК, беше пропит от техния критичен дух.

Окръгът може да се похвали с успехи по обсъжданите въпроси. Ако в 1968 година средно 30 на сто от първичните партийни организации са провеждали редовно събрания, сега те са 61 на сто. Расте активността на комунистите. Изключение са случаите, когато не се вземат решения по обсъжданите въпроси. Проверката на изпълнението, осъществявана от целия партиен колектив, е много по-системна...

Когато се сравнява с миналото, крачката напред е убедителна Но силата на пленума на ОКРК е, че не отправи поглед назад, а мереше с високите изисквания, продиктувани от днешните мащабни задачи — политически, икономически, идеологически. И съвсем естествено не изпада в плен на доволство от постигнатото.

Изнесените данни поставиха ударението върху тревожни въпроси:

Как ще се издига ролята на първичната партийна организация, как по своя вътрешнопартиен живот ще се превърне тя в пример на трудовия колектив, когато една година след Националното съвещание във Велико Търново близо 40 на сто от партийните организации в окръга не провеждат редовно партийни събрания? В такъв важен отрасъл като строителството нередовните организации са 58 на сто, в търговията 53 на сто.

Отрицателното влияние върху ролята на партийното събрание има немалкият процент на отсъствия. От 1 януари 1976 година до 30 април 1976 година средно за окръга са отсъствували от събрания 22 на сто от партийните членове. Зад този среден процент се крият редица случаи с още по-голям дял на отсъстващите. Анахронизъм са и отделните неуставни събрания — някои с 30 на сто посещения вземат решения, без да имат уставно право.

Пленумът с тревога отбеляза, че е малък броят на просветните събрания. Още по-голямо безпокойство буди обстоятелството, че и през 1968 година Централната контролно-ревизионна комисия е посочила Кюстендилски окръг като един от тези, в които просветното партийно събрание е силно подценено. Оттогава са изминали 8 години, но положението остава все още тревожно!

Посочени бяха и други цифри, които заедно с успехите характеризират някои отрицателни явления по проверяваните въпроси. Дават правдива картина на действителността.

Известно е, че ръководната дейност не спира с набирането на информация за действителното състояние на нещата, за успехите и нерешените въпроси. Истинското, крайната цел е да се измени действителността в желаната насока. А за да стане това, към направеното във връзка с този пленум основателно бяха предвидени **някои допълнителни претенции.**

Членът на ОКРК Стефан Костов в изказването си изнесе и други конкретни факти. Те убедително потвърдиха правдивостта на нарисуваната в доклада картина. Но той съвсем точно посочи какво най-гече не достига, за да бъде по-голям ефектът от извършената работа.

— Сега — каза той, — когато чухме доклада и видяхме събрани в едно констатациите от всички проверки, изникват много нерешени въпроси. Човек се пита: защо е така? Някои причини бяха посочени, но редно е **да се направи анализ на тези причини.**

ДА СЕ НАПРАВИ АНАЛИЗ!

Да вземем само два откъса от доклада и ще се убедим, че такова изискване е съвсем уместно:

„Ние не сме правили анализ на всяко събрание... Партийните комитети и бюра би трябвало по-добре да потърсят причините за слабото посещение на събранията в споменатите организации и се помъчат да ги преодолеят."

С право може да се постави въпросът: Нямаше ли по-добре, по-задълбочено и по конкретно партийните комитети и бюра да анализират причините и да определят мерките, ако това беше станало по време на проверката с помощта на такива опитни и подготвени кадри, каквито са другарите от ОКРК и апарата на окръжния комитет на Партията? Ако работата беше доведена до такъв край, тогава и анализът, и обобщението в доклада щяха да бъдат на необходимата висота. Да бъдат здрава основа за конкретни и действени решения.

Прав е другарят Стефан Костов, като твърди, че някои причини са посочени, без да им се прави анализ. Ще добавим: изложени са твърде общо.

Digitized by Google

За най-важните нарушения и слабости в доклада са посочени обективни причини: наличието на „старчески партийни организации, разпръснати балкански села и махали, сменността на работата в предприятията..."

Изредени са и някои субективни причини:

„В много организации секретарите нямат необходимата подготовка и опит, не познават добре изискванията на Устава, а други добре го знаят, но гледат небрежно на тях, подценяват тези въпроси в организационната дейност на първичните партийни организации. Някои секретари на партийни комитети, увлечени повече от стопанските задачи, малко време отделят на тези важни страни от живота на първичните партийни организации, на практика също ги подценяват."

Към кой окръг не могат да се отнесат подобни констатации? **Трудно е да се набележат конкретни мерки на основата на така общо и безадресно посочени причини.**

Навярно тъкмо тази трудност нямаше предвид другарят Станко Димитров, за да заяви пред пленума:

— Аз бих предложил в материала, който ще се внесе в бюрото на окръжния комитет на Партията, да се направи по-подробен анализ за отделните партийни организации, да се покажат типичните им недостатъци. Ние по обратен ред ще върнем въпроса към съответните партийни органи — да вземат конкретни мерки.

Да, за да вземат конкретни мерки, е необходим по-подробен анализ: колко секретари и кои именно са неподготвени, колко и кои подценяват, къде се увличат по стопанските задачи и пренебрегват вътрешнопартийните въпроси.

С не по-малка сила изискването за конкретен анализ може да се предяви и към посочените обективни причини. Да вземем сменността. На всички е известно, че Централният комитет на Партията остро поставя въпроса за повсеместна работа на две и три смени. При нарасналия икономически потенциал на страната това е основен въпрос за рационално използване на производствените мощности. Ако сменността е била досега причина за нередовно провеждане на партийни събрания, то в бъдеще нейното влияние ще се засилва. Какъв е изходът? Как при нарастването на тази „пречка" да се осигури редовно провеждане на партийните събрания. Още повече, че увеличаването на сменността е свързано с трудности от най-различно естество. Преодоляването им налага да се вдигнат на крак ръководните политически ядра на трудовите колективи. Нима може да стане това, ако не осигурим строгото спазване на уставната норма и провеждаме партийни събрания не по рядко от един път в месеца.

Изводът е: колкото и вярно да разкрива успехите и недостатъците, **контролът не може да бъде достатъчно действен и ефективен, ако не направи необходимия анализ и обобщения.** Не може да се издига неговата роля, макар и да се осъществява в тясно сътрудничество с партийните и контролните органи.

Целият въпрос опира до

КАЧЕСТВОТО НА ЕДИНОДЕЙСТВИЕТО И СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

И още по-точно: да се осъществява **действително съвместна работа през всички етапи на разработката по даден въпрос** — като се започне от определянето на целта и задачите, свързани с нея, и се стигне до проекта за решение и плана за организацията и проверката на неговото изпълнение.

Така ли е осъществено сътрудничеството при подготовката на пленума в Кюстендил?

Не напълно.

В разговор с члена на ЦКРК и секретар на окръжния комитет на Партията по организационните въпроси Иван Иванов той сподели:

— Аз не съм се запознал предварително с доклада. А беше правилно да го подготвим съвместно с председателя на ОКРК и двамата да докладваме както пред пленума на комисията, така и пред бюрото на комитета.

Вярна констатация.

От изнесеното в пленума и разговорите с ръководни другари се очертават някои зигзаги в сътрудничеството през отделните етапи.

Целта и задачите са определени съвместно от ОКРК и отдел „Организационен" на окръжния комитет на Партията. И това е естествено. Тези два органа имат най-непосредствено наблюдение по спазването на уставните норми.

Комисията и отдел „Организационен" са съставили и плана за проверката. Фактически той е играл ролята на програма за проучванията.

Изниква въпросът защо при съставянето на плана не са участвували и другите отдели на комитета?

Нали просветните събрания са важна част от регламентираните партийни събрания? Тяхното значение за идейно-теоретическото възпитание на комуниста е добре известно. За да им се отдели съответното място и внимание при проверката, естествено е в съставянето на програмата да участвува отдел „Пропаганда и агитация".

Не могат да стоят настрана през този етап и отрасловите отдели на комитета, щом като е поставена задача да се проучи как се обсъждат в партийните събрания основните въпроси в секторите и трудовите колективи, за които те отговарят. Какви решения се вземат по тези въпроси, как е организирана проверката на тяхното изпълнение?

Проучването на въпросите е извършено с изпитани традиционни форми и методи — проверка на място от работни гру-

Digitized by Google

пи, анализ на документи и пр. Но за да бъдат по-ефективни тези методи, следва да се спазват научните изисквания при прилагането им. Тук е необходимо да каже своята дума социологът. Да я каже още при разработката на програмата, за да стане тя основа за задълбочено изучаване и анализ на действителността.

Едва в следващия етап — в самите проверки по места са включени сътрудниците на отдел „Пропаганда и агитация" и на отрасловите отдели на комитета. По същество те участвуват не като равни партньори, а едва ли не като помощници, на които друг е дал задачата. Тяхната работа до голяма степен се ограничава в рамките на плана, съставен без тяхно участие. Не крие ли този подход опасност да се създаде у тях убеждение, че вършат работата на другиго? Не може ли оттук да се породи стремеж да си „отбият повинността" и да си гледат след това своята работа? Този психологически момент не може да не се отрази отрицателно върху резултатите.

Най-сериозно отстъпление от съвместните усилия е допуснато при анализа и обобщението на набраната информация, при подготовката на доклада и проектореше нията. А тъкмо тук не може да се пренебрегне компетентното участие на всички. Фактически ОКРК през този етап е действувала самостоятелно.

Оттук се поражда опасение в някои другари — нямаше ли да излезем извън уставните си права, ако се впуснем в анализ, обобщения, оценки и мерки, които са от компетентност на партийния комитет и неговите помощни органи.

При съвместната работа през всички етапи такава опасност не съществува. Анализът на всяка страна от проучвания тук проблем е задължение на този, който е оправомощен от Устава да го извърши. Това на практика означава да се подработват въпросите комплексно и цялостно. Тук е и голямото предимство на съвместните усилия.

Но добрият резултат зависи от способността организационно да се осигури координирането на усилията. Още с възникването на проблема той извиква на живот съответен „междуведомствен" орган — група, комисия, която съгласува и направлява непосредствено съвместната дейност от съставянето на програмата до изработването на доклада и проектореше нията, а даже и в процеса на организацията и проверката на тяхното изпълнение.

С други думи, при сътрудничеството на контролно-ревизионните комисии с окръжните комитети на Партията и техните помощни органи по такива основни въпроси се налага много по-добре да се познава и да се прилага програмно-целевият и комплексен подход.

Пленумът на окръжната контролно-ревизионна комисия в Кюстендил навежда и на още едно изискване:

ПРАВИЛНО ДА СЕ РАЗГРАНИЧАВАТ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

И правилно да се съгласуват усилията. Така че всеки да действува в своето поле и със специфичните си форми и средства на работа, определени от Устава и другите партийни документи.

Задължение на контролно-ревизионната комисия в конкретния случай е добре да обмисли какво е нейното място и роля, нейните форми и пътища за въздействие върху живота на първичната партийна организация в строго спазване на член 47 от Устава на Партията. Да определи точно и ясно „своите въпроси" и да съсредоточи вниманието си главно върху тях, като най-компетентно да ги решава.

Ето някои от тези въпроси:

Ревизионните комисии в окръга са разпределили членовете си да работят с по 3—4 първични партийни организации по деловодната работа, финансовата отчетност и пр. ОКРК от своя страна е възложила на своите членове да оказват методическа помощ на определени ревизионни комисии а и също да проверяват в съответни първични партийни организации. Създаден е надежден, строгоен и всеобхватен механизъм за контролно-ревизионна дейност. Ако той функционира „безотказно", от погледа не могат да избягнат нарушенията. Как е работил този механизъм? Каква е била методическата помощ на всеки другар към съответните ревизионни комисии. Съдействувала ли е тя да се усъвършенствува тяхната дейност така, че да разкриват недостатъците по проверяваните въпроси?

И още нещо! За нарушенията на Устава отговарят определени дейци — от секретари на първични партийни организации до сътрудници от окръжното звено. Член 41, буква „а" вменява в дълг на ОКРК да привлича към отговорност такива хора. Отговорност, разбирана като другарска критика, обръщане на внимание, а в някои случаи и като партийно наказание. Отговорност, по която следва да се произнесе първичната партийна организация.

Приблизително така се очертава полето на дейност на контролно-ревизионната комисия. Тези са няколко от въпросите, които тя е длъжна да проучи, да ги анализира в съответния доклад и да ги постави в центъра на вниманието на своя пленум.

* * *

Кюстендилската окръжна контролно-ревизионна комисия на Партията направи начална, успешна и много полезна крачка в изпълнение на конгресните решения за по-тясно сътрудничество с партийните комитети. Извършената голяма работа заслужено получи висока оценка и признание на пленума и е добър пример за останалите комисии. Но като начало то е свързано и с белезите на известно несъвършенство. Тяхното разкриване от пленума е гарания, че следващите стъпки ще бъдат много по-широки, уверени и твърди и още по-резултатни.

Digitized by Google

В края на ноември м. г. окръжният комитет на Партията в Пловдив организира семинар на тема: „Идейно-възпитателната работа на Отечествения фронт по местоживеене". Участвуваха секретарите и отговорниците по въпросите на пропагандата и агитацията в градските, общинските и заводските партийни комитети, председателите на градските и общинските комитети на Отечествения фронт. Участниците в семинара споделиха интересен опит, запознаха се с постиженията на някои комитети и низови организации на Отечествения фронт в Асеновград, Сопот и Брестовица.

Тук поместваме със съкращения доклада и част от изказванията.

ИДЕЙНО ВЪЗПИТАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

СИЙКА НЕЙКОВА
председателка на окръжния комитет на Отечествения фронт — Пловдив

Въпросите на идейно-възпитателната работа по местожиеене винаги са били обект на внимание на Партията и масовите организации. Но на съвременния етап особено в условията на петдневната работна седмица проблемът за идеологизирането на свободното време и по-специално за издигане равнището на идейно-възпитателната работа там, където човек живее и където главно прекарва свободното си време, придобива изключително голямо значение.

За осъществяване на тази задача Партията се опира на Отечествения фронт.

Сфера и поле за изява на Отечествения фронт е работата му с цялото население по местоживеене. Тук на територията, където живеят хората, деятелят на Отечествения фронт става съпричастен с различните моменти от живота на човека. Следователно смисълът и съдържанието на идейно-възпитателната работа на Отечествения фронт се определят от онези проблеми на партийната политика, които са свързани с издигане жизненото равнище на народа, със задоволяване на неговите духовни и разумни материални потребности, с усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения, с развитието и утвърждаването на социалистическия начин на живот.

Какви са основните направления на идейно-възпитателната дейност на Отечествения фронт? Те се определят от основните функции, които той осъществява по местоживеене, където са и неговите организации. Това са въпросите, свързани с развитието на социалистическа-

Digitized by Google

та демокрация и въвличането на трудещите се в управлението на страната, с отечественофронтовския принос в осъществяването на социално-икономическата политика на Партията, с въпросите на комунистическото, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се.

Смисълът и направленията на идейно-възпитателната работа на Пловдивската окръжна организация са напълно в духа на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП, на Майския пленум на Националния съвет на Отечествения фронт и на решенията на XI партиен конгрес, на конкретните указания, давани ни от окръжния комитет на БКП.

Преди всичко ние се стремим да използваме благоприятната обществена среда и предимствата на реалния социализъм за възпитателно въздействие върху трудещите се.

Агитационният център към окръжния комитет на Отечествения фронт и изградената система за агитационно-разяснителна работа по местоживеене в тясно взаимодействие с дома за политическа просвета на окръжния комитет на Партията и под ръководството на партийните комитети по места периодически запознават всички активисти на Отечествения фронт с успехите на страната, с постиженията на окръга, на съответното селище и по такъв начин постепенно превръщат хиляди граждани от обект в субект на нашата идейно-политическа и възпитателна работа.

Отечественият фронт, като мощно обединение на народните сили, в продължение на повече от три десетилетия работи неотклонно за приобщаване към делото на социализма и за въвличане в управлението на страната на най-различни социални слоеве. Това е **един от най-значителните му приноси като обществено-политическа организация за окончателното укрепване и развитие на социалистическата демокрация в нашата страна.**

Опирайки се на материално-техническата база на социализма, използвайки най-различни форми и средства на идеологическо въздействие, Отечественият фронт непрекъснато съдействува на Партията за постигане на диалектическо единство между интересите на обществото, колектива и отделния граждани. Това особено ярко проличава при избирането и формирането на централните и местните органи на държавна власт и управление. Да вземем за пример последните избори.

Цялата предизборна масова и индивидуална политическа работа беше насочена към разясняване решенията на XI конгрес на БКП и XXV конгрес на КПСС и във връзка с това на мирната политика на социалистическата общност начело със СССР, по-нататъшното осъществяване на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй и въпросите, свързани с успехите на социалистическото строителство. Политическата работа се осъществяваше от 8854 агитатори в 323 агитпунктове по местоживеене. Активно през този период се включиха и 3663 народни избраници, които установиха непосредствен контакт и водиха откровен разговор с трудовите хора от окръга.

Важна насока в дейността ни за демократизиране на обществения политически живот е съвместната ни работа с народните съвети. Редица въпроси, свързани със социално-икономическото развитие, комунално-битовото и търговското обслужване, здравното дело, законността, детските заведения, проблемите на майчинството и квалификацията на женския труд, защита на природата, внедряването на гражданските ритуали и др., се проучват и подработват със съвместните усилия на Отечествения фронт и народните съвети.

Digitized by Google

Много от тези въпроси са обект на внимание на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и бюрото на окръжния комитет на Отечественния фронт, както и на някои съвместни сесии. Така например след предварително съвместно проучване от окръжния комитет на Отечественния фронт, окръжния съвет за работа с жените, окръжния народен съвет и профсъюзите в края на 1975 година проведохме научно-практическа конференция на тема: „Ролята на жените за по-нататъшно внедряване и разширяване на промишлените технологии в селското стопанство в Пловдивски окръг". Предложенията, които се направиха, оформихме в решения, които приехме на съвместно заседание. В резултат се осъществяват редица социално-битови подобрения, усъвършенствува се квалификацията на жените в селското стопанство.

Чрез организираните от комитетите на Отечественния фронт предсесийни срещи все по-широки слоеве от населението участвуват в подготовката, обсъждането и приемането на плановете за социално-икономическото развитие на селищата и общините в окръга.

Значителна идейно-възпитателна работа за развитието на социалистическата демокрация извършва окръжната организация на Отечественния фронт и чрез упражняване правото си на контрол. В окръга участвуват 13 000 отечественофронтовци в териториалните комисии за народен контрол. Чрез проверките, които правят заедно с органите за Държавен контрол, те съдействуват за възпитателната работа с населението, в превантивната дейност за намаляване закононарушенията. В ръководените от окръжната организация на Отечественния фронт 241 другарски съдилища участвуват повече от 1800 активисти. През последните три години те са разгледали 2550 дела. Това показва, че с 2500 човека е извършена съвсем конкретна индивидуална възпитателна работа, в резултат на което са възстановени нарушени съседски взаимоотношения, предотвратени са малки или по-големи престъпления, върнати са към честен живот, отклонили се от правия път граждани.

Това е добре. Но все още въпросът за обратната информация за решаването и съдбата на повдигнатите от трудещите се въпроси при нас не е на необходимата висота.

Голямо значение за издигане на социалистическото съзнание на населението имат **мероприятията, свързани с отечественофронтовския принос за осъществяване на социално-икономическата програма на окръга.**

Вярно е, че организациите на Отечественния фронт по принцип не са свързани и не отговарят за производствената дейност. Но вярно е и това, че една от най-характерните черти в изпълнение решенията на X партиен конгрес и VII конгрес на Отечественния фронт за преустройство на отечественофронтовската дейност бе свързана с изпълнението на социално-икономическата програма на Партията. Ето защо и сега правилно поставяме в центъра на нашата идейно-възпитателна и разяснителна работа задачите, произтичащи от тази програма.

В процеса на търсене свое поле за действие, без да повтаряме другите органи и организации, ние даваме своя принос за по-пълнокръвно социално-икономическо развитие на селищата и общините за подобряване на социалната среда по местоживеене.

При подготовката и приемането на социално-икономическите програми комитетите на Отечественния фронт, съветниците, председателите на низовите организации и активите за агитационно-разяснителна работа провеждат широка масова и индивидуална разяснителна дейност по низови организации и избирателни райони, на които конкрет-

Digitized by Google

но се обсъжда с какви трудови резерви може да се окаже помощ на селското стопанство, на строителството, в изпълнение на 61-то постановление, по благоустрояването и хигиенизирането на населените места, по събирането на вторични суровини.

В резултат всяка година над 25 000 души, незаети на редовна работа в селското стопанство, в зависимост от нуждите участвуват в прибирането на реколтата. През шестата петилетка в помощ на селското стопанство бяха дадени общо над 3 300 000 човекодни.

Индивидуалната разяснителна работа с хората помогна да се преодолее отрицателното отношение, което съществуваше в някои селища за отглеждането на тютюна на семеен и индивидуален акорд, в резултат на което с. Долни Воден предаде на държавата 330 т тютюн, отгледан на семеен акорд, служителите и незаетите в материалното производство от с. Красново до един засяха по два декара тютюн и произведоха по 200 кг от декар, а в Златовръх 118 семейства, незаети в стопанството, обработиха 317 декара тютюн за 73 000 лв.

В изпълнение на решението на окръжния комитет на Партията за увеличаване фуражното производство през 1975 година над 42 активисти на Отечествения фронт приеха задължението да станат обществени отговорници за получаване от определени площи по-високи добиви. И те с чест изпълниха това свое задължение. Бригадата от незаети пряко с материалното производство в с. Найден Герово с бригадир Атанас Арабаджийски — председател на селския комитет на Отечествения фронт, постигна през 1975 година рекорден добив — получи от декар по 1128 кг царевица на площ от 3000 декара.

Окръжната организация на Отечествения фронт има още по-конкретна изява на масово-политическата и индивидуалната работа по изпълнение на задачите, произтичащи от 61-то постановление — поеха се 60 000 лични обещания, а планът за изкупуване на животински произведения за 1975 г. се преизпълни: за млякото — на 152,8 на сто, за месото — 182,5 на сто, за яйцата — 101 на сто, за вълната — 121 на сто.

Подобни са резултатите по изпълнение на плана за животинската продукция от личното стопанство и през 1976 година.

Важно направление на отечественофронтовската идейно-възпитателна работа по местоживеене съвместно с народните съвети е създаването на приветлива и културна обстановка в населените места. В почти всички селища на окръга отечественофронтовските организации и народните съвети картотекираха личните домове, срещнаха се с всяко семейство и разговаряха за това, какво още може да се направи, за да се подреди домът по-добре и да стане по-уютен. Разгърна се широко движение за създаване на образцови улици, квартали, цели селища, в резултат на което редица селища се измениха и утвърдиха като образци — Хисар, Ръжево Конаре, Асеновград, Градина, Искра. а окръгът отново завоюва първото място в страната и за четвърти път стана притежател на знамето — окръг първенец в движението за благоустрояване и хигиенизиране на селищата.

Разбира се, тези резултати не са плод само на усилията на организациите на Отечествения фронт. Голяма роля играе и материалният стимул. Но истина е, че отечественофронтовският актив извършва широка масово-политическа и главно индивидуална разяснителна работа сред населението. Преоцениха се редица неща: сега понятието „образцов дом“ се свързва не само с благоустройството и хигиенизирането, но и с възпитанието и с промяната в облика на тези, които го населяват. Категорията „улица“ не се схваща като ничия земя или като обект, който иска грижи за поддържане, а и като възможност за богата възпитателна работа, като рубеж за борба с отрицателните явления

Digitized by Google

и противообществените прояви, като място, където може да се оценява и стимулира трудът на работника, да се полагат грижи за подрастващите, да се провеждат затрогващи празници, да се водят осмислени разговори по един или друг актуален проблем.

Все още обаче политическият смисъл на стопанските задачи се подценява от някои местни активисти.

Единадесетият партиен конгрес, оценявайки ролята на масово-политическите организации в политико-разяснителната и организаторската работа за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на страната през седмата петилетка изисква от нас да се включим още по-активно в общите усилия за издирване на резервите, за поемане сбещания за личните стопанства, за разясняване на почвите, отнасящи се до селищата и пр. Това налага, използвайки целия си досегашен опит, да водим индивидуална разяснителна работа с всеки гражданин, да предадем съревнователен характер на участието на домакинствата в трудовата дейност, да използваме по-широко моралните стимули.

Но като имаме предвид, че Отечественият фронт действува не където се създава материално производство, а там където човек живее и прекарва свободното си време, една от главните негови функции си остава да бъде масова школа за комунистическо и интернационално възпитание на населението по местоживеене; да утвърждава социалистическия морал и бит, социалистическия начин на живот.

Съобразявайки се с изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и Майския пленум на Националния съвет на Отечествения фронт, и тази година в окръга се проведоха множество разговори и допитвания за интересите на хората и след допълнителна преценка за възможностите на лекторите, с които разполагаме, препоръчахме през есенно-зимния период на 1976—1977 година да продължат работата си 1772 лектории, от които 907 със специализирана и 865 със смесена тематика. Голяма част от специализираните лектории са по педагогическата просвета на родителите, 58 са по патриотично и интернационално възпитание, 68 по атеистично възпитание, 50 по въпросите на идеологическата борба, 58 по въпросите на здравеопазването и 53 в кинолекториите. На територията на Пловдивски окръг действуват и 43 народни университети.

От формите за политическа просвета в окръга интересно преминават тематичните разговори, които продължават месеци наред и накрая завършват с тематична вечер или конференция. В много от организациите се води разговор на тема: „Да съхраняваме и обогатяваме революционните и гражданските добродетели на героите от съпротивата", в други продължава започнатият миналата година разговор „Мирното съвместно съществуване — като форма на класова борба", а в чест на 35-годишнината от създаването на Отечествения фронт в цялата окръжна организация започна разговор на тема: „Отечественият фронт — историческо завоевание на БКП в борбата срещу капитализма и фашизма и в строителството на социализма в нашата родина".

Съобразявайки се с равнището на отделни социални групи от населението, ние съвместно с народните читалища използваме читателските групи на базата на низовата организация на Отечествения фронт.

След Февруарския пленум на ЦК на БКП и Майския пленум на Националния съвет на Отечествения фронт по-добре координираме със съветите за изкуство и култура и Комсомола културно-масовите инициативи по местоживеене. Това е един от факторите за тяхното по-високо равнище.

Все по-богати по съдържание и интересни по форма са културно-масовите инициативи, свързани с патриотичното и интернационалното

Digitized by Google

възпитание на трудещите се. И това е обяснимо. Героичното минало на нашия народ, революционните традиции на Партията, героизмът на нашето съвремие и светлите перспективи на бъдещето, както и дружбата ни с великото семейство на социалистическите страни начело със Съветския съюз са обект на внимание и в просветните събрания, и в лекторните и народните университети, и при срещите на поколенията и походите по партизанските пътеки, и в празниците, посветени на патрона на улицата, квартала, и във вечерите на войнишката майка. Всички наситени с дълбок патриотичен и интернационален емоционален заряд оставят следа в съзнанието и поведението на гражданите.

Само един пример. Празникът на ул. „Атанас и Еньо Тошеви" в Перущица бе истински празник не само за живеещите на тази улица, но и за целия град. В подготовката участвуваха над 30 активисти, които посетиха неколкократно всеки дом. Определеният ден завари улицата преобразена: почистена, боядисана и цъфнала от цветя и знамена, тя беше готова да посрещне участниците в тържеството. За този ден бяха поканени близките на патрона, на загиналите от тази улица, запален бе вечният огън, пред който пионери и комсомолци стояха на почетна стража.

От трибуната пред около 600 души прозвучаха думи на вечна признателност към делото на загиналите, ехтяха песни в прослава на бъдещето. Хората бяха дълбоко развълнувани. И всичко това бе резултат на работата на низовата организация от улица „Тошеви", която, докосвайки се до всеки гражданин, раздвижи улицата и изнесе един урок по патриотизъм пред цялото население.

Не по-малко вълнуващи са огньовете на българо-съветската дружба в Асеновград или срещите със съветските граждани в Хисар като пример за интернационално възпитание.

Важно направление на идейно-възпитателната работа по местоживеене заема и борбата с отрицателните явления. От многобройните форми и средства на идейно-възпитателното въздействие в това направление особено резултатна е индивидуалната работа с хората. И това е обяснимо. Борбата с отрицателните явления не може да се води успешно, ако се движим само по общите оценки и не видим този проблем от неговата личностна страна. Това е така, защото наред с някои общи причини за отрицателните явления съществуват и индивидуални причини, свързани с възпитанието, културата, личните качества на всеки човек, които можем да разкрием и отстраним само по пътя на строго диференцирания подход и индивидуалното въздействие. Тази дейност Пловдивската градска организация в изпълнение на призива: „В нашия дом, улица и квартал да няма изоставащи ученици и граждани с противообществени прояви" извършва съвместно с педагогическите стан, с държавните органи.

Окръжната организация на Отечествения фронт все по-успешно намира своето място за правилното възпитание на младото поколение, търсейки подход главно към семейството.

Трета година в нашия окръг — по училища и партийни комитети, предприятия и отечественофронтовски организации, се подготвя научно-практическа конференция на тема: „Ролята на социално-педагогическата среда за трудовото възпитание, професионално ориентиране и реализацията на младото поколение в труда и обществената практика". Вече сме пред нейния трети, заключителен етап.

Окръжната организация на Отечествения фронт намира все по-успешно своето място в осъществяване на националната и в регионалната програма за всенародно естетическо възпитание на трудещите. Съставихме своя подсистема за естетиката в бита. Тя съдържа три основни направления: дейността на Отечествения фронт в създаването на

Digitized by Google

естетика и красота в обществената микросреда, в жизнената микросреда и формиране на художествено начало в народната празнична система. По тази система ние вече работим и имаме успехи независимо от някои недостатъци в самата подсистема.

Търпелива и гъвкава индивидуална работа извършват отечественофронтовските активисти в борбата за утвърждаване на социалистическите граждански ритуали.

Оценявайки ролята и значението, което отдава Централният комитет на Партията и лично др. Тодор Живков на индивидуалната работа с хората, окръжният комитет на Отечествения фронт след дълъг разговор и специално социологическо проучване подготви обсъждане на свой пленум индивидуалната работа с хората, нейната роля и място в дейността на окръжната организация.

Нашето социалистическо общество е чуждо на ледените стени, които отчуждават хората в капиталистическото общество. Решаващ критерий за човешкото щастие у нас е не индивидуализмът, а съпричастието. Нашето общество изключва обективните предпоставки за самотност, защото то е основано върху единството на личността с околната среда. За укрепването на това единство все повече нараства ролята на Отечествения фронт. С всички свои функции той създава по местоживеене онази атмосфера на организирана и всестранна обществена грижа за човека, в която не можеш да се окажеш изолиран, откъснат, захвърлен в този свят.

Много трогателни примери на самоинициативи за красиви човешки взаимоотношения могат да се разкажат за Отечествения фронт. Ето някои от тях. В рамките на две години умират майката и бащата на юношите Тодор и Никола Попови от гр. Съединение. За строителството на новия им дом родителите са взели заем от Държавния застрахователен институт в размер на 5000 лв.

Низовата организация на Отечествения фронт, в която са членували родителите на Попови, поема инициативата и получава подкрепата на градския комитет на Отечествения фронт и всички останали организации и в кратък срок събират сумата 5000 лв. на доброволни начала от населението и я внасят в застрахователния институт.

Затрогващи са грижите, които градският комитет на Отечествения фронт в Кричим полага за средношколеца кръгъл сирак Манол Костадинов, когото низовата организация осиновява. Купуват му всичко необходимо за училище — ученическа униформа, обувки, учебници, упражняват родителски контрол. Пред низовата организация се разглежда успехът на този младеж, който със своята скромност и трудолюбие е спечелил сърцата на всички.

Такива и подобни примери има много. Те показват как на практика нашите отечественофронтовски организации работят за създаване на социалистически взаимоотношения между хората, съдействуват за изпълнение повелята „Грижата за човека — основна грижа на Партията".

Със свои форми и методи, присъщи на организация и движение, отечественофронтовските организации в Пловдивски окръг все по-умело разнасят партийната правда и социалистическите идеи сред широките слоеве на населението по местоживеене и съдействуват да се изпълнява една от програмните задачи — марксистко-ленинската идеология да се утвърждава като идеология на целия народ.

Със цялата своя разнообразна дейност организациите на Отечествения фронт непрекъснато допринасят за изменение на социалната среда по местоживеене, създавайки все по-благоприятни обективни условия и обстановка за ефективна идейно-възпитателна работа,

Digitized by Google

Няма съмнение, че под ръководството на БКП все повече ще нараства ролята на Отечествения фронт в изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес за практическото развитие и утвърждаване на реалния социалистически начин на живот в етапа на развитото социалистическо общество.

Като имаме предвид обаче значимостта на проблема за идейно-възпитателната работа по местоживеене и сериозността, с която се разглежда на XI партиен конгрес въпросът за идеологизиране на свободното време, възниква въпросът не само за ролята и мястото на Отечествения фронт, но и на всички други организации и органи за създаването на благоприятна социална среда и добър психически климат по местоживеене.

Несъмнено човек се възпитава главно в трудовия процес, в трудовия колектив. Но след прекъсване на трудовия процес трудещите се се вливат в друга среда по местоживеене, но вече не като трудов колектив, не в този състав, а като отделни единици влизат в един разнороден по професия колектив, в който взаимоотношенията се регулират главно от правилата на социалистическото общежитие, където надделяват морално-етичните норми. Тук проблемът се усложнява. Човекът се изявява и от друга страна.

Следователно многостранното изграждане на социалистическата личност изисква да се свърже процесът на идейно-възпитателната работа в трудовия колектив и по местоживеене. Да се хвърли такъв мост не е по силите на Отечествения фронт. Необходима е решителната намеса на предприятията с всичките техни органи и организации под най-прякото ръководство на партийните комитети.

Все повече в живота на отечественофронтовските организации чрез различни форми и средства се популяризира примерът на първенците от производството и сред гражданите, където те живеят. От друга страна редица предприятия, когато удостояват отделния работник с трудово отличие, търсят оценката и на отечественофронтовския комитет за обществената му активност и поведение в квартала, където той живее.

Някъде се правят опити това взаимодействие да се осъществява не само в идейно-възпитателната работа, но и в отдиха, бита и комунално-битовото обслужване на трудещите се. Засега обаче това се осъществява само при добро желание от страна на ръководството на дадено предприятие.

Без да омаловажаваме отговорността на Отечествения фронт като организация, изградена на териториален принцип, погрешно ще бъде да се счита, че тези въпроси са само на Отечествения фронт и народните съвети. Не бива да остават безучастни стопанските предприятия, ЛПК и профсъюзите към примитивна материална и културна база за отдих или към лоша атмосфера, там където живее работникът. Ако искаме от него по-висока обществена производителност на труда, трябва да намерим сили не само чрез идейно-възпитателни средства да решим по-цялостно социалните и културните проблеми, там където хората живеят и прекарват 16 часа от денонощието.

Многостранното изграждане на социалистическата личност изисква да се направят обстоятелствата благоприятни не само в трудовия колектив, но и там където човек живее.

Под ръководството на Партията и с обединяващата роля, която играе Отечественият фронт, като най-всеобхватна обществено-политическа организация несъмнено условията ще стават все по-благоприятни за още по-ефективна и качествена идейно-възпитателна работа по местоживеене.

Digitized by Google

НЕПРЕКЪСНАТИ ГРИЖИ

Практиката отдавна е потвърдила, че успехът в дейността на обществените организации и движения зависи изключително много от съдържателното партийно ръководство.

Градският комитет на Партията в Хисар не един път се е занимавал с равнището и ефективността на партийното ръководство на Отечествения фронт.

На първо място изясняваме голямата роля, която е призван да играе Отечественият фронт в целокупния живот на града като най-масова обществена опора на Партията и властта. Все още има кадри, които подценяват ролята на Отечествения фронт, оправдават неучастието си в политическата му дейност с голямата си обществена заетост. Нашите проучвания потвърдиха, че наистина най-будните членове на организацията, най-годните за политическа работа са обществено ангажирани хора. Приемем ли обаче техните мотиви за основателни, снемаме голяма част от възможностите организациите на Отечественния фронт да водят пълноценна идейно-възпитателна работа по местоживеене. Ето защо градският комитет на Партията започна оттук Помогна на ръководните кадри да преоценят своите позиции и да се включат активно в дейността на низовите организации, които са призвани да убеждават населението в правилността на партийната политика На практика това се изрази във възможността да създадем стабилни активи за политическа работа, които да са в състояние да разясняват, да убеждават, да организират най-пълноценно и резултатно. Изпратихме кадри в селските и кварталните комитети и в низовите организации. 30—70% от съставите на ръководствата на отечественофронтовските организации са комунисти, преминали през партийните органи и усвоили уменията да осъществяват активна политическа работа.

Системна е грижата на градския комитет на Партията за идейно-теоретическата подготовка на тези кадри. Ще спомена срещите на градския комитет на Партията с активистите на Отечествения фронт, с комунистите, които имат значението на отчет, оценка и насоки за издигане равнището на идейно-възпитателната работа. Периодично бюрото на градския партиен комитет оценява дейността на комунистите, изпратени на работа в Отечествения фронт, а по време на отчетно-изборната кампания в заседание на бюрото оценяваме дейността на всеки председател на селски, квартален комитет и низова организация, оценяваме политическата дейност, която е извършвал сред населението.

На свой пленум „За обхвата, организационните форми и задачите на политическата агитация" градският комитет на Партията задълбочено обсъди проблемите, свързани с обхвата на населението в масово-политическата работа на Отечествения фронт, със съдържанието и ефективността ѝ. На градския комитет на Отечествения фронт бе обърнато внимание, че хвърля много усилия за организиране на представителни мероприятия, в които участвуват ограничен кръг от хора, предимно актива и че не създават предпоставки за жива, конкретна работа с хората, по многообразието от проблеми, които животът всекидневно поставя. Насоката бе да се пренесе по-голямата част от идейно-възпитателната работа в кварталите на територията на низовите организации. Преосмислиха се форми, преоцениха се прояви. Сега улицата и кварталът не се разглеждат само като обекти за благоустрояване и хигиенизиране, а като полета, в които трябва да се развива богата и съдържателна идейно-възпитателна работа.

След приетата от градския комитет на Партията система за масово-политическата работа градският комитет на Отечествения фронт потърси сполучливи форми, с които укрепва връзките на градския народен съвет с населението В районите на съветниците се заработи за активно политическо въздействие, за привличане на населението в решаването на важни проблеми. Свикват се и информационни конференции в кварталите, проучва се настроението, исканията на хората. Изградиха се дееспособни активи за идейно-възпитателната работа по местоживеене.

Могат да се посочат и други форми, чрез които политическата агитация заема позиции в районите по местоживеене. Но ние оценяваме като много положителни изменения, които настъпиха в работата на отечественофронтовските организации с отделните семейства. Практическата стойност на това преустройство е неоценима. Едва ли има по-правилна система за проучване нуждите, настроенията, тревогите, грижите на хората от една добра дейност по местоживеене на отечественофронтовските организации.

Наше задължение е системно да подпомагаме актива на Отечествения фронт за повишаване равнището на идейно-възпитателната работа с населението по местоживеене, за обогатяване на нейното съдържание, което сега подчиняваме на изискванията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум и на социално-икономическите задачи, които градът решава.

Градският народен съвет разработи социално-икономическа програма на града. Нейното осъществяване ще превърне Хисар в образцов социалистически град. В програмата са очертани и задачите на организациите на Отечествения фронт. А те са много и най-разнообразни, свързани с бита на хората, с тяхното възпитание, с търговското и комуналното обслужване, със здравеопазването Те определиха до голяма степен съдържанието и формите на идейно-възпитателната работа по местоживеене.

Digitized by Google

За това как идейно-възпитателната работа по местоживеене се отплаща за грижите към нея бих желал да приведа един пример. Много бариери трябваше да бъдат разчупени и премахнати, за да се убедят хората, че бързото изграждане на града може и трябва да стане с участието на всички заедно и на всеки поотделно. Сигурно ще бъде скучно да разказвам за многото срещи, разговори за разясняване стойността и значението на партийния повик строителството да се превърне във всенародно дело, затова ще посоча крайния резултат: тръгнахме от решението всеки трудоспособен гражданин да даде 5 трудови дни в строителството и благоустрояването и стигнахме дотам, че сега градският комитет на Отечествения фронт може да каже — готови сме да подпишем договор с градския народен съвет за изграждане с помощта на населението определени обекти. По този начин сега се строят магазини и ресторант в село Михилци. По този начин ще бъде разширена търговската база в с. Миромир и кв. „Момина баня". По този начин се извърши частично водоснабдяването на кв. „Момина баня". Всеки може да си представи каква работа е извършена, за да осъзнаят онези, които затваряли вратите на домовете си с думите: „Затова има градски народен съвет, строителна организация", да приемат с убеденост една такава отговорна задача и да я материализират.

В подобна светлина могат да се открояят и редица прояви и инициативи по местожителството, свързани с борбата за утвърждаването на нов бит и душевност у хората, които воюват за комунистическо, класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание. Много положителни неща могат да се кажат за работата с отделните домакинства, за диференцирания подход към тях. Но идейно възпитателната работа е задължение, за което трудно може да се каже — изпълних го. Животът поставя непрекъснато нови проблеми. Радващо е, че пътят е верен, че сега обхватът на хора и проблеми е по-широк и от резултатите на делничната работа се раждат празници на жителите на нашия град.

Димитър ПОПОВ
първи секретар на ГК на БКП—Хисар

ДОБРИ ТРАДИЦИИ

Градският комитет на Отечествения фронт в Асеновград разбира и оценява изключителното значение на идейно-възпитателната работа по местоживеене като важно условие за по-нататъшното укрепване на политическото единство на населението за нравственото извисяване на личността. През последните няколко години съвместно с градския съвет на българските профсъюзи търсим по-резултатна форма на работа по местоживеене.

Целта, която си поставихме, бе организаторската и преди всичко възпитателната работа от предприятията, от трудовия колектив да се свързва и да продължи в кварталите, там където живее по-голямата част от колектива. Разбира се, като всяко ново нещо тук не всичко се прие изведнъж. Имаше ръководители, които смятаха, че работата в трудовия колектив няма нищо общо с работата на кварталите, че въпросите, които вълнуват трудовите колективи, не могат да намерят отклик в кварталите. Изпускаше се един съществен въпрос, който Февруарският пленум на ЦК на БКП бе категорично поставил — да се внася ново съдържание в идейно-възпитателната работа, да се работи за създаване на здрав социално-психически климат по местоживеене. В изпълнение на тези нови изисквания градският комитет на Отечествения фронт и градският съвет на българските профсъюзи приеха съвместни мероприятия за укрепване връзките между кварталните организации на Отечествения фронт и трудовите колективи. За тази цел всички квартални комитети на Отечествения фронт сключиха с профкомитетите на предприятията договори за съвместна работа по местоживеене, за сказване на взаимна помощ и сътрудничество. Съвместната работа допринесе много за разнообразяване и подобряване на класово-партийното, патриотичното и трудовото възпитание на населението. По-конкретно стана съдействието на Отечествения фронт за осъществяване задачите на отделни трудови колективи. Така например стана традиция да се организират вечери на трудовата слава в кварталите, в низовите организации на Отечествения фронт, които се отличават с качествата си на силно вълнуващи, дълбоко емоционални тържества. И това е така, защото цялата квартална общественост се среща с пърженците от предприятията, с рационализаторите, с орденоносците, които за съжаление малко или почти не се познават извън трудовия колектив. Тези герои на труда и пърженци в производството нямат, така да се каже, обществена признателност в квартала, често тяхната трудова слава не достига до местата, където живеят те. Тези тържества се превръщат в събития за квартала. На тях присъствуват представители от трудовия колектив, съкварталци, близките на герои на труда. Редят се топли думи за знатния труженик, възхвали, които мобилизират за нови дела. Обикновено тези вечери и чествувания се превръщат в многолюдни събрания, на които присъствуват хора от различни възрасти и по друг повод едва ли бихме ги събрали. Възрастните посрещат с удовлетворение признателността, у младите се възпитават чувства на любов към труда и професията.

Вниманието към личността на пърженците в производството намери и една друга форма на изява при нас. Подреждаме алеи на пърженците, с фотоси на пърженци, живеещи на територията на квартала,

Digitized by Google

поставяме портретите им в клубните помещения.

Ние се стремим съревнованието като форма на възпитание и средство за постигане на по-висока трудова активност да излезе от рамките на предприятието и неговият дух да обхване и трудещите се по местоживеене. Не е без значение за първенците дали личните им постижения в труда ще се знаят и от съкварталците, от хората в жилищния блок, в който живеят. В началото на всяка година отчитаме съревнованието с шефствуващите предприятия. Наред с награждаване на първенците в производството награждаваме и активистите на Отечествения фронт. По този начин в една форма изявяваме значението и на труда в производството и в обществените организации. Съвместната ни работа се обогатява с нови инициативи. Всеки път в навечерието на Първи май, на други празници и по повод на важни събития в живота на завода представителни групи от кварталната организация на Отечествения фронт посещават трудовите колективи и приветствуват работниците. Съвместно с шефствуващите предприятия се организират огньове на българо-съветската дружба, посветени на бележити годишнини и исторически дати. Участвуват работници отечественофронтовци от кварталите, каним съветски граждани.

Интересно протичат и съвместните чествувания на патроните на кварталите и предприятията. В цялостната им подготовка активно участвуват профорганизациите от шефските предприятия. Работниците се запознават с живота и дейността на местните герои, подпомагат други инициативи, свързани с изучаване на героичното минало. Трайни следи оставят и съвместни излети, екскурзии до исторически места. Дълго живеещите в „Червения квартал" ще помнят излета до историческата местност „Свети Кирил". Заедно с тях бяха и трудовите колективи от завод „Асенова крепост", от Тютюневия комбинат, от Карбидната фабрика и др. Отначало това бе инициатива с ограничено участие, после тя се утвърди като общоградска.

Връзките между организациите на Отечествения фронт и трудовите колективи се изразяват и в провеждането на мероприятия, които подпомагат изпълнението на производствената програма на предприятието. Така например през време на кампаниите към Винзавода, Тютюневия комбинат, Аграрно-промишления комплекс се изграждат работни групи от шефствуващите квартални организации, които оказват помощ за изпълнението на приетите обещания от трудовите колективи.

Съвместно с ръководствата на предприятията се решават също така и други въпроси, свързани с хигиенизирането и благоустрояването на населените места, за техния приветлив и културен вид, за подобряване на клубната база, на бита, които имат пряко отношение към възпитанието на хората. Положително се отразиха в нашата работа по квартали и поръченията от профорганизациите към работниците за тяхната работа в квартала. Чести са срещите на отечественофронтовците с директорите, с партийните секретари, с инженерите и първенците в труда от предприятията. На тези срещи се споделят успехите и трудностите по изпълнение икономическата политика на Партията, пътищата за преодоляване на трудностите. Съвместно с градския съвет на професионалните съюзи създадохме клубове по интереси. Сега в града е организиран специален университет по правни знания, университет за педагогически знания с родителите, школа за естетически вкус с жените и пр. Това са форми на идейно-възпитателна работа по местоживеене с голям ефект, отговарящ на интересите на хората.

Опитът показва, че всички тези мероприятия са с голямо емоционално значение, тъй като личността на човека се обгражда с внимание, видима е грижата към нуждите на човека, към стремежите му. Близката и далечна цел на нашата организация е да превърнем съдбата на отделния работник от трудовия колектив в съдба на целия квартал.

Надя ДГМИРЕВА
председателка на градския комитет
на Отечествения фронт в Асеновград

СЪВМЕСТНА РАБОТА

Профкомитетът при Машиностроителния завод в Сопот години наред съчетава значителна част от своята дейност с дейността на отечественофронтовските организации в града и района, дело полезно и със значителни предимства с оглед на ефективността на нашата работа и свързване на идеологическата дейност с потребностите на живота. Повечето от нашите съвместни инициативи протичат по предварителна договореност, най-вече това се отнася за системните и дългосрочните мероприятия. Така например през 1970 г. по инициатива на заводските ръководства на Партията и обществените организации, от една страна, и на общинския народен съвет и отечественофронтовския комитет в с. Войнягово, от друга, бе подписан договор за съвместна работа. Оттогава досега ние сме винаги добре дошли на територията на с. Войнягово, а те — в нашия завод. Договорът обвързва двете страни със задължения. Наши колективи поеха шефство над лобните места в околностите на селото и над музея, построен в чест на героичните борби на населението против фашизма и капитализма.

Колко вълнуващи мигове сме изживели пред паметната плоча на Коста Митев (Карамфил), изработена от сръчните ръце на наши майстори. С наша помощ

Digitized by Google

бяха възстановени много огради и съоръжения, оформящи центъра на селото.

Няма случаи от подписването на договора досега (а той ежегодно бива възстановяван) да не сме поздравявали общинския комитет на Отечествения фронт, ръководството на училището по повод бележити дати. Със същата отзивчивост ни отговарят и те. По повод на забележителни събития от живота на работническия колектив: деня на машиностроителя, деня на загиналите в борбата против фашизма и капитализма, конференции, осмомартенски тържества, други бележити годишнини, при нас идват самодейни състави от селото и училището. По този начин те внасят свежест в нашите мероприятия.

Според нашите възможности подпомагаме материалната база на училището. Заводският профкомитет отпусна 5000 лв. за оборудване на спортна площадка. Част от тази сума даде живот и на научно-техническите кръжоци, изградени в училището. Дадохме още една фрезмашина и един струг, необходими за техническо обучение. Техническата работилница оборудвахме с шлосерски тезгяхи и почти всички нужни пособия. Помогнахме с 450 м силов кабел за захранване на пионерския лагер „Кулата" с електрически ток, вложихме 46 доброволни трудодни. Доволни са другарите от с. Войнягово, но и нашите работници са доволни. По настояване на ръководството на Отечествения фронт в селото през летния сезон деца на нашите работници летуват в пионерския лагер „Кулата".

Сравнително добро развитие получиха взаимоотношенията ни с трети район на Отечествения фронт в Сопот. Нашите работници вземат участие в благоустрояването на района. Както във Войнягово, така и тук всички паметни плочи на загиналите в борбата против фашизма и капитализма са изработени със съдействието на завода.

В този район се намират и детските ясли, където са настанени децата на 28 наши работници. Инструменталчиците от завода изработиха детски пързалки, люлки, клемушки, катерушки и много други.

Не сме забравили и основателите на инструменталното производство и нашите най стари майстори, сега пенсионери и активисти в Отечествения фронт. Техните портрети са на лично място в заводския клуб, а имената им са вписани в почетната книга на завода. Често ги каним на наши ритуални вечери, които организираме по различни поводи.

Независимо от напрегнатата производствена програма нашите работници с готовност се отзовават на всички инициативи на Отечествения фронт и градския народен съвет в Сопот. Оценява се нашата помощ и за новостроящия се лифт, който е ценна придобивка за града и по време на розобера или в прибирането на други селскостопански култури.

Нашите възможности позволяват по-широко участие в мероприятията на отечественофронтовските организации в града. Договорили сме се да оценим досегашната работа и да предвидим нови инициативи, които ще дадат живот на по-нататъшната ни съвместна дейност.

Койчо АПОСТОЛОВ
председател на профкомитет
в Машиностроителния завод — Сопот

РЕЗУЛТАТНИ ИНИЦИАТИВИ

Общинският комитет на Отечествения фронт в Ръжево Конаре насочва своята дейност към: укрепване на низовите организации; разгръщане на самоинициативата и самодейността в тяхната работа; повишаване ефективността и качеството на мероприятията. Разбрахме, че качеството на нашата работа зависи, така да се каже, от качествата на кадрите, на които е възложено да работят в низовите организации, от тяхната марксистко-ленинска подготовка, от умението им да разбират дълбоко партийната и държавната политика и да воюват за нейното изпълнение, да възпитават масите в комунистически дух, да притежават високи морални качества и с личния си пример да увличат масите за изпълнение на поставените им задачи. Със съдействието на първичните партийни организации 42 комунисти — предимно млади хора, с високо образование, добра подготовка и опит в работата с хората, бяха изпратени с поръчение в Отечествения фронт. По-късно се установи практиката ежегодно партийните бюра и първичните партийни организации да приемат преценки за изпълнение на тези поръчения.

Марксистко-ленинската подготовка на кадрите на общинската организация на Отечественения фронт се извършва предимно в учебните звена на Партията; чрез мероприятията на дружество „Георги Кирков"; беседи и срещи с отговорни партийни, стопански и административни ръководители от общината, от окръжните ръководства на обществените организации по актуални въпроси на вътрешната и международната политика на Партията.

Особено внимание отделяме за изучаване на положителния опит. Поддържаме редовни връзки, разменяме информации, организираме понякога посещения с общинските комитети в Церетелево, Старо Железаре, Тополово, Дълбок Извор, градския комитет в Брезово от окръга, с Долно Езерово, Бургаско, Тенево, Ямболско, и Долни Дъбник, Плевенско.

Идейно-възпитателната работа в низовите организации на Отечествения фронт получи по-нататъшно подобрение със създаването и широкото използване на единния агитационен апарат. В него са включени партийни, стопански и административни ръководители и специалисти от об-

Digitized by Google

щината. Низовите организации съставиха тематични планове за четири години. Съобразно своите задачи те определят темата и агитатора за политико-разяснителните мероприятия. Така на низовите организации се осигуряват добре подготвени и специализирани докладчици. Агитационният апарат се използва още и за проучване и формиране на общественото мнение, за получаване на първоначална информация.

Друга форма за привличане на ръководните кадри в разяснителната работа са срещите на въпроси и отговори, които низовите организации правят периодически.

Под ръководството на общинския партиен комитет разработихме комплексна програма за разучаване, разясняване и изпълнение на конгресните материали и решенията на Юлския пленум на Централния комитет на БКП.

За разширяване самоинициативата на низовите организации общинският комитет е насочил своето внимание главно към изпълнение на социално-икономическата програма на общината. Всяка година в низовите организации разясняваме народностопанския план, плана за социално-икономическото развитие на окръга и на общината. За изпълнение на тази задача привличаме към дейно участие ръководните кадри и специалистите. Направените предложения и допълнения обсъждаме на съвместни сесии и пленуми.

В резултат на добрата агитационно-разяснителна дейност, извършена от низовите организации, незаетите в производството — пенсионери и домакини, дадоха 11 280 трудодни в помощ на селското стопанство. Сравнително добри резултати постигнахме при изпълнение на 61 постановление на Министерския съвет. Годишният план за месото още към 1 ноември м. г. е изпълнен 131 на сто и за млякото — 91 на сто. Общината предаде средно по 138 кг месо и 332 литра мляко на домакинство.

В благоустрояването и хигиенизирането по инициатива на низовите организации широко се поде починът „Всяко домакинство със свой принос за създаване на културна и приятелска обстановка в домакинствата и селищата". В това отношение по-интересни инициативи са: ежегодни празници на цветята; прегледи за най-добре благоустроен и хигиенизиран дом; подържане на постоянна хигиена в дома и уличното платно и др. Общината ни се намира на първо място в окръга по благоустрояване и хигиенизиране и е носител на юбилейното и преходно знаме на окръжния народен съвет.

Други инициативи са насочени към повишаване трудовата активност на населението. Низовите организации провеждат вечер на трудовата слава, вечер на първенците в труда и ученето, портретна вечер на изявени производственици, вечер на основателите на ТКЗС, вечер на орденоносците и др.

За класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание търсим и прилагаме по-съдържателни и емоционални форми. С особен интерес се приемат срещите на низовите организации с членове на клуба на бойците против фашизма и капитализма от Пловдив. С клуба подписахме договор за взаимопомощ. През 1975 година между отбори на низовите организации проведохме викторина: „Познаваш ли героичното минало на родния край". Състезанието предизвика небивал интерес и оживление сред младите и възрастните. С по-високо качество организираме тематичните вечери и разговори като: „Ние и новото време", „За социалистическото отношение към труда и обществената собственост", „Семейството и комунистическото възпитание на децата", „Младото семейство", „Вечер на войнишката майка" и др.

Низовите организации продължават и една традиция — екскурзии и походи из страната, до исторически места, до социалистически строежи, посещения на музеи и театри и др. Подобри дейността си и народният университет. Докладчици са предимно изтъкнати партийни и стопански ръководители, специалисти, представители на творческата интелигенция. Основните теми допълваме с: изложби на битова тъкан и бродерия, фототабла, витрини, модно ревю, изпълнения на художествената самодейност. Нашите слушатели са се срещали с поетесата Станка Пенчева, поета Давид Овадия, изтъкнатите педагожки Зоя Киприлова, Данка Чичикова и Данка Георгиева, инж. Бакалова, специалисти от техникума по обществено хранене, архитект Въжаров от Центъра за битова естетика в София и др.

За разширяване и задълбочаване проявите на българо-съветската дружба освен кинолекториите и тематичните разговори, срещите със специалисти и работници, учили и работили в Съветския съюз, низовите организации уреждат вечери със съветски граждани, гостуващи в страната ни.

Усилията на общинската организация на Отечествения фронт в Ръжево Конаре сега са насочени към повишаване трудовата активност на отечественофронтовците от общината за достойно изпълнение решенията на XI конгрес на БКП и на Юлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, за достойно посрещане VIII конгрес и 35-годишнината от основаването на Отечествения фронт.

Стоян ИВАНОВ

председател на общинския комитет на Отечествения фронт — с. Ръжево Конаре, Пловдивско

Digitized by Google

РЕДНО ЛИ Е?

В изложението си до редакцията Атанас Кръстев Траянов, живеещ на ул. „Баба Илийца“ 42, София съобщава за някои слабости, които се допускат в техния квартал. Между другото той пише: „Другарката Радка Златева е избрана за член на партийното бюро на кварталната първична партийна организация, без да е неин член . . .“

Какво се установи?

Грубо е нарушен Уставът на БКП!

Истина е, че Радка Златева членува в друга първична партийна организация, а от две години е избрана за член на партийното бюро в квартала. Обясненията са — това е направено с цел да се укрепи кварталният комитет на Отечествения фронт, където тя била издигната за негов председател. Забравили обаче, че било редно тя веднага да се зачисли в кварталната партийна организация. Това не е станало. Защо? На няколко пъти този въпрос бил поставен, но явно, че не е доведен докрай. Оставили тя да решава, тъй както на нея е изгодно. Партийното бюро не намерило сили в себе си да я застави тя да изпълни изискванията на Устава на БКП. Случаят е известен и на районния комитет на Партията. Редно било той да се намеси по-активно и своевременно да реши въпроса.

Какви са последствията от нарушаването на партийния устав?

Радка Златева се почувствувала вън от контрола на партийното бюро и на първичната партийна организация. Това пък довело до някои неправилни нейни действия. В редица случаи тя сама решавала въпросите, дори и от името на партийното бюро, без да го уведомява за онова, което върши. Да се подкрепим с факти.

По време на изборите дава характеристика на даден младеж за извършена добра работа от името на партийния секретар, без последният да е уведомен за това.

Изпраща рапорт до градския комитет на Отечествения фронт без знанието на партийното бюро.

На какво се дължат тези слабости?

Преди всичко те са резултат на някои пропуски в комунистическото възпитание на Р. Златева. Комисията, която е извършила проверка по отправените сигнали, намира, че у нея има главозамайване от постигнатото в кварталната организация на Отечествения фронт. Винаги тя се стремяла да изтъкне себе си и с това създавала реакция от страна на комунистите и безпартийните.

Но само Златева ли е виновна за допусканите слабости?

Не бихме могли да отминем и вината на партийното бюро. В крайна сметка комунистите са избрали него да ръководи цялостната политическа дейност в квартала. В случая то позволило отделен негов член да се чувствува над всички. И не застанало на мястото си, не потърсило отговорност на Златева, не я заставило да влезе в пълен крак с уставните изисквания, да спазва колективността в работата.

У някои има опасения, че ако Р. Златева не бъде председател на секционния комитет на Отечествения фронт, щели да настъпят сътресения. Чудно! А нима с допуснатите от нея слабости не се получава по-голяма вреда?

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

И НЯМАТ СВЪРШЕК...

Ти беше на двадесет и една година. Възрастта на студентската младост.

На двадесет и една година ти стана име на една улица, на едно читалище, на една бригада...

Чета обвинителния акт срещу убийците ти. Срещу убийците на най-свидните чеда на моя град.

„...Плевенската област още трепне в ужас при спомена за зверските убийства на Коста Златарев, на Васил Топалски, на Мара Денчева... за умъртвяването с отровна инжекция на Лиляна Бърдарова. За всички тези злодеяния са виновни и следва да отговарят..."

„На 15 септември 1922 година се роди Лиляна — последното дете на моите родители. Не стигаше гориво за стопляне и изкъпване на детето, но майка го притискаше до гърдите си, мечтаеше за светлото му бъдеще." Това са думи на сестра ти София.

А ето и думите на твоята бойна другарка Верка Димитрова:

„На 9 септември 1944 година отрядът ни влезе в Плевен. Между многото посрещачи едни от първите бяха потънали в черно, сълзи и радост петте майки — кака Симеонка, майката на Цветан Спасов, кака Ана, майката на Ленко Мишев, кака Веса, майката на Георги Петров, баба Катя, майката на Слави, и кака Пенка Бърдарова. Тя се хвърли плачешком към мене, прегърна ме с думите: „Верке, ти остана жива и се върна, но Лилка никога няма да се върне".

Ти си била добра дъщеря — такава те помнят хората, с които си живяла — ученолюбива, трудолюбива, хубава. Само дето нямало средства да учиш и си чистила цяла година яйца в склада на братя Филипови, за да спестиш някой лев и се запишеш в гимназията. И твърде често, когато майка ти се блъскала по чуждото, е нямало какво да сготвиш, какво да замесиш, та си вземала чужди шев или плетиво.

Можеше ли майка ти да те опази за себе си, когато по вашата улица много бяха децата като тебе, които нямаха хляб и не можеха да отидат на училище.

„Беше 22 май 1942 година — ми разказа веднъж твоята съученичка Мария Атанасова. — Оставаха няколко дни до завършване на гимназията, живеехме в някаква тревога и страх, когато в стаята влязоха директорът и двама цивилни. Огледаха изтръпналите ни редици и отведоха Лиляна. Друг път в края на годината тя и покойната сега народна артистка Катя Попова винаги ни пееха. Сега беше тихо. После узнахме, че в полицията Лиляна не е издала никого от тези, с които работеше в Ремса."

...А ти си продължавала своята песен и в мазетата на полицията между два разпита. Бетховеновата ода на радостта е кънтяла в подземието и очите на арестуваните са били радостни. Но ти вече знаеше, че само с песен не може да се воюва срещу палачите. И когато отново те потърсиха, твоите песни вече слушаха новите ти другари — партизаните.

* * *

Майките в президиумите.

Всички сълзи вече са изплакани. Всички думи пред историята — казани.

Срещна ни в село Коевци баба Съба Енева — сама-саменичка пред бялата си къщичка. Със снимките на четирите си деца и на своя стопанин, с черните си дрехи на окачалката, по които нямаше вече място за ордените на народната признателност. И ни запя баба Съба песента, дето я е пяла на Лондонското летище като делегатка на световния конгрес на мира. Запя, прегърнала с едната си ръка разплаканата баба Пенка Бърдарова, а с другата, бършейки сълзите от самотните си очи.

Две майки, надживели децата си, се срещаха за първи път и нямаше нищо повелико от тяхната сестринска прегръдка.

Вече пред къщата с мраморната плоча, на тръгване баба Пенка продума: „Исках да те видя и те видях. Бих искала пак да се срещнем, Събо Аз дойдох у вас със сина си, имам и жива дъщеря, а ти..."

Минаха не минаха три години и вестниците съобщиха, няма я вече майка Съба

Digitized by Google

Енева. А в ушите на баба Пенка Бърдарова все звънят нейните думи пред мраморната плоча с имената на петимата Еневи: „Няма да умра, напук на враговете, сестро".

* * *

И стиска баба Пенка Бърдарова мъката между зъбите си. Ден след ден... Времето прибавя все нови бръчки по красивото й лице и косите й вече са съвсем бели. Среща деца с румени бузки и им разправя за Лилето. Уж всички те, тези деца, са и нейни, а самотата все повече обгръща отмалялото й сърце. И все по-дълго си мисли баба Пенка Бърдарова за какво този хубав днешен живот й отреди толкова дълги-предълги години — да надживее своята Лилка.

— Мъжа ми го убиха в Ниш — им разправя за кой ли път баба Пенка, — когато се роди синът. Даваха на войнишките жени дажби. по двеста грама сирене, двеста грама олио и двеста грама кашкавал — за месец. Синът ми стана на четири години, когато се задомих за Петко Бърдаров. Арестуваха го често, не му даваха обущарски материал. За противодържавна дейност ни интернираха в село Подем. Там живяхме осем години, там Софка и Лиляна ходеха на училище.

* * *

Майките в президиумите.

...Сгушени в изтънелите си палтенца, ушити от обърнатите бащини балтони, спрели край белия гроб на Цветан Спасов, ние слушахме с вледенени сърчица разказа на баба Симеонка за полицейските хрътки, за сините белези по гърба и лицето на коларя — нейния мъж. За широко разтворените очи на невръстния й кудрокос син...

И отново баба Пенка Бърдарова:

„...Мъжа ми, докато бяхме в Подем, често го биеха. Идваха у дома по цяла рота войници, тормозеха ни. Когато се върнахме в Плевен през 1937—1938 година, децата продължиха да учат. В къщи започнаха да идват нелегални. Крих един от Слатина, Ловешко — Тодор Митев. Заключа го в стаята и отивам да копая на лозе. Две седмици го крих. От Врабево бяха двама: Мико Йонков и Радой Василев, те престояха у нас осемнайсет дни. Крила съм и Марко Иванов от Ловеч, и Божин Чулев от Згалево. Лилето беше секретар на Ремса и правеше събрания в къщи, а аз стоях на пост отвън. Така, докато стана нелегална..."

После в семейството на обущаря идват тръпнещите изгарящи часове на тревогата. Идва вестта: в ловешката полиция зверски е умъртвена младата плевенска партизанка Лиляна Бърдарова

Аз видях последната й снимка в полицията — на нея Лиляна няма нищо общо със снимката от ученическите й години, позната ни от албума на жертвите на фашизма от нашия край. Ваклите очи са затворени, угасени от страшна болка. На гърдите й се чернееше огромна рана. На голия под лежи жена на неопределена, страшно голяма възраст, лежи сгърчена от преживения ужас на предателството, на мъченията. Една снимка, пълна с покруса.

Как ли е преживяла тая снимка майката? Дали не е проклела тогава часа на своето раждане: преживяла смъртта на две невръстни деца, тя беше обречена да преживее насилствената, нечовешката смърт и на третото си чедо. Въз възрастта му, когато трябваше да го задоми, да се радва на внуче. Да се радва на неговата песен.

Песен ли?

...В къщата на Ленко Мишев баба Ана вече беше предала на черната земя своя светъл син.

...В къщата на коларя баба Симеонка преглъщаще сълзи с тревожно предчувствие.

...В къщата на Бинка Парашкевова...

...В къщата на Гъркови...

* * *

Майките в президиумите. Всички сълзи вече са изплакани всички думи пред историята — казани. Насаме — със своите мраморни деца, те има толкова много да си казват на сбогуване.

...Векове да минат. все пред очите на този живот ще е сестринската прегръдка на баба Съба Енева от село Коевци и баба Пенка Бърдарова Все ще ечи, напук на враговете, треперливата песен на баба Съба за българската майка и за нейните соколи, за Партията и за мира, дето я пяла на Лондонското летище. И ще текат от самотните очи на майките тежки пречистващи сълзи.

И нямат свършек нашите сили.

Спаска ГАЦЕВА

Digitized by Google

КРЕПНЕ РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ЧКП

Проблемът за повишаването и укрепването на ръководната роля на Партията съвсем естествено е централен проблем и пред списанието на ЦК на ЧКП „Живот страни" („Партиен живот"). То излиза два пъти месечно, или общо 24 книжки годишно. Тук спираме вниманието на читателите на нашето българско списание „Партиен живот" върху тази много важна страна в опита на ЧКП чрез преглед по страниците от братското чехословашко списание през 1976 година.

I

Опитът и на ЧКП от последните години убедително потвърждава, че въпросът за партийното ръководство, за **постоянното засилване на ръководната роля на Партията** е от решаващо и жизнено значение за нея като революционен авангард на работническата класа и движеща сила на обществеото развитие на страната.

От няколко години насам, особено след XIV конгрес на ЧКП (1971 г.), който дословно подчерта, че „историческата неизбежност на ръководната роля на Партията се засилва с новите задачи и потребности при изграждането на социализма", целият партиен печат в Чехословакия включително и сп. „Живот страни" публикува редица **теоретически** разработки по този проблем. Поредица теоретични статии списанието помести и около XV конгрес на Партията, който се проведе в началото на април 1976 година. В тях се подчертава, че изграждането на развито социалистическо общество — задача, поставена от XV конгрес на ЧКП — е немислимо без всестранното засилване и задълбочаване на партийното ръководство на всички обществени процеси на творческото осъществяване на тази вдъхновяваща перспектива.

А такава роля може да изпълнява само партия от ленински тип, здрава и монолитна, въоръжена с марксистко-ленинското революционно учение, непрекъснато овладяваща ленинския стил на работа, бдяща за чистотата на своите редици, придържаща се към демократическия централизъм като основен принцип на партийного строителство. „Ръководната роля на Партията днес повече от когато и да било досега налага тя да усъвършенствува постоянно формите и методите на работа, последователно да задълбочава идейното, организационното и действеного единство на своите редове, да се свързва все по-тясно с трудещите се" — четем в уводната статия на предконгресната книжка на списанието „Революционната сила на комунистическия авангард" (кн. 8, с. 3) В нея се подчертава, че особено важна роля за укрепване на марксистко-ленинския характер на Партията, за задълбочаване на нейната ръководна роля и за израстването ѝ като могъща политическа сила са изиграли решенията на XIV конгрес на ЧКП. Сега ЧКП обединява повече от 1 382 000 членове и кандидат-членове. В цялата страна действуват 43 506 първични партийни организации, които гарантират ръководната роля и влиянието на Партията в политическата, икономическата и културната област. Постоянно се засилва притегателната сила на Партията. Между четиринадесетия и петнадесетия конгрес в нея са встъпили близо 340 000 кандидати и 180 000 нови членове. За първи път от 23 години насам е спряна тенденцията към намаляване на броя на работниците в Партията и сега техният относителен дял постоянно расте — повече от 62 на сто от приетите нови кандидати са работници.

В редакционната статия „Ролята и задачите на марксистко-ленинската партия" пък се припомня формулировката на XV конгрес на ЧКП, че най-важното условие за повишаването на ръководната роля на Партията е последователното прилагане на ленинския стил на нейната работа. Изрично се подчертава необходимостта тя „никога да не изпуска изпредвид такива изисквания като научния и комплексен подход към обществените процеси, колективността, системния контрол, принципната кадрова политика, критиката и самокритиката" (кн. II, с. 7).

В поредицата материали за ръководната роля на Партията особено се откроява статията „Нарастването на ръководната

Digitized by Google

роля на ЧКП и провалът на нейните ревизионистични критики" (кн. 13, с. 31) от проф. Франтишек Хавличек. В нея авторът подчертава констатацията на XV конгрес, че успешното движение на социалистическото общество в Чехословакия напред става възможно благодарение на нарастването на вътрешната сила, на единството и дееспособността на Партията, на задълбочаването на нейната ръководна роля в обществото и укрепването на марксистко-ленинския й характер. На тази основа и съвсем закономерно XV конгрес постави много сериозно задачата за разработването на въпросите на Партията, на въпросите за задълбочаването на нейната ръководна роля и подчерта значението на документа „Поуки от кризисного развитие в Партията и обществото след XIII конгрес на ЧКП" (приет на Декемврийския пленум на ЦК на ЧКП през 1970 година).

В тази връзка проф. Хавличек разобличава десните ревизионисти, които атакуваха и атакуват ленинското учение за Партията и нейната ръководна роля. Кои са тези теоретици и критици? — След разобличаването на ролята на „Свободна Европа" мнозина от тях се оказаха платени агенти на империалистическите разузнавания. При това положение с цялата си сериозност стои въпросът за засилването на идеологическата борба срещу апологетите на умиращия капитализъм. Следователно — заключава авторът — в съвременните условия пред чехословашките партийни теоретици стоят две много важни задачи: първо, да продължат да разработват въпросите за пътищата за засилване на ръководната роля на Партията; второ, още по-всестранно да разработват въпроса за обективната закономерност на засилването на ръководната роля на Партията, като това се прави в полемика с буржоазната идеология. Двете тези задачи са взаимно свързани една с друга.

Демократическият централизъм е ръководен принцип на организационното изграждане и на всестранната дейност на марксистко-ленинската партия. Изградена на основата на този принцип, Комунистическата партия се утвърждава като здрав и монолитен организъм, способен да осъществи своята историческа мисия да ръководител на обществото в изграждането на социализма и комунизма. Затова не случайно този принцип винаги е бил прицелна точка и на атаките на врагоете на Партията. Това с пълна сила важи и за ЧКП, която в това отношение извлече ценни поуки от събитията в страната през 1968—1969 година. В редица важни документи, които ЦК на ЧКП под ръководството на нейния генерален секретар др. Густав Хусак прие след 17 април 1969 г. се подчертава изключителното значение на този ръководен принцип. Не случайно и сега, преди и след XV конгрес на ЧКП, партийното списание „Живот страни" посвети на въпроса за демократическия централизъм две статии. Автор на статиите е Ярослав Кокеш, член на редколегията на списанието. В първата от тях „Основен принцип в партийното строителство" (кн. 4, с. 24) той напомня, че този принцип е бил положен в основите на Партията още от Ленин и че той е бил винаги обект на спекулации от страна на враговете на комунизма. Днес спекулациите на буржоазните идеолози със свободата и демокрацията в Комунистическата партия съвсем недалновидно се подемат от десните ренегати и опортюнисти от типа на Фишер, Гароди и редица чехословашки ревизионисти и ренегати, които дори и сега, когато са изхвърлени на бунището на историята, продължават да нападат този основен принцип и настояват за свобода на фракциите не само в идеен, но и в организационен смисъл, като правеха това и по време на неотдавнашната криза в желанието си да омаломощят Партията и да провеждат своите контрареволюционни планове и замисли под прикритието на борба за „демократизация на ЧКП". Във втората си статия — „Демократическият централизъм — единство на два принципа" (кн. 16, с. 24) Кокеш се връща на същия въпрос и в още по-подчертан теоретичен аспект изтъква, че демократическият централизъм е ръководен принцип не само в строителството и дейността на Комунистическата партия, но той лежи в основата и на обществените организации, в цялата обществена и държавна система на социализма в Чехословакия. Авторът се спира на въпроса за последователното съобразяване с изискванията на този принцип.

Въпрос от първостепенно значение за всяка марксистко-ленинска партия е въпросът за нейния **членски състав.** Особено актуален за ЧКП той стана след 1969 г. Такъв продължава да е и в светлината на последния й конгрес. Затова съвсем обяснимо е, че едното от двете основни решения, взето от втория пленум на ЦК на ЧКП скоро след XV конгрес, е решението за всестранното количествено и качествено подобряване на партийните редици. Наред с изводите от това решение списанието помести и своя редакционна статия: „Задачи от първостепенна политическа важност" (кн. 15, с. 7), в която се изтъква, че грижата за количественото и качественото подобряване на членския състав на Партията не бива да слиза от дневния ред. Трябва непрекъснато да се работи за възпитанието и политическото образование на новите членове и кандидати особено сега, когато в Партията като кандидати и членове влязоха много млади хора. Същото важи и за по-старите партийни членове. При всичко това трябва да се бди в Партията да се приемат хора, които със своята обществено-политическа и производствена дейност и с личните си качества са доказали, че са достойни за нея.

Изграждането на социализма, стопанското строителство в социалистическите страни е много важна и основна сфера на проявление на ръководната роля на марксистко-ленинската партия като управляваща политическа сила на обществото. Затова и **партийното ръководство на икономиката**

Digitized by Google

е най-важна функция, в която намира израз тази роля.

На тези въпроси „Живот страни" посвети редица материали както преди, така и след конгреса. Така в уводната статия „Програма за изграждане на развито социалистическо общество" (кн. 11, с. 3), в която се коментират приетите от конгреса Директиви за шестата петилетка, се подчертава, че поставената задача за изграждане на развит социализъм в Чехословакия е необикновено трудна и сложна.

В същата книжка е отпечатана и статията „Основни насоки и цели на икономическата политика на Партията" (кн. 11, с. 18) от Владимир Мичка, зав. икономическия отдел на ЦК на ЧКП, в която авторът изтъква, че една от главните задачи, неразривно свързана с изпълнението на петилетката, е повишаването на ефективността, особено в капиталното строителство. Висока ефективност и качество Партията трябва да се стреми да постигне и в цялата система на ръководство и управление на народното стопанство.

Въпросът за ефективността е обект и на други статии, кореспонденции и дописки от заводи и предприятия в рамките на цялата предконгресна кампания и след нея. Така например Едуард Подземни публикува специална статия по този въпрос (кн. 6, с. 49), в която убедително отстоява, че трябва да се води последователна борба за икономично използване на суровините, материалите, енергията и най-ценното богатство — работната сила.

Заедно със засилването на ролята на марксистко-ленинската партия в развитото социалистическо общество върви и процесът на повишаването на ролята на другите обществени организации — профсъюзни, младежки, женски и т. н. Затова пък и **партийното ръководство на всестранната активна дейност на обществените организации** е друга също така много важна област на проявлението на тази роля на Партията, която, без да ги измества и без да дублира тези организации, всестранно целенасочва и подпомага тяхната дейност.

И на тези проблеми ЧКП, а с нея и сп. „Живот страни" отрежда важно място. Така например в статията си „Задачите на профсъюзите след петнадесетия конгрес на ЧКП" (кн. 3, с. 11) секретарят на Централния съвет на профсъюзите в Чехословакия Бедржих Качирек обстойно се спира на повишаната съвременна роля на профсъюзите и едновременно изтъква, че сега пред комунистите, които работят в профсъюзите, стоят големи и отговорни задачи. Тези задачи изискват в профсъюзната работа да се включват нови десетки хиляди членове и кандидат-членове на Партията, за да се осъществява на практика засилването на влиянието и ръководната роля на ЧКП в профсъюзното движение и сред работническата класа.

Особени грижи ЧКП сега полага за младежта. Това намира отражение и на страниците на списанието. През времето, което обхваща този ни преглед, в него бяха поместени редица материали, от които се спираме само на две статии, а именно: „Новата генерация в работническата класа" (кн. 7, с. 42) и „Социализмът — за младежта и младежта — за социализма" (кн. 8, с. 42). Автор на втората е Юрий Вархолик, зам.-завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на ЧКП, а първата е написана също от него в съавторство с Франтишек Цонк.

В първата статия като твърде важен се изтъква фактът, че през последните години работническата класа в страната „се е подмладила" — в нея са навлезли голям брой млади хора. Сега в страната има над 1,6 милиона млади работници и младите работници (от 19 до 29 години) съставляват 65,4 на сто от всички икономически активни младежи. Затова върховните органи на Партията и държавата отделят голямо внимание на въпросите на професионалната подготовка и политическото класово възпитание на работническата класа.

На прилобивките, които социализмът даде на младежта, се подчертава във втората статия, тя отвръща с повишена социална и политическа активност. Така например почти 30 на сто от избраните през последните избори депутати в народните съвети и законодателните органи са млади хора. Политическата активност на младежта се проявява главно и в интереса й към членуване в ЧКП

II

Идеологическата работа на Партията е една от най-важните съставни части от цялостната партийна дейност.

Чрез своята идеологическа дейност Комунистическата партия работи постоянно за идейно-политическото възпитание на комунистите и на всички трудещи се.

„Идеологическата дейност на Партията и на всеки комунист в борбата за технически прогрес като главно звено в повишаването на производителността на труда има принципно значение" — се казва в статията „Изграждането на развит социализъм и идеологическата работа на комунистите" от Ярослав Кучера (кн. 14, с. 42). — Именно там, на работното място, се формира новият човек, което беше изтъкнато и в Отчетния доклад на ЦК пред XV конгрес на ЧКП, и затова там, в трудовия колектив, Партията трябва да съсредоточи цялата своя идейно-възпитателна дейност. Партията трябва постоянно да разяснява, че движението на чехословашкото общество напред към развит социализъм е невъзможно без развитието на интеграционните процеси в рамките на СИВ. В този смисъл Партията следва да утвърди у трудещите се убеждението, че интеграционните процеси представляват материалната основа на социалистическия интернационализъм като всеобщ принцип, който с нищо не противоречи на социалистическия патриотизъм.

Социалистическите страни начело със Съветския съюз се борят за разведряване и мирно съвместно съществуване. Но те, техните комунистически партии никога не са се отказвали и няма да се откажат от

Digitized by Google

идеологическата борба против империализма и неговите апологети — такава е основната мисъл в голямата статия на Милан Матоуш „Проблемите на идеологическата борба след конференцията в Хелзинки", (кн. 2, 3 и 4), с която „Живот страни" отговаря на онези, които биха искали да използват намаляването на международното напрежение в Европа и в света след Хелзинки за идеологическа диверсия против реалния социализъм и марксизма-ленинизма като научна основа на неговите победи.

Едно от оръжията на антикомунистите против резултатите от конференцията в Хелзинки и против социализма и комунизма въобще е твърдението им, че в социалистическите страни се потъпквали основните човешки и граждански права и свободи, изтъква авторът. По такова клише беше написано например писмото на Лудвик Вацулик до генералния секретар на ООН, публикувано от буржоазния печат в началото на август 1975 г., няколко дни след подписването на документа в Хелзинки. Античехословашката и антисоциалистическата кампания продължи с разгласяването и на писмото на писателя Павел Кохоут до американския писател Артър Милър и до западногерманския писател Хайнрих Бьол. Този памфлет, в който Кохоут се оплаква от липса на свобода в ЧССР, се появи на бял свят, след като неговият автор току-що се беше завърнал от Швейцария, където му беше разрешено да отиде на премиерата на неговата пиеса „Рулетката", посрещната не особено похвално дори от буржоазната театрална критика.[1]

От всичко това следва — вади своето заключение авторът на споменатата статия Матоуш, — че против антикомунистите трябва да се води настъпателна идеологическа борба. На антикомунистическата пропаганда трябва всекидневно да бъде противопоставяна високоидейна наша, комунистическа пропаганда.

Важни моменти в живота и опита на братските комунистически и работнически партии намират също широко място в „Живот страни".

Периодът, който обхваща прегледа ни, беше време, през което стана събитие от огромна важност за международното комунистическо и работническо движение — състоя се Двадесет и петият конгрес на КПСС. На това събитие „Живот страни" отдели изключително внимание. Още в първата си книжка за годината то помести пълния текст на документа „Главни насоки на развитието на народното стопанство на СССР през 1976—1980 г.", който след това беше обсъден и одобрен от конгреса. По-късно списанието публикува голяма уводна статия „Велико единство между партия и народ" (кн. 4, с. 3), посветена на атмосферата на стоманено единство на съветския народ около неговата Комунистическа партия, в която протичаше подготовката за конгреса. Половината от книжка шеста също беше заета от материалите на XXV конгрес на КПСС, а в следващата след нея книжка намираме и уводната „Конгресът на Ленинова партия" (кн. 7, с. 3), в която се подчертава, че с решаването на въпросите от теорията и практиката на комунистическото строителство, на развитието на световния революционен процес и на борбата за мир КПСС заслужено е всепризнат, уважаван и любим авангард на цялото международно комунистическо и работническо движение. Освен всичко това във връзка с конгреса на КПСС списанието помести още много други материали: препечатки от съветския партиен печат, популяризиращи съветския опит главно в партийната работа, статии за чехословашко-съветското сътрудничество, за ленинизма като вечно живо учение и много други

През това време се състоя и XI конгрес на БКП. На конгреса на нашата партия „Живот страни" също посвети три статии: „Партийната организация — прототип на колектива" от Петко Русев (кн. 3, с. 55). „БКП в навечерието на своя XI конгрес" от Райчо Пишев (кн. 5, с. 56) и „Забележителен жалон в живота на България" от чехословашкия автор Ладислав Шкержик (кн. 8, с. 53), в която се излагат главните задачи на нашата седма петилетка.

През разглеждания период или малко по-рано станаха конгресите и на редица други братски партии. И във връзка с тях списанието излезе със специални статии или обширни информации за тяхната подготовка, протичане и приети решения.

С тези си материали редакцията на „Живот страни" твърде много допринася комунистите и с тях всички трудещи се в Чехословакия да се възпитават в дух на пролетарски и социалистически интернационализъм.

* * *

С решението на своя петнадесети конгрес Чехословашката комунистическа партия постави пред партийните организации и ръководства и пред всички комунисти, пред цялата страна и пред чехословашките трудещи се огромни задачи. Те могат да бъдат решени само под нейното вещо ръководство.

От този кратък преглед читателят се убеждава какъв сериозен помощник на Партията в реализирането на партийното ръководство е списанието на ЦК на ЧКП „Живот страни".

Стоил МОРТЕВ

---

[1] Вацулик и Кохоут са известни ревизионисти и ренегати, които играха неблаговидна роля по време на кризисните 1968—1969 година, а и по-рано. Вацулик е главен автор на известния контрареволюционен памфлет „Две хиляди думи", а Кохоут стоеше в челните редици на онзи „интелектуален елит", който се бореше против Партията. И двамата сега живеят свободно в Чехословакия. Бел. на авт.

Digitized by Google

СИЛАТА НА ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА В АРМИЯТА

Държавното военно издателство отпечата книгата „Главната цел" от генерал-полковник Кирил Косев — началник на Главното политическо управление на Народната армия, посветена на XI партиен конгрес.

Още в увода на своя труд авторът дебело подчертава огромното значение, което политическата съзнателност има за поддържането на висок морален дух в нашата народна армия. Именно високосъзнателният воин се отнася към задълженията си като към най-отговорна партийна и държавна задача. Важна роля за поддържането на висока бойна готовност у армията играе партийно-политическата работа. В основата на бойната готовност лежат високата политическа съзнателност, идейната убеленост на воините, безграничната им преданост към Комунистическата партия и народа, дълбокото разбиране на воинския дълг и личната отговорност за защита на социалистическото отечество (стр. 10 и 11).

Изхождайки от постановките на основоположника на съветската държава В. И. Ленин, от изискванията на Централния комитет на Българската комунистическа партия, от актуалните задачи на изграждането и защитата на зрялото социалистическо общество, в книгата си генерал-полковник Косев в широк план, панорамно разработва животрептящи проблеми от работата на политорганите, партийните и комсомолските организации за издигане бойната готовност на армията. Книгата съдържа шест глави, в които са обхванати почти всички страни от извършваната в армията активна, целенасочена, многостранна и резултатна партийно-политическа дейност. Съвсем естествено първите разработки са посветени на ръководството на БКП, като главен източник на силотеността и бойната мощ на армията. Разглеждайки лаконично историческия опит на нашата Партия във военното строителство, авторът подробно се спира на голямото и задълбочено внимание, което е отделено в Програмата на БКП на армията и отбраната, както и на усилията на бойците и командирите да оправдаят високото доверие. На основата на задачите, поставени в Програмата, генерал-полковник Кирил Косев разработва аргументирано въпросите за грижите, които Партията полага за усъвършенстъуване на политическото ръководство на армията, за издигане ролята и влиянието на политорганите и партийните организации, за подготовката на кадрите и непрекъснатото им въоръжаване с марксистко-ленинска идеология, военни знания и съвременни методи за водене на война, за по-нататъшното снабдяване и внедряване на армията със съвременна бойна техника, за интернационалното възпитание на воините. С примери и факти из армейското всекидневие авторът показва как командирите и политорганите, всички комунисти неуморно се трудят за изучаването, разясняването и внедряването в живота на армията на решенията на Партията. *„Партийните решения* — изтъква той — *представляват марксизъм-ленинизъм в действие. В тях е събрана теорията и практиката, разкриват се конкретните пътища и насоки за работа във всички сектори на нашия партиен и държавен живот, в това число и в Българската народна армия" (стр. 64).*

Доказвайки във втората глава — „В авангарда за висока бойна готовност на войските", че бойната готовност е връх на военното майсторство, генерал Косев акцентира върху непосредствените задачи на партийно-политическите звена, по всестранната подготовка на воините, за да могат те отлично да владеят оръжието, техниката, тактическите прийоми и методи на воюване.

В книгата пълноценно са разработени и проблемите на идеологическата работа като мощно средство за издигане на бойната готовност на Българската народна армия, функциите на армейския Комсомол в това отношение, както и ролята и мястото на социалистическото съревнование като изпитан метод за всестранната подготовка на воините. Специална глава е посветена на партийно-политическата работа за под-

Кирил Косев, Главната цел — високата бойна готовност — главна цел на партийно-политическата работа в Българската народна армия, ДВИ, С., 1975, стр. 385.

Digitized by Google

готовността на населението и армията за защита на социалистическата ни родина.

През изминалите повече от тридесет години от създаването на Българската народна армия са отпечатвани немалко книги, посветени на отделни направления от голямата тема за партийно-политическата работа сред армията. Но такъв труд, в който да са обхванати многостранните нейни проблеми, в които с последователност, научност и богат опит да са изложени въпросите, досега не е отпечатван. Всъщност книгата на генерал-полковник Коцев е рожба на богатото и динамично армейско всекидневие, на натрупания, непрекъснато обогатяващ се положителен опит, на все по-развиващото и задълбочаващото се братство и единство със Съветската армия и с армиите на другите социалистически страни, на жизнено необходимия отбранителен военно-политически Варшавски договор. „Главната цел" е актуална книга, която по неоспорим начин доказва, че партийно-политическата работа в нашата армия играе огромна роля за формиране у воините комунистическо съзнание, непримиримост към буржоазната идеология, гордост за своята родина, развива чувството на социалистически патриотизъм и интернационализъм. В книгата ярко са очертани задачите на армейските комунисти в настоящия момент. В този смисъл тя има особено актуално значение и представлява богат извор на знания, опит, форми и методи на подход, показва умение да се виждат, обобщават и конкретизират задълженията на политорганите, комунистите и комсомолците в армията. Всъщност книгата е синтез на тридесетгодишния опит в партийно-политическата работа и огледало на съвременното й състояние. Нещо повече, тя гледа напред, главно в развитието на партийно-политическите форми и средства. А една книга е интересна и полезна не само когато констатира и регистрира дадено състояние, а преди всичко, стъпвайки здраво върху него, гледа в перспектива и предвижда бъдещето.

Цялото изложение в книгата ярко потвърждава голямата истина, изказана от другаря Тодор Живков, че главният източник на силата и могъществото на нашите въоръжени сили се заключава в това, че техен организатор, ръководител и възпитател е Комунистическата партия, че нашата армия е кръвно свързана с народа.

Под ръководството на Партията Българската народна армия — неразделна част от великото семейство на въоръжените сили на Варшавския договор начело със Съветската армия, израсна като отлично обучена, модерно въоръжена, дисциплинирана, предана на делото на социализма и комунизма армия, готова заедно със своите братя по класа и оръжие да даде своя пълноценен принос в борбата срещу всеки опит на империализма да наруши мирния труд, свободата, неприкосновеността и завоеванията на народите от социалистическата общност.

Полковник Рангел ЗЛАТКОВ

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

МЪЛЧАНИЕ...

В няколко броя на сп. „Партиен живот" поместихме критични материали, които се отнасят до важни партийни и обществени проблеми. Съгласно решението на ПБ на ЦК на БКП за развитието на критиката в средствата за масова информация досега трябваше да получим отговор от съответните партийни комитети и държавни органи. Уви! Мълчание! Как да го разбираме? Като съгласие или като неправилно отношение към критиката, към документите на Партията?

Но да видим каква е истината?

В брой 14 на сп. „Партиен живот" в статията „Проблеми на партийния апарат" има критични бележки, адресирани към градския комитет на БКП — София.

На 1 ноември 1976 г. е изпратено специално писмо от редакцията, че в срок от 1 месец трябва да отговорят на критичните бележки.

До 15 февруари, или 3 месеца и 14 дни, отговор все още не е получен.

В кн. 16 бе поместен критичният материал „Грозно и нередно е, но... не е незаконно", с едро набрано подзаглавие „На вниманието на градския комитет на БКП — София".

На 25 ноември 1976 година след излизането на списанието, изпратихме писма до ГК на БКП и до градския народен съвет.

До 15 февруари 1977 г. — два месеца и 20 дни не е получен никакъв отговор.

С писмо № 207 от 17. XII. окръжният комитет на БКП в Плевен беше уведомен за статията „Пред бариерата на критичния подход", излязла в брой 17 на сп. „Партиен живот". До 15 февруари отговор не е получен.

Фактите толкова много си приличат, толкова много са ясни, та всякакъв коментар е излишен.

Не е излишно обаче съответните партийни и държавни органи да си помислят за своето отношение към партийните решения.

Друго няма какво да прибавим.

Сп. „ПАРТИЕН ЖИВОТ"

Digitized by Google

АКТИВНОСТТА ИЗИСКВА

През последните няколко години в Пловдивската окръжна партийна организация се разгръща богата по съдържание и форми работа за по-нататъшно издигане ролята на първичните партийни организации. В реализирането на тази задача голям дял се пада на партийните групи.

Проблемите, които поставиха XI конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК на БКП в областта на социално-икономическото развитие на страната, налагат да се обогатява партийната практика, да се усъвършенствува натрупаният опит.

По решение на окръжния комитет на Партията ще се организира преглед на партийните групи по работата им за издигането активността и самоинициативата на комунистите в борбата за висока ефективност и качество.

Предвижда се прегледът да обхване два етапа. Първият е на тема: „Комунистът — образец на човека на утрешния ден". Той ще обхване периода от октомври 1976 г. до август 1977 г. за партийните групи и първичните организации, а за партийните комитети е от август до декември 1977 година.

Какви са някои от основните цели през този период?

На преден план изпъква ролята на партийните групи и комунистите за изпълнение на качествените показатели на насрещните планове. Ще се положат усилия да се усъвършенствува индивидуалната дейност на тези малки звена в Партията с профгрупите и комсомолските дружества. Заедно с това ще се обърне внимание с разнообразни форми и средства на политическа и организаторска работа да се съдействува всеки комунист да стане пропагандатор, агитатор и реализатор на идеите и политиката на БКП, а всеки труженик на колектива да се приближава до образа на комуниста.

Вторият етап е на тема: „Както всеки комунист се гордее с Партията, така и Партията да се гордее с всеки свой член". Разговорът в партийните групи ще бъде от август 1977 г. до август 1978 г., а в партийните комитети от август до декември 1978 г.

През този период ще се осъществяват следните задачи — да се издигне равнището на партийните групи и комунистите на основата на най-строго спазване Устава и Програмата на БКП. Ще се положат усилия да се повиши активността, отговорността и инициативността на всеки комунист, за да може той да бъде за пример в трудовата и обществено-политическата дейност. Стремежът ще бъде също да се засили работата на партийните групи в помощ на първичните организации, за да се създаде здрава, творческа атмосфера във всеки колектив, да се утвърждават отношенията на другарство, взаимопомощ, колективизъм, да се формират комунистически добродетели у всеки човек. Наред с това ще се създава обстановка на обществена нетърпимост към отрицателните прояви и явления.

В процеса на осъществяването на тези мероприятия ще се имат предвид три групи въпроси.

Към първата група те ще бъдат свързани с основния девиз на седмата петилетка „Качество и ефективност — ефективност и качество".

Тук ударението се поставя на личния принос на комунистите в трудовите колективи по реконструкцията и модернизацията на основните фондове и на тяхното най-ефективно използване; борба за икономии на труд, суровини, материали и електроенергия; подобряване на трудовата и технологичната дисциплина; активно участие в социалистическото съревнование, рационализаторската дейност; прилагане на челния опит и пр.

Втората група въпроси са свързани с възпитанието на трудовия колектив. Разговорът ще засегне „Как формите и средствата на възпитателната работа стимулират и утвърждават сред колектива социалистическо отношение към труда и обществената собственост; чувство за отговорност, взискателност и дълг; ролята на партийните групи и отделния комунист за създаване на здрава атмосфера в колектива и обстановка на нетърпимост към отрицателните явления; участието на комунистите в обществено-политическия живот

Digitized by Google

на колектива и по местоживеене и пр.

Третата група въпроси ще бъдат насочени към организационното укрепване на партийните групи.

Разговорът ще цели да се направи равносметка на редовност и ефективност от организационно-политическата дейност на партийните групи; подбор, възлагане и отчитане на партийните поръчения, отчет и самоотчет на комунистите; индивидуалната работа на партийните членове с хората; активност на всеки комунист в решаването на задачите, взаимопомощ на първичната партийна организация и партийната група при осъществяването на партиен контрол.

Партийните групи от нематериалната сфера ще насочат вниманието си към специфичните им проблеми.

Предвижда се по време на прегледа да се използват следните форми и средства: разговор с партийните групи; личен отчет на комунистите; съвместни сбирки с комсомолските и профсъюзните групи; моални поощрения на изявените комунисти и безпартийни; използване на средствата от нагледната и личната агитация за борба с отрицателните явления; обмяна на положителен опит и пр.

Контролът за осъществяване на тази задача се възлага на градските, районните, заводските и общинските комитети на БКП. Те ще правят периодично оценка за хода на прегледа и ще предприемат нужните мерки, за да може да се осъществи поставената цел.

Прегледът в партийните комитети ще завърши с разширени съвещания на партийни активи, където ще се направи оценка на цялостната работа. Там ще бъдат наградени и отличилите се партийни групи и първични организации.

Димитър ДИНКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Пловдивски окръг

ДЕЙСТВЕНАТА РОЛЯ НА КРИТИЧНИТЕ БЕЛЕЖКИ

Градският комитет на БКП в Елхово вече има натрупан опит за работата на партийните органи и организации с критичните бележки и предложенията на трудещите се. За целта е разработена система, която е част от информационната.

Основен източник за набиране на данни са личните връзки на членовете и сътрудниците на ГК на БКП с първичните организации и трудовите колективи. Използват се и други източници — впечатленията на членовете на групата докладчици и лекторите, протоколите от събранията на първичните организации, месечните информации, различни сведения, справки и др. Всеки понеделник сътрудниците на комитета сигнализират секретарите на градския партиен комитет за особени прояви и предложения. Разностранна информация се получава и от ръководствата на масовите организации. В ГК на БКП има оперативна комисия, която съгласувано с координационната обработва и разпределя отправените към комитета въпроси, предложения и критични бележки. Тя изпраща до съответните компетентни органи картон (писмо) със съдържанието, автора и срока за решаване на отправеното искане. Този орган е длъжен за стореното в определено време писмено да уведоми автора и градския партиен комитет. Има въпроси, които се нуждаят от по-дълго проучване и за тях се определя повече време.

Друга форма са събранията на въпроси и отговори, които се свикват в отделни предприятия и цехове. Там присъстват представители на градския народен съвет и директори на предприятия, към които има отправени критични бележки. Отговорните ръководители дават отговор на въпросите, които вълнуват хората. В кварталите подобни събрания се организират от ГК на Отечествения фронт. По сигнали за съществуващи трудности се провеждат съвместни заседания с ръководствата на предприятията в Ямбол, които имат цехове в Елхово.

Непосредствено след Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) градският комитет даде указания на координационната комисия да насочи усилията си към повишаване активността на комунистите и всички работници за разкриване на недостатъците в предприятията. На състоялите се събрания бяха направени много критични бележки и предложения.

Въз основа на отправени сигнали по отделни въпроси ГК на БКП организира комплексни проверки. В Завода за фасонни и арматурни части и конструкции бяха установени факти, които потвърждават сигналите на трудещите се — наличие на субективизъм при нормирането на труда и при разпределението на премиалните възнаграждения. Вследствие на това някои хора незаслужено са получавали премии, а други са били ощетявани. Друга комисия разкри нарушения в стила и метода на работа на партийното и стопанското ръководство в „Млекоцентрала" — Елхово.

Digitized by Google

Въз основа на констатациите бюрото взе съответни решения. За „Млекоцентрала" бяха приети и съвместни мероприятия от бюрото на ГК на БКП, изпълнителния комитет на градския народен съвет и ръководството на „Млечна промишленост" — Ямбол. С тях се цели да се подобри стопанската и партийно-политическата дейност в цеха.

По този път се решават и редица социални и други въпроси.

На събрание на първичната организация в тъкачния цех например се отправя критична бележка до ГК на БКП, че младата работничка и постоянна ударничка на цеха Радка Кръстева живее в една малка стая с мъжа си и четирите си деца. По предложение на ГК на Партията градският съвет на жените определя комисия, която проверява случая и прави аргументирано предложение тази работничка да бъде включена за квартира в списъка на крайно нуждаещите се. След една година въпросът е уреден. Това силно въздействува на нея и на нейните другарки от цеха. Те останаха поласкани, че така загрижено е погледнато на тяхната критична бележка. Същевременно се създава и по-ведра обстановка в цеха, което се отрази благотворно за изпълнение на производствения план. Бюрото на ГК на БКП периодично оценява работата с критичните бележки. То разглежда и дейността в тази насока на градския народен съвет.

Хвърли ли се поглед в живота на първичните организации, ще се съзре, че сега те системно на събрания разглеждат състоянието на критичните бележки и предложенията. През 1975 г. например 49 първични организации са се занимали с този въпрос.

Заедно с това се забелязва утвърждаването на критиката в партийните събрания като постоянен стил и метод. Докато за 1975 г. от всичко състояли се 805 събрания на първичните организации в 554 има отправени критични бележки и предложения, то за първото шестмесечие на 1976 г. от всичко 618 партийни събрания това е сторено в 462.

Сега вниманието на ГК на БКП в Елхово по работата му с критичните бележки и предложенията на трудещите се е подчинено на задачите, които поставиха XI конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК на БКП за висока ефективност и качество и строг режим на икономии.

Атанас ПОЗКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот" за Ямболски окръ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 5
1977
АПРИЛ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Пролетта настъпи 3
П. Русев — Ефективността в партийната работа 7
Н. Иванов — Логиката на новия подход 15
А. Бобоков — Мултипликация в териториален разрез . . . 22
* — Работна програма 26
* — Коментар 30

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

К. Дилчев — Произведение с неугасваща сила 32

Курс за партийните бюра
* — Със свое отношение и място в разгръщане на съревнованието 38

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Р. Платонов — Важен проблем за повишаване ефективността на идейно-политическото възпитание на трудещите се . . . 44

Съветският начин на живот
* — Другарско рамо 46

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Б. Димитрова — Главното 51
Н. Андонова — Политически ръководител 54
П. Петкова — Планирането 56
Л. Петкова — Индивидуалната работа с хората 59
М. Садулов — Ръководството на Комсомола 62

КОМУНИСТЪТ

А. Стамболиев — Героят от Расово 64

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Павлов — Класово-партийният подход към обществените явления 67
Д. Иванова — Важна функция на Отечествения фронт . . 75
Х. Гиневски — С талант и вдъхновение 82

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

А. Веселинов — Новата организация на работната заплата . 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

И. Мичев — Качественият състав — основно звено в работата на унгарските комунисти 89

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

А. Марков — Ръководни политически ядра; Грижи за младите комунисти 92
К. Янушев — Партийната организация и Комсомолът . . . 93
И. Илиева — Обществената среда и идеологическият процес . 93
Б. Георгиев — Комплексна програма 94
Х. Георгиев — Усъвършенстване системата на политическата просвета 94
Д. Кръстев — Още от първия ден; Ефективност на проверката на изпълнението 95, 96

ВЕСТИ 91

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар). Л. Пирончев, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2353. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 30. III. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПРОЛЕТТА НАСТЪПИ...

Пролетта е в цъфтежа си. Пролетният кипеж премина в хората, забързани да се вместят в постоянно недостигащите дни, когато природата поднася изненади. Време за изчакване няма, всичко трябва да се свърши час по-скоро. А това изисква голямо организаторско умение и конкретна работа с хората — тия, които осъмват и замръкват на полето, тия, които преминават на многосменно обслужване, от които в последна сметка зависи съдбата на бъдещата реколта. Когато се спираме на тази кампания, целта е да се направи паралел с успехите и пропуските в работата досега, да се оценят с критерия на XI конгрес и Юлския пленум, да се подчертае ролята на субективния фактор.

* * *

Има селскостопански мероприятия, които могат да се извършат в един по-разтегнат период. Това не може да се каже за пролетната сеитба, където понятието оптимални срокове често се покрива с „фатални срокове". Сложността на обстановката произтича и от това, че докато една земеделска култура се засява, друга трябва да се окопава, в трайните насаждения започват растителнозащитните мероприятия, а засаждането на зеленчуковите култури и тютюна поглъща изцяло работната ръка. Оттук изниква въпросът за организацията, която може да провали работата или да компенсира щетите, поднасяни от природата.

През последните години природните фактори не бяха винаги благоприятни: прашни бури отнесоха семената от почвата, проливни дъждове наложиха презасяване или не позволиха машините цял месец да излязат в полето. Но успоредно с това при еднакви условия в отделни окръзи и АПК подходът при конкретната обстановка беше различен, различно бяха организирани и разставени техниката и хората.

През есента на миналата година проливни дъждове паднаха в повечето райони на страната, като предизвикаха навсякъде закъснение на полските работи. Най-голямо обаче то беше в Плевенски, Видински и Михайловградски окръг, където в началото на март не бяха изорани

Digitized by Google

десетки хиляди декари. Обясненията на стопанските и партийните ръководители от Михайловградски окръг на пръв поглед бяха сериозни: валяха дъждове, не ни доставяха ритмично гориво, тракторите влязоха в ремонт, не може да се оре замръзналата почва, защото се чупят плужните тела и прочие. Това е вярно, но вярно е, че в АПК — Вълчедръм разполагат с 5 трактора „К—700" и други 32 „ДТ—54". Ако бяха събрали механизаторите и уплътнили смените, оранта щеше да приключи още през февруари. **На 13. IX. 1976 г. на съвещанието в Алма Ата другарят Л. И. Брежнев заяви: „Фронтоваците знаят — когато се готви настъпление, се вземат под внимание най-трудните от възможните варианти. Така трябва да се постъпва и в селското стопанство, предварително да се готвим за всякакви капризи на природата."**

Ако не приложим на дело тия указания, съобразени с конкретните условия, това значи, че в редица партийни и стопански органи трудно се извършва преустройство в направление на социалистическа деловитост. Най-важното сега, до края на април, е сеитбата на царевицата и соята — основните зърнено-фуражни култури, фасула, памука и ориза. Главната сила за решаване на тази задача е техниката. Следователно необходимо е тя да бъде изправна, да бъде организирана в последователно извършване без забавяне на всички агротехнически мероприятия. **Съвременната организация на производството в условията на уедрените масиви изисква групиране на техниката,** което по същество е ешелонизиране на производството в последователно извършване на операциите.

Тази форма на организация налага да се скъса с традиционните представи и навици. Често пъти „ще се откраднe" хубаво време било за предсеитбено култивиране, било за сеитба. Тогава всички трактори трябва да се насочат към този вид работа, да се организират две и три смени, да се прехвърлят механизатори от едни трактори на други. Или с други думи груповото обслужване на машините е едно съвременно организационно решение, което изисква голяма разяснителна и подготвителна работа.

Какви големи предимства крие груповото използване на техниката чрез събиране на силите в главното направление, показва опитът на редица окръзи. Например в Толбухински окръг сеитбата на царевицата не започва много рано, за да се компенсира, както на други места, ниското дневно натоварване на техниката. До средата на април почвата грижливо се обработва, сеялките се изпробват, определят се площите и агрегатните групи, изяснява се каква дълбочина на сеитбата и гъстота на растенията е необходимо да се осигури. След това започва истинско настъпление: от ранна утрин до късна вечер. В крайна сметка сеитбата приключва в оптималния за района срок, не по-късно от края на април.

Когато говорим за организацията на пролетната кампания, не бива да забравяме, че в нея няма важни и маловажни звена, че подценяването на някое може да се окаже фатално. В това отношение голяма е ролята на селскостопанския специалист—технолога на производството. Това е човекът, който ще обедини всички звена от технологията, ще постави като задължително условие качеството на отделната операция, строгото спазване на сортовите изисквания. В някои райони на страната все още се среща неразбиране по въпросите на сортовия състав, правят се изводи за пригодността на отделния сорт по неправилно изведени опити и осмислени наблюдения. В това отношение интересен е следният пример. Има АПК, в които специалистите отричат царевичния сорт „БС—6625". Проверките показват, че констатациите се правят от сравнителните изпитвания със сорт „Кн—2Л611" при еднакъв брой растения. Технологията на „БС—6625" обаче изисква не по-мал-

Digitized by Google

ко от 5000—6000 растения на декар при поливни условия, за да прояви сортът качествата си. Успоредно с това засяването му на по-голяма дълбочина не дава дружно поникване на семената поради слабата им кълняема енергия и не осигурява гарниран посев — едно от най-важните условия за високи добиви. Ето специфичното поле за изява на специалиста — технолог и организатор на производството, тогава когато всяка грешка ще даде многократно отражение върху формирането на добива.

През пролетната кампания нараства ролята на обслужващите селското стопанство предприятия. Ремонтът на техниката, доставянето на торовете, семената, растителнозащитните препарати може да даде своя принос само тогава, когато се извършва целево, подчинено е на изискванията на технологията. В условията на националния аграрно-промишлен комплекс държавните стопански обединения не са просто както в миналото само изкупвателни организации. Тяхната роля на организатор и отговорник за производството все повече нараства и ще нараства, а това изисква принос на всеки етап от производството. Затова буди недоумение мудността, която прояви тази година ПАО „Българска захар". Едва на 10 март беше проведено съвещание в Северозападна България със специалистите от ПАК и АПК — производители на захарно цвекло, и бяха дадени указания за сеитба. Никой не е против едно съвещание или указанията, но на практика хубавите топли дни в началото на месеца бяха изпуснати за сеитба. Ето това не бива да се допуска сега при засяването и засаждането на останалите полски и зеленчукови култури — да се създава организация и изяснява технологията тогава, когато трябва да се действува.

* * *

Сеитбата е не само първият етап от технологията, в който се залага бъдещият добив. Това е и първият етап във формиране на себестойността на продукцията. Този въпрос има две страни и когато го оценяваме, не бива да се изчерпва само с преките разходи за мероприятието: семена, труд, гориво-смазочни материали. Втората страна е с не по-малко значение и нейното оценяване ще окаже умножаващия се ефект върху следващите мероприятия. Става дума за това, че едновременно със сеитбата до голяма степен се предопределят бъдещите разходи по отглеждането и прибирането на продукцията. Има случаи, когато необосновано се завишават посевните норми било от презастраховане, било за да се компенсират бъдещи пропуски. С това се слага началото на разходите за ръчното разреждане на растенията. От друга страна не се ли осигури необходимият брой растения, нищо не може да компенсира намалението на добива следствие лошото гарниране на посева. **Ето защо необходимо е да се скъса с елементарното отчитане на проведени мероприятия и да се търси израз на качеството и ефективността чрез икономическите показатели и категории.** Ефективността може да се управлява, когато на всеки етап от производството държим сметка за обусловеността на разходите, когато я превръщаме в критерий на всяко начинание. За да се реализира тази идея, Министерството на земеделието и хранителната промишленост още през януари даде методики за изготвяне във всеки АПК на целеви програми за снижаване себестойността на продукцията. Чрез тия програми трябва да се намери онова съотношение между разходите и получения продукт, когато той ще струва най-евтино на обществото. С тях се цели да се излезе от традиционната стъпаловидност в планирането, когато се търси начин да се узакони всеки преразход през миналата година, превръщайки го в база за съставяне на новия план. Не във

Digitized by Google

всички АПК обаче беше проявено към тази голяма партийна задача творческо отношение, не навсякъде съумяха да преоценят технологиите от позицията на новите изисквания.

* * *

Решаването на задачите е в пълна зависимост от степента на партийното ръководство, от умението, което ще проявят партийните комитети и първичните организации в тази сложна обстановка. Тук не става дума за изземване функциите от стопанското ръководство, не става дума за подменянето му. Практиката показва, че пролетната кампания е влязла в плановете на комитети и организации. Работата сега се състои в това, доколко ефективна ще бъде партийната работа. Най-често в дневния ред се включва информация за подготовката на сеитбата или за това, как е протекла. Тази форма не бива да се отрича, но тя ще остане без последствия, ако не е съпроводена с мероприятия, ако не последва организация за изпълнение на взетото решение, ако не се проведе контрол на изпълнението. От друга страна, безличното информиране не може да породи голямо вълнение, така необходимо за решаването на голямата задача. Издигането на партийното въздействие е степен на въздействие върху субективния фактор: ръководители, специалисти, изпълнителски кадри. Едни ще създават организацията, други ще изясняват и контролират приложението на технологиите, трети ще се борят за прецизно приложение на агротехническите мероприятия. **И едновременно с това всеки на своето място трябва да изпълнява авангардната си роля на комунист, като умножава ефекта от своята дейност чрез многократното му повторение от всички членове на колектива.**

Не бива да се подценява също така индивидуалната работа с хората, а да се използва като фактор за формиране на успеха. Разбере ли се това, на преден план ще излязат майсторството и конкретните форми, умението да се разгаря социалистическото съревнование. На едно място ще бъде необходимо да се насочат хората към поемане на повече декари тютюн на индивидуален 'акорд, на друго място към преминаване на многосменно обслужване, на трето да се мобилизира цялото население за спешното извършване на някое агротехническо мероприятие.

Индивидуалната работа дава своя голям ефект, когато е съчетана с личния пример и масово-политическите мероприятия, с изучаването и насочването на социалните явления. **В обръщението си към българския народ Централният комитет на Партията призовава партийните организации и всички комунисти да бъдат винаги в челните редици, да бъдат там, където е най-трудно.** Дълбокият смисъл на този призив се заключава както в личния пример, така и във факта, че само там, където е най-трудно, комунистът може най-добре да оцени обстановката и именно там неговото въздействие над колектива ще има най-голям ефект. Нека пренесем опита в това отношение от напрегнатите дни по прибирането на реколтата и в пролетна кампания. На хората, които работят на полето, е необходима, от една страна, топла храна и превоз до работното място, но от друга — не по-малък е резонансът от обективната оценка на постиженията, от моралния и материален стимул на всеки успех. Комплексното въздействие на всички фактори (организационно стопански и партийно-политически) е гаранция за успеха и тази комплексност трябва да намери своя завършен вид в решенията и работата на всички партийни комитети и първични партийни организации.

Digitized by Google

С поместените в този брой материали, посветени на ефективността в партийната, обществената и стопанската дейност, списанието започва разговор по тази изключително важна тема. В публикациите са изложени становища, плод на творчески търсения на авторите, по които е възможно да има и други мнения.

Приканваме дейците на теоретическия фронт, всички партийни работници активно да участвуват в разговора, да споделят свои възгледи и опит, за да дадем своя принос за решаването на стратегическата задача, набелязана от Единадесетия конгрес — качество и ефективност в партийното ръководство на обществените процеси.

ЕФЕКТИВНОСТТА В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ПЕТКО РУСЕВ

Ще се спрем само на някои моменти от тълкуването и реализацията на този важен и решаващ проблем.

1

В усъвършенстуването на ръководството на икономиката много по-пълно и по-цялостно днес се използват комплексният подход и подходът на умножаващия се ефект. Това е така не защото тези научни пътища са неизвестни досега, а защото от системата научни методи те **излизат на преден план,** тъй като, правилно разбрани и приложени, могат да ни осигурят бързо, интензивно и най-качествено изпълнение на партийните директиви, да ни осигурят най-добри резултати по целия фронт на социалистическото строителство. Този въпрос беше обстойно изяснен от др. Тодор Живков в доклада на ЦК на БКП пред Единадесетия конгрес и особено пред Юлския пленум, проведен през 1976 г.

При това положение, когато управлението на икономиката се преустройва на тия начала, може ли партийната дейност да стои настрана? Може ли да допуснем да има противоречие между промените в организацията на икономиката и изменнията в живота на Партията, на нейния стил? — Не може! Няма да бъде правилно.

И още нещо. Партийното ръководство и работа реализират ръководната роля на Партията. Те са призвани да дават пример на ленински стил на останалите субекти на управление. Да вървят напред, по тях да се равняват другите. Ето кое също не бива да се забравя.

Промените, които би трябвало да настъпят в сферата на партийния живот, вървят по две направления.

---

[1] Изложението в статията е продължение на разсъжденията в материала „Лозунгът на Единадесетия конгрес", поместен в сп. „Партиен живот", брой 12, 1976 г.

Digitized by Google

Първото направление — партийната работа по съдържание и форми трябва още по-действено да отразява, да съдържа, да направлява усъвършенстването на икономическите процеси, стила на държавните и стопанските органи и организации. Партийните комитети и организации да живеят с цялата гама от проблеми, свързани с преустройството в ръководствата на нашето стопанство.

Второто направление — партийното ръководство и работа също така трябва да намерят сили и възможности още по-бързо и по-ефикасно да използват съвременните научни методи, които са сърцевина в управлението на обществото, за да се повишава непрестанно тяхното научно равнище. Може ли икономиката и управлението да се строят върху целеви програми, чрез използване на комплексния подход, на умножаващия се ефект, а в същото време партийният живот да не ги прилага при планирането, при вземането на решение, при проверката на изпълнението, да отсъствуват те във вътрешнопартийната оценъчна дейност и пр.? Да отсъствуват те при упражняването на основните функции на Партията — ръководната, идеологическата, организаторската и контролната?

Не може! Обективната логика на реалния социализъм не допуска такова противопоставяне.

И така: **Партийното ръководство и работа са длъжни не само да се приведат в съответствие с преустройството в социално-икономическата сфера, а и да се издигнат на такава висота, за да бъдат пример, образец за останалите субекти на управление, за да могат по-добре да извършват политическата, идеологическата, организаторската и контролната функция, за да се развива и расте ръководната роля на Партията — основна закономерност на епохата.** Следователно въпросът не е само актуален, практически, а теоретически и политически. Неговата същност се определя от етапа на развития социализъм, от природата и отговорността на Партията пред съвременността.

2

Когато говорим за приложението в тяхното единство на комплексния подход, на метода на умножаващия се ефект, не бива да забравяме три неща.

Кои са те?

Първото — Партията се изгражда върху марксистко-ленинските идеологически, организационни и тактически основи. Ръководни начала в нейната всестранна дейност са ленинските принципи и норми. За никакво използване на комплексен или метод на умножаващия се ефект не може да става дума, ако те не съдействуват за обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот, ако чрез тях те не получават пълно приложение. Юлският пленум на ЦК на БКП от 1976 г. високо провъзгласи това основно положение. Използването на системата от науки има място само ако издига ръководната роля на Партията, ако дава своя принос за развитието на нейното учение. Това е партийно творчество. Творчество в класово-партийния подход към явленията и процесите. В областта на политиката този момент е аксиома. Да, днес буржоазни пропагандисти, заплакали като изоставени вдовици, проповядват, че класово-партийният подход ограничавал индивидуалната свобода на личността, унищожавал нейното дръзновение. Маркс гениален ли е? — Гениален. Творец ли е? — Творец. И то какъв! Но той беше творец в класово-партийната, в пролетарската линия и борба. Извън тях той нямаше да бъде Маркс. Ленин велик ли е? — Неповторим, оригинален, страстен публицист, философ, социолог,

Digitized by Google

какъвто искате, но той беше именно такъв, защото имаше ясна класова, пролетарска идеология.

Политиката е класово понятие.

Още веднъж повтаряме: **когато говорим за комплексен, за умножаващ се подход, за използване на целеви програми и пр., никога не бива да забравяме класовата истина — те имат за задача да обслужват ленинските принципи и норми на партиен живот, ръководната роля на Партията.**

Второто — борба против механическото пренасяне на методи и форми, на начини на работа от материалното производство в сферата на идеологията, на партийния живот. Макар че всички те са страни от единната система на реалния социализъм, между тях има и разлика.

Практиката потвърждава, че не винаги идеологическият ефект, състоянието на организационната дейност просто се прикриват с икономическия ефект. Вярно е, че в социалистическото общество при по-голяма съзнателност и организираност на масите по-правилно, по-спокойно, по-ускорено и качествено протичат икономическите процеси. Вярно е също така, че при по-добри стопански резултати по-приятно е да се върши и политическа, и възпитателна, и идеологическа дейност. Но независимо от тая диалектика налице са два сложни процеса. Всеки си има своите особености. Не винаги високият стопански резултат е плод на целенасочена политическа работа. И обратно — не винаги при целенасочена политическа дейност можем да имаме и високи стопански резултати. Защото тук имат значение и други, например обективните причини, които в конкретните условия стоят извън възможностите на субективния фактор. Ето защо ще бъде погрешно, ако механически пренасяме методите от една в друга сфера, защото ще нанесем рани върху снагата на Партията. Ще нанесем рани върху изграждането на съвременния творец на социалистическия начин на живот. За нас този въпрос както от гледна точка на теорията, така и от гледна точка на практиката е изключително важен. Може би още по-пълно ще трябва да изучаваме и разкриваме сложните взаимозависимости между различните сфери на обществения живот и същевременно да откриваме и зачитаме техните особености, относителна самостойност. Именно на тая основа ще осигурим по-широки простори за творческия подход в голямата грижа и отговорност за издигане научното равнище на партийната работа.

Третото — не бива да се смята, че комплексният и умножаващият се подход едва ли не са **единствените**, с които трябва да се въоръжим, а останалите да забравим или подценим. Не е така! За да издигнем нашата дейност на по-високо равнище, сме длъжни в зависимост от проблемите, от целите да използваме целия комплекс от научни методи. Това са анализът, самоанализът и пр. Приложението на комплексния и умножаващия се подход не означава игнориране и изоставяне на другите научни методи. Това е ограничено, тесногръдо разбиране. Защото независимо от тяхната решаваща роля сега, когато осъществяваме голяма концентрация и централизация на производителни сили, независимо от тази реалност партийната работа никога няма да престане да има и психологически, и педагогически, и естетически страни, черти и направления, няма да престане да бъде ръководна сила със свои вътрешни закономерности и принципи. И ако не видим тия неща, можем да вкараме технократизма в ръководството и управлението, няма да даваме своя принос за растежа на ръководната роля на Партията. Не случайно поставяме тоя въпрос, защото има опасност да абсолютизираме отделни методи, да не постъпваме конкретно при тяхното приложение. Да повторим мисълта си: **даваме преднина на подхода на умножаващия се ефект, на комплексността, защото във веригата от научни методи те сега са решаващото звено.**

Digitized by Google

3

Ефектът! С най-малко сили, средства и време да постигнем най-голям резултат! Ето я същината. Но ефектът също е система, която си има една, втора, трета страна и т. н. Ако всеки осъществява „русенския почин" — да си гледа качествено работата, и оказва положително въздействие върху отделните страни на системата, така щото както нейната, така и резултатността на отделните й страни да се увеличава прогресивно. Така е! Да си гледаш работата, да даваш добро качество, за да може и другият след тебе да си гледа работата, обективно определена от равнището на което се намира, за да постига и той по-високо качество, да умножава ефекта.

Какво е важно да разберем тук?

Да разберем, че става дума за **многократно повторение** на ефекта, а не да пламнеш един път и докато хората са те разбрали, да изгаснеш. Не? Многократно повторение! Често пъти постигнем нещо, отчетем го от февруари до март, а не държим сметка продължава ли неговото съществуване от март до април, от април до септември и пр. Продължава ли неговото **усъвършенствуване. Да се научим да обобщаваме как вървим напред, как изкачваме по-горни стъпала.** От нас се иска ето тази постоянна тревога, тая грижа многократното повторение на постигнатото да стане черта на стила. Тук спокойно можем да приложим и сравнителния метод, за да изчисляваме и оценяваме не само дали сме запазили завоюваното, но при следващия период изменили ли сме го в положителна насока, обогатили ли сме го, за да бъдат и резултатите повторяеми, умножавани. Ако този ефект не се поддържа по **възходяща линия,** няма правилен стил. Следователно, когато говорим за ефективност, трябва винаги да мислим за многократното повторение. На него да гледаме като на растящ, увеличаващ се ефект. Повторението само по себе си още не е напълно ефективност. Нужно е друго — ефективността да расте ден из ден в отделните звена, в цялата система. Един пример. Ако изработим по-съвършен план за обучението на кадрите и го разпространим навсякъде, това е положително явление. То ще даде по-обилни плодове. Но ако тая система е анализирана в нейното битие и на тая основа вземем мерки да премахнем недостатъците — нещата ще се изменят още повече. Обучението ще се повтаря многократно, но вече осмислено, оценено, усъвършенствувано. И тогава резултатите ще бъдат още по-големи. Непрестанният анализ и самоанализ на завоюваното, критичното и самокритичното начало само помагат ефективността да расте. И така: **на многократното повторение следва да се гледа и осъществява като непрестанен растеж, като развитие на постигнатото.**

4

За ефективност можем да говорим преди всичко, когато тя се отразява и обхваща цялата система. Ще дадем един пример. Апаратът на окръжния комитет е система. В нея има отдел „Идеологически", отдел „Организационен", отдел „Икономически" и пр.

Отчитали сме успехи на всеки отдел — за почини, за ритуали, за форми на обмяна на опит и т. н. Но това е местен, частен ефект. Само за отдела. Без да отричаме тези завоевания, Партията иска от нас още повече да подобрим стила си, за да може чрез оценъчното мислене да видим идеологическата дейност, която е направила верни стъпки, как е оказала въздействие, как е помогнала на организационната работа, за да се издигне съзнателността, активността, организираността на комунистите, техният личен пример в обществото. Да търсим не

Digitized by Google

само местния успех, но да виждаме завоеванията на системата като цяло. Когато окръжният комитет анализира и обобщава извършеното, той следва да направи извод повишил ли се е ефектът от съвкупната му дейност. Или тя има ограничен характер — само в един или два отдела.

Но този момент има и друго значение. Излезли от местните рамки, пренесли завоеванията на широк фронт, откриваме по-плодотворни възможности за развитието на творчеството на кадрите и масите, което неминуемо създава многообразие в партийната работа, и резултатите ще бъдат по-добри.

Повтаряме: **не отричаме локалния успех, но считаме, че напълно умножаващ се ефект ще имаме тогава, когато той извира от цялата система, от целия организъм, от целия механизъм.**

Това важи и за материалното производство особено сега, когато се извършва концентрация и специализация. Целта е ефектът да обхване цялата система на министерството, на комплекса, на окръга като териториална единица и пр. В това отношение военните, когато правят плановете за маневрите, ги насочват не само за локален успех на авиацията, на танковете, а за успеха на маневрите като система, като цяло.

Оттук произлиза другият въпрос, който има също голямо значение за ефективността в партийната работа. **Това е взаимната обвързаност между всички операции и дейности на партийните звена.** Това е например съгласуваността между отделите. Важното обаче при решаването на задачата за умножаване на ефекта е не само да имаме съгласуваност, но така да подредим факторите, както изискват задачите, животът, както повеляват набелязаните цели. **Необходимо е не само обвързаност, но и определена последователност между дейностите.** Във всяка конкретна обстановка да определим, казано по-свободно, коя дейност е номер едно, коя е номер две, коя е номер три и т. н. Чак когато отговорим на тоя въпрос, тогава да отидем към обвързаността. Иначе няма да създадем условия на верижна ефективност, защото предшествуващият фактор не ще създава предпоставки следващият след него да подобрява качеството. Ако в едно предприятие на хората не им е ясно какво означава организация на съревнованието, най-напред трябва да осъществим идеологическата работа, за да се разясни; след нея идва редът на примера на комунистите, на техническите нововъведения и пр. Ако нещата са ясни, разбрани от всички, няма нужда да използваме агитацията. Тогава можем да поставим на преден план личния пример на комунистите и проверката на изпълнението, конкретната помощ. Всяка истина е конкретна. За да увеличаваме ефекта, обвързаността трябва да има винаги обективна, определена последователност.

Но ефективността, обвързаността, последователността изискват наложително да се държи сметка за характера на въздействието. И то така, че между тая обективна последователност и тая взаимна обвързаност да **има единство в целите.** И то така, че всяка дейност да не отрича другата и **по методите на работа.** Представете си, че отдел „Идеологически" прилага програмно-целевия и комплексен подход. Примерно „Организационният" отдел е далеч от тоя стил, а икономическите отдели не осъществяват политически подход. При такъв стил възможно ли е да се очаква резултат от цялата система, в случая от комитета? Или да вземем индивидуалната работа с комунистите. Ако тя като подход не пронизва творчеството на идеологическия, на организационния, на икономическия и пр. отдел, до благоприятен край няма да се стигне. И тъй нататък. Взаимообвързаността се изразява и в единството на методите, които се използват, без, разбира се, да се абсолютизира тая ми-

Digitized by Google

съл. Става дума за **единството** на подхода в живота на комитета като политически орган. Отделните партийни звена да осъществяват в единство ръководната, идеологическата, организаторската и контролната функция на Партията. Да не допускат те да се разделят. Не е правилно идеологическият отдел да подхожда политически, а икономическият да счита, че това не е негово задължение. Как ще получим тогава ефективност в целия комитет?

5

Ще направим опит да разкрием част от механизмите за реализацията на тия идеи, за които вече говорихме досега.

Първо — **чрез планирането.** Определят се целите (задачите). В какво се изразява комплексността при планирането? Да намерим мястото на всеки фактор при изпълнението на задачите — партиен комитет, профсъюзи, народен съвет, ДКМС, Отечествен фронт и пр. Комплексността се изразява в обстоятелството всеки със специфичния си труд да атакува целта. Всеки със специфичния си принос да допринася за успеха на делото. Това е много важно, защото още чрез плана осигуряваме и разграничаване на функциите.

Къде е силата на подхода на умножаващия се ефект при планирането? — Силата е, че не трябва да се задоволим само да посочим факторите още на тоя етап, но трябва и да ги подредим така, щото всеки да отиде на онова място, което му позволява най-ефикасно да реализира функцията си. Всеки в плана да отиде там, където задачите изискват, за да създаде предпоставки за качествена и ефективна дейност на следващия, решаващия въпрос при планирането. В това отношение имаме опит. Сега трябва да отидем още по-напред. Другарят Тодор Живков съвършено правилно посочи, че комплексният подход не отрича метода на умножаващия се ефект. Обратно — сега трябва да ги съединим, да получим едно органическо единство. Или умножаващият се ефект да го вграждаме още при планирането. Още при планирането! Планиране не можем да имаме вече, ако не съединим метода на комплексността с умножаващия се ефект, т. е. ако не търсим чрез плана да създадем ясна картина на различни родове войски, разположени там, където е необходимо всеки да бъде, за да дава навреме и резултатно своя дял в общия поход. Планът да стане инструмент за подреждане на ешелоните.

Да вземем **решението.** Имаме постановката на Партията, в която се казва, че не може да се внася и да бъде утвърждавано решение, ако идеологически не е обезпечено. Тук може да се добави — да се гарантира и организационно. Защото едно решение можем да го осигурим идеологически, но ако в него няма и организационни гаранции, то едва ли ще победи.

Всяко решение съдържа целта, задачата. Както при планирането и при решението следва да мислим за подреждане на факторите, всеки да отиде на своето място. Иначе не можем да имаме, не можем да осигурим умножаващия се ефект. Когато взимаме решение, трябва да се знае всеки кога какво ще направи. Днес на никого не бива да се разрешава да внася проект или вариант, ако не е доказал какъв ще бъде резултатът от него.

Третият момент е развитие и обогатяване съдържанието и формите на **проверката.** Щом проверяваме, трябва да дадем отговор, да проследим имаме ли такова подреждане, такава комплексност и такава последователност и обвързаност между операциите и дейностите, та в цялата система да расте ефектът. Дали ще бъде на място, дали ще е комплексна, дали ще е отгоре, дали ще е отдолу, няма значение. Провер-

Digitized by Google

ката е оценъчна дейност за отговорностите да се умножава ефектът.

И тъй, чрез планирането, чрез вземането на решението, чрез проверката можем да постигнем тази комплексност, тая взаимообвързаност, за да осигурим ефект по цялата верига, в цялата система.

6

Нещата не могат да се оправят там, където ръководството няма чувство към новото. Това особено се отнася за апарата на комитетите като стимулиращи лаборатории. При това положение, когато говорим за умножаване на ефекта, стимулиращият момент в това отношение е много важен, защото той помага да се премахват задържащите фактори, които пречат на развитието. Тук най-добре се проявяват психологическите, педагогическите и др. моменти в партийната дейност. Тук най-добре проличава високата култура на кадрите.

Ще илюстрираме нашите разсъждения с пример. Още през 1972 г. др. Тодор Живков формулира постановката за партийната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива. До Великотърновското съвещание всички, които бяхме призвани **да разработим** тоя въпрос или да контролираме изпълнението му, не направихме необходимото, а някои предпочитаха да стоят настрана. Така изгубихме няколко години. Този пример показва колко време е възможно да се прахосва, когато не се уважава, защищава, подкрепя новото и талантите, новаторите, които се борят за него, ония, които правят пъртините. При такъв стил може ли да се очаква ефективност? Националната партийна конференция остро постави този въпрос — обич, уважение, законна и морална закрила на челниците във всички сфери на обществения живот. Както в науката талантите са на почит, така и в партийната работа да се издига името на неспокойните, дръзновените реалисти. Във възпитанието на кадрите сме отишли много напред, но безспорният успех не бива да ни затваря очите пред срещани слабости.

Разбира се, новото не означава безкритично отричане, както още Десетият конгрес подчерта, на изпитани форми и методи. Всяко прибързване е вредно. Имаме урока с преждевременното разпускане на общинските комитети на Партията. Стари структури и форми могат да бъдат заменяни само когато напълно са изчерпали възможностите си и животът е узрял за нови стъпки. Това също пряко се отнася до ефективността на партийната работа.

Пред партийната дейност стои и друг много интересен въпрос. Ако отидете в материалното производство и ако там ви говорят за мултипликационния метод, ще видите, че много голямо внимание отделят на тъй наречената **унификация.** Вместо да се произвеждат 10 вида зъбчати колела, ще се произвеждат три или четири вида. Това е съвършено правилно. При концентрацията и специализацията унификацията също дава възможност по цялата система ефектът в областта на икономиката да се увеличава. В партийната работа обаче трябва да бъдем повнимателни. Пълна унификация в нейната област не може да има. Ако я приемем и абсолютизираме, ще създадем схематизъм и шаблон. Ще установим едностранчивост, субективизъм.

Един от главните елементи на научността в партийното ръководство е **конкретността.** Партийната работа е творческо дръзновено, конкретно дело, но това не означава, че ще обърнем гръб на някои страни и черти на унификацията в направляването на идеологическите и партийно-организационните процеси. Това пък би било късогледство. Защо? Ако не можем да създаваме универсални форми, можем ли да

Digitized by Google

имаме единни методики по някои въпроси? Например можем ли да имаме единна методика за планиране в даден окръг или цялата страна? — Не само че е полезно, но и правилно. Остава само после да ги съобразяваме с конкретните условия. При такъв маниер вече единните методики са извор за творчество. Какво означава за нас съветският опит? Пример, образец, методика, творчески приложени в България. Например сега опитът на КПСС показва, че всяка година секретарите, членовете на бюрата на областния комитет отчитат на партийните събрания как работи бюрото на комитета и този стил помага да се разгръща партийната демокрация. Този опит можем да ползваме направо, без подправки. И качеството на партийната работа само ще се подобрява.

И така: **унификацията да се разбира като създаване на единни методики, като съединяване единното с творческото разгръщане на местните инициативи.** Още повече, че в партийната дейност има много неща, които са сходни, които са общи. Има задължително, доброволно приети принципи и норми. Например каквито й щете разнообразности, особености да имате в отделния окръг, обмяната на членските книжки ще направите както в цяла България. Може да има разлика в разговора, в неговите степени и пр., но по един и същи начин ще се действува в цялата страна. Ние сме партия, която се изгражда върху принципа на демократическия централизъм. При това положение имаме възможности да пестим сили и средства и с единни методики, чрез образци и творческото им разпространение, да увеличаваме многократно ефекта.

Следващият въпрос е за тъй наречения **допълнителен ефект.** Нямаме намерение да си играем на ефекти, но наистина въпросът с допълнителния ефект (наричаме го допълнителен, защото не е бил предвиден) е много важен. Това е тъй нареченото изкуство да умееш да анализираш условията и възможностите си. По пътя на анализа и самоанализа да откриваме нови резерви, за да постигнем ненабелязаните постижения или да ги увеличим, овладени от грижата да умножаваме ефекта, непрекъснато да търсим около себе си. И като търсим, ще откриваме допълнителни, неначертани, непланирани ефекти, които сме длъжни да реализираме.

Борбата за допълнителния ефект е свързана с голямото изкуство да се опираме на масите. Те могат да подскажат такива решения, такива варианти, такива пътища, които не са били в плановете. Опирайки се на масите и на колективния ум, в процеса на работата можем да разкриваме допълнителни резерви, за да расте ефектът.

* * *

Но всичко опира до субективния фактор, до кадровия потенциал. С този потенциал нашата Партия разполага — сплотена и марксистко-ленински зряла армия от кадри. Дейци с априлско дръзновение и юлска непримиримост. Да ни завиждиш! Нищо няма обаче да бъде постигнато, ако кадрите не познават съвременните проблеми, ако не са годни да ги превърнат в масова практика. Но кадрите имат нужда от помощ. В тази насока нашият теоретически фронт в голяма степен изостава. Трудно се намират разработки по новите въпроси. И сега да отидете в окръжните кабинети по партийно строителство, по идеологическата работа, трудно ще получите компетентна консултация по комплексния и умножаващия се подход.

Още сме в началото. Но началото е добро. Тогава и плодовете на бъдещата ни дейност няма да обеднеят. Няма, защото ние сме способни да обогатяваме доброто начало. Доказали сме го с дела...

Digitized by Google

ЛОГИКАТА НА НОВИЯ ПОДХОД

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Курсът за висока ефективност и качество на съвкупната дейност, израз на обективните закономерности в изграждането на развития социализъм, изисква нов подход в планирането, в организацията на труда, в управлението на икономическите и социалните процеси, нов подход към кадрите и кадровата политика.

Идеите на новия подход, обосновани на XI конгрес, доразвити от Юлския пленум (1976 г.), задълбочават досегашните виждания на партийното ръководство за приложението на програмно-целевия и комплексен подход, като прибавят към тях нови изисквания. В него диалектически са съчетани **принципите на научното мислене** — принципите на партийността, комплексността и системността, историзма и др., с методите на познанието и практическата дейност, които ги конкретизират и реализират.

Като съединява и интегрира принципите и методите на класово-партийния, на комплексния и мултипликационния подход в единна система от възгледи и изисквания, новият подход придобива важно **методологическо значение** както за науката, така и за практиката на партийното строителство. Следконгресният период с неговите търсения и творчески решения още един път потвърждава тясната органическа връзка между теоретическите изводи на висшите ръководни органи и методологията на научноизследователската и практико-приложната дейност в Партията. Теоретическите изводи на XI конгрес и на следващите пленуми придобиват значение на правила за научно познание, за ръководна политическа дейност на партийните комитети и организации, а чрез тях и на социалната практика.

Подходът на Партията е теоретическо обобщение, както това бе посочено на конгреса и на Юлския пленум 1976 г., на обективни закономерности в строителството на развитото социалистическо общество.

Неговата логика отразява обективната логика на действителността.

Това означава и същевременно изисква от всеки партиен орган и организация, когато пристъпва към анализ на сложни процеси и явления, когато определя ръководните въздействия, които ще осъществява, да разкрива и вярно да отразява обективните причинно-следствени връзки и зависимости в тях. Защото колкото по-успешно прониква в дълбоката им същност, толкова по-ефективна ще бъде неговата ръководна дейност.

* * *

Новият подход съдържа **научна стратегия** за практическото приложение на мирогледните теоретически принципи, които съдържа. Стратегията в смисъла на изложението се разглежда като ефективен начин за целенасочено привеждане на съзнателната и организираната дейност на комунистите и на масите в пълно съответствие с действието на обективните закономерности, които принципите отразяват.

Digitized by Google

Да се свежда новият подход само до метода на мултипликационния ефект ще бъде ограничен възглед за голямото теоретическо и практическо богатство, създадено от Централния комитет за осъществяване на приетия курс за повсеместна интензификация, за висока ефективност и качество на всички работи. Защото стратегията не изчерпва подхода на политическия курс. **Новият подход по своята дълбока същност е политически подход.** Той още по-пълно изразява принципа на партийността в мисленето, в познанието и практическото действие. А стратегията е начин за реализация, за привеждане на основните изисквания на принципа и подхода в действие. Когато решаваме един проблем и предвиждаме крайния ефект от решението, да оценяваме всички обстоятелства „за" и „против" от позициите:

— решението и ефектът от него ще бъдат ли максимален принос за реализацията на коренните интереси на работническата класа, изразени в програмните и конгресните цели и задачи;

— решението на колективния, на локалния проблем ще съдействува ли максимално за претворяване на общонародните цели и интереси, които при социализма обективно съвпадат с класово-партийните. **Главното,** което пронизва новия подход, е принципиалното политическо изискване — всеки въпрос да се решава не само от гледна точка на интересите на отделната производствена единица, на отделната стопанска организация, а от гледна точка на интересите на цялото народно стопанство;

— решението и ефектът от него изразяват ли високата интернационална отговорност на класата, колектива и личността към социалистическата общност и световния революционен процес;

— решението и резултатите от него съчетават ли в единство класовите интереси и потребностите на колектива и личността.

Ако всеки замисъл и отделна дейност не отговарят на тези изисквания, ако всяка практическа стъпка не е максимален принос за тържеството на класовите, общонародните и интернационалните цели и интереси, тогава партийното решение и практическата работа не претворяват духа на подхода.

Следователно новият подход продължава и по-нататък развива политическия подход в партийното ръководство.

Новият подход е последователно научен подход, защото изразява на следващо място **принципите на обективността и комплексността в познанието и практическата дейност.** А тези принципи изискват: всеки проблем да бъде изследван и решаван от позициите на научната обективност, които при социализма съвпадат с позициите на партийността. Да разкриваме неговата сложна и противоречива същност като комплекс от взаимно свързани и взаимодействуващи страни, елементи и моменти, като цялостна система, в която поведението на всяка част, на всеки елемент възприема и същевременно оказва обратно въздействие върху развитието на всички елементи и на системата като цяло.

А това по-нататък означава —вярно да разчленяваме цялото на съставните му части, да разкриваме взаимните връзки и зависимости между тях, решаващото звено, да определяме тенденциите и темповете на развитието, вътрешно необходимите и обективно възможните състояния на обектите, които в нашите решения и програми дефинираме като крайни или междинни цели на съзнателната човешка дейност. Да програмираме ресурсите, количеството и характера на необходимите въздействия, които осигуряват нормален ход на събитията и максимална вероятност за постигане на поставените цели.

Digitized by Google

Изискванията на принципите на обективността и комплексността успешно се решават с помощта на програмно-целевия подход в партийното ръководство.

Логиката на новия подход въоръжава партийното ръководство с възгледи за стратегията на политическия курс, на практическата работа, за конкретизация и реализация на поставените народностопански и социални цели. Съобразно достигнатата степен в изграждането на материално-техническата база, в развитието на научния потенциал и трудовите ресурси Партията избира подход, чиято стратегия съответствува на политическия курс за интензивно развитие на базата и надстройката. **Това е стратегията на умножаващия (мултипликационен) ефект** за решаването на назрелите обществено-икономически проблеми.

Тази стратегия изисква ефектът от всяко решение на отделен проблем, получен в едно звено, да намира след това многократно приложение в останалите сфери, верижно да умножава ефективността и качеството на работата в цялата система, към която то структурно или функционално принадлежи.

Началният ефект, икономически, социален, идеологически и т. н., многократно да се вгражда, да участвува и умножава крайния резултат. Между прогресията, с която нарастват ефектът и темповете в развитието на съответните области, има пряка връзка и зависимост. Принципиалната идея на подхода отразява действието на обективната закономерност в задълбочаването на общественото разделение на труда, отразява закона за планомерното, пропорционалното развитие на обществото. Оптималната специализация и концентрация на усилията, на производствените мощности и дейности, на еднородните функции и резултати може да се разглеждат и като спомагателни по отношение на главното направление, и в известен смисъл като тактически направления, които ресурсно обезпечават общата стратегия. Между целите на развитието и стратегията на подхода за тяхното постигане съществува диалектическа зависимост. Целите определят стратегията, начина на достигането им и обратно — стратегията оказва обратно въздействие, утвърждава, коригира или опровергава поставените вече цели. Опитът след XI конгрес доказва голямата обратна роля на стратегията в подхода, приложен отраслово и териториално за окончателното определяне на крупните перспективни стопански и социални цели. Доказателство за това са решенията на партийните органи по сложни социални задачи от типа на програмата за териториална концентрация и специализация на производителните сили в Русенски окръг.

В решаването на задачата фигурира само едно условие — стратегията на новия подход. С него всичко останало се поставя на преоценка. Действията се програмират. В програмата на комитета са включени всички изисквания на подхода. Обект на анализа са тенденциите и перспективите на развитието на отрасловите предприятия. Обобщените изводи от него разкриват, че досегашният интензивен растеж на производителните сили не е изчерпал всички потенциални възможности на специфичните териториални фактори. Че контролните цифри за следващите години очертават процес на количествени натрупвания, които възпроизвеждат на разширена основа старата качествена структура. Дребносерийното производство, неговият нисък клас на техническа сложност не изразява нарастващите субективни възможности на работническата класа, на мощния кадрови потенциал. Тези диспропорции нарушават единството в развитието на производителните сили.

Да се ограничим само с новите възгледи за производствената инфраструктура, които предвиждат интеграция на инструменталните,

Digitized by Google

ремонтно-механичните, транспортните и други стопанства, принадлежащи на промишлените предприятия. Ниската себестойност и високото качество на продукцията и дейностите от тях се вгражда като начален ефект в себестойността на продукцията, а чрез нея многократно се реализира в цялата производствена верига. При това относителният дял на този ефект в себестойността на продукцията непрестанно расте. Но децентрализираното използване на тези елементи в затворените системи на предприятията води до ниска производителност на труда и висока себестойност на продукцията и технологическата дейност, а те от своя страна се разпростират верижно и многократно и оскъпяват крайния продукт. Така например производителността на един автомобил от ведомствения транспорт е с 50 на сто по-ниска от производителността на транспорта, концентриран в ДАП. Стратегията на новия подход налага при тази изходна обстановка да се търси и намери управленческа и производствена структура, форми на организация, които ще осигурят в бъдеще многократно по-висок ефект от тези елементи.

Общата стратегия навежда на конкретни идеи, варианти за реализация на такъв ефект:

— Цялото производство на инструментална екипировка за предприятията, разположени върху територията на окръга, да бъде концентрирано в едно специализирано предприятие. В него да възниква високият начален ефект. Предвижда се ефективността на предложения вариант. Формира се нова цел.

— Електроремонтната и профилактичната дейност в енергетичните подсистеми на предприятията да се концентрира и специализира и осъществява по друг вариант.

— Ведомственият автомобилен транспорт да се концентрира в зонални териториални звена, интегрирани с държавния автомобилен транспорт.

Стратегията на териториалната мултипликация получава различни варианти за реализация, различни начини за концентрация, специализация и унификация на производителните сили и производствените дейности. Този тип задачи, които занапред ще се разширяват, найсилно разгръщат проявлението на научния подход в теоретическото мислене и практическото действие на партийните кадри.

Общата стратегия на новия подход прониква и специфично се проявява в **конкретните стратегии**, начини за решаване и реализация на отделен клас проблеми и задачи по места.

Безспорна истина стана, че развитието на първичната партийна организация като основа на Партията, като ръководно политическо ядро и първообраз на колектива се определя преди всичко от състоянието на нейния количествен и качествен членски състав. Затова в резолюциите и решенията фигурират цели, които моделират конкретното състояние на състава, а посредством него — степента на издигане ръководната роля на партийните организации. Изниква обаче въпросът за стратегията, за начина, за пътя, по които всяка организация ще подобрява свой състав. Единадесетият конгрес определи на този етап съставът на Партията да се подобрява в качествено отношение. Тази постановка е указание за конкретната стратегия, която, при по-внимателно разглеждане, съдържа в снет вид общата стратегия на новия подход, приспособена за реализацията на специфична вътрешна партийна цел. В Тезисите на Централния комитет във връзка с подготовката на XI конгрес са посочени направленията за проявлението на тази стратегия.

Digitized by Google

Партийната организация, когато решава въпроса за саморазвитието си като ръководно ядро и първообраз на колектива и определя целите на работата за подобряване на състава, с това тя конкретизира стратегията на Партията в свой специфичен начин на действие. Заедно с това избира онези пътища за бъдещата работа, които при нейните условия ще бъдат най-ефективни. Избира стратегия за подобряване на състава с оглед на изискванията на новия подход за максимален политически ефект в нейната ръководна роля. Ефект, който ще умножава от своя страна ефективността и качеството на политическото влияние в решаващите звена и сфери на колектива. С оглед на конкретното положение ударението ще падне на един от възможните начини: чрез ново попълнение на състава, чрез разстановка на собствените сили в решаващите участъци, чрез издигане на мирогледното и квалификационното равнище на членовете, като се прочиства от пасивни комунисти или по всички начини, взети заедно. Видимо към една цел водят много пътища. А цел без стратегия за нея е празен лозунг.

Изборът на конкретна стратегия трябва да бъде съобразен с принципиалната идея на новия подход — ефектът от всяко единично решаване на проблема да умножава ефективността и качеството на многостранното партийно ръководство на колектива. В резолюциите и партийните решения намираме ясни постановки за целите и стратегията на подхода към тях.

Логиката на новия подход въоръжава партийното ръководство с ясен възглед за тактиката на работата, с която осъществяваме избраната стратегия и постигаме поставените цели.

Тактиката като логическа система от средства, методи и форми на партийно въздействие намира конкретизация в плановете и сценариите за изпълнението на взетите решения. Програмите по отделни въпроси, които партийните комитети утвърждават като основно решение, обединяват целите, стратегията и тактиката в една система.

Тактиката е „технология“, която организационно-политически и идеологически осигурява изпълнението на стратегията, на възприетия начин за постигане на поставените цели. Тя ресурсно обезпечава изпълнението на решенията и програмите. Производната ѝ функция не бива да се абсолютизира, защото както една цел може да бъде реализирана по няколко различни начина, така също и всяка стратегия може да се осъществи по няколко тактически варианта. И в това е организационното изкуство на партийния стил — да се предвидят всички тактически варианти на работа, логически да се експериментират, изследват и комбинират, да се приеме най-ефективната система от форми и методи на действие, които с минимални усилия и време ще дадат най-високи резултати. Тактиката моделира многостранната партийна работа, която ще се проведе за изпълнение на решенията.

Както стратегията коригира поставените цели, така и тактиката може да измени възприетата стратегия. В това се проявява нейната обратна активна роля в зависимостта между цели — стратегия и тактика. Защото ако целите и стратегията разкриват обективни възможности и начини за тяхното решаване, то тактиката трябва да открие и посочи средствата, чрез които съзнателните и организираните действия на хората ще претворят необходимостта в действителност.

Логиката на новия подход на Партията изисква при разработката на тактическия вариант за работа да се откриват такива средства за политическо, организационно, идеологическо и контролно въздействие, които самостоятелно или в определена комбинация ще предизвикат верижен ефект, ще резонират в съзнанието на всички класи,

Digitized by Google

социални групи и лица. Да се разработва тактика на верижното въздействие на резониращия ефект, която оказва всеобхватно и неотразимо политическо въздействие върху комунистите и масите, умножава тяхната инициативност и творческа активност. Това е **тактиката на програмираната политическа акция**, на **локалната политическа мобилизация**, която планомерно обхваща, привлича, обединява и насочва всички обществени сили на колектива на общината, на района, града или окръга в решаването на основни цели и задачи и заедно с това превръща практическата дейност в школа за комунистическо обучение и възпитание на масите. Стратегията на умножаващия ефект изисква всяка политическа инициатива и организационна форма, чрез която се осъществява, да оказва комплексно многостранно въздействие върху хората **Методическите обобщения** обновяват арсенала от тактически образци за работа и борба. Ако всеки образец, създаден на едно място, от един комитет за ефективното решаване на даден проблем, след това бъде широко разгласен, усвоен и многократно приложен от останалите комитети и организации, това е сериозен признак, че идеята на новия подход се пренася от стратегията върху тактиката на партийната работа и обхваща цялостното политическо ръководство.

Двустранните зависимости между цел, стратегия и средства се обединяват от новия подход в обща връзка и взаимозависимост на ръководния процес. Всеки опит да се разкъса общата връзка между тях и да се съсредоточат усилията само към една зависимост или към един елемент от системата ще неутрализира ефекта на подхода. А такива примери има много. В решенията на редица комитети и организации липсват ясно формулирани цели, отсъствуват необходимата концентрация на усилията за избора на конкретна стратегия за тях. Фигурират мероприятия и изпълнители, по същество план за работа без стратегия и конкретни цели. Примитивизмът се прикрива с възражения, че в политическата работа с хората резултатите не били измерими, че партийното въздействие няма реални критерии за оценка и т. н. Масовата практика опровергава мисли от този род и успешно преодолява противодействието на консервативните сили.

Партийното ръководство е непрекъснат процес за решаване на различни социално-политически задачи, които спадат към един или друг тип съобразно доминиращите в тях общи повтарящи се връзки. Задачите възникват, когато са налице минимални предпоставки за тяхното решаване, и дават отговор на необходими, но недостатъчно известни процеси и състояния. Проблемните ситуации изискват от партийните комитети и организации бърза политическа реакция. Самостоятелно да формулират целите на въздействието, необходимите положителни изменения, които в определено време следва да настъпят. Определят стратегията, начина на тяхното достигане, съставят тактически вариант за работа. Самостоятелността при този тип задачи е най-голяма и същевременно относителна. Проблемите са специфични по характер, но целите, стратегията и средствата на въздействие за решаването им са производни, произтичат и конкретизират утвърдените програмни цели, стратегията и тактиката на политическия курс, нормите на Устава. При тях самостоятелност се проявява в границите на връзката между общо, конкретно и специфично.

При друг тип задачи партийните комитети и организации избират, решават главно тактическия вариант за действие. В тези задачи преобладават признаците на централизма в партийното ръководство. В границите на своята компетентност висшестоящите органи определят целите и стратегията на предстоящата дейност, която предписват за изпълнение на партийните звена, като им предоставят пълна само-

Digitized by Google

стоятелност за избор на собствен тактически подход на работа. Изборът на подходящите средства, форми и методи за решаване на поставените цели и задачи е право, което по Устав принадлежи на непосредствените изпълнители. Защото задачите се решават, а решенията и поръченията се изпълняват.

Най-често възлаганите задачи съчетават в единство централизма и демократизма в ръководството и разгръщат правомощията на партийните комитети и организации творчески да конкретизират общата стратегия, възприета за решаването на определен клас цели и проблеми, самостоятелно да изберат тактически вариант на своята дейност за изпълнението на задачите.

Твърде често отделни комитети предписват на органите и организациите, които ръководят, какво, с какви средства, докога да извършат, без да ги лишават от отговорността да конкретизират целите и стратегията към тях. Директивите на висшестоящия орган съдържат в готов вид тактическия план за работата на висшестоящите звена „До... (срок) партийните организации да проведат (изреждат се форми, методи и средства на работа)... да разкрият и мобилизират резервите за икономии на материални средства, енергия, жив и овеществен труд и да излязат със свои обещания..."

Този тип задачи, допустими в известни предели, срещат основателни възражения за регламентация и присвояване на функции, които от гледна точка на умножаващия ефект в работата са от компетентност на кадрите и колективите, които организират и носят отговорност за изпълнението на взетите решения. Като правило функцията на целеполагането и определянето на общата стратегия принадлежи на централните ръководни органи. Партийните комитети конкретизират целите и стратегията на политическия курс, а низовите звена избират специфичния начин и собствения тактически вариант за реализацията на политическия курс.

Логиката на новия подход отразява обективната зависимост между използваните сили и средства и практическите резултати от партийното въздействие. Крайните резултати затварят цикъла на ръководния процес. Те са критерий за неговата ефективност и източник за самопознанието на кадрите, на комитетите и партийните колективи. Ако резултатите не съответствуват на поставените цели в замисъла на решението, на програмата или концепцията, тогава с методите на критичния анализ по обратния ред се преоценява поведението на елементите, действието на зависимостите от общата връзка. Намират се истинските причини. И това се налага от две съображения: да се очертае отговорността на конкретните лица, собственият положителен или отрицателен опит да се превърне в метод за самопознание и възпитание, за самообучение и саморазвитие на кадрите. Защото стратегията на новия подход диалектически съдържа и своята антитеза. В условията на интензификацията, концентрацията и специализацията, доведени докрай, отрицателният ефект от едно решение в едно звено, в една сфера или в отделен етап на ръководния процес, обратно на положителния, многократно съкращава ефективността и качеството на работата в цялата система. Нарастват предпоставките за верижна регресия със съответните икономически, политически, идеологически и социални последици. Ето кое обуславя необходимостта от превантивен контрол на изпълнението и изпълнителите, от критичен анализ на резултатите, междинни и крайни, от превръщането на контрола и оценката на резултатите в политически урок на кадрите.

Digitized by Google

Централният комитет на Партията на последния си пленум отново подчерта постановките на XI конгрес и на Юлския пленум (1976 г.) за необходимостта да се разгръщат водещите функции на територималните комплекси, да бъде осъществявана територимална концентрация и специализация, съчетана с отрасловата, като условие за планомерното изграждане на икономическата база и усъвършенстуванство на селищните системи.

За осветляването на част от тези ключови проблеми редакцията публикува беседа с А. Бобоков, кандидат-член на Централния комитет и първи секретар на окръжния комитет на Партията в Русе, и програмата на партийния комитет, с помощта на която е разработена Комплексната програма за територимална концентрация и специализация с приложение на мултипликационния подход.

Положителният опит, създаден под ръководството на окръжния комитет в реализацията на новия подход на Партията, получил вече положителна оценка, притежава методическо значение за работата на партийните комитети и организации в решаването на сродни проблеми.

МУЛТИПЛИКАЦИЯ В ТЕРИТОРИАЛЕН РАЗРЕЗ

АНГЕЛ БОБОКОВ
кандидат-член на ЦК на БКП и първи секретар
на окръжния комитет — Русе

Нашето внимание е насочено към решаването на ключови проблеми на ускореното социално-икономическо развитие на страната. В постановките и решенията по територимално-селищното устройство на селищните системи, в т. ч. и за територималната концентрация и специализация на производството намира продължение новият подход, утвърден от XI конгрес на Партията. Разкриването на нови резерви за икономическа, социална и екологическа ефективност е главното условие за осъществяване на основната цел в политиката на БКП — непрекъснато да се повишава жизненото равнище на народа, да се усъвършенствува социалистическият начин на живот.

Въпросът за приложението на нов подход при територимално-селищното устройство и територималната концентрация и специализация не се поставя за първи път. Още на XI конгрес др. Тодор Живков обърна внимание, че досега не сме използвали пълноценно възможностите, които крие по-съвършената територимална структура на производството. Затова през VII петилетка наред с по-детайлната, възловата и предметно-технологическата специализация ще осъществяваме и територимална концентрация и специализация. На Юлския пленум тази постановка бе доразвита и конкретизирана. Бе посочено, че територималната концентрация и специализация създава условия за практическо прилагане на мултипликационния подход при територимално разположение на производителните сили, при изграждане на единни спомагателни стопанства, на единни комунално-битови и културно-просветни сгради и системи, в тясна органическа връзка със формирането и развитието на селищните системи като качествено нов обект, сравнен с отделния град или група населени места, обединени административно.

Окръжното партийно и държавно ръководство, подпомогнато от Съвета по управление при Държавния съвет, се опита да приложи при нашите конкретни условия постановките и указанията на др. Т. Живков на XI конгрес и Юлския пленум (1976 г.).

Разработената от нас програма е продължение на отрасловите раз-

Digitized by Google

работки за концентрация и специализация на основните дейности в териториален разрез. **Нов елемент** в нея считаме проекта за концентрация и специализация на спомагателните дейности на производствената, техническата и социалната инфраструктура. Задачата, която си поставихме, бе да анализираме доколко отрасловите разработки разкриват и включват без остатък всички възможности и богатства на окръга. При структурирането на отраслите взети ли са предвид главните, водещите функции на територията и особено високата степен на квалификация на научния и кадровия потенциал на града и окръга. Сега, след извършената продължителна и задълбочена работа, когато пред нас има нещо завършено, можем от собствен опит да кажем, че новият подход, методът на мултипликационния ефект разкриха пред нас допълнителни възможности **качествено, по-нов начин** да виждаме и решаваме проблемите на окръга. Определихме по-точно **критериите за оценка** на ефективното използване на територията. По-прецизно и ясно беше определена главната, **водещата функция на териториалната единица**, обусловена от основните териториални фактори.

Географското положение на русенската територия, река Дунав, Дунав мост, близостта до СССР и др. придават на транспортно-комуникационната и пристанищната дейност, на речния, ж.п. и автомобилен международен транспорт значение на водеща функция. От това логически следва, че развитието на производителните сили трябва да се свърже преди всичко с потребностите от транспорт и големи количества вода, с рационалното използване на научния кадрови потенциал и промишлените традиции на Русе. Да се изграждат занапред такива отраслови предприятия, каквито при други териториални условия не могат да се развиват. В развитието на русенската икономика тези фактори са играли определяща роля. Доказателство за това е разгръщането на всички видове транспорт и на такива прогресивни отрасли като корабостроенето, химията, селскостопанското машиностроене, електрониката. Окръгът за 20 години след Априлския пленум на ЦК увеличава около 10 пъти промишлената продукция. В същото време нашият анализ показва, че някои постановки, правилни за своето време, вече не съответствуват на съвременните изисквания. Не са напълно осигурени всички условия за развитието на транспорта в една по-близка и далечна перспектива. Структурата, концентрацията и специализацията на промишлените дейности недостатъчно отговарят на изискванията на новия подход. Отрасловите разработки утвърждаваха и възпроизвеждаха в голяма степен досегашната, исторически формирала се структура и концентрация на производството. Ето защо проектът предвижда да се изнесат редица предприятия, а работната ръка от тях да се пренасочи за българо-румънския завод. Новите виждания ни подтикнаха да потърсим редица ефективни решения на стари проблеми. До разработките на програмата ние възразявахме срещу изграждането на нови мощности от гледище на дефицитност на работна сила, от необходимостта да се разместват стари предприятия, да се изнасят дейности, които Русе познава от много години. Но в процеса на творческите търсения и дискусии се преориентирахме по редица въпроси. Защото видяхме, че с тяхното решаване се създават условия да се формира източна зона на тежкото машиностроене, която ще окаже влияние за ускореното развитие на русенската селищна система.

По силата на същата логика стигнахме до предложението за мащабното развитие на корабостроенето, с което ще се формира друга западна зона на корабостроенето и кораборемонта. Затвърди се възгледът за развитието на електроенергетиката като ново промишлено ядро и зона, около която ще се формира селищна система.

Digitized by Google

Предложихме крупно развитие на редукторостроенето, като се изградят двата ешелона без отливките и се формира териториална специализация в производството. Разширява се промишленото ядро на химията и електрониката, което ще даде тласък за развитие на съответната селищна система.

Пред нас изникна въпросът за **най-рационалното използване на научния и кадровия потенциал** на град Русе. На 1000 души заети в народното стопанство окръгът се нарежда на четвърто място в страната по специалисти с висше образование, на трето място по броя на специалистите със средно образование. Изследването на този фактор породи нови, оригинални идеи и обосновани предложения до централните органи. Програмата предвижда нова специализация на редица предприятия за производство от по-висок клас на точност, като се използва по-ефективно трудът на колективите с висока квалификация и утвърдени традиции. Предлага се развитие на електрониката на базата на високоефективни лицензии и преспециализация на завод „Найден Киров" за производство на изделия с по-висок клас на сложност.

Тази специализация на основните дейности внася прогресивни корекции в структурата на промишлеността. При това положение предприятията на русенската промишленост се намаляват, а обемът на тяхната продукция за пет години се удвоява. Програмата очертава главните стратегически направления на промишленото производство — тежко машиностроене, корабостроене, селскостопанското машиностроене, енергетика, електроника и химия. Заедно с тях ще се формират в значителна степен селищните системи, които ще имат за своя икономическа основа силни промишлени ядра. Паралелно с това на основата на новия подход ще се решават проблемите на транспорта и комплексното обществено обслужване като важни образуващи фактори. Сега най-слабото звено във формирането и развитието на селищните системи е транспортът, който планомерно и целенасочено следва да се стимулира и разгръща.

Качествено нов е подходът за използването на спомагателното стопанство. Намерени бяха варианти за концентрация и специализация на спомагателните дейности, които повишават ефективността на производствената, техническата и социалната инфраструктура. Логическо обосновано е предложението за концентриране на инструменталното стопанство и нестандартното оборудване предимно за нуждите на електрониката и електротехническата промишленост върху сегашната база на завод „Найден Киров". Да се концентрира ремонтът на електромотори в един от съществуващите досега осем цеха. Русе е наситен с ремонтна дейност, поради което поддържаме възгледа да се концентрира ремонтът на технологическото оборудване, като се преразгледа системата от специализирани ремонтни заводи в страната, да се създаде обменен фонд и се намали престоят на машините. Предлага се концентрацията на ведомственият транспорт да достигне над 80 на сто. В пласментно-снабдителната дейност да се ликвидират складовете в предприятията. В крупните предприятия потребители да се разкрият специализирани складове и т. н.

При социалната инфраструктура съществено значение придаваме на предложението в крайния етап да се изградят две кухни майки, които да подхранват всички столове на предприятията.

Проектираната концентрация и специализация, формирането и развитието на селищните системи ще имат както икономически, така и социален и екологически ефект. Макар че методиката за изчисляване на ефективността от териториалната концентрация и специализация да не е добре изяснена, предварителният разчет показва, че само структурните изменения на промишленото производство ще дадат

Digitized by Google

милиони левове ефект над държавния план. Значителен ще бъде ефектът от концентрацията на инструменталното и ремонтното стопанство, от концентрацията и контейнеризацията на ведомствения транспорт, от техническата инфраструктура. Нужно е да се разработи методика за изчисляване ефективността от териториалната концентрация и специализация, за да може сега с разработката на програмата въз основа на последните указания да имаме готовност за включване на ефекта в насрещния план.

При разработката на програмата ние с еднакво внимание следяхме както икономическата, така и социалната ефективност, отражението на базисните процеси върху социалното положение и морално-политическото единство на населението.

Социалната ефективност ще се изрази в нарастващите доходи на населението, във формирането на селищните системи и прекратяването на миграцията, в намаляването на съществените различия в условията на селския и градския живот, в подобряване на трудовите условия, в намаление на времето за услуги на населението. Ще се измени структурата на мрежата на образованието съобразно новите потребности от кадри, ще настъпят изменения в културното равнище на народа. Голямо богатство за русенци е крайбрежната ивица на Дунава, която ще се освободи и използва предимно за отдиха на трудещите се.

Край брега на Дунава ще властвува човекът, а не димът на комините и воят на сирените. Заедно с това не може да не се подчертае значението и на една друга ефективност — тази, от израстването на кадрите в процеса на разработката на програмата, извисеното им мислене и широкият кръгозор, дълбокото преустройство да разсъждават политически, държавнически, което е от особена важност за посрещане на новите задачи.

В разработката на програмата участвуваха 60 специалисти от окръжния комитет на Партията и окръжния народен съвет, от институтите в окръга и от предприятията. При усвояване на методиката, при анализа, който се извърши на всяко звено от икономиката на окръга, при множеството дискусии тези кадри осмислиха новия подход на Партията, започнаха да мислят с неговите принципи и изисквания, освободиха се от стари традиционни възгледи и представи. Изменения в нашите начални разбирания по отношение някои предприятия, новите насоки в търсенето на народностопанска ефективност, подсказани от здравата логика на новия подход, водеше в крайна сметка към държавнически решения.

Основателно сега нашите специалисти с възхищение казват, че в процеса на разработката на програмата са преминали голяма школа. Получихме богата информация за състоянието на икономиката, каквато при друг случай и повод не може да се научи. Основните кадри вникнаха в дълбокия смисъл на новия подход, станаха по-компетентни и самоуверено заявяват, че сега знаят какво иска новият подход, какво трябва да се прави и как да се направи. Ето защо смятам, че **ефектът ще бъде действително умножаващ, че ще дойде не само от разработката на програмата. Обогатени с нов начин на мислене и нов стил на действие, кадрите сега са способни научно да обосноват проблемите на окръга, много по-добре да управляват процесите на тяхната реализация.** Въоръжени с познанията на новия подход, с изводите от своя собствен опит, те много по-успешно ще разкриват занапред възможностите на окръга, ще актуализират разработките за следващите петилетки, ще усъвършенствуват териториалната концентрация и специализация, териториално-селищното устройство.

И още един въпрос по реализацията на програмата. Съвсем понятно е, че след разработката най-важното е реализацията на про-

Digitized by Google

грамата. Програмите се съгласуват с министерствата под координиращата роля на Държавния комитет за планиране. Това е изключително необходимо условие, сърцевината в реализацията на всяка програма. Нас ни безпокои, разбира се, въпросът утвърдените програми за специализация ще получат ли нормативна сила и гаранция за реализация. Нужно е според нас да се усъвършенствува механизмът на взаимоотношения между отрасловите и териториалните органи на управление така, че утвърдените териториални програми да получат задължителен характер и за едната, и за другата страна. В противен случай те могат да се превърнат в любителски експеримент, каквито случаи има не малко с териториалното планиране, особено с изнасяне на дейности. Даваме си сметка, че в практическата реализация на програмата ще срещнем редица затруднения, че новият подход изисква не само идеи и проекти, но и борба за неговото тържество. Ще срещнем противодействия от ведомства и обединения, ще преодоляваме и психологически бариери у наши кадри, у част от работническите колективи. Но окръжната партийна организация ще намери сили да преодолее всички трудности.

Заедно с министерствата ще воюваме пункт по пункт за извличане на ефекта, заключен в програмата.

Ние сме уверени, че както новият подход при отрасловите и териториалните разработки разкрива огромните резерви на нашата икономика, така и утвърдените от последния пленум на Централния комитет Основни насоки за по-нататъшното развитие и усъвършенстване на териториалното и селищното устройство в НРБ ще се превърне в научно и практическо ръководство за пълното мобилизиране на всички богатства и красоти на нашата родина. Тяхната реализация ще бъде ярък пример за жизнената сила и предимства на реалния социализъм, за мъдростта и силата на нашата Партия, на нейната априлска линия.

РАБОТНА ПРОГРАМА

на бюрото на окръжния комитет на БКП — Русе за разработване на комплексна програма за териториална специализация и концентрация с приложение на мултипликационния подход

А. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Оптимално съчетание на отрасловата с териториалната специализация и концентрация на производството.
2. Формиране на стратегическите направления на производството и рационализиране на териториалното му разположение.
3. Формиране на оптимална концентрация на обслужващите производството производствени, технически и социално-битови дейности.

Б. ВРЕМЕННИ ОРГАНИ ЗА РАЗРАБОТКА НА ПРОГРАМАТА

1. Ръководен щаб. Състав.
2. Централна работна група.
3. Група по проблемите на териториално-производствения комплекс.
4. Група по проблемите на комплексната производствена инфраструктура.
5. Група по проблемите на комплекс-социална инфраструктура.

Digitized by Google

6. Група по проблемите на комплекс-техническа инфраструктура.
7. Група по ефективността и програмата за реализация.
8. Група по усъвършенстване на териториалното управление.

В. ОБЕКТ НА ПРОГРАМАТА. ОБХВАТ НА ОТРАСЛИТЕ

— промишленост
— транспорт
— строителство

Г. ПЕРИОДИЗАЦИЯ: 1975—1980—1990 и краен етап.

Д. ФОРМИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ТЕРИТОРИАЛНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И КОНЦЕНТРАЦИЯ

— логическа обосновка
— таблици
— карто-схеми
— диаграми и др.
— модулни решения

Е. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РАЗРАБОТКАТА НА ПРОГРАМАТА ЗА ОТРАСЛИТЕ

1. Съобразяване на проектите за решения с националните функции на територията.

2. Максимална ефективност от разработваните предложения за териториална специализация и концентрация.

3. Оптимизиране на обектите и на териториалните модулни решения (решаване на въпросите по начин, водещ до нееднократно увеличаване на ефекта).

4. Комбинирано строителство и съвместно използване на материално-техническата база на териториален или отраслов принцип.

5. Приложение на усъвършенствувани технологии и форми на организация и управление.

Ж. ПОКАЗАТЕЛИ И КРИТЕРИИ ЗА АНАЛИЗА НА ОБЕКТИТЕ И ОБОСНОВКАТА НА ПЕРСПЕКТИВИТЕ ЗА ТЯХНОТО РАЗВИТИЕ

— чиста продукция
— печалба по разликов метод
— пълна себестойност
— разходи на 100 лв. стокова продукция
— печалба на 100 лв. основни производствени фондове
— чиста продукция на 1 заето лице
— обем на продукцията по съпоставими цени
— стокова продукция
— численост на персонала
— основни производствени фондове по средногодишна стойност
— фондоотдаване
— фондовъоръженост
— капитални вложения по петилетки

Проблеми, теми и задачи
Срокове и изпълнители

---

1. Проблем
ТЕРИТОРИАЛНО-ПРОИЗВОДСТВЕН КОМПЛЕКС

Тема първа
Анализ на съществуващото положение
Задачи:

1. Анализ на общия териториално-производствен комплекс по задължителните показатели.
2. Анализ на отрасловите производствени комплекси:
   — промишленост
   — транспорт
   — строителство
2. 1. Основни моменти при анализа на отрасловите комплекси:
   — структура на отрасъла
   — равнище на специализация и концентрация
   — териториално разположение на комплексите
   — съществуващи производствени връзки
2. 2. Оценка и изводи от анализа на комплексите.
   (Да се обърне особено внимание на възможностите на териториалните

Digitized by Google

фактори за специализация и концентрация на комплекса)

Тема втора

Анализ на отрасловите (на министерствата) концепции за специализация и концентрация на комплексите в окръга.

Задачи:

1. Набиране на информацията за плановите задачи.
2. Набиране на информацията по варианта за приложението на мултипликационния подход от страна на министерствата.
3. Анализ и оценка на получената информация за специализация и концентрация.
4. Изводи от анализа:
   — променя ли се специализацията и концентрацията
   — преодолени ли са съществуващите слабости в задачите и вертикалната специализация и концентрация

Тема трета

Дефиниране на предложение за специализация и концентрация на производствените комплекси в окръга

Задачи:

1. Анализ и оценка на факторите с подчертано национално значение за развитието на териториално-производствения комплекс:
   — географски фактори
   — природни ресурси
   — човешки ресурси
   — кадрови потенциал
   — интеграционни процеси
   — наука и научно обслужване на производството
   — транспортно обслужване
   — други териториални фактори
2. Проекти за формиране и развитие на отрасловите териториални производствени комплекси:
   — формиране на концепция за специализация на райсна (окръгът се разглежда като отворена система)
   — определяне на водещите комбинати, предприятия, производства
   — оптимизиране на концентрацията (изхожда се от оптималните мощности, развити в челните страни)
3. Териториално-устройствено решение на комплекса:
   — териториално разположение на производството (предприятието)
   — локализиране на специализацията по микрорайони в окръга и по зони в гр. Русе
4. Сравнителен анализ между двете концепции (окръжната и на министерствата) на базата на задължителните показатели.
   Оценка и изводи
5. Ефективност и програма за реализация на концепцията.

II проблем
КОМПЛЕКС „ПРОИЗВОДСТВЕНА ИНФРАСТРУКТУРА"

1. Обхват (номенклатура) на производствената инфраструктура:
   — инструментално стопанство
   — ремонтно-механично стопанство
   — енергийно стопанство
   — складово стопанство и МТС
   — транспорт
2. Анализ на съществуващите дейности оценка и изводи:
   — мощности
   — използването им
   — степен на задоволеност
   — ефективност
   — производителност
3. Определяне на перспективните параметри от тези дейности на основата на концепцията за специализация и концентрация на териториалния производствен комплекс.
4. Концепция за специализация и концентрация на производствената инфраструктура:
   — оптимизиране на стопанствата на основата на съвременни технологии
   — определяне броя на стопанствата
   — териториално зониране и формиране на комплекси от спомагателни стопанства
   — формиране на типови производствени инфраструктури, унификация, стандартизация — модули.
5. Ефективност и програма за реализация на концентрацията. ТИД за реконструкция и модернизация. Мероприятия по срокове.
6. Усъвършенстуване на управлението на комплексите. Структура, функции.

III проблем
КОМПЛЕКС „СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА"

1. Обхват (номенклатура):
   — обществено хранене и търговско обслужване
   — битово и комунално обслужване
   — административно и делово обслужване
   — краткотраен отдих и туризъм
   — физическа култура и спорт
   — културно-масова и библиотечна дейност
   — здравсопазване и профилактика

2. Теми:

2. 1. Анализ, изводи и препоръки, извлечени от съществуващото положение
   — равнище на използване на задоволеност.
2. 2. Проект за развитие на социалната инфраструктура по номенклатура:
   — потребност на нормативна основа
   — предложение за задоволяване на потребностите

Digitized by Google

— връзка с окръжната териториална система

2. 3. Интегриран териториален модел на социалната инфраструктура:
— номенклатура на комбинациите
— териториално зониране
— изграждане на модулна система

2. 4. Ефективност и програма за реализация на проекта.

2. 5. Управление на системата.

IV проблем

КОМПЛЕКС „ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА"

1. Обхват:
— топлофикация
— електроснабдяване
— водоснабдяване
— канализации
— траспортни комуникации

2. Граници на техническата инфраструктура.

3. Задачи: до завода (потребителя).

3. 1. Анализ и изводи от състоянието на техническата инфраструктура:
— степен за задоволеност

3. 2. Потребност на нормативна основа, изразена в съответни показатели.

3. 3. Концепция за развитие на техническата инфраструктура:
— ешелониране и връзки с външните системи
— унификация и комбинация
— териториално устройствено решение

3. 4. Ефективност и програма за реализация.

3. 5. Управление.

V проблем

ЕФЕКТИВНОСТ И ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Тема първа — Ефективност.

Задачи:

1. Синтез на предложенията на министерствата и окръга за специализация и концентрация на комплексите.
— картосхеми в диаграми, отразяващи три момента:
— сегашно състояние
— разработките на министерствата
— проектите на окръга

2. Доказване на ефективността на концепцията на окръга за специализация и концентрация на комплексите:
— необходимост от средства за реализация на концепцията
— икономия на работна сила
— икономия от разходи като разлика между разходите по трите варианта
— обществена производителност на труда
— срок на откупуване
(разработките се извършват по комплекси и общо за територията)

Тема втора. Програма за реализация

Задачи:

1. Разработват се мероприятия за реализация на концепцията за специализация и концентрация на комплексите.

2. Оформя се пълен поименен списък за обектите, които ще бъдат новоизградени или реконструирани и модернизирани
— години на проектиране
— сметна стойност и мощност
— години на строителство

VI проблем

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Тема първа

Анализ на съществуващата организационна и управленческа структура на териториалното управление.

Задачи:

1. Определяне обхвата на организационната структура (състав на предприятията, стопанствата и организациите).
2. Функция на управление.

Тема втора

Предложение за усъвършенстване организационната и управленческата структура на териториалните комплекси.

Задачи:

1. Организационна и управленческа структура на:
ниво окръг
ниво териториален комплекс
ниво предприятие

Тема трета

Основни принципи за усъвършенстване на икономическия механизъм

Тема четвърта

Ефективност от усъвършенстване на управленческата структура.

Digitized by Google

КОМЕНТАР

Структурата на програмата на окръжния комитет за разработване и дефиниране на програма за териториална специализация и концентрация на окръжния промишлен комплекс с приложението на мултипликационния подход съдържа важни „технологически моменти" за практическа реализация на новия подход в решаването на крупни комплексни задачи.

Кои моменти представляват интерес и в каква последователност се намират те?

Първият момент в програмата изразява **изходната обстановка,** условията за решението на поставената задача, които съдържат даденото, известното, базисното:

— политическият курс на Партията — курсът на Единадесетия конгрес за висока ефективност и качество на икономиката и дейността във всички социални сфери;

— стратегията на новия подход, разработена в детайли от Юлския пленум на Централния комитет — 1976 год.;

— естествено формираната териториална структура на производството, която с контролните цифри за седмата петилетка се възпроизвежда на разширена основа. Наличието на природни, материални, трудови и научни ресурси, които съдържат резерви за по-високи темпове на интензивно развитие;

— решенията за отрасловата концентрация и специализация на предприятията.

Вторият момент в програмата съдържа формулировка на поставената **цел:** с помощта на умножаващия подход да се разкрие същността на противоречието между обективните възможности на местните фактори и субективния фактор на възпроизводствения процес, да се предложат обосновани виждания за по-съвършена структура на производството, която ще увеличи ефективния принос на териториалния комплекс в реализацията на народностопанските цели.

Програмата на комитета организационно-методически осигурява приложението на програмно-целевия и комплексен подход в единство с метода на умножаващия ефект в разработката на програмата за териториална концентрация и специализация на производителните сили.

Третият момент съдържа указания за обхвата на **обектите,** на факторите и на критериите за изследване и научно предвиждане.

Четвъртият момент в програмата определя **субектите,** които ще разработят концепциите. Формират се временни групи за анализ на елементите от производствената, социалната и техническата инфраструктура, група за синтез на идеите за целия комплекс. Щабът за общо ръководство направлява дейността на временните групи, оценява възгледите по отделните проблеми и от тях изгражда цялостна програма, внесена и приета от бюрото на комитета.

В посочените органи са включени основните сили на окръжния актив. Колективността се разгръща до краен предел и осигурява условия за проявление на научния, политическия подход.

Петият момент структурира технологическия процес на работа на **етапи** и конкретни **процедури.**

Digitized by Google

Първият етап от процеса обхваща колективния анализ от позицията на изискванията на новия подход от низовите звена: производствените предприятия, комбинати и организации. Тук се обосновават предложения, перспективи и корекции за резервите и пътищата за тяхното усвояване.

Вторият етап продължава критичния анализ, като го пренася в групите по отделни проблеми и теми. Предложенията и цялата информация от низовите звена се подлагат на нова обработка. Разкриват се нови връзки, зависимости и способи за използването на местните фактори. С научни методи се разиграват възможните варианти на рационални решения и се избират най-ефективните. Тези предложения се обосновават и дефинират.

Крайният етап приключва с процедурите в централната работна група, която изработва окончателния вариант на програма за развитието на териториално-производствения комплекс. Операциите са аналогични на тези в първите два етапа. Изгражда се модел за оптимална структура, за направления в развитието на територималния комплекс с оглед на неговите повишени национални функции.

Всеки етап от работния процес прибавя качествени изменения в анализа и синтеза на възгледите за развитието на обектите, за увеличаване ефективността на производителните сили. Колективната мисъл по възходяща спирала повтаря на следващия етап действията на предходния, разширява и задълбочава познанията за обектите и процесите, разкрива в тях нови зависимости и връзки и стъпка по стъпка логически обосновава цялостната програма. С помощта на стратегията на новия подход на Партията се разкриват нови постановки на цели и варианти за постигането им.

Програмата като логически обоснован възглед за бъдещото състояние на окръжния териториално производствен комплекс разкрива система от нови структурни връзки, които ще възникнат между независимите или едностранно зависимите от територията отраслови звена и дейности, предвижда корекции на досегашния им профил и планиран ефект, на характера на специализация и степента на концентрация. Територималната мултипликация усилва действието на всички местни фактори. Отношенията на взаимна зависимост между отделните звена от общия комплекс намират организационни форми за територимално обединяване и специализиране в нови звена от еднородни функционални елементи. От тях се разгръща техническата, производствената и социалната инфраструктура. Територималното приложение на стратегията на новия подход разкрива условия за интензивен, системо-формиращ процес. Проектите за територимална производствена структура съчетават пълното проявление на централизма и демократизма в организацията и управлението на икономическите процеси.

Съхранявайки отрасловите цели и функции, съществуващите връзки и зависимости, запазвайки цялата гама от действуващи отношения, територималната мултипликация продължава и допълва вертикалната с нови интеграционни връзки между производствените звена, които обогатяват досегашните им функции, цели и средства. Заедно с това тя коригира досегашните виждания за целевото предназначение на отделни предприятия в отрасловите ешелони.

Освен значението на конкретна политика, стратегия и тактика подходът на окръжния комитет има подчертано теоретическо и методическо значение за издигане научното равнище на партийното ръководство в етапа на зрялото социалистическо общество.

Digitized by Google

ПРОИЗВЕДЕНИЕ С НЕУГАСВАЩА СИЛА

к. и. н. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ

Преди 75 год., през м. март 1902 г., излезе от печат книгата на В. И. Ленин „Какво да се прави?" — едно от най-значителните негови произведения, изиграло голяма роля в развитието на руското и международното работническо и комунистическо движение.

* * *

Главната причина за написването на книгата е необходимостта да се преодолее така нареченият „трети период" в развитието на руската социалдемокрация, период на разпокъсаност, последвал след възникването и първоначалното развитие на социалдемокрацията. Това е моментът, когато се търси отговор на въпроса, какво да се прави по-нататък, кой е пътят, по който да се насочи руското революционно движение? Ленин показва единствено правилния път — създаването на бойна организация на пролетариата, негов преден отряд.

Борбата за изграждане на пролетарска партия от нов тип се води в условията на бързо разпространяващия се в световен мащаб опортюнизъм в работническото движение в лицето на бернщайнианството (в различни разновидности: икономисти в Русия, общоделци в България и пр.). Опортюнистите отричат теорията за класовата борба, отхвърлят идеята за диктатура на пролетариата и необходимостта от борба за постигане на главната цел, което на дело водеше до превръщането на социалдемокрацията от партия на социалната революция в демократична партия за социални реформи.

Всичко това наложи в своята книга В. И. Ленин да разработи редица важни въпроси на революционното движение: за ролята на теорията и съзнателността; за значението на политическата борба на пролетариата; за ръководната роля на Партията в революционната борба и др.

1

Въпрос, който според думите на Ленин има „грамадно" значение за развитието на социалдемокрацията, е изясняване ролята на теорията и съзнателността в революционното движение на пролетариата.

Тезата на икономистите е — отричане необходимостта от теория,

Digitized by Google

преклонение пред стихийността на масите, принизяване ролята на съзнателния ръководител — социалдемокрацията, в ръководството на революционните борби.

В. И. Ленин показва пълната несъстоятелност на тези опортюнистически виждания, посочва тяхната пагубна роля за развитието на работническото движение. Вярно е, че работническата класа се стреми към социализма. Но е необходима последователна революционна теория. Без такава теория стихийното развитие на работническото движение води към стихийно подчинение на буржоазната идеология.

Наред със политическата борба Ленин поставя и теоретическата. Той посочва, че „роля на преден борец може да бъде изпълнена само от партия, ръководена от напредничава теория"[1]. Подценяването на теорията, преклонението пред стихийността на работническото движение, омаловажаването на ролята на съзнателния елемент — всичко това означава само по себе си заставяне влиянието на буржоазната идеология сред работниците, отклоняване от истинския път на борбата.

Бернщайнианските идеи здраво са вкоренени в българското общоделство. Опирайки се на „Какво да се прави?", Д. Благоев разобличава неговия опортюнистически лик, обосновава необходимостта от непрекъснато развитие на теорията и издигане теоретическото равнище на всички партийни членове. „Нашите „широки" — подчертава Д. Благоев в статията си „Опортюнизъм или социализъм" — най-много се страхуват от теоретическите разисквания в Партията, на конгресите ѝ, в органите ѝ. Опортюнизмът и демагогията на опортюнистите могат да намерят място само в такава социалистическа партия, в която теоретическата подготовка на членовете ѝ отсъствува или е слаба."[2] В този смисъл книгата на Ленин помогна на борбата против общоделството, за непрекъснато издигане теоретическото равнище на партийните членове.

Ленинските разработки за значението на теоретическата борба против опортюнизма са мощно оръжие и сега, в борбата на комунистите против идеологическия плурализъм. „Не е необходимо да имаме някаква официална философия — посочва ревизионистът Р. Гароди. — В основата на нашата философия не трябва да залягат нито идеалистически, нито материалистически, нито религиозни, нито атеистически принципи." Несъмнено такива опортюнистически постановки водят към ликвидиране ръководната роля на Партията в революционните борби, до изтръгване на нейното революционно жило, подкопават основите на социализма като обществен строй.

„Нашата партия — посочва др. Т. Живков — винаги е отделяла изключително внимание на теоретическата подготовка на своите членове, на овладяването на марксистко-ленинското учение, без което комунистите не могат да изпълняват своята авангардна роля в социалистическото строителство и в борбата против буржоазната идеология."[3]

Непрекъснатото развитие на теорията, свързването ѝ с работническото движение, издигане ролята на съзнателния фактор в революционните борби — това са най-главните задачи за Партията на пролетариата. С особена сила звучат сега Лениновите думи, че колкото по-голям е подемът на масите, колкото по-широко става движението, толкова по-несравнимо бързо нараства необходимостта от съзнателност и в теоретическата, и в политическата, и в организационната дейност на комунистите.

Съвременният етап на нашето развитие се характеризира с неби-

---

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 5, с. 385.

[2] Д. Благоев. Избрани съч., т. II, С., 1951, с. 47.

[3] Т. Живков. Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 100.

Digitized by Google

вал подем на трудовата и обществената активност на масите. Разбира се, този подем не е стихиен, защото е резултат от съзнателната работа на Партията и защото е подем на хора с висока социалистическа съзнателност. Засилването на творческата активност на масите — се посочва в Програмата на Партията — е една от предпоставките, закономерно обуславящи нарастването на ръководната ѝ роля[1].

Непрекъснатото повишаване равнището на съзнателността на комунистите, от една страна, и издигането на ролята на партийните органи и организации в борбата за постоянно повишаване на социалистическата съзнателност на трудещите се, от друга — това е единен и закономерен процес, на който Партията отделя огромно внимание. В съвременните условия — се посочва в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения — от Партията се изисква в още по-голяма степен „...да внася съзнателност и организираност в масите, да придава на изграждането на зрелия социализъм планомерен, целенасочен и научнообоснован характер"[2]. Непрекъснатото засилване на съзнателния елемент, който Партията внася в обществото, е най-тясно свързано с цялостната работа на първичните партийни организации, защото те най-тясно са свързани с трудовите колективи, с масите. Както посочва др. Т. Живков, не може да се изчаква пасивно моментът, когато по своята политическа съзнателност и пр. трудовият колектив ще се издигне до равнището на партийната организация. Тук не може да се разчита само на стихийното проявление на обективните закони. Ако партийната организация се намесва навреме, този процес може да се регулира планомерно и значително да се ускори.

В този смисъл работата на първичната организация за издигане равнището на съзнателността на трудещите се е сърцевината на дейността ѝ, що се касае до нейното развитие като политическо ядро на трудовия колектив, като първообраз на бъдещото му състояние.

Реализирането на тази задача е адресирано пряко и към отделните комунисти. Нека съпоставим ленинските разработки от „Какво да се прави?" за задачите на социалдемократа по внасяне на съзнателност и организираност в масите и изискването на XI конгрес на БКП — отделният комунист да израства „като организатор и възпитател на масите, като личност, която с цялата си дейност и поведение внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост в колектива, в който живее и работи"[3]. Какво друго, ако не творческо развитие на неугасващите ленински идеи следва от така направения паралел между неговите разработки от преди 75 г. и непосредствените задачи, които Партията решава сега.

2

В „Какво да се прави" Ленин разобличаваше опортюнистическата същност на лозунга за „свобода на критиката". Критиката, която отправят опортюнистите срещу Партията, е „свободна" от всякаква цялостна и обмислена теория и затова е еклектична и безпринципна. Тя отхвърля основни положения в изграждането на дейността на социалдемократическите партии и в крайна сметка води до ликвидиране на работническото движение.

---

[1] Програма на БКП, С., 1971, с. 111.

[2] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката на Единадесетия конгрес на Партията, С., 1976, с. 150.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 94.

Digitized by Google

Лозунгът за „свобода на критиката" има своите привърженици и сега в лицето на световния опортюнизъм с всички негови разновидности от ляво и от дясно. Както тогава, така и сега критиката е насочена срещу основите на Партията и нейната ръководна роля в обществото. Всички опортюнистически разсъждения и „предложения" за реорганизиране на Партията, за „демократизацията" на обществото, за плуралистичен социализъм и създаване на опозиционни сили по отношение на Комунистическата партия и т. н. — всичко това е насочено против единството на революционното комунистическо движение. Думите на Ленин сега звучат с нова сила — критика, която е насочена против Партията, против нейните марксистко-ленински основи и ръководна роля в обществото, по своето съдържание и същност, колкото и умело да е завоалирана, е насочена пряко срещу световния революционен процес, срещу социалистическото съдружество, в т. ч. и против нашата страна и завоеванията на българския народ.

Истинската критика в Партията се основава на теорията на партийните принципи, на истинските интереси на движението, на беззаветната преданост на идеите на комунизма от страна на хора, свободно избрали трудния път на борбата. Именно такава критика в условията на строителството на развито социалистическо общество се превръща в необходимо и ефикасно средство за своевременно откриване на назряващите проблеми, за преодоляване на остаряващите форми и механизма в обществения живот, за борба с отклоненията от социалистическите норми[1].

3

Преклонението пред стихийността от страна на опортюнистите намира най-ярък израз в обстоятелството, че те поставят икономическата борба на преден план и подценяват значението на политическите действия на пролетариата.

Ленин посочи ограничените възможности на икономическата борба, показа, че само с нея никога няма да бъде съкрито самодържавието, че е необходимо да се прилага на практика материалистическият анализ, материалистическата оценка на всички страни от дейността и живота на всички класи, слоеве и групи от населението.

Социалдемократът наблюдава всяка класа, всички прояви на умствения, нравствения и политическия живот, отзовава се на всички и всякакви случаи на произвол и подтисничество, на насилие и злоупотреба. „Който насочва вниманието, наблюдателността и съзнанието на работническата класа изключително или поне предимно върху самата нея, той не е социалдемократ, защото самопознанието на работническата класа е неразделно свързано с пълната яснота не само на теоретическите.... по-вярно е да кажем: не толкова на теоретическите, колкото на изработените върху опита на политическия живот представи за взаимните отношения на всички класи в съвременното общество."[2] Първи навсякъде и във всичко, което е свързано с революционната борба, без да пропускат нито едно явление от обществено-политическия живот — така Ленин рисува социалдемократите. По този и само по този начин Партията може да се издигне като авангард на всички революционни сили, да завоюва правото да се нарича авангард. „Не е достатъчно да се наречем „авангард", челен отряд — подчертава Ленин, — трябва и да действуваме така, че всички останали отреди да

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 117.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 5, с. 430.

Digitized by Google

виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим най-отпред."[1]

Необходимостта от постоянно самоусъвършенствуване, от упорита работа за повишаване на съзнателността, инициативността и енергията на социалдемократите, от умело използване на всички форми на борба, е закономерна, вътрешноприсъща на социалдемократическото движение и именно това, а не самоволното закачване на етикета „авангард", върху теорията и практиката на арьергарда е гаранция за развитието на социалдемокрацията като ръководител на всички революционни сили в обществото.

С неугасваща сила звучат тези Ленинови мисли в настоящия етап за развитието на международното работническо и комунистическо движение. Съвременните реформисти се обявяват против широката политическа борба с всички средства, против организацията на всенародни изобличения на буржоазната действителност. Според тях необходимо е не разясняване на причините за трудностите, а успокоение, избягване на сериозни сблъсъци. Може да бъде поддържана само тази стачка, с която са съгласни профсъюзните лидери, всякакви други, макар и организирани, действия са нежелателни.

Последователните комунистически и работнически партии твърдо стоят на ленинските позиции. Наред с ръководството на икономическата борба, революционерите комунисти провеждат целенасочена политическа борба, ясно съзнавайки нейната решаваща роля за победата над буржоазията, нейното първенство пред икономическата борба. „Политическите кампании на нашата Партия — посочва генералният секретар на Комунистическата партия на Канада Уйлям Кащан — са едно от важните средства за внасяне на социалистическо съзнание в работническото движение, в масовите организации на трудещите се". Умелото използване на целия арсенал от различни форми и средства за организация на политическата борба, от листовката и политическия плакат до изборната победа и политическото ръководство на пролетарската революция, уменето във всеки момент да се окаже на висотата на решаваните задачи, на висотата на активността на революционните сили — тези ленински изисквания към пролетарската партия са непреходни и отразяват съдържанието на самия революционен процес.

Решаващата роля на политическата борба, нейното значение за реализиране на крайните цели на пролетариата се проявява и в условията на строителството на социалистическото общество. Разработвайки по-нататък и в други свои произведения тези въпроси, Ленин обоснова тезиса за първенството на политиката пред икономиката в условията на социализма, за последователно прилагане на политически подход при решаването на стопанските задачи.

Изискването за издиране на цялостната наша дейност — и стопанска, и организаторска, и идейно-възпитателна и т. н. до равнището на политиката на Партията, до висотата на нейните политически задачи е адресирана не само към партийните организации и комунистите, но и към всички органи и организации в нашето общество, към всеки социалистически труженик. Това е закономерна необходимост в условията на строителството на развито социалистическо общество.

4

В „Какво да се прави?" Ленин развива последователно революционното схващане за решаването на основните организационни задачи. За икономическата борба — отбелязва той — съвършено не е нужна и затова не може да се изработи от такава борба една общоруска централизирана организация, обединяваща в един общонатиск всички въз-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 5, с. 445.

Digitized by Google

можни прояви на политическата опозиция, на протест и възмущение, организация, която се състои от революционери по професия и е ръководена от истински политически вождове на целия народ. Без здрава организация от революционери никога стихийната борба на пролетариата не може да се извиси до равнището на истинската класова борба.

Задачите на пролетарската партия са широки и разнообразни: да ръководи политическата борба, като осигурява нейната устойчивост, енергия и приемственост; да направлява стихийния подем на масите; да води борбата с буржоазията по всички правила на изкуството; да бъде обществена сила, в която да намират опора всички угнетени и борци против самодържавието; заедно с решаването на демократичните задачи непрекъснато да засилва борбата за постигането на крайната цел — завладяването на политическата власт и установяване на диктатурата на пролетариата.

Тези задачи могат да бъдат изпълнени само от особен тип организация. В „Какво да се прави?" Ленин разработва основите на ученето за Партията от нов тип.

Партията е преден и съзнателен отряд на работническата класа — посочва Ленин, — затова е безсмислено и вредно тя да бъде смесвана с цялата класа, с цялата маса други организации. Между Партията и работническите организации съществува голяма разлика. Организацията на работниците е професионална, по-широка, по-малко конспиративна. Социалдемократическата партия неизбежно се състои от професионални революционери; тя е не много широка, но много по-конспиративна. В условията на самодържавието единственият организационен принцип трябва да бъде: най-строга конспирация, най-строг подбор на членовете. Само здрава и централизирана бойна организация, която издържано провежда социалдемократическа политика и задоволява всички революционни интереси и стремежи, е в състояние да предпази движението от необмислена атака.

Разглеждайки отношението между Партията и масите, Ленин разкри редица закономерности на революционното движение: нито едно революционно движение не може да бъде здраво без организация от ръководители; колкото по-широка е масата, участваща в стихийната борба и съставляваща базата на движението, толкова по-здрава трябва да бъде организацията, стояща начело на движението; в една самодържавна страна колкото повече е стеснен съставът на членовете на такава организация, така че да членуват само професионални революционери, толкова по-успешно ще бъде нейното ръководство, толкова по-трудно ще бъде тя „да се излови" и в същото време толкова по-широк ще бъде съставът на лицата и от работническата класа, и от другите класи, които под ръководството на Партията ще имат възможност да участвуват в движението и активно да работят в него.

В книгата „Какво да се прави?" Ленин рисува облика на Партията от нов тип, призвана да застане начело на революционните сили за смъкване на буржоазната власт и установяване на диктатурата на пролетариата, тази Партия, по повод на която Ленин възкликва — „Дайте ни организация от революционери — и ние ще преобърнем Русия"[1].

Организационните основи на Партията от нов тип, разработени от Ленин, винаги са били и не могат да не бъдат фундаментът, върху който Партията на пролетариата изгражда своята организация и насочва практическата си дейност.

Именно те (организационните основи) са обект на най-ожесточени нападки от страна на съвременния опортюнизъм. „Ние сме против всякаква организация, за пълна свобода на действията — заявяват съвре-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 5. с. 489.

Digitized by Google

менните анархисти. — Необходима е широка демокрация, позволяваща всеки свободно да защищава и отстоява своите виждания против партийното ръководство, за свобода на фракциите и групировките в Партията" — това е кредото на съвременния ревизионизъм. Но същността е една (подробно анализирана и показана от Ленин) борба против изграждането на Партията като единно бойно ядро, като здрава организация на съзнателния пролетариат, като негов ръководител в борбата против буржоазията и в строителството на социалистическото общество.

Българската комунистическа партия отделя особено внимание на развитието и обогатяването на организационните основи, на строгото и последователното прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот като важно условие за издигане ръководната роля на Партията. Именно пълното възстановяване и по-нататъшното развитие на ленинските принципи и норми след Априлския пленум на Партията спомогна за организационното укрепване на Партията, за издигане равнището на цялостната партийна дейност, за сплотяване на всички трудещи се около Партията и нейната генерална линия, за построяването на зрялото социалистическо общество.

* * *

Трудно може да бъде изброено всичко от книгата на Ленин, което има тясна връзка със задачите, решавани от Партията в настоящия момент. „Какво да се прави?" представлява действително съкровищница, към която трябва често да се обръщаме не само за теоретическо обогатяване, но и за по-успешно решаване на сложните задачи на нашето развитие. За това спомага както революционният дух на произведението, така и голямата практическа насоченост и актуалност на Лениновите разработки.

КУРС ЗА ПАРТИЙНИТЕ БЮРА

СЪС СВОЕ ОТНОШЕНИЕ И МЯСТО В РАЗГРЪЩАНЕ НА СЪРЕВНОВАНИЕТО

Безспорно в ежедневната дейност на първичната партийна организация и на партийното бюро въпросите на съревнованието заемат твърде важно място. То самото в голяма степен може да служи и като критерий за ефективността на партийното ръководство, защото в него се реализира и съзнателността на хората, и тяхната активност от реализацията на партийната политика. Въпросът е как, с какви средства и методи да се осъществява ръководство на тази доброволна творческа изява на колектива.

Когато говорим за мястото на партийната организация, можем да разграничим два момента. Първият вид са политически ръководни действия, насочени към онези органи, които на практика организират и водят съревнованието. В тях се включват: даване ръководни указания, координиране дейността на различните субекти за управление, про-

Digitized by Google

верка и контрол на дейността им. Вторият вид са дейности, които организацията извършва непосредствено сред комунистите и колектива за тяхното въвличане в съревнованието.

* * *

В трудовия колектив има няколко субекта за социално управление, които се занимават със съревнованието. На първо място това е профорганизацията. Може да се каже, че като организация на работническата класа и на трудещите се, като основна клетка от тази „школа за комунизъм", както В. И. Ленин нарече профсъюзите, тя има главното място в непосредственото ръководство на съревнованието. В тази насока тя изявява специфичните свои функции като важен субект в системата от органи и организации на социалното управление. И тази роля е записана в много партийни документи, по-специално в решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 година за издигане ролята на профсъюзите в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество, а също така в постановлението за съревнованието през VII петилетка, което беше публикувано в началото на януари тази година. Но ако те имат, така да се каже, водещата роля, съревнованието не може да се разгръща без активното отношение на стопанските ръководители, на Комсомола. Естествено, пред партийното бюро възниква един твърде съществен въпрос: какво то и партийната организация да извършат като политически ръководители, за да осигурят нормалното му направляване и пълното му проявление, без да изместват органите, които пряко трябва да се занимават с него?

Очевидно първата грижа е **да насочва правилно дейността на тези органи, да определя целите пред колектива, да излиза с политически насоки и указания.** Същевременно да осигури пълна координация на техните действия, така че всеки да поеме онази част от общите функции, които по право му се полагат, без което не може да се очаква някакъв успех.

Досегашната практика в това отношение е твърде разнообразна, не е лишена и от случаи, които предизвикват съмнение в правилността на подхода, има и явни грешки. Що се отнася до правилното насочване на дейността на различните органи в колектива, някъде се постъпва така: препоръчва се на профкомитета и на стопанското ръководство да уточнят условията и системата за съревнование, формите и инициативите, които ще използва колективът, и с това подсещане работата се изчерпва. Други възлагат тази работа само на профкомитета, трети пък се задоволяват с извършеното уточняване от комисията по съревнованието. Има обаче и съвсем друго разбиране — партийното бюро и организацията приемат решение, в което определят изцяло условията и формите на съревнованието, и възлагат на профкомитета да го организира практически въз основа на тях. Очевидно в случая главният въпрос е **как да се дават политически ръководни указания,** като се спазва и принципът на разграничение на функциите.

Кой подход е правилният, кое да се приеме?

Разбира се, едва ли е правилно да се препоръча един-единствен подход, някакъв шаблон. В зависимост от обстановката, от различни условия и съображения може да се постъпи по един или друг начин. Но има един принципиален въпрос, който не може да се отмине. Първата му страна е, че **бюрото и организацията не бива да изместват съответните органи, да изземват техни функции и работа,** защото по този начин принизяват тяхната инициатива и отговорност. Втората страна на този принципиален въпрос е, че не бива пък, на основата на това, **че други органи отговарят за съревнованието, грижата на организация-**

Digitized by Google

то и бюрото да се изчерпва само с напомняне, с препоръка, без след това да се интересуват как е организирано самото съревнование, какви цели си поставя то. В духа на тези принципиални изисквания неправилен е подходът, когато партийната организация приема решения, в които подробно определя как да се води съревнованието, а на профорганизацията се възлага само да ги изпълнява. Неправилно е и когато това се върши само от комисията по съревнованието или само от профкомитета, без бюрото да оцени правилно ли е то, съответствува ли на партийните изисквания. В отделни моменти, когато се налага да се извърши поврат, качествена промяна в съревнованието, правилно е това да стане по инициатива на партийната организация. Тя да изясни принципиалните въпроси, да ориентира всички как правилно да работят. Ето в началото на годината излезе постановление за разгръщане съревнованието през VII петилетка. Съвсем правилно постъпиха онези бюра, които веднага включиха в дневния ред на своите заседания и на събранията да направят оценка на състоянието на съревнованието в своя колектив и да изработят своето становище как да се изпълнят съдържащите се в него принципи и решения. Едни бюра се наеха сами с помощта на компетентни групи да направят прецеиката и да изяснят насоките за прилагане на постановлението. Други пък възложиха предварителната работа на профкомитетите и на основата на техните предложения ще приемат свои указания. И двата подхода не са погрешни. Решението, което ще приеме организацията, трябва да има политически, насочващ характер. Да определя целите, критериите, показателите. Да ориентира по-добре профорганизацията, стопанските ръководители и Комсомола как да насочват усилията на колектива за решаване на главните въпроси на техническия прогрес, за повишаване качеството и ефективността, за използване на всички резерви за достигане на минимална производителност на труда и доближаване до световните резултати. Сега особено е наложително да се насочи вниманието към онези въпроси, които постави Юлският пленум, за осигуряване на максимален и нарастващ ефект от всяка дейност, за създаване най-добри условия за творческа изява и непримиримост към всичко, което пречи за реализирането и същевременно да имат партийна оценка на работата на тези органи, насоки как да усъвършенствуват своята дейност по организацията на съревнователната практика. Така, без да се намалява отговорността на другите субекти на социално управление, без да се изземват функциите им, организацията и бюрото ще изпълнят по-добре своята ръководна роля.

Не постъпват правилно онези бюра, които такива въпроси разглеждат сами, а не ги поставят на събрание. Още повече грешат пък тези, които годиин наред не разглеждат въпросите на съревнованието ни то на събрание, нито на заседание, понеже партийният секретар участвува и в комисията за неговото оперативно ръководство. Нито секретарят може да замени бюрото, нито пък и то може и трябва да измества организацията. Новите решения следва по-нататък да послужат като отправни насоки за профорганизацията, стопанското ръководство и комсомолското дружество, за да усъвършенствуват организацията и ръководството на съревнованието или ако тя е разгледала предложение на профкомитета — като партийна оценка и препоръка за неговото подобряване.

Известно е, че съревнованието е доброволна творческа изява на трудещите се. Затова и в изготвянето на условията, на системите, при тяхното утвърждаване трябва да участвуват не само органите за социално управление, а целият колектив. Партийната организация и бюрото са длъжни обаче със своите решения и становища да помогнат то да се свърже с партийната политика, да отговаря на нея, да осигуря-

Digitized by Google

ва нейното максимално осъществяване. В нейните решения колективът да вижда най-доброто конкретизиране на партийните решения, на партийната политика.

* * *

Малко по-различен е въпросът за **осигуряване координация на органите**, които има да изпълняват определени задължения в организацията на съревнованието. Тъй като основните функции на профорганизацията, на стопанското ръководство, на Комсомола са изяснени в не един партиен документ, включително и в последното постановление от януари тази година, **основните задължения за осигуряване съгласуваност и единство в тяхната дейност лягат върху партийното бюро, а също така на неговия член, който отговаря за масовите организации или за съревнованието**, и са предимно от оперативен и контролен характер. Най-често в практиката се сблъскват с такова явление — стопанските ръководители не разбират или пък не изпълняват своите функции и предоставят цялата работа на профкомитета. Напоследък тези случаи са все по-малко, но не са изчезнали. И те се дължат преди всичко на това, че някои ръководители забравят, че са и политически дейци, че те не са само организатори на производството с административно-технически средства, а преди всичко са организатори на хората и трябва да овладеят механизмите, чрез които могат да стимулират тяхната активност. Без тях не може да се създадат елементарни условия за ритмична работа за високопроизводителен труд, без тях не може да се организира отчетността и пр., и пр. Много рядко обаче в заседания на бюрата се разглежда как те са намерили своето място в ръководството на съревнованието, как съгласуват работата си с профорганизацията. И не рядко поради това между дейността им има разногласие, разнопосочност. Очевидно без намесата на отговарящия за съревнованието, без секретаря и бюрото тези явления не могат да се отстраняват, а от това ще страда самото съревнование.

Най-добрата координация може да се извърши чрез комунистите, които работят в профкомитета, стопанското ръководство, Комсомола.

На много места тази необходима координация е намерила и организационна форма чрез избиране на **обща комисия по съревнованието.** В Бургаски окръг на много места тази комисия се оглавява от секретаря на партийната организация, другаде, например в някои софийски предприятия, той само участвува в нея. В селското стопанство преобладаващата практика е комисията да се ръководи от стопанския ръководител — председател на отрасловото предприятие, и в състава й да се включват председателят на профкомитета и секретарят на комсомолското дружество. Секретарят на партийната организация не участвува в нея. Създаването на подобни комисии е напълно правилно. Участието в тях на най-авторитетните дейци в колектива също е положително. Но едва ли е най-правилно те да се ръководят от партийния секретар, нито пък е задължително той да се включва в нейния състав. **Най-правилно е те да се ръководят от профсъюзен (може и стопански) деятел и да са под прякото ръководство на профкомитета и профорганизацията.** Когато нейн председател е партийният секретар, неминуемо профорганизацията ще се лиши от правото и възможността да се занимава пряко със съревнованието, а тази функция ще бъде по-скоро обсебена от партийното бюро или организацията. Нито е правилно, нито пък е удобно на профкомитета да поставя задачи и да иска отчет от секретаря на първичната организация.

При случаите, когато има комисия, бюрото не бива да поставя задачи на нея, не бива да проявява взискателност пряко на нея, макар че в отделни случаи може да използва помощта й при разглеждане на

Digitized by Google

въпросите на съревнованието. Правилно е бюрото да изслушва профкомитета, да разглежда работата на комунистите, включени в него и в комисията, в системата на самоотчета им.

Същевременно то трябва да проверява как се организира самото съревнование, как се отчитат, как се използват стимулите, изучаването на челния опит и пр., и пр., за да оказва влияние за правилното му водене през цялата година. Тази дейност е пряко задължение на съответния отговорник в бюрото, но към този въпрос от време на време трябва да се връща и колективният орган — бюрото, и цялата организация.

* * *

Партийната организация и партийното бюро оказват влияние на съревнователната практика не само чрез тези методи на политическо ръководство. Те имат и други важни лостове за нейното активизиране и правилно насочване.

На първо място това е **участието на комунистите в съревнованието**, техният пример в труда, техният образец, поставените от тях цели в обещанието, личните творчески планове и пр. Наскоро в печата бе публикувано съобщението за успехите на бригадата на героя на социалистическия труд Лиляна Димитрова от Нова Загора, която изпълни петилетния си план още в началото на втората година — с 10 месеца преди обещания срок. Подходът на тази бригада и на знатната нейна ръководителка, на десетки и стотици комунисти е пример как на дело да се организира съревнованието. **На много места бюрата дават поръчения на комунистите да дадат личен пример**, образец как да се изработи обещание, как в него да се включат изискванията за достигане на световното равнище и за предсрочно изпълнение на петилетните задачи, **как да се материализира в процеса на труда девизът на седмата петилетка „Високо качество и висока ефективност“**. Когато обсъждат на събрание въпросите на съревнованието, специално разглеждат приноса на комунистите. Това е обект на техния самоотчет. Твърде голяма роля имат индивидуалните беседи с комунистите, чрез които те не само лично се активизират, но им се помага да реализират най-добре своята роля в колектива.

Всичко това е абсолютно задължително в дейността на бюрото и организацията. Защото става въпрос най-напред за практическото спазване на основни уставни задължения, сред които авангардната роля, инициативата и творчеството в труда стоят на първо място. Осигуряването на тази авангардна роля и творчество пък са най-важният фактор, чрез който може да се създаде заразителен пример да се въвлекат трудещите се в изпълнението на партийната политика, на конкретните задачи на предприятието, цеха, участъка.

На второ място чисто партийно, **пряко задължение на организацията е да въздействува на съревнованието чрез средствата на идеологическата работа**. Тясно свързана с нуждите на практиката, тя трябва да помага да се повиши съзнателността на трудещите се, те добре да разберат както общата политика на Партията и държавата, така и мястото на техните задачи за нейното осъществяване. Тука много може да помогне масовата пропаганда, срещите с колектива, на които да участвуват отговорни ръководители, способни най-компетентно да изяснят всички въпроси. Особена роля играе личната агитация, индивидуалната работа с всеки член на колектива, масово-политическата работа, формите за икономическо образование, а също така културно-масовата работа на профсъюзите и просветната дейност на Комсомола. Съществено значение има използването на огромния възпитателен заряд на самото съревнование, на колектива. В практическия колективен

Digitized by Google

труд и живот се формират такива важни социалистически добродетели като другарството и взаимопомощта, взаимната отговорност, любовта към труда, дисциплината. Но за да се използва този заряд, е нужно да се насочва колективът към организирано въздействие на своите членове, да се дават поръчения на комунистите да стават наставници на млади, неопитни, непохватни, недисциплинирани работници, да им помагат да израстват, да усвояват работническите навици; да ги възпитават правилно и по-бързо да добиват самочувствие и да достигат своите напреднали в професията другари. Голямо значение в това отношение имат също нагледната агитация, стенният печат, многотиражните вестници, радиоуредбата, различните събрания за чествуване на челници, поставяне портретите на първенците, събранията за отчитане на резултатите, в които общо се оценява и работата на добрите и поведението на немарливите и пр. Въобще формите за идеологическата работа са много и разнообразни. Нужно е те да се използват умело, да създават интерес, да са свързани и пряко да обслужват съревнователната практика. Известно е, че най-добрите, първенците, онези, които в стремежите си са включили борбата за достигане на най-високите резултати в професията, освен трудовото умение и майсторство са обикновено и най-съзнателните, имат високи идейни подбуди.

На трето място сред средствата за пряко въздействие на съревнованието е **непосредствената организаторска работа сред колектива** за неговото формиране като активна, боеспособна единица на нашето общество. В тази насока бихме могли да включим грижата за създаване на такива взаимоотношения между членовете му, между тях и ръководителите, които да осигуряват най-добрата атмосфера за пълна изява на максималните възможности на всеки. След това умението да се достигне, особено чрез индивидуалната работа с всеки, за неговото убеждаване, за неговото активизиране и практическо включване в творческия трудов ритъм. Колкото и да е важна активната позиция на комунистите като авангард, много по-важно е да се осигури безпартийните да ги последват, да се включат наравно с тях, да проявяват същата активност. Това изисква, първо, всички комунисти да бъдат и организатори, да се намери конкретен и резултатен подход към всеки член на колектива, да се стигне до сърцето му, да се въодушеви, поощри, да се увлече, за да намери той своето място в общите задачи, да се изпълни с чувство на човешко достойнство, на гордост, за да се изяви като стопанин. В това отношение много може да помогне борбата на бюрото с недостатъците, които увреждат на атмосферата в колектива, убиват настроението и вместо да стимулират, предизвикват пасивност. Да се издигне ролята на самия колектив като субект на управление, като пред него се поставят главните въпроси, пред него се отчита дейността, той оценява, той поощрява и стимулира, той възпитава.

* * *

Както се вижда, въпросите на съревнованието са многостранни и по всички тях партийното бюро може и трябва да има становище, може да окаже въздействие било пряко, било косвено. Важното е то да има наистина активна позиция, за да реализира своето място в използването му като важен лост за издигане творчеството на трудещите се, в превръщането им в съзнателни и активни творци на развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

ВАЖЕН ПРОБЛЕМ ЗА ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

доц. к. и. и. Р. П. ПЛАТОНОВ
секретар на Минския областен комитет на КП — Белоруския

В системната и многостранна работа за непрекъснато издигане равнището и ефективността на идейно-възпитателната дейност, за укрепване връзките ѝ с живота — с практиката на комунистическото строителство върху основата на решенията на XXV конгрес на КПСС, партийните комитети и организации в Минска област се ръководят преди всичко от това, че най-важно е понататъшното подобряване подбора, разпределението и възпитанието на идеологическите кадри.

Както е известно, политиката на Партията се разработва в интерес на масите, тя се претворява в живота чрез масите и нейното успешно осъществяване зависи от тяхната инициатива, енергия и настойчивост. Затова Партията е заинтересована нейните програмни цели, текущи задачи и призиви дълбоко да се осъзнават и усвояват от трудещите се. Идеологическите кадри — професионални или на обществени начала — занимаващи се с агитационно-пропагандистка работа, с идейно-политическо възпитание, поради характера на своята дейност са призвани да довеждат до най-широките маси дълбоката, революционно-преобразователната същност на марксистко-ленинската теория, смисъла на политическите концепции на Партията, да им помагат активно и целеустремено да ги осъществяват, да намират своето място в създаването на новото общество. От тяхната подготвеност и настойчивост да изпълняват тази задача зависи дали марксистко-ленинските идеи, политиката на Партията ще се превръщат в материална сила, в дълбоки убеждения, в подбудителни мотиви за постъпките на хората, в норми за тяхното поведение в труда и обществения живот.

Второ, ние отчитаме, че на съвременния етап на развитие на съветското общество, във връзка с новите социално-икономически обстоятелства, на които е даден дълбок анализ в материалите на XXV конгрес на КПСС, се изменят условията за идеологическа работа, изискванията към нея, а следователно и към кадрите, които я водят. Те неизмеримо нарастват. Днес може да се счита за отговарящ на обществените потребности за ефективно осъществяване на партийната политика, за идейно-политическо възпитание в условията на зрелия социализъм само онзи идеологически работник, който е високо образован, подготвен теоретически, притежава необходимите идейно-политически и мо-

Digitized by Google

ражни качества, добри организаторски способности, въоръжен е професионално и методически, смел в решенията, авторитетен сред масите.

Трето, ръководим се от постановлението на ЦК на КПСС „За работата по подбора и възпитанието на идеологическите кадри в партийната организация в Белорусия". Осъществявайки цял комплекс от разчетени за редица години мероприятия по неговото реализиране, партийните комитети в областта изхождат от факта, че формирането на идеологическия работник от съвременен тип е възможно само в система като съвкупност от взаимодействуващи си идейно-теоретическо съдържание, научно-методически прийоми и конкретни организационни форми. Най-важно нейно звено е подборът на кадрите, организацията на теоретическото и професионалното им обучение, системното им информиране и оперативно ориентиране в партийната политика, изучаване и разпространяване на положителния опит в идейно-възпитателната работа, системно изучаване на резултатите, отчитане общественото мнение, осигуряване стабилност в състава на кадрите, създаване условия те най-успешно да изпълняват задълженията си.

В системата, която функционира в областта, както и в републиката, работата с кадрите се извършва на различни равнища: равнище на трудовия колектив (с идеологическите кадри работи партийният комитет, бюрата на първичните партийни организации), районно (градско) равнище, на което подготовката на кадрите се организира от съответния районен или градски комитет на Партията; на областно (дейността на обкома на Партията) и на републиканско (ЦК на КП на Белорусия). В тази система диференцирано се подготвят и обучават щатните идеологически работници от партийните комитети, работниците от идеологически учреждения и ведомства (преса, радио, телевизия, органите на народното образование от средните и висшите училища, от учрежденията на културата и научните учреждения и др.) и широк извънщатен актив (пропагандисти и преподаватели в системата на партийната учебна година, на икономическото образование, във формите на масова пропаганда — лектори, политически информатори, агитатори). Общият брой на идеологическите кадри и актива, с който работят партийните комитети и организации, превишава 130 х. души.

Теоретическата подготовка и професионалното обучение се осъществяват по перспективни планове. Областният комитет се стреми всеки партиен комитет да има ясна представа каква категория идеологически работници, в какви форми, в какви срокове и по какви програми ще се занимава, какви методи ще се прилагат и как, по какъв начин ще се използват в практическата работа.

Действието на системата личи от примера на обучението на идеологическите работници, заети в градските и районните комитети на Партията, върху които лежи огромната отговорност за претворяване в живота партийните решения по въпросите на пропагандистката и агитационно-масовата работа, за ръководството на средствата за масова информация и пропаганда, на органите за народно образование и култура. Тази група се отличава с високи качествени характеристики: всеки четвърти човек освен специалното има и висше партийно-политическо образование, десет имат научна степен и звание, повече от половината са на възраст до 40 години, мнозинството имат стаж на работа в партийните комитети повече от 3 години.

Ето как се подготвят различните категории работници:

Месечни курсове за повишаване квалификацията на партийните и държавните работници — в периода между партийните конгреси (работниците от отделите „Пропаганда и агитация" на градските и районните комитети на Партията, заместник-секретарите на партийните комитети с права на районни комитети, работниците от пресата и радиото се занимават в областни курсове, работниците от идеологическите отдели на обкома, секретарите на градските и районните комитети на Партията, редакторите на вестниците, ръководителите на идеологическите учреждения — в републикански).

Постояннодействуващ семинар при областния комитет по теория и методи на идеологическата работа — един път в два месеца (със секретари, заместник-секретари на партийни комитети с права на районни комитети, завеждащи отдели и инструктори).

Двуседмично стажуване на инструктори и лектори от градските и районните комитети на Партията в отделите на областния комитет, на инструктори и лектори от областния комитет — в отделите на ЦК на КПБ.

Съвещания на секретари и завеждащи отдели за инструктиране и оперативно ориентиране по въпроси, изискващи бързо решаване.

Съществено звено в изброените форми е постояннодействуващият семинар по теория и методи на идеологическата работа, създаден при областния комитет на КПБ през април 1974 г. Неговият учебен план е съставен така, че последователно да се решават следните задачи:

Първо, да се осигурява слушателите да изучават актуални проблеми на марксистко-ленинската теория и политиката на КПСС и преди всичко онези изводи и положения, които са изработени от Партията през последните години в решенията на нейните партийни конгреси.

Второ, да обхване целия комплекс от

Digitized by Google

въпроси на теорията и методите на идеологическата дейност, като се отделят новите тенденции и концепции.

Трето, да съединим теоретическите знания с изучаването на практическия опит на идейно-политическото възпитание непосредствено в трудовите колективи, където се решават основните производствени и възпитателни задачи. Повече от занятията, посветени на определени и с практическо значение проблеми, се водят в промишлените предприятия, в колхозите и совхозите, в учебните заведения или на базата на цели райони.

Четвърто, да се осигури самостоятелна работа на слушателите по темите и проблемите, предвидени в учебния план. То се изразява в събеседвания, подготовка на реферати, участие в научно-практически конференции.

Областният комитет на Партията се стреми принципите на организация на семинара по теория и методи на идеологическата дейност да се спазват в работата и на аналогичните семинари (школи) към градските и районните комитети и към партийните комитети с права на районни. Такива семинари (школи) има 29, основна част от слушателите им са заместник-секретари на партийни комитети и бюра по идеологическите въпроси, работници от районните (градските) идеологически учреждения. Техните учебни планове са разработени по препоръка на отдел „Пропаганда и агитация" на областния комитет на Партията. Занятията се водят един път на три или на два месеца, инструктивно — методическите съвещания по текущата работа са всеки месец, теоретическите и методическите конференции — веднъж на шест месеца. Голямо внимание се отделя на информирането по решенията на ЦК на КПСС, ЦК на КП на Белорусия, областния, районния (градски) комитет на Партията, на оказване помощ за претворяването им в живота. За практическото изучаване на положителния опит се подбират предприятия, колхози, совхози, училища.

Друга перспективна форма за работа с идеологическите кадри от низовото звено е обучението им в университета по марксизъм-ленинизъм към Минския областен и градски комитет, който е учебно заведение в системата на партийната просвета и е призван да повишава идейно-теоретическото равнище на партийните, държавните, профсъюзните и комсомолските работници, на идеологическите и стопанските кадри, на широк актив безпартийни, да осъществява подготовката и преподготовката на пропагандистите. Ще отбележим, че в университета е организирано отделение за теория и методи на идеологическата работа и отделение за идейно-възпитателната работа в трудовите колективи, в които са зачислени 772 души (а общо слушателите са 6100 души). В техния уче-

---

СЪВЕТСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ

ДРУГАРСКО РАМО

Отговарят строители на БАМ

— Какво според вас влиза в понятието „съветски начин на живот"? Какви са неговите най-ярки черти?

Олег МИНИН — влаков механик

— За съветските хора не са характерни материални критерии за ценността на човека за обществото. Какво отличава например живота в нашето селище? Дружба, взаимопомощ, отговорност на всекиго за всички и на всички за всекиго. Ето тези дни пламна гарата на изток от Звездни (нашето селище). Явиха се желаещи да гасят — не можеш да ги изброиш. Нашият малък, но многонационален колектив живее с изпълнението на общите производствени задачи, но и с проблемите на всеки свой член. На нас, откъснати от домовете, колективът ни заменя и майка, и баща, и цялото семейство. Самият факт, че млади хора пристигнаха в ненаселен край, оставили комфортните градски условия, свидетелствува, че в живота ние се ръководим не от лично благополучие, а живеем преди всичко с интересите на нашата Партия и на нашия народ.

— Един за всички, всички за един — това е най-важният нравствен закон на нашето общество. Разкажете факт, в който той особено ярко се проявява.

Превод от „Неделя", бр. 25, 1976 г.

Digitized by Google

бен план (за две години) е предвидено изучаването на актуални проблеми на марксистко-ленинската теория и политиката на КПСС, теория и методи на идеологическата работа, социална психология, решения и документи на Партията.

Една от задачите, които стоят пред университета във връзка с нарастване на неговата роля в идейно-теоретическата подготовка на ръководните кадри и идеологическите работници е по-нататъшното усъвършенстване на учебния процес, подобряване методическото равнище и техническата въоръженост на занятията. Това, разбира се, не се решава за един ден. Но безспорно дублирането с вузовските програми и методики, с което често се срещаме, не дава необходимия ефект. Необходимо е по-пълно да се отчитат изисканията, предложенията, професионалните знания и особеностите на обществената работа на слушателите, равнището на подготовка на които е достатъчно високо, жизненият им опит — богат.

Не малко трудности в работата с идеологическите кадри са свързани с доволно острия дефицит на квалифицирани лектори по теория и методи на идейно-възпитателната работа.

Голямо внимание в работата с идеологическите кадри отделяме на изучаване особеностите на укрепването и развитието на системата на идейно-нравственото възпитание, изясняване мястото и ролята на идеологическите подразделения в нейното ефективно функциониране. Поставяме си задача да се съединим в единна възпитателна верига дейността на трудовия колектив, училището и семейството, те взаимно да се допълват. Областният комитет ориентира агитационно-пропагандистките звена към засилване пропагандата на комунистическите идеали, ценностите на комунистическия морал, спазване единство между думи и дела в дейността на ръководителите, активно формиране у трудещите се разумни материални и духовни потребности, разгръщане борба против всякакви нарушения на нормите и правилата на социалистическия начин на живот. Партийните комитети в редица трудови колективи, градове и райони проведоха научно-практически конференции, на които се разглеждаха различни аспекти на формирането на потребностите, важни за комунистическото възпитание. След това се състоя областна теоретична конференция на тема: „Проблеми на формирането на потребностите в развитото социалистическо общество", свикана от областния комитет на Партията съвместно с белоруското отделение на философското дружество и Белоруския държавен университет „В. И. Ленин". Темата „Проблеми на формирането на духовни потребности в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС" се изучава в 230 теоретически семинара в системата на партийната просвета. Това допринася за привличане вни-

---

Александър БОНДАР — бригадир на пътни монтьори

— Колкото искате факти! Според мен цялата близо тригодишна история на БАМ е потвърждение на този принцип... Ще разкажа за живота в нашата бригада. При нас дойде младеж. Пристигна в сурово време, през февруари. Студ! Поработи той три дни и заяви, че го боли стомах. Случва се, заболее ли човек, трябва да иде да се лекува. Отиде той в Уст-Кут, върна се след една седмица, показа болничен лист. Всичко както се полага. Поработи още три дни... и изчезна. Пропадна безследно. След пет дни се яви. „Къде беше? — „В Уст-Кут — посрещнах един приятел". — „Защо не ни съобщи, защо се бави толкова дълго?" Започна да мънка. Събрахме се бригадата, поговорихме и го уволнихме. Не ни е помощник той, не ни е другар.

А ето друг случай. Има едно момче в нашата бригада. Със златни ръце. Но започна да пие, без мярка. Беседвахме общо, разговаряхме поединично с него... Не помага. Стигна се дотам, че ръководството на строителството взе решение да го уволни. Но ние се намесихме. Не бива да се захвърлят така хората, той не е чужд, работлив е. Взехме го под наше поръчителство, поговорихме за последен път с него, по мъжки. И ето — вече година ни грам... Колективът — това е сила!

— Носител на начина на живот е човекът. Какво особено ви харесва в духовния облик на съветския човек?

Виктор УСАЧЕВ — работник по пътищата

— Най-главната черта — това е любовта към родината, към хората. Много примери за тази любов пази и ще пази през вековете народната памет. Неведнъж са предизвиквали трепет, чувство на уважение даже у враговете обикновени съветски хора, тръгнали на смърт не за награда, не за слава. Загивали неизвестни, но с вяра в прекрасното бъдеще на родината. Чувство на другарство, на дълг, на безкористие, на честност... Та възможно ли е да се изброят всички качества, присъщи на съветския човек!

Ние строим БАМ. Тук е трудно. Но ние живеем, строим, мечтаем, обичаме... Чужденците не могат да разберат какво ни заставя да захвърлим уюта, удобствата и да се запътим на края на света, в суровата тайга. Не могат да ни разберат, а ние се учудваме, че трябва да разясняваме такива прости неща. Ние сме съветски хора! И това е всичко.

— Към какъв идеал се стремите — в бита, на работа, в личния и обществения живот.

Анатоли ПЕТРУНИН — дървосекач

— Идеал — това понятие за мен е високо и чисто. Според мен да се нарече

Digitized by Google

манието към този важен въпрос, за повишаване ролята на идейно-възпитателната работа и неговото решаване.

Усъвършенствувайки подготовката и преподготовката на идеологическите кадри в светлината на изискванията на XXV конгрес на КПСС, областният комитет на Партията си поставя задача да осигури те да овладеят методологията и методите на комплексния подход към работата по комунистическото възпитание като основен път за повишаване на неговата ефективност. При това особено внимание се обръща на реализирането на такова изискване към комплексния подход като единство в стопанската и възпитателната практика. В тази връзка важно е по-пълно да се използва възпитателният, идейно-нравственият потенциал на социалистическото съревнование, в което ярко се проявява сливането на политическото с трудовото възпитание. За да се разбере дълбоко механизмът на действие на комплексния подход, започна изследване „Влиянието на труда и социалистическото съревнование върху хармоничното развитие на личността, за разкриване на нейните духовни и физически способности в условията на развития социализъм", което партийните комитети провеждат съвместно с колектив от научни работници от института по народно стопанство „В. В. Куйбишев". С участието на първите секретари на градските и районните комитети на Партията, стопански ръководители, идеологически работници през май 1976 г. се състоя областна конференция, обобщаваща някои изводи от първия, начален етап на изследването.

В много трудови колективи се въвежда комплексна организационно-функционална система за управление на възпитателната работа в трудовите колективи, чиято назначение е да организира тази работа в тясно взаимодействие и органическо единство с решаване на производствено-техническите, икономическите и социалните въпроси, да придава на дейността на звената, занимаващи се с нея в колективите, по-целесъобразен, системен характер, да осигури

идеален човек, съветски човек е нужно да притежава всички най-добри качества. Всички, без изключение. А това съвсем не е просто.

За мен идеал това е скромност (но не прекомерна), общителност, жизнерадост. В работата — трудолюбието, да бъдеш там, където си най-нужен. А най-главното мисля, е да познаваш своята работа, да имаш чувство за дълг! В личния и в обществения живот не обичам егоизма, стремя се да бъда нежен и внимателен към другарите си, твърдо да вървя към поставената цел.

— В кое литературно произведение, филм, спектакъл от последно време най-пълно според вас е изобразен нашият начин на живот?

Антонина ТОЛЯНОВА — работничка мазачка

— Скоро в клуба се състоя представление на нашия театрален колектив — играхме „Млада гвардия". Аз изпълнявах ролята на Люба Шевцова. „Млада гвардия" е била и си остава любимо произведение на нашата младеж. Аз считам, че между нас, бамовците и младогвардейците, има много общо. Така както в онези страшни години в борбата с врага, тук на БАМ, сред суровата природа, се проявиха най-добрите черти на съветската младеж: патриотизъм, любов към родината, мъжество, взаимопомощ, съзнание за голяма отговорност не само пред себе си, но и пред страната.

— В какво според вас е главното, коренното различие и предимството на съветския начин на живот пред буржоазния?

Леонид АЛХИМОВ — секретар на комсомолския комитет

— Главното различие на съветския начин на живот от буржоазния според мен е в това, че всички ние сме стопани на своята страна. А това предопределя и отговорността, и взаимопомощта, и увереността, и оптимизма, т. е. чертите, присъщи на съветския начин на живот. Едва-що пристигнали на БАМ, и всеки определи своя личен принос, своя конкретен участък — освен производствения, — за който той ще отговаря. Така че ние започнахме да отговаряме за всичко: ще следим за състоянието на оборудването, за своевременното доставяне на материали за производството, за точната и ритмичната работа за всички звена, благоустрояваме селището, организираме отдиха и почивката. Всичко сами, затова защото ние сме стопани на строежа.

За мерило за достойнството на човека при нас служи неговото отношение към труда, обществено-политическата активност, моралният облик. Не е случайно, че онзи, който не издържи трудностите на строителството, остави строежа, не предизвиква у младежите даже презрение. Него го жалят. Човек безхарактерен, без устойчиви морални принципи в нашето общество никога няма да бъде уважаван, а следователно той е обречен на обикновено съществуване, без горене, без следа в живота.

Ние сме първите строители и това е голяма чест за всички нас. Никога няма да забравим думите, казани на XXV конгрес на КПСС за нас от генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев: „Разрешете ми да приветствувам горещо от името на XXV конгрес героичните колективи на първите строители, чийто труд поставя в служба на родината огромните природни богатства, дава нов живот на обширни райони на Сибир, Севера, Средна Азия и Далечния Изток. Да им пожелаем успех, другари, в техните трудни, но много нужни на страната дела."

Интересите на Партията, на народа са наши интереси.

Digitized by Google

точна координация, оперативност, а в крайна сметка и висока резултатност. Много партийни комитети значително повишиха текущото и перспективното планиране на идейно-политическото възпитание, внедряват в планирането програмно-целевия метод, стремят се да прогнозират възможните резултати от възпитателната дейност.

Разнообразни форми, съчетаващи идейната закалка и повишаването на професионалното майсторство, прилагат партийните комитети и в работата с журналисти, с различни групи от творческата, научно-педагогическата и научната интелигенция, с работниците от културата. Въпросите за идейно-теоретическото обучение, политическото възпитание на интелигенцията, развитието у нея на обществена и творческа активност системно се разглеждат на заседания на бюрата на областния, градските и районните комитети на Партията, осъществяват се конкретни мерки по изпълнение на приетите решения.

Градските и районните комитети на Партията съвместно с органите на народното образование и култура осъществяват подготовката и преподготовката на директорите на училищата, секретарите на училищните партийни организации, преподавателите по обществоведение, на работниците от дворците на културата, клубовете, библиотеките, кинофикацията и други. Осигурено е информирането на педагогическите кадри, кадрите от културата, обхващащо различни страни от вътрешната и външната политика, социално-икономическото развитие на областта, районите, отделни населени пунктове.

На равнището на партийните комитети и първичните партийни организации определяща роля в идейно-теоретическата закалка на различните групи интелигенция играят висшите звена в системата на партийната просвета — теоретическите семинари. В съответствие с решението на ЦК на КПСС „За задачите на партийната просвета в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС" обучението им се организира така, че наред със системните курсове да се изучават и актуални проблеми на теорията и политиката, имащи непосредствено отношение към сферата на тяхната практическа дейност. С тази цел е организирано изучаването: от научните работници — методологически проблеми на обществените и естествените науки, социално-икономически аспекти на научно-техническата революция; от работниците в средните и висшите училища — проблеми на теорията и практиката на комунистическото възпитание, формиране на всестранно развити личности от художествената интелигенция — въпроси на културното строителство на съвременната идеологическа борба на световната арена и областта на литературата и изкуството.

Идейно-възпитателната работа в нашата страна се води, както е известно, върху основата на единството на държавните и обществените начала, при което значителна тежест пада върху плещите на партийните и комсомолските пропагандисти, лектори, политически информатори, агитатори. Изискванията, предявявани на съвременния етап към агитационно-пропагандистките кадри, са толкова големи, колкото и към всички други. Това предполага висока отговорност от партийните комитети за тяхната подготовка и възпитание.

Водещ отряд са пропагандистите по политическо и икономическо обучение. Общият им брой е 22,5 х. души, в това число 9,5 х. пропагандисти в системата на партийната просвета. С лекционна пропаганда се занимават 33 х., за политинформатори и агитатори са утвърдени повече от 70 х. души. От пропагандистите и лекторите 17,5 х. са ръководители и специалисти от народното стопанство, 1,9 х. са докладчици от партийните комитети. Привличането на ръководителите към политическа работа е ленинска традиция на Партията, тя помага на партийните организации по-добре да опознаят настроенията на масите, да укрепват връзките с тях, постоянно да се учат от масите.

Голям процент от агитационно-пропагандистския актив са хора с висше образование. Обаче при оценката на качествата на пропагандистите не е достатъчен само този факт. Съвременният пропагандистки работник е задължен постоянно да задълбочава, обновява и попълва придобитите знания. В днешните условия не е достатъчно той да бъде само тесен специалист, добре познаващ своя предмет. Важно е да се ориентира в междинните науки, да бъде в известна степен и социолог, и психолог наред с общото образование не по-малко значение имат педагогическият опит и такт, културата на речта, силата на убеждението, моралните качества. Повишава се значението на методическия аспект на квалификацията на пропагандистките кадри, овладяването наред с общите за всички навици за ефективно общуване с масовата аудитория и спецификата на средствата за идейно въздействие. По характера на своя труд пропагандистът, лекторът, агитаторът е възпитател и организатор на хората. Не случайно В. И. Ленин е бил решително против обикновеното препълване на тази професия с малко способни хора и принизяването на равнището на пропагандата.

Основни центрове за работа с различните групи от идеологическия актив са домът за политическа просвета на областния комитет на Партията, кабинетите за политическа просвета на градските и районните комитети, на партийните комитети на големи партийни организации. Наред с тях са и научно-методическите съвети на областната и минската градска организация на дружество „Знание", областният съвет на професионалните съюзи, областният комитет на ЛКСМБ.

Домът за политическа просвета на областния комитет съвместно с градските и районните комитети на Партията водят подготовката и преподготовката на пропагандистите от системата на политическата и икономическата (заедно с министерствата и ведомствата) учебна година, на комсомол-

Digitized by Google

ската и масовата пропаганда по 80 програми. Пропагандистите от началното и средното звено освен на месечни семинари при градските и районните комитети на Партията се свикват допълнително всяка година на 4—5-дневни курсове. Ръководителите на висшите учебни звена се свикват два-три пъти в годината по 3—4 дни на областен, градски и районни семинари по проблеми, препоръчани за изучаване в системата на партийната просвета и на специални курсове по изучаване съставните части на марксизма-ленинизма. За пропагандистите и слушателите в теоретическите семинари при партийните организации в Минск се организира четене на цикъл от лекции, групови и индивидуални консултации. В университета по марксизъм-ленинизъм към дома за политическа просвета се подготвят резервни агитационно-пропагандистки кадри.

Общо на базата на дома всяка година се обучават около 6 х. пропагандисти, останалите — в постоянно действуващи семинари при градските, районните и другите комитети.

Обучението се води така, че придобиването и попълването на теоретическите знания на пропагандистите да се съчетава с тяхното образование и култура, информираност, повишаване на методическото майсторство. Отчита се и предметната специализация на ръководителите на занятията. Повече от половината пропагандисти в системата на партийната просвета работят по лични творчески планове — съставени съобразно решенията на XXV конгрес на КПСС. В плановете има раздели за повишаване идейно-теоретическото и методическото им майсторство, за усъвършенствуване работата на школата (семинара), за индивидуалната работа със слушателите по стимулиране на тяхната трудова и обществено-политическа активност. В хода на изпълнението на личните творчески планове се сливат усилията на пропагандистите и слушателите за формиране на взискателно, творческо отношение към обучението и неговите практически резултати.

Формите и методите на работа с лекторските кадри в областната партийна организация са близки до обучението на пропагандистите. Областният комитет придава голямо значение на актуализацията на проблематиката на лекторите и в провежданите с тях семинари (областни, зонални, градски, районни) и в задълбочаването и специализацията на обучението във висшите учебни заведения и в подобряване работата в школите за млади лектори.

На всички равнища — от първичната организация до областния комитет — се води подготовка и преподготовка на кадрите за масово-политическа работа. Структурно тя може да се представи в следния вид:

Школи с политинформатори и агитатори — при партийните комитети (бюра) на първичните партийни организации; тук се свикват инструктивно-информационни съвещания във връзка с текущи задачи с всички членове на агитколектива или по групи.

Постоянно действуващи семинари с ръководителите на агитколективите и групите политинформатори при районните (градските) комитети на Партията.

Постоянно действуващ семинар за ръководителите на районните семинари за кадрите на масово-политическата работа (със секции — политически и икономически живот, въпроси на културата и комунистическото възпитание, международно положение) при областния комитет (на базата на дома за политическа просвета).

Школите и постоянно действуващите семинари за политинформатори и агитатори се считат звена в системата на партийната просвета. Те работят по специални програми, които включват проблеми от марксистко-ленинската теория, практически и методически въпроси на политическата информация и агитация. Важна особеност на тази учебна година в системата на партийната просвета в републиката и областта е, че в организацията и съдържанието на политическите занятия се въведе целева определеност. Това означава, че всяко звено, всяка учебна форма, повишавайки идейно-теоретическото равнище, разширявайки политическия кръгозор на слушателите, трябва едновременно да решава и задачата за подготовката им за обществено-политическа работа сред масите, като пропагандисти, политинформатори, агитатори, организатори на културно-просветна работа и др. Изисквайки от слушателите да възвръщат получените знания във формата на политическа работа, целевата определеност влияе положително върху ефективността на обучението, допринася да се подготвят резервни агитационно-пропагандистки кадри.

Анализът на идейно-възпитателната работа, на политическата пропаганда и агитация свидетелствува, че последните години значително се е засилило тяхното влияние върху производителния труд на хората, на идейно-политическата им зрелост, духовното, нравственото обогатяване, върху укрепването на интернационално-патриотичните им чувства. Трудещите се в нашата област дълбоко разбират и активно подкрепят вътрешната и външната политика на Партията; изпълняват и преизпълняват народностопанските планове и социалистическите обещания както в промишлеността, така и в селското стопанство. В това имат не малка заслуга и агитационно-пропагандистките кадри, които, намирайки се в предния край на борбата за претворяване в живота решенията на Партията, със слово и дело организират и вдъхновяват хората на самоотвержен труд, разгръщат тяхната обществена активност в името на построяването на комунистическото общество.

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

За отделни страни от работата на първичните партийни организации разказват партийни секретари от Кърджалийски окръг.

ГЛАВНОТО

БОРИС ДИМИТРОВ
секретар на първичната партийна организация
в електроремонтния цех на Оловно-цинковия завод — Кърджали

Вътрешнопартийната работа не е самоцел, а средство за повишаване на партийното влияние върху всички страни на обществения живот. Всичко, с което се занимава първичната партийна организация, в крайна сметка опира до подобряване дейността на колектива, до усъвършенстване ръководството на производството.

Факторите, които влияят върху тази наша дейност, са много и разностранни, затова ще се спра на някои от тях, които считаме, че играят основна роля.

„Тесните места", високата производителност на труда и качеството на услугите могат бързо да се решават, като се внедряват новостите в нашия сектор при най-активното участие на целия колектив. Затова първичната партийна организация, нейното бюро отделят голямо внимание на този проблем. Два пъти на свои заседания бюрото разгледа дейността на бригадите и ръководството на цеха. Комунистите взеха дейно участие в разясняването на проблема, дадоха личен пример с активното си участие в преодоляването на „тесните места", в разработването и внедряването на новата техника. По предложение на партийното бюро се организира съвет на майсторите, който прие свой план за ремонтна дейност. Колективният подход помогна да се създаде творческа атмосфера сред работниците. Голяма роля в това отношение изигра натрупаният опит, традициите, които се родиха през последните години. Успешно решените проблеми ни окриляха, повишаваха амбициите да се търси новото, да се прилага веднага в практиката.

През изминалата година сполучливо бяха разработени две теми по линията на техническия прогрес с участието на комунистите Димитър Чанков, Кирил Василев, Вълчо Добрев, Димитър Петков и Спас Ковачев.

Комсомолците направиха две разработки и с едната участвуваха на изложбата на ТНТМ, за което получиха първа награда. Проявиха се младите комунисти Николай Алексиев, Костадин Петров, Станко Стоянов и Никола Радичев.

Digitized by Google

През годината бяха внедрени седем рационализаторски предложения от 11 подадени, останалите ще бъдат внедрени през настоящата година. Активни рационализатори са комунистите Димитър Чанков, Спас Ковачев, Димитър Петков, Вълчо Добрев и Георги Коджебашев. Подадени бяха 14 работнически предложения, от които 13 са внедрени. Изпълнени са 53 задачи от плана на съвета на майсторите, останалите 6 ще бъдат изпълнени през тази година.

Дейно участие в съвета на майсторите вземат комунистите Тодор Манолов, Тодор Паскалев, Кольо Делчев, Георги Фучеджиев и др. От всички внедрени предложения няма нито едно изоставено през последните 5 години. С тези предложения се решаваха въпросите за качеството на ремонтите, модернизация на оборудването, подобряване условията на труд и намаление разхода на материали. Така например с модернизиране на силовите и осветителните инсталации при захранването на крановете и асансьорите и др. се увеличи предремонтният пробег, повиши се сигурността в експлоатацията и се намалиха с 32 хил. лева разходите за текущите ремонти. Броят на прегледите от 8 хиляди за 1971 г. е намален на 4 хиляди за 1976 г., независимо че оборудването по двигатели е завишено с 30 на сто, а броят на изгорелите двигатели от 14,6 на сто за 1971 г. е намален на 8,3 на сто.

Създадените условия за ремонт на електрокарите, модернизацията на токоизправителите, решаването на въпроса за силовите цилиндри, въвеждането на агрегатно възлови ремонти и др. подобри качеството, намаля голямото напрежение на ремонтния персонал, повиши капацитета на зарядната база, която в момента обслужва двойно повече електрокари, като задоволява нуждите на производствата от непрекъснато нарастващия вътрешноцехов транспорт.

Колко много е постигнато, се вижда дори само от факта, че през 1976 година шахтова пещ нито един път не е спряла по липса на електрокари, докато преди години това беше злободневен въпрос.

Наша задача е и занапред да повишаваме непрекъснато междуремонтния пробег, сигурността на съоръженията в експлоатацията, да съкращаваме времето за ремонт. С други думи, да гарантираме безотказна работа на ремонтираните съоръжения, т. е. да даваме гаранционни срокове. Условия и възможности за това ние имаме.

Считам, че на базата на натрупания опит, на плановостта в работата ни по внедряването на новостите ние ще постигнем още по-големи успехи и през тази година.

Трудно бихме отговорили на големите изисквания, които поставиха XI конгрес на Партията и Юлският пленум на ЦК пред нас — да превърнем седмата петилетка в петилетка на качеството и ефективността, ако непрекъснато не се повишава образованието и квалификацията както на комунистите, така и на всички трудещи се.

Нашата партийна организация разработи и прие дългосрочна програма по тези проблеми. С нейното реализиране се зае целият колектив и преди всичко комунистите. Набелязаните мероприятия ние изпълняваме успешно. При решаването на този въпрос партийната организация срещна много трудности в разясняването на необходимостта хората да се учат, да оказва помощ на нуждаещите се при усвояване на материала. Наложи се да организираме консултации по някои предмети в нашия кабинет. Последни останаха да повишават образованието си хора, които се страхуват от трудностите, и нашата разяснителна работа се натъкна на упорита съпротива. Независимо от това считаме, че усилията, които полагат партийната организация и целият колектив, ще се увенчаят с успех, защото и тук комунистите са начело. Целта ни е всички под 40-годишна възраст да добият сред-

Digitized by Google

но образование, нито един комунист да не остане без средно образование.

За усвояване на майсторството, за повишаване на квалификацията активно предават своя опит челниците комунисти.

С удовлетворение можем да отчетем, че сега ние разполагаме с висококвалифицирани кадри. Не случайно нашите представители се класират на първите места в конкурса за най-добър електрошлосер и електротехник в завода. Това се потвърждава и от масовото участие на колектива във внедряването на новостите.

Характерът на нашата дейност, разнообразна по съдържание и местонахождение, изисква да се прилага съвременна организация на труда. Не случайно партийната организация постави пред ръководството на цеха изискването да разработи система на организация и непрекъснато да я усъвършенствува. Системата бе разгледана на партийно събрание. В основата си тя включва специализираните звена и бригади, плановете, контрола по изпълнение на задачите. Главна фигура в системата е звеното и звеноводът, затова ние издигаме неговата роля на пряк ръководител.

Партийната организация ги обгръща с голямо внимание, следи тяхното развитие и ги води на свой отчет. Ние имаме добри звеноводи като Митрьо Грудев, Стоян Вълев, комунистите Здравко Тодоров, Тодор Паскалев, Тодор Манолов и др.

Пред звената стоят не само производствени задачи, а и грижата да се създаде здрав и сплотен политически зрял колектив.

Ние искаме звената да чувствуват отговорността си за качеството на работата, за трудовата дисциплина, за възпитанието на личността.

Успехът на всяко начинание зависи преди всичко от спазването на трудовата и технологичната дисциплина. Ние нямаме нито един комунист, който да е наказан за нарушаване на дисциплината. Напротив, комунистите и тук дават своя личен пример. Партийните групи с профгрупите са обявили война на недисциплинираните. Няма нито един случай, който да е подминат без реакции на колектива. Закъсненията при нас са сведени до минимум, а грубите нарушения са изолирани случаи.

Тук много ни помага инициативата за самолишаване от премии за допуснати закъснения и по рано излизане от работа.

Няма да е пресилено, ако кажа, че върхът на политическата, организаторската и разяснителната работа на партийната организация беше борбата за икономии на материали, труд и пр. Не остана нито едно звено, което да не посочи с какво ще участвува, какво ще прави, за да даде своя принос към общия устрем на заводския колектив за снижаване себестойността на продукцията. Партийното бюро се информираше за състоянието на цеховите разходи и навреме поставяше въпроса пред колектива, за да се вземат ефикасни мерки. На два пъти разгледахме издръжката на цеха пред целия колектив.

Ако сравним резултатите от първата година на VI петилетка с постиженията ни през първата година от VII петилетка, ще се видо, че сме удвоили обема на услугите — от 246 хил. лева на 474 хил. лева. Капитални ремонти от 61 хил. лева на 149 хил. лева и капитално строителство от 4 хил. лева на 30 хил. лева.

Тези факти красноречиво говорят за големите успехи на нашия колектив като производствено звено. Не случайно три последователни тримесечия той завоюва първенството в социалистическото съревнование.

Digitized by Google

НАДЕЖДА АНДОНОВА

секретар на първичната партийна организация
в ДП „Тютюнева промишленост" — клон Кърджали

Ние, комунистите, сме хората, които трябва да служим за пример със своята активност и инициативност, с отношенията си към трудещите се, с високите си морални качества. Ние сме неразделна част от трудовия ни колектив и той безспорно трябва да носи нашите белези. Ако човек се върне само десет години назад и си припомни как нашите тютюноработнички с много напрежение, с тежък, уморителен труд се мъчеха да изпълнят нормата, сега работят в големи просторни помещения при механизирана колективна обработка на тютюна. Казвам колективна, защото оттук започва и върху това се изгражда нашата партийна работа. Много е лесно да събереш 20 жени и да им кажеш, че ще работят колективно на една лента, но зад тези думи стоят характерите, сръчността, другарските взаимоотношения, уважението, съзнанието и дисциплината. Това са въпросите, които станаха главни проблеми във всекидневната работа на първичната партийна организация. Нашите планове и мероприятия са насочени именно в тази насока. Работата на ръководителя на смяната, на началника на цеха, на бригадира се усложни. Трябваше да се води разяснителна работа пред работничките, че независимо че са на колективна норма, те трябва да полагат грижи, да работят така, щото бригадата да дава винаги качествена продукция. Беседите, разговорите, които се водят от страна на партийното бюро, на секторните ръководители, бяха насочени към издигане съзнателността на работничките. Тук слагаме ударението, защото не е лесно да вникнеш в душата на всеки работник, да го разбереш как той се отнася към задълженията си, способен ли е да направи това, което ни трябва. Изтъквам това, защото ние работим с такава суровина, която можеш да похабиш, ако ти позволи съвестта. Тютюнът, когато е пресъхнал, се троши, когато е мокър — плесенясва, когато се работи, се разпилява, ако суровината е неправилно подадена, не може да се очаква никакво качество. Затова комунистките имат немалко работа, те са примерът в бригадите, по тях се равняват всички останали, макар че са по една-две в бригада. Всички говорят за комунистките Донка Кънчева, Ставрушка Кирева и др.

При нас производственият процес започва от подаването на суровината по бригади. Това наглед е много просто, но ако се вникне по-задълбочено, ще се види, че ако тази суровина не е подадена правилно на смяната, оттам тя се подава неправилно на бригадирите и в резултат качеството на произведената продукция не излиза според изискванията. Така например комунистката Ирина Атанасова, която подава суровината на бригадите, макар и в отделни дни, констатира, че тя не се подава по харманно табло. Констатациите се потвърждават от началника на смяната Георги Бояджиев и веднага на виновното лице бе потърсена отговорност. Такива случаи дават възможност да се упражнява контрол не само от ръководителя, но и от самите бригади, които приемат суровината за работа. Комунистката Донка Кънчева сигнализира, че разносвач на бали сменя същите на някоя бригада с по-хубави или по-лоши. Партийното бюро веднага провери и взе мерки за отстраняване на допуснатите слабости.

Digitized by Google

Наред с контрола, който упражняват ръководителите както по подаването на суровината, така и по-дисциплината в бригадите, важна роля в нашата работа играе контролът, който упражняват комунистите, и самоконтролът върху собствената си дейност във връзка с укрепване на трудовата дисциплина. Все още има отделни работнички, които не могат да разберат колко е важно да идват редовно на работа и гледат как по-лесно да изкарат работния си ден. Именно тези хора се нуждаят от нашата помощ. Те не са непоправими, затова партийното бюро, цялата партийна организация отделят голямо внимание на този проблем. Низовият ръководител, качествениците, бригадирите — това са хората, които създават здравия трудов колектив, които постоянно са сред работничките и главно от тяхната дейност зависи създаването на добрия психически климат. Това са комунистките Янка Петрова, Ставрушка Кирева, Ирина Атанасова, които със своето умение в работата са спечелили доверието на хората. Партийното бюро, ръководството на смяната се стараят да създадат такива условия за работа, че когато човек влезе в цеха, на работното му място да бъде приятно, спокойно, да има ведра обстановка. Работният ден да завърши със съзнанието, че си изпълнил задължението си съвестно, че си дал частица от себе си за колектива, за обществото, на което си член и самият ти. Стремим се всеки да разбере, че този климат не се създава само с пожелания, а с взаимно уважение и доверие, със съзнателно, честно и добросъвестно изпълнение на преките си задължения, с качеството на своя труд, с другарските си отношения към подчинени и ръководители. Затова с голямо откровение, дълбочина и разбиране партийното бюро анализира състоянието на организацията на труда и обмисли пътищата за преодоляване на трудностите.

В анализа нямаше общи фрази, думите на началника на смяната Георги Бояджиев бяха ясни, уверени и категорични. За всяка работничка стана ясно, че изпълнението на плана, качеството на произведената продукция зависят от всеки член на колектива, от неговия опит, квалификация и чувство за отговорност. На общия фон на добрите резултати не се премълчаха и отделните неблагополучия. Партийното бюро искаше да чуе мнението на всяка работничка, да предизвика открито обсъждане на ролята на всеки член на колектива за изпълнение на отговорните задачи, които се поставят пред нас. С особено внимание на събрания на партийната организация, на заседания на бюрото се анализира работата на всяка бригада и звено по качеството, ролята на всеки комунист в това отношение, неговият личен пример и авторитет. Всекидневната ни дейност протича под девиза — повече продукция с високо качество и ниска себестойност. В изпълнение на горното в смяната се разгърна широко движение за бригада без нито една забележка за лошокачествена продукция за месеца и тримесечието, без нарушители на трудовата дисциплина, намаляване до минимум отсъствията с разрешение на администрацията. При всяко започване на манипулацията на всички комунисти се поставят конкретни поръчения, свързани с тяхната производствена дейност. Масово-политическата работа на смяната се провежда в най-тясна връзка с изпълнението на основните производствени и икономически показатели. Партийната организация, нейното бюро полагат постоянни грижи да усъвършенствуват своя стил на работа, да подобряват контрола и проверката на изпълнението на решенията на организацията и на висшестоящите органи и организации, като периодически правим отчет. Системно партийната организация разглежда основните проблеми, които стоят пред смяната, като се стремим да създаваме спокойна обстановка при обсъждането, за да вземат участие повече комунисти. Голяма роля за издигане активността на комунистите играят и широко

Digitized by Google

внедрените в нашата практика самоотчети. Трябва да кажем, че за подобряване на цялостната дейност на партийната организация голяма помощ ни оказва заводският партиен комитет, който проявява постоянен интерес, и какво сме направили и какви са предстоящите планове и насоки на нашата работа.

ПЛАНИРАНЕТО

ПЕТРА ПЕЛКОВА
секретар на първичната партийна организация
Стопанската дирекция по търговията,
клон „Хлебна промишленост" — Кърджали

Партийното бюро и първичната партийна организация отделят изключително голямо внимание за съставянето на обективни и реални планове. При тяхното подработване вземаме предвид актуалността на проблемите и какви са собствените ни възможности. Солидна основа и предпоставка за приемането на напрегнати, но реални планове през 1977 година са преди всичко постиженията в изпълнението на задачите от миналата година.

Плановете за партийната работа при нас обхващат широк кръг задачи, насочени към всестранното развитие на колектива и към превръщане на първичната партийна организация в първообраз на бъдещото състояние на този колектив.

Началният етап от съставянето на плана започваме с комплексен анализ на състоянието на партийната работа. Преценяваме достигнатото и нерешеното в изпълнението на плана от предшествуващия период. Правим оценка на изпълнението на предложенията, критичните бележки и изказванията на комунистите, направени на партийните събрания и съвещанията на актива. Това за нас е отправната точка за правилно определяне на задачите на партийното бюро и организацията.

Но при планирането винаги имаме предвид, че не е достатъчно да установим само състоянието на партийната работа, а е необходимо да гледаме напред, да се опираме на прогнозите, да вземаме под внимание задачите, поставени от окръжния и градския комитет на Партията.

Преди съставянето на плановете партийното бюро определя работни групи за проучване и разработване на основните въпроси от живота на организацията и колектива. Организираме предварителни срещи и разговори с партийните групи, на които възлагаме да разберат мнението на комунистите, на специалистите и на целия колектив.

Предложенията на работните групи, които се ръководят от член на бюрото, систематизираме и обобщаваме. На заседание на партийното бюро обсъждаме всички предложения и определяме кои ще включим в проектоплана. Окончателното утвърждаване на плана става на събрание на първичната партийна организация.

Партийното бюро и организацията планират своята дейност в следните направления:

Digitized by Google

— едногодишен план за цялостната работа на бюрото и организацията;

— оперативни тримесечни планове;

— перспективен план за марксистко-ленинското обучение;

— единен план за масово-политическата работа сред колектива.

Досегашният наш опит показва, че в годишния план трябва да се планират около 70 на сто от мероприятията и да има около 30 процента резерв. Това позволява да включваме в плана такива въпроси, които животът налага и които се поставят от ръководните партийни органи. Ето например какви основни проблеми включихме в едногодишния план. Те се групират главно в следните направления:

— дейността на партийното бюро и първичната партийна организация по ръководството на стопанската дейност на предприятието;

— основните направления и задачите в идеологическата област;

— усъвършенствуване на партийно-организационната работа.

Планът е разпределен по тримесечия, посочени са органите и лицата, които ще изпълняват отделните мероприятия, и какви форми ще използваме.

По първо направление — партийното ръководство на производствено-стопанската дейност е насочено да осигури ускорено, рентабилно, високоефективно и висококачествено производство за по-нататъшно задоволяване непрекъснато нарастващите нужди на населението с хляб, хлебни и сладкарски изделия.

Някои от основните въпроси, които партийното бюро и първичната партийна организация планират да разгледаме и обсъдим, са насочени към решаване въпросите и проблемите на техническия прогрес, към усвояването на новата техника и технология, усъвършенствуването на организацията на производството и труда. Друга група мероприятия целят изграждането на партийната, трудовата, технологичната и финансовата дисциплина от комунистите и работата им сред колектива за повишаване на качеството и асортимента на произвежданата продукция.

Един много важен въпрос, който стои пред нашия колектив, е реконструкцията и модернизацията на Хлебозавода.

През първия етап се реконструира и модернизира цехът за хлебопроизводство. В резултат на това се увеличи асортиментът, подобри се качеството на продукцията и сме завоювали оценка „1" за производство на трите основни вида хляб. През втория етап бе разширен цехът за закуски и сладкарски изделия. Реконструкцията и модернизацията и на двата етапа се извърши без прекъсване на производството.

Защо партийната организация отблизо следи този проблем? Защото за трудовия колектив той е много голям. За неговото решаване ние предвидихме комплексни мерки. Един от тях целят да повишим техническите знания и подготовка на работниците от енергомеханичния отдел, други включват поемането на лични и колективни творчески планове от всички специалисти по усвояване на новата техника и технология. Трети осигуряват в партийните събрания проблемите за състоянието на трудовата и служебната дисциплина да заемат първостепенно място.

За създаване на висока политическа и творческа активност сред колектива сме планирали открити партийни събрания, срещи, разговори в партийните групи, по смени, по бригади и цехове по основните въпроси от дейността на колектива. На обществена оценка ще поставим производителността на труда, рентабилността и ефективността на

Digitized by Google

производството. Ще чуем мнението на хората по икономичното използване на суровините, материалите и горивата, по социалното развитие на колектива, по социалистическото съревнование. Това са проблеми, които вълнуват не само комунистите, но и целия трудов колектив.

По второ направление — партийната работа сме насочили към решаването на определени задачи и постигането на конкретни резултати.

Мерките ни са насочени към формирането на здрав марксистко-ленински мироглед у всеки комунист и член на колектива. Системата на обучението и възпитанието сме разработили така, че още по-тясно да обвържем идеологическата работа с непосредствените задачи в производствената дейност. Създаването на вътрешнозаводски механизъм за политическа информация и агитация по основните решения на Партията и Правителството ще ни помогне да мобилизираме трудовия колектив в борбата за високо качество и висока ефективност в труда. Предвиждаме мерки за свеждането до минимум на отрицателните явления в живота на колектива. Специално място отделяме на мерките за подобряване на индивидуалната работа с всеки труженик.

По основните проблеми, залегнали в годишния план, сме разработили отделни програми. Такава програма имаме за цялостната наглядна агитация, отговаряща на задачите, произтичащи от решенията на Февруарския пленум и Единадесетия конгрес. Специална програма сме утвърдили за всеобхватната работа на заводската радиоуредба, за лекторската група към партийната организация, за повишаването на техническото и икономическото образование на низовите ръководители и тяхното израстване като политически дейци и други.

Третото направление на нашата партийна дейност се свежда до по-нататъшно усъвършенстване авангардната роля, активността и дееспособността на първичната партийна организация като политически ръководител за превръщането ѝ в първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. В перспективния план е отделено място за издигане на още по-високо равнище работата на партийното бюро и партийната организация за контрола и проверките на изпълнение на партийните решения, мероприятия и планове. Набелязали сме мерки за партийното ръководство на масовите организации, като се стремим да премахваме дублирането на задачите.

Връзката между перспективния годишен план и оперативното планиране в нашата дейност ни помага да виждаме задачите в една по-далечна перспектива, да подхождаме към тяхното решаване комплексно и в същото време да прилагаме деловитостта, оперативността, конкретността в партийното ръководство с помощта на тримесечните планове.

Освен едногодишния перспективен план и оперативните тримесечни ние съставяхме и планове по отделни важни политически събития и дати. Така например за разясняване и организиране изпълнението на решенията на XI конгрес на Партията, по случай 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, за 100-годишнината от освобождението на България и други сме разработили специални програми мероприятия.

Редовно в края на планирания период на заседание на партийното бюро и на събрания на партийната организация правим отчет как са изпълнени плановете, партийните решения, мероприятията, поръченията. То ни служи като основа при приемането на новия оперативен план.

При планирането на партийната работа отделяме голямо внима-

Digitized by Google

ние на правилното разпределение на задачите по време, равномерното натоварване на отделните кадри, редовен контрол на изпълнението на приетите мероприятия.

Ние гледаме на планирането на партийната работа като на важно средство за разгръщане творческите сили и способности на комунистите за изпълнение на задачите. Стремим се в работата всеки да намери своето място за реализиране на плана. Да прояви творчество, да търси разнообразни форми и методи, да реализира своите виждания.

Силата на плановете на партийното бюро и организацията е в убедеността на комунистите в тяхната реалност и в активната им творческа работа за изпълнението им.

Задачите на плана са мащабни, напрегнати, но те са в пълно съзвучие с непоколебимата увереност на комунистите, специалистите и безпартийните, че те са реални и изпълними. В тях са заложени творческите търсения на целия трудов колектив. Гаранция за изпълнението на плана на партийната организация са комунистите, трудещите се.

Те умеят не само да мечтаят, но и да превръщат мечтите си в дела.

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА С ХОРАТА

ЛЮБКА ПЕТКОВА
секретар на първичната партийна организация
в ТПК „Изкуство" — Момчилград

Индивидуалната работа с комуниста, с трудовия човек е една от най-ценните традиции в нашата партия, завещана ни от основоположника на Партията Димитър Благоев и от вожда Георги Димитров. В наши дни политическо задължение е не само да пазим тази традиция, но непрекъснато да я обогатяваме и развиваме при новите условия.

Като се ръководим от тези постановки, в партийното бюро поставихме на задълбочена оценка индивидуалната работа с хората в нашата трудово-производителна кооперация и приехме конкретни мероприятия за по-нататъшното ѝ подобряване. Предварително членовете на партийното бюро се запознаха с решенията и насоките на Централния комитет на Партията и с методическите указания на окръжния комитет на БКП по този проблем. При разглеждане материалите на Юлския пленум отново поставихме на преден план индивидуалната работа с хората. Уточнихме актива на партийната организация. Все в този порядък насочихме нашата помощ и към подобряване работата на комсомолската организация. За да се обхванат по-цялостно младежите, за да се активизира индивидуалната работа с всеки младеж, да се оживи още повече комсомолският живот, организацията бе разделена на пет комсомолски дружества. Проведохме среща на партийния актив, на която представител на окръжния комитет на Партията изнесе беседа за същността, целите и задачите на индивидуалната

Digitized by Google

работа. Агитаторите са разпределени по бригади. Всеки комунист агитатор има поставена конкретна задача. Искаме те да обхванат под своето политическо въздействие всеки член на колектива и да работят така за политическото осмисляне на производствените задачи, че да се постигне главната цел на партийната организация, а именно — да се изпълни производствената програма на колектива, да претворим в дело социалистическото обещание.

Всеки агитатор в бригадата, където е разпределен, се запознава с живота, изучава проявите на отделните членове на колектива, издирва тези, които не изпълняват трудовите си норми, рушат трудовата дисциплина и пр. С помощта на прекия ръководител на отдела провежда разговори, възлага им конкретни задачи, включва ги в отделни мероприятия, които трудовият колектив провежда. По този път се стремим те да почувствуват отговорността за задачите, поставени пред тях.

От опит знаем, че големите общокооперативни събрания до голяма степен сковават хората, не създават атмосфера за свободно изказване на мнения и препоръки. Чрез агитаторите партийни членове довършваме в бригадите започнатото на събранията. Така например през миналата година някои предприятия от окръга приеха призив обещание и обявиха IV тримесечие за ударно за предсрочно изпълнение на годишната програма. Нашата партийна организация прие свой призив, който бе разяснен от агитаторите в отделните звена и стана производствена програма на колектива до края на годината. Всеки работник и служител откликна на призива и даде по 6 ударни дни. Радостта бе обща. Рапортувахме пред градския и окръжния комитет на Партията за изпълнение на производствената програма 11 дни предсрочно вместо обещаните 5 и произведохме надпланова продукция за 142 хил. лева вместо обещаните 70 хил. лева.

И тази година при разясняването на производствената програма партийното бюро и административното ръководство широко обсъдихме показателите и организационно-техническите мероприятия за отделните бригади. След това планът се разпредели по дни и се стигна до личния насрещен план в някои отдели, където се работи по индивидуална норма. С това целим да се получи у хората една предварителна психическа нагласа за ритъм в работата и повишаване на личната отговорност. Водим ежедневно отчитане на плана и резултатите са добри.

В кооперацията работят 305 жени. От тях около 180 са комсомолки. Младите момичета идват от село или от училищата и тук при нас получават първите трудови навици като членове на работнически колектив. С тях водим системна индивидуална работа. За някои полагаме специални грижи и внимание. Комсомолката Шерие Сюлейманова има много тежко семейно положение — майката болна, по-малките сестри и братя учат. Всичко това се отразяваше на работата ѝ. Тя не можеше да изпълнява трудовите си норми. Провеждахме разговори с нея, отпускахме ѝ парични помощи, подпомагаха я в работата подобрите работнички. Днес тя е дисциплинирана и добра работничка.

Членовете на партийното бюро и на управителния съвет определят своя подход към отделния човек, след като се запознаят с неговите лични проблеми. В това отношение председателят на кооперацията другарят Дичо Илчовски е въвел един полезен ред в своята дружба с работниците. В извънработно време разговаря с тях и по лични въпроси и отбелязва в специален дневник това, което те предлагат, проблемите, които ги вълнуват, от каква помощ се нуждаят. Не са малко

Digitized by Google

случаите, когато сме възобновявали добрите семейни отношения, помагали сме за настаняване на децата в детските заведения. През последните години са изплатени помощи на нуждаещи се кооператори в размер над 1500 лв. Съобразно възможностите сме дали квартири на 4 семейства, отпускали сме дърва и въглища на материално затруднени семейства.

Понякога, когато всичките ни опити за въздействие на отделни работници останат безрезултатни, прибягваме до срещи и разговори с други членове от семейството — баща, майка, съпруга или съпруг. За разширяване знанията, за издигане културата на българските турчини организирахме курс по български език. Курсистките със задоволство се учат. Това им помага да разширяват своя кръгозор, да използват по-добре богатата култура на окръга във всички области на живота. В тази дейност помощ им оказват и техните съпрузи.

Важна роля във възпитателния процес ние отделяме на ръководителите на бригади и ателиета. Тяхната организираност и дисциплина се допълват с нашия ни общуване, умението да виждат не само необходимото за производството, но и това, което вълнува членовете на колектива, тревогите и вълненията на хората, техните успехи и радости. Всичко това има голямо възпитателно значение. Затова партийното бюро обръща особено внимание за повишаване всестранната подготовка на ръководителите на отделите. Грижата ни е те да се утвърждават в работата не само като стопански ръководители, но и като политически деци. Всички ръководители са включени в партийната учебна година. Партийното бюро провежда отделно разговори с тях, приемаме оценки за работата им, подпомагаме поетите от тях инициативи.

Освен личната индивидуална работа партийното бюро провежда добре обмислени, наситени с емоционалност и съдържание мероприятия, които целят да достигнат до чувствата на хората, да формират у тях идейна убеденост.

В чест на XI конгрес на БКП бе организирана и проведена голяма „ВЕЧЕР НА ПАРТИЯТА", която съвпадна с 25-годишния юбилей на нашата първична партийна организация. Вечерта бе съпроводена с викторина по история на Партията. Това бе вечер с голяма политическа, идейна и емоционална стойност. На нея приехме решение всяка година през месец март да се провежда празник на партийната организация.

Нашето партийно бюро съвместно с партийното бюро в завод „Граничар" организираме вечер на дружбата. За нас тя беше не само вечер на българо-съветската дружба, но и другарска среща между няколко партийни организации в Момчилград. Приехме признание-обещание за провеждане на активна партийно-политическа работа в чест на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция. В него са предвидени мероприятията, които трябва да проведат партийната организация, стопанското ръководство и низовите ръководители във всеки трудов колектив. Мероприятията са насочени за оказване на активно политическо въздействие на всички работници и служители. Просто да не остане човек извън обсега на цялата политическа дейност в чест на този голям и светъл празник.

Център на нашата индивидуална работа е партийното бюро. То определя задачите, разпределя комунистите по бригади и събира обратна информация от тях. Оценка за качеството и ефективността на нашата работа са проявите на отделните работници. Нашият колектив е сплотен, с чувство за отговорност, способен да изпълни възложените му задачи.

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВОТО НА КОМСОМОЛА

МОХАМЕД САДУЛОВ
секретар на първичната партийна организация
в ТПК „Златолист" — град Джебел

Случвало ми се е да чувам отделни партийни секретари как търсят несполуките на младежките дружества в неинициативността на техните ръководства и недостатъчната помощ от градския комитет на ДКМС. Това е погрешно разбиране за ролята на партийната организация като политически ръководител на младежта. На нашето партийно бюро и на партийната организация е ясно, че не можем да повишаваме производителността на труда, да снижаваме себестойността на продукцията, да внедряваме новостите в производството без активната помощ на комсомолската организация, ако не включим в творческа дейност цялата младеж в трудово-производителната кооперация.

Дейността на нашето предприятие обхваща един сравнително къс период. Трудово-производителната кооперация „Златолист" е основана през 1966 година. Сега тя е един много добър социалистически колектив, с добра материално-техническа база, с утвърдени трудови традиции, които непрекъснато усъвършенствуваме.

Трудовият ни колектив е младежки. Осемдесет на сто от кооператорите са на младежка възраст. Комсомолската организация брои 83 младежи и девойки. Тази структура на трудовия ни колектив изиграла решаваща роля за постигнатия успех през годините на шестата петилетка. С право званието „Първенец на петилетката" бе дадено на нашата кооперация. Младежкият състав на трудовия колектив предопределяше и грижите ни за ръководството на комсомолското дружество. От нас се изискват конкретни мерки за идейното израстване на младите хора, които с убеденост в правотата на партийната политика, с вяра в утрешния светъл ден ще отдават своя труд за благополучието на народа, за своето лично щастие.

На годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация всички комунисти бяха единодушни в оценката си, че през настоящата година комсомолското дружество е осигурило правилно ръководство на младежта и активно е съдействувало за своевременното изпълнение на производствената програма. Комсомолците провеждат целенасочена работа против отделните прояви на буржоазния морал. Полагаме системни грижи за подобряване на партийното ядро в Комсомола. Секретарят на дружеството и неговият заместник са членове на партийната организация. Пет човека от деветчленното ръководство на младежката организация са комунисти. Шест други членове на партийната организация работят в състава на дружеството по отделни въпроси от дейността на организацията. Партийното бюро и организацията следят отблизо тяхната дейност. Те периодически излизат с информации как вървят работите в Комсомола. Такъв отчет са задължени да правят ръководните дейци, изпратени с партийно поръчение в Комсомола, всяко тримесечие на партийно събрание.

На съвместна среща между партийното бюро и ръководството на ДКМС обсъждахме участието на младежите в труда. Отчетохме направеното досега в разгръщането на творческата инициатива на младите хора, личният им принос за внедряването на новостите в работата. На критична оценка поставихме някои мероприятия по охраната

Digitized by Google

на труда. Имаме разработени специални мероприятия за работа с младите комунисти. С тях провеждаме отделни събрания, на които разглеждаме въпроси от Устава и Програмата на Партията.

Направи ни впечатление, че новоизбраното бюро на ДКМС проявява известна плахост и нерешителност при поставянето на определени въпроси за разглеждане от дружеството. Партийното бюро реши да действува по няколко направления, и то без отлагане.

Първо, оказахме необходимата теоретическа и практическа помощ на бюрото на дружеството как да постави проблемите на комсомолско събрание. На второ място проведохме индивидуални разговори с всеки член от ръководството на ДКМС. Отделно направихме среща с комунистите, приели партийното поръчение да работят с младежта. На партийно събрание разгледахме идейного възпитание на съюзната младеж и участието ѝ в обществено-политическия живот на предприятието. Предмет на разговор сред комунистите бе и грижата на партийната организация за комунистическото възпитание на младежите. Набелязахме мерки за засилване на обичта им към труда, за издигане културното равнище на младежите, посочиха се пътища за развитието на спорта и туризма сред тях. Но за част от тези функции на младежката организация сред всички кооператори отговаря и организационно-масовата комисия. За социалистическото съревнование отговарят също и управителният съвет на ТПК, профорганизацията и други. Затова тяхното изпълнение е задължение на специалните комисии. По проблема за политическата и нагледната агитация например е изградена комисия и към ДКМС, която помага нагледните материали да се поставят своевременно, темите, които са разработени в тях, да са актуални, да представляват интерес за всички трудещи се от кооперацията.

Наша постоянна грижа е да включваме комсомолците в социалистическото обществено управление. Включени са в различни комисии по контрола за изпълнението на производствения план. Те участвуват със свои предложения за внедряване на нови почини. Воюват за реализиране на приетите социалистически обещания. Това видимо се чувствува. Успехи в подобряване на партийното ръководство на Комсомола имаме, но не можем да кажем, че у нас всичко е в ред. Нашата партийна работа не е стигнала на такава степен, която да отговаря напълно на Тезисите на ЦК на Партията за работата с Комсомола, на партийните решения за работата с младежта. Желанието и амбицията ни са едно, а възможностите и направеното от нас са друго. И ние като комунисти съзнаваме, че задачите и отговорностите ни са големи. В практиката възникват редица обективни и субективни причини, които задържат нормалната работа на партийната организация с Комсомола. В такива случаи успехите в борбата на партийното бюро в голяма степен се определят от гъвкавостта при решаването на отделните въпроси. От уменето непрекъснато да усъвършенствува формите и средствата за подготовката на партийните кадри, изпратени с поръчение на работа в Комсомола. Нашето партийно бюро се старае да изпълнява тези изисквания. В тази насока сериозна помощ ни е нужна и от градския комитет на Партията. Полезно ще бъде за нас при провеждане деня на партийния секретар и по други поводи градският комитет на Партията в Джебел да анализира положителното и отрицателното в работата на партийните организации в ръководството им на Комсомола. Да утвърждава и разширява положителния опит, за да става той практика за всички бюра на първичните партийни организации в града.

Digitized by Google

ГЕРОЯТ ОТ РАСОВО

Пътувах за неговото село с известна боязън: някакво чувство на съмнение се прокрадваше в мен: дали пък?...

Не, не ми се вярва. Златото ръжда не хваща. Не може да помръкне славата на един герой на социалистическия труд.

И все пак двадесет и пет години са това! Четвърт век измина, откак през 1951 година звеноводът Виктор Младенов от село Расово, Михайловградски окръг, стана един от първите герои на социалистическия труд. Но сега, как е сега Виктор Младенов? Какво е сторило времето с него? Дали всекидневието не го е подложило на изпитание? Славата понякога разглезва човека, разнежва го. Задушава в него най-кубавото. Възможно е самодоволството, спокойствие да го е приспало. Може и студените клещи на равнодушието да са стиснали вече сърцето му или пилата на еснафщината да е застъргала душата му?

В Расово пристигнах по средата на ноември. По полето стояха стотици декари неприбрана царевица, захарно цвекло. Цели два месеца кърт не бе виждал лицето на слънцето. В блоковете — кал, с машина не може да се влезе.

В селото дойдоха с автобуси над шестстотин служители и ученици от Михайловград, Берковица и Вършец да вадят цвекло на ръце. Кално не кално, ще помогнат на селските труженици.

Потърсих Виктор Младенов.

— Виктор ли? Днес Виктор с пушка да го гони човек, не може да го запре... Замина на полето още с първия рейс. Нали е бригадир на промишлената бригада — казаха ми в селсъвета.

За човек можеш да разбереш какъв е и от другите. Разговарях за Виктор Младенов с неговите съселяни, използвах няколко пролуки от този напрегнат ден и на секретаря на общинския комитет на Партията Крум Богданов, и на председателя на селсъвета Гаврил Матеев, за да побеседвам и с тях. Мъчех се през отделните случки и епизоди, които чух за героя, да се добера до истината за неговия живот, да вникна в характера му.

Виктор Младенов се оказа от онова поколение хора, които имат две възрасти: едната — живял преди Девети, а другата — сега.

Седемнадесет години сърбал попарата на старото Расово. За него и за тримата му братя това са били години почти без детство. Вместо игри — блъскане от тъмно до тъмно по чорбаджийските ниви. Изхранват ли се шест гърла в семейството на баща му с девет декара постна земица? Сутрин всички се отправят на работа; бащата трабва кошницата, яйца из селото събира за всестранката. Майката с Виктор и по-голямия му брат Недко — бъхтят по чуждия имот, а Мирон и Иван, като по-малкі, остават в къщи пилетата да наглеждат.

Още от дете Виктор се научава да мрази неправдите в живота, да презира селските чорбаджии. Пръв му разкрива истината за света бащата, Селският пролетарий Младен Илиев още като боец в Септемврийското въстание от 1923 година доказва, че знае мястото си в борбата срещу тоя тежък живот. Вечер, като сваляшо намръщен мокрите напуща от вкочанялите си крака, скърцаше със зъби и казваше: „Трябва да се отървем от тоя плесенясал свят! Така, както в Русия...“

Digitized by Google

Казват, че кръвта вода не става. Недоволството си от този несправедлив свят Виктор изразява по свой начин. Като третокласник през 1942 г. той с още двама съученици смъкват от стената на класната стая портрета на царското семейство и го хвърлят в огъня! И за капак отгоре изпяват съветски марш пред зяпналия ги клас. А после? Какво после? Опрошава ли се такова поругание на честта на царското величие! Последва арест в полицията, разпити, бой и накрая — изключване от всички училища на царството.

— Хаймана! От него човек няма да излезе! — крещят расовските чорбаджии.

— Не познаха чорбаджиите — засмя се другарят Богданов. — Излъгаха се в своите предвиждания за Виктор Младенов. Така, както се излъгаха в предвижданията си за трайността на своята власт...

След идването на Свободата новият живот увлича в буйния си поток и бившето селско ратайче. То се захваща да завърши прекъснатото си прогимназиално образование. Отслужва и войниклъка. През 1948 г. в Расово се образува кооперативно стопанство. Между учредителите е и бащата на Виктор — старият септемврист. Виктор го кани да стане звеновод в родния кооператив. Приема на драго сърце. И така прави първите си стъпки в непознатия досега свят на задружния труд. Тук, на кооперативния блок, у младия звеновод се заражда една особена обич. Тук той обиква тракторите, дългите прави бразди, почувствува сладкия мирис на топлата родна земя. И най-важното — обиква хората от звеното. Тези двадесетина човешки души, всяка от които представлява един малък свят, една съдба. В партийната организация в Комсомола, в управителния съвет на стопанството му обясняват, че от него — звеновода, най-вече зависи какви ще са хората в звеното. От тези няколко разнородни характери той трябва да съумее да изгради единен, стегнат колектив, който да работи така, че навреме и добре да се изоре, да се засее и окопае, да се прибере.

За младия човек настъпват напрегнати дни — не, денонощия на борба със земята и с човешките навици. В тази борба се изковава и новият ръководител. Под неговото ръководство този пулсиращ, трепнещ организъм от множество човешки характери и съдби извоюва победи: през първата година звеното получава по 306 кг пшеница от декар, а звеноводът Виктор Младенов — извоюва „Народен орден на труда" — бронзов. На втората — по 247 кг слънчоглед от декар. Този път ордена за ръководителя е сребърен. И идва забележителната 1951 година! Звеното добива 659 кг зърно царевица от 207 дка неполивна площ. Осем бронзови ордена на трудовата слава получава звеното от всичко 24 за стопанството! Тогава именно Виктор Младенов бе удостоен с високото звание „Герой на социалистическия труд"!

В Расово умеят да оценяват добродетелите у човека. У Виктор Младенов те откриват качества на организатор, на делови селскостопански ръководител и му дават възможност да ги усъвършенствува. Управителният съвет решава да изпрати Виктор в столицата да се учи в двегодишната школа за ръководни кадри на ТКЗС. След школата съселяните му го избират за председател на кооператива, а после — в обединеното ТКЗС (Расово, Асарухово и Пишурка) става заместник-председател. Десет години работи на тези отговорни постове.

И като ръководител на ТКЗС, и сега като бригадир в расовското клоново стопанство, което е в състава на промишлено-аграрния комплекс „Дунав" — Лом, героят Виктор Младенов не отстъпва нито крачка от пътя на трудовия фронт. Неравен път, изпълнен с много трудности, но белязан със светлини. За да върви човек по него, необходими са и упоритост, и издръжливост, и знания. Ръководителят, голям или малък, трябва да притежава преди всичко едно задължително качество — да умее да работи с хората. Да може да открива у всеки човек онова зрънце, което го прави ценен. От житейския си опит Виктор Младенов научи, че именно тези рационални зрънца у хората движат нещата напред. Упорит, находчив и стоворчив, комунистът Виктор Младенов все повече и повече овладява умението да води хората, да ги увлича в работата. И всичко това го върши някак незабележимо, с личен пример къде с блага дума, къде с необходимата взискателност. Но винаги с грижа към другите. А земеделието иска работа на открито — и в студ, и в пек. Понякога на полето прехвърква бодлив снежец, а хората от бригадата, поведени от него, подухват в шепите си и работят ли, работят. На тези неколцина механизатори и пешаци са поверени над тридесет хиляди декара. Между трактористите в бригадата има хора и от циганското малцинство. Много са благодарни те на своя бригадир, който е допринесъл да изберат истинския път в живота...

— В социалистическия труд Виктор Младенов натрупа богат опит като стопански ръководител и общественик — обобщи секретарят на общинския комитет на Партията. — Забелязвам — подчерта той. — че героят от 1951 година е надраснал себе си! Той притежава драгоценни качества на съвременния наш труженик. Като член на общинския комитет взема активно отношение по въпросите. Особено по организация на работата в клоновото стопанство. Изказва се вещо и по агротехниката. По добиви от царевицата, ечемика, захарното цвекло и други култури неговата бригада е на едно от челните места не само в нашия ПАК, но и в окръга. А за пшеницата няколко години наред носи славата на окръжното първенство. Много ценим и беседите, които нашият герой изнася за жизнения си опит пред комсомолците и пионерите в село и на други места в окръга. Засилва се с това привързаността, любовта у подрастващото поколе-

Digitized by Google

ние към социалистическото земеделие, към родината.

— Ех, има си и той ядове — допълни и председателят на селсъвета Гаврил Матеев, като поклати глава. — И те са според човека. Зависи кой как гледа на нещата. Виктор например никога не се е закахърил за това, че няма лека кола. Или пък да завиди на някой, че си е купил от Михайловград комплект модерна спалня. Не! Неговите грижи са от друг характер. Той се ядосва, когато се спъва работата в бригадата му или когато нещо не върви в стопанството. Характер!

Да, наистина тези характери у днешните хора на нашето село не падат така, наготово, от небето. За да се превърне глината на ваза, иска се ръката на майстора. За оформянето на Викторовия характер самият живот, социалистическият, е неговият майстор. И в това е силата на нашия строй.

Питам расовските ръководители какво толкова влече Виктор Младенов към земеделския труд, към живота в село. Колко хора отидоха да живеят в града!

Многото пари?

Не! Трудовото му възнаграждение като бригадир възлиза на около 150 лева.

Славата? Та той си я има отдавна. Пък неговата скромност е известна.

— Какъв е тоя човек, бе? — говорят за него в селото. — Защо поне веднъж не дигна глава, така, да се възгордее. Има някои, като им се даде власт или звание, забравят дори и другарите си.

Отговорът на въпроса е единствено този: Виктор Младенов твърде много е привързан към родното си място, към земята. Тук, сред своите съселяни, на блоковете той е намерил завинаги своята съдба, своето бъдеще...

Седнем тази вечер с Виктор Младенов в селсъвета. Героят преваля петдесетте, косата по слепоочията му вече е посребрена, за да премине почти в бяло по широките бакембарди. По оголеното му чело тук-там браздят леки бръчки. И все пак той е от онези натури, за които се казва, че младеят. В очите му, затаили дълбоко в себе си синевата на Дунава, още гори блясък от младостта.

Поеждаме разговор за обществената му дейност. Трудно ми е да доловя духовния образ на Виктор Младенов, да го видя като съвременник от нашето социалистическо село, ако към трудовата му биография не прибавя още щрихи от обществения му живот.

Избиран бил в партийни бюра, повече от петнадесет години е кандидат-член, както и член на окръжния комитет на Партията, на общинския комитет. От създаването на окръга той непрекъснато е окръжен съветник. Сега влиза и в управителния съвет на промишлено-аграрния комплекс.

Как не му тежат толкова обществени задължения при грижите в производството!

Друг човек на негово място би си казал: имам си спретната къщичка, добро семейство. Отгледахме с жената сина и щерката, изучихме ги и ги задомихме. Имаме си вече и внучки. Хората в село ме уважават. Живея си с тях, канят ме на сватби, на кръщенета. Работата в бригадата ми също върви. Изобщо бъдещето ми е осигурено. Какво ми трябва повече?

Героят на социалистическия труд не мисли така. Не може той да се почувствува истински щастлив, ако ограничи живота си само в семейството и в бригадата. Та той няма да е Виктор Младенов, ако се откъсне от обществените работи на селото и в окръга.

— Когато имам успехи — казва Виктор Младенов, — с мен се радват не само в къщи, а и в бригадата, в общинския комитет, цялото село. Къде мога аз без тях? Всички ми помагат: съветвам се в комитета, в стопанската управа. Знаете ли каква сила напира в мен с каквато и тежка задача да се захвана, като чувствувам винаги до рамото си раменете на другарите! Тази другарска отзивчивост много ми помага, тя ми дава криле.

Виктор Младенов се замисля за миг.

— И друго нещо има, което ме изпълва с една постоянна радост, с едно удовлетворение... Ето, ходят нашите жени, децата, старците в кооперативната фурна за хляб. А от него се дига една пара! Пипнеш го — мек като душа. Драго ми е, като ги гледам, и си мисля: и нашата бригада има дял в производството на този хляб...

Същото чувство героят от Расово изпитва, като гледа как неговите съселяни се радват и на обновения площад сред селото с модерните сгради наоколо, на асфалтираните улици, на спортния стадион. Такова велико чувство може да изпитва само новият човек, социалистическият труженик, който вижда в радостта на другите и нещо от своя труд, от себе си...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

КЛАСОВО-ПАРТИЙНИЯТ ПОДХОД КЪМ ОБЩЕСТВЕНИТЕ ЯВЛЕНИЯ

ст. н. с. к. ф. н. ДЕЯН ПАВЛОВ

Прогресивните хора на нашата планета посрещат 60-годишнината от Октомври 1917 г. под знака на нови победи на социализма, на ученето на Маркс, Енгелс, Ленин, на идеите на пролетарския интернационализъм, които блестящо доказаха своята могъща революционно-преобразуваща сила. В постановлението на Централния комитет на КПСС за 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, което е нов, важен документ на творческия марксизъм-ленинизъм при съвременните условия, се обобщава задълбочено безценният исторически опит на преустройството на обществото върху основата на освободения труд и на науката, високо се издига ролята и значението на Комунистическата партия, на класово-партийния подход и критерий: „Историческият опит показва, че революционната партия на работническата класа е партия, ръководеща се от марксистко-ленинската теория, която дава единствено правилния ориентир в борбата за победата на социалистическата революция, в изграждането на новото общество... Това е партия, която се изгражда на основата на демократическия централизъм, на високата съзнателност и общата за всички дисциплина. Това е партия на пролетарския интернационализъм, такава партия беше, е и ще бъде партията на Ленин, партията на работническата класа, боевият авангард на целия съветски народ."

Използвайки творчески световноисторическия опит на КПСС, нашата Партия на своите конгреси и пленуми, в произведенията на първите си ръководители винаги е подчертавала и подчертава огромното значение на строго научния и същевременно класово-партийния подход при обяснението и оценката на социалните, политическите и духовните явления. Такава е сърцевината на ленинската априлска линия на Партията, линия, която успешно се претворява в живота и гарантира изпълнението на програмната задача на Партията — построяването на развито социалистическо общество.

В Отчетния доклад на Централния комитет пред XI конгрес на БКП другарят Тодор Живков подчерта, че Българската комунистическа партия и занапред „ще формира у всички български граждани високо развито класово-партийно, патриотично и интернационално съзна-

Digitized by Google

ние като една от най-характерните черти на социалистическата личност".

Партията винаги е разглеждала тези черти в неделима вътрешна взаимна връзка и обусловеност и решително е отхвърляла подценяването на която и да било от тях. Класово-партийният подход е основен при оценката на всички проблеми на обществения живот особено в момента, когато процесите на международната арена се отличават с изключителна динамика, сложност и напрежение. Пред нашите очи и с нашето активно участие става гигантско „разместване" на вековни социални пластове, милиони хора се превръщат в съзнателни субекти и творци на революционни изменения, каквито човечеството не познава през цялото си съществуване. Най-сигурният, най-точният ориентир за разбирането на това, което става в нашата съвременност, за проникване в същността зад повърхностните явления е класово-партийният подход.

Една от най-важните особености на Партията на комунистите, разкрита още в безсмъртния „Комунистически манифест" от Маркс и Енгелс, е вътрешното, органичното единство на научността и партийността на нейния мироглед, на нейния подход към обществените явления. Съчетанието на научността на марксизма-ленинизма, от една страна, и на партийността, на защитата на интересите на работническата класа, от друга, е основната предпоставка както за правилното обяснение на действителността, така и за обосноваване на реалистична, революционна стратегия и тактика за победа над империализма и построяване на социализма и комунизма.

Съветският учен Б. А. Чагин пише, че принципът на марксистко-ленинската партийност е твърде сложно понятие, включващо социално-политически, гносеологически и логически аспекти. Най-важна е връзката на това понятие с Марксовото учение за класовата борба. Разкривайки огромното значение на Марксовото учение за класовата борба, В. И. Ленин писа: „Хората всякога са били и всякога ще бъдат глупави жертви на измамата и самоизмамата в политиката, докато не се научат да търсят зад всевъзможните нравствени, религиозни, политически, социални фрази, заявления, обещания **интересите** на тези и онези класи"[1]. Империалистическата буржоазия и в наши дни прави всичко възможно да насажда „измамата и самоизмамата", да пречи за класовото осъзнаване на пролетариата, да подкопава интернационалната сплотеност на различните отряди на комунистическото движение, да разбива единството на социалистическите страни, като най-усилено пропагандира фалшиво надкласов подход, рекламира концепцията за „деидеологизация на обществените отношения", търсенето на „трети пътища" между социализма и капитализма и пр. Това намерение обаче се прикрива с помощта на различни уж обективистични теории, че сега настъпвала „депролетаризация" на Запад, че работническата класа при условията на капитализма била постигнала целите, за които се е борила, и предстояло само да се уредят някои „подробности", за да се реализира прословутата **„хармония"** между труда и капитала. В някои случаи обаче, както например това прави западногерманският философ и социолог Юрген Хабермас, нашите противници открито признават, че си поставят за цел да се борят срещу класовопартийния подход на марксистите. Хабермас заявява, че Марксовата теория за класовата борба била първата част на марксизма-ленинизма, която трябвало да се подложи на ревизия.

Буржоазните и дребнобуржоазните идеолози особено активно спекулират с настъпилото разведряване в международните отношения и

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 19, с. 8.

Digitized by Google

по-специално със Заключителния акт на Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Хелзинки, като внушават идеята за „изчезване“ на идеологическата конфронтация с мнимото отслабване на опасността от война, за премахване на „идеологически лагери“, за някакъв „нов тип трансидеологическо съзнание“ и „надкласов диалог“ в областта на науката и културата и т. н. Тази линия нашите противници провеждат напоследък и на редица международни философски и социологически конгреси и симпозиуми, като полагат големи усилия да насърчават и най-малките отстъпления сред отделни марксисти от класовопартийния подход, от позицията на пролетарския интернационализъм, от позицията за защита интересите на реалния социализъм, на работническата класа. Буржоазната пропаганда всячески ги превъзнася като представители на „творчески марксизъм“, „неомарксизъм“, „демократичен социализъм“ и т. н. С една дума империализмът прави всичко, за да обърка съзнанието на трудещите се, като затъмни истината за класовата действителност на съвременния свят, за класовото разделение на нашата планета, за реалната същност и роля на двете противоположни класи и двете обществени системи.

Новият специален съветник на президента на САЩ по въпросите на националната сигурност, известният идеолог на антикомунизма Збигнев Бжежински, директор на Института за международни проблеми (по „съветология“) при Колумбийския университет в Ню Йорк, открито провъзгласи, че Западът е заинтересован в условията на мирното съвместно съществуване да провежда такава линия на идеологически диверсии към социалистическите страни, която да доведе до тяхното превръщане в „нещо от рода на социалдемокрацията от западен тип“. На друго място Бжежински изразява надеждата, че „разведряването ще способствува за отслабване вътрешното единство на комунистическата система и нейната бърза идеологическа ерозия“. В интервю пред италианския седмичник „Еспресо“ (25. IV. 1976 г.) Бжежински призна, че при новите условия Вашингтон ще прави всичко възможно „комунизмът все повече да става плуралистичен“ (т. е. да се насърчават антисъветски, националистически, ревизионистически тенденции). В същото интервю Бжежински не случайно добави, че за САЩ „еврокомунизмът е несъмнено положителна стъпка“.

Многобройни факти потвърждават, че империализмът прави всичко възможно за подриване класовата солидарност и класовата основа на комунистическото движение и на социалистическата общност. Ако някъде се забележи отстъпление от принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, веднага започва шумна пропагандистка кампания, в която се използват всички средства. Това ни задължава да бъдем особено бдителни и взискателни в отстояването на комунистическата принципиалност, научност и класовия подход, да воюваме с нарастваща енергия срещу коварните сили на буржоазните велзевули да подкопаят социализма и комунизма под маската на лъжеобективизъм и фалшива надкласова позиция!

Ленин посочваше, че класовият подход единствено позволява да се разкрие научната истина за съвременното общество, да се стигне до извода „коя класа стои в центъра на една или друга епоха, определяйки главното ѝ съдържание, главната насока на развитието ѝ, главните особености на историческата обстановка“. В нашата епоха работническата класа заема централното място, а преходът към социализма определя главното съдържание на нашата съвременност. Следователно основна предпоставка за обективен научен анализ, за избягване на грешките в социалното познание, в обяснението на обществените явления е откритата и последователната защита на интересите на работническата класа, на социализма. От друга страна, не можем да

Digitized by Google

отстояваме интересите на социализма, ако не изучаваме, прилагаме и развиваме творчески единствената вярна наука за обществото и неговите закони — марксизма-ленинизма. В това вътрешно, органично неразкъсваемо единство между комунистическата партийност и марксистко-ленинската принципиалност, диалектическия подход към обществените явления се намира огромната и непозната досега в историята идейна и практическа сила на комунистическото движение, призвано не само да обясни света, но и коренно да го преустрои, да създаде нова, последователно хуманна цивилизация.

Класовият подход към обществените явления означава и поставянето преди всичко на основния въпрос: кому служи дадено събитие, дадена проява? Коя класа е заинтересована от едно или друго действие в областта на политиката, икономиката, идеологията и пр. След като се даде правилен, точен отговор на този въпрос, втората задача е да се разкрие начинът за максималното използване на определения социален факт в интерес на работническата класа, на мира и социализма, на обществения прогрес, като се мобилизират силите за пресичане на буржоазните и дребнобуржоазните домогвания. Всичко това е възможно само при положение, че се използва последователно марксистко-ленинският научен подход, който означава разкриване на обективната истина, на основните закономерности и тенденции, на съотношението на класовите сили и пр. Тази диалектика е резултат на обстоятелството, че за първи път в историята работническата класа е жизнено заинтересована от познанието на истината за обществените явления, тъй като тази истина включва признаването на закономерността за премахването на капитализма и на неизбежната победа на социализма. Самата работническа класа не може да реализира своята крайна цел, да се освободи от експлоатация и гнет, без да освободи заедно със себе си и цялото общество от всякаква експлоатация и потисничество. А действителността е такава: независимо от клеветите на враговете на социализма по цялата планета си пробива път, утвърждава се в съзнанието на милиони хора великата истина, че само социализмът осигурява на хората на труда свобода, демократични права, благосъстояние, най-широк достъп до знанията, увереност в бъдещето, носи мир, уважение на суверенитета на всички страни и равноправно междудържавно сътрудничество, служи за опора на народите, които водят борба за свобода и независимост.

Колкото по-пълно разкрива своите преимущества новият строй, толкова по-отчаяно буржоазните идеолози и ревизионистите се мъчат да поставят на идеологическа обработка отделни слоеве от населението. Днес те най-много залагат на различни фалшиви концепции за „надкласова демокрация", „надкласова свобода", за „плурализъм", за абстрактен подход към интелигенцията, към нациите и пр. Те разчитат на възпроизвеждането на дребнобуржоазни илюзии и предразсъдъци, които съществуват и в социалистическите страни, на остатъците от национализма и шовинизма, за да вършат своето антикомунистическо дело. Десните и левите ревизионисти в нашето движение в това отношение са най-верните съюзници на империализма. Те всячески хулят принципа за партийността или го изопачават, погазват класовия подход и класовата солидарност в идеологията и политиката.

Монополистическата буржоазия е принудена да крие партийността на своята идеология, защото нейните класови интереси и цели — запазване на експлоатацията и потисничеството — са в коренно противоречие със закономерностите на историческия процес и с основните искания на широките трудещи се маси. Днес е голяма рядкост буржоазен идеолог открито да защищава капитализма, защото той е силно дискредитиран в очите на прогресивното човечество. Тъкмо това ни

Digitized by Google

задължава да разкриваме и най-фино замаскираните класови цели и класовата същност на различни буржоазни и дребнобуржоазни теории, които никнат като гъби след дъжд, и които почти без изключение кокетничат в една или друга степен с мнима „доброжелателност" към социализма и дори към комунистическото движение, ограничавайки се уж само с „дребни пожелания" нашият обществен строй да се „либерализира", социалистическите страни да се отдалечават от СССР, да заемат „автономна" позиция, комунистическото движение да се откаже от марксистко-ленинската теория и възприеме някакви „плуралистични" принципи и т. н. Една обща черта обединява всички тези разновидности на „усъвършенствуван социализъм": те предлагат отказ от основните принципи на социалистическия строй и преди всичко от ръководната роля на Комунистическата партия.

Нашите противници разчитат на отделни неустойчиви в идейно-политическо отношение граждани на социалистическите страни и участници в комунистическото движение на Запад, за да внасят лъженадкласов подход като първа и най-важна стъпка към идеологическо, а оттам и политическо разоръжаване на борците за социализъм. Същевременно лидерите на империализма вземат всички мерки за организиране на идеологическо контранастъпление, за засилване класовия подход, за защита на интересите на монополистическата буржоазия. Известният западногермански реакционен политически деец Хелмут Кол неотдавна писа в сп. „Остойропа": „Ние трябва да настъпваме срещу идеологията на комунистическите държави. Ние не бива да се отклоняваме от тази форма на класовата борба... Не трябва да се позволи процесът на разведряването да доведе до отслабване на нашата готовност за борба срещу комунистическата система."[1] Защото те виждат, че все повече хора се убеждават в историческата правота на комунистите, в това, че едно от най-важните условия за жизнената сила на социализма е ръководната роля на Комунистическата партия; че комунистите съумяха за първи път в историята да претворят в дела идеите на научния социализъм, да ги превърнат в огромна материална сила; че те доведоха работническата класа до победа, поставиха нейните исторически постижения в служба на интересите на милиони трудещи се, превърнаха ръководените от тях страни в процъфтяващи държави на могъщото социалистическо братство. Затова не се гнусят от никакви средства на борба с нас. Такава борба води и реакцията в Германската федерална република. Със специално правителствено решение на всички заподозрени, че членуват в Германската комунистическа партия, се забранява да упражняват каквато и да било професия в държавни учреждения. Въз основа на това решение вече са уволнени хиляди прогресивни хора. Над 800 000 граждани на ГФР са подложени на полицейска проверка от така наречената федерална служба за защита на конституцията. Дори водачът на френските социалисти Митеран оповести създаването на „Комитет за защита на гражданските и професионалните права в ГФР". Напоследък стана известно, че в различните учреждения на така наречената Европейска икономическа общност се провеждат секретни анкети, които напомнят макартистките преследвания в САЩ. Както съобщава в. „Юманите" 7000 служители на Европейската икономическа общност са задължени да отговарят на въпроси като „Имате ли роднини... които да живеят в комунистическа страна? Посочете имената на тези страни, причините на заминаването и датите... дали сте членували или сте съчувствували на комунистическа организация... дали сте имали контакти с група или движение, свързани с комунистическа организация...?"

[1] Хелмут Кол, сп. „Остойропа", кн. 12, 1975, стр. 971.

Digitized by Google

Миланският в. „Кориере де ла Сера“ съобщава, че между въпросите в тази анкета и забележките може да се прочете дори следното: „Сътрудникът Х. посещава уроци по руски език: необходимо е да се установи особено наблюдение над неговото поведение“.

Всички тези действия са в грубо противоречие със Заключителния акт на Съвещанието в Хелзинки, с което и западноевропейските страни се задължават да „уважават... основните свободи, включително свободата на мисълта и убежденията“.

В САЩ реакцията засилва репресиите срещу прогресивните интелектуалци, опитва се все по-често с груби преследвания да натрапи на всички своя егоистичен класов интерес, своя реакционен класов подход. През 1976 г. например е закрит Социологическият колеж на Нюйоркския държавен университет — филиала в Буфало, защото, според обясненията на президента на университета Кетър, се бил отклонил от „определената му функция“. Мистър Кетър е едновременно директор на една от големите нюйоркски банки и той очевидно свежда функциите на социологията в САЩ до защита на класовите интереси и позиции на финансовата и промишлената олигархия. Отклонението от тези позиции доведе до безпрецедентни действия — изхвърляне на улицата на стотици преподаватели, аспиранти и студенти от един висш научно-учебен институт. Това е сериозен урок по класово мислене и класов подход на нашите заклети противници — империалистите, които с диверсионни цели се опитват да „ерозират“ комунистическата партийност на социалистическите труженици.

Най-новите факти потвърждават невижданото активизиране на антикомунизма в тази насока. В Сен Луи (Мисури) през октомври 1976 г. се проведе VIII конгрес на американските „специалисти по СССР и Източна Европа“, който е обърнал особено внимание на изучаването на вътрешните процеси в социалистическите държави с цел да се подкопава социално-политическото, идейното и моралното единство на новото общество. На този конгрес „съветолозите“ са констатирали с голяма тревога, че след състоялите се през 1976 г. конгреси на КПСС, ГЕСП, БКП, ЧКП и други братски партии и след Берлинската конференция на комунистически партии в социалистическите страни от Европа се забелязва още по-голям подем във всички области на живота и по-специално в идеологическата и политическата активност, в борбата срещу диверсионните опити от Запад. В Сен Луи „съветологът“ Сидни Плос е изнесъл доклад под заглавие „Има ли промяна в ръководната роля на КПСС след XXV конгрес?“, в който е признал нейното по-нататъшно укрепване. Уилиям Уелш е докладвал за състоянието на „политическите науки в социалистическата система“. Той е стигнал до извода, че политическите науки в социалистическите страни са обогатени от партийните конгреси с редица нови изводи, които тласкат напред развитието на политическата система. Тъкмо поради това „съветолозите“ отново се мъчат да създават карикатура на реалния процес на развитието на социализма, като преувеличават едни или други страни и частни моменти на обществения организъм. Именно по такъв начин възникват най-новите варианти на известната антинаучна концепция за различните „модели на социализма“, както и за „различни типове марксизъм“. Буржоазните идеолози най-широко спекулират с проявите на десния и „левия“ ревизионизъм в някои отряди на международното комунистическо движение, с национализма и антисъветизма. Те не могат да се помирят с факта, че заедно с разцвета на всяка социалистическа нация, с укрепването на суверенитета на държавите от социалистическата общност все по-тесни стазат техните взаимоотношения, възникват все повече елементи на общност в тяхната политика, икономика, социален живот, става постепенно изравняване

Digitized by Google

на равнищата на тяхното развитие. Всичко това съставлява процеса на постепенно сближаване на социалистическите страни, процес, който сега определено се проявява като закономерност.

Анализираните факти потвърждават голямата актуалност и огромното значение на необходимостта да се отстоява, последователно да се прилага и творчески да се развива марксистко-ленинският класово-партиен подход в оценката на обществените явления, в идеологията, в цялостната дейност по изграждането на развития социализъм.

В духа на решенията на XI конгрес, на Февруарския (1974 г.) и Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП нашият идеологически фронт издига още по-високо класовия подход, класовите критерии в неразделно единство с марксистко-ленинската научност и обективност. Това с право се счита за една от най-важните предпоставки за успешното изпълнение на всички задачи в борбата за изграждане материално-техническата база на зрелия социализъм, за по-нататъшното усъвършенстване на обществените отношения, за разширяване на социалистическата демокрация, за възпитанието на новия човек у нас.

Спирайки се на класово-партийното възпитание, членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Александър Лилов формулира следните шест главни страни на този процес: възпитаване на преданост към делото на Партията като авангард на работническата класа, към нейната политика и ръководна роля, правилно разясняване на органическата връзка между класовата природа и научната обоснованост на политиката и решенията на Партията; братска солидарност и подкрепа на другите комунистически партии и освободителни движения като продължение на славните традиции на българските пролетарски революционери, изграждане на научен мироглед у самата работническа класа; разработване проблемите за ролята и развитието на работническата класа в нашето общество, за осветляване нейния исторически принос и безкомпромисно разобличаване на буржоазните и ревизионистическите теории по този ключов въпрос; разработка и пропагандиране на социално-политическите аспекти на научно-техническата революция.

При съвременните условия последователното отстояване и прилагане на класово-партийния подход означава разбирането на принципиалните предимства на социализма пред капитализма, дълбоко убеждение, че социалистическият строй е по-висш етап в прогреса на обществото. Класово-партийният подход позволява безпогрешно да се разкрият зад отделните постижения на капитализма неговите органически пороци, антагонистични противоречия, антихуманна същност и историческа обреченост.

Когато говорим за класово-партийно мислене като сърцевина на комунистическия мироглед, имаме предвид да се отчита политическият, идеологическият аспект на цялостната дейност, като се започне от науката и техниката и се свърши с организацията и управлението на бита. В Отчетния доклад на ЦК пред XI конгрес на БКП др. Тодор Живков даде програмни оценки с дългосрочно значение за нашия идеологически фронт, като конкретизира и разви по-нататък съдържанието и изискванията на класово-партийния подход. Той посочи: „Решително трябва да се преодоляват проявите на технократизъм, на пренебрежение към идейно-политическото съдържание на стопанската и административната дейност. Винаги, когато се вземат важни решения, засягащи интересите на широките маси, трябва предварително да се отчита техният политически и възпитателен ефект и да се предприемат мерки за разясняването им.“

Това означава, че партийността, класовият подход днес намират

Digitized by Google

израз не в абстрактното прокламиране на верността към делото на трудещите се, на социализма, а преди всичко в активната борба, активната жизнена позиция, активната намеса за прилагане изискванията и критериите на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП за ефективност и качество, за изпълнение задачите на седмата петилетка. Или партийността се проявява в реализирането на прокламираните принципи и програмни цели на Партията. Това включва и прилагането на класово-партийния подход в оценката на кадрите. Както бе изтъкнато на Съвещанието във Велико Търново, а и на Февруарския пленум, самият класово-партиен подход в кадровата политика обогатява своето съдържание, развиват се и се усъвършенстват неговите критерии. Тук трябва да се подчертае огромното значение на идеята на др. Тодор Живков за партийната организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив. Именно партийната организация е онова решаващо звено в целокупния обществено-политически живот на нашата социалистическа страна, което може да въздействува най-ефективно и най-резултатно върху класовата атмосфера и партийното възпитание на целия колектив, да влияе, по думите на др. Живков, ежедневно, ежечасно, ежеминутно в духа на изискванията на комунистическия мироглед и морал.

Обогатяването на класово-партийния подход в аспекта на изграждането и оценката на кадрите във всички области на живота се изразява в „активното участие в социалистическото строителство, постигането на високи показатели в социалистическото съревнование, смелостта в борбата срещу отрицателните явления, принципност както в работата, така и в междуличностните отношения“[1] — това е в крайна сметка мерило на предаността към интересите на работническата класа, към делото на БКП, на комунизма.

Класово-партийното мислене, умението да се разбират правилно интересите на работническата класа, на трудещите се, на изграждането на зрелия социализъм, на по-нататъшния възход на световната социалистическа общност са най-важната добродетел на всеки комунист и комсомолец, на всеки съзнателен гражданин. Те са, както вече бе подчертано, основната предпоставка за заемането на активна жизнена позиция, за увеличаване реалния принос на всеки строител на социализма в изпълнение на грандиозните задачи, поставени от XI конгрес на БКП. Това означава, че класово-партийният подход към обществените явления е необходим елемент на социалистическия начин на живот — това велико постижение на създателната дейност на революционната работническа класа, призвана от самата история да помете старото, антихуманното общество и да изгради една нова цивилизация, с нови, свободни творчески личности. Класово-партийният подход е неразделно свързан с възникването и утвърждаването на нов тип патриотизъм в нашата страна, при който, както заяви др. Тодор Живков пред XI конгрес на БКП, любовта към България и любовта към СССР взаимно се допълват и обогатяват и все повече се сливат в едно чувство, в единно съзнание. Всичко това предполага огромни усилия за внедряване на класово-партийния подход у всеки комунист, у всеки гражданин на нашето социалистическо отечество.

[1] Из доклада на др. Ал. Лилов пред Февруарския пленум, 1974 г.

Digitized by Google

ВАЖНА ФУНКЦИЯ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

ДАНКА ИВАНОВА
завеждаща отдел в Националния съвет на Отечествения фронт

Отечественият фронт — най-масовата обществено-политическа организация, активно работи за успешното решаване на основните задачи, свързани с изграждането на развитото социалистическо общество.

Една от основните функции на Отечествения фронт е идейно-възпитателната работа.

Изключително благотворен за идейно-възпитателната работа на организацията е периодът след Десетия конгрес на БКП и Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.). Подобри се ръководството на тази дейност, нейното насочване, планиране, обмяната на положителния опит, обучението и квалификацията на идеологическите кадри. Националният съвет разработи цялостна система за съдържанието, насоките, формите и средствата на идейно-възпитателната работа. При редица съвместни решения с други обществено-политически организации и движения, културни и просветни институти. Обогатиха се методите и средствата за организиране на идеологическата дейност. Все по-успешно Отечественият фронт работи като обществено-политическа организация и всенародно движение.

Единадесетият конгрес на Партията отдели изключително голямо внимание на въпросите от идеологическата област за издигане социалистическата съзнателност на хората за изграждане на социалистическата личност. Тук той разкри и мястото на Отечествения фронт. В Отчетния доклад пред конгреса др. Тодор Живков подчерта, че и занапред Отечественият фронт „... **трябва да работи за класово-партийното, патриотичното и интернационалиото възпитание на населението, за създаване на здрав социално-психически климат по местоживеене, за издигане ролята на семейството и обществеността при комунистическото възпитание на подрастващите**". Тази партийна заръка става особено важна за дейците и активистите на Отечествения фронт сега, след решаването на териториалното и селищното устройство. В нея се съдържа голямо доверие. Това доверие се основава на характера на Отечествения фронт, на онова значимо място, което той заема в съвременния обществено-политически живот на страната, на неговите богати възпитателни традиции и ценен опит в борбата за осъществяване идейно-политическото единство и сплотеност на широките народни маси около политиката на Партията.

* * *

Единадесетият конгрес на Партията разглежда проблемите на идейно-политическото възпитание в неразделна връзка с развитието на материално-техническата база на социализма, с усъвършенстването на производствените отношения. Въпросите на качеството и ефективността на производството, на повишаване обществената производителност на труда имат не само голямо икономическо, но и идеологическо и политическо значение. Идейната убеденост, социалистическата съзнателност изискват задължително, органическо единство на думи и дела, на знания и убеждения с общественото поведение на човека. Поради това Отечественият фронт отделя все по-значимо място на проблемите на обществената и трудовата активност на населението по местоживеене. Той ежедневно служи като място за практическа изява на

Digitized by Google

обществената, политическата и трудовата активност на десетки активисти, на хиляди отечественофронтовци. Организациите полагат грижи политическата и разяснителната им дейност да имат за главен фокус социално-икономическите задачи, да допринасят за разкриване връзката на политическите мероприятия на Партията с непосредствените и трайни жизнени интереси на хората по местоживеене. Със своите специфични средства те насочват вниманието си особено към местните проблеми от социално-битов, търговски, благоустройствен, здравен и правен характер. Съвместно с народните съвети съставят програми и планове за социално-икономическото развитие на населените места. В тях могат да се видят и задълженията на всяко домакинство в събирането на вторични суровини, икономия на електроенергия за домакински нужди, благоустрояване, хигиенизиране на жилището, двора, улицата, участие в бригадите в помощ на селското стопанство. Нов момент в тази дейност е повсеместното поемане на целогодишни обещания за отечественофронтовски принос в изпълнение на социално икономическите задачи. Обобщени по низови, квартални, селски, общински, градски, окръжни организации и в национален мащаб, тези обещания се поставят в основата на отечественофронтовското социалистическо съревнование. То обединява усилията на около 1 800 000 домакинства, които в подкрепа на държавните и стопанските органи всяка година изработват над 23 000 000 трудодни, предават на държавата над 100 000 тона месо от личните стопанства, хиляди тонове вторични суровини, диворастящи плодове, билки.

В навечерието на Единадесетия конгрес на БКП Националният съвет на Отечествения фронт стана инициатор на всенародно движение за приветлив и културен вид на населените места. Качествено новото в него е комплексният характер на това движение, обединяването усилията на обществено-политическите организации и движения с държавните и стопанските органи. Тук не става дума за временни акции и кампании, а за системна практическа и възпитателна работа. Става дума за дейност, която има не само по-големи материални количествени измерения, а която допринася за формиране на навици за опазване и обогатяване на материалната среда. Трудът за изграждането на материалната среда по местоживеене с високи естетически качества, с необходимите санитарно-хигиенни и други условия възпитава у хората съзнанието на добри стопани, създава чувство на съпричастност към чистотата, уюта и хармонията, култивира вкус към красивото в заобикалящата ни среда, в нашето ежедневие в бита.

Голяма заслуга за активизиране на социално-икономическата функция на Отечествения фронт имат дейците и активистите на организацията, особено създадените под ръководството на партийните комитети **единни агитаторски активи по местоживеене**, които работят на територията на низовите организации на Отечествения фронт. В тях са включени около 150 000 души. Голяма част са истински апостоли в индивидуалната разяснителна работа. Редица окръжни, градски и други комитети на Отечествения фронт правят основен преглед на тази дейност, обсъждат я на пленуми и съвещания, вземат мерки за издигане ролята на личния пример, за засилване общуването с гражданите, за по-нататъшното укрепване на единните агитаторски активи. В отделни организации се правят своеобразни социално-демографски карти за състава на населението и неговата структура по интереси. Оформят се групи от семейства на територията на низовата организация, с които да се работи по-диференцирано.

В областта на разяснителната работа по осъществяване мобилизиращата функция на Отечествения фронт за изпълнение на социално-икономическите задачи и планове на населените места има още много да се подобрява и усъвършенствува. Недостатъчно се опира-

Digitized by Google

ме например на материалните измерения на стопанската дейност на организацията, за да се даде по-голям простор на съревнованието, да получат нужното обществено признание усилията и трудът на активистите и членовете на организацията. Незадоволително е и извършеното за издигане обществения престиж и авторитет, за отдаване обществено признание и уважение на първенците в производството сред техните съкварталци. Не за това, че нищо не се прави. Има ценен опит на най-близко сътрудничество, дружба и взаимопомощ между отделни предприятия и квартални организации на Отечествения фронт. Но все още направеното за укрепването на „моста" квартал—предприятие не удовлетворява. На много места този мост тепърва предстои да се изгражда.

Повече грижи са потребни и в областта на трудовото възпитание на подрастващите. Семейството, обществеността могат да направят много за по-активното включване на младото поколение в общественополезна трудова дейност по местоживеене, за създаване непримиримост към лентяйството, бягството от физически труд. В духа на изискванията на Единадесетия конгрес на Партията, който определи труда като главна черта, като сърцевина на социалистическия начин на живот, в Отечествения фронт има голямо поле за трудовото възпитание, за засилване отговорността на личността пред обществото, за борба против проявите на готованщината, на разхищаване на обществените блага и други отрицателни явления.

За постигане на по-висока социалистическа съзнателност са потребни знания и убеждения по същността на марксистко-ленинския мироглед. С мироглединя аспект на комунистическото възпитание най-непосредствено е свързана **масово-политическата просвета.** Тя допринася за повишаване на социалистическата съзнателност, за правилно разбиране на обществените явления и закономерностите на обществено-историческото развитие, дава знания за същността, целите и задачите на социалистическия обществен строй, за експлоататорската същност и неизбежната гибел на капитализма. Масовата политическа просвета е онова направление в идейно-възпитателната работа на комитетите и организациите на Отечествения фронт, чрез което главно се осигурява идейно-политическо обезпечаване на основните функции на организацията, способствува се за повишаване политическата и трудовата активност на населението.

В периода след Десетия конгрес на Партията и Седмия конгрес на Отечествения фронт, както и в изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.), се положиха грижи за издигане идейно-теоретическото равнище и за цялостното преустройство на масовата политическа просвета, за изграждането на широка мрежа от разнообразни масови форми, съобразени с общокултурните, образователните, възрастовите, социално-битовите и други интереси на населението. Характерно е, че преобладават масовите форми — лектории, кинолектории, народни университети — общо 16 005; следват груповите — просветни и читателски групи — общо 14 870 и комплексните — разговори по педагогически, морално-етични и други проблеми, тематични конференции, викторини — общо 8623. Активизира се просветната функция на низовата организация главно чрез просветното събрание и груповите просветни форми.

В центъра на масовата политическа просвета съобразно характера и спецификата на организацията стоят проблемите, произтичащи от решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.), проблемите на по-нататъшното развитие и утвърждаване на социалистическия начин на живот. Широко място заема и тематиката, свързана със социално-икономическото развитие, с патриотичното и интернационалното възпитание, със социалистическите взаи-

Digitized by Google

моотношения, семейството, възпитанието на подрастващите, повишаване културата на бита. Преодоляно е до голяма степен дублирането със съдържанието на учебната година в Партията, профсъюзите и Комсомола.

Преустройството на масовата политическа просвета е резултат преди всичко на по-близкото ръководство на партийните комитети, на подобреното планиране, на контрола от Националния съвет и комитетите на Отечествения фронт. На много места в отделите „Пропаганда и агитация" на окръжните, на градските комитети на Партията, както и в общинските партийни комитети се анализира състоянието на масовата политическа просвета в Отечествения фронт. Националният съвет се стреми да подпомага комитетите на Отечествения фронт с тематики и лекционни разработки, съобразени със спецификата на тази дейност по местоживеене.

Съществено значение има обстоятелството, че масовата политическа просвета е съставна част от единната система за пропаганда на научни знания, създадена и осъществявана под ръководството на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП. В рамките и съобразно изискванията на тази система Националният съвет и комитетите на Отечествения фронт работят в най-близка съгласуваност и плодотворно сътрудничество с дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков". Това сътрудничество все повече се обогатява и укрепва. По предварителни заявки органите на дружеството осигуряват подходящи лектори за заниманията на основните масови форми — лектории, кинолектории и народни университети; свикват се съвместни теоретико-практически конференции по проблемите на социалистическия бит и култура, семейството и семейното възпитание, социалистическия патриотизъм и интернационализъм и др.; организира се периодичното методическо обучение и обмяна на опит на лекторите и на просветните активи на Отечествения фронт; полагат се грижи за моралното поощрение, за издигане общественото признание на лекторския труд чрез срещи на най-добри лектори, организиране екскурзии, връчване на златната и сребърната значка на Националния съвет. Комитетите на Отечествения фронт осъществяват сътрудничество и с различните обществено-политически организации и движения, с просветни и културни институти и особено с народните читалища. Тази съвместна дейност следва да се поощрява, развива и задълбочава.

Важно постижение и нов момент в отечественофронтовската дейност е възстановяването и укрепването на **просветните активи** към градските, общинските, кварталните и селските комитети на Отечествения фронт. В тях работят на обществени начала около 64 000 души — учители, агрономи, лекари, икономисти. Тези активи оправдават своето предназначение и задоволяват жизнената потребност от лектори главно в низовите организации, където не достигат лекторски кадри на дружество „Георги Кирков". Затова в Националния съвет се ценят усилията на редица окръжни комитети на Отечествения фронт, насочени към укрепването на просветните активи чрез провеждане на семинари и курсове по селища и райони на АПК, чрез организиране на срещи и събори с лекторите, конференции за обмяна на опит и повишаване майсторството им. Практика стана всяка година в чест на 24 май Националният съвет и комитетите на Отечествения фронт да награждават морално и материално дългогодишни много добре изявили се лектори.

Разбира се, има какво още да се желае в областта на качеството и ефективността на масовата политическа просвета на Отечествения фронт. Някои от заниманията на лекторите, народните университети и др. протичат вяло, неинтересно, при слабо посещение предимно от по-възрастни хора. Това е свързано с недостатъчната подготовка на

Digitized by Google

част от лекторите, с неумението да се съобразяват с особеностите на отечественофронтовските аудитории, с все още слабото ползване на техническите средства и пособия. В някои организации инициативите, свързани с различни национални идеологически кампании, остават главна, а понякога единствена масова просветна проява.

Масовата политическа просвета в Отечествения фронт би следвало още по-тясно, органически да се проникне от проблемите на социалистическия начин на живот, да пропагандира по-активно неговите достойнства и преимущества пред капиталистическия начин на живот. Това ще засили още повече оптимизма, националната гордост и интернационалнните чувства на социалистическия труженик, ще укрепва неговото самочувствие. Потребни са повече грижи за свързването на пропагандата с труда, с трудовата и обществената дисциплина, опазването на социалистическата собственост, борбата срещу отрицателните явления. Повишено внимание е необходимо към проблемите на патриотичното и интернационалното възпитание — новия етап на българо-съветската дружба, братското сътрудничество и интеграционните процеси в социалистическата общност. Все по-добър прием следва да се дава на естетическото и нравственото възпитание, на педагогическата просвета, правните, атеистични и здравни знания, както и на темите, свързани със защита на природата, с движението за приветлив и културен вид на населените места. Масовата политическа просвета в Отечествения фронт трябва да има още по-чувствителен принос в усилията на нашата Партия и цялата общественост за формирането на здрав обществено-психически климат по местоживеене, за повишаване културата на домашния бит, за пропагандирането на онези духовни ценности, които хуманизират, нравствено възвисяват, естетизират обществената среда и осмислят свободното време на хората.

* * *

В условията на петдневната работна седмица нарастват задачите и ролята на Отечествения фронт и на цялата обществена и културна дейност по местоживеене за идеологизацията на свободното време на населението. Сега повече от всеки друг път се налага трудът и отдихът да се разглеждат в тяхната органическа връзка.

С увеличаването на свободното време сферата на местоживеене придобива все по-голямо значение, все повече нараства относителният дял на дейността, която човек извършва извън трудовия колектив. Тук човек се ражда, расте, подготвя се за основните си социални задължения, за навлизане в трудова и обществена дейност. Тук е средата, в която той възобновява работната си сила, осъществява участието си в социалното управление, става съпричастен в различни социални и духовни процеси. Състоянието на социално-психическия климат по местоживеене до голяма степен предопределя активността на хората в производството и обществената дейност. Ето защо нарастват все повече и повече задачите на Отечествения фронт, на другите обществени организации, на културните и просветните институти за всестранно въздействие върху тази социална среда, за превръщането ѝ във важен фактор за възпитание на хората, за тяхната трудова мобилизация, за изпълнение на техните функции и в сферата на труда.

От своя денонощен цикъл човек прекарва 15—16 часа по местоживеене. Около 1/3 от дните в годината съставляват извънтрудовата изява на личността. Около 1/3 от работниците в предприятията живеят в селата, извън територията на заводите и големите градове. Поради това те не са достатъчно обхванати в идейно-възпитателните инициативи по месторабота. Порасна абсолютният и относителен дял на пенсионерите. От организирано и възпитателно въздействие се нуждаят и подрастващите, когато са извън училище. При петдневната работна

Digitized by Google

седмица и половинчасовото удължаване на работния ден нараства дневната умора, потребността остатъкът от работния ден да се оползотвори за удовлетворяване на материалните и духовните потребности в сферата на бита и семейството. Или наред с трудовия колектив нараства ролята на втория не по-маловажен терен — местоживеенето.

Всичко това извежда на преден план една нова потребност за идейно-възпитателната работа на Отечествения фронт — потребността да се търсят подходящи пътища, форми, средства да се работи с цялото население. Няма да е преснилено, ако кажем, че наличието на Отечествения фронт представлява готов обществен и организационен механизъм за идейно-политическа работа по местоживеене. Това по същество е една национална обществена специфика в областта на културата и политическата дейност, която в условията на петдневната работна седмица придобива важно значение. Напълно основателно усилията на редица партийни комитети за осмисляне културния отдих и политическата работа с населението се свързват с по-нататъшното обогатяване и активизиране дейността на Отечествения фронт, с координирането на неговата идейно-възпитателна работа с дейността на другите обществено-политически организации и движения, с народните съвети, просветните и културните институти.

Отечественият фронт най-често се изправя пред проблемите на културния отдих поради обстоятелството, че функционира там, където хората живеят. Като най-масова обществено политическа организация той представлява благодатна основа за придаване на действително всенароден характер на естетическото възпитание, за организиране културния отдих на хората, за засилване на тяхното общуване с културните ценности. В това отношение от голямо значение е съвместната дейност на Отечествения фронт със съветите за изкуство и култура, просветните и културните институти и особено с народните читалища. Тази съвместна дейност намира изява в повсеместни, мащабни инициативи — чествувания, викторини, прегледи и други, а така също и във всекидневни културно-масови прояви по села и градове.

Все по-трайно място в идеологизацията на културния отдих на населението заемат различните инициативи, свързани с чествувания на важни политически събития и бележити годишнини. Показателно е чествуването на 100-годишнината от Априлското въстание, политическата и културната дейност във връзка с Единадесетия конгрес на Партията, 20-годишнината от Априлския пленум, изборите за Народно събрание, народни съветници, съдии и съдебни заседатели. Пример за мащабност на възпитателно въздействие е викторината „Безсмъртният подвиг на априлци", в отборите на която участвуваха около 30 хиляди души.

Богатството на читалищните библиотеки сега по-добре се използва за нравствено, патриотично, интернационално възпитание на населението. Организират се обсъждания на книги, читателски конференции, литературни четения, прегледи за най-добра масова работа по популяризиране на хубавата книга.

Комитетите на Отечествения фронт подпомагат съветите за изкуство и култура и народните читалища за масовизиране на художествената самодейност, за нейното по-широко използване в обществено-политическите и културните прояви по местоживеене. Извършва се полезна работа по събиране на фолклорни образци.

Интересна съвместна дейност, насочена към патриотичното и интернационалното възпитание, се организира с музеите. Нараства уменето да се използват и големите възпитателни възможности на киното и театъра в осмисляне културния отдих на хората.

Значителна дейност се извършва по внедряването на социалистическите граждански ритуали, за тяхното идейно и емоционално обогатяване, както и за усъвършенствуване на националната празнична си-

Digitized by Google

стема. Можем да кажем, че по постигнати резултати в областта на социалистическите граждански ритуали изминатият период в известна степен е преломен.

Поради миграционните процеси и настъпилите демографски изменения в доста селища на страната намаля броят на населението, особено на младите хора, на местната интелигенция. В тях значително обедня и културната дейност. Все още обаче проблемите на отстраняването на този вакуум не са предмет на планомерна грижа на Отечествения фронт и на други организации и институти, които имат отношение към този проблем. Тук е необходимо сътрудничество с културни и просветни институти, особено със съветите за изкуство и култура, да се изпращат регулярно културни бригади и лектори, да се поддържа културният живот в тези селища.

Поставената от Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.) задача да се активизира работата по интереси все още се подценява. С изключение на отделни клубове — на „семейството", на „пенсионера" на „фото" и „кинолюбителите", в други направления почти не се разгръща подобен род дейност, която индиректно може успешно да приобщава хората към обществена изява, да осмисля тяхното свободно време.

Все още обаче не се обръща достатъчно внимание на качеството и на обхвата на културната дейност по местоживеене в смисъл тя попълно да отговаря на нарасналата общокултурна, политическа подготовка и социалистическа съзнателност на гражданина на нашето социалистическо общество.

Пред отечественофронтовската културна дейност по местоживеене с голяма острота стои въпросът за материалната база, особено за клубовете. На повечето места те са в окаяно състояние, нехигиенични, неуютни, остарели, лошо обзаведени, без елементарни пособия и съвременни технически средства за пропаганда, агитация и културна дейност.

Стои въпросът и за по-голямо обществено признание, оценка на обществената и културната дейност по местоживеене. Вярно е, че при големи политически акции, кампании се практикува да се изпращат комунисти за обществена дейност по квартали и селища, изграждат се и времени партийни групи. В някои окръзи тази дейност приема системен характер. Но все още недостатъчно се прави оценка как се изпълняват поръченията за обществена работа по местоживеене. Не са създадени такива връзки и взаимоотношения, при които в трудовия и служебен колектив да намира признание трудът, отдаден от десетки служители и работници в квартала, в низовата организация на Отечествения фронт. Не се съблюдава достатъчно изискването за единство на етиката в трудовия колектив с поведението в бита. Не се търси отговорност от хора, които в службата са твърде прилежни, а в семейството и в квартала дават лош пример, не участвуват в обществено-политическия живот, не спазват правилата на социалистическото общежитие.

* * *

Постигнатото в преустройството на идейно-възпитателната функция на Отечествения фронт е ценно богатство, важно завоевание, с което той отива към своя Осми конгрес. Изменения и подобренията в насоките, съдържанието, формите и средствата на идейно-възпитателната работа на най-масовата обществено-политическа организация се дължат на усилията на отечественофронтовските дейци, на самоотвержената предана работа на хилядната армия от активисти, на които организацията широко се опира.

Важен, решаващ фактор за издигане възпитателната роля на Оте-

Digitized by Google

чествения фронт е неговото близко ръководство от партийните комитети и организации. Партийните грижи намират ярък убедителен израз във вниманието към подбора на кадрите, работещи в отечественофронтовските комитети и организации, към правилното насочване съдържанието на отечественофронтовската дейност. Редица окръжни, градски и общински комитети на Партията на свои пленуми, съвещания, семинари обсъждат важни проблеми на културната дейност по местоживеене, на политическата работа на Отечествения фронт.

Сега идейно-възпитателните задачи в Отечествения фронт повече от всеки друг път изпъкват със своята актуалност и значимост. Грижите за тяхното правилно разрешаване означават да се повиши качеството и въздействуващата сила на тази дейност, да се разшири нейният обхват. Комитетите на Отечествения фронт по-настойчиво да търсят подкрепата на партийните комитети, та под тяхно ръководство политическата и културната дейност по местоживеене все повече да се превръща в дело на цялата общественост, на държавните и стопанските органи, на различните културни и просветни институти. Няма съмнение, че предстоящият Осми конгрес на Отечествения фронт ще даде нов тласък на идейно-възпитателната работа на организацията в светлината на решенията на XI конгрес на Партията, ще допринесе тази дейност да стане още по-съдържателна и ефективна.

С ТАЛАНТ И ВДЪХНОВЕНИЕ

Задачите, които сега се решават в Смолянската партийна организация и в областта на икономиката, и в духовната сфера, изискват най-пълно ангажиране на способностите на художествено-творческата интелигенция в града. Това се обуславя не само от значителното им място в системата на идеологическата дейност, но и от големите възможности на културата и изкуството за възпитателно въздействие.

В резултат на ускореното социално-икономическо развитие на Смолянски окръг, особено след историческия Априлски пленум на ЦК на Партията от 1956 година, в окръжния град се осъществява огромно промишлено, жилищно и културно строителство. Строи се новият център на града, влизат в действие нови промишлени мощности. Голямото строителство, пускането на новите заводи в действие променят социалната структура на населението, неговата душевност. Градът, който преди Девети септември 1944 година имаше само 200 работници, и то предимно извършващи дейности със занаятчийски характер, сега създава своята работническа класа, и то в най-прогресивните отрасли на промишлеността.

Формирането на нови отряди на работническата класа от довчерашните занаятчии и скотовъдци е сложен и труден процес. В този процес средствата и формите на литературата и изкуството имат определено място и значение. Тук проблемите не опират само до пресъздаването на новите явления и герои в произведенията на литературата, живописта, музиката, но и до активното общуване на художествено-творческата интелигенция с трудовите колективи, до нейното участие във възпитателната работа, в непосредственото изграждане на новите черти и добродетели на работническата класа.

Когато говорим за проблемите, свързани с естетическото възпитание на трудещите се и младежта, трябва да отчитаме и обстоятелството, че родопското население е с вродено чувство към красивото в бита и в изкуството. Вековното общуване с красотата на планината, с чудесните багри и тонове, с поетичния и вълнуващ свят на песента и легендата, са оформили у него висок художествен вкус и критерии, които трябва да развиваме и обогатяваме. Особено ефективни са формите и средствата на литературата и изкуството за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се.

В съответствие с изискванията на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП за критично оглеждане на досегашната ни работа, за по-висока ефективност от цялостната идеологическа дейност, градският комитет на Партията насочва усилията на художествено-творческата интелигенция към решаването на основните проблеми, стоящи пред градската партийна организация. За тази цел ГК, заводските и първичните партийни организации предприеха редица конкретни мерки за издигане равнището на дейността на културните институти, за повишаване марксистко-ленинската подготовка на художествено-творческата ин-

Digitized by Google

телигенция, за по-тясното свързване на тяхната работа с проблемите на трудовите колективи.

Бюрото на градския комитет на Партията и изпълкомът на ГНС приеха мероприятия за работа с художественотворческата интелигенция. Главната цел на тези мероприятия е да се увеличи приносът на творците в комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Проведена бе среща на бюрото на ГК на Партията и ИК на ГНС с творческата интелигенция, на която се направи оценка за творческото израстване на тези кадри, за приноса им в обогатяване на културния живот в града, за обществената им ангажираност. Взети бяха мерки за организационно укрепване на първичните партийни организации в културните институти, за решаване на някои въпроси, свързани с материалната база, с битовото устройване и други. Съвсем наскоро бюрото на градския комитет на Партията обсъди изпълнението на тези мероприятия и набеляза по-нататъшни мерки за тяхното довеждане докрай, за преодоляване на допуснатите слабости в реализирането на тези задачи.

През миналата година творческата интелигенция повишаваше своята подготовка в теоретичен семинар, а през настоящата година — в университета към окръжния комитет на БКП. Участието на творческите кадри в тези форми на обучение се оказва полезно не само за тяхната идейна подготовка, но и за цялостното повишаване на творческата и политическата активност.

За стимулиране на творческите търсения и постижения, за създаване на произведения, талантливо отразяващи героичното минало и социалистическото настояще, бяха сключени контрактации с представители на почти всички жанрове на изкуството. Някои от темите са вече реализирани, а други са в процес на осъществяване. Бяха обявени редица конкурси за литературни творби, което предизвика повишена творческа активност и доведе до създаването на вълнуващи литературни произведения. Предстои и откриването на художествена изложба на тема „Моят град", посветена на миналото, настоящето и бъдещето на Смолян.

Наред с това градският съвет за изкуство и култура организира чрез клуба на културните дейци редица прояви, свързани с утвърждаването на местните таланти: творчески портрети, обсъждане на дейността и постиженията на отделни поети и прозаици, актьори и музиканти.

Израстването на местните творци е свързано с все по-системното им включване в цялостния живот на града, в стремежа им да създават вълнуващи произведения, да пресъздават на сцената живота на трудовите хора, да воюват със слабостите, с отживелиците на миналото. Особено активна и ползотворна дейност развива окръжната група на художниците, която организира интересни колективни и самостоятелни изложби, размяна на гостувания с художници от други градове, реализиран бе цикъл от лекции за съвременното изобразително изкуство, провеждат се срещи със строителите на новия център на Смолян, с колектива на фабрика „Родопска тъкан" и др. Определено място в тази дейност има окръжната художествена галерия.

Създаването на окръжна литературна група безспорно стимулира творческата дейност и изявите на местните литературни творци. Традиция стана да се провеждат литературни четения, обсъждания на произведения на наши и гостуващи автори пред трудови колективи. Вълнуваща беше например срещата на литературните творци със строителите от бригадата на героя на социалистическия труд Марко Сираков.

Богатите възможности за творческа изява и израстване, които са създадени и се създават в града, имат своите резултати и сред музикантите и актьорите, както и сред ръководителите и участниците в художествената самодейност. Представителният киноклуб към читалище „Христо Ботев" е създал от учредяването си досега 57 игрални, документални, научно-популярни, анимационни и други филми и над 120 филмови репортажи за различни политически, стопански и културни събития в града и в окръга. Само за 1976 година творческият състав на киноклуба е осъществил 140 прожекции пред трудови колективи, учебни заведения, военни поделения. За художественото равнище на неговата продукция говори фактът, че той е лауреат на Третия и на Четвъртия републикански фестивал на художествената самодейност, носител е на високи отличия на наши и международни прегледи на киноклубовете.

Под ръководството на градския комитет на Партията културните институти участвуват дейно в осъществяването на системна идеологическа работа за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на населението от нашия район. Те съвместно с колективи на промишлени предприятия сключиха договори за шефство със съставните села и махали на Смолянска и Търнска община, с което допринасят не само за обогатяване на културния живот в тези селища, но участвуват и в политическата работа, която се върши от първичните партийни организации, както и от организациите на Отечествения фронт, Комсомола, профсъюзите. Специалисти активно подпомагат и ръководят съставите от различните жанрове на художествената самодейност в някои от съставните села като Ряка, Селище, Търън и др.

Развитие бележи и художествената самодейност, център на която са народните читалища. Към тях са изградени 18 състава с различни жанрове и направления. Наред със съставите, свързани с продължаване традициите във фолклора, се утвърждават и състави със съвременна тематика и жанр. Очаквани са и посрещани с интерес представленията на

Digitized by Google

самодейната оперета към читалище „Христо Ботев". Съвсем наскоро започна двадесетият юбилеен сезон на естрадния състав „Орфей" към читалище „Кирил Маджаров", който е познат на любителите на естрадната музика не само в града и окръга, но и в много селища от съседните окръзи, гостувал е в СССР.

Все по-системно и по-целенасочено използваме в политическата работа възможностите, които имат професионалните културни институти като Родопския драматичен театър, Държавния ансамбъл „Родопа пее" и др. Така Родопският драматичен театър, който през миналата година тържествено отбелязва своя четвъртвековен юбилей, има трайни връзки с трудовите колективи на СМК, на Тютюнева промишленост, на ДАТ „Товарни превози".

Активният културен живот в Смолян, неговите нарастнали възможности създават по-добри условия за приобщаването му към проявите и постиженията на националното ни изкуство. Нашият град е домакин на прегледа на младите филмови дейци, на общата художествена изложба „Родопа", на писперските Орфееви фолклорни празници и др. На сцената на театъра на самодейните състави гостуват именити наши творци като народните артисти Любомир Кабакчиев, Андрей Чапразов, Георги Калоянчев, Маргарита Дупаринова и др. Освен че са празници за зрителите, тези срещи имат и друго значение. Общуването на местните творци с големите имена на нашето изкуство допринася за творческото им обогатяване, за издигане равнището на културния живот в града.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП се полагат грижи за създаването и израстването на местни кадри в областта на културата и изкуството, за издирване и възпитаване на млади таланти — открито бе средно училище за художественоинтересни занаяти, функционира детско-юношески фолклорен ансамбъл, детска музикална школа и др. Само за последните години в Художествената академия, в средните учебни заведения по изкуствата са постъпили над 40 деца и юноши от Смолян, а това не е малко.

Постигнатото от градския комитет на Партията в работата с художествено-творческата интелигенция е едно добро начало. Има ред проблеми, които чакат своето решение и които са пряко свързани с недобряване на партийното ръководство на културния живот в града, с издигане идейно-естетическото равнище на творците на местните творци и др. По-целенасочено и резултатно например трябва да бъде участието на културните институти, на творческата интелигенция в решаването на сериозните задачи, които сега стоят пред градската партийна организация за изпълнението на стопанските задачи, за повишаване на трудовата и политическата активност на колективите. Недостатъчно се използват възможностите на средствата на изкуството за борба срещу отрицателните явления в нашия живот. Независимо от постигнатото връзките, които сега съществуват между художествено-творческата интелигенция и трудовите колективи, страдат от известна едностранчивост, не се осъществява пълно и резултатно общуване на различните творци с работниците, в резултат на което все още не ни задоволява постигнатото в художественото пресъздаване живота на трудовите хора. От организационно укрепване се нуждаят и някои от културните институти в града като народните читалища и други. Съществуват нерешени въпроси и по отношение на материалната база.

Главният проблем, който стои сега пред нас, е да издигнем на по-високо равнище работата на художествено-творческата интелигенция с цел да се открои конкретният принос на всеки творец в дейността на градската партийна организация за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Сега този проблем е наша първа грижа и към неговото решаване са насочени усилията както на градския комитет, така и на първичните организации и на цялата общественост. След пленума на окръжния комитет на БКП за развитието на изкуството и културата усилията в тази насока са по-конкретни, по-целостни. Вземат се мерки за организационно-политическо укрепване в културните институти, за увеличаване на партийното ядро в тези колективи, за създаване на още по-благоприятни условия и възможности за изява на местните творци.

Сега в Смолян се осъществява голямо строителство, съществена част от което е културното. В новостроящия се център се изгражда нов драматичен театър. Започна и строителството на културен комплекс, включващ библиотека, музей, изложбени зали и др. С това още повече ще се увеличат възможностите за активен и богат културен живот в града.

Поставените пред художествено-творческата интелигенция отговорни задачи от XI конгрес на Партията, от нейния Юлски пленум за най-пълноценното участие на творците в строителството на развитото социалистическо общество мобилизират силите ни, активизират нашата дейност. Смолянските творци ясно виждат своето място в осъществяването на партийните решения и отдават своя талант и вдъхновение за социалистическото изграждане на своя роден край.

Христо ГИНЕВСКИ
секретар на ГК на БКП в Смолян

Digitized by Google

НОВАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТНАТА ЗАПЛАТА

Проблемите на работната заплата са били винаги в центъра на социалната и икономическата политика на Българската комунистическа партия. В условията на изграждане на развитото социалистическо общество тя се утвърждава като основен икономически лост за стимулиране на трудещите се към най-активно участие в общественото производство, явява се главен източник за увеличаване реалните доходи на населението. Поради това усъвършенстването на организацията на работната заплата е важен елемент в програмата за повишаване на жизненото равнище на народа. Още на Декемврийския (1972 г.) пленум на Централния комитет на БКП другарят Тодор Живков обоснова необходимостта от разработването на нова концепция за нейната организация и се създаде по-пълно единство в оценката на видовете труд — според тяхната сложност, тежест и условия, при които протичат. Като се преодолеят елементите на уравниловка, нарастването й най-тясно да се обвърже с повишаването на обществената производителност на труда.

Тези изисквания бяха последователно доразвити на XI конгрес на БКП и на Юлския (1976 г.) пленум на Централния комитет. Съобразени са с необходимостта от нов подход в областта на социалното управление, от пълното използване на възможностите, които предоставя социалистическият строй за ускорено и ефективно развитие на нашата икономика.

В условията на седмата петилетка стои задачата работната заплата да бъде важен стимулиращ фактор за бързото и ефективно внедряване на научно-техническите постижения в производството, реализиране на генералните схеми за неговата концентрация и специализация; намаляване материалоемкостта и трудоемкостта на продукцията и повишаване на нейното качество; постигане на максимален народностопански ефект от всяко решение; за предсрочно изпълнение на единния план за обществено-икономическо развитие на страната.

Отговор на тези задачи дава Постановление № 5 от 1. II. 1977 г. на Централния комитет на БКП, Министерския съвет и Централния съвет на БПС за усъвършенстване организацията на работната заплата.

Кое е главното, което партийните комитети и организации трябва да поставят в центъра на провежданата по постановлението политическа работа?

ЗА РАЗЛИКА ОТ ДОСЕГА осъществяваните реформи в областта на работната заплата, при които увеличаването й ставаше в голяма степен за сметка на средства, предоставени от бюджета, без то да е свързано изцяло с повишаване на ефективността и качеството на продукцията, в новите условия на заплащане нейното нарастване ще се извършва само в случаите, когато са осигурени необходимите средства. Това поставя на нова основа дейността по изграждането на трудовите норми, които е наложително да отговарят на изменилите се икономически, технологически и организационни условия на труд, на постоянното поддържане оптимални съотношения в заплатите. Така се реализира и основният принцип на новата организация на работната заплата — нейното „заработване" или заплатата да се гарантира само при постигане на планираната производителност на труда. Именно на тази основа ще се достигне предвиденото й увеличение с 16,5 на сто през 1980 година съгласно Закона за обществено-икономическото развитие на страната през седмата петилетка.

Това поставя на преден план в работата на партийните комитети и организации задачата за контрола по разработване и реализиране на комплекс от мероприятия: изпълнение на програмите за повишаване качеството на продукцията; внедряване на нови технологии и изделия; за икономии на суровини, материали, гориво и енергия, осигуряващи преизпълнението на основните качествени показатели на плана. Пряко

Digitized by Google

свързано с тези задачи е и изискването за провеждане на нормативите за разход на труд в съответствие с планираното снижение на трудоемкостта и с другите икономически, организационни и технически условия на работа; за разработване и внедряване на нормирани планови задания и други прогресивни форми на организация и заплащане на труда в съответствие с утвърдените показатели за ефективност и качество, при широко прилагане на техническото нормиране. Особено внимание изисква процесът на коригиране на трудовите норми, при които основната част от надноренето и премиалното възнаграждение ще се трансформират в новите тарифни заплати. Тази корекция трябва да се извърши така, че да не се допусне намаляване заплатата на нито един работник и същевременно да се осигурят условия за увеличаване призводителността на труда, за повишаване заплатите на трудещите се.

На основата на тези изисквания за усъвършенстване на организацията на работната заплата трябва да се изгражда системата на партиен контрол на всички равнища на управление в народното стопанство.

За да изпълнят ролята си на авангард на работническата класа, комунистите е наложително безкомпромисно да работят и изискват от стопанските ръководства повсеместно прилагане на нормираното планово задание, бригадната стопанска сметка и други, защото това означава ликвидиране на проявите на безотговорност, на слабостите в организацията на труда и производството. Преимуществата на бригадната организация и заплащане на труда да достигнат до всяко работно място. Те са доказани в практиката на най-развитите страни в света и преди всичко в СССР. Пренесеният у нас опит на знатния съветски строител Н. Злобин показа на дело в нашите условия преимуществата на бригадната стопанска сметка:

— работниците, още преди да започнат работа, придобиват ясна и точна нагледна представа за обема на строително-монтажните работи, срока за тяхното изпълнение, сумата на работната заплата съобразно качеството, предсрочното завършване на обекта и икономията на суровини, материали и енергия;

— създава се пряка връзка между утвърдените с плана разходи на труд и работна заплата и определените акордни наряди на бригадата на стопанска сметка. По този начин отпадат всякакви „уговорки" и възможности за нереално отчитане и заплащане на труда. Това е така, тъй като в акордния наряд се включва работната заплата както за основните, така и за допълнителните работи — изграждане на временни съоръжения, поддържане пътищата на строителната площадка, транспорта, механизацията, охраната на труда и др.;

— организирането на комплексни бригади за изпълнение на строителството дава възможност за използване на механизацията и транспорта на трисменен режим на работа, за прилагане на научна организация на производството, за ликвидиране на престоите;

— бригадната стопанска сметка изменя коренно отношението на членовете на бригадата към крайните стопански резултати, за разкриване на резервите и оползотворяване на възможностите, които дава социалистическият начин на производство. Всичко това повишава културата на труда и води към по-ефективно използване на ресурсите и другите фактори, които определят високото качество и срочното и предсрочно въвеждане в действие на строителните обекти.

За ръководните кадри и специалистите индивидуалните брутни заплати се поставят в зависимост от разработването и провеждането на мероприятия, осигуряващи оптимална концентрация и специализация на производството; правилно ешелониране на дейностите; ускорено развитие на стандартизацията, унификацията и типизацията на продукцията, на технологиите и реализирания от това мултипликационен ефект; разработване и внедряване на нови технологии и изделия; изпълнение на плановите задачи за повишаване качеството на продукцията; обновяване на продукцията и разнообразяване на асортимента. И още: срочно и предсрочно въвеждане в действие общо и на отделни строителни обекти усвояването на реконструираните и новите мощности; подобряване използването на оборудването; изпълнение на договорните задължения към други комплекси, стопански организации, поделения и особено за кооперираните доставки.

Показателите за образуване на индивидуалните брутни работни заплати се определят диференцирано по управленчески блокове — ръководен, разработващ, изпълнителски, контролен и обслужващ, и категории служители — ръководители, специалисти от различни профили в зависимост от това, в каква степен те могат да въздействуват чрез изпълняваните от тях функции върху умножаването или намаляването на ефективността или качеството на работата.

Реализирането на тези изисквания на основата на утвърдените генерални схеми за управление на стопанските комплекси, министерства и други ведомства означава борба с рутинираността, уравниловката, премахване преплитането на управленческите функции и в крайна сметка повишаване ефективността на управленческата дейност.

Ново съдържание е вложено и в способите за образуване на фонд „Работна заплата". На равнище стопански комплекс, министерство и стопанска организация той ще се установява, както и преди, на основата на числеността на персонала и планираната средна брутна работна заплата, коригирана съобразно с изпълнението на планираната обществена производителност на труда. По този начин средната брутна работна заплата има функцията на регулатор, който ще осигури неговото формиране в съответствие с нарастването на обществе-

Digitized by Google

ната производителност на труда. В поделенията на стопанските организации се утвърждава практиката за образуването на фонд „Работна заплата" в пряка зависимост от количеството на произведената или реализираната продукция, от качеството и ефективното използване на материалните и трудовите ресурси, като полагащите се средства се установяват на основата на предварително утвърдени нормативи за разход на работната заплата за единица изделие, група изделия, видове работа и др.

Няма съмнение, че в ежедневната си партийно-политическа и организаторска работа сега партийните комитети и организации ще използват умело новите предимства, които дава икономическият механизъм на образуване на фонд „Работна заплата":

— новите стимули за предсрочно изпълнение на петилетния план, когато колективите разкриват допълнителни резерви, с които поемат увеличение на предварително утвърдените с петгодишния план задачи, средствата за фонд „Работна заплата" се увеличават с коефициент единица за всеки процент нарастване на обществената производителност на труда;

— средната брутна работна заплата се планира и регулира в зависимост от поетото с плана напрежение;

— осигурява се по-висока средна брутна работна заплата на персонала от основните стратегически ешелони;

— разкриването на резервите с насрещните планове има постоянен характер и може да се извършва през цялата година в установените с правилника за планиране срокове.

Тези нови възможности за стимулиране на трудовите колективи трябва да се превърнат в мощно средство за разгръщането на социалистическото съревнование, за претворяване в дела стратегическия лозунг на Партията „Ефективност и качество". Поемането на по-напрегнати производствени програми, предсрочното изпълнение на утвърдените с петилетния план задачи е пътят за растеж на работната заплата, на жизненото равнище. Партийните комитети, координирайки и контролирайки процеса на усъвършенстуване организацията на работната заплата, е наложително да повишат изискванията си към държавните и стопанските органи. По-пълното използване на възможностите, които създава социалистическото общество, трябва да бъде критерий за оценка на извършената дейност от комунистите, работещи в различните звена на социалното управление. Да се преценява как се използват икономическите методи и средства за усъвършенствуване организацията на работната заплата съобразно специфичните условия в различните отрасли и дейности на народното стопанство. Този въпрос не трябва да слиза от дневния ред на партийните организации, за да могат те от научни позиции да направляват процесите на усъвършенствуване управлението на икономиката.

Нов момент в образуването на фонд „Работна заплата" е и допълнителното коригиране на полагащите се по отчет средства в зависимост от най-важните показатели на плана: поименно утвърдените задачи за внедряване на нови технологии и изделия; повишаване качеството и намаляване материалоемкостта на изделията; рентабилност, сменност; износ в натура; възвращаемост на износа; въвеждане в действие на нови мощности, изпълнение на договорните задължения и др. Това още веднъж потвърждава изискването да се поставят на нова основа информацията и анализът на стопанската дейност. В партийната организация на постоянен отчет да бъдат комунистите, изпълняващи поименно тези задачи. Това да бъде отправен момент и за оценяване дейността на държавните и стопанските ръководства. Защото, ако не се внедрява техническият прогрес, за какви резултати може да се говори, освен за задържане развитието и намаляване ефективността на общественото производство.

От важно значение е и допълнителната корекция на полагашите се средства за работна заплата с показателя за отстояване на договорните задължения и особено засилената отговорност за изпълнение на кооперираните доставки. По този начин чрез организацията на работната заплата се създава икономическа принуда за правилно ешелониране на производството и за постигане на максимален мултипликационен ефект. Ето защо при неизпълнение на кооперираните доставки виновната страна ще носи пълна отговорност за вредите и загубите, които е причинила по цялата верига на съответното производство. Това показва, че в партийните комитети и организации все по-рядко трябва да си служим с досегашните показатели за обем — реализирана и произведена продукция. Те да се използват за разчетен характер. Обемът на продукцията в условията на мултипликационния подход има само един измерител — изпълнението на договорните задължения. Защото тяхното неизпълнение — особено на кооперираните доставки — води до умножаваща се загуба по цялата верига на производството и наред с повишената материална отговорност (виновната страна заплаща не само размера на неустойките, но и пълния размер на вредите, включително и нереализираните по тази причина доходи) този проблем трябва да се има винаги предвид при анализа и цялостната оценка за извършената работа, да бъде в основата на вземаните решения за повишаване ефективността и качеството. Новият механизъм на образуването на фонд „Работна заплата" способствува за отстраняване на някои недостатъци в работата на недобросъвестни стопански ръководители. От една страна, това се постига чрез изчисляването на обществената производителност на труда на основата на изплатената реализирана продукция и от друга, при елиминирането на допуснати отклонения в цените, асортимента и номенклатурата на продукцията чрез допълнителното регулиране на полагащите се средства за работ-

Digitized by Google

на заплата. В това отношение партийните бюра, комитети и организации е наложително да разширят контрола към виновните за намаляването на фонд „Работна заплата". Преимуществата на този начин на образуване на средствата за заплати са, че се поставят на здрава основа стопанско-сметните отношения, не се допуска нарушаване на договорните връзки, върху които се гради планът, производство на „по изгодна" за предприятието продукция, гарантира условия за изпълнение на плана в следващите звена и предприятия.

В НОВИТЕ УСЛОВИЯ на организация и заплащане на труда цялата индивидуална брутна работна заплата се поставя в зависимост от резултатите на труда и преди всичко от качествените показатели — обществена производителност, качество и др. С това се премахва досегашното деление на заплатата на постоянна (щатна, тарифна) и променлива (надномерни възнаграждения, премиални). Сега цялата работна заплата е променлива, т. е. свързана с резултатите на труда. Постоянна част на брутната заплата, която се изплаща независимо от резултатите на труда, са само доплащанията по Кодекса на труда и другите нормативни актове и разпоредби за работа при неблагоприятни и други специфични условия. Този механизъм за реализиране на принципа за „заработване" на цялата заплата изисква партийните органи и организации да упражнят действен контрол върху състоянието и прилагането на съответните наредби и вътрешни правила. Организацията на стопанската сметка да осигури точно и пълно измерване на количеството, качеството и ефективността на извършената производствено-стопанска дейност. Да се търси партийна отговорност на стопанските ръководители, които се отнасят формално към тази отговорна работа и утвърждават наредби, без да мислят за тяхното приложение. Наложително е също да бъде ясно, че в случаите, когато организацията на стопанската сметка не осигурява обвръзка между разходите на жив и овеществен труд и постиганите резултати, преразходът на фонд „Работна заплата" води до санкциониране на съответните ръководни и изпълнителски кадри от предприятието до министерството.

От работниците и служителите няма да се търси лична материална отговорност за щети и загуби, причинени поради неправилно или несвоевременно решаване условията на работа от съответното ръководство, както и при други независещи от тях причини. В тези случаи недостигът от средства, който няма да бъде покрит, ще се погасява с целево отпуснатите средства от висшестоящата организация или банков кредит.

За да се приложат единната тарифна мрежа и единната щатна таблица в постановлението, са определени конкретни критерии и показатели по внедряването на научно-техническите постижения, усъвършенстване на управленческите структури, намаляване на административно-управленческия персонал, спазване изискванията за рентабилност при изграждане на вътрешноразчетните цени по ешелони и други, като в крайна сметка се осигурят необходимите средства за прилагане на увеличените тарифни и щатни размери на заплатите. Всички те в своята цялост са един верен ориентир за ефективността на прилаганите икономически методи и средства и трябва да бъдат обект на анализ и оценка. Завоюването на правото за прилагане на новата организация на работната заплата изисква също работниците да бъдат претарифицирани, а служителите атестирани. На първите ще бъдат присъдени новите разряди съобразно изискванията на тарифно-квалификационния справочник, а на вторите ще се определят индивидуалните щатни месечни заплати в зависимост от деловите им качества, от сложността, отговорността и тежестта на изпълняваната работа. Тук задачата на партийните организации е заедно с другите обществени организации да осигурят условия на обективност. С използване преимуществата на колективния метод на оценка да се открият способните, творчески мислещите кадри. Не трябва да се забравя също, че във всички случаи системата на атестиране свежда субективизма в оценката до минимум в сравнение със старата система на определяне на заплатата главно въз основа на диплом за образование и трудов стаж.

Изложените дотук някои основни принципи на новата организация на работната заплата показват нейното изключително голямо икономическо, политическо, социално и идеологическо значение. Това подчертава още веднъж необходимостта да се постави в центъра на вниманието на партийните органи и организации разработването и изпълнението на целеви програми за внедряване на новата организация на работната заплата на всички равнища на управление — от министерството до отделното работно място. Неразделна част от тях трябва да бъдат организационно-политическите мероприятия, чрез които усъвършенстването на организацията на работната заплата да се превърне в дело на всички трудови колективи и трудещи се.

Необходимо е също да се повишат изискванията към партийните и стопанските кадри по изучаването на икономическия механизъм. Недопустимо е да има случаи, при които се подценяват нормативните актове и особено постановлението за новата организация на работната заплата. Задачата сега е икономическите форми и средства да се приспособят към конкретните условия на съответните отрасли и дейности по начин, който да осигури максимален народностопански ефект през седмата петилетка.

Асен ВЕСЕЛИНОВ

Digitized by Google

КАЧЕСТВЕНИЯТ СЪСТАВ — ОСНОВНО ЗВЕНО В РАБОТАТА НА УНГАРСКИТЕ КОМУНИСТИ

Разговорите и срещите в братска Унгария довеждаха до един генерален извод: усилията на комунистите и безпартийните са насочени към изпълнение на решенията на XI конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия. Високият подем и енергия преди и по време на конгреса не прекъсва и след него. Те са пренесени в организацията за изпълнението на задачите през петата петилетка.

Големият проблем, поставен от конгреса, е **да се повиши качеството на партийното ръководство във всички сфери на живота.** Нашият обект е партийно-организационната дейност. Насоките са много. Но най-общо бихме ги разделили на две групи: от една страна, да се подобри качеството на различните организационни прояви на партийните звена и от друга, да се повиши качественият състав на партийните редици.

Ще споделим някои мисли из опита на унгарските комунисти за подобряване на качествения състав.

* * *

Естествено, качеството на цялото зависи от качеството на отделното. И за да бъдат нещата в логическия си ред, ще започнем с **опита на УСРП по приемане на нови партийни членове.**

— През 1974 година Централният комитет на нашата Партия излезе с решение, където точно и ясно се определя мястото на работническата класа в развитото социалистическо общество. За нас това решение е ръководно начало за регулиране на социалния състав на Партията. Центърът се поставя на задържане и увеличаване на работническото ядро. И то на това ядро, което е свързано с водещите и прогресивните отрасли на икономиката. В **това решение** се посочват и критериите за **това, кои професии и видове работа се** считат за работнически.

С тези думи започна своята беседа другарят Ищван Собол — първи секретар на осми районен партиен комитет в Будапеща. Да му дадем отново думата: „След Единадесетия конгрес изискванията към новите партийни членове се увеличиха. В първичните организации се приеха планове за подготовката и приемането на нови членове за срок от 5 години. Освен това към всяка от тях се създаде комисия от 5 до 7 човека, която се занимава с кандидатите за партийни членове. Комисиите се оглавяват от членове на партийните бюра. Те имат задача да подпомагат да се повишава общата и идеологическата подготовки на кандидатите. В тази дейност се включват почти всички комунисти. Много от тях получават поръчения да работят с точно определени хора. Те са задължени да намерят подход и начин, за да подпомогнат желанията да встъпи в редовете на Партията по-пълно да овладее необходимия минимум от политически и практически знания. Да се запознаят с неговия личен и обществен живот и всестранно да влияят за неговото израстване.

Своеобразно участие в подготовката на кандидатите за партийни членове в нашия район взимат и комсомолските дружества. Това издига авторитета на Комсомола и се отразява положително върху подбора за партийни членове. След приемането на кандидатите за членове на Партията в колектива, където те работят, се провеждат кратки тържества.

При нас все още не е решен въпросът за увеличаване броя на жените в партийните организации. Той не отговаря на относителния им дял в материалното производство. Особено труден е въпросът с жените млади майки. Почти не се предла-

Digitized by Google

гат за приемане в Партията. Това довежда до откъсването им от обществено-политическия живот и намалява тяхната социална активност и полза за обществото.

Разгледах само някои от направленията ни в работата по приемането на нови комунисти. Партийната практика в нашия район непрекъснато ни поставя пред нови изпитания, които изискват постоянното засилване боеспособността на първичните партийни организации."

• • •

Някога земите на окръг Соболч-Сатмар със своя преобладаващ пясъчен състав са били източник на бедност и нищета. Но се оказва, че такова твърдение е погрешно. Вината не е в земята, а в самия обществен строй. В социалистическа Унгария тя се преобразява. Сега 70 на сто от тютюна, 50 процента от ябълките, 10 на сто от слънчогледа и 10 на сто от месото се пада на същата тази „бедна" земя.

Разговорите и срещите с комунистите от окръга ни убеждават, че това е само началото. Предстоят още много завоевания, за които те усилено се подготвят. Преди всичко да се засили боеспособността на партийните органи. Това е основният въпрос. Една от формите за това е **подмяната на партийните билети.**

Подмяната на партийните билети не е технически акт. Целта е да се направи всестранна проверка на всички партийни членове, да се повиши тяхната активност, да се подобри качественият състав на Партията. Как практически се извършва тя в първичните партийни организации в окръг Соболч-Сатмар?

Подмяната започва едновременно в целия окръг. Няма да се спираме на организаторската дейност от окръжния комитет, извършена до започването на работата в първичните партийни организации. Тя се състои предимно в планиране, инструктиране, организиране и така нататък...

В първичните партийни организации найнапред се изграждат комисии по партийни групи. Обикновено техният състав е: член на партийното бюро, отговорник на партийната група и някой редови комунист. Целта на комисията е да проведе лична беседа с всеки партиен член. Когато съставът на партийната група е по-голям от 8 човека, тя се разделя на две, т. е. сформират се две комисии.

Каква е задачата на тези комисии? Найнапред се определя всеки член на комисията кои хора ще проучва. Проучването започва с разговор с хората, с които работи партийният член. Изяснява се какви са неговите производствени резултати, как се държи в колектива, как изпълнява партийните си поръчения, активен ли е в партийната учебна година и т. н. За някои въпроси се налага да се посещава и районът, където живее партийният член, за да се изясни какъв е личният му живот, има ли вярващи членове в семейството, участвува ли в обществения живот в квартала и т. н. Събраните сведения се оформят в писмен документ и се предават на партийния секретар. Затова какво да се изяснява от дейността на партийния член има само най-общи указания от окръжния комитет. В зависимост от условията се конкретизират и насоките за тези проучвания.

Успоредно с това за предстоящите разговори с тези комисии се подготвят и самите партийни членове. На всеки писмено е съобщено мястото и времето за разговора. Партийният член трябва да дате отговор най-малко на следните три въпроса:

— как изпълнява решенията на Единадесетия конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия на работното си място и извън него;

— каква оценка дава той на дейността на партийното ръководство;

— каква е преценката на партийния член за собствената си дейност като комунист.

В определения час партийният член се явява пред комисията и му се дава думата. Когато се сметне, че не е изчерпателен, задават му се допълнителни въпроси. Всеки има право да споделя за всичко, което го тревожи. Накрая му се съобщава оценката на комисията. Когато се провеждат разговорите, не се допускат други лица. По изключение се разрешава да присъствува само един представител от по-горно ръководство.

Общата оценка е, че разговорите са преминали при голяма активност и самокритичност. На преден план са поставени редица нерешени въпроси. Накрая резултатите от проведените разговори се обсъждат на партийно събрание. На него се доуточняват спорните въпроси и се сумират направените предложения. Приема се план за решаването на всички повдигнати проблеми по години и по съответни нива. Въпросите, които не могат да се решат и не зависят от първичните организации, се изпращат на заинтересованите органи, организации и учреждения. Окръжният комитет също сумира предложенията от първичните организации и приема своя програма за тяхното решаване. След цялата тази голяма организаторска работа се извършва подмяната на партийните билети според съответното решение на партийното събрание. Партийните членове, които отпадат, са незначителен брой.

Какви са положителните страни на тази огромна индивидуална работа с комунистите? — Изпълнява се на дело едно от основните изисквания на Единадесетия конгрес за подобряване на качествения състав на Партията. Увеличава се активността на комунистите за изпълнение на конгресните решения. Всеки комунист има възможност да си направи равносметка къде се намира в колектива, в партийната организация и накъде да насочи своята дейност и саморазвитие. В беседите не се прави разлика между ръководители и подчинени. Всички са поставени на равни начала пред първичната партийна организация. На много места

Digitized by Google

комунистите изразяват желание и занапред по места да се практикуват подобни разговори с тях. Разговори, в които преобладават критичният дух и другарската обстановка.

Особено ценни са събраните предложения от срещите с комунистите. Те придават конкретност и целенасоченост на цялата партийна дейност. Много от тях се отнасят за подобренията, които трябва да се извършват в производството, културните и социално-битовите организации и учреждения.

Подмяната на партийните билети дава положително отражение и върху безпартийните. Всички те знаят за разговорите и се вълнуват не по-малко от своите другари — членове на Партията. В тях се засилва увереността в правотата на партийното дело и вярата в комунистите.

* * *

Несъмнено действията на унгарските комунисти за подобряване на качествения състав дават своите добри плодове. Те се виждат в преизпълнените стопански планове на трудовите колективи, в порасналото съзнание на хората, в бъдещите планове, чувствуват се по вида и настроението на обикновения унгарски труженик.

Да им пожелаем по-нататъшни успехи.

Иван МИЧЕВ

ВЕСТИ

● На свой пленум окръжният комитет на БКП в Кюстендил обсъди въпросите за модернизацията и реконструкцията в промишлеността, транспорта и търговията.

В предварително раздадения доклад и в експозето на Славчо Шопов, секретар на комитета, бяха анализирани резултати от извършеното досега в тази насока.

Под ръководството на окръжния, градските и заводските комитети на Партията има значително обновление на основните производствени фондове, усъвършенствувани са технологии, внедрени са лицензии. На тази основа е повишена производителността на труда, снижена себестойността и подобрено качеството на продукцията. В химико-фармацевтичния завод в Станке Димитров в резултат на активната политическа и организаторска работа е създадена творческа атмосфера. Извършената модернизация и реконструкция в редица предприятия има голям икономически ефект.

Има партийни комитети, които не упражняват нужната взискателност към ония стопански ръководители, които не проявяват инициативност и творчество за издигане техническото равнище на производството. В някои предприятия като завод „Народна мебел" извършената реконструкция и модернизация е на ниско технологическо ниво.

И в доклада, и в изказванията ударението бе поставено върху основните задачи, които има да се решават сега. Налага се модернизацията на производството да се извърши комплексно. На нея да се гледа като на непрекъснат процес, тя да е дело на голям кръг хора — научни работници, конструктори, технолози, на целите производствени колективи.

Пленумът утвърди комплексна програма за модернизацията и реконструкцията на промишлеността, търговията, транспорта и съобщенията през седмата петилетка и мероприятия за нейното изпълнение.

● Окръжният комитет на Партията в Габрово свика пленум, на който бе разгледан въпросът **за органическата връзка на партийната пропаганда със задачите на трудовите колективи**, които произтичат от решенията на Единадесетия конгрес на БКП.

Изказалите се споделиха свой опит и дадоха ценни препоръки. Особено внимание бе отделено и на мястото на пропагандиста, като решаваща фигура в партийната пропаганда. Наложително е хората, които се трудят на идеологическия фронт, с по-голямо умение да използват съвременните научни методи и форми в управлението на пропагандата.

● Градският комитет на Партията в Бяла, Русенски окръг, прие мероприятия за подобряване на политическата работа сред хората. Разработена бе програма за широка и целенасочена масово-разяснителна работа сред всички слоеве на населението.

● Партийната организация в бригадата за комплексна механизация на промишлено-аграрния комплекс, район Червена вода, Русенски окръг, организира разговор с комунистите, където бе разгледана борбата с отживелиците от миналото.

Digitized by Google

РЪКОВОДНИ ПОЛИТИЧЕСКИ ЯДРА

Окръжният комитет на БКП в Кърджали на разширен пленум разгледа въпроса: „За по-нататъшното развитие и укрепване на първичните партийни организации като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи".

Пленумът бе предшествуван от разнообразна и широка подготовка. Състояха се разговори в първичните организации, организирани бяха социологическо изследване, теоретико-практическа конференция с апарата на окръжния комитет на БКП, пленум на градския комитет на Партията в Кърджали и др.

Всичко това подпомогна теоретически и практически да се изяснят редица проблеми, които имат решаващо значение за подобряване на организаторската и политическата работа на първичните организации. Много партийни комитети и организации се обърнаха с лице към съвременните проблеми, подобряват своя стил на работа и се стремят да са в съответствие с новите изисквания. Показателен в това отношение е примерът на партийните организации в основните производства на Оловно-цинковия завод. Те решават комплексно проблемите на социално-икономическото развитие, като чрез подходящи форми се стремят да въздействуват върху съзнанието и поведението на трудовия колектив.

Значителна част от партийните организации в промишлените предприятия и в селското стопанство активно въздействуват за развитието на трудовите, социалните и възпитателните функции на колективите. Те подобряват политическата и организаторската си работа при реализирането на задачите на стопанското и културното строителство и чрез издигането равнището на социалистическото съревнование. В това отношение за пример служат първичните организации в клон „Тютюнева промишленост" и в аграрно-промишлените комплекси в Джебел и Крумовград.

Както в доклада, така и в изказванията наред с успехите вниманието бе насочено и към нерешените въпроси. Изтъкнато бе, че се налага постоянно да се подобрява работата със секретарите и бюрата на първичните организации, като ударението пада върху техния подбор, квалификация и стабилизиране. Особени грижи трябва да се полагат за укрепване на връзката колектив — партийна организация. В това направление е наложително умело да се овладява теренът на колектива от страна на първичната организация. Всичко това ще се осъществява, когато има бойка, зряла партийна организация.

Пленумът прие решения, които ще съдействуват за по-нататъшното развитие и укрепване на първичните организации като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

ГРИЖИ ЗА МЛАДИТЕ КОМУНИСТИ

Джебелският градски комитет на Партията в Кърджалийски окръг прилага принципа на системност и последователност, комплексно решава проблема за работата с младите комунисти.

Джебелската градска партийна организация е млада по своя състав, около 40 на сто от членовете й са до 30-годишна възраст. Само в годините след Десетия конгрес на БКП в Партията са приети 154 млади комунисти — добри производственици и комсомолски активисти. Над 45 на сто от тях са жени, предимно от средата на турското население и българки, които изповядват мохамеданска религия. От новоприетите 64 на сто са работници и селскостопански труженици — кооператори, заети пряко в материалното производство.

ГК на БКП не подценява ролята и значението на работата с младите комунисти. Той се стреми да помага те да израстват идейно-теоретически и като всестранно развити политически ръководители и организатори на масите. Обучението и възпитанието им се осъществява чрез постоянно действуващ семинар въз основа на двегодишен план.

Младите комунисти се запознават с актуалните проблеми на партийната политика, международното комунистическо и работническо движение, важни събития, с Програмата и Устава на Партията и с въ-

Digitized by Google

просите на партийното строителство. Наред с беседите с участниците се организират обсъждания на филми и книги, срещи с активни борци против фашизма и капитализма, с челници в производството. Провеждат се практически занятия, викторини и двубои по Програмата, Устава и бойния път на БКП.

В началото на всяка година бюрото на ГК на БКП утвърждава план за организирането на подвижен семинар с младите комунисти. На тях се поставят задачи да направят проучвания, да изготвят беседи, които са свързани с маршрута. Те се изнасят по време на семинара на самите исторически места и социалистически обекти. С определянето на пътя се посочват и срещите, които ще се състоят с партизани, политзатворници, с герои на социалистическия труд; с изтъкнати партийни, културни и научни дейци и ветерани на Партията. Участвуващите в семинара събират материали, изгледи, фотоснимки, с които уреждат изложби, правят албуми и издават агиттабла. Магнетофонните записи се използват за възпитателна работа с учениците, младежта и трудещите се от района.

Стана традиция ГК на БКП да връчва тържествено в празнична обстановка партийните билети на новоприетите. На всички млади комунисти наред с партийния билет се възлага и конкретно партийно поръчение. Разбира се, те получават задачи и от първичните партийни организации, които са съобразени с подготовката и личните способности на комуниста. Всичко това се води на строг отчет и се следи за тяхното изпълнение. И за история, и за възпитателно въздействие цялата тази дейност се отразява в албум на младия комунист и летописна книга, които се водят в градската партийна организация.

Атанас МАРКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОМСОМОЛЪТ

Неотдавна градският комитет на БКП в Толбухин обсъди въпроса за партийното ръководство на Комсомола.

Кое бе характерно в изнесения доклад и станалите разисквания?

Изтъкнато бе, че градската комсомолска организация има авторитет сред трудещите се в града. В редица предприятия са създадени добри условия за развитието на техническото и научното творчество на младежта. Бригадирското движение се е утвърдило като школа за трудовото и идейно възпитание на младото поколение. Докато през 1971 година в града е имало 71 младежки производствени единици, то сега те са 136.

Основното в работата на пленума сбаче бяха нерешените проблеми.

Обърнато бе внимание, че в някои предприятия партийните и стопанските ръководства не полагат достатъчно грижи за ДКМС. Не навсякъде се отчита младежкият дял в производството. На много места е позабравено наставничеството като сполучлива форма за индивидуална работа. Подценява се въпросът за повишаване на образованието и квалификацията на младите работници.

Съществени слабости се допускат от партийните и комсомолските комитети и ръководства на училищата. През лятото на 1976 година 259 средношколци не участвуваха в бригадите. През последните 3 години 386 души от средните промишлени технически училища и 130 от техникумите не са постъпили на работа по завършената от тях специалност. Сред една част от учащата се младеж се шири тютюнепушенето. Има млади хора, които бягат от общественополезен труд.

Пленумът приє конкретни решения, които неминуемо ще окажат влияние за подобряване на партийното ръководство на ДКМС.

Кирил ЯНУШЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ОБЩЕСТВЕНАТА СРЕДА И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯТ ПРОЦЕС

Районният комитет на БКП в район „В. Левски" в столицата организира научно-практическа конференция на тема: **„Закономерната връзка между обществената среда и идеологическия процес и дейността на районната партийна организация"**. В работата на конференцията участвуваха стопански ръководители, партийни секретари, агитпропи, отечественофронтовски, профсъюзни и комсомолски активисти.

В доклада, изнесен от Надежда Кънчева — секретар на РК на БКП, се направен задълбочен анализ върху дейността на районната партийна организация и нейния нов подход във възпитателната работа. Тя посочи голямата роля, която играят различните идеологически форми за изпълнение на насрещните планове от трудовите колективи. Нейната оценка бе, че конференцията е резултатна форма на творческо ос-

Digitized by Google

мисляне и обобщаване на натрупания положителен опит за активизиране на идеологическата работа в първичните партийни организации.

В направените изказвания се споделиха мисли по различни направления на възпитателния процес. Инженер Ирина Маркова, партийна секретарка на фабрика „Българска кожухарска индустрия", разгледа ролята на трудовия колектив при възпитанието на новия човек. Д. Василев — първи заместник-председател на Държавния комитет за планиране, се спря на въпроса за основните изисквания в организацията и ръководството на идеологическата работа.

Споделени бяха мисли за ролята на низовия ръководител в създаването на благоприятна атмосфера в колектива, за значението на масово-политическата работа при изпълнението на насрещния план и повишаването ефективността и качеството на продукцията, за индивидуалната политическа работа с хората.

Иванка ИЛИЕВА
кореспондентка на сп. „Партиен живот"

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА

Общинският партиен комитет в село Червена вода, Русенски окръг, в светлината на задачите, поставени на Националното съвещание във Велико Търново, **разработи комплексна програма за по-нататъшното засилване ръководството и влиянието на първичните партийни организации.** Вниманието бе насочено да се обогатява съдържанието на вътрешнопартийния им живот, те да се развиват като пълнокръвни, самодейни и авторитетни ръководни политически ядра на трудовите колективи.

В първия раздел са набелязани мерсприятия, с които се цели да бъде подобрен съставът на организациите, като се осигури здраво политическо ядро в решаващите звена на политическия, икономическия и културния живот. В това отношение се прави необходимото, за да може в животновъдните ферми, в лозарските, овощарските и зеленчуковите производствени единици да бъдат изпратени повече комунисти.

Разработена е план-програма за целогодишното обучение на активистите на първичните организации и за подобряването на идейно-възпитателната работа с тях. Веднъж в тримесечието се провежда ден на активиста. Тогава се изнасят лекции и беседи по въпроси на партийно-организационната и идеологическата дейност и се обменя опит по отделни проблеми.

Във **втория раздел** са определени средствата, с които се цели да се усъвършенства вътрешнопартийният живот. Тук се обръща внимание за по-тясното свързване на организаторската и политическата дейност със задачите на производството. Системата от мероприятия предвижда да се създава здрав социално-психически климат в отделните производствени единици. Записани са мероприятия за подобряване на стила и методите на работа на партийното бюро, за издигане нивото на събранията, за създаване на по-добра организация на контрола и проверката на изпълнението.

Във връзка с издигането авангардната роля на комунистите, общинският партиен комитет започна разговор с който се цели да се изясни състоянието в първичните организации и да се направи необходимото за разгръщане силите и инициативността на комунистите. Във всички партийни организации се утвърди практиката на събрание един-двама комунисти да докладват как изпълняват възложените им поръчения, как участвуват в трудовата дейност и в идейно-възпитателната работа, как се учат в учебните звена, какви грижи полагат за повишаване на деловата си квалификация и за издигане на своята култура.

Общинският комитет на БКП е заложил опит на няколко места. В партийната организация при бригадата за комплексна механизация се работи за подобряване дейността на партийните групи. В първичната организация към производството на промишлено-аграрния комплекс „Димитър Благоев", филиал — Червена вода, ударението е поставено за ефективността от поръченията. В териториалната партийна организация се работи за подобряването на идейно-възпитателната дейност на партийния клуб.

В специален раздел са разработени въпросите за издигане авторитета на партийните секретари.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ СИСТЕМАТА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ПРОСВЕТА

ГК на БКП във Враца организира **пленум, посветен на проблема за усъвършенствуване системата на политическата просвета в градската партийна организация.**

В доклада, изнесен от секретаря на комитета Г. Вълков, бе констатирано, че след историческия Априлски пленум (1956 г.) на ЦК на БКП се създадоха благоприятни условия за активно участие на трудещите се от града в общественото управление, в материалното и духовното производство. Прогресивно изменящите се социал-

Digitized by Google

на действителност позволи относително бързо да нараства социалистическата съзнателност на трудещите се. Заедно с това обаче, бе разкрито, че в града намират място и много негативни явления. Допускат се нарушения на законността, на обществената, трудовата и финансовата дисциплина. Много са недостатъците и слабостите в организацията на търговското, комунално-битовото и транспортното обслужване. У редица хора се проявява еснафщината и потребителското разбиране на социалистическия начин на живот и т. н. Всичко това пречи на политическата и трудовата активност на хората за изпълнение на производствените задачи.

Както в доклада, така и в изказванията бе подчертано, че главната стратегическа задача на седмата петилетка — ефективност и качество, качество и ефективност — изисква от политическата просвета да разкрива революционната същност на марксизма-ленинизма. Наред с това и на неговата основа тя трябва да съдействува за превръщане на убежденията в мотив за поведение, да мобилизира работниците и всички трудещи се към съзнателен труд за осъществяване на партийната политика във всеки момент, да утвърждава социалистическия начин на живот. Безспорно това ще се постигне с непримирима борба срещу отрицателните явления и техните носители.

Пленумът определи главните насоки за развитие и усъвършенстване на политическата просвета до 1980 година.

Изгражда се единна система за обучение на комунистите и на всички трудещи се от територията на градската партийна организация. Целта е да се реши съществеиият проблем — осъществяване системност и последователност в усвояване на марксистко-ленинската теория и практика на основата на програмно-целевия и комплексен подход. Задачи се поставят на всички политически и масови организации. Осигурява се съгласуваност в работата на отделните подсистеми. Определят се параметрите, средствата, начините и формите на помощ, контрол и взискателност към всички, които се занимават с обучението на трудещите се. За тази цел пленумът прие единен петгодишен план за политическата просвета, който ще се изпълнява под непосредственото ръководство на ГК на БКП.

Христо ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ОЩЕ ОТ ПЪРВИЯ ДЕН

Бюрото на окръжния комитет на БКП в Михайловград прие програма за внедряването на нов подход в организацията на работата за изпълнение на плана за обществено-икономическото развитие на окръга през настоящата година.

На съвещание с партийния актив от окръга Анастас Първанов, първи секретар на окръжния комитет на БКП, разясни програмата и постави задачи за извършването на конкретна организаторска и политическа работа на базата на Обръщението на ЦК на БКП във всички трудови колективи. Актив от над 160 души (работници от апарата на окръжния комитет на БКП, окръжния народен съвет, ръководители на обществени организации, специалисти) бе разпределен да оказва конкретна помощ в трудовите колективи на промишлените, транспортните и търговските предприятия, на строителните обекти, бригадите за промишлено производство и животновъдните ферми на АПК и ПАК.

В последните дни на 1976 г. тези хора посетиха определените им колективи и помогнаха да се създаде необходимата организация за ритмична работа в първите дни на януари.

Градските, общинските и заводските комитети на БКП организираха срещи с партийните и стопанските активи, като ги запознаха с програмата и задачите, поставени от окръжния комитет на Партията.

В първия работен ден на 1977 година пратениците на окръжния, градските и общинските комитети на БКП осъмнаха в определените им обекти. Основна задача бе да проверят състоянието на трудовата дисциплина и настроенията на колективите. Те участвуваха в разработването на дневните графици, в работата за формиране на насрещните планове и обещанията на колективите и пр.

В промишлените предприятия бе проследен цялостният производствен процес на всички работни места, състоянието на организацията и условията за ритмична производствена дейност. След приключването на първия работен ден навсякъде извършеното бе анализирано в оперативни срещи на ръководния състав, на събрания по цехове, смени и бригади, на целите трудови колективи.

В първите дни на януари всички краве-ферми бяха посетени от зоотехници, ветеринарни лекари, партийни и стопански ръководители. Там те престояха три дни и проследиха как се изпълняват решенията на бюрото на ОК на БКП за подобряване работата в краварството.

Планът за 1977 година стана задача номер едно. За разясняване на Обръщението на ЦК на БКП и за ритмичното изпълнение на плана за настоящата година се извърши широка масово-политическа и индивидуална работа. Редица колективи откликнаха с обещания, призиви и инициативи за ударен труд, висока ефективност и качество в производствената дейност. Голяма активност и творчество в това отношение бе проявена в заводите „Прецизъ", „Аврам Стоянов", „Монтана" — Михайловград; „Ломска комуна", трудово-производителна кооперация „Г. Карастоянова" — Лом;

Digitized by Google

завода за абразивни инструменти „Д. Филипов" и „Ком" — Берковица; минно-обогатителния комбинат „Хр. Михайлов" — гр. Чипровци; колективите на кравефермите в клоновите стопанства от селата Превала, Василовци, Септемврийци, Лехчево и други.

Устремът на редица трудови колективи и преди всичко в машиностроителните предприятия (Завода за фитинги — Михайловград; Електрокарния завод и Захарния комбинат — Лом; Завода за абразивни инструменти — Берковица, Приборостроителния завод — Вършец) още в първите дни на януари се натъкна на нерешените проблеми в производствената дейност: необвързване на плана с материали, нередовна доставка на кооперирани изделия и др. Тези проблеми са известни на съответните държавно-стопански обединения още от миналата година. Наложително е те да се намесят и ги решат, за да не угасва устремът на хората още от първите дни на годината.

Проблеми има и в селското стопанство. По главни от тях са: нередовното подхранване на смески, недостатъчна механизация в кравефермите. Те са съществена пречка за ритмична работа и за изпълнение на дневните графици от млекопадоя.

Бюрото на окръжния комитет на БКП разгледа резултатите от прилагането на новия подход за ритмично изпълнение на производствените планове. По тях се взеха съответни решения. В приетата програма е записано какво ще се извършва през различните месеци.

Сега окръжният комитет на БКП прави всичко необходимо този подход да стане постоянна практика в дейността на партийните комитети и организации, на всички органи за социално управление в окръга.

ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

На тази тема бе посветен пленумът на окръжния комитет на БКП в Михайловград. В доклада, изнесен от Доситей Цветанов, секретар на окръжния партиен комитет, бе изтъкнато, че през последните години в окръга се търсят по-ефективни форми на контрол и проверка на изпълнението. В резултат на това са настъпили положителни изменения в работата. Подобре партийните органи използват контролните си функции върху дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации за изпълнението на възложените им задачи.

Нараства ролята на пленума на окръжния комитет на Партията в контролната дейност. По-често той разглежда отчети на бюрото и окръжните ръководства по главните проблеми на партийната, стопанската и обществената работа.

Утвърдена е практиката бюрото на окръжния комитет на БКП да заседава на място — в общините, предприятията и строителните обекти, което е съчетано с предварителни проверки и посещения на обекти от неговите членове. Там се изслушват отчети от низови партийни органи и стопански ръководители за изпълнението на отделни задачи.

Участието на всички секретари на окръжния комитет на Партията, завеждащите отдели и други окръжни ръководители в заседанията на общинските комитети на БКП при разглеждането на важни въпроси от селскостопанската дейност се утвърждава като полезна форма на контрол. Положителни резултати дават прегледите и проверките с участието на членовете на бюрото на окръжния комитет на БКП и други окръжни ръководители.

Значително са повишени контролните функции на градските, общинските и заводските комитети на БКП и първичните организации върху дейността на административните, стопанските, обществените организации и върху поведението на партийните членове.

На пленума бе подчертано, че в окръжната партийна организация тенденцията е да нарастват контролните функции на партийните органи и организации.

Наред с това бяха очертани и негативните страни в контролната дейност. Недостатъчна е превантивността на контрола. Контролът и проверката на изпълнението не са системни и действени и не постигат необходимата всеобхватност. Допускат се прояви на намалена взискателност и търсене на отговорност за неизпълнение на решенията и поставените задачи.

Пленумът приe разгърнати решения, които са в духа на решенията на XI партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Постановлението на ЦК на Партията за по-нататъшното развитие и усъвършенстване на контролната система.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 6
1977
АПРИЛ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Постоянни грижи за марксистко-ленинското образование 3
Щ. Чанкова, К. Димов — Неотменно ръководно начало . . . 9

Разговаряме за ефективността

П. Сулев — Три важни направления 17

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Актуални проблеми на критиката и самокритиката

Г. Цонков — Обективна закономерност на развитието 24
Р. Куртева — Критичният подход 31
Н. Иванов — Самокритиката — самопознание и саморазвитие на личността 37
Ц. Канева, Г. Сираков — Опит с положителен знак 42
П. Русев — Хора, навици и стил 44

История на партийното строителство

В. Субашки — Талантлив строител на Партията 49

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — За повишаване ролята на устната политическа агитация в изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС 55
Ф. Кулаков — Аграрната политика на КПСС в периода на развития социализъм 59

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Г. Котев — Основните задачи — на партиен отчет 67
П. Костов — Учредителната организация 71

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

К. Панайотов — Преддверия на утрешния ден 74

КОМУНИСТЪТ

М. Ралчева — „Знам разни часове...“ 79

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Б. Тепешанов — Просветните събрания и лекториите на Отечествения фронт 84

НА МОРАЛНИ ТЕМИ

Д. Димчев — Комбинаторът 87

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА

К. Янушев — Близки помощници на комитетите 91

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Б. Ангелов — Програма за обучение до 1981 година 95
И. Христов — Научно-практическа конференция 96
С. Бонев — Редови комунисти „участвуват“ в деня на секретаря . 96

ВЕСТИ

86

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2386. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 19. IV. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПОСТОЯННИ ГРИЖИ ЗА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Намираме се пред завършването на учебната година в Партията, Комсомола и профсъюзите. Една година при повишен интерес и високо чувство за отговорност се изучаваха материалите на XXV конгрес на КПСС и на XI конгрес на БКП. Комунистите, комсомолците и безпартийните се запознаха с научните основи на партийната политика в областта на икономиката, идеологията, културата и международния живот. Усвоиха най-новите теоретически разработки, обобщения и изводи, осмислиха грандиозните задачи, поставени от двата конгреса — за изграждането на развитото социалистическо общество в НР България и за изграждането на комунистическото общество в СССР. Изучаването на конгресните материали помогна да се издигне идейно-теоретическото равнище на марксистко-ленинското образование, още по-тясно да се свърже пропагандата на марксизма-ленинизма с практическите задачи, които решават Партията, народът и всеки трудов колектив.

Сега, в края на учебната година, партийните органи, пропагандистите и участниците в учебните звена вземат мерки останалите занятия да преминат съдържателно, при добра организация, полезно и на високо идейно равнище. Похвална е повишената взискателност и самовзискателност, стремежът конгресните материали да бъдат усвоени трайно и задълбочено. Има обаче отделни звена, които по едни или други причини са изостанали с изучаването на конгресните материали. За занятията в тези звена е необходимо да се съставят отделни графици, така че да задържат успешно предвидената програма.

Сега особено значение придобива задачата **организирано да приключи учебната година.** Нашата Партия и пропагандистките кадри в своята дългогодишна дейност са натрупали богат опит. Остава той да бъде използван творчески и пълноценно, като се отчитат особеностите на марксистко-ленинското образование през настоящата година. Много партийни комитети предвиждат работата в звената да приключи с научно-практически конференции: определени са вече темите, разпределени са и се подготвят докладите и съобщенията, които ще напра-

Digitized by Google

вят пропагандистите, комунистите, комсомолците и безпартийните. Ценното при подготовката на конференциите е, че те са посветени на основни проблеми, поставени от Единадесетия партиен конгрес и от Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП, най-тясно свързани с конкретните задачи, които решават трудовите колективи. Други ще завършат учебната година с обобщителни и заключителни занятия, изпити, реферати, курсови работи и други форми.

Заслужава пълна подкрепа от партийните организации инициативата на ЦК на ДКМС политическата учебна година в Комсомола да завърши с димитровска проверка под девиза: „Два конгреса — една цел"! Основната задача на проверката е да се види до каква степен всеки младеж и девойка са усвоили решенията на Единадесетия конгрес на БКП и на Двадесет и петия конгрес на КПСС. Провеждането на димитровската проверка е правилно да се свърже и с предстоящия Тринадесети конгрес на Комсомола. През месеците април и май във всички градски и окръжни комитети на Комсомола ще се защитят рефератите от Националния политически конкурс. Наложително е домовете за политическа просвета да окажат необходимата помощ.

Непосредствено след приключването на учебната работа **партийните бюра и комитети следва да обсъдят резултатите от изучаването на конгресните материали.** Това е важна и отговорна задача. По време на обсъжданията ще се направи задълбочен анализ и оценка на дейността на пропагандистите, на обучаващите се, на партийното ръководство; ще се посочат положителните страни, слабостите, нерешените въпроси; ще се утвърдят и необходимите мероприятия за подготовката на новата 1977/78 учебна партийна година. Ето защо правилно ще бъде към изпълнението на тази задача да се пристъпи след старателна подготовка. Основните критерии при оценката да бъдат: доколко трайно, задълбочено и всестранно са усвоени важните положения на конгресните материали, научните основи на партийната политика; какви изменения са настъпили в социалистическото съзнание на обучаващите се, в тяхната трудова и обществено-политическа активност, в изпълнението на задачите на трудовите колективи. Към оценката на резултатите да се приложат повишените изисквания на Единадесетия конгрес на Партията, на Юлския (1976 г.) и Февруарския (1974 г.) пленум на ЦК на БКП.

Приключването на учебната година, оценяването на нейните резултати, както и подготовката на новата 1977/78 учебна година изискват да се създаде добра организация и да се използват възможностите и опитът на многобройния идеологически актив.

За ръководство на партийните органи и организации при подготовката на новата учебна година следва да служат решенията на Единадесетия партиен конгрес, на Юлския и на Февруарския пленум на ЦК БКП, а така също решението на Политбюро на ЦК на БКП за чествуване на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Обръщението на ЦК на БКП към българския народ, Постановлението на ЦК на БКП, МС на НР България, ЦС на БПС и на ЦК на ДКМС за разгръщане на всенародно социалистическо съревнование за висока ефективност и качество, за изпълнение и преизпълнение на плана за седмата петилетка, Постановлението на ЦК на БКП, на МС на НР България и на ЦС на БПС **за организирането на работната заплата и др.** В тези партийни и държавни документи се съдържат важни задачи и препоръки, които имат огромно значение за нашата предстояща пропагандна дейност.

През новата учебна година **особено внимание да се отдели на повишаването качеството и ефективността на пропагандната дейност.** Реализирането на тази задача има важно политическо, икономическо, идеологическо и културно значение. Всички мероприятия в тази насока

Digitized by Google

следва да отговарят на повишените изисквания за висока ефективност и високо качество. Това предполага през новата учебна година да се вземат допълнителни мерки за още по-тясно свързване на изучавания материал с политиката на Партията, с конкретните задачи на трудовия колектив, за подобряване на самостоятелната работа над обществено-политическата литература и за постигане на значителни и осезаеми резултати при изучаване произведенията на класиците на марксизма-ленинизма и на партийните документи, за по-широко и ефективно използване на учебните методи в системата на марксистко-ленинското образование. Наред с усъвършенстването на пропагандната дейност предстои да се постигнат и по-значими резултати в идейно-политическото, трудовото, нравственото, естетическото, патриотичното и интернационалното възпитание, като се отчитат местните условия и измененията в международните отношения.

Повишаването на качеството и ефективността на пропагандната дейност зависи от навременното и правилното решаване на всички основни въпроси на марксистко-ленинското и икономическото образование на трудещите се. Сега заслужава да се отдели дължимото внимание **на изграждането на правилна структура на новата учебна година по степени, форми и дисциплини** съобразно политическата и общообразователната подготовка, професионалните и възрастовите особености, личните и колективните интереси и потребности на хората. Този въпрос следва да се решава едновременно за партийната, комсомолската, профсъюзната просвета и за икономическото образование на трудещите се, като се имат предвид перспективните програми за развитието на марксистко-ленинското образование през седмата петилетка. Разбира се, там където е нужно, могат и трябва да се правят съответни корекции. Учебните звена да се комплектуват така, че да се избягнат типичните слабости, допускани в едни или други организации през минали години като: включване в едно звено на хора с различна общообразователна и политическа подготовка, преобладаване в състава на партийна учебна форма на безпартийни; голям брой участници в едно звено; участие на много комунисти в комсомолски и профсъюзни учебни звена; изграждане на голям брой лектории. Формирането на структурата на новата учебна година в основни линии трябва да завърши до края на месец май т. г., като всеки комунист знае какво ще изучава, в каква форма (семинар, школа по основи на марксизма-ленинизма, начална школа, лектория) и кой пропагандист ще води занятията.

През новата учебна година в системата на политическото образование **ще се изучават основите на марксизма-ленинизма в най-тясна връзка с научните основи на партийната политика, с практическите задачи на трудовите колективи, с актуалните вътрешни и международни събития, с историята и опита на нашата партия, на международното комунистическо движение, ще продължи изучаването на конгресните материали, обвързано със задачите на трудовите колективи.**

Съдържанието до голяма степен се определя от програмите, учебниците и учебните помагала. Всички те са разработени съобразно изискванията на документите на XXV конгрес на КПСС и на XI конгрес на БКП. Редица от програмите и учебниците са нови, а други — основно или частично преработени. В системата на марксистко-ленинското образование ще се ползват 41 програми. Те са напълно достатъчни, за да отговарят на разнообразните потребности на общественото развитие и на аудиторията. Въвежда се изучаването на дисциплините: актуални проблеми на атеистичната дейност, проблеми на обучението и възпитанието в училищата, философско-социологически проблеми на медицината, актуални проблеми на вътрешната и външната политика на БКП. Заслужава да се отбележи, че въпросите на съдържанието

Digitized by Google

не са само въпроси на Централния комитет на Партията и на неговия отдел „Пропаганда и агитация". Това са въпроси и на всички останали партийни органи, и на пропагандистите, и на участниците в звената. Ето защо разработените тематични планове и програми са примерни, което означава, че при уточняването на плановете на учебните звена могат да се включат нови или да отпаднат някои от предложените теми. При определянето съдържанието е необходимо да се обърне по-голямо внимание на местните въпроси, т. е. на задачите, които се решават в окръга, града, АПК, общината, завода, учреждението.

Ролята на пропагандистите в системата на марксистко-ленинското образование е широко известна. Те, както учи В. И. Ленин, **са най-важният фактор,** от който зависи идейно-теоретическото равнище на занятието. Затова партийните органи и организации отделят такова голямо внимание на подбора, на теоретическата и методическата им подготовка, на тяхното дело. Сега, когато се дава оценка на едногодишната им работа, е правилно задълбочено да се анализират както положителните, така и слабите им страни, както трудностите и нерешените въпроси, така и предстоящите задачи. Необходимо е да се помисли и за онзи пропагандисти, които имат по няколко обществени поръчения и това им пречи да работят добре. Партийните бюра би следвало да ги освободят от някои задължения, за да могат да отделят повече време и сили за своята подготовка и за работата си в учебното звено. Трябва да се издирят всички резерви за подобряване на качественото им състав. Заслужава по-добре да се използва опитът и примерът на окръжните комитети на Партията в Шумен и Видин, които през миналата година увеличиха с 15 процента броя на пропагандистите с висше и полувисше образование. Решавайки въпроса за подбора на пропагандистите, правилно ще бъде да се помисли и за помощник-пропагандистите, т. е. за вторите пропагандисти в учебното звено. Те поемат част от задълженията на титуляра, а именно: индивидуално работят с част от участниците, отговарят за изработването на местни нагледни материали, за подготовка на практическите занятия, за обобщаването на предложенията за подобряване на работата в трудовите колективи и други.

Повишаването на теоретическата и методическата подготовка на пропагандистките кадри е важно задължение както на тях самите, така и на партийните комитети, на домовете за политическа просвета и на партийните кабинети. Все по-голям брой пропагандисти разбират, че най-добрият метод за решаване на тази задача **е самостоятелната работа над произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, над документите на партийните конгреси и пленумите на ЦК на БКП, над публикациите по теорията и методите на пропагандната дейност.** Те отделят голямо внимание на този въпрос в своите лични творчески планове, а на курсовете, семинарите, консултациите, срещите за обмяна на опит, теоретико-практическите конференции и други мероприятия гледат като на важни форми и мероприятия за получаване на допълнителни знания и информация. Разбира се, теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите трябва добре да бъде планирана, организирана и контролирана. Наложително е и занапред домовете за политическа просвета да имат не само цялостна перспективна програма за това, но и едногодишен план, в който правилно да се определят темите, лекторите, разнообразието от форми и методи, а също да се осигури системност, последователност и приемственост в обучението и възпитанието им.

Повишаването на теоретическата и методическата подготовка на пропагандистките кадри е творческа дейност, която не търпи шаблона, формализма и самоцелността. Тя изисква да се отчита теоретическата и методическата им подготовка и тогава да се определят съдържанието,

Digitized by Google

формите, методите и времетраенето на организираните мероприятия. Логично е най-напред да се организира обучението в 5—6-дневни курсове за всички пропагандисти по новите дисциплини, а също и на новите пропагандисти по досега изучаваните дисциплини, като пред тях се изнесат лекции по темите, които ще се разгледат през учебната година, по някои методически и други въпроси. Подготовката на останалите пропагандисти следва да се извърши в 2—3-дневни курсове, като в програмата се предвидят: лекции по новите теми в изучаваната дисциплина и по научните основи на пропагандната дейност; информация по основни партийни документи; обмяна на опит по личните творчески планове на пропагандиста, по свързването на изучавания материал с живота, по индивидуалната работа с участниците в звеното и други. При обучението на пропагандистите в летните и есенните курсове могат да се обединят усилията на съседни окръжни партийни комитети, както и да се използват по-радикално възможностите на междуокръжните партийни школи. Целесъобразно е да се обучават едновременно пропагандистите на Партията, Комсомола и профсъюзите, които изучават една и съща дисциплина. Организаторите на курсовете и семинарите следва да разнообразяват занятията, като използват по-широко активните форми и методи — дискусиите, обмяната на опит, семинарните занятия, обсъжданията и други.

При отчитането на резултатите от настоящата и при подготовката на новата 1977/78 партийна учебна година **голямо внимание заслужава да се отдели на работата на окръжните партийни университети.** Те се утвърдиха като най-сполучливата форма за повишаване марксистко-ленинската подготовка на номенклатурните кадри на бюрата на окръжните комитети на Партията, на различните отряди на интелигенцията, на пропагандистките и агитационните кадри. Необходимо е да се вземат мерки за правилното формиране на факултетите и на учебните групи, за разработването на тематичните планове съобразно интересите и задачите на ръководните кадри. За лектори в университетите да се привличат най-добрите преподаватели от висшите учебни заведения, сътрудници от научноизследователските институти и отговорни окръжни партийни, държавни и стопански дейци. Необходимо е значително да се разнообрази и обогати методиката на обучение и възпитание в окръжните партийни университети.

Резултатите от марксистко-ленинското образование в много голяма степен зависят **от навременното осигуряване на необходимата учебно-материална база.** Всички програми за следващата година са написани, част от тях са отпечатани, а други са под печат. Най-късно до края на май програмите за новата учебна година ще бъдат в окръжните комитети на Партията. Нормално върви работата и с подготовката и издаването на учебниците. Всички те са написани. Десет учебника са вече отпечатани, голяма част ще бъдат отпечатани и до края на юни и само няколко ще останат за третото тримесечие на т. г. Необходимо е да се създаде правилна и стегната организация по разпределението и ползването на програмите. Всеки пропагандист навреме да получи програма. Такава организация е необходима и за учебниците.

По-голямо внимание заслужава да се отдели на нагледните материали и на техническите средства. Те да бъдат приведени в известност и в изправност. Всички партийни кабинети да бъдат обогатени с нови нагледни материали за развитието на окръга, града, общината, АПК, предприятието, а домът за политическа просвета да уточни материалите, които ще издаде в помощ на пропагандистите.

Отчитайки, че новата учебна година се открива в навечерието на славния 60-годишен юбилей от победата на първата в света социалистическа революция, правилно е **първото занятие на всички учебни звена да бъде посветено на темата за световноисторическото значение на**

Digitized by Google

Великата октомврийска социалистическа революция, а следващите — по програмите на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП.

Изпълнението на отговорните задачи по приключването на настоящата учебна година и по подготовката и провеждането на новата 1977/78 партийна учебна година изисква **да се издигне на нова висота партийното ръководство на тази важна част от партийната дейност.** Нови, решаващи стъпки следва да се направят в реализирането на постановката на Февруарския пленум — въпросите на пропагандната дейност да не бъдат дело само на специализираните пропагандистки кадри, а на всички партийни органи, организации и комунисти.

Под ръководството на партийните комитети следва да се осигури по-голяма съгласуваност в работата на Комсомола, профсъюзите, Отечествения фронт, дружество „Г. Кирков" по марксистко-ленинското образование на трудещите се. **Особено големи задачи стоят пред системата за икономическо образование на трудещите се.** Идейно-теоретическото и практическото равнище на занятията в тази система трябва да отговарят на високите изисквания на Единадесетия партиен конгрес и на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. Всички обществено-политически, държавни и стопански органи и организации най-отговорно да поемат и с чувство за висока отговорност да изпълняват своите задължения към повишаването на икономическата подготовка на ръководните и изпълнителските кадри. Нараства ролята и отговорността и на съветите за икономическо образование. Налага се те да заработят като оперативни органи още в процеса на подготовката на новата учебна година.

При подготовката и в хода на новата партийна учебна година още по-целенасочено, широко и организирано **да се внедрява богатият съветски опит в областта на марксистко-ленинското и икономическото образование.** Тази дейност може да премине и под знака на честването на 60-годишнината от победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Много по-системно и задълбочено да се използват произведенията на В. И. Ленин, Л. И. Брежнев, документите на КПСС и особено на XXV конгрес на КПСС, научни разработки на съветски автори; по-масово и по-задълбочено да се изучава теоретическата и методическата съветска литература, посветена на партийната пропаганда, материалите във всекидневния и периодичен съветски печат. Всичко това ще помогне за издигане на идейно-теоретическото равнище на марксистко-ленинското образование, за повишаване на качеството и ефективността на пропагандната дейност.

Много важно място в организацията и изпълнението на задачите по приключването на настоящата и по подготовката на новата партийна учебна година **се отрежда на домовете за политическа просвета и на партийните кабинети.** Техните отговорности като теоретико-методически центрове на пропагандната дейност нарастват значително. Затова от тях се изисква да се подобри структурата и работата на организационно-методическите съвети към домовете и на учебно-методическите съвети към кабинетите. Те предстои правилно и навреме да планират и организират своята работа съобразно структурата и системата на марксистко-ленинското образование и на икономическото образование на трудещите се в окръга.

* * *

Новата партийна учебна година трябва да бъде година на високо качество и на висока ефективност в пропагандистката дейност, важен фактор за изпълнение на задачите, които постави Единадесетият конгрес на Партията през седмата петилетка.

Digitized by Google

НЕОТМЕННО РЪКОВОДНО НАЧАЛО

Целият комплекс от проблеми, които постави остро Юлският пленум, водят до едно неотменно ръководно начало — задълбочено изучаване и творческо прилагане ленинските принципи на стопанисване По този изключително важен въпрос в продължение на няколко дни ние беседвахме с много комунисти и безпартийни в най-големия наш стопански минно-енергиен комбинат „Марица—изток".

Когато запитахме секретаря на районния комитет на Партията Никола Караколев какви измерения има вече практическата работа на комунистите, на партийните организации за утвърждаването на ленинските черти в стила на ръководство за постигане на набелязаните цели, той ни помоли:

— Елате утре на заседанието на бюрото на районния комитет, ще разглеждаме интересни въпроси заедно с партийния и стопанския актив на комбината. А после ще поговорим пак.

РАВНОСМЕТКА, КОЯТО БУДИ ТРЕВОГА

„Критерият за нашата работа са резултатите от нея — докладва на заседанието генералният директор на комбината инж. Константин Русинов. — За януари т. г. изпълнихме задължителните задачи по производството и откривката в проценти, както следва: електроенергия — 83, топлоенергия — 52, брикети — 44,9, добив на въглища — 66,4, откривка — 49,9.

Цифровите данни са категорични. Те показват колко незадоволителна е била стопанската ни дейност..."

Равносметката действително будеше тревога. Още повече, че изминаваха вече и първите десет дни на февруари, без да е настъпил решителен прелом. На заседанието присъствува и първият секретар на ОК на Партията Вълчо Найденов.

Причините?... Те винаги в такъв случай са много. В един затворен кръг са обективните и субективните. Въпросът е как да се разчупи този кръг и да се излезе от трудното положение.

От анализа се вижда, че през януари е имало изключителни обективни трудности за изпълнение на производствената програма. Найнапред падналите обилни валежи от сняг и дъжд и разразилият се ураганен вятър. А като прибавим към това и липсата на резервни части за машините, незадоволителното осигуряване експлоатационната дейност на рудниците с баластировъчни материали и много други независещи от комбината причини, картината става още по-утежнена. С тези въпроси обаче членовете на бюрото на районния комитет и партийният и стопанският актив не се занимаваха. Или по-точно казано, разискваха не по обективната даденост, каквато е природната стихия, като значителен фактор за лошото изпълнение на плана, а подлагаха на остър критически анализ собствената си дейност. Те говореха за конкретната вина на стопанските и партийните дейци, на комунистите, за недостатъчната им предвидливост и подготовка на обектите за зимните месеци. Изискваха повече компетентност от специалистите при строе-

Digitized by Google

жа на железопътните и шосейните трасета, за опазване на скъпата техника от внезапни природни стихии. Поставяха на строга оценка пропуснатите възможности и във всички недостатъци търсеха своето място, **своята вина.**

Комунистите, които природната стихия не може да сломи, сега не се извиняват с нея, а смело посочват какво още не им достига като ръководители и изпълнители. „ТЕЦ „Първа комсомолска" също не изпълни плана си — заговори откровено инж. Руси Донев. — Даже и да бяхме получили въглища, щяхме да достигнем едва 90 процента. Причините са наши, вътрешни и преди всичко незадоволителната квалификация на експлоатационния персонал." С непримиримостта на стопанин на своя завод заслужилият миньор Иван Ангелов посочи прояви, чужди на социалистическия морал. На 20 януари повече от 20 души от брикетната фабрика са напуснали в три часа работа и никой не им е потърсил сметка за това. Трудовата дисциплина е незадоволителна, а низовите ръководители се примиряват. „Голяма работа, че хората си отиват порано" — е най-често изразът на тяхното равнодушие. Получава се действително така, че на някои хора се плаща за явяване на работа, а не за извършена работа. И вместо такива хора да бъдат изправени пред колектива и да им се потърси отговорност, бригадирите и началниците се страхуват да се скарат с тях. Разбира се, по-лесно е да се върви по течението, а сили и мъжество се иска да тръгнеш срещу него.

Как да се излезе от трудното положение? Как да се догони по-бързо изоставането? Посоката на разговора беше дълбокият анализ и самоанализ на поведението и работата на всеки, взискателното вглеждане в себе си и около себе си. Ето какво извиси партийните и стопанските дейци на СМЕК „Марица—изток" до новите изисквания, показа какви измерения има вече практическата работа на комунистите, на партийните организации, за да могат те да отговарят на зрелостта на партийните решения със зрелост.

Разговорът за новия подход, за критерия, за практическото приложение на ленинските принципи за стопанисване ние продължихме следващите дни със секретарите на районните комитети на Партията Никола Караколев и Георги Захариев, заслужилия миньор Иван Ангелов, секретарите на партийни комитети и организации Тоньо Христов, Йордан Станчев, Димчо Герганов, с председателя на районния комитет за народен и държавен контрол Злати Занев, пълномощника на Централния комитет на ДКМС Неделчо Бочев и секретаря на районния комитет на Комсомола Георги Узунов. Слушахме ги и си мислехме за **онази неизмерима сила на духа на Юлския пленум, който насочи комунистите с още по-голяма непримиримост да повишават**

ОТГОВОРНОСТТА

на **„всеки пред всички за всичко"**. Защото все още изобилстват примери, които потвърждават, че стереотипът на работа у много кадри бавно се променя.

„Защо в редица случаи отговорността се губи? Защо често я няма лично у нас?" — размишляваха събеседниците ни и несъмнено достигаха до извода: защото все още не сме намерили най-верния критерий, мярката за отчитане приноса буквално на всеки в дадената работа. Изискването да се овладява и прилага мултипликационният подход налага обмислено, всеобхватно да се решават проблемите, да се конкретизира ролята и мястото на отделния човек на точно определеното му работно място, в точно измерено време.

Тази дейност е с многопосочни измерения. На първо място — безкомпромисна борба против бариерите на рутинерството, инерцията,

Digitized by Google

шаблона. А условия за това в комплекса „Марица—изток“ има. Готовност, преливаща във всеотдайност, за такъв подход е налице буквално у всеки комунист.

Потопихме се в атмосферата на едно изключително напрегнато, динамично ежедневие на ръководните партийни и стопански кадри на комплекса. И разбрахме защо те сега неизменно са сред миньорите, в рудниците, при началниците на участъци, при машинистите... Колко прави са, че по-малко се задържат в своите кабинети. Убедени, че именно този подход е предпоставка за успешното решаване на редица специфични проблеми от производствен и социално-битов характер — да се намери разковничето за всеки участък, звено, централа, как най-пълно и рационално да се използват модерните машини и съоръжения, при какви условия е възможно да се воюва на широк фронт за всеки работен час. А нима не е това най-верният път и за аналитично изучаване и бързо внедряване в практиката на способите, методите и средствата, с които героите на труда винаги преждевременно стигат до определената цел?

Кои са главните опорни точки сега на районния, заводския, рудничните партийни комитети и бюра за непрестанно издигане на отговорността?

На първо място това е **определянето на ясна, близка и по-далечна мобилизираща перспектива за работата на всяко звено.** Естествено, за обекта гигант това е комплексната програма за развитието му през седмата петилетка, годишните планове за социално-икономическото развитие на всяко основно звено. Но макар и детайлно съставени от съответните централни и местни планиращи органи, те не са една непроменяема дейност. Ето защо ръководните кадри на комплекса непрестанно се стремят да осигурят покритие на обективните потребности и условия за преодоляване на недостатъците.

В разговорите, които водихме, не един и двама недвусмислено подчертаха, че **основно изискване на принципа на отговорността е личната отговорност.** Че това не е въпрос само на лична работа, на своя преценка за степента на ангажираност, за избора на подхода.

По-обстойно на този въпрос се спря секретарят на РК на Партията Захариев: „Какво беше досега? На партийните събрания, в докладите и оценките хвалим даден комунист, че дава личен пример — идва навреме на работа, изпълнява личния си производствен план, а в същото време в звеното или участъка, където се намира, редица неща не са в ред: има хора, които разхищават, не стопанисват, допускат брак... Ето защо ние си поставихме за цел да внесем изменение в стила и методите ни на работа по този важен проблем. Да не ни задоволява досегашният подход. Дава личен пример онзи, който проявява творчество и инициатива в своята работа и в същото време е образец за другарство и взаимопомощ. Високопринципиалният не остава равнодушен към пропуските или изоставането на работещите редом до него. Особено сполучлива форма на партийна дейност в това отношение при нас са самоотчетите на комунистите. А също редовните, добре подготвени обсъждания на различни проблеми от партийните бюра и районния комитет, от нашите пленуми. А нима не са действена трибуна и конференциите, семинарите, местните радиопредавания? И особено вестникът ни „Марица—изток“.

— Ето как ние, ръководителите, създаваме условия за лоша дисциплина, принизена взискателност: каква отговорност например можем да търсим от един багерист. Той е VI разряд. От него зависи дали ще работи рудникът и още 200 човека. А в летния пек често по 12 часа не сме му осигурили и 200 грама вода. В същото време знаем, че начал-

Digitized by Google

никът на участъка му надписва изпълнението на нормите, но ние отбягваме да отиваме там и да контролираме, защото не сме си изпълнили задълженията да създадем добри условия за работа и нямаме очи да погледнем хората.

— Разбира се, като изтъкваме всичко това, и дума не може да става за някакво отпускане при нас — поде Тончо Христов.

— Сега първичните ни партийни организации са взели на отчет по-отблизо откогато и да било всестранните изяви на комунистите. От месец август на много събрания подложихме на обстоен критичен анализ допусканите слабости. Разгледахме причините за различните прояви на безстопанственост, за недостатъчната лична отговорност по организацията на работата. Ръководителите на транспорта докладваха в партийния комитет за това, как се използват товарният и таксиметровият парк. Приехме мероприятия за избягване кръстосаните превози и по този начин съкратихме близо 50 на сто от излишните разходи. И друго — много от административния персонал полагаше за щяло и нещяло извънреден труд. Защо е необходимо например на един подобект, където има четирима ръководители, всички да идват в неделя и да получават надници? И този въпрос разгледахме в партийната организация на управлението. Реши се стопанското ръководство да изготви точен график... За да се следи многообразието от проблеми, да се повиши личната отговорност на кадрите от рудниците, участъците, централите, ние положихме грижи за усъвършенствуване дейността на помощните органи. Така например сега комисията за народен контрол обхваща различни страни от дейността и навреме отбелязва нарушенията на трудовата и технологичната дисциплина. Прави съответни предложения пред партийния комитет и първичната партийна организация за търсене отговорност на някои комунисти, стопански дейци за това, че не се вземат достатъчно превантивни мерки, не се проявява необходимата непримиримост. По този начин се оказва помощ да бъдат взети на по-близък отчет изоставащите проблеми, да се поведат разговори и набележат конкретни мероприятия за издигане на личния пример, за подобряване индивидуалната работа с хората...

Но всички тези неща нашите събеседници не разказваха декларативно, защото сега най-важното е личната отговорност да се изяви в конкретния, задълбочен критичен анализ на много от допуснатите слабости, без паника пред големите недостатъци по изпълнението на плана, съзнателно да се създава обстановка на безкомпромисна критика и самокритика. На партийна оценка те подлагаха до каква степен е настъпило преустройство в мисленето, в подхода на кадрите.

КУРСЪТ — ВИСОКА ЕФЕКТИВНОСТ

От анализа на стопанската и партийната дейност в духа на постановките и решенията на Юлския пленум на ЦК, направен на специалните и на отчетно-изборните партийни събрания, се очертават няколко основни направления, към които ръководителите, комунистите и целите трудови колективи сега насочват своето внимание.

Кои са тези направления?

Важно условие за високата ефективност на производствената дейност те виждат в последователната работа за **повишаване компетентността** както на ръководните, така и на изпълнителските кадри. Многобройни факти бяха посочени, когато провалите в работата идват именно от недостатъчна професионална подготовка и компетентност. В железопътния транспорт пясъкът създава нестабилност на воза и най-

Digitized by Google

незначителните валежи сриват линиите. Грешките в проектит на ж. п. линията при ТЕЦ—3, некомпетентното й построяване, липсата на сигнализации са причина за честите аварии. Все поради недостатъчни знания и умение при експеримента на предложение за подобряване на работата е накъсана скъпа транспортна лента. Това е резултат преди всичко на ниското образователно равнище на работниците. Повече от 65 процента от тях са с основно образование и крайно незадоволителен е броят на хората със специална професионална подготовка. Разпределените младежи от техникумите не се задържат или въобще не се явяват на работа в комплекса.

Особено тревожно е състоянието на низовите ръководни кадри. Решаването на въпроса за паричното им възнаграждение не може единствено да повиши техния авторитет и най-вече умението им да отговарят на съвременните изисквания на политически и професионални организатори на сложните производствени процеси и на целия комплекс от психологически, педагогически и икономически проблеми в малкия колектив. Затова понякога се получава така, че в бригадите намират място лошата дисциплина, самоотлъчките, които само в ж. п. транспорта при рудник 2 за миналата година са повече от 550. Незадоволителна е помощта на низовите ръководители и за решаването на някои елементарни организационни и професионални въпроси. Оценявайки ролята на тези кадри, районният комитет през тази година е насочил вниманието си към по-организирана и системна работа за повишаване тяхната компетентност и умение да изпълняват отговорните задачи, които им се възлагат.

Все в същия дух на самокритичност и самоанализ комунистите от партийния и стопанския актив, с които разговаряхме, посочиха и други нерешени въпроси в комплекса — потвърждение за разминаването с **ленинските принципи за плановостта, икономичността и пестеливостта, заинтересоваността.** Проблеми, които с особена острота бяха поставени от Юлския пленум на Централния комитет. Става дума за пълното използване капацитета на машинния парк, като един от основните елементи за висока производителност и рентабилност. Реален ли е коефициентът на сменност на машините? Този въпрос занимава сега комунистите от комплекса. А ето някои данни за това: базата разполага със 142 машини, от които 46 работят на една, 78 — на две, 5 — на 3 смени. А 13 машини въобще не се използват, обявени са за продажба и бездействуват. Само тези цифри за състоянието на коефициента на сменността достатъчно категорично показват неизползваните резерви, които биха увеличили значително обема на производството.

Независимо от големите усилия и стремежа на партийното и стопанското ръководство да разкрият преди всичко собствените си недостатъци и да направят възможното за отстраняването им, не могат да не бъдат отбелязани и някои много съществени обективни затруднения, без премахването на които комплексът трудно ще върви напред.

В основните насоки, утвърдени от XI конгрес на Партията, е предвидено ускорено развитие на комплекса. За тази цел през 1975 година с разпореждане № 359 на Бюрото на Министерския съвет е утвърдена комплексна програма за развитие, реконструкция и модернизация на промишлено-енергийния комплекс „Марица—изток“ през VII петилетка. За съжаление обаче този документ, целящ стабилизирането на производството, труда и бита, остава без реално покритие с необходимите капитални вложения и с усвояването на голяма част от предвидените. Още от планирането не се осигурява строителната програма на комплекса със строителни организации и изпълнители. А това води до нейното безусловно неизпълнение. Какво може да се очаква през на-

Digitized by Google

стоящата година, когато няма нито един обект редовно планиран и цялостно обвързан?

Години наред най-тревожно е поставян въпросът за осигуряване експлоатационната дейност на рудниците с баластировъчни материали. Най-елементарно проектиране и строителство на обект като кариера „Дядово" не се решава и става причина да се парализира производството в рудниците. Продължава провалът на обект „Насипище—Медникарово" и гуменолентов извоз на въглища до ТЕЦ—3. Не се решава въпросът за реконструкцията на задвижващите станции.

Сериозни нарушения има в планирането на комплекса. Честите корекции на производствената програма демобилизират колектива и намаляват ефективността на партийно-организационната и възпитателната работа. При съставянето на плана за 1977 година се утвърждава обем за продукция, чиято реализация не е осигурена. Материалните разходи не са обвързани с няколко милиона лева. Плановите показатели не отчитат лошото техническо състояние на оборудването в рудниците и централите, необходимите обеми ремонти, нового строителство.

Сериозен е проблемът и със **стабилизирането на ръководните кадри и специалистите.** През последните 3 години от разпределените 195 специалисти с висше и полувисше образование са постъпили само 117, а от 1466 със средно специално — само 315.

Една от основните причини за това състояние е сериозното изоставане в социалното развитие на комплекса. Години наред не се решават такива жизнени и неотложни въпроси като водоснабдяването, съобщенията, транспорта и други. Заложеното в социалната част на „Комплексната програма..." за VII петилетка обаче е пак обречено на провал. В плана за VII петилетка са предвидени едва 33,5 на сто от записаните в програмата средства.

Тези и още много други проблеми от жизнено значение за нормалната работа, икономическото и социалното развитие на комплекса „Марица—изток" чакат неотложното и отговорното решаване от Министерството на енергетиката.

ДУМАТА НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Рано сутринта по тъмно летяхме с волгата на районния комитет за гр. Раднево. После дори е трудно да си спомним телефонните разговори на Караколев със секретари на партийни комитети, със стопански дейци от комплекса. Едни, пропити с много топлота и грижи, по рой вълнуващи важни проблеми — производствени, социално етични, нравствени, други — с непреклонност пред трудностите. Разпоредителност. И отново шеметен бяг, за да не закъснеем за отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация от ж. п. транспорта. Редят се часове на юлска дързост, на непримиримост, на безкомпромисна критика. Идват толкова отговорните 15—20 минути — какво ще каже секретарят на районния комитет по повдигнатите въпроси? Място за увъртане няма. Трябва да се бръкне с пръст в раната. Направо в очите на всички да се каже, че в края на краищата не обективните трудности, а субективните са довели колективите до неизпълнението на плана от началото на годината. „Липсваше предвидливост и зимата в много участъци ни свари неподготвени. Прав е машинистът Михаил Танев, като заявява, че редица неща и във вашия хиляден колектив не се вършат както трябва. Не се осигуряват редовно локомотиви за изтегляне на ремонтираните вагони и вкарване на повредените. В недобро състояние е и гара Разменна, не се поддържа, половината от кабелите са прегорели. Обща е преценката, че съревнованието няма конкретен,

Digitized by Google

действен характер... И какво излиза — научихме се много да пишем, решаваме, а не да отговаряме за работата си, за това, какъв реален принос за увеличаване на успехите внася всеки план, програма, инициатива. А ето това от нас сега иска Централният комитет, такава е повелята на Юлския пленум."

Часовниковата стрелка отмина 13—14 часа... „После ще обядваме" — рече Караколев и заедно с генералния директор на СМЕК инж. Русинов се понесохме, за да изминем още 30 километра. Навреме да стигнем в ТЕЦ „Марица—изток 2".

Разговорът, организиран от партийния комитет, профкомитета и Комсомола по темата „Социално-битовите проблеми в централата и пътища за решаването им", бе започнал.

Формата? Никога не сме си представяли, че в един трудов колектив е възможно да се проведе диалог, наситен с духа и атмосферата на подобните най-добри предавания на телевизията. В киносалона бяха всички ръководители на обществени организации, стопанските дейци на станцията, представители на окръжните и градските служби от търговията, транспорта, обслужването... И десетки избраници от цехове, участъци. Целият ТЕЦ е озвучен с високоговорители, открити са телефонни постове, за да могат желаещите да поставят въпроси. Дори навън пред павилиона за закуски имаше радиоточка.

Това не бе едно обикновено мероприятие, а бихме казали събитие, което внася нови моменти в живота на трудовия колектив, в дейността на различните субекти на управление. Превърна се в трибуна за проникване, правилно разбиране буквално от всеки изискването: колкото повече, по-висококачествено и по-ефективно произвеждаме, толкова по-добре трябва да живеем.

Защо всички бяха дълбоко удовлетворени от този разговор? Защото на много от неизяснените дотогава и на пръв поглед сложни, трудно разрешими въпроси с общи усилия се даде конкретен отговор и срок за изпълнение. Те от пряко социално-битови и търговски бяха откроени във важен проблем за усъвършенствуване планирането, за повишаване компетентността, за по-голяма конкретност, отговорност, оперативност и разпоредителност в работата на стопанските ръководители.

Не от консуматорски подбуди, а от чувство за обществена нетърпимост към слабостите бяха настойчиво поставени въпросите за осигуряване питейна вода на комплекса, за издигане културата на обслужването. Защо тук търговските организации не съоръжават своите звена с необходимата съвременна техника, не внедряват съвременна организация, не ги снабдяват редовно със стоки. Конкретни становища се изразиха и по незадоволителната в много случаи организация на транспорта, направиха се предложения за целенасочена, системна работа по издигане социалистическата съзнателност и дисциплина у шофьорите. Да, щом в този пулсиращ с пълна мощ кът на родината всеки миг е множене на благата, щом тук със своите жени и деца живеят и пишат славната летопис на изграждането на развитото социалистическо общество у нас хиляди миньори, инженери, техници, не е възможно каквото и да било подценяване решаването на тези и още редица други проблеми. А основания за тревога в това отношение има. Допуска се дори лимитирани от държавата важни социални мероприятия, какъвто е случаят с питейната вода, да се отлагат с години.

По същество много от въпросите, от обясненията и коментара около тях бяха една оценка на дейността на редица ръководни кадри. Неотменно изискване никой да не се крие зад гърба на другия, всеки да поеме своя дял от задачите, своята отговорност и с един подход, отговарящ на новите изисквания, да осигурява тяхното решаване. Това е от изклю-

Digitized by Google

чителна важност, защото много от проблемите по социалното развитие в комплекса са правилно планирани, но очевиден е и друг факт, че за някои от тях не са обмислени добре пътищата и методите за изпълнение. Тъкмо това повелява да се постигне по-голяма съгласуваност между министерствата и ДСО с окръжните и местните партийни, държавни и стопански органи. А стане ли това, няма съмнение, ще се осъществи и належащото построяване на профилакториум. Не ще се само планират, а и ще се поставят антивибрационни средства на някои от машините. По-бързо ще бъдат построени битови комбинати...

В диалога бихме казали се отрази степента на зрелост на тукашните творци на блага. Тяхното самочувствие на стопани на комплекса, съзнанието, че днес Партията иска от тях не да бъдат пасивен обект на въздействие, а активни участници в управлението както на стопанската дейност, така и на процесите, протичащи в живота на колектива. Ето защо след като посочиха многобройни факти, основният извод, който направиха, бе, че самите те не използват напълно съществуващите обективни възможности за много подобрения в условията на труда и бита. Остро, непримиримо се говори за допусканите прояви на безстопанственост, за липса на пестеливост и грижливост към народното имущество.

— Бедата за нас понякога е, че, стъписани от обективните трудности, се колебаем, пропускаме дни, седмици не се захващаме със собствени сили да решаваме десетки „дребни" проблеми. Колкото да е трудно, близо девет месеца след Юлския пленум не можем да оправдаем подобно поведение — заговори Караколев.

В това бе напълно убеден и профпредседателят на станцията, който водеше диалога. Затова той не приемаше необвързани, разтегливи отговори. Беше решено в срок от 6 месеца в стола, в който се хранят 1500 души, да се въведе поточна линия. За два месеца на бригадирски начала да бъде изграден паркинг за автобусите и леките коли. Директорът на комбината даде съгласието си за изграждането и монтирането на приспособление, с което през летните месеци ще се осигурява необходимата газирана вода.

Накрая бе решено след 6 месеца да се проведе друга конференция, на която отговорните лица ще дадат отчет за осъщественото от поетите сега задължения.

От всичко, което се каза и реши за районния комитет, за партийните комитети и първичните партийни организации в комплекса, произтичат няколко важни извода: тази форма на обсъждане нерешените проблеми позволява непрестанно да се издига критиката и самокритиката. Но добре е тя да не бъде изолирано, единично явление.

Опитът на комунистите от комплекс „Марица—изток" показва, че най-важно изискване за утвърждаване на ленинските принципи на стопанисване е повишената политическа зрелост на партийните организации. Все по-утвърждаващата се особено след Юлския пленум атмосфера на непримиримост към постигнатото, за непрестанно издигане личната отговорност на всеки за икономическите резултати и максималната ефективност както на своето работно място, така и в мащабите на народното стопанство.

Щиляна ЧАНКОВА
Коста ДИМОВ

Digitized by Google

ТРИ ВАЖНИ НАПРАВЛЕНИЯ

ПЕТЪР СУЛЕВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Хасково

Започнатият разговор на страниците на списание „Партиен живот" за ефективността в партийната, обществената и стопанската дейност е навременен и ще помогне на партийните кадри и органи да изучат по-добре този проблем, да се запознаят с формите и начините на прилагането на комплексния подход и подхода на умножаващия се ефект в партийната работа и да отговарят на важното изискване на Единадесетия конгрес за издигане качеството и ефективността в партийното ръководство на обществените процеси. Напълно споделяме изказаните мисли от другаря Петко Русев в статията „Ефективност в партийната работа", че партийната дейност не може и не трябва да изостава от развитието на социално-икономическата сфера и че тя трябва да играе водеща роля, да бъде образец за останалите субекти на управление.

Опитът на нашата окръжна партийна организация е скромен, но независимо от това ще се спра на някои от повдигнатите въпроси, на които сега отделяме голямо внимание поради тяхната важност.

* * *

Съществени черти на ленинския стил на работа и ръководство, които имат важно значение за повишаване ефективността на партийната дейност, са **проблемността и перспективността**. Те произтичат от Лениновото разбиране за основното звено от веригата задачи. Проблемността е умението да се избират и степенуват по важност и време задачите, които трябва да се решават в определен срок. А перспективността е изискването те да се свързват с бъдещото развитие на социално-икономическите процеси. Разглеждайки въпроса за основното звено в общата верига от задачи, др. Тодор Живков посочи пред Юлския пленум заслугата на Единадесетия конгрес: не само че изработи конкретна програма за по-нататъшното ни развитие, но и правилно определи основното звено при изпълнението на тази програма — всенародна борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа, на нашето развитие, на съвкупната дейност.

В своята практическа дейност окръжният комитет на Партията се стреми по-умело да съчетава текущите задачи със задълбоченото обмисляне на своята работа за по-продължителен период. След Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на Централния комитет (1976 г.) този стремеж още повече се засилва. Изменяме подхода в на-

Digitized by Google

шата работа, отделяме по-голямо внимание на онези проблеми, които ще допринесат за ускоряване на социално-икономическото развитие не само на окръга, но и на цялата страна.

Да вземем за пример работата на окръжния комитет за укрепване и повишаване боеспособността на първичните партийни организации. На проведения преди две години пленум на окръжния комитет на Партията, посветен на първичните партийни организации, се направи изводът, че там където има активни дееспособни първични организации, трудовите колективи са сплотени и успешно изпълняват възложените им задачи. Следователно успехът на всяко дело зависи от умението на партийната организация да осъществява правилно политическо ръководство. Ето защо окръжният комитет на Партията предприе редица мерки за подобряване на дейността им в духа на изискванията на Великотърновското съвещание. В цялата окръжна партийна организация се проведе разговор. Потърси се отговор на въпросите, кои са механизмите за превръщане на първичната организация в политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, по кои пътища да вървят комунистите, как да изменят своята работа и работата на своята организация. Разговорът завърши с окръжна научно-практическа конференция. Разработи се статут за издигане ролята на партийния секретар, подобри се конкретната помощ към всяка първична партийна организация от страна на градските и общинските партийни комитети. На отчет се взеха организациите с по-слаба дейност. Сега все по-осезателно се чувствува един всеобщ подем в тяхната работа и дееспособност, умението им по-правилно да подбират и решават главните проблеми на своето развитие и на трудовия колектив.

Характерен в това отношение е и примерът с производството на тютюн като главна култура в селското стопанство на окръга. Бюрото на окръжния комитет на Партията организира проучване на възможностите за увеличаване на продукцията, прие комплексна програма за внедряване на нови промишлени технологии в тютюнопроизводството. Изпълнението на тази програма даде отлични резултати. През годините на шестата петилетка бе произведен 15 400 тона тютюн повече в сравнение с предишната петилетка, и то със значително по-малко работна ръка. През 1976 година — първата година на седмата петилетка, окръгът произведе рекордно количество тютюн — над 19 хиляди тона. Подобни са резултатите и от мерките на пленума на окръжния комитет за увеличаване производството от зърнено-фуражните култури като важна предпоставка за развитието на животновъдството и по-пълното задоволяване нуждите на населението от животинска продукция. През годините на шестата петилетка производството от тези култури нарасна с 48 на сто, а само през 1976 година — с над 8 процента.

Този подход пренасяме и в градските и общинските комитети. Окръжният комитет на Партията периодично провежда срещи с техните секретари, насочва ги към най-актуалните проблеми, които имат важно и решаващо значение за развитието на окръга и страната, прави анализ на проблемността и перспективността в работата им, оказва им конкретна помощ на място. Сега повечето от тях добре насочват своята работа и дейността на другите органи и организации към решаването на главните проблеми. Градският комитет на Партията в Хасково например прие програма за реконструкция и модернизация на производствените мощности в промишлеността, изпълнението на която доведе до значително нарастване на производителността на труда, подобриха се качеството на продукцията и условията на работа. Приета беше също програма за организиране на индивидуалната работа с хората, в резултат на чието реализиране се оживи дейността на ръководните органи и кадрите сред трудовите колективи.

Повиши се проблемността и перспективността в работата и на

Digitized by Google

първичните партийни организации. Те по-умело обсъждат и решават най-важните въпроси от вътрешнопартийния живот и развитието на трудовите колективи. Например първичната организация в рудник „Гита" при Марбас — Димитровград разглежда и решава такива важни проблеми като ролята на комунистите за подобряване качеството на въглищата, за снижение себестойността, за укрепване на трудовата дисциплина и други. Комунистите мобилизират колектива за по-скорошното завършване и въвеждане в експлоатация на новия рудник.

Проблемността и перспективността в работата на партийните органи и организации до голяма степен се определят от равнището на **перспективното планиране.** То е един от най-важните методи на партийна работа, основен елемент на научността. С плана се определят и поставят задачите за дадения период, предвиждат се пътищата за тяхното решаване, разпределят се силите, уточнява се контролът и отговорността. Ето защо през последните години окръжният комитет на Партията засили плановото начало както в своята работа, така и в работата на всички партийни комитети и организации. Сега окръжният комитет, градските, общинските и заводските партийни комитети работят по двегодишни и тригодишни планове, а първичните партийни организации — по едногодишни. Голямо внимание се отделя на съставянето на перспективния план на окръжния комитет. Изграждат се работни групи по отдели, които проучват основните проблеми, разработват и внасят в бюрото материалите. За някои по-важни въпроси се предвиждат комплексни проверки и социологически изследвания.

Подобри се плановостта и в работата на градските, общинските и заводските партийни комитети и организации, но степента на подобрението е различна. Независимо от това обаче перспективното планиране създаде по-голяма организираност в дейността и повиши ефективността на партийната работа.

Въпреки постиженията допускат се и не малко слабости, които са голяма пречка за повишаване ефективността в работата. В какво главно се изразяват те?

На много места не е преодолян формализмът при подготовката, обсъждането и приемането на плановете. Проектите се подготвят само от секретарите на партийните комитети и организации, без да се взема мнението на други хора. Обсъждането им на събрания и заседания често става повърхностно, без комунистите да са запознати предварително.

Сериозен недостатък е претрупаността на плановете, поставят се извънредно много въпроси, до педантичност се регламентира дейността на изпълнителите и с това се задушава творчеството им. Например перспективният план на градския комитет на Партията в Марица за периода 1974/1975 година съдържа 25 основни задачи, които изискват включването на още по-голям брой конкретни въпроси. Това прави плана претрупан, в резултат на което много от предвидените задачи отпадат, не се изпълняват. От заплануваните за двете години 14 пленума са проведени само шест.

В редица перспективни планове наред с важните проблеми намират място и много дребни и текущи въпроси, което принизява ролята и значението им.

Бюрото на окръжния комитет на Партията разгледа състоянието на перспективното планиране в партийните органи и организации и прие мерки за подобряването му. Обмени се опит между секретарите на партийните комитети и първичните партийни организации, организираха се курсове за обучение, определиха се няколко организации,

Digitized by Google

които с помощта на окръжния комитет на Партията създадоха свои методики за подобряване на плановостта.

За планирането в низовите звена от голямо значение е навреме да се поставят задачите от по-горните органи. Полезна в това отношение е практиката на градския комитет на БКП — Хасково. Провежда диференцирани инструктажи със секретарите на първичните организации и заводските партийни комитети.

За по-нататъшното подобряване на планирането в партийните органи и организации обръщаме голямо внимание на по-пълното прилагане на **програмно-целевия и комплексен подход.** Неговото внедряване в планирането и в цялостната партийна работа е важна задача, поставена от Единадесетия конгрес на БКП, едно от главните направления за повишаване на научното равнище и ефективността на партийната дейност. На основата на програмно-целевия и комплексен подход окръжният комитет на БКП разработи редица проблеми с решаващо значение за социално-икономическото развитие на окръга. Прие се разгърната програма за реконструкция и модернизация на промишлеността. Вече 42 промишлени предприятия съставиха свои такива програми. Те са утвърдени от партийните комитети и народните съвети. Приети са и се осъществяват комплексни програми за развитието на комунално-битовото обслужване и за производството на стоки за широко потребление. При разработването им се използва помощта на научния институт при Министерството на вътрешната търговия и услугите.

Успешно внедряват в своята дейност програмно-целевия и комплексен подход градските комитети на БКП в Димитровград и Хасково. Градският комитет на Партията в Димитровград например разработи и на пленарно заседание прие комплексно-целева програма за рязко повишаване производителността на труда, която се изпълнява успешно. Такава програма прие и заводският партиен комитет при Химическия комбинат.

По инициатива и с непосредствената помощ на градския комитет на БКП — Хасково в заводската партийна организация при тютюневия комбинат „Тракия" бе заложен опит за усъвършенствуване на планирането на основата на програмно-целевия и комплексен подход. Проучен бе опитът в тази насока на много партийни комитети от страната и СССР. Използвайки натрупания опит, заводският партиен комитет прие комплексно-целева програма за работата на партийната организация до 1978 година. В нея са посочени основните направления на партийната дейност, определени са целите и задачите, поставени са конкретни изисквания към първичните организации, стопанското ръководство и обществените организации. Този опит се разпространява и в други партийни комитети и организации в града.

* * *

Важен фактор за повишаване ефективността на партийната работа е **борбата за изпълнение на решенията.** Партийното решение стои в основата на дейността на Партията. Чрез него тя поставя началото на всяко действие и реализира своите задачи. Затова изработването и вземането на ръководно решение е една от най-отговорните партийни функции.

Окръжният комитет на Партията полага постоянни грижи за подобряване качеството и действената сила на вземаните от бюрото и пленума решения. Нового в нашата практика е, че предварително се

Digitized by Google

обмисля и определя целта, която си поставяме да постигнем. Широко се практикува изграждането на групи, които имат задачата да се запознаят обстойно с проблема, да проучат решенията на Централния комитет по него, да определят главното звено, което ще доведе до желаните изменения. В много случаи проекторешенията, преди да бъдат внесени в съответния орган, се обсъждат от широк кръг специалисти.

В резултат на тези мерки напоследък чувствително намаля броят на решенията, вземани от бюрото и пленума. Засили се тяхната политическа насоченост и конкретност, по-ясно се разграничават задълженията на другите органи на социално управление.

Подобрение на качеството на решенията има във всички градски и в по-голямата част от общинските комитети. В градските комитети в Хасково и Димитровград проекторешенията се обсъждат предварително в отделите. Общинските партийни комитети в Българин, Долно Ботево, Оряхово и други изграждат комисии за подготовка на решенията. Първичните партийни организации в Любимец, текстилния комбинат „Жеко Димитров" в Хасково, Завода за перално оборудване — Свиленград и други предварително в партийните групи обсъждат решенията по важни въпроси.

Сега не може да се говори за подобряване на стила и методите на партийната работа и ръководство, без постоянно да се усъвършенстват **контролът и проверката на изпълнението на решенията и задачите.** Окръжният комитет на Партията на основа на собствения опит и опита на Ярославска и Ташкентска област в СССР предприе конкретни мерки за подобряване на контрола и проверката. Разработена бе методика, която се внедри в цялата окръжна партийна организация, проведе се и пленум, посветен на този въпрос.

И може да се каже, че подобрение на работата има. Повиши се отговорността на отделите в комитета и на съответните ръководители за съдбата на партийните решения. Заведена е картотека, в която се отчитат всички решения, взети от бюрото, пленума и висшестоящите органи; периодично на заседание на бюрото се разглеждат неизпълнените решения с изтекъл срок и причините за това. Подобна организация е създадена в почти всички партийни комитети и повечето първични партийни организации в окръга.

В нашето всекидневие прилагаме преди всичко традиционните, добре познатите форми на контрол — устните отчети на партийните и стопанските органи, писмените информации. Изучаване и анализиране статистически данни, писма и жалби на трудещите се. Правим проверки на място за състоянието на работата и други.

През последните години все по-широко приложение в нашата работа намират комплексните проверки, които се провеждат с участието на всички отдели на окръжния комитет. Стремим се да повишим действената им сила чрез извършване на задълбочен анализ на работата и търсене на най-резултатни пътища и средства за отстраняване на недостатъците и пр.

Да се провери изпълнението не значи само да се установят недостатъците и пропуските. Изключително важен момент тук е наред с разкриването на слабостите да се даде конкретна практическа помощ. Такава помощ може да се окаже преди всичко на място чрез непосредствено и активно участие в проверката. Ето защо окръжният комитет на Партията в групите за проверка включва компетентни работници, а много често те се оглавяват от секретари или членове на бюрото на комитета. След завършване на всяка комплексна проверка резултати-

Digitized by Google

те и изводите се обсъждат с партийния актив, а по-важните констатации се разглеждат от бюрото на окръжния комитет.

В духа на изискванията на Юлския пленум значително се повиши и взискателността към работата на кадрите за изпълнение решенията и задачите. Сега много често се търси лична отговорност от онези дейци, които не отделят необходимото внимание на партийните решения и не ги изпълняват.

Независимо от постигнатото в нашата работа не е настъпил прелом, тя далече не отговаря на поставените нови изисквания. Контролът и проверката на изпълнението изостават от големите задачи, които решаваме. Оценката на Единадесетия конгрес на БКП, че контролът и проверката са най-слабото място в партийната дейност, важи с пълна сила и за нашата работа. И сега стремежът ни е да поставим контрола и проверката на качествено нова основа, да им предадем, както посочи Единадесетият конгрес, превантивен, своевременен, системен и всеобхватен характер. Защото от това в голяма степен зависи изпълнението на решенията и повишаването на ефективността в партийната работа.

* * *

Внедряването на положителния опит е най-късият път за повишаване ефективността в партийната работа, позволява за кратко време да се получи висок ефект. Стойността на положителния опит се състои в това, че без излишно лутане се вземат проверени от практиката и живота средства за повишаване на ефективността. Може да се каже, че разходите за неговото изучаване и внедряване е най-ефективно вложеният капитал. Ето защо в дейността на Хасковската окръжна партийна организация използването на положителния опит все повече се утвърждава като характерна черта на стила и методите на работа на окръжния, градските, общинските и заводските комитети и на голяма част от първичните партийни организации.

Положителни изменения настъпиха преди всичко в работата на окръжния комитет и неговото бюро. Няма проблем, внесен за обсъждане и решаване от пленума и бюрото на комитета, в който под една или друга форма да не се анализира и обобщава практиката, положителното в дейността на различните органи и организации и да не се бележат конкретни мерки за разпространяване на новото и ефективното. На два пъти (през 1972 и 1975 г.) бюрото на окръжния комитет на Партията всестранно обсъди този проблем. Утвърди специална методика, която се прилага във всички партийни звена на окръга. Нейната същност се заключава в това, че задължава партийните ръководства да полагат повече грижи към пренесения и внедрен опит, да се съобразяват със своите условия, периодически да отчитат постигнатите резултати, да внасят свои подобрения. В методиката са посочени и формите за създаване и експериментиране на собствен опит, както и задълженията на кабинетите по партийно-организационните въпроси по изучаването и разпространяването на партийния опит. Сега работата в тази насока е конкретна, целенасочена. Картотекира се всяка нова форма, която се прилага или експериментира в партийните органи и организации. Уточнени са проблемите, по които работят отделните комитети, следят се и се отчитат резултатите от техния опит.

Освен това бюрото на окръжния комитет приe двегодишна програма, в която са уточнени проблемите, по които ще се изучава наш и съветски опит и къде ще се прилага. Градските, общинските и заводските комитети също имат едногодишни програми. Например първичните партийни организации в Хасково обменят опит в своята ра-

Digitized by Google

бота за превръщането им в политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи; в Димитровград — при внедряването на програмно-целевия и комплексен подход за повишаване обществената производителност на труда; в Харманли — за самоотчета на комунистите; в текстилния комбинат „Жеко Димитров" в Хасково — за социалната среда като фактор за създаване на ведър социално-психически климат; в „Марбас" — за изучаване и прилагане опита на челниците в труда; в тютюневия комбинат „Тракия" в Хасково — за работата с резервните кадри; в общинския партиен комитет в Меричлери — за работата с пътуващите комунисти и т. н.

Въпреки успехите изучаването и внедряването на положителния опит все още не са станали повсеместни, не са се превърнали в съставна част на организаторската, политическата, държавната и стопанската дейност, в черта на стила, елемент на научния подход. Грижите и помощта за внедряването на положителния опит са слабото звено в нашата дейност, не са постоянни и конкретни. Липсва оперативност и делнична практическа работа за внедряването му. Обикновено първичните партийни организации сами се лутат и търсят пътища за по-бързото и ефективното му прилагане. Недостатъчно се използват печатните издания на ЦК на БКП и ЦК на КПСС по проблемите на партийното строителство. Незадоволителна в това отношение е и работата на създадените кабинети и методически съвети по партийно-организационните въпроси. Те все още не са се утвърдили като търсени консултанти и своеобразни лаборатории за проучване и разпространяване на положителния опит.

* * *

Повишаването на ефективността в партийната работа е широк и многостранен проблем. Той е в пряка зависимост от цялостната и всекидневната дейност на партийните комитети и организации. Задачите, които стоят пред нас, обаче далеч надхвърлят размерите на постигнатото. Сега главната наша цел е по-нататъшното успешно усвояване на новаторския и творческия подход на Централния комитет на Партията при определянето, разработването и решаването на проблемите.

Digitized by Google

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

ОБЕКТИВНА ЗАКОНОМЕРНОСТ НА РАЗВИТИЕТО

проф. д-р на философските науки **ГЕНО ЦОНКОВ**

Единадесетият конгрес на Партията теоретически обоснова нарастващата необходимост от по-нататъшно разгръщане на критиката и самокритиката в обществото и в партийните органи и организации. В Отчетния доклад др. Т. Живков определи критиката и самокритиката като „обективна закономерност на социалистическото развитие" и постави задачата за нейното всестранно разгръщане. След конгреса беше публикувано постановление на Политбюро на ЦК на БКП за развитие критиката в средствата за масова информация, което дава положителни резултати.

ЗАВИСИМОСТ НА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА В ОБЩЕСТВОТО ОТ КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Причините за тази зависимост са най-различни. Едни от тях се коренят в самата природа и класовата структура на социалистическия обществен строй. Социализмът по своята социална структура е общество на работническата класа, на трудещите се селяни и на интелигенцията, а Комунистическата партия е челен отряд, авангард на работническата класа, общопризната от трудещите се ръководна политическа сила. Този обективен факт закономерно свързва и поставя в тясна връзка развитието на всички сфери от живота в зависимост от състоянието и развитието, от силата и равнището на критиката и самокритиката в авангарда на работническата класа и трудещите се — в партийните органи и организации. Със своята ръководна роля в трудовите колективи, в обществените организации и отношения партийните органи поставят критиката и самокритиката в тях в зависимост от своята вътрешна критика и самокритика. Тази зависимост произтича от обективната необходимост партийните комитети

Digitized by Google

и организации да служат като пример, образец на социално управление и самоуправление. Освен това посочената зависимост се обуславя от неантагонистическата природа на социализма, върху която се изгражда единството на основните интереси на класите и слоевете. Тази социална природа на обществото изключва опозиционни класови сили, които от противоположни позиции подлагат на критика процесите и явленията, факторите на общественото развитие. Ето кое изисква именно ръководният субективен фактор да даде пример и да организира критиката и самокритиката на народните маси в различните видове общности и организации. Неантагонистическият характер на социалистическия обществен строй обективно повишава ролята на критиката и самокритиката в Комунистическата партия за развитието на критиката и самокритиката в социалистическото строителство, в различните области на живота.

Демократичният характер на социалистическото общество създава обективни предпоставки критиката и самокритиката в партийните органи и организации да обуславя критиката и самокритиката в обществения живот. Социалистическият демократизъм изисква демокрацията в Партията да създава образци за всички форми на демокрация в обществената система. А критиката и самокритиката както в Партията, така и в обществото са признак и израз на нов тип демократичност. Тяхното развитие в партийните организации усъвършенствува демокрацията не само в Партията, а и в държавните органи, в масовите организации и в цялото общество.

Критиката и самокритиката в партийните органи и организации стимулират развитието на критиката и самокритиката в обществените дейности и отношения и с обстоятелството, че те, като преодоляват грешките и слабостите в партийната работа, същевременно усъвършенствуват ръководната роля на Комунистическата партия. Усъвършенствувайки себе си, партийните органи и организации по-успешно организират и насочват критиката и самокритиката на народните маси в държавните органи и организации, при реализацията на обществените задачи. Вътрешното прочистване на собствените слабости и грешки дава право да критикуват грешките на другите организации, на държавните органи и на обществените фактори. А при новите условия, при ускорените социални процеси от въздействието на бурно развиващата се научно-техническа революция, бързото отстраняване на грешките и слабостите във всички сектори на работата става жизнена потребност.

Класовата борба на социализма с империализма също издига значението на критиката и самокритиката в Партията за разгръщане на критиката и самокритиката във всички сфери на обществения живот. Победите в класовата борба с империализма са немислими без критиката и самокритиката в партийните органи и организации и в цялата обществена практика, които издигат боеспособността и привлекателната сила на социализма.

За да се организира и ръководи политическата активност на трудещите се, са нужни критични и самокритични, непримирими ръководители — комунисти, членове на БЗНС и безпартийни.

КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА — ЗАКОНОМЕРНОСТ В РАЗВИТИЕТО НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ

Марксистко-ленинската комунистическа партия се изменя, усъвършенствува и развива въз основа на два реда закономерности. Като всяка организирана обществена сила на социализма, още повече като ръководна сила нейното прогресивно движение и изменение се

Digitized by Google

обуславя и управлява от действието на обществените закони. Тези закони въздействуват и обуславят нейното развитие като обществено явление, защото тя е част от работническата класа, от народа и обществената система. Върху нея например въздействува и детерминира развитието ѝ такъв обществен закон като закона за определящата роля на социалистическата икономика (на базата) върху обществената надстройка, част от която е Партията. А известно е, че всички големи революционни изменения в икономиката като колективизацията, концентрацията на промишлеността и селското стопанство, на търговията, изграждането на икономическите комплекси и др. предизвикват изменения в партийните органи и организации, в техните форми, методи и средства на работа и ръководство. Върху Партията въздействуват и обществени закони като закона за обратното активно въздействие на надстройката за развитието на базата, закона за възникване и преодоляване на социалните противоречия, национално-демографските закони, закона за преодоляване на съществените класови различия и формиране социалната еднородност на обществото и др. Те обуславят необходимите изменения в Партията, в нейните функции и роля, като приспособяват организациите към изменените условия, към изискванията на живота, на социалния прогрес и осигуряват условия за успешно осъществяване на политическо ръководство. От друга страна изменеиията в Партията, цялостното ѝ развитие се подчиняват на определени вътрешни закони. Такъв закон на нейното непрестанно усъвършенствуване и развитие като революционна ръководна сила на социалистическото общество е разгръщането на критиката и самокритиката във вътрешнопартийния живот. Каква е качествената характеристика на критиката и самокритиката вътре в самата Комунистическа партия като закономерност на нейното развитие?

Всеки обществен закон (или закономерност) за разлика от природните закони се проявява чрез съзнателната и целенасочената дейност на хората. В техните обществени отношения законът действува като обективна, извън съзнанието на отделните индивиди, постоянна, повтаряща се, обща тенденция на движение и изменение на тази дейност. Критиката и самокритиката в партийните органи и организации е закон на развитието на марксистко-ленинската партия, именно защото се проявява в нейния вътрешнопартиен живот, в нейната дейност като обща, повтаряща се и постоянна, устойчива тенденция на изменение и прогресивно движение. При всички исторически периоди и условия критиката и самокритиката съществуват и се проявяват в нея като трайни и повтарящи се в различни форми явления, които движат вътрешния прогрес и я раззиват... Доказателство за това са партийните събрания, съвещания, конференции и конгреси. Петият конгрес направи критичен и самокритичен анализ на работата на Партията за целия период от нейната борба против капитализма и фашизма до смъкването на буржоазията от власт. В резултат на този анализ начерта линията на нейното развитие и програмата на социалистическото строителство в страната. Априлският пленум на ЦК на БКП (1956 г.) е друг ярък образец на критиката и самокритиката в Партията, обуславящи историческата априлска линия в развитието на партийните органи и организации и на обществените сфери. Той даде живителен тласък не само за отстраняването на грешките и слабостите, а главно за развитие и усъвършенствуване на всички направления в работата на Партията, на масовите организации и държавните органи. Осмият и Деветият конгрес бяха пример за критичен и самокритичен разбор на партийната дейност, определиха задачите на обществените сили през петилетките. С критичния и самокритичния анализ Десетият партиен конгрес начерта историческата Про-

Digitized by Google

грама за изграждането на зряло социалистическо общество. С присъщата на Партията смелост и дълбочина Единадесетият конгрес и Юлският пленум на ЦК (1976 г.) критично оцениха всички слабости, които се допускат в използването на изградената материално-техническа база, на средствата и суровините, на човешките ресурси и обосноваха задачите на седмата петилетка и стратегическия лозунг за висока ефективност и качество на всяка работа. Всеки партиен орган и всяка партийна организация подложиха на критически анализ и изводи собствената дейност за претворяване на конгресните решения, с което ускориха развитието на критиката и самокритиката в цялото общество.

Доказателство за наличието на такава обективна закономерност в Партията са и сиия партийни организации днес, които по една или друга причина, под една или друга форма задържат разгръщането на критиката и самокритиката в своя вътрешен живот. Вследствие на това се затормозява тяхното развитие, парализира се ролята им като политическо ядро на колективите и ръководители на трудещите се. За тези партийни организации се отнасят изводите в Тезисите на Централния комитет във връзка с подготовката на Единадесетия конгрес, че те „незадоволително изпълняват своята авангардна роля", „не вникват задълбочено в същността на производствените и служебните задачи...[1]"

Критиката и самокритиката в партийните органи и организации бяха значително притъпени по времето на култа към личността. Затормозен бе и вътрешнопартийният живот и развитието на цялата страна. С разгръщането на критиката и самокритиката в партийните организации след Априлския пленум от 1956 г. се разкриха простори за нарастването на ръководната роля на Партията. Разгръщането на нейната творческа дейност през последните двадесет години са доказателство за закономерния характер на критиката и самокритиката. Всички успехи в партийната работа и ръководство потвърждават наличието и действието на критиката и самокритиката като обективна закономерност на прогресивното движение, изменение и усъвършенствуване на Партията като ръководна сила на обществото. Когато се дава простор и се усилва действието на тази закономерност от съзнателните и ръководните сили в самата Партия, нейният живот и ръководна роля функционират нормално. Ако тя се спъва под някаква форма, затормозява се вътрешното развитие на Партията, парализира се нейната ръководна роля. На това ни учи и опитът в изграждането на развито социалистическо общество.

Критиката и самокритиката като закономерност на развитието на Партията се проявява по специфичен начин, различно от действието на икономическите закони. Изобщо всички обективни закони на обществото — в икономиката, в политиката, в морала, в културата, в Комунистическата партия и пр., се проявяват и си пробиват път по специфичен начин. Те могат да бъдат видени и разбрани само ако се отчитат особеностите на сферата, в която действуват, и условията, които ги обуславят.

Критиката и самокритиката в раззитието на Комунистическата партия са особена социална закономерност поради няколко причини. Първо — тази закономерност действува и регулира живота и изменения в ръководната политическа сила на социалистическото общество, която е най-висша форма на организация и се гради, функционира по научнообосновани принципи, политически, идеологически и пр. изисквания. Това обективно условие й придава по-динамичен и

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес на Партията, Партиздат, 1976, с. 159.

Digitized by Google

целенасочен характер и последиците от нея протичат по-ускорено и дълбоко. Второ — нейното проявление е типично статистическо, защото е резултат от сумарната критична и самокритична дейност на хиляди хора. По тази причина можем да я открием само като тенденция на движение и изменения на вътрешнопартийните отношения, структури и процеси. Известно е, че много обществени закони са закони тенденции на движение и изменение на реалната обществена действителност. Трета особеност на тази закономерност е, че тя е обективен резултат не на стихийна критична и самокритична дейност, а на съзнателна, организирана и идеологически целенасочена дейност. Тази нейна особеност я доближава и по условия, и по форма на проявление до обективните закономерности в развитието на политиката, на морала, на изкуството и на другите социални явления. Обстоятелството, че е закономерност в развитието на надстроечно явление, на ръководния високоорганизиран и идеологически целенасочен субективен фактор не й пречи да бъде обективна, защото надстройката и нейните структури имат свои закономерности. Те са обективни, защото действуват вън и независимо от съзнанието на отделния човек, но по своята същност са субективни, идеално реални явления. Още Енгелс говореше за съществуването на два реда закони — на материалната действителност и на съзнанието. Едните са отражение на другите. Фактът, че критиката и самокритиката в Комунистическата партия действуват като закономерност на нейното развитие, ако съзнателно и организирано се използват, не противоречи на обективния им характер, защото, за разлика от природата, в обществото съществуват както обективно материални, така и обективно идеални обекти в духовните явления и процеси. Този факт само подчертава особените условия, при които закономерността се проявява и разкрива нейната динамика, пробивна сила и социално значение. Четвъртата особеност на критиката и самокритиката като закономерност на развитието на Комунистическата партия е в това, че те се разгръщат и активизират в диалектическо единство с критиката и самокритиката в цялото общество, под влиянието на обратното въздействие на обществената критика върху партийните органи и организации. Последните неизбежно отразяват критиката и самокритиката сред народа и обществото.

Кои са обективните условия и предпоставки, които детерминират действието на **критиката и самокритиката като закон в развитието на Комунистическата партия в етапа на изграждането на развито социалистическо общество.**

Тези условия, фактори и предпоставки се намират в две сфери: в социалистическото общество, в неговите прогресивни изменения на този етап и в самата Партия, в нейната структура, вътрешни процеси и взаимоотношения, в нейната роля.

Партията като ръководна сила не само въздействува върху обществените фактори, отношения и прогрес чрез критиката и самокритиката в собствените си органи и организации, но изпитва детерминиращото въздействие на обективните закони, на противоречията в обществото, от критиката и самокритиката сред народните маси, в държавните органи и институти, в масовите организации. Критиката на например на народните маси в процеса на труда, бита и социалното управление е едно обективно условие и социална предпоставка за действието на критиката и самокритиката в партийните организации като вътрешна закономерност на тяхното развитие. В. И. Ленин извънредно високо ценеше тази критика от долу и я разглеждаше като една от основните движещи сили на социализма. Той характеризираше и социалистическото съревнование като самокритика на народните маси, която обективно движи обществото.

Критиката и самокритиката на народните маси играят ролята на

Digitized by Google

обективни условия и предпоставки за развитието на критиката и самокритиката в Партията като закономерност главно в три свои функции: обуславят ги с формирането на такава социална среда, която неизбежно поражда и тласка към разглеждане и преразглеждане на критикуваните от масите дейности, явления и пр. в самите партийни органи и организации. В този процес последните като ръководна сила критикуват сами себе си, извличат изводи как да поправят нещата и да усъвършенстват ръководната си роля.

Критиката и самокритиката на народните маси обуславя критиката и самокритиката в партийните органи и организации, като разкрива грешките и слабостите на органите, институтите и организациите в сферата на социалното управление, които те политически ръководят. По силата на положението на Партията в обществото, грешките и слабостите в социалното управление се разглеждат като грешки и слабости на нейната ръководна дейност. Затова партийните органи и организации приемат критиката на народните маси към управленческите органи и институти като критика на собствените им дела и по необходимост се самокритикуват, извършват преоценка на това, което са правили и правят в тази сфера. Освен това критиката и самокритиката на народните маси обуславят критиката и самокритиката в Партията, като разкриват новото в работата и в живота на обществото, в светлината на което партийните органи подлагат на критична и самокритична преоценка собствените си дейности, форми и методи на работа и пр.

Процеси на критика и самокритика в партийните организации днес обективно предизвикват дълбоките икономически, социално-битови, образователни, културни и пр. изменения в обществото. Тези изменения действуват като постоянен стимулатор на критиката и самокритиката в Партията, като метод за социално адаптиране на партийните организации към обективните условия и процеси.

Революционните изменения например в производителните сили, в икономиката заставиха Партията през 1968 г. да направи критичен анализ на състоянието и функциите на надстройката в обществото, на своята ръководна дейност в нея и да вземе на Юлския пленум на Централния комитет решение за нейното дълбоко и всестранно преустройство. Решенията на този пленум са критически и самокритически анализ на Партията на собствената дейност в сферата на надстройката през призмата и въз основа на революционните изменения в базата на обществото. В резултат на критиката и самокритиката Партията по-ясно обособи и разграничи работата на своите органи и организации от дейността на органите на социалното управление, определи функциите им и издигна ръководната им роля. Изменения-та, настъпили в производството, във възможностите на производителните сили обусловиха критиката и самокритиката на Партията в сферата на социалната ѝ политика, които тя извърши на Декемврийския пленум на Централния комитет през 1972 г. Решенията на този пленум по проблемите на жизненото равнище са утвърждаване и критика на социалната политика до този момент и самокритика на собствената работа в тази област, които дадоха гигантски тласък в дейността на партийните органи и организации. Окръжните и местните партийни комитети и организации преценяха самокритично цялата си работа в тези насоки.

Изградената качествено нова, мощна материално-техническа база на обществото, големите материални и човешки ресурси на съвременния етап обусловиха критиката и самокритиката, които направи Юлският пленум на ЦК на БКП от 1976 г., на начините и формите за максималното използване на тази база и на ресурсите. Критиката и самокритиката на партийните органи и организации по места в духа

Digitized by Google

на Юлския пленум разкриха слабостите в работата на комунистите в стопанските, административните, научните и пр. органи и създадоха условия за тяхното отстраняване. Започна коренно преустройство в мисленето, методите и средствата на партийното ръководство, пълно приложение на ленинските принципи в стопанската дейност. Пробудени са нови, свежи сили за висока патриотична дейност.

Обективни условия и предпоставки за проявлението на критиката и самокритиката в Комунистическата партия, като закономерност на нейното развитие, са вътрешните противоречия, които се пораждат в нейния жив социален организъм. Раждат се противоречия между отделни нейни членове в процеса на работата, при изпълнение на отделните задачи, които се решават чрез критика и самокритика. Появяват се противоречия между възгледите на комунистите при решаването на едни или други въпроси, за преодоляването на които също са нужни критика и самокритика. Противоречия изпъкват между възгледите на отделни членове за общественото развитие, за същността и ролята на социалните групи и класи, към различните събития, за разрешаването на които са необходими критиката и самокритиката. Изследването на всеки процес и явление от партийния колектив, приемането на всяко решение, оценката на резултата от работата предизвикват различия и противоречия, които се преодоляват с помощта на критиката и самокритиката. А когато противоречията се разрешават със средствата и методите на критиката и самокритиката, се поражда движение и развитие на Партията. Прогресивните изменения в методите и стила на работа на партийните органи и организации, които настъпиха след такива критични и самокритични пленуми на Централния комитет като Априлския (1956 г.), Юлския (1968 г.), Декемврийския (1967 и 1972 г.), Февруарския (1968 г.), Юлския (1976 г.) и др. са немислими без преодоляването на възникналите противоречия с помощта на партийните решения. Възникващите противоречия в партийната дейност следователно са главната причина и непосредствен обективен фактор, който изисква и обуславя действието на критиката и самокритиката като закономерност.

Класовата, революционната природа на Партията като авангард на работническата класа обективно обуславя разгръщането на критиката и самокритиката във вътрешнопартийния живот.

Тя не може да изпълни своята историческа мисия, ако не гледа критично и самокритично на своята дейност. Ако престане да разгръща критиката и самокритиката в своите органи и организации, за нея това означава да загуби своята класова природа на революционен отряд, както фактически загубиха тези качества онези комунистически партии, в които взеха връх десните или левите ревизионисти.

Демократическият централизъм вътрешно обуславя необходимостта от критика и самокритика като фактор за самодвижение и успешно функциониране. Ленин учеше, че критиката и самокритиката са вътрешно присъщи на новия тип работническа партия, че са обективно необходими, за да развиват демократизма в своя живот, за да се самоусъвършенствуват и успешно да решават всички свои задачи.

Връзките на Комунистическата партия с народните маси са друго обективно условие и предпоставка за разгръщане на критиката и самокритиката като закономерност в нейното развитие.

Те са мощно средство, метод за свързване на комитетите и организациите с трудещите се. Марксизмът-ленинизмът учи, а и собственият опит потвърждава, че с помощта на критиката и самокритиката партийните органи и организации въвличат широките народни маси в решаването на големите проблеми на общественото развитие. Те са един от основните нейни политически механизми за насочване на енергията на масите към велики създателни дела.

Digitized by Google

Раждането на положителния опит в партийната работа, неговото утвърждаване и внедряване във всички организации е друга обективна предпоставка и условие, които изискват и обуславят критиката и самокритиката като закономерност. Посредством тях Партията успешно разкрива новото в своя опит, анализира, оценява и го разпространява. Те са и ефикасен метод за преодоляване на остарелите форми и методи на работа и ръководство.

Развитието на културата и комунистическото възпитание на кадрите и членовете е своеобразна обективна предпоставка за разгръщането на критиката и самокритиката като обективна закономерност в живота на Партията. И обратно — Партията не би могла да се самоусъвършенствува, ако непрестанно не стимулира с помощта на критиката и самокритиката образованието и самообразованието на своите кадри, комунистическото възпитание и самовъзпитание на членския състав.

Ето защо XI конгрес и Юлският пленум от 1976 г. поставиха задачата: да се създават най-благоприятни условия, среда за свободна и градивна критика и самокритика, да се насърчава критиката на слабостите и грешките, да се възпитават критичност и самокритичност у всички комунисти, у всички членове на социалистическото общество. А това означава да се ускорява процесът на изграждане на развито социалистическо общество.

КРИТИЧНИЯТ ПОДХОД

РУМЯНА КУРТЕВА

„Без да се самокритикува, социалистическото общество не може да се обновява". Тази мисъл на др. Тодор Живков пред XI конгрес на Партията е синтезиран отговор за нарастващото значение на критичния подход на сегашния етап. Той е ефективно средство за навременно откриване на проблемите, за преоценка на остарелите форми и механизми в партийния и обществения живот, за преодоляване на старото и поддръжка на новото, за ефикасна борба с отклоненията от социалистическите норми.

Тази функционална роля на критиката и самокритиката беше най-ярко демонстрирана в работата на Юлския пленум през 1976 година.

Постановките на пленума са потвърждение за верността към Ленировото тълкуване на критиката като „работа за истинското строителство". А истинското строителство изисква будна съвест, повишена отговорност, знания, творчество в мислите и делата и непрекъснат вътрешен стремеж за претворяване на комунистическия идеал.

Гаранция и условие за всичко това е дейността на партийните органи и организации, техният конкретен критичен подход към фактите и явленията в живота.

ЗА СЪЩНОСТТА НА КРИТИЧНИЯ ПОДХОД

Подходът най-общо се определя като съвкупност от начини и способи за познание и изменение на действителността. От това определение ние можем да изведем съдържанието на критичния подход в дейността на партийните органи и организации.

Digitized by Google

В цялостния стил на работа на партийните органи подходът е колективна писа на способността за вярно отразяване на фактите и явленията на действителността, за оценяване на положителните и отрицателните тенденции в тяхното развитие. На тази основа става възможно да се определят най-верните пътища, форми, методи и средства за резултатно практическо изменение на бъдещето им развитие в направленията, посочени от партийното ръководство.

Подходът на партийните органи въпреки неговите особености, отразяващи спецификата на състава и условията на работа и ръководство, има общи задължителни изисквания, които произтичат от нерушимите ленински принципи и норми.

Партийният подход е дълбоко научен и критичен, форма на колективно политическо мислене и действие. Той изисква пълно съобразяване на всяка оценка и всеки извод с класовия характер на Партията, с основните интереси и цели на трудещите се. Научността се обуславя от принципите и положенията на марксистко-ленинската наука, отразяващи обективните закономерности в развитието на обществото, Партията, колектива, личността. А критичността изисква вярна, обективна оценка и самооценка, утвърждение на прогресивното и отрицание на отрицателното, на слабостите в името на утвърдените вече цели и стремежи. Тези качествени характеристики се намират в диалектическа зависимост, произтичаща от методологическата основа на партийния подход — марксистко-ленинската диалектика. Подходът на партийните органи и организации към действителността е диалектически подход, от което логически произтича неговият критичен, класов и научен характер.

Като начин на мислене и действие критичният подход изисква към всяко явление да се подхожда аналитично, да се съпоставя действителността чрез сравнението на постигнатите резултати с поставените близки или далечни цели върху основата на изискванията на обективните закони. А тази преценка не може да бъде вярна и действена, ако не се разкрива ролята на положителното и негативното, на пасивното или активното въздействие от страна на субективния фактор върху развитието и решаването на едни или други проблеми. И още нещо. В основата на критичния подход към собствените дела и към делата на другите е партийната принципност, готовността да се поставя общественото над личното. Той изключва всякакво примиренчество и приспособяване към „посоката на вятъра". Враг е на субективизма и формализма, загива от страха за собственото „аз".

Логиката на критичния подход отразява обективната логика на развитието. А развитието е непрекъснат процес на проявление и решаване на противоречия, на единство и борба на противоположности, на отричане на старото чрез подкрепата на зараждащото се ново.

Овладели критичния подход, партийните органи и организации придобиват власт да се намесват в диалектиката на самите противоречия, да направляват процеса на тяхното развитие и разрешаване. Отсъствието му ражда рутина и застой, които противоречат на комунистическия стремеж за развитие и усъвършенстване. Едно от най-важните изисквания към комуниста е да разкрива действителността такава, каквато е, и с максимален личен принос прогресивно да изменя. Оттук произтича още едно изискване на критичния подход — фактите и явленията да се оценяват винаги от гледна точка на тяхната значимост за бъдещето на Партията и социалистическото общество.

Ако обобщим споделените мисли, можем да кажем, че критичният подход е средство за обективна оценка на действителността от гледна точка на принципа на партийността през призмата на определени класови интереси. Оценка, при която се разкрива съответствието или несъот-

Digitized by Google

ветствието на дейността на творците на тази действителност, на принципите и нормите на Партията и на социалистическото общество, на комунистическите идеи, идеали, програми, цели и задачи. Оценка, с която се утвърждава или отрича в името на движението към начертаната цел, воюва се за изменение на живота.

Критичният подход е сложен процес, съвкупност от няколко основни съставки, които имат относителна самостоятелност при неговото усвояване и приложение: 1. Принципи на мислене, основаващи се на основните закони на материалистическата диалектика; 2. Метод на критичен анализ и самоанализ; 3. Комплексна оценка на резултатите. 4. Конструктивни изводи; 5. Вътрешна готовност и воля за изменение на действителността; 6. Начин на действие в съответствие с целите на Партията и обществото; 7. Единство на критика „навън" (от субекта, който оценява, към обекта) и самокритика „навътре" (от субекта към самия себе си); 8. Ефективност — утвърждаване на прогресивното, отрицание и преодоляване на регресивното, тласкане развитието напред. Съотношението на тези структурни съставки е различно в зависимост от качествата, компетентността на субекта и особеностите на обекта, спрямо който се прилага критичният подход. Спойката между тях, основа и гаранция за правилността на критичния подход, е верността към принципите и нормите на Партията, на идеите и идеалите на комунизма.

КРИТИЧНИЯТ ПОДХОД — КРИТЕРИЙ ЗА СТИЛА НА РЪКОВОДСТВО

Двадесет и петият конгрес на КПСС и Единадесетият конгрес на БКП разшириха и задълбочиха изискванията към съдържанието на критичния подход. Постановки като всички страни на дейността на една или друга организация, на един или друг работник да получават обективна оценка, съществуващите недостатъци да се подлагат на всестранен анализ, за да бъдат отстранени, имат принципиално значение за механизма на прилагане на критичния подход. Юлският пленум отново отрече едностранчивия и ограничен подход към анализа на фактите и явленията в колектива, обществото и даде пример за действен критичен подход.

За настъпилите изменения след тези важни партийни събития можем да съдим по разнообразието във формите за конкретно проявление на критичния подход от страна на партийните органи и организации.

Съществена черта на подхода е комплексността при оценяването на фактите и явленията. Тя отрича пасивното регистриране на фактите, утвърждава отношение към тях като краен резултат от сложна система връзки, взаимоотношения, противоречиви тенденции и аспекти на въздействие от страна на субективния фактор. Не „очовечаване" на фактите и явленията и изкуствено пришиване на имена към тях, а обратно — зад всеки факт да се търсят и откриват хора с определено съзнание, поведение, с конкретна отговорност и социална активност. Да се разкриват механизмите, които разгръщат процеса на развитието.

Интерес представлява опитът на градския комитет на Партията в Провадия. При оценяването на такъв важен фактор за изпълнението на плана, какъвто е използването на производствените мощности, се подхожда задълбочено и аналитично. Комплексността на анализа е в открояването приноса на всички органи и организации, от които зависи решаването на проблема, в разкриването на положителното и причи-

Digitized by Google

ните за слабостите, на позицията и връзките на координация и подчинение на звената в хоризонтална и вертикална линия.

Откриват се грешките и недостатъците и техните причини. Смело се бичуват носителите, откроява се ролята на субективния фактор в лицето на ръководния партиен орган. Търсят се причините за незначителните завишения на произведената промишлена продукция от 100 лева производствени фондове. А те са сложни — обективни и субективни. И не се опростяват, а се показват правдиво, точно, защото тези темпове не са в унисон с изискванията на VII петилетка. Вниманието се насочва не към машини, суровини и материали, а към конкретни личности, комунисти, ръководни кадри и органи, с тяхното реално и оценимо отношение към действителността. Най-силно впечатление прави самоанализът. Обективната оценка, която е дело на комитета, служи за основа на правдива самооценка. Вярното познание на действителността е съчетано със самопознание. В това, което критикува, комитетът вижда и своя дял, своите недостатъци, а чрез тях опознава своя стил на ръководство. Главният измерител са постигнатите резултати. Подчертава се недостатъчната перспективност в мисленето на отделни ръководители, подценили важността на проблема, недостатъчният контрол и взискателност от ръководители към изпълнители, критикува се принизената отговорност. Силата на този подход е в това, че изпълнението на производствения план се издига в критерий за самооценка, за самоанализ от субекта, който ръководи и оценява. От анализа се стига до правилни изводи, до синтезирани и ясни насоки, до конкретни действени решения, които по обратен път, енергично задвижват всички звена от сложната система, в това число и градския комитет. Но ценността на примера не е в неговото изолирано разглеждане, а във връзката на този подход с цялостния стил на работа на комитета. И нещо друго: във въздействието на този стил върху качеството и ефективността в работата на ръководените от комитета органи и организации.

Критичният подход изисква нещата да се разглеждат цялостно. Неправилно ще бъде, ако на него се гледа опростено, като критика, която подронва авторитета, понижава самочувствието. Обикновено се казва: „Как ще критикуваме най-добрите". И в доклади на пленуми и събрания се редят примери — само положителни или само отрицателни. А в случая не става въпрос за елементарна, самоцелна критика на недостатъци, а за разкриване на нови, неизползвани възможности, каквито има и при най-добрите. Такъв подход е критерий за зрелост, условие за повишаване на взискателността към всички. При още по-задълбочено вникване в работата и на най-добрите ще се открият пътища, форми и средства за постигане на по-високи резултати. По този начин се спуска бариера пред самодоволството и самоуспокоението, а заедно с това се ускорява движението напред.

Пример за критичен подход в силни, боеспособни колективи е отчетът на бюрото на първичната партийна организация при завода за химическо машиностроене „Ст. Мураданларски".

В него с няколко мисли са откроени успехите в изпълнението на производствените задачи. След това обаче веднага следва обстоен критичен анализ за разкриване на неоползотворените възможности, в който има няколко момента: обша оценка за функционирането на управлението в завода и на допуснатите недостатъци, персонална оценка на ръководителите и на взаимоотношенията между тях. Посочват се звената, в които има нарушения на ленинските принципи за стопанисване. И в цялата комплексна оценка на преден план е главният механизъм — партийната работа, политическото ръководство, осъществявано от ядрото комунисти. Самоанализът разкрива личния принос и персоналните

Digitized by Google

недостатъци на лицата от партийното и от стопанското ръководство. От оценката се вижда, че бюрото е компетентен, енергичен фактор, то решава, контролира, търси отговорност, вмесва се навреме, а при нужда и изисква най-строго. И всичко е подчинено на интересите на колектива и обществото. На такъв критичен подход при обстановка на предсрочно изпълнен план по всички показатели и при надпланова продукция са способни силни организации и партийни ръководства, които в критичния самоанализ виждат метод на собственото си развитие и усъвършенстване.

На 25 конгрес на КПСС Л. И. Брежнев подчерта, че сега не може да бъде ръководен деец този, който сам критично не оценява своята дейност. А това се отнася и за колективните ръководни органи. Критичният самоанализ, самокритиката означават дълбоко вникване в собствените мисли и дела. Нужно е във всяка критична бележка на другите да се открива всичко вярно и конструктивно. Такъв подход разкрива добродетели, които Партията гради в своите кадри и членове. Търсенето на аргументи за оправдание и отхвърляне на критиката, бягството от самооценка и самокритика са признак за сериозни слабости в стила на работа.

И друг въпрос заслужава внимание. При обсъждане на отделни проблеми в партийните комитети и организации доминира информативният подход, констативността. Тази слабост намира масови проявления в случаите, когато се разглежда дейността на комсомолските дружества и организации. На заседания и събрания се внасят информации с обобщен фактически материал, с изводи от организирани проверки, с много констатации — положителни и отрицателни. Отрицателните най-често се формулират така: „Недостатъчно се работи за разгръщане на вътрешносъюзната демокрация", „Все още не е поставено на добра основа планирането", „Решенията не са конкретни и не се контролира изпълнението им", "Необходимо е да се подобри работата с комсомолските кадри" и т. н. Едностранчив, ограничен подход, различен от научното критично и аналитично вникване в същността на явленията. Недостатъците се констатират, без да се анализират всички страни и фактори, които влияят, без да се види техният дял в общата взаимна връзка и причинна зависимост. Липсва понякога оценка през призмата на уставното задължение за партийно ръководство. Забравят се конкретните и научно разработени изисквания в Тезисите на Партията за работа с младежта и Комсомола. А щом няма самоанализ, самокритика, нарушена е комплексността на критичния подход.

Отчитат се слабостите на оценявания обект, а не се анализира стила на ръководство, приносът на ръководени и ръководители за преодоляване на разкритата отрицателна действителност. А когато става въпрос за партийно ръководство на Комсомола, подходът има особено значение поради неповторимата същност и функционална характеристика на младежката политическа организация. Тя е помощникът и резервът на Партията, социалното поле, в което най-ярко се проявява и прилага цялото богатство и талант за партийна работа и ръководство. Защото това, което ще бъде Партията утре, се създава ежедневно, грижливо, бащински, компетентно в комсомолските дружества и организации днес. Отношението към Комсомола е отношение като към база за саморазвитие и самоусъвършенстване. От тази диалектически обоснована зависимост се налага необходимостта от критичен подход, съчетаващ в себе си критичната оценка с критичния самоанализ, контрола със самоконтрола. Такова отношение води до конструктивни изводи и решения, които пораждат движение и обновление.

Често поради липса на конструктивен етап в обсъждането на даден проблем при следваща проверка се преоткриват известни, но неизменени

Digitized by Google

неща. Тогава признаваме, че работата е нискокачествена, защото нашият анализ не е стигнал навреме до същността, до живеца на нещата, не е разкрил действения механизъм за изменението им, за развитието им. А това е вече работа на празен ход...

Ето и друг вариант на подобно отношение, когато самооценката се изчерпва с един израз: „За това носи отговорност и партийният комитет (бюро, секретар)". Резултатите от контрола се показват, критикуват се слабостите, но правото на контрол не се разбира и като задължение за самоконтрол, за практическо изменение на действителността.

На тази страна на критичния подход обърна сериозно внимание и решението на ЦК на КПСС за критиката в Тамбовска област.

След Юлския пленум комитетите обсъдиха дейността си и това задълбочи критичния самоанализ. Оценки за работата приеха заводски и общински партийни комитети, бюра и организации. Оценките и самооценките все повече се утвърждават като постоянно изискване и критерий за стила на работа. На пленуми при обсъждането на въпросите се разглежда дейността на секретари и други партийни и стопански дейци, които отговарят за определения сектор, анализира се техният стил. Това повишава авторитета на комитета. Принципът за периодическа отчетност и контрол възпитава. Юлският пленум отново свързва саморазвитието и самоусъвършенстването в Партията с точното и пълно съобразяване с уставните изисквания.

В заключение на споделените мисли дотук **можем да дефинираме следните обобщения:**

● критичният подход в работата на партийните комитети и организации произтича от същността на Комунистическата партия, от нейната революционно-критична и преобразуваща идеология;

● анализът, самоанализът, оценката и изводите се пречупват през призмата на коренните интереси на работническата класа, на трудещите се, изразени в принципите на Партията и социалистическото общество;

● критичният подход е войнствуващ подход, изискващ воля и готовност за изменение на действителността в посока на комунистическите идеали;

● той е диалектическо единство на анализ и самоанализ, оценка и самооценка, критика и самокритика, контрол и самоконтрол. Правото на партийния орган да оценява е и задължение да се самооценява. Анализът на фактите и явленията се съчетава със самоанализ на собствения принос за тяхното изменение. Правото да се контролира и критикува е задължение за самоконтрол и самокритика;

● конструктивните решения и изводи, резултат от приложения критичен подход, са огледало за ефективността на работата и за стила на ръководство;

● основен критерий за ефективността на критичния подход са практическите резултати – ефективността и качеството на всички обществени дейности.

Digitized by Google

САМОКРИТИКАТА — САМОПОЗНАНИЕ И САМОРАЗВИТИЕ НА ЛИЧНОСТТА

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Кое обуславя нарастващата роля на самокритиката на сегашния етап?

Значението на самокритиката, разглеждана като непрекъснат процес на самонаблюдение и критична оценка, на самопознание и самоуправление, се определя от нарастващата роля на личността в строителството на социалистическото общество. Концентрацията и специализацията на труда, автоматизацията и кибернетизацията разширяват взаимната зависимост в обмяната на идеи, мисли и резултати. Сложните връзки и зависимости усилват ролята на колективния и на личния принос във всенародната борба за висока ефективност и качество на обществения труд.

Личният трудов ефект видоизменя функцията си по отношение на колективния резултат. Сега повече от всякога качеството и ефективността на труда на колектива и на системата като цяло се обуславят много по-чувствително и в друга прогресия — **от качеството и ефективността на индивидуалната работа.** Стратегията на партийния подход за осигуряване на умножаващ, верижен ефект от всяка работа отразява възможностите на базата и на субективния фактор. Новите принципи в социалната политика, утвърдени от XI конгрес и доразвити от Юлския пленум (1976 г.), индивидуализират разпределителните отношения в обществото. Те поставят грижите на обществото към личността в пряка зависимост от качеството и ефективността на нейния труд.

Нарастващата роля на личността се обуславя на следващо място от разширяването и задълбочаването на социалистическата демокрация, на социалистическия начин на живот. Те разкриват пред нея в границите на нормите широк простор за свободен избор на поведение, на самоинициатива и творческа активност. Заедно с това социалистическият демократизъм повишава отговорността на личността пред Партията и обществото. Но ролята на личността не нараства стихийно и автоматично. Като всеки растеж той се обуславя от външни въздействия — влиянието на средата и обществото. Обуславя се и от вътрешния сблъсък на противоположни съждения, мотиви, стремежи и цели.

Този постоянен, остър, вътрешен сблъсък характеризира същността на комуниста, на социалистическата личност, която освен активен строител е и политически боец от предния класов и марксистко-ленински отряд на обществото. Защото социалната роля на комуниста трябва изпреварващо да нараства в сравнение с ролята на социалистическата личност. От комуниста Партията изгражда първообраза на бъдещата личност. Личност, която от своя страна с цялото си поведение ще усилва идейното и организационното въздействие — ръководната роля на Партията в обществото. Комунистът, като част от цялото, получава част от признатия авторитет на Партията. Но въп-

Digitized by Google

росът е как той с мисли, дела и борба като част от цялото ще увеличи авторитета, влиянието и могъществото на Партията, в която членува. Пътят е един — като разкрива и своевременно преодолява противоречията, които изникват между изискванията към него и способността да се преустройва и с дела да ги претворява. Юлският пленум на Централния комитет на Партията показа как началните и назначителните различия между субективния фактор, с оглед на който се програмират целите и задачите на развитието, и реалните възможности на материално-техническата база могат да прераснат в противоречия, ако не се предприемат бързи и ефективни мерки. Той посочи противоречията между обективните възможности на базата и способността на кадрите, на комунистите с организирани и енергични действия да ги превърнат в действителност.

Изграждането на комуниста е процес на борба за преодоляване на различия и несъответствия, които могат да прераснат в противоречия в начина на мислене и начина на действие, в стила и подхода на работата, в духовната структура на личността, в начина, по който осъществява разнообразните социални роли в обществото. Противоречия между способността на съзнанието да опознава действителността извън нея и способността да опознава себе си, да се развива и като самосъзнание.

В противоречията се преплитат многообразните сили на развитието, които в определен момент дават преднина на едни страни и моменти, а задържат разгръщането на други. От началните, незначителни различия между тези страни и моменти възникват противоречия, които се решават чрез борба, с нейните методи: външен и вътрешен контрол, критика и самокритика, оценка и самооценка, управление и самоуправление...

САМОКРИТИКАТА — МЕТОД ЗА САМОПОЗНАНИЕ

В. И. Ленин подчертаваше, че един от най-важните и най-верните критерии за политическа зрелост на една партия и на нейните деци е отношението към собствените грешки. За това той настояваше открито да се признава всяка грешка, да се разкриват нейните причини, да се анализира обстановката, при която е породена, внимателно да се определят средствата, с които ще бъде поправена. Тези основни изисквания са признаците, по които може да се определи доколко една партия и нейните членове са политически зрели и способни на революционни дела.

Същевременно В. И. Ленин учеше Партията на конкретен подход към различните грешки. Защото, както сочеше той, едно нещо са грешки, породени от трудности в политическото ръководство, от допуснат едностранен анализ на класовите сили и взаимоотношения, от недостатъчен теоретически и политически опит на кадрите, и съвсем друго са грешките, плод на субективизъм и волунтаризъм, плод на явно отстъпление от класово-партийните позиции, на високомерие и собствено невежество. Към втория вид грешки нито Партията, нито комунистите могат да бъдат снизходителни и примирими. Единадесетият конгрес на Партията отново дефинира самокритиката като критерий за политическа зрелост на комуниста, защото самокритиката изпълва целия процес, в който се формира самосъзнанието на комуниста. Ако съзнанието е познание на действителността, на законите, по които се развива, на принципите и нормите на партийния живот и ръководство, на средата, в която комунистът се осъществява като политически ръководител, организатор и възпитател на масите, то самосъзнанието е познание на своето вътрешно отношение и към политиката, и към решенията, и към собственото си поведение. Двата процеса, формиращи съзнанието и са-

Digitized by Google

мосъзнанието, протичат едновременно, взаимно се преплитат, допълват и взаимодействуват. Колкото един комунист по-дълбоко вниква и опознава действителността, която с личното си поведение, с мисли и дела преобразява съобразно предписанията на Партията, толкова по-дълбоко и вярно той опознава себе си, своите мисли, чувства и постъпки. Защото теорията на марксизма-ленинизма, Програмата на Партията, принципите, идеите и идеалите от външно въздействие върху неговото поведение се превръщат във вътрешни принципи и правила на мислене и действия, стават критерии за самооценка и самоконтрол. И обратно, развитото самосъзнание, вътрешното познание усилва и активните форми за проявление на съзнателната практическа дейност, разгръща самоинициативата, подтиква за политическо действие без външна директива, без волевия натиск на решения и поръчения, превръща вътрешната готовност за бърза политическа реакция към събитията в политическа, организаторска и възпитателна работа с хората.

Самопознанието е основа и вътрешен подбудител за саморазвитието на комуниста. То протича през няколко основни форми:

— Самонаблюдение на собственото поведение, на личните психически процеси и състояния от гледна точка на изискванията на принципите и нормите на партийния Устав и морал.

— Самоанализ и оценка на политическото отношение, което поведението външно обективира. Оценката е вътрешно осъзнато отношение към взаимоотношенията на личността с хората в процеса на труда и бита.

САМОКРИТИКАТА — МЕТОД ЗА САМОУПРАВЛЕНИЕ

Самонаблюдението, анализът, самооценката осъществяват условно две функции в самоуправлението на политическото и нравственото поведение. **Познавателна функция** — комунистът опознава себе си, като сравнява своето поведение и резултатите от него с доминиращото поведение в колектива, с изискванията на Устава, на партийните решения и поръчения. В този процес той се раздвоява в субект на познанието и в обект на самопознанието. Сравнението приключва избирателно: с одобрение или отрицание на мотивите и постъпките, които според субективната преценка съвпадат или се отклоняват от изискванията на партийните принципи и норми. Без утвърждаване и отрицание, без критични оценки няма борба, няма сблъсъци, няма вътрешна енергия, движение, саморазвитие.

Ако критиката съдържа открита позиция към другите, адресирано отношение към хората, фактите и явленията, изградено на вярно или невярно познание за тях, самокритиката — обратно, изразява познание за себе си, което отразява индивидуално неповторимото и безконечното в сблъсъка на противоположните страни и същностни черти на личността. Между самооценката, самокритиката и самопознанието няма граници и очертани преходи. Защото самокритиката е вярна или невярна самооценка, а всяка самооценка е познание за себе си, осъзната собствена истина. Целият въпрос сега е да предадем на това субективно познание обективно съдържание, вярна ориентация, активна преобразуваща роля.

Втората функция се изразява в **самоуправлението**, основано на самопознанието, което коригира отклоненията от изискванията на авангардната роля. Самокритиката, като момент на осъзнато отрицание, освобождава волевата енергия, подтискана досега, за реорганизация на личността. Главният обект на самоуправлението, както сочи В. Г. Афанасиев, са потребностите[1]. Без самоконтрола за развитието на потреб-

[1] Научное управление обществом, выпуск 10, М., 1976, с. 257—265.

Digitized by Google

ностите социалистическата личност се превръща в роб на външните обстоятелства. Обществената, класовата и партийната среда пораждат у комунистите общи и специфични социални и политически потребности, които те осъзнават под формата на политически интереси, стремежи и цели. Те формират тяхното съзнание, мотивират активната им политическа, организаторска и възпитателна дейност, с която влияят и изменят както себе си, така и средата. Изменената среда поражда у тях нови потребности. Цикълът на процеса се затваря и многократно повтаря. В историческия кръговрат личността участвува и като обект, и като субект, способна да го ускори, като формира и развива прогресивните потребности и като ограничава или подтиска негативните. Без критичен анализ и самоуправление на потребностите, съчетани с настойчиво възпитание и самовъзпитание, няма хармонично развитие и самоусъвършенствуване на комуниста като образец на личността от утрешния ден. Ето защо вярната оценка и самооценка на потребностите и интересите и на способите, с които комунистите ги развиват и удовлетворяват, е съществен и необходим момент в цялостната работа за усъвършенствуване на Партията в качествено отношение. Защото, като се развива под глобалното въздействие на социалистическия строй и на партийната среда, комунистът е същевременно първостроител на социалистическия начин на живот. Със своето отношение и поведение той пренася в обществото онези качества и потребности, които предварително и изпреварващо по отношение на другите формира у себе си. И тази изпреварваща функция на неговото поведение реализира част от общото изискване за развитието на партийната организация като политическо ядро и първообраз на колектива. Следователно въпросът за самоуправлението на поведението далеч не е частен въпрос.

МЕХАНИЗМИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА САМОКРИТИКАТА У ЛИЧНОСТТА

Самокритиката като критична оценка на собственото политическо поведение, е зависима от действието на система механизми, които я разгръщат или я потискат. Ще се спрем на някои от тях с положително въздействие.

Първият механизъм от тази система са **критичността и взискателността на партийния колектив** върху нравственото и политическото поведение на всеки свой член. Колективната оценка, нейният обективен и принципиален характер, колективният контрол на комунистите и др. са импулс и критерий за самооценката, самокритиката, вътрешната взискателност. Това положение е известно. Но то изисква сега: да превърнем общественото мнение на партийния колектив — критиката отвън, в ефективен и постоянно действуващ механизъм за самооценка и самокритика на личността отвътре. Досегашната практика потвърждава ефекта от диалектическото съчетаване на вътрешната самооценка с външната колективна оценка, но при следните условия: оценката на общественото мнение да е принципиална, комплексна, обективна, дружелюбна, конструктивна; да изразява обективното отношение за поведението на комуниста и да прераства в **оценка на личната самооценка;** да не се шаблонизира, а да осъществява предварително определени цели, които не се изчерпват с влиянието върху отделната личност. Предмет на колективна оценка и критична самооценка могат да бъдат важни за момента или за организацията отделни страни и явления. Но крайният резултат от приложението на механизма за оценяването в определен период от време да стане комплексното въздействие и изменение на всички комунисти. Това означава чрез единичните оценки преднамерено и целенасочено да се въздействува за изграждането на цялостния политически портрет на организацията. Да не се абсолютизират формите и методите, комунистите да не се подвеждат под ед-

Digitized by Google

накъв знаменател, под една и съща схема за оценяване. Механизмът да се използва като средство за движение и изменение на всички страни от живота и развитието на колектива. Критичната и аналитичната оценка възпитава самокритична и аналитична самооценка. Тя съдържа неизползвани педагогически резерви за всестранно влияние върху партийния колектив, а чрез него и на трудовия колектив.

На този фон изпъкват неефективните резултати от фрагментарната критика, критика на отделни признаци и факти, откъснати от цялостното поведение на отделната личност, критика заради критиката, която едностранчиво разкрива същността, не предизвиква съответна самокритика, а обратно — в много случаи поражда скрити или явни конфликти между частта и цялото.

Вторият механизъм от системата е **самокритичният анализ** на партийните събрания, заседания и дискусиите в тях. И досега някои партийни бюра и комитети адресират критиката в анализите и оценките на действителността извън тях. Това е уставно право. Чрез него се осъществява партийното ръководство. Но опитът показва, че ответна реакция на самокритика предизвиква такъв анализ от ръководните органи, който е същевременно и критичен самоанализ на собствената дейност. Юлският пленум (1976 г.) постави ударението на сблъсъка в себе си, на самокритиката, на самообновяването, които дават морално право за критика на другите извън нас, за пренасяне на вътрешния във външен сблъсък. Самият пленум е образец за породена и осъществена идея. И в това се заключава една от неговите отличителни черти. Постановката за проблемно-функционалния подход в анализа на годишните събрания продължи подхода на Юлския пленум и даде сериозен обрат в развитието на критиката и самокритиката. Много партийни бюра присъствуваха в годишните отчети и като субекти на критиката към комунистите от организацията, и като равнозначни обекти на дълбока самокритика. С това се ускорява процесът на преустройство. Критиката се съчетава със самокритика. А това е вече сериозен признак за нарастващия възпитателен ефект на колективните форми на живот, които издигат личната и колективната отговорност на нова степен. Ускоряват процеса на саморазвитието, а заедно с тях увеличават боеспособността на организацията като цяло.

Третият механизъм в тази система е начинът на използване **формите на отчетността** при изпълнението на партийните решения и поръчения. Пред партийните органи и организации се отчитат бюра, стопански кадри, комунисти. Тезисите за развитието на Партията и обществените организации, като акцентоват върху необходимостта от съчетаване на проверката на място с отчета пред партийните комитети, изискват обективността и комплексността в оценката на работата, резултатите и стила диалектически да се свързват с критичната оценка и самооценка на кадрите. Но за масата комунисти възпитателно въздействие за разгръщане на самооценката и самокритиката принадлежи на личния отчет пред партийните събрания и заседания за изпълнението на отделни решения и поръчения. Ако функционира като система с превантивно действие, отчетът на отделния комунист по отделен въпрос ще предизвика индиректно съответен самоанализ и самокритика с изводи у всички членове. Сега в практиката на събранията доминира отчетът на бюрата за изпълнението на взетите решения. Без да се отрича и омаловажава значението на колективния отчет, следва по-смело да се разширява и усилва неговата ефективност с индивидуалния самоотчет на всеки комунист по текущите решения. Подотчетността на всеки пред всички разгръща самоконтрола и самокритиката, а това е условие и предпоставка за ефективна самоорганизация на всички. Заедно с личната и колективната отчетност расте критичността и взискателността на всеки към себе си и към всички.

Digitized by Google

Четвъртият механизъм от системата за развитие на самокритиката са формите и методите за повишаване на **идеологическата и образователната подготовка** на комунистите. Практиката показва, че различното съотношение между емоционално-критичното и рационално-критичното съдържание в оценката, в критиката и самокритиката се обуславя не само от социално-демографските и класови различия у комунистите, но и от степента на тяхното мирогледно и културно изграждане. Идеологията и науката въоръжават комунистите с познания за действителността, издигат тяхното политическо съзнание, степента на тяхното усвояване се превръща в критерий за вярна оценка и самооценка. Високото съзнание като познание на действителността е основа и условие за развитие на самосъзнанието — на вярното самопознаване, на самооценката и самокритиката. Издържаното политическо поведение все повече ще се определя в бъдеще от идеологическата подготовка и от културата на кадрите и комунистите. Който не познава закономерностите на развитието, обективната необходимост, той не е в състояние да действува свободно, да подчинява своето поведение на необходимостта да избира варианти за научно действие, правилно да оценява и контролира постъпките, да бъде максимално ценен за делото на Партията. Знанията, познатата необходимост са основа, върху която външните изисквания към личността прерастват в осъзнат вътрешен дълг и потребност. Същевременно идеите и знанията са критерий за правилното политическо поведение към задачите, критерий за критично самопознание на себе си. Високата теоретическа и политическа подготовка, културата и квалификацията компенсират минусите в мярата между емоционалното и рационалното в критиката и особено в самокритиката, в самооценката на собственото отношение към партийните задачи и към уставните задължения. Те са могъщ механизъм за изграждане на делова, компетентна, взискателна и непримирима политическа личност, способна да превръща предначертанията на Партията в реални дела.

Петият механизъм се заключава в целенасоченото **възпитателно въздействие** на всички форми и средства на партийния живот, съчетани с постоянното самовъзпитание на личността.

Целта на споделените дотук разсъждение е да подчертае нарастващото значение на самокритиката като метод за самопознание. Заедно с това да привлече вниманието на партийните бюра и комитети към онези средства и форми, които при конкретните условия ще усилят ефективността на всички механизми за разгръщане на самокритиката, на ленинския метод за саморазвитието на комунистите.

ОПИТ С ПОЛОЖИТЕЛЕН ЗНАК

ЦВЕТАНКА КАНЕВА
ГЕОРГИ СИРАКОВ

Критиката и самокритиката е израз и критерий за висока политическа зрелост, идейна убеденост и делова активност на комунистите. Чрез нея отделният комунист проявява своето рационално и емоционално отношение към действителността, към проблемите на обществото и на колектива, подчертава своята политическа позиция, нравствена оценка и самооценка към проблемите и хората. Като основен ленински метод за работа, ръководство и възпитание критиката и самокритиката пронизват живота и дейността на партийните организации от Варненски окръг, особено след Юлския пленум на Централния комитет. Към това са насочени поредицата от инициативи, организирани от партийните комитети и организации.

Преди години колективите на заводите „Елпром“ и „Дружба“ бяха остро и спра-

Digitized by Google

ведливо критикувани за качеството на продукцията, предназначена за вътрешния и външния пазар. Критиката на ръководните органи и на обществеността веднага прерасна в творческа, делова самокритика в партийни организации, участъци и цехове. Организаторската и политическата работа на комитетите и организациите помогна на всеки член от колективите да възприеме критиката, да осъзнае личната си отговорност. Разгърна се взаимна взискателност и нетърпимост към слабостите. След този процес на оценка и самооценка предприятията се стабилизираха, преодоляха нарушеното равновесие между обществените и колективните интреси и осигуряват производство на висококачествена продукция. Част от техните изделия изскочиха и над средното световно равнище.

Сега в градската партийна организация — Вълчи дол се води разговор на тема: „Партиен стил на работа и ръководство", който ще завърши с научно-практическа конференция. Един от главните проблеми, по които широко се разисква, е за критиката и самокритиката.

Особено полезна за актива се оказа теоретико-практическата конференция в ТК „Балкантурист" — Златни пясъци, за „Критиката и самокритиката в партийната дейност и ръководство". Конференцията премина в три етапа.

Първият етап се заключава в предварителната подготовка: планиране, инструктаж, широка разяснителна работа сред актива — секретарите и партийните отговорници. Кабинетът разработи тезиси и библиография на литературата. Започна подготовката на изложба. С помощта на специалисти и на Междуокръжната партийна школа се проведе социологическо проучване.

Вторият етап ознаменува истинската работа в целия организационно-политически процес. Той обхвана разговора по партийните групи с анализ на критиката и самокритиката и завърши с партийни събрания на организациите. Работни групи, оглавявани от секретарите, разработиха докладите.

Главното, което характеризира тези събрания, е откровеният тон и вътрешната нагласа на комунистите свободно и смело да изразяват своето мнение, да предлагат и да изискват от бюрата отчет и отговорност. В изследването 50 на сто от комунистите подчертават положителните тенденции в разгръщането на критиката. Изтъква се, че се критикуват слабостите и техните носители в присъствието на административните ръководители, че не са последвали неприятности след упражнена критика. Не малко от тях съобщават, че след като са критикували своите ръководители, към тях сега се отнасят с по-голямо уважение. Обобщените статистически данни при внимателен анализ разкриват определени страни и явления с положителен или отрицателен знак и предизвикват размишления.

В хода на разговора комунистите споделиха свои виждания и направиха предложения за по-нататъшното разгръщане на критиката и самокритиката. Препоръките могат да се обединят в няколко групи:

По съдържанието на критиката — да бъде конкретна, справедлива и откровена.

По насочеността — да бъде лична и комплексна, да отразява цялостно личността.

По ефективността — не само да сигнализира и информира за слабостите, а да посочва пътя за отстраняването им, да е градивна, конструктивна, да помага за подобряване на работата.

По стила на работата — да се завеждат на отчет критичните бележки, повдигнатите въпроси и направените предложения. Комитетите и бюрата да контролират тяхната практическа реализация и на всяко събрание и заседание да отчитат работата и резултатите.

Третият, заключителният етап обобщи резултатите от извършената дейност и приключи процеса с теоретико-практическа конференция. Колективният форум подложи на политически зряла, взискателна преценка всички фактори, които обуславят разгръщането на критиката и самокритиката в общокомплексната партийна организация и прие направления от мерки за преодоляване на съществуващите слабости. За постигането на крайния теоретически и практически резултат допринесе и подборът на проблематиката.

В докладите, съдокладите и разисквания-та бе разкрита нарастващата роля на критиката в етапа на развитото социалистическо общество и мястото на партийните и масовите организации, на средствата за масова информация в този многостранен процес.

Общият проблем бе осветлен многостранно. Очерта се ролята на стопанския ръководител за разгръщане на критиката и самокритиката; развитието на вътрешнопартийната демокрация; критиката в малкия колектив; фактори за разгръщане на критиката и самокритиката и др. Направена бе равносметка за резултатите от усилването на критичния подход чрез издигане равнището на партийното събрание и повишаване активността на комунистите. Осветлени бяха социално-психологическите особености на малкия колектив, които съдействуват или противодействуват за развитие на критиката и самокритиката в тези колективи.

В центъра на целия комплекс от проблеми легна задачата за изтигане отговорността и ролята на партийните организации в развитието на критиката и самокритиката като главен метод за отстраняване на слабостите и недостатъците в ръководството на всички социални процеси. Разкрити бяха факторите, които съдействуват за разгръщането на критиката и самокритиката и механизмите за тяхното пълно използване.

Главни фактори в тази област са пълното приложение на принципите за колективността и вътрешнопартийната демокрация.

Усилията да поставим в пряка връзка

Digitized by Google

и зависимост колективността на ръководство, развитието на вътрешнопартийната демокрация, инициативата и активността на комунистите с развитието на критиката и самокритиката дават положителни резултати и повишават ръководната роля на общокомплексната партийна организация. В нея се обсъждат и решават основните въпроси на вътрешнопартийния живот, на идеологическата работа и стопанската дейност. Колективното обсъждане в условия на демокрация, критика и самокритика дава правилното решение. В партийната организация се отделя сега много повече внимание на мненията, предложенията, критичните бележки и жалбите на комунистите. Под особена грижа са поставени критичните мнения и препоръки на комунистите, изразени по въпросите на Юлския пленум и на годишните отчетно-изборни събрания. Изградена е система на работа по тях. Тя включва обобщаване на критичните бележки и предложенията, определяне на изпълнителите, сроковете за внедряване и контрол по тяхното реализиране.

Разговорът в организацията разкри много слабости, които задържат развитието на критиката и самокритиката, като безразличие към слабостите, допуснати от страна на отделни комунисти; бавна реакция към критиката на недостатъците в работата; не винаги се отчита какво се вършили в отговор на отправена критика. Тези слабости се отразяват върху самокритиката на комунистите. Каквато е критиката и реакцията спрямо нея, такава е самокритиката и самоизменението на хората.

Сега усилията на партийната организация са насочени към разработване и внедряване на единна система за проучване, обобщаване и решаване на критичните бележки и предложения на комунистите и колектива. Чрез нея се изгражда стройна организация и единодействие на всички социални субекти под ръководството на партийния комитет за своевременното решаване на въпросите. Системата регулира бързото изучаване и реагиране на политическата обстановка в комплекса и води до усъвършенстване на партийното ръководство. Своевременният отклик на критичните бележки на комунистите повишава тяхната отговорност, активност, самоинициатива и самокритика.

Нов момент в партийната работа е, че се вземат на отчет и самокритичните оценки и изводи на комунистите, изразени на събрания и заседания. Периодичният отчет за тяхното реализиране ще съдействува за по-нататъшното повишаване на личната отговорност и дисциплината.

Проведената инициатива за разгръщане на критиката и самокритиката е нова стъпка в утвърждаването на партийната организация в комплекса като боево политическо ядро и първообраз на колектива.

ХОРА, НАВИЦИ И СТИЛ

ПЕТКО РУСЕВ

Днес ще разсъждаваме за **самокритиката и ефекта** от нея. Защото, ако приемем, че ефективността е процес, в който тя не само се повтаря, но и непрестанно натрупва, то самоанализът и самоконтролът безспорно имат изключително голямо значение.

1

В сложната верига от взаимозависими дейности **личната отговорност** в много отношения е решаваща. Особено сега, когато концентрацията и специализацията в производството добиват такива размери; особено сега, когато за управлението на икономиката се изграждат по-съвършени структури. Да посочим само промишлените и аграрните комплекси. Като имаме предвид новите реалности, самокритиката и по съдържание, и по обхват сериозно се изменя. В съвременната обстановка **тя вече излиза много по-широко извън рамките на отделното предприятие или стопанство. Тя съдържа в себе си работата, която непосредствено ти е поръчана, и същевременно съдържа и отговорността за правилното функциониране на цялата система, на целия комплекс.** Елементи на тези процеси е имало и преди, но мащабите и целите бяха по-малки, нямаха тия размери, не бяха така сложни.

Digitized by Google

Кои са двете опасности, с които се срещаме?

Първата — задоволяваш се да самооценяваш стила си **само** в ръководството на отделното предприятие, стопанство, цех или бригада. Това е то, казано най-свободно, ведомственото мислене. Важного е под твоята стряха всичко да е наред, а за останалото пет пари не даваш. При такъв подход самокритичното начало придобива ограничен характер, а ефектът от него е местен. Самокритиката не позволява ефектът да се умножава в цялата система. Разбира се, за тая цел е необходима по-голяма компетентност, партийност и култура, за да не се губят пред погледа стратегическите задачи, зад дървото да не чезне гората.

Втората — унесен в голямото, не виждаш малкото, отделното. Др. Тодор Живков неведнъж е подчертавал, че извършването на концентрацията и специализацията не означава стихийно отказване от отделни производства. На обществото са нужни и натурални показатели. В своето слово пред Шестнадесетия конгрес на съветските професионални съюзи Л. И. Брежнев изрично предупреждава, че не е обосновано прибързаното разтурване на ферми в някои колхози в името на концентрацията. Новото качество е плод на количествените натрупвания, в които неминуемо има преходи, междинни състояния и пр. **Самокритиката на съвременния ръководител от социалистически образец е способна да изменя положението, когато е изпълнена и с тия елементи,** когато се замисля над тях.

В партийната дейност например може ли самокритиката да е на висота, ако не обобщава дали идеологическите и организационните форми и средства способствуват да се издига активността и съзнателността на комунистите и на масите при изпълнението на задачите? Ако нейна сърцевина не е **политическият подход** към явленията и процесите? Може ли отговорникът на партийната група да самооценява своята работа, ако тая самооценка не е свързана с грижата за издигане самодейността и боеспособността на първичната партийна организация.

Както виждаме, към самокритиката се предявяват по-големи изисквания, които произтичат не само от сложността на целите, но и от необходимостта непрестанно да расте ръководната роля на Партията.

Следователно **самокритичният анализ като средство за растежа на ефективността от всяка работа трябва да съдържа в органическо единство частното и общото.**

2

Но нещата не свършват само с обхвата на самокритиката. Нейна сърцевина е самоанализът за **качеството** на извършеното.

В икономиката има качествени показатели. Самокритичното им осмисляне е извор на саморазвитие. Ако качеството осигурява ефективността, то самоанализът трябва да отговори нарушена ли е или не и в каква степен връзката между отделните показатели. Без този отговор самокритика няма.

В политическата сфера критерии за качеството и ефективността на работата са идеологическото и организационното израстване на комунистите и трудещите се, тяхната активност и сплотеност около партийната политика. Ръководно начало играят ленинските принципи и норми на партиен и обществен живот. Тогава самокритика в партийните кадри не може да има, ако тя не отговори именно на този въпрос — ефикасни ли са формите и средствата на идеологическата и организационната работа, за да разгърнат активността на масите, за да се извисява примерът на комунистите и т. н. Самоанализът има ли класов характер и обслужва ли класовата линия на Партията. А това означава да изясниш разбрал ли си партийните принципи и как ги прилагаш.

Digitized by Google

Ето този въпрос е централен за партийния работник. И не само за него.

Но за да настъпи едно явление, за да се появят дадени резултати, действуват много фактори и причините не са малко. Ленинският стил съществува там, където и когато сред множеството фактори и причини **намериш и определиш своя дял, своя принос, своята отговорност.** При този начин на мислене и поведение спокойно може да се говори за **осъзната отговорност,** че действуваш по осъзнат дълг, че си на равнището на субективния фактор.

И в това отношение са възможни няколко отклонения.

Навикът да търсиш вината главно у другите. Особено ако и те имат недостатъци. Хванеш се за тях и забравяш себе си, своята отговорност. Типично политическо умопомрачение, което е буйство на субективизма и отнема, унищожава живеца на самокритиката. Няма нищо по-страшно от обстоятелството зад слабостите на другите да крием своите, да се оневиняваш. Какво се получава на практика? Вместо да видиш кривините и да ги оправиш, тъпчеш на едно и също място, а работата не върви. „Критиката" изяжда самокритиката. Напредъкът не се вижда, ефектът от твоята дейност бледнее.

Говорим за ролята на личността. Правилно! Говорим за субективния фактор. Правилно! Но когато те живеят само в „сляпата седмица" и не са кадърни два грама грешки да си отчетат, как да вървим към реализацията на целите? Никак не бива да се учудваме — такива хора загниват, изостават, схематизмът и самовлюбването, подсилено от болното честолюбие и дребнавата неудовлетвореност, се превръщат в техни гробокопачи.

Разбира се, Партията е помагала, помага и ще помага. Но ако ти сам не си подадеш честна ръка, и бог не може да те спаси. Колективността е и лична отговорност за поръчаното дело.

Още по-опасно е леко да приемаш критиката. Да добиеш професионалния навик — „Признавам се за виновен, другари...". После караш, както си знаеш. Посипеш с малко пепел, а загниването продължава.

Самокритиката е задълбочен идеологически процес, в който идейната закалка трябва да намери подкрепа в компетентността, в организационната култура, в комунистическите добродетели. Самокритиката е мъка, вътрешно изживяване, където правилното и неправилното си дават среща, сблъскват се. Самокритиката е смелост — да осъдиш честно себе си, без да се обезличиш, без да се унижиш, без да създаваш драми. Да издигнеш авторитета и достойнството си, уважението на хората към тебе. А това означава открито, искрено да пристъпиш към истината без увъртвания, без уговорки! Ефектът от такъв подход е голям — лекуваш себе си, увеличаваш авторитета на Партията, възпитаваш творци на социалистическия начин на живот.

3

Да се научим да уважаваме самокритичните хора! Този проблем има изключително голямо значение в борбата за формиране на трудовия колектив. Това особено се отнася за партийните организации, за всички ръководства. Няма човек без грешки, но **неговото отношение към тях, реалните постъпки** за поправянето им са най-вернинят измерител. Какво би се получило, ако дадена личност честно се самокритикува, у нея не спада грижата с дела да доказва своето отношение и не получи помощ от партийната организация, от ръководството, от другарите си? Самокритиката е възможно да се превърне в начало на вътрешни смущения, в разочарование у дейците. Щом проповядваме, че в колектива трябва да има другарство, взаимопомощ и сътрудничество, да благоволим да го превърнем в **наше естествено**

Digitized by Google

състояние. Именно тук комунистите са длъжни да бъдат пример, образец не само на самоконтрол, но и на борци за здрава атмосфера, на другарство и взаимопомощ към честните люде. Личността си е личност, но без партийната закрила тя не би се развивала, не би се формирала така, както иска времето. Без всестранните грижи на партийните ръководства и организации за уважение и почит към самокритичните хора. трудно би могло да говорим за ведра обстановка.

4

Никой не би отрекъл един факт, който се среща в доклади пред конференции или пленуми — самокритичният анализ на ръководния орган някъде заема малко място или има формален характер.

Никой не би отрекъл и друг факт, който също ще видите, след като направите проверка как протичат заседания на партийни комитети, на окръжни съвети и пр. — самооценката също не е на преден план, така както заслужава. И така стигаме до друг голям проблем — за **колективната самокритика.**

Партията упражнява ръководната си роля чрез цяла система от местни партийни органи и организации. Наред с другите качества, които те трябва да притежават, решаващо значение придобива и **собственият им самоанализ и самооценка** за своя стил на ръководство.

Ето сп. „Партиен живот" и в. „Антени" критикуваха нарушения на партийния устав и законите на техникума „Н. Горчев" в район „В. Коларов" — София. Същността на критиката беше: а) Осъденият директор не беше изключен от Партията; б) След утвърждаването на присъдата директорът си стои три месеца на работа и уволнява прокурорски свидетели. Пред очите на партийната организация, пред погледа на районния комитет!?! Вместо да се види тая същина на критика, започнаха да търчат делегации, да звънят телефони, да се позовават на партийната демокрация, да молят да се спре публицистичното предаване на телевизията и пр. Няма да споменаваме за отговорността на Министерството на транспорта, което уреждаше и роднински проблеми. Не крием, че някои от уволнените също са виновни. Не искаме да се ровим кой стои зад тия отрицателни прояви, кой и защо търпя над три месеца осъдения директор, за да уволнява?!? Мисълта е друга — беше ли на висота колективният орган — районният комитет на Партията, за да си направи **самооценка на стила** по ръководството на училищата. А това беше добър повод...

Още на времето в нашето село говореха: една мома тичат ли много да я сватосват, то непременно има нещо нередно. Та и в случая „сватосванията" по наше мнение успяха да прикрият истината.

Самокритиката в колективния орган следва да се разглежда като един от главните моменти в неговата дейност. Тя ще помогне да се повишава неговата роля като субективен фактор, като орган на политическо ръководство. На базата на анализа на информацията, на успехите и неуспехите системно, ритмично да се въведе ред, при който да се дава и оценка какъв е приносът на бюрото, на отделите, на апарата за постигането на целите, за нерешените задачи и пр. Не само да **посочваме** вината на директори, на партийни организации и в. ч., но същевременно да отреждаме мястото и за своята колективна отговорност. Ако не се подхожда така, създават се условия за ограниченост и едностранчивост в партийната работа, не се позволява комплексно да се анализира дейността на факторите и също така да се набелязват комплексни мероприятия.

Работите са много прости. Ако даден партиен комитет действи-

Digitized by Google

телно вярно отчита състоянието на нещата, правилно и смело взема мерки да помогне на стопанските ръководства, на партийните организации и т. н., постижения безспорно ще има. Но ако едновременно не набележи средства за изправяне на собствената си работа, за подреждане на собствения си дом, резултатите ще бъдат по-малки, ефектът няма да се увеличава. Даже при такъв стил можем да стигнем до твърде парадоксалното положение — да имаме повтаряемост на отрицателен ефект.

Има от кого да се учим — Централният комитет ни дава примера, насоката. Юлският пленум е събитие с историческо значение, защото ни показа как трябва да анализираме и самоанализираме положението, как да очертаваме и повишаваме ролята на субективния фактор. Задачата да превърнем стила на Централния комитет в стил на всеки партиен комитет, организация или деец е постоянна и съдържа в себе си стимула за постоянния растеж на ефективността по целия фронт на социалистическото строителство.

Колективната самокритика има и друга страна — тя създава най-добри условия да се вижда и отчита **личната отговорност.** Да се разграничават функциите, да се оценява качеството на работата на всеки член на комитета, на секретарите, на завеждащите отдели и т. н., да се види какво допринасят те за разрешаването на въпросите. Да не се позволява някой да живее на чужд гръб, да се крие зад усилията на колектива.

Казват: не е ли правилно в годината веднъж-дваж да провеждаме заседания, за да си правим самокритика, самооценка? Няма нищо лошо. От задълбочена самокритика никой не е изгубил. Но по-важното е този маниер да се внедрява при разглеждането на всеки въпрос. Да се оценява приносът на всеки член на бюрото или комитета. **Да се оценява неговото отношение — способен ли е той да види своето място, да си отчита грешките, да приема трезво другарската критика.** Ето кое е същественото. Тогава вече самокритичният стил на колективния орган ще помага резултатността от неговата работа непременно да се увеличава по-бързо; тогава вече колективността ще бъде и път към израстването на кадрите — делови, компетентни, критични и самокритични. Няма да се позволява безличието да съществува.

5

Проверката като средство за развитието на самокритиката! Проверката ни дава информация. Сега е актуално тя по пътя на обратната връзка да ни въоръжава с данни дали са използвани ония форми и методи, годни при най-малко изразходване на време и сили да получим най-голям ефект. Без това проверката днес не може да бъде плодоносна.

Но проверката се извършва от горе или от долу. Ще говорим преди всичко за първата. Проверяваме факти, събития, хора, стила им. Добре! Но като представители на съответния партиен или държавен орган нямаме право да изключваме себе си при извършването на контрола. Нямаме право! **Предмет на проверката е и нашият стил!** Самият този факт е решителна стъпка към самокритиката. Защото да вникваш и проверяваш собствената си дейност, да изживяваш радостите и тъгите й е голямо нещо.

Най-важното обаче настъпва след като данните от проверката бъдат на масата.

Тогава вече са наложителни цялостни изводи, който да обхваната обобщаването на положителните черти на стила у ръководители и у

Digitized by Google

ръководени, да се утвърждават те; нужни са и комплексни мерки за отстраняването на слабостите и у ръководните органи, и у ръководените. Ето по тоя път проверката става действително школа за критично и самокритично отношение към фактите и процесите.

* * *

Самокритиката дава ефект, ако след нея остане дълбока бразда. Да се помни, да изменя нещата. Но това отговорно дело не е едноактна пиеса. То е сложен процес, в който според конкретните условия едни или други страни излизат на по-предни позиции. Опитахме се да се спрем на някои от тези позиции по широкия фронт на самокритиката.

ИСТОРИЯ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

ТАЛАНТЛИВ СТРОИТЕЛ НА ПАРТИЯТА

ВАСИЛ СУБАШКИ

Тази година се навършват 60 години от смъртта на Гаврил Георгиев. По думите на Димитър Благоев той е *„един от първите и най-умните застрелчици в редовете на Работническата социалдемократическа партия... ум с големи аналитически и диалектически способности"*.

Гаврил Георгиев изживява живота си като честен и предан войник на Партията. Има възможност да заеме висш чиновнически пост, но не попада в плен на такава съблазън. Бичът на материалните несгоди го шиба безмилостно. В писмо до Г. Бакалов той изповядва „орисията" си: ..... материалните несгоди... не би ме тревожели, ако не бяха свързани и морално с горчиви за мене изпитания..."[1] Колкото и парадоксално да изглежда, то истина е, че и днес личният живот на Г. Георгиев стои почти в неизвестност. Него ние знаем главно като талантлив публицист и виден строител на Партията. Съвременниците и съратниците му разказват, че той никога не е говорил за своя личен живот.

Гаврил Георгиев Божилов е роден през 1870 г. Към социалистическите идеи той се ориентира още в ученическите си години. „Гаврил — споделя Д. Благоев — никога не обичаше да разправя за себе си. Но като съдя по това, че той още през 1892 г. изказваше много здрави социалистически възгледи, заключавам, че той още ученик от горните класове е бил социалист."[2]

На Третия конгрес на Партията (юли 1893 г.) Г. Георгиев е избран за член на Общия съвет на БСДП. Дейно се включва в редактирането на партийните вестници „Работник" и „Социалист". През лятото на 1898 г. постъпва в администрацията на

[1] Г. Георгиев, Избрани произведения, С., 1971, с. 809.
[2] Д. Благоев, Гаврил Георгиев и „Работнически вестник", Раб. вестник № 1, 8 май 1917 г.

Digitized by Google

сп. „Ново време". Почти всички статии на рубриката „Вътрешен преглед" (от кн. 6 до кн. 12) са написани от него. В края на същата година заминава за Варна. Тук заедно с Г. Бакалов (а по-късно и сам) той поема организирането на издателската работа в партийното издателство „Стефан Георгиев и С-ие".

Седмият конгрес на Партията (1900) избира Г. Георгиев (заедно с Г. Кирков) за редактор на „Работнически вестник". По време на Първата световна война е мобилизиран като обикновен редник. Зравословното му състояние и без това разклатено, изведнъж се влошава. Докаран е в столична болница, където рано сутринта на 20 април 1917 г. умира.[1]

Високоерудирана личност, блестящ оратор, полемист и стилист, той притежава и богата езикова култура. Свободно си служи със старогръцки, латински, руски, френски и немски език. „Работниците, разказва Д. Благоев, посрещаха Гавриловите статии с голямо задоволство. Те внасяха в техните глави голямо избистрюване и закрепване на тяхното класово съзнание."[2] Койка Тинева допълва: „Страшен бе Г. Георгиев за противниците на Партията като оратор... Полемиката бе неговата стихия."[3] С умението си да схваща тънко и в нюанси изказванията на своите противници, Г. Георгиев спечелва ненавистта и злобата не само на буржоазията, но и на опортюнистите (особено на Я. Сакъзов). Срещу него те не използват честния и фронтален бой, а атрибутите на човешката злоба. От Я. Сакъзов той е наречен „жесток прокурор" Действително най-точно е да се каже: безкомпромисен и прозорлив строител на Партията.

* * *

Талантът на Г. Георгиев като теоретик и публицист най-ярко се проявява в изясняване характера и организационните принципи на Партията. Още в зората на социалистическото движение той акцентира върху ролята на партийните организации, за жизнеността на Партията. За него елементарна истина е твърдението, че без истински, боеви организации няма силна партия. И в писмо до Г. Кирков той се възмущава, задето някои марксисти не проумяват тази елементарна истина: „Организации! Колко пъти обръщах аз на тях внимание? Ние можем повторно да напишем целия „Капитал" на Маркс, но с такива организации пак на боклука ще отидем."[4] „На боклука", защото при слаби организации социалистическата партия се тласка към израждане, към обуржоазяване. Д. Благоев и Г. Георгиев още в края на миналия век стигат до ленинския принцип за партийната организация като най-силното оръжие на пролетариата. Под влияние на статията на Д. Благоев „Върху партийната дисциплина"[5] той през 1896 г. пише:

„Партията намира своето материално изражение чрез организацията. Тя не съществува без последната, а напротив, само в организацията социалдемократът се явява като действителен член на Партията."[6] Това изказване е почти аналогично с твърдението на В И. Ленин: „Пролетариатът може да стане и неизбежно ще стане непобедима сила само благодарение на това, че неговото идейно обединение чрез принципите на марксизма се затвърдява чрез материалното единство на организацията."[7]

Особено неотстъпно той воюва срещу напластеното убеждение, че партийната организация е дружество на съмишленици или дружество за самообразование. Според него тя е организация за борба и се състои от убедени марксисти. Той категорично се обявява срещу чл. 15 и 16 от Правилника за вътрешната уредба на БРСДП (приет от Осмия конгрес в заседанието му на 26 юни 1901 г.). За учредяване на нови низови партийни организации правилникът предвижда да има поне петима души, които поддържат програмата на Партията и подписват протокол за извършеното. Три условия поставя Г. Георгиев пред основателите на една партийна организация: да поддържат програмата, да я разбират и да я пропагандират. Той се противопоставя на споменатите два члена от Правилника, защото те отварят вратата за нахлуване в Партията на чужди елементи, „които могат да вземат връх и да повлекат след себе си и цялата партия към буржоазната демокрация."[8]

На състоянието на организациите той гледа като на жизнен въпрос за Партията, като въпрос за нейното бъдеще. За оздравяване на партийните организации препоръчва едно средство — ампутацията (понятието е употребено от Г. Кирков). „Ония организации, пише той, които не проявяват признаци за живот, ще бъде много по-добре да се закрият от самите членове, отколкото да личат само в списъка на партийните организации."[9] „Ампутация" той препоръчва и когато се развихря и опортюнизмът под формата на широк социализъм. Не се бои да каже ясно и открито ця-

---

[1] По-голяма част от биографичните данни за Г. Георгиев са почерпани от: К Тинева, Гаврил Георгиев (биографичен очерк), С., 1974 г.

[2] Д. Благоев, Гаврил Георгиев и „Работнически вестник", Раб. вестник № 1. 8 май 1917 г.

[3] К. Тинева, Гаврил Георгиев, с. 100.

[4] Г. Георгиев. Избрани произведения, с. 822.

[5] Публикувана във в. Работник, № 26, 24. IV. 1893.

[6] Социалист, № 37—38, 19. IV. 1896.

[7] В. И. Ленин, Съч., т. 7, стр. 419.

[8] Г. Георгиев. Избрани произведения, с. 263.

[9] Пак там.

Digitized by Google

лата истина: „в борбата против „широкия" социализъм ние имаме само едно средство — критиката, уяснението, и един изход — разцеплението. От това средство ние трябва най-широко да се възползваме, но ако то се окаже недостатъчно да обезвреди опортюнизма в Партията, ние, след като сме изпълнили своя дълг, без колебание ще предпочетем единствения изход — да се отделим от ония, с които говорим на различни езици и вървим в разни пътища."[1] И Партията на „безсмъртната тройка" първа изгонва опортюнистите от своите редове. Непримиримост към антимарксистките, непролетарските и непартийните възгледи и фракции — ето една от характерните черти на Партията на българските революционни марксисти. Тъкмо тя я сродява най-много с Болшевишката партия и я въздига към пиедестала на партия от нов тип.

Изказванията на Г. Георгиев за първичната партийна организация имат не само историческа стойност, но и съвременно звучене. Той стига до идеята, че организациите трябва да се създават и да функционират по териториален и производствен признак. Тази идея е изказана през 1902 г., когато „местната партийна организация вече съставлява клетка на Партията" (Д. Благоев). Г. Георгиев акцентира още и на други два характерни признака на първичната партийна организация, които са важни днес, а именно: целенасоченият характер на нейната дейност и организационното й единство. Той формулира някои принципи на функциониране и развитие на първичната партийна организация, които изцяло се съгласуват със съвременните изисквания за партийно строителство: за активно участие на всички партийни членове в живота на своята организация; за единство на политическата, организаторската и идеологическата работа на ППО; за строго спазване на партийните норми и принципи на ръководство, за плановостта и контрола.

В непосредствена връзка с проблема за ролята и мястото на партийните организации в системата на Партията разглежда и въпроса за членството и състава на Партията. Най-напред той се обявява срещу чл. 1 от Устава на БРСДП (приет на Първия конгрес през 1894 г.), в който заляга постановката, че за член на Партията може да се приеме всеки, който „признава програмата и я поддържа според силите си". Същата формулировка възприема и Четвъртият конгрес (1897 г.) Тя позволява да се изпълни Партията с хора, чужди на марксизма и теоретически неподготвени. За партийния член като социалистически деец „трябва да са ясни законите на съвременното икономическо развитие, пропадането на дребните занаяти и земеделие, концентрацията на капиталите, индустриалните кризи: той трябва да е дал сметка за класовия характер на обществото, както и за международния характер на социалната демокрация; той трябва най-сетне да си е отговорил защо осъществяването на социализма може да стане само чрез завладяването на политическата власт от пролетариата."[2] Отношението на партийната организация към въпроса за приемането на нови партийни членове той смята за критерий при оценката на самата организация.

Д. Благоев и Г. Георгиев издигат до аксиома схващането, че качественият състав е главното условие за влиянието и авторитета на всяка организация. От тази предпоставка и традиция изхожда и Единадесетият конгрес на Партията, като подчертава, че сега на преден план излиза работата за по-нататъшното подобряване състава на Партията в качествено отношение. Г. Георгиев логически извежда и друго важно твърдение, според което организираността и боеспособността на ППО зависят от качественото състав на партийните членове, от характера на връзките и отношенията между тях.

Многократно в своите съчинения Г. Георгиев разглежда въпроса за демократическия централизъм в Партията. Казаното от него по този проблем в много отношения се доближава до В. И. Ленин. Конгресът, сочи Г. Георгиев, „е така да се каже законодателното тяло на Партията, което е повикано да контролира както делата на Управителния комитет (ЦК—В. С.) на местните комитети, така и на цялата Партия."[3] И още: „Да не се забравя, че само когато всички са заинтересовани от решението (на конгресите — В. С.), Партията може да се усилва и напредва".

Г. Георгиев придава голямо значение на „критиката и осветлението", особено в борбата на Партията с опортюнизма и ревизионизма. „Нека критиката не бъде достояние само на „големците" в Партията, съветва той, нека тя проникне нашироко в Партията, нека ние всички се заловим да уясняваме там, дето се „затъмнява"; нека всички „оправяме" там, дето се „объркват понятията", и тогава ние, както и досега, можем смело да гледаме в бъдещето.[4]

Могат да се приведат още фрагменти от съчиненията на В. И. Ленин и Г. Георгиев, за да се покаже сходство в изказванията им. Означава ли този факт, че той се е издигнал до Лениновата теория в партийното строителство? На този въпрос ще дадем отговор по-нататък, но тук искаме да обърнем внимание на един важен момент от дейността на българските революционни марксисти, който има пряко отношение към тактическите и организационните проблеми на Партията. Става дума за това, че те не поставят въ-

---

[1] Г. Георгиев Избрани произведения, с. 311.
[2] Пак там, с 267.
[3] Г. Георгиев Партийният конгрес. Социалист, № 39, 29 май 1897.
[4] Г. Георгиев, Избрани произведения, с. 304.

Digitized by Google

проса за социалистическата революция като практически въпрос. Оттук идва и различието на тяхната концепция за тактиката и организацията на Партията в сравнение с теоретическите позиции на В. И. Ленин. Когато възприемат някои Ленинови идеи за партийното строителство (почерпани главно от книгата му „Какво да се прави?"), тях те ги прилагат на друго равнище, тъй като у нас социалдемократическата партия по това време не е партия от нов тип. Независимо от това Лениновите идеи оказват силно влияние върху българските революционни марксисти, които издигат социалдемократическата партия на по-високо теоретично, тактично и организационно ниво в сравнение с някои европейски социалдемократически партии. Главното условие за бързата ленинизация на Партията след Великата октомврийска социалистическа революция е несъмнено ранното проникване в нея на ленинските идеи, както и създаването на солидни теоретични и здрави организационни традиции в нея.

Като предан и творчески марксист Г. Георгиев стига до прозрения, близки с тези на В. И. Ленин от „Какво да се прави?", а именно: силата на социалдемократическата партия като преден отряд на работническата класа е в нейната марксистка теория и идеология. В единомислие с Д. Благоев той приема, че борбата на Партията е не само икономическа и политическа, но и теоретическа. Г. Георгиев е един от малцината наши революционни марксисти, които плътно се опират на теоретичните постановки на Лениновата книга „Какво да се прави?". Много негови твърдения са в съзвучие с мислите на В. И. Ленин. Особено характерен е следният фрагмент от статията му „По нашата деятелност": „Социалната революция се започва от революцията в главите. Готови социалисти нийде няма, те не дохождат от невидело, тях трябва да подготвяме. Истина е, че наемният рабоник по самото си положение и по инстинкт е социалист, и затова именно работническата класа е нашата естествена среда за деятелност; обаче от социалист по инстинкт, докато работникът стане социалист по убеждение, по съзнание, нам предстои една тежка, бавна, уморителна работа..."[1] В. И. Ленин пише: „Често казват, че работническата класа стихийно се стреми към социализма. Това е съвършено вярно в тоя смисъл, че социалистическата теория най-дълбоко и най-вярно определя причините за бедственото положение на работническата класа и затова именно работниците я усвояват тъй лесно само ако тази теория сама не пасува пред стихийността..."[2] Безспорно Г. Георгиев изпитва влияние от книгата на В. И. Ленин. Но някои схващания, той излага в своите статии преди публикуването на „Какво да се прави?"[3]. Още в периода 1893—1895 г. от идеята за Партията като съюз на класовоосъзнатите работници той стига да схващането, че ръководен принцип в нейната дейност трябва да бъде развиване на класовото съзнание на пролетариата, неговото възпитаване и организиране, за да се осъществи крайната цел на социалдемократическата партия — победата на социализма. Така например през 1893 г. той пише: „... Всяко минало и сегашно проявление на класово-политическото съзнание се дължи на предварително развитие и подготвяне под влиянието на усилена и продължителна социалистическа пропаганда и само нашето задружно работене по същата посока, само продължаването на почнатата класово-политическа борба най-успешно ще ни води към тържеството на социализма."[4]

В зората на своята активна социалистическа дейност Г. Георгиев издига важния теоретичен и организационен принцип, че силата и влиянието на социалистическата партия се състоят не в броя, а в подготовката на нейните членове: „само дотолкова, доколкото от съчувстващите нам маси ние подготвяме съзнателни, убедени социалисти, само дотолкова, и ние създаваме истинска и трайна сила от работническата партия"[5]. За този принцип той непрекъснато напомня в своите публикации.

„Нашата Партия — подчертава др. Т. Живков — винаги е отделяла изключително внимание на теоретическата подготовка на своите членове, на овладяването на марксистко-ленинското учение..."[6].

Г. Георгиев стига до Лениновото схващане, че пропагандата и агитацията трябва да се насочват към всички слоеве на народа. На Д. Благоев, Г. Георгиев и Г. Кирков принадлежи повикът „да отидем във всички класи на населението": и като теоретици, и като пропагандисти, и като агитатори, и като организатори. Пръв от нашите революционни марксисти той поставя въпроса за селската пропаганда (1894 г.). В статията си под същия надслов той стига до извода, че „... колкото

---

[1] Г. Георгиев, Избрани произведения, с. 282.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 5, с. 401.

[3] Г. Бакалов свидетелствува, че книгата на Ленин „Какво да се прави?" проникна в България в края на 1902 г. (Г. Бакалов, Избрани произведения, т. 4, С., 1964, с. 234). Статията на Г. Георгиев „По нашата деятелност" е публикувана в „Работнически вестник" през декември 1902 г. Дори първият раздел на статията завършва с питането: „Какво да правим?".

[4] Г. Георгиев, Избрани произведения, с. 65.

[5] Пак там.

[6] Т. Живков. Отчет на Централния комитет на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 100.

Digitized by Google

повече пролетариатът узрява за наближаващата социално-политическа революция, толкова е по-важно да се знае как да се води селската пропаганда"[1]. Г. Георгиев не разглежда селяните като „безчувствени към социализма", а напротив, посочва, че те се вслушват „в освободителните думи на социалистите". Това отношение към селяните се прокарва и в други негови статии: „Накъде отиваме?", „Селските чорбаджии", „Дребната буржоазия в работническата партия" и др.

В много свои статии той отстоява схващането за свързване на борбата за социализъм с борбата за демократизъм. Към този принцип той се придържа винаги в своята теоретична и практическа дейност. Върху същия принцип акцентира и В. И. Ленин в „Какво да се прави?".

Години преди да избухне разпрата между тесните и широките социалисти, Гаврил Георгиев развива схващането, че Социалдемократическата партия е длъжна да свързва теоретичните проблеми с революционната практика. Той лансира и отстоява разбирането, според което Партията в своята революционна дейност трябва да се ръководи от научния анализ на обществено-политическата действителност. Средствата за борба е нужно тя да подбира с оглед именно на този научен анализ. Според него за социалдемократите е закон да има научна тактика, тъй както имат „научни възрения за социалните преобразования". Оттук и стремежът му да открои важността на теоретичните проблеми в дейността на Партията: „Ако има въпроси, които най-много интересуват Партията, те са теоретическите, а следователно и споровете по тях; от момента, откогато тя действително престане да се интересува от тях, то и самата представа да съществува като социалдемократическа партия, и наопаки, тя е толкова по-силна, стои на толкова по-здрави основи, колкото повече нейните членове са усвоили и ясно разбират теорията"[2]. За да се стигне до съвършено владеене на теорията и оттам до ефективна практическа дейност, е необходимо според него основно да се познава научният комунизъм.

Особено бойко ратува за активно политическо възпитание на работническата класа, за развитието на нейното съзнание. Политическото съзнание на работниците (той употребява понятието наемни работници) може да се развие според него само ако се организира всестранно изобличаване на подтисничеството у нас от страна на буржоазията, включително и по повод на всяка негова конкретна проява. Устната и печатната пропаганда той разглежда в единодействие. За него сама по себе си печатната пропаганда няма особен успех, ако тя не се свърже с устната пропаганда и второ, печатните органи на Партията трябва да се превърнат в колективни пропагандатори, агитатори и организатори. Той издига лозунга: широките народни маси постоянно да се намират под влиянието на социалистическата пропаганда. Първото необходимо условие е запознаване на работниците със социалистическите идеи и възбуждане на интерес към социализма. След това следва да се поставят запознатите вече със социализма работници в „благоприятни условия": работнически дружества (професионални, гимнастически, певчески, туристически, самообразователни и т. н.). „Там именно ние продължаваме да пропагандираме социализма — пише той. — но не само със слово, а с примери и дела; в тия именно дружества, основани и ръководени от социалисти, работниците се приучват на борба, развиват своето класово съзнание, винаги попълнят своите знания и се възпитават в духа на социализма"[3]. „Социалистическата школа" е задължително условие за кандидата за партиен член. Не може да бъде партиен член онзи, който няма „известно социалистическо минало" и не е „проникнат със своята философия" — принципите на научния комунизъм.

Големи са неговите заслуги в борбата срещу опортюнизма у нас („съюзисти" и „широки социалисти"). Но в тази борба той, както и останалите революционни марксисти, се борят за партия, която да разпространява социалистическите идеи, да възпитава и организира пролетариата в името на неговата крайна цел. Те се издигат до разбирането за Партията като челен отряд на работническата класа, но не поставят пред нея пряко и актуално задачата за разгръщане на борбата за пролетарска диктатура. Тесните социалисти имат ясна представа за ролята на Партията като боеви авангард на работническата класа в революцията, но нито теоретически, нито практически правят осезаема тази представа за работническата класа и изобщо за широките народни маси. Проявяват пасивност по отношение на революцията, която за тях е едно желано, ала далечно бъдеще. Те изчакват тя другаде да избухне и да победи и тогава чак да поставят по-близки революционни цели. Макар Партията на тесните социалисти да е предимно за агитация и пропаганда на социалистически идеи, тя постига извънредно много по-посока на „избистряне" съзнанието на работническата класа. Оттук идва и трудността за българската буржоазия да разпространи „трайни образци" от идеи, които да завладеят умовете. Обстоятелството, че буржоазните идеолози не постигат особен успех в областта на обществознанието, се дължи до голяма степен на приоритета на марксисткото обществознание. Когато се обръщаме към недалечното наше историческо минало, ние следва по-отчетливо да акцентираме върху този процес.

---

[1] Г. Георгиев. Избрани произведения, с. 77.
[2] Пак там, с. 300.
[3] Пак там, с. 287.

Digitized by Google

* * *

Логичният въпрос, който може да бъде зададен за всеки съратник или ученик на Д. Благоев, е какво е неговото влияние, а също и влиянието на В. И. Ленин върху тях? Когато говори за „безсмъртната тройка"[1] (Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев), Хр. Кабакчиев развива мисълта, че през тяхната дружба се изковават първите оръжия и се полагат първите основи на пролетарското социалистическо движение в България. За Г. Георгиев можем да кажем, че е съратник на Д. Благоев. Безспорно той се учи от него, но същевременно упражнява и свое влияние. Д. Благоев е голяма фигура в международното работническо движение, личност, която създава цяла епоха у нас. Той е силен с енциклопедичността на своя ум, със задълбочените разработки по философия, научен комунизъм, политическа икономия, естетика, етика и др.

Д. Благоев е в еднаква степен и организатор, и теоретик, и методолог в областта на партийното строителство, докато Г. Георгиев се движи от практиката и теорията на партийното строителство към методологията му. Неговата „стихия" е организационната и идеологическата проблематика. Той се изявява главно с новите си и логически аргументирани постановки по организационните въпроси на Партията.

Д. Благоев, Г. Георгиев, Г. Кирков и техните ученици са неотстъпно предани на ученията на К. Маркс и Ф. Енгелс. Те изграждат нашата Партия върху основата на ясно очертани марксистки позиции, като проявяват висока класова зрелост. Тук кълни тяхната сила. Зрелостта на Партията на българските марксисти е исторически потвърдена — тя никога не се е поддавала на съблазън от „ляво" или от „дясно".

Влиянието на В. И. Ленин върху Г. Георгиев е също по организационните въпроси. Това влияние не е механично копиране на идеи, а творческо преосмисляне на развити схващания. Идейното влияние е невъзможно без необходимите теоретични, партийни и социални предпоставки. Над революционните марксисти от България и Русия още в ранния период тегне една и съща угроза — опортюнизмът. Оттук идва близостта в тактиката, организационната и идеологическата работа между двете партии. Търсят се средства за заздравяване на партийните организации и за превръщането на Партията в челен отряд на работническата класа. Ето предпоставка за възприемане на обосновани идеи в тази насока. Както българските революционни марксисти, така и Ленин творчески се отнасят към теоретичното наследство на К. Маркс и Ф. Енгелс. То е учение, то е вдъхновение и извор на идеи. Българските революционни марксисти изпитват благотворното влияние на Ленинските възгледи за изграждане на Партията, понеже в едно и също време с него „болеят и се вълнуват" от едни и същи въпроси.

Близостта и родствеността на тесните социалисти с ленинизма е поучителна.

* * *

Г. Георгиев е значителна фигура в историята на нашата Партия. Той не е само организатор, но и трибун, и теоретик. Петнадесет години работи неуморно като активен партиен строител. Той сякаш няма собствено битие вън от Партията. Всичко, което има — способност, труд и здраве, — отдава на нея. В замяна нищо не желае за себе си. Всички негови познати и съидейници дават една и съща характеристика за личността му, която се заключава в няколко думи: скромност, добросъвестност, работливост и преданост на социализма. Когато говорим за него като партиен строител, ние не трябва да изпускаме „от очи" партийния публицист. Без редактора и публициста личността на партийния строител Г. Георгиев е незавършена. Заедно с Г. Кирков той дава нова насока на партийната публицистика и журналистика: да се пише ясно и достъпно за всеки читател. Когато човек чете неговите статии, има усещането, че слуша звучна и емоционално обагрена устна реч. При него преобладават късите изречения и те се вбиват като гвоздеи в съзнанието.

Името му е свързано не само с миналото, но и с настоящето на Българската комунистическа партия. „Безсмъртната тройка" предварди нашата Партия от излишни лутания и я насочи по правилния път към бъдещето. Със своя талант и пословични добродетели той е образец за поука и вдъхновение.

Неговите изказвания по въпросите на партийното строителство не са само факти от историята на нашата партия. Те са реализирано настояще днес. От тази гледна точка едни от схващанията на Г. Георгиев имат конкретно исторически характер и остават в историята на Партията, а други: наситени с прогностичен дух, стават неотделим елемент на партийното строителство днес. В количествено отношение прогностичните му идеи преобладават. Българските революционни марксисти строят Партията и теорията си не с оглед само на настоящето, но и с оглед на нейното бъдеще. На бъдещето те всичко залагат!

---

[1] За първи път така ги нарича Хр. Кабакчиев.

Digitized by Google

ЗА ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА УСТНАТА ПОЛИТИЧЕСКА АГИТАЦИЯ В ИЗПЪЛНЕНИЕ РЕШЕНИЯТА НА XXV КОНГРЕС НА КПСС

Централният комитет на КПСС прие постановление „За повишаване ролята на устната политическа агитация в изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС".

В постановлението се отбелязва, че в своята дейност по комунистическото възпитание на трудещите се, по мобилизирането им за изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС партийните организации наред с печата, телевизията, радиото, системата на политическото и икономическото обучение, лекционната пропаганда, широко прилагат различните форми на устната агитация.

Голям отряд от агитатори, политинформатори, докладчици, подбрани от челниците на производството, специалистите в народното стопанство, ръководните кадри, разнася сред масите словото на Партията. Те помагат на трудещите се да усвоят дълбоко положенията и изводите от доклада на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев на XXV конгрес на КПСС, неговата реч на Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК, по-пълно да си изяснят задачите на трудовите колективи през десетата петилетка, личния принос на всеки човек в тяхното решаване.

Партийните организации, опирайки се на изработените от Партията традиции в устната политическа агитация, намират нови, по-ефективни форми и методи. Широко разпространение получиха вечерите на въпроси и отговори, месечните срещи на ръководните работници от краевете, областите, градовете, районите с населението (единните политически дни), посещенията на информационно-пропагандистки групи и агитбригади в селищата, митинги, събрания и сборове на гражданите, устни списания, приемане в редиците на работниците и колхозниците, срещи с ветерани на Партията, ветерани от войната и в труда и други масови мероприятия.

Към краевите, областните, градските и районните комитети на Партията успешно работят групи докладчици, оглавявани в много случаи от първите секретари на партийните комитети. Положително се изявиха в разясняване актуалните въпроси на обществено-политическия живот

Превод от списание „Партийная жизнь", кн. 6, 1977 г.

Digitized by Google

групите политинформатори. Действена форма за професионална подготовка, политическо и нравствено възпитание на младежта стана наставничеството.

Заедно с това ЦК на КПСС отбеляза, че партийните комитети още ненапълно използват възможностите на устната агитация за разясняване на вътрешната и външната политика на Партията, задачите на трудовите колективи, произтичащи от решенията на XXV конгрес на КПСС, за по-нататъшно развитие на творческата инициатива и енергия на масите, за разгръщане на социалистическото съревнование.

В съдържанието и организацията на агитационно-масовата работа не винаги в достатъчна степен се отчитат равнището на образованието и културата на хората, тяхната информираност чрез печата, телевизията, радиото. Нерядко беседите, политическите информации, докладите се ограничават до преразказване на общоизвестни истини, не дават отговор на интересуващите трудещите се въпроси, заобикалят злободневните проблеми на местния живот, на нравственото възпитание, не акцентират вниманието върху отстраняването на съществуващите недостатъци. Срещат се факти, когато партийни организации, в стремежа си да наберат повече агитатори и политинформатори, поръчват тази работа на слабо подготвени другари, не инструктират редовно своя агитационен актив, не му осигуряват необходимите ориентировъчни, справочни материали, методически препоръки, не поставят пред тях конкретните, актуалните за дадения колектив, град, район задачи. В отделни предприятия изобщо няма агитколективи.

Много партийни комитети не осигуряват планомерна работа на групите докладчици, не проявяват нужната взискателност към онези комунисти — специалисти в народното стопанство, ръководители, които са се самоотстранили от участие във възпитателната работа. Нередовно, предимно в периоди на избирателни кампании се води агитационно-масова работа с населението по местоживеене. Слабо се използват каналите на устната агитация за изучаване общественото мнение, настроенията, исканията на хората за оперативно реагиране на възникващите у тях въпроси.

Тези недостатъци в определена степен са следствие от отслабналото внимание в някои партийни организации към устната агитация, отражение на неправилното мнение, че при наличието на разгърната система от средства за масова агитация и пропаганда нейното значение уж се намалява. Необходимо е всестранно да се усъвършенствува устната агитация в интерес на по-нататъшното засилване действеността на политическата работа на партийните организации сред масите.

Централният комитет на КПСС задължи Централните комитети на Партията на съюзните републики, краевите, областните, градските и районните комитети на Партията, първичните партийни организации да вземат мерки за повишаване ролята на устната агитация в идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на съветските хора, за мобилизирането им за успешно осъществяване решенията на XXV конгрес на КПСС, задачите, поставени от другаря Л. И. Брежнев в Отчетния доклад на ЦК на КПСС на конгреса и в речта му на Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС, за достойна среща на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция.

В постановлението се подчертава, че устната агитация е била и си остава важна сфера на партийната дейност, една от активните форми за постоянна връзка на Партията с масите, за тяхното сплотяване около Партията, около нейния ленински Централен комитет, действен инструмент за политическо ръководство. Основана на живото общуване с хората, тя дава възможност с конкретни, ярки, близки и понятни на хората факти и примери да се показват успехите в комунистичес-

Digitized by Google

кото строителство, да се разяснява политиката на Партията, решенията на партийните и държавните органи, да се влияе върху развитието на съревнованието, за повишаване на производствената и обществената активност на трудещите се, да се изучават настроенията на масите и своевременно да се реагира, да се води откровен разговор с аудиторията за недостатъците, трудностите и пътищата за тяхното преодоляване, да се достига с партийното слово до всеки човек. По-нататъшното развитие и усъвършенстване на политическата агитация се диктува от задачите за комплексен подход към постановката на целия проблем за комунистическото възпитание, издигната от XXV конгрес на КПСС.

Политическата агитация трябва да се разглежда като едно от важните средства за възпитание на трудещите се в дух на марксистко-ленински мироглед, комунистическа убеденост, социалистически патриотизъм и интернационализъм. Необходимо е агитационно-масовите мероприятия да осигуряват своевременно, квалифицирано разясняване на актуалните събития и възникващите у трудещите се въпроси, да се заинтересуват хората, да се възбужда тяхната творческа енергия, да се насочват към повишаване производителността на труда, ефективност на производството и качество в работата. С партийно слово, с трудов и нравствен пример активистите агитатори са призвани да възпитават у хората комунистическо отношение към труда и обществената собственост, чувство за отговорност за поръчаното дело. Заедно с това те са задължени да създават обстановка на нетърпимо отношение към всякакви прояви на недисциплинираност, пиянство, хулиганство, разхищаване на народното благо, кражби, алчност, сквернословия и други негативни явления, аргументирано да разобличават клеветническите измислици на буржоазната пропаганда.

На централните комитети на Партията на съюзните републики, на краевите, областните, градските, районните комитети на Партията е предложено да усъвършенстват основните звена на устната политическа агитация.

Признато е, че е необходимо сериозно да се подобри дейността на агитколективите, които се създават при първичните и цеховите партийни организации, да се осигури високо качество на тяхната работа, да не се преследват количествени показатели. За агитатори трябва да се утвърждават преди всичко комунисти, а също така най-авторитетните безпартийни активисти. Трябва по-широко да се въвличат в агитколективите майстори, бригадири и други ръководители от средното звено, на които може да се довери това важно партийно поръчение.

Следва да се укрепи съставът на политинформаторите за сметка на опитни, теоретически подготвени активисти, способни квалифицирано да коментират въпроси от политическия, икономическия и културния живот на страната и международното положение, да разясняват принципите и нормите на комунистическия морал, на съветския начин на живот. Одобрена е практиката за създаване на групи политинформатори към партийните комитети, а също така към бюрата на онези първични партийни организации, където има съответствуващи за това кадри.

Важно е всестранно да се развива ленинската традиция за постоянно и задължително участие на ръководните кадри в политическото възпитание на трудещите се, като се използват за тази цел разнообразни форми на работа. Трябва да бъде активизирана дейността на групите докладчици към районните, градските, областните, краевите комитети на Партията, към централните комитети на Партията на съюзните републики. Необходимо е да се осигури ръководителите да излизат редовно пред населението за работата на възглавяваните от тях министерства, ведомства, предприятия, организации, учреждения.

Digitized by Google

Нужно е по-пълно да се използват възможностите на личните контакти с хората за изучаване и формиране на общественото мнение, системно да се обобщават и анализират задаваните на агитаторите, политинформаторите, докладчиците въпроси, предложения и критични бележки, оперативно да им се откликва, да се информират трудещите се за приетите по тях практически мерки.

На партийните комитети се препоръча при организацията и в съдържанието на устната агитация да отчитат спецификата на трудовата дейност на хората в различните отрасли на народното стопанство, в различните райони на страната. Особено внимание се обръща на постановката на агитационно-масовата работа в отдалечените, необхванати от телевизията местности, в сферата на обслужването, на полските станове и животновъдните ферми, в малочислените по състав колективи, на провеждането на индивидуална работа с хората, преди всичко с младежта.

Посочено е, че е необходимо да се провежда планомерна и системна масово-политическа работа с населението по местожителство, преди всичко сред онези негови слоеве, които не са свързани с трудови колективи, и сред младежта, която живее в общежития. За тази цел трябва по-добре да се използват домовете на културата, клубовете, библиотеките, кинотеатрите, училищата, червените кътове, залите в учрежденията, следва да се разширява мрежата от летни агитплощадки. Агитационната работа трябва активно да се съчетава с провеждането на културно-масови мероприятия. Към обществените съвети в микрорайоните е целесъобразно да се създават групи консултанти — активисти по разясняване сред трудещите се на възникващи у тях въпроси, широко да се привличат в тази работа педагози, юристи, лекари, работници от културата и други специалисти.

На централните комитети на Партията в съюзните републики, краевите, областните, градските и районните комитети на Партията е предложено да вземат мерки за подобряване оперативното инструктиране, теоретическата и методическата подготовка на агитаторите, политинформаторите и докладчиците.

Партийните комитети са задължени редовно да разработват примерна тематика за беседи, политинформации, доклади, координирайки я с публикации в печата, предавания по радиото и телевизията, с лекционната пропаганда, да изпращат в партийните организации ориентировъчни и други материали по актуални въпроси в помощ на активистите на политическата агитация.

Партийните комитети и партийните бюра са длъжни да осигурят конкретно, делово инструктиране на агитаторите и политинформаторите, да привличат за това квалифицирани лектори, ръководители на партийни, държавни, стопански органи. Подкрепена е инициативата на партийни организации, които създават в предприятия и на строителни обекти, в колхози и совхози, в организации и учреждения справочно-информационни центрове.

Обърнато е внимание на това, да не се претоварват агитаторите, политинформаторите, докладчиците с други обществени поръчения, да се поощряват за активна работа.

За подготовката на агитатори и политинформатори ще бъде по-широко използвана системата за марксистко-ленинското обучение. Школите и семинарите за политинформатори ще станат съставна част от партийното обучение. В школите по основи на марксизма-ленинизма, в които се занимават агитатори, се предвижда да се изучават въпроси от теоретията и методиката на агитационно-масовата работа. Към градските и районните комитети на Партията и към крупните партийни комитети трябва да се организират постояннодействуващи семинари за ръководители на агитколективите. За тези звена ще бъдат разработе-

Digitized by Google

ни специални препоръки, програми и учебни планове. Предложено е също така в учебните планове по курса за партийно строителство във висшите партийни школи, университети по марксизъм-ленинизъм, в школите за партийния актив да се разшири изучаването на проблемите на политическата агитация.

На домовете и кабинетите за политическа просвета е възложено да организират методическата помощ на агитаторите и политинформаторите, да подготвят за тях справочно-информационни материали, препоръки за използването в агитационната работа на технически средства и нагледни помагала, да обобщават опита. Необходимо е към домовете и кабинетите да се създадат методически съвети по въпросите на агитационно-масовата работа.

Определени са задачите на сп. „Агитатор", на републиканските списания по въпросите на политическата агитация, на краевите, областните „Наръчници на агитатора" по осигуряване на системна квалифицирана помощ на агитаторите, политинформаторите, докладчиците с оглед на тяхната специфика и функции. Тези издания трябва редовно да публикуват примерна тематика за устни изказвания, методически разработки за беседи по произтичащите от решенията на XXV конгрес на КПСС актуални въпроси по вътрешната и външната политика на Партията, за стопанското и културното строителство, други инструктивни и информационни материали, като ги насищат с аргументи, интересни факти, цифри, примери, съпоставяния, а също така по-пълно да разкриват положителния опит в агитационно-масовата работа.

Редакциите на централните и местните вестници са длъжни по-широко да осветляват въпросите на агитационно-масовата работа, практиката на партийното ръководство на устната агитация. На Политиздат е поръчано да осигури издаването на учебно помагало по устната политическа агитация, библиотечка на агитатора, книги и брошури, обобщаващи опита, разкриващи методиката на агитационно-масовата работа. На Академията на обществените науки при ЦК на КПСС е предложено да предвиди в плановете за научни изследвания разработването на теоретически и методически проблеми на политическата агитация в съвременните условия.

АГРАРНАТА ПОЛИТИКА НА КПСС В ПЕРИОДА НА РАЗВИТИЯ СОЦИАЛИЗЪМ

Ф. КУЛАКОВ
член на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС

Навлизането на Съветската страна в периода на развития социализъм и непосредственото построяване на материално-техническата база на комунизма, по-нататъшното повишаване равнището на живота на народа предявиха нови, по-високи изисквания пред селското стопанство. Ускорените темпове на неговото развитие станаха една от най-актуалните задачи на Партията и държавата.

Забележителна роля в осъществяването на тази задача изигра Мартенският (1956 г.) пленум на ЦК на КПСС. Неговата историческа заслуга е в това, че той подходи по новому към ръководството на селското стопанство, че правилно разкри назрелите проблеми на отрасъла и дълбоко анализира съществуващите недостатъци. Пленумът всестранно обоснова пътищата за ускореното развитие на селското стопан-

Превод от сп. „Коммунист", кн. 1/1977 г. със съкращения.

Digitized by Google

ство, прие курс за всестранното укрепване на икономиката и материално-техническата база на колхозите и совхозите, положи непоклатимата основа на съвременната аграрна политика на КПСС.

Като продължи принципиалната линия на Мартенския пленум, КПСС на своите XXIII, XXIV и XXV конгрес, на пленумите и в решенията на Централния комитет по въпросите на селското стопанство развиваше и задълбочаваше главните аспекти на сегашната аграрна политика, обогатяваше я с нови изводи, с директиви и практически препоръки. По-специално това се отнася към разработката на проблема за ускоряване на интензификацията на колхозното и совхозното производство, за неговото качествено изменение и повишаване на ефективността му; за усъвършенстване на формите на организация и управление; за по-нататъшното развитие на кооперативната демокрация, за научна перспективност в социално-икономическия прогрес на селото. Днес Партията и държавата имат стройна дългосрочна програма за икономическите, материално-техническите, организационните и социалните мерки, които осигуряват всестранен подем на социалистическото селско стопанство.

Формирането на аграрната политика на Партията в етапа на развития социализъм е тясно свързано с огромната теоретическа и практическа дейност на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев. Той беше инициаторът за подготовката на всички най-важни, принципиални решения на Партията по въпросите на селското стопанство и има забележителен личен принос за тяхната творческа разработка, за последователното им провеждане в живота. В трудовете на другаря Л. И. Брежнев получи по-нататъшно развитие марксистко-ленинската аграрна теория, дава се научнообоснована програма за конкретните действия на нашите кадри и на многомилионната армия от тружениците в селата, дълбоко се разкриват методите на партийното ръководство на икономиката.

В съответствие с разработения курс в страната целенасочено и настойчиво се осъществява цяла система от общодържавни мерки, които са насочени, както се отбеляза на XXV конгрес на КПСС, за постигането на двете взимно свързани цели: постоянното осигуряване на цялата страна с продоволствени и селскостопански суровини и все по-голямото сближаване на материалните и културно битовите условия за живот в града и селото. Тези две цели имат принципиално икономическо и политическо значение; те произтичат от програмните изисквания на Партията и в тях намират израз същността на съвременната политика на КПСС, нейната стратегическа линия.

Най-важно значение за осъществяването на поставените от Партията задачи имаха преди всичко крупните мерки с икономически характер, които позволяваха да се създадат такива условия за стопанисване и които устойчиво стимулират подема на селскостопанското производство, осигуряват разширеното възпроизводство в колхозите и совхозите, нарастването на материалната заинтересованост на колхозниците и работниците в совхозите от резултатите на своя труд, водят до правилно съчетаване на общонародните, колективните и личните интереси.

С цел да се ускорява развитието на селското стопанство Партията и държавата използват сега по-широко множащия се икономически потенциал на страната. Това се диктува от обективните потребности на развитие и на този отрасъл, и на икономиката като цяло. Известно е, че селскостопанското производство все още силно зависи от климатическите и другите природни условия и че по наситеността си на екипиране с технически средства и въоръжеността на труда с основни фондове то засега изостава от промишлеността.

Партията неотклонно осъществява курс на всестранна интензификация на селското стопанство: развитието на материалнотехническата му база с всички средства, широко използване постиженията на научно-техническия прогрес, укрепването на всички звена на селскостопанското производство с подготвени кадри, усъвършенстването на неговата организация и управлението му. „Няма сега по-насъщна задача — заяви другарят Л. И. Брежнев на Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС, — отколкото издигането на аграрния сектор на нашата икономика до най-съвременно равнище".

Засилващият се процес на интензификация на нашето селско стопанство и повишаването на неговата продуктивност имат трайна основа. Нарасналата икономическа мощ на страната позволи през последните две петилетки да се вложат в този отрасъл за производствени и социално-културни цели 213 милиарда рубли. С това се превишават два пъти капиталните вложения за всички предшествуващи години на съветската власт. Наред с това съществено нараснаха вложените от държавата средства за промишлените отрасли, които са непосредствено свързани със селското стопанство: произвеждащи за нуждите на селото техника и запасни части, торове и други химически препарати, строителни материали, петролни продукти и много други.

Значително укрепва икономиката на колхозите и совхозите, удвоиха се техните доходи, нарасна рентабилността им. Трудът в селското стопанство стана по-производителен и привлекателен; той се оценява високо, насърчава се морално и се стимулира материално. Сериозно се повиши благосъстоянието на тружениците в селата, подобри се пенсионното дело и другите видове социално осигуряване. Увеличи се многократно броят на благоустроените жилищни сгради, на съвременните училища и учреждения на културата, здравеопазването и битовото обслужване.

По такъв начин последователно и успешно се превръща в живи дела аграрната политика на КПСС. Изработената от Партията линия в областта на селското сто-

Digitized by Google

панство показа своята висока действеност и ефективност, тя напълно отговаря на коренните интереси на целия съветски народ.

Като потвърди приемствеността на съвременния аграрен курс, XXV конгрес на КПСС постави пред селското стопанство и целия агропромишлен комплекс на страната нови и още по-отговорни задачи. Особено се подчерта значението на качественото преустройство на селскостопанското производство и планомерното привеждане на всички негови отрасли на съвременна индустриална основа.

През десетата петилетка за по-нататъшното развитие на селското стопанство, в т. ч. жилищното и културно-битовото строителство, се заделят 170 милиарда рубли капитални вложения, т. е. с 40 милиарда повече, отколкото през съответния изминал период. Тези средства ще се концентрират по главните насоки на интензификацията на селскостопанското производство.

Централното звено в тази програма е по-нататъшното техническо превъоръжаване на селското стопанство, за кояго цел се отделят 42 милиарда рубли. Доставките на техника за селата ще нараснат един и половина пъти, като се набелязва комплексна механизация в производството на зърно и цвекло, значително да се повиши равнището на механизираните работи по отглеждането и прибирането на памука, картофите, зеленчуците и другите селскостопански култури, а така също в животновъдството и фуражното производство. Пред работниците в промишлеността най-отговорно се поставя задачата за повишаване качеството на тракторите, комбайните и другите машини и съоръжения, комплексното доставяне на техника за колхозите и совхозите. През текущата петилетка предстои да се създаде и усвои производството на много видове нови и най-съвременни машини и механизми, които се отличават с висока производителност, икономичност и сигурност в работата. Партията гледа на всестранното укрепване на материално-техническата база в селото като на решаващ фактор за увеличаването на селскостопанското производство, за повишаването на производителността на труда в колхозите и совхозите.

В качественото преустройство на селскостопанското производство с всяка година нараства ролята на мелиорациите. В резултат на широкото по обхват напояване или отводняване на почвите и провеждането на други мелиоративни работи земята — това главно средство за производство в селското стопанство — придобива нови свойства, повишава своето плодородие. При това намалява се зависимостта в крайните резултати от труда на земеделеца от капризите на природата. Ето защо в съвременната аграрна политика на КПСС се придава огромно значение на мелиоративното дело.

В нашата страна настойчиво се осъществява широка комплексна програма за мелиорации, която обхваща сушавите, мочурливите и другите райони, като се отделят за целта до 1980 г. над 40 милиарда рубли капиталовложения, т. е. толкова, колкото бяха усвоени през последните две петилетки, взети заедно. Такива мащаби и обширни програми за мелиорации още не са познати в световната практика.

Мощното развитие на производителните сили в селското стопанство сега е неразривно свързано с прилагането на средствата на съвременната химия. Световният и нашият опит потвърждават, че широкото и умелото използване на тези средства дава приблизително половината от прираста на селскостопанската продукция. Затова през десетата петилетка нашите села ще получат над 466 милиона тона минерални торове и химически добавки за фуражните дажби — един и половина пъти повече, отколкото в изминалия съответен период.

През десетата петилетка, както определи XXV конгрес на КПСС, е необходимо да се осигури по-нататъшен ръст и голяма устойчивост на селскостопанското производство за много по-пълното задоволяване потребностите на населението от хранителни продукти и на промишлеността от суровини. Средногодишният обем на селскостопанската продукция е набелязано да се увеличи с 16 на сто и да възлезе на около 132 милиарда рубли.

Първостепенно значение се отдава на зърненото производство като на ударен участък от работата в селското стопанство. Общият сбор на зърно предстои да се увеличи през петилетката почти с 40 милиона тона, а неговото средногодишно производство да достигне до 220 милиона тона. Разбира се, че набелязаните темпове на растеж са напрегнати, но достигането на поставените цели е напълно реално. Ако се приведат в действие всички резерви, може да се постигне и повече, което убедително се потвърди от опита през първата година на текущата петилетка, когато беше събрано 224 милиона тона зърно. Задачата сега се състои в това: да се закрепи достигнатият успех и се развива той по-нататък, да се осигуряват още по-високи резултати!

За тази цел е необходимо всеки район и всяко стопанство да осигурят по-високо равнище на агротехниката и на цялостната култура на земеделие, да организират навсякъде активна борба за последователно повишаване на добивите, за усъвършенствуване структурата на засяваните площи, да разширяват зърнопроизводството върху напояваните земи. Трябва да се заемем с по-голяма упоритост за увеличаване производството на устойчиви пшеници, на ръж, ориз, царевица, просо и на бобовите култури. Успешното изпълнение и преизпълнението на плановете за производството и изкупуването на зърно, повишаването на неговите качества имат изключително голямо значение за развитието на цялото селско стопанство, на социалистическата икономика.

За по-пълното задоволяване нуждите на страната от разнообразна продукция се

Digitized by Google

предвижда значително да се увеличи производството на слънчогледово семе, на захарно цвекло, памук, лен, картофи, зеленчуци, плодове, чай и други селскостопански продукти.

В мероприятията на Партията, в плановете за десетата петилетка се отрежда важно място за по-нататъшното развитие на животновъдството. Предстои напрегната работа за повишаване продуктивността на добитъка и птиците, за увеличаване на техния брой; за преодоляване на отрицателните последици от крайно неблагоприятната 1975 г.; когато на този отрасъл бяха нанесени големи загуби, което се отрази върху снабдяването на населението с хранителни продукти.

Партията и Правителството вземат действени мерки, за да се увеличава продукцията от животински произход, с по-големи мащаби да се провежда техническа реконструкция на съществуващите и строителството на нови механизирани ферми, по-широко да внедряват там прогресивните технологии и постиженията на науката и техниката, да се усъвършенствува организацията на труда.

Неотложен проблем сега е да се увеличава производството на месо. Тук става дума за по-активно внедряване на интензивните методи в месното животновъдство, за бързо развитие на свиневъдството и овцевъдството, за разширяване на бройлерната промишленост. Необходимо е също така да се отделя по-голямо внимание на личните спомагателни стопанства на кооператорите, работниците и служещите, като се има предвид, че това засега е съществен източник за увеличаване на общите ресурси от месо и други продукти.

За осигуряване на набелязаните темпове в развитието на животновъдството особено внимание се отделя за създаването на устойчива фуражна база, за увеличаване производството на белтък и привеждането на цялото фуражно производство върху съвременна промишлена основа. Състоянието на фуражното производство, пълноценността и разнообразието на приготвяните смески, ефективността на използването им са най-важните показатели за общото равнище на стопанисване, за организаторската дейност на специалистите и ръководните кадри. Така се поставя сега въпросът.

В рамките на взетия от Партията курс за рязък подем на селскостопанското производство XXV конгрес на КПСС постави задачата: решително да се повишава неговата ефективност, да се подобряват всички качествени показатели. Колкото повече средства и материални ресурси се влагат в селското стопанство, толкова по-актуален става проблемът за добивите и възвръщаемостта, за максималното увеличаване на продукцията от растениевъдството и животновъдството.

Проблемът за ефективността в селското стопанство с пълна сила беше поставен на Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС. „Проблемът за по-нататъшния подем на селското стопанство в съвременния етап — каза на този пленум Л. И. Брежнев — това е преди всичко проблемът за повишаване на неговата ефективност в най-широкия смисъл". Става дума най-грижливо и усърдно, по стопански да се използват огромните ресурси, които се отделят от държавата за развитието на селското стопанство, предпазливо да се отнасяме към земята и да се постигат максимални добиви от всеки декар, висока възвръщаемост на всяка вложена рубла, от всеки килограм минерални торове. Пленумът посочи необходимостта да се подходи при оценката на факторите за интензификация на селскостопанското производство от позицията на крайния резултат, от получавания съответно прираст на продукцията, при това с по-високо качество и по-ниска себестойност.

В това отношение голямо значение има усъвършенстването на планирането на капиталните вложения, тяхното по-тясно обвързване с произведената продукция; преодоляването на тесноведомствения подход към работата. Особена важност придобива сега концентрацията на силите, средствата и материалните ресурси при осъществяването на конкретните целеви програми, при решаването на възловите проблеми в този или онзи отрасъл, тъй като това би дало забележимо нарастване на продукцията, би осигурило бърз и значителен ефект.

Нека да вземем например проблема за селекцията и семепроизводството. Опитът на челните колхози и совхози, многогодишната практика на научните институти показва, че внедряването на високодобивни сортове от селскостопанските култури, стройната организация на семепроизводството дават възможност по-бързо и значително да се повишат добивите в растениевъдството. Квалифицираното, на научна основа организирано семепроизводство е голям резерв за увеличаване на общия обем от всяка селскостопанска култура в отделното стопанство и във всички земеделски зони на страната. При това влаганите тук средства се възвръщат в кратки срокове. Но да се повишава ефективността на фермите много важно е така също да се подобрява и усъвършенствува племенното дело в животновъдството.

В сегашните условия КПСС води борба за подема на селското стопанство и за повишаване на неговата ефективност на широк фронт; като отчита всички фактори за нарастването на производителните сили, тя прави всичко необходимо, за да се разкриват по-пълно и умножават природните богатства на земята и ги поставя в служба на човека.

В тази връзка Партията придава особено голямо значение на засилване ролята на селскостопанската и биологическата наука, на другите фундаментални отрасли на научното знание; на усъвършенстването научната и организаторската дейност на Всесъюзната академия на селскостопанските науки, както и на научноизследователските институти и опитните станции за повишаване на ефективността на техните

Digitized by Google

изследвания; за всестранното укрепване връзките на науката с производството, за практическата реализация на научните открития и разработки.

В борбата за повишаване ефективността на селскостопанското производство XXV конгрес на Партията подчерта голямата роля на кадрите. Партията и държавата постоянно се грижат, за да се издига тяхната подготовка и следдипломната им специализация, като се използват за тази цел всички форми за обучение и възпитание. Широк размах в последно време придобиха: икономическото образование на селскостопанските труженици и всеобщото обучение за механизатори.

Като развива аграрната политика в съвременни условия, КПСС неотклонно обръща сериозно внимание за опазването и възпроизводството на естествените ресурси, за грижливо отношение към природните дадености. През текущата петилетка се заделят около 11 милиарда рубли за тази цел, по-специално за борбата с ветровата и водната ерозия на почвите, за рекултивацията на земите, за предотвратяване на замърсяването на водите и въздуха. Опазването на природата е дело с голямо държавно значение, дълг на всеки съветски човек.

* * *

В широкия комплекс от мерки за повишаване ефективността на селското стопанство особено значение в сегашните условия придобива засилването на специализацията и концентрацията на производството, разширяването на междустопанското кооперране и аграрно-промишлената интеграция. В наши дни това е едно от главните направления на аграрната политика на Партията.

Съществените качествени изменения, които стават в производителните сили на село под влияние на научно-техническия прогрес, пораждат обективната необходимост от засилване обобществяването на производството и на труда, за развитието на икономическите връзки между стопанствата, за усъвършенстването на производствените отношения.

Като подчертава голямата роля на всестранното задълбочаване процесите на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство на основата на междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция, другарят Л. И. Брежнев на Октомврийския (1978 г.) пленум на ЦК отново подчерта: „Тук се крият огромни възможности за растежа на обема на производството, за рязкото повишаване на производителността на труда, за снижаване себестойността на продукцията от земеделието и животновъдството".

В сегашните условия процесите на концентрацията и специализацията на производството се издигат на качествено нова, по-висока степен, което намира свой израз в различни форми.

Значително разпространение получават държавните специализирани предприятия за производство на отделни видове продукция. В страната и особено около големите градове и промишлените центрове функционират крупни птицефабрики, оранжерийни комбинати, съвременни механизирани ферми и животновъдни комплекси, овощарско-зеленчукови и други стопанства. В не малък брой совхози и колхози бе достигнато високо равнище на специализация и концентрация в земеделието и в животновъдството.

Напоследък още повече се разшири и задълбочи процесът на специализацията и концентрацията въз основа на междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция. Сега се наброяват около 7 хиляди различни междустопански предприятия, организации и обединения. Създават се междуколхозни и колхозно-совхозни предприятия, а така също агропромишлени обединения по отглеждането, преработката и пласмента на зеленчуци, плодове и друга продукция от растениевъдството, за производството на говежди и свинско месо, на мляко, на животинска продукция от овцевъдството, за комбинирани фуражи и тревно брашно, техническо обслужване на стопанствата, а така също в сферата на културата, здравеопазването и бита.

Предимствата на специализацията на базата на междустопанското и аграрно-промишленото кооперране и тяхното положително въздействие за подобряване на икономическите показатели се доказва от многобройни примери в работата на предприятията в Молдавия, Украйна, Белорусия, Краснодарския край, Воронежска, Пензенска и други области и републики. Така разходите на труд за производството на единица продукция в тях са 2,5—3 пъти по-малки, а себестойността е 1,5—2 пъти по-ниска, отколкото в неспециализираните стопанства.

В какво се състои основното съдържание и огромното значение на широкото развитие на специализацията въз основа на кооперирането?

Първо, създаването и широкото развитие на крупните междустопански предприятия и обединения означава от себе си нов етап в социалистическото обобществяване на производството в селското стопанство. Характерните черти на този процес са задълбочаването на общественото разделение на труда; разширяването на производствените връзки между колхозите и совхозите, между селскостопанските и промишлените предприятия; нарастването на мащабите на производството; широката индустриализация на селскостопанския труд.

Много важно е, че междустопанската кооперация, като разширява мащабите и възможностите на колхозното и совхозното производство и повишавайки равнището на неговото обобществяване, създава за всички стопанства, независимо от равнището на икономиката им, равни възможности за последователния преход към високоинтензивно специализирано производство, в резултат на което все по-бързо се формира съвременната материално-техническа база на село като съставна част

Digitized by Google

от материално-техническата база на комунизма.

Второ, задълбочаването на специализацията и концентрацията на производството въз основа на междустопанското коопериране и агропромишлената интеграция придобива сега все по-голямо практическо значение като мощен фактор за развитието на производителните сили, за по-пълното използване постиженията на науката и техниката, за по-нататъшното увеличаване на селскостопанската продукция. Това убедително се потвърждава от практиката. Ето един пример в Марийската АССР където широко се използват предимствата на междустопанската кооперация: през последните две петилетки производството на месо се увеличи 2,4 пъти, на мляко — 1,9 и на яйца — 3 пъти. При това значително се подобриха технико-икономическите и качествените показатели на продукцията. Такива примери у нас биха могли да се приведат още много.

Трето междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция, определяйки бъдещото развитие на селското стопанство, играят и голяма социална роля. Те са насочени към успешното решаване на крупни проблеми, които са свързани с по-нататъшното усъвършенстване на двете форми на социалистическа собственост и прерастването им в единна общонародна собственост, с преодоляването на съществените различия между града и селото.

Четвърто, нарастващата степен на обобществяване на производството, засилването на процеса на кооперирене оказват активно въздействие върху характера и организацията на труда, създават много по-благоприятни условия за формирането на комунистическите обществени отношения, за всестранно развитие на личността.

Добре известно е, че в крупните специализирани предприятия и обединения се засилва непосредствено общественият характер на кооперирания труд, усъвършенства се професионалната подготовка и специализация на работниците. Селскостопанският труд все повече придобива чертите на индустриалния труд, извършва се органическо съчетаване на умствения и физическия труд. А това води до разрешаване на най-важните проблеми на комунистическото строителство.

В развитието на специализацията и концентрацията въз основа на кооперирането, в привеждането на селското стопанство на промишлена основа важна роля играят работниците от социалистическата индустрия. Все по-голям става приносът за крайните резултати от селскостопанското производство на тези отрасли от икономиката, които дав селскостопанска техника, химически средства и комбинирани фуражи, които извършват на село строителството и техническото обслужване на машинно-тракторния парк, занимават се с предварителното приготвяне, с приемането, съхраняването на продукцията от земеделието и животновъдството, а също така с нейната преработка и реализация.

Производствената спойка между града и селото, основаваща се на братския съюз на работниците и селяните, която изигра историческа роля в предишните етапи на социалистическото строителство, прераства закономерно в по-висока форма на производствено-икономическото сътрудничество на селското стопанство с промишлеността.

Като обосновка всестранно политическата, икономическата и социалната роля на специализацията и кооперирането в селското стопанство на съвременния етап, КПСС точно определи пътя и методите за нейното осъществяване. Става дума за доброволността в сътрудничеството на колхозите, совхозите и другите предприятия, за научен подход при избора на организационните форми на специализацията и междустопанската кооперация. Важно значение се придава на запазването на стопанската самостоятелност на колхозите, совхозите, на другите предприятия и организации, които влизат в междустопанските и агропромишлените обединения; поощрява се материалната заинтересованост на стопанствата и техните работници в развитието и по-високата ефективност на производството както в обединението като цяло, така и във всяко от предприятията в него; разширяват се демократичните форми на управление на производствената дейност на обединенията. При осъществяването на специализацията и концентрацията на селското стопанство, КПСС насочва кадрите всестранно да отчитат конкретните условия в развитието на колхозите и совхозите, достигнатото равнище на тяхната обща и вътрешна специализация, да се имат предвид природно-климатическите особености, натрупаният опит, тъй като това не е еднократно мероприятие, а продължителна и търпелива работа. Задачата сега е: при нейното провеждане да се постигат най-голяма възвращаемост на финансовите и материалните средства.

В селското стопанство е много важно сега наред със строителството на новите междустопански предприятия да се осигурят в широки мащаби реконструкцията и модернизацията на съществуващите типове животновъдни ферми и други производствени обекти в съответствие с изискванията на съвременните технологии, което често пъти се недооценява на практика.

На процеса на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство въз основа на междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция следва да се придава планомерен, целенасочен характер. В тази връзка голямо значение има дълбокото разбиране от всички труженици в селското стопанство, важността на осъществяваните мерки и необходимостта от тях.

Сега все по-широко се разгръща на места работата по изпълнение постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшното развитие на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство на основата на междустопанската коопера-

Digitized by Google

ция и агропромишлената интеграция", ЦК на компартията в Украйна, Московският, Днепропетровският, Волгоградският, Кемеровският, Осетинският и други обкоми разглеждаха този въпрос на свои пленуми, определиха програми за работа. Перспективни планове за развитието на специализацията и междустопанската кооперация се разработват в други области и републики. Най-важният показател за ефективността на разработените мероприятия трябва да бъде получаването на максимален прираст на продукцията и снижаване на разходите, увеличаването на общия обем на селскостопанското производство.

Внедряването на новите форми на организация на селскостопанското производство предявява много по-високи изисквания и към подготовката на кадрите. Партийната задача е: да се извършва подготовката и преподготовката на специалистите и на работниците от масовите професии, като се отчита специализацията и концентрацията на производството. У нас сега има възможност навсякъде специализираните предприятия и обединения, всички производствени поделения на колхозите и совхозите, да се възглавят от квалифицирани специалисти, които владеят най-новите методи на организация на производството и управлението.

Нарастващите мащаби на работата в село, развитието на междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция, разширяването на производствените и икономическите връзки на селското стопанство в системата на социалистическата икономика настойчиво диктуват необходимостта от усъвършенстване на планирането на селскостопанското производство и управление. XXV конгрес постави задачата: да се осигури единен, общодържавен подход към развитието на целия агропромишлен комплекс, да се постига сериозно подобряване на производствено-икономическото сътрудничество между неговите отрасли. Това е голям и сложен въпрос. Тук предстои много да се прави и по-специално от плановите органи, от научните учреждения, от министерствата и ведомствата.

Развитието на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство въз основа на междустопанската кооперация и агропромишлената интеграция е важно звено в комунистическото строителство. Успешното провеждане в живота на набелязаните от Партията мероприятия в тази област е крупен принос в изпълнението на историческите решения на XXV конгрес на КПСС.

* * *

През последните години все повече се разширява и задълбочава икономическата интеграция в областта на селското стопанство. Страните — участнички в СИВ, координират своите планове за производството на селскостопанска техника, сътрудничат си в областта на селекцията на растенията и животните, съвместно разработват актуалните проблеми за привеждането на селскостопанското производство върху промишлена основа, обменят челния опит. КПСС отчита това в своята аграрна политика.

Активно се осъществява сътрудничество в областта на механизацията на селското стопанство, разширяват се взаимните доставки на трактори, селскостопански машини и други материално-технически средства. Със съвместните усилия на конструкторите от СССР, ГДР и НРБ бе създаден комплекс от самоходни машини за отглеждането на захарното цвекло и някои други култури. В рамките на СИВ се организират международни изпитания на трактори и селскостопански машини. Голямо сътрудничество се развива в областта на мелиоративното строителство.

В значителни мащаби се извършва внедряването на нови перспективни сортове от зърнените, маслодайните и другите култури, създадени от селекционерите у нас и братските страни. Успешно се развива сътрудничеството в областта на проектирането на животновъдни ферми и комплекси, които най-вече отговарят на съвременната индустриална технология.

Координацията на усилията в развитието на селското стопанство и агропромишлената интеграция в рамките на СИВ откриват големи възможности за по-нататъшното задълбочаване на международното социалистическо разделение на труда и международната специализация непосредствено в селскостопанското производство. При това важно значение има отчитането на природните и икономическите фактори, което позволява да се осигури разширяването на взаимната обмяна на селскостопански продукти, чието производство изисква особени условия.

Курсът за по-нататъшното разширяване на сътрудничеството на социалистическите държави точно бе определен в решенията и документите на XXV конгрес на КПСС. „Като се опираме на достигнатото — каза на конгреса другарят Л. И. Брежнев, — ние можем сега да направим следващата крачка напред. На дневен ред е разработката и изпълнението на дългосрочни целеви програми. Тяхната цел е с общи усилия да се осигурят бързо растящите потребности от енергия, топливо, основните видове суровини, по-пълно да се удовлетвори търсенето на продоволствие и промишлени стоки за народно потребление, да се издигне равнището на машиностроенето, да се ускори развитието на транспорта." Братските партии се придържат по този въпрос към единна принципиална линия. Тя намери свой израз в приетия през 1976 г. на XXX сесия на СИВ съгласуван план за многостранни интеграционни мероприятия през текущото петилетие и за по-продължителна перспектива.

Важно място сред дългосрочните програми ще заеме разработваната сега програма за сътрудничество в производството на основните видове хранителни стоки. В нея се предвижда с всички сили да се укрепва материално-техническата база и да се повишава интензификацията на селското стопанство, като се включва разработката и усвояването на съвременни ин-

Digitized by Google

дустриални методи за производството на хранителни стоки, увеличаване производството на системи от машини, създаването на прогресивни технологии в растениевъдството и животновъдството, а така също усъвършенстване на формите и методите за икономическо стимулиране на производството на дефицитните видове селскостопанска продукция. В същото време дългосрочната целева програма ще бъде насочена към това, че страните—членки на СИВ, и занапред максимално да използват съществуващите природно-климатични условия и все по-пълно да осигуряват своите потребности от зърно, фураж, животински и други основни селскостопански продукти.

В задълбочаването на взаимното разделение на труд и специализацията на селскостопанското производство, в разработката и осъществяването на дългосрочните целеви програми са заложени нови големи възможности за успешното развитие на народното стопанство на всяка братска страна и на цялата социалистическа общност.

Като прие на своя XXV конгрес всеобхватна програма за по-нататъшното социално-икономическо развитие на съветското общество, нашата Партия разгърна огромна организаторска работа за нейното претворяване в живота. Съчетанието на дълбоките теоретически разработки с осъществяването на обмислена комплексна система от практически действия, целенасочеността и последователността в провеждането на приетия политически курс — са най-важните черти на стила на КПСС и нейния Централен комитет. Този стил в пълна степен е присъщ и за дейността на Партията в областта на аграрната политика.

Нашият ленински Централен комитет, неговото Политбюро и лично генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Л. И. Брежнев проявяват непрестанна грижа за подема на селското стопанство и за практическата реализация на постановките и решенията на конгреса. В последно време бяха приети редица крупни постановления, насочени към решаването на важни проблеми на селскостопанското производство. Става дума за по-нататъшното развитие на специализацията и концентрацията на основа на междустопанската кооперация, за което вече се каза; за мерките относно повишаване ефективността на използване на минералните торове; за разширяване на мелиоративното строителство и подобряване използването на напояваните и пресушените мочурливи земи; за увеличаване производството на противоерозийна техника; за повишаване ефективността на селскостопанската наука и други. В документите на Партията и Правителството по всички тези въпроси се дава разгърната програма за дейността на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, на учените и специалистите, на ръководителите на колхозите, совхозите, междустопанските предприятия и обединения, на всички наши кадри.

Сега на всички участъци на селскостопанското производство, а така също в отраслите на икономиката, които са свързани с него, се засилва борбата за успешното изпълнение и преизпълнение на задачите от плана за 1977 г. и приетите обещания, създава се сигурна основа за успешното изпълнение на петилетката като цяло. Дълг на партийните, профсъюзните и комсомолските орагнизации, на работниците в държавните и стопанските органи е широко да разгръщат социалистическото съревнование за достойна среща на 60-годишнината на Великия октомври. Към това призовава нашата партия, нейният ленински Централен комитет, тружениците в селата, работниците в промишлеността, всички съветски хора.

Научността и реалистичността на съвременната аграрна политика на КПСС са потвърдени от живота, от успехите в социално-икономическото развитие на страната. Тази политика въплъщава в себе си линията на КПСС за всестранно укрепване на социалистическата икономика, за непрекъснато повишаване на жизненото равнище на трудещите се. Тя отговаря на коренните интереси на всички народи в Съветския съюз, служи като могъщ импулс за развитието на творческата инициатива на масите, вдъхновява селските труженици, всички съветски хора за нови големи дела в строителството на комунизма.

Digitized by Google

ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ — НА ПАРТИЕН ОТЧЕТ

Националният аграрно-промишлен комплекс (НАПК) е най-големият стопански комплекс в страната Той обхваща 20 ДСО. НПО, ПАО, 2 ВУЗ, над 100 техникума, професионални училища, 147 АПК и много други научни звена, центрове и бази за развитие. Производствената му програма осигурява 45 на сто от стоковите фондове и 30 на сто от националния доход.

Единадесетият конгрес на БКП утвърди напрегнати показатели за развитието на селското стопанство и хранителната промишленост, за реализирането на които Политбюро на ЦК на БКП постави отговорни задачи в духа на проблемите, разработени в записката на др. Тодор Живков от 7 януари 1977 г. Партийната организация в Министерството на земеделието и хранителната промишленост, независимо че няма право на контрол над ръководството, може съгласно Устава на Партията да осъществява своята ръководна роля и допринася съществено за изпълнението на тия задачи.

Главното, основното звено в работата сега е да се създаде организация на изпълнение на взетите от Министерския съвет или ръководството на министерството решения и да се организира контрол в процеса на изпълнението. Това е благодатно поле за изява на всеки комунист, партийна група и първична организация. Сложността произтича от многообразието на задачи и в умението да се намери политически подход при решаването им. Политическият подход към икономическите въпроси — това е класово-партиен подход. Политическият аспект на икономиката е в най-голяма степен в обсега на компетентността и въздействието на първичните партийни организации. По същество те са призвани да се борят и защищават трайните интереси на обществото, на страната. Когато се доведе до политическа оценка който да било въпрос, той неминуемо се свързва с тия интереси.

Не по-малко значение има умението да се откриват главните, основните въпроси, решаването на които може да изтегли цялата верига от проблеми. Ето защо първичните партийни организации трябва да обсъждат главните проблеми, да взимат решения и правят предложения пред административното ръководство, като поставят партийни поръчения на своите членове по изясняването и решаването им.

Кои са по-важните от тях?

Digitized by Google

Въздействието върху селскостопанското производство с икономически лостове от страна на ДСО и поемането постепенно на пълна отговорност за това производство придобиват особена актуалност. Засега, щом машинотракторната станция е изпълнила главния показател — „декари мека оран", се смята, че е изпълнила плана, независимо от това как е обслужила АПК, кога е провела агротехническите практики и какви са резултатите. Лошото качество на основния ремонт в ДСО „Ремонт на селскостопанската техника" и некачествените смески, които се предоставят от ДСО „Зърнени храни и фуражна промишленост", не им пречи да отчетат изпълнението на плана, дори да се нареждат сред първенците. Ако това не се види, то специфичните разпоредби и в бъдеще ще защищават и поощряват тесноведомствените интереси.

Към въздействието върху производството редица обединения все още пристъпват с остарели форми. Цялата работа в много случаи се изчерпва в искането на повече пари за стимулиране на производството под форма на целеви награди. И това е необходимо, но не е нито първата, нито единствената форма. Ролята им може да се издигне на равнището на задачите, които постави Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшно развитие на селскостопанското производство, при положение че те станат формиращия и направляващ център по отношение на сортовата политика и развъдноподобрителната работа, по новите технологии, по бързото внедряване на научните постижения. Това налага научно-производствените обединения и ДСО да скъсат с традиционализма и да изградят управленческата си структура така, че тя в максимална степен да дава възможност за влияние върху ефективността и качеството на селскостопанското производство.

Напоследък се изградиха и изграждат интеграционни еталонни предприятия между селското стопанство и хранителната промишленост. Проблемите около взаимното организационно и икономическо проникване не са изяснени, отделните тенденции не са добре анализирани, обвръзката на производствената дейност на АПК и промишлените предприятия, на АПК и научните звена не допринася винаги за бързо умножаване на получения в едно от звената ефект.

Въпросите за качеството на продукцията, за икономия на суровини и материали, за използване на основните фондове и работното време трябва да станат живеца на разработваните правилници и указания. Повечето от тях регулират дейността на стотици хиляди хора и когато се допускат грешки и недостатъци, водят до икономически несполуки и неблагоприятни социални изменения. Пример за това са някои мощности на хранителната промишленост, построени там, където суровината липсва.

Друга група проблеми са планирането и организираното внедряване постиженията на науката в производството. Прелом досега не е настъпил, защото формализмът в много звена не е преодолян. Дълго време мина в умуване около целевите задачи като предпланова дейност, а не се конкретизираха въпросите за внедряване и не се осигури целево финансиране и снабдяване. Първичните организации при повечето административни звена само констатираха случаите на формализъм, но мерки не се вземаха. Въпросите изискват конкретизация, като ППО ги вземат на партиен отчет и осъществяват необходимите партийно-политически мероприятия. Става дума за трайно решаване програмирането на добивите, комплектуването на комплексните линии, оползотворяването на грубите фуражи, внедряването на промишлени технологии и постиженията на селекцията.

Digitized by Google

* * *

Учрежденският партиен комитет и ППО въз основа решенията на XI конгрес на БКП уточняват произтичащите за тях задачи, които следва да бъдат на партиен отчет: не много на брой, но най-трудните. Има стремеж в подготовката на решения и в изпълнението им да се привличат по-голям брой комунисти, да се създава предварителна нагласа и убеденост.

Най-напред се разяснява проблемът, взет на партиен отчет пред ППО и колектива, което може да стане на открито партийно събрание или събрание на профорганизацията: какво е неговото място в икономиката, ще има ли някакъв политически ефект, как той е решен в чужбина, какви са научните наши и чужди разработки, какви са задачите за НАПК и съответния колектив. При разясняването се определят етапите, задачите на профорганизацията и ДКМС, поставят се конкретни партийни поръчения на отделните членове според служебното положение и компетентността. Може отделни задачи да се възложат на група партийни членове или на отделна партийна група.

На същото събрание се утвърждават мерките и другите партийно-политически мероприятия, които ще се проведат от партийното бюро и ППО в хода на изпълнение на партийните поръчения, както сроковете и формите на партиен контрол. В тези мероприятия се предвижда изслушване информации в партийното бюро, в партийната организация от отделни комунисти и партийни групи или профкомитета; вземат се мерки за ускоряване изпълнението на задачите, преодоляване закъсняването по някои срокове. И накрая, когато сроковете изтекат или въпросът се реши, се прави партийна оценка на работата на отделните комунисти при изпълнението на възложените поръчения, на ръководството на профорганизацията и ДКМС (ако са имали поръчения) и се снема задачата от партиен отчет.

Може да се каже, че в министерството повечето ППО добре използват този начин за набелязване и провеждане на политически мероприятия по служебни въпроси, взети на партиен отчет, но се допуска една традиционна слабост. При проверката на изпълнението много се робува на обективните причини; те се изтъкват на предна линия, а не личният принос на отделния комунист при решаване на задачите. Затова, когато се отчете изпълнението, не се изтъкват достатъчно положителните черти в стила, приносът на субективния фактор.

Преди 2 години учрежденският партиен комитет взе на партиен контрол решението на Секретариата на ЦК на БКП за изграждане фуражни кухни в АПК. Партийният комитет няколко пъти изслушва информация от ръководителите на административните звена и партийните секретари от „Агропромпроект" за проектната готовност, от Комитета за селскостопанска техника за производство на машините и тяхното монтиране, от управление „Животновъдство" за определяне в кои АПК и къде ще строят фуражните кухни и от управление „Капитално строителство" за хода на строителството. Наложи се за някои другари да се направят организационни изводи, наложени бяха наказания. Възложено беше на съответните първични организации да направят преценка за хода на задачите. Всичко това доведе до раздвижване на хората, задачата беше изпълнена успешно, снета от отчет, а наложените партийни наказания отменени.

Сега при изпълнение задачите, поставени от XI конгрес на БКП, партийните организации в министерството трябва да проявяват по-голямо умение на всички етапи от организацията и контрола на изпълнението. Преди да се вземе решение, трябва да се помисли кое е възможно да стане и кой трябва да го извърши. Повече размисъл, повече дискусии преди приемане на решенията и повече дисциплина при реализирането им. На практика решенията се вземат лесно, но после често се критикуват, и то от тези, които са задължени да ги реализират. Затова партийно-политическите мероприятия по отношение на контро-

Digitized by Google

ла трябва да бъдат съвсем конкретни, адресирани и категорични както по отношение на крайния срок, така и по отношение на подетапите.

Ако искаме да се изтъкне личният принос на отделния комунист при изпълнение на поръченията и по този начин да издигнем ролята му, налага се проверката и контролът да бъдат превантивни, извършени в хода на изпълнение поръченията и задачите, а не когато сроковете са пропуснати. По такъв начин ще се оценява личният принос на проверяваните комунисти, ще се избегне вземането на нови решения. Не бива контролът да се свързва само с натиска за спазване на определените срокове и указания, а да се види положителният опит и да се пренесе. Другата страна на въпроса е никога да не се задоволяваме с общи констатации, а да видим конкретния човек, носител на добродетелите или недостатъците (а може и двете заедно) при изпълнение на поставеното поръчение. Само тогава контролът ще бъде истинска политическа работа на партийната организация.

Досега обикновено не се правеше преценка за авангардната роля на партийните членове, когато се снемаше от отчет задачата. Тая слабост все повече ще се преодолява, като се прави пълна оценка на участието на партийния член при проучване, организиране и решаване на задачите.

Самоотчетът на комунистите се свързва с участието им в решаването на проблемите, стояли пред ППО, а не както досега, да се обръща в кампанийна задача и всеки да отчита, каквото желае. Оценката на комуниста това е оценка на неговото поведение и методи как преодолява равнодушието и инертността, как укрепва социалистическата дисциплина и убеждава хората и да създава психически климат в колектива. Успоредно с това на човек е драго да му се покажат и хубавите страни в неговата дейност, а не само да се изтъкват недостатъците, както понякога се прави.

Когато се отчита работата на комуниста, не е без значение да се оцени как той се усъвършенствува като многостранно развита личност. Общата култура дава възможност за творчество, преодоляване психологическите задръжки, развива критично чувство при обобщаване и вземане решение, което има огромно значение в практическата работа по технологията, по организацията на управлението. Резервите за повишаване ефективността на управленческия труд може да се търсят не само в организацията (а нея вече имаме), а и в самия човек, изграден като многостранно развита личност. Организационната култура, съчетана с професионалната компетентност, допринасят да се долавя навреме тенденцията и да се насочва в желаното направление.

Когато говорим за ролята на партийната организация по издигане културата на управленческия труд в министерството, трябва да видим особеното място на партийния секретар. Неговата роля е много деликатна, а понякога и много сложна. Разграничаването на партийно-политическите мероприятия от служебните изисква организационен усет и голяма политическа подготовка. Най-напред партийният секретар трябва да намира подход към всеки — от специалиста до зам.-министъра. Много добре да е запознат с проблемите, не само които са на партиен отчет, но изобщо с проблемите, които стоят пред колектива, за да може да насочва, да организира, да изисква от отделния комунист или група комунисти; добре да преценява кои хора трябва да бъдат включени в комисиите по проверката, кога да се изслуша отчетът в бюрото или първичната организация.

За създаване творчески климат в колектива много е важно умението на партийния секретар да общува с хората, за да долавя навреме възникващите конфликти. Те дават възможност да се видят грешки-

Digitized by Google

те в стила, да се направи оценка, която ще бъде последвана от партийно решение или предложение пред административното ръководство.

Националният аграрно-промишлен комплекс е вече една реалност, структурата и взаимоотношенията са изяснени. Сега качеството и ефектът от работата изцяло зависят от субективния фактор. Неговата роля беше формулирана от Л. И. Брежнев на пленума на ЦК на КПСС от 25 октомври 1976 г.: „Да се борим по-ефикасно за повишаване на ефективността!" Оттук започват задачите за комунистите в Министерството на земеделието и хранителната промишленост.

Горян КОТЕВ

УЧРЕЖДЕНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Бих искал да споделя някои мисли за дейността на учрежденската партийна организация в окръжния народен съвет — Видин, свързани с приложението на ленинските принципи и норми на партиен живот. Ще се спра само на тези страни, които са най-характерни за нашата работа.

Да започнем с **колективността.** Тя е най-сигурно средство за борба срещу бюрократизма и за усъвършенстване на формите и методите на работа. При нас тя се проявява предимно в обсъждането на такива въпроси като: социално-психическия климат в колектива; издигане авангардната роля на комунистите; подобряване на стила и методите на партийното и административното ръководство; оценка за идеологическата работа; повишаване производителността на труда и т. н.

Колективността се измерва и с участието на комунистите в партийните събрания. Общата оценка е задоволителна. Но ние имаме комунисти, които много рядко или почти никога не вземат отношение. Така например през миналата година не са се изказали на нито едно събрание средно по 5 човека от всяка първична партийна организация. Очевидно със своята пасивност те понижават авангардната роля на партийната организация и формално участвуват в нейния живот. От друга страна секретарите на партийните бюра се задоволяват само с констатиране на тези тревожни факти, без да разкриват причините и да изясняват тяхната същност. За пръв път в навечерието на отчетно-изборните събрания ние приложихме една по-скоро позабравена, отколкото нова форма, каквато е непринуденият, откровен разговор с неактивните комунисти. Можем да очакваме положителни резултати само ако водим тази работа системно, всекидневно, конкретно и целенасочено.

Принципът колективност намира приложение не само в общото решаване на въпросите, но и в тяхната предварителна подготовка. За целта обикновено се ангажират групи от специалисти, които извършват проверки и представят на партийния комитет конкретни данни за анализ. Този подход преследва двояка цел. От една страна, се дава възможност на комунистите да проявяват повече активност и от друга, събраният по-богат фактически материал неминуемо ще се отрази по-благоприятно на анализите, изводите и мерките. От съществено значение е преди подготовката на материалите за по-важните събрания да се изследва мнението на по-голяма част от комунистите. Такова проучване проведохме при подготовката на теоретичната конференция за ленинския стил и методи на работа Получените резултати дават добра възможност за пълноценен анализ, за насочване вниманието към тревожните факти. Така например всички изследвани комунисти придават важно значение на приложението на ленинския стил. Това ни дава основание да смятаме, че правилно учрежденският партиен комитет се е насочил и поставя за обсъждане този въпрос и с партийни методи и средства да съдействува за подобряване на работата в съвета. Освен това 41 на сто оценяват, че макар и да протичат при голяма активност, събранията в първичните партийни организации не водят до желания ефект. За събранията на учрежденската организация мнението на 5 на сто е, че минават формално, 28 на сто — посредствено и 67 на сто — интересно и на високо ниво. Очевидно 33 на сто или 1/3 от комунистите не са доволни от общоучрежденските събрания и това е сериозен сигнал за нас да търсим по-оригинални, по-интересни и полезни форми.

Преди внасянето за разглеждане на даден проект в учрежденския партиен коми-

Digitized by Google

тет ние почти винаги вземаме мнението на комунистите и в повечето случаи това се оказва твърде полезно.

Особено внимание обръщаме на откритите партийни събрания. Чрез тях се разширяват преките връзки и влиянието на първичните партийни организации с колективите. Безпартийните преминават политическа школа за принципност и непримиримост към недостатъците, придобиват вярно политическо отношение към фактите и събитията, формират у себе си навици и отговорност за управление и самоуправление. Положителен е опитът на първичните партийни организации при отдел „Народна просвета", където в подготовката на откритите партийни събрания се включват и безпартийни служители.

За създаването на строга дисциплина и ред ние отдаваме голямо значение на взискателността и личната отговорност. И то преди всичко към ръководителите и секретарите на първичните партийни организации. Сега учрежденският партиен комитет държи по-строга сметка за качеството на подготвяните материали, за навременното и делово провеждане на общоучрежденските и другите мероприятия. Тревожно явление беше системното закъснение на част от служителите за работа. По поръчение на учрежденския партиен комитет с тях и с началниците им бяха проведени разговори, а на комунистите се поиска обяснение на партийно събрание. Резултатите не закъсняха. Заседанията на учрежденския партиен комитет и денят на партийния секретар, както и по-голяма част от останалите мероприятия започват точно в определения час, което респектира и е признак за добър стил. Предстои да се приемат в учрежденския партиен комитет специални мерки за подобряване на служебната и партийната дисциплина. Ние се стремим към тези форми, за да възпитаваме дисциплинираност не заради страх от административно или партийно наказание. Целта ни е дисциплина, която да бъде плод на висока съзнателност. Това предполага да засилим грижите и вниманието си към кадрите. Взискателността и съзнателната дисциплина са възможни само тогава, когато се ценят човешкото достойнство и интересите на колектива.

Проверката на изпълнението. Трябва да признаем откровено, че все още не се е наложила при нас като система, като стил на работата. Тя все още не отговаря на изискванията на XI конгрес. Обикновено се задоволяваме с направените проверки от ревизионната комисия преди провеждането на годишните събрания. Констатираме слабостите тогава, когато е късно за успешна намеса.

През миналата година извършихме периодично няколко проверки. Макар и да мислехме, че ни е известно състоянието на първичните партийни организации, разкрихме някои значителни слабости в тяхната дейност. Така например в първичната партийна организация при отделите „Пенсии" и „Планов", в управленията „Строителство и архитектура" и „Земеделие" има периоди, в които по два месеца не са провеждани събрания, след което за компенсация са проведени по 2—3, дори и 4 събрания в един месец. Явно е, че това грубо нарушение на партийния Устав води до претрупаност, формализъм и ниско качество в работата.

В първичната партийна организация при управление „Строителство и архитектура", „Пенсии" и „Административен" на 4—5 събрания не са вземани никакви решения. Главната вина за тези слабости е в несистемния и занижен контрол на учрежденския партиен комитет.

Разбира се, не са малко и положителните примери. В учрежденския партиен комитет, първичните партийни организации в организационно-правните отдели, в стопанска дирекция „Търговия", „Народна просвета" и др. решенията са картотекирани и съвсем отблизо се следят сроковете и тяхното изпълнение. На всяко заседание на учрежденския партиен комитет и партийното бюро се прави кратък отчет справка за изпълнение на решенията. Това се стремим да наложим като стил в работата и на останалите организации. Убедени сме, че само по този начин ще успеем да се преборим с вредната практика, вместо да довеждаме докрай изпълнението на взетите решения, да приемаме нови, които също могат да останат неизпълнени.

Съществена черта на ленинския стил са **оперативността и деловитостта. Те се** изразяват в бързото и компетентното изпълнение на задачите, като се използват такива организационни форми, които довеждат до най-ефективни резултати. Някои партийни секретари въпреки оскъдното си време се нагърбват лично с почти цялата партийна работа. Освен това за никого не е тайна, че има комунисти, които освен плащането на членски внос не биха могли да кажат какво друго задължение са имали месеци наред. За някои от тях спокойно може да се каже, че са само „почетни".

Какви могат да бъдат причините за това бездействие на някои комунисти? Към една част от тях се проявява неоправдано недоверие, че могат да свършат добра работа и затова не се търсят. Но тогава възниква въпросът: „Могат ли такива комунисти да работят в такъв ръководен орган, какъвто е ОНС?" Друга част се оценяват като можещи, но същевременно владеят и „изкуството" да се измъкват. Обикновено те разчитат на либерализма към тях.

Оперативността трябва да се разбира като надеждно средство за борба срещу бюрократизма, който не е нищо друго освен формално отношение към служебните или обществените задължения. Като отрицателен пример могат да се посочат някои от взетите решения в партийните организации: „Внедряването на съзнателната дисциплина в широкия смисъл на думата да бъде постоянна задача на първичната партийна организация с тенденция тя да прерасне в жизнена необходимост за всеки член на колектива"; „Във връзка с авангардната роля да се прави проверка на работата на всички комунисти"; „Всеки служител да се явява 5 минути преди ра-

Digitized by Google

ботното време на работното си място"; „През работно време да не се излиза извън съвета по лична работа" и т. н.

За какво друго говорят тези примери, ако не за прояви на формализъм и примитивизъм в работата. Едва ли някой от комунистите, гласувал за приемането на тези решения, е бил убеден в мобилизиращата им роля. Естествено, по този начин няма да се стигне до прерастването на дисциплината в жизнена необходимост, няма да се издигне особено авторитетът и авангардната роля на първичната партийна организация и комунистите.

Критиката и самокритиката са основен метод в нашата работа. Голям е броят на критичните изказвания, отправени към партийното бюро, учрежденския партиен комитет, административното ръководство. Увеличава се и броят на самокритичните изказвания. Но не количествената страна на въпроса е най-съществената. Нашият стремеж е да се преборим с превръщането на критиката и самокритиката в чиста формалност. Анкетата сред комунистите показа, че 65 на сто от тях смятат, че партийната организация в голяма степен създава обстановка на критичност. Тон за това дава учрежденският партиен комитет. Достатъчно е да се прегледа докладът от последното учрежденско партийно събрание, за да се добие представа за силно критичния дух върху принципна и конкретна основа. Този критичен дух бе възприет много добре от комунистите и се прие дори от тези, които бяха обект на критика.

Напоследък картотекираме отправените критични бележки към учрежденския партиен комитет. Препоръчваме тази форма и на партийните бюра. Това засилва доверието на комунистите в партийните органи и създава още по-критична обстановка.

Изучаването и разпространяването на положителния опит е ежедневна грижа на партийните бюра и на учрежденския партиен комитет. За обмяна на положителен опит бих искал да споделя само няколко момента от нашата работа, които оценяваме като полезни.

Тревожен въпрос за нас е ефективността от партийната работа. Пред нас стои задачата да намерим такъв подход, който да засили интереса и ефекта от работата. Ето как постъпихме при обсъждането на въпроса за ускореното внедряване на реформата в образованието. Първият вариант на доклада за мястото и ролята на комунистите от окръжния народен съвет за ускорено провеждане реформата в образованието бе отхвърлен от учрежденския партиен комитет поради това, че малко се различаваше от отчетния доклад на сесията на окръжния народен съвет. Във втория доклад по-детайлно се определяха задачите на всяка първична партийна организация и комунистите. Въпросите бяха поставени и в по-оригинален аспект, а именно, каква е ролята ни като родители за обучението и възпитанието на нашите деца. Направено бе проучване за успеха и поведението на всички ученици, чиито родители работят в окръжния народен съвет, за тяхното отношение към труда, за тяхната активност в работата на комсомолската и пионерската организация. Преценихме, че по такъв косвен път, съдейки от резултатите и проявите на децата, ние можем да дадем оценка и на нашите комунисти. Резултатите бяха изненадващо добри.

Полезно е да посочим опита на секретаря на първичната партийна организация при отдел „Просвета", който по своя инициатива е въвел специална тетрадка, в която след всяко събрание бюрото прави подробен анализ как то е протекло. Целта е да се разкрият тези форми, които ще засилят интереса у комунистите и ще доведат до по-голяма ефективност. Освен това в подготовката на събранията обикновено вземат участие 30—40 на сто от комунистите. Събранията в тази организация ние посочваме като образец за другите.

Заслужава внимание да се спрем и на разграничаването на функциите, въпрос поставен с голяма острота на XI конгрес. Учрежденският партиен комитет прави всичко възможно да не допуска дублирането и изместването на по-нисшестоящи партийни звена от по-висшестоящите, като запазва и развива тяхната самостоятелност и самодейност. Нямаме случаи в партийно бюро да се разглеждат въпроси, които задължително подлежат на обсъждане в първичната партийна организация. При разграничаване на функциите в хоризонтално направление също имаме добри резултати.

Работата за усъвършенстване на стила и методите на работа ние оценяваме като труден и продължителен процес, пряко свързан със сложните и отговорни задачи, които Партията ни поставя като служители, като комунисти в системата на народните съвети.

инж. **Петър КОСТОВ**
секретар на учрежденския партиен комитет
на окръжния народен съвет — Видин

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

ПРЕДДВЕРИЯ НА УТРЕШНИЯ ДЕН

КИРИЛ ПАНАЙОТОВ

Точка последна от дневния ред на заседанието — докладни. В залата влизат трима мъже. Бюрото на окръжния комитет на Партията освобождава директора на завода и на негово място се предлага младеж без „директорски вид". След тирадата на единия, който не е съгласен с преценката на недобрата му дейност, дават думата на другия. Какво да каже? Освен че приема партийното поръчение и да благодари за доверието. Другото ще бъде нататък, в борбата за извеждането на предприятието от тежкото положение.

Ще успее ли младото момче да събори зида на рутината, ще намери ли пътя за прогреса на колектива, който ще ръководи?

Заседанието привършва, всички излизат, озарени от оптимизъм и вяра. Защото младият инженер химик е расъл под крилото на градската партийна организация. Тя го е издигнала за комсомолски ръководител, станал е член на бюрото на градския комитет. Две или три години момъкът е врял в незаменимата школа на партийното ръководство, участвувал е пряко в решаването на редица проблеми на социалното управление, учил се е да работи с хората, да ги разбира. Кой, ако не комунистът, трябва да владее добре изкуството за работа с хората?

Питам Любен Вуканин — първи секретар на градския комитет на Партията в Костенец, кое натежава повече в характеристиката на новия директор — организационното, комсомолското или инженерната подготовка? Въпросът може би не е съвсем точен. А отговорът? Отговорът е в това, че градската комсомолска организация има кадри, които растат на предната позиция. И работата не е в голите думи и красивите фрази за доверието. Отношението, партийното ръководство на комсомолската организация определят процеса на растежа на тези кадри.

В една мечтателна вечер в малкия средногорски град Златица разглеждам новия младежки комплекс, който е пред откриване. Избата на универсалния магазин е превърната в привлекателен младежки клуб. Най-напред тук са настанени шкафовете със съвременни младежки игри, музикалните уредби, щандовете за литература, сувенири, печат и пр. Навън — игрища за баскетбол, тенис, летен дансинг, лятна градина с младежка сладкарница. И всичко това е направено от младите жители на града. Вярно, проблемите са решавани с прякото участие на градския комитет на Партията. Първият секретар Нено Дуралиев знае най-добре пътеките в окръга и сам се е нагърбил младежкото дело да се „изпипа" докрай. Важното е, че има климат за работа с младото поколение. И този климат се създава, формира се под крилото на градската партийна организация. Или, ако се опитаме да прочетем разказа на тези факти с помощта на мерилото на днешния отговорен ден за работа с младото поколение и Комсомола, ще стигнем, първо, до силното принципиално отражение върху подхода на партийните кадри, изработен в резултат на Тезисите на Централния комитет за работата с младежта и Комсомола. И второ, фиданката, каквато е младежта, се отглежда не в саксия, а в живота. Отглежда се отговорно. Пораснало е уменнето на градинаря. Осъзната е потребността от фиданката.

Трудно е да се прави обобщение от няколко случаи, затова ще си позволим да споделим някои наблюдения и преживени в практиката неща, свързани с отделни проблеми на работата с младото поколение, на партийното ръководство на Комсомола и младежта.

Digitized by Google

ГОЛЕМИЯТ ДРУГАР НА МЛАДЕЖТА

Иска ми се да продължа този труден разказ не само от окопа на публицистичните виждания за нашето интересно младо поколение. Но може би следва да се уточним, че става дума не за онова ежедневно обществено, родителско интимно, квартално познато отношение към младите хора, а за зрялата позиция на партийната организация, на ръководството към потребността от дейното присъствие на това младо поколение в живота на града, на селото, на предприятието.

Младежта има голям и силен другар. И това е Димитровският комсомол. Един момък неотдавна каза същото, макар и с други думи. Момчето искало да отиде да работи в строителството на меднообогатителния комбинат „Елаците". Романтична душа на двадесет и две години, той си представя своя нов трудов подвиг само възседнал мощната съветска машина „Краз". Уви! Понесеният от вихрите на ежедневните проблеми бригадир отказва да даде на непознатото момче такава машина. То предложило да го изпитат, да проучат производствените и професионалните характеристики. Но кой може да отдели толкова време? Комсомолът намерил време да изслуша момчето, да поиска съдействието на партийния комитет, който одобрил комсомолското искане. И не случайно. Минаха и замиваха старите представи за младите хора и недоверието към тях или че работата на комсомолската организация е да възпитава, а не да се занимава с професиите и машините. Партийният комитет усеща пулса на живота. И не грубият практицизъм е този, който може да накара едно ръководство да помага да се дават машини на хората, защото обектите имат нужда от тях. А разбирането за функцията на младежката организация, за максималното ѝ доближаване до хората, до техните жизнени интереси.

Една трета от работническата класа и половината от специалистите в материалното производство в Софийски окръг са на комсомолска възраст. Ето определящия факт за участието на младото поколение в градежа на живота. Целенасочено окръжната партийна организация поиска от комсомолците дейно проявление в решаването на такива важни проблеми на социално-икономическото развитие, каквито са реконструкцията и модернизацията на производствените мощности. Бюрото на окръжния комитет на Партията прие специално решение по тази задача. Заедно с това на комсомолската организация бе поръчано съвместно с профсъюзите и народните съвети да започне изпълнението на цялостна програма за повишаване образованието, квалификацията на младите хора и за тяхната професионална ориентация. Тези две големи задачи, които имат същностно значение за реализиране на функциите на комсомолската организация, за нейното плътно доближаване до живота на младите хора и участие в решаването на проблемите им с житейски, съдбовен за хях характер в изпълнение на генералната линия на Партията, създават нов тонус, променят обществено-политическия климат сред младите хора, издигат на ново стъпало и партийното ръководство на Комсомола.

Сега можем да съзрем в партийното ръководство на Комсомола потребни черти на стила, определен диалектично от непрекъснато обогатяващата се партийна теория за работата с Комсомола и младежта и от самия живот, доказващ убедително правотата на партийните идеи и потребността от тяхното комплексно, научно и сърцато приложение в богатата почва на младежката нива. Вярно е, че в процеса на работата се намират едни или други неща, които снизяват мерилото за оценка на едно или друго явление. Могат да се сочат примери с кадри и особено из средата на стопанските ръководители, които не искат да доразберат все още марксистко-ленинското виждане на Партията за работа с подрастващото поколение. Такива хора могат да проявят недостатъчна зрелост в политическото отношение към тези проблеми. Те могат да откажат някои материални потребности за младежката дейност и когато това е продиктувано от стопански държавни интереси, няма защо да се сърди никой. Но когато един директор не намира време в годината да отиде поне на една среща с комсомолското ръководство, когато онези, които представляват съществена част от трудовия колектив, не го интересуват, тогава оценката за този ръководител не може да е добра. И такова явление има място в живота. Защото не е само един стопанският ръководител, който се проявява по такъв начин. Разбира се, не това са определящите явления в големия процес на работата с младежта. Такова неразбиране, което все още съществува, само подсказва изоставането на подобни кадри от потребностите на времето, от потребността да се работи активно за формирането на младите хора като стопани и организатори на производството. Без това трудовият колектив не би бил пълноценен.

Главното е другото. Постоянното партийно внимание, грижа за укрепването на комсомолската организация, повишаване на влиянието ѝ, израстването на кадрите ѝ. Не случайно човек може да съзре плодовете на това внимание и грижи там, където партийното ръководство се е захванало системно научнообосновано да активизира работата на партийните органи и организации с младежта. Да се превърне в крайна сметка комсомолската организация, дружеството в притегателен център, да се отчита мястото на Комсомола в живота на младия човек като негов несъмнен, силен и добър другар, на когото той може да разчита. Това вече не може да се смята само план и цел. Това е партийна програма за работа, по която се бележи ръст.

Digitized by Google

И ПАК КРИТЕРИИТЕ

Деля Манова, секретар на партийния комитет в Завода за огнеупорни материали в Елин Пелин: — Инициативността на комсомолската организация в завода е критерий за действеността на партийното ръководство.

Деля е права. Тази реплика има юлско звучене. Тя би могла да разкаже за не едно мероприятие, за решения, за постановки от мисълта и делата на партийната организация, свързани с партийното ръководство на Комсомола. Но ако дружествата не участвуват в движението напред, ако те само минават покрай всичко това, което се прави за тях? Всъщност фактите не са такива. В това предприятие има силен комсомолски отряд. Над 250 души, или това представлява една трета от трудовия колектив. Самата партийна организация е млада. Около 33 на сто от членовете й са на комсомолска възраст и тридесет на сто са до 35 години. Ако пък надникнем в качествения състав на младата смяна — 110 души са със средно и средно специално образование и 40 продължават образованието си. Тук не влизат заетите в различни квалификационни курсове, в секциите на интересния и богат на дейност клуб за техническо и научно творчество. Картината изглежда добра. И все пак от юлска гледна точка нещата не могат да се разглеждат с вчерашна дата. Даже и днешната вече е остаряваща...

Затова Деля Манова е права. Да не се задоволяваме с постигнатото, да повишаваме критериите. Как разбира на практика партийната организация в завода това изискване? Как гледа на тези проблеми градската партийна организация, самият градски комитет? Имахме случай да се запознаем с някои страни на работата, направихме известни справки. Под чертата на изученото стои големият въпрос: след всичко казано за работата с Комсомола и младежта, след поредината марксистко-ленински разработки и документи на Централния комитет (Тезисите от 1967 година, речите на първия секретар на Централния комитет на Партията др. Тодор Живков, Тезисите за състоянието и развитието на Партията и на обществените организации и решенията на Единадесетия партиен конгрес) каква организационна обстановка, какъв стил създават партийните организации за реализацията на всичко това? И още — за преосмисляне на нещата от позиция на Юлския пленум.

Градската партийна организация размисля дълбоко по тези проблеми. Тя прави и сигурни стъпки в извисяването на стила на своето ръководство над Комсомола. Особено внимание е отделено на подбора и възпитанието на кадрите за работата с младежта. Бюрото на градския партиен комитет обстойно изучава този проблем, осигурява неговото все по-качествено решаване. И ако се проследи нишката от 1967 година насам, а това клони вече към едно десетилетие, ще се види нарастващият ефект на партийната дейност в тази област. Градското партийно ръководство изработи своя програма за работа с комсомолските кадри, чиито главни черти са свързани със създаването на по-добри условия за техния подбор, обучение, възпитание, както и за подобряване на кадровата отчетност, оценките и пр.

Сега партийният актив използва в своята практика онези задължителни изисквания, чието изпълнение води до един нов и научно определен момент в работата с комсомолските кадри. Това са преди всичко контролът и системната проверка на стила и методите на работа на комсомолците с обществени или стопански поръчения, периодичната оценка на изпълнението на техните производствени, служебни и обществени задачи, оценка на умението им да влияят в колектива, да създават здрав психически климат сред младежта, да творят духа на колективизма и другарството. Заедно с това партийните комитети и организации изучават деловите качества на комсомолските активисти, стремят се да определят тяхната перспективност.

Тези виждания на градския комитет навлязоха в партийната практика. Станаха съдържание на живота на партийните бюра и първичните организации, влязоха, както се казва, в дневния ред. Преди всяка отчетно-изборна кампания в Партията бюрото на градския комитет прави преценка за цялостната дейност на секретарите на първичните партийни организации, в това число и на реализацията на решенията, свързани с партийното ръководство на комсомолските дружества. Правят се и перспективни проучвания за подобряване на партийното ръководство. Изготвят се например прогнози за няколко години относно попълнението на градската партийна организация с млади сили, което пък същевременно решава и проблема за комунистическото ядро в дружествата. Този планов подход позволява да се разгръща организаторската дейност в делови порядък, без кампанийност и излишни прибързани мерки. Ето и малко статистика за илюстрация на стила на работа. Около 60 на сто от секретарите на дружествата сред трудовата младеж са комунисти, приблизително половината от дружественните секретари са деца на комунисти, повече от половината са от работнически произход, двадесет процента са от селски произход. Расте образователният ценз на комсомолския актив. Сериозни промени са настъпили и в процеса на ангажирането на комсомолските кадри в държавните и обществените организации, в звената на социалното управление. Ако се пресметне броят на комсомолците, избраните в ръководствата на профорганизациите, в производствените съвети на предприятията, ръководствата на АПК, Отечествения фронт и пр., и пр., цифрата става внушителна. Оказва се, че повече от една трета от състава на градската комсомолска организация участвува в управлението на живота в една или друга негова сфера. С други думи, налице е един показател за осъ-

Digitized by Google

ществяването на партийно ръководство върху работата на комсомолската организация. Внушителен и признат!

Но ако се върнем към репликата на другарката Деля Манова, ако с юлско проникновение погледнем нещата, ще се окаже, че този ефект в едно или друго отношение задоволява, а същевременно води и до някои размисли. Построена така, работата довела до определени резултати, тя качествено издържа ли на новите изисквания? И ето една пукнатина. Съвсем пресен факт. В завода, където младежкият отряд наброява двеста и петдесет души, са направени през 1976 година преразходи на материали и енергия за над един милион лева. Отношението на комсомолската организация към този провал? Имаме ли претенции към младите хора? Нали за тяхната работа, за дейността на дружествата не съдим само по събранията, интересните и полезни мероприятия, броя на кръжоците и беседите?

Далеч сме от мисълта да твърдим, че в това предприятие нещата стоят именно така и че партийната организация ще остави „на мира" комсомолците по преборването с подобни разхищения. Но ето такъв факт има и той буди тревоги, които не могат да бъдат далеч от същината и на комсомолската дейност. А колко често комсомолските дружества отминават талвега на течението и намерили тих залив, хранят душата си с красотата на спокойствието. Да се поиска от комсомолското дружество, от младите комунисти, изпратени в него, от комсомолските кадри да се намират винаги в живеца на нещата, във водовъртежа на проблемите на колектива е едното. А другото? Другото е вероятно и по-трудното — да се научат младите хора да усещат нещата, да ги разбират навреме, да живеят с тревогата на днешната и утрешната дата за съдбата на своя трудов колектив. Може би това е умение, чуткост. Но партийното ръководство, не някой друг, решава и тези проблеми.

ДО ДРУЖЕСТВОТО, ДО ВСЕКИ МЛАД ЧОВЕК

Тодорка Шушулова, секретар на градския комитет на ДКМС в Копривщица: — Трудовият героизъм на младите хора не се насърчава достатъчно и не се популяризира. Комсомолските дружества участвуват в мероприятията, които градският комитет организира, но свои изяви имат рядко. Липсват подготвени комсомолски активисти. Някои млади хора имат ниска обща и политическа култура. Комсомолските дружества не умеят да влияят емоционално на младите хора.

Христо Мулийски, животновъд от село Костенец: — Ниска е квалификацията на хората в животновъдството, поради което техниката стои неоползотворена. Къде отиват завършилите четирите селскостопански техникума от окръга, защо ги няма при нас? Какво прави Комсомолът за по-нататъшното развитие на професията на животновъда?

Тези телеграфни реплики на двамата комсомолски активисти поставят куп проблеми. Общото, което се съдържа в тях, се отнася до изменението на съдържанието на живота в комсомолското дружество, до повишаването на проблемния градус на неговата мисловна дейност, до практическите неща, които ритмично следва да се осъществяват. Ако дружеството все още няма клуб, ако е вярно, че „липсват подготвени активисти", ако комсомолската организация на територията на аграрно-промишления комплекс не е в състояние да подкрепи решаването на проблемите на животновъдството...

Разговорът е откровен и нищо, че липсват модерните афиши. Мулийски пита къде отиват завършилите техникумите, та ги няма във фермите. И всичко това, казано и неказано, опира и в дружеството, до младия човек. Затова и провежданият по решение на бюрото на окръжния комитет на Партията обществен преглед за партийното ръководство на комсомолските дружества има точен и навременен адрес. Неговата цел — да спомогне за обогатяването на вътрешния живот на комсомолските дружества, активизиране на процеса за усъвършенствуване на партийното ръководство на Комсомола. Целият партиен, стопански, обществен актив, комунистите в окръжната партийна организация всестранно да се запознаят с проблемите на този процес, да се подготвят и окажат ефективна помощ на дружествата, на младите хора и на определени етапи да решат едни или други задачи.

Подходът? Отговорни партийни работници организираха районни семинари в целия окръг с актива за запознаването му с някои основни партийни проблеми на работата с младежта. В партийните организации бяха изпратени свитъци и брошури с няколко беседи. В част от тях са изяснени теоретични, принципни положения, залегнали в Тезисите от 1967 г., в Тезисите за състоянието и развитието на Партията и на обществените организации и движения и пр. и някои практически проблеми, свързани с изпълнението на решенията на окръжния комитет за организирането на обществения преглед на дружествата. Към кабинетите по партийно-организационните въпроси при градските комитети бяха изградени младежки секции за разработване проблемите на партийното ръководство на комсомолското дружество. Тези и още редица мерки осигуриха популярността на инициативата на окръжния комитет, спомогнаха тя да бъде разбрана от актива.

Отражението? Схваната беше вярната насока да се помогне практически на дружествата, на техните ръководства да се решат много проблеми. Партийните комитети планираха дейността си по прегледа. Редица градски комитети подготвиха пленуми по тези въпроси, други свикаха разширени съвещания, срещи и пр. Работата напредна със свикването на събрания на първичните организации за оценка на дейността на комунистите, изпратени с поръ-

Digitized by Google

чения в дружествата, дадоха се нови поръчения, обхванати бяха повече направления на младежката дейност. Специално внимание се отделя на увеличаването на партийното ядро в дружествата. В много организации на събрания заедно с дружествата, другаде на заседания на партийните бюра се подложиха на задълбочен анализ проблемите на младежта, потребността от партийна, обществена и друга подкрепа.

По време на обществения преглед се изявиха и други грижи за младежта. Изпълнителният комитет на окръжния народен съвет прие разгърнатата програма за правилното използване на свободното време на младите хора, заедно с окръжния комитет на ДКМС разработи програма за изграждане на база на бригадирското движение. Някои стопански ръководства също се заеха с материалната база за младежка дейност.

Отражението в комсомолските дружества? Комсомолците се активизираха в труда, в съревнованието за изпълнение на качествените показатели. Повиши се политическата им активност. Това пролича особено ясно в обсъждането на решенията на Юлския пленум. Те проявиха висока съзнателност и критичност към недостатъците.

И ето вече първият етап на обществения преглед е към своя край. Похвалните неща не са малко, началният гласък е даден. Но кое е това, което не удовлетворява окръжния партиен комитет? И нека се върнем пак на репликата: къде са тези, дето се учат за средни кадри в селското стопанство? Нали все пак там, в училището, през всичките години на обучение комунисти и комсомолци, учителски колективи са работили, за да постигнат определен резултат? Ето защо сега от първичните партийни организации в училищата определено се иска да изменят своя подход към ръководството на комсомолските дружества, да повишат вниманието си към тях. Но в цялата тази работа има конкретни моменти, които липсват. В окръжния комитет стават разговори за необходимостта да се помогне на определени първи ни организации в училищата, на учителските колективи да усвоят проблемите на работата с Комсомола, на общественото възпитание на учащите се. Дори се препоръчва да се организира специално обучение на кадрите, защото без познания, без добра ориентировка не може да се осъществи тъй потребното партийно ръководство на Комсомола в училищата. А разговорът и обменянето на мерките да се пренесе изцяло сред самите комунисти, в първичните партийни организации. Комунистите да получат оценка за конкретната си работа, да им се изясняват добре задълженията. Да се засили процесът на приемането на млади хора в Партията. Особено осезателно да се вникне в проблемите на участието на младежта в социално-икономическото изграждане на окръга и възпитателната работа. Тази перефраза на виждането и оценките по адрес на партийното ръководство подсказва наличието на работа с една цел — не въобще партийно ръководство на Комсомола, не скриване зад мащабни организационни величини, а делнична, конкретна работа на първичната партийна организация с дружеството, която да опира до всеки млад човек. Защото задачата е и да се помогне да израства дружеството, да се повишава неговата роля, място и авторитет сред младите хора. Да му се помогне неговото присъствие да стане осезателно в живота. А партийните организации, които формално са ръководили дружествата, да променят този стил, да го надживеят. Защото ако комсомолският активист казва, че липсват подготвени хора в този град за работа с младежта, това е един сериозен упрек и към партийното ръководство. И ако дружеството чака градския комитет да му поиска хора за митинга и с това да отчете дейност, нещата опират и до комунистите, на конто е поръчано да работят с това дружество. И колко още са проблемите? Разбира се, много! Това е, естествено, по сложния път на развитието. Доброто е, че има решения, има настъпление по пътя, има непримиримост към застоя и рутината, към формализма и недъзите. Дори и когато подлагат на критичен анализ своята дейност, първичните партийни организации, комунистите пак дават пример на комсомолците, пак могат да ги научат на нещо ново и полезно — да бъдат смели.

* * *

Няма област в партийния живот, където да не диша с пълна гръд проблемността на времето ни, горещата му романтика, да не се усеща магнетизмът на партийната отговорност. Но когато става дума за въпросите, свързани с партийното ръководство на Комсомола и младежта, за поколението на една такава партия, каквато е нашата, човек не може да отмине вълнението на негласното признание за докосването до утрешния ден. До утрешния ден на твоята партия, на твоя народ. Затова и грижовно казаните неща за едно или друго в делничния живот на партийните организации, са колкото с клеймото на деня, в който живеем, толкова и с незнайната дата на бъдното, на онези желани преддверия на развитието, до които се стига по обикновения път на труда. В това число и този труд на партийните работници и активисти, на които е поръчана благородната задача да работят с младите хора.

Digitized by Google

«ЗНАМ РАЗНИ ЧАСОВЕ...»

Секретар с ярка творческа индивидуалност — така най-общо бих определила Славе Попов от Белица, Благоевградско, оглавяващ вече двайсет години тукашната партийна организация.

Неговото гражданско безпокойство ще доловите и в най-делнични на вид явления, неговото втурване в нещата — на всяка крачка, съпричастността му към съдбите на хората — всеки миг. „Той е в Белица и Белица е в него — така накратко го охарактеризира един от тукашните учители, който добави: — Главния е своеобразен възел на постоянната амбиция да се достигне пó далеч от обикновената същност на нещата, да се обобщи смисълът им, да се види глъбината им. Той не е просто секретар, той е поет."

●

Главния. Това име Славе Попов получи в тежка минута.

Отначало партизанското му име беше Живко. Нарекоха го така още първия ден.

Как бе чакал това, как бе мечтал! Искаше някак мигом да се озове при другарите си. А стана постепенно. Няколко срещи, няколко кратки връщания в Белица, за да предупреди заподозрените ремсисти за бедата, която ги очаква, да им предаде заповедта за спасението. Защото едно донесение в полицията за наличието на организиран съпротивителен център в селото бе хвърлило народните врагове в паника, беше ги накарало да предприемат енергични мерки. Точно там за Славе бе казано, че той е ремсовият отговорник, че под негово ръководство...

Младият човек бе побързал да се срещне с Иван Тричков и с Иван Козарев, да помоли да го вземат в отряда. Възложили му бяха първо спасяването на останалите. Това беше доверие, накарало Славевата душа да затрепти. Ето, той е вече „горе", а все още тича покрай оградите — лек, незабележим, мечтателен, отдаден изцяло на своята първа партизанска мисия. Неговите очи искрят — големият огън на епохата вече е пламнал в гърдите му...

Обречен изцяло на делото, прекръстен, Славе не пропуска да каже на баща си за своето решение.

— Тичай горе! — нетърпеливо шепне старият. — Каквото и да става, в гората е по-добре. Никой никога не е пропадал там. Даже

Digitized by Google

когато се мре, там се мре достойно... А жив ли си, пак там по-добре ще бъдеш. Бурята кара дъба да пуска корените си надълбоко. Така ще е и с теб...

Дъбът! Това сравнение на баща му накара Славе да се окопити, да превъзмогне смътния страх, свил леко душата му. Да вдигне чело, както след първия арест, когато...

Разкарваха го по участъци. Биха го. Беше само шестнайсетгодишен. Искаха да го осъдят и да го затворят. Някой настоя — малолетен е. Пък и той нищо не призна, нищо не бе доказано.

Лозунгът, написан от него, гласеше: „Съюз със СССР!" В своята хроника по-късно Вапцаров ще има предвид може би именно това вероую на Славе. Този пръв юнашки изблик на момчето. И на другите като него. Един стон, един вопъл. Едно стенание в мрака, превърнало се после в крилата фраза, в бял надпис по дуварите, в пламенеещ ред в позивите. И накрая — в стих: „Терора долу! Съюз със СССР!" Думи, за които разстрелваха. Толкоз страшна истина бяха те. Защото — дори палачите не се съмняваха в това — всяка светлина иде от изток.

В отряда Живко бе наречен Главния не защото стоеше начело на действията. В акциите той участвуваше активно, имаше пушка и стотина патрона, стреляше както трябва, но така правеха и останалите партизани. Днес ще обезоръжат полицейска част, утре ще вземат продукти от важни държавни участъци и ще оставят бележка, че ще ги върнат след народната победа... Вдругиден ще се срещнат със селяните на площада и ще разговарят с тях за бъдещето... Живко бе един от многото. Отначало в отряда бяха петдесетина, после станаха над 250 — само от Белица имаше повече от 60 партизани.

Той не отговаряше за боя, неговата длъжност беше мирна.

Славе—Живко отговаряше за хляба и за другите продукти. Ще се съберат в кръг и той ще раздаде поравно всичко. Или ще се завърнат премръзнали след поредната акция и мълчаливо ще се взират в него. Длъжен биваше да каже нещо. Да окуражи другарите си с мисъл неочаквана, с шега, с жест...

„Не бойте се, деца!" Ще каже по-късно Вапцаров. Поетът от Банско не е тук, той е далеч от отряда, но мислите му са сред юнаците: „Имам ли аз — то значи да има за теб, имаш ли ти — то значи да има безброя"...

— Има ли хляб?

— Питай Главния...

●

Така си остана с това име и след народната победа, когато вече имаше и хляб, и радост. Когато хората вече не се бояха за утрешния ден. По собствено желание послужи първо в гвардията, после се върна в Белица. Революцията временно бе затворила магазина, а хората се нуждаеха от него. И Главния постъпи там. Свикнал да раздава нещо на хората, той реши, че тук ще е полезен. „Реши" е неточно, защото много още имаше да решава през следващите дни, сега просто трябваше да върши нещо полезно.

Избраха го междувременно за секретар на първична партийна организация.

Дойде след известно време при него секретарят на окръжния комитет на Партията Борис Вапцаров и още от входа каза:

— Е, Главния, стига толкоз! Хората те предлагат за секретар на селския партиен комитет. Затваряй магазина, довечера сме на събрание! Каквото кажат комунистите, това ще е!

— Няма да приема — бе отговорът.

— Но хората настояват, а ти знаеш: глас народен, глас божи!

— Няма да приема! — повтори магазинерът.

— Засрами се, до вчера носеше бомби! Какво си се свил!

— Вече победихме. Сега ентусиазмът на масите...

— Ентусиазмът на масите ще го видиш довечера на събранието!

Три години секретар на сел-

Digitized by Google

ския комитет. После — инструктор в окръжния комитет на Партията. После — заместник-председател на околийския народен съвет в Разлог. Преди това — на партийна школа. След това — секретар на общинския и сега на градския комитет на Партията — четири петилетки непрекъснато. И навсякъде — и във всичко — Главния си е главен. Колоритен, неповторим. Отличаващ се със своите пориви, с почти детската си непосредственост и чистота. „Знам разни часове — ще ви каже доверително той — и страшни, и добри. Но истински пълни за мен са само часовете, когато съм сред хората."

Една любопитна подробност: в архивите на първичните партийни организации в Белица няма да намерите нито едно циркулярно писмо от градския комитет на Партията. Секретарят Славе Попов не кореспондира с хората си — той им се доверява, търси ги, среща се всекидневно с тях, разяснява им задачите и предстоящите инициативи и каквото има да им каже — казва им го.

— И все пак — питам, — когато се наложи нещо особено важно?

— Колкото и бързо да е, справям се. Аз съм роден тук. Познавам хората и те ме познават. Имаме осемнайсет първични организации. Ако да речем с половината секретари съм се видял днес, с останалите девет ще се срещна утре. Или следобед, или довечера... За мен това не е проблем. Аз съм свикнал да съм сред тях, те са свикнали да ме търсят. Така че, ако някога нещо имам да им изпратя писмено, това са примерно доклади и решения от пленуми, някои мероприятия или планове, но не и съобщения, не и напомняния или назпдания. Такава преписка не съществува... Да речем, че сега ми трябват триста души. Аз ще ги събера за минути лично. Ние се срещаме, не си пишем...

●

Къде останаха бурите, които карат дъба да пуска здрави корени? Къде е безпокойството, драмата? Не бързайте!

Главния не обича тишината. Той предпочита водопадите пред езерата, сблъсъците пред комплиментите. Корабите, които са на път, а не в пристанищата. Знамената, които шумят, а не които са побити в заседателна зала...

Славе Попов обича движението. Както някога в битките и днес този човек не се крие зад нечий гръб, не се интересува откъде иде вятърът, не пита за прогнозата.

Ще го видите да се втурва в цеховете на новопостроения Завод за пластмасови изделия. Той не вика секретаря при себе си, както правят мнозина. Не бърза да почука на вратите на заводския директор. Това ще стори по-късно, след като поговори с комунистите. Попов знае всяка машина какви възможности крие, всеки работник — какво може да произведе, как би реагирал при дадени обстоятелства, какви са неговите перспективи... Дори кои са мотивите му за труд: иска непременно да заработи много или просто го привлича работата, а останалото е следствие. Главния е за утвърждаването, за изявата на индивида в труда. Брои на пръсти най-добрите рационализатори, радва се като дете на мнението на новопостъпил комсомолец, че не парите правят човека богат, а усилията, надмогването на собствената инертност, на спокойствието.

Някой е дошъл вчера в почивния ден да оправи машината си и Славе е по петите му. Това окуражава и двамата в общото търсене на елементите на социално-преобразуващата сила на труда.

— В някои градски комитети се правят специални социологически изследвания във връзка с обстановката в трудовия колектив. При нас това не е необходимо. Ние си имаме един завод. Към какво се стремят хората в него? Основният стремеж на работниците е да дадат на държавата запланувания продукция, да помогнат според силите си на народното стопанство, а не да го обременяват. В структурата на мотивацията на рационализаторите челно място, то се знае,

Digitized by Google

заема желанието да облекчат труда на хората, да повишат производителността на труда... Когато тръгна по петите на човек, който по свое желание в извънработно време оправя машината, аз не си задавам много въпроси. На мен мотивите са ми ясни. Социалният смисъл на самоконтрола на личността, за който съм говорил на последното партийно събрание, е стигнал до този човек. Аз като секретар съм удовлетворен! Не напразно съм на десет-дванайсет събрания на първични организации месечно...

●

Но винаги ли е така? Винаги ли секретарската позиция е разбирана? Винаги ли тя е в съзвучие със становищата на останалите?

Бивало е, секретарят Попов е воювал дълго за позицията си. Бивало е — той е изпадал в малцинство. Нещо повече — оказвал се е сам от едната страна на „барикадата".

Пак окръжният секретар Борис Вапцаров бе дошъл някога тук във връзка с твърде сложен проблем. Окрупняваха се общините и кооперативните стопанства и трябваше първо сред бюрото и актива, а после и сред комунистите и сред всички трудещи се от Белица да се разясни решението на окръжния комитет за присъединяването на беличани към Разлог.

— Как, за един печат да ходим на толкова километри? — бе първата реакция на мнозина.

Славе Попов запази самообладание. Изслуша словото на секретаря и даде думата на хората от общинския комитет, тъй като той ръководеше заседанието.

През почивката коментари имаше, но официално никой не искаше да възрази на решението „от горе". Изтекоха двайсет минути в мълчание.

— Не сме на траурен митинг — поде Славе. — Щом няма становища, ще кажа аз моето. Аз съм против това решение, независимо от важността му за момента, независимо че то не е локално, че сега нещата се решават аналогично в цяла България. Смятам, че тук ние не сме дозрели за това. Нямаме възможности на сегашния етап да осъществим такава концентрация. Нямаме база, нямаме условия! Вън от това тук съществува един специфичен проблем. Белица не е селище въобще. Това е едно революционно огнище. Като Батак. Като Панагюрище. Белица е българска светиня! Нейните въпроси не могат да се решават така произволно. Тя не може да бъде подвеждана под знаменател...

Тишина.

И след няколко минути — гласът на окръжния секретар разсича леда:

— Главния, ти вероятно вече съжаляваш за думите си. Обявяваш се против решение на окръжния комитет. Помисли! Вярвам, че ще се откажеш...

— Не се отказвам. Подписвам се под казаното преди.

По-късно Главния е наказан. Но това е минало, неважно...

●

Да се върнем към думите на учителя, чути в началото на нашите беседи в Белица. Той бе казал, че градчето и секретарят — това са две взаимопроникващи се величини.

... Живеещи в планината, хора от някаква отдалечена къща искат да им се прокара електричество. Чукат на вратите му, настояват. Облекли са най-новите си дрехи, наканили са се да „слязат" при Главния.

— Няма да стане — отсича той. — Вие имате деца, те се учат тук. Пътуват. Гледате си удобствата. Ще слезете долу. Ще построите на децата си нов дом.

Двамата посетители упорстват, после благодарят: „Пък ние мислехме, че ти нареждаш бързо всичко!..."

— Бавно! И умната! — отпраща ги секретарят.

За умението на Главния да вниква в психиката на хората в Белица се разказват легенди.

Ще приведа един обикновен случай.

Digitized by Google

При прибирането на децата за училище от планинското селище Бабяк, в района на Белица, винаги се срещат трудности. Наскоро един учител е бил изгонен с брадва от родителите на някакво дете.

Учителят — при секретаря: „Така и така“... — рекъл му.

Славе се озовал в това семейство. Поговорил с хората — нищо. Нито да, нито не. Незаангажиращи отговори.

Ожаднял. Поискал чаша вода. Стопанката предложила айрян. Славе поел паницата. Изпил я. Поискал втора.

— Това е! — казала жената. — Такъв човек у нас не е гостувал. Не съм вярвала, че може в моята къща да влезете, камо ли да пиете. Пък аз мислех, че нас никой не ни смята за нищо... Благодарна съм! От утре децата са на училище...

●

Главния е в Белица. Белица е в него. Той бърза с черния си каскет през площада и хората знаят — припаднал е облак, ще завали. Тръгне с бяла риза и жените излизат да поливат градините си.

Децата го поздравяват, младите път му правят, старите идват при него за съвет.

Съпричастен към всяка съдба. Неспокоен, тревожен.

Ето и сега.

Триста активни бойци има в Белица. Хора — врели в съпротивата, воюващи и днес за реализирането на високите цели на Партията. Хора, с откроена гражданска позиция, водещи след себе си останалите.

И въпреки всичко — някой ще кривне от пътя.

Славе е нащрек.

— Не можем да предложиме сина ти за тази отговорна длъжност, ценз няма. Материално-изгодна работа? Ранно натрупване на блага? Самият ти някога така ли мислеше? Така ли мислехме ние...

И другарят му от ранните години първо се бунтува, после размисля. После те са на тема — консерватизмът на нашите усещания понякога; нашата мнима родителска обич...

Носител на позитивното начало в обществената дейност, дългогодишният белишки секретар не е някакъв стереотип на изключителна личност. Той е един съвременник, неотегчен от монотонността на дните. Човек, познаващ и търсещ различни часове, чиято динамична смяна го радва.

Външно той е консерватор. Когато в новата сграда на съвета определиха стаи и за градския комитет, той не се премести. Остана на втория етаж в постройката на някогашната кооперация „Рила планина“, играла прогресивна роля в Белица. Тук го спохождат горски работници и магазинери, механизатори и хора от завода, учители и домакини.

На малка масичка в секретарския кабинет ще видите рубинено червена ваза с бели кали. Един дългогодишен атрибут на стаята, който, прибавен към тюлените завеси, придава почти сватбена празничност. Защо са тук? За да контрастират на деловия секретарски тон? Или за да запълнят един вакуум? На сватбата на Славе никога нямаше кали. Нито дори кокичета. В оня февруарски ден на 1945 кой ти мислеше за цветя? Това бе първата партизанска сватба след народната победа и гърмежите — пистолетни и пушечни — бяха типичните отдушници на радостта.

За разлика от другите гърмежи — истинските, — които бяха разтърсвали преди Белица толкова дълго — в късните нощи на мрака.

... И — както е у Вапцаров — зора. Събужда се градът.

Секретарят бърза към завода. Неговата мечта е материализирана и той е щастлив.

Но среща две деца. „Две остри копия пронизват далечните мъгли“... Споменът за двете овчарчета Кокарешкови го спира насред път.

Главния сваля своя каскет.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ПРОСВЕТНИТЕ СЪБРАНИЯ И ЛЕКТОРИИТЕ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ

Опитът на Отечествения фронт в Софийски окръг потвърждава, че просветните събрания в низовите организации и лекториите по села и квартали са подходящи форми за масова политическа просвета сред населението по местоживеене. Чрез тях се създава системност, последователност и целенасоченост на политико-просветната работа.

Просветното събрание е събрание на низовата организация на Отечествения фронт по местоживеене с нейните членове и нечленове, но живеещи на нейната територия. Беседа на полето на работното място — бригада, звено, ферма — по инициатива на Отечествения фронт не е просветно събрание на низовата организация, тъй като там в повечето случаи слушателите са от различни низови организации, проблемите са специфични, засягат цялото население или са в тясна връзка със задачите на селскостопанската работа и комунално-битовите услуги. Тези беседи са необходими, полезни и много ефективни, особено през работния сезон. Но тук се спираме на просветните събрания. Те осигуряват по-голяма всеобхватност на населението и по-голяма конкретност в работата на низовата организация. Те могат да й дадат сърце и душа, да я укрепят организационно, да споят в едно цяло нейните членове и нечленове, да ги привикнат на редовно участие в масовата политическа просвета.

В това наше разбиране не сме се излъгали. Там където общинските комитети вземат своевременни мерки, няма низова организация, която да не свиква просветни събрания. В някои общини има низови организации на Отечествения фронт, които правят от 10 до 12 просветни събрания на година. Под прякото ръководство на четирите квартални комитети и градския комитет на Отечествения фронт всички низови организации в Пирдоп свикват редовно през годината просветни събрания по предварително изработени тематични програми. Темите са тясно свързани с основните решения на Партията и народната власт, с нуждите и задачите за комунистическото възпитание на трудещите се, с въпросите, които вълнуват хората, с проблемите, които се решават в квартала и махалата, в града и селото, в окръга и страната. Например 35-та низова организация с председател Никола Биволаров и просветник Филка Манолова от 1 октомври 1975 до 30 март 1976 година е направила 11 просветни събрания с интересна тематика и хората без много търсене и покани ги посещават, слушат беседите със задоволство.

През същия период общо във всички низови организации в общината се наброяват над 190 просветни събрания или средно по едно на месец през есенно-зимния сезон на годината.

Важно условие за успеха на просветните събрания в низовите организации е, че те се свикват по план в определения ден за политическа просвета на Отечествения фронт в града. Хората знаят предварително часа на събранието, темата на лекцията или беседата и лектора.

Редовните просветни събрания в низовите организации в Пирдоп допринесоха да се осъществи по-голяма всеобхватност на хората в политическата просвета, да се създаде по-съдържателен живот на Отечествения фронт по местоживеене. Присъствуват и стари и млади, и майки и домакини, работници от промишлени предприятия, защото е близко до дома им, а общоселското събрание обикновено е по далече.

Просветното събрание като една от формите на политикопросветната работа се утвърди почти във всички общински комитети на Отечествения фронт в окръга. Градската организация на Отечествения фронт в Ботевград от октомври 1975 до април 1976 г. е направила 540 просветни събрания, в Своге — 310, в Горни Богров — 154, в Нугиман — 123, в Елин Пелин — 140. В края на миналата година само във връзка с общинската научно-практическа конференция на тема: „Ролята на обществените организации за внедряване на социали-

Digitized by Google

стическите граждански ритуали" в Ботевградска община бяха свикани 69 просветни събрания с участието на 4966 души.

Когато определят тематиката, ръководствата на низовите организации с помощта на общинските комитети се ръководят главно от тематичния план на Националния съвет на Отечествения фронт и задачите, които стоят пред общината, селото, града, квартала, махалата. Например на просветните събрания в низовите организации на Отечествения фронт в община Правец са изнесени лекции по въпросите на патриотичното и интернационалното възпитание, синовния дълг, идеологическата диверсия на империалистическата реакция, беседи за повишаване жизненото равнище на трудещите се и др.

Много лекции и беседи се изнасят по решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП като: „Характерни черти и същност на социалистическия начин на живот", „Същност на социалистическата личност", „Антисъветизмът — ядро на антикомунизма", „Ролята на жената за повишаване културата на бита и внедряване на социалистическите граждански ритуали", „Сън и съновидение", „Вредата от алкохола и тютюнопушенето", „Актуални проблеми на атеистичното възпитание" и много други.

За осъществяване на по-голяма системност и последователност в политическата просвета на Отечествения фронт важна роля играят лекториите. В нашия окръг те се организират по села и квартали. В тях участвува цялото население от всички или няколко низови организации. За тях, както и за просветните събрания, селските и кварталните комитети изработват тематични планове за цялата година в зависимост от въпросите, които вълнуват хората. Те се ръководят направо от кварталните и селските комитети под непосредственото ръководство на партийните организации в квартала и селото и пряката помощ на общинските комитети на Отечествения фронт.

Лекториите в нашия окръг са предимно по проблеми, вълнуващи цялото население като: характерни черти на социалистическия начин на живот и на социалистическата личност, правното и здравното дело, социалистическия бит и култура, международното положение, педагогически въпроси, битово обслужване и др. Заслужава да отбележим, че там където се вземат мерки за добрата им подготовка и най-вече за популяризирането на проблема, по който се организира, се осигурява добро посещение. Освен това там където не се отлагат лекториите и се спазва стриктно приетата програма, хората с нетърпение ги очакват. В някои градове и села лекториите са се превърнали в необходимост като в Ботевград, Самоков, Искрец, Ихтиман, Джурово, Божурище, Своге, където се провеждат предимно по специална тематика.

Общо през есенно-зимния период на 1975—1976 година в Софийски окръг работеха 223 лектории, а през този сезон (1976—1977 г.) са създадени 459 или са увеличени два пъти. Във всяка от тях участвуват средно от 50 до 80 души.

Лектори както в просветните събрания, така и в лекториите са предимно местни пропагандисти. Няма община в окръга, в която организацията на Отечествения фронт да не разполага със свой пропагандистки състав — Пирдоп — 47, Златица — 40, Долна баня — 47, Искрец — 31. Общо окръжната организация на Отечествения фронт сега има над 5400 пропагандисти. За лекториите по определена тематика се иска по-дълбока вещина, затова селските и кварталните комитети търсят лектори и от окръжния или Републиканския съвет на дружество „Г. Кирков". Мнозина от тях изнасят лекциите на високо идейно-теоретическо равнище, тясно свързани със социалистическия начин на живот.

Нашите отношения с дружеството в окръга са много добри. Това ни помага да разгръщаме съвместна идейно-възпитателна работа сред населението. Стремим се да осъществим успешно и замислената от Националния съвет и Републиканския съвет единна система на лекционната пропаганда в окръга. Но възможностите ни да използваме лекторите на окръжния и републиканските съвети на дружество „Г. Кирков" са ограничени. Причината е, че не разполагаме с необходимите средства. Поради това не малко общински организации на Отечествения фронт са лишени от най-добрите лектори, с които разполага дружеството. Това ни затруднява да разширим и повишим качеството на лекционната пропаганда в системата на Отечествения фронт. Би било по-правилно, ако дружество „Г. Кирков" за лекционна пропаганда се субсидира централно, за да могат неговите лектори да се използват още по-рационално и по-ефективно.

Трудно е да измерим ефекта от просветните събрания и лекториите в политическата просвета на Отечествения фронт в Софийски окръг. Но фактите показват, че се повишава комунистическата съзнателност на хората в окръга. Проблемите, които се третират в лекциите и беседите, се изясняват правилно, обществените събития и явления се осветляват своевременно. Ден след ден у все повече трудещи се от окръга, участвуващи в просветните събрания и лекториите, марксистко-ленинският мироглед става съзнателно убеждение и се превръща в лично поведение за активно участие в изпълнението и презпълнението на задачите, които им се поставят. Просветното събрание спомогна да се укрепят организационно много низови ръководства и организации в окръга, да порасне авторитетът на Отечествения фронт и да се осъществява една от основните му функции — школа за комунистическото възпитание.

Просветните събрания в низовите организации и лекториите по села и квартали са успешни там, където е осъществявано конкретното ръководство от окръжния и общинските комитети на Отечествения фронт. Бюрото на окръжния комитет, отдел „Идейно-възпитателна работа" следи през цялата година хода на просветните събрания и лекториите. Помага на общинските ко-

Digitized by Google

митети с указания, материали, тематични планове, контрол на място. Периодично на заседание на бюрото общински комитети докладват по отделни страни на политико-просветната работа, включително и по просветното събрание и лекторията.

В началото на всеки есенно-зимен сезон общинските комитети на Отечествения фронт планират както просветните събрания, така и изграждането на лекториите, следят отблизо работата на селските и кварталните комитети и ръководствата на низовите организации редовно и качествено да ги провеждат. Когато се натъкнат на случаи, при които не се посещават добре или са неефективни поради недостатъчната подготвеност или неумението на някои от лекторите да убеждават хората, комитетите своевременно обсъждат причините и търсят пътища за отстраняване на недостатъците.

Въпреки нашето желание и стремеж и оказваната помощ има организации в окръга, които не провеждат или трудно провеждат просветни събрания. Главната пречка за това е липсата на клубове в кварталите на градовете и махалите в селата. В личните домове е вече неудобно да се свикват по-често просветни събрания, а в центъра трудно се събират хората от по-далечните краища на махалите и кварталите. Ето защо този въпрос не е само на Отечествения фронт, а и на другите обществени организации и държавни органи и според нас трябва да намери своето най-правилно и своевременно решаване.

Съществена наша слабост е, че още недостатъчно дълбоко надникваме в работата на онези комитети, които организират най-добре просветни събрания в низовите организации и лектории по села и квартали, не ги популяризираме в окръга. Сега окръжният комитет насочва вниманието си към конкретна помощ на общинските, селските и кварталните комитети и особено на ръководствата на низовите организации, да организират макар и по-малко, но с още по-богато съдържание просветни събрания и лектории, които да отговарят на порасналите изисквания на населението. Главната ни грижа е през тази година да намерят повече място проблемите по формиране на марксистко-ленински пироглед у хората, утвърждаване нравствените принципи на социалистическия начин на живот и формиране на социалистическата личност, укрепване на семейството и повишаване ролята му за правилно възпитание на младото поколение и на взаимоотношенията между хората, атеистичната пропаганда и внедряване социалистическите граждански ритуали, преодоляването на отрицателните прояви, патриотичното възпитание, повишаване обществената производителност, дисциплината и пр.

За успешното решаване на тези важни и отговорни задачи у нас има разбиране, упоритост, желание и настойчивост.

Борис ТЕПЕШАНОВ

ВЕСТИ

По инициатива на отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на Партията в Ловеч се състоя Национално съвещание по проблемите на политическия плакат, в което участвуваха завеждащите сектори „Агитация" в окръжните комитети на БКП, представители на Съюза на българските художници, на Държавното издателство „Септември", художници и секретарите на градските, общинските и заводските партийни комитети в Ловешки окръг.

В окръжния младежки дом бе уредена изложба на политически плакати, издадени през 1976 година.

Доклад за развитието, повишаване художественото ниво и пропагандната сила на политическия плакат в страната направи Искра Велчева — кандидат на изкуствоведческите науки. Изказалите се направиха редица препоръки за повишаване въздействието на политическия плакат като важно средство за масово-политическата работа.

Digitized by Google

КОМБИНАТОРЪТ

В изложение до редакцията Асен Григоров, живеещ на ул. „Средна гора" 16 в София, пише: *„Дълги години нашата 82 първична партийна организация в Димитровски район на столицата води борба срещу нарушителите на социалистическата законност, какъвто е случаят с Тодор Василев Захариев, но и досега няма резултати...*

Молбата ни е да се направи необходимото, за да се възстанови правдата."

Какво показа извършената проверка?

С Тодор Василев Захариев се занимават съдебните органи Ние няма да засягаме въпроси, които са предмет на тяхната дейност.

Вниманието ни спират онези факти, установени при съдебното дирене, които сочат, че комунисти грубо са нарушили Устава на БКП, че са забравили своето задължение като членове на Партията, върху онези слабости на държавни органи, които са способствували за извършването на нарушенията.

За какво става дума?

НАЧАЛОТО

През май 1960 г. Т. Захариев подал молба до отдел „Пенсии и обществено осигуряване" при столичния градски народен съвет за пенсия на основание чл. 28 от Закона за пенсиите като активен боец против фашизма и капитализма и по инвалидност. През 1970 г. той е удостоен със званието „Активен боец против фашизма и капитализма" — четвърта категория.

И в двата случая той използвал удостоверение образец № 1 на Димитровски районен народен съвет в столицата за установяване на антифашистката му дейност преди 9-ти септември 1944 година.

УДОСТОВЕРЕНИЕТО

То носи № 138 от 19. IX. 1967 година на Димитровски районен народен съвет в София. В него за Тодор Василев Захариев четем:

„Като ученик 1935 година се включва в прогресивното движение и изпълнява всички задачи от РМС и Партията. По указание на РМС събирал храна и парични средства за политзатворниците.

След изключването от Варненската гимназия, без право да продължи образованието си, той се записва в техническото училище в Котел. И тук активно се включва в РМС. Разпространява нелегални позиви, скъсал германски каталози. Заради тази дейност е изключен от Котел без право да продължи образованието си в друго училище. Записва се в Берковица. И тук работи по линията на РМС. В Берковица няколко пъти е задържан в полицията. По указания на РМС Захариев с няколко другари са писали лозунги, пукали германски гуми и пр., за която дейност е задържан в IV товарно артилерийско отделение и освободен поради недоказаност.

През 1941 г. като неблагонадежден е взет трудовак в V трудова дружина — Търново. Там разпространява позиви и други нелегални материали, за което е задържан и освободен поради недоказаност.

След убийството на ген. Луков е задържан, жестоко инквизиран, вследствие на което му били счупени двете ръце, а след това интерниран в с. Горица, Генералтошевско, откъдето успял да избяга.

На 20 май 1943 год. Захариев е задържан от полицията и пратен на лагер в с. Дивдядово, Коларовградско (Шуменско), където стои 6 месеца. След това е пратен в черна рота в с. Синдел, Варненско — до 8. IX. 1944 г.

През този период бил във връзка с Пруткин.

Удостоверението е изготвено въз основа на сведения от: Димитър Костов Ненов, Христо Тонев Христов, Димитър Иванов

Digitized by Google

Мирославов, Владо Благоев, Живка Янева Цветкова, Димитър Илиев, Тодор Халачев, Невена Цветанова Тодорова, Иван Ангелов Стоилов, Желъо Стоянов Узунов.“

* * *

Редят се имена на комунисти, на безпартийни. И всички са доказвали активната антифашистка дейност на Т. Захариев, така както той им е диктувал, внушавал, без да го познават достатъчно.

Какво обаче говорят те, а и други при следствието и по време на съдебното дирене?

1. **Димитър Терзиев** — живеещ в кв. „Борово“, бл 219, вх. 3, пенсионер, член на БКП, АБПФК:

„Преди 9. IX. 1944 г. не съм познавал Т. Захариев, а го зная от 1964 г. Не си спомням кога, но той дойде при мен и поиска да му дам сведение обр. № 1 — за активен боец против фашизма и капитализма. Той ми диктуваше какво да включа в сведението, което аз написах саморъчно и му го дадох на ръка. Това, което е отразено от мен по-рано, не е вярно. Тогава той ми внуши и аз му повярвах. Пред комисията на градския комитет на АБПФК казах, че го познавам от 1939—1940 г. В случая се подведох и съжалявам за това.“

2. **Иван Ангелов Стоилов** — ул. „Ив. Драсов“ 16, Варна, член на БКП:

„Познавам Т. Захариев от детски години. Разделихме се през 1941 г. и не бях го виждал до 1944 г. Написал съм характеристиката, след като той ми е споделял за участието си в бойни групи, че е изключен от училище заради олевяване. Когато сме се срещали, ми е разказвал епизоди от участието си в съпротивителното движение. Не си спомням точно съдържанието на характеристиката, но в общи линии мисля, че съм писал това, което съм чул от него.“

3. **Желъо Узунов** — художник в Музея на революционното движение в София, член на БКП:

„Зная, че се говореше, че Т. Захариев е изключен от Котел, защото скъсал немски каталози с изображение на мебели, каквито имаше в класните стаи. Аз не съм бил член на РМС. В Котел няма политическа дейност. Не е вярно, че с него сме участвували в различни акции. Т. Захариев не е правил сбирки и не е говорил против легионерите. На няколко пъти той ми искаше сведение за ученическите му години и аз му дадох само веднъж, което написах на пишеща машина и му го дадох на ръка...“

В заседание на съда от 19 май 1976 г. Узунов казва: *„Между учениците се говореше, че когато Захариев бил в полицията, се обаждал директорът, за да го освободят. За другите директорът не се е обаждал.“*

4. **Слави Славов** — бул. „Пенчо Славейков“ 5, София, член на БКП:

„Т. Захариев познавам след 9 IX. 1944 г. Оплаквах му се за квартира и той ми обеща да ми помогне. След това ме писал свидетел пред ГК на АБПФК. Казах, че го познавам отпреди 9. IX. 1944 г., че се е движил с прогресивни другари. То не е вярно...“

5. **Николай Костов Николов**, ул. „Цар Асен“ 44, София, член на БКП, нормировчик в Държавно военно издателство:

„С Т. Захариев живеехме в един квартал във Варна до 1949 г. Никога не съм виждал да се движи в средата на ремсисти. Приказваше се, че бил легионер. След като дойдох на работа в София, веднъж го видях на улицата. Той ми се похвали, че е главен инженер в строителството. След известно време ме посети в службата с написана характеристика за майка си. Помоли ме да я подпиша. В нея се казваше, че майка му била ятачка на Димитър Ганев и други партийни дейци, плела чорапи и ръкавици на партизани. Знаех, че майка му е плетачка, но дали е плела на партизаните, аз не зная. Т. Захариев беше много убедителен, уверяваше ме, че всичко ще се провери от Партията и аз подписах сведението. Подписах това, което той е написал. Съжалявам за тази грешка. Подведох се...“

6. **Кирил Горанов** — главен консултант в Министерството на машиностроенето, чл. на БКП, АБПФК:

„Захариев дойде в Берковица изключен от Котел. Бяхме в един клас. С него съм имал антифашистка дейност. Той пишеше лозунги, листчета, участвува в акции. Давал съм сведения за него пред Димитровски РНС, че е писал лозунги. Захариев участвуваше в акции за пукане на гуми на германски превозни средства. Два, три пъти беше задържан по една седмица и директорът се обаждаше да го освободят. Тодор също писа за мен сведение за активен боец против фашизма и капитализма...“

В заседание на съда от 19 май 1976 г. обаче Горанов заявява друго: *„С Ив. Славков, Петър Попов, Рачин и Захариев бяхме заедно. Водиръж пукахме гуми. Не зная Захариев дали е пукал. Това беше младежка работа. Захариев беше задържан в полицията. Директорът се обаждаше да го пуснат. Директорът беше един от най-големите фашисти. Съученици говореха, че може би Захариев е провокатор...“*

Пред народния съд са призвани да кажат истината комунисти, между тях и хора, участвували активно в борбата против фашизма и капитализма. Слушаш и недоумяваш. От устата им едва-едва се чуват думите: „Подвели сме се, съжаляваме...“ Но с това не се измива петното, което сами са си поставили, като са забравили своя дълг и уставните си задължения. С лека ръка и на доверие подписвали сведения. С това те заблуждавали държавни органи, помагали да изтичат пари от държавната хазна, злоупотребили с името комунист, станали жертва на един комбинатор.

В резултат на лековерието, на „дове-

Digitized by Google

„рието", което му гласували, Тодор Захариев получил морални и материални облаги. Димитровски РНС издал удостоверение въз основа на сведенията на посочените гаранти.

ЛИКЪТ

Кой е Тодор Захариев? За кого са петнили честта си някои комунисти?

През 1951 година той е изключен от БКП, без да се установи кога е бил приет за неин член. Мотивите за изключването му от партийната организация при кв. „Димитър Конов" във Варна са: „Преди 9-ти септември 1944 г. е бил легионер и агент на полицията, тормозил граждани и си заплашвал с изселване, служил си с измами."

Изключването му е потвърдено от ГК на БКП — Варна и от ЦК на Партията.

За да прикрие миналата си дейност, след 9-ти септември 1944 година той се включил в обществения живот. И действувал хитро, целенасочено. Постоянно внушавал на околните, че е участвувал дейно в антифашистката борба, като с подробности им обяснявал измислени акции, разпространени позиви, интернирване в концлагери и пр. Представял се за активен партиен деец в съпротивителното движение, където работил съвместно с много отговорни партийни функционери и пр.

Сам си изготвил диплома за завършено висше образование във Висшия инженерно-строителен институт и благодарение на нея се настанил на работа като инженер в Министерството на тежката промишленост, а след това като главен инженер в отдел „Капитално строителство" при МК „Кремиковци". Разобличен през 1964 година, Захариев е осъждан два пъти за престъпления от общ характер, а през 1967 година е осъден на девет месеца лишаване от свобода.

През 1975 година той се е ползвал съзнателно от неистински официален документ. Какъв е случаят? Срещу Т. Захариев било образувано предварително производство с оглед на престъпление по чл. 261 от НК. Нужно било свидетелство за съдимост. Захариев е добре запознат с техниката за издаването на този документ. В телеграмата, която попълнил саморъчно, вписал като рождено място гр. Провадия, а не родния си гр. Варна. И затова, когато длъжностните лица от Провадийския народен съд извършили проверката, установили, че Захариев не е осъждан. Така той получил от бюро „Съдимост" при Софийския районен съд чисто свидетелство за съдимост, което представил на следователя в Перишката районна прокуратура.

Ето и други факти, които обрисуват лика на Т. Захариев.

В дома му са намерени подпечатани бланки от различни ведомства. Обясненията: „Когато напуснах, взех и от Министерството на тежката промишленост. Подпечатах листата, за да си имам. Не са ми трябвали за нищо. Не мога да обясня защо са ми."

Колко наивно звучи всичко!

В издадената му присъда за изготвянето на фалшивата диплома е записано: „Това е направено с користна цел за ползване ни по-високо възнаграждение, за което е осъден на 10 месеца". В нея се подчертава още: „Захариев има престъпна наклонност, многократно си е служил с измами и фалшификации".

Няколко години атмосферата в квартала, където живее това лице, е отровена. Хората постоянно са тормозени. Не знаят откъде може да ги сполети беда. Хвърчат изложения до различни инстанции, призовки от съда. Неспокойни нощи. В дъното на цялата тази мръсна игра е Т. Захариев. Да, самозваният „инженер", „майор", „адвокат", „човек с много солидни връзки". И какъв ли не още!

На този комбинатор много години са гласували доверие комунисти, граждани на социалистическата ни родина. Безпринципността им съденствувала да се погазят социалистическите норми на живот.

ДРУГИТЕ ФАКТОРИ

Какви са другите условия, които са позволили на Т. Захариев да извършва нечестни дела?

Установеният **порочен начин** на събиране на сведенията е способствувал Димитровски районен народен съвет да издаде удостоверение обр. №1. Инспекторът, натоварен с преписката на Захариев, не е събирал лично сведенията от гарантите, давал е възможност същите да се носят и на ръка от последния. Освен това в самата процедура е имало пропуск. Не е изискано свидетелство за съдимост. Ако това съществуваше, нямаше Захариев да бъде признат за активен боец против фашизма и капитализма, след като е имал три присъди за престъпления от общ характер.

Не са изпълнили **стриктно служебните си задължения** и съответните длъжностни лица от бюро „Съдимост" — София. Тяхно задължение е да проверяват и съпоставят акта за раждане, личния паспорт с данните от телеграмата. Това не е направено и така Захариев е осъществил нечистите си планове.

В последна сметка, когато е признаван за активен боец против фашизма и капитализма, трябваше **задълбочено да се изясни** защо той е изключен от БКП. А такива данни има в материалите на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.

В молбата до Председателя на Контролната комисия при ЦК на БКП от 11 май 1954 година Т. Захариев пише: „Ако аз съм попълнил декларацията (става дума за декларация за приемането му в легиона), което е моя грешка, че не изтърпях още малко време до 9.IX. да се явя с чиста съвест пред другарите, то нямаше да се получи това положение, в което съм изпаднал..."

Digitized by Google

Какво още показа НОХ дело №3154/1976 година на Софийския районен съд?

Съществуват редица слабости и в съда. Много пъти то бе отлагано и насрочвано за ново разглеждане.

Съставът на съда от самото начало дава неправилен ход на делото. Той се заема да доказва не каква е вината на Т. Захариев, а да установи той има ли активна антифашистка дейност?

Какво се получава? Известно е, че Централният комитет на активните бойци против фашизма и капитализма е орган, на който е поверено да доказва и преценява антифашистката дейност. По тази причина делото многократно бе отлагано и протакано. Хората от квартала заявяваха: „Пак ще се отложи. Захариев има връзки." И оставаха огорчени. Понякога не без основание.

Защо делото бе отложено на 23 август 1976 година?

Ето какво четем из писмото на секретаря на Пета юридическа консултация, което носи дата 23.VIII. 1976 г., до Софийския районен съд:

„Другарю Съдия,

Адвокатът Димитър Здравчев, заангажиран защитник по НОХ дело № 3154/1976 г. на районния съд, Наказателна колегия 3-ти състав, който се е явявал на няколко заседания на районния съд по горното дело е на лечение до 1. IX. 1976 г. и не му е възможно да се яви на горното дело и е невъзможно да бъде заменен с друг и това, че същият е запознат основно с горното, за което Ви молиме на основание чл. 269 т. 3 от НПК да отсрочите горното дело за друга дата".

Няколко часа, след като делото бе отложено, проверих и какво се оказа:

„Служебна бележка.

Пета юридическа консултация дава настоящата служебна бележка в уверение на това, че адвокат ДИМИТЪР ЗДРАВЧЕВ ползва платената си годишна отпуска от 1. VIII. 1976 г. до 1. IX. 1976 г. Настоящата служебна бележка се издава под НОХД 3154/76 г. на СРС, нак. колегия.

Секретар

(п) К. Йорданов"

А на вратата на адвокат Здравчев висеше бележка:

„Здравчев е в редовен годишен отпуск до 1. IX. 1976 г. Замества го Никола Орешаров, стая 437, IV етаж."

Делото се отложи, защото адвокат Димитър Здравчев бил „възпрепятствуван" и „без него не може да се гледа". А защо той не се появява в нито едно от следващите заседания на районния съд? Нали е основно запознат с делото...?

Не от позициите на протакане, отлагане, печелене на време трябва днес да вървят адвокатите на социалистическата ни родина. Проникнати от дълг и отговорност, те са длъжни да улесняват съда по-бързо и по-правилно да решава спорните въпроси, делата.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дебелите папки към НОХ дело 3154/76 г. сочат, че трябва да се направи и друго. **Да се потърси наказателна отговорност** и от онези, които са лъгали пред съда. Факти има достатъчно. Нещата не трябва да се оставят така. Това ще бъде възпитателно и за провинилите се, и за всички останали.

Наложително е **съответните първични партийни организации** да потърсят партийна отговорност от тези комунисти, които са дали неверни сведения и нарушили Устава на БКП. Те са известни. Имената им фигурират в документите към делото, някой посочихме и в страниците по-горе. Редно ще бъде сега и в други случаи **съдебните органи да сигнализират** партийните комитети. Така те ще помагат провиненията да не остават незабелязани.

Ние вярваме, че ще си направят преценка държавните органи и лицата, които вече посочихме и фигурират в папките на НОХД 3154/76 г.

Не бихме описвали този случай, ако той опираше само до личността Т. Захариев! Не!

Спряхме се на него, за да покажем как с нечестните си пипала и с помощта на „доброжелатели" и „добросъвестни" служители се намират хора, които изплуват и дълго виреят на повърхността. Водени от користните си цели, те тровят спокойствието на честните граждани. За плевелите има лекарство. То трябва да се дава навреме, бързо!

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

БЛИЗКИ ПОМОЩНИЦИ НА КОМИТЕТИТЕ

В Толбухински окръг наред с окръжния печатен орган „Добруджанска трибуна" се издават още десет местни вестника: осем в централните селища на аграрно-промишлените комплекси, един в строително-монтажния комбинат „Добруджа" и един в курортния комплекс „Албена". Три от тези вестници се отпечатват в четири страници, а останалите — в две. Повечето от тях излизат всяка седмица.

През последните години редакциите на местните вестници в окръга полагат все по-големи усилия, за да може печатното слово да служи по-пълноценно в борбата за претворяване в живота на партийните и правителствените решения, да възпитава трудещите се в социалистически дух, да ги вдъхновява за срочното и висококачествено изпълнение на производствените задачи. Вестниците значително подобриха своето съдържание, обогатиха жанровото си разнообразие, разшириха тематиката. Тяхното внимание сега е насочено главно към задачите, които произтичат от решенията на окръжния комитет на Партията, на градските и общинските партийни комитети във връзка с проблемите на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. По страниците им все почесто се срещат материали, които отразяват усилията на колективите за предсрочно изпълнение на седмата петилетка, на годишния план по всички показатели, за ускоряването на реконструкцията и модернизацията, за повишаване на качеството и ефективността, за икономии на суровини, материали и енергия, за издигане културата на селскостопанското производство. Широко място в тях се отделя на проблемите на социалистическото съревнование, на неговото организиране при новите условия, на изучаването, популяризирането и внедряването на челния опит. В това отношение за пример са вестниците „Димитровски завет" — орган на градския и общинските комитети на БКП и управителния съвет на АПК в гр. Тервел, „Добруджа" — орган на общинските партийни комитети и управителния съвет на АПК — „Толбухин—изток", „Ленински зов" — на ГК на БКП, ОПК и УС на АПК в гр. Генерал Тошево, „Устрем" — на ГК на БКП, ОПК и УС на АПК в Балчик, „Добруджански строител" — орган на партийния комитет и стопанското ръководство при Строително-монтажния комбинат в гр. Толбухин и други.

Както се вижда, вестниците в Толбухински окръг, макар и ограничени по размер, се стремят да отразяват кипящия живот на населението, на трудовите колективи, на партийните комитети и организации с техните сполуки, грижи и трудности. От няколко години насам се забелязва една нова, твърде ценна по своя характер черта в дейността на редица от тези вестници — това е ориентирането им към едно

ПО-ЦЯЛОСТНО, ПО-СИСТЕМНО ОТРАЗЯВАНЕ НА ОТДЕЛНИ, ВЪЗЛОВИ ПРОБЛЕМИ,

които пряко се отнасят до задачите на трудовите колективи. Показателен е фактът, че редакциите все повече проявяват гъвкавост и предприемчивост, като те самите стават инициатори на интересни почини, чрез които спомагат на работниците от промишлените предприятия, на тружениците от селското стопанство по-успешно да се справят с производствените си задачи, да разгръщат съревнованието и да дадат по-широк простор на челното. **Да вземем примера с доячите стотонници.** По инициативата на редакцията на в-к „Добруджа" и под ръководството на партийния комитет в деня на откриването на Националната партийна конференция се проведе среща с доячите стотонници от района на АПК „Толбухин—изток". На срещата първенците кравари обмениха помежду си своя опит и излязоха с призив към всички доячи от района с обещанието: през 1974 г. броят на стотонниците да се удвои, а през следващата година да се създадат условия, за да може всеки пети дояч да стане стотонник. Над тридесет доячи обещаха да получат през годината най-малко по 100 тона мляко от поверените им крави и над 4000 литри от фуражна крава.

Така бе приет призивът на стотонниците. И животновъдите започнаха упорита ра-

Digitized by Google

ботя за неговото изпълнение. Вестник „Добруджа" продължи да бъде на своя пост за извеждане докрай на този патриотичен почин. Отблизо той следеше работата на поелите обещания кравари. На най-добрите от тях вестникът редовно предоставяше думата на уводното място на първа страница. Тук под рубриката „Нашите стотонници разказват" челниците кравари не само съобщават своите постижения, но разкриват опита си в организацията на работата, изказват мнението си какви трябва да бъдат трудовите и битовите условия, какви **пречки трябва да се отстраняват**, за да се достигнат стоте тона мляко от крава. В подкрепа на стотонниците, за обобщение и осмисляне на техния опит излизат със статии зоотехници, партийни работници, стопански ръководители, журналисти.

В тази упорита битка за по-голям млеконадой не бяха забравени и останалите животновъди. Периодично вестникът се обръща с въпрос към тях в рубриката „Къде е Вашето място?" и под нея се дават сведения за средната дневна и седмична продукция от всяка кравеферма, овцеферма и птицеферма, от всяка крава, овца и яйценосачка, с кратък коментар върху работата на успяващите и на изоставащите.

Инициативата на стотонниците от района на АПК „Толбухин—изток" стана инициатива на целия окръг и ето вече четвърта година по нея работят всички доячи в окръга. През миналата година 242 от доячите изпълниха годишните си планове. 280 завоюваха званието „Доячи стотонник", 88 надоиха над 4000 литра мляко от крава.

Разбира се, за широкото популяризиране и успешното провеждане на движението на стотонниците в окръга определен дял имат и останалите вестници в окръга, които се издават в районите на АПК. Те често публикуват статии, информации, справки, очеркови скици, снимки за стотонниците и кандидатите за това звание. Наред с това те широко популяризират опита на знатната естонска доячка Лейда Пейпс, чиито почин вече се усвоява с успех от редица наши кравеферми.

От своя страна вестник „Ленински зов" — гр. Генерал Тошево още в самото начало на 1976 г. — първата година на седмата петилетка, помести **призива на 11-те комсомолски дружества**, с който те приоваха своите другари от окръга и цялата страна да изпълнят за 10 месеца насрещните си планове. И удържаха на думата си. Вестникът в не един брой разказва за тези млади хора, за трудовия им ентусиазъм, изучаваше и споделяше техния опит.

Когато окръжният комитет на Партията постави задачата да се подобри **индивидуалната политическа работа с хората**, местните вестници бяха едни от първите, които подеха тази важна тема на деня и посветиха на нея редица статии и други материали на отговорни партийни работници. По този проблем вестниците от Шабла, Генерал Тошево и Толбухин—изток подготвиха специални броеве.

Внедряването на метода на Николай Злобин в строителството беше и е централна тема на в. „Добруджански строител". Пръв той в окръга разказа за този почин, пръв той изнесе имената на неговите местни последователи.

Достойно място по страниците на местните вестници се отделя и на **механизатора като централна фигура в селското стопанство.** Борбата за икономии на суровини, материали и горива, масово-политическата работа с механизаторите са почти всекидневна тема в колоните на местните издания. През 1975 г. в гр. Толбухин се проведе национално съвещание по идеологическата работа с механизаторите. Тогава всички наши вестници посветиха целите си броеве на тази трудова армия на село. Тази тема журналистите в окръга я разработват с неотслабваща сила и до днешен ден, защото не забравят, че в борбата за изпълнение повелите на XI конгрес на Партията и Юлския пленум главната фигура в селскостопанското производство си остава механизаторът.

Въпросите на социалистическото съревнование са постоянна тема на местните вестници. Рубриките „Колона на съревнованието", „Първите и последните", „Челен опит", „Знамето на съревнованието се вее" и др. редовно се поддържат от вестниците „Димитровски завет" — Тервел, „Дружба"—Шабла, Вестник „Ленински път" в АПК „Толбухин—запад" почти във всеки брой помества справка за изпълнението на селскостопанските задачи. Много хубава е практиката материалите, посветени на доячите стотонници, на най-добрите комбайнери, трактористи, строители и пр. да се придружават със снимки на самите първенци. Някои редакции като тази на в. „Дружба" в Шабла отпечатват и снимки при провеждане на ритуал „жътва", при връчване на знаме на първенците и др.

Миналата година селскостопанските труженици от окръга се поздравиха с успех. Те с чест изпълниха задълженията си към държавата, като предадоха над плана 34 300 тона хлебно зърно, 600 тона тютюн, 47 тона мляко и 115 тона месо от АПК. Естествено, за постигането на тези успехи допринесоха до голяма степен със своето печатно слово и местните вестници.

Ако проследим заглавията от последните броеве на повечето от местните вестници в Толбухински окръг, ще видим, че те също говорят за наличието на журналистическа оперативност и находчивост, за бързина при откликване на най-важните и актуални въпроси, които стоят за решаване от трудовите колективи. Ето някои от заглавията: „Пълна подкрепа на решенията на Юлския пленум", „Да преодолеем изоставането!", „Нашите майстори на високи добиви", „Фуражният проблем — наша стратегия, наша тактика!", „Отговорно — към отговорните задачи!", „Юлският пленум — дълг и отговорност", „През 1977 година — ефективно, качествено, отговорно" и т. н. И всички те бият в ед-

Digitized by Google

на цел — мобилизиране на трудовите колективи за изпълнение на задачите, поставени от Единадесетия партиен конгрес и Обръщението на ЦК на БКП в края на миналата година, с което призова всички трудещи се в нашата родина на всенародна борба за изпълнение и преизпълнение на седмата петилетка и на плана за 1977 г. под девиза „Ефективност и качество — качество и ефективност!".

Силата на печатното слово зависи преди всичко от

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ВЕСТНИЦИТЕ,

от грижата за усъвършенстване на тяхното списване, от умелото определяне на основните насоки в тяхната дейност, от активната поддръжка на принципиалните въпроси в тях, от близкото внимание към журналистическите кадри. Окръжният комитет на Партията в гр. Толбухин се стреми да осъществява системно, целенасочено и компетентно партийно ръководство на местния печат, поглед своевременни грижи за неговото правилно развитие. Плановете на местните вестници се обсъждат и в съответните партийни комитети, където окончателно се утвърждават. Главните редактори присъствуват на заседания на комитетите, а заедно с останалите редакционни работници — на окръжните и градските съвещания с партийния и стопанския актив. Утвърдена практика е окръжният комитет на БКП, както и местните комитети редовно да информират журналистите по най-важните задачи, които стоят за решаване от партийните и стопанските органи и организации.

Една от най-близките и непосредствени връзки по цялостното ръководство на местните вестници поддържа отдел „Пропаганда и агитация" при ОК на БКП. В това отношение формите и средствата на помощ и контрол са най-разнообразни. Миналата година на заседание на отдела, с участието на секретарите на партийните комитети и главните редактори на вестниците от Балчик, Каварна, Толбухин—изток и Крушари беше обсъдено списването на тези вестници и работата им със сътрудниците и дописниците. От своя страна самите комитети в Балчик, Каварна, Генерал Тошево, Тервел и Албена разгледаха дейността на печатните си органи и връзките им със сътрудниците и дописниците. Почти навсякъде партийните комитети в окръга организираха обсъждания на местните вестници с участието на механизатори, животновъди, работници от промишлеността и от строителството. Във връзка с излизането от печат на 500-я брой станаха обсъждания на вестниците „Димитровски завет" в Тервел и „Дружба" в Шабла. Наскоро с партийния и стопанския актив беше обсъден вестник „Хоризонти" в курортния комплекс „Албена", „Ленински зов" в Генерал Тошево и „Факел" в Каварна. Тук работниците от партийните комитети и журналистите Цветан Евтимов, Йордан Дачев и Йовчо Карамфилов от окръжния вестник „Добруджанска трибуна" направиха анализ върху списването на тези вестници, като се спряха на постиженията им и на нерешените проблеми. В този дух бяха и изказванията на читателите.

През последните години **много от партийните комитети и стопански ръководства положиха големи грижи за създаване на добри условия за творческа работа на журналистите от местните редакции.** За пример в това отношение могат да се посочат комитетите в Балчик, Каварна, Толбухин—изток, Албена и Шабла. Всестранна е помощта, която градският комитет на Партията в Балчик оказва на своя печатен орган в. „Устрем". Бюрото на комитета утвърди редакционна колегия на вестника от единадесет души из средата на специалистите от АПК, литератори, художник и др. Комитетът редовно информира редколегията по основните задачи. През последните години бюрото на комитета на три пъти е правило оценка на работата на вестника. Градският комитет и редколегията редовно организират срещи, инструктажи с дописниците и сътрудниците на вестника, а на най-активните от тях се връчват награди.

Изобщо

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО В МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

окръжният и градските комитети на БКП поставят на по-широка и здрава основа. Отмина времето, когато нашите редактори се мъчеха всичко сами да свършват, по всичко да си кажат думата. Сега комитетите насочват партийните работници по-системно да сътрудничат на вестниците, а редакциите — по-често да се обръщат към партийните и стопанските ръководители, към специалистите, сътрудниците и дописниците. И в това отношение има известен успех. Едни от най-редовните сътрудници на местните вестници са първите секретари на ГК на БКП: от Генерал Тошево — Иван Димитров, от Каварна — Георги Попов, секретарите на партийните комитети — Живко Славов, Атанас Мицев, председателите на АПК, главните специалисти и др. От трибуната на местните вестници те компетентно разясняват задачите, информират, отговарят на въпросите, които интересуват и вълнуват трудещите се. А с това местните печатни органи стават още по-актуални, по-интересни и желани от хората.

Сега, при големите задачи, които произтичат от решенията на XI конгрес и Юлския пленум, изискванията към журналиста, към стила на неговата работа непрекъснато растат. Журналистът на днешно време е призван да бъде на предната линия в борбата за усъвършенстване стила на работа във всички звена на живота. Качеството на труда на редакционния работник се определя от качеството на самия вестник, в който той работи. А доброто списване на вестника зависи главно от

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА И ПРОФЕСИОНАЛНАТА ПОДГОТОВКА НА ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИТЕ КАДРИ,

от тяхното умение задълбочено да виждат същността на явленията и процесите, аналитично и емоционално да разработват въпросите върху страниците на вестника. Окръжният комитет на БКП в Толбухин отблизо се грижи за обучението и квалификацията на местните журналисти. Ежегодно отдел „Пропаганда и агитация" приема тематичен план за обучението на редакторите на местните вестници. Учебната година започва от октомври и завършва през месец май — по пет-шест сбирки на година. За всяка сбирка планираме по една лекция на идеологическа тема, а останалите две — по професионалната квалификация на редакторите. Лекторите са от Съюза на българските журналисти, партийни работници от окръга и от местното журналистическо дружество. Освен това обсъждаме отделни страни от работата на местните вестници, организираме посещения за обмяна на опит в някои предприятия, разглеждаме културни забележителности и т. н.

На една от сбирките на местните редактори професор д-р Димитър Георгиев говори за оформлението на вестника. Той направи конкретни предложения за подобряване на работата в това отношение на нашите вестници. Препоръките на др. Димитър Георгиев бяха приети с интерес и голямо внимание, оформлението на вестниците стана по-добро, появиха се повече снимки, рубрики, рисувани заглавия, карета. Добре беше посрещната и лекцията на тема „Проблемната кореспонденция и информацията в местните вестници".

Непосредствено след провеждането на пленум на ОК на БКП за подобряване на социално-психическия климат в трудовите колективи на една от сбирките с журналистите бе изнесена лекцията „Психическият климат в предприятието и учреждението" от Фердинанд Аспарухов.

Много полезни са също информациите, които окръжният народен съвет изнася пред журналистите във връзка с плана за социално-икономическото развитие на окръга през годината и произтичащите от това задачи на местния печат.

Най-отговорните хора на Отечествения фронт, профсъюзите, Комсомола периодически излизат пред редакторите с лекции и беседи по проблемите на съответните организации и институти. Миналата година Александър Друмев — председател на ОСИК, говори за основните проблеми на изкуството и културата и задачите на местните вестници; Веска Иванова — секретар на ОС на БПС, разясни ролята на професионалните съюзи за разгаряне на социалистическото съревнование, за разрастване движението на наставниците и задачите на местните вестници за осветляване на тези проблеми. Интересни мисли с редакторите сподели и първият секретар на ГК на ДКМС Жечо Попов, секретарят на ОК на Отечествения фронт Георги Младенов, председателят на окръжния съд Илия Ликсов, капитан Димитър Ников от окръжно управление на МВР—КАТ и др.

За по-ярко и цялостно осветляване на проблемите на българо-съветската дружба редакторите посетиха Дома на БСД в Толбухин и бяха запознати с неговите задачи. Тук политическият наблюдател на списание „Новое время" в Москва Михаил Кобрин изнесе беседата „Взаимоотношенията СССР — САЩ на съвременния етап".

На една от сбирките интересна лекция изнесе пред местните журналисти и Пенка Хаджиколева от списание „Лада" на тема: „Модата, естетиката, възпитанието и задачите на средствата за масова информация". Неотдавна редакторите бяха запознати с материалите и решенията на Петия конгрес на СБЖ, както и със задачите на окръга през VII петилетка и по някои актуални въпроси на съвременното международно положение.

При обучението на местните журналисти голямо внимание се отделя на обмяната на положителния опит. Хубавото е, че при тези сбирки самите редактори излизат с доклад по отделни страни от работата на местните вестници. Особено полезни са обсъжданията, които стават по разработката на отделни проблеми във вестниците. По този начин сериозен анализ бе направен как вестниците „Добруджански строител", „Ленински път" и „Димитровски завет" отразяват челния опит в производството, вестниците „Факел", „Ленински зов" и „Добруджа" — проблемите на Комсомола, а „Дружба" и „Септемврийско знаме" — въпросите на съревнованието.

Разказвайки за някои положителни страни от работата на местните вестници в Толбухински окръг, на тяхното партийно ръководство, ние сме далеч от мисълта да твърдим, че при нас няма недостатъци в този сектор. Има много още какво да се желае и по усъвършенстване на облика и съдържанието на местните вестници, и по политическата и професионалната подготовка на журналистическите ни кадри, по тяхното попълнение, по категоризацията и пр. Върху работата на много от нашите местни вестници все още тегнат нерешени въпроси и от организационен, технически, финансов и битов характер. Тук и там съществува известно подценяване труда на журналиста, на някои места е незадоволителна работата със сътрудниците и дописниците и пр., и пр.

По всички тези пропуски и недостатъци окръжният комитет на БКП, местните партийни комитети сериозно се занимават. Стремежът е те да се решават своевременно, без отлагане, за да могат вестниците в нашия окръг да станат още по-актуални, още по-действени и авторитетни печатни органи на партийните комитети и стопанските ръководства.

Кирил ЯНУШЕВ
зав. сектор „Политическа агитация"
на ОК на БКП — Толбухин

Digitized by Google

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ ДО 1981 ГОДИНА

На основата на досегашния опит в нашата Партия и на КПСС отдел „Пропаганда и агитация" разработи и бюрото на окръжния комитет на БКП в Благоевград утвърди програма за марксистко-ленинското обучение на ръководните кадри, комунистите, пропагандистите, агитаторите и безпартийния актив в окръга за периода до 1981 г.

Перспективната програма внася по-голяма плановост, организираност и целенасоченост в организацията и съдържанието на пропагандистката и масово-политическата работа на окръжната партийна организация. Конкретната цел е да се повиши ефективността на партийната пропаганда, като по-тясно се свърже със социално-икономическите задачи, които ще се решават в окръга през седмата петилетка.

Програмата е съобразена с указания на отдел „Пропаганда и агитация" на Централния комитет на БКП за организацията на политическата учебна година и за въвеждането на нови учебни дисциплини през дадения период. Спазени са принципите за комплексност, диференцираност, последователност, системност и приемственост в обучението на комунистите и безпартийния актив. Тя съдържа обхвата, дисциплините, формите, методите и средствата за идеологическото обучение на номенклатурните кадри на окръжния, градските и общинските партийни комитети, на комунистите и безпартийните активисти и за повишаването на научно-теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите и агитаторите.

Марксистко-ленинското обучение на номенклатурните кадри на окръжния комитет на БКП ще се осъществява в изградения партиен университет с диференцирани факултети, дисциплини и групи. Във факултета за обучението на организационните и административните кадри са изградени 13 групи, съобразно сектора на работа и професионалната им подготовка и квалификация.

Създадени са отделни факултети за идеологическите кадри (6 групи), за ръководните художествено-творчески, просветни и медицински дейци (4 групи), за стопанските деятели (6 групи).

Обучението на ръководните кадри в партийния университет всяка година ще завършва с проверка на знанията им.

За номенклатурните кадри на градските и общинските партийни комитети обучението се осъществява диференцирано според възможностите, образованието, интересите, желанията и професионалната подготовка в теоретически семинари и партийни школи, изградени към партийните комитети. За някои комунисти и безпартийни активисти, които имат много добра теоретическа и политическа подготовка, по преценка на градските и общинските партийни комитети се изграждат групи за самообразование по отделни проблеми. На тях се поставят практически задачи — изследване на проблеми, изготвяне на доклади, лекции и други материали, като периодически се контролира тяхното изпълнение.

В програмата се съдържат структурата и формите на обучение и квалификация на партийните бюра и актива на първичните организации. Диференцирано са уточнени формите за обучение на: секретарите на първичните организации; заместник-секретарите на първичните организации; отговорниците на партийните групи; агитаторския актив към партийните организации; политинформаторите.

В един от разделите на програмата са разработени методиката и организацията на обучението.

За повишаването на теоретическата и методическата подготовка на партийните, комсомолските и профсъюзните пропагандисти, на агитаторския актив, на докладчиците и на лекторите по години са конкретизирани мероприятията, които се организират от дома за политическа просвета при окръжния комитет на БКП и партийните кабинети към градските и общинските партийни комитети. Определени са начините за създаване, изучаване, обобщаване и внедряване на положителен опит в областта на организацията и ръководството на политическото обучение и масово-политическата работа.

Окръжният комитет на БКП приложи нови форми и средства в предварителната разработка на програмата. Организацията, структурата и съдържанието на марксистко-ленинската подготовка на кадрите и трудещите се определи въз основа на задълбочен анализ на настъпилите социално-класови и демографски изменения

Digitized by Google

в окръга и тенденциите в това отношение. Взети са предвид: броят на населението, заетите в материалното производство, нарастване редиците на работническата класа, численият състав в промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта, горското стопанство, търговията, съобщенията, заангажираните в нематериалната сфера, възрастовите групи, структурата на образованието и социалният състав на комунистите и др.

В предварителната подготовка на програмата активно участвуваха градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети и бюрата на първичните организации.

Сега окръжният комитет на БКП е насочил вниманието си за най-качествено осъществяване на набелязаната цел.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

Ленинският РК на БКП в столицата организира научно-практическа конференция на тема: „Работата на партийното бюро за развитието на първичната партийна организация като първообраз на трудовия колектив". В продължение на една година този въпрос бе обсъждан в първичните организации. Резултатите бяха обобщени от отделите на РК на БКП. С 295 партийни секретари бе организирана анкета. Събраният материал бе използван в подготовката на доклада. Основният доклад бе предварително раздаден на участниците в конференцията. Изслушани бяха и съдоклади на тема: „Партийното бюро като ръководен изпълнителен орган", „Научният подход в работата на партийното бюро", „Първичната партийна организация като политическо ядро", „Дейността на партийното бюро с административното ръководство и ръководствата на масовите организации". Направени бяха изказвания и съобщения по следните въпроси: „Разпределение и специализиране работата в партийното бюро", „Съчетаване на колективността и личната отговорност", „Планиране дейността на партийното бюро", „Индивидуалната работа с хората", „Партийното събрание — висш орган на партийната организация", „Самоотчетът на комунистите", „Инициатива и регламентиране в работата", „Партийният контрол", „Личната организация на работата на партийния секретар", „Изучаване и внедряване на положителния съветски опит", „Подбор, възпитание и квалификация на кадрите", „Контролът и проверката на изпълнението", „Съвместната работа на партийното с административното ръководство", „Работата на партийното бюро за решаване на социално-икономическите проблеми на колектива", „Разграничаване на функциите между партийното бюро и административното ръководство" и др.

Иван ХРИСТОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

РЕДОВИ КОМУНИСТИ «УЧАСТВУВАТ» В ДЕНЯ НА СЕКРЕТАРЯ

Градският комитет на БКП в Бяла, Русенски окръг, търси ефективни форми за обучението на партийните секретари. В организирания полуден с тях бе разгледан въпросът „Партийното събрание — висш ръководен орган на първичната партийна организация". Г. Хаджиначев — завеждащ партийния кабинет на комитета, в основния доклад говори за същността на проблема. Споделиха опит секретарят на първичната организация в ЗЛКИ „Латекс" Пенка Мянчева и Ганка Цанкова, секретар на партийния комитет във фабрика „Янтра".

В полудня не бе нужно да се разказва опит за провеждането на партийните събрания. На магнетофонна лента бяха записани предварително мненията на редови партийни членове и те откровено и точно осветлиха въпроса.

Завеждащият отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП в Русе Крум Пкаловски говори за издигане ролята на първичните партийни организации в светлината на постановките на съвещанието, състояло се във В. Търново.

Светослав БОНЕВ
сътрудник на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 7
1977
МАЙ
☆
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Пред III конгрес на културата

Г. Цонков — Всенароден характер на естетическото възпитание . 3
П. Петков — Възходящо културно развитие 11
Т. Върбанов — В центъра на вниманието — съвременността . . 16
Я. Бойчев — На преден пост 22

Разговаряме за ефективността

С. Вълков — Резултатна пропаганда 25

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Ж. Георгиев — Ръководство, власт и авторитет 30

Курс за партийните бюра

* — Формиране на социално-психически климат 36
Д. Кралев — Войнствуваща демагогия 42

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Г. Георгиев — Критерият — юлските изисквания 46
Д. Колева — Учредителният комитет 52
Р. Желев — Политически ръководител 58
Д. Кръстев — Активността на комунистите 60

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Ц. Накова — Примерът 62

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — Инструкторът 67

Digitized by Google

Съветският начин на живот
М. Минашвили — Делото, на което той служи 70

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Излъгано доверие 74

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Гроздении — В селските трудови колективи 75

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

С. Тодоров — Превантивният контрол 82
Г. Желязков — Система № 5 84
Л. Папратилова — Работата с наказаните комунисти 85
Я. Димитров — Ревизионните комисии 86
С. Андонов — Изучаване и внедряване на съветския опит . . . 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

И. Стоянов — По-оперативно и по-делово ръководство . . . 90

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

М. Витков — Внимание към техническия прогрес 94
С. Бонев — „Път към сърцата на хората“ 94

ВЕСТИ

95

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2412. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. V. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

ПРЕД III КОНГРЕС НА КУЛТУРАТА

ВСЕНАРОДЕН ХАРАКТЕР НА ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ

Проф. д-р на философските науки **ГЕНО ЦОНКОВ**

Българската комунистическа партия винаги е полагала грижи за всестранно развитие на културата на народа, за неговото естетическо възпитание. Работата за културно-естетическото издигане на широките народни маси чрез средствата на изкуството и литературата, чрез художествената самодейност е една прекрасна традиция, създадена, завещана на партийните органи и организации още от Димитър Благоев — Дядото, и Георги Кирков — Майстора. Деветосептемврийската революция даде простор на тази традиция, превърна я във всенародна културна революция, а Априлският пленум на ЦК на БКП от 1956 година й вля нови живителни струи, издигна я на по-високо равнище, обуслови гигантския размах на културно-творческата и естетическата дейност. „През годините на социалистическото строителство и особено след Априлския пленум литературата и изкуството — казва др. Т. Живков — завоюваха внушителни успехи, разцъфтя художествената самодейност, рязко се повиши художествената култура на трудещите се и особено на младите поколения."

Етапът на изграждане на развито социалистическо общество в нашата страна, в който усъвършенстването на социалните отношения и личността излезе на преден план, роди жизнената необходимост естетическото възпитание на личността да придобие всенароден, всеобхватен характер. Това означава развитието и издигането на естетическата култура да засегне основно всеки член на обществото, и то с всички форми на културно-масовата и индивидуалната възпитателна дейност на партийните и обществените организации и държавните институти. Означава още да даде положителен и богат ефект в работата и поведението на всяка личност, на всички поколения.

Проблемът за културата и естетиката на труда, на произведената материална или духовна продукция, от една страна, както и на формите и методите на партийно ръководство и държавно управление, от друга — на човешките (обществени и лични) отношения и на поведението на отделния индивид в нашата страна, — стана важен проб-

Digitized by Google

лем в идеологическата и възпитателната работа на партийните и масовите организации. Опитът в СССР и нашият собствен опит показаха, че естетическото възпитание, развитието на социалистическата култура е многостранен и многорезултатен фактор за разцвета на социализма. Многостранен е, защото включва всички обществени явления и процеси, всички обществени отношения. В естетическото възпитание най-активно и резултатно участвува изкуството. То е най-мощното средство на партийните и масовите организации, на специализираните културни държавни институти като книгоиздаването и разпространението на литературата, радиото и телевизията и др. за формиране у всеки член на обществото на възвишени и богати по съдържание естетически разбирания, мисли и чувства за културните ценности, за прекрасното в изкуството и в живота. Чрез него те повишават обществената култура и образованието на широките народни маси, формират вкусове и интереси към истински красивото и отвращение към грозното, пошлото, примитивното. То дава нагледни и практически образци на красота и култура в поведението, в личните и обществените отношения. Ето защо др. Тодор Живков изтъква, че възпитанието на новия човек е плод на много фактори, но художественото творчество не е един от многото. Той е един от основните, един от решаващите фактори за изграждане на човешката личност.

Формирането на интереси към различните видове изкуства, на потребността да се усвоява изкуството от всеки член на обществото и да се твори по законите на художествената красота е изключително важна възпитателна задача за всяка първична партийна организация и партиен орган. Това е задача, която надхвърля целта да се изгради правилен марксистко-ленински естетически мироглед за изкуството, за неговата ценност и значение за общата култура. Художественото възпитание е най-висша форма на естетическото възпитание. То осигурява не само най-развити естетически възгледи и разбирания за изкуството, но и формира естетически потребности и интереси, навици и вкусове, стремеж и способности да се участвува в художественото творчество, да се твори красивото във всички области на труда и да се живее красиво — социалистически.

Партията и народната власт вече разполагат с многочислена армия от художествени специалисти — музиканти, композитори, художници, скулптори, литератори, архитекти, артисти, балетисти, хореографи, кинодейци и др. Те се използват във всеки град и село, в предприятия и учреждения за естетическото възпитание на населението на първо място посредством тяхното творчество, а след това и за пропагандиране на изкуството. В окръзите и в големите градове вече има и художествени колективи по различните изкуства, които са тясно свързани и със съюзите на художниците, артистите, музиколозите, писателите. Във Велико Търново например вече има творчески център, който обединява около 60 художника. Съществуват и творчески групи от други видове изкуства. Целият въпрос на сегашния етап е във всеки окръг, град и други селища, където има художествени творци, да се организира и ръководи максималното им използване за естетическо възпитание на трудещите се. А възможностите да бъдат те използвани ефикасно са много. Тяхното творчество за създаване на съвременни високохудожествени и проникнати с дълбока комунистическа идейност, със страстна партийност произведения — художествени картини, произведения на монументалното изкуство, театрални представления, опери, концерти, литературни произведения и пр., са най-ефикасното им и трайно, резултатно участие в естетическото възпитание на трудещите се. Но художествените творци допринасят много за естетическото възпитание на населението и с популяризация на най-хубавото в изкуството — например чрез участие в системно организира-

Digitized by Google

ни тържества, празници, литературни четения, концерти, художествени вечери, срещи с работници и селяни, изложби, театрални представления и др. В тази дейност има изключително важни естетико-възпитателни задачи за партийните органи и организации. Организацията на такива масови културни, художествени мероприятия за популяризация на изкуствата трябва да стане система, да се извършва по приета програма, да се формират нови и разнообразни художествени традиции и обичаи сред трудещите се. Голяма роля в това отношение играят системно организираните в редица селища концерти на духова, симфонична, естрадна и друга музика, вечери на поезията, на разказа, рецитали и пр. Тяхната сила е непреодолима. С помощта на тези художествени форми за масово въздействие по-бързо и ефикасно могат да се преодолеят празните и безсмислените посещения на кръчми и кафенета от млади хора и безцелните скитания по улиците. Тази насока на масово-културна и естетико-възпитателна работа има пряко отношение към задачите, които поставиха пред партийните, обществените организации и държавните органи Единадесетият партиен конгрес и Юлският пленум на ЦК на БКП от 1976 година за засилване на борбата против отрицателните явления.

Голямо значение за естетическото възпитание на членовете на обществото има днес и използването на художествените творци за естетическо усъвършенствуване на средата, в която трудещите се живеят. Известно е, че обективната среда, в която живеят и работят хората, има определящо влияние върху тяхното формиране и развитие. Насищането на съвременната обществено-производствена, битова и семейна среда с художествени ценности и фактори е един от пътищата за издигане на нейните естетико-възпитателни функции. Досега е направено немалко за художественото оформление на работната среда в предприятията, институтите и учрежденията, на битовата и семейната среда в градовете и селищата. И постиженията в тази насока въздействуват естетически върху възгледите, вкусовете и поведението на милиони хора. В това отношение огромно значение има направеното вече на много места художествено оформление на домовете на културата към големите заводи, изградените паметници, постоянните художествени изложби, художественото оформление на салони и зали в учреждения, в културните институти като кината, театрите, на витрини, на стоки в магазините, на книги и учебници, на паркове и градини и др. Но тъкмо средата ни днес се нуждае от решителни промени в тази насока, защото все още в нея не малко битува примитивното, грозното, грубото. Не е тайна, че в някои селища не се постигна красиво оформление на редица здания, дори на цели жилищни комплекси. Допуснатите грешки на стихийно оформление на жилищни зони, безразборното строителство на разни стилове вили и др. досега загрозиха някои райони от околната среда на големи градове, какъвто е случаят със София. Неестетически влияят върху възпитанието на населението разпилените в дворовете на някои промишлени предприятия и селски стопанства материали, стоки, амбалаж, както и замърсяването на улици и градини, разхвърлянето на вещи на работното място или в домовете. Мобилизирането на населението по местоживеене, в предприятията, в селските стопанства и др. за изчистване на всичко, що загрозява околната среда за работа и живот, за възстановяване естетиката на обстановката, за нейното усъвършенствуване, е задача днес на партийните, комсомолските, отечественофронтовските и профсъюзните организации. Особено е важно сега партийните и обществените организации в предприятията, в сферата на производството и битовото обслужване да работят с удвоена енергия за издигане на по-високо естетическо равнище работната среда. И следва да се планират и извършват естетическите усъвършенствувания с помощ-

Digitized by Google

та на художествени творци, специалисти не само на материалната обстановка и средства, с които се работи — машини, работно място, помещения за работа, — но и на духовната среда, която се ражда от използването на изкуството (музика, картини, кино и др.). Тук не бива да се пренебрегва и естетиката на взаимоотношенията между хората и особено на заедно работещи колеги, на ръководители и ръководени, обслужващи и обслужвани.

Обосновани изисквания от морална и естетическа гледна точка към духовната среда в учрежденията и обслужващите предприятия отправи още Декемврийският пленум на ЦК на БКП от 1972 година. Ще бъде неправилно да не отчетем тъкмо сега, когато се води борба за реализиране на задачата „Ефективност и качество във всяка дейност", че в сферата на обслужването в учрежденията, в битово-обслужващите заведения, в превозните средства и пр. наред със създадените нови, освободени от предразсъдъци, от робските вериги на господарското поведение на капиталиста, на частния собственик прекрасни човешки отношения все още битуват отделни прояви на грубост, на вулгарност и бездушие на някои хора. Тяхното преодоляване е свързано с активна работа за утвърждаване и усъвършенствуване на социалистическите обществени ценности в живота, за естетическото възпитание на трудещите се. Борбата против отрицателните явления е обективно необходим социален процес за ликвидиране на грозното, отвратителното в поведението и отношенията на хората, за естетизация на социалните постъпки и дейности на личността.

В сегашните условия у нас особено активно ще подобри естетическото възпитание в работата и битовата среда издигането на естетическото отношение на всеки човек към моралните комунистически норми и цялостната култура на поведението в личните и обществените отношения. Моралното и естетическото в обществените отношения и в поведението на личността при социализма са неразривно свързани. Спазването на моралните норми в управленческите, в трудовите, в личните отношения е израз на социалистическа култура и естетика в живота на социалистическия човек.

Важно направление на работа, с помощта на което днес БКП осигурява бързото издигане на художествената култура и художественото естетическо възпитание на широките народни маси, е развитието на техните художествени знания, мироглед, вкусове, творчески способности, поведение и пр. чрез въвеждането на естетически курсове и занятия във всички видове училища и в университетите, чрез преподаването на литература, пеене, рисуване, физическа култура, технически дисциплини и др., чрез масовата културна дейност и художествената самодейност. Тази форма за художествено-естетическо възпитание на народните маси е главното направление на работата на партийните органи и организации за ефективно развитие естетическата култура и поведение на народа. Утвърдената от Комитета за изкуство и култура национална програма за естетическо възпитание на трудещите се има голямо и многостранно значение. В нея е заложено плановото начало за повсеместното, по всички направления и с всички форми, методи и средства естетическо възпитание на всеки член на обществото. Тя отговаря на изискванията на Единадесетия конгрес: да се насочат усилията на всички партийни органи и организации „към създаване на действително всенародно движение за естетическо възпитание, към организиране на богата по съдържание и разнообразна по форма естетико-възпитателна работа, което дава възможност за активна естетическа изява на всички възрастови групи в процеса на всички човешки дейности".

Голяма и извънредно отговорна е задачата на партийните организации в различните видове и степени училища да ръководят по-

Digitized by Google

литически работата по реализирането на националната програма за естетическо възпитание на децата и младежта. Пред тях остро стои проблемът да се преодолее окончателно подценяването на предметите за художествено образование и възпитание — пеене, музика, литература, изобразително изкуство, и да се издигне взискателността към кадрите, които преподават тези предмети, и към учащите се, които ги изучават. В условията на научно-техническата революция се създават гносеологически, нравствени и психологически предпоставки да се подценява художественото образование от някои специалисти, обществени дейци и ръководни фактори. Но ние не бива да забравяме указанията на Маркс, че духовното възпитание съдържа три неразривно свързани и равностойни неща: научно образование, естетическо възпитание и морално формиране на човешкия индивид. Националната програма за всенародно естетическо възпитание изисква не само да се издигне образователната и възпитателната роля на специалните предмети в училищата, а и да се провежда естетическа възпитателна работа с преподаването на всички учебни дисциплини, в цялостния учебен процес и с помощта на самата училищна среда, която се създава от ръководствата на училищата и университетите, от преподавателите и от учебните колективи под ръководството на партийните организации, при активното участие на ДКМС и профорганизациите. Работата на някои училищни и вузовски ръководства, първични партийни организации и комсомолски дружества за изпълнение на задачите по естетическото възпитание все още върви формално, книжно, с шумни, но неефективни планове и мероприятия.

За превръщането на работата по естетическото възпитание на трудещите се във всенародно движение ще допринесат всички форми, методи и средства за внедряване на естетическа култура сред широките народни маси. Главното е тези форми и методи да се подчинят на една обща програма и да се провеждат планово, организирано и целенасочено. Изпълнявайки решенията на Единадесетия конгрес, редица окръжни комитети на БКП като Великотърновския, Пернишкия и др., разработиха и утвърдиха на свои пленуми комплексни програми за естетическо възпитание на трудещите се. Те по същество са конкретизация към местните условия на националната програма. В тях със срокове и отговорници са набелязани множество мероприятия за развитие на естетическата култура и за естетическото възпитание на трудещите се в точно определени направления и форми. Те гарантират не само едно цялостно обхващане на всички поколения в културно-естетическите мероприятия, но и на всички художествени, естетически средства и сили, с които разполагат.

При съвременните условия за утвърждаване и усъвършенствуване на художествената естетическа култура на личността наред с изкуството голямо значение има художествената самодейност, художественото самообразование и самобитното художествено творчество на хора от най-широките народни маси. Художествената самодейност особено през последните години всестранно е стимулирана и направлявана от Партията. Само за последните три години броят на самодейците нарасна от 30 000 на 75 000 души. При БНС беше изградена система за единно ръководство на тази самодейност. Повишава се с помощта на специалисти идейно-художественото равнище на изпълненията. Ярко доказателство за това са получените вече стотици национални и международни награди от много работнически колективи. Все по-голям брой самодейци работят и в други изкуства като изобразителното, приложното, драматичното.

Усъвършенствуването на идейно-художественото равнище на изпълнението на самодейните художествени колективи днес е първостепенна задача, защото съвременните изисквания към самодейността

Digitized by Google

са и трябва да бъдат същите като при професионалното изкуство. Само при спазването на тези изисквания те ще изиграят своята роля в естетическото възпитание. А тя извънредно много допринася да се възпитават художествени възгледи, разбирания не само за изкуството, а и за работата, за производството и живота, да се създават разностранни естетически потребности и интереси, да се формират верни критерии за красота и ценностна ориентация към красивото в живота.

Масовото естетическо възпитание се постига не само чрез професионалното изкуство и художествената самодейност. Възпитанието по естетическа култура, способностите, качествата, интересите на хората се формират и в семейството, и в бита, и във всички други човешки дейности. Главното е тези процеси да бъдат ръководени, навсякъде да се прилагат принципите и изискванията на националната програма за всенародно естетическо възпитание. За целта са нужни мерки за по-енергично и ефективно идеологизиране на бита и семейството, на трудовата сфера със средствата и методите на изкуството — да се наситят те с естетически форми на работа с хората. А това е сериозно задължение на партийните и обществените организации. За естетическото формиране на децата в предучилищна възраст например голямо значение има не само културно-художествената подготовка на родителите за естетическо усъвършенствуване на домашния бит, но и организирането на повече масови детски игри, занятия, екскурзии, празници и други с красиво съдържание и насоченост съобразно всяка възраст и всеки вид изкуство, което се използва.

Партийната задача, поставена още от Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г., да се засили идеологическото въздействие в сферата на бита, на семейството и свободното време става и ще става още по-актуална и за изпълнение програмата за естетическото възпитание. Семейството и битът имат огромно значение за формирането на художествена култура и за развитието на творческите способности не само у децата, но и сред възрастните хора. Издигането на естетико-възпитателната роля на отделните изяви — художествени вечери, забави, изложби, концерти, самодейност; художественото оформление на домашната обстановка и предмети, на улици и градини, на магазини и предприятия за битово обслужване е неотложна задача на партийните органи и организации по местоживеене в битовите предприятия в сферата на търговията и др. Нейното успешно решаване е възможно само чрез конкретизирането на националната програма за всенародно естетическо възпитание в отделните квартали, предприятия и селища, с помощта и на организирането на масови движения за превръщане на градовете или селищата в образцови. Движението например за превръщането на столицата в красив и образцов социалистически град, ръководено от ГК на БКП, много допринася успешно да се решава тази задача. Но в това направление е необходимо да се засили работата и контролът на органите на народните съвети с отделните семейства и жители, да се повишат изискванията към тяхното участие за опазване естетиката на битовата среда и към нейното обогатяване, развитие. Индивидуалната работа с хората за издигане културата на поведението и естетическата култура, която извършват сега органите и организациите на Отечествения фронт, също е жизнено необходима и следва да се активизира, да стане всеобхватна.

Трудът като основна и определяща човешка дейност е най-важната и най-активната сфера за естетическо формиране и възпитание на личността днес у нас. Една от предпоставките за повишаване естетико-възпитателната роля на труда е привличането на художника дизайнер в производството, за да се повиши рязко красотата на произвежданите у нас машини, апаратури, вещи, предмети за домашния и об-

Digitized by Google

ществения бит и др. У нас вече е създадена солидна обществена база за постигане на висок дизайн в производството. Създадени са вече много кадри, които могат успешно да творят. Има и средства да се постигне красота в произвежданата техника и предмети, без да се забавя, затормозява производственият процес и да се поскъпява производството. Завоювали сме вече и редица успехи в постигане на конкурентноспособен дизайн на световно равнище на редица машини като електрокари, електротелфери, електронни машини и прибори и др. Редица произведения от леката промишленост са много добре оформени естетически. Но има и производства на отделни предприятия, които не могат да се похвалят с вида на своите стоки. Целият въпрос за развитието на дизайна навсякъде и във всичко, което се произвежда и твори в нашата страна, е в ръцете на партийните органи и стопанските ръководства на предприятията. А въпросът за промишлената естетика е въпрос, пряко свързан с качеството на продукцията и културното развитие на личността, която произвежда, която създава и твори. Този въпрос има двояко значение. От една страна, неоспорим факт е, че развитието на културата на отделния специалист, работник в производството усъвършенствува дизайна на продукцията, нейното качество. От друга страна — дизайнът на машините, на оръдията и материалите, на вещите и апаратурата, с които са обкръжени работникът и специалистът, им въздействуват естетически, формират у тях мироглед и чувства за красиво, вкусове и навик да работят и живеят по законите на красотата и да творят красота. Разбира се, социалистическите възгледи за дизайна нямат нищо общо със снобизма и фалшивия модернизъм в отношението към вещите и средствата, които тъй често се рекламират от буржоазното общество с търговски цели.

За да се постигнат по-добри резултати в естетическото възпитание в сферата на труда, много важно е цялата работа на партийните организации в предприятията, на строителните обекти и в селското стопанство, в учрежденията и в институтите да се постави на естетически основи и да се организира, ръководи целенасочено. В резултат работникът, специалистът да твори и формира естетически ценности в социалната среда, да има социалистическа естетическа ценностна ориентация и да противодействува на уродливия и лицемерен буржоазен естетизъм. Важно е също да се постигне системност в естетическото въздействие. Системността в естетическото възпитание и целенасочеността на всички средства към формирането на художествена култура, интереси, чувства, вкусове и навици, подчиняването на всяка дейност в предприятието, учреждението и пр. на възпитателните естетически цели на партийните организации играят изключително важна роля за изграждането на съвременни културни и естетически възпитани членове на новото общество.

Както във всяка друга дейност, така и в естетическото възпитание партийните органи и организации днес са длъжни да постигнат голям ефект и високо качество от всяко свое мероприятие. А ефектът и качеството на „продукцията" в тази партийна дейност се измерва не само и по-точно не главно с количеството културно-естетическа дейност — театрални спектакли, художествени изложби, украси в предприятията и учрежденията, красиви витрини, плакати, лозунги, кинопродукции, количество художествена литература, количество красиви вещи и пр. Количественият критерий тук има безспорно значение за две жизнено важни за естетическото възпитание неща в съвременните условия: обхващане в масовата културна дейност и творчество цялото население (и млади, и възрастни) и удовлетворяване на многостранните, богати по вид и степен на развитие естетически потребности на всеки член на нашето общество. Постигането на тези неща от всяка партийна или обществена организация, както и от културните институти, е важна тяхна

Digitized by Google

задача, без разрешаването на която не може да се реализира замисълът на Националната програма за всенародно естетическо възпитание. Но главният критерий за ефективност са резултатите от художествено-естетическото въздействие на културните мероприятия върху мирогледа, възгледите, убежденията, чувствата, навиците, интересите и върху практическата ценностна ориентация и култура на поведението на личността. Ако тези резултати са: развитие и обогатяване на социалистическия художествен, естетически мироглед, чувства, интереси, вкусове, културно поведение и отношения в работата и в живота, качеството на художествено-пропагандистката, популяризаторската и творческата дейност е високо и ефектът е голям. Пътят за издигане на качеството и за постигането на ефект в естетическото възпитание, както посочва Ленин, това е работата за повишаване комунистическата идейност и партийност на художественото творчество и културните мероприятия, за постигане на съвременна, привличаща интересите и повишаваща емоциите художествена форма. Но идейност и висока художествена форма в културно-масовата и културно-творческата работа пак според Ленин не може да се постигне без свързване на изкуството с живота, със задачите и съзидателната дейност на народа и без безкомпромисна, последователна критика на всички отстъпления от социалистическия реализъм и принципите на комунистическата партийност. Критиката на слабостите в художественото творчество, в културно-масовата и естетико-възпитателната дейност е движеща сила на нейното развитие и усъвършенствуване. Тя, както доказа и Единадесетият конгрес на БКП, е обективна закономерност на социалистическото развитие. Чрез нея не само се преодоляват буржоазните отживелици в естетическото възпитание на отделните хора, но се утвърждават и социалистическите естетически ценности в тях. А самокритиката обновява и усъвършенствува естетическия мироглед и качествата на личността.

Задачата за всенародното естетическо възпитание е колкото културна, толкова и политическа, нравствена. Нейното решаване ще гарантира успеха не само във формирането на комунистически естетически мироглед, възгледи за изкуството, за труда и за живота у всеки човек, но ще спомогне да бъдат изградени и здрави, богати и солидни политически и нравствени качества. И главната цел в решаването на тази задача е да се направи всяка личност не само познавач и консуматор на естетическа култура, но и активен творец на естетически ценности във всички сфери на обществената практика. В процеса на реализирането на тази цел е много важно всеки човек, където и да работи, каквато професия да има, да действува и твори съобразно естетическия комунистически идеал и по законите на красотата. Това е един от жизнените творчески проблеми у нас не само в изкуството, а и в производството на техника, на стоки за широко народно потребление, в строителството на заводи, учреждения, жилища, в организацията и провеждането на битовото обслужване и пр. Решаването на този проблем все по-успешно ще усъвършенствува социалистическия начин на живот на личността, ще го обогатява с естетическа култура.

В работата на партийните организации за естетическо възпитание на трудещите се днес играе роля засилването на тяхната грижа за усъвършенствуване механизмите на обществено-държавното начало, на новите организационни и структурни форми на ръководство и управление на художествената култура и естетическото възпитание. Голям успех в тази насока на социалното управление е създаването на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация". Активността на комунистите и на партийните организации в неговата дейност, в реализирането на този комплекс в работата по места ще изиграе решаваща роля в утвърждаването и усъвършенствуването на принципите и структурите му за

Digitized by Google

ръководство. В тази насока са нужни усилия за осигуряване още по-тясно единодействие между всички културни институти, творчески съюзи и средства за масова информация. Нужен е и нов подход към ръководството на художественото творчество и популяризацията на художествените ценности. Съобразяването на новата структура на комплекса с основните изисквания на мултипликационния подход ще разкрие нови възможности за работа и за още по-цялостно обхващане на най-широките народни маси в естетическото възпитание. Партийното ръководство на този процес неуморно и конкретно, оперативно и целенасочено ще гарантира неговия успех.

ВЪЗХОДЯЩО КУЛТУРНО РАЗВИТИЕ

ПЕТКО ПЕТКОВ
секретар на ОК на БКП — Толбухин

През последните години в цялостния живот на Толбухински окръг бяха извършени динамични и дълбоки промени, които създадоха обстановка за духовен подем на трудещите се, за ускорено развитие и на художествената култура. Бързото развитие на промишлеността и селското стопанство в резултат на приложението на съвременна техника и научна организация, динамиката на икономическото развитие доведоха до структурни изменения в групирането на населението по селища и до създаването на нови социални групи и колективи. Сега в една четвърт от броя на селищата — главно в градовете и в централните села — живее четири пети от населението на окръга. Това създава много по-благоприятни условия за разпространението на художествените ценности не само от гледна точка на използването на материалната база и художествено-творческите кадри, но и като специфично обособен социално-психически климат. От началото на 70-те години центърът на идейно-естетическото възпитание се измести главно в градовете и централните села, където са групирани големи трудови колективи в промишлените предприятия и животновъдните комплекси, където е съсредоточена научно-техническата и художествено-творческата интелигенция. От друга страна разширеният обществен и личен транспорт направи връзките между селото и града много по-широки и интензивни. В условията на петдневната работна седмица това обстоятелство създава благоприятна възможност за по-масово приобщаване на кооператорите към големите културни прояви в градовете. На трето място мощният всекидневен информационен поток — радиото, телевизията и печатът — оказва системно и трайно въздействие при формирането на общественото съзнание, активно съдействува за идейно-художественото възпитание на нашия съвременник.

Отчитайки тези динамични процеси и особености в развитието на окръга, окръжният комитет на Партията, ръководейки се от решенията на Десетия и Единадесетия конгрес на БКП, насочи своето внимание към решаването на възлови въпроси в сферата на художествената култура: създаване на художествени произведения с високи идейно-естетически качества, тясно свързване на творците с живота на трудовите колективи, създаване на високоефективна система за раз-

Digitized by Google

пространение на художествените ценности, разработване на окръжна програма за всеобщо естетическо възпитание, подготовка на висококвалифицирани кадри, изграждане и ефективно използване на материална база за културна дейност.

Решаването на тези въпроси наложи задълбочен анализ на състоянието на проблемите на културата и изкуството и тяхното комплексно перспективно решаване. Поради това още в началото на шестата петилетка окръжният комитет прие десетгодишна програма за развитието на културата и изкуството в окръга. С приемането на програмата и с редица други перспективни планове и разработки ние изяснихме основните насоки и проблеми на нашия културен живот. След Февруарския пленум партийните комитети предприеха действени мерки за по-нататъшното разширяване на идеологическите функции на културата и изкуството. В резултат на това последните години бележат осезаемо един плодотворен период в нашето културно развитие. Внесена бе по-голяма проблемност и научност в дейността на културните институти. Нараснаха параметрите на културните дейности в окръга.

В сферата на създаването и разпространението на художествените ценности — по обхват, съдържание и въздействие — в окръга се очертаха три основни направления.

Преди всичко — организиране и провеждане на крупни културни мероприятия, които придобиват национално значение: национален преглед на анимационния филм, седмица на камерната музика, общохудожествена изложба „Земята и хората", Йовкови литературни тържества, добруджански фолклорни дни, празници на духовите оркестри. Тези прояви имат изключително голямо значение за развитието на културния живот в окръга. Със своето богато идейно-тематично съдържание и високи художествени достойнства те оказват дълбоко естетическо въздействие върху широк кръг трудещи се, поставят пред равнището на професионалното и самодейното изкуство в окръга високи образци.

Особено благоприятно се отразяват върху културния ни живот създадените и непрекъснато обогатяващи се връзки с творческите съюзи в страната. Сключените договори на партийното и държавното ръководство на окръга със Съюза на българските художници, Съюза на българските писатели, Съюза на музикалните дейци, Съюза на българските композитори, Съюза на филмовите дейци, с ръководството на ВИТИЗ „Кр. Сарафов" и отделни научни работници и изтъкнати творци се оказаха особено плодотворни. Участието и присъствието на изтъкнати дейци на изкуството в окръга издига престижа на нашата култура, обогатява духовната атмосфера със създадените художествени и научни произведения, в които убедително присъствува трудовият човек на нашия край. Тази линия окръжният комитет и в бъдеще ще укрепва и разширява.

На второ място — утвърди се практиката да се организират културни празници с по-ограничен, локален обхват. Такива са дните на хумора и сатирата в гр. Генерал Тошево, празниците на културата в Тервел, съборът надпяване в с. Дебрене, празниците на театралната самодейност в Балчик, на съветската песен в Каварна. С успех се провеждат и районните празници на културата в редица АПК, които дават възможност на кооператорите да се срещат с видни творци на националната ни художествена култура, с тяхното изкуство. Тези мероприятия увеличиха значително обема на културно-естетическата продукция и разшириха чувствително кръга на потребителите на художествени ценности.

Трети основен поток в цялостния културен живот на окръга е постоянната художествено-творческа продукция и научноизследователска-

Digitized by Google

та и популяризаторската дейност на професионалните културни институти в окръга, гостуването на творчески състави и дейци от страната и дейността на самодейните художествени колективи към народните читалища.

За по-широко масово разпространение на художествените ценности сред трудовите колективи, за разширяване връзката на културата и изкуството с живота окръжният комитет на Партията провежда линия на разсредоточаване на дейността на културните институти в селищата на окръга. Ведуща роля в това отношение играе добруджанският драматичен театър „Йордан Йовков". С активното съдействие на партийните комитети театърът значително укрепи връзките си с трудовите колективи от промишлените предприятия и аграрно-промишлените комплекси.

Широка дейност развиха и професионалните музикални институти — духовият и камерният оркестър, Добруджанският ансамбъл за народни песни и танци. Съгласувано с партийните комитети, те ежегодно подготвят програми за своите концертни изяви в окръга. Поставено беше начало на изнасянето на музикално-образователни концерти, провеждат се лектории. През 1976 година камерният оркестър достойно представи окръга и българското инструментално изкуство в гр. Нарбан — Франция и заслужено спечели високите оценки и ласкавите отзиви на френската критика и публика.

Дейността на професионалните институти по изкуствата сполучливо се допълва и обогатява от многообразните прояви на художествената самодейност. Самодейното изкуство е действен фактор за стимулиране в широки мащаби на естетическата активност на трудещите се, школа за откриване и развитие на народните таланти, средство за извънпрофесионална реализация на отделната личност. Ръководните партийни кадри и стопанските ръководства на предприятията и АПК правилно разбират и оценяват мястото на самодейността в системата на всеобщото естетическо възпитание и подпомагат дейно, морално и материално развитието на самодейните колективи. Особени грижи се полагат за системната им творческа дейност и широката обществена изява. Много от тях постигнаха високи творчески достижения. Някои от тях като Представителния детски хор и хор „Добруджански звуци" са на равнището на професионалното хорово изкуство. Ново международно признание и блестящи изпълнителски качества показа детският камерен хор на турнето в Япония и на международния хоров конкурс в Неерпел — Белгия през 1976 г. Неотдавна той заслужено получи голямата награда на Комитета за изкуство и култура за 1976 г. Отлично се представиха танцовият състав на профсъюзния културен дом „Димитър Благоев" на фолклорния фестивал в гр. Ница и акордеонният оркестър при образцовото читалище „Йордан Йовков" в гр. Кан, Франция.

Едно от главните направления на комунистическото възпитание на трудещите се е работата с книгата. В това отношение партийните комитети отделят съществено внимание на работата на читалищните дейци по организирането, направляването и активизирането на читателските интереси и книгоразпространението. Окръжният съвет за изкуство и култура проведе специален пленум и прие програма за централизирано библиотечно обслужване. В резултат на централизирането на средствата за литература подобрява се комплектуването на библиотечните фондове. Културно-масовата работа с книгата се свързва идейно и тематично с актуални събития, с бележити годишнини и празници — 100-годишнината от освобождението на България, 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и др.

Осъществявайки цялостно ръководство на идеологическия живот

Digitized by Google

в окръга, окръжният комитет на Партията отделя голямо внимание и грижи за развитието и укрепването на музейното дело и неговото използване за класово-партийното и патриотичното възпитание на трудещите се и младежта. През 1971 г. на пленум бе приета програма за развитието на музейното дело до 1980 г. В резултат на изпълнението на програмата в окръга се осъществява многопосочна дейност. Разшири се музейната мрежа чрез откриването на нови музейни обекти и експозиции, в резултат на което музейните сбирки достигнаха цифрата двадесет и една. С активното съдействие на Археологическия институт и музей при БАН се извършват с нарастващи темпове археологически разкопки на много обекти в окръга. Разширява се научноизследователската дейност. През 1976 г. се проведе научна сесия за отчитане резултатите от 10-годишната дейност. Това съдействува за изясняването и решаването на редица научни проблеми, свързани с героичната далечна и близка история на нашата страна и родния край. Всичко това създаде условия за разширяване на културно-масовата и идейно-възпитателната работа на партийните комитети и обществените организации за патриотичното възпитание.

Наред с археологическите проучвания се създаде интерес към по-широк кръг проблеми. Окръгът стана обект на проучвания от най-различен характер: проучван е фолклорът на Добруджа, изследва се песенното богатство, подготвя се четиритомно систематично изследване на историята на Добруджа, подготвя се история на окръжната партийна организация. Тази линия на тясно сътрудничество с научни институти и дейци при разработването на отделни проблеми ние ще продължим и в бъдеще.

Изпълнението на задачите в областта на културата и изкуството до голяма степен зависи от кадрите, които оглавяват културните звена. Затова окръжният комитет при осъществяването на цялостната кадрова политика отделя голямо внимание и на кадрите на идеологическия фронт. Тази грижа се изразява главно в три насоки: подбор, обучение и възпитание, правилно разпределение, грижи за повишаване на идейно-политическата и професионалната подготовка. Сега в сферата на културата в окръга работят около 800 ръководно-управленчески, художествено-творчески, културно-просветни и организационно-технически кадри. От няколко години окръжният комитет обучава ръководните културни кадри в университета по марксизъм-ленинизъм. Идеологическото обучение на останалите се осъществява в семинарите по проблемите на идеологическите и естетическите дисциплини. Организират се курсове, семинари и други форми за професионална квалификация. През последните години бяха положени повече грижи за издирването и отглеждането на младите таланти. Изпращат се младежи и девойки в средните и висшите учебни заведения по изкуствата и в Института за подготовка на културно-просветни кадри във Варна. Използва се системата на методическо подпомагане на по-младите от квалифицирани специалисти, оказва им се внимание и доверие. Въпреки това обаче се чувствува недостиг на кадри, особено в областта на изкуствата. Това налага още по-системни грижи и диференцирана работа през следващите години.

Десетият конгрес на БКП постави задачата за преустройство в идеологическата работа, в това число и в сферата на културата и изкуството. Февруарският пленум на ЦК на Партията беше един мощен стимулатор на започналия след Десетия конгрес обновителен процес на мисленето, на стила и метода на работа. След пленума се създадоха реални предпоставки и големи възможности за разгръщането на идеологическата дейност на широк фронт, за извеждането на идейно-възпитателните проблеми на преден план. Под ръководството на

Digitized by Google

окръжния комитет, градските, общинските, заводските партийни комитети, ръководствата на обществените организации изготвиха диференцирани комплексни планове за идеологическата работа, в които широко място намериха проблемите на идейно-естетическото възпитание. Подобри се контролът на идеологическата дейност в окръга. Бюрото на ОК на БКП прие поредица мероприятия за подобряване на идейно-възпитателната работа с различни категории трудещи се, обсъди информации и преценки по възлови идеологически проблеми, разгледа редица въпроси от изпълнението на програмата за развитието на културата и изкуството. Особено внимание и конкретни грижи се проявиха за подобряване материалната база за културна дейност. Може определено да се каже, че сега партийните комитети посистемно и с по-голямо разбиране обсъждат и контролират въпросите, прилагат конкретен подход и грижи за културното развитие на своите райони. Разработените перспективни планове дадоха възможност за по-добра съгласуваност и координация на усилията на всички органи и организации на дадено равнище.

През последните години се натрупа значителен опит в утвърждаването и укрепването на обществено-държавното начало в ръководството и управлението на културния живот в окръга. Под ръководството на партийните комитети градските съвети за изкуство и култура проведоха редица пленуми по проблемни въпроси, обсъдиха програми за развитието на културния живот в селищата.

Сега, когато в страната и окръга се извършват процеси на бързо развитие на икономиката и социалния живот, когато навлизаме в нов етап на развитие, в който протича усилен процес на натрупване и усвояване на културни ценности, наша задача е непрекъснато да се усъвършенствува партийното ръководство на цялостния духовен живот в окръга, да се импулсират и ускоряват перспективните процеси и тенденции, да се изгражда у трудещите се верен естетически вкус и критерий. Това налага да се изгражда критичен дух у кадрите, да се виждат и преодоляват навреме слабостите и нерешените въпроси.

Сега пред партийните комитети и дейците на културния фронт в окръга стоят важни и отговорни задачи. През третото тримесечие на тази година окръжният комитет ще проведе пленум по естетическото възпитание. Предстои да бъде завършена окръжната програма за всеобщо естетическо възпитание, която ще бъде утвърдена на пленума, Това е една изключително отговорна задача, която налага да се проучат, анализират и прогнозират комплексни проблеми на нашето културно развитие.

През тази година в цялата страна най-тържествено ще се чествува 60-годишният юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция. Това епохално събитие следва дълбоко да се осмисли и със средствата на културата и изкуството, на целия агитационно-пропаганден арсенал да се разкрие величието на историческата победа на руската работническа класа, огромните успехи на съветските трудещи се в строителството на комунизма, силата и жизнеността на всестранното сътрудничество със съветските народи и нерушимата българо-съветска дружба.

Предстои провеждането на Третия конгрес на българската култура, който ще набележи пътищата на по-нататъшното културно развитие на нашия народ през следващите години. Предстои чествуването на 100-годишнината от освобождението на България, 1300-годишнината от основаването на българската държава. Тези събития нашата художествено-творческа интелигенция, цялата културна общественост от окръга ще посрещнат с нови прояви, с нови завоевания в духовния живот.

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО — СЪВРЕМЕННОСТТА

Разгърнатите възможности и успехите на всички изкуства през последните години както в широтата на жанровия обхват, така и в дълбочината на творческите постижения представляват един ярък процес на развитие, който без съмнение ще остави трайна следа в летописа на националната ни духовна култура. Атмосферата на творческа активност и дръзновение окрили талантите, създаде и усъвършенствува условията за тяхното навременно разкриване, здраво израстване и пълноценно развитие. За съвременния творец това не е само констатация на една обществена реалност, но и ясно съзнание за завидната съдба на днешното поколение творци, създаващо социалистическата ни култура.

Със своята активна дейност и творчески завоевания достойно място в културната дейност заема и Съюзът на българските художници.

Историческото развитие на националното ни изобразително изкуство и творческите биографии на неговите най-значителни представители както в миналото, така и днес ясно показват, че българските художници в своята решаваща цялост винаги са живели с въжделенията, борбата и идеалите на своя народ, винаги са били будни и самоотвержени радетели за неговото по-добро бъдеще. Ние високо ценим и ревниво пазим пионерското дело на възрожденските художници, приемници сме на патриотичния и гражданския подвиг на творците от 30-те години, оставили завидни примери на ярко класово-партийно изкуство, гордеем се с всичко голямо и стойностно, което създадоха и създават българските художници в годините на социалистическото ни развитие.

Решенията и документите на Българската комунистическа партия винаги са били съдържание и цел, насока и творчески стимул за художниците комунисти. Широките простори за дръзновен труд и вдъхновение, които разкри Априлският пленум, рефлектираха и в личния свят на художествените произведения. Забележителен по широтата на творческите изяви и многообразие е периодът след X конгрес, който не само обогати изкуството ни с много нови имена и индивидуални търсения, но и постави цялостната организационно-управленческа структура на Съюза на нов етап, отговарящ на съвременните изисквания.

За българските художници, както и за целия народ 1976 година беше забележителна не само с високото напрежение и ритъм на творческите прояви, станали характерни за дейността ни през последните години, но и с едно голямо събитие в живота на БКП и страната — XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП. Проведе се и III конгрес на нашия съюз, който на базата на партийните решения анализира изминалия тригодишен период и определи жалоните за по-нататъшно развитие на българското изобразително изкуство.

Конгресът убедително и ясно показа, че значително се е повишил авторитетът и влиянието на Съюза на българските художници в цялостния обществено-политически и духовен живот на страната. Това е процес, който се определя не от нашето собствено добро пожелание и отчети, а от реалното място, което художникът днес заема в живота на страната — място, което той заслужава и чиято отговорност е

Digitized by Google

способен да носи и да оправдае с дела. Многобройните фактори показват, че художникът днес е активен творец не само във всички сфери на духовния живот, но и в материално-производствената област. Той е активна личност. Важна последица от дейността на СБХ за идеологическото и естетическото възпитание на новия човек е нарасналият обществен интерес към съюзните прояви. Несравнимо се увеличи кръгът на ценителите на изобразителното изкуство. Проявите на Съюза на художниците вече се очакват с интерес не само на ул. „Шипка" № 6 в столицата, но и в много окръжни градове — домакини на традиционни общи художествени изложби в цялата страна. В кратък срок беше решена една изключително важна задача, поставена от X конгрес — демократизацията в проявите и въздействието на изобразителното изкуство. Вниманието и грижата на окръжните партийни и държавни ръководства към проявите на нашето изкуство, непрекъснато подобряващата се материална база в различните краища на страната за разгръщане на активна културна дейност създава нови, непознати досега възможности за изява на художниците.

Повиши се извънредно много и международният престиж на нашия творчески съюз. Многобройни са проявите и наградите на български художници в чужбина. През последните години нашата графика и илюстрация, живопис и скулптура, керамика и стъкло, плакат и текстил намериха многобройни ценители и приятели както в социалистическите страни, така и в редица капиталистически и развиващи се страни.

С тези нови моменти в работата на творческата организация ние сме убедени, че съюзът ни извървя един успешен етап, в който беше извършена дейност с трайни резултати — създадени бяха произведения и прояви, които ще останат като мярка в социалистическото ни изобразително изкуство, носещи перспективата на утрешния ни ден. Този период разглеждаме като етап, в който виждаме само едно начало на продължителен, перспективен процес на творческа и организационна зрелост, който трябва още повече да развиваме, задълбочаваме и усъвършенстваме. В това вижда главното призвание на своята работа и нашата партийна организация.

Художниците комунисти винаги са разглеждали задачите, стоящи пред творческия съюз, като свои задачи, трудностите на извървения път — като своя съдба. Изпълнението на конгресните решения стана грижа както на ръководството на съюза, така и на нашата партийна организация. В своите главни насоки решаването на тези задачи винаги е представлявало наша обща цел.

Изхождайки от това разбиране за единството в общата работа със съюзното ръководство, партийното бюро насочваше усилията си в онова общо дело, чиито резултати виждаме в нашите изложби и във всичко онова, което включва днес многостранната дейност на българските художници. Правим тази констатация не за да сложим знак за равенство между различните специфични форми на дейност, а за да подчертаем още веднъж онази еднопосочност и взаимодействие в работата между председателството и партийното бюро — онова доверие и градивна принципност в цялостното ръководство на съюза, които се превърнаха в ежедневие и стил. И този стил е именно онова ново, което характеризира нашата работа и атмосферата в СБХ през последните години. Това е изключително важна част от цялата наша дейност като партийно ръководство. Ние считаме, че решаващо значение за активизиране цялостната дейност на съюза, за създаването на атмосфера на доверие и обединяване на творческите кадри от всички поколения, за изграждането на правилен подход при решаването на всички въпроси от идеологически, политически и професионално-твор-

Digitized by Google

чески характер имаше през този период колективният дух на всеотдайност в общата работа.

Обективните обществени условия в етапа на развития социализъм създадоха наистина плодотворна социална среда за развитието на нашето изкуство и осигуриха неговата икономическа база, но това още повече ни задължава критично да огледаме качеството на творческия труд и въпроса, как той отговаря на високото изискване на времето — за най-пълнокръвно пресъздаване на социалистическото ни съвремие, социалистическия начин на живот и социалистическата личност. Наред с това XI конгрес на БКП с нова сила постави въпроса за художественото майсторство, за всичко онова, което е присъщо на голямото талантливо изкуство. Това е една от основните, неотменими задачи, по които работи нашата партийна организация.

Разглеждайки периода само за изминалата 1976 конгресна година, можем да направим констатацията, че българските художници като цяло проявиха много усилия за решаването на съвременната тема. Достатъчно красноречиво говори за това идейно-тематичната насоченост на проведените през този период общи художествени изложби: ОХИ „Човекът и трудът" — посветена на XI конгрес, през м. март, ОХИ „Април 1976" в Пазарджик през м. май, ОХИ „Ястребино—76" в Търговище през м. ноември, ОХИ „Земята на Ботев" във Враца през м. декември. Като се прибавят към тях и проведените в София големи международни прояви на изобразителното изкуство — изложбата „Реалистична живопис" — през м. май, „30 победни години" — през м. август и Международният конкурс за млади живописци — през м. септември, ще получим представата за една наистина внушителна по своите мащаби творческа и организационна дейност на нашия съюз през изтеклата година. Изключително голямо значение за идейно-художественото и професионалното равнище на тези наши и международни изложби имаше участието на художниците комунисти, с чиито имена са свързани най-добрите произведения и някои награди в тези прояви.

Главните насоки на нашата партийна работа по реализирането на съвременната тема бяха подготовката на творците за всички ОХИ с определена тематична насоченост; участие в процеса на анализ и оценка на творческите резултати (обсъжданията на изложби, теоретичните сесии, предложенията за награди и за нови съюзни членове); съдействие на съюзното ръководство за разгръщане на по-широки връзки с трудовите колективи; личният принос на художниците комунисти, работещи в съюзните звена и като творци.

Преди всички общи художествени изложби партийната организация провежда събрания, в които се разисква проблематиката на предстоящите изложби, тяхната идейно-естетическа насоченост и значимос и се правят информации за хода на подготовката. Такива събрания на ППО, както и събрания на партийните групи, бяха проведени през последните години преди ретроспективната изложба „30 години социалистическо изобразително изкуство" — 1974 г., преди ОХИ на работническа тема в Габрово — 1974 г., преди ОХИ „Пирин" — в Благоевград, както и преди ОХИ на приложните изкуства в Ямбол — 1975 година. Разисквания, изразените мнения и препоръки на тези събрания, съдействуваха за по-определено насочване на творците към проблемите на тези изложби, за тяхното по-пълно вникване в характера и особеностите на тематичната насоченост на тези изложби. Със същата цел партийното бюро организираше и редица открити събрания — срещи с изтъкнати наши партийни, държавни ръководители и общественици, които не само ясно и точно разкриха изискванията, които Партията, народът и нашата съвременност поставят пред дейци-

Digitized by Google

те на художественото творчество, но и практически дадоха нови импулси в работата по реализиране на съвременната тема. В това отношение от изключително голямо значение за нашата работа бяха посещенията на нашите партийни ръководители, членове на Политбюро и лично на др. Тодор Живков на някои общи художествени изложби. Проведените разговори при тези посещения с представители на съюзното и партийното ръководство представляваха не само партийна оценка на постигнатото, но и насока за бъдещата работа, реален стимул за осъществяване на новите, по-високи изисквания, стоящи пред съюза.

На своите заседания партийното бюро многократно е обсъждало въпроси от творчески характер, свързани с отразяването на съвремието и образа на съвременния човек. Задълбочено са бивали анализирани както проявите на отделни автори, така също и някои проблеми, поставени от индивидуални и общи художествени изложби. Изискванията за чистота на класово-партийния критерий при оценката на художествените факти и явления, за развитието на демократическия принцип, за борба против субективизма, за по-пълно укрепване на творческата атмосфера се превърнаха в основа, на която партийното бюро се базираше при разглеждането на всички въпроси от идейно-творчески характер. С активното участие на членовете на бюрата в разглеждането на конкретните въпроси в творческата дейност на съюза — контрактации, командировки, комисии и журиране, ние винаги сме поставяли проблема за съвременността, съвременния образ и критериите за ценностите в тази насока не само пред художниците комунисти, но и пред останалите колеги. Ежедневната работа на комунистите в оценката на конкретните факти и явления, тяхната компетентност в разкриването на различните тенденции на тези факти и явления, личният им пример и позиция представляват важен фактор за решаването на творческите въпроси в съюза.

От изключително голямо значение за по-пълното вникване на художниците в трудовото ежедневие и душевност на съвременника са връзките с трудови колективи и техния производствен процес. Партийното бюро организира срещи разговори на художници с представители на различни сфери от материалното производство. През последните години се проведоха редица посещения на художниците в различни окръзи във връзка с подготовката на общите художествени изложби. Среща разговор на софийските художници с представители на димитровградските трудещи се по случай изложбата на столични художници беше организирана и проведена от партийната група на секция „Живопис". Такава среща бе организирана и с металурзите от Металургичния комбинат в Кремиковци. Голяма група художници приложници посетиха промишлени обекти и агропромишлени комплекси в Ямболски окръг, запознаха се с производствените процеси и се срещнаха с трудови колективи. По-малки групи художници посетиха обекти в Разградски и в Перишки окръг. Успех в нашата дейност по активизиране връзките с трудовите колективи беше и утвърденият ежегоден конкурс за портрети на герои на социалистическия труд — инициатива, която дава положителни творчески резултати.

И все пак ние ще сгрешим, ако считаме, че всичко, което се създава днес в нашето изкуство, носи белега на съвременност. Наред с голямото и значимото, което се сътворява, понякога стоят и неща, за които изискванията за утвърждаване на социалистическия начин на живот и социалистическата личност остават по-далечни понятия. И тук не става дума за липса на талант и искрено желание, а за ново качество на творческото отношение, за преодоляване на инерцията, на универсалното отношение към неповторими събития и явления. По-

Digitized by Google

някога липсва познаването на живота не като тема и сюжет, а като същностно съдържание, като израз на новите взаимоотношения. Нито днешната дата на създаването, нито съвременното наименование на творбата, нито дори искреността на авторското преживяване могат да бъдат гаранция за съвременността на произведението, ако не присъствува будното, всеобхватно вникване в днешния ден, което винаги е свързано с едно творческо откритие и с осезаемото присъствие на автора новатор. А тук не може да се търси никаква изпитана рецепта, защото процесите и явленията в самия живот са богати и пълноводни, чужди на схематизма в представите и оценките за себе си. Самото ни общество в днешния си забележителен етап е един творец, който експериментира, търси новото и отхвърля старото, бори се и открива хоризонти, които утре ще прекрачи в движението си към своята висша цел — човека. И тъй както съвремието ни има своята висша цел, така и творецът, заел се с неговото пресъздаване, трябва да знае преди всичко голямата цел на своето дело като художник и гражданин.

В решаването на тези сложни проблеми партийното бюро вижда смисъла и съдържанието на своята бъдеща работа.

Особено внимание в тази насока ние обръщаме на дейността с младите творчески кадри, като една от най-важните страни в партийното ръководство на съюза на художниците, произтичаща от решенията на XI конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП.

През последните няколко години израсна, укрепна и се развии младо поколение творци, търсещо свои параметри в изобразителното изкуство. В някои сфери на художествената дейност, в някои наши секции, като „Приложна графика", „Дизайн" и други, основен дял от цялата творческа продукция се създава от млади автори. В областта на илюстрацията и декоративно-монументалните изкуства техният брой също е значителен. Младото поколение в изобразителното изкуство е организирано в Ателието на младия художник — организационно подразделение на СБХ, обединяващо около 700 млади творци, 150 от които са действителни членове на съюза. Ние добре разбираме, че грижата за младите е грижа за бъдещето както на всяка обществена дейност, така и в развитието на едно национално изкуство. Желаем или не, логиката на живота винаги убедително доказва успехите или пропуснатите моменти във възпитателния процес. В условията на тоталното политизиране на обществените и личните прояви в съвременния свят грижата за младите в процеса на изграждането на социалистическото изкуство придобива решаващо значение. През последните години укрепнаха връзките на Ателието на младия художник с работническата младеж, особено с младежките бригади на националните обекти. Група млади художници посетиха Девня, Козлодуй, Белмекен—Сестримо, Кремиковци, Перник и други обекти в страната. Организирана беше пътуваща изложба на млади художници, показана в редица окръжни центрове.

Активизира се и изложбената дейност на АМХ, увеличи се броят и — което е по-важно — идейно-художественото равнище на изложбите на младите творци. Повиши се участието и успехът на младите художници в различни пленуми и симпозиуми, провеждани у нас и в чужбина.

Важно събитие през 1976 година, което фокусира усилията на младите живописци, беше Международният конкурс за млади живописци, проведен през м. септември в София. Ръководството на Ателието на младия художник участвува активно както в подготовката на статута за конкурса, така и в организирането на самата изложба. Превърнала се в едно от централните събития в културния ни живот през годината, изложбата показа ръста на младежкото ни творчество

Digitized by Google

и разкри добри перспективи за утвърждаване на нейния постоянен характер като традиционна международна младежка проява в София. Отношението на гостите към българския раздел на изложбата, големият интерес към нея, както и самите награди, определени от международното жури, показаха по категоричен начин, че нашето представяне в тази международна проява е наистина на най-високо равнище.

Партийното бюро редовно кани млади художници на всички свои по-важни събрания, срещи с държавни и партийни ръководители, както и на други мероприятия от идеологически характер, а с ръководството на АМХ провежда периодични срещи за съвместно обсъждане на проблемите в неговата работа. Бюрото организира ежегодно 7-дневни семинари за младите художници, в които се разглеждат идеологически, творчески и професионални въпроси.

По инициатива на партийното бюро беше учредено комсомолско дружество към АМХ — въпрос, който от редица години оставаше нерешен. Ръководството на новото комсомолско дружество днес прави първите стъпки в своята работа, която ще бъде от важно значение за по-нататъшната успешна работа на младите творци.

Независимо от постигнатите успехи в сегашното състояние на изявите на младите съществуват още редица проблеми. Пресъздаването на съвременността често пъти върви по линията на външното показване на самата тема, без дълбок анализ и творческо авторско мислене. Въпреки че традиционно се счита, че младите обръщат повече внимание на формата, трябва да отбележим, че равнището на художественото майсторство все още не удовлетворява. Защото тук не става дума за самоцелна сръчност, а за онова дълбоко разбиране на художествената форма като уникална адекватност на идейното внушение. Все още не е достатъчна работата на партийното бюро и на художниците комунисти за идеологическото израстване на младите художници, за повишаване зрелостта на отношението им към съвременните проблеми.

Предстоят ни сериозни усилия за подпомагане дейността на ръководството на Ателието на младия художник, за да може то да се превръща все повече във фактор в творческите прояви на СБХ и в целия художествен живот.

Предстои ни още много работа и за решаването на други нерешени проблеми на нашата партийна организация както по линията на засилването на творческата активност на всички художници комунисти, така и по линията на повишаване качеството на вътрешнопартийния живот — за подобряване на партийната дисциплина и приемането на младото попълнение в партийната организация, за все по-пълното утвърждаване на нейната роля и значение като авторитетна движеща сила в живота на съюза, отговаряща на високите изисквания, които постави Националното съвещание във Велико Търново.

С реално виждане както на постигнатите успехи, така и на трудностите и нерешените проблеми художниците комунисти осъществяват с чест задачите, произтичащи от предначертанията на XI партиен конгрес.

За нас няма друг път в живота и в изкуството от пътя, жалониран от решенията на Благоевско-Димитровската партия, защото знаем, че това е най-чистият път към мислите и чувствата, умовете и сърцата на хората.

Тома ВЪРБАНОВ

секретар на партийната организация
при Съюза на българските художници

Digitized by Google

НА ПРЕДЕН ПОСТ

Със своето правдиво, класово-партийно и на високо художествено равнище изкуство Драматичният театър в Пазарджик заема важно място в изграждането на социалистическата култура и в комунистическото възпитание на трудещите се.

Основан преди 107 години, театърът неизменно носи светлика на правдата, неотклонно воюва за културното изграждане на пазарджишкото гражданство. През цялата си вековна история той е стоял твърдо на позициите на реализма, сцената му винаги е била трибуна на прогресивната съвест и мисъл, на напредничавите идеи на времето. Носещ името на големия български поет и родолюбец — сина на Пазарджик Константин Величков, — по случай 100 години от основаването му Пазарджишкият драматичен театър бе награден от Държавния съвет с орден „Народна република България" — първа степен. Неговото съвременно творческо присъствие в театралния живот, неговите спектакли привличат вниманието на специалисти и критици от столицата и от страната. Той е вече утвърден културен институт с идейно-естетически стил, с талантлив творчески колектив и с широк кръг приятели и почитатели.

Цялата дейност на Драматичния театър е свързана с политическата дейност на Партията. Успехите на колектива се дължат преди всичко на целенасоченото ръководство от страна на окръжния и градския комитет на БКП. В края на всеки театрален сезон бюрото на ОК на Партията организира срещи с творческия състав на театъра. На тези срещи се анализират резултатите от изминалия сезон, правят се реални критични оценки, дават се насоки за по-нататъшната дейност, поставят се за решаване основни въпроси.

Много често гости на театъра са видни партийни и държавни ръководители, които чрез срещите си с актьорите и с ръководството на театъра оказват благотворно влияние за творческите им успехи. На представление на „Външен човек" през декември 1972 г. присъствува първият секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. Той даде висока оценка за постиженията на Пазарджишкия драматичен театър и специално за постановката „Външен човек", която „помага и ще помогне много за изпълнението на насрещните планове") и направи ценни препоръки за бъдещата му дейност. „Ние сме за такива произведения — каза др. Т. Живков, — които ще утвърждават голямата правда и ще воюват срещу малката правда Радваме се, че такъв драматичен театър е създаден в този град.

След решението на Политбюро на ЦК на БКП „За по-нататъшното развитие на театралното дело в страната" бюрото на окръжния комитет на Партията обсъди на свое заседание информация за състоянието на драматичния театър „К. Величков" и прие решение за по-нататъшната му дейност. Набелязани бяха мерки за по-системна и непосредствена работа по укрепването и по-нататъшното развитие на театъра, за чувствителното повишаване ролята и отговорността на партийната организация и комунистите в целокупната дейност и творчество на колектива.

В отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на Партията ежегодно се обсъжда репертоарът на Драматичния театър, разглеждат се въпроси от неговата творческа дейност. Представител на отдела участвува редовно в работата на театралния художествен съвет. В бюрото на градския комитет през януари 1975 г. бе разгледана работата на първичната партийна организация при театъра. Приети бяха конкретни решения, с реализацията на които първичната организация все по-осезаемо се превръща в политическо ядро на колектива. Подобри се съдържанието на партийната дейност, която се характеризира със значимост на разглежданите въпроси, със засилващо се внимание към проблемите на театралното творчество и с нарастване на компетентността и силата на неговото въздействие. Комунистите участвуват активно в органите за управление в театъра — в дирекционния, в режисьорския и в художественото съвет. В партийната организация, а и чрез тези органи те казват своята дума за репертоара, за организирането на спектаклите, за цялостната дейност на театралния механизъм. На практика партийната организация е в центъра на творческия процес. Тя се занимава активно с въпросите за марксистко-ленинската подготовка на актьорите, с техните обществени изяви и връзки с работническите колективи, с работата на комсомолската и съюзната организация, с проблемите на микросредата, с трудовата дисциплина. Партийната организация в театъра е инициатор за сключването на договори с предприятията, за обсъждане на постановките с участието на широк кръг зрители, какъвто е случаят с последната постановка „Времето утре", обсъдена с работниците в акумулаторния завод „М. Шаторов".

В партийните редове бе прието свежо попълнение от млади талантливи творци — М. Пенев, Р. Стоилов, В. Раева, Т. Спасова. Непрестанно се повишава ролята на ППО в прякото ръководство на творческата дейност, засили се личното влияние на комунистите в колектива. Този престиж бе защитен и от редицата въздействуващи и запомнящи се образи, изградени от комунисти! В. Спасов — О'Креди от „Дипломат" на С. Альошин, Сарафанов от „По-големият син" на А. Вампилов, Куцар от „Албена" на П. Повков; Ив. Раев — Вол-

Digitized by Google

поне от едноименната пиеса на Б. Джонсън; Р. Стоилов — Платонов от „Океан" на А. Щейн, Ралски от „Събота 23" на Ст. Цанев; Иво Русев — Корбачо от „Волпоне" на Б. Джонсън; Щастливцев от „Лес" на А. Островски; Архангелски от „Времето утре" на М. Шатров, както и многото образи, изградени от комунистите Спас Захариев, Г. Гърдев, Ц. Петров, В. Пенов, Ив. Бодуров, М. Пенев и др. В резултат на това театърът като цяло успешно изпълнява отговорната си роля и задачи, театралната сцена се превърна в преден пост на социалистическото изкуство, в един от най-влиятелните фактори за идейно-естетическото възпитание на новия човек

Главното внимание и грижи на окръжния и градския комитет на БКП, на първичната партийна организация и ръководството на театъра се насочиха към провеждането на правилна, основана на класово-партийните принципи, кадрова и репертоарна политика, към издигане равнището на работата за идейно-естетическата и професионалната квалификация на театралните дейци, към създаването на постоянни и здрави връзки на актьорите с живота на трудовите колективи.

Ръководството на театъра умело разработва своя репертоар, търси и реализира творби, които ярко защищават съвременната тема, активно участвуват в комунистическото възпитание на трудещите се и за издигане на тяхната художествено-естетическа култура, възпитава зрителите в дух на интернационализъм, на братска обич към съветския народ и КПСС. За това говори и едно съвсем бегло изброяване на заглавията: „Албена", „Дипломат", „Любов необяснима", „Океан", „Среща", „Събота 23", „Голямата печалба", „Чайка", „Януари", „Вътрешен човек", „Премия", „Времето утре", „Тази малка земя"... Тук се играе преди всичко съвременен репертоар. Няколкото класически пиеси са разрешени от съвременните позиции на младите творци. В творческите си търсения, в репертоарната си политика колективът на театъра проявява отзивчивост към обществените нужди на времето, умение да се вълнува от неотложните въпроси на деня, да постига ярки художествени обобщения. Достатъчно е да споменем само факта, че от реализираните през последните години 40 постановки половината са български, а повечето от тях са на съвременна тема.

Характерно е и това, че колективът на театъра остава верен на своята традиция да дава „зелена улица" на нови творби, повечето от които са от съвременната българска и съветска драматургия. На неговa сцена бяха играни за първи път в България 19 пиеси.

На пазарджишка сцена се „роди" пиесата на Ст. Цанев „Събота 23". Това стана с активното участие на септемврийци и партийни работници. Тя тръгна оттук, за да стигне до колективите на много театри, които я поставиха в чест на 50-годишнината от Септемврийското въстание от 1923 година. Решението за постановката на „Външен човек" на И. Дворецки беше взето след пленума на окръжния съвет за изкуство и култура, чиято тема беше „Призивът на орденоносците и първенците в гр. Перник и задачите на културните институти в Пазарджишки окръг". Това беше един ярък политически спектакъл, който бе изграден в съавторство с хората от заводите, а партийните органи го подкрепиха смело. Такъв е случаят и през този сезон с постановката „Времето утре" от М. Шатров, даваща жив и бърз отклик на проблемите, поставени от Юлския пленум на ЦК на БКП. Тези пиеси утвърдиха правилността на изискването — още по-тясно свързване на репертоарната програма със задачите, които поставя Партията.

Реализирането на тези постановки беше осъществено от един млад и талантлив творчески състав, комплектуван само от възпитаници на ВИТИЗ. Успехът иде и от факта, че в този колектив е налице висок професионализъм, проявен и в добрия естетически вкус, и в тънкото чувство за художествена мярка, и в сценичната изобретателност, и в богатството на пластическия рисунък и преди всичко в настъпателната и заразителна сила на художественото идеи. За ръководители на театъра са издигнати способни творци, които стоят на здрави идейно-естетически позиции. Освен това тук гастролират известни български режисьори като Леон Даниел, Киркор Азарян, Вили Цанков, Асен Шопов, както и артистите Желчо Мандаджиев, Георги Черкелов и сценографите Младен Младенов, Тодор Станилов, Георги Божилов и др.

Положителен факт в театралната дейност е създаването на камерната сцена. С постановките, които се играят на нея, тя всъщност се превръща във втора сцена на театъра. Именно затова от този сезон тя прерасна в „Актуален камерен театър". Неговата цел е скъсяването на разстоянието театър—зрител. Това се осъществява чрез използване на по-интимни и по-леки достъпни форми на общуване с публиката. Разговаря се предимно по ония въпроси на нашето битие, които сме свикнали да наричаме актуални. След всеки спектакъл желаещите зрители се срещат с актьорите и разговарят с тях. На тези разговори се разчита, те са необходими. Спонтанността, обикновеността на тези срещи винаги носи голям морален заряд. Направени са записи от тези срещи след представленията, които могат да станат база за изследването и изучаването на интересни, характерни черти на нашия зрител.

Условията за работа тук са много добри и благоприятни: великолепна сграда, нова техника, строеж на модерни ателиета, квартири за всички творчески работници, театрален площад. При това актьорите имат щастието да играят пред една публика — отзивчива и подготвена. Връзките на театъра с тази публика са много близки и резултатни. Макар и сравнително малоброен, творческият състав на театъра разгръща широка и разностранна културно-масова дейност сред трудовите колективи на промишлените предприятия в града и

Digitized by Google

в окръга. В непринудени срещи актьорите се запознават с трудовото всекидневие на работническите колективи, разговарят с първенци в производството, споделят интересни мисли с инженери, технолози и техници. Вълнуващи срещи са проведени с работници от: текстилния комбинат „В. Пеева", акумулаторния завод „М. Шаторов", ДСП „Булгарплод", ДП „Тютюнева промишленост", с фармацевти от окръжното аптечно предприятие, с кооператори и селскостопански специалисти от с. Мало Конаре и др. На тези срещи, които се превръщат в малки празници на театралното изкуство, стопански ръководители, работници, специалисти, първенци и орденоносци споделят свои впечатления за спектаклите, дават оценка на възприетото от сцената, утвърждават, препоръчват. Творческият състав на театъра проведе интересни срещи и с учащи се от средните училища в града, на които бяха обсъдени нови постановки. Твърде често по предприятия и строителни обекти се изпращат бригади от рецитатори.

Радващо е, че тази хубава традиция непрекъснато се разширява и обогатява. Ярък израз на това беше срещата на творческия състав на театъра със стопанските ръководства на промишлените предприятия от Пазарджик, на която бе приета широка програма за още по-тясно сътрудничество, за да могат в своето творчество актьорите да черпят от богатия извор на живота и талантливо, вълнуващо да пресъздават голямата правда на нашето строително всекидневие. Сключени бяха договори за сътрудничество с колектива на Акумулаторния завод, с окръжния комитет на Отечествения фронт и други.

Сериозен принос за увеличаване броя на зрителите и за спечелването на тяхната любов имат тези разширени връзки на Драматичния театър с трудещите се, с обществено-политическите и масовите организации и новите форми за близък контакт със зрителя. Всичко това довежда до по-добро общуване между творците на материални и духовни ценности, до повишаване равнището на културно-масовите мероприятия в предприятията, учрежденията и учебните заведения, както и за значително издигане интереса на работниците към театралното изкуство. Авторитетът на този институт расте. Народният артист на РСФСР Пьотр Монастырский пише за него: „В прекрасния театър на малкия град Пазарджик аз гледах „Океан" от А. Штейн — изобретателен, съвременен, ярък спектакъл. Много интересно действуваха актьорите, но аз се радвах не само на тяхното майсторство, а и на атмосферата на внимание, съучастие, интерес към героите, която цареше в зрителната зала."

От страна на театъра се работи задълбочено за възпитанието на зрителя — и чрез организираните обсъждания на спектаклите, и чрез оказване помощ и ръководство на театрални колективи в художествената самодейност. Творческите работници на театъра участвуват и в дейността на факултета по театрално изкуство на Народния университет, организиран от Отечествения фронт и окръжния съвет за изкуство и култура. Артистите са активни участници и в съветите за изкуство и култура, и в секциите при клуба на културните дейци. В резултат на всичко това за един кратък срок творческият колектив се наложи с авторитета си, разкривайки недвусмислено оспорваните от мнозина възможности извън столицата да се създава високохудожествено театрално изкуство.

Театралната сцена се превърна в преден пост на социалистическото изкуство, в един от най-влиятелните фактори за идейно-естетическото възпитание на новия човек. Пазарджик е вече притегателен театрален център. Тук се проведе през 1974 г. районният преглед на театри от Южна България по случай 30-годишнината от победата на социалистическата революция в България. Тук станаха и районните театрални празници, посветени на XI конгрес на БКП. През 1972 г. по инициатива на ОК на БКП в чест на 50-годишнината от образуването на СССР в Пазарджик се проведоха с голям успех и огромно въздействие празници на съветската пиеса. Сега в чест на 60-годишнината на Октомври в Пазарджик ще бъде прегледът на съветската пиеса и драматургия за театрите от Южна България.

Пазарджишкият драматичен театър спечели много награди на V национален преглед на българския театър и в други прегледи, провеждани в страната, и участвува със свои постановки в София в дните, когато се провеждаха X и XI конгрес на БКП. Със свои постановки той се е представял успешно на сцената на окръзите в столицата, в ленинските театрални дни и на турнета в Полша и ГДР.

В динамичното развитие на окръга театърът натрупва също нов потенциал и успешно изпълнява своя дълг да изгражда и променя хората в посоката на обществения прогрес, да ги активизира и да ги прави активни съзидатели на новото. От неговото въздействие в решаването на непосредствените проблеми окръжната партийна организация се стреми да извлича максимален ефект, да създава трайни предпоставки за разгръщане на богат духовен живот.

Изработването и приемането на окръжната програма за естетическото възпитание на трудещите се и младежта ще съдействува за още по-активното участие на театъра в изпълнение на задачите, които поставиха пред целия културен фронт XI партиен конгрес и Юлският пленум на Централния комитет на БКП. Театралните дейци от Пазарджик разбират добре своята роля в увеличаването на човешките творчески способности и своя дълг в борбата за издигане на духовната сила на трудещите се, за тяхното класово-партийно и естетическо възпитание.

Яко БОЙЧЕВ
зав. сектор „Изкуство и култура" в окръжния комитет на БКП — Пазарджик

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТНА ПРОПАГАНДА

Правилното и системното ръководство на идеологическата работа има съществено значение за издигане нейното качество и ефективност. Как градският комитет на Партията в Тополовград ръководи пропагандата — този важен идеологически сектор.

Своето внимание градският комитет и първичните партийни организации насочват към непрестанно усъвършенствуване на системата на партийната просвета, към подобряване на нейната организация, съдържание, форми и методи, за да съответствува тя най-пълно на изискванията на новия етап на нашето социално-икономическо развитие. За тази цел се извършва широка **организаторска работа по изграждането на рационална структура на системата на партийната просвета** съобразно образованието, подготовката и възможностите на участниците, което създава условия за по-диференцирано и всеобхватно обучение. Тази година се изучават материалите на XXV конгрес на КПСС и на XI конгрес на БКП в общо 59 учебни звена. От тях 15 семинара, 13 школи по основи на марксизма-ленинизма, 13 начални школи и 8 лектории. Учат се 1255 комунисти, което представлява 93 на сто от общия брой на членовете на Партията в градската партийна организация. Обучава се и безпартийният актив. Стремежът на нашия комитет е да се дава преднина на активните форми на обучение, тъй като с всяка измината година расте и подготовката на хората, а това позволява да се намаляват лекториите.

За постигането на по-добри резултати от значение е предварителната **подготовка на партийната учебна година.** При нас тя започва още със завършването на старата. Организаторската работа се изразява в изучаването на възможностите и интересите на хората, които ще се учат, правилното комплектуване на учебните звена, определянето на формите и дисциплините. В градския комитет се ангажира широк актив. Всички предложения се обсъждат, осмислят и конкретизират в заседания на партийните бюра, а се утвърждават на партийни събрания, където комунистите имат възможност още веднъж да изразят мнения и становища. През юли се подбират и определят пропагандистите, които се утвърждават на заседание на бюрото на градския комитет на Партията. Останалите два месеца се използват за техническа подготовка. Уточняват се местата за занятията, където се създават условия за активна творческа работа и резултатност. Осигурява се необходимата литература, подготвят се техническите средства и нагледните помагала. Прави се всичко възможно за обогатяване на материалната база, която има своя роля в процеса на обучението и способствува за по-задълбочено и трайно усвояване на учебния материал.

Това са въпроси, по които градският комитет и първичните партийни организации работят през цялото лято, за да се стигне до организирането и тържественото откриване на учебната година. Първият учебен ден се е превърнал и утвърдил при нас в своеобразен празник със свой облик. Във всички предприятия и учреждения, във всички села от общината се свикват тържествени събрания с програма от само-

Digitized by Google

дейци. Освен обучаващите се в партийните учебни звена на тези събрания присъствуват и участниците в комсомолската и профсъюзната политическа просвета. Тук са и ръководителите на предприятията. Секретарите на първичните партийни организации правят кратки отчети за резултатите от миналата учебна година, изтъквайки успехите и слабостите, и дават насоки за предстоящите занятия. На най-изявилите се пропагандисти и участници се дават награди. На тези тържества присъствуват и представители на градския комитет на Партията.

След приключването на първите занятия се прави среща с членовете на бюрото на първичната партийна организация и пропагандистите в предприятието, на която се споделят впечатления за положителните и слабите страни, правят се изводи, набелязват се мерки. В градския комитет се прави кратък разбор, дават се препоръки.

За подготовката на учебната година, за първия учебен ден, а и по-късно в местния вестник и по градския радиовъзел се отделя място на материали от инструктивен характер, за констатации и изводи, за обмяна на положителния опит.

За да бъде ефективна партийната пропаганда, едно от изискванията е да се води диференцирано. Така се стремим да я организираме. Кадрите се обучават във факултета филиал от окръжния партиен университет към градския комитет на Партията. Тук се учат административните и стопанските ръководства и секретарите на първичните партийни организации. Лекции се изнасят от наши добре подготвени пропагандисти, лектори от окръжния комитет на Партията, от АОНСУ и др. Прожектират се филми по проблеми, близки до изучавания материал. Особено голямо внимание се отделя на събеседването. На същата основа действува и факултет за комсомолския актив. И двата факултета завършват занятията с изпит по предварително раздаден въпросник. Целта на изпита е не да се поставят оценки по знанията, а участниците да почувствуват по-голяма ангажираност, да си припомнят основните моменти от изученото, които са длъжни да свързват със задачите на трудовите колективи и със своята пряка ръководна дейност. Партийните работници също се учат в семинар към комитета.

Важно условие за ефективност на политическата просвета е правилният подбор и добрата подготовка на пропагандистите. Защото не е достатъчно само да се изградят голям брой звена и в тях да се включат повече хора, а е наложително да се намерят добре подготвени пропагандисти за всички звена, които да умеят вещо да разясняват проблемите, да събуждат интерес в аудиторията, да предизвикват оживени дискусии, да умеят да убеждават. Ето защо пропагандистите от градската организация се водят на отчет към комитета, следи се за тяхното израстване и развитие, за повишаването на общата им и специална подготовка.

Всяка година бюрото на градския комитет на Партията утвърждава пропагандистите за новата учебна година, като обръща особено внимание на техните лични качества, подготовката им и уменията, които са показали в процеса на работата. Над 80 на сто от тях са с висше и полувисше образование, с дълъг пропагандистки стаж и богат опит. Близо 60 на сто са на ръководни длъжности — директори, председатели, икономисти. Това се отразява благоприятно върху стремежа на градската партийна организация пропагандата да се свързва най-тясно с живота, със задачите, които решават партийните организации и трудовите колективи. От друга страна успешно се осъществява и едно от главните партийни изисквания — стопанският ръководител да бъде активен политически деец.

Всяка година окръжният комитет на Партията организира курсове за партийните пропагандисти. Градският комитет системно през цялата година ги събира, за да ги запознава с актуалните проблеми на

Digitized by Google

партийната политика, на социалистическото строителство, на вътрешното и международното положение. Свикваме и методически сбирки, открити занятия, срещи за популяризиране и изучаване опита на най-добрите. Миналата година в градския вестник открихме рубрика „Трибуна на пропагандиста", а тази година — „За ефективност в партийната пропаганда". Градският радиовъзел има рубрика: „Съвети на пропагандиста". Всичко това се прави с цел най-хубавото, положителното да стане достояние на всички.

За организираната теоретическа и особено методическа подготовка на партийните пропагандисти допринася много и партийният кабинет при комитета. Той им предоставя литература, нагледни материали; технически средства, справочни данни за района и други. Тук може да се ползва съставеният каталог на материалите в помощ на партийната просвета, който непрестанно се допълва и обогатява; да се получат компетентни методически съвети и указания.

Много добри пропагандисти израснаха в нашата организация. Сред тях са Митрьо Демирев, Султанка Панева, Вълчо Апостолов. Те неведнъж са споделяли опита си. Всеки от тях има свой начин на работа, на изявяване, нещо свое, което го отличава от другите. Султанка Панева обръща особено внимание на средствата за емоционално въздействие, които според нея биха могли да се разделят на три групи: определящи се от характера на темата, зависещи от пропагандиста и съобразени с характера на аудиторията. И всички те са в най-тясна зависимост от подготовката на пропагандиста, от задълбоченото познаване на материала. Онзи, който не е подготвен добре и не смее да вдигне очи от записките си, не може да влезе в контакт с аудиторията. В този случай не може да се говори за никаква емоционалност.

Митрьо Демирев гледа на събеседването като на важен момент в занятието. „При събеседването — казва той — си поставям за задача да мобилизирам не само собствените си мисли и чувства, но и да активизирам умствените сили и емоциите на всички участници. Припомням накратко съдържанието на темата, подчертавам основните моменти, посочвам актуалността на проблема. След това схематично набелязвам въпросите, които трябва да се развият при разглеждането на първата точка от дадения план. Това ми отнема само пет-шест минути, но помага да се създаде обстановка за оживена размяна на мнения."

В градската организация Вълчо Апостолов е известен с това, че използва най-рационално и ефективно техническите средства в процеса на обучението.

Градският комитет и партийният кабинет се стремят да открият у всекиго най-характерното, най-интересното, най-полезното и чрез различни форми — показни занятия, срещи за обмяна на опит, взаимни гостувания, конференции, да го доведе до знанието на всички, за да бъде полезно в работата им.

При нас има и още нещо, което ни помага за редовното и успешно водене на занятията. За всяко звено имаме определен **резервен пропагандист,** утвърден на партийно събрание. Те се обучават и подготвят както титулярите. Тяхното предназначение е не само да осигурят занятието да бъде усешно в случай че титулярът отсъствува. Целта е да се разширява, допълва, обновява и обогатява кръгът на партийните пропагандисти. Много от резервните вече имат самостоятелни звена и се справят със задълженията си. Това има съществено значение за качеството и ефективността на партийната пропаганда.

От две години пропагандистите работят по **лични творчески планове,** в които конкретизират целите и задачите за всяко занятие, формите и средствата, които ще използват, хората, които ще поемат допълнителни ангажименти, за да даде резултат предвиденото занятие.

Нека погледнем как е планирал едно от занятията Христо Гайда-

Digitized by Google

ров. След като е посочил датата и формата на занятието по темата „Развитие и усъвършенствуване на ръководната роля на Партията", той си поставя за цел да се разкрие верността на Българската комунистическа партия към революционните идеи на марксизма-ленинизма, да се подчертае авангардната роля на Партията, да се посочи нейното единство и боеспособност, да се запознаят участниците със стила и методите на работа и ръководство на партийните органи и организации, да се съдействува за повишаване чувството на обич и привързаност към нашата Партия и нейната политика. За себе си той си е поставил задача да проучи и изнесе в семинара исторически данни за създаването на първичната партийна организация при районната станция на съобщенията и нейния принос за развитието и разширяването на телеграфо-пощенските услуги в града и района. Определено е също така един другар да подготви съдоклад за работата на първичната партийна организация по мобилизиране силите на трудовия колектив за изпълнението на насрещния план, други да разкажат за патроните на отделните профгрупи, за тяхната преданост към делото на Партията. Освен това пропагандистът е предвидил да се поканят и началникът на станцията, който е и член на градския комитет на Партията, и секретарят на партийната организация да разкажат за мястото и ролята на първичната партийна организация в станцията като авангард на трудовия колектив.

Все така подробно и интересно са замислени и се осъществяват и останалите занятия.

В такъв дух и в такава насока са разработени творческите планове и на другите пропагандисти. Те са свързани с производствената програма, със социално-икономическите планове, с потребностите на колективите. Съобразени са с изискванията на Юлския пленум на ЦК на БКП за повишаване личната отговорност, за борбата против разхищенията, за икономично и ефективно изразходване на материалите, за издигане на трудовата дисциплина.

Системно се организират и **практически занятия**. Добре премина практическото занятие в „Тютюнева промишленост" в школата с пропагандист Митко Русев на тема „Ролята на трудовия колектив за повишаване ефективността на производството". Обсъдиха се три групи въпроси: участието на трудовия колектив в изпълнението на плана на предприятието и качеството на продукцията като фактор за висока ефективност; значението на социално-психическия климат и ролята на социалистическото съревнование в борбата за ефективност; ролята на низовите ръководители в организацията на производството. Тези въпроси бяха разработени от участниците в школата. Присъствуваха и представители на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство. Участниците имаха достатъчно време задълбочено да се подготвят и анализират положителните факти и отрицателните явления в дейността на предприятието по обсъжданите проблеми. Те направиха конкретни предложения за подобряване на работата. Например да се организира среща между ръководствата на предприятието и на АПК „Ленин", за да се вземат мерки по опазването на тютюна, съхраняван по домовете; да се използва радиоуредбата за популяризиране успехите на първенците и критика на недостатъците и други.

Към градския комитет е създаден **постоянен актив** от партийни работници, стопански ръководители и добри пропагандисти, които заедно с партийния кабинет оказват помощ на учебните звена. Периодически се организират посещения за конкретно запознаване с работата им, консултации по неясни въпроси, вземат се мерки по предложенията.

Бюрото на градския комитет на Партията **следи отблизо и непосредствено** цялостната работа по организирането, провеждането и контрола на партийната учебна година. На свои заседания то обсъжда хо-

Digitized by Google

да и състоянието на обучението на комунистите и безпартийния актив, прави анализи и контролни наблюдения за ефективността на пропагандната дейност в градската организация, взема решение по нейните проблеми, а някои от въпросите внася за обсъждане и в пленарни заседания. Решенията се картотекират и се контролира срочното им изпълнение.

За успешното протичане на учебната работа от голямо значение е партийната дисциплина. Този въпрос е намерил разрешение много отдавна. Присъствието на участниците вече не е проблем. Създадена е добра традиция. Хората чувствуват учебната година като осъзната необходимост. Разбира се, въпросът за присъствието не беше решен съвсем лесно. Той ни занимаваше преди 8—10 години. Решихме го преди всичко, позовавайки се на партийния Устав, където е записано, че всеки член на Партията е длъжен да се грижи за повишаване на своята политическа подготовка. Ние искахме най-настоятелно от всички комунисти да спазват това изискване. Партийните бюра следяха за редовното посещаване на занятията и за активното участие в тях. На тези, които нарушаваха дисциплината, отсъствуваха безпричинно, се търсеше отговорност още на следващия ден.

Когато говорим за осъществяването на постоянен и действен контрол, трябва да отбележим, че всяко звено си има изградена своя система за водене на занятията и отклонения от нея не се допускат. За проваляне или отлагане на занятие въобще не може да се говори, защото градският комитет е взел решение в учебните дни да няма други мероприятия. Учебният ден е действително авторитетен ден. Извоюването на този авторитет също не стана изведнъж, нито пък е дело на отделни лица. Той бе постигнат с упорита работа както от градския комитет, така и от първичните партийни организации.

Вниманието, с което обграждаме пропагандистите, дава добри резултати и е постоянен стимул в тяхната работа. С всяка измината година броят на пропагандистите, носители на ордени и медали, нараства — показател за високото признание за техния всеотдаен труд. В градската организация се утвърди хубава традиция — наш местен празник на партийната пропаганда в края на всяка учебна година. Подготовката започва отрано и се извършва по предварително приета програма. В празника участвуват партийните пропагандисти, секретарите на първичните партийни организации, стопанските ръководители, членовете на бюрото на градския комитет и всички партийни работници. Прави се оценка за работата на градската партийна организация по марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийния актив. Награждават се първичните партийни организации, пропагандистите и секретарите на първичните партийни организации, постигнали най-добри резултати.

Бюрото на градския комитет на Партията счита, че партийната учебна година в нашата градска организация се утвърди като една от най-важните форми за пропаганда на марксизма-ленинизма, като значим фактор за формиране на марксистко-ленински мироглед, идейна убеденост и морална устойчивост, за правилно разясняване научните основи на партийната политика, за осмисляне задачите на социалистическото строителство, за повишаване обществено-политическата и трудовата активност на трудещите се. Нашият стремеж е все повече да обогатяваме нейното съдържание, да засилваме ефективността ѝ в съответствие с изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП, Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум.

Стойчо ВЪЛКОВ
първи секретар на ГК на БКП — Тополовград

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВО, ВЛАСТ И АВТОРИТЕТ

ЖЕЛЯЗКО ГЕОРГИЕВ

В общия процес за усъвършенствуване на социалното управление с особена важност изпъква проблемът за правилно изградените взаимоотношения между партийните органи и народните съвети. Съвременните условия, при които те се развиват, откриват възможност за прояви на нови характерни за тях черти, а други, съпътствуващи ги от създаването им, да се изявят в тяхната зрелост. В народните съвети най-образно могат да се проследят сложните изменения в характера на властта, в разширението на социалистическата демокрация, кълновете на бъдещото комунистическо самоуправление. Още В. И. Ленин виждаше в съветите апарат, чрез който масата на трудещите се започва незабавно и системно да се учи да управлява, и то не по книги и лекции, а чрез поемане на определен дял от управленческите функции.

Народните съвети осъществяват най-добре връзката на политическия авангард с трудещите се и изключително много улесняват ръководната дейност на Партията в обществото. Няма и не може да има друга организация, която така непосредствено и ежедневно да свързва политиката на Партията с цялото население по държавна линия. И затова „цялата работа на Партията минава чрез Съветите..."[1]

Само за последните пет години през народните съвети като народни избраници и членове на постоянните комисии са преминали над 200 хиляди граждани. Ако се прибави и участието в сесиите и различните форми на пряко общуване и допитване, съветите се явяват трансмисии, които имат огромни възможности всеобхватно да привличат масите в управлението на страната.

Практиката в нашата страна потвърждава извода, че народните съвети могат да изявят своята вътрешна същност само под системното, компетентно партийно ръководство. И същевременно състоянието на народните съвети се явява решаващо условие за ефективната дейност на цялата държавна организация.

Известно е, че нашата Партия посвети специален пленум за ролята и мястото на народните съвети в системата на социалното управление (XI. 1968 г.). Под непосредственото ръководство на Централния комитет системно и задълбочено се изучи опитът на окръжните и градските партийни организации по отделни направления от партийното ръководство на народните съвети. Проведоха се също национални и регионални съвещания за обобщаване на заложен опит в 12 окръжни и градски народни съвети. Сега се извършва организаторска работа за внедряването на този опит, за неговото развитие и обогатяване.

Творческото и последователното прилагане на ленинското учение за дейността на народните съвети поставя и редица въпроси от теоретическо и практическо естество. Ще се спрем на някои от тях.

* * *

Основният въпрос засяга положението на партийните органи и организации като ръководно ядро и първообраз за формите на организацията на властта на работническата класа и всички трудещи се и по-конкретно за народните съвети. Това е въпрос не само с теоретическо, но и с важно практическо значение. Веднага искам да посоча, че този аспект от ръководната роля на

[1] В. И. Ленин, Съч. т. 31, с. 34.

Digitized by Google

Партията в обществото е твърде слабо разработен в научната литература и по него няма единно становище. Обикновено, когато става дума за власт в обществото, най-често тя се свежда до съдържанието на държавната власт. По-задълбоченото вникване обаче в това сложно социално явление показва, че то е с по-широко и по-богато съдържание. Ф. Енгелс по този повод писа, „че от една страна, известен, все едно по какъв начин делегиран авторитет, а, от друга страна, известно подчинение ни се налага независимо от всякаква обществена организация заедно с материалните условия, при които се извършва производството и обръщението на продуктите"[1].

В. И. Ленин също посочва, че е било време, когато не е имало държава, не е имало специален апарат за насилие и за подчиняване на хората. В първобитното общество ние виждаме господство на обичаите, авторитета, уважението, властта, с която са се ползвали старейшините на рода. От това следва, че властта не се свързва единствено и изключително с появата на държавата. В този смисъл в понятието „власт" се налага разбиране на обществено явление „естествено и обективно необходимо за регулиране на обществените отношения... инструмент за организация в обществото, за утвърждаване дисциплината и самодисциплината в него, волево отношение между хората (в класовото общество между класите), при което нейните носители използват особена система от средства и методи, осигуряващи доминирането на властническата воля"[2].

Могат да се посочат и други определения на властта, но и тези са достатъчни, за да се види, че всяка власт е съчетание от воля, изискваща подчинение, което се осигурява чрез определени методи и средства, обусловени от природата на обществено-икономическата формация, в която се осъществява, и още от специфичността на конкретния неин носител. Властта приема различни форми в зависимост от това на какъв етап на развитие се намира обществото, какви задачи решава, каква е нейната социална база, кои са страните във властническото отношение.

В социалистическото общество субект на властта е работническата класа в съюз с всички трудещи се, която реализира своята власт не непосредствено, а чрез отговарящи на нейната същност институции — Комунистическата партия, социалистическата държава, другите класови и социални обединения. Всеки от тези опосредствуващи носители осъществява класова власт в определени форми, граници и методи, присъщи на положението на съответната институция. Не буди спор според нас положението, че чрез държавната власт най-пряко намира материален израз класовата воля, която чрез правните норми поставя мерило за поведението на цялото общество, превръща волята на класата в общо задължителна. Тя се опира в своята реализация на специален апарат, който действува не само с формите на съзнателно въздействие, но и с възможностите да принуди към желаното поведение цялото население или отделни социални групи и лица. Това издига държавната власт като определящ елемент на политическата характеристика на властта.

Но същевременно безспорно е и другото, че определящо и решаващо място и роля в организацията и хармоничното развитие на социалистическото общество изпълняват комунистическите партии.

Според В. И. Ленин Комунистическата партия обединява в своите редове само малцинството от класата и „само това съзнателно малцинство може да ръководи широките работнически маси и да ги води след себе си"[3]. Партията акумулира волята на класата и масите, вниква и отразява техните интереси, но тази воля се реализира чрез „един формално некомунистически, гъвкав и сравнително широк твърде могъщ пролетарски апарат, посредством който Партията е тясно свързана с класата и с масата и посредством който при ръководство на Партията се осъществява диктатурата на класата"[4].

Следвайки логиката на изложението, естествено възниква въпросът от какъв характер е ръководството, което осъществява Партията спрямо всички носители на власт и по-конкретно по отношение на народните съвети?

Партията още с възникването си преследва историческа мисия да доведе обществото до комунистическо самоуправление и на всеки етап, отчитайки обективно протичащите тенденции, тя непрекъснато формира неговите черти и елементи както в организацията на вътрешнопартийния си живот, така и в механизмите на ръководството на обществото, с което се явява динамичен образец за всички субекти от политическата организация.

Владимир Илич Ленин вижда формирането на Партията като стройна организация: „Превръщане авторитета на идеите в авторитет на властта, подчинение на висшите партийни инстанции от страна на низшите"[5]. Но тази „власт" е твърде различна от държавната и от всички други форми на политическа власт. Защото и тук е определящо правилото, че „характерът на организацията на всяко учреждение се определя естествено и неизбежно от съдър-

---

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 18, с. 304.

[2] О. А. Купцов, Коммунизм и управление общественными процесами, Изд. ЛГУ, 1972, с. 113; И. М. Кейзеров, Власт и авторитет, М., 1973, с. 16.

[3] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 228.

[4] В. И. Ленин, Левичарството — детската болест на комунизма. Изд. на БКП, С., 1969, с. 45.

[5] В. И. Ленин, Крачка напред, две крачки назад, Изд. на БКП, С., 1969, с. 248.

Digitized by Google

жанието на дейността на това учреждение"[1].

Вътрешнопартийната „власт" приема формата на самоцентрализъм и самоподчинение на съзнателно и доброволно организирания в Партията членски състав в името на общо приетите цели. Нейната вътрешна сила се гради на силата на демократическия централизъм, който осигурява свободното и равноправно участие на всеки комунист в решаване въпросите на своята партия и реалното провеждане обединената воля на съзнателното мнозинство. Следователно демократическият централизъм се явява, от една страна, „властен израз на обединената воля на съзнателния и борещия се работнически авангард по отношение на отделни групи и индивиди..."[2], а от друга, той намира израз в свободата на обсъжданията, в критиката и самокритиката, гласността и изборността при формирането на общата воля. От нивото и регулирането на вътрешнопартийния живот в съгласие с партийните норми се определя в значителна степен силата и ефективността на нейната ръководна дейност. Партията непрекъснато самоусъвършенствува вътрешнопартийните процеси и осигурява реалното нарастване на ръководната си роля съобразно изискванията на обективно действуващите закономерности. По този повод Л. И. Брежнев сочи: „В сегашно време, когато мащабите и сложността на задачите на комунистическото строителство обективно изискват повишаване ръководната роля на Партията, ние мислим за пътищата, за развитието на самата Партия, за укрепване нейното идейно и организационно единство, за по-задълбочена научна обосновка на цялата партийна и идеологическа работа в обществото"[3].

Владимир Илич Ленин още при създаването на Партията определи характера на нейното ръководство: „... не по силата на властта, а по силата на авторитета, по силата на енергията, на по-голямата опитност, на по-голямата разностранност, на по-голямата талантливост"[4].

В нашите съвременни условия другарят Тодор Живков сочи, че авторитетът на Партията, „**това е всъщност въпрос за ръководната роля на партийната организация, за ръководната роля на нашата Партия**"[5].

От горното следва, че Комунистическата партия осъществява ръководно въздействие в обществото в зависимост от изградения собствен авторитет.

Възниква закономерно въпросът: Какво е отношението между категориите власт и авторитет, общото и различието между тях?

Методологията за изясняване съдържанието на поставения въпрос намираме в произведенията на класиците на научния комунизъм.

К. Маркс, изяснявайки авторитета на Генералния съвет на Първия интернационал, сочи, че той се основава и се поддържа не от бюрократичен апарат или въоръжена полиция, способни да принудят да му се подчиняват, а е чисто морален. При друг случай за характеристика на взаимоотношенията между различните органи на Съюза на комунистите Маркс говори за изпълнителна власт на ръководния окръг спрямо всички окръзи от дадена провинция, на Централния комитет спрямо целия съюз[6].

В отделни разработки Маркс и Енгелс употребяват понятията „власт и авторитет" като еднозначни социални явления, обективно необходими за функционирането на всяко социално обединение и в този случай сочат, че „авторитетът" означава налагане на чужда воля над нашата; от друга страна авторитетът предполага съзнателно подчинение.

Още по-детайлно при новата историческа обстановка разглежда взаимовръзката между власт и авторитет В. И. Ленин. При анализа на характера на вътрешната организация в Партията той говори, от една страна, за авторитет на идеите, и от друга, за авторитет на властта като взаимно допълващи се и в единство осигуряващи единомислие и единодействие в Партията. Наличието само на авторитет на властта е достатъчно и не създава необходимите гаранции на Партията за изпълнение на своите исторически задачи. Необходим е и авторитет на властта, която да изхожда от определени норми и да прилага при необходимост мерки на морално-нравствено въздействие, целящи подчинението на всеки комунист на общата воля на политическия авангард. Въздействието на всеки партиен орган се основава на нравствения и умствения му авторитет... „Но от това не следва, че ако е нужен авторитет, не е нужна власт."[7] Противопоставянето авторитета на идеите на авторитета на властта е според Ленин анархистическа фаза и неразбиране на тяхната диалектическа връзка и взаимна обусловеност.[8]

На XI конгрес на Партията (1922 г.) Ленин вижда причините за постигнатите успехи в социалистическото преустройство на

---

[1] В. И. Ленин, Какво да се прави? Изд. на БКП, С., 1969, с. 151.
[2] Д. Благоев, Съч., т. 10, Организация на Партията, с. 383.
[3] Л. И. Брежнев, Ленинским курсом, Речи и статьи, т. II, с. 444.
[4] В. И. Ленин, Съч., т. 6, с. 236.
[5] Т. Живков, Заключително изказване на Националното съвещание във В. Търново за ролята на първичните партийни организации, Партиздат, 1975, С., с. 6.
[6] К. Маркс и Фр. Енгелс, Об основных принципах партийного строительство, Изд. „Политическая литература", М., 1972, с. 141—142.
[7] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 368.
[8] Пак там, с. 369.

Digitized by Google

страната главно в това, че авторитетът на Партията обединява всички ведомствени учреждения и по лозунга, който е даден от ЦК, като един човек вървяха десетки, стотици, хиляди, в крайна сметка милиони.

Великият стратег и организатор на социалистическата революция гениално предвижда и диалектиката в утвърждаване на авторитета в бъдещото комунистическо общество: „Ние не очакваме идването на такъв обществен строй, при който не ще се спазва принципът на подчинение малцинството на мнозинството. Но като се стремим към социализма, ние сме убедени, че той ще прераства в комунизъм, а във връзка с това ще изчезва и всяка необходимост от насилие над хората изобщо..."[1]

Обобщавайки приведените мисли от класиците за взаимовръзката между власт и авторитет, научната литература по този проблем, можем да направим няколко извода.

Първо. Авторитетът и властта са обективно необходими средства за регулиране живота във всяко общество и социално обединение, които взаимно се обуславят и преливат в различни отношения в зависимост от обществено-икономическата формация и конкретния техен носител. Властта свързва своето функциониране предимно със система от определени норми и мерки, осигуряващи тяхното спазване, докато авторитетът се основа предимно на завоювани и безспорно възприемани морални качества на отделно лице или колектив от хора. В зависимост от това, доколко нормите, от които изхожда властта, отразяват и съвпадат с интересите на огромното болшинство от народа, дотолкова тя приема формата на авторитет. На тази основа в историята на човешкото общество се проявяват и двете противоположни тенденции в развитието на властта — като авторитарна в експлоататорския тип общества и като авторитет в социалистическите страни.

Второ. Авторитетът като социално явление проявява своята истинска същност и намира пълно покритие по съдържание с появата и дейността на Комунистическата партия. Тя осъществява своите функции на политически авангард на работническата класа на основата на неформален, идеен, морално-нравствен авторитет сред трудещите се. Партията реализира обективно действуващата закономерност за нарастване на ръководната ѝ роля в обществото в зависимост от собствено изградения си авторитет. В това положение намира проява сложното диалектическо взаимодействие между обективно и субективно, между ръководство и авторитет на Партията в обществото. Авторитетът на Партията не се основава на външни формални фактори, а се корени дълбоко в определената ѝ от историята роля на политически авангард на работническата класа, в нейното умение да опознава действието на законите на развитие на обществото и на тази основа да разработва правилен политически курс, от способността ѝ да привежда вътрешната си организация, формите и методите на въздействие съобразно задачите, които поставя всеки етап от историческото развитие. По този повод В. И. Ленин казва: „Не е достатъчно, разбира се, да се наречем „авангард", челен отряд — трябва да действуваме така, че всички останали отряди да виждат и да са принудени да признаят, че ние вървим най-отпред"[2]. В същия дух Г. Димитров писа: „Ръководната роля на Комунистическата партия трябва да бъде завоювана в боевете на работниче ката класа. За това е нужно не да се декламира за ръководната роля на комунистите, а със своята ежедневна масова работа и правилна политика да заслужим, да завоюваме доверието на работническите маси."[3]

От горното следва, че ръководната роля на Комунистическата партия е в пряка зависимост от завоювания, формиран авторитет сред трудещите се и цялата система на политическия механизъм. Но това е само едната, макар и най-съществената и определящата страна на партийното ръководство на народните съвети. Другата е, че ръководната роля на Партията е законодателно закрепена в основния закон на страната. В Конституцията на НРБ е записано: „Ръководната сила в обществото и държавата е Българската комунистическа партия"[4].

С това на ръководното положение на Партията в нашето общество е дадено и правен характер. Законодателно е оформен един безспорен факт, утвърдил се в резултат на дългогодишната работа на Партията в защита интересите на трудещите се и приеман от тях като нещо естествено и разбиран от само себе си, без което обществото не би било социалистическо. Комунистическата партия „никому и никога не е натрапвала своята ръководна роля"[5]. На това навежда и обстоятелството, че ръководното положение на Партията в обществото законодателно е закрепено едва в 1971 година, че и преди това в уставите и правилниците на обществените организации има пункт за приемане и признаване ръководната роля на Партията.

В случая не става дума и изобщо абсурдно е да се предполага, че Партията придобива държавна власт, че се „одържевява" нейната ръководна роля. До такова неправилно схващане може да се стигне само ако властта в социалистическото общество се отъждествява, ограничава в рамките на държавната власт. Ако под власт разбираме единствено възможността за насилническо въздействие.

Ръководната роля на Партията в обществото и по-конкретно спрямо народните съ-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 484.
[2] В. И. Ленин, Какво да се прави, Изд. на БКП, С., 1969, с. 128
[3] Г. Димитров, Съч., т. 10, с. 119.
[4] Конституция на НРБ, 1971, с. 9.
[5] Т. Живков, Реч пред пленума на ЦК на БКП от м. ноември 1968 г.

Digitized by Google

вети се основава на нейния авторитет. В буквалния етимологически смисъл на думата авторитетът означава общопризнато влияние, значение, престиж, сила, власт.[1] Следователно в системата на социалистическата власт Партията е носител на авторитет, който няма за източник законодателно закрепени положения, не и средствата за принуда, а се основава на лични достойнства и качества на неговия носител, на умението му да влияе, въздействува, без да притежава и прилага силата на материалната принуда.

Народните съвети като звено от държавната организация също са носители на авторитет в горния смисъл на това понятие, но същевременно с това те разполагат и със средствата на държавната принуда в регулиране на вътрешните си отношения и външните взаимодействия. Горното обстоятелство е един от характеризиращите ги признаци, едновременно като органи на обществено самоуправление и на държавна власт.

Трето. С развитието на социалистическото общество обективно нараства ролята и значението на авторитета в регулирането на социалните процеси. Все по-осезателно се налага тенденцията властта в развитото социалистическо общество да приема характеристиката и формите на изява на авторитет. А това от само себе си означава нарастване ролята на главния негов носител — Комунистическата партия.

Партията като първообраз на самоуправлението в бъдещото комунистическо общество и същевременно е активен съзнателен фактор за формиране чертите на моралния авторитет във властническото въздействие на другите елементи от политическата организация най-вече за народните съвети.

По-конкретно това означава, че Партията, като усъвършенствува регулирането на вътрешнопартийните си отношения, на основата на демократическия централизъм въздействува той все по-пълно да се прилага в организацията на цялото общество; усъвършенствувайки собствения си стил и методи на работа, цели възприемането му като начин на действие от всички субекти на управление. Същевременно, като повишава ръководната си роля в народните съвети, Партията внася и съответните изменения във формите на вътрешната им организация и външно въздействие и ги прибежда във всички други държавни звена.

* * *

От характера на ръководното въздействие на Комунистическата партия и тенденциите в развитието на властта при социализма излизат на преден план някои практически въпроси за партийното ръководство на народните съвети.

Първият се отнася до повишаване личния авторитет на комуниста в народния съвет, като условие и важен компонент на ръководната роля на Партията. От работата на комунистите в съветите до голяма степен се определя равнището и ефективността на партийното ръководство. Комунистите са повече от половината от състава на съветниците, $^2/_3$ от членовете на изпълнителните комитети, около 30 на сто от изпълнителномоеративния апарат.

Като важни организационни форми за работа с комунистите в съветите са се утвърдили изградените към партийните организации партийни групи, както и периодическо обсъждане авангардната роля на комунистите в съветите.

В практиката на КПСС се изграждат партийни групи извъи състава на първичните партийни организации, при сесиите и изпълнителните комитети със задача всестранно да засилят влиянието на Партията сред безпартийните в провеждане на партийната политика, да укрепва партийната и държавната дисциплина, да се борят срещу бюрократизма, за повишаване личния пример и авангардната роля на комунистите в дейността на съветите. При нашите условия партийните групи при сесиите и изпълнителните комитети не придобиха популярност и широко приложение. Още на Седмия конгрес се предложи и записа в Устава на Партията, че окръжните, околийските, градските и районните комитети направляват дейността на народните съвети и обществените организации чрез партийните групи. И в сега действуващия Устав остава постоянната възможност, формулирана така: „На сесиите и в изпълкомите на народните съвети... където има не по-малко от 3 члена на Партията, по преценка на съответните партийни органи могат да се образуват партийни групи...“ Но тази възможност няма реално покритие в дейността на партийните организации и комитети. Причината за това някои партийни комитети виждат в политическата нецелесъобразност да се откъсват комунистите от безпартийните съветници и тези на БЗНС.

Според нас тези причини, ако имаха известно основание преди години, сега при новите условия отново възникна необходимостта да се възприеме тази изпитана в практиката на КПСС форма. На това навежда и малкият опит, който имат някои комитети в Плевен, Хасково, Ст. Загора и др. Тенденциите в развитието на съветите на сегашния етап изискват затвърдяването на партийни групи в съветите, чрез които съответните партийни комитети най-непосредствено ще получават информация и ще въздействуват върху тяхната работа. Създава се реална организационна основа за контрол и помощ по дейността на комунистите съветници за изпълнението на отговорното им обществено и партийно поръчение.

Стои открит и въпросът за подчинеността на партийните организации при окръжните народни съвети. Практиката е най-различна, но се проявява видима тенденция те да се предоставят на подчине-

[1] Большая советская энциклопедия, М. 1970.

Digitized by Google

ние на градските комитети на Партията. Това решение едва ли е най-рационалното в предвид на обстоятелството, че окръжните комитети на Партията се лишават от непосредствена организационна форма за връзка и работа с комунистите в ръководното държавно звено на окръга.

Не бива да се пренебрегва и едно друго обстоятелство. Известно е от практиката на социалистическото строителство, че териториално изграждането на партийните комитети винаги е съвпадало с народните съвети. Изключения от това принципно правило е допускано в периода на сериозни икономически изменения и приемането на нови стопански структури. Така се случи през 1958 г. и началото на 1959 г. Подобно положение съществува и на сегашния етап, предизвикано от промените на концентрация и специализация в селското стопанство, където редица съставни села административно са към една община, а стопански взаимодействуват със съответните органи на АПК. Това изисква по-голяма гъвкавост на партийното ръководство на съветите.

Вторият въпрос се отнася за съвместните заседания на партийните комитети със сесиите на народните съвети. Ленин прозря същността на проблема и го постави на вниманието на Партията още при възникването на съветите: „Въпросът — и то крайно важен въпрос — се състои само в това как да се разграничат и как да се съчетаят задачите на Съвета и задачите на Руската социалдемократическа работническа партия"[1]. Въпрос, който през цялата история на взаимоотношенията между Партията и народните съвети не е изгубил значение и съвсем актуално звучи и сега.

В Отчетния доклад пред XI партиен конгрес се казва: „Нужно е още по-ясно да се разграничават функциите на местните партийни органи особено на окръжните и градските от функциите на другите органи на социалното управление. Задачата на партийните органи е не да дублират, а да осигуряват условия за разгръщане самоинициативата на държавните, стопанските, обществените органи и организации".[2]

При внимателния анализ на посочените постановки става ясно, че изискването за разграничение не се провежда по предметен критерий, а по съдържание, по начин на въздействие. Задачите, които решава обществото, са обект на всички органи — на държавните и обществените, — но всеки действува в своето организационно поле със специфични форми и методи. Изискването за разграничение поставя с равна сила и изискването за съгласуване. Различни са и използваните от Партията форми. Една от тях безспорно е провеждането на съвместни пленуми на партийните комитети със сесиите на народните съвети. Често в литературата се изказват опасения от подобна практика в смисъл, че тя поставя на равни основи два органа, които в политическата организация не са равни. Това опасение би имало значение, ако това е масово явление и изменя дейността на двата органа от определените им функции, от присъщите им форми и методи на работа.

Анализът на наличната практика показва, че съвместните заседания обикновено се провеждат за приемане на плана за социално-икономическото развитие и по някои особено важни, засягащи цялото население въпроси — търговското обслужване, учебното дело и т. н. Така например от 1971 г. досега градският комитет на Партията в Стара Загора е провел 8 съвместни заседания със сесиите на градския народен съвет по важни въпроси от развитието на града. Значението на съвместни пленуми със съвета, че Партията реално действува като първообраз и учи кадрите на подход към изследване и обсъждане на проблемите. Но затова съвместните заседания изискват особено старателна подготовка, като във всеки етап участвуват кадри от двата органа.

От особено естество са и вземаните решения, които представляват съединение на силите на авторитета със силата на властта без обезличаване на страните. Това се проявява във формулиране на решенията, при което Партията запазва своите ръководни функции, а съветите имат за обект непосредственото управление и оперативно-техническото изпълнение на задачите.

Интересен е опитът на Старозагорския окръжен комитет на Партията, на градските комитети от окръга за предварително уточняване проблемите, обект на съвместните заседания със съветите и регламентиране спазването на задължителни елементи при подготовката и провеждането им.

Твърде широко разпространение е получило провеждането на съвместни сесии на съветите с пленумите на обществените организации и най-вече с Отечествения фронт. Средно 30 процента от сесиите на съветите са съвместни за периода 71-76 година. За някои съвети този процент е по-висок. Така например ГНС — Стара Загора от общо проведените 36 сесии за същия период 17 са съвместни с обществените организации. Безспорно те са една от формите на проява на общественото начало в социалното управление. Но очевидно наложително е да се обогати опитът и се внесат налагащите се подобрения за съхраняване организационната и функционалната самостоятелност на обществените организации.

По-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство на народните съвети във всички негови степени и разновидности е решаващо условие за повишаване качеството и ефективността на социалното управление в духа на решенията на XI конгрес на Партията и неймия Юлски пленум — 1976 г.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 10, с. 3—4.

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 95.

Digitized by Google

ФОРМИРАНЕ НА СОЦИАЛНО-ПСИХИЧЕСКИ КЛИМАТ

Строителството на развито социалистическо общество поставя пред партийното ръководство нови изисквания. Едно от тях според Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.) е „партийните организации... внимателно да изучават и все по-дълбоко да овладяват социално-психологическите механизми на идеологическо въздействие"[1].

Как партийното бюро да овладее тези механизми, как да ги използва в ежедневната си работа с партийната организация, в ръководството на трудовия колектив.

КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЯТ

членовете на партийното бюро и преди всичко отговорникът за идеологическата работа за социално-психологическите механизми в трудовия колектив?

Както е известно, всеки колектив и всяка личност имат своя биография, традиции, характер и стил на живот, своя професионална и организационна същност. За да ръководим трудовия колектив, е необходимо не само да познаваме неговите сили, свойства, особености, структурата му, но и членовете, от които се състои. Това е напълно възможно, ако партийното бюро направлява целенасочено дейността на различните функционални групи на колектива, ако изучава традициите, характера и стила на дейност на хората в тях, ако ги изучава не само като производственици, но и като хора със свои навици, мисли, настроения. Както казваше В. И. Ленин, да помним, че за обществените помисли и чувства на хората може да се съди само по един признак — техните реални действия.[2] Защото има отделни хора, които дават големи обещания, но след това с никаква дейност не ги подкрепят. Следователно необходимо е да изучаваме хората в колектива в процеса на ежедневната им трудова и обществена дейност, да се съди за тях, както се казва в доклада на др. Т. Живков пред Юлския пленум (1976 г.), по резултатите от тази дейност. Членовете на партийното бюро могат да изучат на книга какво изисква социалната психология, какви са психологическите механизми на идеологическия процес, но щом не познават хората в групата, в колектива, не могат и да им въздействуват.

ОБЩУВАНЕТО

Тук е необходимо да си припомним казаното от др. Т. Живков пред пленума на Бургаския ОК на БКП (1975 г.), че трябва „всяко партийно ръководство да вземе специални мерки за постоянно общуване с хората,

[1] Да издигнем идеологическата работа... Решение на пленума на ЦК на БКП, състоял се на 7 и 8 февруари 1974 г., стр. 34.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. I, с. 428.

Digitized by Google

да изучава техните настроения и въпросите, които ги вълнуват, да разгръща индивидуалната работа с тях"[1].

Важно политическо изискване за членовете на партийните бюра е да могат да улавят в ежедневното си общуване с хората настроенията и мислите им, да се съобразяват с тях и ги отчитат, когато вземат едно или друго решение.

В съвременното диференцирано и строго специализирано производство понякога съседите по работно място не знаят кой какво работи, нямат възможност да общуват поради високото напрежение и отговорност за качеството на изделията и т. н. Тъкмо затова в дейността си партийното бюро трябва да отчита и някои психически моменти.

Най-общо казано тези моменти могат да се групират в няколко насоки.

Първата се отнася до въздействието на условията и характера на труда върху човека, върху неговата „емоционална" атмосфера. Този фактор има голямо значение за приобщаване на работника към околната среда. Една от главните задачи на бюрото е да контролира доколко стопанското ръководство подобрява условията на труда, издига неговата обществена значимост. Чувството за значимост в труда, за принадлежност към колектива има много силна, стимулираща роля за всеки човек. И когато атмосферата в колектива действува благоприятно на всеки негов член, то и ефективността от усилията му ще бъде по-висока. Тук расте ролята на колективните форми на общуване и въздействие — от събранията до сбирките на малката група (участък, бригада, отдел) по различни поводи. Особено важно е участието на всеки работник в управлението на производството.

Нормалният, оптимистичен тон зависи много от непосредствените ръководители, партийните и профсъюзните групови отговорници. Според напътствията на В. И. Ленин за организаторските качества на ръководителите „... да притежават във висша степен способността да привличат към себе си хората". А това ще рече да формираме у тях умението да беседват, да бъдат внимателни, да проявяват нужния такт в общуването.

Друга насока в работата на бюрото е да имат известни познания за психиката на човека. Те ще помогнат да се отчита влиянието на производствената обстановка върху пригодността и готовността на отделния производственик и служител да изпълни поставените му задачи. По-същественото в случая е да се изучава адаптацията на новите хора в колектива както към производствената среда, така и към социалната. В това отношение са създадени богати традиции за приемане „в редовете на работническата класа", вечери на професиите, на ветераните, музеите на заводите и т. н.

Както е известно съвременната организация на труда е съсредоточила своето внимание преди всичко и главно върху усъвършенстуването и използването на техниката и технологията. Но в социалистическото общество се отделя голямо внимание и на основната производителна сила — човека. Следователно организацията на съвременния труд на колектива се превръща и в организация на отношенията между неговите членове в процеса на труда. Това означава, че всички лични и взаимни задължения, изисквания, трябва да бъдат до голяма степен регламентирани, защото всички заедно те преставляват ядро на единната система на обществените отношения в трудовия колектив.

Същевременно партийното бюро постоянно трябва

[1] Т. Живков, Високата политическа съзнателност — могъщ фактор за ускоряване на общественото развитие, стр. 25.

Digitized by Google

на хората от колектива.

Един пример. Под ръководството на партийния комитет в Завода за антибиотици в Разград партийните бюра по определена методика изучиха състоянието на социално-психическия климат в трудовите колективи. Или, казано с други думи, те „измериха" температурата, емоционалния „аромат", „атмосферата" на колективите (цехове, бригади, отделения, служби). Сега усилията на партийните бюра са насочени към създаване на оптимален социално-психически климат, който да осигури благоприятни условия за работата на всеки трудов колектив, за всестранното развитие и изява на всеки производственик. Партийното ръководство има също предвид и обстоятелството, че оптимизирането на климата не е еднократен, а непрекъснат процес, в който вземат участие много и разнородни фактори. Затова наред с традиционните средства и методи за ръководство тук се използваха и някои по-нови.

Програмата за изучаване, както и системата за формирането на социално-психическия климат в трудовите колективи от Завода за антибиотици в Разград обхващат най-общо следните въпроси, основни климатични „зони" — социална, психическа, морална[1]; фактори, формиращи социално-психическия климат — обществени, личностни и други; основни показатели на зоните — степен на зрелост, реално поведение, съвместимост, адаптация, ценностна ориентация и нравствена устойчивост.

Партийният комитет и бюрата на партийните организации изучиха на какво равнище е сплотеността на трудовите колективи, социалната активност на техните членове, величината, използваемостта и структурата на извънработното време на хората от завода.[2] Мнението на изследваните лица е, че сплотеността на заводския колектив е висока, настроението оптимистично, обстановката е благоприятна. Причините, които влияят за влошаване на климата в трудовите колективи, са преди всичко голямото напрежение в труда и поведението на отделни несъзнателни производственици. Сега усилията на партийните, профсъюзните и стопанските ръководства в завода са насочени към преодоляването на тези недостатъци, като се подобряват условията на труда и се разгръща индивидуалната работа с определени хора. Пред партийните бюра и на събрания на партийните организации постоянно се отчита как се спазва кодексът с общоприетите социални норми. В този кодекс са записани изискванията, които трябва да се спазват както от ръководителите, така и от подчинените. Всеки член на трудовите колективи е запознат с тези норми. Така се повиши взаимната взискателност между членовете на заводския колектив.

Опитът в Завода за антибиотици в Разград не е единствен и може би не най-сполучливият. Необходимо е да се разширят усилията за разкриване на социално-психологическите механизми, за овладяването им и конкретно приложение с помощта на специалисти от научните институти.

В практическата си дейност партийното бюро решава много социално-психически въпроси на трудовия колектив, макар и понякога интуитивно. То се съобразява с изискванията на социалната психология в различна степен, когато взема решения и когато изпълнява решения на висшестоящите партийни органи. Партийното бюро трябва да знае какви настроения и мнения ще възникнат у хората при изпълнението на всяко решение. То е длъжно да предвиди, познавайки психиката на хората, как те ще реагират, как ще поемат изпълнението на възложе-

[1] „Вопросы экономики", М., 1974, с. 100—106. Изд. на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС.

[2] Социално-психическото изследване бе проведено през 1975 г. и завърши със система, която сега се експериментира в завода.

Digitized by Google

ните задачи. Затова психическата страна на неговата ръководна дейност има важно значение. Дори нещо повече. Партийното бюро е необходимо да „улови“ настренията и мненията в колектива по всички основни въпроси на производствената и идеологическата дейност, възникващи в процеса на съвместния труд, на обществения живот.

Някои от най-общите задачи на партийното бюро за формиране на социално-психическия климат в трудовия колектив са да постигне:

СПЛОТЕНОСТ. ЕДИНОДЕЙСТВИЕ, ДИСЦИПЛИНИРАНОСТ И ОРГАНИЗИРАНОСТ

Могат да се посочат и други, но тези според нас са най-важните черти, които красят един колектив. И затова партийното бюро би трябвало да отчита реално в каква степен и самата партийна организация притежава тези черти, които тя възпитава в трудовия колектив.

Сплотеността на трудовия колектив се постига с различни средства. Едно от тях е информираността на всеки член за значимостта на задачите, които се решават. И това се прави в трудовите колективи Партийното бюро обаче трябва да проверява, да знае точно как се информират хората, от кого, кога и къде става това. Хората да знаят перспективите, плановете, обещанията, резултатите от своя труд. Изследванията на трудовите колективи в Червен бряг и на Завода за антибиотици в Разград показват, че членовете на трудовите колективи в своето болшинство научават най-напред задачите и перспективите на колектива от непосредствените си ръководители. И затова партийните бюра работят много тясно с тях, запознават ги най-редовно с партийните решения.

Информираността сплотява хората, повишава дисциплината, трудовата и обществената активност, формира грижовност и пестеливост на материали и суровини, на енергия. Но за това кой, как и колко е икономисал в своята работа трябва да знаят всички останали. Иначе няма да се постигне възпитателен ефект, няма да се изгради чувство на съпричастност в общата борба. За тази цел партийното бюро с успех може да използва агитаторите, радиовъзлите, нагледната агитация, листовките и др.

Голяма роля за формирането на здрава, ведра обстановка в колектива имат **нравствените отношения.** Тяхната структура е сложна, но партийното бюро трябва да знае кое най-добре сплотява колектива, сред който работи. Например в Завода за антибиотици хората от отделните цехове най-много ценят взаимното уважение, а след това умението на ръководството правилно да организира производствения процес. И сега партийните бюра в завода вземат мерки да засилят по най-различен начин взаимното уважение сред хората. По-често използват формите за обмяна на положителен опит, взаимната другарска помощ в овладяване на професиите, индивидуалната работа с хората и др.

Единодействието на трудовия колектив е от съществено значение за изпълнението на производствения план, за постигане на ефективност в труда. Партийното бюро насочва усилията на партийните членове чрез личния си пример да увличат безпартийните. Този механизъм е известен, той е незаменим принцип за авангардната роля на комунистите. Но наред с него могат да се използват и други механизми за формиране на единодействие в трудовия колектив. Един от тях е всеки производственик да знае добре какъв е неговият принос в изпълнението на плана, какви са производствените му връзки и взаимоотношения. Незнанието на тези връзки и значението на труда влошава съзнателността и настроението на членовете на колектива. Общуването между тях става неуправляемо. При неорганизираните форми на общуване, през обедната

Digitized by Google

почивка или след работа хората разменят информация, която може да се окаже непълна, неточна и да формира неправилно мнение и настроение.

Когато партийното бюро организирано и целенасочено води индивидуалната работа, то съдействува да се формира желаното, общественото мнение. Когато е единно и целеустремено при изпълнението на общите задачи, то съдействува в по-голяма степен за единодействие, за ведра обстановка и добра атмосфера. Такава е атмосферата в трудовите колективи на Завода за антибиотици, където болшинството от членовете са доволни, че няма дрязги между тях. Резултатите се подобриха, понеже партийният комитет и партийните бюра бързо реагираха в отделните случаи на лоши взаимоотношения.

Както справедливо пише Б. Д. Паригин, „психическият климат" в трудовия колектив се определя преди всичко от добрите отношения между ръководството и работниците, от отношенията на отговорна зависимост и принципиална взискателност. Партийното бюро може и трябва да анализира периодически тези отношения в колектива и да взема мерки срещу нарушаването на ленинския стил в тях, на принципността. Защото добрите обноски се основават на единството между думите и делата. Безпринципните позиции са зло за колектива, болест, от която лекува само градивната, здравата критика и честната самокритика. Като развива критиката и самокритиката в партийната организация, партийното бюро ще издигне принципността в отношенията на целия колектив. „Критиката и самокритиката — заяви др. Тодор Живков на XI конгрес — са обективна закономерност на социалистическото развитие". Да се действува в унисон с тази обективна закономерност е дълг на всяко партийно бюро. Принципната критика в колектива оздравява обстановката. Проучването в Завода за антибиотици показа, че една част от членовете на бригадите (33%) често критикуват недостатъци и слабости в производствената работа, допускани от изпълнители и ръководители. Сега партийните бюра създават всички условия за по-активно участие на работниците в живота на колективите, поддържат критичната позиция. Те поощряват критиката и самокритиката не само в партийните събрания, а и в събранията на профорганизацията, на Комсомола, на съвещанията. По такъв начин се съчетава въздействието, което бюрото упражнява както върху отделната личност, така и върху колектива. Макаренко препоръчва всяко въздействие върху личността да бъде заедно с това и въздействие върху колектива, а всяко допиране до колектива да възпитава всяка личност, влизаща в него. Тогава усилията правилно да се формира социално-психическият климат ще дадат по-добри резултати. Това е изискване на паралелното педагогическо въздействие. То обаче трябва да се предвиди още в подготовката на събранието или съвещанието, да е в духа на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.).

Грижа на партийното бюро е да преодолява и **конфликтните ситуации** в трудовия колектив. Това фактически е грижа за оздравяване на социално-психическия климат от временни, единични „инфекции". Въпросът за конфликтите е важно, но малко изследвано социално-психическо явление. Конфликтът според съветския психолог А. Г. Ковальов е противоречие, възникващо между хората във връзка с решаването на едни или други въпроси на социалния или личния живот. Не всяко противоречие е конфликт. Различието в оценката на едно явление не е конфликт, макар че може да стане повод за него. Несъгласието не всякога води към конфликт. Противоречията стигат до конфликт тогава, когато засягат социалното положение на групата или личността, материалните и духовните интереси на хората, моралното достойнство на отделния човек. Всяка страна в конфликта счита себе си за права и решително встъпва в борба за своите интереси.

Digitized by Google

Затова пред партийното бюро се поставя сложната задача да я реши обективно, принципиално, правилно. Без това е немислимо нормалната работа и живот в трудовия колектив.

В социалистическото общество няма конфликти на класова основа, но много от тях възникват от недостатъци в организацията на труда, от отживелици в съзнанието и поведението на отделни хора. Както показаха изследванията в Завода за антибиотици, те са главната причина според две трети от анкетираните. Обикновено това са хора недисциплинирани, нечестни, груби, консервативни и безпринципни. Понякога се създава обстановка на психическа несъвместимост, случва се в отделни бригади да е различно равнището на нравствените ценности и професионалната подготовка. Това води до конфликтни ситуации, до нарушаване на организираността на колективите. И тук е мястото на партийните бюра да се намесват навреме конкретно и вещо, с такт и дълбоко познаване на положението, с индивидуален подход към отделни несъзнателни хора. Като преодолява конфликтните ситуации, партийното бюро трябва да води и целенасочено борба срещу причините, които ги пораждат. И както бе подчертано на Юлския пленум, особено голямо значение придобива въпросът за обявяване всенародна борба и създаване на атмосфера на нетърпимост — срещу погазването на ленинските принципи на стопанисване, срещу всякакво разпиляване, готованщина и т. н. Особено важно е конфликтите да бъдат откривани още в своя зародиш. В това отношение особено място заемат партийните групови отговорници, които навреме трябва да виждат конфликтните ситуации.

Ако трябва да направим класификация на конфликтите, то бихме посочили тази на съветския учен Г. Н. Смирнов. Според съдържанието им той ги подрежда така: а) противоречия при търсенето на новото, новаторство срещу консерватизма; б) противоречия, свързани с личните егоистични подбуди, корист, кариеризъм и други; г) противоречия от несбъднато очакване; д) противоречия от политически характер (антисоциални елементи, родоотстъпници др.). Във всички тези противоречия партийното бюро може да вникне и да вземе съответните мерки. Най-силното му оръжие е индивидуалната работа с хората от трудовия колектив.

Цялостната идеологическа и възпитателна работа също така води до формиране на здрав социално-психически климат, до нормална обстановка. Това е основната задача на пропагандистите, агитаторите, на всички партийни членове.

На идеологическата работа, която води партийното бюро, няма да се спираме, тъй като тя е добре известна като фактор за формиране на социално-психическия климат в колектива. Важно значение за трудовата среда имат също нравствените фактори. Определено трябва да се каже, че взаимоотношенията не са само психически, а както видяхме по-горе, и нравствени, които, макар и да са обективен регулатор в трудовия колектив, могат умело да се използват.

* * *

Изучаването на социално-психическия климат в колектива е отговорна задача на партийното бюро. За да влияе върху него, то трябва да го познава. Затова освен традиционните методи за изучаване то може да използва и социално-психическите изследвания особено там, където има лаборатории по социология и психология на труда. В практиката е доказано, че когато се влоши обстановката в един трудов колектив, производителността на труда спада с 4 процента, а при оздравяването ѝ се повишава с 6 до 8 процента. Това е един сериозен резерв в борбата за

Digitized by Google

постигане на сфективност на производството и управлението, важна политическа задача пред всяко партийно бюро. Не е излишно да се знае също, че чисто психически явления няма, те винаги багрят трудовата, политическата, управленческата, идеологическата, културната и т. н. дейност на хората, на колективите.

Спряхме се на някои страни от работата за изучаването и формирането на социално-психическия климат в трудовия колектив. Работа сложна, изискваща умение и организационни похвати от партийното бюро. Неговите усилия в това отношение не само ще повишат научността в работата му, но ще дадат и реален ефект за сплотяване на трудовия колектив в борбата за изпълнение девиза на Единадесетия конгрес — ефективност и качество.

ВОЙНСТВУВАЩА ДЕМАГОГИЯ

На Запад сега е модно да се говори за защита правата на човека. Представители на правителствата, на държавни учреждения, на политически партии намерят ли някъде поне десетина слушатели, изливат потоци от думи за правата на човека, като най-много се окайва съдбата на гражданина от социалистическите страни. Връстниците на Великия октомври са вече на шейсет години. На толкова години са клеветата, лъжата и демагогията за социализма. Несъпричастните с измамните ходове на политиката на буржоазните правителства, експлоататорските класи и техните партии трудно ще открият зад красивите на пръв поглед думи дебнещото коварство, че се касае за поредната демагогия, зле прикрит опит да се пренесе всичко от болната глава върху здравата, да се прехвърли разлагащият се труп в градината на съседа, за да се заличат следите на престъплението.

Правата и свободите на човека — примамливо и въздействуващо, аромат от най-чистите идеали на човечеството. От барикадите на всички революции досега най-високо се е ветреело знамето на политическото и социалното освобождение на човека. Преди шейсет години руските работници, селяни и войници започнаха своето самоосвобождение и създадоха първата в света държава на истинското народовластие. И дадоха пример как се гарантират и защищават правата на трудовия човек, на трудовия народ. Революцията ликвидира привилегиите на богатите веднъж и завинаги, защото човекът не се примирява с каквито и да са права, придобити под формата на привилегии. Първият маршал на Съветския съюз бе работник, първият космонавт в света бе син на трудово семейство. Правата на човека — възвишеният идеал на всички поколения и колко тъжно и унизително е, когато за тях говорят по радио „Свободна Европа" и радио „Свобода", легализирани филиали на Централното разузнавателно управление. Може би това е така, защото възвишеното и смешното вървят заедно.

Модата за защита правата на човека продължава и се води с усърдие. Организират се спектакли в правителствени резиденции, в зали за пресконференции с много блясък, шум и сериозност. Ролята на поборници за правата на човека се изпълнява от висши правителствени чиновници, като в миманса участвуват и така нареченните дисиденти (иначе мислещи) и други отломки, които историята на социализма отдавна е утаила на брега. Спектаклите се рекламират с всички средства за масова информация, сценичните лампи са нажежени до бяло не толкова да осветят, колкото да прикрият всичко онова, което се върши зад кулисите. В един и същи момент, когато актьорите от сцената прегракват от крясъци в защита на правата на човека, в трепетно очакване да екзалтират публиката, зад кулисите продължава истинската, неподправена драма, тъжна и жестока, на погазване правата на човека.

В Южноафриканската република бялото малцинство е превърнало страната в концентрационен лагер за черното мнозинство. В тази африканска страна човешкият живот (на негрите) почти е без стойност, над черното население е позволено всякакво насилие. Средната работна заплата на африканеца е 18 пъти по-ниска от заплатата на белия. Ограничени са средствата за живот, намалена е средната продължителност на живота. В България за 30 години народна власт средната продължителност на живота се увеличи със 17 години. В Южноафриканската република негрите живеят средно 34 години. Тъй бялото малцинство чрез несправедлива социална политика ограбва живота и на отделна личност, и на цели поколения. Демагогска-

Digitized by Google

та кампания за защита на правата на човека почти не споменава с лошо войните, водени след Втората световна война, а обикновено не се споменава с лошо онова, което е изгодно. Страните от световната социалистическа система се гордеят, че след Втората световна война на тяхна територия не се е проляла кръв, не са предизвикали проливане на чужда кръв. Колкото и демагозите да не желаят, трябва да се посочи, че при този период почти всички главни капиталистически държави водиха пряко или косвено по няколко войни и раните от тях още кървят. Англия от близо десет години е стегнала примката около врата на Северна Ирландия, убити са 1700 души ей тъй на пътя, без съд и присъда. Страната, която преди двеста години прие декларацията за независимост с клаузи за правата на човека, води изтребителна война във Виетнам против хора, животни, растения. Казват, че фашисткият режим в Чили бил позорът на Латинска Америка. Несправедливо е, тъй като фашистките режими, минали и днешни, са позорът на човечеството. Излишно е да припомняме с чия помощ, финансова, военна и морална, този деспотичен режим легна като тъмна нощ над Чили, тъй като ще повторим преизвестни неща, както е добре известно с чия помощ се крепят деспотичните режими в Южна Корея, Хаити, Парагвай, Гватемала, Никарагуа. Диктаторският режим на Никарагуа предизвиква отвращение в целия свят не от вчера. В тази малка Латиноамериканска страна единствените права принадлежат на полицията. На гражданите са предоставени също права и възможности като: да бъдат бити и пребивани, да полагат робски труд в плантациите на „Юнайтед фрукт кампани", да изказват хвалебствия към личността на диктатора, да бъдат разстрелвани с оръжията, които Съединените щати всяка година доставят в размер на 2,5 милиона долара. Един от опозиционните водачи в страната заяви неотдавна: „Никарагуа се явява такъв случай, където президентът Картър може леко да демонстрира, че неговите изказвания за защита правата на човека не са само красиви думи".

Всички диктаторски режими си приличат и най-вече по безогледното потъпкване правата на човека. В Салвадор, друга малка Латиноамериканска страна, над която е протегната щедрата ръка на Вашингтон, неотдавна се състояха избори, поскоро подобие на избори. В самия ден на изборите хиляди хора излязоха на протестни акции, тъй като кандидатът за президент, без да дочака резултатите от преброяването, обявил за своята победа. Нетърпелив човек, не му се чака, пък и кой чака и се съобразява в бащиния си. Срещу негодуващите се бива хвърлена армията и полицията. Само в град Сан Салвадор са убити 100 души, ранени са 600, обявено е 30-дневно обсадно положение. Кръвта на жертвите от терора изтичаше в едно и също време, когато изгоненият от съветския народ Буковски изкачваше стълбите към белия дом.

Спектаклите за защита правата на човека продължават, умножават се, декорациите стават все по-пищни, речите по-грьмки, позите по-нагласени, но както преди с грьб към Чили, към трагедията на тази страна, която група мракобесници превърнаха от край на песните в край на ужасите. Фашистите могат и да не носят кафяви ризи, но тяхното присъствие и непосветеният ще открие по отблясъците от кладите, които превръщат в пепел научни и художествени ценности. Разграбиха дома на Пабло Неруда, убиха Виктор Хара, като забравиха, че словото и песента смърт нямат. Тридесетгодишната Хладис Диас, която по чудо се отървала от затвора на чилийската тайна полиция, разказва: „Бях арестувана на 20 февруари тази година. Вързаха ми очите и ме отведоха, както после разбрах, във вила Грималди край Сантяго, използвана от чилийската сигурност за разпити. Поставиха ме на желязно легло, през което течеше ток, гола, с вързани ръце и крака, със запушена уста. Към тялото ми прилепиха електроди и включиха ток..." Все пак трябва да се признае, че в сравнение с методите, които е използвала средновековната инквизиция, съвременната цивилизация е отишла по-напред. Политическите затворници, антифашистите, вместо да бъдат разпъвани на кръст, на колело или пуснати в яма с пепелянки, се връзват на желязно легло и в тялото им се пуска ток с различна сила. Правителството на Ирландската република изнесе пред съда в Страсбург 230 случая на жестока разправа и тормоз на английски войници и полицаи над мирни граждани. Но воплите и виковете на жертвите на съвременната инквизиция не достигат до сцените, където протичат спектаклите за защита на уж нарушените права на човека от социалистическите страни. Изглежда блясъкът от тези спектакли пречи на организаторите да видят как все още в Саудитска арабия, страна известна с приятелските си отношения със Съединените щати, се използва робски труд, а наказателната репресия си служи с похвати, отпреди цивилизацията: телесни наказания, осакатявания и пр. Приятелят винаги може да повлияе на приятеля, без това да се изтълкува като намеса във вътрешните работи, още повече когато се касае за крещящо нарушение правата на човека.

От многолетен опит хората разпознават демагогията, независимо под какъв цвят се прикрива тя. Различават я преди всичко по голямата, неприкрита разлика между думи и дела, между намерения и действия. „Зад сладките мисли — казва Козма Прутков — се крият коварни намерения: така както този, който пуши, нерядко мирише на парфюм". Навярно това е така, защото е по-лесно да се демагогствуза, отколкото сериозно да се изследват, анализират социално-политическите явления и факти. Демагогията е съседка на лицемерието и двуличието. Оня, който си служи с нея за прикритие на своите истински политически цели, във всички случаи е

Digitized by Google

малко лицемер и двуличник, както и всички двуличници са малко демагози. Иска или не иска в подобна безнравствена позиция би се оказал всеки правителствен чиновник в Съединените щати да кажем, който преграква от викане за защита правата на човека в другите страни, а отминава с леко махване на ръка пренебрегнатите, меко казано, политически и граждански права на цветнокожите в собствената си страна. Индианците, най-старите, коренните жители на континента сега наброяват едва 800 000, непрекъснато са преследвани, събрани са в резервати на неплодородни земи, отдадени на глада и болестите, преследвани от горчивия жребий на бавно изчезване.

Казват, че песните на негрите в Съединените щати са най-тъжните в света, но то къде ли песните на онеправданите, преследваните, безправните са весели и безгрижни. Бен Чейвис бе активен борец против расовата дискриминация. Вярваше искрено в красивите думи за правата на човека и не бе помислял, че под тях се спотайва триглавата хидра на демагогията. Разбра това по-късно, когато го осъдиха на 34 години затвор. С него бяха осъдени още 9 мъже и една жена като него поборници за граждански права на цветнокожите и всеки един от тях излежава сега присъдата си от 31 и 29 години затвор. На шестнайсетгодишния Дайлан Смит от градчето Дейтон, също борец против расовата дискриминация, „провървя" повече — бе осъден на 40 години затвор. Тъй ами, по-млад, ще издържи повече. Отиде си робството, но расизмът остана. Дискриминацията в Съединените щати освен по държавна линия се осъществява и на самодейни начала. Достатъчно е да споменем съществуването на такива организации като „Ку-клукс-клан" и „Правото на белия човек", за да се засрами и безочливият. Но, както се казва, злото от срам не умира, то продължава да се реализира с две и три усмивки на едно и също лице, с едната ръка да гласува в международните организации за защита на различните права на човека, а другата да се протяга покровителствено над бащата и сина Бразинсканс, които отвлякоха преди няколко години съветски самолет, убиха стюардесата и раниха летците.

Демагогията разчита предимно на лековерните, на неосведомеността на читателя и зрителя. Независимо че бързо се саморазобличава, тя се придържа към казаното от един известен пропагандист на фашизма в близкото минало: „Една лъжа, повторена сто пъти, става истина". Най-често демагозите подмамват, като представят отделния факт, случайното събитие като естествен ред на нещата, като нещо закономерно. Озлобените политически и творчески безсилия от типа на Солженицин и Буковски се натрапват като недоволство на масите и като оплакват тяхната съдба, искат да внушат, че оплакват едва ли не съдбата на цели народи, устремени с цялата сила на душата си към едно ново бъдеще. Оплакват! За демагозите е важно да се оплакват и окайват нещо, независимо че истината е съвсем друга. Една истина се съдържа и в двете конвенции на Организацията на обединените нации, приети през 1966 г. за правата на човека — реалното покритие на тези права. Първата конвенция изрично подчерта правото на труд, на нормални жизнени условия. Добре написано, звучи красиво, примамващо. И тази красота и примамливост изчезват, щом се споменат данните на Международната организация на труда за 1976 г.: в главните капиталистически страни — 18 милиона безработни (в САЩ — 8 млн., в ГФР — 1 млн. и пр.). Близо 1068 души във Франция вече 117 дни търсят и не могат да намерят работа. Според министъра на труда и социалното осигуряване в Италия Анселани 700 000 младежи безуспешно търсят и не могат да намерят първата си работа в живота. Конвенцията за правото на труд и как нехайството на капиталистическата държава, по справедливо — нейната невъзможност да гарантира това право — го превръща в сватбарско обещание. Разбира се, много са случаите, когато държавата или работодателите се намесват активно — най-често да отстранят някого от работа поради политически причини. Предимно за прогресивни убеждения. В Германската федерална република, това нашият съвременник трудно ще възприеме без учудване, на гражданите с прогресивни, демократични убеждения, наречени беруфсфербот, със закон е забранено да заемат служби в държавните учреждения, в просветните, в културните институти и пр. Над 800 000 чиновници са били подложени на унизителни полицейски проверки на убежденията. Италианецът Лучиано Фелик започал работа в заводите на „Алфа-Ромео". За кратко време от изпитателния срок постигнал отлични резултати и бил назначен на конвейера. Но само след 26 дни получил заповед за уволнение. Работникът не е нарушил никакви закони, наредби. Просто през това кратко време частните детективи на предприятието научили, че Фелик симпатизира на левите партии. Симпатизант на левите партии, но несимпатичен на работодателите и отново се озовава в армията на безработните. А тази армия е близо 1200 хиляди души. Половината от нея са жени. Други три милиона жени са „малко по-добре" — имат непълен работен ден.

Демагозите от всички равнища често говорят и за втората конвенция на Организацията на обединените нации, която очертава такива основни граждански и политически права на човека като: уважение правото на живот, свобода и безопасност на личността, равни права на мъжа и жената, правото на личността да се разпорежда със себе си, правото на свобода на мисълта и вероизповеданията. И според предубежденията си виждат капката у съседите и не забелязват локата в своя двор. Иначе биха разказали на своите слушатели и избиратели, че в социалистическите страни е забранена всякаква про-

Digitized by Google

паганда на война, забранена е продажбата на оръжия, изтръгнати са последните корени на шовинизма, националната грандомания и националната завист. В същото време трябва да проявим разбиране към трудностите на апологетите на буржоазния начин на живот — нали от една страна за човека са записани стотина права, а му се отнема едно — правото на живот, като го превръщат ту в редник от колониалните войски, ту в наемник срещу националноосвободителното движение, в бандит, крадец, убиец, в насилник. В Съединените щати, страната на така наречените неограничени възможности, всяка минута се извършва по едно убийство, изнасилване, ограбване — все проявления, които едва ли биха могли да се изтълкуват като внимание към човешката личност. „Навсякъде в Съединените щати — пише Анджела Дейвис — властта малтретира негрите, порториканците, индианците, представителите на другите национални малцинства, като прибягва към жестоки репресии и насилия. Целта е — да се сплашат всичките и да се запази системата на расова дискриминация."

Спектаклите, организирани на Запад за защита на уж нарушените права на човека в социалистическите страни, придобиват все по-голям блясък. На авансцената се тълпят конгресмени, депутати, министри, като от време на време атракцията се обогатява и с някой президент. Много сълзи за съдбата на социалистическия труженик, но вгледаш ли се, ще разбереш, че са все крокодилски, все примамващи жертвата. Едва ли някой оспорва, че правото на човека да избира и да бъде избиран е основно гражданско право, че то се обезстойностява при диктаторските режими и в страните, където на власт са имуществените класи. Нарушава се, но от това не се насълзяват очите на демагозите. В Австралия, за да се упражни правото на глас, гражданинът трябва да притежава определено имущество, което автоматически лишава от изборни права бедните и малоимотните. В Съединените щати се иска ценз за отседналост от 2 до 10 години, с което законодателят е надхитрил 20 милиона американци, които годишно променят местожителството си, за да търсят прехрана. В Парагвай, Иран, Йордания жените са лишени от избирателни права. В Южноафриканската република от 19 милиона население расовата дискриминация е лишила 15 милиона души от право на избор. Цензовете за образование, цензове за притежание на имущества, за отседналост, за възраст, за пол — оттук стотици избиратели, оттам хиляди, отдругаде милиони — и половината от населението на страната е лишено от право на глас. Не случайно по повод 200-годишнината на Съединените щати Хенри Форд заяви: „На последните президентски избори гласуваха малко повече от половината избиратели". Както знаем и от миналогодишните избори и от по-миналите (за които се отнасят думите на Хенри Форд), активност са проявили едва половината от избирателите. Като прибавим още, че половината от тази половина гласува за президентите, ще открием банална истина, че една четвърт от всички гласоподаватели избират президента. Би следвало избраниците да се чувстват някак неудобно, притеснено свенливо, когато край тях се заговори за нарушаване правата на човека. Но тъкмо там, където очакваме скромност, се усмихва нескромността, където очакваме да забележим руменината на срама, се показва безсрамието, за да потвърди още веднъж, че явленията най-често завършват комично.

Някога популярният американски президент Абрахам Линколн бе заявил: „Овцата и вълкът разбират думата „свобода" по различен начин, в това е същността на разногласията, господстващи в човешкото общество". Тези мисли са изказани преди повече от сто години, но за всеки, който би помислили, че са овехтели за сегашните обществени отношения в Съединените щати, ще припомним едно друго определение, което принадлежи на известния сенатор Роберт Кенеди: „Според мен демокрацията често бива относително понятие. Нерядко чуждата демокрация ние наричаме „демагогия", а своята демагогия „демокрация".

И двамата видни американци, макар и от различни епохи, без да са марксисти ленинци, стигат до един и същи извод: свободата, демокрацията, правата на човека, били те икономически, социални, политически, граждански, са класово определени величини. Права и свобода, но за кого. Нашият критерий към всички социални, икономически, политически, нравствени и естетически явления е класово-партиен и ние не скриваме това, защото в него са синтезирани най-възвишените права на човека. В конституциите, законите, наредбите в капиталистическите държави също са записани еднакви права и за богатия, и за бедния, и за работодателя, и за работника, но властта на парите, на имуществата прави тези права действителни за единия и формални за другия.

А към всички ония, които продължават да заничат в нашия двор, ще припомним думите на Сенека: „Преди да посочиш моето петно, виж своя показалец".

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

КРИТЕРИЯТ — ЮЛСКИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Заводът за инструментално и нестандартно оборудване край град Шумен израсна като едно съвременно социалистическо предприятие. Обзаведен с най-модерни машини и съоръжения, той задоволява нуждите на страната от инструментална екипировка за електронноизчислителните производства.

Ние се гордеем с постигнатите от нас значителни стопански успехи. Промишлената ни продукция през последното петилетие нарасна повече от осем пъти. Обществената производителност за същия период се увеличи на 3,16 пъти. Изпълнението на качествените показатели показва една тенденция на стабилност. Но за всички нас е пределно ясно, че без неотстъпно, творческо прилагане решенията на XI конгрес на БКП и Юлския пленум на Централния комитет колективът ни не ще отговори на новите изисквания. Ето защо ние се стремим това да стане един процес на непрестанно усъвършенствуване стила и методите на работа, на преустройство цялостната дейност на заводския партиен комитет и първичните партийни организации. С нов подход да се решават и производствените, и социално-икономическите задачи. Характерът на продукцията изисква изключителна прецизност и точност при изработването и висока квалификация на изпълнителите. Това особено се налага от ежедневното увеличение на потребностите изделията да бъдат все по-миниатюрни, по-високоефективни.

* * *

От хората, от тяхната дейност зависи материализирането на партийната програма в областта на електрониката, те са решаващият фактор за повишаване на обществената производителност на труда.

За изработване продукция с високи технико-икономически качества голяма роля играе качеството на разработената конструктивна документация. По сравнителни данни и анализи ние стигнахме до извода, че 50 на сто от всички проблеми в това отношение се решават в отделите „Конструктивен" и „Технологичен". Затова и вниманието на партийната организация на тези два отдела е насочено за повишаване изискванията към нашите конструктори и технолози. На няколко пъти партийното бюро вече е разглеждало и приемало конкретни мероприятия в това отношение — за успешното решаване темите по техническия прогрес, за внедряване на най-съвременните постижения в щанцовото производство и други. Още през 1974 година група специалисти бяха изпратени в Съветския съюз за обмяна на опит. После цялата ни политическа, идеологическа, масово-производствена работа бе подчинена на проблема за изучаване примера на Лвовска област.

Digitized by Google

Тогава отпачало се отнесохме недоверчиво към някои постановки и изисквания, неотговарящи дадените нормативни документи. Но след няколко поредни обсъждания на този проблем на различни нива в трудовия колектив се прие решение: отдел „Технически и качествен контрол" съвместно с профсъюзното и стопанското ръководство да пристъпят към разработване на комплексна система за управление на качеството в условията на завода

Впоследствие с цялата ни партийно-политическа работа, с целенасочена дейност на комсомолската и профсъюзната организация успяхме да създадем убеждение у всички кадри, в целия колектив, че тя ще ни помогне много за усъвършенстване на производството и управлението. И докато при Саратовската система за бездефектно приемане на продукцията от първо представяне бяха ангажирани само непосредствените изпълнители, сега чрез нейното продължение и усъвършенстване целият колектив от работници, инженерно-технически кадри и служители ще участвува в едно обективно оценяване качеството на труда и на продукцията. Всеки ще носи отговорност за него. Да, тази система събра всичко най-хубаво от вече придобития опит, яви се действен фактор за интензификация на производството и повишаване на неговата ефективност.

При разработването на нашите заводски нормали, които са основата на системата, се имаха предвид най-важните, основните постановки на комплексната система, внедрена в предприятията на Лвовска област. Но спазвайки основните принципи, ние отразихме съвсем специфичните ни условия на производство. И ако разгледаме само една от тези нормали, например „ЗН — УК — 02", за оценяване качеството на труда и стимулирането на отделните изпълнители, цехове и отдели, ще видим, че половината от показателите за оценка на работата на всеки специалист претърпяха промени. Това се оказа правилно.

Нов момент в системата е въвеждането на организационни заводски нормали, с които се обвързват, регламентират и обхващат всички дейности, влияещи на качеството. Те се разработват и действуват наред със съществуващите държавни стандарти и отраслови изисквания. Някои от тези изисквания, които са в състава на комплексната система, са нови — изработени в подготвителния период на внедряването й. А други заменят съществуващите досега инструкции, наредби, правилници, указания. За разлика от тях в нормалите се пояснява ясно и се дава точен отговор на въпросите къде, кога, как, по какъв начин, с какви средства, с помощта на какво се осъществяват задачите по повишаване качеството на труда. Те подлежат на контрол както като стандартизационни документи, така и като неотменно партийно-политическо, организационно изискване за изучаване отговорността на всеки пред всички за изпълнение стратегическата задача на петилетката.

Всички организационни нормали са взаимно обвързани. Те обхващат различните страни от дейността на колектива, формите и методите на контрол за изпълнение на поставените задачи. Въздействуват и възпитават у всеки производственик, инженер или служител съзнателно отношение към труда, високо чувство за отговорност за ефективността и качеството от работата му. И разбира се, повишават активността и ролята на отделния колектив — в цеха, в бригадата, в завода за формиране на комунистическо отношение към труда. Сега буквално всеки от завода знае, че основната цел на системата е производството на висококачествени детайли и инструменти, без отклонения от изискванията на техническата документация; продукцията да удовлетворява напълно изискванията на предприятията потребители, като едновременно с това се постига увеличаване ефективността на производството; всестранно да способствува за постигане на главната икономическа задача на завода — изпълнение на всички качествени показатели.

• • •

Ние осъществяваме комплексната система чрез поставяне на конкретни цели (показатели) за дейността на структурните звена от различните равнища на управление, като осигуряваме разработката на техническата документация на всички стадии да протича без отклонения от изискванията на нормативните документи. А също като се осигурява във всички стадии на изработката 100-процентово приемане на продукцията от ОТКК при първо представяне; обезпечаване на висо-

Digitized by Google

ко ниво на културата на производството в цеховете и отделите, на всяко работно място...

Комплексът от заводски нормали се явява като организационно методична основа за постигане целите и задачите на комплексната система за управление на качеството. Той регламентира реда на взаимодействието на различните звена във всички етапи на изработването на продукцията:

Първо — **в етапа на планиране и разработване** на новите изделия, като подсистема решава следните въпроси: анализ на показателите на качеството на продукцията, сравнени със сродните чуждестранни образци и със стандартизационните документи; конструиране, изпитване и въвеждане в производството на нови изделия; приемане на поръчки за изработване на инструментална екипировка; осигуряване надеждността на изделията.

Второ — в **етапа на производството** се решават главно проблемите: осигуряване качеството на продукцията в подготвителния стадий, при снабдяването с материали, инструменти и пр.; ритмичност и стабилност на хода на производствения процес; качествена нормативно-техническа документация и технологически цикъл; метрологично единство на методите и средствата за контрол на качеството на продукцията; съставяне, анализ и отчитане на брака и рекламациите в производството; вътрешнозаводска атестация на продукцията...

Трето — в **етапа на реализацията и експлоатацията** на продукцията подсистемата решава: осигуряване високо качество при нейното съхраняване и транспортиране; анализ на информацията за годността в процеса на експлоатацията и от предприятията, за които е предназначена, и др.

Освен изброените дотук подсистеми, които решават въпросите на различни етапи от качеството на продукцията, определено място в комплексната система заемат нормалите, които осигуряват необходимото равнище на квалификацията на работниците и инженерно-техническите кадри, материалното стимулиране за висококачествен труд на всеки член на колектива. Те са в едно неделимо единство с провежданото социалистическо съревнование за съзнателна производствена, технологична и финансова дисциплина, за удостояването със звание „Носител на щемпел за собствен контрол върху качеството", за присъждане на „Знак за доверие" и други. Общо броят на организационните нормали достигна до 32.

Подготвителната работа по разработването и внедряването на комплексната система за управление на качеството бе наситена с приемането на план-програма от заводския партиен комитет, с обсъждането и утвърждаването на не малко мрежови графици и мероприятия от профкомитета и стопанското ръководство. Всички те съдействуваха за провеждане на широка възпитателна работа сред отделните колективи. На съвещания с актива и специалистите на завода бяха обсъдени отделните разработки на заводските нормали, доуточнени някои показатели и оценки съобразно с нашите условия. Една от главните насоки на многообразната ни дейност бе всеки член на колектива и особено кадрите, работещи във функционалните отдели — конструктивен, технологичен, гл. енергетик и др., да бъдат дълбоко убедени, че качеството на произвежданите в завода изделия не зависи само от непосредствения изпълнител — работника, а от качеството на труда на всеки, независимо на какво място се намира, на кого е подчинен и къде работи.

На открити и закрити партийни събрания съобразно с приетата програма се разясняваха принципите, целите, съдържанието и структурата на комплексната система.

По предварително приет план от заводския профкомитет на профсъюзни събрания с отделни колективи също се извърши разясняване на системата.

* * *

В процеса на тази целенасочена, всеобхватна дейност бяха преодолени редица трудности, предизвикани от липса на опит, стари навици и представи за методите на работа и контрол, за подхода на

Digitized by Google

стопанските ръководители от най-различни нива — от бригадира до директора. Отначало много от нашите работници и специалисти си представяха внедряването на комплексната система като почин, който ще окаже своето въздействие за определен период от време, след което ще отпадне или стори място на друг. Ето защо заводският партиен комитет прецени, че извършеното е полезно, но то в никакъв случай не трябва да остави белега на своеобразна кампания. Не. Необходимо бе под негово ръководство цялата тая дейност да се превърне в един процес на постоянна мобилизация и взаимодействие между всички фактори. За пълно проникване от всеки в същността на новото и намиране на своето място за най-активно участие в неговото утвърждаване. Трябваше мнозина да си променят представите и за ролята на контрола в новите условия. Преди органите, наблюдаващи качеството, проверяваха продукцията и правеха съответно връщане при констатиране на некачествена изработка. Или ако бракът е непоправим — бракуваха продукцията. Сега на контрол подлежат комплекс от показатели, обхващащи ежедневната работа на всеки работник или служител, изискващи стриктно спазване през целия производствен цикъл на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина, на хигиената и културата на работното място, да се проявява творчество и активност при изпълнение на всички служебни и обществени задължения.

В този период под ръководството на заводската партийна организация на различни нива се приеха и в последствие проведоха съответни мероприятия с цел системата да стане достъпна и разбираема за всеки член на нашия колектив. Това беше действително огромна, жизнено важна дейност по време на внедряването ѝ. Тогава определена, целева насоченост получи цялостната масово-политическа работа и на профсъюзната, и на комсомолската организация.

И сега главната цел на всички нагледни материали, на заводската многотиражка и предаванията по радиоуредбата е да се държи будно вниманието на всеки работник, инженер или специалист, че „най-добрият контрольор е работническата съвест". На табла, витрини и кътове се показват успехите и отрицателните страни в борбата за високо качество. На тази основа е изградена и организацията на социалистическото съревнование в бригадите, смените, цеховете и по работни места.

По този начин натрупаният опит от внедрената преди няколко години Саратовска система бе доразвит и обогатен. Всички въпроси, свързани с получаването на суровините, поддръжката на машинния парк, връзките на производството със сродните предприятия, вътрешния трудов ред, социалистическото съревнование, съзнателната трудова дисциплина, станаха дело на целия колектив.

В резултат на всичко това неизмеримо по-големи са успехите ни сега. Всеки четвърти работник е носител на собствен качествен щемпел. Какво означава това? С внедрената за целта заводска нормала изискванията за удостояване със звание за качество станаха много високи. Достатъчно е да споменем, че на кандидатстващия за него в продължение на 12 месеца цялата продукция трябва да се приема от първо представяне. Освен това се изискват и редица други условия, свързани с повишаване личната квалификация, трудовата дисциплина, за повече изяви на другарство и взаимопомощ...

Очевидно е, че удостояването с това звание не се прави с лека ръка, а след цялостна оценка на дейността на кандидата. На работните места на носителите на това високо отличие са грейнали флагчета. Връчването им се извършва тържествено пред целия заводски колектив. Заводският профкомитет, заводският комитет на Комсомола и отдел „Технически и качествен контрол" водят специална картотека на първенците. Картоните са със снимки, с отразени в тях всички постигнати успехи. Те твърде много ни улесняват при анализирането и обобщаването на челния опит за неговото превръщане в масова практика.

За да се даде пълен простор на това движение, сред младежите е въведено званието „Млад качественик". И сега вече 337 момци и девойки се гордеят с него.

* * *

Заводският партиен комитет прецени, че е невъзможно да се осъществи нов подход при внедряването на комплексната система за качеството и нейното успешно действие без решаване своевременно и на

Digitized by Google

още два проблема. Единият — по-голяма целенасоченост и конкретност на работата по трудовото възпитание на всички младежи и другият — усъвършенстване дейността на профсъюзната организация за едно действително ново социалистическо съревнование.

Нашият колектив непрекъснато се попълва с нови, млади работници. Трудовите им навици, придобити в семейството и в училището, са различни. Например в бригада „Тодор Петков" от цех „Подготовка", носител на народен орден на труда — златен, работят 14 младежи. Тази бригада е създадена още с пускането в експлоатация на завода. В нейния състав влизат много опитни майстори стругари, които са посветили своя живот на тази професия. Под ръководството на първичната партийна организация се направи всестранен преглед на възможностите на всеки един от тях. Бе преценено кои най-добре биха предали опита си на новопостъпилите или изоставащите. За да бъдат обхванати повече младежи, се поде идеята за групово обучение. Но в същото време, за да се създаде атмосфера на другарство и взаимопомощ, в този малък колектив бяха набелязани допълнителни задачи — културно-масови, идейно-възпитателни. Сега в тази бригада на всеки се знаят възможностите, характерът, навиците. Създадена е атмосфера на другарство и взаимопомощ. Изпълнението на поставените задачи се осъществява предсрочно.

По примера на бригада „Тодор Петков" над 15 младежки бригади си превъзпълняват производствените програми — „Ернст Телман" — сключила договор за съревнование с бригада „Георги Димитров" от едноименния завод в град Магдебург — ГДР, „X конгрес на БКП", „Пеньо Пенев", „Н. Й. Вапцаров" и др.

Широко приложение в предприятието ни намери и починът на прославения Степан Витченко. Резултатът? Заводският партиен комитет навреме взе мерки да не се допусне никакъв формализъм в процеса на неговото изучаване и внедряване. За целта ясно бяха очертани задълженията на дружествените бюра, на комсомолския комитет, младежките производствени единици. Какво конкретно ще се извърши по радиоуредбата, какви нагледни материали ще се поставят... После не оставихме на самотек изпълнението на задълженията, които поеха най-изтъкнатите наши майстори. Организирвахме обмяна на опит между тях. Решително издигнахме отговорността на комсомолските ръководства — чрез докладване в партийните бюра, в заводския партиен комитет, редовно отчитаме извършеното на оперативките пред целия актив... Какво се прави за най-активно участие на новопостъпилите млади работници в процеса на обучението? Как да защитят по-горен разряд? Партийният комитет изисква в многообразната дейност на различните фактори един от главните проблеми да бъде квалификацията. Тъй като само с висококвалифицирани специалисти, притежаващи чувство за прецизност в работата, може да се използва пълноценно съвременната инструментална екипировка. Специални грижи полагаме за усъвършенстване дейността на нашия професионално-учебен център и школите за челен опит. Контролът, който осъществяваме, е насочен към осигуряване на отговарящи на съвременните изисквания програми на обучение, компетентно и висококачествено преподаване... Само така може да се отговори на потребността от все по-голяма квалификация, за усвояване на втора професия, добиване на образование до средно професионално.

* * *

Партийният комитет добре преценява, че е невъзможно да се отговори на неизмеримо по-големите изисквания през седмата петилетка без организирането на едно действително ново съревнование. А никак не ще е преувеличено да се заяви, че Юлският пленум изисква и едно цялостно преустройство на дейността ни в това отношение. Ето защо ние изискваме от комунистите, от стопанските дейци да се отделят специално внимание за осъществяване на разработената специална нормала в комплексната система за управление на качеството. В нея звената от производството са разделени на две групи — основни и спомагателни. По същия начин се подходи при съставяне на изисква-

Digitized by Google

нията за останалите функционални отдели. В началото на всяка година се сключват договори за съревнование между отделните колективи и за завода като цяло, а от работниците и специалистите се поемат обещания и творчески планове.

На едно от заседанията си заводският партиен комитет подложи на задълбочен анализ извършеното по съревнованието напоследък. Бе ярко очертано новото в неговата организация и отчитане. И недвусмислено подчертано, че сегашната ни система, след като е приела функциите на заводска нормала, сама по себе си не решава всички въпроси. Тя е само много важна предпоставка, за да бъде то повсеобхватно, по-съизмеримо. И което е най-същественото: чрез заводската нормала „ЗН—УК—02" оценяваме качеството на труда и стимулирането на отделните изпълнители, цехове и отдели. Тя дава реална възможност за оценяване работата на всеки един изпълнител. Това става чрез точен коефициент на качеството на труда, било то на работника, на специалиста, та дори и на ръководителя. И съвсем естествено е, че по този начин се създават реални условия за прилагане съобразно конкретните условия на класическите ленински принципи за гласност, сравнимост и повторимост на резултатите. По-действени са вече резултатите, отразявани в таблата, диаграмите. По-мобилизиращи са заводските радиопредавания. Пресечени са случаите на формализъм при избирането на ударниците, най-добрите в професията и определянето на другите морални стимули. Сама по себе си комплексната система освен оценката, която прави за качеството на труда, буквално на всеки е основа за отчитане на всестранните му изяви в другите дейности на колектива. Приносът му за разгръщане инициативата и творчеството на своите другари в работата, за постоянна политическа активност за комплексно изпълнение на дадените обещания. В такива условия постигнатите досега резултати са радващи. Цеховете „Подготовка", „Приспособления", „Щанци" редовно преизпълняват производствените си програми. Почти ежедневно в заводския партиен комитет се рапортува за постигнати все по-висококачествени резултати.

Освен определените табла за отчитане на съревнованието, в които ежедневно се отразяват количествените резултати, силно въздействие оказват и онези за качеството на извършената работа, за хигиената и културата на работните места. Използват се и други действени форми. Нови ритуали се въведоха при обявяването и награждаването на първенците. Техните снимки се поставят на общозаводски светлинни табла, за тях се организират концерти, спектакли... Редовно се издават фототабла, плакати, мълнии, рапорти, листовки, в. „Заводска трибуна". Заслужава специално да се изтъкне отличаването с почетното звание „Знак за доверие". Това става на специални тържествени чествувания, на митинг на целия колектив. Притежателите на такова отличие се освобождават от всякакъв административен контрол. Когато правим паралел между досега съществуващите системи за организация на социалистическото съревнование и приетата нормала в комплексната система за управление на качеството, трябва да отбележим:

— Първо, направените разработки и приетата заводска нормала за организация на социалистическото съревнование отразяват един по-висш етап, базирайки се на постиженията и научните разработки.

Второ, отстранено е и сведено до минимум влиянието на субективния фактор при отчитане резултатите от съревнованието.

Трето, чрез коефициента на качеството на труда на всеки член от колектива може да се сравняват резултатите и най-правилно да се излъчват първенците за съответния период. В тези условия бригада „Тодор Петков" пое почина на василколаровци съобразно специфичните си условия на работа — „Самоконтролът на трудовата дисциплина — дело на целия колектив". И той намери място в комплексната система като отделна заводска нормала.

В продължение на девет месеца през миналата година под ръководството на заводския партиен комитет се експериментира и внедри комплексната система за управление на качеството на труда в нашите предприятия. Получените резултати, може да се каже, са много добри. И сега тя е едно от най-надеждните средства за решаване въпросите по качеството на продукцията, на труда на всеки член от колектива.

Георги ГЕОРГИЕВ
секретар на ЗК на БКП при ЗИЕНО — Шумен

Digitized by Google

УЧРЕЖДЕНСКИЯТ КОМИТЕТ

Началото на работния ден е, а в стаята на секретаря на учрежденския партиен комитет в Държавния комитет за планиране Тодор Владимиров отдавна вече е започнало трудовото ежедневие. Уточнено е поредното мероприятие на учрежденската партийна организация, подготвена е справка за районния комитет на Партията, на вратата се показва забързан младеж — ще мине после да сподели за предстоящото комсомолско мероприятие. По телефона известяват партийния секретар, че председателят на комитета е дошъл и може да отиде при него. Това наложи нашият разговор да продължи по-късно, но ни даде и възможност да си изясним един много съществен въпрос от работата на учрежденския партиен комитет. Грижата му за

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ РАБОТАТА НА СЛУЖЕБНОТО РЪКОВОДСТВО

Мястото, което заема Комитетът за планиране в системата на държавното управление, в реализирането на такива важни методологически и методически проблеми като приложението на програмно-целевия и комплексен подход, балансовия метод на планиране, динамичните нормативи и мултипликационния подход при отрасловото и териториалното планиране, програмите за жизненото равнище и социалните изменения и други определя и голямата отговорност на комунистите, на целия трудов колектив за реализирането на тези задачи. Сега повече от всеки друг път излиза на преден план партийната грижа за усъвършенствуване дейността на служебното ръководство, за подобряване стила на работата на всички ръководни кадри. И правилно грижите на учрежденския комитет са насочени към създаване на обстановка ръководителите да изявяват високо чувство за отговорност, така както изисква партийната постановка, изразена от другаря Тодор Живков на Великотърновското съвещание — административният ръководител да се проявява като партиен ръководител, да бъде възпитател на трудовия колектив, който му е поверен да ръководи.

— За мен вратата на председателя и на заместник-председателите на ДКП винаги е отворена — така другарят Владимиров фигуративно изрази благоприятната обстановка, добрите традиции, станали стил в работата на служебното и партийното ръководство в Държавния комитет за планиране. Този правилен подход е пренесен и в останалите звена — в дирекциите и направленията. Всеки проблем, който изисква партийно становище, се проучва, обсъжда и решава с усилията на партийните кадри, с подкрепата и помощта на служебното ръководство. Наслоеното обаче у някои административни ръководители неправилно схващане, че щом те са в номенклатурата на по-висши партийни органи, могат да не се считат с мнението на партийното ръководство в учреждението, е често източник да се нарушават правилните ленински изисквания за ръководство.

Уставното изискване комунистът да бъде активен проводник на политиката на Партията в живота, независимо къде работи, да бъде в челните редици на трудовия колектив, да проявява непримиримост към недостатъците, да разгръща критиката и самокритиката е крайъгълният камък в работата и на учрежденския партиен комитет. Затова и цялата организационно-политическа и идейно-възпитателна работа на учрежденската партийна организация е насочена да отговори на

Digitized by Google

тези изисквания. На събрание на учрежденската партийна организация председателят на комитета Кирил Зарев направил подробен анализ на работата на комунистите и трудовия колектив и задачите, които произтичат за тях от решенията на Юлския пленум. На партийните събрания за самоотчета на комунистите, на годишните отчетно-изборни събрания заместник-председателите и останалите отговорни ръководители в изказванията си проявили пример на принципност, самокритичност и взискателност към собствената си дейност, подложили на критична оценка своята работа с партийните бюра, по кадровите въпроси и други.

Все по-широко се внедрява практиката по основните, възловите проблеми, които стоят за решаване пред колектива, да излизат с доклади и информации пред партийните събрания и пред трудовите колективи в отделните производствени единици заместник-председателите на комитета, ръководители на дирекции и направления.

Те активно участвуват в обсъждането и приемането на мероприятията, достойно изпълняват функциите си на пропагандатори на партийните и правителствените решения. Партийната група в една от дирекциите обсъдила работата на млад комунист. Основателно партийните членове направили редица критични бележки по неговата работа. Той се разсърдил, направил възражение. Партийната група отново се събрала. Присъствувал и ресорният заместник-председател. Неговата подготовка по проблема, който обсъждали, задълбочената, компетентната обосновка, която той направил при оценка на работата на младия комунист, помогнали той да види по-добре своите слабости. Той поставил на преоценка първоначалната неправилна реакция, която проявил към критиката на своите другари. Поучил се от техния богат житейски и професионален опит.

Активното участие на ръководните административни кадри в живота на учрежденската партийна организация е постоянна практика и в Министерството на транспорта. На партийни събрания началници на управления и отдели излизат със самоотчети за своята работа.

Учрежденският партиен комитет в окръжния народен съвет в Кърджали изисква от най-отговорните административни ръководители да излизат пред първичните партийни организации с доклади и информации по основни проблеми, по които работят отделите и службите в съвета. Първият заместник-председател на съвета запознал комунистите с най-актуалните въпроси на строителството и архитектурата в окръга. Това помогнало на кадрите да насочат вниманието си за отстраняване на пропуските при проучването и проектирането, за съкращаване на сроковете на пусковите обекти, за строгото спазване на технологиите при строителството. Друг заместник-председател докладвал на партийно събрание по проблема за ефективното използване на работното време. Един проблем, който сега, в светлината на юлските решения на ЦК на Партията, заема важно място в дейността и контрола на партийните органи и организации.

Този правилен стил е продиктуван от голямата задача, която има да решават учрежденските партийни организации и трудовите колективи.

Ако се позовем само на някои основни проблеми, които са залегнали в плана на учрежденската партийна организация в Държавния комитет за планиране, ще видим колко многостранна и значима е работата на колектива и колко голяма е отговорността на комунистите. Ето например и някои от тези мероприятия:

— решаване на проблемите, свързани с реализиране стратегическото направление на седмата петилетка — повсеместна интензификация на икономиката и повишаване жизненото равнище на народа, висока ефективност и качество.

Digitized by Google

— изучаване новия икономически механизъм за планиране и стимулиране, усъвършенствуване методологията на планиране, изучаване и създаване на условия за приложение на мултипликационния подход в областта на планирането на обществено-икономическото развитие на страната;

— разработване проблемите на предплановите разчети на страната през осмата и деветата петилетка и разширяване интеграционните процеси със Съветския съюз и останалите страни — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ;

Това са задачи, които стоят в центъра на вниманието на партийните организации, на целия трудов колектив. За тяхното успешно решаване учрежденският партиен комитет и първичните партийни организации насочват своята политическа, идейно-възпитателна и организаторска работа. Учрежденският партиен комитет съвсем правилно поставя ударението на непрекъснатото усъвършенствуване стила и методите на работа на служебното и на партийното ръководство във всички звена. Защото знае се, че ако партийните организации в учрежденията не бдят за прилагането на ленинския стил в работата, никой не е застрахован от нарушения, от пропуски и грешки. Учрежденският партиен комитет в Държавния комитет за планиране получил сигнали, че отделни заместник-председатели при подбора на кадрите вземат мнението само на административното ръководство. Партийният комитет подробно се запознал с тези случаи, анализирал какви са подбудите, какви са резултатите и поставил този въпрос на вниманието на ръководството. Задълбочената аргументация на партийния комитет, че при подбора на кадрите не бива в никой случай да се нарушава ленинското изискване за съчетаване на политическите, деловите и моралните качества на хората, помогнала навреме да се отстранят субективните елементи. Обърнали внимание на ръководните кадри при решаването на кадровите въпроси да търсят помощта на партийните бюра, да се оповават повече на колективния ум и оценка при работата с кадрите. Служител се оплакал на секретаря на учрежденския партиен комитет, че несправедливо е уволнен. Заповедта подписал един от заместник-председателите. При проверката се разбрало, че ръководителят на дирекцията си разчиствал лични сметки с човека. Партийният комитет помогнал заместник-председателят да си вземе поука от това, че се е предоверил. Началникът дал отчет пред първичната партийна организация за неправилната си постъпка, специалистът останал в колектива. Един такъв правилен подход поставя всеки на мястото му. Това укрепва вярата на хората в справедливостта, издига авторитета на партийния орган.

ЗА ЗДРАВА, ТВОРЧЕСКА АТМОСФЕРА

От значимостта на проблемите, които стоят пред колектива за решаване, са продиктувани и мерките, които учрежденските партийни комитети предвиждат за създаването на творческа обстановка, в която да се изявява най-пълно способността, дръзновението, творческата мисъл на комунистите, на целия трудов колектив, да се осигури непрекъснато подобряване работата на апарата.

За издигане активността на комунистите, за разгръщане критиката и самокритиката не само в партийните организации, но и сред служителите в отделите и службите постоянна грижа на учрежденските партийни комитети е да съдействуват за създаването на здрав социално-психически климат в колектива. Учрежденският партиен комитет в окръжния народен съвет — Кърджали своевременно реагирал на сигналите за влошаването на социално-психическия климат в окръжния

Digitized by Google

щаб по гражданска отбрана. Началникът се поставил над колектива, използвал служебното си положение за лично облагодетелствуване. Не само че отклонявал счетоводителката от преките й задължения и я карал да вари кафе на гостите му, но узаконявал с подписите си неправилно отклонени средства за закупуване на продукти за почерпка. С принципната, справедливата критика, която комунистите му направили, те помогнали да се разбере и от самия него, че е невъзможно оставането му в колектива. След неговото преместване на друга работа обстановката се подобрила, равновесието между ръководството и служителите се възстановило.

На този важен проблем учрежденската партийна организация в Държавния комитет за планиране отделя също голямо внимание. Усилията на партийния комитет и бюрата на първичните партийни организации са насочени към разкриването на закономерната връзка между социално-психическия климат в колектива и идеологическата работа. С такава цел са провели през миналата година специална научно-практическа конференция. В процеса на нейната подготовка извършили широка политическа и организаторска работа. На критичен анализ поставили работата на комунистите. Извършили атестиране на комунистите по реализиране на поставените производствени и партийни поръчения. На обстоен анализ подложили работата в дирекциите и направленията. Изучили мнението на хората с помощта на анонимна анкета — какво мислят те, как оценяват стила и методите на партийното, служебното, профсъюзното и комсомолското ръководство. Каква е оценката им за обстановката в колектива, където те работят. Какви страни от стила на ръководството по тяхната преценка трябва да се усъвършенствуват. Наред с анонимната анкета партийните ръководства положили усилия да се доберат до възможно най-точна информация за състоянието на нещата в колектива. Затова те обърнали особено внимание на личните беседи с хората. Ръководели се не от прибързани изводи, а търпеливо обмисляли фактите. Тази огромна конкретна работа дала възможност на учрежденския партиен комитет да разкрие редица слабости във взаимоотношенията между ръководителите и хората, които те ръководят. Това, че не се отстраняват своевременно дребните пречки в работата, че понякога „махането с ръка", мислейки, че това, което хората предлагат, е незначително, става причина да се нарушава равновесието в колектива. Добрите вътрешноколективни отношения, когато се спазват на всички равнища, създават условия за спокойна, творческа обстановка, за издигане самочувствието и значимостта на собствения труд на всеки служител, на всеки специалист.

В изясняването на този важен проблем партийният комитет се е постарал да включи в активно участие целия трудов колектив. На откритите партийни събрания обсъдили следните въпроси: социално-психическият климат в трудовия колектив и идеологическата работа — важна предпоставка за усъвършенствуване системата на териториалното планиране; идеологическата и възпитателната работа в колектива — фактор за повишаване научността в планирането на социално-икономическите процеси; социално-психическия климат в трудовия колектив и неговата връзка с идеологическата работа и планирането на социалните процеси. Тази грижа на учрежденския партиен комитет трябва да се отчита по достойнство, защото знае се, че за да се превърне от марксистко-ленински знания в мироглед, в убеждение и мотиви на поведение, изключителна роля играе обществената среда. Идеологическата и професионалната подготовка на кадрите, стилът на работа и ръководство са основните фактори, които формират характера на социалната среда.

Битката за изпълнение решенията на Единадесетия конгрес и Юл-

Digitized by Google

ския пленум на Партията издига на по-висока степен изискванията за подобряване на работата с кадрите, за усъвършенствуване на идейно-политическата и професионалната им подготовка, за въоръжаването им със знания от марксистко-ленинската теория, за научна организация на труда и социалното управление.

Проведените социално-демографски изследвания на личния състав на Държавния комитет за планиране са дали богат материал на учрежденския партиен комитет да направи задълбочена характеристика на трудовия колектив. Изяснили си възрастовия състав на колектива, научната и практическата подготовка на кадрите, на техния житейски и професионален опит. Това е помогнало да съставят реална програма за марксистко-ленинското обучение на хората и за тяхната квалификация.

Сега партийната просвета се провежда в теоретични семинари и школи. Проблемите, които участниците в партийната просвета изучават, са насочени да повишат тяхната марксистко-ленинска подготовка и да попълнят знанията им по актуални икономически и политически въпроси, свързани с изграждането на развитото социалистическо общество у нас. В системата на партийната просвета са включени всички специалисти и служители.

Разработен е подробен план до 1980 г. за усъвършенствуване квалификацията на кадрите, като е използван опитът на ГОСПЛАН-СССР. В него са застъпени различни форми — курсове, семинари, разработка на научни дисертации, специализация в Съветския съюз и другите социалистически страни.

Под контрола на учрежденския партиен комитет в окръжния народен съвет — Кърджали марксистко-ленинското обучение на кадрите се провежда диференцирано, според степента на подготовката на хората и техните желания.

Безспорно е голямото значение на производствените съвещания за подобряване работата на апарата. Чрез тях се въвличат в активна дейност широк кръг хора. Там се разглеждат основни въпроси, които се отнасят до целия колектив, до усъвършенствуване формите на работа на апарата, деловитостта, борбата с бюрократизма и бездушието. Те са мястото, където имат възможност да си кажат думата всички служители, да се набележат мерки за срочното изпълнение на задачите, за спазването на законните и нормативните актове. На тях може да се чуе мнението на колектива доколко справедливо е отношението към сигналите, жалбите и молбите на трудещите се и какво трябва да се направи, за да се отстранят съществуващите слабости.

ДЕЙНИ ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Изискванията на Единадесетия конгрес на Партията за непрекъснато повишаване ролята и значението на партийните организации и последователното им превръщане в първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив предопределят мерките, които учрежденските партийни комитети следва да провеждат за осигуряване близко, компетентно ръководство на първичните партийни организации за издигане на тяхната боеспособност.

— Безспорно е благотворното отражение на решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП за издигане боеспособността на първичните партийни организации — сподели секретарят на учрежденския партиен комитет в окръжния народен съвет в Кърджали Иван Калев. — Те ни помогнаха да засилим изискванията към тях, да държат в центъра на полезрението си контрола, самоконтрола, партийната принципност, личния принос и авангардната роля на комунистите. Проведената от уч-

Digitized by Google

режденския партиен комитет теоретична конференция за ролята на първичната партийна организация за изпълнение на служебните задачи подпомогна низовите партийни кадри да определят важното място на комунистите в борбата за изпълнение на задачите, които колективът трябва да решава.

Учрежденският партиен комитет в Държавния комитет за планиране отделя голямо внимание на близкото, непосредственото ръководство на първичните партийни организации. Системата мерки са насочени към разгръщане на тяхната инициатива за провеждане на такива партийно-политически мероприятия, които ще осигурят изпълнението на задачите на седмата петилетка.

Безспорна истина е, че проблемът за ефективността и качеството, който сега е главен лозунг на петилетката, в най-висока степен е свързан с изпълнението на народностопанските планове. В тях се определят както пропорциите, така и темповете в национален мащаб. При тяхното съставяне може най-добре да се гарантира приложението на мултипликационния подход във всички сфери на живота.

Умножаващият се ефект от отделните мероприятия най-добре може да се гарантира, когато реално се обвържат пропорциите на отделните отрасли на народното стопанство. Затова в партийните организации комунистите обсъждат мерки за издигане личната отговорност, самоинициативата, творческото дръзновение на хората за изпълнение на служебните задачи. Партийните организации изискват от комунистите при изграждането на плановата програма да спазват постановките на юлските решения, планът да се изготвя върху предварително разработени програми за концентрация, специализация и ешелониране на производството, за тясно обвързване на пропорциите на плана с постиженията на науката и техническия прогрес.

В срещи с партийните секретари, при индивидуални беседи с отговорниците на партийните групи и отделни комунисти учрежденският партиен комитет насочва вниманието на партийните организации да държат в центъра на своята работа личната отговорност на всеки комунист при подработването на проектоплана — основната задача на трудовия колектив. Партийната организация в дирекция „Селско стопанство" навреме поставила на обсъждане допуснатата грешка и методологията на изчисляването на фуражния баланс за седмата петилетка. Намесата на комунистите от дирекция „Химическа промишленост" при обвързването на плана е помогнало да се заложи по-добра ритмичност на преработката на нефта по тримесечия и подаването му на другите предприятия.

Тази грижа на партийните организации е допринесла да се сведат до минимум корекциите на плана след неговото утвърждаване.

Редовните срещи за обмяна на опит, които учрежденският партиен комитет в Държавния комитет за планиране провежда със секретарите на първичните партийни организации, допринася бързо да се разпространява положителният опит в живота на една или друга партийна организация. Когато отделен секретар докладва по даден проблем, неговите оценки се допълват от члена на учрежденския партиен комитет, който отговаря за тази организация или от група, натоварена цялостно да проучи обсъждания въпрос.

Специални грижи учрежденският комитет отделя за издигане ролята на партийните събрания, стреми се да се повишава отговорността на партийните бюра при определяне проблематиката на събранията, като се поставят на партийна оценка всички важни въпроси от живота на колектива. Ограничават се до минимум регламентирането на партийните събрания, което създава условия да се разгръща инициативата на партийните бюра, да се разширява кръгът на въпросите, които сега

Digitized by Google

се внасят за обсъждане в събранията. Разширена е практиката подготовката на докладите и проекторешенията да се възлага на работна група от партийни членове, най-добре запознати с проблема, който ще се разглежда. По този начин са подготвили партийните събрания за обсъждане решенията на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум, материалите за научно-практическата конференция „За закономерната връзка между обществената среда и идеологическия процес", оценките за работата на комунистите в просветните звена, докладите и проекторешенията за годишните отчетно-изборни събрания.

За повишаване ефективността на партийните събрания в практиката на първичните партийни организации все по-широко се прилага предварителното запознаване на партийните групи с проблемите, които предстои да се обсъждат. Обменят се мисли с отделни комунисти да вземат отношение по онези страни от работата, за които те имат свое виждане, мнение и препоръки.

* * *

Казаното далеч не изчерпва многостранната дейност на учрежденския партиен комитет. Това са само някои от мерките, които се вземат, за да отговори партийната работа на основното изискване на петилетката — ефективност и качество във всички сфери на живота.

Деля КОЛЕВА

ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

В района на общинския партиен комитет в с. Трънково, Старозагорски окръг, влиза още село Землен. Общинската партийна организация брои над сто комунисти, които членуват в двете първични партийни организации, изградени на производствено-териториален принцип. На територията на общината селскостопанската дейност е организирана в четири производствени единици (промишлено-растениевъдна бригада със звена в двете села, говедовъдна, овцевъдна и свиневъдна ферма). Те са на подчинение на многоотрасловото предприятие на АПК — Раднево, което се простира и в района на съседната община Коларово. Ръководителите на производствените единици са номенклатурни кадри на общинския комитет. Той носи пълна отговорност като политически орган за състоянието и перспективите на селскостопанското производство, без да дублира или измества стопанските органи.

Непосредствена задача на партийния комитет и двете партийни организации стана грижата за поставяне на промишлена основа на всички стопански отрасли, за издигане културата на земеделието и постигане по такъв начин на високо качество и ефективност. В духа на решенията на XI конгрес на БКП и Юлския пленум на ЦК на Партията са разработени програми и конкретни планове за разкриване на нови резерви, за правилно съхраняване на продукцията и пестене на фуражите. Благодарение на извършената от комитета организационна и масово-политическа работа за активизиране на кооператорите комплексната програма за производство на хлебно и фуражно зърно за 1976 година е изпълнена спрямо държавния план 116,4 на сто. С други думи произведено е в повече от предвиденото 1739 тона хлебно и фуражно зърно! С над 1700 тона е преизпълнен и планът за цвеклото, с което предприятието в Трънково се нареди на първо място в окръга по среден добив от декар. Успешно се изпълнява и програмата за развитието на говедовъдството през седмата петилетка. За миналата година са произведени в повече 34 тона мляко при среден млекопадой 3840 литра вместо планираните 3600 литра.

Ролята на общинския партиен комитет за постигане на тези големи успехи е многостранна и има много измерения. Синтезиран израз обаче на всички негови усилия е пълното прилагане на ленинските принципи на стопанисване и ръководство в духа на Юлския пленум на Централния комитет на Партията. Така например от есен-

Digitized by Google

та на миналата година по предложение на партийния комитет е въведена практиката за ежемесечен отчет на план-сметките на производствените единици. Отчитането се съпровожда със задължителна оценка на направените разходи и причините за тяхното допущане и главно с търсене на партийна и материална отговорност от конкретните виновници и техните ръководители. През месец септември 1976 година беше взето решение на ръководителите, допуснали преразход на труд и материални средства, да бъдат удържани 20 процента от трудовото възнаграждение. Значителни удръжки бяха направени на някои животновъди заради преразхода на фуражи.

Юлска взискателност пронизва всички сфери от многостранната дейност на общинската партийна организация. Благодарение на това намаляха проявите на слаба трудова дисциплина и небрежност, на разхищение на готовата продукция, повиши се чувството за отговорност у комунистите и всички труженици.

• • •

Другата стратегическа цел е свързването на идеологическата работа със социално-икономическата политика на Партията, със стопанските задачи на производствените единици в общината. Партийният комитет все по-успешно въвежда правилното планиране не само на стопанската, а и на идеологическата работа в съзвучие с решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Разработен е перспективен план до 1980 година за обучение на партийния и стопанския актив. Част от кадрите се обучават в окръжния партиен университет. Един ден от месеца е определен за запознаване на партийния и стопанския актив с актуални проблеми на икономическия и обществено-политическия живот в страната и окръга.

Разработени са стройни системи за работата с механизаторите и животновъдите. В тях са залегнали конкретни идеологически, политически и културни мероприятия. Особено през зимния сезон ежемесечно се отделят дни за политическо обучение и за повишаване на тяхната квалификация. Организират се колективни посещения на драматични и оперни спектакли в окръжния център Стара Загора, на различни изложби и музейни обекти. Наскоро с механизаторите в чест на 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго беше организирана екскурзия до историческите места в Плевен и на връх „Столетов". В деня на животновъда, който се провежда всеки месец, хората се запознават с важни вътрешнополитически и външни събития, а след това в обстановка на деловитост и взискателност се отчита изпълнението на плана и се обсъждат наболелите производствени и битови въпроси. Освен това в системите за работа с механизаторите и животновъдите са залегнали и се осъществяват редица важни социално-битови мероприятия. Създадени са отлични битови и други условия за работа на тази категория кооператори. Така например в механизирания двор е изграден клуб на механизатора, обзаведени са стаи за почивка, столова и баня.

Общинският партиен комитет един от първите в окръга създаде добре структурирана и обоснована програма за индивидуална работа с хората. За целта се използва целият партиен и стопански актив. Персонално се определя на всеки с кой трудов микроколектив или отделен негов член ще работи, а за резултатите периодично се извършва самоотчет пред съответната първична организация. Показателно е, че в системата за индивидуална политическа работа са обхванати 80 на сто от всички 1400 жители на общината, или цялото активно население.

Голямо внимание се обръща за повишаване равнището на партийната политическа просвета, на нейното свързване с практиката. В това отношение личен пример дават самите партийни и стопански ръководители, тъй като някои от тях са пропагандисти, а по правило другите са най-активни участници в просветните звена. За следващата учебна партийна година ОПК ще работи по перспективна програма, която обхваща периода до 1980 година и е разработена според изискванията на програмата на дома за политическа просвета при ОК на БКП в Стара Загора. Всички пропагандисти са изготвили лични творчески планове, в които са залегнали мероприятия за конкретна работа с всеки участник в звеното, системно се провеждат практически занятия за свързване на учебния материал с конкретните задачи, които изпълняват производствените единици.

• • •

След Националното съвещание във Велико Търново общинският партиен комитет направи много за повишаване ролята на двете първични партийни организации, за разгръщане на тяхната самодейност, за превръщането им в първообраз на трудовите колективи. Партийният комитет се стреми да не регламентира дейността им, освен когато трябва да се обсъди и реши важна и срочна задача. Във всички други случаи се разчита на самоинициативата и самодейността на партийните бюра и техните секретари.

Партийният комитет съумява правилно да разграничи функциите на партийната работа от стопанското ръководство и не допуска дублиране на дейността на първичните партийни организации с тази на стопанските и административните ръководители. Комитетът се занимава изключително с основните проблеми, които Партията поставя в областта на селското стопанство, като ги пречупва през призмата на характера и насоките на селскостопанското производство в Трънковската община. Като използва опита и знанията на стопанските ръководители, той взема активно участие в изработването на правилен подход в планирането и прогнозирането на производ-

Digitized by Google

ството в съответствие с изискванията на народностопанския план за седмата петилетка. Не случайно тази община е една от първите, в която е разработена реална и обоснована дългосрочна програма за развитието на производствените отрасли.

От своя страна първичните организации търсят начини, за да въвлекат в решаването на големите задачи партийните групи. Изградени в почти всички производствени единици, те допринасят за конкретизиране на партийното ръководство, за свързването му с микроколектива, където в последна сметка се реализира решението. Поради това след всяко събрание на ППО един екземпляр от решенията се изпраща на всяка партийна група. В него са отбелязани онези точки, които засягат съответната група и тя поема контрола по изпълнението им. На следващото събрание първо се докладва от партийните групови отговорници как се изпълняват решенията и тогава се пристъпва към разглеждане на други въпроси.

Преодолян е допусканият в близкото минало самоцелен характер на провежданите мероприятия. Разработените системи и програми за работа с механизаторите и животновъдите, за повишаване равнището на партийната просвета, за индивидуалната работа с хората са пропити от духа на Юлския пленум и са насочени изцяло към идеологическо и политическо обезпечаване на стопанските планове и изобщо към изпълнението на различните задачи във всички сфери на живота. Тяхното ежедневно реализиране допринася за раздвижване на цялото население, за разгръщане на социалната активност и повишаване на производствената и политическата отговорност на всички кооператори.

Колективният метод на ръководство, разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, стремежът да се изучава опитът и да се използват знанията на всеки комунист и безпартиен — това са характерни белези на партийното ръководство в общината. Благоприятни условия се създават за деловата и градивната критика и самокритика не само в партийните организации и във всички производствени единици. Показателни са в това отношение разсъжденията на секретаря на общинския партиен комитет Жельо Генчев. „Ние — казва той — не се страхуваме от критика на нашите недостатъци. Напротив, стремим се да дадем възможност на всеки комунист и безпартиен да използва правото си и смело да разкрива слабостите в партийната и стопанската работа. Разбира се, партийното ръководство разчита не на дребнавото заяждане и критикарство от егоистични позиции, а на честното партийно отношение и взискателност към решаването на различните проблеми". Едно категорично становище, което има своето „златно покритие" в реалния живот! Не че няма проблеми за решаване, не че всичко върви съвсем гладко и безконфликтно... И в двете села предстои да се намери правилен отговор на още много въпроси от производствен и социално-битов характер. Главното е обаче, че тези проблеми се виждат и твърдо и последователно, един след друг се решават. Периодът, откакто партийният комитет е създаден, е кратък, но напълно закономерно е задоволството, че в основата на всички успехи стои неговата всестранна, енергична и дръзновена дейност.

Радко ЖЕЛЕВ

АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ

В Михайловградската окръжна партийна организация се осъществяват редица мерки за развитието и по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийния живот на първичните организации. Ефективна форма за нарастване активността на комунистите се оказа самоотчетът на партийните членове. На партийни събрания се разглеждат атестат-оценки за тяхната работа, което е сполучлива форма за индивидуална работа с отделните комунисти. Това спомага за повишаване взискателността и активността, а същевременно засилва контролните функции на първичните организации.

В това отношение ползвахме опита на район „В. Левски" в София. В окръга той се прилага от 1975 г., като в Михайловград е внедрен навсякъде и в около 80 организации в другите общини на окръга. Миналата година в събрания на първичните организации се направиха самоотчети и атестат-оценки за работата на 5280 комунисти. За тази цел бяха подработени специални планове. Атестат-оценките се подготвят от атестационни комисии, които са утвърдени от партийните бюра. В тях се включват комунисти с добра теоретическа и практическа подготовка, принципни хора, които могат да дават обективна преценка.

За изготвянето на атестат-оценките комисиите проверяват дейността на съответните комунисти, като разговарят с партийните секретари, с преките им ръководители, с отговорниците на партийните групи, с ръководствата на масовите организации, в които членуват и работят комунистите, с членове на трудовите колективи. По този начин се набира пълна информация за тру-

Digitized by Google

довата и обществено-политическата дейност на комуниста, за неговия стил и метод на работата, за поведението му сред обществото.

Атестат-оценки се приемат от партийните бюра, а след това се внасят на партийни събрания. Стремежът е обективно да се отразяват положителните и слабите страни в работата на партийните членове, посочват се пътищата за отстраняване на слабостите. Всеки комунист се подготвя за самоотчет по определен примерен въпросник. На едно събрание се разглежда дейността най-много на двама-трима души, като встъпително слово произнася партийният секретар. След това се прочита атестат-оценката. Самоотчет прави и съответният комунист, а след това се изказват останалите партийни членове. След обсъждането събранието приема атестат-оценката и самоотчета с направените бележки. В редица случаи се възлагат и допълнителни поръчения.

Тези събрания преминават при голяма активност. На тях самокритично се преценява как комунистите изпълняват уставните си задължения. Те допринасят за повишаване активността на партийните членове и боеспособността на първичните организации.

През 1976 г. окръжният комитет на Партията обобщи натрупания опит. В подготовката на своя пленум за контрола и проверката на изпълнението бе извършена конкретна работа за внедряване на самоотчетите и атестат-оценките във всички първични организации. На основата на досегашния опит бяха разработени указания за организацията и методиката в работата на партийни организации до прилагането на самоотчета и приемането на атестат-оценките. По градове и общини се състояха срещи с партийните секретари, където бе обменен положителният опит. В свои заседания всички партийни бюра в присъствието на отговорниците на партийните групи приеха конкретни планове за работа на организациите, като е уточнено до средата на 1978 г. да бъдат приети атестат-оценки на всички комунисти. Членовете на градските и общинските комитети на БКП са разпределени да оказват конкретна помощ на първичните организации.

Отдел „Организационен" на окръжния комитет на Партията провери какво се прави в това отношение в градските и общинските комитети на БКП и първичните организации. На 1984 партийни събрания са изслушани самоотчети и приети атестат-оценки на 5867 партийни членове. Най-добре и масово този опит се прилага в градската партийна организация в Михайловград. В края на 1976 г. бюрото на ГК на БКП направи цялостна оценка на тази дейност и прие съответни мероприятия. Предвидено е през 1977 година, когато ще завърши атестирането на всички комунисти, да се извърши задълбочена проверка в първичните организации и на последните се изготвят характеристики по утвърдените от бюрото указания и примерен атестат.

В Ломската градска партийна организация се утвърди практиката самоотчетите на комунистите да се изслушват на събрания на партийните групи. Прилагането на тази форма дава положителни резултати. Много са примерите, когато след атестирането комунистите бързо отстраняват допусканите слабости и активизират трудовата и обществено-политическата си дейност.

Успехи има и в работата на градските партийни организации в Берковица, Чипровци и Вършец, в общинските партийни организации в селата Бели мел, Брусарци, Кобиляк, Мадан, Якимово и др.

Сега самоотчетите и атестат-оценките на комунистите са насочени към активизирането на трудовата и политическата дейност на партийните членове, за осигуряване ритмична работа в трудовите колективи, за изпълнението на плана за втората година от седмата петилетка.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПРИМЕРЪТ

Личният пример на комуниста, неговата съзнателност и дисциплина не са пожелание, а един от основните изисквания на Устава на Партията.

Нашата първична партийна организация при пресово-ковашкия цех на машиностроителния завод „Струма" — Перник в своята работа се ръководи от тази норма и провежда целенасочени мероприятия за издигане личния пример на комуниста. На събрания поставяме на оценка дейността и поведението на партийните членове с цел да разширим положителните им прояви. В същото време критикуваме и порицаваме онези постъпки, които са в разрез с високите изисквания на Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК. Голяма положителна роля за издигане отговорността и личния пример на комунистите изигра разговорът на тема: „Партийната организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Разговора свързахме със самоотчета на партийните членове. Едни направиха самоанализ на своята работа на сбирки на партийните групи, а други на събрания на партийната организация. В самоотчетите даваха обяснения как изпълняват уставните задължения, какви са взаимоотношенията помежду им и към безпартийните, какъв е техният пример в производството, обществения и личния живот. Разказваха как участвуват в създаването на добър социално-психически климат в цеха, каква е тяхната борба срещу отрицателните явления в колектива и отделните работници, как помагат за трудовото възпитание на хората и за насаждането на ново отношение към социалистическата собственост. На задълбочена оценка се постави тяхната конкретна работа за подобряване реда и чистотата в цеха и др. През време на тези разговори комунистите обсъждаха своите слабости и изразяваха критично отношение към тях. По тяхната работа взеха отношение и останалите комунисти, което помогна да се отстранят редица пропуски във вътрешноорганизационния живот на партийната организация, в поведението на комунистите.

При подготовката и провеждането на партийните събрания ние се стремим да ангажираме повече комунисти с конкретни задачи. На едни от тях възлагаме да проучват отделни въпроси, които се разглеждат на събранието, на други да участвуват в изготвянето на докладите и решенията, което помага да се обогатява опитът им, да се засили участието им във вътрешноорганизационния живот. Всичко това от своя страна засилва тяхната отговорност и способствува да се помага за издигане на личния им пример.

Ето например как постъпихме при подготовката на събранието за разглеждане задачите на партийната организация във връзка с изпъл-

Digitized by Google

нението на решенията на Юлския пленум на ЦК на Партията (1976 г.). На началника на цеха и неговия заместник възложихме да изяснят причините за преразхода на фонд „Работна заплата“ и да направят анализ защо ръстът на работната заплата изпреварва ръста на производителността на труда и защо след реконструкцията цехът изостава от проектните мощности. На Йордан Асенов, който е бил дълги години секретар на първичната партийна организация, бе поръчано да провери работата на профкомитета по разпределението на картите за почивка и как отделните работници в цеха използват обществените фондове. На трима комунисти—майстори по производството, бе възложено да изяснят как се използват машините и съоръженията и каква допълнителна продукция може да се произведе с тях, ако се подобри организацията на работа и др. Комунистите, които бяха натоварени с подготовката на събранието, изпълниха възложените им задачи и помогнаха да се направят не само реални и обективни оценки, но и да се приемат по-конкретни и целесъобразни мероприятия за бъдещата работа.

Партийното бюро държи постоянна връзка с партийните членове, провежда срещи и разговори с тях, обменя мисли за работата им, посочва им слабостите, причините, които ги пораждат, и пътищата за тяхното преодоляване. При тези индивидуални срещи и разговори по наше мнение те по-безболезнено понасят критичните бележки, които им отправяме за допуснатите слабости, проявяват по-голяма откровеност и искреност, признават грешките си и си правят самокритика. Един пример: в началото на второто шестмесечие на миналата година на една от ковашките бригади, чийто ръководител е Любен Христов, бе възложено да изкове валове за клиентска поръчка. Бригадата отказа под предлог, че времето на изработката е малко, детайлите са трудоемки, а парите малко. Решихме да не разглеждаме този въпрос на заседание на партийното бюро или на събрание на организацията, а възложихме на началника на цеха да проведе личен разговор с бригадира, който, като член на партийното бюро, е длъжен да убеди хората от бригадата да изпълнят възложената им задача. След разговора бригадирът правилно разбра грешката си и направи извода, че ако бригадата не изкове валовете и останалите ковашки бригади ще започнат да се пазарят, да отказват отделни поръчки, а това ще наруши дисциплината в цеха и ще се отрази лошо на изпълнението на производствената програма. Той не само че си взе поука от този разговор, но по негова инициатива работниците от цялата бригада обсъдиха поставената им задача и в срок изковаха въпросните детайли. Тази форма на работа ние смятаме да утвърждаваме и да разширяваме. Успешно внедряваме в нашата работа наставничеството. Определени са наставниците и младежите, за които те отговарят. Проведохме с тях съвещание, на което изяснихме задачите по възпитанието на младите работници. Стремим се с тази работа да заангажираме работници с богат производствен и житейски опит. Хора, които умеят да разкрият пред младежите важността на професията, да ги учат на любов към труда. Наред с това предвиждаме партийното бюро всеки месец да провежда разговори и срещи с комунистите във връзка с тяхната производствена работа, участието им в обществения живот и за лични въпроси, които ги интересуват. С помощта на заводския партиен комитет ще подобрим ръководството на индивидуалната работа с хората и ще въведем отчетност. На събрание на партийната организация ще обсъдим резултатите от досега проведената индивидуална работа с хората.

Целенасочена е дейността и на партийните групи за издигане личния пример на комунистите. Грижата ни е насочена непрекъснато да подобряваме контактите между партийните групи и майсторите на производството. За отбелязване е, че по този въпрос при нас се проявява

Digitized by Google

взаимна загриженост и самоинициатива. При едни случаи инициатор е партийната група, а в други — майсторът на производството. Смяната с майстор Кирил Славов изоставаше с един ден в изковаването и издължаването на детайлите за машините в завода. По предложение на майстора на производството Димитър Домусчиев, който го заместваше, бе проведена сбирка на партийната група. Комунистите обсъдиха причините за това изоставане и набелязаха мерки да спазят срока. За тази цел петима комунисти, а заедно с тях и четири безпартийни останаха да работят допълнително и в следващата смяна, през което време изковаха детайлите. Така графикът бе спазен и задачата изпълнена в срок. Създаването на подходящ психически климат в колектива е непосредствена грижа на партийната група. Защото междуличностните отношения определят основното настроение в трудовия колектив. На сбирките на партийните групи се поставят поръчения на комунистите и се отчита тяхното изпълнение. Така например на Димитър Стратиев и Васил Тодоров бе поставено поръчение да внедрят пропан-бутаново рязане и скосяване на ножове за булдозери, което е по-икономично и подобрява качеството на изработката. На майсторите по производството Димитър Домусчиев и Кирил Славов бе възложено да подобрят културата, реда и чистотата на работните места. На бригадния ръководител Любен Христов — да увеличи процента на продукцията при първо представяне от 92 процента на 95 процента, като не допуска брак. На Борис Александров и Любен Цветков бе поръчано да организират бригадите, които те ръководят, да преизпълняват плановите задачи с 60 на сто с цел да се преодолее изоставането в изпълнението на плана за стоковата продукция, поради несвоевременно доставяне на материали. На тези комунисти също беше поставено поръчение да окажат помощ на разкройвачните бригади, които по същите причини изоставаха в производството на детайли за машините. Всички тези поръчения успешно се изпълниха благодарение на личния пример на комунистите и проявената отговорност от тях. Партийното бюро помага на партийните групи не само да умеят да подемат дадена нова идея, но и практически да работят за реализирането ѝ. По различни причини в края на третото тримесечие на миналата година цехът изостана и не произведе продукция за 30 хил. лв. Стопанското и партийното ръководство на цеха преценихме, че не е целесъобразно да се полага извънреден труд, а трябва да намерим начин да мобилизираме хората в рамките на нормалния работен ден да се трудят по-усърдно. Проведохме партийно събрание, на което с тревога поставихме този въпрос. Болшинството от комунистите се изказаха и подкрепиха становището ни. Само два дни бяха необходими, за да се убедят безпартийните в необходимостта да се работи ударно, да се използва всяка минута. И действително през октомври двете ковашки бригади изковаха 126 куки за кранови колички, което е незапомнено рекордно постижение в историята на цеха. Тези бригади обикновено изковават от 70 до 80 такива куки. Безспорно този успех бе резултат не само на личния пример на комунистите, но и на тяхната разяснителна и организаторска работа сред безпартийните, на това, че с тяхна помощ се създаде по-добра организация на труда.

На партийно събрание бе изнесена беседа за идейната убеденост и моралната устойчивост на комунистите. Лекторът посочи много примери из историята на нашата партия, особено от борбата против капитализма и фашизма, за героичните подвизи на комунистите и безпартийните. Бе изнесена и беседа за отношението на комунистите към труда и социалистическата собственост. Всички тези и други мероприятия в една или друга степен изиграха положителна роля за издигане личния пример на комунистите. От 25 члена на партийната организа-

Digitized by Google

ция ние смятаме, че 17 души дават личен пример на безпартийните със своята дейност и поведение. За отбелязване е, че останалите 8 комунисти по отделни въпроси особено на производствената дейност също могат да служат за личен пример, но едни допускат частични нарушения на трудовата дисциплина, други подценяват идейно-политическото си израстване, трети допускат слабости в отношенията си с безпартийните, а други проявяват пасивност във вътрешнопартийния живот на организацията. Причините за това са най-различни. Някои от тях бяха приети в Партията с недостатъчна марксистко-ленинска подготовка, без партийната организация да вземе достатъчно мерки за тяхното обучение. Други пък след приемането им поради не добър стил на работа на партийното бюро не бяха ангажирани с конкретни задачи. Слаба беше и работата на партийните групи с тези комунисти.

Пред нас стои задачата да използваме всички възпитателни средства, за да засилим отговорността у тези другари. Отделяме по-голямо внимание на партийните поръчения и на тяхното изпълнение — като се стремим да не подминаваме отрицателните прояви. Разбира се, в досегашната си работа партийната организация е налагала и наказания на отделни комунисти, които не изпълняват възложените им поръчения. След като критиката и другарските бележки не помогнаха, партийната организация с право наказа с мъмрене 4 другари за това, че не полагат достатъчно грижи за марксистко-ленинската си подготовка и не се включват активно в партийната учебна година. След това събрание значително се подобри тяхното посещение на занятията на звената по партийна просвета.

Личният пример на комунистите в нашата организация се проявява по най-различни поводи и в най-различни форми. Така например Славка Йорданова от постъпването си на работа в завода и по-специално в цеха от 1961 г. досега изпълнява едно постоянно партийно поръчение — отговаря за разпространението на печата. През целия този период е и агитпроп на организацията. С личния си труд, голямата упоритост и настойчивост, непрекъснатата лична работа с комунистите и безпартийните тя успя да увеличи броя на абонатите за ежедневниците два пъти. Сега в завода на трима души се пада по един ежедневник. Заводският партиен комитет проведе среща с партийните бюра и отговорниците по печата в завода, на което другарката Славка Йорданова сподели своя опит. Постоянна грижа на комунистите е да служат за пример на безпартийните в производствената работа. Разкройвачната бригада се състои от 7 човека, в нея работят комунистите Димитър Стратиев и Васил Тодоров. Бригадният ръководител е опитен и инициативен човек, автор е на много рационализаторски предложения. Личният пример на двамата комунисти се състои в това, че те винаги първи подкрепят инициативите на бригадния ръководител, който не е член на Партията, но разчита винаги на тях в изпълнението на производствените задачи. Бригадата има трайни постижения, за което често е излъчвана като първенец и е отличавана с награди и преходни червени знамена.

Нашият цех е подготвителен за основното производство. От нас зависи как ще изпълняват производствената си програма останалите поделения — механичен и монтажен. Ненавременното решаване на заменките, даване на сгъстени графици за клиентска продукция с цел да се подпомогне изпълнението на плана на завода, снемането на едни машини от плана, по които ние сме извършили известна подготовка, липсата на гориво и др. нарушават често ритъма в работата и довеждат в някои случаи до необходимостта от полагането на извънреден труд. Когато това е неизбежно, комунистите поемат инициативата да дават само висококачествена продукция. Добър пример в това отноше-

Digitized by Google

ние дава комунистът Борис Александров. Неговата продукция се приема само при първо представяне. Същият е отговорник на партийната група и с личния си пример оказва положително влияние върху останалите партийни членове. Комунистът Любен Христов е един от дългогодишните ковачи в цеха. Носител е на значката на машиностроенето и е образец на трудова дисциплина, изпълнява всички производствени задачи, които му се поставят. На събранието на партийната организация през миналата година, на което обсъдихме въпроса за личния пример на комунистите, за повишаване качеството и ефективността на произведената продукция в цеха и за поставянето на допълнителни поръчения на комунистите за изпълнение решенията на XI конгрес на Партията, най-младият комунист Стойчо Запрев, който бе приет преди няколко месеца за член на Партията, запита защо на него не е предвидено партийно поръчение. Той справедливо търсеше отговор дали партийното бюро се съмнява, че той няма да изпълни такова поръчение. Тази постъпка показа чувството на лична отговорност на младия комунист и поправи един пропуск на партийното бюро при определянето на партийните поръчения.

В много доклади, информации и преценки за работата на партийната организация партийното бюро поставя на оценка личния пример на отделни комунисти. Това безспорно оказва влияние както върху тях, така и върху останалите партийни членове. Често пъти ние правим сравнение между тези, които стоят в челните редици в производството и обществения живот, и онези, които изостават, като изтъкваме, че всички комунисти имат възможност да бъдат челници. За някои от първенците в производството по предложение на партийното бюро се помещават очерци и други материали в окръжния вестник „Димитровско знаме" и в заводския вестник „Машиностроител". Организираме предавания по заводската радиоуредба за комунисти, които са пример за трудовия колектив. Тях избираме за делегати на конференции, включваме ги в работни групи при проучване и решаване на отделни въпроси и други.

Нашата партийна организация и нейното бюро добре разбираме, че силата и боеспособността на Партията освен от всичко друго се определят и от това, че нейните членове навсякъде, където работят и живеят, са и трябва да бъдат носители и изразители на великите добродетели на Партията. Те правят и трябва да правят всичко, което е по силите им за осъществяването на партийната политика. И комунистите от нашата партийна организация със своята всеотдайност, със своя личен пример в живота и труда печелят доверието и уважението на трудещите се от завода, организират ги и ги увличат в борбата за претворяване в живота решенията на XI конгрес на Партията и решенията на Юлския пленум, за тържеството на великото дело на социализма и комунизма.

Цветанка НАКОВА

секретар на първичната партийна организация
в пресово-ковашкия цех в МЗ „Струма" — Перник

Digitized by Google

ИНСТРУКТОРЪТ

Инструкторът на партийния комитет е централна фигура в партийния апарат. Широки и многостранни са задълженията му. Той разяснява на комунистите политиката на Партията; довежда до знанието на първичните партийни организации задачите, които поставят висшестоящите партийни органи; организира контрола и проверката на изпълнение на решенията; съдействува за правилния подбор, разпределение и възпитание на кадрите; подготвя документи за бюрото и пленумите на партийния комитет — такъв е далече непълният списък на въпросите, с които се занимава инструкторът.

Ефективността от работата на партийния комитет в голяма степен се определя от състава на инструкторите, от тяхната идейна зрелост, от степента на политическата и дловата им подготовка. Чрез инструкторите градските и районните комитети осигуряват постоянна връзка с първичните партийни организации, които са на преден пост в икономическото и културното строителство.

Плодотворната дейност на инструктора в голяма степен зависи от правилното организиране работата на апарата на комитета, а също така и от това, как той лично организира своя труд.

Съществено значение има начинът на разпределението на първичните партийни организации към инструкторите. Той се определя в зависимост от конкретните условия, при които работи градската и районната партийна организация, от това, какви отдели има партийният комитет, а така също от равнището на подготовката на инструкторите, от техния опит в политическата дейност. Болшинството партийни комитети дават предпочитание на производствения принцип при разпределението на партийните организации. Това значи: един инструктор на организационния отдел на градския или районния комитет на Партията отговаря, да речем, за първичните партийни организации от промишлените предприятия, друг за партийните организации на строителните обекти, трети за партийните организации в училищата и учрежденията. Този начин позволява да се отчита специфичното на първичните партийни организации и общото при решаването на задачите. Друг е принципът при разпределението на партийните организации между инструкторите в селските районни комитети на Партията. Тук на всеки от тях е възложено да отговаря за група партийни организации в колхозите и совхозите, които се намират в съседство. Така за инструктора се създават благоприятни условия за работата по места. Той не губи излишно време за придвижване до стопанствата, разположени в противоположни посоки на района.

В много градски и районни комитети на Партията се практикува инструкторът да отговаря не само за определена група първични партийни организации, но и за определени сектори от партийната работа. Например на един от инструкторите от организационния отдел се възлага да се занимава с въпросите на ръководството на обществените организации, на друг — с проблемите на подготовката и провеждането на партийните събрания. Подобно съчетаване на отговорността дава добри резултати. Инструкторите се специализират по отделни направления от дейността на партийния комитет. Това дава възможност по-задълбочено да се изучава съществуващата практика, да се подобрява ръководството на партийния актив. В крайна сметка всичко това осигурява повишаването на равнището на цялостната работа на градския и районния комитет на Партията.

Трябва да се каже, че да се определи във подробности сферата на задълженията на инструктора е много трудно. Практиката, дейността на първичните партийни организации, на трудовите колективи е сложна и многообразна. Извършващите се в тях събития и процеси поставят пред партийните комитети редица всевъзможни въпроси, които искат своевременно и квалифицирано решаване. Но това съвсем не значи, че в апарата на градския и районния комитет на Партията не трябва въобще повече или по-малко, точно и ясно да се формулират основните функции на инструкторите. Така например в някои партийни комитети, в които има много млади сътрудници, определят задължения-

Превод със съкращение от сп. „Партийная жизнь", бр. 23/1976 г.

Digitized by Google

та на инструкторите на отделите, като за тях изготвят специални ръководства упътвания. Там се определя дейността на инструктора в първичната партийна организация, в апарата на градския и районния комитет на Партията. Определя се, ако може така да се каже, и бюджетът на неговото работно време. Разбира се, взето съвсем примерно.

Определянето на основните задължения на инструкторите безспорно спомага да се отстрани излишното дублиране и несъгласуване в работата, повишава личната им отговорност. Разбира се, не трябва да се забравя, че всяко добро намерение може да доведе до абсурд. За да не се случи това, трябва наред с определянето на функциите на инструктора да се запази широк простор за неговата творческа инициатива, да се избягва прекалената регламентация на неговата дейност.

За да се решат всестранно проблемите, които стоят пред партийните комитети, наложително е изискването да се обединяват усилията на всички сътрудници от апарата. Независимо от това, в какъв отдел работи даден инструктор, той е длъжен постоянно да се интересува от партийно-организационната, от идеологическата и икономическата работа в предприятието, в колхоза и совхоза. Инструкторът на промишления отдел например не може да препраща хората за съвет към инструктора от организационния отдел и обратно: това, тъй да се каже, не е мой, а негов въпрос. Ако инструкторът не е в състояние сам правилно да отговори, то той трябва да се посъветва със своите другари от другите отдели, със секретарите на партийния комитет, но при всички случаи да намери решение на възникналия въпрос. Много важно е контактите между сътрудниците от апарата да са близки и всестранни. След престоянето си в първичната партийна организация за инструкторите е полезно да обменят информация, да съгласуват своята предстояща работа.

Именно така работят инструкторите от Дзержинския и другите районни комитети на Партията в град Нижний Тагил (Свердловска област). Те използват комплексния подход при изучаването на съществуващото положение в промишлените предприятия, дълбоко вникват в работата на партийните организации. Това в значителна степен помага, щото препоръките, които партийните комитети дават на низовите партийни звена, да са конкретни, да имат делови характер, точно да определят техните основни задачи, да им помагат да съсредоточат своите сили и внимание върху главното в работата.

Ефективността от работата на инструкторите в голяма степен зависи от правилното й планиране. Приемането на перспективни планове за работата на градските и районните комитети на Партията позволява на работниците от апарата да съсредоточат вниманието си върху възловите икономически и социално-политически проблеми, да ги решават последователно и систематически. Инструкторът също планира своята работа. Както и на всички сътрудници от партийния апарат, на него му е нужно да види това, което предстои да работи в перспектива. Много важно е в своята работа той да се придържа към определена система. Личният план му помага да организира своята работа най-рационално, да получи най-добри резултати.

Личният план на инструктора се определя от общите перспективни и текущи планове на партийния комитет, от задачите, които предстои да решава градската или районната партийна организация. Особено място в този план се отделя на работата в първичните партийни организации, за оказване на практическа помощ, за осигуряване на проверка и контрол на изпълнението на задачите. В плана на инструктора се отделя място за участието му в подготовката на въпроси за бюрото и пленумите, за провеждането на масови мероприятия, а така също за организирането на обучението на секретарите, отговорниците на партийните групи и младите комунисти, за помощта на политинформаторите, агитаторите и т. н.

От само себе си се разбира, че в личния план на инструктора не е достатъчно да се съдържат само тези въпроси, които фигурират в общия план на партийния комитет. От своите посещения в първичните партийни организации, в трудовите колективи инструкторът натрупва много различни впечатления. По своя инициатива той анализира отделни страни от дейността на първичните цехови партийни организации, слуша изказванията на комунистите и у него се оформя свое мнение по едни или друг проблем. Всичко това може и трябва да намери отражение в личния план на инструктора.

В много партийни комитети плановете за работа на инструктора се обсъждат в отделите, а след това на производствени съвещания на апарата. Колективното обменяне на мнения помага всеки инструктор да набележи творческа програма на действия, да съсредоточи усилията си върху действително най-актуалните проблеми, които вълнуват комунистите, трудовите колективи.

За какъв срок трябва да се планира работата на инструктора на градския и районния комитет на Партията? Отговорът на този въпрос не може да бъде общовалиден. В различните партийни комитети плановете се правят за различни срокове: в едни инструкторите планират своята работа за месец, в други — за тримесечие. Периодът на планирането се определя в зависимост от задачите, които решава партийният комитет. Инструкторите на Балаковския градски комитет на КПСС, Саратовска област, например работят като правило по месечни планове. Но понякога те планират своята работа и за два-три месеца. Това се обяснява с характера на целта, която си поставя инструкторът. За постигане на една цел е необходим сравнително кратък срок от време. За да достигне друга цел, е необходимо да извърши голяма аналитична и организаторска работа. Тя се планира, естествено, за по-дълъг пе-

Digitized by Google

ните лични планове инструкторите на Бариод от време. Двумесечните и тримесечлаковския градски комитет на Партията уточняват и допълват в процеса на работата. Такива уточнения са неизбежни, тъй като самият характер на дейността на инструктора изисква голяма гъвкавост и оперативност.

Както е известно, инструктажът е важна част от работата на местните партийни органи. С инструктажа преди всичко се започва изпълнението на една или друга партийна директива, приетото решение. Всяко решение и по най-злободневен въпрос може да увисне във въздуха, ако не се инструктират изпълнителите, ако нищо не е направено за правилната организация на неговото изпълнение. След приемането на решението инструкторът го разяснява пред партийния актив, пред комунистите и безпартийните, помага на място на първичните партийни организации за реализирането на набелязаните мероприятия.

Разбира се, самият инструктор е задължен добре да разучи смисъла на решението, да разбере връзката му с общата линия на Партията. Само тогава той ще може правилно да инструктира партийните активисти, всички изпълнители. Инструкторът на градския, на районния комитет е задължен да прилага максимум усилия, творческа инициатива за безусловното изпълнение на всяка партийна директива. Без това инструктажът се превръща в глас в пустиня. Известно е как В. И. Ленин осмиваше тези работници, които „... много често дават великолепни съвети и ръководни напътствия, но се оказват до смешност, до нелепост, до позор „несръчни", неспособни да прокарат в живота тия съвети и напътствия: да въведат практически контрол, за да се превърнат думите в дела"[1].

Инструкторът не се ограничава само със съвети какво трябва да се изпълни. Той знае, че не е достатъчно да разясниш задачата, не е достатъчно да покажеш какво трябва да се направи. Необходимо е да се отговори и на друг въпрос. Как да се направи? Инструкторът е задължен да приложи едни или други форми и методи на партийна работа, съобразени с конкретния случай, да прояви гъвкавост в използването на различни начини на въздействие върху хората, да препоръча на партийната организация къде главно да съсредоточи вниманието си, за да получи най-добри резултати. За тази цел инструкторът се опира на участието си в комисии, бригади, групи на градския или районния комитет за изучаване дейността на първичните партийни организации и проверката на изпълнението, използва семинарите и школите за партийния актив, личните срещи с комунистите. В хода на изпълнението на една или друга директива той систематически ще информира отдела, секретарите, бюрото на градския, на районния комитет на Партията. При това инструкторът ще отчете хубавото и лошото в работата на партийната организация, ще насърчи положителното, ще предложи мерки за отстраняването на недостатъците. Неговото мнение се взема предвид при снемането на едно или друго решение от контрол в градския, в районния комитет на Партията.

Инструкторът използва различни средства за изучаване на работата на партийните организации. Преди всичко той се запознава с положението непосредствено на място по пътя на личното общуване със секретарите на партийните организации, с комунистите. Благодарение на това, че се намира сред хората, инструкторът натрупва непосредствени наблюдения, систематизира фактите. Той внимателно анализира протоколите на заседанията на партийните комитети и бюра, събранията на комунистите, информациите, статистическите данни, писмата и жалбите, въпросите на трудещите се. Всичко това го въоръжава с подробни данни за дейността на първичните партийни организации. Добре познавайки обстановката в предприятията и в учрежденията, настроението на хората, инструкторът системно информира по тези въпроси партийния комитет, по своя инициатива поставя кои важни проблеми изискват да се решават от градския или районния комитет на Партията.

Инструкторът на градския и на районния комитет на Партията играе важна роля в контрола за спазване от първичните партийни организации ленинските принципи и норми на партиен живот, за усъвършенстване подготовката и провеждането на партийните събрания. Трябва да се отбележи, че в последно време значително нарасна значението на партийните събрания като органи на колективно ръководство и школа за политическо възпитание на комунистите. Разбира се, има още факти, които показват, че в някои партийни организации подготовката на партийните събрания е слаба, провеждането им става набързо. В тази насока има какво да поработи инструкторът на партийния комитет. Той трябва да осигурява, истинска колективност, делово и принципно обсъждане на всички основни въпроси на стопанския и обществения живот, постоянно да се грижи за това, щото комунистите регулярно да бъдат информирани как се изпълняват взетите решения. „Трябва да се създава такава обстановка — посочва генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев, — в която максимално да се развива чувството за отговорност на всеки комунист за положението на нещата в страната и Партията, за творческа критика и самокритика, за непримиримост към всяко нарушение на ленинските норми на партиен живот."

Особено внимание инструкторът трябва да отделя за по-нататъшното развитие на критиката и самокритиката — изпитано средство за активизиране на всички комунисти и безпартийни, за мобилизация на

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 26, с. 410.

Digitized by Google

наличните резерви за успешното изпълнение на десетата петилетка. Както бе подчертано на XXV конгрес на КПСС, поради големия обхват и сложност на решаването на задачите голямо значение придобива взискателният, критичният подход при оценката на всички страни от дейността на всяка организация, на всеки работник. Инструкторът на партийния комитет всестранно подпомага достигнатите резултати да се подлагат на критически анализ, да не се допуща либерално отношение към недостатъците и техните носители. Когато се сблъска с факти на задушаване на критиката, той е длъжен да направи всичко, зависещо от него. Този факт да получи принципиална оценка от страна на партийната организация.

Разнообразната дейност на партийните организации често поставя инструкторите на градските и районните комитети на Партията в сложна обстановка, сблъсква ги с най-разностранни въпроси. Това налага те добре да разбират процесите, които се извършват в организационната структура и управлението на икономиката, конкретната обстановка по места. При всеки случай инструкторите са длъжни да се проявяват като организатори, да действуват с методи, присъщи за партийния работник. Те трябва да отчитат например специфичните условия, в които работят партийните организации в производствените обединения. Само тогава те ще могат да помогнат по-пълно да се използват възможностите на обединенията — тази качествено нова форма на стопанисване и управление — за повишаване ефективността на производството на основата на концентрацията, специализацията и ускоряването на научно-техническия прогрес.

Цялата своя дейност инструкторът на градския и на районния комитет на Партията провежда чрез първичната партийна организация и заедно с нея. Той е длъжен добре да владее методите на партийно-политическата работа, да умее да анализира практиката и да обобщава натрупания опит. Само при тези условия инструкторът ще може да даде на първичната партийна организация правилни съвети, да й помогне активно да въздействува за повишаване на ефективността на производството, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за създаването на другарска атмосфера за координирана работа в колектива, за правилно възпитаване на хората, за подобряване условията на техния труд и бит. Той е длъжен да помага да се разгръща широко и да се усъвършенствува социалистическото съревнование, инженерно-техническите кадри да участвуват в политическата работа, активно да работят профсъюзите, Комсомолът и другите масови организации на трудещите се. Той трябва постоянно да има предвид, че успешното изпълнение на стопанските задачи се намира в тясна връзка с решаването на политическите въпроси.

Такъв подход е характерен примерно за инструкторите на Ленинския районен комитет на КПСС (Волгоградска област).

СЪВЕТСКИЯТ НАЧИН НА ЖИВОТ

ДЕЛОТО, НА КОЕТО ТОЙ СЛУЖИ

Казват, човек е щастлив, ако с радост отива на работа, а вечер с леко сърце се връща у дома. Онзи, който пръв е изказал такава мисъл, навярно е имал предвид много неща: и че човекът има любима работа, и че тя не го гнети, а като че ли му прибавя сили, и че този човек не брои останалите до края на работното време минути, и че той точно знае с какво следва да се заеме утре. Накрая и това, че връщането на такъв човек у дома винаги доставя радост на близките му.

Георги Григориевич Хундадзе е щастлив човек. Той има работа, избрана веднъж и за цял живот. Има добри, верни приятели, които, ако потрябва, винаги ще му протегнат ръка за помощ, но никога няма да кажат за това: не е прието между истински мъже. Има и по-млади, на самите тях още трябва да се помага, на което Георги Григориевич също се радва. Той има добро семейство, където може да си отдъхне душевно.

А сега за делото, на което той служи. А му служи като майстор четиридесет и четири години. Дълго ли е? Георги Григориевич счита: не! Вярно, за това време е извършено твърде много. И не лошо, ако се съди по всеобщото уважение. А уважават не толкова за възрастта, колкото за онази полза, която ти принасяш, за онова душевно богатство, което щедро

Превод от сп. „Агитатор", кн. 5, 1977 г.

Digitized by Google

Те изпълняват значителен обем работа непосредствено в партийните организации в колхозите и совхозите, дават значителен принос за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на стопанствата през десетата петилетка. С помощта на инструкторите първичните партийни организации са набелязали комплекс от организационни и идеологически мероприятия. В тях е предвидено да се повиши ръстът на добивите, специализацията на производството на основата на междустопанската кооперация, подготовката на висши специалисти и изпълнителски кадри с оглед на нуждите в перспектива, подобряването условията на труда във фермите, развитието на битовите услуги.

Всичко това означава, че партийните организации в колхозите и совхозите от района са определили главните задачи, необходимите сили и средства за тяхното изпълнение. Извършената работа дава добри резултати. В стопанствата се получава повече зърно, увеличава се производството от зеленчуци и животинската продукция. Трудещите се от района предсрочно изпълниха напрегнатите социалистически обещания, приети през първата година от петилетката.

В речта на др. Л. И. Брежнев на Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1976 г.) бе подчертана неотложната необходимост от овладяването на ленинския стил в работата, ленинската наука за управлението. Инструкторът е задължен да се ръководи от тези указания в своята работа с кадрите, при обучението и възпитанието им в процеса на изпълнението на решенията на Комунистическата партия.

Той е длъжен всестранно да подпомага да се утвърждават съвременни методи при планирането и организацията на производството. В интерес на работата е изискването инструкторът да държи в полето на своето зрение всички участъци на производствения и обществения живот на трудовия колектив, своевременно да разкрива нарушенията на партийната и държавната дисциплина, проявите на безстопанственост и нехайство, да осигурява отстраняването на разкритите недостатъци. Той трябва да се стреми към това, щото всеки работник да осъзнава своята отговорност пред народа, да отдава всичките си сили, знания и опит за изпълнението на възложената му работа. Той трябва да може да открива способните организатори, които партийният комитет може да издигне на ръководна длъжност. Постоянното общуване с хората, наблюденията за отношението им към труда и обществено-политическата дейност помага на инструктора обективно да оценява един или друг работник, помага му за неговото израстване, за да се развиват у него и положителни качества.

Основен метод в работата на инструктора е методът на убеждението. При посещенията си в първичните партийни организации в предприятията, в колхозите, в совхозите и учрежденията той се явява в ролята си на организатор, помага на ръ-

---

споделяш с други. Когато става дума за Хундадзе, споменават именно тези негови качества: любов към труда и любов към хората. И сам той при случай непременно ще каже:

— Стожерът на всеки живот е трудът. Всичко около него се върти.

А ако забележи, че някого са отминали без внимание, ще упрекне:

— Да обидиш човека не е наука, особен ум за това не трябва. Да се научиш да го уважаваш, ето истинската наука!

Той е добър, както това се случва с целенасочените, волевите, силните натури. Но тази доброта не е всеопрощаваща. Един от неговите възпитаници Олег Максимов ми каза:

— Георги Григориевич не може да търпи „добрички" хора. И аз съм съгласен с него. Каква полза от тях. Те и ще ти посъчувствуват, и всяка твоя простъпка ще оправдаят, а като се поразмислиш, оправданието е в твоя вреда. Хундадзе не е такъв. Ако трябва, ще помогне. А ако трябва, ще изисква, и още как!

Видимо всеки възпитател би искал учениците му да повтарят някои главни черти от неговия характер. А Хундадзе е майстор, значи и възпитател. При това той е и политинформатор. Следователно два пъти възпитател. И той, разбира се, учи другите на онова, което сам се е научил за четиридесет и четири години. И постига своето. Предал на Олег Максимов своето разбиране за доброта, правдивост, честност, активно отношение към живота, уважение към хората на труда и отвращение към онези, които пърхат по земята като водно конче.

Олег не е изключение. Много са онези, които са му задължени за всичко ценно, което сега има у тях. Ще бъдат още повече, защото Георги Григориевич има своя линия. Той твърдо вярва, че у всеки човек са заложени добри, светли начала, при това такива, за които понякога често не се досеща и самият им носител. Но ако той сам не се досеща, то длъжен е да ги види друг, комуто се полага да забелязва такива черти по опит, по възраст, по опознаване на живота.

Към тези хора Хундадзе отнася и себе си. И се старае да помага на човека да достигне онова равнище — професионално, нравствено, от което да бъде по-ниско трябва да не му позволява гражданската съвест и работническата гордост. Да сгреши може всеки, но никой няма право една и съща грешка да повтаря два или три пъти. Изискване, може и строго, но справедливо.

Той самият никога не си позволява да се отпуска. Съвестта му пред себе си и пред хората е чиста. Към целта е вървял уверено, твърдо. Сега всичко изглежда просто. Постъпил Георги в техникум. Ста-

Digitized by Google

ководните кадри, на всички комунисти да се постави на правилна основа работата не само да види един или друг недостатък, но и да се намери причината, помага на работниците непременно да преодоляват трудностите, да подобряват положението. За инструктора е необходимо да установи със секретарите на първичните организации, с партийния актив отношения, почиващи на взаимно доверие и искреност, на деловитост и взискателност. Той трябва винаги да помни, че на успех може да се разчита само тогава, когато убедиш човека в необходимостта и целесъобразността на мероприятията, които предстои той да изпълни.

За съжаление има още факти, когато отделни инструктори подменят организаторската работа с администриране, захващат се със несвойствени функции. За такива случаи се съобщава в писма, постъпващи в редакцията. От само себе си се разбира, че инструкторът на партийния комитет не може безучастно да гледа на допусканите слабости в работата на партийните организации, на стопанските ръководства, но неговата намеса не трябва да има нищо общо с администрирането, с командуването. Когато това се налага, той не само че е в правото си, но е задължен да сподели с комунистите своето мнение, например при провеждането на партийното събрание да направи критически бележки, да допълни докладчика така, че да насочи правилно изказванията, да помогне разговорът да протече в обстановка на по-голяма деловитост, принципност и конструктивност. Още по-добре е, ако инструкторът помогне на новоизбрания секретар на първичната партийна организация добре да подготвя предстоящото събрание, като на практика му покаже как да стане това.

Голяма част от своето работно време инструкторът на градския, на районния комитет на Партията е длъжен да отделя за организаторската работа в самите трудови колективи. Той е задължен редовно да посещава предприятията и колхозите, цеховете и фермите. По такъв начин е построена работата на инструкторите на много партийни комитети. Инструкторите на Абатския районен комитет на КПСС (Тюменска област), да речем, не по-мал-

---

нал студент в Закавказкия институт по пътища и съобщения в Тбилиси. Работил, където го изпратят. Последните десет години — в ремонтно-механичния цех на Електровагоностроителния завод. А в живота всичко е било далече не просто!

Учил се и започнал работа още в предивоенните години. Знае какво е постоянно недоядане и какво е радост, че имаш нова риза, и какво значи първия костюм, купен от спечелени от собствения труд пари. Но кой е мислел тогава за лично благо? Правели онова, което било нужно на народа, на страната. А на тях им били нужни специалисти. Най-напред той сам се учел, а после помагал на другарите си.

Навярно именно в онези години възникнали у него първите навици на възпитател, развил се и укрепнал интересът към обществената работа, без която той сега не може да си представи живота си. Хундадзе и сега не е против да се позанимава с младите. И не скрива: с голямо уважение пред него се ползват онези, които се учат някъде. Такива поощрява всячески. Може би за това на неговия участък се учат много: кой в школа за работническата младеж, кой в техникум, а кой и в институт. А щом нещо е непонятно, отиват при Хундадзе. Знаят: няма да откаже. И не отказва. Понякога до късно нощем чертае, обяснява. И сам още се учи — в народен университет.

Сега ще ви разкажа история, която на пръв поглед може да изглежда дребна, незначителна. Но не бива да се премълчи, защото в нея цял се разкрива Георги Григориевич, принципиален и в голямото, и в дребното.

На неговия участък работи младеж. Ще го нарека Гурам. Като човек и специалист уж не лош. Но веднъж Хундадзе узнал, че нещо в семейството на този младеж не е в ред. Кой е виновен, трудно било да се каже — и двамата — и мъжът и жената, успели да си наговорят един на друг толкова лоши неща, че да се чудиш само. И какво направил майсторът? Махнал с ръка: лична работа? Не, не можал да махне, характерът не му позволил. Съпрузите се оказали твърде упорити и все пак ги помирил Георги Григориевич. Сега той и в този дом е най-желаният гост.

Навярно, като прочете тези редове, майстор Хундадзе ще възрази:

— Какво, та аз единствен, що ли, съм такъв?

Вярно, не е единствен. И в това именно се състои силата на заводския колектив.

...Красиви, мощни машини пуска Тбилиския електровагоностроителен завод „В. И. Ленин". Погледнеш ги и душата ти се радва. Но пускат ги хората. А успешната работа на тези хора в ремонтно-механичния цех осигуряват такива като Серго Лапиашвили и Олег Максимов, Владимир Любченко и Елизбар Антонян. Всички те са подчинени на Хундадзе и той се чувствува отговорен за всеки един от тях, защото майсторът е техният постар другар.

Както всеки възпитател, Георги Григориевич има едно желание. Вярно, не толкова малко. Той иска имената на неговите работници винаги да се споменават само в числото на най-добрите. За това се вълнува, преживява, грижи се за тях, а понякога и наругава. Той иска всеки да стане Човек с главна буква. Това е делото, на което той служи.

М. МИНАШВИЛИ

Digitized by Google

ко от 12—15 дни от месеца прекарват непосредствено в първичните партийни организации. Те подробно вникват в обстановката по места, в дейността на цеховите партийни организации и в партийните групи, оказват голяма помощ на изборния актив. Срещат се понякога и обратни факти. Сътрудниците на някои партийни комитети рядко се срещат със секретарите на първичните и цеховите партийни организации, с партийните групи, с комунистите.

Инструкторът по характера на своите задължения е обществен деец. Партийният комитет трябва така да организира работата на своя апарат, че да се дава пълна възможност за редовно лично общуване на работниците от апарата с партийните активисти по места. Колкото по-добре инструкторът познава обстановката в партийните организации, толкова по резултатна е неговата работа.

Организаторската дейност на инструктора сред хората трябва рационално да се съчетава с работата му, когато е в градския, в районния комитет. Подготовката на материали за пленумите и заседанията на бюрото, обобщаването на опита на най-добрите партийни организации е съществен момент в партийното ръководство. Подобни материали са плод на изследователска, аналитична работа над явленията от живата практика.

Инструкторът се нуждае от постоянно ръководство, от всекидневно внимание от страна на завеждащите отдели, от секретарите на градските, от районните комитети на Партията. Голяма е ползата от редовни беседи на тези другари с инструкторите. Там се обсъжда извършената работа, обменят се мнения, изясняват се неясните въпроси. При това извършва се взаимна обмяна на ценна информация, на наблюдения и мнения.

Много партийни комитети практикуват периодическите съвещания с работниците от апарата. На тях работниците от апарата се отчитат за изпълнението на набелязаните планове, споделят какво им предстои да вършат в близко време. Инструкторите обменят опит, анализират резултатите от престоянето си в първичните партийни организации. На съвещанията се прави оценка за работата на отдела и за инструктора, поставят се предстоящите задачи. Своеобразна форма на обучение е съвместното обсъждане на проектодокументи, подготвени от един или друг инструктор. Това помага да се създаде атмосфера на сътрудничество, да се овладява аналитичният подход към сложните факти и явления. Съвещанията с работниците от апарата са добра школа за инструктора, в която той усвоява майсторството на организатор.

Сега в партийните комитети длъжността инструктор заемат другари, които, като правило имат добра теоретическа подготовка, значителен опит в политическата работа. Преобладаващото болшинство от тях са стопански специалисти. Те са в състояние дълбоко да вникват в същността на сложните проблеми, успешно да изпълняват отговорните задачи на градския, на районния комитет на Партията. Въпреки това всеки работник от партийния апарат е длъжен много и упорито да се учи, задължен е системно да повишава своята идейно-политическа и делова подготовка. Авторитетът на инструктора не може да се основава само на това, че той представлява висшестоящия партиен орган. Сам инструкторът трябва да е носител на такива качества, като висока идейност и принципност, дисциплинираност и инициативност, компетентност и деловитост. Той трябва упорито да овладява марксистко-ленинската наука, задълбочено да изучава теорията и практиката на партийното строителство, програмните документи на XXV конгрес на КПСС. Наложително е инструкторът добре да се ориентира по въпросите на икономиката, литературата и изкуството, да знае основите на психологията и педагогиката.

Партийните комитети използват различни форми за повишаване на квалификацията на инструкторите, в това число семинарни занимания, постоянно действуващи курсове, научно-практически конференции. Както е известно, ЦК на КПСС прие постановление „За по-нататъшното усъвършенствуване системата за повишаване на идейно-теоретическата подготовка и деловата квалификация на ръководните партийни и държавни кадри". В това постановление се предвижда обучението и на такава категория партийни работници като инструкторите на градските и районните комитети на Партията.

Трябва да отбележим, че за повишаването на идейно-политическия им уровен, за поощряването у тях творческата инициатива важна роля се пада на първичните партийни организации в градските и районните комитети на Партията. Много от тях натрупаха богат опит в това отношение. Така например Белгородският градски комитет на КПСС планомерно внася за разглеждане в партийните събрания, в заседанията на партийното бюро въпросите за стила, формите и методите на работа на инструкторите, изслушва мнението на комунистите. Ето какви проблеми тук са обсъждани през последно време: деловитостта и оперативността — важни черти за работника от партийния апарат; опитът в работата на комунистите от организационния отдел по разпространяването на положителния опит; как комунистите повишават своята идейно-теоретическа подготовка в светлината на изискванията на XXV конгрес на КПСС. Обсъдени били редица доклади за работата на комунисти. Всичко това е много полезно за работниците от апарата, особено за младите.

Инструкторът на градския и на районния комитет на Партията е творчески работник. Като изпълнява успешно своите задължения, той активно помага да се усъвършенствуват формите и методите на организаторската работа с хората, внася значителен принос в реализирането на историческите решения на XXV конгрес на КПСС.

Digitized by Google

НАША БЕЛЕЖКА

ИЗЛЪГАНО ДОВЕРИЕ

Всеки, който е присъствувал на окръжните отчетно-изборни конференции на ДКМС, е почувствувал готовността на младежта в нашата страна да отдаде силите си, таланта си за претворяване в дела решенията на Партията на нейния Единадесети конгрес, на Юлския пленум на ЦК. Нашата прекрасна младеж с пълното съзнание за чест и дълг, като пълноправен член на социалистическото ни общество влива своя труд в изграждането на светлото утре. Тя умело използва безкрайното поле за изяви в труда, в ученето, във физическата си закалка. Достойно място е заела в органите на държавната власт и управлението. За този богат, многостранен творчески труд делегатите разказваха, вълнуваха се, спореха. За стореното и пропуснатото, за настоящето и бъдещето те казаха своята дума. В разговора имаше и компетентност, и аналитичност.

Това вълнуващо се море от синеблузи младежи и девойки, дошли от заводите, полята и строителните скели, от студентските аудитории и класните стаи, с младежки жар и ентусиазъм разказваха за успехите, за трудностите, за мероприятията, които провеждат, за да се самоутвърждават в труда.

Но когато нивата е чиста, най-лесно се забелязват бурените. На фона на буйното чисто житно поле най-лесно се открива умъдрилият се плевел.

Така ни се видяха и отделни младежи на комсомолските конференции. В залата кипи животът, а те си четат книжки, решават си кръстословица, разменят си листчета със закачки.

При първата си среща с тези „плевели" в чистата нива мислехме, че не си заслужава да пишем за това. Но такава картина се повтори, потрети и решихме, че трябва да се каже. Причините може би се крият в това, че някои комсомолски мероприятия са провеждани скучно. Не са успели да приковат вниманието на участниците и тогава да са се родили тези „рацианализатори". „По-добре да си взема някоя интересна книжка и да отчета присъствието си" — са си казали те.

Но в случаите, за които говорим, такова обяснение не може да се даде. Да решаваш кръстословица, когато ръководителят на младежката бригада „Бузлуджански конгрес" разказва за героизма на комсомолците, които като побратими на орлите в студ и пек, в бури и дъжд издигат купола на Дома паметник на връх Бузлуджа, средношколката реди хубавите начинания на дружеството за трезвеност, трактористът се вълнува, че има младежи, които не чувствуват романтиката на професията механизатор, може да се окачестви само като безотговорност.

Залата, съпричастна към това, което се разказва от трибуната, реагира като точен сеизмограф. Всеки успех, всяка ценна инициатива се изпраща с гръм от възторжени ръкоплескания и одобрения. И тогава тези „зрънца" се „включват" и те в общия ентусиазъм.

А ние им казваме — кого лъжеш, младежо? Себе си.

Ти си представител на десетки, стотици комсомолци. Те са ти гласували доверие да ги представляваш на този отговорен форум, отчетно-изборната конференция. Да чуеш опита на другите комсомолци и да разкажеш на своите другари за това, което си научил. Но ти си излъгал тяхното доверие.

Погледнато в по-широк аспект, това явление има пряка връзка с идейно-възпитателната работа сред младежта. Обуславя се и от издигането на чувството за лична отговорност, от чувството за самоконтрол. Единадесетият конгрес на Партията предявява към партийните органи големи изисквания да усъвършенствуват своята работа за комунистическото възпитание на младежта. Ръководствата на ДКМС също е нужно да потърсят причините, които пораждат сред някои младежи такава безотговорност.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

В СЕЛСКИТЕ ТРУДОВИ КОЛЕКТИВИ

Кои са особеностите в селското стопанство в Кюстендилски окръг, които дават отражение върху съдържанието и формите на идейно-възпитателната работа и трябва да се имат предвид от първичните партийни организации при нейното организиране и ръководство в трудовите колективи?

Първо — Все още недостатъчната механизация на труда в отделните процеси и подотрасли. Преобладаването на ръчния и тежък физически труд дава отражение както на мисленето, така и на самочувствието и настроението на селскостопанския труженик.

Второ — Селскостопанските колективи с изключение на колективите в животновъдството нямат установено работно място и определени дейности. Върху техния живот и труд голямо влияние оказват климатичните условия, свързани с работата на открито.

Трето — През отделните сезони и кампании поради характера на труда връзките между членовете на колектива, техните контакти и общуване намаляват. Това ограничава взаимното им влияние и силата на общественото мнение на колектива като духовен регулатор в дейността и поведението на отделния труженик. В този случай резултатите от неговия труд зависят в голяма степен от неговите индивидуални морално-политически качества.

Четвърто — Първичните партийни организации, изградени на териториално-производствен принцип, като специфично явление в селското стопанство трябва да ръководят различни трудови колективи и категории трудещи се и едновременно да се занимават с проблемите на цялостното развитие на населеното място. Това изисква както конкретен подход в идейно-възпитателната работа в отделните колективи, така и комплексен анализ и решаване проблемите на бита и комунистическото възпитание на всички трудещи се.

Тук ще се спрем само на някои основни направления в идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации в трудовите колективи на селското стопанство в окръга.

— Диференциран подход в организацията и ръководството на пропагандата на марксизма-ленинизма.

Когато говорим за диференциран подход, съвсем не забравяме комплексния подход към проблемите на идейното възпитание на сел-

Digitized by Google

скостопанските трудещи се. Но спецификата на отрасъла налага наред с комплексния подход по-нататък да се развива и усъвършенствува диференцираният подход в идейно-възпитателната работа сред различните колективи и слоеве от населението.

Ръководейки се от това разбиране, окръжният комитет на Партията насочва първичните партийни организации по-пълно да отчитат специфичните различия сред отделните категории трудещи се в селското стопанство при организирането на всички форми на партийна пропаганда като основно средство за изграждане на марксистко-ленински мироглед у хората.

Диференцираният подход умело бе използван при изграждането на учебните звена. Старата практика да се създават звена по местоживеене бе отхвърлена. Сега почти навсякъде, където позволяват условията, са формирани звена за политическа просвета поотделно с механизаторите, с животновъдите, с овощарите. Основа на тези звена са партийните групи. Това помогна много да се реализира едно от основните изисквания в областта на идеологическата работа — по-тясното свързване на пропагандата със задачите, които решава отделният колектив.

Диференцирано се подхожда и при провеждането на практическите занятия за ролята и мястото на механизатора в издигане културата на селското стопанство — в МТС — Кюстендил, МТС — Шишковци, МТС — Ст. Димитров. Практическо занятие на животновъдите в Жилинци беше на тема: „Фактори за снижение себестойността на млякото". Как подходиха първичните партийни организации при организацията на практическите занятия.

Още в началото на годината определиха темите за практически занятия по групи: за полевъди, за животновъди, за механизатори. В определен ден една група докладва за своите задачи и проблеми в отрасъла, в който работи. Така комунистите и безпартийните от един отрасъл се запознават с проблемите, които решават техните другари от другия отрасъл, в селското стопанство. Същевременно тези практически занятия разкриват нагледно диалектическата връзка и взаимообусловеността на труда на отделните трудещи се в селското стопанство. Хубав пример е практическото занятие в Неделкова Грашица, посветено на проблемите за ефективността и рентабилността на животновъдството. Животновъдите, разисквайки по проблемите за увеличаване на животинската продукция, посочиха съществени слабости в дейността на полевъдната бригада по осигуряването на сено и други груби фуражи.

В изпълнение изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП за по-тясно свързване на пропагандата на марксизма-ленинизма с икономическата политика на Партията и отчитайки специфичните задачи в селското стопанство, първичните партийни организации поставиха в центъра на своята пропагандна дейност сред трудовите колективи повишаването на икономическите знания на селскостопанските трудещи се. Ръководен принцип и при определянето съдържанието и формите на икономическото обучение бе диференцираният подход към отделните колективи и слоеве от населението. По бригади и ферми се изнасят лекции и беседи за икономическата политика на Партията в областта на селското стопанство, разискват се въпросите за повишаване обществената производителност на труда в отделните подотрасли и колективи, на концентрацията и специализацията, на модернизацията и реконструкцията и др. Това извънредно много помогна икономическите проблеми, които поставя нашата Партия в настоящия етап, да намерят конкретни очертания пред отделния подотрасъл, в отделния колектив.

Digitized by Google

Широкото разясняване и задълбоченото изучаване на документите на XI конгрес сега е едно от най-важните направления в работата на първичните партийни организации в трудовите колективи. Конгресът отново постави изискването още по-тясно, още по-действено идеологическата и организаторската работа на първичните организации да обслужва изпълнението на стопанските задачи. Ако анализираме пропагандната дейност в селскостопанските трудови колективи от тези позиции, ще се натъкнем на редица слабости и нерешени проблеми. Все още тя недостатъчно се свързва конкретно с ежедневните производствени задачи на трудовите колективи, на отделния труженик, поради което въпреки положените усилия се срещат колективи, които лошо изпълняват производствените си задачи, допускат разпиляване на селскостопанска продукция, не воюват с необходимата острота срещу проявите на нехайство и безразличие към обществените интереси. Пропагандата недостатъчно се съобразява с познавателните възможности и образователното равнище на отделните кооператори. Не навсякъде се разбира необходимостта от диференциран подход, поради което понякога циклостирани материали се четат пред всички колективи, без достатъчно да се изучават явленията и процесите в тях, без да се познава състоянието на проблемите и задачите, които решават.

Всичко това обуславя необходимостта първичните партийни организации в своята пропагандна дейност по-тясно да свързват важните и перспективните задачи в дадения отрасъл с успешното решаване на ежедневните производствени задължения като важен фактор за реализиране на основните проблеми и перспективни цели.

— Някои проблеми на политическата агитация на първичните партийни организации в селското стопанство.

Политическата агитация е важно звено в идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации. Тя, както посочи Февруарският пленум, е онова най-динамично звено в цялостната система на идеологическата работа, което първо довежда проблемите на партийната политика, на нейното съдържание и главни цели до съзнанието на широките народни маси, разкрива неразривната връзка с политическите мероприятия на Партията с непосредствените и с трайните жизнени интереси на отделните колективи, на отделната личност.

Гръбнакът на политическата агитация в селското стопанство са активите за политическа агитация в първичните партийни организации. Сега в тях са включени 1218 агитатори. Като има предвид многоотрасловия характер на селското стопанство, окръжният комитет на Партията насочи усилията на първичните организации към тяхното специализиране както по отделните направления на идеологическата дейност, така и съобразно отделните слоеве и трудови колективи в селското стопанство. В редица първични партийни организации в активите за политическа агитация се обособиха групи за работа с животновъдите, с механизаторите, с полевъдите. Това е едно от условията да се свърже по-конкретно политическата агитация със задачите, стоящи пред отделните колективи.

За по-пълно използване силите на партийния и стопанския актив в политическата агитация много първични партийни организации определиха за различните категории трудещи се дни за политическа агитация: ден на животновъда, ден на овощаря, ден на механизатора. В определени дни от месеца партийните и стопанските ръководители отиват на срещи и разговори в трудовите колективи, изнасят беседи, изслушват мнението на трудещите се по различни въпроси, запознават се с тяхното настроение.

Digitized by Google

Полезна практика в дейността на някои първични организации се оказа разпределението на партийните и стопанските дейци за постоянна политическа работа в отделни колективи, бригади и звена. Това своеобразно шефство засили връзките между ръководители и колективи, създаде възможност за по-пълното опознаване интересите и потребностите на различните слоеве трудещи се, способствува за установяване на отношение на пълна откровеност и доверие между трудещите се и ръководителите.

Поради характера на селскостопанското производство и разпръснатостта на населението по махали в много райони на окръга индивидуалната работа с хората заема голямо място в политическата агитация на първичните организации. Същевременно тя дава ключа за изследване на потребностите и интересите на различните хора, за разкриването на мотивите и подбудите в тяхното поведение. По-широк размах индивидуалната работа придобива през летните месеци с механизаторите, овцевъдите, тютюнопроизводителите по махали. Положителен опит в организацията на индивидуалната работа с хората натрупаха първичните партийни организации в МТС — Кочериново и Ст. Димитров, ДЗС — Раненци, ДЗС — Рашка Грашица, ДЗС — Ст. Димитров, където за всеки овцевъд, механизатор или тютюнопроизводител е определен агитатор за индивидуална работа. След всяка среща агитаторите съобщават за поставените от населението въпроси в партийното бюро. Тук те се анализират и се отнасят за решаване от орган или ръководство, в чийто компетенции е решаването на дадения проблем или конкретно искане.

Когато говорим за политическата агитация, трябва да подчертаем, че все още не всичко е направено, за да бъде тя в максимална степен действена и ефективна. Не винаги партийното бюро редовно информира агитаторите за най-актуалните проблеми на нашето вътрешно икономическо развитие, не ги запознава своевременно със задачите, които се поставят пред отделния колектив. От друга страна някои от слабостите се отнасят до дейността на активите за политическа агитация, до тяхното умение комплексно да изучават колективите, да анализират явленията и процесите в тях. Все още в нашата политическа агитация преобладава инструктивният характер. Дава се информация за предстоящите задачи. А агитаторът трябва да дава онази информация, която разкрива политическия смисъл на отделните фактори и актуални задачи на Партията и като издига политическата съзнателност на трудещите се, да спомага за активното им участие в осъществяването на партийната политика. На основата на конкретното диференциране на информацията и политическата оценка политическата агитация трябва да създава възможност всеки да види своето място в реализиране на партийната политика. Това предполага активите за политическа агитация да действуват като жив организъм, партийните бюра да се грижат да бъдат редовно запознавани с въпросите, предмет на разясняване пред отделните селскостопански трудещи се; на всеки агитатор да се възлага конкретна задача, да се търси отговорност за изпълнението ѝ. По-голямо внимание да се обръща на обратната информация — информация от трудовите колективи към първичната партийна организация. Какви проблеми интересуват колективите, какво знаят, какво не знаят, как се отнасят към партийната политика, как я оценяват и подкрепят, какви искания имат, какви предложения отправят до по-горното ръководство, какъв опит е натрупан в колектива, да се решават местните въпроси. Има случаи, когато първичната партийна организация не анализира тази информация, не дава своевременни отговори, не удовлетворява поставените искания, не обръща внимание на получените сигнали. Затова често по въпроси от компетентност на партийното бюро, на първичната организация се от-

Digitized by Google

насят към общинските партийни комитети, към окръжния комитет, към редакцията на в-к „Звезда“ и др. Това често са въпроси, от чието изследване и анализиране в най-голяма степен зависи успехът на политическата агитация. Поради недостатъчно изследване на дейността и резултатите в трудовия колектив извън обсега на политическата агитация остават такива важни въпроси, като опазването на техниката, използването на поземления фонд, рационалното изразходване на работното време. Неефективното използване на тези фактори довежда до повишаване себестойността на селскостопанската продукция, до преразход на жив и овеществен труд, което се отразява отрицателно върху рентабилността на селскостопанското производство.

Проблемите за намаляване себестойността на селскостопанската продукция, превръщането на животновъдството в рентабилен участък, увеличаването на плодопроизводството като основен отрасъл на окръга трябва да стоят в основата на нашата идейно-възпитателна работа сред трудовите колективи. Конкретният икономически анализ на дейностите на всеки трудов колектив, на всеки труженик да стане база, върху която да се гради съдържанието на политическата и агитационната работа във всяко звено, във всяка ферма и бригада. Само на тази основа проблемите за механизацията, химизацията, опазването на поземления фонд и реколтата, по-пълното използване на машините ще намери конкретен характер и приложение в дейността на отделните колективи. Но затова е необходимо първичните партийни организации да отделят още по-голямо внимание на обучението и подготовката на пропагандистите и агитаторите.

Работата на първичните партийни организации за засилване привързаността на селскостопанските труженици към земята, към родното село, към селскостопанския труд.

Ноемврийският пленум на ЦК на БКП начерта не само стратегическите задачи за издигане равнището на културата на селското стопанство, но и посочи едно от важните направления на идейно-възпитателната работа в този отрасъл: „Възпитателната дейност следва да се насочи не само към изграждане на комунистически мироглед, не само към увеличаване на трудовото участие в развитието на селското стопанство, но и към засилване любовта и привързаността на селскостопанските труженици към земята, към родното дело, към селскостопанския труд като към труд от първостепенно национално значение.

Това изискване на Партията все още недостатъчно се реализира от първичните партийни организации в селското стопанство на окръга. Разбира се, редица от тях правят сполучливи опити по-емоционално да се разкрива обществената значимост на селскостопанските професии. Вечерите на животновъда, на механизатора, на тютюнопроизводителя се използваха резултатно за повишаване трудовата и обществено-политическата активност на колективите в държавните земеделски стопанства в Кюстендил, Ст. Димитров, Ваксево, Рашка Грашница, в трудово-кооперативните стопанства в Сапарева баня, Рила, Кочериново.

Все още обаче тази дейност не се свързва тясно със засилването на любовта към родния край, към родната земя. Необходимо е с по-широк размах да се използва силата на художественото творчество — литературата, изобразителното изкуство, народните песни, където емоционално и затрогващо са разкрити прелестите на нашата природа, културните и битовите традиции на нашето родно село. Вечерите на родния край, на родната земя хранилница, дните на плодородието, празничното откриване на сеитбата, жътвата, черешобера предстои да заемат по-широко място в идейно-възпитателната работа на

Digitized by Google

първичните партийни организации в трудовите колективи. Всичко това ще съдействува по-активно и емоционално на психиката, на чувствата на селскостопанския труженик, ще го приобщава към трудовите и културните традиции на населеното място, ще разгаря трудолюбивия пламък и патриотичния порив за творчески труд за разцвета на селското стопанство. Това ще бъде и един от факторите за преодоляване на миграционните процеси от селото към града.

Важно място в масово-политическата работа на първичните партийни организации в селското стопанство заема разгръщането на социалистическото съревнование.

Първичните партийни организации насочиха своето внимание и сили към по-пълното му свързване с интензивните фактори за развитието на селското стопанство, с постиженията на научно-техническата революция, с челния опит и неговото приложение в трудовите колективи. Във всеки трудов колектив съобразно характера на подотрасъла, в който функционира първичната организация, определиха специфичните показатели за неговото отчитане. Съревнованието сред животновъдите се води под девиза: „Всеки специалист, всеки животновъд със своя личен принос в развитието на родното животновъдство". Поети са над 850 лични и 52 колективни обещания за изпълнение на годишния план. Главното тук е борбата за повишаване продуктивността на животните, за намаляване материалните разходи, за производство на повече и по-висококачествена продукция. Лозунгът на седмата петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност" все повече придобива смисъл и съдържание в организацията на воденето и отчитането на социалистическото съревнование сред механизаторите, тютюнопроизводителите, овощарите. Масово-политическите мероприятия като утвърдена форма за емоционално въздействие върху отделния труженик все по-тясно се свързват с резултатите от социалистическото съревнование, с живота и дейността на първенците. Вечерите на първенците, вечерните портрети на знатни механизатори и животновъди, тържествените ритуали при издигането на флага на първенеца—бригада, ферма, звено, мобилизират за вдъхновен труд. Но все още на редица места недостатъчно се популяризира местният опит, създаден в отделния колектив от отделния труженик, нередовно се отчита съревнованието, незадоволително се използва стенният печат и нагледните средства — мълнии, тревоги, за популяризиране както на успехите на първенците, така и за сигнализиране за допускани слабости от колектива или отделния негов член. По тези недостатъци станаха плодотворни разговори при обсъждане постановлението на Централния комитет на Партията и Министерския съвет по организацията и воденето на социалистическото съревнование.

Някои въпроси от работата на първичните партийни организации по нравственото възпитание на селскостопанския труженик.

Единадесетият конгрес посочи необходимостта в областта на идейно-възпитателната работа „Всемерно да се стимулира утвърждаването у трудещите се на социалистическо отношение към труда и обществената собственост, чувството им на стопани на общонародното богатство..." Това изискване има особена актуалност за селскостопанските труженици, където по-осезателно тегнат редица остатъци от миналото и все още несъвършенната организация на труда.

На съвременния етап трудолюбието е не само основна нравствена черта, но и критерий за честта и достойнството на социалистическата личност. Ето защо възпитанието на съзнателна трудова дисциплина в първичните трудови колективи е основен момент от дейността на първичната партийна организация по нравственото възпитание на сел-

Digitized by Google

скостопанския труженик. По бригади и звена се състояха разговори на теми: „Трудът за благото на обществото — най-висш дълг на социалистическата личност", „Съзнателната дисциплина — нравствена черта на социалистическия труженик". Тези разговори се превърнаха в своеобразен преглед на трудовата дисциплина и активността на селскостопанските труженици в решаването на производствените задачи.

Паралелно с това първичните партийни организации отделят все по-голямо внимание за опазването на селскостопанската продукция от кражби и разхищения. По трудови колективи в овощарски райони се проведоха разговори за мястото на селскостопанския труженик като собственик на земята, в опазването на нейните плодове.

В това направление не всичко е направено. Не навсякъде е създадена обстановка на непримиримост към тези явления в трудовия колектив, не е изградено здраво обществено мнение, поради което все още кражбите на селскостопанска продукция от самите кооператори са често явление. Не навсякъде комунистите служат за пример. Задължение на първичните партийни организации е по-нататък да издигат личния пример на комуниста като образец на дейност и поведение, като политически организатор и ръководител на трудовия колектив.

* * *

Идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации в трудовите колективи ще бъде резултатна и ефективна само когато се гради на два взаимно свързани и взаимно обуславящи се процеса: разпространението на идеите на комунизма, постановките на Партията за строителството на социализма като практическа реализация на тези идеи и борбата на първичната организация за тяхното материализиране в конкретната микросреда в живота на всеки комунист, на всеки трудещ се. Разкъсването на тези два процеса превръща нашата идейно-възпитателна работа в просветителство, а дейността на отделния труженик се лишава от големите цели и ясната перспектива, от конкретността на неговите задачи и идейната обагреност на неговия труд.

Васил ГРОЗДЕНИН
лектор консултант
в дома за политическа просвета — Кюстендил

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО — РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

По решение на Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП бе организиран семинар с председателите и заместник-председателите на окръжните, градските и районните контролно-ревизионни комисии на Партията.

Изнесени бяха лекциите: „Управление и ефективност" от проф. Марко Марков, „ Работническото движение на сегашния етап" от проф. Христо Несторов, „Мултипликационният подход в управлението на народното стопанство" от проф. Емил Христов, „Идеологическата работа на Партията в светлината на решенията на XI конгрес на БКП" от проф. Стоян Михайлов, „Великотърновското съвещание и решенията на XI конгрес на Партията за по-нататъшно повишаване ръководната роля на първичните партийни организации" от Рачко Рачков, „За по-нататъшното издигане качеството и ефективността на контролно-ревизионната работа" от Стоян Караджов.

На семинара бе обменен следният опит:

ПРЕВАНТИВНИЯТ КОНТРОЛ

След Десетия конгрес на БКП бяха проверени първични организации и комитети по воденето на деловодната работа и отчитането на членския внос в районите на аграрно-промишлените комплекси във Варна, Дългопол, Провадия, Г. Трайков, Вълчи дол, в заводите на град Девня и в градските комитети и организации във Варна и Провадия. При тези проверки бе проучено и как се работи с наказаните комунисти, как се опазва партийното имущество и др. Освен членовете на окръжната контролно-ревизионна комисия бяха заангажирани над 30 души финансови специалисти, членове на ГКРК — Варна, градските ревизионни комисии в Провадия и Девня, председателите на районните, заводските и общинските ревизионни комисии в проверяваните райони.

В какво се изразява превантивността в тези проверки?

Беше разкрит, изучен и популяризиран положителният опит на първичните организации в деловодната работа и финансовата отчетност, в дейността им с наказаните комунисти. По този начин се помогна за преодоляването на допуснатите слабости. Бяха установени някои нарушения на Устава и инструкциите на ЦК на БКП, което стана достояние на цялата окръжна партийна организация.

Главното в тези проверки бе, че не се ограничихме в разкриването на слабостите, а бе помогнато за отстраняването им и за предпазване на кадрите и комунистите от по-нататъшни нарушения. Водени бяха конкретни разговори с партийните бюра, което въздействува положително в тяхната дейност.

Направените констатации, изводите и дадените препоръки оказват конкретна превантивна помощ на партийните организации и на ревизионните комисии. Подобни проверки дават възможност да се видят и утвърждават положителните страни в тяхната работа, да се организират мероприятия за отстраняване на установените слабости. По инициатива на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП беше дадена широка гласност на констатираните слабости и нарушения и бяха набелязани мерки за премахването им.

При анализа на материалите се натъкнахме на факта, че някои слабости в отделни първични организации съществуват от по-дълго време. Това наложи окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП да внесе доклади записки и информации в бюрата на окръжния, градските, районните, общинските и заводските комитети на Партията и за допуснатите слабости бяха набелязани съответни мерки. По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП например се състоя съвещание със секретарите на партийните комитети, сътрудниците на окръжния и градския комитет на Партията във Варна и секретарите на първичните организации, които са на пряко ръководство към окръжния комитет. Там бяха изнесени оценките и изводите от доклада на ОКРК на БКП и решенията на бюрото. След това на свои заседания и събрания партийните органи и организации разгледаха допуснатите нарушения, потърсиха отговорност и взеха мерки за отстраняване на слабостите. Там където има по-големи нарушения, участвуваха членове на ОКРК на БКП. Стремежът бе-

Digitized by Google

ше въпросите да се изяснят от най-запознатите с тях другари и да се разкрият причините и да се помогне за преодоляването на недостатъците. Опитът показа, че компетентността на контрола е друго важно условие за засилване на неговата превантивност.

Превантивността в комплексните проверки се прояви и в това, че полученият материал беше използван при организираните разговори в много партийни организации на тема: „Комунистът отговаря за Партията така, както Партията отговаря за всеки комунист". Проведени бяха конкретни мероприятия в областта на идеологическата и възпитателната работа и за засилване на взискателността и непримиримостта към грешките и слабостите. Това помогна да се повиши авангардната роля на комунистите, те да бъдат предпазени от нарушения на Устава и социалистическата ни законност.

Друга форма, която използваме по превантивния контрол, са контролните проверки. Бяха проверени например първичните организации на общинските партийни комитети в Белослав, Цонево, Ст. Оряхово, Ст. Караджа, Оборище, Гроздьово и др. Задачата бе да се види как са изпълнени препоръките от комплексните проверки на ОКРК на БКП и на ревизионните комисии за отстраняване нарушенията на Устава и инструкциите на ЦК на БКП. Резултатите бяха добри, но не липсваха и изключения. В първичната организация в градския народен съвет в гр. Г. Трайков например проявиха небрежност при водене на деловодството, не е събиран членски внос за допълнителни доходи, нямаше протоколи за заседанията на партийното бюро и пр. По предложение на ОКРК на БКП бе организирано партийно събрание, на което бяха разгледани нарушенията. Сега тук са отстранени всички пропуски и партийната организация е на едно от първите места между градските партийни организации по воденето на деловодството и спазването на Устава на БКП.

Изясняването на мотивите за наложените партийни наказания определи насоката на възпитателната дейност в партийните организации. ОКРК на БКП съвместно с отдел „Организационен" на окръжния партиен комитет проучи и допълни изследването за отрицателните явления, като бяха проверени 42 партийни комитета и 328 първични организации. Окръжният комитет на БКП постави задача с основните изводи и оценки от пленума да се запознаят партийните комитети, а по тяхна преценка и първичните организации. Членовете на комисията участвуваха в заседанията на партийните комитети и оказаха близка помощ за създаване обстановка на непримиримост срещу отрицателните явления и набелязване възпитателни мерки. На партийни събрания в отрасловите отдели на окръжния комитет на Партията изнесохме доклад за някои лоши прояви на комунисти. С това целяхме да насочим вниманието на апарата към отделните нежелателни прояви в някои първични организации.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП провери 28 заводски и общински организации по работата им за издигане авангардната роля на комунистите и за премахване причините за нарушения на дисциплината. Фактите сочат, че броят на провиненията е по-голям, отколкото този на наложените наказания. Това ни накара да потърсим отрасловите отдели на окръжния комитет на БКП и чрез тях да се заостри вниманието на партийните органи и организации за по-решителни мерки с отрицателните явления, с нарушенията на Програмата и Устава на Партията, на партийната и държавната дисциплина.

Понякога към наказаните комунисти се проявява вредно снизхождение, като неправилно те се устройват на отговорна работа. При това положение наказанието не само че не играе превантивна роля, но се създават условия за по-нататъшно задълбочаване на слабостите. Бюрото на ГК на БКП във Варна наказа Розен Генов със „Строго мъмрене с предупреждение" за нарушаване на финансовата дисциплина и морална разпуснатост и го сне като секретар на първичната организация при Аспарухов мост. Само след няколко месеца обаче е назначен за началник на отдел „Ресторанти и заведения за развлечения" при комплекс „Камчия". Наскоро след заемането на новата си длъжност той проявява старите си слабости. Той беше изключен от Партията като човек, загубил качествата си на комунист. Но за случая има вина и ръководството на комплекса, което не се съобрази с наложеното наказание и с това то съдействува за проявление на неговата морална неустойчивост, за изключването му от Партията.

За засилване на превантивността на контролно-ревизионната дейност много допринесе правилното приложение на чл. 41, буква „а" от Устава на Партията, който повелява да се привличат към отговорност ония комунисти, които са нарушили Програмата и Устава на БКП, партийната и държавната дисциплина и партийния морал. За тази цел по препоръка на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП организирахме редовна информация за разкритите нарушения на комунисти от специализираните органи — окръжния комитет за държавен и народен контрол, МВР, Прокуратурата, управление за държавен и финансов контрол и други.

Нашият стремеж е ония, които допускат провинения, да бъдат привлечени към отговорност от първичните партийни организации. Така расте тяхната роля и авторитет, засилва се превантивното въздействие на наказанието. Заслужава да се отбележи, че повечето комунисти са санкционирани с „Бележка", „Мъмрене" и „Порицание", а на много е обърнато внимание.

Ръководили сме се от съвета на Владимир Илич Ленин, който пише: „От гледна точка на принципа е необходимо такива дела... да се внасят на публичен съд, не толкова заради строгото наказание (може би ще е достатъчно мъмрене), но заради

Digitized by Google

публичното разгласяване и разрушаване всеобщото убеждение в ненаказуемостта на виновните" (В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 54, стр. 71).

Нашето разбиране по приложение на чл. 41, б. „а" от Устава е, че привлечените към отговорност следва да се внасят от комисията за решаване в първичните организации. По такъв начин се издига тяхната роля и авторитет, засилва се и превантивното въздействие на партийното наказание.

Заслужава да се обърне внимание на партийните наказания „Бележка", „Мъмрене" и „Порицание". Това подсказва, че нашите усилия и тези на партийните комитети и организации са насочени да използват санкцията „Обръщане на внимание" като средство за възпитание, да се въздействува профилактично върху наказаните.

Славчо ТОДОРОВ
председател на окръжната контролно-ревизионна-комисия на БКП във Варна

СИСТЕМА № 5

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Стара Загора полага усилия за по-цялостно разкриване причините на някои отрицателни явления в живота на окръжната партийна организация. Особено много ни помогна въвеждането на система № 5 — за регистриране, справки и анализ на наложените партийни наказания. Тя допринася вниманието ни да се насочва по навреме към допусканите слабости и извършваните нарушения, дава възможност да се събира обилна информация за провиненията и взетото отношение към тях.

От 1972 година, когато се внедри системата, досега ОКРК на БКП организира следните мероприятия: бюрото на комисията на девет заседания е разглеждало състоянието и функционирането ѝ, на свой пленум три пъти тя е разглеждала този въпрос. Състояха се две съвещания по нейното внедряване, където участвуваха секретарите на окръжния, градските и общинските комитети на БКП, секретарите на първичните организации и председателите на ревизионните комисии. Този въпрос е разглеждан и на семинарни занятия. Внесени са две докладни записки в бюрото на окръжния комитет на Партията, изнесена бе информация в първичната организация при окръжния комитет на БКП, в която бяха посочени конкретни недостатъци по функционирането на система № 5.

Бюрото на ОКРК на БКП организира проверка, за да се установи как работят партийните комитети и организации по функционирането на система № 5. Това продължи два месеца и обхвана периода от 1 юни 1975 година до 1 юли 1976 година. За целта бяха заангажирани членовете на комисията, а също така и тези от градската контролно-ревизионна комисия, градските, заводските, общинските и учрежденските ревизионни комисии на БКП. Над 190 души провериха състоянието в 99 на сто от партийните комитети и 66 на сто от първичните организации.

Какво показа проверката?

Болшинство от партийните комитети се отнасят отговорно към тази задача, добре попълват сведенията по системата. За всеки наказан комунист се съставя докладна записка, а сведенията в срок са изпращани в окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Бюрата на градските комитети на БКП в Чирпан и Казанлък в свои заседания са изслушвали информации за функционирането на системата — броя на провинилите се, видовете наказания, причините за налагането им и как се работи с наказаните, завеждат ли се те на отчет и случаите разглеждат ли се в първичните организации след изтичането на едногодишен срок.

В проверените места се видяха и някои съществени слабости. Установи се, че не за всички наказания са попълнени съответните сведения, тъй както са изискванията по система № 5. Някои ревизионни комисии не упражняват нужния контрол, не помагат за осъществяването на тази задача. Недооценяването на този въпрос не позволява окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията да е добре и навреме информирана за състоянието по място във връзка с налаганите наказания.

Какъв извод можем да направим?

Налице е сериозно подценяване и недооценяване на този въпрос от някои партийни организации. Това означава, че качеството и ефективността ни в тази област не са в унисон с изискванията на Юлския пленум на ЦК на БКП.

За да осигурим правилно функциониране на система № 5, ОКРК трябва да информира бюрото на ОК на БКП за работата на някои комитети по внедряването на системата.

Председателите на ревизионните комисии са длъжни да поставят тези въпроси в бюрата на градските, районните, заводските и общинските партийни комитети.

От направените проверки се констатира, че има партийни комитети, които налагат пряко наказания и решенията им не се довеждат до знанието на съответните първични организации. По този начин се подценява възпитателната роля на наказанието, а заедно с това не се следи срокът за обсъждането и снемането му, нарушава се и съответната инструкция на ЦК на БКП.

Градският комитет на БКП в Гълъбово например е санкционирал 13 комунисти, но не е съобщил нито на една първична

Digitized by Google

организация. Подобни случаи има и в останалите градски партийни комитети.

Една от задачите с въвеждане на система № 5 е да се разкриват причините за налагане на партийни наказания. Това ще позволи да се работи по-целенасочено за отстраняване на отрицателните явления. Неуведомяването на първичните организации за наложените санкции от по-висшестоящите партийни органи не дава възможност същите да се водят на отчет в книгата за числения и социален състав, липсват възпитателни мероприятия с провинилите се комунисти.

Какво показва проверката по въпроса — водят ли се на отчет наказаните комунисти?

Повечето партийни организации добре се справят с тази задача. Липсва отчетност обаче на онези, които са санкционирани от партийните комитети по причина, която изтъкнахме по̀ горе. Освен това за много от наказаните комунисти, които са зачислени в други организации, не се съобщава, за да се заведат на отчет. Затова има много случаи, където наказанията се водят с години, без да се обсъжда поведението на дадения комунист. Защо се получава така? Главните причини са две: недостатъчен контрол и помощ от страна на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП и недооценяване въпроса от партийните комитети и организации.

В края на миналата година на свой пленум обсъдихме как работят окръжната контролно-ревизионна и ревизионните комисии на Партията за правилното функциониране на система № 5. Там бяха разкрити положителните и слабите страни в нашата дейност и бяха набелязани конкретни мероприятия, за да може по-успешно да даваме своя принос в осъществяването девиза на петилетката: „Качество и ефективност — ефективност и качество" и в работата на партийните комитети и организации.

Груди ЖЕЛЯЗКОВ
председател на ОКРК на БКП
в Стара Загора

РАБОТАТА С НАКАЗАНИТЕ КОМУНИСТИ

През последните години броят на наказаните комунисти в Пловдивската окръжна партийна организация не е голям. Наша грижа е системно да работим с тях, за да може те по-бързо да изживеят допуснатите слабости. Този въпрос е обсъждан многократно от окръжния комитет на Партията и ОКРК на БКП.

През 1974 година ОКРК на БКП съгласувано с бюрото на ОК на БКП организира съвместно с отдел „Организационен" проверка в много партийни комитети и организации, за да се види как те работят с наказаните комунисти. Състояха се срещи — разговори с почти всички санкционирани партийни членове. Задачата бе да се помогне за правилното прилагане Инструкцията на ЦК на БКП за налагане, снемане и отменяне на партийните наказания. На организирания пленум бяха обсъдени констатациите и набелязани конкретни мерки за отстраняване на недостатъците. Бюрото на окръжния комитет на Партията прие решение, което задължи партийните комитети и организации да използват различни форми и средства, за да се измени съществуващото положение.

Какви по-съществени изводи бяха направени от пленума на ОКРК на БКП, а след това и от бюрото на окръжния комитет на Партията?

Безспорно е, че в работата на партийните комитети и организации има подобрения по спазване инструкцията за налагане, снемане и отменяне на партийните наказания, по-голямо внимание се отдели и по работата с провинилите се комунисти.

Наред с това бяха разкрити и някои нарушения на Устава и Инструкцията на ЦК на БКП за налагане, снемане и отменяне на партийните наказания. Има партийни комитети и организации, които не проучват задълбочено причините за нарушенията и в резултат на това не отмерват правилно наказанията. В някои от протоколите на събранията не се отбелязва броят на присъствувалите, колко са гласували „за", „против" и „въздържали се". Пресрочва се срокът за обсъждане на въпроса за снемане на наказанието. Не са редки случаите, когато не се отделя нужното внимание за работа със санкционираните.

Друг съществен момент, на който през последните години обръщаме голямо внимание, е участието ни в събранията на първичните организации при снемане решенията на ОКРК на БКП за потвърждаване, изменяне или отменяне на наложени наказания. Там разясняваме същността на отрицателното явление, което е довело до санкцията, помагаме да се разкрият причините, за да се стигне до това положение.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП изключи от Партията Никола Маринов от с. Ягодово за клевета и интригантство. Същият преди това е изключван от БКП, наказван е със „Строго мъмрене с предупреждение". Състоялото се събрание, където бе снето нашето решение, се превърна в школа за възпитание.

Като метод в нашата работа се утвърдиха комплексните проверки, голяма част

Digitized by Google

от които се извършват съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП. Впечатленията от същите, а така също и от извършеното социологическо изследване по система № 5 убедително доказват, че са настъпили чувствителни изменения в работата на партийните комитети и организации с наказаните комунисти. Полагат се системни грижи за издигане ролята на първичните организации, като се спазва изискването партийното положение на всеки провинил се комунист да се разглежда в организацията. Това влияе възпитателно на целия колектив.

Широко приложение намира възлагането на партийно поръчение. То е израз на доверие, поражда в наказания убеждението, че на него се гледа като на пълноценен член на Партията. Освен това възложената му задача обикновено е от такова естество, което да съдействува наказаният да изживее проявените слабости, а партийната организация от делата му да прецени доколко е постигната възпитателната цел.

През 1975 г. например първичната организация в цех „Механизация и автотранспорт" в гр. Раковски наказа И. Ш. със „Строго мъмрене с предупреждение" за грубо нарушение на партийната и трудовата дисциплина. По нейно предложение той бе понижен в длъжност от бригадир в монтьор. И. Ш. приема наказанието като правилно. Партийното бюро отблизо следяло поведението и работата на същия. През лятото на 1976 г. с партийно поръчение го изпращат да бъде в първите редици между комбайнерите. С възложената му задача се е справил много добре. Комбайнът му се класирал на първо място в групата. След изтичане на една година наказанието му е снето, като изиграло възпитателна роля.

Опитът показва, че най-ефективна е дейността с наказаните комунисти в партийната група. Същата най-успешно помага за изживяване и отстраняване на допуснатите слабости, възлага и следи за тяхното изпълнение, взема мерки за отстраняване на причините, които водят до нарушения.

Заслужава внимание работата с наказаните комунисти на партийния комитет и първичните организации в текстилния комбинат в Асеновград. Веднага с разкриване на причините за извършените провинения от комунист и определяне степента на наказанието се търси най-подходяща форма за оказване помощ и осигуряване на най-голям ефект от нея.

Друг важен момент в дейността ни е снемането на партийното наказание. Бюрото на окръжния комитет на Партията и ОКРК на БКП отделят нужното внимание на този въпрос. С проверките си и бързото реагиране на сигналите и установените слабости те помагат да се спазва Инструкцията на ЦК на БКП за налагане, снемане и отменяне на наказанията. В инструкцията е казано, че снемането на наказанията може да става по молба на наказания и по предложение на партийната организация или органа, който е наложил наказанието. Нашата практика сочи, че е по-полезно инициативата да бъде на първичната организация или на органа, който е санкционирал комуниста. Фактите сочат, че в последните години чувствително намаля броят на наказанията, които не се разглеждат след изтичане на едногодишния срок. В това отношение дейна помощ оказват и ревизионните комисии по места.

Лиляна ПАПРАТИЛОВА,
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Пловдив

РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ

През последните години под ръководството на окръжния комитет на БКП в Бургас и в резултат на системната методическа помощ от страна на окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията ревизионните комисии израснаха и се утвърдиха като авторитетни и дееспособни политически ревизионни органи на окръжната партийна организация.

В какви направления се осъществява методическата помощ на окръжната контролно-ревизионна комисия?

Главното в работата е правилният подбор на кадрите. Стремежът е съставът на ревизионните комисии да се подобрява по възраст, образование, партиен стаж, опит и висока политическа зрелост. Този въпрос беше задълбочено изучен и обсъден в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП и в партийните комитети по места. В навечерието на XI конгрес на Партията в ревизионните комисии бяха избрани хора, които имат добър партиен и политически опит и със солидна подготовка във финансовата и деловодната дейност. Три четвърти от избраните другари са със средно и висше образование, 52 на сто са работници, а броят на жените е 17 на сто. Правилно са съчетани различните поколения кадри, като над 60 на сто са с партиен стаж от 10 до 30 и повече години.

Друго важно направление, в което бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП насочва своите усилия, е да се подобрява и усъвършенствува планирането на ревизионната дейност. Сега повечето комисии работят по годишни перспективни и по тримесечни оперативни планове. Тази практика на планиране е важен елемент на културата на ревизионната дейност и помага за утвърждаване на системен и комплексен подход към проблемите на ревизионната работа. В

Digitized by Google

плановете на градските ревизионни комисии в Айтос, Поморие и Българово са очертани основните им насоки и задачи. Значително място е отделено на въпросите, свързани с обобщаването и анализирането на резултатите от извършените проверки, на контрола и проверката на изпълнението на дадените препоръки на партийните комитети и организации от предшествуващите ревизии и др. Този подход предава по-организиран и целенасочен характер на ревизионната дейност и способствува за нейното по-нататъшно преустройство и усъвършенствуване в духа на новите изисквания.

Голямо внимание се отделя за повишаване квалификацията на кадрите в ревизионните комисии, за да може те да осъществяват задачите, които стоят пред тях. За целта окръжният комитет на Партията и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП организират курсове и семинари с председателите на ревизионните комисии, срещи за обмяна на положителен опит и др. През 1976 г. над 60 председатели завършиха 15-дневен курс в междуокръжната партийна школа. След приключването на всеки курс ръководството на школата и бюрото на ОКРК на БКП организират срещи, където се обменя положителен опит в ревизионната дейност. С курсистите се организират практически занятия по извършване на проверка на деловодната работа в първичните партийни организации.

Резултатна форма на работа са и срещите с председателите на ревизионните комисии по райони на аграрно-промишлените комплекси. На тях бяха обсъдени въпросите, свързани с организацията и разпределението на работата, с примерния план за дейността на местната ревизионна комисия, с протокола за резултатите от извършената проверка и др.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на Партията полага усилия да се повишава ролята на ревизионните комисии във връзка с правилното функциониране на система № 5. Много комисии активно съдействуват за редовното и правилното съставяне на протоколите на първичните организации, контролират навреме и правилно да се попълват и изпращат сведения за наложените наказания и за редовното им регистриране в съответната книга.

В резултат на всичко това и на натрупания опит повечето ревизионни комисии на БКП в окръга успешно изпълняват своите функции, непрекъснато се засилва влиянието им в живота на окръжната партийна организация. Сега те работят по-целенасочено за повишаване качеството и ефективността в работата на всеки комунист, на всяка първична партийна организация при изпълнението на стопанските и политическите задачи.

Яни ДИМИТРОВ

председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Бургас

ИЗУЧАВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА СЪВЕТСКИЯ ОПИТ

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Софийски окръг системно и задълбочено изучава опита на контролните партийни органи на КПСС в Московска област.

А това е един богат, съдържателен и творчески опит на Московската областна партийна организация, която е верен и предан отряд на КПСС. Тя наброява над 500 хил. члена.

В Устава на КПСС са записани задълженията на комитета за партиен контрол при ЦК на КПСС, които са аналогични за партийните комитети. В Устава е казано:

„а. Да проверява съблюдаването от членовете и кандидат-членовете на КПСС на партийната дисциплина, да привлича към отговорност комунисти, виновни за нарушаване на Програмата и Устава на Партията, партийната и държавната дисциплина, а така също и нарушителите на партийния морал.

б. Да разглежда възраженията по решенията на ЦК на компартиите на съюзните републики, краевите и областните комитети на Партията за изключване от Партията и партийни наказания."

До XXIII конгрес на КПСС областната партийна комисия е разглеждала предимно молби и възражения. Сега молбите заемат 5—7 на сто от нейната работа, а вниманието ѝ е насочено главно по укрепването на партийната и държавната дисциплина. За изпълнението на тази задача тя прави проверки по различни проблеми и най-вече там, където се нарушава Уставът на КПСС.

В областната партийна комисия се води картотека на наказаните комунисти. В нея се записват кратки биографични данни, наименованието на партийната организация и районния комитет на КПСС, където се числи провинилият се комунист, дата и мотиви за наказание и кой го е наложил, кой и кога е снел. Това позволява на областната партийна комисия да квалифицира и анализира наказанията, да изучава условията и причините, които са породили провиненията, какви са тенденциите. Картотеката дава възможност да се следи за поведението на наказаните

Digitized by Google

за един продължителен период, тъй като след снемането на наказанието картонът на санкционирания не се изважда от картотеката. Наказанията се отчитат по форма, утвърдена от ЦК на КПСС.

В своята дейност партийната комисия се ръководи и от постановките и решенията на XXV конгрес на КПСС, от доклада на др. Брежнев за ленинския стил на работа като важно условие за успеха на партийното ръководство, за контрола и проверката на изпълнението на приетите решения.

Контролът, който тя упражнява, е всеобхватен. Проверяват работата на партийните органи и организации, дейността на комунистите в стопанските и административните органи, въпросите на вътрешнопартийния живот.

Областната партийна комисия извършила проверка в обувната промишленост по качеството на обувките. Установили редица слабости, за което потърсили отговорност на виновните, възложили да се окаже помощ на предприятията, да се организира изложба на висококачествени обувки, където да се обмени опит и др. След взетите мерки положението с качеството на продукцията чувствително се подобрило.

Получили сигнали, че техническата безопасност в селското стопанство е занемарена. Областната партийна комисия извършила проверка съвместно с профсъюза по селското стопанство и предложили необходимите мерки за нейното подобряване.

Материалите от проверките партийната комисия внася за разглеждане в бюрото на областния комитет. Ето някои от тях:

— за обмяната на партийните документи в някои райони и организации на КПСС;

— за практиката по подготовката и провеждането на партийните събрания в областната партийна организация;

— за състоянието на критиката и самокритиката;

— за работата на районната партийна организация за укрепване на дисциплината и възпитанието на социалистическо отношение към народното имущество в Любелецкий район;

— за икономиите и борбата против разхищенията в две районни строителни организации и др.

В своята дейност областната партийна комисия се стреми да изучава проблемите комплексно, да вниква в тяхната същност, да разкрива причините и условията, породили негативните явления в живота, принципно да обосновава своите предложения.

В плана въпросник за изучаване възпитателното значение на партийното наказание е посочена целта, която си поставят — всестранно да изучат проблема и проследят какви изменения са настъпили в периода на обмяната на партийните документи, какви са тенденциите. По този план те осигуряват необходимите количествени данни, тяхната класификация и характер. Записани са въпросите, които ще проверяват в партийните комитети и организации.

В примерния план за изучаване на практиката за привличане към партийна отговорност на злоупотребяващите със спиртни напитки въпросите са разработени така:

— какви мерки са приели партийните комитети и организации по постановлението на ЦК на КПСС и определена ли е конкретната отговорност на обществените и другите органи за организационно, възпитателно и наказателно въздействие;

— как работят партийните комитети и организации за изпълнението на задачите;

— разбор на персоналните дела на злоупотребяващите със спиртни напитки и свързаните с пиянството нарушения на трудовата дисциплина, обществения ред, транспортни произшествия, аморални проявления и престъпления;

— каква е връзката и контролът в работата на административните и търговските органи;

— как партийните организации повишават отговорността на ръководителите, които допускат техни подчинени да пиянствуват.

В своята дейност областната партийна комисия привлича участието на профсъюзните и административните органи, на специалистите съвместно с отделите на областния комитет на КПСС изучава редица въпроси. Особено тесни са взаимодействията с комитета за народен контрол, като организацията на проверките се осъществява от партийната комисия.

Партийната комисия работи по перспективен план и текущ по тримесечия. При планирането на своята дейност тя се ръководи от плановете на областния комитет на КПСС. На заседанията изслушват резултатите от проверките, информации от секретари на градските и районните комитети на КПСС по отделни проблеми на партийната и държавната дисциплина.

За нас опитът на Московската областна партийна комисия е много поучителен. От него ние извличаме ценна поука и изводи, осмисляме го и творчески го прилагаме в работата си. След X партиен конгрес нашата комисия направи успешен опит и излезе от рамките на жалбите и възраженията и се зае с проверки по проблеми предимно от вътрешнопартийния живот. Ние проверихме как се спазва чл. 47 от Устава — за състоянието на партийните събрания, за работата на партийните комитети и организации по приемането на нови партийни членове, за дейността с наказаните и др. Съвместно с окръжния комитет за народен контрол организираме проверка на ефективността в животновъдството на аграрно-промишления комплекс в Самоков и ефективността на производството в три промишлени предприятия. С това ние оказваме ценна помощ на окръжния комитет на БКП.

Digitized by Google

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП се стреми да подхожда комплексно при изучаване персоналните дела на комунистите. Но в повечето случаи ние проверяваме предимно първичните партийни организации, без да вникваме в дейността на партийните комитети, на административните и стопанските органи. Тази практика не е правилна, това не позволява да се разкриват недъзите докрай, да се адресират по точно установените недостатъци. Когато разглеждахме молбите на наказаните комунисти от Софийския клон на ДСО „Търговия на едро", се спряхме главно на работата на партийната организация и стопанското ръководство. По безспорен начин беше установено, че ръководните дейци на обединението не са запознати с дейността и недостатъците на своя клон, че дори не познават най-отговорните кадри и др. По тези недостатъци ОКРК на БКП не взе отношение, дори не упражни съответна критика.

В опита на Московската областна партийна комисия особено място заема въпросът за партийната взискателност.

Нашата ОКРК на БКП не прави всичко необходимо за повишаване личната отговорност на кадрите. Има партийни комитети и организации, които не изпълняват добре нашите препоръки. Във връзка с проверката по спазването на чл. 47 от Устава на Партията приехме и изпратихме конкретни препоръки до партийните комитети. Вярно е, че в резултат и на мерките, които взе окръжният комитет на БКП, сега повечето първични организации редовно провеждат партийни събрания. Но фактите сочат, че в някои партийни организации не са настъпили изменения. Това налага да се засили контролът, да се внедрят и други форми на контрол.

Единадесетият конгрес на нашата Партия повиши изискванията и към контролните партийни органи. Иска се непрекъснато да се издига не само умението да се вземат правилни решения, но и умението да се проверява и изисква, да се довежда докрай подетата работа. В това отношение е нужно да се осигурява по-тясно взаимодействие на партийните органи, включително контролно-ревизионните комисии на Партията, с органите на комитета за държавен и народен контрол, да се разшири обхватът и да се повиши взискателността в работата на държавния и народен контрол, да се засили партийният контрол върху държавните, стопанските и обществените органи.

На Юлския пленум на ЦК на Партията бяха разработени задачите за последователно приложение на ленинските принципи в изпълнението на социално-икономическите задачи през седмата петилетка. Пленумът насочи вниманието към негативните явления в нашия живот и постави ударението върху новия подход при решаването на проблемите и повишаването на отговорността за горчаната работа.

Стоичко АНДОНОВ

председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Софийски окръг

Digitized by Google

munca de partid

ПО-ОПЕРАТИВНО И ПО-ДЕЛОВО РЪКОВОДСТВО

Списание „Мунка де партид" („Партийна работа") е месечно списание на Централния комитет на Румънската комунистическа партия. То излиза вече двадесет и първа година.

Под рубриките: „Основни документи на ЦК на РКП", „Управление на социалноикономическата дейност", „Изпълнение на петгодишния народностопански план", „Усъвършенстване на организационната работа", „Трибуна на инициативите", „Просветна работа", „Комунистическо възпитание на масите", „Критични бележки", „Отговори на въпроси на читателите" и други, в него се публикуват най-различни материали — статии, информации, документи и коментари. Освен това редакцията на „Мунка де партид" организира и систематически дискусии, съвещания, кръгли маси, анкети по въпросите на усъвършенстването на стила на работа, на повишаването на ролята на партийните органи и организации в мобилизирането на широките народни маси за изпълнение на единния план за икономическо и социално развитие на страната.

Тук спираме вниманието върху основни проблеми и материали в списанието през предишната 1976 г.

I

Централно място на страниците на сп. „Мунка де партид" заемат проблемите на стопанското изграждане и развитие на страната и на дейността на партийните организации и ръководства за целенасоченото направляване и решаване на тези задачи. Така списанието положи големи усилия за изпълнението на петгодишния народностопански план през 1971—1975 г. През последните няколко години „Мунка де партид" в синтезирана форма и под специални рубрики във всички свои броеве предаваше ценния опит на партийните организации в развитието на масово национално движение за предсрочното изпълнение на петилетката, което обхвана милиони румънски трудещи се.

В светлината на решенията на XI конгрес (1974 г.) на Румънската комунистическа партия под лозунга „Петилетка за утвърждаване на научно-техническата революция в Румъния" през 1976 г. в СРР започна изпълнението на новата петилетка 1976—1980 г. Затова още в първия си брой от 1976 г. сп. „Мунка де партид" откри нова своя рубрика, а именно: „На усилена работа за осъществяване петилетката на научно-техническата революция", в която секретари на партийните организации изтъкват конкретните резултати от политическата и организационната партийна работа за изпълнението на основните задачи на петилетката, отразяват специфичните средства, които използват партийните органи и организации.

„Мунка де партид" редовно помества материали за начина, по който се осъществява ръководната роля на партийните органи и организации в селата, където, като отговарят с въодушевление на призивите на Партията, трудещите се кооперативни селяни постигат забележителни успехи, участвуват във важни национални мероприятия, насочени към развитието на селското стопанство. Интересни и много полезни материали излизат и за трудовия подем сред трудещите се от другите отрасли на народното стопанство. Списанието отделя голямо внимание на развитието на

Digitized by Google

социалистическото съревнование и на разпространението на положителния опит и постиженията на науката в производството и практиката, по въпросите на организацията на труда във всички отрасли на народното стопанство.

II

Списание „Мунка де партид" системно помества статии по закономерностите на **по-нататъшното повишаване на ръководната роля на Партията и повишаването на ръководната роля на работническата класа,** по проблемите на комунистическото възпитание на трудещите се и особено на младото поколение. Важно място на страниците на списанието се отделя и на проблемите на **утвърждаването на социалистическия начин на живот,** на въпросите на организацията на труда, утвърждаването на ленинския стил на работа в дейността на партийните, държавните и обществените организации, в управлението на народното стопанство и т. н.

Централно място в тематиката на списанието заемат въпросите на осветляването и прилагането на изискванията на **принципа на демократическия централизъм,** като основен принцип, върху който се изгражда и провежда своята дейност РКП, както и на проблемите на вътрешнопартийната демократия.

„Мунка де партид" се спира и на **дисциплината** като съставна част на демократическия централизъм, като първостепенно задължение на всеки комунист. Тези въпроси на страниците на списанието се осветляват в единство със социалистическия демократизъм и с изискванията за строга държавна дисциплина в социалистическото общество. „Дисциплината е един от основните стълбове — пише Константин Димитреску, — върху който се опира цялостната партийна организационна дейност. Тя придава сила и боеспособност на Партията, позволява ѝ да изпълнява добре историческата си мисия. Историята потвърди факта, че нашата Партия успя да обедини около себе си цялата работническа класа, целия народ и да го ръководи успешно в изграждането на новото общество, в борбата за победата на социализма, именно благодарение на непоклатимата дисциплина, която въодушевява нейните членове."

„Нарушаването на държавната дисциплина от даден комунист е едновременно и нарушаване на партийната дисциплина — се казва по-нататък в същата статия. — Партиен член, който не работи с цялата си отговорност в светлината на изискванията на държавната дисциплина, не само че не допринася за укрепване на организационния дух сред масите и за повишаване нивото на тяхната дейност, но и подхранва либералните и назадничавите прояви" (кн. II, с. 105 и 107).

Занимавайки се с проблемите **на вътрешнопартийната демокрация,** списанието отделя централно и широко място на **критиката и самокритиката** като един от съществените лостове за укрепване на революционния дух във всички звена на партийната работа и като един от важните методи за анализиране на дейността за разкриване на слабостите, за осигуряване на прогреса във всички области на икономическия, социалния и културния живот на румънския народ. На страниците на „Мунка де партид" се поместват статии, от които произтича ясно, че вътрешнопартийната демокрация и социалистическата демокрация не могат да се разглеждат изолирано, те не могат да бъдат откъснати от общите задачи, които стоят пред Партията, пред румънското общество.

III

В броевете си от 1976 г. „Мунка де партид" обърна особено внимание на **окръжните партийни организации,** разглеждайки ги като активни отряди на Румънската комунистическа партия.

Централно и най-широко място редакцията отреди на окръжната партийна организация **в гр. Брашов,** която в настоящия момент обхваща в своите редове около 73 000 комунисти, от които 62 на сто работят в основните отрасли на икономиката на окръга — промишлеността, строителството и транспорта. Само в периода 1971—1975 г. Брашовската окръжна партийна организация е увеличила броя на своите членове с 37,5 на сто.

Окръгът и по-специално градът Брашов е един от най-мощните промишлени центрове на социалистическа Румъния. През 1975 г. неговата промишлена продукция възлезе на 38 млрд. леи и в сравнение с 1970 г. се е увеличила с 18 млрд. леи. Трудещите се в Брашовски окръг са допринесли в голяма степен за предсрочното изпълнение на петгодишния народностопански план през 1970—1975 г. Производителността на труда е нараснала с 49 на сто, а износът със 100 на сто. В периода 1971—1975 г. са построени над 20 700 апартамента. В гр. Брашов се произвеждат трактори, автомобили, електротехнически съоръжения, металорежещи машини, оборудване за химическата промишленост и др. През 1980 г. неговата обща продукция в окръга ще достигне 64 млрд. леи.

В броя си от м. април 1976 г. „Мунка де партид" помести обширна статия на члена на Политическия изпълнителен комитет на ЦК на РКП и първи секретар на окръжния комитет на РКП в Брашов Вирджил Трофин, озаглавена „Окръжната организация — активен отряд на Партията". В нея четем: „Окръжният комитет, партийните органи и организации поставиха в центъра на своята дейност онези задачи, които са определящи в осъществяването на плановите показатели. Пълният проблем, на който придаваме първостепенно значение, е нарастването на производителността на труда, тъй като по този път следва да осъществим

Digitized by Google

почти напълно увеличението на промишлената продукция, предвидено в плана."

През текущата петилетка окръгът е заплануал да поднови и да модернизира 45 на сто от цялата си промишлена продукция. Партийните организации, ръководствата на предприятията са насочени към внедряване с по-голяма оперативност съвременната технология. Една от основните задачи, която стои пред окръга, е увеличаването на износа и намаляването на вноса на стоки от различни страни. Както на окръжно равнище, така и в рамките на предприятията са създадени колективи, които да анализират и да разкрият възможности за реализиране с помощта на вътрешни ресурси на някои изделия, които досега са внасяни от чужбина. Само през миналата година окръгът си беше поставил като главна задача да произведе машини за 500 млн. леи, от които 60 на сто да заменят оборудването, което досега е внасяно от други страни.

„Упражняването на високо равнище ръководна роля на партийните органи и организации изисква — изтъква по-нататък Вирджил Трофин — осигуряване във всички звена на окръжната организация, във всички области на социалния живот на висока дисциплина, на повишена отговорност на ръководните кадри, на всички партийни членове, на тяхното възпитание в духа на политическите и моралните ценности на нашето общество, на принципите на социалистическата етика и справедливост с оглед решенията, законите, партийният и държавен ред да бъдат строго спазвани от всеки комунист, независимо от поста, който заема" (кн. 4, с. 20).

Под рубриката „Всеобхватно и компетентно ръководство на социално-икономическата дейност" в брой трети „Мунка де партид" публикува материалите на съвещанието на окръжния комитет на РКП в гр. Яш, проведено под лозунга **„Задълбочено познаване на проблемите, прогнозиране на развитието на събитията"**. С подобни материали списанието пропагандира по един най-достъпен начин старанието на РКП да обобщи, да генерализира метода на консултиране, на допитване до широките народни маси. Стремежът е и в рамките на партийните организации всички партийни работници да имат най-тясна връзка и с най-отдалечените места, с всички първични партийни организации, със самите производители на материалните блага и със създателите на духовните ценности. И именно сред тях да прекарват по-голямата част от работното си време.

В този контекст е и цикълът от статии, които публикува „Мунка де партид", предназначени да сигнализират и да предотвратяват тенденциите за формализъм и бюрократизъм, да сведат до минимум броя на заседанията и тяхното времетраене и да поставят в центъра живата партийна работа с хората.

Първият секретар на ГК на РКП в Яш Йон Манчюк акцентира върху въпроса за многостранното познаване на живота: „Определящ фактор в това отношение е задълбоченото познаване на конкретната действителност чрез тясната, постоянна и непосредствена връзка със социално-икономическия живот, с първичните партийни организации, с колективите на трудещите се. Бе въведена практика за посещаване от членовете на бюрото, още в началото на работния ден, на различните предприятия и институти. Тук те престояват толкова време, колкото е необходимо, участвуват в различни дейности, за да се запознаят с конкретната работа, да направят съответни изводи за дейността на партийните органи и организации. В настоящия момент е крайно необходимо да се запознаем по-задълбочено със задачите и грижите на трудовите колективи, да поддържаме преки връзки не само с партийните организации, но и с други икономически и обществени органи, да бъдем в постоянен контакт с действителността в различните области, с проблемите и стремежите на масите, с техните виждания и предложения" (кн. 3, с. 28—29).

В подкрепа на тези мисли на Манчюк секретарят на общинския комитет в Руджиноаса Флорин Гъдя подчертава: „Не представлява, разбира се, никакъв секрет, няма да направя никакво откритие, ако заявя, че членовете на партийния орган и особено секретарят трябва да живеят фактически в селото и да участвуват във всички радости и неприятности на хората, да бъдат колкото е възможно по-близко до тях. Тези политико-организационни и етично-граждански качества увеличават постоянно привързаността на трудещите се към политиката на Партията, към нейните решения, помагат ни за всестранното проучване на политическия и социално-икономическия живот" (кн. 3, с. 30).

Сп. „Мунка де партид" развива на своите страници голяма разяснителна и пропагандна работа по коренното подобряване на партийното ръководство, за засилване на възпитателната работа на първичните партийни организации, за значително повишаване личната отговорност на партийните деятели, за всеобщо укрепване на трудовата дисциплина, за подобряване подбора на кадрите, усъвършенстване на стила и методите на работа и др. Кандидат-членът на ЦК на РКП и първи секретар на окръжния комитет на РКП в Яш Йон Илиеску на проведеното съвещание под рубриката **„Всеобхващащо и компетентно ръководство на социално-икономическата дейност"** подчертава: „Смятам, че от цялата дискусия се откроиха изводът, че решаващо условие за нарастването на ефективността на нашия труд и за повишаване равнището на решаване на проблемите е качеството на кадрите, техният щателен подбор и разпределение в съответствие с подготовката и личните качества на всеки, както и постоянната грижа за нарастването на компетентността и квалификацията, за най-висока отговорност и пълна всеотдайност в изпълнение на задачите" (кн. 3, с. 40).

Партийният орган отделя особено внимание на възпитанието на младежта, включително и на пионерите. „На основата на

Digitized by Google

„Програмата за възпитание" — подчертава председателят на Националния съвет на Пионерската организация Константин Бощина — чрез труд и за труд, в революционен дух на пионерите и на учениците, както и на основата на „Етичния кодекс на пионерите" ще се разнообрази дейността, която насажда в съзнанието на всяко дете необходимостта да се учи. За това пионерските организации със специфичните средства за влияние трябва да допринесат за качественото подобряване на процеса за усвояване на теоретическите и практическите знания, за отстраняване на тенденциите към неизпълнение на учебните задължения, за ликвидиране на прояви, насочени срещу реда и дисциплината" (кн. 10, с. 79).

Въз основа на програмата, приета на Ноемврийския пленум на ЦК на РКП през 1971 г., допълнена по-късно с нови задачи, произтичащи от партийните документи, „Мунка де партид" разви широка дейност, като публикува на своите страници поредица от материали, насочени към единно ръководство на политико-идеологическата и културно-възпитателната дейност, за постоянното нарастване на ръководната роля на партийните органи и организации в изпълнение на поставените задачи в тази област.

„Мунка де партид" развива на своите страници упорита, разяснителна и пропагандна дейност за деловото обсъждане на въпросите на вътрешната и външната политика на Румънската комунистическа партия, решенията на нейните конгреси и пленуми, както и на документите от обществено и държавно значение.

Списанието на ЦК на РКП положи по-големи усилия за по-тясно свързване на масовата пропагандна и политическа дейност със задачите за икономическото и социалното развитие на страната с оглед всеки гражданин да разбере, че политиката на Партията се осъществява конкретно на всяко трудово място, с безупречното изпълнение на задълженията на всеки трудов колектив. В тази връзка много предприятия издигнаха и осъществиха различни инициативи, насочени към по-добро използване на производствените мощности, на работния ден, икономисването на суровини и материали, по-специално на металите, електроенергията и горивата, модернизирането и усвояването на някои нови технологии и изделия, намаляването на вноса и увеличаването на износа, набирането на работна ръка и повишаване ефективността на цялостната икономическа дейност.

Една от основните задачи, стоящи пред „Мунка де партид" през изтеклия период след 1971 г., бе развитието и усъвършенстуването на първоначалното, средното и висшето образование и особено засилването на възпитателната работа в редовете на преподавателските кадри, учениците и студентите. Едновременно с това списанието на ЦК на РКП обръща особено внимание на всестранното качествено подобряване на учебно-възпитателния процес, на неговата органическа интеграция с производството и научното изследване, на нарастването на неговата ефективност и подготовката на младежта за живота и труда.

* * *

С всичко това списанието на РКП дава своя добър принос все по-оперативно и по-делово да става партийното ръководство в Социалистическа република Румъния.

Илия СТОЯНОВ

Digitized by Google

ВНИМАНИЕ КЪМ ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Стана практика окръжният комитет на БКП във Видин всеки месец да организира срещи със секретарите на градските и общинските партийни комитети. Наскоро тя се състоя в гр. Брегово. На нея присъствуваха и секретарите на окръжния комитет на Партията Андрей Стоянов и Стойчо Банов и др.

Сега вниманието беше насочено да се изучи как ГК на БКП, партийните бюра и организации в Брегово осъществяват партийното ръководство по внедряване на техническия прогрес в селското стопанство. В тракторния стан на бригадата за промишлено производство в с. Косово с ръководител Марин Гогов и в кравефермата в Брегово беше показана практическата работа на партийните бюра, групи и организации в трудовите колективи по този въпрос. Христо Петров — секретар на първична организация в с. Косово, разказа как механизаторите решават въпросите на техническия прогрес в отглеждането на културите за получаване на високи добиви. Кирил Груев — секретар на производствената партийна организация в Брегово, говори за мястото на комунистите в подобряване на породния състав и увеличаване маслеността на млякото в говедовъдството.

Неофит Орбецов — секретар на ГК на БКП, запозна присъствуващите с дейността на градската партийна организация, стопанските ръководства и специалисти за повишаване културата на земеделието и пълноценното използване на техниката, което е основа за повишаване ефективността и качеството на селскостопанската продукция

Мирон ВИТКОВ

«ПЪТ КЪМ СЪРЦАТА НА ХОРАТА»

И сега равнището на индивидуалната работа с хората в някои отношения изостава от новите изисквания, които поставя Партията. Затова ГК на БКП в Бяла прие мероприятия за издигане на по-голяма висота този важен проблем. Въпросът се поставя с голяма острота и в плановете за обучението на партийните секретари. С тях се състоя полуден, където бе обсъден опитът на партийния комитет в завод „Модул".

В основния доклад, изнесен от Величка Ганчева, секретар на партийния комитет, бе подчертано, че индивидуалната работа в завода е станала фактор за повишаване на политическата и трудовата активност на колектива. Особено внимание се отделя на младите работници. Над 15 майстори и челници в производството предават своя опит на новопостъпилите.

Партийната организация в предприятието чрез индивидуалната работа обхваща широк кръг трудещи се и своевременно решава проблемите, които вълнуват колектива. В подкрепа на това бе прожектираният светлинно-звуков вестник „Път към сърцата на хората". Пред завода стояха сложни въпроси. Необходимо бе да се преодолеят някои организационни несполуки, да се създаде по-добра атмосфера, да се укрепи дисциплината, да се пресече текучеството. Партийната организация разгърна широка идейно-възпитателна работа, в основата на която бе индивидуалният подход с всеки комунист и с всеки член на колектива.

Началникът на цех № 3 Григор Вежданов сподели как работи с всеки човек от цеха. За положителните резултати от индивидуалната работа върху отделни личности говори и Иван Пометков, началник на смяна.

Бильо Донев, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" в окръжния комитет на БКП, оцени високо индивидуалната работа, която се извършва в завод „Модул". Наред с многото препоръки той подчерта, че в разговорите с отделните хора главно тяхно съдържание трябва да бъдат проблемите на човека.

Първият секретар на ГК на БКП Димо Ботев препоръча индивидуалната дейност да бъде насочена към основните задачи, които се решават в началото на втората година от седмата петилетка.

Светослав БОНЕВ
сътрудник на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ВЕСТИ

● Опитът на областния комитет на КПСС в Ростов на Дон послужи като основа на градския комитет на БКП в Плевен при съставянето на подробна програма за подготовка на кандидатите за встъпването им в Партията и за политическо обучение на младите комунисти. Каква е същността на този опит? Тя се изразява в три основни пункта: въоръжаване на кандидатите с известен минимум от политически знания; оказване помощ на желаещите да бъдат приети в Партията от група стари партийни дейци; политическо обучение на младите комунисти.

Към градския комитет на БКП има двумесечен курс за обучението на младите активисти, които са изявили желание да бъдат приети в Партията. Занятията се организират веднъж в седмицата по два часа. За целта е разработена специална програма.

Градският комитет на БКП отделя голямо внимание за подбора на преподавателите, които водят обучението на младите активисти. В края на курса писмено се уведомяват съответните партийни комитети и бюра на първичните партийни организации за показания успех от всеки курсист.

Групата от стари партийни дейци е от осем души — активни борци против фашизма и капитализма. Те работят на обществени начала. Всеки член на тази комисия отговаря за дадени първични организации. Неговото задължение е да се запознае с документите на кандидата, да проучи произхода, деловите и политическите му качества, да беседва със самия човек, за да се изяснят някои въпроси. В тази беседа се проверява и политическата зрелост на младия човек.

За повишаване подготовката на младите комунисти ГК на БКП организира едногодишен курс. Обучението започва от средата на октомври и завършва в края на май. Занятията се водят в две групи — едната на тези, които са с висше и полувисше образование, и в другата са включени всички останали. След приключване на занятията се полага изпит — писмен или устен. На завършилите успешно се дава свидетелство от ГК на БКП и за всекиго се прави писмена оценка, която се прочита на партийно събрание в съответната първична организация.

● Окръжният комитет на БКП в Русе свика тридневен семинар с апарата на окръжния и градския комитет на Партията в Русе, със секретарите на градските, общинските, заводските, учрежденските и първичните партийни организации, председателите на градските, общинските, заводските и учрежденските ревизионни комисии. Изнесени бяха следните лекции: „Мултипликационният подход — път към висока ефективност", „Някои въпроси на финансовата и деловодната работа в първичните партийни организации и воденето на система 5", „Борбата срещу буржоазната идеология и идеологическата диверсия на империализма — важна задача на идеологическия фронт", „Нарастване ръководната роля на БКП в етапа на развитото социалистическо общество и личния пример на комуниста", „Ленинският стил на работа — важно условие за успеха на партийното ръководство", „Партийният контрол и неговото по-нататъшно развитие и усъвършенстване за повишаване ефективността на икономиката и демократизацията на социалистическото общество" и др.

През последния ден, разделени на групи съобразно характера на организациите, бе обменен опит по различни въпроси. Ето някои от тях: „Изучаване и внедряване на положителния опит в работата на първичните организации", „За стила и метода на работа на партийното бюро", „Повишаване авангардната роля на комунистите", „Издигане равнището на индивидуалната работа в партийните организации", „Издигане ролята на партийното събрание" и др.

С председателите на градските, общинските, заводските и учрежденските ревизионни комисии бе обменен опит по следните въпроси: „Проверка на наложените партийни наказания и попълване на ситема 5", „Проверка на деловодната работа в първичните организации" и др.

● Градският комитет на БКП във Видин организира индивидуални разговори в първичните организации, с което се цели да повиши личния принос на комунистите в изпълнението на задачите, които стоят пред колективите през 1977 година. Разговорите се водят главно по следните въпроси: „Качество и ефективност и трудовата дисциплина на комуниста", „Участие в дейността на първичната организация", „Участие в работата на масовите организации" и др.

Предвидено е по време на разговорите партийните бюра да приемат: Атестат на всички комунисти по образец, който им е даден от ГК на БКП, оценка за състоялите се разговори и да се дадат допълнителни поръчения. Предложенията, направени от комунистите, ще бъдат систематизирани от съответните партийни ръководства, като се определят сроковете и отговорниците за тяхното реализиране.

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

Васил Петров — гр. Варна: — **Може ли, когато се посочват отговорниците за изпълнението на една или друга задача в плана на партийната организация, да се посочват само постовете или длъжностите им (като не се споменават имената им) — административни, стопански, профсъюзни и др?**

— В плана, както и в отделни решения на партийната организация, когато се определят отговорниците за изпълнението на дадена задача, мероприятие и т. н., трябва да се посочва името на комуниста, а ако е потребно — и постът или длъжността му.

Тоно Николов — гр. Берковица: — **В големите населени места към кварталните първични партийни организации има изградени временни партийни групи, в които членуват комунисти от първичните партийни организации в предприятията и учрежденията, живеещи в квартала.**

Моля да се отговори, като се има предвид характера и съдържанието на тези партийни групи, как трябва да се наричат — временни или постоянни?

— Няма документ, в който да е изяснена структурата на партийните групи извън партийните организации в кварталите, както и техните задачи, функции, форми на работа и т. н. На едни места ги наричат временни, другаде — постоянни, без да е налице съществена разлика, тъй като не от периода на съществуването им зависи наименованието им. Създават се и съществуват главно на основата на местни инициативи и имат различна трайност.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 8
1977
ЮНИ
★
година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

За по-нататъшно издигане на ролята на секретаря на първичната партийна организация 3

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Въпроси на партийното ръководство на професионалните съюзи 9

К. Андреев — Школа за управление 17

К. Димов — Съревнованието — успехи и нерешени проблеми . . 25

В. Сълчева — С непосредственото участие на трудещите се . . . 32

Разговаряме за ефективността

Л. Канева — Дисциплина — съзнателна, творческа 34

А. Димов — В противоречие с новия подход 39

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Н. Винчев — Система на работа за повишаване активността на комунистите 42

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Конотоп — Деловитостта, компетентността на партийния работник 49

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

П. Владимиров — Непресъхващ извор 56

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Д. Станоев — Срещи с партийни секретари 62

М. Ралчева — Присъствие 68

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Р. Донев — Идейно-възпитателната дейност в колектива . . . 72
Д. Димов — Индивидуалната работа 77

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Ст. Ц. Даскалов — Декретът 85

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — Ефективността на партийната работа . . . 90

• • •

* — Примерен тематичен план 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-гл. редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков.**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. 2437. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 31 V 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

ЗА ПО-НАТАТЪШНО ИЗДИГАНЕ НА РОЛЯТА НА СЕКРЕТАРЯ НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Решение на Секретариата на ЦК на БКП

Секретарят на първичната партийна организация е централна фигура в нашата Партия. Той е политически деец, организатор на масите и боец от най-предната линия за осъществяване на партийната политика, за изграждане на развито социалистическо общество у нас. От неговите знания, политическа подготовка и идейна закалка, от уменето му да работи с хората и строго да съблюдава ленинските принципи и норми на партиен живот, от личния му пример зависи в най-голяма степен успешната дейност на партийното бюро и на първичната организация като основна клетка на Партията. „От състоянието на партийната организация — подчертава др. Тодор Живков, — от нейната боеспособност и политическа зрелост, от нейните връзки с трудещите се, с масите зависи в края на кръщата боеспособността на Партията като цяло, уменето ѝ да води масите напред."

Важна и отговорна е ролята на партийния секретар, изключително големи са неговите задължения за провеждането на партийната линия. Затова нашата Партия отделя голямо внимание и полага много грижи за правилния подбор, обучение и възпитание на секретарите на първичните партийни организации, за повишаване на техния авторитет. Над 28 хиляди комунисти всеотдайно, творчески и с оптимизъм работят като секретари на първични партийни организации, активно съдействуват за осъществяване ръководната роля на Партията във всички области на живота. С всяка изминала година начело на партийните организации застават секретари с все по-голям опит, с по-висока обща култура и образование, които са в състояние правилно да определят и своевременно да поставят за обсъждане и решаване възловите проблеми на вътрешнопартийния живот, на производствената и служебната работа, на социалното развитие на трудовите колективи, да използват по-ефективни средства, форми и методи на организаторската, идеологическата и политическата работа.

Digitized by Google

Не навсякъде обаче работата на партийните секретари съответствува на новите големи задачи и изисквания, които др. Тодор Живков постави на Националното съвещание във Велико Търново (1975 г.), Единадесетия конгрес на Партията и Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) за повишаване ролята на първичните партийни организации. Има партийни секретари, които не вникват задълбочено в същността на задачите, не умеят да ги конкретизират и да воюват настойчиво за тяхното изпълнение, да насочват своевременно партийните бюра и партийните организации към разкриване на вътрешните резерви за повишаване ефективността и качеството във всестранната дейност на колективите. Те не винаги организират работата така, че съответните партийни организации последователно да упражняват правото си на контрол над административните и стопанските ръководства, което е тяхно първостепенно задължение като политически ръководители на трудовите колективи.

Значителен е броят на онези секретари, които не работят системно и настойчиво за организационното укрепване на първичните партийни организации, за усъвършенстването на техния вътрешен живот, за обогатяването на тяхната дейност, за развитието им като истински боеви политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Не са малко секретарите, които са още в плен на тесния практицизъм, заемат се с несвойствени задачи и в редица случаи използват неприсъщи за партийната работа форми, средства и методи; допускат дублиране с дейността на стопанските, държавните и обществените организации. Има и такива секретари, които недооценяват идейно-политическата и възпитателната работа сред комунистите и безпартийните за повишаване на тяхната политическа и трудова активност, както и секретари, които не работят достатъчно за осигуряване на действено и целенасочено ръководство на обществените организации. Всичко това води до принизяване в една или друга степен авангардната роля на първичните партийни организации, намалява ефективността от тяхната работа като политически ръководни ядра.

Причините за тези недостатъци са преди всичко в това, че някои партийни комитети (градски, районни, общински, заводски, учрежденски и др.) допускат съществени слабости в подбора, обучението и възпитанието на партийните секретари. Има случаи, когато за партийни секретари се избират комунисти, които не проявяват достатъчно активност и инициатива, нямат необходимите качества и умението да работят с хората. Една част от младите секретари, издигнати из средата на специалистите, не познават добре въпросите на партийното строителство и това често става причина за прилагането на неправилен стил на работа. През последните години постепенно намалява броят на секретарите работници за сметка на служещите, засилва се текучеството сред секретарите. Все още има партийни секретари, които не умеят да планират своята работа, затъват в заседателщина, книжнина и формализъм или са претрупани с много допълнителни служебни и обществени задължения.

От друга страна, допуска се административни и стопански ръководители да не зачитат мнението на партийните секретари при решаването на основни задачи и проблеми от дейността на колективите и да не се опират на партийните бюра и организации.

Освен това на много места на секретарите, заети в материалното производство, не се осигуряват условия за нормална работа — няма помещения за провеждане на заседания, за водене на лични беседи с отделни комунисти и безпартийни, за съхраняване документите на организацията.

Незадоволителни са също грижите за стимулиране на секретарите,

Digitized by Google

за обществено признание и уважение на техния апостолски труд в служба на Партията и народа.

За да се издигне още по-високо ролята и авторитетът на партийните секретари като централни фигури в Партията и да се засилят грижите за подобряване на тяхната дейност, положение и условия за работа, Секретариатът на ЦК на БКП

Р Е Ш И:

1. Още по-строго да се съблюдават и последователно да се прилагат ленинските изисквания при подбора и издигането на партийните секретари по техните политически, делови и нравствено-етични качества.

На основата на класово-партийния подход и занапред за секретари да се избират комунисти, всеотдайно предани на работническата класа и на делото на социализма, с необходимата марксистко-ленинска подготовка, политическа зрелост, добра обща култура и съответна специална квалификация, с опит в партийната работа и силно развито чувство за дълг и отговорност пред Партията и обществото — комунисти, способни да се ориентират в обстановката, готови да се борят при всички условия за осъществяване на партийната политика, строго да спазват принципите на партийно ръководство и нормите на партийния живот, неотклонно да прилагат колективността, да насърчават критиката и самокритиката, да поддържат най-тесни връзки с партийните членове и всички трудещи се.

При издигането на партийните секретари да се обръща повече внимание доколко те притежават организаторски способности и умение да работят с хората, инициативност и усет към новото, взискателност към себе си и към другите, неудовлетвореност от постигнатото, смелост и самостоятелност при решаването на сложните въпроси и при преодоляване на трудностите; дали са морално устойчиви, честни, справедливи и скромни, непримирими ли са към слабостите и недостатъците, към проявите на кариеризъм и бюрократизъм, към нарушенията на нормите на социалистическия начин на живот.

Партийните комитети да смятат като своя постоянна задача издигането на повече работници и повече жени за секретари на първичните партийни организации.

2. Окръжните, градските, районните, общинските и другите партийни комитети да вземат специални мерки за усъвършенстване системата на обучение и възпитание, на политическа и делова квалификация на секретарите на първичните партийни организации.

В работата за повишаване подготовката на партийните секретари да се въведе още по-голяма плановост и системност. Партийните комитети да изготвят комплексни планове за обучението на секретарите на първичните партийни организации. След всяка отчетно-изборна кампания да се организират краткотрайни курсове с всички новоизбрани партийни секретари.

Основно съдържание на всестранната подготовка на партийните секретари и занапред следва да бъде задълбоченото изучаване и усвояване на актуалните проблеми на марксистко-ленинската теория; проблемите на партийното строителство; историята и опитът на БКП, КПСС и международното комунистическо и работническо движение; проблемите на партийното ръководство на икономиката и организацията на отраслите на народното стопанство; теорията и практиката на социалното управление; най-новите постижения в областта на социологията, психологията, педагогиката, етиката и други.

В учебния процес да се отделя още по-голямо внимание на изуча-

Digitized by Google

ването и анализирането на различните страни от дейността на партийните организации и на трудовите колективи; планирането на партийната работа; организацията на дейността на партийното бюро; строгото спазване на колективността при вземането на решения и повишаване на личната отговорност, инициативата и творчеството при тяхното реализиране; осъществяването на контрола и проверката за изпълнението на решенията — подготовката и провеждането на партийните събрания, разгръщането на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката, издигане авангардната роля на комунистите.

Цялостното обучение на партийните секретари най-тясно да се свързва с решенията на Централния комитет на Партията и местните партийни органи, с борбата за тяхното изпълнение.

Необходимо е да се полагат системни грижи партийните секретари да овладяват сложното изкуство да ръководят и мобилизират масите, да общуват с трудещите се и да долавят техните настроения, да изучават въпросите, които ги вълнуват, да се стремят те своевременно да бъдат решавани от компетентните партийни, стопански и административни органи.

Обучението на партийните секретари да се организира диференцирано, на основата на отрасловия принцип и по разделите на партийната работа; да се уреждат семинари, съвещания за обмяна на опит, лекции, теоретични конференции, консултации, срещи и вечери за въоръжаване на секретарите не само със знания, но и с методи и умение за тяхното прилагане в практиката. С тези въпроси трябва да се занимават не само организационните и идеологическите, но и отрасловите отдели на окръжните комитети на Партията.

Да се повишава ролята на междуокръжните партийни школи за усъвършенствуване подготовката на партийните секретари. Отдел „Организационен" на ЦК на БКП и АОНСУ при ЦК на БКП да вземат необходимите мерки за решително подобряване на съдържанието и ефективността на учебния процес в междуокръжните школи, като той още по-тясно се свързва с политиката на Партията, с практиката на социалистическото строителство, с изучаването и популяризирането на положителния опит в живота и дейността на първичните организации.

Да се укрепват по-нататък кабинетите по партийно-организационната работа като методически звена за оказване помощ на партийните секретари при повишаване на деловата им подготовка и обогатяване на техния опит. Те трябва да осигуряват необходимата научна литература, съответните партийни документи и решения, библиографски справки, планове на лекции, анотации и нагледни материали за учебния процес; да организират консултации и обмяна на положителен опит.

Партийните комитети да полагат по-системни грижи за повишаване знанията и квалификацията на партийните секретари по пътя на самообразованието, задочното и вечерното обучение в средните и висшите учебни заведения.

Да се увеличи издаването на литература в помощ на партийните секретари и членовете на партийните бюра. От началото на 1978 г. Издателството на БКП да издава „Библиотечка за партийния секретар" по програма, утвърдена от отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП.

Изданията на ЦК на БКП — в. „Работническо дело", списанията „Ново време", „Партиен живот", „Политическа просвета", „Икономически живот" и „Политическа агитация" — да отделят повече място на проблемите, свързани с усъвършенствуване обучението, възпитанието и деловата квалификация на секретарите на първичните партийни организации.

Digitized by Google

3. Партийните комитети решително да усъвършенстват ръководството и помощта, оказвани на секретарите на първичните партийни организации.

Системно да правят оценка на техните политически и делови качества, на стила и методите им на работа на основата преди всичко на практическите резултати от изпълнението на възложените им задачи и конкретно да им помагат за преодоляване на трудностите и за утвърждаването им като политически ръководители.

На отчетно-изборните събрания да се правят задълбочени оценки на дейността и поведението на партийните секретари.

Специално внимание да се отделя за обучението и израстването на резервни кадри за секретари на партийните организации предимно из средата на партийния актив — членовете на партийните бюра, комунистите в ръководствата на масовите организации и др. Работата с тях да се издигне на качествено ново равнище, да се осъществява системно наблюдение и изучаване на техните делови, политически и морални качества, да им се възлагат конкретни задачи и да се оказва действена помощ за тяхното израстване. Да не се допуска неоправдано текучество сред партийните секретари.

Партийните комитети от всички степени да вземат енергични мерки за преодоляване на излишното регламентиране дейността на партийните секретари, за отстраняване на претрупаността в тяхната работа, за освобождаването им от прекомерни служебни и обществени задължения и за ликвидиране дублирането и смесването на функции и методи при осъществяване на общите задачи с административните и стопанските ръководители.

Партийните комитети да внесат по-голяма плановост и ред в провеждането на съвещания и инструктажи с партийните секретари, в исканите от тях писмени информации и сведения.

4. Окръжните, градските, районните, общинските и другите партийни комитети да полагат още по-големи грижи за укрепване и повишаване авторитета на секретарите на първичните партийни организации.

Партийните комитети да подобрят своя контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, като им помагат да усвояват и прилагат правилни методи във взаимоотношенията си с партийните секретари, с партийните бюра, с партийните организации, да ги възпитават в дух на уважение и зачитане на техните мнения и предложения. Да засилят взискателността си и да търсят строга отговорност от онези административни и стопански ръководители, които под различни форми подценяват ролята на секретаря на първичната партийна организация или не се съобразяват с неговото справедливо и обосновано мнение. Своевременно и принципно да разрешават възникващи проблеми във взаимоотношенията между секретарите на първичните партийни организации и административно-стопанските ръководители.

С цел да се внесе още по-голяма стабилност и сигурност в служебното и трудовото положение на секретаря на първичната партийна организация, административните и стопанските ръководства да не допускат влошаване на условията на работа (длъжност, заплата и др.) на секретаря на първичната партийна организация през неговия мандат.

Да се полагат още по-големи грижи за здравето и отдиха на секретарите на първичните партийни организации. Да се води системен отчет за тяхното здравословно състояние, да се организира годишно медицински преглед, а съответните комитети на БКП да обсъждат резултатите от него.

Digitized by Google

Да се вземат необходимите мерки за осигуряване на подходящи помещения за работа на секретарите на първичните партийни организации и за нормално провеждане дейността на първичната партийна организация.

Да се разшири участието на секретарите на първичните партийни организации при обсъждане и решаване на основните проблеми на трудовите колективи и териториалните единици, в това число и при решаване на кадрови въпроси. Партийните комитети да провеждат по-често допитвания, обсъждания и дискусии със секретарите на първичните партийни организации при разглеждане и решаване на тези проблеми.

5. Партийните комитети да засилят ролята на духовното и материалното стимулиране в дейността на секретарите на първичните партийни организации.

Широко да утвърждават идейно-политическите мотиви в дейността на секретаря на първичната партийна организация и непосредствено да я свързват с борбата на Партията за добруването на народа, за всестранния разцвет на Родината, за възтържествуването на комунизма.

Окръжните партийни комитети по-активно да използват предоставените им права от Основните положения на единната система за духовно стимулиране в Народна република България. В навечерието на конгресите на Партията да предлагат за награждаване с държавни и правителствени ордени, медали и отличия най-изявилите се секретари на първични партийни организации в борбата за изпълнение на държавния и насрещните планове. Това да става и по повод празниците на отделните професии, отчитане на социалистическото съревнование, завършване изграждането на национални и местни строителни обекти, юбилейни годишнини от исторически дати и събития в живота на Партията и страната, навършване на кръгли годишнини и др.

Партийните комитети още повече да разширяват и обогатяват практиката за награждаване на секретари на първичните партийни организации, като използват разнообразни форми на духовно и материално стимулиране: обявяване на благодарност и изказване на похвала; вписване името на секретаря в почетната книга на партийния комитет; изпращане на поздравителни писма, телеграми, художествени адреси и други по случай значими събития в живота на партийния секретар; поименни подаръци с художествена стойност; екскурзии в страната или в чужбина; карти за почивка и др. За целта в бюджета на Партията да се предвиждат необходимите средства.

Всекидневният и периодичният печат, радиото и телевизията, местните вестници и радиоуредбите системно и ярко, със силни художествени средства да показват образа на секретаря на първичната партийна организация — скромен и всеотдаен борец за делото на Партията, уважаван ръководител, другар и приятел на комунистите и безпартийните. Ръководствата на Съюза на българските писатели, Съюза на филмовите дейци и другите творчески организации да стимулират създаването на произведения, отразяващи важни моменти от дейността на секретарите на първичните партийни организации.

* * *

Секретариатът на ЦК на БКП изразява своята увереност, че многохилядната армия от секретари на първичните партийни организации под ръководството на окръжните и другите партийни комитети с още по-голяма енергия и инициатива, с високо чувство за дълг и отговорност ще работят за мобилизиране творческите сили на комунистите и безпартийните в борбата за изграждането на развито социалистическо общество в нашето обновено отечество — Народна република България.

Digitized by Google

ВЪПРОСИ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ

В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, се подчертава в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, „нарастват ролята и значението на обществените организации преди всичко като обществено-политически организации, което е обектизна необходимост и едно от основните направления в развитието на социалистическата демокрация".

Нараства ролята и значението и на Българските професионални съюзи като най-масова професионална и обществено-политическа организация на работническата класа и трудещите се у нас. Висока оценка за изключително важното място, което заемат профсъюзите в обществено-политическия, стопанския и културния живот на страна, бе дадена в приветствието на ЦК на БКП до Осмия конгрес на профсъюзите, проведен през април т. г. А Осмият конгрес на профсъюзите, който бе най-представителният форум на трудещите се у нас от 9 септември 1944 г. досега, ярко показа разностранната им дейност в борбата за построяване на зрялото социалистическо общество, техният принос особено в развитието на материалното производство, активното им участие в усъвършенстването на социалистическите обществени отношения и формирането на новата социалистическа личност. Делегатите на конгреса от името на 3 800 000 членове на профсъюзите — работници и специалисти, селскостопански труженици, служещи, представители на народната интелигенция — демонстрираха още един път своето единство и сплотеност около Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет начело с др. Тодор Живков. Те изразиха своята непоколебима готовност да участвуват още по-активно за претворяване на партийната политика в живота, за изпълнение решенията на XI партиен конгрес. Подчертаха своя стремеж за нови завоевания в борбата за преизпълнение на седмата петилетка, за достойна среща на славния 60-годишен юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция.

Digitized by Google

Пред партийните органи и организации сега стои задачата да се запознаят добре с документите на Осмия конгрес на профсъюзите и да окажат помощ на профсъюзните звена от горе до долу, да набележат мероприятия за конкретизация и изпълнение на конгресните решения.

Работата на Партията с профсъюзите на настоящия етап се определя от постановлението на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1972 г. „За главните насоки на дейността и за най-важните предстоящи задачи на БПС в борбата за изграждането на развитото социалистическо общество в НРБ", от документите на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК от 1976 г.

Партийните органи и организации трябва да предприемат ефикасни практически мерки за решително подобряване на своята работа по ръководството на профсъюзите като главно условие за осъществяване на пълен поврат в дейността на БПС. Това е първостепенна политическа задача, която произтича от марксистко-ленинското положение, че профсъюзите не могат да изпълняват голямата си роля и отговорност, ако партийното ръководство не насочва правилно тяхната многостранна дейност, ако то не осигурява необходимите условия и гаранции за най-пълно реализиране на техните функции и задачи.

Големите социално-икономически задачи, които постави XI конгрес на Партията през седмата петилетка, налагат вниманието на партийните органи и организации да се насочи главно към подобряване работата на профсъюзите за пълна мобилизация на трудещите се за осъществяване на партийната политика, за висока ефективност и качество на икономиката, за още по-успешно решаване на социалните проблеми и изграждането на новия човек — строител на развитото социалистическо общество, за засилване участието им в управлението на производството и държавата. Сега се налага с особена сила партийните ръководства, без да подменят и изземват техните функции и задачи, да създават необходимите условия за подобряване цялостната работа на профсъюзите и преди всичко да оказват помощ да се обогатява тя по форма и съдържание, да се развива тяхната самодейност и инициатива.

В приветствието на ЦК на БКП до Осмия конгрес на БПС още веднъж се подчертава, че неотклонна линия на нашата партия е „...да се издига ролята на професионалните съюзи в нашето общество, да се изявяват все по-пълно те като школа за управление, школа за стопанисване, школа за комунизъм". Генералният секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев в своята реч пред XVI конгрес на съветските профсъюзи обърна особено внимание на тяхната двуединна задача — грижа за развитието на народното стопанство, за повишаване на производството и грижа за правата и интересите на трудещите се за условията на техния труд и бит.

В ежедневната работа на Партията с профсъюзите тази двуединна задача трябва добре да се разбира, да стои в центъра на вниманието на партийните и профсъюзните кадри.

Партийните органи и организации са призвани да дават правилна насока на съревнованието, като умело направляват работата на професионалните съюзи за въздействие върху развитието на икономиката, за разгръщане на производствената и обществената активност на трудещите се. Техните усилия да се насочват към обогатяване на съдържанието на съревнованието, като умело се свързват с проблемите на научно-техническата революция и актуалните задачи на икономическата политика на Партията. Постоянна партийна грижа трябва да стане помощта на профсъюзите и на стопанските ръководства да усъвършенстват организацията на съревнованието, да се разгаря то все по-широко, да обхваща всички трудещи се. От решаващо значение за успеха

Digitized by Google

на съревнованието е партийните организации да осигуряват авангардната роля на комунистите в него, като се стремят всеки комунист да бъде образец и пример в труда, в обществената работа и в бита.

Главното в социалистическото съревнование сега са качествените показатели — борбата за повишаване ефективността на общественото производство, за снижение себестойността и подобряване качеството на продукцията, за по-нататъшен ръст на производителността на труда. Социалистическото съревнование все по-тясно да се свързва с използването на интензивните фактори в производството, със задачите на концентрацията и специализацията, на модернизацията и реконструкцията на производството, все по-широко да се опира на използване предимствата на социалистическата система, на постиженията на научно-техническата революция и съвременните методи и средства на управление. Само по такъв начин социалистическото съревнование ще играе добре своята роля и предназначение като мощен фактор за мобилизиране силите и творчеството на трудещите се за изпълнение лозунга на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност".

Съревнованието сега е не само средство за участие на трудещите се за изпълнение и преизпълнение на плана. То е важно средство и за участието им във формирането на самите планове, в разработване на насрещните планове, за разкриване и използване на резервите. Нещо повече, съревнованието сега се организира на основата на насрещните планове.

Всичко това изисква от партийните органи и организации да бъдат на мястото си като политически ръководства и да помагат на профсъюзите за преодоляване на ведомственото подход и бюрократизма на някои стопански и административни ръководители при формирането на насрещните планове и стремежа им да получават занижени планове. Тук именно партийните организации трябва строго да упражняват правото си на контрол над административните и стопанските ръководства, да повишават взискателността си и личната им отговорност. Задача на партийните органи е да възпитават така кадрите, че те ясно да разберат, че формирането и изпълнението на насрещния план трябва да бъде критерий за оценка на работата на трудовия колектив. Мултипликационният подход в ръководството на икономиката в нашата страна изисква да се дава предпочитание на съревнованието на предприятията, свързани с единен технологически цикъл, с кооперирани доставки и договорни отношения. Положителният опит на трудовите колективи от транспорта в Бургаски и Варненски окръг и инициативата на предприятията в Габрово за създаване условия за висока производителност на труда в колективите, които ползват тяхната продукция, следва широко да се разпространи и в другите окръзи като актуална и ефективна форма на съревнование.

В хода на съревнованието се раждат много инициативи, много почини, творчески проявления. Те трябва грижливо да се изучават, анализират, обобщават и доказалите реални резултати своевременно да се разпространяват във всеки окръг, колектив, бригада. Задачата е ясно поставена от Партията — съревнованието трябва да бъде всенародно, масово, а не съревнование само на първенците, новите почини на отделния първенец да станат дело на милионите, челният опит да намира широко приложение в трудовите колективи, да се повишава непрекъснато неговата възпитателна роля. Тук именно са необходими постоянните грижи и подкрепа от страна на партийните органи и организации, тук особено е необходима голяма организаторска и възпитателна работа на комунистите, решаващ е техният личен пример.

Digitized by Google

На настоящия етап повече от необходимо е във всенародното социалистическо съревнование наред с работниците и инженерно-техническите кадри да участвуват и дейците на науката, защото изпълнението на обещанията в редица случаи е свързано с нови научно-технически разработки, с поставяне върху научна основа цялостната организация на труда във всички предприятия.

По-нататъшната работа за изпълнение на големите, сложни и отговорни задачи на седмата петилетка изисква постоянни грижи от партийните и професъюзните органи за повишаване обучението, квалификацията и преквалификацията на трудещите се, повишаване на техните икономически знания и образование.

Изпълнението на партийните решения за усъвършенствуване партийното ръководство на професъюзите изисква сериозна помощ, за да обвързват те все по-тясно цялата си организаторска, масово-политическа и възпитателна работа с въпросите на социалистическото съревнование. В това отношение е необходимо да се мобилизират силите и на нашата теоретическа мисъл — този въпрос да се разработи и в теоретически аспект.

Правилното партийно ръководство изисква постоянно да се обръща внимание и на другите форми за участие на професъюзите в социалното управление — общите делегатски събрания, производствените съвещания, стопанските комитети и съвети, колективните трудови договори и др. Трябва да кажем, че тук особено е необходима постоянна партийна помощ, съдействие и контрол. В това отношение е направено не малко, но по съдържание работата им не задоволява. Затова са необходими действително конкретни мерки не на думи, а на дело да се издигне ролята и значението на производствените съвещания като изпитана форма за мобилизация на колективите за изпълнение на производствените планове, за разкриване на резервите, за по-нататъшното укрепване на дисциплината. А укрепването на дисциплината, това е комплексна социално-икономическа задача, от която до голяма степен зависи реализирането на насрещните планове, правилното възпитание на трудещите се, повишаване на тяхната отговорност пред целия колектив за поръчаното дело и поетите задължения. Когато правилно се организират и провеждат производствените съвещания, общите събрания на колективите, те дават възможност да се упражнява действителен работнически контрол върху дейността на администрацията, да се разгръща по-нататък критиката и самокритиката, да се контролира изпълнението на работническите предложения.

Дълг на партийните организации е периодически да правят преценка за съдържанието и резултатите от провежданите производствени съвещания и общи събрания на колективите като фактор, който играе голяма роля за повишаване обществената и трудовата активност на работниците и служителите. Не по-малко грижи трябва да се положат за подобряване на колективните трудови договори и споразумения, да се ликвидира с шаблонното и формалното им сключване. Те да се съставят така, че да съдържат действителни гаранции за осъществяване на предвидените мероприятия и инициативи на трудещите се в борбата за изпълнение на седмата петилетка. Сериозна работа трябва да се проведе от партийните, професъюзните и стопанско-административните органи за повишаване авторитета на стопанските комитети и съвети като нова форма в разширяване на демократическото начало в ръководството на икономиката. Това предполага с помощта на партийните организации да се включат в тях повече компетентни и авторитетни работници, да се ликвидира практиката само на представителството от това или онова ръководство, а да им се оказва постоянна помощ, за да проявяват по-голяма инициатива. Необходимо е партийните бюра да търсят

Digitized by Google

лична отговорност от онези стопански дейци и ръководители, които не се опират достатъчно на колективното мнение, не обръщат достатъчно внимание на работническите предложения. От друга страна, налага се профсъюзните органи да осигуряват по-широко участие на целите колективи в изпълнение на приетите от стопанските комитети и съвети решения. Тези изпитани форми трябва да се прилагат нашироко, да се изгълчят с ново съдържание, което да отговаря на изискванията на задачите и партийните решения, да се използват по-добре в практическата работа за по-пълно проявление на трудещите се като субект на управление. В това отношение е необходимо партийните комитети и организации да осигуряват по-добра съгласуваност и единодействие на държавните и стопанските органи с профсъюзите.

Цялата политика на нашата Партия е насочена към по-нататъшното издигане материалното и духовното равнище на трудещите се, към задоволяване на разнестранните нужди и всестранния разцвет на социалистическата личност. Важен дял за нейното претворяване в живота имат профсъюзите, на които Партията и народната власт са предоставили широки права и възможности. Това именно е другата страна на двуединната им задача — грижата за правата и интересите на трудещите се, за условията на техния труд и бит. Проблемите са големи и сложни, те не могат да се решат изведнъж, но тяхното реализиране е възможно само в условията на социалистическия строй. Основното тук е, че жизненото равнище не бива да се разглежда само като област на социалната политика на нашата партия, а и като фактор за повишаване ефективността на общественото производство. Да не се смята, че осъществяването на тия задачи е дело и задължение само на държавата, а че това е дело и на отделния колектив, и на отделния трудещ се. Винаги да се държи сметка за двустранния характер на защитните функции и за тяхната връзка и зависимост от непрекъснатото подобряване качествените показатели на социалистическата икономика. Необходимо е в това отношение вниманието на партийното ръководство да се насочи към подобряване работата на БПС, те още по-пълно да реализират защитните си функции за осигуряване на такива условия на труд, които гарантират здравето и трудоспособността на работниците и служителите, на работещите жени и младежи. По-активно да участвуват в решаването на въпросите за заплащането на труда, осигуряване на жилища, организиране на бита, на почивното дело. Като полагат грижи за всички членове на колектива, същевременно да съдействуват за премахване на уравниловката. Предимството да бъде за онези, които допринасят най-много за обществото — първенците, хилядите съзнателни работници и служители. В тая дейност винаги трябва да се помни, че всестранните грижи за комплексното задоволяване жизнените потребности на отделния труженик и колектив трябва да съответствуват на техния реален принос в увеличаване на националното богатство. Тези грижи да водят до повишаване на трудовата и обществената активност на хората.

Много важна роля в осъществяване защитните функции на профсъюзите и грижите им за трудещите се играят плановете за социалното развитие на колективите, които са неразделна част от общия насрещен план. Необходимо е по-голям партиен контрол и взискателност при съставянето на тези планове, като предварително внимателно се проучват потребностите и се вземат мерки за изпълнение на предвидените мероприятия. Да се приучат стопанските ръководители да считат за свой дълг, когато отчитат стопанските резултати от изпълнението на плана, да информират колективите как се осъществяват и социалните мероприятия. Партийните и профсъюзните органи да упражняват по-голям контрол върху разходване средствата на фонда за социално-битови и културни мероприятия, за тяхното целево направление.

Digitized by Google

По решение на ЦК на БКП и Министерския съвет правилното организиране на отдиха и курортното лечение на трудещите се в нашата страна е отново в ръцете на профсъюзите. Предстои голяма работа. Не бива да се смята, че изведнъж положението ще се подобри. Необходими са както усилията на профсъюзните органи, така и инициативата и заинтересоваността на стопанските ръководства и целите колективи за правилно поддържане на съществуващата база и за строителството на нова такава. Трябва да се усили партийният контрол над профсъюзните органи за правилно раздаване на картите за почивка на действително заслужилите и действително нуждаещите се, а също така за правилната организация на пълноценния краткотраен отдих на трудещите се в условията на петдневната работна седмица.

Въпреки успешното изпълнение на задачите по държавното обществено осигуряване необходимо е да се подобри контролът за целесъобразното изразходване на предвидените средства. Периодическите отчети на здравните работници за своята дейност в това отношение пред трудовите колективи трябва да се считат задължителни. Да се вземат мерки за разширяване материалното стимулиране на трудовите колективи, за намаляване загубите от работно време поради болест.

Дадените права и възможности на БПС за повишаване грижите за трудещите се трябва да се използват и като ефективно средство да се регулира и поведението и да се укрепва дисциплината на някои работници и служители, да се подобрява тяхното възпитание. Профсъюзите да отстояват твърдо интересите на обществото и колективите и да излизат срещу някои потребителски настроения и срещу онези, които поставят личните си интереси над обществените.

Партийните решения изискват грижите на партийните органи и организации за преустройство на идейно-политическата и културно-масовата работа на профсъюзите да продължават с неотслабващ темп. Тя следва да съдействува за изграждането и формирането на силни, дееспособни колективи, в които наред с добрите производствени показатели стоят и здравите взаимоотношения в колектива, идейната и моралната устойчивост, другарството, взаимопомощта. От друга страна чрез специфичните форми и методи на работа на профсъюзите да се съдействува за комунистическото възпитание на работниците и служителите в процеса на труда и обществения живот. Постоянна партийна грижа е идейно-политическата и културно-масовата работа на профсъюзите да се свързва по-тясно с трудовото всекидневие на хората. Да продължи още по-активно работата по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се. Да се разширява дейността на профсъюзите за издигане общообразователното равнище, професионалната подготовка, икономическите и техническите знания на работниците и служещите.

За да се изпълнят всички тези задачи обаче, основното си остава по-нататъшното обогатяване съдържанието на идейно-възпитателната и културно-масовата работа на профсъюзите. Тясното ѝ свързване с потребностите на живота ще помогне за изпълнение на основните мероприятия на седмата петилетка и актуалните задачи на трудовите колективи. Сърцевина на идейно-възпитателната работа трябва да бъде социалистическото отношение към труда — главен източник за съзнателна изява на способностите и таланта на всеки труженик на нашето общество. Всичко това изисква с помощта на партийните органи и организации идейно-възпитателната и културно-масовата работа на профсъюзите да се пренесе в профорганизациите и профгрупите, където именно се формира и възпитава трудовият колектив, където се оказва пряко влияние на всеки труженик. Партийните органи и организации да подпомогнат профсъюзите с подходящи, добре подготвени

Digitized by Google

кадри за провеждане на идейно-политическата и културно-масовата работа. Те трябва да бъдат дейци с добра идейно-политическа подготовка, на които са ясни задачите, които Партията поставя, да са свързани с трудовите колективи. Особено важно е тези кадри да служат за личен пример в труда, в обществената работа и бита. Партийните решения възлагат голяма отговорност за засилване съвместната работа на профсъюзите и Комсомола за трудовото възпитание на младите работници и учащите се. Също така да се усъвършенствува съвместната работа на профсъюзите и Отечествения фронт за осъществяване на действени мероприятия за по-ефективна възпитателна дейност по местоживеене за работниците и служителите.

Задачите на партийните органи и организации за подобряване идейно-възпитателната работа на профсъюзите са големи, това е един постоянен процес, новите проблеми поставят нови, по-големи изисквания. Идейно-възпитателната работа не може веднага да се измери нито с грам, нито с лев, нито със сантиметър. Но резултатите от нея дават своето отражение във всички области на живот във всекидневните проявления на трудещите се. А мерило за нейната действеност е социалната и трудовата активност на хората. Затова грижата на партийните органи и организации за идейно-възпитателната работа с трудещите се, за изграждане у тях на здрав марксистко-ленински мироглед, за трудовото, естетическото и физическото възпитание на новия човек трябва да бъде постоянна и конкретна. Формите и средствата на идейно-възпитателната работа сред трудовите колективи да са диференцирани за отделните отрасли и професии.

Партийните грижи, помощ и контрол сега трябва да се насочат към по-нататъшното организационно укрепване на всички профсъюзни звена от горе до долу. Това ще помогне да се издигне още повече ролята на профсъюзите в обществено-политическия, стопанския и културния живот на страната. А това предполага преди всичко да се изпълнява последователно и точно партийното решение за укрепване на ръководните профсъюзни органи с подходящи кадри, политически и идеологически добре подготвени, израснали и пряко свързани с трудещите се, да се издигат повече дейци из средата на работническата класа. Тези задачи изискват да се създадат условия и особени грижи, подход и помощ за коренно подобряване подбора на кадри из средата на работническата класа. Грижите за тяхното обучение, възпитание и квалификация, за повишаване самочувствието и авторитета им като профсъюзни дейци трябва да стоят като постоянна задача пред партийните органи и организации. Тук е необходимо да напомним казаното от др. Живков на съвещанието във Велико Търново през 1975 г.: „Не бива да се допуска каквото и да е подценяване на профсъюзната работа. **Дейността в профсъюзите не е дейност от второ качество. Това е високо отговорна, политическа и организационна работа.**“

От партийните органи се изисква да окажат сериозна помощ на профсъюзните органи и организации за решително подобряване стила и методите на тяхната работа.

Документите на XI конгрес задължават партийното ръководство да помага на профсъюзите да доведат докрай преустройството на своята дейност. Да обогатят вътрешния живот на първичните профсъюзни организации и профгрупите, да засилват тяхната самодейност, за да станат те действително притегателен център за обществена активност на трудещите се. Профорганизациите и профгрупите трябва да станат места, където всеки трудещ се може да развива своите способности, да удовлетворява разностранните си интереси и да реализира своите права, да станат истинска школа за създаване на нови кадри за управление на производството и страната.

Digitized by Google

С влизането на селскостопанските работници в редиците на профсъюзите още повече нараства отговорността на профсъюзните органи и организации за утвърждаване у тях на такива добродетели на работническата класа като висока организираност, дисциплина и професионални навици.

По решение на XIII пленум на Централния съвет на БПС в структурата на профсъюзите бяха извършени известни промени. Във връзка с концентрацията и специализацията на производството и изграждането на националните комплекси бяха създадени профсъюзни комитети и съвети на председателите в стопанските комбинати и съвети на председателите на профкомитетите в обединенията и градовете. Целта е да се приведе структурата на профсъюзите в съответствие със структурата на стопанските организации, което има принципно значение за цялостната профсъюзна дейност. Като се има предвид, че много от стопанските комбинати и обединения имат поделения и звена в няколко окръга, а някои и във всички окръзи, необходимо е в партийното ръководство на профсъюзната дейност да се постига съгласуваност, съобразена с отрасловите и с териториалните особености и изисквания. Особено отговорна е задачата на партийните комитети, които осъществяват партийното ръководство на комбинатските профкомитети и на съветите на председателите на профкомитетите в комбинатите и стопанските обединения.

Специфични проблеми възникват пред партийното ръководство на профсъюзната дейност и във връзка с някои изменения във функциите на окръжните съвети на БПС и по-специално по техните взаимоотношения с централните и окръжните комитети на отрасловите профсъюзи.

Друг съществен въпрос е установяването на правилни взаимоотношения между градските комитети на БКП и съветите на председателите на профкомитетите в градовете. Тези профсъюзни органи ще имат координационни функции при провеждането на общи профсъюзни инициативи и мероприятия и тяхната дейност съществено ще се отличава от предишните градски съвети на профсъюзите, които имаха ръководни функции. Партийните комитети трябва да се съобразяват с това обстоятелство и да насочат своето главно внимание към подобряване на партийното ръководство на профсъюзната дейност чрез първичните партийни организации.

Подобренията в организационната структура на Българските професионални съюзи изискват по-голяма съгласуваност в работата на отрасловите и териториалните органи с оглед да се избягва дублирането, прекаленото регламентиране и книжнината. Партийната помощ и контрол трябва да бъдат насочени към пренасяне все повече работата на профсъюзните органи в профорганизациите и сред трудовите колективи, където се решават големите и отговорните задачи на профсъюзите в етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество.

По-нататъшното подобряване на партийното ръководство на профсъюзите зависи както от дейността на самите партийни органи, така и от работата на комунистите, изпратени на работа в профсъюзните органи. Затова е необходимо още повече да се повишава взискателността и самоконтролът, да се засилва личната отговорност на комунистите, работещи в профсъюзите, по-често те да се отчитат за своята работа в партийните органи и организации. Правилното осъществяване на партийното ръководство на всестранната дейност на профсъюзите безусловно ще окаже огромно въздействие за успешното изпълнение на големите и отговорни задачи, които поставиха XI партиен конгрес и Юлският пленум на ЦК.

Digitized by Google

ШКОЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КОСТА АНДРЕЕВ

Една от най-важните качествени отлики на социализма е дружеското сътрудничество и взаимопомощ на равноправните производители, обединени от обществената собственост на средствата за производство и общата историческа цел. При социализма не съществува социална база за отчуждаване в процеса на производството и управлението.

След победата на социалистическата революция заедно с ликвидирането на частната собственост се премахва експлоатацията на човек от човека и работникът, ставайки стопанин на средствата за производство, се превръща в субект на управлението на отделното предприятие и страната като цяло. Оттук всъщност произтича дълбокият демократизъм на социализма като обществен строй.

Естествено и социализмът като всяко общество се управлява от органи, излъчени от господствуващата класа. Но и тук има една голяма разлика, защото работническата класа е взела властта, за да унищожи всякакво господство на класите, за да създаде безкласово общество. Ако капиталистът винаги е замъглявал „светая светих" на производството, работническата класа е кръвно заинтересована от привличането на колкото се може повече трудещи се в неговото управление. И това не е временна тактика и социална демагогия. Това е обективна потребност, важно условие и предпоставка за най-пълно използване на целия заряд от социална енергия, съдържащ се в милионите трудови хора за ускоряване на обществения прогрес, за постигане на крайната цел.

В съзнателното участие на трудещите се в социалистическото строителство се съдържа и силата, и обаянието на нашия обществен строй. В това, че ония обикновени хора на труда, които капитализмът някога мачкаше, сега все повече и повече разбират механизма на управление, начина на производство и разпределението на блага, знаят, умеят и се стремят към по-съвършена организация на труда, участвуват все по-активно в разрешаването на държавните и обществените дела.

Безспорно, както казва Ленин, „уменето да се управлява не пада от небето и не идва от светия дух; и от това, че дадена класа е прогресивна класа, тя не става изведнъж способна да управлява" (т. 30, стр. 460). Естествено, нужни са опит, знания, висока култура, изградени навици. Но това само още веднъж подчертава важността на работата, която извършват политическите и обществените организации за действителното въвличане на милионите трудещи се в управлението на производството и страната.

Работническата класа управлява чрез социалистическата държава, осъществява своята ръководна роля чрез обществените организации, сред които в нашите условия особено място заемат Отечественият фронт, професионалните съюзи и Комсомолът. Мястото, функциите и правата на тези организации в социалното управление непрекъснато се разширяват. В това отношение ролята на повратен момент изиграя Априлският пленум на ЦК на БКП от 1956 година. След пленума бяха създадени условия за разгръщане на социалистическата

Digitized by Google

демокрация, за издигане ролята на обществените организации в социалистическото строителство. Като утвърждаваше тази линия, Централният комитет на БКП реализираше ленинската постановка, че успешното изграждане на новото общество неизбежно се затруднява, „ако е построен неправилно или работи неправилно предавателният механизъм от комунистическата партия към масите“ (т. 33, стр. 184), т. е. ако не се използват възможностите на обществените организации и най-вече на професионалните съюзи.

Известно е, че в съответствие с ленинизма и решенията на Априлския пленум др. Тодор Живков разработи нова постановка за мястото и ролята на обществените организации, в това число и на профсъюзите, обоснова тяхната роля за внедряване на обществено-държавното начало в управлението, за развитието на социалистическата демокрация.

Професионалните съюзи, както се изтъква в решението на Осмия конгрес на БПС, все повече се утвърждават като важно звено в системата на социалното управление, във формирането и осъществяването на икономическата и социалната политика на Партията. В държавните и стопанските органи на всички равнища участвуват все повече трудещи се и профсъюзни дейци. Кръгът от икономически, социални и културни проблеми, които се решават съвместно или със съгласието на профсъюзните органи, се разшири значително. Тук не е нужно да се спираме широко на всички функции на профсъюзите, ще подчертаем само, че профсъюзите у нас сега имат решаваща роля при мобилизирането на трудещите се за изпълнение на плана за икономическото и социалното развитие на страната, за най-широкото им участие в управлението на производството и обществото.

И още: работническата класа осъществява своята ръководна роля чрез формите и средствата на непосредствената демокрация, чрез прякото участие в управлението на производството и страната. Същността на прякото участие се състои в това, че дава възможност на трудещите се да казват властната си дума при решаването на държавните и обществените дела и непосредствено, а не само чрез избираните от тях органи или представители. „Едно от основните направления в развитието на социалното управление — се казва в Отчета на ЦК на БКП пред Единадесетия конгрес на Партията — става прилагането на държавно-общественото начало и обществено-държавното начало. По-нататъшно развитие получиха формите на прякото и представителното участие на работниците и селяните кооператори в управлението на стопанските организации.“ Като усъвършенствува непрекъснато системата на управление, нашата Партия търси и прилага нови оригинални форми и пътища за разширяване и засилване участието на трудещите се в решаването на обществените дела, разгръща социалистическата демокрация.

Естествено, прякото участие на трудещите се в управлението на производството не е стихиен процес. То се организира и направлява от различните звена на политическата система на обществото. Особено важно място в това отношение се отрежда на професионалните съюзи. Тук ще се спрем по-подробно именно на тези форми на демокрацията у нас и на ролята и задачите на профсъюзните органи и организации, очертани от Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет, от Осмия конгрес на профсъюзите, защото тяхното значение все повече ще се увеличава.

Digitized by Google

ФОРМИТЕ НА ПРЯКОТО УЧАСТИЕ на трудещите се в управлението на производството са едни от могъщите лостове за използване инициативата и творчеството на милионите трудещи се. „... Успехите на нашето обществено развитие — казва Л. И. Брежнев — са възможни само като резултат на свободното и съзнателно творчество на масите... Затова по-нататъшното движение по пътя на изграждането на комунизма ще бъде непременно и по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация."

По-нататъшното развитие на демократичното начало в управлението на производството е закономерен процес, който се обуславя и от по-високата степен на развитие на производителните сили и производствените отношения, от количествените и качествените изменения както в материалната база, така и в самата работническа класа. В съвременните условия връзките в общественото производство стават все по-сложни. Социализмът обаче има предимството, че при управлението на тези сложни производствени процеси може да използва колективната воля, колективния опит и ум, инициатива и творчество на трудещите се. Нещо повече. Използването на инициативата от долу е решаващо условие за правилното регулиране на тези процеси. Това от една страна. От друга, сегашното идейно, образователно и квалификационно равнище на трудещите се е такова, че прави прякото им участие в управлението на производството още по-компетентно и следователно още по-необходимо. Сега например в някои наши химически производства работниците със средно специално образование достигат до 40—60 на сто. Достатъчно е да кажем, че през 1975 година висококвалифицираните работници в промишлеността, строителството и транспорта бяха 33,8 на сто от общия им брой.

Такива са предпоставките. Както се вижда, те са реални и добри. Другото е въпрос на организация. Въпрос на умение, подход, стил на работа. Всичко това създава нови възможности за още по-широко въвличане и реално участие на трудещите се в управлението. Едно проучване на НИИПП „Г. Димитров", проведено в четири промишлени отрасъла на страната — машиностроене, химия, хранително-вкусова и текстилна промишленост, — показва, че 60,1 на сто от трудещите се вземат отношение по въпросите на общата дейност на колективите. Предложенията, които те правят, са свързани с икономическите функции на предприятието — планирането на стопанската дейност, определянето на себестойността на продукцията, подобряването на техниката и технологията и условията на труда и др. В тези отрасли 47,2 на сто от промишлено-производствения персонал са правили предложения за подобряване работата на бригадата, цеха, отдела, предприятието. Изследването установи и друг изключително важен факт, че 71 на сто от работниците и служителите проявяват активност за осъществяване на самодеен индивидуален контрол за правилно стопанисване на социалистическата собственост. Проучването показва, че участието на трудещите се в решаването на делата на предприятието е право пропорционално на социалистическата съзнателност, знания, опит, трудов стаж, професионално и образователно равнище.

Безспорно главна форма на пряката демокрация е социалистическото съревнование. В нашата страна то отдавна се утвърди като основен метод на социалистическото строителство. На всеки нов етап от развитието ни Партията е определяла и новите задачи на съревнованието. Това тя направи и сега в етапа на изграждането на развития социализъм. Разработена е цялостна концепция за неговото развитие на сегашния етап, която намери завършен вид в забележителните речи на другаря Тодор Живков пред орденоносците и първенците в Перник през 1971 година и в София през 1972 година. В основата на тази

Digitized by Google

концепция залегна принципът съревнованието да се свързва със стратегическите задачи на обществено-икономическото развитие на страната — задачите за повишаване на производителността на труда, ефективността и качеството.

Изключителна важност за максимално разгръщане инициативата на милионите имат решенията на Юлския пленум на Централния комитет, тяхното изискване съревнованието да се развива от горе до долу като съставна част на съвкупната система на планиране и планово ръководство, навсякъде качествените показатели да станат негова сърцевина. И несъмнено успехите значително нараснаха. На Осмия конгрес на профсъюзите бе подчертано, че то действително придобива по-масов характер — само през 1976 година броят на участниците надмина 3 340 000 души с 1 449 641 индивидуални и 139 687 колективни обещания. Но същевременно конгресът отчете, че съществуват и много нерешени проблеми. За тяхното отстраняване той постави съвсем конкретни задачи пред профсъюзните и стопанските органи.

„СЛЕД ДЕСЕТИЯ КОНГРЕС, по ленинските идеи, у нас възникна и се развиха нова, оригинална форма на пряката демокрация — насрещният план. Чрез нея милиони хора непосредствено създават подобра организация на производството, разкриват допълнителни възможности за нарастване на обществената производителност на труда и за ускорено повишаване на жизненото равнище“ (Т. Живков, Отчет пред XI конгрес..., с. 73).

Насрещният план е действително една добре намерена форма на пряката демокрация у нас, която се превърна в действен фактор за усъвършенстуване системата на управление. Той отразява творчеството, умението и стремлението на работниците и специалистите, на колективите за рационализиране на труда, производството и управлението, за създаване на нови предпоставки и възможности за използване на интензивните фактори. Всъщност насрещният план е израз на единната воля на трудещите се за развитие на народното стопанство в посока, която те желаят, за движение напред към цели, които те самите си поставят. При съставянето на насрещните планове през 1976 година работниците и служителите направиха над 400 хиляди целесъобразни предложения. Практиката показва, че, участвувайки в разработването на насрещните планове, трудещите се по-добре вникват в механизма на планиране и управление, по-добре осмислят своите задачи и отговорност в процеса на производството, изявяват се като стопани на предприятията и страната. Всъщност, ако през последните години съревнованието повиши своята ефективност, това в най-голяма степен се дължи на насрещния план като негова основа.

Но в духа на юлска взискателност е необходимо да се подчертае, че успехите биха били значително по-големи, ако насрещното планиране още от самото начало се разбираше правилно и се прилагаше правилно. Какво имаме предвид? Имаме предвид, че в някои периоди съществуваха мнения и становища, които водеха до деформация на икономическата и социалната същност на насрещния план. Ето защо напоследък Министерският съвет и Централният съвет на БПС утвърдиха цялостен механизъм за насрещното планиране за седмата петилетка. Извършена бе и значителна работа в самите трудови колективи. А на Осмия конгрес бяха очертани по-нататъшните задачи на профсъюзите за издигане ролята на насрещния план като ефикасна форма за разкриване и използване на резервите в народното стопанство, за участие на трудещите се в управлението на производството. Задачата, която се поставя в процеса на изработването на насрещния план (сега предстои приемането на насрещните планове за седмата петилетка) е

Digitized by Google

инициативата, вниманието, усилията на колективите да се насочват към разкриване на допълнителни резерви за изпълнение и преизпълнение на качествените показатели, за осигуряване на ефекта, предвиден в генералните схеми за концентрация и специализация и в целевите национални програми.

Именно качествените икономически показатели следва да характеризират всяко индивидуално и колективно обещание, всеки годишен и петилетен насрещен план. Със своята организаторска работа партийните, стопанските и профсъюзните органи и организации би следвало да създават условия и да насърчават стремежа на милионите трудещи се, на всеки работник и специалист да постигат поставените цели по-бързо от предвиденото с държавния план и при най-малък разход на всякакъв вид ресурси. В това отношение огромни възможности предоставя държавно-обществеността преглед по производителността на труда, който предшествува изработването на насрещните планове. Този преглед е решаващ фактор за най-широкото въвличане на трудещите се в разкриването на резервите и съставянето на обосновани насрещни планове.

В много колективи е натрупан вече ценен опит в насрещното планиране. Известен е опитът на кремиковските металурзи за съставяне на насрещни планове на всяко работно място, във всяко звено. Ефектът от този опит е огромен. По такъв начин планирането на икономическата и социалната дейност в предприятията придобива силата на всеобщ референдум, става дело на всички. Всеки трудов човек вижда и своето място и мястото на колектива в борбата за ефективност и качество, планира не само производствения ефект, но и задоволяването на своите потребности.

Ако насрещният план се обърне изцяло с лице към стратегическия лозунг на петилетката, ако в него централно място заемат мероприятията, които водят към научна организация на труда, по-добро използване на техниката и времето, внедряване на научно-техническите постижения, икономии на суровини и материали, укрепване на дисциплината, разгръщане на масово-техническо творчество, можем да си представим ефекта от него в народностопански мащаб.

Но, както отчете и Осмият конгрес на профсъюзите, има случаи, когато се поемат допълнителни задължения, без да се осигурява съответна организация на производството и труда, без да се предвиждат нови технически решения, подобрения в технологиите, в конструкциите на изделията, в квалификацията на хората. Има и куриози, разбира се. Дори и тази година някои стопански организации спуснаха „от горе“ показателите на насрещния план. Какво неразбиране на същността на насрещното планиране като инициатива, движение, почин на масите „от долу“, на тяхното творчество, като проява на стремежите и волята им, като пряко участие на милионите във формирането на икономическата и социалната политика на Партията.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ у нас се утвърди и практиката на социалното планиране. Неговото значение бе обосновано от другаря Тодор Живков още на Декемврийския (1972 г.) пленум на ЦК на БКП. Чрез него се усъвършенствува управлението на социалните процеси, като в това управление се въвличат самите трудещи се. Социалното планиране заснлва ролята на трудовия колектив, разширява демокрацията в нашето общество. Негов обект са такива проблеми като повишаване квалификацията, подобряване условията на труда, социално-битовото обслужване, отдиха, физкултурата, спорта и туриз-

Digitized by Google

ма, духовното развитие и формирането на нови трудови взаимоотношения. В много предприятия е натрупан значителен положителен опит. Социалният план е верен път към създаване на здрави и дееспособни колективи, готови да решават стоящите пред тях задачи. Той приобщава трудовите хора към предприятието, издига самочувствието им на стопани, създава нови предпоставки за пълно покритие между личните, колективните и общонародните интереси.

Важен момент в тази дейност е разпределението на социалните фондове и по-специално фонд СБКМ. Този фонд за седмата петилетка възлиза на 1,5 млрд. лева. Освен това в него остава и реализираната от насрещните планове надпланова печалба. Сумите действително са големи и ако бъдат насочвани към мероприятия от траен и перспективен характер, могат да решат жизнено важни проблеми на колективите.

Задачата, която в тази област постави Осмият конгрес пред профсъюзите, е в социалното планиране действително да участвуват целите колективи и изразходването на средствата да става единствено със съгласието на целия трудов колектив. Тук стои и такъв проблем — социалните фондове да се формират и разпределят така, че да засилват привързаността на всеки трудещ се към предприятието, да го стимулират за създаване на повече материални и духовни блага. Макар че социалните раздели на насрещните планове станаха неразделна част от държавния план, все още на много места не се осигуряват необходимите средства и лимити за тяхното изпълнение. Освен това стопанските органи не навсякъде отчитат извършеното и особено неизвършеното по социалните планове. Въпреки тези недостатъци социалното планиране вече доказва своите предимства като форма на пряката демокрация у нас.

ОСМИЯТ КОНГРЕС ПОСТАВИ ЗАДАЧАТА пред профсъюзните ръководства и организации да издигат ролята на създадените у нас колективни органи за управление. „Общите събрания, събранията на пълномощниците, стопанските комитети, стопанските съвети — отбеляза др. Тодор Живков в Отчета пред XI конгрес — дават реална възможност за постоянно и активно участие на работниците и кооператорите в управлението и заедно с това повишават отговорността им за изпълнение на взетите решения."

Общото събрание на работниците и служителите, което се свиква от профкомитета, обсъжда и приема правилника за устройството и дейността на предприятието, правилника за вътрешния трудов ред, колективния трудов договор, годишния отчет на стопанския комитет за неговата работа и за стопанско-производствената дейност на предприятието и всички основни въпроси, свързани с организацията и заплащането на труда, със социално-битовото и комуналното обслужване на трудещите се. То избира стопанския комитет на предприятието, в което най-малко 50 на сто трябва да са лица, непосредствено заети в производството. Фактически общото работническо събрание е оня парламент, в който участвуват всички трудещи се и където се обсъждат и решават всички жизнени проблеми на колектива. Решенията му имат задължителен за стопанските ръководства характер.

В колективните органи за управление заедно с общите (на пълномощниците) събрания участвуват над два милиона работници и специалисти. Такъв огромен работнически парламент представляват и производствените съвещания. Само през 1975 година от тях бяха направени над 1 милион целесъобразни предложения за подобряване дейността в предприятията и учрежденията. Това е действителен и реален

Digitized by Google

демократизъм, действително и реално участие на трудещите се в управлението на производството и обществото.

Профсъюзите имат задължение да издигат ролята на колективните форми за управление, да се грижат за подбора и подготовката на членовете на стопанските комитети. Много важно е стопанските ръководства да взимат под внимание целесъобразните работнически предложения и да се отчитат редовно пред колективите за изпълнението им. Целта е колективните органи за управление — общите събрания, стопанските комитети и съвети — още повече да се утвърждават като изразители на единната воля на трудещите се при решаването на икономическите, социалните и възпитателните задачи.

Същевременно в духа на юлските изисквания стои задачата за превръщане на профсъюзните събрания, конференции и съвещания в още по-масова и широкодемократична трибуна за свободно изразяване на мненията и предложенията на трудещите се, за разгръщане на критиката и самокритиката, за борба срещу отрицателните явления в живота. Това е основен проблем на профсъюзната демокрация. Възможностите в тази насока значително се разшириха. Казваме значително, защото Българските професионални съюзи никога не са имали такава широка социална база, каквато имат сега.

През последните години продължи да се увеличава численият състав на работническата класа и особено в отраслите с решаващо значение за интензивното развитие на народното стопанство. В резултат на концентрацията и индустриализацията на селскостопанското производство създаването на АПК и ПАК, постепенното превръщане на селскостопанския труд в разновидност на промишления, големи изменения настъпиха и в класата на селяните кооператори. Огромна част от тях премина в редовете на работническата класа и формира нейния аграрен отряд. Увеличи се и оная част от интелигенцията, която непосредствено ръководи и участвува в производството. Значително се разшири и сферата на обслужването. Сбъдва се Ленриновото предвиждане, че „бидейки изобщо школа на комунизма, професионалните съюзи трябва да бъдат по-специално школа за управление на социалистическата промишленост (а след това постепенно и на земеделието) за цялата маса работници, а след това и за всички трудещи се (т. 33, стр. 181).

В ПРОФСЪЮЗИТЕ ни членуват 3 800 000 души. Това е почти цялото активно население на страната. Следователно сега профсъюзите практически могат да въздействуват върху всички слоеве на населението. Що се отнася до първичните профсъюзни организации, техните граници фактически се покриват вече с границите на трудовия колектив. Какво означава всичко това?

Това означава, че от дейността на профсъюзите зависи извънредно много въвличането на милионите трудещи се във формирането и осъществяването на партийната политика, по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация.

Особено голямо значение придобива тяхната работа за издигане ролята на трудовия колектив. На този въпрос Осмият конгрес се спря обстойно, очерта мястото на профсъюзните звена на всички равнища за решаването му. Конгресът постави задачата цялата работа на профсъюзите да се съсредоточи в първичната организация, в трудовия колектив. Какви са пътищата за издигане на неговата роля и оттук ролята на профсъюзите като школа за управление?

Безспорно на първо място това ще се постига, като в колектива се решават главните, основните, жизнено важните задачи и проблеми.

Digitized by Google

Едва ли можем да постигнем успех в борбата за висока ефективност и качество, ако целият колектив не се заеме с този ключов проблем на нашето развитие. Трудовият колектив е главният фактор за разкриване на резервите, за най-рационално използване на всякакъв вид ресурси. В него се решава съдбата на плана, там се създават благата на народа.

Обаче трудовият колектив е не само основна производствена единица. Той е и основна социална клетка на обществото. Там човек реализира своята най-важна жизнена дейност — труда, но там той реализира и най-важните си жизнени потребности. Следователно трудовият човек би следвало да чувствува предприятието като свой втори дом, като своя крепост в живота, крепост на вярата и спокойствието му. Освен това трудовият колектив има почти неограничени възможности за формиране на новия човек, чертите на социалистическия труд, за издигане съзнанието на работниците и служителите до равнището на авангарда на работническата класа.

Използват ли се тези възможности на трудовия колектив от партийните, стопанските и профсъюзните органи и организации?

Практиката потвърждава, че успехите на всяко едно наше начинание зависят от това, до каква степен то ще се превърне в дело и съдба на колективите, на хилядите и милионите. От това, до каква степен милионите трудови хора убедено и съзнателно ще участвуват в неговото осъществяване. С други думи въпросът е следният: да се напълнят навсякъде с пълнокръвен живот и съдържание съществуващите форми за непосредствено участие на трудещите се в управлението на производството и страната, в колективните органи за управление, да се разширяват функциите на колективите, да се разширява профсъюзната демокрация. Не можем обаче да не отбележим, че много стопански ръководства пренебрегват мнението и волята на колектива, робуват на технократични методи и средства в управлението на производството. За съжаление намират се и профсъюзни ръководства, които плащат данък на администрирането.

Разбира се, въвличането на трудещите се в решаването на всички важни въпроси в дейността на предприятията, стопанските организации, научноизследователските звена и пр. е важен момент на демократизма. Но не по-малко важно е да се осъществява контрол върху веднъж взетите решения, да се довежда докрай всяко започнато дело. Едва ли има нещо по-порочно от разминаването между думи и дела, между решения и изпълнение. И в този контрол пак трябва най-широко да се въвличат трудещите се, да се утвърждава онзи стил на работа, който осигурява системна проверка на изпълнението, отчитане на извършеното пред колективите.

Ето един огромен резерв за повишаване ефективността от всяко начинание, от всяка дейност.

Профсъюзите действително разполагат с огромни възможности и права за най-широкото въвличане на трудещите се в управлението на производството и страната. Но главно условие за техните успехи е правилното партийно ръководство. То ще осигури успеха на профсъюзната дейност и сега, за да се издига още повече ролята на профсъюзите като школа за управление, школа за комунизъм.

Digitized by Google

СЪРЕВНОВАНИЕТО — УСПЕХИ И НЕРЕШЕНИ ПРОБЛЕМИ

Неизмеримо богат е извървеният път, натрупаният опит в организацията на социалистическото съревнование. Не ще се намери човек, който да оспори, че то, като метод на социалистическо стопанисване, е в основата на ускорените ни темпове на развитие на производството. Че именно ефективността на съревнованието, непрестанното повишаване творчеството и инициативата на масите играят най-важна роля за успешно изпълнение на народностопанските планове.

* * *

Практиката недвусмислено сочи, че там където под ръководството на партийните комитети има пълна съгласуваност в дейността на всички фактори — стопански, обществени, научни, — от една страна, по съставянето и изпълнението на насрещните планове и от друга, по организацията на комплексното социалистическо съревнование, там успехите са далеч по-добри. Хубав пример за това са хасковската фабрика „Тракия", пернишката мина „Георги Димитров", столичният ЗК „Малчика", завод „Средец", Асансьорният завод, фабрика „8-ми март", ЗММ... Под ръководството на партийните комитети и с личния пример на комунистите в тези предприятия вече години наред към това важно дело се пристъпва с голямо творчество и инициатива. То е вплело в един фокус партийните директиви, производствените им програми и личните интереси на колектива. Пътищата? — Чрез използване от профкомитетите на разнообразни организационни форми и средства, с които се внася ново съдържание, обогатяващо съревнователната дейност: допитване до работниците и специалистите с помощта на анкетни карти, листовки, щафетни книги; задълбочено обсъждане на инженерните проекти и организационно-техническите мероприятия... И именно това се явява първоизточник за разкриване резервите на отделното работно място. По този начин динамичната, съобразена с новите условия организация на социалистическото съревнование, е допринесла за неизмеримо издигане на стремежа за лична изява, за разгръщане на творческата инициатива на отделното производствено звено, за максимално разкриване и реализиране на резервите. Само в столицата сега над 230 хиляди души участвуват в съревнованието с лични обещания, 26 хиляди специалисти работят с лични творчески планове. Повече от 25 хиляди са обещанията на различните бригади, секции, отдели и служби. И още: около 90 000 усвояват челните методи на работа, хиляди и хиляди творци на блага се борят за високо качество...

Анализът на което и да е от личните бригадни обещания, на договорите за съревнование разкрива, че главно тяхно съдържание са показателите, свързани с интензивното използване на техниката, суровините и живия труд, с повишаване качеството на продукцията. Така се роди и високопатриотичният почин на ЗАГ „Г. Димитров" за изпълнение на седмичната производствена програма за 5 дни, на 7-те бригади от завод „В. Коларов", на кремиковските комсомолци. Ами дръзновеният пример на героя на социалистическия труд от ЗММ Костадин

Digitized by Google

Джатев? Хиляди са днес неговите последователи за достигане планираната производителност на труда за седмата петилетка с една година по-рано.

По примера на първенците от Москва изградените клубове на челниците превръщат борбата за високо качество и ефективност в борба за формиране у всеки чертите на строителя на развитото общество.

Стотици са колективите от цялата страна, които на развяното знаме на всенародната надпревара са написали „Работническа гаранция на качеството на продукцията", „Рационализаторството и изобретателството — в служба на петилетката, на качеството и ефективността", „За висока култура и качество на общественото обслужване"... В тези колективи съревнованието се води по комплексни показатели, като наред с икономическата ефективност и качеството едно от най-важните изисквания е изпълнението на програмите за социално развитие.

* * *

Но Юлският пленум ни учи да правим трезва оценка на резултатите от всяко дело. С марксистко-ленинска принципиалност и непримиримост да разкриваме слабостите, да водим борба за тяхното отстраняване.

Критичният анализ на някои от очерталите се недостатъци недвусмислено сочи, че неточното спазване на партийните изисквания за задълбочено изучаване на идеологическата, икономическата, социалната и възпитателната функция на насрещното планиране, недостатъчното овладяване механизма на неговото управление е една от причините съревнованието често да попада в старите коловози на шаблона и формализма. Има случаи, в които изискването „Насрещният план — дело на трудовия колектив" се превръща в дело на отделите и службите на стопанската организация, на предприятието. Проблемите за ефективността и качеството не се подлагат на широко обсъждане и анализ от всяко производствено звено, принизява се ролята на работническите предложения — не им се дава навременен отгозор, не се контролира тяхното изпълнение. И естествено, в тези звена всичко това в някаква степен довежда до понижаване на работническата активност. И ако една година са постъпили стотици предложения, нищо чудно, че следващата те са десетки. Така се е стигнало и до незавидното положение на този показател в Завода за безалкохолни напитки — София, където при разработката на насрещния план за 1977 година са направени само 20 предложения. Или на 30 души един работник си е казал думата. Какво означава това ли? Загубите на работното време тук през миналата година са далеч над средните за столицата, а коефициентът на текучеството е над 3 пъти по-висок.

По-нататъшното критично третиране на проблема социалистическо съревнование ще ни отведе на нови адреси. Ще ни разкрие редица отстъпления от позициите на юлска взискателност. Но в този случай вече причините са независещи от профсъюзните органи. За какво става дума? В указанията на Министерския съвет и Централния съвет на БПФС е категорично подчертано, че насрещният план се разработва в едномесечен срок, след като се утвърди държавният план. Но този срок не се спазва. За 1977 г. това бе 15 ноември, а към 7 декември 83 предприятия от столичната промишленост, цялото строителство, търговията и селското стопанство нямаха план. Понятно е, че при такъв дисонанс на усилията размахът и действената сила на съревнованието като динамична система ще бъдат възпирани.

И още негативни факти и явления се превръщат в барнери по пътя на настъплението, противодействуват на ентусиазма и творчеството на

Digitized by Google

трудовите колективи. Обезсилват, ако не напълно да правят безпредметни редица показатели от съревнователната дейност. Как? От трибуната на столичната профсъюзна конференция бе изтъкнато, че „... много често някои стопански комплекси и организации внасят промени в държавния план, изземват резервите или „снемат“ в края на годината т. н. „кухи“ обеми. Тази нестабилност поражда стремежа да се оставят за „запас“ разкрити резерви.“

Или да вземем друг момент. Тъй като плановите показатели обикновено се конкретизират до равнището само на цеха, недостатъчно се изясняват задачите на отделните бригади — понякога те се получават ден за ден — много от работниците не участвуват с конкретни предложения при разработване на насрещните планове. Така е, защото изискванията, поставени пред тях, са много общи.

Не е трудно да се разбере, че по този начин в такива звена се пречи борбата за висока ефективност и качество на продукцията да стане насъщен въпрос за всеки производственик, да има своите реални измерения за всяко работно място, производствена операция. Че се обърква и целият комплекс от масово-политически, организационни, инженерно-технически и икономически мероприятия, включени в системите за съревнованието. А това пречи да се определят целите за един по-дълъг период, обезсилва личната отговорност.

* * *

Организацията на съревнованието в трудовия колектив няма за цел само да регистрира текущите производствени резултати. Не. То при едно действително научно провеждане се явява и мобилизираща перспектива, създава условия и предпоставки за подготовка на всеки работник, майстор, специалист да поеме и с успех изпълнява бъдещите по-сложни и отговорни задачи. Това е особено наложително при сегашните бурни темпове и мащаби на градеж, когато едно от най-важните изисквания за изпълнение стратегическото направление на VII петилетка е реконструкцията и модернизацията на производството. Твърде ценен в това отношение е примерът на хладилния завод „А. Иванов“ и на още десетки и десетки предприятия от страната, където партийните комитети и организации преценяват, че да се осигури изпълнението на сега определените норми е само едната страна на воденото съревнование. Но не по-малко важно е в същото време да се държи сметка и за всекидневните прогресивни изменения в характера на труда, за отражението им върху формирането на новата душевност и психическа нагласа у твореца на блага. Защо? През годината той не извърши ли поне крачка напред в своята производствена квалификация, в своите знания и умения — все едно и да е преизпълнил нормите си — се чувствува изостанал. И тъкмо защото никой вече не иска да е един обикновен манипулатор, организаторите на съревнованието в тези предприятия се стремят чрез научни прегледи, конференции, изложби непрестанно да популяризират сред членовете на колектива най-съвременните образци на производството, да ги запознават с най-новите постижения на научно-техническия прогрес. И в същото време съобразно с конкретната програма за бъдещо усъвършенствуване на собственото производство, в курсове за преквалификация, в школи, промишлени учебни центрове да повишават квалификацията им, образованието, да осигуряват овладяването на втора, а където е възможно, и трета професия. Разбира се, при такъв подход в тези предприятия реконструкцията и модернизацията се извършва, без да спира произ-

Digitized by Google

водственият процес. А когато тя бъде завършена, не настъпва вакуумът на безпомощността — кой да управлява новите машини, как процесът на утвърждаването на новата технология да не стане фатален за понижаване качеството на продукцията. Да, полезно е да се има предвид този опит и с пълни шепи да се черпи от него, защото има случаи, когато тъкмо това не става. Модернизира се производството, осъществяват се технически и технологични нововъведения и тогава, вместо да дойде радостта от по-големите успехи — идва тревогата от неуменето на кадрите да поемат новото производство. Тогава започва трескава подготовка за придобиване необходимата квалификация, за привличане дори на нови кадри отвън...

Ето защо, когато и да стане дума за другарска надпревара, важно е да се акцентува върху процентите, но не по-малко важно е и да се оценява, да се анализира подходът за тяхното постигане. Съревнованието да се възприема като процес на непрестанно усъвършенствуване стила и методите на работа, като осъзнато творческо дело на масите, като повеля за конструктивно мислене... За всеки партиен комитет, за всяко предприятие този проблем е специфичен. Унифициране на подхода тук е невъзможно. Затова и др. Тодор Живков учи, че „...партийната организация не е и не може да бъде пасивен регистратор във формирането, осъществяването политиката в отделния участък, където тя е изградена, в определяне на възловите задачи, които стоят за разрешаване".

* * *

Днес без критичен анализ е немислимо усъвършенствуване организацията на социалистическото съревнование, не е възможно да се преодолява инертността и шаблонът. Какво например е твърде характерно за строителството? От една страна, това е жизнено важната потребност без губене на време да се изучава буквално от всички ръководни и изпълнителски кадри завладяващият почин на Злобин. Да се види в него възможно най-прогресивната организация на работата. И неделимо от това да се внася качествено нов момент в съревнованието. Безпорно сега стремежът в целия отрасъл е именно за такъв подход в организацията на строителното дело. И където това е станало, от очевидно по-очевидно е, че успехите са неизмеримо по-големи. Но по различни причини — и обективни, и субективни — бригадната стопанска сметка не е възможно да бъде внедрена бързо, навсякъде. А това означава да не се изоставят — главно на жилищните строежи — досегашните изпитани форми и методи на съревнование. Този момент е редно дебело да се подчертае, защото често там — не на националните обекти — определящи се явяват единствено строителните норми. Идват си зидарите, мазачите, кофражистите, мозайкаджиите на работа, всяка бригада си върши каквото ѝ е възложено, без да се интересува от дейността на другарите си. По цял месец и повече чрез съревнованието профсъюзната и комсомолската организация не отчитат количеството и качеството на вложения труд, не сравняват успехите, не сочат недостатъците. Отражението на всичко това в практиката? Изобилие от незадоволителна организация на работата, от губене на много време, от бездействие на техниката. А системи за съревнование в профсъюзните ръководства от строителните щабове има. Тримесечни, шестмесечни и годишни отчитания се правят. Награди се дават и... И в много случаи — не ще е преувеличено да се каже — шефствува формализмът. Примери ли? Неизброимите дефекти, нескончаемото ходене по мъките от много новодомци — ту да се оправи една „недодялка", ту друг строителен дефект. Този въпрос е поставян на страниците на сп. „Пар-

Digitized by Google

тиен живот“ и друг път, но и в настоящата статия е полезно да се привлече вниманието на партийните комитети, на профсъюзните и комсомолските ръководства от редица такива обекти. Защото така се получава, че когато тези факти ни заведат в съответните отговорни звена — административни, стопански, обществени, — при техните ръководители, последните представят своята дейност като безупречно организирана. Доказват, че от тяхна страна е направено всичко необходимо, дори повече отколкото се е искало, но... Но фактите с техния неумолим език за истината не щадят никого. Повеляват сега съобразно специфичните производствени условия цялостната дейност по съревнованието да се обвърже с необходимостта от научна организация на труда, с поемането на бригадните и личните обещания — дори и от бригадирите, работещи по 45 дни на обектите. И неотстъпно, в основата на цялата дейност да бъдат класическите ленински принципи за гласност, сравнимост и повторимост на резултатите.

* * *

Важното сега е да се анализира досегашната практика на партийното ръководство на съревнованието. Безспорно то като принцип намира своето проявление в изискването всеки комунист на какъвто и пост да се намира, да бъде личен пример за другарите си, да внася висока организираност, дух на принципиалност във взаимоотношенията на колектива, на критичен анализ към постигнатото.

Но много полезна е и оценката на другата страна на този ключов проблем. Да се види как се решава той от заводските, районните, градските партийни комитети. Защо? — Защото половината от обсъжданията по профсъюзните заседания, събрания, съвещания са посветени именно на съревнованието. Но нима са малко случаите, когато въпросите се разглеждат съвсем общо, най-вече в аспект на постановки? Цитират се директиви от партийни документи, скача се на извода, че това е нов подход и... дотук се спира. Не се прави анализ на същността на проблема, че съревнованието днес е в най-голяма степен конкретизация на всяка задача, на всеки срок, отговорник. Това е оживели класическите ленински принципи в специфичните производствени условия на всяко звено. Това е всекидневна конкретна работа с хората, неотслабващо внимание към челниците, постоянна грижа за изоставащите — с всеки от тях да се работи индивидуално, да се води откровен разговор какви са неговите интереси, какви са неговите пориви. И да бъде убеден той да вниква в себе си, да става по-самовзискателен.

Коя е причината за такъв подход? Практиката показва, че има профкомитети, които, дълбоко проникнати от необходимостта да се скъса с шаблона, да се внесе качествено нов момент в съревнованието при тях, изцяло съсредоточават силите си към създаване на съответни методики, системи. И правилно! Но тъй като се разбира, че това не е лека работа, те се втурват да намерят нещо готово. А това готово в другото сродно предприятие, организация, институт също се оказва неродено в собствени условия, неизживяно, неизпитано. И така — пилее се ценно време. Стига се до стъкмяване на системи с модерни понятия, осигурява се възможност за представителност. „Видите ли каква концепция сме заложили в нашата практика.“ И докато става всичко това, най-обикновени, изпитани средства на съревнователна дейност биват отпращани в забрава. От 3 години например снимките на таблото на първенците в двора не са подновени. Раздадените преходни флагчета са затънали някъде в прахта. Щом вече ще се работи по „методика“, счита се за старомодно или не остава време да се изпрати

Digitized by Google

поздравително писмо до семейството на първенеца, да се поканят пионери срещу големия празник да поднесат цветя, да изнесат програма.

Това е важен, високопринципиален въпрос в организацията на съревнованието сега. Той заслужава неотслабващото внимание и грижи на партийните комитети. Инициативата на профсъюзните ръководства да се направлява така, че да се внася действителна научност в подхода, в организацията и провеждането на съревнованието и да се прегради пътят на всякаква самоцелност.

Главното за постигането на тази цел сега е създаване на нагласа у всеки колектив, работник, специалист за високопроизводителен труд, за високо качество на продукцията. А това, практиката недвусмислено сочи, се постига, като от натрупания няколкогодишен опит в приложението на Саратовската система се пристъпи по етапи към внедряване на комплексната система за управление качеството на продукцията на база заводски стандарти, какъвто е примерът на Лвовска област. Да, и в случая става дума за система, но всъщност за най-рационален, действен подход. Неговата същностна черта е: голямо внимание на въпросите, свързани с показателите за комплексна оценка на качеството на труда, на ръководителите и изпълнителите; задълбочено обсъждане на недостатъците в работата, свързани с качеството; като се отдава заслуженото на моралното и материалното стимулиране в нито един миг да не отслабва грижата за все по-действена масово-политическа и организаторска работа. И още: определящото в случая е, че нейните принципи, с които се дава точен и верен отчет за всяка производствена операция — не бъдат ли изучени от всеки работник, стават безсмислени. Ето защо днес Лвовската система се явява сърцевина на социалистическото съревнование, най-действен подход за повишаване производителността на труда, за по-активно привличане творците на блага в управлението на производството, за тяхното комунистическо възпитание.

Без преувеличение може да се каже, че сърцевина на социалистическото съревнование е създаването на висока, съзнателна дисциплина във всички звена на народното стопанство. Че сега съдържанието на това понятие добива ново значение. То е свързано с непрестанното разгръщане творчеството и инициативата, с непрекъсната борба за икономия на време, най-рационално използване постиженията на научно-техническия прогрес. Та нали съвременната организация и съоръженост на производството рязко повишиха изискванията за точност, организираност, деловитост на бригадите, цеховете, участъците. А щом е така защо на специално заседание на партийния комитет или на съвещание на актива да не се обсъди обхватът в системата на съревнованието само на този показател? Какво се прави? Достатъчно ли е? Какво не достига? Поставен ли е в центъра на вниманието самоконтролът, другарската взаимопомощ? Защо поради нередовното отразяване в таблата на показателите за дисциплина борбата в това отношение се води на приливи и отливи? Проблеми, които само при наличието на едно системно, целенасочено партийно ръководство може успешно да се решават. Само когато на показателя дисциплина в съревнованието не се гледа като на цифри, зад които стоят мъртви души, а той се превръща в изискване за непрестанно усъвършенствуване на организаторската и възпитателната работа, на моралното и материалното стимулиране... Ето защо са важни критериите за нов подход в ръководството на съревнованието. За ръководство, действително отговарящо на юлските изисквания, а не само на думи.

Digitized by Google

* * *

Изискването на Юлския пленум да се води непрестанна борба за отстраняване елементите на формализма от съревнованието изисква от партийните комитети да подлагат на критичен анализ и техния досегашен подход. Използват ли се най-действените, прилагат ли се най-ефективните методи за неговото отговарящо на новите изисквания ръководство. Положителните примери в това отношение са много. Само за опита на ЗПК в „Антон Иванов" може да се напише специална статия. Как благодарение на правилното, системното направляване на усилията най-вече на профсъюзната организация и в същото време на всички други субекти на управление съревнованието е станало жизнена потребност, най-действен метод за умножаване на успехите. В такава обстановка схематизмът, самоцелното гонене и изтъкване на процентите са отстъпили място на един процес на горене у работата на всеки. На непрестанно обогатяване формите, средствата, методите — на целия комплекс от мероприятия по съревнованието. Примери? При изключително голям интерес са минали заводската конференция по проблемите на качеството на продукцията, прегледът за работата на майсторите. Заводската художествена изложба от карикатури, епиграми, злободневки, „стършели", „жила", предшествувана от такива изложби по цеховете — се е явила оригинална, действена форма на самоанализ, на безкомпромисна критика към слабостите.

Но наложителни са разсъжденията в следните редове и за често срещащите се други недостатъци. Не са рядкост партийните секретари, които ще рекат: „Да, ежегодно заслушваме профкомитета как организира съревнованието". И толкоз. Не могат да се похвалят, че веднъж специално са се запознали, преценили са начините на воденето и въздействието на моралните и материалните стимули, друг път, че задълбочено са обсъдили дейността на младежките производствени единици, трети — за участието на административно-управленческия персонал в другарската надпревара. Или в присъствието на директора да се разгледа какво куца в организацията на труда, пречи да се разгръща творчеството и инициативата на работниците. Само в условията на един подход въобще към съревнованието могат да се роят „обективните" трудности. Но действителни ли са те? Непреодолими ли са?...Тези въпроси практиката настойчиво поставя за разрешаване. Челният опит — неудържимо поривен, завладяващ, прогресивен — не оставя никакво съмнение, че се иска не умуване, а конкретност, деловитост, творчество, инициатива — безкомпромисна борба против формализма и шаблона.

* * *

Ето защо изискването за широко разпространяване, прилагане днес на най новото, най-прогресивното в организацията на съревнованието от профсъюзите и Комсомола е в същото време повеля за непрестанно усъвършенствуване на стила и методите на партийно ръководство. От думи да се преминава на дело към прилагането на комплексния и програмно-целевия подход, на метода за умножаване на успехите.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

С НЕПОСРЕДСТВЕНОТО УЧАСТИЕ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

От създаването на предприятие „Зеленчукопроизводство“ през 1972 г. (първо в АПК — Първенец, а сега в Научно-производствения комплекс по плодово и зеленчуково производство „Георги Димитров“) изминаха пет стопански години. Отрасловата профорганизация обхваща повече от 3000 члена селскостопански работници и специалисти. Този период на съществуване даде възможност да се изяви творческата активност на трудещите се, да се видят на практика резултатите. От един декар земя сега се получават 540 лв. обща продукция, 394 лв. чиста продукция и 246 лв. чист доход, като през шестата петилетка е получено съответно 476 лв., 373 лв. и 200 лв. Как се изпълняват плановете беше посочено в доклада пред отчетно-изборната конференция на профорганизацията в края на миналата година: „...нашето предприятие първо в района на комплекса рапортува четири месеца преди края на годината за изпълнение на плана за шестата петилетка. От началото на 1976 г. някои производствени единици работят по плана за втората и третата година на седмата петилетка...“

Тия резултати се дължат както на изработения съвместно със специалисти от ИЗК „Марица“ — Пловдив комплексен план за развитието на отрасловото предприятие, така и на изпълнените мероприятия за повишаване производителността на труда на базата на интензивните фактори на производството.

Зеленчукопроизводството в района на Първенец, Прослав, Кадиево, Куклен, Златитрап и цялата Родопска яка има стари традиции. Неведнъж зеленчукопроизводителите от страната са „сверявали часовниците си“ по първенешките производители на ранни домати, по прославските и кадиевските градинари. И ако толкова години те се задържаха в челните редици, това се дължи на стремежа към експеримента, към усъвършенстването на производството. Тази традиция продължава и сега в приложението на промишлените технологии в най-трудоемкия отрасъл на земеделието. Тъй като около 35 на сто от трудовите и материалните разходи влизат в себестойността на разсада, премина се на отглеждането му в стоманено-стъклени и полиетиленови оранжерии. В голяма степен се механизираха основните процеси в разсадопроизводството, подобриха се условията на работа на кооператорите и годишно се реализира икономия от материални средства и труд в размера 560—600 хиляди лева. Въвеждат се нови технологии при отглеждането на ранните домати. Сортовият състав се подбира така, че да създаде по-голяма ритмичност при използването на трудовите ресурси, премина се към специализация на отделните производства и концентрация в по-едромащабни полета и блокове.

Реализирането на научната мисъл и техническия прогрес се извършва в производствения процес, затова усилията на партийното и стопанското ръководство се насочиха към дейността на профорганизацията, като мощен лост за активизиране на трудовите колективи и разгръщане на самоинициативата.

За изпълнение на насрещните планове профкомитетът поставя тежестта на социалистическото съревнование. Приети са 59 колективни обещания и 1800 лични, подписани са 25 договора за съревнование между бригадите и приети 27 творчески планове от специалистите, свързани с повишаване обществената производителност на труда. Тридесет и шест механизатора работят по почина на Георги Кунаров за икономия на горивни и смазочни материали.

Проведеният през миналата година конкурс за най-ефективно използване на основните производствени фондове още един път потвърди силата и възможностите за творческа изява на специалистите, механизаторите и селскостопанските работници.

Хората, които произвеждат, добре виждат нещата и дават ценни предложения, затова за партийните, стопанските и профсъюзните ръководства социалистическото съревнование е неразделна част от плановете за социално-икономическо развитие. Може да се каже, че в предприятието е създадена традиция насрещният план и планът за техническия прогрес да се разглеждат по профгрупи. Подготвянето на организационно-техническите мероприятия, след като се вземат под внимание предложенията, се превръща в обща задача за всички организации.

В приетата система за водене и отчитане на социалистическото съревнование се използват следните критерии: постижения от световен и за страната мащаб, предсрочното изпълнение на годишния и петилетния план, надминаване най-високите резултати в комплекса от предшествуващите години. Показателите включват още: изпълнение на договорите за изкупуването, качеството на продукцията, материалните разходи на 100 кг продукция и реализиране на икономии, изпълнение на плана за техническия прогрес.

Digitized by Google

От миналата година отрасловият профкомитет и стопанското ръководство разработиха и приеха мероприятия за някои по-важни селскостопански задачи, като засаждането на зеленчуците, прибирането в срок и качествено ранните картофи и домати, ефективното използване на техниката и други. Така например за всеки тон домати, набрани и експедирани до 11 часа в приемателните пунктове, при 90 на сто годни за износ, се изплащат премии. За 1976 година бяха раздадени премии в размер на 68 000 лева. Това импулсира колективите, разгоря се небивало дотогава съревнование и в резултат на това бяха набрани и експедирани 6450 тона домати. Подобни съревнования с така наречен „временен характер" се водят за високопроизводителното използване на разсадопосадъчната техника при пипера и тютюна, за прибирането на ранните картофи. В есенните месеци се води съревнование за прибирането на реколтата по десетдневки с връчване на грамота и вимпел. Колективите, събрали най-много първи десетдневки, се стимулират допълнително (за миналата година това беше тридневна екскурзия из страната с посещение на местата, свързани с живота и делото на Георги Димитров).

„ЧЕЛНИЯТ ОПИТ — МАСОВО В ПРАКТИКАТА" — този лозунг издигна профсъюзното ръководство не като фраза, а като неразделна част от пряката работа. Картотекирани са постиженията на първенците. В организираните школи за изучаване на челния опит в неактивните за полска работа месеци преминаха 1200 кооператори, механизатори, специалисти. Основно бе изучен опитът на Дора Стойчева, получила от всичките площи по 8230 кг среден добив ранни домати, на Цветан Цачев, достигнал 8278 кг среден добив домати, и други. В тези школи бе изучен опитът на други високодобивници от окръга и страната. Профкомитетът организира колективно посещение на изложбата „Развитие на селското стопанство в Пловдивски окръг до 1990 година".

За да се равняват стопанските резултати по световните показатели, се води съревнование за висока култура на селското стопанство, за което е изработен медальон „Челник в съревнованието за висока култура в селското стопанство". Негови притежатели са онези бригади, които са постигнали световни резултати, при висока култура на земеделието. Макар и трудно достижимо, вече 6 колектива носят това вътрешно отличие. Връчването му се извършва при широка гласност на резултатите на 18 юни, рожденият ден на патрона на комплекса Георги Димитров.

Комунистите са в първите редици на съревнованието. На много от тях са поставени партийни поръчения за разгарянето му. Те са и в редиците на първенците. Други са профгрупорзи или активно подпомагат профорганизациите, съдействуват за създаване на благоприятен психически климат в колектива, активно участвуват в събранията, където периодически се прави анализ на ефективното използване на материалните и трудовите разходи, качеството на работата, спазването на технологичните карти.

Активността на профорганизацията в предприятие „Зеленчукопроизводство" — с. Първенец превърна съревнованието и изучаването на челния опит в грижа и на стопанските ръководители. На профсъюзните събрания по различни въпроси докладват: директорът на предприятието, главният специалист, районните специалисти, ръководителите на производствените единици. С прякото им участие се излъчват първенците за десетдневката, месеца, тримесечието и годината. Особено показателно е ежедневното отчитане на съревнованието вътре в бригадите, където на специални табла с флагчета за всяко звено сам бригадирът, след като е обработил резултатите от деня, отбелязва процентното изпълнение на плана за всяко звено и вдига флагчето на първенеца за деня. За гласност на съревнованието още се използват местният вестник, селските радиовъзли, специалните радиопредавания на подвижния радиопост, изучаването на мълнии и поздравителни писма.

Резонанс от работата на профсъюзите намираме в проведения разговор с трудовите колективи за социално-психическия климат. Беше предявена по-голяма взискателност към отделни изоставащи звена, препоръча се звено или производственик, излъчен неколкократно за първенец, да се удостоява с по-високо отличие, да се увеличат моралните стимули. Изказано беше удовлетворение от редовното информиране за изпълнението на плана по звена, а също така и за предстоящите възнаграждения.

Посочените добри стопански резултати красноречиво говорят, че органическото свързване на науката, умелото стопанско ръководство и разгърната творческа активност на масите е основният лост, сърцевината на работата за изпълнението на задачите, поставени от Единадесетия конгрес на Партията. Необходимо е да се задълбочава и обогатява това начало.

Вера СЪЛЧЕВА

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНА — СЪЗНАТЕЛНА, ТВОРЧЕСКА

Проблемът за ефективността в партийната работа не е нов. Във всички етапи от своята дейност Партията е търсила най-подходящите форми, средства и методи както в ръководството на обществения живот, така и в организацията на вътрешнопартийните отношения. Сега когато ефективността и качеството се превърнаха в глобална задача не само за материалното производство, но и за всички сфери на обществения живот, критерият за ефективността на самата партийна работа става по-висок, защото комунистите винаги вървят най-напред, те създават образци в овладяването на най-съвременните постижения на научната мисъл, стремят се към още по-висок политически ефект от своите замисли, инициативи, дейности.

Ефективността в партийната работа зависи и от действията, поведението на отделния комунист като реализатор на партийната политика. Степента на неговото участие в изпълнението на партийните решения е първостепенен фактор за висока ефективност.

* * *

„Може ли партийната дисциплина да бъде формална"? С този въпрос завършваше писмото до редакцията на комуниста С. М. от град София. В него той разказва следния случай. Директор на научен институт веднага след Юлския пленум намерил длъжности за административни служители, освободени от други ведомства и организации. Не е трудно да отгатнем, че съображенията на този ръководител са били „лични", просто да устрои свои приятели и познати. Нашият читател се интересуваше от друго. Той пита правилна ли е постъпката на този директор, не противоречи ли неговото решение на духа на Юлския пленум.

Едва ли има български комунист, който да не прави своя лична равносметка как изпълнява решенията на Юлския пленум. Защото това е пленум, който пряко засяга отделния комунист, изисква преоценка на себе си, на своето поведение, на онова „повече", което всеки от нас може да даде за решаването на най-важните социални проблеми, които сега Партията е поставила пред обществената практика. Той изисква повече грижи за общото, по-изострен критичен поглед, по-голяма непримиримост. Не случайно толкова широко започнахме да говорим за „сблъсъци", за онези необходими конфликти с остарялото, с инертността, с консерватизма.

Писмото на нашия читател повдига въпроса за **същността на партийната дисциплина.** Директорът на института, за който той ни пише, вероятно е дисциплиниран комунист. Той редовно плаща членския си внос, посещава партийни събрания, дори може би е разяснявал юлските решения, но някои негови постъпки са против същността, про-

Digitized by Google

тив живеца на тези решения. Вместо да търси пътища и възможности да отговори на повика на Партията за поевтиняване на административно-управленческите разходи, той намира начин да заобиколи тези решения.

Не говори ли този случай, че понякога се получава несъответствие между изискванията на Партията и делата на комуниста за реализирането им в живота. Той на думи правилно оценява нейната политика, възприема с одобрение решенията й, насочени към развитието и прогреса на нашата обществена система, но не винаги с всички свои действия и постъпки в труда, в личния живот, в служебната и в обществената дейност допринася за претворяването на тези решения в живота.

Известна е формулировката на Ленин, че партийната дисциплина — това е единството в действията на комунистите и свободата на критиката и обсъждането. Тази формулировка най-добре изразява тясната връзка на партийната дисциплина с вътрешнопартийната демокрация. Обикновено те се разглеждат като две страни на една същност. Както се посочва в Програмата на Българската комунистическа партия, „пълна демокрация, свобода на мненията и критиката при обсъждането на всички въпроси, желязна, съзнателна дисциплина и единство в действията, след като е взето решението с мнозинство, точно изпълнение на решенията на висшестоящите изборни органи".

В определението на Ленин, както и в Програмата е отразен най-верният измерител на партийната дисциплина — осъзнатото **единодействие на комунистите в постигането на една определена важна цел,** онази синхронизация, която трябва да съществува между решенията на Централния комитет, на висшите партийни органи и действията, поведението на отделния комунист. Без единодействието на комунистите в изпълнението на партийните решения и най-добре построената политическа линия и стратегия няма да се реализират в живота.

В тежките политически условия на самодържавието, когато Ленин градеше основите на Болшевишката партия, той изтъкваше необходимостта от централизъм и конспирация в партийната работа и същевременно формулира изискването за **децентрализация на отговорността.** Това е подчинение на решенията на Централния орган и оценка лична, и отговорност лична доколко тези решения се изпълняват, доколко и как се въплътяват в дейността на организациите.

Тази **желязна сплав** между програмните цели и тактическите средства, между решенията на Партията и действията и поведението на нейните членове е най-важният измерител за дисциплината на комуниста. Но ако трябва да посочим основата за това единство, изворът, от който то черпи своите живителни сили — това е комунистическата идейност на партийните членове. Те са влезли в редовете на Партията, защото нейната идеология е станала тяхно вътрешно убеждение, влезли, за да отдават всички свои сили за реализиране на нейния идеал. В основата на партийната дисциплина лежи дълбокото разбиране на социално-икономическите задачи на Партията, единството на интересите и целите на Партията и народа. В „Левичарството" — детската болест на комунизма" Ленин дава следния отговор на въпроса: кои са условията болшевизмът да запази и при най-трудните условия своята желязна дисциплина. Той поставя на първо място съзнателността на пролетарския авангард, неговата преданост към революцията, неговата издръжливост, самопожертвователност, героизъм. Ленин свързва дисциплината с комунистическата идеология на партийния член, със степента на неговата съзнателност и убеденост и същевременно с всички онези качества, които го правят авангард, кои-

Digitized by Google

то го поставят в челните редици на работническата класа и целия народ.

В първите години на съзряване на работническото движение у нас Димитър Благоев също отделя голямо внимание на този въпрос, пишейки специална статия за дисциплината. За него тя е съзнателност, решителност, самопожертвувателност на членовете на Партията. Негов е изразът, че дисциплината в социалдемокрацията — това е **циментът, който крепи единомислието и единодействието в нея.**

Не случайно колосът на българските революционни марксисти търси спойката между единомислието и единодействието в Партията. По-лесно е да се възприеме една идеология, много по-трудно е тя да се превърне в убеждение, да се втъче в действията, в поведението, в позицията на комуниста. И след победата на революцията редица партийни форуми отново и отново поставят необходимостта от единство между думи и дела. Там където това единство се нарушава, желязната партийна дисциплина се подкопава, в нейните здрави основи се промъква формализмът.

Поведението на директора на института, за който става дума, е пример именно за формално отношение към задълженията на комуниста при изпълнение на важни партийни решения. А ето и друг пример, който говори за позиции и дела, които не съответствуват на комунистическата идейност на партийния член, на неговия дълг и отговорност в обществото.

Трифон Делчев, секретар на първичната организация при „Спални вагони и ресторанти" в Пловдив, е наказан от възловия комитет със „Строго мъмрене с предупреждение". Първата му реакция е остра. Той протестира и прави изложения, защищава се с това, че е наказан за чужди грехове, че лично няма никаква вина. На пръв поглед е така. Но ето и мотивът за наказанието му: „Като партиен секретар не е намерил сили да се отнесе критично към слабостите на директора Иван Чолаков. Какви са слабостите на Чолаков? — открива частна свинеферма, използва чужд труд за отглеждане на прасета, пренася товари с фактури за сметка на предприятието, взима безплатно напитки от пунктовете на предприятието... И всичко това става пред очите на комунистите, на останалите членове на колектива. А секретарят на първичната организация мълчи и с мълчанието си създава благоприятна обстановка за грешките на Чолаков. Вместо да се опита да му помогне навреме, той като страничен, бездушен наблюдател следи поведението на един комунист, на когото Партията е гласувала доверие и власт.

В случая показателна е позицията на партийния секретар. Наказанието, което му налага възловият комитет, за него не е мярка, която да го накара да осъзнае собствения дял, макар и косвен, в антиобществената дейност на Чолаков. Тъкмо обратното. Той пише писма и възражения, в които не само оневинява себе си, но оправдава и Чолаков. „Той не е чак толкова лош директор. Звеното, което ръководи, е получавало награди и поощрения, планът е изпълняван и т. н. Дали това е достатъчно, за да бъде оправдание и защита за тази негова дейност, която не съответствува на комунистическия му морал, на мястото му в обществото.

Тези случаи, макар и единични, показват, че все още има партийни организации, които търпят грешките на ръководителите, принизяват ролята на комунистите в живота на колективите. Според мнението на председателя на градската контролно-ревизионна комисия в Пловдив Г. Куцаров в материалното производство първичните партийни организации проявяват по-голяма бдителност. Те наказват работниците, които са направили известни нарушения. Но от 7 директора, които

Digitized by Google

са получили партийни наказания през 1975 година в гр. Пловдив, само един е наказан в първичната партийна организация, останалите — от по-висшестоящи партийни органи. Не може да не се отбележи, че партийните бюра и комитети разглеждат различни страни от стопанската дейност на предприятията, приемат мероприятия, взимат решения, но почти не се занимават с констатациите на проверяващите органи. Много партийни секретари като членове на ръководствата присъствуват на съвещанията, в които се четат актовете на контролиращите органи, без обаче по-нататък да анализират причините за допусканите нарушения, без да направят сериозни изводи за стила и методите на стопанските ръководители, за техните грешки и недостатъци.

А въпросът би трябвало да се постави в друга светлина. Не партийните организации да чакат проверяващи органи, за да открият сериозни слабости и недостатъци. Нима повечето от тях предварително не са известни на комунистите? Но в много случаи се реагира не своевременно. Забавя се партийно отношение към първоначални прояви на неправилно поведение на отделни комунисти. Едва когато нещата станат нетърпими, прибягват до най-строги партийни мерки.

Билната мания е също едно явление, от което не са спасени и комунисти. Понякога се проявява завидна настойчивост в стремежа на всяка цена да се намери хубаво вилно място. В гр. Банкя например дори се е водила борба за места, предназначени за обществени нужди. Това показва, че има случаи, в които личният интерес взима връх, той се поставя над обществените нужди, показвайки развитието на еснафски манталитет.

Комунистът с всяка своя постъпка, с всяко свое действие, отношение и позиция е реализатор на партийната политика. Социалният резултат от тази политика се получава от единството между възгледите и поведението, между идеологията и конкретните действия за нейното осъществяване.

* * *

Когато говорим за партийната дисциплина на комуниста, трябва непременно да отбележим и една нейна друга черта. Партийната дисциплина е антипод на формално спазване на някакви норми и правила, няма нищо общо с принудата и насилието. Тя винаги има **творчески характер.** Този именно характер не са разбирали различните индивидуалистични, анархически и други уклони в работническото движение. За тях искането задължително да се изпълняват решенията на Партията, след като те са обсъдени широко от комунистите, е бюрократизъм и формализъм, подчиняване частта на цялото, малцинството на мнозинството — закрепостяване, посегателство върху личната свобода. Във връзка с това Ленин говори, че е необходимо да се отличава психологията на войника от пролетарската армия от психологията на дребнобуржоазните интелигенти. Те никога не могат да разберат отговорността на комуниста пред своята класа, пред своята Партия, пред своя народ. Това е отговорност винаги да вървят напред, да рушат бариери, да постигат определени политически цели. Това движение напред не става по утъпкани пътища, по издълбани коловози. Единодействието за постигането на определена цел винаги изисква многообразие в конкретните реализации. Стремежът на комуниста да бъде верен на партийните принципи и политика същевременно изисква от него да избере онази конкретна линия на поведение, такова изпълнение на своите задължения и отговорности, че то в максимална степен да допринася за тържеството на партийната политика.

Digitized by Google

Ние казваме, че юлските решения изискват по-висока критичност, по-голяма резултатност от всяка работа, от всяка дейност. Това ще бъде само едно хубаво пожелание, ако не се възприеме дълбоко от всеки член на Партията, ако не намери конкретна форма на проява в отношението към собствената работа, към проблемите на колектива, към слабостите на ръководителите. Юлските решения не дават готови рецепти и предписания, приложими във всички условия. Те изискват всеки комунист да намери своята линия на поведение, с което ще допринесе за тържеството на партийната политика. Затова дисциплината в Партията е дисциплина творческа. Комунистите остават бойци на пролетарската армия, остават верни на своята партия, на своя идеал. Пътят до този идеал изисква единство в действията и същевременно многообразие в конкретните подходи за постигане на определения политически резултат.

* * *

Не бива да се забравя, че живеем в общество, изградено върху социалистически принципи на работа и разпределение, общество, в което съществуват все по-благоприятни условия за личността, условия, които развиват все повече съзнателните елементи на дисциплината на труженика на социализма. „Дисциплината на глада" — както Ленин сполучливо нарече основата за реда и организираността на капиталистическото общество — за нас е в архивите на историята. Комунистическата организация се крепи на свободната, съзнателната дисциплина. Нейните прояви намират все по-широко място в нашия обществен живот. Трудовата надпревара на производствените колективи, борбата им за по-високи стопански резултати, раждането на почините и инициативите, примерите на трудов героизъм — всичко това са прояви на новата съзнателна дисциплина, без която е невъзможна социалистическата обществена система. Диалектиката на интересите между обществото и личността при социализма е онази основа, върху която се раждат идейните материални и морални стимули за новата социалистическа дисциплина. Обществото създава всички условия за развитие на личността, интересите на отделната личност са свързани, зависят от разцвета на обществото.

Сега връзката, влиянието на партийната дисциплина върху обществената е много по-силна. Партийните организации не са затворени и изолирани от трудещи се звена с непознат на тях вътрешен живот и взаимоотношения. Напротив, взаимовръзката между първичната организация и трудовия колектив е все по-динамична, по-непосредствена. За разцвета на новите принципи на социалистическа дисциплина голяма роля имат комунистите и партийните организации. Това е едно от направленията, в които намира проява формиращата роля на първичната организация в колектива. В това отношение влиянието на отделния комунист със своя пример на съзнателно творческо отношение към задълженията си е особено силно. Поведението, позицията на комуниста се оценява от трудещите се с по-висок критерий. По комуниста се равняват другите. Неговите постъпки увличат, но ако те са отрицателни, могат да служат за оправдание на нарушения и слабости.

Ако трябва да търсим различията, а те действително съществуват между дисциплината на комуниста и на останалите трудещи се, ще я намерим в степента на съзнателност и по-висока вътрешна убеденост, в необходимостта от реализация на определени политически цели, а също и от степента и качеството на тяхното изпълнение.

Партийната дисциплина с по-високата степен на своята съзнателност трябва да бъде еталон, образец на формите на развитие на

Digitized by Google

обществената дисциплина. Партийната организация като политическо ядро да действува мобилизиращо със своята принципност, взискателност, непримиримост към недостатъците, да не допуска да се проявява либерализъм, равнодушие, формално изпълнение на партиен и обществен дълг.

* * *

Може би няма друг по-добър измерител за онази връзка, която съществува между Партията и отделния комунист, както партийната дисциплина. Някои примитивно я свеждат до редовното посещение на партийни събрания, до плащането на членски внос, до грижата за партийни документи. Един поглед върху историята на нашата Партия ще ни подскаже, че партийната дисциплина това е вододелът между последователите революционни марксисти и различните анархистични и дребнобуржоазни елементи, които са отричали необходимостта от вътрешно сцепление на партийните редици. Дисциплината — това е преди всичко отговорност, която не се демонстрира с фрази, а с конкретни дела, със смели действия, с комунистическа страст и непримиримост. Дисциплината — това е организираността на Партията, способността ѝ да действува като здраво, единно цяло за постигане на своите цели и задачи. Тя се развива върху благоприятната почва на вътрешнопартийната демокрация, която създава отлични условия за свободната проява на личността. На нея са ѝ чужди такива явления като надценяване на личния интерес, формално изпълнение на партийните решения, стремежът към облаги за сметка на Партията и обществото, използване на служебното положение за лични цели, чужди са ѝ примирението, равнодушието, либерализмът.

Лиляна КАНЕВА

В ПРОТИВОРЕЧИЕ С НОВИЯ ПОДХОД

Известно е, че планът за 1977 година е ориентиран главно към показателите за ефективност. Той поставя такива отговорни задачи, които изискват най-пълно да се използват вътрешнопроизводствените резерви и да се осигурят условия за ритмичност в работата на всяко поделение и работно звено.

Какво показва в това отношение анализът на стопанската и партийната дейност на машиностроителния завод „Подем" в Габрово?

* * *

Планът на завода за тази година отразява напрегнатия характер на производствено-стопанските задачи. Продукцията в натура спрямо 1976 г. трябва да се увеличи с 18,58 на сто, производителността на труда с 23,70 на сто, себестойността на 100 лв. стокова продукция — да се намали с 8,80 лв. И главно върху тези измерения на плана печалбата трябва да нарасне над 2 пъти.

Всичко това потвърждава, че планът на МЗ „Подем", а и на целия комбинат е изграден в съответствие със стратегическата задача на седмата петилетка за рязко повишаване на ефективността и качеството на производството. Не можем да допуснем, че Комитетът по тежко инвестиционно машиностроене не е пресметнал неговите измерения с наличните мощности, работна сила и материални ресурси. Не може освен това да не се вземе под внимание, че 50 на сто от производствената му програма е кооперирано производство, поради което приносът на колектива за увелича-

Digitized by Google

ването на обема на продукцията ще бъде изпълнената монтажна работа.

На срещата при секретаря на комбинатския партиен комитет обаче бе проявено съмнение в реалността на плана. Директорът по икономическите въпроси Илия Беров направо каза: „Не е възможно да го изпълним".

Никой не му възрази, а дори и партийният секретар Христо Станев изрази мълчаливо съгласие с това мнение.

Тревога, превърчала се в съмнение за съдбата на плана — ето кое бе най-характерно за ръководителите на този комбинат в края на първия месец от новата година.

Основателна ли е тя? Кои са подбудите за нея?

Тези въпроси са трудни, но вернинят отговор ще разкрие причини, ще помогне да не се повтарят стари грешки.

Обширното изложение на зам.-главния директор по производствените въпроси на комбината инж. Боян Бонев както и допълнителните проверки показаха, че петте завода на комбината са започнали новата година без задел от оперативен запас на материални ресурси за изпълнението на плана. Всичко е било изразходвано през декември, за да бъде приключен миналогодишният план, колкото се може по-добре.

А подготовката на плана (това е общоизвестно) започва далеч преди настъпването на новата година. Едно от най-важните нейни измерения е не друго, а изискването, предявено по нормативен път, да се осигури задел (преходен остатък) от материали, детайли и възли за ритмично производство още от първия ден. Точно това не е направено в комбината, а и не само в него.

— Ламарините от 12 и 14 мм — се оплака инж. Бонев — започнаха да се доставят със закъснение, но не от заявените от нас, а от съвсем други размери, поради което правим големи преразходи. Може ли да се произвежда без материали?

Наистина едва ли би се намерил някой, който да твърди друго. Защо обаче комбинатът е останал без преходен остатък?! Кой е наредил да се направи това нарушение? Явно е, че ръководството на комбината не е мислило по тези въпроси. Ръководило се е само от интересите на деня. Вероятно си е казвало: „Да изпълним стария план, а за новия ще му мислим от новата година".

Да, но в комбината има мощна партийна организация, партийно бюро и платен партиен секретар. Въпросът дойде от само себе си: „Какви мерки взехте, за да не се озовете в сегашното положение?"

Писали изложения до всички отговорни инстанции — и партийни, и стопански. Тези изложения обаче са закъснели...

А партийният комитет и партийната организация не преценили навреме, че комбинатът подхожда към новия план без подготовка, в случая без преходни остатъци. За най-важните материални ресурси не взели съответно решение.

Е, наистина партийният комитет е разглеждал редовно изпълнението на текущите производствено-стопански задачи. За целта и през месец декември, и през януари тази година са провеждани съвещания. На тях обаче е акцентувано върху актуалните задачи, а не е изяснявана перспективата, не са конкретизирани задачите за следващия също важен период. Затова сега са неубедителни обясненията на партийния секретар „Предоверихме се на снабдителите", „Подценихме подготовката за изпълнението на бъдещия план".

* * *

Известно е, че важен белег на мултипликационния подход е специализацията на производството докрай и върху тази основа неговата оптимална концентрация. Това съдържание на новия подход повишава, както никога досега, ролята и значението на кооперираните доставки. Защото без тяхната образцова синхронизация, т. е. ритмична и комплексна доставка, е немислимо да се реализира мултипликационният ефект.

Не само за завод „Подем", а в целия машиностроителен отрасъл планът за кооперираните доставки далеч не се изпълнява ритмично и комплексно. За завода например затрудненията започват още през декември миналата година. През този месец комбинатът е получил от Електроапаратурния завод в Пловдив 2200 електротабла по-малко от планираните, а по януарския план — над 3000. Ето причината завод „Подем" да остане с минимален преходен остатък от електротабла за комплектоване на произвежданите електротелфери. Сега в предприятието има хиляди електротелфери, които не могат да се считат за произведени и да се продадат, защото не са в състояние да се задвижат. Няма електротабла!...

А защо Електроапаратурният завод не изпълнява плана си за кооперираните доставки? Нека неговото ръководство потърси причините за това. Сигурни сме, че и там не се доставят планираните материали. В тази връзка само искаме да припомним клаузата от измененията и допълненията на Наредбата за договорите между социалистическите организации, които „...търсят обезщетение за претърпените вреди, когато те надвишават неустойката..."

Крайно време е това изискване на нормативния документ да се спазва така, че всеки да понесе своята вина. Място за компромиси да няма.

* * *

Неритмичното и некомплексно снабдяване с материали и кооперирани доставки е една от главните причини базисното поделение на Комбината по електротелферно производство да приключи януари с 6 дни целодневни и хиляди часове частични престои.

Digitized by Google

— Дни наред — каза инж. Боян Бонев — се принуждавахме да връщаме работници, да ги пускаме в принудителен домашен отпуск. Работата така се дезорганизира, че много често първата смяна имаше работа най-много за три-четири часа.

Принудителните загуби на работно време доведоха до това, че комбинатът изпълни плана си за обема на общата промишлена продукция за януари т. г. 71,5 на сто, или с 28,5 на сто по-ниско от постижението по този показател през януари м. г. Произведени са 3071 електротелфера по-малко. При това 2/3 от плана е изпълнен през последната десетдневка на месеца. Дезорганизираното снабдяване е принудило ръководството на комбината (разбира се, не без съгласието и натиска на Комитета за тежко инвестиционно машиностроене, а и на Министерството на машиностроенето и металургията) да се съгласи да обработва неразмерена ламарина, доставена от КЗ „Г. Димитров" във Варна. От нея комбинатът и през януари, и през февруари правеше преразходи от нерационалното й разкройване, наложено по необходимост, по 0,12 лв. на килограм, като заедно с допълнителния труд този преразход достигна по 0,20 лв.

Както неизпълнението на плана, така и преразходите не могат да не предизвикат тревожни размисли за платежоспособността на комбината, за ефективността на производството му. Ако не настъпи коренно подобряване в организацията на производството, труда и управлението, няма да се постигне предвиденият мултипликационен ефект, трудностите за колективите ще нарастват. Затова няма по-важна и неотложна задача както снабдяването, така и производствените връзки между предприятията да се организират в пълен синхрон, като договорите се изпълняват и цялостно, и срочно. Починът на габровските колективи за срочно и висококачествено изпълнение на взаимните задължения трябва да се изведе от забравата, защото той ще помогне на стопанските дейци и на трудовите колективи да отстранят недостатъците по кооперирането на производството.

Но тази борба няма да бъде ефикасна, ако начело на нея не застанат партийните комитети и организации. Преди всичко е необходимо да се разясни добре, че заплатата ще се гарантира, ако планът се изпълнява по всички показатели. Затова към въпросите на организацията на производството и на труда трябва с още по-решаваща сила да се насочи партийният контрол.

Далеч сме от мисълта да правим обобщаващи изводи, но примерът на завод „Подем" неминуемо ни подсказва, че в редица производствени звена не е настъпил още прелом в работата в духа на изискванията на Юлския пленум. Че в това отношение партийните организации са все още в голям дълг и е необходимо бързо да се преустройват.

Всяка бариера пред производството трябва да се срине. Главното условие за това е да се организира ритмичното и комплексно снабдяване с материали и кооперирани доставки. Да се работи така, че да се осигури високопроизводителен труд на всички и висококачествена работа на всеки. А в конкретния случай за преодоляване на допуснатите сериозни слабости в това отношение думата има ръководството на машиностроителния отрасъл у нас.

Атанас ДИМОВ

Digitized by Google

СИСТЕМА НА РАБОТА ЗА ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ

НИКОЛАЙ ВИНЧЕВ
секретар на градския комитет на Партията — Русе

Българската комунистическа партия отделя изключително голямо внимание на работата за повишаване политическата отговорност и творческата активност на комунистите. Личният пример на комуниста в труда, в обществено-политическия живот и в семейството придобива голямо значение. Наред с това нарастват изискванията към него като политически организатор и възпитател на обкръжението в колектива и по местоживеене. „Авторитетът и ръководната роля на партийната организация — посочи др. Тодор Живков на Националното съвещание във Велико Търново — зависят в края на краищата от нейния качествен състав, от подготовката, равнището и работата на отделния комунист. Колкото са по-високи партийната закалка и съзнателността на всеки комунист, колкото по-добре той служи за положителен пример на останалите трудещи се, толкова повече партийната организация ще бъде уважавана и ще изпълнява своята роля на политически ръководител."

Градският комитет на Партията — Русе претворява тези постановки чрез системна и целенасочена дейност за издигане на обществено-политическата и трудовата активност на комунистите. Нашият стремеж е да постигаме тази цел, като изпълваме с по-богато съдържание дейността на организацията, да усъвършенствуваме формите и средствата на вътрешнопартийния живот, да създаваме условия и обективна среда, която възпитава у всички комунисти висока отговорност за практическо претворяване на партийната политика. Търсят се ефективни пътища и средства, които разгръщат самоинициативата и творчеството, размаха и деловитостта на партийните членове за изпълнение на решенията и поръченията.

Успешният старт през първата година на седмата петилетка е доказателство, че мнозинството от комунистите са на предни позиции в настъплението, предначертано от XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.). Те са в челните редици на борбата за претво-

Digitized by Google

ряване девиза на седмата петилетка: „Еефективност и качество — качество и ефективност". Трезвият, критичният анализ показва, че резултатите от тази борба могат да бъдат още по-големи, ако в нея участвуват с пълни сили всички комунисти. Трябва да търсим и резервите в самата ръководна сила на обществото. А има комунисти, макар и незначителен процент, които не участвуват изцяло в кипящия, съзидателен патос на времето. Изникна проблемът да се разкрият истинските причини, които обуславят поведението на тази група комунисти, и съответно — да се изгради система от организационни и възпитателни въздействия за преодоляване на пасивността. Явлението трябваше да се изследва от всички страни. Като се използват научни методи, да се разкрият неговите количествени и качествени характеристики и да се мобилизират факторите и механизмите за положителното му изменение.

За реализирането на тази цел бюрото на градския комитет разработи и прие специална програма. Системата от мерки обхващаше начините за изследване и за усъвършенствуване на индивидуалната работа с комунистите. Поредица от мероприятия бяха насочени към стила и методите на работа, за по-пълно прилагане на принципите и нормите на партиен живот, като решаваща предпоставка за правилното възпитание на комунистите.

Утвърдена бе отделна методика с показатели и критерии за оценка на обществено-политическата и трудовата активност на комунистите, като основа за определяне на членовете, чието поведение е под средното равнище. Партийните бюра заедно с отговорниците на групите, съобразявайки се с нея, диференцираха комунистите с незадоволителна активност, с които съгласно програмата трябваше да се проведат беседи. Бюрата на организациите се ръководеха от високите изисквания на Единадесетия конгрес и от специфичните задачи, които решават партийните и трудовите колективи.

С метода на индивидуалните беседи искахме да изясним още по-вярно действителните причини за недостатъчната активност и самоинициатива на тези партийни членове и въз основа на информацията да набележим мерки за тяхното отстраняване на място и в цялата градска организация. За тази цел създадохме организация на процеса, в която включихме членовете, кандидат-членовете и сътрудниците на градския комитет. Всеки един от тях получи поръчение да подготви и проведе лични беседи с 2—3 партийни членове и да окаже помощ за подобряване на индивидуалната работа с комунистите. Предварителната подготовка на беседите включваше следните моменти: да се изучи мнението на отделни комунисти и на непосредствените ръководители на звеното, в което работи съответният партиен член, как той изпълнява трудовите си задължения, какви са неговите взаимоотношения с хората от трудовия колектив; каква е оценката на колектива за личния му авторитет; да се проучат документите, отразяващи участието му в живота и дейността на партийната организация; да се изгради вярна представа за политическата активност на комуниста по местоживеене, поведението му в семейството и извън служебното обкръжение.

Друго важно задължение на представителя на комитета бе да изучи какви мероприятия провежда бюрото и организацията за повишаване активността на партийните членове и каква е тяхната ефективност върху авангардната роля. Анализът да даде вярна ориентация за причините, които в своя комплекс предопределят поведението на неактивните комунисти. Предварителната информация, допълнена и коригирана с изводите на беседите, трябваше да стане основа за анализ на количествените и качествените показатели, отразяващи нивото на ак-

Digitized by Google

тивността на комунистите, попаднали в извадката „Недостатъчно активни партийни членове".

Всеки въпрос в методиката за организация и провеждане на индивидуалните беседи съдържа определено уставно задължение. В беседата по тях участвуваха съответният партиен член, представителят на градския комитет, секретарят на първичната организация и отговорникът на партийната група.

С кратко въведение в темата на разговора представителят на комитета създаваше откровена, принципиална обстановка, която предоставя на партийния член възможност спокойно да анализира своята дейност, да изрази съображения и предложения за подобряване на служебната и партийната работа с комунистите. Секретарят на организацията съобщаваше оценката на бюрото и конкретните изисквания и препоръки към партийния член за повишаване на неговата авангардна роля. В разисканията с политическо отношение участвуваше и отговорникът на партийната група.

В края на беседата комунистът изразяваше мнение и съображения за оценката по негов адрес, а така също и гледището си по препоръките за преодоляване на посочените слабости.

Правото за обобщение и заключение принадлежи на представителя на комитета. След беседата се уточняват конкретните мерки и формите за въздействие върху членовете, с които се беседва, а така също и с останалите комунисти.

В отчета до градския комитет отговорникът за беседата обосновава своето мнение за причините на незадоволителната активност на комунистите, с които е разговаряно. Излагат се мотивирани предложения за подобряване на работата в тази насока.

Систематизираните и анализираните данни от разговора в градската организация показаха, че комунистите с незадоволителна трудова и обществено-политическа активност, колкото и незначителен да е техният процент, понижават авторитета на организацията, забавят темпа на тяхното развитие като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив.

Анализът на отчетите разкри в кои сфери на материалното производство, в кои социални и демографски групи са концентрирани неактивните комунисти, следователно къде трябва да се съсредоточат усилията на комитета и организациите. Той разкри по кои основни показатели на трудовата, политическата и обществената активност се групират отрицателните оценки. От сумарната оценка на качествените показатели, характеризиращи равнището на активността на комунисти, попаднали в извадката, стана видно, че от системата уставни изисквания най-неудовлетворително се реализират показателите, характеризиращи обществената, след това политическата и накрая трудовата активност. Тези изводи помогнаха да се видят още един път слабостите на комитетите и бюрата в индивидуалната работа с комунистите за тяхното изграждане като образци в труда и като политически организатори и възпитатели на масите за изпълнение на партийната политика. По-голямата част от неактивните комунисти нямат необходимата подготовка да разясняват, да убеждават и политически да мобилизират трудещите. Причината е в това, че системно не повишават своята марксистко-ленинска подготовка, участвуват формално в звената на политическата просвета. Заедно с това професионалната им квалификация изостава от съвременните научно-технически постижения, което е причина значителна част от тях да не служат за пример в изпълнението на преките си производствени задължения. Тази категория партийни членове не участвуват в обсъжданите от първичните организации проблеми и не работят активно за изпълнение на взетите решения.

Digitized by Google

Информацията от беседите потвърждава наличието на редица недостатъци в индивидуалната работа на партийните ръководства с отделните комунисти. Много колективи, в които членуват такива партийни членове, имат редовен организационен живот. Но вниманието и грижите към тези, които не са в авангарда, са подценени. Съществува дори и убеждение за неизбежността от окончателни компромиси по отношение развитието на активността на част от тези партийни членове. Освен това поведението на всички членове, попаднали в извадката „Недостатъчно активни", е било обсъдено на партийни събрания. Много от тях са привличани на самоотчет за изпълнението на уставните задължения и партийните поръчения. Но и след тези въздействия съществени изменения у тях не са настъпили. Близо една пета от комунистите, с които се водиха беседи, имат партийни наказания. На половината от тях те са снети поради изтичане на установения срок, но въпреки това отново са попаднали в категорията „Недостатъчно активни комунисти" Анализът на причините за наложените наказания на тези партийни членове и на последиците от тях показва, че значителна част от ръководствата на организациите не умеят практически да водят индивидуалната работа. Отговорност се търси едва тогава, когато грубите нарушения на партийните норми са свършен факт. Нещо повече, от партийния член, който не е ангажиран в партийна работа с решение и поръчение или по самоинициатива, почти не се търси отговорност.

При беседите мнозина заявиха, че причина за неудовлетворителната им активност е пониженото ниво на критиката и самокритиката в техните организации, че слабостите, изнесени на партийни събрания, могат да се отстранят, че либерализмът и примиренчеството към рушителите на дисциплината и социалистическата законност и т. н. ги ориентира към позиция на неутралитет. Като съществена причина за понижената активност на част от тези членове се очертават проявленията на бюрократично отношение на отделни стопански и административни ръководители при решаването на поставения от тях личен въпрос.

Нещо повече — значителен брой отговорници и членове на бюрата са знаели затрудненията от личен характер на тези членове, изразявали са към тях съчувствие, но решителни практически действия против безпринципността не са били предприети. Следователно причините са двупосочни: едни водят към личната отговорност на комунистите за Партията; други към отговорността на партийните организации за своите членове.

Опитът на градската партийна организация потвърждава, че индивидуалната работа е ефективен метод за разгръщане на активността и самоинициативата на всички членове. Чрез нея се усилват помощта и контролът на градския комитет към организациите и комунистите. Този подход осигурява дейно и резултатно участие на членовете на комитета в обсъждането и решаването на важните проблеми.

След индивидуалните беседи започна вторият етап в програмирания процес — практически действия за усъвършенствуване индивидуалната работа с комунистите за повишаване на тяхната авангардна роля в труда и в обществено-политическия живот. Усилията на партийните органи и на ръководните кадри се съсредоточиха към задачата да се обогатява съдържанието на партийната дейност, да се повишава боеспособността на първичните организации, да се създава обстановка на непримиримост към всички слабости и техните носители. Особено голямо внимание се отделя за усъвършенствуване на формите и съдържанието на партийното ръководство, като се насочи към възпитанието у комунистите на висока отговорност за изпълнението на задачите, поставени от Партията на сегашния етап.

Digitized by Google

Специално внимание комитетът отдели за усъвършенствуване на работата, свързана с поставянето и отчитането на партийните поръчения. На всички комунисти от градската организация са възложени поръчения, с които се цели да бъде увеличен личният принос за претворяване решенията на Единадесетия конгрес. Тези поръчения имат характер на личен план за изпълнението задачите, поставени пред трудовия колектив през седмата петилетка. При тяхната подготовка бюрата изучиха мнението на съответния член, на партийния отговорник и на непосредствения ръководител на производственото звено и пр.

Чрез поръченията се осигурява реализацията на изискванията на организацията към комуниста за изпълнение на производствения план, за повишаване качеството на продукцията, за постигане максимални икономии на материали, суровини, енергетични ресурси и др. Поставят се задачи за повишаване на образованието и професионалната квалификация, за оказване помощ на новопостъпващи работници и пр. На една част от партийните членове са възложени поръчения да участвуват в изследването и разработването на предложения за решаване на производствено-технологични проблеми и теми.

Пред партийния колектив се разяснява смисълът, съдържанието и пътищата за изпълнението на задълженията, кога и пред кой орган ще стане отчитането на поръченията. Предварителното допитване до всички комунисти, целящо да изучи тяхното мнение и предложенията, съдействува да се постигне по-голям реализъм при определяне на личния принос в борбата за конгресните решения. Този подход разгръща демократизма и самоинициативата на комунистите сами да предлагат по-високи задължения в личните с поръчения.

Утвърждава се практиката преди отчетите и изборите в организациите на отделно събрание да се анализират резултатите от изпълнението на поръченията през отчетния период. Създават се условия за преодоляване на съществуващите преди това слабости в поставянето на общи поръчения, дублиращи служебните или уставните задължения. Постига се по-висока резултатност от индивидуалната работа с комунистите, повишава се тяхната лична отговорност и творческа инициатива, укрепва партийната дисциплина.

Градският комитет предприе допълнителни мерки за усъвършенствуване ефективността на партийното въздействие, протичащо посредством механизма на отчета на комунистите пред организацията как изпълняват уставните си задължения и възложените поръчения. Сега заедно със самоотчета на партийния член се подготвя и утвърждава атестат-оценка за неговата работа. След колективното обсъждане на самоотчета и оценката се попълва атестационна книжка на комуниста.

Подготовката на атестат-оценката се възлага на комисия, определена от бюрото, която се ръководи от негов член. Началният проект се внася за обсъждане в бюрото. Когато то уточни своето мнение по оценката, поканва се партийният член да изрази становището си по нея и след това се внася за разглеждане в партийната група. Пред групата партийният член отчита своята дейност за изпълнение на уставните задължения и партийните поръчения. След самоотчета на комунистите се съобщава проектът за атестат-оценката. Въз основа на въпросите и предложенията на сбирката на партийната група бюрото уточнява окончателната оценка и я нанася в атестационната книжка.

Свързването на самоотчета и атестат-оценката за авангардната роля помага непосредствено да се наблюдава активността и направлява развитието на комунистите.

Този подход дава благоприятно отражение за повишаване политическата и трудовата активност на комунистите. Обсъждането на само-

Digitized by Google

отчетите и атестат-оценките на сбирки в групите издига равнището на работата в тези звена, засилва отговорността на всички за възпитанието на всеки.

В системата на работата важна роля принадлежи на мерките за активизиране на комунистите в обществено-политическия живот по местоживеене. С одобрението на висшестоящите партийни органи върху територията на всяка низова организация на Отечествения фронт е изградена партийна група извън състава на първичната по местоживеене. В тези групи са включени комунистите, членуващи в организациите по предприятия, учреждения и институти. Основната им задача е да провеждат конкретна и целенасочена работа за активното участие на комунистите в обществено-политическия живот по местоживеене. Към всеки квартал е изграден съвет за работа на партийните групи по местоживеене, които са извън състава на първичните организации. Бюрото на градския комитет уточни задачите на партийните групи по местоживеене и техните отговорници.

Стремежът е партийните групи по местоживеене да не събират комунистите за щяло и нещяло, да не дублират местните партийни организации. На сбирките се оценяват резултатите от изпълнението на възложените поръчения и се поставят нови задачи.

За всеки партиен член след известен период от време по преценка на градския комитет се изпраща информация до организацията, в която той членува. Тя съдържа оценка за обществено-политическата дейност по местоживеене. С изграждането на партийните групи извън състава на първичните по местоживеене бе засилен личният пример и авангардната роля на комунистите в организациите на Отечествения фронт, подобри се нивото на масово-политическата работа сред населението. Така се постигна по-добра организация на контрола и проверката за изпълнението на уставните задължения на комунистите и на възложените им поръчения за участие в политическия живот по местоживеене и на техния личен пример в семейството и бита.

Ефективни се оказват периодично провежданите разговори оценки в градската партийна организация за личния принос на комунистите в изпълнението на партийните решения. През месеците април и май т. г. започна разговор-оценка за отговорността и творческата активност на комунистите за претворяване в дела девиза на седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност".

На сбирки в групите, на събрания в организациите и на заседания в партийните комитети се прави равносметка за настъпилите изменения в работата на партийните органи, на ръководните кадри и на всички комунисти в духа на изискванията, издигнати от Единадесетия конгрес и Юлския пленум на Централния комитет — 1976 г.

На партийните събрания заедно с докладите на бюрата се изнася и характеристика за настъпилите изменения в живота на организацията след Юлския пленум. Характеристиките се разработват от заводските и учрежденските комитети за първичните организации, които те непосредствено ръководят. Градският комитет подготвя такива характеристики за организациите, които пряко ръководи, и за дейността на заводските партийни организации, които имат партийни комитети. В тези случаи характеристиките се изнасят на заседанията на комитетите в присъствието на секретарите на първичните организации. С извършването на проверките и с подготовката на характеристиките градският комитет заангажирва групи от сътрудници в различните отдели на комитета.

В началото на т. г. комитетът изучи динамиката на активността на онези партийни членове, с които преди една година бяха проведени индивидуални беседи. Искахме да проследим какви изменения са на-

Digitized by Google

стъпили в нивото на активността на тези членове, какво е сега тяхното участие в живота на организациите, а заедно с това да проверим и оценим ефективността от приетата система на работа.

Проучването показа, че целенасочената индивидуална работа с тези партийни членове, както и с останалите комунисти, е предизвикала значителни положителни промени.

Повишената активност е следствие, причинно обусловено отражение на системата от мероприятия, проведени от партийните органи и организации за изпълнение постановките на конгреса и на Юлския пленум.

Обогатяват се формите и методите на индивидуалната работа, расте отговорността на комунистите и ръководните кадри за изпълнението на възложените задачи. Създава се обстановка на по-голяма непримиримост към недостатъците в работата и техните носители. Засилва се стремежът в бюрата да търсят отговорност от всички комунисти, които не участвуват активно в живота на организациите и колективите. Нараства взискателността спрямо лицата, които не изпълняват съвестно възложените им поръчения.

От проверката, която направихме, е видно, че около 70 на сто от партийните членове, с които м. г. проведохме индивидуални беседи, сега значително по-активно участвуват в живота на партийните организации.

60 на сто от комунистите са включени в активен обществено-политически живот в квартала, където живеят.

Положително отражение дадоха и въздействията за активизиране на жените — членове на Партията, които са в домашен отпуск по майчинство. Намален е до минимум процентът на отсъствието им от партийни събрания.

За нарасналата критичност и самокритичност съдействува и практиката на всяко организационно събрание да се докладва за хода на работата по изпълнението на решенията и за мерките, които се вземат по критичните бележки и предложения от комунистите на предното събрание. В тази насока положително отражение има положението — след изтичането на едногодишния срок от наложеното наказание да докладва първо самият комунист какви изводи е направил и как той отчита ролята на наказанието върху своето поведение и след това да се изложи мнението и предложението на бюрото.

На предстоящия пленум ще бъдат обсъдени настъпилите изменения в работата на партийните органи и организации за повишаване политическата отговорност и творческата активност на комунистите за изпълнение девиза на седмата петилетка за висока ефективност и качество на работата, ще се направи цялостна равносметка на извършеното в градската организация след Юлския пленум.

Ще усъвършенствуваме формите на индивидуална работа с комунистите, ще утвърдим новите моменти в системата, с което ще издигаме равнището на активността на комунистите и боеспособността на партийните организации през следващите години на съзидателен устрем към развитото социалистическо общество.

Digitized by Google

ДЕЛОВИТОСТТА, КОМПЕТЕНТНОСТТА НА ПАРТИЙНИЯ РАБОТНИК

В. КОНОТОП
първи секретар на Московския областен комитет на КПСС

От година на година все по-сложни, значителни и отговорни стават задачите, които решават партийните организации в Московска област. Техният характер и съдържание днес, както и в цялата ни страна, изцяло и напълно се определят от приетата от XXV конгрес на КПСС програма за комунистическо строителство, от положенията и изводите, залегнали в речта на генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Л. И. Брежнев.

Изпълнението на набелязаните от Партията планове за нашата област означава съществено увеличение на икономическия потенциал на Подмосковието на основата на оформилите се тук структури на промишлено и селскостопанско производство, разширение и усъвършенствуване на всички форми за битово и културно обслужване на населението. За тази цел в областта се провеждат огромни работи по реконструкцията на действуващите предприятия, по формирането на системи на производствени и научнопроизводствени обединения, осъществява се принципно нов подход към организацията на селскостопанското производство на основата на крупни междустопански специализирани обединения.

Благоприятните изменения, бързите темпове, извършващи се сега в организацията на промишленото и селскостопанското производство на столичната област, високите количествени и качествени показатели в работата — всичко това е резултат на постоянното внимание към развитието на Подмосковието от страна на Централния комитет на Партията, на Съветското правителство. Това също така е резултат на голямата плодотворна дейност на областната партийна организация за изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС, директивите на Партията и Правителството.

С пълно право може да се говори за истинската авангардна роля на комунистите сред трудовите колективи. Почти 74 процента от общия състав на областната партийна организация са заети в различните отрасли на материалното производство. В отговор на Постановлението на ЦК на КПСС, Министерския съвет на СССР, ВЦСПС и ЦК на ВЛКСМ „За Всесъюзно социалистическо съревнование за повишаване ефективността на производството и качеството на работата, за успешно изпълнение задачите на десетата петилетка" хиляди и хиляди комунисти, поемайки напрегнати социалистически задължения, активно се включиха в борбата за предсрочно изпълнение на петилетните планове, за достойна среща на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. С ентусиазъм те въвличат и другарите си по работа, служат за вдъхновен пример и образец на всички трудещи се.

След XXV конгрес на КПСС забележително порасна боеспособността на първичните партийни организации, засили се тяхното влияние в цеховете, на участъците, в сменните, на полето и фермите. С по-голяма оперативност, планомерност и целеустременост се отличава и дейността на партийните комитети.

При това, замисляйки се върху пътищата на нашето по-нататъшно развитие, ние ясно съзнаваме, че ускореното решаване

Статията е преведена с някои съкращения от сп. „Партийная жизнь", бр. 6, 1977 г.

Digitized by Google

на стоящите задачи предполага по-нататъшно усъвършенстване на всички страни на дейност на областната партийна организация, овладяване на ленинския стил на работа на всички равнища на партийно ръководство на социалистическото развитие на областта.

Изключително голямо, богато по съдържание е понятието „ленински стил на работа". То обединява органически научния подход към решаването на въпросите на комунистическото строителство, единството на теорията и практиката, добре организирания контрол, умелата работа с кадрите, колективността в ръководството, деловитостта и организираността. Това предполага, бе отбелязано на XXV конгрес на КПСС, висока взискателност към себе си и другите, изключва самодоволството, противостои на всякакви прояви на бюрократизъм и формализъм.

Всяка черта на ленинския стил би могла да бъде предмет на обстоен разговор. На тези страници обаче ми се иска по-подробно да поговорим за особено значимата за нашето време черта — за деловитостта, компетентността на партийния работник.

Изискването за деловитост в партийната работа бе поставено от нашата Партия отдавна.

В. И. Ленин призоваваше Партията да търси способни работници, търпеливо да опознава истинските организатори, притежаващи трезв ум и практическа отчетливост, съединили в себе си предаността към социализма с умението без шум да осъществяват здрава и дружна работа на повече хора в рамките на съветската организация.

В наши дни Партията също предявява високи изисквания към деловите качества на партийния работник. Ясно и точно те са формулирани в материалите на XXV конгрес на КПСС, Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС, в трудовете на другаря Л. И. Брежнев по въпросите на партийното, стопанското и културното строителство.

След Октомврийския (1964 г.) пленум на ЦК на КПСС в Партията бе създадена изключително благоприятна обстановка за творческа и уверена работа на кадрите, открит простор за проявление на своите делови, организаторски способности. За нас, работниците от местните партийни органи, огромна школа, ярък пример за висока деловитост, компетентност, последователност в решаването на най-сложните въпроси е многостранната дейност на Ленинския ЦК на КПСС, на неговото Политбюро, Секретариата, лично на генералния секретар на ЦК другаря Л. И. Брежнев.

Истинската деловитост на партийния работник се проявява според нас преди всичко във високата принципиалност, широкия политически кръгозор, в партийната страст. Отнемете на работника, макар и една от тези черти, и ще получите не деловитост, а пълната й противоположност — делячество, тесен практицизъм, където хората губят политическа перспектива, изпускат из предвид главното, изпадат в дребнавост. Затова много важно е да се вижда перспективата, да се изработва и всячески да се развива способността да се мисли широко, държавнически.

Тази способност на работника на партийния комитет намира своя израз в умението да се свързват текущите задачи с основните въпроси на политиката на Партията. Всяка задача, дори да има на пръв поглед само местно значение, той разглежда на фона на общопартийните задачи. Това именно и определя характера на нейното решение: преди всичко то трябва да способствува за реализацията на генералния курс на Партията. Струва ми се, че способността да се мисли държавнически на всеки участък, където Партията е изпратила работника, придобива особено значение в съвременните условия, когато на преден план е издигната задачата да се повишава ефективността на производството и да се подобрява качеството на работата във всички звена.

Комунистите, всички труженици в Подмосковието непрестанно работят за претворяване в живота набелязаните от Партията социални икономически преобразования. Провежда се огромна работа. Централно място в нея е отделено на борбата за изпълнение директивите на Партията и Правителството, които имат за Подмосковието наистина значението на повратен етап.

Успешното изпълнение на набелязаните от Партията планове пряко зависи от държавническия подход към решаването на стоящите задачи във всяка партийна организация, на всеки участък, от деловитостта в партийната работа, от равнището на нейната ефективност и качество. „Би било съвсем неправилно да се мисли — изтъква другарят Л. И. Брежнев, — че големите задачи на комплексното развитие на Нечерноземната зона могат да бъдат решени на самотек, без инициатива, деловитост и предприемчивост."

Областният комитет на Партията се стреми да възпитава партийните, съветските работници да решават големи, често много сложни въпроси. Така например селските комунисти единодушно пристъпиха сега към решаването на извънредно трудния проблем: специализацията и концентрация на млечното животновъдство. Съгласно набелязания от пленума на комитета план в областта са организирани 50 млечни обединения. Във всяко влизат от пет до седем стопанства, от които едно е по примера на животновъдите в Молдавия, Пензенска област, специализирано за отглеждане на юници, а останалите за производство на мляко за пазара.

Разбира се, цялостното изпълнение на набелязаните планове ще изисква голямо напрежение на силите, което налага особена отгозорност не само от страна на специалистите и работниците във фермите, но и на първичните партийни организации, на всеки партиен работник. Обаче плановете са напълно реални. За тяхното осъществяване трябва да се проявява повече

Digitized by Google

организираност и творчество в работата, делово, компетентно да се решават възникващите проблеми, да се повишава активността и отговорността на комунистите, на ръководителите и специалистите, на кадрите в средните звена и масовите професии, постоянно да се опираме на данните на челната селскостопанска наука.

При общата правилна организация все пак на места се сблъскваме понякога с такива методи на работа, които е трудно да окачествим като държавнически подход, като партийна деловитост. Пример за това е строителството на нови междустопански комплекси. Добре известно е, че икономически изгодно е производствените помещения на комплекса да се строят върху използвани вече площадки в стопанството. Сметката е проста: отказът от строителство на комплекса върху нова площадка дава възможност да се спестят примерно девет хектара обработваема земя и съкращава финансовите загуби с 15—20 процента, главно за сметка на използваните реконструирани постройки, действуващите междинни пътища и други комуникации.

За строителство на производствени помещения през петилетката при нас трябва да бъдат вложени повече от два милиарда рубли. Значи ако се икономисат дори десет процента, могат да се получат допълнително двеста милиона рубли.

Днес като най-важен показател за деловитостта на работника ние считаме практическите резултати от неговата дейност, умението да осигури максимална възвръщаемост от всяка рубла капитални вложения. Сега това е главното. Да постигне ефективно използване на огромните държавни средства, определени за по-нататъшния подем на промишлеността и селското стопанство — тук според нас трябва да се реализират в настоящия етап всички хубави качества на работника от партийния комитет.

Важни отличителни белези за деловитостта в работата са също така, както казваме, единството между думите и делата, практическата сметка; стопанската пресметливост; социалистическата предприемчивост, гъвкавостта, подвижността, творческата свобода при решаването на задачите, голямата работоспособност; чувството, може да се каже, вкусът към новото, неизпитаното, умението и желанието да се съветваш с науката, да се вслушваш в нейните препоръки, способността да се считаш с мнението на членовете на колектива.

Мнозинството работници на партийните комитети в областта напълно отговарят на високите изисквания, които предявява сега към тях Партията. Ето например първият секретар на Подолския градски комитет на КПСС Л. Г. Мелников. Своя трудов живот той започна в производството, израсна тук до главен енергетик на предприятието, бе избран за секретар на партийния комитет. Години наред ръководи градския комитет за народен контрол, след това стана председател на изпълкома на районния съвет на депутатите на трудещите се. През тези години той натрупа голям опит в работата с хората, добре опозна партийно-стопанския актив на града и района, дълбоко вникна в сложните проблеми на промишленото производство, строителството, селското стопанство.

Л. Г. Мелников се отличава с такива качества като настойчивост, последователност, деловитост в работата, внимателно отношение към всичко ново, челно, с развито чувство за отговорност за положението в района. По първия секретар се равняват и много други работници на градския комитет, партийни, съветски и стопански кадри в района. Стилът на работа на Подолския градски комитет се характеризира с всекидневно живо общуване на неговите работници с трудещите се, с активното участие в идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на хората.

В резултат на това в района се създаде творческа, делова обстановка. Той стана база за челен опит, тук се родиха немалко почини, получили широко разпространение в областта. По-специално подолчани станаха инициатори на социалистическото съревнование за висока култура на производството, повишаване качеството на продукцията, внедряване на прогресивни форми на организация и заплащане на труда, комплексни планове за повишаване производителността на труда на всяко работно място. Районът се превърна в републиканска школа за изучаване на формите и методите на битовото обслужване на населението.

Иска ми се да отбележа чувството за новото като един от най-важните признаци на деловитостта в работата. Да се види новото, прогресивното, да се оцени то и да се разпространи най-бързо сред трудовите колективи — това е отговорна задача. Умението да се решава тя придобива огромно значение днес, когато Партията провежда планомерна работа за интензификация на промишленото и селскостопанското производство, за усъвършенствуване организационната структура на управлението, разгърна решителна борба с изостаналостта в методите на стопанската дейност.

Животът в областната партийна организация е богат с примери на своевременна поддръжка на новото, неговото разпространение ни помогна да направим голяма крачка в развитието на производството, в усъвършенствуването на неговата организация. Така стана например при създаването на агрохимическите комплекси. Селскостопанската обработваема земя в нашата област има ниско естествено плодородие. Затова особено значение за повишаване на урожайността придобива умелото използване на торове. За осигуряване на по-голяма ефективност в използването на варовити и органически торове, на химическите средства за защита на растенията и усъвършенствуване на агрохимическото обслужване на совхозите и колхозите през 1974 година при нас бе създадено областно производствено-научно аг-

Digitized by Google

рохимическо обединение. В неговия състав влизат 32 районни агрохимически центрове, изградени на основата на механизираните отреди на селскостопанската техника.

Трябва да се каже, че идеята за създаване на агрохимически комплекси при нас не получи веднага поддръжка. На първо време имаше не малко противници. Обаче мнозинството градски и районни комитети на Партията, изпълкоми на градски и районни съвети на депутатите на трудещите се с разбиране се отнесоха към новото, проведоха сериозна разяснителна работа сред трудовите колективи и с някои стопански ръководители. На един от пленумите на областния комитет ние всестранно обсъдихме проблема за създаването на агрохимическа служба на село. Пленумът подчерта огромната важност на това дело, набеляза програма за осъществяване на замисленото. При активното участие на комунистите бе проведена широка работа по подбора и разпределението на кадрите, за създаване на дейни колективи в агрохимцентровете, за разгърнато изграждане на тяхната производствена база.

Компетентността на партийния работник според нас предполага: познаване на марксистко-ленинската теория, умение да разглежда всеки практически проблем през призмата на най-важните задачи, които решава на даден етап Партията; способност ясно да вижда всички аспекти на разглеждания проблем, а също така всички възможни следствия на едно или друго решение; разбиране на хората, техните мисли, чувства, настроение, познаване на основните положения на социологията и социалната психология, а също така възможностите на съвременните технически средства за управление. Всичко това, разбира се, се получава чрез качествена научна и идейно-политическа подготовка, чрез жизнен и практически опит.

Естествено, първоначалната основа на компетентността на партийния работник се формира от неговото образование. Ето защо областната партийна организация отдава голямо внимание на тази страна. През последните 10 години нам ни се удаде забележимо да издигнем равнището на образованието на партийните работници. Сега повече от 99 процента от общия брой на секретарите на градските и районните комитети на КПСС имат висше образование, около 88 процента са специалисти в промишлеността или селското стопанство, мнозина имат и партийно-политическо образование. Значителни изменения настъпиха и в състава на секретарите на първичните партийни организации: през последните 10 години броят на секретарите с висше или средно образование порасна почти със 17 процента. Особено радват положителните изменения, настъпващи в състава на партийните кадри на село. По-специално основното мнозинство от секретарите на партийните организации в совхозите, колхозите, птицефабриките са селскостопански специалисти.

Няма спор, работата върви добре, когато партийният работник има сериозен запас от знания в тази или онази област на науката, техниката, икономиката. Не винаги обаче са налице такива знания. Ние живеем в такова време, когато кръгът от задължения на работника на партийния комитет извънредно много се разшири. На него му се налага да се занимава с въпроси на икономиката, социалното развитие, комунистическото възпитание и не рядко във връзка с прнемането на решения са му необходими знания, надхвърлящи далеч рамките на неговата професионална компетентност. Подобни положения например са добре известни на секретарите на партийните комитети на крупните промишлени предприятия, на научноизследователските и проектантски организации, на производствените и селскостопанските обединения.

Днес очевидно не бива да не се взема под внимание фактът, че поради необходимостта да се осъществява набелязаният от Партията курс на концентрация и специализация на промишленото и селскостопанското производство, поради по-нататъшното развитие и задълбочаване на научно-техническата революция, в подобни сложни ситуации ще попада все по-голям брой работници на партийните комитети. Затова първостепенно значение придобива за тях умението ефективно да се опират върху актива на партийната организация, да поддържат постоянно тясна връзка с трудещите се, всекидневно да се опират на опита, знанията, настроенията на комунистите и безпартийните. За да се постигне това, в нашата област редовно се провеждат съвещания с партийно-стопанския актив. Оправда себе си и такава форма на работа като съвещанията със секретарите на партийните организации в района, които се съревновават помежду си: разговорът там е винаги интересен и конкретен. През последните години станаха редовни областните съвещания със секретарите на цеховите партийни организации и отговорниците на партийни групи. Тук партийните активисти се информират по актуалните задачи, които стоят пред областната партийна организация, обменят опит в работата. Всичко това оказва твърде положително влияние върху различните страни на работата, способствува за засилване на партийното влияние върху колективите.

Голямо внимание отделяме на посещението на партийните работници в първичните партийни организации, на тяхното излизане на партийни и работнически събрания, на срещите и беседите с хората по места, на анализа на писмата и молбите, които се получават в партийните и съветските органи. Все по-уверено се налагат в партийната практика социологическите изследвания в трудовите колективи. Преди известно време областният комитет на Партията заедно с Всеруския научноизследователски институт по труда и управлението на селското стопанство проведе комплексно социологическо изследване за трудовите ресурси в селскостопанската об-

Digitized by Google

ласт. Получените данни ни позволиха дълбоко да вникнем в различните аспекти на този сложен проблем. Добър опит за използване на конкретната социология в партийната работа натрупа Химкинският градски комитет на КПСС, където е създадена постоянна действуваща група за социологически изследвания.

Следва да отбележим, че особено внимание ние отдаваме на умелото привличане в работата на партийните комитети на специалистите в науката, техниката, производството. Все по-активно те участвуват в предварителното изучаване и подготовка на обсъжданите въпроси, окончателно решение по които взема партийният комитет. Наша задача сега е да научим работниците на партийните комитети още по-добре да се опират на знанията на специалистите, повишавайки в същото време тяхната компетентност.

Областната партийна организация разполага с известен опит в това направление. Десет години вече работи при областния комитет на Партията областен съвет за технически прогрес и научна организация на труда. В неговия състав влизат отговорни работници на областния комитет, ръководни специалисти в различните отрасли на народното стопанство, учени, челници в производството. На заседанията на съвета със съобщения по различни проблеми на използване постиженията на науката и техниката, на разпространение на челния опит излизат ръководители на предприятия и организации, секретари на градски и районни комитети на Партията. Съветът участвува в подготовката на заседанията на бюрото на обкома, когато се обсъждат най-важните въпроси на техническия прогрес и научната организация на труда.

Към много градски комитети на Партията са създадени кабинети за научно-технически и икономически знания. Заслужава при това специално да се изтъкне фактът, че във всеки кабинет работи щатен сътрудник на Всесъюзния институт за научна и техническа информация. Според нас такова съчетание на дейността на местния партиен орган и държавната служба за научно-техническа информация дава добри резултати. Добър прием намират и такива форми на работа като изградените към редица градски, районни комитети на Партията Съвети за съдействие на техническия прогрес, научно-технически съвети по селско стопанство. Първичните партийни организации активно въвличат специалистите при решаването на най-важните въпроси чрез комисиите за контрол върху дейността на администрацията. В промишлените предприятия като правило комисиите съсредоточиха своите усилия върху въпросите на ефективността и качеството на работата, а в селското стопанство — върху проблемите на специализацията и концентрацията на селскостопанското производство.

С една дума, определен опит има. Съществуват обаче и проблеми. Например има партийни работници, които се мъчат понякога да изграждат своите отношения със специалистите с помощта на методите на администрирането, без никакво основание да им налагат своето разбиране по този или онзи въпрос. Нищо хубаво, разбира се, така не се получава.

От друга страна има факти, когато отделни партийни комитети се изолират от решаването на принципиални въпроси на производствената или научноизследователската дейност на колективите, изцяло прехвърлят тази грижа върху плещите на специалистите, регистрирайки по такъв начин собствената си некомпетентност. Според нас подобна практика нанася голяма вреда на работата и авторитета на партийната организация.

В арсенала на партийните организации съществуват множество методи за решаване на различните задачи. Важно място сред тях заема атестирането на ръководните, инженерно-техническите работници и други специалисти, което се прави в предприятията и организациите на промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта и съобщенията. В състава на атестационните комисии при нас влизат представители на първичните партийни организации. Комисиите изпълняват отговорна работа. Не е тайна, че в редица предприятия понякога бавно се усвоява новата техника, непълно се натоварва найновото оборудване, експлоатацията на което изисква от специалистите задълбочени знания. Там където дейността на атестационните комисии се намира постоянно пред погледа на партийните организации, те се превърнаха в действени средства специалистите да работят упорито за повишаване на своята делова квалификация и по такъв начин да способствуват за понататъшния ръст на ефективността на производството.

Голямо значение за повишаване компетентността на партийните работници ние отдаваме на системното и дълбоко изучаване на марксистко-ленинската теория, научните методи на управление, теорията и практиката на партийното и стопанското строителство. Областният комитет на КПСС разработи перспективен план за подготовката и преподготовката на различните категории партийни кадри: секретари на градски, районни, партийни комитети, партийни бюра в промишлените и селскостопанските предприятия, строежите, секретарите на цеховите партийни организации, отговорниците на партийни групи. На тази основа се съставят годишни планове за обучението на партийно-стопанския актив, които конкретизират формите на учение, темите и сроковете за провеждане на занятията.

В областта има курсове за преподготовка на партийните, съветските, комсомолските работници. Голямо внимание тук се отделя на практическото изучаване на опита. Занятията се провеждат строго диференцирано, като се отчитат задачите, които ще решават една или друга категория работници. Дълбоки теоретически знания получават и слушателите в университети-

Digitized by Google

те по марксизъм-ленинизъм. Миналата година в съответствие с постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно усъвършенстване системата за повишаване идейно-теоретическото равнище и деловата квалификация на ръководните партийни и съветски кадри" бе създаден Московският областен университет по марксизъм-ленинизъм. Той стана главно учебно заведение по отношение на 26 филиала, които работят в различните райони на областта. Създаването на единен учебен център оказа положително влияние за повишаване на педагогическото и методическото равнище на преподаването, подобри обмяната на опит между филиалите.

Широко разпространение и признание в областта получиха семинарите на партийните работници, които се провеждат там където се е родил челният опит. Много полезен се оказа например семинарът с първите секретари на градските и районните комитети на Партията, посветен на обсъждането на различните аспекти на концентрация и специализация на селскостопанското производство. Той бе организиран в колхоза „Заветите на Илич" — Домодедовски район. Опитът на този колхоз е поучителен преди всичко с това, че тук при създаването на крупен специализиран комплекс по отглеждане на юници разумно, стопански подходили към използването на съществуващите производствени помещения. Те били реконструирани и включени в комплекса. Освен това била построена полуоткрита площадка за хиляда и петстотин телета на възраст от десет до петнадесет месеца. Участниците в семинара внимателно се запознаха с опита, признаха голямата му ценност и необходимост побързо да се разпространи във всички райони на областта, което сега се и прави.

Съвсем очевидно е и не е необходимо никого да убеждаваме, че компетентният партиен работник трябва задълбочено да познава партийното строителство, умело да прилага в практиката многообразните форми и методи на организационно-партийната работа. Осезателна помощ за овладяване на необходимите знания и опит оказват методическите съвети и кабинетите по организационно-партийната работа, създадени във всички градски и районни комитети и в много първични партийни организации.

С една дума, не малко старание и сили се влагат при нас за обучението и преподготовката на партийните кадри. И това е правилно: от равнището на деловата компетентност зависи сега решаването на много важни въпроси. С увереност може да се каже, изградената система за подготовка дава добра отплата. На партийна работа идват все по-грамотни, енергични, предани на делото на Партията хора, с богат практически опит. Разбира се, работата днес не се отнася само до учебната подготовка. Партийната работа съвсем не е обикновена професия и тя не може да се овладее напълно на курсове и семинари. Партийната работа е и жизнено призвание, което иска от човека пълно отдаване. Да живееш и да се бориш сред хората, да се бориш заедно с тях, да ги водиш след себе си — в това се състои дългът на комуниста, дългът на партийния работник. За да бъде изпълнен той, твърде важно е думите на партийния работник да не се различават от неговите дела, те да тежат, да се отличават със зрели размишления, богат жизнен опит, разностранна култура, голяма компетентност. В наше време, както никога досега не се търпят повърхностните лекомислени изводи.

Животът обаче е разнообразен. Гледаш еди-кой си работник на партиен комитет е енергичен и подготвен в съответствие с изискванията на всички статии, а не умее ни да поговори с човек от душа, нито да го убеди в своята правота: задоволява се повече с разпореждания и указания. Действува като администратор на партийна работа. Такъв работник хората, разбира се, ще слушат, доколкото зад него стои големият авторитет на партийния орган, който представлява. Обаче в труден момент могат и да не тръгнат след него. А нали именно в трудния момент особено ярко се проявява ролята на партийния работник като политически организатор, вдъхновител на масите.

Случва се и така. Издигнат даден другар на партийна работа. На пръв поглед той всичко има: и солидно образование, и желание да се труди. След време обаче виждаш, че съвсем не е леко да измъкнеш този работник из кабинета по-близо до живота. В първичните партийни организации той неохотно отива, старае се да решава всички въпроси по телефона. А ако понякога отиде в предприятие или стопанство, то не намира общи и понятни думи за разговор с хората, не достига умението да помогне на партийната организация да вдигне колектива за решаване на стоящите задачи. Натрапва се изводът, че такъв работник очевидно не е узрял за партийна работа, лошо познава хората, няма опит да общува с тях.

Казаното, разбира се, не бива да се приема като отрицаване на важността да се работи непосредствено в апарата на партийния комитет. Съвсем обратно, в наше време точната и целенасочена организация на работата на апарата е главно условие за успешната дейност на всеки партиен комитет, а способността на партийния работник добре и грамотно да изпълнява своите функции в апарата днес се цени както никога досега. Това, естествено, не освобождава работника на партийния комитет от задължението непрестанно да общува с хората. Ако той не проявява интерес към тази форма на работа, то не е изключено при издигането на този другар на партийна работа да е допусната грешка. Практиката показва, че най-пагубно се отразяват върху делото грешките, които допускаме именно в работата по подбора и разпределението както на партийните, така и на другите ръководни кадри. Затова трябва с всички

Digitized by Google

възможни средства да се предотвратяват такива грешки.

Няма основание, разбира се, примерите, приведени по-горе, да се считат за типични. Но те се срещат в живота и следозателно не бива да ги изпускаме из предвид. Подготовката и обучението на партийните работници, възпитанието у тях на деловитост, повишаването на компетентността е единен и неразкъсваем процес. Важно място в него ние отдаваме на работата с резервните кадри. Следва да подчертаем, че в областната партийна организация получи значително разпространение практиката да се формират резерви от партийни работници, които се намират постоянно пред погледа на висшестоящите партийни органи. В резерва се включват перспективни другари, показали значителни организаторски способности, високи морални качества, добра политическа и професионална подготовка, вкус към обществената дейност и необходимия за нея опит.

Според нас това дело напълно оправда себе си. Вярно е, не всичко докрай сме изучили, като се има предвид, че в продължение на редица години сме се ограничавали да работим само с резервните стопански ръководители. Животът обаче изисква подготовката на партийните дейци по места да се води сега с не помалка последователност и отговорност, отколкото подготовката на ръководителите на стопанските подразделения.

Работата по издигането на кадрите ние се стараем да осъществяваме гласно, добре да се познават индивидуалните особености, силните и слабите страни на човека, който ще се издига на ръководен пост. Работниците на партийните комитети внимателно изучават деловите, моралните и политическите качества на всеки другар, набелязан в резерва, съставят си ясна представа за неговите потенциални възможности, изясняват мнението на колектива за него.

Като пример за умела работа може да послужи опитът на Електросталския градски комитет на КПСС с резервните секретари на първичните партийни организации. В резерва са включени най-авторитетни, инициативни, компетентни в производствената работа комунисти из средата на партийния актив. В процеса на подготовката на отчетно-изборната кампания работниците на комитета внимателно анализират дейността на партийните комитети и бюра, на секретарите на партийните организации за отчетния период. В новия състав на изборните органи наред с другите другари се препоръчват и най-подготвените комунисти от резерва на градския комитет. Разбира се, окончателно решение да се избере или да не се избере препоръчаният взема партийното събрание. Обаче градският комитет много отговорно се отнася към собствените си препоръки, той непременно отчита мнението на колектива за работника. Естествено, затова като правило предложението му получава поддръжка от комунистите.

В новия състав на партийния орган комунистите от резерва на комитета се избират отначало преди всичко като заместник-секретари. Специално за тази категория работници Електросталският градски комитет на Партията е създал постоянно действуващ семинар, техните делови качества и компетентност се проверяват в практическата работа. Ако комунистът добре се справя като заместник-секретар, той по-късно може да бъде избран за секретар на партийната организация.

Като цяло тая система се оказа доста ефективна. Тя позволява да се готви добро попълнение от секретарски кадри. Не случайно мнозина от бившите секретари на партийните организации израснаха сега като крупни партийни, съветски или стопански работници.

Анализирайки понятието деловитост, компетентност на партийния работник, не може да отминем с мълчание и такава важна негоза съставка като умението правилно да планира, да организира работата; грижливо отношение не само към своето, но и към чуждото време; взаимна взискателност между комунистите, добра организация на контрола и проверката на изпълнението; критичен и самокритичен подход към явленията, събитията, оценка на достигнатото.

В нашата практическа дейност ние придаваме голямо значение на позиширане личната отговорност на кадрите, строго търсейки сметка от тези, които не проявяват партийна деловитост в работата, не осигуряват изпълнението на поставените задачи.

На състоялото се през януари събрание на актива на партийните, съветските, профсъюзните, комсомолските и стопанските организации в Московска област с голям ентусиазъм бяха приети социалистически задължения за достойна среща на 60-годишнината от Великата октомврийска социалистическа революция, за предсрочно изпълнение на програмата за 1977 г. и десетата петилетка като цяло.

Сега в областта се разгърна голяма работа за изпълнение на приетите задължения. Залог за успешния й завършек е огромният трудов и политически подем, избликнал в трудовите колективи на Подмоскозието от Постановлението на ЦК на КПСС „За 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция", напрегнатата организационно-политическа дейност на комунистите, деловият, компетентен подход на партийните комитети към решаването на стоящите задачи. Всичко това позволява с увереност да кажем, че трудещите се в областта достойно ще посрещнат 60-годишнината на Великия октомври, ще дадат през настоящата година забележителен принос в общонародната борба за претворяване в живота програмата за комунистическо строителство, разработена от XXV конгрес на КПСС.

Digitized by Google

НЕПРЕСЪХВАЩ ИЗВОР

ПЪРВАН ВЛАДИМИРОВ
секретар на ОК на БКП — Перник

Богатият опит на КПСС както за цялата Партия, така и за Пернишката окръжна партийна организация винаги е бил съкровищница, неизчерпаем извор на знания и умение в изграждането на социалистическото общество. В окръга няма партийна организация, предприятие и стопанство, учреждение и учебно заведение, масова организация и трудов колектив, които да не изучават и творчески да не прилагат неизчерпаемия съветски опит.

Много и най-разнообразни са средствата, пътищата и формите, чрез които нашият окръг изучава и прилага съветския опит. В това отношение голяма е ролята на окръжния комитет на Партията, който организира и направлява работата по неговото изучаване и внедряване. Бюрото приема двегодишни планове, в които конкретно и точно е записано какъв опит ще изучаваме, как ще го приложим. Определени са и темите, групите, средствата за изучаването му от масовите организации и народните съвети. Така се осигурява по-добра координация и резултатите са по-добри.

За широкото изучаване и прилагане на съветския опит извънредно много допринася дружбата и сътрудничеството между Пернишката окръжна партийна организация и Ворошиловградската областна партийна организация. Тази дружба все повече укрепва, непрекъснато се обогатява и задълбочава. Укрепват връзките и сътрудничеството между партийните организации и трудовите колективи от предприятията, стопанствата, учрежденията, колхозите и совхозите, между обществените организации и творческите съюзи.

Установи се сърдечна, много полезна дружба между комсомолските, пионерските, профсъюзните и културните организации.

По взаимна договореност си разменяме работни групи, които изучават положителния опит в различните сфери на обществено-политическия живот. Нашите делегации внасят за обсъждане доклади по изучения опит в бюрото на ОК на БКП и то набелязва конкретни мероприятия какво и как ще се внедрява в нашата практика.

По примера на своите съветски братя в живота на трудовите колективи от окръга се утвърдиха редица почини и инициативи. В много наши предприятия се внедри съветската инициатива „Майстор на петилетката". Тя ни помогна да издигнем ролята на непосредствения ръ-

Digitized by Google

ководител на производството. Успешно се прилага от нашите заводи и „наставничеството". Сега в окръга са изградени 17 съвета с 427 наставника, които обучават 628 млади работника.

По метода на знатния съветски строител Злобин в окръга работят 12 строителни бригади с 326 участника.

Успешно се прилага опитът за разгръщане на движението „Инженер възпитател". В него са включени 205 инженери и икономисти, като 30 от тях са завоювали това високо звание.

В металургичния комбинат „Ленин" и в по-голямата част от машиностроителните предприятия на окръга е внедрена системата за тристепенен контрол по охраната на труда. В машиностроителния завод „Струма" успешно прилагат опита на Лвовския завод за радиоелектронна и медицинска апаратура — творчески принос на специалистите в научно-техническата революция, за развитие на производството и повишаване на неговата ефективност. В гара Перник е внедрено движението за безавариен транспорт и ремонт на вагоните по време на престоите им в гарите.

Богатият съветски опит се прилага и в културно-масовата работа, по комунистическото възпитание на трудещите се. Широко се използва той и от пропагандистите и особено инициативата — „Пропагандистът — идеен борец за изпълнение на петилетката". Учат се и от личните творчески планове на съветските пропагандисти.

В областта на лекционната пропаганда укрепват връзките между окръжния съвет на дружество „Г. Кирков" и общество „Знание" — Ворошиловград. Всяка година те си разменят висококвалифицирани лектори. Разшири се прилагането на съветския опит и в областта на масово-политическата работа с трудещите се по местоживеене.

* * *

Опитът на КПСС в областта на партийно-организационната работа намира все по-широко приложение, става масова практика на партийните органи и организации в нашия окръг. Успешно се внедрява опитът на Ворошиловградския, Лисичанския и Краснолучкия градски комитет по работата за повишаване боеспособността на първичните партийни организации, за издигане авангардната роля на комунистите, по партийния контрол, по усъвършенстване взаимоотношенията в колективите и др.

Подобри се планирането на партийната работа. Все по-широко място намира програмно-целевият и комплексен подход. Пример за това са разработените комплексни програми от всички партийни комитети и организации по изпълнение плана за 1977 г. В тях по-ясно и точно са определени специфичните функции на всяко звено за реализиране нанабелязаните цели. Така още с планирането създаваме предпоставки за разграничаване функциите между партийните и другите органи и организации. Партийното ръководство строи своята дейност върху изучаването на потребностите на развитието на колективите. На основата на това градските комитети в Перник, Радомир, Темелково, общинските партийни комитети в Долни Раковец, Долна Диканя, Вулкан, Велковци и др. по-правилно долавят основните въпроси в развитието на районите си и насочват усилията на първичните партийни организации и трудещите се към решаването им. Всичко това допринесе не малко да се издигне равнището на вътрешнопартийния живот на партийните организации.

Digitized by Google

Добри резултати постигнахме по приложението на опита на Полтавска област по подготовката и провеждането на партийните събрания. Мнозинството първични партийни организации правилно внасят в партийното събрание най-важните проблеми из живота на организациите и колективите. В подготовката им се заангажира широк актив от специалисти. Ние успешно прилагаме опита на КПСС за изграждането на проблемни комисии, които подработват въпросите за събранието. На отчетно-изборните и други събрания през тази година са избрани над 100 проблемни комисии, в които над 500 комунисти са заангажирани с разработването и контролирането на отделни проблеми, свързани с многостранната дейност на първичните партийни организации. Този подход помага за деловото провеждане на събранията на първичните партийни организации, за приемането на конкретни, целенасочени решения. В това отношение добър опит има партийната организация в завод „Б. Антов" — Брезник. Там системно и последователно се планират и поставят на партийни събрания най-важните въпроси от живота на колектива — изпълнението на качествените икономически показатели, взаимоотношенията между комунисти и безпартийни, ролята на партийната организация за изграждане на трудовия колектив и др. В предварителната подготовка на материалите и проектите за решенията се включват комунисти — специалисти, ръководители от различни равнища. Материалите за събранията предварително се обсъждат в партийните групи, правят се конкретни предложения по разглежданите въпроси. Така комунистите идват на събранията подготвени. Създават се условия всеки критично и самокритично да изрази своето мнение. Приетите решения се съхраняват в специални картотеки. Периодически на партийни събрания се прави оценка за осъществяване на решенията. В партийните групи се прави самоотчет и оценка как комунистите изпълняват партийните си поръчения. Всичко това допринася за увеличаване на отговорността и личния пример на комунистите за изпълнение на стопанските задачи. Години наред заводът изпълнява и преизпълнява плана и е на едно от челните места в съревнованието.

В окръжната партийна организация има много примери на добра организация по подготовката и провеждането на партийните събрания: например първичната партийна организация в V участък на рудник „Толбухин"; стан 500 при металургичния комбинат „Ленин", Домостроителният комбинат, монтажният цех при МЗ „Струма", тракторни бригади в с. Друган, Расник, Ярловци и др.

Широко приложение в окръжната партийна организация намира опитът на КПСС за издигане ролята на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Видяното от групите партийни работници, които посещават Ворошиловградската областна партийна организация, и публикувания опит в съветския печат обобщихме и използвахме при провеждането на разговора по темите: „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив" и „Всеки комунист с личен приност в борбата за повишаване ефективността и качеството". Разговорите ни помогнаха да мобилизираме партийните организации и трудовите колективи в борбата за повишаване ефективността и качеството в производството, за изпълнение и преизпълнение на плана през VII петилетка.

На основата на опита на КПСС значително се подобри работата с партийните групи и техните отговорници. Вече няколко години бюрото на окръжния комитет провежда срещи с отговорници на партийните групи. Те се предхождат от прегледи на работата им. Особено внимание се отделя на тяхната инициатива, организираност и дейност при

Digitized by Google

решаване на производствените задачи и мобилизиране на трудовия колектив за решаване главната стратегическа задача, поставена от Единадесетия конгрес — висока ефективност и качество. Все по-успешно се въвежда опитът на КПСС за формирането на временни партийни групи. Особено това практикуваме при провеждане на масови партийни мероприятия или срочно завършване на пусковите обекти. Само за последните пет години в окръга бяха изградени 327 временни партийни групи по отделни мероприятия в отделни колективи. Добре се използват временните партийни групи в аглодоменния цех на металургичния комбинат „Ленин" за срочното завършване на ремонта на аглопещите, в градските комитети Брезник, Трън, Перник и Радомир по време на предизборната кампания, в циментовия завод „В. Коларов" — Земелково по ремонта на машините и съоръженията, в помощните бригади от предприятията и учрежденията за селското стопанство, при пътуващите от селата работници и други.

Ворошиловградската областна партийна организация стана за нас богат извор на опит по работата с кадрите. От няколко години в нашия окръг функционира стройна система за подбора, подготовката, възпитанието и разпределението на кадрите. В окръга се провежда всеки месец полуден на партийните секретари, където се обсъждат отделни страни от партийно-организационната работа, обменя се положителен опит от дейността на партийните организации по решаването на различни задачи.

Засили се контролът по отчитането на стопанските и държавните ръководители пред партийните организации. Имаме подобрение и в изготвянето на оценките. В повечето комитети това става от специална комисия. Главното, което усвояваме от съветските другари, е подходът при организиране на контрола и проверката на изпълнението. В това отношение обърнахме особено внимание на разработването на програми и сценарии за изпълнение на решенията. В тях ясно се формулират задачите и тяхното приложение в действие. Значителен опит натрупаха в това отношение градските комитети в Перник, Брезник, Радомир и Земен, заводските партийни комитети в стъкларския завод „Кристал", машиностроителния завод „Струма", машиностроителния завод „Ерма", завод „Бл. Попов", общинските партийни комитети в Долни Раковец, Филиповци и други. Засилват се грижите и за използването на т. н. делови, оперативен контрол и проверка на самото място. По такъв начин успяваме по-отблизо да отчитаме поведението на кадрите и отклоненията, разкриваме причините за неуспеха или слабостите в работата, запознаваме се с положителния опит, поставяме на масов контрол всички действия по изпълнение на решенията.

По опита на КПСС утвърдихме по-широко комплексните проверки. Чрез тях разширихме участието на ръководните кадри и комунистите в изпълнението на решенията.

По примера на КПСС в окръга изградихме и 13 кабинета по партийно-организационната работа. Те се утвърждават като сполучливо звено в системата на партийния апарат, успешно помагат на партийните комитети и първичните партийни организации за правилно изучаване и прилагане в практиката науката партийно строителство. Много са проблемите, по които работят те, но най-добра помощ оказват на партийните комитети и организации, на партийните кадри за изучаване и разпространяване опита на КПСС по партийно-организационната работа. От изграждането им досега те са превели над 50 статии от периодичния и всекидневния съветски печат по въпросите на партийно-организационната работа. Това е богат източник на конкретен опит.

За подобряване организацията и ръководството на съревнование-

Digitized by Google

то успешно прилагаме опита на партийните организации в гр. Новосибирск. На базата на този опит през миналата година разработихме система за организация и ръководство на съревнованието. С нея се цели да се свърже по-добре съревнованието с изпълнението на качествените показатели и факторите, влияещи за повишаване обществената производителност на труда. Под ръководството на партийните комитети се проведе широка разяснителна и организаторска работа за приложението ѝ в редица трудови колективи като тези при металургичния комбинат „Ленин", Завода за феромагнити, ДПП „1-ви май" — Трън, Кариерни материали в Земен и др.

Първичните партийни организации в тези предприятия добре свързват провеждания разговор „Всеки комунист с личен принос в борбата за постигане на високо качество и ефективност", следят как комунистите изпълняват обещанията си и пр.

В края на миналата година група сътрудници от окръжния комитет на Партията се запознаха с работата на Ворошиловградската областна партийна организация. Те подробно изучиха редица въпроси, свързани с подобряване на партийно-организационната работа. Много от тези полезни инициативи, свързани с качествената подготовка на материалите за бюрото и пленума, с развитието на общественото начало в работата, с усъвършенствуване на системата за отчет и контрол на партийните решения, с работата със специалистите, с патриотичното възпитание на кадрите и др. сега успешно се прилагат в работата на партийните органи и организации в Пернишки окръг. Те допринасят за издигане равнището на партийната работа, за нейното насочване към разработването и решаването на главните проблеми на обществено-икономическото ни развитие.

В резултат на всичко това порасна умението на партийните комитети и първичните партийни организации правилно да определят и своевременно да решават възловите въпроси на производството, на социалното развитие и възпитанието на трудовите колективи, да създават по-добра координация в дейността на административно-стопанските и обществените организации, да упражняват с по-голям ефект правото си на контрол, по-добре да си служат със средствата, формите и методите на партийно-политическата и организационната работа. В тази безкористна, братска дружба взаимният обмен на опит между нашия окръг и Ворошиловградска област все повече се утвърждава и разширява. През септември миналата година работна група от машиностроители от Ворошиловградска област гостуваха на предприятия в нашия окръг. Те подробно се запознаха с работата на партийните организации и трудовите колективи по организирането на държавно-обществените прегледи. Учителският колектив от единното средно политехническо училище в Брезник предаде на своите съветски колеги, които им гостуваха, опита си по учебната и възпитателната работа на младежите. От тях нашите педагози научиха полезни неща — как е организиран в съветските училища летният отдих на пионерите и средношколците. Все във връзка с взаимното подпомагане специалисти от съвета на автомобилистите в нашия окръг предадоха на своите колеги от Ворошиловградска област как в окръга решаваме някои основни въпроси за възпитанието на тези кадри, за квалификацията им и др. Делегация от съветски другари, която ръководеше заместник-председателят на областния съвет на депутатите на трудещите се във Ворошиловград, изучи нашия опит в животновъдството. Нашите и съветските селскостопански специалисти обмениха мисли не само за постигнатото, но и за това, което предстои да се извърши. През последните години клоновото стопанство в с. Долна Диканя и колхозът „Дзержин-

Digitized by Google

ски" водят помежду си социалистическо съревнование. Те взаимно се информират за постигнатите резултати.

* * *

Много може да се разказва за изучения и приложения опит на КПСС за нарастване ръководната роля на окръжната партийна организация и повишаване научността на партийното ръководство. Този опит навлиза всекидневно организирано, планомерно и е в основата на нашата партийно-политическа и организаторска дейност. За партийните работници, за целия партиен актив опитът на КПСС е неизчерпаем извор на умение и знание как да се ръководят сложните и многостранните процеси на социалистическото строителство. Ние се учим как да издигнем равнището на политическото ръководство във всички звена на структурата на окръжната партийна организация.

Дружбата на нашия окръг с Ворошиловградска област ни помага да черпим от богатия съветски опит във всички сфери на политическия, стопанския и културния живот.

Същевременно обаче ние отчитаме, че постигнатото досега по изучаването и прилагането на богатия съветски опит не отговаря на изискванията, които поставя животът.

Изпълнението на задачите, поставени от Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК, изисква още по-напрегнат труд, огромна енергия, творчески подход в решаването на възникналите проблеми. Именно затова повече отвсякога се налага още по-задълбочено да изучаваме и прилагаме световноисторическия опит на КПСС, да разкриваме и укрепваме нерушимата българо-съветска дружба.

Digitized by Google

СРЕЩИ С ПАРТИЙНИ СЕКРЕТАРИ

Единадесетият партиен конгрес много сериозно постави проблема за подобряването на индивидуалната работа с комунистите. Тя има важно значение за развитието на активността и инициативата на комунистите, за формирането у тях на високи политически и делови качества.

Индивидуалната работа с комунистите помага да се формират много ценни качества и у самите партийни ръководители — внимание, наблюдателност, отзивчивост, умение да се сближават с хората и пр

В работата с комунистите голяма е ролята на партийния секретар. За него, както и за останалите членове на партийното бюро особено е важно да намери път към ума и сърцето на всеки комунист, да беседва с него по различни въпроси, да разбере неговите настроения, вълнения, замисли, инициативи. При цялото многообразие от форми за индивидуална работа с комунистите тя обезателно предполага всестранно отчитане на личните им качества и на основата на това да се влияе и помага.

Партийният секретар е най-близко и пряко свързан с комунистите, той е техен най-непосредствен партиен ръководител. Затова той е длъжен всекидневно да общува с тях, да ги познава добре, да ги насочва, да води внимателно, другарски, неотстъпчиво докрай борба срещу забелязаните у тях недостатъци, а не да се задоволява, както нерядко става, с половинчати и формални мерки. Това показва и опитът на трима партийни секретари в гр. Сливница, с които беседвах.

И ВНИМАНИЕ, И УПОРИТОСТ

Когато помолих Методи БОГДАНОВ, партиен секретар на ДАП — Сливница, да ми разкаже как той, като секретар на партийната организация, покрай огромната си производствена и обществена работа води индивидуалната работа с комунистите, той някак си учудено ме изгледа, после се позамисли и се усмихна.

— Да, трудно е. Но за всичко трябва да се намира време. При нас и работата е по-особена. Нашите работници — шофьори, монтьори и пр., работят с огромен кръг хора и имат голяма възможност да им влияят. Често от тяхното държание, поведение трудещите се правят своите изводи за нашите услуги, за нашето общество, за нашия строй, ако щете. Затова при нас освен различните колективни мероприятия твърде необходима, наложителна е постоянната индивидуална работа преди всичко с комунистите, а чрез тях и с безпартийните.

Др. Богданов ми разказа няколко случая, които разкриват един правилен подход, богат опит, постоянство и упоритост. И друго — да се обръща внимание и на най-дребното, когато се забележи макар и в зародиш на недостатък и у най-добрия, да се води борба за неговото отстраняване.

Георги Евстатиев е добър шофьор, трудолюбив, отзивчив, внимателен с колегите си, с хората, с които общува. Полага завидни грижи за колата си. За тия му качества другарите му го обичат и не случайно са го избрали и в партийното бюро. Но си има и някои слабости — на партийни събрания се държал малко недисциплинирано, намирал си съучастници и за приказки, с другарите си често се държал несериозно, както казват, гледал на тях като на шега, с което създавал известни настроения, обича шегите, но не винаги намира подход, пречел на работата. Партийният секретар неведнъж разговарял с него.

— Приказвали сме и в бюрото, и вън, и в колата, когато съм пътувал с него — разказва секретарят. — Изтъквах му, че като член на бюрото трябва да стои една глава над другите. Той се съгласяваше с мене, а после пак си я караше, както си знае. „Прав си — казва, — др. Богданов, но ще се постарая да се оправя.“ За да не бърбори на събрания, започнахме да го слагаме да седи на първия ред. Дори другарите започнаха да го изтласкват напред. „Я Гошо да седне на първия ред“. Неведнъж съм казвал и пред другарите му: „Ето виждате ли го Гошо. Човек с две деца, а си я кара по детински.“ А той пак на неговата: „Ще се оправя, др. Богданов, характерът ми е такъв“. Вярно, характерът му е такъв, няма някак си чувство за загриженост, за отговорност. Всичко му се вижда някак розово, а тия отношения с другарите дразнят, макар че има авторитет и го обичат. Но нали този авторитет и тая обич могат да бъдат много по-големи, ако се изкореняват и тези, макар и дребни на пръв поглед недостатъци. И

Digitized by Google

действително Гошо се оправя. Сега е и командир на специализиран отряд към КАТ, председател на низова организация на Отечествения фронт, а като член на бюрото — председател на комисията за народен контрол.

Не малко сили коствало на партийния секретар на ДАП да осигури редовно посещение на събранията на партийната организация на 8-те комунисти — рейсови шофьори. Тяхната работа е по-особена, постоянно пътуват, когато има събрания, те обикновено са на път. Опитали да правят събрания сутрин — оказало се неудачно.

А тук дълго се е наслоявала недисциплинираността и безотговорността към партийната работа. И по-рано идвал като доброволен инструктор в ГК на БКП. Казвал на шофьорите: „Хайде на събрание". А те: „Какво събрание, бе, ние имаме план да изпълняваме".

— Бригадирът на рейсовата бригада също смяташе, че шофьорите на рейсовите коли не могат да идват на събрания — те спят по крайни спирки, невъзможно им е. Трудно беше да убедим шофьорите, колкото и да им говорехме за Устава на Партията, за партийната дисциплина, че ако не присъствуват на 3 събрания, ще отпаднат и т. н. Неведнъж разговаряхме с бригадира Георги Филипов. Той все си държеше на своето — „невъзможно е", те са всеки ден на работа. Тогава му подхвърлих идеята — ако насрочим и обявим събранието 4—5 дни, може ли шофьорите комунисти да се сменят с безпартийни. Той помисли и след малко отговори: „Виж това е идея". Естествено, тези смени се съчетават с тяхното ръководство, назначенията стават от началника на автогарата. Възложихме и поръчение на бригадира — да говори с комунистите, да ги убеди, че трябва да идват на събрания, да убеди и безпартийните в необходимостта от заменяне с комунистите.

Така по пътя на личните беседи, на съвместното обсъждане и обмисляне на проблема, на размяната на мисли и идеи бе решен един голям за партийната организация проблем — осигуряване присъствието на събрания на рейсовите шофьори, а оттук и укрепване на дисциплината, повишаване авторитета и сплотеността на партийната организация.

Не само теорията, но и предимно практиката научила др. Богданов да подхожда към комунистите различно — към някои по-меко, бащински, към други твърдо, строго. Хората са с различни характери, разбирания, култура, настроения и пр. И друго, което е станало негова линия на поведение, да се интересува от комуниста не само в предприятието, но и в семейството, в живота, ако е нужно, да се даде съвет, да се помогне. А комунистът, като всеки гражданин, има грижи, известни нужди — да уреди детето си в детска градина, да си осигури материали при строеж и често той се отнася до партийния секретар.

— Аз не мога в такъв случай да им кажа — подчерта др. Богданов — гледайте си работата, има си за тая цел органи. Защото те са дошли за помощ при мене. Иначе, когато утре аз им възложа някоя работа, те могат да ми кажат:

— Гледай си работата.

Рангел Михайлов е добър, трудолюбив младеж. Потърсил го веднъж партийният секретар на обекта.

— Няма го тук — рекъл началникът на сервиза. — Сигурно е отишъл за материали.

— Кога ще дойде — запитал секретарят.

— Сигурно утре. Той е на работа, но е из сервиза.

Усъмнил се секретарят. Все пак решил да проучи въпроса. На другия ден разговарял с Рангел. Оказало се, че строи къща и началникът го пуснал. Много е затруднен, няма кой да му помогне, жилище няма никакво. Разговаряли надълго и нашироко. Рангел разказал още, че много време губи в съвета за материали, понякога по цели часове виси. Партийният секретар му помогнал, обадил се в съвета. Но поговорили и за дисциплината, по други проблеми. Но и за друга една слабост на Рангел научил секретарят.

— Влизам — разказва той — един ден в неговата работна стая — чиста, уютна, спретната. По стените налепил много картини — повечето нецензурни, порнографски, изрязани от чужди списания. Питам го:

— Защо е тази „украса"? Знаеш ли каква пакост нанасяш?

Той ме изгледа учуден:

— Каква пакост, с какво я нанасям? Не виждам с какво мога да нанеса вреда с това на Партията.

Разговорът ни продължи не малко. Разказах му, че тези картини и списания се разпространяват от капиталистическите централи и ги прехвърлят у нас с цел да деморализират и разлагат младежта. Нашите контролно-пропускателни пунктове зорко бдят да не се пренася тая зловредна книжнина, но понякога тя се прокрадва.

Рангел все още не можеше да проумее, въпреки обширното слово, какво общо има неговата украса с Партията. Помолих го и сам да си помисли, а обещах да го посетя пак.

На другия ден отново бях при него. Още веднъж дълго разговаряхме. Той или не можеше, или не искаше да се убеди. Казах му накрая, че ако не махне тия картини, ще го предложа на бюрото за наказание.

— Добре, бе, предложи — отговори ми троснато Рангел. — Аз предприятието ще напусна и пак няма да ги махна.

Атмосферата като че ли се разгорещи. Казах му, че действително бюрото и организацията ще се занимаят с въпроса, но не това е най-главното. Как той не може да разбере, че съзнателно или несъзнателно става проводник на буржоазната пропаганда и морал, че с тая украса влияе за разлагането на редица младежи. Той все така смръщено ме гледаше, на някол-

Digitized by Google

ко пъти отвори уста да каже нещо, но замълчаваше. Най-после промърмори:

— Аз в моята стая ги държа. Кому пречат?

— А при тебе идват и други хора, други младежи и те се влияят — казах му. Посочих му един пример с един младеж, също партиен член, който след като видял неговата „украса", направил и своя по негово подобие. Това като че ли го жегна:

— Е, добре, ще сваля някои, но не всички.

— Докато не ги махнеш всички, няма да си изляза — рекох му.

Той започна да ги отлепва, като за редица от тях се пазареше.

Накрая цялата украса изчезна. Но не се задоволих с това. Продължих разговора. Запитах го:

— Рангеле, след като говорихме вчера с тебе, помисли ли в къщи и за последствията от твоята украса, защо аз така настоятелно поставих този въпрос?

— Др. Богданов — рече Рангел, — честно казано, напълно бях убеден, че не си прав. Нали понякога такива картини се показват и по телевизията и киното, пък и по баровете. Но след нашия разговор днес разбирам, че не съм прав и че не бива аз да ставам проводник на чуждия морал и пропаганда.

Каза го много честно и много искрено. Наистина това не се повтори. В тая връзка после организирахме открито партийно събрание, на което поканихме лектор от градската лекторска група, който говори за буржоазната пропаганда и средствата, с които тя си служи. Случаят на Рангел не стигна до партийно събрание. Той разбра, че е сбъркал. С него водихме и други разговори, особено по някои нарушения в предприятието. Възложихме му и специално поръчение по опазване на имуществото. Възлагахме му поръчения и във връзка с качеството, правехме всичко възможно да го увлечем в работата. Сега Рангел е секретар на ДКМС.

УРОКЪТ

Своя житейски път секретарят на партийната организация в Завода за хладилна мебел Николай ПАВЛОВ започнал в производството — като шлосер, бригадир на младежка бригада, а след това и майстор на производството.

Работата в производството, дружбата му с младите хора отрано му дали възможност да развива у себе си най-драгоценните качества, да общува и работи с хората, да се изгражда като добър масовик и да им оказва влияние и въздействие. Животът го е научил да бъде внимателен и отзивчив към другарите, винаги да отчита обстановката и индивидуалните характери, когато ще каже или предприеме нещо или ще вземе някое решение. И досега не може да забрави един случай на проявена от него нетактичност към един работник и с болка я заразказва.

Когато бил майстор на производството, веднъж закъснял един общ работник. Извикал го той, направил му бележка, дори му се скарал. Работникът не се оправдавал, само отбелязал:

— Отидох да си взема закуска, имаше опашка, затова закъснях.

— А ти не знаеш ли, че на работа трябва да дойдеш закусил, отпочинал, да не си употребил алкохол — троснато отвърнал майсторът.

Работникът навел глава и отишъл на работното си място. А иначе той бил добър производственик, дисциплиниран, трудолюбив. След изтичане на работното време той дошъл при майстора на производството и му казал:

— Ти ми се скара отзарана, а не знаеш, че на мене няма кой да ми приготви закуска.

Оказало се, че човекът бил стар ерген, но и закъснението било едно-единствено. Всеки, особено ръководителят, трябва да държи за дисциплината, за реда, но хора сме — всичко може да се случи на човек и към него трябва да се отнасяме с дълбоко разбиране и внимание.

Това жегнало майстора на производството. Но му послужило и за урок.

— После и в производствената, и в обществената си работа — отбеляза той, — винаги когато ще взема отношение по някой въпрос, в съзнанието ми изплува този случай на проявена нетактичност и сприхавост и ме кара дълбоко да се замисля.

Да опознава хората, да бъде винаги, когато му е възможно, сред тях е важна черта на партийния секретар. Това позволява не само да им влияе и мобилизира, но да прави сериозни изводи и обобщения за живота на партийната организация и колектива и да предприема мерки за правилното им насочване. Защото само с повърхностното наблюдение на явленията, на събитията далеч не може да се стигне. Ето например какъв съществен извод той си направил, наблюдавайки почивките на бригадите.

— Когато бригадите почиват колективно, това е добре. Значи има единство, разбирателство — изтъкна партийният секретар. — Когато тя е пръсната — тук двама-трима, там двама-трима, — това не е добре. Явно е, че психическият климат е нарушен, щом хората, които по време на работа са пръснати, и сега не се събират, не споделят заедно онова, което ги вълнува. И аз тук си правя изводи, разговарям с тях. В тия разговори често възникват интересни проблеми.

Веднъж на една от тия почивки се разгорял горещ спор — някои от работниците поставили въпроса, че неправилно се заплаша повече на високоразрядниците, макар че в бригадата всички извършват една и съща работа.

Партийният секретар разяснил, че правилно и законно е да се заплаща повече на работниците с по-висок разряд, те са с по-голяма квалификация и пр.

Остро възразил комунистът Лозан Лозанов. Той развил становището, че работ-

Digitized by Google

никът, ако и да има по-малък разряд, трябва да получава възнаграждение според това, което работи — щом извършва работа за V разряд, може и да има II разряд, трябва да получава за V разряд.

Може би в случая има място за спор. Но трябва да се има предвид една особеност — макар че всички работят заедно — от I до VI разряд — тук има бригадна норма. Накрая общото възнаграждение се разпределя според разряда. Хората може и да имат основание, но има и правилници и закони — плаща се според разряда.

Работниците в по-голямата си част подкрепили Лозан в спора — той „защищавал" техните интереси. Партийният секретар изпаднал в малко неловко положение. „Оказа се — както се изрази той — в някои отношения битата страна бях аз. Аз не можех да убедя хората — Лозан надделя. Не считам обаче, че в случая има нещо передно и на Лозан трябва да му се търси сметка."

Но той не изоставил въпроса дотук — трябвало да се изясни и да се доведе докрай.

— На другия ден извиках Лозан да се изясним — разказва секретарят. — Той очакваше, както ми каза, такъв разговор и го прие с удоволствие. Трябва да кажа, че тая среща с Лозан беше много полезна. Тя помогна не само да се изясним по проблема, но и да се постави на обсъждане редица проблеми на бригадата.

Той се убеди, че ако нискоразрядници извършват работа от по-висок разряд, това им помата да се квалифицират, да растат, след това да се явят на изпити за по-висок разряд. И друго — това е едно признание за техния труд, че може да извършват и по-квалифицирана работа, че това е едно основание работникът да бъде допуснат до изпит за по-висок разряд и по-лесно да вземе изпита си.

— Стремя се — отбелязва секретарят — в разговора си да го убеждавам, а не да натраявам възгледите си. На места правя и отстъпки. Казвам му например:

— Е, добре, Лозане, нека аз да не съм прав. Но кажи ми, ако ти беше бригадир, в състояние ли ще бъдеш да дадеш на всеки работник това, което той е изработил, и то всеки ден.

Той отговори, че това е невъзможно. В процеса на беседата ни стигнахме и до основния проблем — той каза, че този въпрос не е главният, който тормози работниците, а има друго — бригадирът често злоупотребява с оказаното му доверие.

Този разговор с комуниста ни разкри едим сериозен проблем. С бригадира бяхме водили неведнъж беседи, но като че нищо не помогна. Наскоро се случи и така, че бригадата не изпълни плана си — това за нас бе неочаквано, отидохме с директора на среща с бригадата. Никой от работниците обаче не стана, не каза нищо. Получи се нещо много интересно — не можеше да се разбере дали се боят или има друга причина. Решихме да направим една анонимна анкета. Анкетата показа, че главната причина е бригадирът — не се отнася към хората като специалисти, понякога ги нагрубява, не се съобразява с техните нужди, настроения. Когато работниците поставели някой свой болен въпрос, той троснато отсичал:

— Който не иска да работи, да си ходи.

Направихме и една нова анкета допитване до бригадата — кой да бъде издигнат за бригадир. Посочихме няколко имена. Бригадата беше единодушна — бай Георги — шлосер, бивш миньор, орденоносец, активен комунист, който по-късно беше избран и за делегат на XI партиен конгрес. Административното ръководство утвърди предложението на бригадата.

Партийният секретар Николай Павлов е интересен събеседник. Той може с часове да разказва, без да ти омръзне. Говори живо, убедително, с факти, които красноречиво говорят за живата му връзка с комунистите, с останалите работници. Всичко, наглед като че ли е много просто, като че ли става автоматично, а колко много сили коства. Проблемите никнат всеки ден като гъби и трябва веднага да се реагира. Трябва да си голям бюрократ, за да чакаш непременно партийно събрание, да подготвиш доклад, дълго да проучваш и пр.

Милчо Тодоров дошъл от казармата, където бил приет за член на Партията. Посрещнали го радушно комунистите, а и комсомолците, защото той бил на тяхната възраст. Решили да използват неговия опит от казармата. Предложили му да стане пропагандист. Отказал. Поднесли му покана да стане отрядник.

— Не мога да стоя наряд, омръзнало ми от е казармата — намръщено и троснато отговорил Милчо.

За всичко реагирал Милчо. А безпартийните слушали и виждали как той, комунистът, от всичко отказва.

Отишъл секретарят на работното му място.

— Защо, Милчо, така постъпваш? Не е хубаво. Ти си комунист и от тебе се влияят и другите.

Но Милчо все реагирал. Наложил се нов разговор — в работната стая на секретаря. Дълго приказвали. Милчо успял да убеди секретаря, че не може да бъде пропагандист. Секретарят се съгласил с него. Но все пак му възразил.

— Е добре, виждам, че си прав. Но защо трябва все да реагираш остро.

Милчо мълчал. Секретарят продължил:

— Разбрах, че ти е трудно да бъдеш пропагандист. Тебе ти предлагат история на БКП. Трудно ли ти е да се подготвиш?

— Не, не ми е трудно — отговорил Милчо. — Аз винаги съм изучавал историята на Партията с желание.

— Ето, виждаш ли, а защо така остро се противопоставяш?

Милчо станал пропагандист. Сега е и секретар на комсомолското дружество във II комплексна бригада.

Показателен за индивидуалната работа и грижа на партийния секретар е случаят

Digitized by Google

със секретаря на заводския комсомолски комитет Петър Борисов.

Петър е будно момче, член на БКП, отличен производственик — шлосер в монтажна комплексна бригада. В своята дейност обаче допускал и слабости, които биели по неговия авторитет като комунист и комсомолски секретар. В какво се изразяват — без да се замисля, често ставал изразител на неправилни разбирания на комсомолци, защищавал ги дори, когато нарушавали дисциплината, установения ред, противопоставял се, ако се наложи някоя бригада да остане да доработва.

Партийният секретар, виждайки и положителните, и отрицателните страни на Петър, често разговарял с него, срещали се и на работното място, и в работната стая, и на улицата. Убеждавал го, разяснявал му, споделяли, спорили. Но трудно се пречупвал Петър. Трудно оказвали въздействие разговорите. Докато веднъж в бюрото се получил сигнал за една негова непристойна постъпка, че не служи за пример. Наскоро след това получил и дисциплинарно наказание за недобро държание с директора по производствените въпроси. Това станало сериозен повод да го извикат и в бюрото. Докладвал партийният секретар. След това другарски беседвали с Петър. Бюрото решило да предложи на партийната организация да го накаже с мъмрене. Когато въпросът се обсъждал в бюрото, дори и предложението за наказание, на всичко това Петър гледал някак си леко, отгоре-отгоре. Но много тежко и болезнено изживял той всичко, когато наказанието било прието от първичната организация.

Може би, като се има предвид цялото това поведение на Петър Борисов, той не бива да се предлага и избира за секретар на Комсомола — такава мисъл минава през главата на всеки логично разсъждаващ човек. На тая логика обаче се противопостави партийният секретар.

— Не, дори и да не го предложехме, пак щяха да го изберат. Преди изборите за комсомолски комитет ние се съветвахме с редица комсомолци. Ние трябваше да се вслушваме в тяхното мнение. Комсомолците го обичаха и желаеха.

След наказанието у Петър настъпили известни промени, но незначителни. Затова в доклада, изнесен пред годишното отчетно-изборно събрание на партийната организация, било записано: „Преломът, който трябваше да настъпи у секретаря на ДКМС, не е на нужната висота". Секретарят предварително го уведомил за критиката, както и всички критикувани, едно, за да не бъдат изненадани, и второ, да могат да се подготвят и да дадат аргументиран отговор за допуснатите слабости.

Петър дълго премислял. На събранието той си направил задълбочена чистосърдечна самокритика. Говорил открито, без да скрива слабостите и недостатъците си.

След събранието нещата започнали коренно да се изменят. Не минало много време и на партийно събрание отново бил поставен проблемът за работата на ДКМС, на неговия секретар. Поканени били да присъствуват и секретари на други партийни организации. Събранието след аргументирания, делови доклад на партийния секретар, след отчета на комсомолския секретар направило задълбочен анализ на работата на ДКМС, дало висока оценка, макар и да посочило някои недостатъци. А присъствуващите от други организации подчертали, че може би за първи път виждат такова хубаво събрание.

— Сега работата на ДКМС е на високо равнище — отбеляза Николай Павлов. — Петър преодоля слабостите, които допускаше. Сега той е член и на заводския партиен комитет. Трябва да кажа, че нашата грижа за него не се ограничаваше само в завода, а често пъти съм разговарял и в ГК на БКП, другарите също от своя страна са помагали. Сега Петър тежи на мястото си. Дори докато по-рано се смущаваше да влезе при директора, мислейки, че поради сприхавостта си той ще му се скара, сега спокойно влиза и смело поставя въпросите, воюва за тях.

ДО СЪРЦЕТО НА ЧОВЕКА

Вече 17 години Гергин НИКОЛОВ е партиен секретар в клоново стопанство при АПК—Сливница. Преди това още 11 години също е бил секретар. Или 28 години почти без прекъсване той изпълнява един тежък и отговорен дълг пред Партията и народа — да бъде ръководител на комунисти — умът, съвестта и душата на колективите, сред които работят. Двадесет и осем години — това е повече от необходимия стаж на служител за пенсия. Гергин Николов говори с такова вдъхновение за работата си с комунистите, с останалите трудещи се, като че ли едва преди една или две години е поел тоя път и още му е интересно, и още го увлича, и още не му е омръзнало.

— През всичките тези години — отбеляза др. Николов — съм се стремял да изучавам партийните членове, да изучавам техните положителни и отрицателни страни, за да мога да подходждам към всеки индивидуално, за да мога да ръководя и работя не по шаблони и по някаква схема, а да подходждам конкретно към всеки комунист или безпартиен. В това отношение съм използвал най-различни форми — и посещения в къщи, и събрания, и сватби — стремял съм се винаги да бъда там, където са хората.

— За нас например 1973 г. беше изключително неблагоприятна. Налагаше се нашите механизатори да работят почти без почивка дори събота и неделя. Това беше тежък момент, но трябваше да се убедят механизаторите, трябваше да се води извънредно действена индивидуална работа с всеки от тях. Поканих в къщи механизаторите комунисти Тачо Петров и Йордан Дешков под предлог да видят печката ми. Те хвърлиха по един поглед на нея и седнахме. Сложих малко ракия,

Digitized by Google

бира, мезе, чукнахме се и поведохме разговор. Споделих с тях трудностите, които имаме във връзка с прибирането на реколтата и че се налага да направим всичко възможно, за да използваме всеки ден и час за изпълнение на селскостопанските мероприятия. Те се съгласиха с моите възгледи, но изтъкнаха, че е много трудно да се изкарат хората, особено в събота и неделя, защото те си имат задължения и в къщи. За себе си обещаха да изпълнят всички задачи, които им се поставят, предложиха да се говори поотделно и с всеки механизатор, комуто е зачислена машина и прикачен инвентар. Поеха задължение също така да поддържат непрекъснато машините си в пълна изправност, за да бъдат за пример на останалите механизатори, да поддържат много добри отношения с тях, за да могат по-добре да им въздействуват.

Решихме да съберем и партийната група, да я запознаем със задачите, които стоят за решаване, и условията, при които ще трябва да работят и те като комунисти да дадат личен пример. Комунистите от партийната група възприеха идеята. Заедно с това излязоха и с предложение — тези задачи да се разяснят пред целия колектив. Те изтъкнаха, че безпартийните, виждайки, че се събираме само ние, комунистите, смятат, че искаме сами да свършим работата. На срещата възложихме на всеки комунист в зависимост от връзките и отношенията си да се срещне и разговаря с безпартийните механизатори. Те свършиха работата си с чест. Аз също разговарях с някои от тях — не ги виках в работната си стая, а отидох при тях, на работните им места. Резултатът — успяхме да приберем в срок и без загуби реколтата. Едно малко закъснение щеше да ни коства много.

В нашата беседа др. Николов особено силно подчертаваше конкретния подход към всеки комунист, и то не формално, а действително се виждаше, че това е станало истинска същност на неговия стил, плод на дългогодишен труд и опит, на честно и другарско отношение към хората. Например Борис Евтимов е добър работник, но много бързо се афектира. За да имя успех пред него, партийният секретар обезателно при разговори с него започва по-отдалече, изтъква някои положителни качества, че на него се разчита, за да се извърши дадена работа. Изобщо това е подход, продиктуван от живота.

— Нашите механици — отбеляза др. Николов — са много добри професионалисти, но понякога и много честолюбиви. Трудно можеш веднага да им кажеш, че не са се справили или не са изпълнили дадена задача, а често трябва да направиш редица обходни движения, както се казва, за да удариш в целта. Тогава възприемат по другояче, признават си грешките и вземат мерки.

— Его сега имаме двама другари, болни от бронхопневмония. Няколко пъти ги посетих в къщи, разговарях с тях, питах ги от какво имат нужда, ако е нужно, да уредим да постъпят в болница. Те чувствуват, че ръководителят проявява другарска грижа и уважение към тях. Защото много е обидно на хората, когато от тях се иска работа, напрежение, а когато изпаднат в бедa, особено ръководителите не им обръщат внимание. Да отидеш при човека, да занесеш едно кило овче мляко — това е нищо, но това е въпрос на уважение и почит.

Секретарят потвърди горните си изводи и с друг пример.

Винаги бил сочен за пример Александър Митев като работник в полевъдството. С партийно поръчение той бил изпратен в строителството. И там се проявил достойно, добре изпълнявал задълженията си. Случило му се обаче веднъж да закъснее. Един от работниците му направил бележка. Това го обидило и взел категорично решение — „Ще напусна стопанството". Взел си инструментите и си тръгнал. Това наложило партийният секретар веднага да се срещне с него.

— Ти си изпратен тук с партийно поръчение — казал му той. — Твоето напускане ще се изтълкува като бягство от работа. Това няма да се приеме добре, всички ще си кажат, че си недисциплиниран комунист и че щом ти можеш това да направиш, защо да не го направят и останалите, особено безпартийните.

Александър Митев внимателно изслушал секретаря, помислил малко и казал:

— Прав си. Действително аз прибързах, но смятам, че работя съзнателно, никога не съм отказвал да отида там, където ме изпращат, и да ми се подхвърлят такива думи, не съм съгласен.

Партийният секретар не се задоволил само с това. Той продължил започнатия разговор, изяснил, че в групата всичко може да се случи, но комунистите никога не бива да дават повод за това, защото хората се равняват по тях.

Наскоро въпросът бил поставен и в работната група. Работниците се изказали, че Митев е много добър работник, дори по-добър от тях и че на шега му е подхвърлено това.

С това малката свада била ликвидирана.

За необходимостта от конкретен подход, за отчитане на особеностите на характера, за уменето да общуваш и увличаш много говори секретарят. На пръв поглед като че ли е много леко, като слушаш отстрани, често ти се струва, че тия разговори едва ли не са едни най-обикновени лафмоабети. Всеки може да говори, да изтъква аргументи, причини, да убеждава, но да се достигне до сърцето на човека — това е цяло изкуство.

— Нашата работа е такава — изтъкна той, — че всеки ден беседваме с комунистите, с безпартийните. Аз не мога днес да срещна някого и да не се спра, да не поговоря с него. Иначе ще си помисли, че се държа настрана. А ръководителят никога не бива да страни от хората, да проявява високомерие.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПРИСЪСТВИЕ

Стана ясно, че тук нещата трябва да се търсят отвъд чертата на привичното.

Не твърде разговорлив, не съвсем усмихнат, този човек не съвпадаше с нито една от познатите матрици. Какъв тип секретар беше той: човек със замах или маниерно сдържан; подчертано делови или разточителен, муден в своята дейност?

Първоначалната информация беше оскъдна. Работник от медодобивния цех на минно-металургичния комбинат „Георги Димитров" в Елисейна. Секретар на първична партийна организация от 14 години, вече три мандата член на заводския партиен комитет. Носител на два златни ордена на труда: първият е получен отдавна за отлични производствени резултати, вторият — наскоро — за работата му като партиен секретар. Последното награждаване е станало по предложение на окръжния комитет на Партията във Враца.

И тъй — какъв секретар е Цвятко Кръстев? Самозагрижен предимно за своя успех или за успеха на колектива; човек, непрекъснато даващ нравствени уроци по обществена активност или просто влюбен в поезията на дълга работник? Властна личност, предпочитаща да слуша своя глас пред гласа на другите, или авторитет, чиято сила не носи отрицателен заряд?

●

Секретарят Кръстев е от пътуващите работници. Сутрин той гони автобуса, вечер го изпуска многократно, понякога и изобщо. Шихтовчик по професия, той е в този комбинат вече двайсет и една година, но това още не значи, че е чист промишленик. Ще го видите да се взира във водите на Искъра и да говори за някогашната му бистрота, ще усетите, че се задъхва сред гъстия дим на дефилето, ще доловите тъгата му по белите стволове на овошките. Цвятко Кръстев е селянин, станал промишленик, завладян от най-добрите стремежи на класата. Той не е от онези, които не си представят много добре към какво се стремят — никому не казват нищо лошо, изчакват или се суетят. (Те в същото време не съумяват да свършат и нещо особено добро). Той не е от онези, които се развихрят в практическото изпълнение, а са безсилни, когато трябва да решават.

Неговата жизнена формула е посложна.

Той обича хората и всичко в действията му тръгва оттам. Той търси в грешките на другите собствените си грешки.

Той знае, че е довереник на организацията: хората му дават гласовете си, но могат да си ги вземат и обратно.

Digitized by Google

Шихтовчикът е изпитал на собствения си гръб плюсовете и минусите на различните дейности в цеха. Започнал като общ работник, сега познава особеностите на всички възлови места в отделните участъци. Преминал през множество школи и курсове за квалификация и преквалификация, сега Кръстев е майстор пещар, завършил през този месец последния курс на производствено-учебния център. И той далеч не е единственият от поколението на четирийсетгодишните в завода, който ще вземе след собствената си дъщеря своето зрелостно свидетелство.

Дипломата. А опитът? А богатството от знания, добивани постепенно, с много паузи, не за изпит? А изпитанията на живота? А рационализаторските предложения, обикновено технически незавършени, но високо смислени и изненадващо смели?

Когато в комбинатския комитет ви кажат, че Кръстев има дарба на организатор, вероятно ще се замислите. Но когато се засечете с партийния секретар в цеха и чуете, че той не казва на някого: „Давам ти указание, изпълнявай!", а другарски го моли: „Мисли!", вие вече ще гледате на този човек другояче.

Защото секретарят е убеден, че усъвършенстването на политическата работа в първичната организация зависи от дълбоко осъзнатия, творчески интерес към делото. Да събуди този интерес — това е първата му грижа. И тук не става дума за примитивно разбиране на нещата — за интерес към фактите, а към тяхната същност.

— Та нали стара истина е, човек започва да мисли, когато у него се появи потребност нещо да разбере! — ще ви каже кранистката Таня и вие ще разберете защо тя е сред най-добрите.

И секретарят прави всичко възможно да помага на хората си да отхвърлят онова, което им пречи, и да вземат на въоръжение полезното, движещото ги напред.

Точно така беше и при осъществяването на реконструкцията и модернизацията на цеха. Внедряването беше крайното звено. Партийното бюро сложи акцент върху изучаването, обобщаването, пропагандирането на опита, добит до този момент.

●

Засилване ролята на работническата инициатива. Търсене на доброто у хората. Това за Кръстев е алфа и омега.

— Разбира се — ще ви каже той, — не всички класове в нивата са пълни, но вие трябва да развържете първичната скованост, да изследвате всяко движение. И да не допуснете да се заблудите.

Защо този човек харесва на хората и те му дават своите гласове?

Него могат да го събудят нощем и да му доверят свои неща. Всеки. Не само човек от бюрото или негов приятел.

Освен това. Той не е онзи романтичен тип секретар, който е навсякъде и във всичко. Той може да отсъствува от заседание на стопанския съвет, защото е тръгнал по следите на закъсняващи работници. Ще изучи, ще анализира фактите. Ще направи изводи в бюрото. Ще отдели нещо и за директора. Защото в бъдеще основният приток на работна ръка за медодобивния цех ще бъде от Еленов дол, а до това село — високо над стръмнината — няма път. Пътят стига само донякъде. Как няма да закъсняват хората, щом автобусът ги чака на километри?

Или — да речем — нещо съвсем друго. На откриването на самостоятелната изложба на бившия главен геолог на комбината Костадин Катев, началник на сондажния участък на рудник „Венец", не е присъствувал никой от бюрото. „Какво значение има — ще рече някой, — Катев не е от тази първична организация!" Но секретарят Кръстев няма да се съгласи с него и ще се нервира. Защото оригиналното творчество на този самобитен талант е гордост за целия комбинат.

Digitized by Google

Секретарят е убеден, че възпитателната сила на колектива започва с това, което е във всеки отделен човек. И той се стреми да отчита какви духовни богатства има всяка личност — какво тя дава на другите, какво те вземат от нея. И какво после й връщат.

— Критерият за зрелостта на партийната група, на първичната организация, на колектива е степента на всестранното развитие на личностите. Неповторимостта и разцветът на творческите индивидуалности независимо в какво се проявяват те — в участието в художествената самодейност или в изпълнението на личния творчески план.

А личните планове в тази първична организация съвсем не са стандартни. В тях ще откриете разнообразие на почерци, степени на отговорност. Ако Лукан Павлов си поставя конкретни технически задачи в реконструирането на цеха, Тошо Данев е решил да „извлече" от отпадъчните води материали в размер на 2000 лева. Намерението на Велко Спасов е съвсем друго — той ще довърши през 1977 година средното си образование.

Защо на Кръстев хората му дават своите гласове — толкова години вече?

Защото му вярват.

Отношението на околните към действията на секретаря се основават на убеденост в неговата правота, добросъвестност и честност. Разбира се, това не е някакво сляпо упование. Това са отношения на взаимна взискателност.

Защо на Кръстев хората му дават своите гласове?...

О

Защото вярват не в думите — в делата му. С какво друго би могъл да бъде красив човек освен със сътвореното от самия него, с улегналостта на умората в очите му. С неговия необозрим свят от прости и земни неща.

Цвятко Кръстев обича да преоткрива простите неща. Да более за чуждите прегрешения като за свои.

... Заседаваха в комбинатския партиен комитет. Разглеждаха поведението на Спас Милов. Пенсиониран вече, бившият миньор се бе скарал с някои свои съселяни, бе сметнал, че той е правият, не беше намерил подкрепа в лицето на местните ръководители и се бе отдръпнал от обществения живот. Беше казал, че не му трябват ни събрания, ни поръчения, ни каквото и да било от този ред.

Но партийните организации от съседните села, даващи работна ръка на завода в Елисейна, са на подчинение тук. И случаят Милов логично се превърна в точка от дневния ред на заседанието на комбинатския комитет.

Отначало нещата тръгнаха малко формално. Въпроси. Установяване на фактите. Определяне на време потърпевшият да размисли върху постъпките си...

На Цвятко Кръстев не му допадаха тези процедури. Справедливи и естествени по своята същност, те го дразнеха с помпозната си разточителност, със своята сивота и инертност. Провиненият беше членувал някога в тяхната организация. Това засили недоволството на секретаря Кръстев. Той виждаше във вината на пенсионирания миньор и своя вина, защото преди да иде в рудника, този човек бе добивал мед. „Значи толкова сериозно възпитаваме хората си — мислеше Кръстев, — че щом напуснат Елисейна, забравят своя дълг. Нима всичко свършва със зачеркването от ведомостта?"

Него не го успокояваше фактът, че това е частен случай, че не всички са като Милов. Кръстев негодуваше, червеше се зарад миньора. Какво бе казал гласно, секретарят не си спомняше. Всичко се завъртя около тезата, че който отчита недостатъците си, върви напред, че успокоеният крета. Че ако човек не иска да прилича на застоялата вода, на „уловения циклон" в басейна за втечнени прахове, трябва да не се бои да види истината в очи-

Digitized by Google

те. Инак ще изпадне в онова състояние на лепкавост, което обхваща успокоените, лишените от пориви.

— Ние тук сме пътуващи хора, — бе казал Цвятко на Милов. — Кой, ако не вие, ще развивате активна дейност в селата?

И бившият миньор го разбра.

Заводският комитет не бе потвърдил изключването, за което беше гласувала първичната партийна организация в селото на Милов.

●

Стари дописки в „Работнически вестник" разказват за бита на някогашните хора от Елисейна, за 15-часовия им работен ден, за това, че те са живели по 20 души в стая. В музея — снимки от старата механическа работилница, от химическата лаборатория, в която е работел само един поручик, доведен от фронта...

Сравнения няма да правим!

Само ще потърсим корените на работническата традиция, продължена в днешните дела на хората от комбината.

● Реконструирането на участък „Металургично прахоулавяне" със собствени сили и средства доведе до годишен икономически ефект 70 хиляди лева.

○ С преустройството на газходната система на шахтовата пещ се реализира годишен икономически ефект 70 хиляди лева.

● Икономическият ефект на новата технология на топене на дребнозърнести медни суровини — призната от ИНРА за изобретение — надхвърля 500 000 лева годишно.

За изобретение е призната и новата технология за рафиниране на медта в хоризонтален конвертор, дело на инженер Атанас Бойчев, Исай Димитров, инженер Петър Станков и инженер Цветан Петров. Към него проявяват интерес почти всички производителки на черна мед в света.

За тукашните творци и изобретатели първичните партийни организации създават условия за пълно разгръщане на човешкия потенциал, за развиване на способностите, за изострянe на чувството за отговорност, взискателност, самоконтрол. Техническите идеи се превръщат в реалност, защото задачата за повишаването на ефективността и качеството прониква цялостната дейност на комунистите.

Сегашните тукашни партийни секретари са потомци на някогашните, на възпитаваните от самия Димитров. Защото, както се знае, след основаването на рудничарската профсъюзна секция на „Боров камък" през 1906 година Георги Димитров установява продължителни връзки с металурзите и миньорите от Елисейна, за да произнесе през 1919 година тук пред 3000 души една от най-пламенните си речи...

Тук изворите на работническата чест са чисти. Те идват от миналото и пътуват към бъдещето.

Не е ли гордостта за принадлежност към българската работническа класа онази сила, онова упование, които влага във всяка своя стъпка секретарят Кръстев?

Не е ли неговото присъствие във всяко заводско дело, във всяка човешка съдба трайната причина комунистите да записват името му във всяка следваща листа на бюрото?

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ В КОЛЕКТИВА

доц. РУСИН ДОНЕВ
зав. отдел „Пропаганда и агитация"
при ОК на БКП — Пловдив

Още В. И. Ленин характеризира идеологическата работа като могъщо средство за въздействие върху масите. Това е така, защото чрез разнообразните си форми и средства тя информира, възпитава и организира, обогатява знанията и практическия опит на личността, съдействува за повишаване на нейната социална и трудова активност.

Всяка форма и всяко средство на идеологическа работа има своя специфика и въздействува по своеобразен начин върху колектива, върху личността. Ето защо изборът на една или друга форма на идеологическа работа зависи от конкретния случай и обстановката в предприятието и колектива, а често пъти се налага комплексното използване едновременно на много форми и средства за идеологическо въздействие: устна и печатна пропаганда, радиотелевизионна и нагледна агитация, фотоинформация, кинохроника. Но във всички случаи идейно-възпитателната работа ще бъде ефективна, когато отговаря на следните изисквания: да дава точна и ясна информация за третирания проблем; да бъде навременна и актуална, да отговаря на определени потребности и интереси, да засяга и разработва по подходящ начин животрептящите въпроси на нашето социално-икономическо развитие и формирането на социалистическата личност; да бъде точно адресирана, като отчита характерните особености на обекта за въздействие — възраст, образование, професия, интереси и т. н.; да съответствува на принципните изисквания на социалната педагогика и социалната психология, да въздействува емоционално и естетически, да се възприема лесно и непринудено; да бъде правилно дозирана, да не поражда предубеждения, странични комплекси и усложнения.

Особено благоприятно и силно влияе върху политическата и трудовата активност, както и върху цялостното социалистическо изграждане на личността, системната и добре организираната идейно-възпитателна работа в трудовия колектив. Това е така, защото личността прекарва най-активната си част от живота в предприятието, в колектива. А както е известно, възпитанието в труда и чрез труда е най-резултатно. Произвеждайки, човек изменя трудовите условия, природните дадености и заедно с това променя самия себе си. В този процес на промяна, на обновление, на непрекъснато търсене и претворяване човекът е най-податлив на въздействие.

От друга страна в трудовия колектив най-добре се познават специфичните особености, интереси, качествата на всеки негов член. Ето

Digitized by Google

защо идейно-възпитателната работа в трудовия колектив може да съдействува за повишаване на трудовата и политическата активност на личността в няколко направления: като доведе до знанието на трудещите се икономическите и политическите задачи; като ги превърне в лично дело на всеки труженик от колектива; като открои главните и основните проблеми в обществено-икономическия живот и тяхното отражение върху общото развитие на страната, района и предприятието; като държи будно вниманието на колектива в процеса на изпълнението на задачите; като подхранва колектива с допълнителна информация за значимостта на неговия труд за перспективното развитие на предприятието, града, окръга, страната, като съдействува за успешно решаване на други въпроси, свързани с живота и бита на членовете на колектива.

Първостепенна задача на идеологическата работа и особено на агитацията е да запознае трудещите се с плана на предприятието и да мобилизира силите на колектива като цяло и на всеки един поотделно за неговото изпълнение. И това е съвсем естествено. Може да бъде активен в труда само онзи, който знае какво има да върши, каква е значимостта на извършваното, какви са етапите на работа, какви трудности ще се преодоляват. За пример можем да посочим работата на партийната организация в колектива на предприятието „Т. Марков" в Карлово. Обикновено при тях се процедира по следния начин: след получаване на контролните цифри по плана започва обсъждането им най-напред с актива, после по цехове и накрая в най-малките звена — партийните групи и бригадите. През това време групата докладчици и активите към първичните партийни организации разясняват индивидуално на всеки член на трудовия колектив; разговарят, помагат за разработване на личното обещание и сключването на индивидуалните договори за съревнование, на основата на които се разработва насрещният план на предприятието. Този план веднага се онагледява — правят се 8—10 табла и се поставят на подходящи места в района на предприятието. Едновременно с това се разяснява и по радиоуредбата, във вестника, с разнообразни кътове и витрини, мълнии и тревоги. И това не е само в началото, а през цялата година, по време на реализирането на плана. Това е и една от причините предприятието да се нарежда на едно от челните места в окръга.

В центъра на идеологическата работа на окръжната партийна организация винаги е стоял и стои въпросът за повишаване на производителността на труда. В това отношение партийните комитети и организации, стопанските ръководства и общественият актив направиха и правят твърде много. За изясняване на факторите за повишаване производителността на труда, за разкриване на допълнителни резерви, за активизиране на колективите бяха включени всички форми и средства на политическата агитация. Проблемите за специализацията и концентрацията, реконструкцията и модернизацията, икономията на материално-енергетични ресурси, качеството на продукцията, използването на производствените мощности, ефективността на производството се съпровождаха с разясняване на икономическия, политическия и социалния смисъл на тези проблеми, с упорита и последователна борба за преодоляване на психологическата бариера. Например в комбината „Родопи" бяха възложени партийни поръчения на всеки комунист, съставиха се лични планове, поставиха се задачи, свързани с преодоляването на трудностите в производството. И сега се счита с право, че през седмата петилетка предприятието ще извърши реконструкция и ще пусне в действие машини на стойност 25 185 000 лв.

Добри резултати има партийният комитет на Завода за мотокари „Рекорд". Там години наред се работи за реконструкция и модернизация на производството на основата на комплексна програма, изготве-

Digitized by Google

на от група специалисти. За нейното обезпечаване са приети партийно-политически мероприятия. От тях особена роля изиграха проведените под ръководството на партийния комитет научно-практически конференции на тема: „Автоматизация и модернизация на завода — младежко дело" и „Борбата на специалистите от завода за усъвършенстване конструкцията и технологията на мотокарите". Добре се отрази и решението на партийното бюро на първичната партийна организация при техническата дирекция да поеме шефство над новия монтажен цех, като почти всички комунисти получиха поръчения. По инициатива на специалистите от техническата дирекция, без да са предвидени за това средства от държавата, се конструираха и разработиха в завода съоръжения за почти цялостно механизиране на монтажния процес.

Напоследък в редица предприятия се подобри значително масово-политическата работа за разгръщане на широко рационализаторско движение. В стъкларския завод се организират вечери, посветени на първенците и рационализаторите, ежемесечни поздравителни концерти по радиоуредбата, оформен е кът с портретите на рационализаторите, учредена е почетна книга за най-добрите от тях, а опитът им се изучава и разпространява от целите колективи чрез курсове, школи, фототабла и др. Само за няколко месеца броят на рационализаторите в предприятието значително нарасна.

Социалистическото съревнование в окръга все повече се превръщаше в мощен фактор за повишаване творческата активност на трудещите се и за успешно решаване на стопанските задачи. В него участват близо 95 процента от активното население на окръга. Сравнително по-добре то се обвързва с насрещните планове. Механизмът на моралните и материалните стимули се използва по-резултатно. Подобрена е ритуалността при отчитане на съревнованието. Положителни успехи в това отношение има в трудовите колективи в завод „Рекорд", фабрика „Пулпудева", аграрно-промишлен комплекс—Асеновград и др. Положителният опит на общинския партиен комитет в Катуница показа, че и в селското стопанство има неизползвани възможности за водене на масово социалистическо съревнование. Тук е характерно, че много нашироко се разясняват показателите на съревнованието — нормативите за разход на материални средства и труд, изискванията за качеството на продукцията и др. Въведени са показатели за стимулиране на специалистите, кооператорите и ръководителите. За всяка култура се определя конкретен показател, съобразен с постиженията в стопанството, окръга, страната. Обявяват се дни на отделните култури, правят се срещи с първенци, екскурзии. Всичко това води до повишаване на трудовата активност на кооператорите за високи производствени резултати.

С голям икономически и възпитателен ефект са окръжните инициативи: „За най-ефективно използване на материално-енергетичните ресурси", „Пионери на седмата петилетка", „За високи постижения без изоставащи", „Челник за висока култура и ефективност на селското стопанство" и др.

За да се постигнат още по-високи икономически резултати от социалистическото съревнование, необходимо е идейно-възпитателната работа да съдействува за неговото по-тясно свързване с качествените показатели, с повишаване на обществената производителност на труда, с бързото внедряване на постиженията на научно-техническата революция, като се поощряват и разпространяват ефективни почини и инициативи. В нашия окръг намери много последователи инициативата на П. Брайков, на габровските предприятия, на кремиковските металурзи. Сега партийните комитети още по-конкретно насочват идеологическата работа, преди всичко устната агитация, към сключване на договори и

Digitized by Google

поемане на обещания от всички работещи. Това се отнася най-вече за селското стопанство, където социалистическото съревнование се организира предимно чрез колективни обещания и договори. Макар и не в желаната степен, подобрява се индивидуалната работа с хората, повишава се личният пример на комунистите, засилва се състезателният елемент в трудовите инициативи. По-цялостно и резултатно партийните комитети и организации използват политическата агитация за прилагане на ленинските принципи в съревнованието: гласност, сравнимост, отчетност, морално и материално стимулиране на първенците, като осигуряват всекидневна отчетност, богата информация за постиженията в страната и света, укрепват авторитета на първенците, подпомагат изоставащите.

Сравнително добре се организира съревнованието във фабрика „Пулпудева". То се води по единна система. Тук се е утвърдила практика на колективни и индивидуални договори. За проучване, внедряване и популяризиране на челния опит действува отделна система. Досега е проучен опитът на 30 работници и на 10 от тях се внедрява чрез: 10 школи, чиято програма обхваща 11 теоретични лекции и 25 практически занимания; школи за млади и новопостъпващи работници; срещи с първенци; изпращане на челници в изоставащите бригади и цехове; провеждане на състезания, конкурси и др. На 5 филма са заснети всички видове операции и манипулации на челниците за популяризирането на техния опит. Грижите за първенците, за изявяване на тяхната личност не спират дотук. Всеки път при отчитане на десетдневките имената им се съобщават по радиоуредбата. Организират се концерти в тяхна чест. Пишат се очерци, които се четат по радиоуредбата, отпечатват се във вестник „Отечествен глас", радио-телевизионният център в Пловдив им посвещава предавания. Някои от първенците се награждават с екскурзии в чужбина, предлагат се за държавни награди.

Окръжният комитет на Партията насочва партийните комитети и организации да се занимават повече с проблемите, свързани с трудовия колектив, със социално-психическия климат в тях — важна предпоставка за повишаване производствената активност и възпитанието на социалистическия труженик. Правят се социологически проучвания, анкети, разработват се социално-психологически и демографски характеристики на колективите.

Опитът на някои партийни комитети и организации показва, че ролята на възпитателната работа би нараснала извънредно много, ако тя, на основата на двупосочна информация, правилно отчита въздействието на трудовата микросреда и съдействува за нейното усъвършенстване. Редица партийни организации в Пловдив, Садово, Ръжево Конаре, в Завода за запаметяващи устройства и др. на основата на системна информация за въпросите, които вълнуват хората, и на плановете за социално-икономическото развитие вземат мерки за решаване на проблемите и осигуряване на творческа атмосфера. Не по-малко значение придобиват взаимоотношенията между ръководители и подчинени, където особена роля играят ръководните кадри. „Нашите стопански и държавни ръководители от всички степени не са и не бива да бъдат технократи, нито само стопански и държавни дейци. Те са същевременно и политически ръководители".[1]

За мобилизиране на трудовите колективи за изпълнение на стопанските задачи в окръга много организации умело използват партийните събрания, събранията без оратор, индивидуалните и груповите беседи.

Особено важна роля в богатия арсенал от форми и средства отде-

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 23, стр. 424.

Digitized by Google

ляме на индивидуалната работа с хората. Като оценяват голямото ѝ значение, повечето от партийните комитети и организации в окръга взеха конкретни мерки за нейното по-добро организиране и системно провеждане. За утвърждаването на индивидуалната работа като средство за изучаване и формиране на правилно обществено мнение и настроение се работи в завод „България". Най-характерното тук е прилагането на принципите на научност на основата на по-пълно опознаване на особеностите на обекта за въздействие, конкретно определяне на хората за идейно-възпитателна работа, внасяне на по-голяма системност, подбор и подготовка на агитаторите и оценка за извършената дейност. До голяма степен е преодоляна съществуващата слабост — да се информират информираните и да се убеждават убедените. Работи се предимно с онези хора, които имат нужда от разяснения и възпитателно въздействие. В това дело е голяма ролята на наставниците, а също така и на групите докладчици.

Заслужава внимание положителният опит в работата на общинските партийни комитети в Ръжево Конаре, Калояново, Старо Железаре. Внесена е по-голяма целенасоченост, плановост и система в тяхната дейност. В определен ден партийните и стопанските ръководства правят срещи с кооператори, специалисти, челници, отделя се време за разговор по лични проблеми. По този начин се получава богата информация за въпросите, които вълнуват хората, и се вземат мерки за тяхното разясняване и решаване. В Ръжево Конаре това става чрез интервюта с местните ръководители по радиоуредбата или на събрание. Чрез партийните групи и други форми се изяснява позицията на партийната организация по проблемите, които ще се обсъждат.

Положителни изменения настъпиха и в дейността на активите към първичните партийни организации, които все по-системно и компетентно разясняват, на основата на общите постановки, местните проблеми и задачи. За повишаване ефективността на работата им от голямо значение е създаването на система за тяхната редовна политическа информираност по най-важните въпроси на партийната политика и по местните проблеми, снабдяването им с необходимите справки, конкретни факти, икономически и други анализи, грижите за методическата им подготовка; да им се дават повече знания по педагогика, социална психология, да се обменя положителен опит, което сега се прави недостатъчно. Някъде партийните бюра несистемно използват партийните активи, не подпомагат тяхната дейност. Срещат се и групи докладчици, които не се изявяват активно.

Нашият стремеж сега е да се усъвършенствува планирането на дейността на групите докладчици и активите към първичните партийни организации. Тяхната дейност да намира място в единните планове за идеологическа работа, в тримесечните планове, да се обвързва с насрещните планове и със специалните целеви програми и политическите кампании.

Успешно редица партийни комитети и първични партийни организации в окръга използват в политическата работа местните вестници, листовките, мълниите, фотоизложбите и техническите средства, магнетофонните записи, грамофонните плочи, диафилмите, радиоколите в съчетание с организирането на вечери на първенците, на ветераните и др., което засилва емоционалното въздействие и възпитателния ефект.

Под ръководството на партийните организации и партийните групи се използват и средствата за масова информация, четат се и се коментират в първичните колективи статии от печата, предварително се насочват работниците да гледат предавания по телевизията, след което се организират обсъждания. Характерното тук е, че при компетентен коментар от агитаторите, направен на основата на видяното или чутото, се оформят конкретни задачи за участвуващите в обсъждането.

Digitized by Google

Налице е тенденцията за по-голямо разнообразие в нагледната агитация. Наред с диаграмите, плакатите, портретите, кътовете навлизат и изложбите, светлинните материали, фризовете, фотовитрините. На много места се поставят нагледни средства, комбинирани със знамена, експонати, което повишава тяхното въздействие. Все още обаче не са преодолени докрай някои съществени слабости: недостатъчна конкретност и насоченост към проблемите за изпълнение на стопанските задачи, наличие на примитивизъм, неиздържани в идейно и художествено отношение материали, еднообразие и шаблон в използваните средства за нагледна агитация.

Важно условие за ефективна възпитателна работа е превръщането ѝ в повсеместно дело на целите партийни организации, на всички ръководни кадри, на всеки комунист. Ние работим за строго прилагане на идеологическия критерий към всички кадри, а това означава всеки ръководител да се оценява и по личното му участие в идеологическата работа, и по морално-политическото състояние на ръководения от него колектив, и по усилията, които той полага за своята марксистко-ленинска подготовка. Дейците на идеологическия фронт в окръга съзнават голямата важност на поръчението да се разясняват всички задачи, произтичащи от решенията на XI партиен конгрес и на Юлския пленум (1976 г.) на Партията, основните насоки в развитието на икономиката на страната, цялостната социална политика на Партията, като непрекъснато се утвърждава разбирането, че от приноса на отделната личност, на отделния колектив зависят по-нататъшните успехи в икономическата, социалната и духовната област. Създава се атмосфера на бързо преодоляване на трудностите, на съзнателна трудова дисциплина, на творчество. Основният девиз на седмата петилетка „Качество и ефективност" се превръща в ръководно начало в дейността на трудовите колективи и в това отношение значителна е заслугата на идейно-възпитателната работа на партийните органи и организации, на държавните и стопанските звена, на обществените организации.

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА

к. ф. н. **ДИМИТЪР ДИМОВ**
инспектор на ЦК на БКП

Индивидуалната работа с отделния човек е една от най-старите традиции във възпитателната дейност на Българската комунистическа партия. Тя ни е завещана от основоположниците на Партията Димитър Благоев и Георги Димитров. Тази традиция Партията не само съхранява, но и непрекъснато развива и обогатява в условията на изграждане на развитото социалистическо общество. Грижата за усъвършенстване на индивидуалния подход в партийната работа в най-голяма степен произтича от закономерното повишаване ролята на субективния фактор в социалистическото строителство и растящите задачи пред цялостната стопанско-организаторска, идеологическа и организационна дейност както на Партията, така и на държавните и обществено-държавните органи и организации.

Digitized by Google

СЪЩНОСТ И ЗНАЧЕНИЕ НА ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА В СИСТЕМАТА НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Индивидуалната работа с хората е съществена и неразделна част от цялостната партийна дейност. Тя съчетава непосредственото партийно въздействие, организационните форми, методи и средства за повишаване съзнателната социална активност на комунистите и всички трудещи се с постоянната грижа и внимание за решаване на онези въпроси и искания, които вълнуват хората. „Не бива да се допуска — писа др. Т. Живков — каквото и да е подценяване на индивидуалната работа с отделния труженик. Няма по-пряк път до сърцето и душата на човека от личното общуване и задушевната беседа."[1]

Необходимостта от по-нататъшно решително усъвършенстуване на индивидуалната работа под ръководството на Партията се налага от самото развитие на социалистическото общество в етапа на неговата зрелост. Интензивно и рентабилно развитие на социалистическата икономика е невъзможно без висока и съзнателна активност на всеки член на социалистическото общество. Разгръщането на индивидуалната работа се налага непрекъснато и от изменящите се условия, при които се осъществяват отношенията между хората в процеса на труда и отдиха, както и от повишаване образованието, знанията, културата и квалификацията им.

Изключително значение има обстоятелството, че в процеса на лично общуване се решава кардиналната политическа задача за непосредствена и непрекъсната връзка на Партията с масите. Индивидуалната работа е пряк израз на грижата за човека, на внимателното отношение към неговите вълнения, неговите потребности. Тя е ярък израз на демократичността на социалистическия строй, който осигурява разгръщането на истинска демокрация не само в обществото като цяло, но и дава възможност да се изграждат хуманни, топли, другарски отношения между хората. Близкото и системното общуване с човека, постоянният интерес към неговите проблеми, прекият отклик на неговите вълнения е ярко въплъщение на най-великия принцип на партийната политика: „Всичко за човека — всичко в името на човека". Освен това постоянният контакт с хората, личного общуване си остават едно от неизменните средства, които позволяват на Партията да държи ръката си върху пулса на живота, т. е. да бъде в буквалния смисъл в недрата на народа.

Ако се вгледаме в историята на революционната борба у нас, ще видим, че на всички етапи Партията е полагала изключително много грижи и внимание на индивидуалния подход в партийната работа.

В условията на изграждане на развитото социалистическо общество не само че не намалява, а непрекъснато расте ролята на личните контакти с комунистите и трудещите се. Това е съществена предпоставка за правилното възпитание на личността и успешното реализиране на партийната политика в живота.

Вземем ли като конкретен пример стратегическата цел на VII петилетка — висока ефективност и високо качество, ще видим, че нейното постигане е възможно само ако се мобилизират силите, знанията и творчеството на работниците, селяните и интелигенцията, ако с нейната реализация се заемат както ръководните кадри от всички направления и равнища, така и преките реализатори на социално-икономическите планове.

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи. Партиздат, С., 1976, с. 102.

Digitized by Google

Да се подобри качеството на продукцията и да се изпълнят икономическите показатели във всички отрасли на материалното производство е немислимо, без тези въпроси да са осъзнати от всеки член на трудовите колективи. Но да се постигне такова съзнателно, ефективно и оптимално участие на отделната личност в решаването на задачите не е възможно само чрез средствата на груповия, на масовия подход. Необходимо е да се стигне до вътрешния мир на човека, а това ще стане главно чрез индивидуалния подход. В личен контакт с представители на ръководните партийни, държавни и обществени органи и организации социалистическият труженик получава отговор на многобройните въпроси, които го вълнуват.

Голямо методологическо значение има изясняването на мястото на индивидуалната работа в цялостната динамична система на партийната дейност.

В документите на конгресите на Партията и на пленумите на ЦК на БКП многократно и ярко е подчертавано, че в центъра на цялостната партийна дейност стои човекът, формирането на неговия научен светоглед, на чертите, на добродетелите на строителя на социалистическото общество, мотивите за неговото поведение в трудовата и обществено-политическата дейност. За реализирането на тази цел в партийната работа си служим с много подходи, средства и методи. Най-общо те могат да се разпределят на два основни вида: подходи, средства и методи, които имат за цел да въздействуват масово върху цели колективи, социални групи или всички трудещи се; подходи, средства и методи, които имат за обект отделния индивид, личността, нейного съзнание, поведение и дейност.

Очевидно индивидуалният подход е обществено необходимо условие за всеки вид партийна работа — ръководството на социално-икономическия живот, политическата, идеологическата и организационната дейност.

От голямо методологическо значение е да се посочи, че масовите форми на възпитателната дейност не следва да се противопоставят на индивидуалната работа. Те също са обществено необходими и имат своето важно място в идеологическия процес, защото с индивидуалната работа те взаимно се допълват, предполагат и често пъти се преливат една в друга. Така например политическата информация често прераства в беседа, в диалог с един, с втори, с трети участник в бригадата, фермата, смяната и пр.

Ако вземем непосредствената идеологическа работа като относително самостоятелна по отношение на партийното ръководство на икономиката и организационната дейност, то тук индивидуалният и масовият подход имат място в сферата както на партийната агитация, така и на пропагандата. Неправилно, по-скоро не съвсем точно е да се счита, че индивидуалната работа като подход е присъща само на политическата агитация. По същество индивидуалният подход не се изключва от сферата на пропагандата и особено от политическата учебна година на Партията, профсъюзите и Комсомола. Нима не е индивидуална работата с отделния комунист, комсомолец или безпартиен, когато пропагандистът по време на събеседванията индивидуално подхожда към различните участници в учебното звено. Или когато след занятията или в друго време пропагандистът се среща с един или друг участник и изяснява неясни въпроси, насочва го към съответна литература. Или когато партийният комитет, партийното бюро, секретарят на първичната партийна организация, съответните обществени органи търсят лична отговорност от комуниста, комсомолеца или профсъюзния член за участието им в работата на семинара (присъствие, подготовка, участие в събеседвания и пр.). В сферата на пропагандата се включва и подготовката на реферати, доклади, изпити, поставяне (в партийните универ-

Digitized by Google

ситети) на оценки за показаните знания. Нима всичко това може да се реализира успешно без индивидуален подход.

С пълно основание може да се счита, че индивидуалната работа е сърцевина не само на масово-политическата, а на цялата идеологическа дейност. Нещо повече, индивидуалният подход е необходим както в цялата партийна, така и във всяка стопанска, административна и обществена работа.

Видно е колко голямо методологическо значение има правилната сценка на индивидуалното въздействие. Това означава, че в основата на стопанско-организаторската, политико-възпитателната и организационната работа, която се извършва в обществото под ръководството на Партията, следва да стои и все по-масово да се използва индивидуалният подход, стремежът за личен контакт и диалог, за разностранно идейно-възпитателно въздействие върху социалистическия труженик.

Важен и пряко свързан със същността на индивидуалната работа е въпросът за нейното съдържание. В него се включват всички проблеми, свързани с правилното възприемане, осъзнаване и материализиране на партийната политика от комуниста, от трудещите се. То не е застинало, неподвижно. През всеки етап от строителството на социалистическото общество в него настъпват едни или други изменения. То постоянно се усъвършенствува и усложнява. Сложността идва преди всичко от това, че силно пораснаха образованието и културата на комунистите, на трудещите се, т. е. пораснаха общо взето много изискванията на обекта (отделния човек), пораснаха и в голяма степен възможностите на субекта — първичните партийни организации, партийните бюра и партийните комитети, на кадрите, които извършват индивидуалната работа.

Трудността идва и от това, че сега обществото като цяло и отделният колектив решават сравнително по-нови и нелеки задачи: интензивно развитие на икономиката; обогатяване на културния и политическия живот...

Най-характерното за съдържанието на индивидуалната работа е, че организирайки отделния комунист и трудещ се за активно участие в труда, в реализиране икономическата политика на Партията, тя го подпомага и насочва към овладяване на всички ценности на социализма, в оформянето на неговия научен мироглед, за нравственото му, естетическо, политическо и пр. израстване.

Съществено се обогати съдържанието на индивидуалната работа след Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП. Сега значително по-определено и ярко място в него заема борбата с отрицателните явления, с потребителското отношение към живота; въпросите, свързани с личната съдба, образование и квалификация; изискванията за повишено чувство за отговорност и дълг към обществото, за подобряване дисциплината в труда. В съдържанието на индивидуалната работа по местоживеене все по-определено навлизат въпросите на бита, хигиената, търговията, услугите, транспорта.

Изясняването на същността и съдържанието на индивидуалната работа е свързано и с разкриване на нейните предимства пред масовия подход. Кои са те? Тя е най-мощно средство за въздействие върху личността, защото позволява да се подходи към човека най-диференцирано, т. е. според неговата подготовка, състояние и интереси; позволява конкретен педагогически и психологически подход към отделния индивид. Разкрива възможности обстойно да се осветлява политиката на Партията, решенията и документите на партийните и държавните органи, конкретните права и задължения, които те пораждат за отделния член на обществото. Големи са предимствата ѝ и за получаване на обратна информация. Добре организираната индивидуална работа достига до сърцето и душата на човека, поради което тя е една от най-ефек-

Digitized by Google

тивните форми за изучаване на общественото мнение и политическите настроения, за правилното построяване на идейно-възпитателния процес в първичната партийна организация. Това предполага да се опознават хората, всестранно да се изучават техните наклонности, интереси и потребности.

ОБЕКТ И СУБЕКТ НА ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА

Отделната личност, нейното съзнание и поведение са обект на индивидуалния подход. Поради това при осъществяване на партийната работа следва да се опираме на научния анализ на същността на човека и нейните конкретни прояви в отделния индивид.

Субект на индивидуалната работа е партийният актив. В него се включват партийните, административните и стопанските ръководители, специалистите и непосредствените ръководители на материалното производство, наставниците и първенците в труда, активни борци против фашизма и капитализма. Индивидуалната разяснителна работа е първостепенен дълг на всеки комунист. Всеки член на Партията на своето работно място следва да бъде политически деец, да воюва за реализиране на партийната политика. Субект на индивидуалната работа са и агитаторите, на които партийните бюра и партийните организации са възложили специални поръчения за въздействие на определени комунисти или безпартийни в дадено направление.

Индивидуалната работа сред комунистите е важен дял в живота на първичните партийни организации. Обстоятелството, че комунистите са авангард на трудовите колективи, изключително много задължава партийните бюра и комитети да полагат грижи за тяхното непрекъснато идеологическо, организационно и професионално израстване, за издигане личната им съзнателност. Това има огромно значение за тяхното активно участие в индивидуалната работа с безпартийните и особено с младежта.

На Великотърновското съвещание (1975 г.) др. Т. Живков посочи, че авторитетът и ръководната роля на партийните организации зависят от качествения състав, от подготовката, равнището и дейността на всеки комунист. Важно средство за издигане на качествения състав е индивидуалната работа с отделния член на Партията. Партийните бюра, партийните групи са задължени да подобряват индивидуалната работа както с новопостъпващите в Партията, така и с останалите комунисти. По същество индивидуален подход трябва да се прилага към всеки комунист и да обхваща: квалификацията на комунистите, тяхната съзнателност, участието им в изпълнение на стопански и обществени задачи, дисциплината и отговорността за поръчаното дело. Индивидуалният подход е свързан с поведението на комуниста в труда, семейството и обществото, т. е. с личния пример на члена на Партията навсякъде.

Необходимостта от издигане равнището на индивидуалната работа с комуниста се налага и от факта, че отделни членове на Партията допускат отклонения от партийните норми и с поведението си петнят името и авторитета на първичната партийна организация, на цялата Партия. Юлският пленум на Централния комитет показа, че не малко комунисти нарушават социалистическата законност, имат лоша трудова и технологична дисциплина, могат да бъдат уличени в пиянство, разхищения, не изпълняват съзнателно основните си трудови задължения и нормите на вътрешнопартийния живот.

Партийните комитети и бюра следва с още по-голяма сила да подемат въпросите за взаимоотношенията между комунистите. Отношенията на партийното ръководство с комуниста, на комунист с комунист

Digitized by Google

трябва да са пропити от грижовност, любов, всеотдайност и взаимна взискателност, защото от тях до голяма степен зависи какви ще бъдат отношенията в трудовия колектив. „Навсякъде взаимоотношенията между комунистите трябва да бъдат образец на принципност, на другарство и взаимопомощ, на взаимно уважение, критичност и самокритичност"[1]. Без правилно решаване на този въпрос първичните партийни организации не могат да осъществяват близко и компетентно ръководство на трудовите колективи, на взаимоотношенията вътре в тях.

За да се издига постоянно равнището и организацията на индивидуалната работа с членовете на Партията, едно от условията е да се подобри планирането в първичната партийна организация, да се обмислят по-добре партийните поръчения. Проверката на изпълнението най-тясно да се свърже с внедряването на положителния опит, значително по-добре да се организира самоконтролът на всеки комунист, да се засилва неговият превантивен характер. Най-сигурно и изпитано средство за издигане равнището на индивидуалната работа са редовните оценки на партийните организации и групи, на дейността на отделните комунисти, както и личният отчет и критичен анализ на комуниста пред партийните органи и организации. И отчетите, и оценките обаче са действена форма на индивидуалната работа, когато се правят задълбочено и системно. Но все още в редица първични партийни организации самоотчетите на комунистите, както и оценките за тяхната работа носят епизодичен характер, не обхващат значителна част от партийните членове.

Съществена част от индивидуалната работа с комунистите се организира и осъществява в партийните групи, защото там всички комунисти се познават по-обстойно. В тях работата, постъпките и недостатъците на отделния член на Партията са известни на всички. Партийните групи на свои сбирки изслушват отчети за дейността на комунистите и вземат отношение по тях, там се поставят нови поръчения и се бележат мерки за издигане авангардната роля на всеки. Тези възможности на партийните групи не всякога се използват. Немалко партийни групи не живеят активен партиен живот, на техни събрания не винаги се обсъждат с необходимата острота някои отрицателни прояви в поведението на партийни членове. Много групови отговорници не обръщат достатъчно внимание на личните проблеми и потребности на отделния комунист.

Подобряването на индивидуалната работа с комунистите в единство с масовите средства подпомага тяхното идеологическо, организационно и професионално израстване, подготвя ги по-умелс да вършат индивидуална работа сред безпартийните.

Организацията на индивидуалната работа с безпартийните е сложно дело.

По принцип обект на индивидуалната политическа и възпитателна работа е съзнанието и поведението на всички хора в страната. Това означава, че в много случаи определени лица, които са обект на индивидуално въздействие, в друга връзка са субект. На Националното съвещание във Велико Търново др. Тодор Живков посочи, че е необходимо всеки партиен деец от горе до долу, всеки комунист да осъзнава огромното значение на индивидуалната работа с хората и да взема активно и непосредствено участие в нея.

На второ място индивидуалната работа е и конкретно адресирана. Съответният партиен орган, организация или ръководител възлага поръчение на едно или няколко лица да работят с определен човек.

---

[1] Т. Живков, Сплотени, единни, боеспособни партийни организации, Партиздат, С,. 1975, с. 17.

Digitized by Google

за да му въздействуват дълготрайно в дадено направление, да се изменят неговите знания и убеждения, да прерастват в мотиви за социалистическото му социално поведение и активност.

Ясно е, че когато конкретизираме „обекта" и „субекта" на индивидуалната работа, си поставяме определена цел, която трябва да се реализира в резултат на продължителна, системна и планомерна работа. Оттук произтича потребността периодически в партийните групи, бюра, организации и комитети да се прави преценка за ефекта от труда на натоварените да влияят индивидуално хора, доколко последователно успяват да изменят съзнанието и поведението на обектите на индивидуалната политическа работа.

При организацията на индивидуалната работа следва да се обръща по-голямо внимание на: новопостъпващите и с недостатъчно висока квалификация и социален опит нови членове на трудовите колективи. Тук особено важна е ролята на наставниците, на отделни работници и специалисти, когато се поемат лични обещания във връзка с изпълнението на насрещните планове, за реконструкцията и модернизацията. Това е наложително, защото трудът на редица инженери и първенци е от особена важност за реконструкцията, реализирана със собствени сили, за получаване на висока оценка за качеството на продукцията и пр.

Особен смисъл и място има индивидуалната работа с недисциплинираните и недостатъчно съзнателни членове на трудовите колективи, които постоянно нарушават трудовата, технологичната и обществената дисциплина, социалистическия морал (пиянство, кражби, самоотлъчки, морална разпуснатост и пр.).

Голямо е значението на индивидуалната работа по местоживеене, защото там преминава почти цялото извънработно време на хората, когато върху тяхното съзнание също следва да се въздействува.

РЪКОВОДСТВО И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА

Когато говорим за организация на индивидуалната работа, следва да подчертаем, че личността, бидейки продукт на социалната среда, не се разтваря в нея (в колектива и обществото). Отделният човек се формира от социалната среда, но той на свой ред допринася за формирането, за развитието на социалната среда, на обществото. Това предполага при организацията и прилагането на индивидуалния подход да се отчита фактът, че конкретният човек възприема социалната среда, включително и комунистическата идеология не пасивно, а избирателно, в съответствие с личните интереси и духовните потребности и цели. И още: личността не само се възпитава, но се и самовъзпитава, което е много важно методологическо положение, защото тя сама формира свой мироглед, идеали и вкусове, прави необходимото за повишаване дисциплината и формирането на непримиримо отношение към недостатъците в живота.

Индивидуалната работа с хората е сложна подсистема на цялостната партийна, държавна и обществена дейност, извършвана в социалистическото общество под прякото ръководство на Партията. Нейният обект и субект се намират в многостранна диалектическа зависимост, поради това не винаги и не всяко индивидуално въздействие може строго да се предвиди, планира и организационно анализира и отчете. По принцип обаче то е планомерно и целенасочено въздействие. Целите му се реализират по-пълно, когато се създава необходимата организация, осигурява се контрол за извършеното като основа за бъдещо въздействие. Ето защо положителното отношение на партийните, държавните и обществените органи от всички разнища към индивидуалната работа е изключително важно за нейното разгръщане. Решаващото звено в планирането, организацията, про-

Digitized by Google

вежданото, анализа на индивидуалния подход обаче е първичната партийна организация и под нейно ръководство комунистите, стопанските и обществените органи, организации и ръководители.

Първичната партийна организация е основният отговорен ръководител и решаващ субективен фактор за състоянието на съответния трудов колектив, от нея, от партийното бюро и партийните групи в най-голяма степен зависи доколко планомерна, целенасочена и организирана ще бъде индивидуалната работа, каква ще е подготовката и годността на комунистите да използват системно и последователно индивидуалния подход в отношенията с безпартийните. Това налага всички партийни организации да разширяват и усъвършенстват системата за индивидуална работа. Главните съставки на системата са: изучаване състава на трудовия колектив и определяне онези негови членове, върху които преди всичко следва да се въздействува; уточняване състава на активистите, които ще извършват индивидуална работа; подбиране на най-ефективните форми и средства на индивидуален подход.

Конкретните функции на партийните организации и комитети за организиране на индивидуалната идеологическа работа в трудовия колектив, в партийните органи и организации се свеждат до:

Грижа за повишаване идейно-теоретическата подготовка на комунистите, на стопанските, профсъюзните и комсомолските кадри, като се използват утвърдените и се търсят нови пътища, форми и методи на партийна пропаганда и масово-политическа работа.

Системен анализ на състоянието на трудовите колективи и на тази база определяне на онези хора, които се нуждаят от специално въздействие; уточняване средствата и формите на подход; съдържанието и направлението на възпитателната работа.

Особено важно е да се подберат правилно комунистите и другите активисти, които могат да окажат помощ, да повлияят на възпитанието на отделната личност. Следва да се вземат предвид тяхната подготовка, опит, образование и квалификация, способността им да проявяват такт, да се отчита личното им влияние върху човека.

Ефективното ръководство на индивидуалната работа зависи до голяма степен от контрола на партийните комитети и организации. Първичните партийни организации периодически да оценяват как комунистите се справят с поставените поръчения.

Първичните партийни организации в трудовите колективи и по кварталите осигуряват индивидуална работа и чрез профорганизацията, Комсомола и организациите на Отечествения фрон. Те инструктират и подготвят техните активисти.

* * *

Изискването индивидуалната работа да стане „живецът" и „гръбнакът" на цялата партийна дейност поставя пред партийните органи и организации изключително отговорни задачи. Те следва системно да вземат специални мерки за общуване с хората, за проучване на техните настроения, мнения и проблеми, които ги вълнуват.

Решенията на Единадесетия конгрес на Партията ще се материализират много по-добре и своевременно, ако в индивидуалната работа с хората участвуват всички партийни, обществени и стопански кадри.

Грижите на партийните комитети и организации за подобряването на съдържанието, организацията и ръководството на индивидуалната работа с хората ще допринесат да се повишава социалната активност на трудещите се, да се изпълняват задачите по изграждане на развитото социалистическо общество в България.

Digitized by Google

ДЕКРЕТЪТ

Ст. Ц. ДАСКАЛОВ

— Какво ровиш като мишле по полицата, Петърчо? — стресна ме баща ми и аз скочих от стола, но щом се залута из двора, пак се покатерих. Аз, ученик в отделенията тогава, и сега помня тази снимка на един пожълтял вестник от времето на войната, който бако Иван крепеше. Войници с щикове и селяни, надвесени, четат. С големи тлъсти черни букви пише: „Декрет". Всяка нова дума бе една тайна, която аз се мъчех да разгадая. „Декрет, декрет..." — блъсках си напразно главата и не се досещах какво значи. Наши букви, пък не беше нашенска дума и още повече ме разпалваше, та не можех място да си намеря.

— Е на, слушай... — прокарвах аз пръст под думата, като че я подчертавах с молив — „Декрет". Ама какво е това „декрет"? — мина ми през ума, че може би баща ми ще знае.

— Ти остави вестника там, отдето си го взел, и повече не пипай! Това не е детска работа. Като порастеш, ще разбереш!...

През войната хората много негодуваха, че няма газ, сол, хляб. И тия, дето най-много негодуваха, се завъртяха около бако Иван. На тях даваше книжките или пък те дохождаха да им ги чете. Разбрах, че тия книжки ги сдружиха и ги правеха още по-люти, щото говореха открито против богатаците, кръчмарите и бакалите, които удвоиха имотите си. Аз се навирах сред тях. Имаха си стая, дето вечер до късно седяха, и ми беше мъчно, че не разбирах всичко, което говореха. Струваше ми се, че то се съдържаше в тая дума „декрет", която не можех и не можех да разбера. Тя изпълваше долана както бял самун, какъвто понякога бако Иван донасяше от пазара.

Завъртях се и покрай мама.

— Мамо, знаеш ли какво е това декрет?

— Ами, ами...

И да искаше, горката, не можеше да ми отговори, щото беше неграмотна, слагаше палеца си вместо подпис. Замислих се — дали това не й тежи, че единствена в къщи не знаеше четмо и писмо. Тежеше й. Но пък тя наваксваше със своята дружелюбност, отзивчивост и разговорливост.

Единственият човек, който се занимаваше повече с мен и ме търпеше около себе си и не му беше досадно да го питам всеки час по нещо, беше бако Иван.

— Хайде с мене на нивата! — казваше ми той и аз на драго сърце отивах с него.

Бако Иван беше мамин сестрин син, осиновен от нашите. Той имаше и сладкодумието на мама, и грамотността на баща ми. И според мене, той знаеше повече от баща ми. Докато стигнахме до нивата, все ми разказваше, но за „декрет" не смеех да го попитам, макар че глождеше под езика ми, защото ще се издам, че бъркам в книжата му.

Имахме една нива в „Грамадата". Седем декара, за седемте членове на семейството по декар. Това ни беше целият имот. Нивата беше каменлива и се разпростираше на полегат склон, на върха на който стърчеше голяма грамада. Оттам идеше имото. Но кога и защо беше наречена тая местност „Грамадата", никой не можеше да каже. Говореше се, че, както във всяко село, имало и у нашето един издайник на турците и населението го убило тук. И всеки, който минел, хвърлял камък и го проклинал: „Проклет да е Тумбо!" — предавало се от уста на уста и грамадата на народния гняв растяла. Тумбо държал цялата тая местност. Имало кошари, обори, стока, цял чифлик. От него останали за наследниците му само хубавите места надолу, под грамадата, дето е била стоката. Тази земя се наричаше „Говедарника", мека и равна. Още я държаха Тумбовци. Братята Ламбо и Нецо Тумбини бяха сегашните й господари. Това беше голяма земя между двата банра, цяло поле от 500 декара земя на едно място. И горите им там, наоколо и ливадите, и водата за водопой на добитъка. Те си бяха едни чифликчии, само че не през турско, а през българско. И земята си наричаха „държава", а не чифлик. Държава, на която те бяха господарите, а народът — ратаите и изпълдиите. Та ние, сиромашниците, с нашата нивка имах-

Digitized by Google

ме нещастието да им бълем съседи. От време на време те, ненаситниците, не се задоволяваха с това, което имаха, а поглъщаха някое и друго парче наоколо и разширяваха „държавата" си. Така те взеха нивите на Андро и Дамян Цапеви и ги оставиха без бучка земя, да се гушат дрипави и мършави в сламените си къщурки и търсят другояче да се препитават. Дамян надуваше кавала и ходеше в празници, та свиреше насред село, по домовете на хората, на сватби и кръщенета или ей тъй, когато им се доще на хората да си направят веселба. И така по някоя пара, торбичка брашно, боб, каквото му дадат, взимаше и носеше в къщи, колкото да не умрат децата му от глад. Другият — Андро, пък ловеше риба из подмолите. И носеше по богаташките домове. Беше се давил, беше го прерязвала студената вода, но какво бе ледената струя пред оня трион на Ламбо Тумбин, който преряза живота му на две. та приличаше на дърво без стъбло и клони, разчиташе само на издъниците от дънера Това ни чакаше и нас. Винаги когато ходехме на нивата, все се плашехме да не я видим преорана или включена в „държавата" на Тумбовци. Бако Иван все оставяше знакове от долния край и аз търчах да видя преместени ли са. Един ден намерихме отсечена дивячката круша, която беше досами междата. Бако Иван грабна манарата и хукна да се разправя. Припнах и аз подпре му. Тумбовци ги нямаше. Само с ратаите се разправяхме. Отсекли крушата, защото хвърляла сянка. Тумбовци бяха изчислили колко губят от сянката, защото житото и кукурузът на сянка стават дребни, споредничави и безплодни.

— Но крушата е в наше и вие нямате право!

— Чорбаджията каза, че ще ти я плати...

— Колкото на Цапеви и на Цифарковци нивите...

Бако Иван се върна тъмен като облак. Под крушата ние пладнувахме. А пък и раждаше, всяка година докарвахме по два-три коша с дребни, стипчиви дивячки, но като угниеха, ставаха добри за ядене. Мама приготвяше от тях и крушовица. Нещо като туршия в делвите, която ние пиехме и дробехме с просеник.

Аз се въртях около бако Иван и все научавах по нещо ново. Той не беше като тате, да ме отрязва, гледаше си работата, но ми и отвръщаше. Виждах го как се мъчи да намери думи, за да го разбера. Понякога замълчи, помисли и тогава ми отвърне така, че млъквам задоволен. За известно време. После пак подхващам.

— Дали може, бако Иване, Тумбовци да ни вземат и нивата?...

— По закон не могат. Ама кой ти пита закона днеска! Богаташите по цял свят си имат свои закони. Каквото си искат, това правят. Те са ненаситни, Петърчо.

— Ами те тогава могат да ни вземат нивата...

— Могат, Петърчо.

— И какво ще правим?

— Тая власт е в тяхна защита. Дамян и Андро Цапеви не можаха да ги осъдят. Заканваха се, че ще ги убият. Не ги убиха, щото ще идат в затвора, както Цифарката. Само дето посегна, барем да го беше ударил, сега още влачи веригите...

На мене ми ставаше ясно, че нашата нива е обречена на заграбване. Но все пак Тумбовци не я взимаха. Единствено нея. Мислех си, от бако Иван ли ги е страх, който си дойде от войната страшен, без пагони, брадясал, и се разправяше с властта. Долавях вечер, когато разговаряха скришом с тате, че са се бунтували на фронта и са избягали. „Не щем да мрем, а пък Тумбовци да взимат имотите ни" — хвърлили пушките и се върнали по домовете си. Тумбовци бяха уплашени тогава, макар че властта ги защищаваше. Но после бурята отмина и те пак заживяха господарски в „държавата" си

— Защо още не посягат на нашата нива? — питах аз бако Иван.

— Ако беше свястна, щяха да я лапнат досега. Що им е този камънак... Нямат сметка.

Аз замълчах и усетих, че думата, която седеше скришно в долапа, изпълни покрай тия разправии душата ми, та не можех да удържа повече. И неочаквано се открих пред бако Иван:

— А какво е това „декрет"?

Отведнъж бако Иван се засмя, ама така, като че ме поздравяваше.

— Ти си бъркал в долапа.

— Аха! — и чаках с изцъклени бляскави очи.

Не ми се скара като тате, а му стана драго. И ме погали.

— Води да изореме замета, па ще ти кажа!...

Аз хванах капистрите на кравите и се запрепъвах в камънаците. Едно трепетно очакване ме караше да забравя, че всяка година, когато орехме нивата, ние изчиствахме по една кола камъни. И ги изсипвахме по слоговете. Издънихме земята и опряхме до плочи. Нямаше защо да кърпим повече. Под нашата нива беше скала. И връх на тази скала беше грамадата. От дъждовете есенни се свличаше ситнорак и ние пак чистехме. Това беше тежка работа. Нямаше край този камънак. Кръстът ми се пресекваше да се навеждам. Ръцете от рамото до ноктите ме заболяваха, та не можех да ги свия, залък да взема. Но пак си обичахме нивата в „Грамадата". Една година я засявахме с жито, а другата с кукуруз. Но се раждаше повече глушина и главня. Ветровете ли така се въртяха, та довяваха плевели откъм „Грамадата" — това котило на пепелянки, от които не смеехме да полегнем на пладне, — но в нивите на Тумбовци ставаше жито човешки бой, а нашето — две педи и пълно с паламида и бяло трънє! Никаква прокопсия! Но това беше единствената ни нива, плащахме данъци за нея, работехме си я и си я пазехме. Нищо, че кукурузът даваше едни баберки, защото нямаше земя да пусне корен по-дълбоко и да го храни с влага. На една педя се

Digitized by Google

озъбваше скалата, която ехтеше като празна бъчва, щом я ударехме с тръпокопа. Тая скала се напичаше през сушата, изсмукваше влагата и царевицата рано увяхваше, прегаряше, житото пожълтяваше още през май и юни, класовцете бързо, за два-три дни узряваха, без да се наведат, защото нямаше угоени зърна да им натежат. Те бяха само от осил и вътре по няколко зрънца, увити в една люспа, дебела, после друга люспа — по-тънка и побледа, че трета люспа — още по-тънка, и най-тънката, като в пеленки, поразеното зрънце. Какво да правим! Тумбовци вдигаха тежки коли с жито, като че имане още от турско всяка година прекарваха към дома си и свършване нямаше. Цели месеци траеха жътвите и вършитбите им, тлаките им. Ние за два-три дни омънем всичко, а те до късна есен хляб докарваха. Не само жито и кукуруз, а и овес, и ечемик, всичко раждаше земята им, всичко имаха те — блееха стада, мучеха крави, брецаха биволи, коне цвилеха — да ти е мило да гледаш. Аз гледах и ми домъчняваше. И като изкарахме замета, бако Иван ми отговори:

— Декрет е, как да ти кажа, бакьовото, закон за земята...

Аз стоех и се взирах жадно в него като войниците и селяните в оная паметна снимка.

— Декрет за земята — това е то, което направи Ленин за бедните като нас селяни в Русия. Взе земята от по-богатите и я даде на бедните. Това е декретът. Взимане — поглеждаше той към „държавата" на Тумбовци, и даване — и се обръщаше към „Грамадата" и към мене. — Разбираш ли? Закон, нов закон за земята. Кому се пада тя, дали на тия, дето са я награбили още от турско и са създали цели държави, или на тия като назе, дето се мъчиме в тоя камънак.

— И биеме пепелянки! — добавих аз, който като таралеж ги дебнех.

— Трябва да избиеме пепелянките, за да има мир! — каза бако Иван и пак отмести погледа си от Грамадата към „държавата" на Тумбовци.

Понякога отивах сам на нивата. И си мислех за това, което ми каза бако Иван. Декрет за земята! Декрет, повтарях аз. И все тия селяни и войници, разбунтувани и огладнели през войните, излизаха пред очите ми. Да дойде тази буря и у нас, да се разтърси земята и да стане тая смяна. Ние да тръгнем, и Цапови, и Попарковци, и Цифарковци и от всички страни да превземаме „държавата" на Тумбовци. А те да дойдат тука, при грамадата. По-хубаво от това нямаше да има! Ех, как искам аз да поведа воловете из тая равна земя. Едни яки, бели като облаци волове, да вървят след мене, синджирите им да звънят, да пеят, бако Иван да натиска тежкия плуг, земята да се разгръща и да бяга радостно на слънце, да блести и праши от сокове. Той да размахва копралята във въздуха, да му е толкова драго, че да извика: „Ехехеее!", а не както сега, аз да водя за изтритите сиджимки гладните кравини с хлътнали ребра, изтънели крака, мършави гърбове, толкова мършави, че ми се струва, ако повдигна кожата, тя ще се отмете като чул от гърба им. Каква ти радост, как можеш да викнеш и да запееш!... Ние вървим, аз, и кравите, и бако Иван, препъваме се в камънака, искри святкат от ралника, искри святкат от очите ни, вървим и мълчим, пускаме зрънца в мършавите бразди, които са сухи и нямат капчица да блесне на слънцето. Пускаме зрънца с наведени глави. Ронят се сълзи от очите ми. Вървим и мълчим, навели глави като на погребение.

„Декрет, декрет" — повтарях аз. И вече подразбирвах какво пише под снимката. Тази дума с големите си букви разораваше като с ралници душата ми. И аз пак повдигах глава и ме обхващаше наново тая жажда на сиромаха, да седна на пълната кола с едро като дренки жито, да усетя мириса му, хладината му, да се ровя в него, целият да потъна. Не, не знаете тази радост на бедняка да прегръща своя плод до премала... Аз греба с пълни шепи и дъвча суровото жито, смилам го със своите здрави като кремък зъби. Превръщам го на мляко в жадната си уста, пия от тая земна кърма до насита..

Декрет! Велик е тоя човек, който го е измислил. И притичвах към бако Иван.

— А кой, бако Иване, е написал декрета?

— Ленин! Владимир Илич Ленин, Петърчо!

— Ленин! — прошепвах аз с попуканите си от суховеите устни. Такова име не знаех. Това име чувах за пръв път. И то, както думата декрет, беше ново. И исках много да зная.

Седнахме с бако Иван, аз склоних уморен глава на рамото му и чаках да ми говори. Всичко, всичко, каквото знаеше, той ми казваше. То не беше много. Доде да отдъхнем, свършваше. Но за мене беше много. Цялата ми душа се изпълняше, както сухото бъкле с бистра вода от извора в „Хаджов дол", където ходех да наливам по три пъти на ден бъклето. И по три пъти на ден, щом седнехме на обед, пладне и икиндия, бако Иван пак добавяше нещо, което знаеше, и душата ми още повече се изпъваше. Ново име: Ленин. И това име я издуваше като свирач гайда. Една сила ме прехвърляше пак в „държавата" на Тумбовци. И пак се виждах, сега пък докарал охранената им яка стока, ама не като пастирите Горан, Деко и Цоло, а като стопанин. Тия добичета бяха наши. И аз самият си ги изкарвах на паша, слушах звънците им, заставах край тях и надувах цафарата аз им подсвирвах, когато слизат на водопоя. Свиря тънко, на една жичка да им е сладко. И те слушат, пият водата бавно, на тънка жичка, с наслада. Благо им е, подълго пият, цедят хладината през зъбите си. И като се напият, изправят глави срещу слънцето и капки текат по мушуните им. И през тия капки блести хубавият ден и за мене. Еех, ти, Ленин! Не може

Digitized by Google

ли някак си да препратиш този декрет и насам!

Аз не мъчех бако Иван, той на драго сърце ми каза всичко, което знаеше, с думи прости — да разбера голямото нещо, което е създал Ленин за селяните в Русия. И аз го разбрах и заживях с него. Скрих го в сърцето си като скъпоценен камък, който блестеше.

— Тате — не се стърпях веднага, когато баща ми полегна да подремне, а аз, понеже не ми се спеше, останах с тоягата да го пазя от пепелянките. Вместо възглаве сложи камък под главата си и разпери ръце като прострелян. И аз бдях над него. Бдях, докато земята върне силите му, бдях, но отвътре се обаждаше като кукувица пак тая дума „декрет", която даде земята на руските селяни. И пак почна всичко да се променя, междите да се разместват, грамадата да се срива, Тумбовските ниви да идат къде нас.

— Татеее, искам да ти кажа нещо!...

Баща ми леко похъркваше и се обръщаше на лакът, и пак задремваше. Нека спи, той трябва да поспи, шест души сме ние на главата му, шест големи камъка, цяла грамада мъкне на плещите си и толкова много ситнорак, че два живота да има, няма да му стигнат да го изхвърли. Нещо прошумя, аз се извих и след един безпогрешен замах пепелянката, която се беше изправила да удари като светкавица тате, се уви около тоягата. Главата ѝ беше се заклещила в цепленката. Аз така ги ловех живи с цепец и после ги увесвах на глога.

Тате се събуди. Той е свикнал при най-малкия шум да скача. Беднякът не може да спи като чорбаджията, когато му се поиска. Той не може да прави, каквото си иска. От ранна възраст е свикнал в тъмно да става, цял ден да работи, малко да дремне на пладне, колкото да се наместят ставите, разглобени от тежкия труд, и пак до късна вечер... А понякога и нощем. Тате видя проснатата змия и се засмя. Това беше за него обикновено нещо.

— Татее — казах му аз, когато размърда плещи, та пропукаха, и се изправи пак за работа. — Аз знам какво е това „декрет".

— Хм! Той бако ти Иван ги плещи тия — врътна глава тате и тръгна. И аз подир него:

— Ако дойде у нас, ние ще влезнем в „държавата" на Тумбовци, а те ще дойдат при грамадата.

— Що си не гледаш ти... — погледна той към краката ми — я се виж какъв си изподран. Мисли за цървули, а не за гамашите на чорбаджиите.

— Ама той, декретът, тате, ще ми донесе и гамаши...

— Я иди, та върни кравите, че запраскаха къде ливадите на Тумбовци, та ще ни съставят актове.

Заскачах бос, бялото трънe ме боде, но не ме боли. Чувствувам се с гамаши. Вие знаете ли какво е това гамаши? Не, не знаете. Не сте виждали. Малко хора са ги виждали. Само Ламбо Тумбин има у наше село. Обува ги, кога ходи на църква. И ние гледаме гамашите му, а не слушаме какво пее попът. Те са едни жълти обуща, високи, с каишчици, навързани отпред. Аз съм ги броил. Навеждал съм се, не като богомолец, а уж че ми е паднала свещта и съм ги броил. И ми е идвало да резна една каишка, та да видим какво ще стане. Дали ще се събуят и ще си излезе бос Ламбо Тумбин. Много ми се искаше да се събуят. И да ги грабне някой, ако не успея аз, и оня, вдигнал глава към разпятието, запалил голямата факла в ръцете си, като свърши литургията, да види, че е бос. И всички да извикат: „Ламбо Тумбин бос!" Аз тичах, върнах кравите и се чувствувах обут в лъскавите гамаши с каишки. И ми беше толкова драго, най-драго, че не аз съм се обул найпосле, ами че Ламбо Тумбин е бос. Когато почнахме работа и видях кървавите бразди по краката си, разбрах, че аз съм босият. Декретът, който ме обу, сякаш бях го загубил в „Хаджов дол". Но скоро го намерих пак. Той сам си се обади.

— Татее — викам аз, — ти знаеш ли кой е издал декрета?

— Кой? — сопна се тате.

— Ленин! И знаеш ли, че заради това са стреляли по него?

— Кои?

— Ами... такива като Тумбовци — отвръщам аз, щото не знаех точно кои са стреляли срещу него.

— Слушай, ти си се померил вече. Къде са Тумбовци, къде е Русия. Я си гледай в ръцете! Не се мотай като вертоглаво шиле!

— Ааа, знам, знам. Ти ме смяташ за мъничък, ама аз още знам.

И тъй като баща ми не обичаше да разговаря, аз му разправих всичко това, което бако Иван ми разказа. И го разказах на един дъх, така като че аз съм бил там на място и съм видял всичко с очите си. То не беше много, ама мене ми се струваше, че знаех тайна, която никой от моите връстници не знае. Той мълчеше, ама усещах, че поглъща всичко на драго сърце. Не че аз го учех на тия работи, а като му разказвах, забелязвах, че той ги знае по-добре от мене, ама си беше такъв. „Това не е за вас казваше, вие си гледайте работата. Да върви всичко, както си е вървяло, па има кой да оправя света." Това съм чувал неведнъж, когато се разправя и с бако Иван, и с мама. Беше си негова философия. Работи като вол, всичко вижда и разбира, паметлив човек, нищо не забравя, разсъдлив, мери си думите и делата, не се бърка, където не му е работата, а пък вътре е като зареден барут. Чака друг да подпали искрата, че и той да избухне. Знам го аз, нищо че съм мъничък. Разбрал съм що за човек е. Той го прави това от обич към нас, да не му създаваме главоболия. А като се размърда в селото, не може и той да не излезе на хорото.

— Бако Иван казва, че е тръгнал и къде нас.

Digitized by Google

— Кой бе?

— Декретът.. .Щом е тръгнал от Русия, ще дойде. Ние сме братски страни...

— Вие Русия не гледайте... Русия я рисуват по календарите като мечка! И бълха я не хапе...

— Ти ще видиш, ще дойде декрет и у назе...

Тате замахна, но аз знаех тия негови изненадващи удари и се дръпнах на разстояние.

Цяло лято се изпичах като дребното, изпосталяло житце на „Грамадата". И виждах, че и в селото става едно вълнение като с мене. От нивата бако Иван не се прибираше в къщи. По цяла нощ го нямаше. Събираха се и крояха нещо. Какво, не знаех. Но аз вярвах, че се готвят да посрещнат декрета. Защото веднъж забелязах, че бако Иван донесе оръжие. Ако не е за декрета, защо ще носи оръжие! Това беше един голям пищов. Отвори долапа и го хлопна недоволен, мушна пищова в джоба си, само дръжката му стърчеше навън. Аз видях седефените чирепи как блестяха. Той се вмъкна в зимника, трополи между каците и гредите и най-после излезе с паяжини по главата. Дали беше го скрил или и там не намери сигурно място, не разбрах, но знаех, че това, което ми казваше бако Иван, ще стане.

И една нощ, когато бяхме овършали и хапнали първите залъци от новия хляб, екнаха гърмежи. Аз стреснато скочих и хукнах сред село. Там видях, около бако Иван се събрали цяла дружина с пушки и пищови, със знаме.

— Видя ли, тате, декретът дойде!

— Ти се връщай в къщи и лягай да спиш!

Тая нощ аз не спах. Струваше ми се, че отидоха да посрещнат Ленин, че той сам идва от Русия да им предаде декрета за земята. Иде с войниците, дето ги видях във вестника, със селяните и работниците, иде с оня параход, от който е екнал първият гърмеж срещу двореца, пароходът спира на Черно море, а може оттам по Дунава, та на Лом, че е най-близо до нас. До Лом е цяла нощ път. На сутринта са у нас. Бако Иван ги води...

Не можех да стоя с празни ръце. Толкова време чаках тоя ден! Въоръжен с тояга: преминах границата, която деляше нашата нива от „държавата" на Тумбовци, без някой да ме усети. И навлязох като в своя земя. Тумбовци не даваха никому да пристъпи там. Вардеха като джандари междите, някой да не прежъне сноп, да не прекоси откос от ливадите им, като минава по пътя, да не отсече дръвце от горите им, да не задигне от стоката им, да не приближи до мандрата.

Тая нощ беше декретът... и нямах страх от нищо. Навлязох с тоягата в „държавата" на Тумбовци. Житата бяха рано прибрани, защото Ламбо Тумбин докара жетвари и вършачка, но кукурузът още не беше обран. „Това е наше" — казвам си, но псетата ме усещат, спускат се от всички страни срещу мене, познават, че иде чужд човек. Бялата луна ме издава. Ще ме разкъсат. Излиза пазачът: „Кой е!" Но аз въртя тоягата и се браня от кучетата. Знам аз как да се браня от кучета. Замахна с тоягата и клекна. Те мислят, че взимам камък и побягват. Тогава аз правя нов скок, те пак се спущат и захапват тоягата.

— Чибаа! — развиква се пазачът и разгонва кучетата. — Какво има?

— Свърши се! — казвам.

— Какво е станало, та идеш посред нощ? Да не би баща ти или брат ти да са пострадали.

— Не чухте ли гърмежите? Свърши се, дойде!

— Кой дойде, бе?

— Това, дето чакахме от Русия толкова време.

— Е кое е то, бе Петърчо?

— Декретът.

— Нищо не разбирам.

— Тръгвай с мене и ще разбереш?

От Тумбовци няма никой. Пазачите тръгват след мене. Изглежда са подразбрали какво става. Биволарите, говедарите, всички пастири един по един се събуждат, стават полусънни. Отсреща, на „Чуково бранище", гори голям огън.

— Какви са тия огньове? — питат стреснати. — Чия кошара гори.

Стигаме мандрата. „Какво чакате, бай Деко, чичо Горане, дядо Цоле! Яжте, пийте, това е вече наше, ваше! Свърши се с Тумбовци. Ние и вие ставаме господари. Чайте още тая нощ и си отцепете колкото земя щете!" По околните баири пламват нови огньове, нови гърмежи се чуват.

Ленин иде! Носи декрета като зорница в ръцете си. И всички правят това, което им казва. Грабва всеки воловете, които е гледал като свои, и земята под стоманения плуг запращява. А аз хващам два луди коня за по-бързо, да изпреваря. Пръв отрязвам от хубавата земя на Тумбовци за седемте души у нас по една нива. Толкова ни стига. Повече не исках. Само едничко още. Гамашите на Ламбо. Нищо че ми са широки. Ще ги нахлузя, всички да ме видят. И обут в гамашите, яхвам алестия кон, с който той ходеше от село до нивата, да занеса радостната вест в къщи...

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Една от задачите, които поставя Единадесетият конгрес на БКП, е да се издигне теоретическата, пропагандната и масово-политическата дейност на равнището на задачите, които произтичат от изграждането на развитото социалистическо общество. Големите предначертания на Партията изискват от всеки комунист и гражданин да притежава повече знания, да проявява по-голяма съзнателност, чувство за лична отговорност, обществено-политическа и трудова активност. Повишаването на ефективността на пропагандната дейност е едно от необходимите условия за решаването на огромните задачи на обществено-икономическото развитие.

Сполучлив опит да се направи изследване на теоретико-познавателните и организационно-методическите основи на ефективността на партийната пропаганда и преди всичко на нейната най-важна част — марксистко-ленинското образование на комунистите и безпартийните, е наскоро излязлата от печат книга на Георги Бърдаров „Ефективност на партийната пропаганда". Авторът разглежда в единен комплекс важни страни на ефективността на партийната пропаганда. Изследването на теоретическите проблеми той умело съчетава с обосноваването на конкретни практически предложения за повишаване ефективността на този дял от партийната работа. В книгата се обособяват две части: в първата се изследват **теоретико-познавателните основи на ефективността**, а във втората — **главните организационно-методически фактори за повишаване ефективността на партийната пропаганда.**

Авторът съсредоточава вниманието си върху най-актуалните проблеми: анализира понятията на идеологическия процес, прави интересен анализ на взаимоотношенията между теоретическата дейност, партийната пропаганда и политическата агитация и подчертава, че „силата на идейното влияние на Партията сред масите е в най-пряка зависимост от умелото съчетаване на теоретическата дейност с партийната пропаганда и политическата агитация" (стр. 13). Той изтъква, че между тези три основни компонента съществува органическо единство. Развитието и усъвършенстването на всеки от тези видове идеологическа дейност оказват положително влияние върху останалите.

На основата на обширен теоретически материал Георги Бърдаров изследва целите, социалната роля, функциите и принципите на пропагандата. Целта на пропагандната дейност се определя на всеки етап от икономическото и социално-политическото развитие на страната въз основа на строгото отчитане закономерностите на общественото развитие, на конкретните обществени потребности, на стратегията, тактиката и политиката на Партията.

В тази връзка авторът класифицира целите на партийната пропаганда според тяхната значимост на главни, стратегически и частични, а според необходимото време за тяхното реализиране — на близки, далечни и крайни. Главните и стратегическите цели се определят от ръководните партийни органи — конгресът, Централният комитет, Политбюро и Секретариатът на ЦК на БКП, а частичните — предимно от местните партийни органи и организации, от пропагандистите.

Главната цел на партийната пропаганда на сегашния етап — етапа на изграждането на развито социалистическо общество, е формирането на научен марксистко-ленински мироглед, който осигурява в поведението на всеки член на обществото и особено на всеки комунист идейната убеденост и умение да се съчетават знанията с общественополезни дела, с практически действия за реализирането на комунистическия идеал.

Стратегическите цели са по-нататъшна

Георги Бърдаров, Ефективност на партийната пропаганда, Партиздат, 1977, с. 288.

Digitized by Google

конкретизация на главната цел и имат пряко отношение към нейното реализиране. Десетият и Единадесетият конгрес на Партията, Февруарският пленум (1974 г.) на ЦК на БКП определиха стратегическите цели на идеологическата дейност в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. А те са: чрез формирането на марксистко-ленински мироглед да се обогати и издигне равнището на социалистическото отношение към труда и социалистическата собственост; да се издигне на нова висота патриотичното и интернационалното съзнание на трудещите се; да се засили нравственото възпитание на народа; цялостно да се подобри естетическото възпитание на трудещите се и особено на младежта; да се засили борбата срещу буржоазната идеология и морал, против „левия" и десния опортюнизъм.

Главната и стратегическите цели се отнасят до цялата пропагандна дейност. Това са, както казва авторът, магистралите, по които се провежда системата на партийната пропаганда.

Частичните цели на пропагандната дейност са по-нататъшна конкретизация на главната и на стратегическите цели. Те се отнасят до отделни функционални или организационни аспекти на партийната пропаганда, до някои нейни форми, степени, дисциплини. За тяхното реализиране е необходим по-кратък период от време. Частичните цели са значително по-многобройни. Такива цели си поставят и пропагандистите, и участниците, лекторите, докладчиците. „Особено значение за ефективността има определянето на целите и задачите на всяко занятие на учебните звена, на всяка лекция, беседа или доклад" (стр. 54).

Авторът дава определение и на основните социални функции на партийната пропаганда: познавателната („съдействува *да се формира социалистическото обществено съзнание у всички трудещи се", стр.* 58), възпитателната, организаторската. Друга важна функция на партийната пропаганда, сочи авторът, е да се води безпощадна борба срещу идеологическата диверсия на империализма и срещу отрицателните явления, грешките и недостатъците в нашия живот. Партийната пропаганда изпълнява ролята и на масова школа за подготовка на агитатори. „Усвояването на марксистко-ленинската теория — изтъква Г. Бърдаров — помага на комунистите да общуват с масите, да им разясняват партийната политика. Осъществяването на тази функция трябва да става съзнателно и целенасочено, така че всички обучаващи се в системата на партийната пропаганда да участвуват в масово-политическата дейност, а част от тях организирано да работят в агитационния апарат: в групите докладчици, като политинформатори, в активите на първичните партийни организации" (стр. 62).

Друга функция на партийната пропаганда е да съдействува активно за формирането на общественото мнение, на подходящ социално психически климат в трудовите колективи, да утвърждава нови традиции, възгледи, представи и оценки. Партийната пропаганда има и прогнозираща функция — тя не само обяснява научно състоянието на социалните процеси в дадения момент, но и показва основните направления на обществените преобразования за по-продължителен период от време.

Последователно, логично авторът ни довежда до извода, колкото по-пълно е реализирането на целите, социалната роля и функциите на партийната пропаганда, толкова по-висока е нейната ефективност.

Цяла глава от книгата си Г. Бърдаров посвещава на въпроса за същността на ефективността на партийната пропаганда. Комунистическата пропаганда — подчертава той — е най-ефективна тогава, когато умело разкрива същността на обективните закони на общественото развитие и въоръжава трудещите се с марксистко-ленински мироглед. Това не се постига стихийно, а е резултат от целенасочена, планомерна, системна, по-последователна и високоорганизирана дейност на партийните комитети и организации, на пропагандистите, лекторите и на самите комунисти. Авторът защищава твърдо доказаната от теорията и потвърдена от практиката позиция, че пропагандата влияе върху духовната област на хората пряко, непосредствено, а върху производствената и обществено-политическата им дейност — косвено, т. е. посредством тяхното съзнание, светоглед, убеждение и мотиви. Тази особеност на механизма на въздействие би следвало задълбочено да се изследва, опознае и съзнателно използва в практиката, за да не се приписват на пропагандата всички положителни резултати в икономическия и обществено-политическия живот и да не се стоварва върху нея отговорността за всички отрицателни постъпки в обществото.

Заслуга на автора е, че е успял систематизирано, детайлно, точно да проследи процеса на развитие на ефективността на пропагандата, като се тръгне от най-ниското равнище — създаването на интерес у участниците в пропагандното мероприятие, мине се през прерастването на знанията в убеждения и се стигне до най-високото равнище — прерастване на убежденията в светоглед, в мотиви на поведение, в действия. По-нататък следват доказателства, че ефективността на партийната пропаганда не завършва окончателно на това равнище, а в процеса на обществено-политическата и трудовата активност на хората се поражда отново потребност от усвояване на знания, необходими за практическата им дейност. По този начин се затваря цикълът на развитието на ефективността на пропагандата, за да започне отново, като премине през същите етапи на развитие, но на по-висококачествено равнище.

Важно значение за оценъчната работа на пропагандистите, на партийните комитети и организации има разработката на

Digitized by Google

автора на въпроса за критериите и показателите за определяне на ефективността. Що е критерий? *„Критерият е мерило, с помощта на което се определя ефективността на партийната пропаганда"* (стр. 92). Но критериите не измерват пряко ефективността, а посредством характеризиращите ги показатели. Например критерии за ефективността на идеологическата пропаганда може да бъде състоянието на формирането на марксистко-ленинския мироглед, идейната убеденост, а негови основни показатели могат да бъдат дълготрайният интерес на обучаващия се към изучаване на марксистко-ленинската теория, пълното разбиране и подкрепа на партийната политика, умението му правилно да се ориентира във вътрешната и международната обстановка, съзнателно и с желание да участвува в обществено-политическия живот, идейно да осмисля целия си живот и пр. От своя страна някои от показателите по отношение на други по-частни показатели могат да се явят в ролята на критерии. Например показателят „пълно разбиране и подкрепа на партийната политика" може да изпълнява ролята на критерий на ефективността на партийната пропаганда. Тогава негови показатели биха могли да бъдат: познаване на основните партийни и държавни документи, участие в тяхното разясняване, изпълнение и пр. Посочвайки и други примери, авторът прави верният извод, че при изследване ефективността на пропагандата е необходимо да се използва комплексният подход, който предполага едновременно да се прилагат няколко критерия и да се изследват измененията върху няколко области от обществения живот. Комплексният подход към изследване ефективността на партийната пропаганда е едно от основните достойнства на настоящата книга.

Обстойно определение авторът дава и на видовете критерии и показателите за ефективността на пропагандата. Той ги класифицира в няколко групи: главен или общ критерий, частични критерии и локални критерии. Всеки частичен критерий се състои от редица специфични показатели.

На въпроса защо е необходимо да се познават и използват критериите и показателите за измерване ефективността на партийната пропаганда, отговорът е: „Това би дало възможност да се обобщават и сравняват получените резултати от различните изследвания за ефективността на пропагандата в рамките на заводските, общинските, градските, окръжните организации, а оттам и в рамките на цялата Партия" (стр. 106).

Изключително методологическо значение за организаторите на партийната пропаганда, за партийните организации и комитети, а така също и за пропагандистите има проблемът за влиянието на обективните условия и на субективните фактори върху ефективността на партийната пропаганда. На тези въпроси в книгата е отделено значително място.

На Февруарския пленум на ЦК на БКП се изтъкна, че *„обществената среда е не само обстановка, а и действен фактор за развитието на личността. Идеологическото възпитание трябва да се опира и съобразява с нейните формиращи механизми, а там където е нужно и възможно — да ги контролира, насочва и изменя"* (стр. 109). Изхождайки от тази постановка, Георги Бърдаров разглежда обективните условия на макро- и микроравнище. По-важните от условията на макроравнище са; начинът на производство; високите темпове в развитието на производителните сили; използването на постиженията на научно-техническата революция; непрекъснатото усъвършенствуване на обществените отношения, на системата за управление, на формите на разпределение, на материалното и моралното стимулиране; повишаването на благосъстоянието на хората, все по-пълното задоволяване на техните потребности. Към местното микроравнище се отнасят условията, при които работят и живеят хората: трудовият колектив, семейството, приятелската среда, отношенията в бита и други. Навременното опознаване на тези условия позволява да се използват попълноценно техните положителни качества за комунистическото възпитание на трудещите се. Авторът обосновава необходимостта от опознаването и използването на обективните микроусловия, в които се трудят и живеят хората за ефективността на идеологическата пропаганда и по-специално на: партийната организация; трудовият колектив; семейството; социално-психическият климат у тях; традициите в тяхната дейност; научното, техническото и организационното равнище на производството; заплащането на труда; състоянието на социалистическото съревнование, на новите почини, на рационализаторското и изобретателското движение, наличието на заводски жилища, детски ясли и домове, състоянието на заводския транспорт и др. Всички тези фактори, взети заедно, могат да създадат благоприятни или не съвсем благоприятни условия за развитието на пропагандната работа сред трудовия колектив, за това те трябва да се познават и да се работи за създаването на подходящ социално-психически климат в трудовия колектив. Тук авторът се спира и на взаимоотношенията между общественото мнение и партийната пропаганда, на съотношението между работното и свободното време, на борбата срещу отрицателното влияние на така наречената „малка правда".

Подробно се изследват и друга група фактори, които оказват влияние върху ефективността на партийната пропаганда. Това са: подборът на пропагандистите, комплектуването на звената, методиката на учебно-възпитателния процес, взискателността, съдържанието на лекциите, беседите, семинарните занятия, съгласуваност между обществено-политическите организации. И не на последно място — материално-техническата и учебната база.

За ефективността на партийната пропаганда е много важно да се определят ролята, мястото и значението на обекта и

Digitized by Google

субекта във функционирането и развитието на пропагандния процес. „Научният подход при организирането на партийната пропаганда — отбелязва Г. Бърдаров — изисква *всестранно да се изучи обектът на идеологическото въздействие — човекът*, неговите интереси, потребности, желания, стремежи" (стр. 121). В тази връзка авторът анализира системата на партийната пропаганда, нейното съдържание, формите и методите ѝ. Той посочва, че субектът на партийната пропаганда при социализма е система от партийни, държавни, обществено-политически органи и организации, идеологически учреждения и дейци, а в редица случаи към него могат да се отнесат и част от комунистите и безпартийните. Най-общо субектът на идеологическата пропаганда може да бъде индивидуален и колективен. **Индивидуален:** това е пропагандистът, лекторът, докладчикът, информаторът, т. е. човекът, който пряко разяснява марксистко-ленинската теория, научните основи на партийната политика, събитията от вътрешния и международния живот и непосредствено осъществява пропагандния процес сред определена аудитория. **Колективен:** това е Централният комитет на Партията, окръжните, градските, районните, общинските, заводските, учрежденските партийни комитети и бюрата на първичните партийни организации.

По-нататък авторът преминава към педагогическите и социално-психологическите основи на пропагандата. Тяхната систематизация и обоснованост са твърде подходящи за методическо помагало на всеки пропагандист. Тук той ще намери точно определени педагогическите и социалнопсихологическите аспекти на пропагандата, посочени са пътищата за развитието на познавателния интерес към марксистко-ленинската теория, за превръщането на знанията и убежденията в мотиви за поведение. Това са проблеми, които трябва да познава и не само да познава, а да умее да се ползва от тях всеки пропагандист, всеки организатор на пропагандната дейност, ако иска тя да бъде ефективна.

Втората част на книгата си Георги Бърдаров посвещава, както вече отбелязахме, на **организационно-методическите основи на ефективността.** Тя е съвсем пряко насочена към партийните органи и организации и може да служи като всекидневно помагало при подготовката, организирането и реализирането на партийната пропаганда. Разработени са принципите и методите на организация на системата на партийната пропаганда: съдържание, методика и форми, взаимодействие между средствата за масова информация и устните форми на пропагандата. Разкрита е ролята на пропагандиста като главна фигура за повишаване ефективността на пропагандата. Дадена е систематизирана разработка на качествата на пропагандиста — свързани с теоретическата и методологическата му подготовка, с културата на речта и с личните му качества. Авторът правилно отбелязва, че *„най-важната страна на теоретическата подготовка на пропагандиста е широката му марксистко-ленинска ерудиция.* Задълбоченото разбиране на тази велика теория като единно цялостно учение" (стр. 213). Оттук произтичат и изискванията за специализацията на пропагандиста, грижата на партийните органи за неговата подготовка. Към методическото майсторство, умението, навиците, методите се изтъква и едно забравено според автора качество — изучаването на ораторското изкуство. Преодоляването на тази слабост е необходимо условие за повишаване ефективността на пропагандната дейност.

По-нататък Г. Бърдаров набелязва основните задачи и функции на пропагандиста. А най-важните негови практически задачи се състоят именно в това: да се подготви старателно и добре за предстоящото занятие, да проведе занятието на високо идейно теоретико-методическо и организационно равнище, да организира добре самостоятелната работа на обучаващите се над обществено-политическата литература, да ги обучава и въвлича в активна и съзнателна трудова и обществено-политическа дейност Дадени са полезни методически съвети на пропагандиста как да подготвя и изнася лекцията си, как да изработва личния си творчески план.

В книгата са намерили място и въпросите за **методите за изучаване и изследване ефективността на партийната пропаганда.** Специално внимание се обръща на ролята на информацията при определянето на ефективността, на нейните две основни форми: научна и оценъчна. „Информацията за системата на партийната пропаганда... — казва авторът — е важно средство за осъществяване на координация в дейността на ръководните и местните партийни органи, за издигане научността в тяхната работа" (стр. 242, 243). Разкрити са ролята и мястото на партийно-организационните методи за изследване ефективността на пропагандната дейност. Това са широко използваните от пропагандистите форми за проверка на обема и дълбочината на усвоените знания, събеседванията, семинарите, написването на реферати, лекциите, докладите, попълването на тестове, превеждането на изпити, колоквиуми и други. Това са документите на партийните органи и организации: перспективните и текущите планове; обсъдените информации, преценки и доклади, протоколите, резолюциите, решенията, мероприятията и др., посещенията на партийни звена от щатни и нещатни сътрудници на комитетите и споделяне на впечатленията. Това са различните видове научно-практически, теоретически и методически конференции — национални, окръжни, градски, районни, заводски, общински, посветени на основни въпроси от партийната пропаганда. Или: преглед на марксистко-ленинското обучение в даден окръг; преглед за написване на най-добър реферат, както и за използването на нагледните материали и техническите средства в учебно-възпитателния процес на партийната просвета.

Всеки партиен комитет, партиен работ-

Digitized by Google

ник и пропагандист би следвало чрез партийно-организационните методи да изучава състоянието и дейността на идеологическата пропаганда. Тези методи дават богата информация за хода на пропагандния процес, за положителните и отрицателните страни при марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийния актив. Широко използваните партийно-организационни методи за оценка ефективността на партийната пропаганда изискват да се подобрят връзките между пропагандиста, партийното бюро и преките ръководители. Това би допринесло да се засили действената сила на партийната пропаганда, още по-тясно да се свързва тя с проблемите на колектива. Авторът посочва накратко и ролята и мястото на някои научни методи за изследването на ефективността на идеологическата пропаганда — социологическите методи (наблюдение, интервю, анкета, изучаване на документи, констатиращият и формиращ експеримент и др.). Той се спира и на социалните експериментално-психологически методи за установяване на близките личностни резултати от пропагандисткото въздействие. Като подчертава тяхното важно място при изследването и измерването на ефективността на партийната пропаганда, авторът справедливо предупреждава, че научните методи никога не трябва да се използват самоцелно, а само при доказана необходимост от научна информация, от задълбочен анализ, обобщения и изводи за подобряване на работата за повишаване действеността на партийната пропаганда.

Ефективността на пропагандната дейност в най-голяма степен зависи от партийното ръководство. За това и изискванията към ръководството на тази сфера от партийната работа непрекъснато се повишават. Февруарският пленум обърна внимание „...сериозно да се подобрят стилът и методите на окръжните, градските, общинските и заводските партийни комитети в тяхната работа за по-нататъшно усъвършенстване на идеологическата дейност. *Главният проблем тук е идеологическата работа да стане първостепенно колективно дело на партийните органи и организации*" (стр. 261).

Едно от важните условия за подобряване на организацията и управлението на идеологическата дейност е издигането на ролята и равнището на нейното планиране и прогнозиране. Авторът обстойно се спира на този въпрос. Той посочва принципните изисквания към перспективното и текущото планиране. Планирането на марксистко-ленинското образование, както и на идеологическата дейност, се основава върху спазването на редица общи принципи на социалното управление, по-важни от които са: партийност, научност, връзка с живота, директивност, демократически централизъм, взаимодействие между различните средства и форми на пропаганда, оптимална ефективност, органическо единство на планирането на различните равнища на партийното ръководство, стимулиране, отговорност и други.

Изработването на перспективните планове за марксистко-ленинското образование изисква ясно формулирани цели и задачи, сравнително добре развита система, определен минимум от теоретически и методически разработки, наличието на подготвени идеологически кадри, известен опит в перспективното планиране и т. н.

Според автора перспективният план за развитието на марксистко-ленинското образование следва да има следните основни раздели: цели и задачи; социално-икономическа и демографска характеристика; обучение на ръководните кадри; обучение на комунистите и безпартийния актив; подбор, подготовка и разпределение на пропагандистките кадри; форми и методи на учебно-възпитателна работа; учебно-техническа и материална база; организационно-идеологически звена (партийни кабинети, методически съвети и др.); организационни мероприятия.

Съдържанието, формите и методите на обучение в перспективния план се посочват в развитие и за строго определени години, като се спазват принципите за системност, последователност и приемственост в усвояването на марксистко-ленинската теория.

Друг момент за ефективността на марксистко-ленинското образование, който авторът подчертава, е изискването ръководството на тази дейност да се основава и на ленинските управленчески принципи: демократически централизъм, обективност, конкретност, оптималност, основно звено, стимулиране и отговорност, които да се използват комплексно. В книгата се разкрива и ролята и мястото на домовете за политическа просвета и партийните кабинети в ръководството на марксистко-ленинското образование на трудещите се, като теоретико-методически центрове на пропагандната и на масово-политическата дейност.

С книгата „Ефективност на партийната пропаганда" от Георги Бърдаров партийният актив и широкият кръг идеологически работници получават ценно помагало, което ще им послужи по-добре да осмислят факторите, обуславящи повишаването ефективността на партийната пропаганда.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ПРИМЕРЕН ТЕМАТИЧЕН ПЛАН за лекции, доклади и беседи във връзка с 60-годишнината на Великата октомврийска революция

1. Победата на Великата октомврийска социалистическа революция — главно събитие на XX век, открило епохата на прехода на човечеството от капитализма към социализма.

2. Великата октомврийска социалистическа революция — велик триумф на марксизма-ленинизма.

3. КПСС — вдъхновител и организатор на Октомврийската революция.

4. В. И. Ленин — гениален теоретик и стратег на Октомврийската революция, ръководител на първата в света социалистическа държава.

5. Световноисторическото значение на Великата октомврийска социалистическа революция.

6. Принципиалното значение на историческия опит на Великата октомврийска социалистическа революция.

7. В. И. Ленин за общите черти и национални особености на Великата октомврийска социалистическа революция.

8. Работническата класа — авангард на трудещите се в борбата за демокрация и социализъм.

9. Марксизмът-ленинизмът за формите за завоюване на властта от работническата класа.

10. Марксизмът-ленинизмът за диктатурата на пролетариата и нейната роля в борбата за победата на социализма.

11. Октомврийската революция и съюзниците на работническата класа.

12. Ленинският план на строителството на социализма и борбата на КПСС и на съветския народ за неговото осъществяване.

13. Развитото социалистическо общество в СССР — най-важен резултат на самоотвержения труд на съветския народ в претворяване идеите на Великия октомври.

14. Развитият социализъм — най-високо постижение на социалния прогрес, закономерен етап по пътя към комунизма.

15. КПСС — партия на творческия марксизъм-ленинизъм. Приносът на XXV конгрес на КПСС в развитието на теорията на научния комунизъм.

16. XXV конгрес на КПСС за икономическата стратегия на СССР. Грандиозните завоевания на Съветския съюз в развитието на промишлеността.

17. Аграрната политика на КПСС — продължение и творческо развитие на Лениновия кооперативен план в съвременните условия.

18. Епохалните постижения на съветската страна в развитието на науката и техническия прогрес.

19. Процъфтяване на културата и изкуството в съветската страна.

20. Октомврийската революция и развитието на демократизма в света. СССР — държава с най-развита реална демокрация за всички трудещи се.

Digitized by Google

21. Тържеството на ленинската национална политика в СССР.

22. Грижата за човека — висша цел на КПСС и съветската държава.

23. КПСС и съветският народ — първосъздатели на новия, социалистическия начин на живот.

24. Съветският човек — главно завоевание на Великия октомври.

25. Успехите на съветския народ в комунистическото строителство — пряко продължение на делото и идеите на Октомври.

26. Образуването на социалистическата система — нов етап в развитието на световния революционен процес, започнат от Великата октомврийска социалистическа революция.

27. Историческата заслуга на СССР за възникването, укрепването и израстването на световната социалистическа система в решаваща сила на нашето съвремие.

28. Световноисторическото значение на примера и опита на КПСС и СССР в строителството на социализма и комунизма.

29. Световната социалистическа общност — международен съюз от нов тип, най-динамичната икономическа сила в света, решаващ фактор в световната политика.

30. Задълбочаването на общата криза на капитализма на съвременния етап.

31. Капитализмът — общество, лишено от бъдеще.

32. Световното комунистическо движение — най-прогресивната и влиятелна политическа сила в нашата съвременност.

33. Борбата на КПСС за укрепване на единството на световното комунистическо движение върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

34. Революционизиращото въздействие на Октомврийската революция върху националноосвободителното движение.

35. Съветският съюз — главна опора на съвременното националноосвободително движение.

36. Пролетарският интернационализъм — най-важен и проверен от живота принцип в дейността на комунистите.

37. Отношението на КПСС и СССР към братските комунистически партии и страни — образец на социалистически интернационализъм в действие.

38. Отношението към КПСС и СССР — пробен камък за революционност и интернационализъм.

39. Октомврийската революция и историческата съдба на българския народ.

40. Влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция в България.

41. Влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и на ленинизма за израстването на БКП като марксистко-ленински авангард на българската работническа класа.

42. Творческо приложение от БКП на историческия опит на Октомври в борбата за победа на социалистическата революция в България.

43. Деветосептемврийската социалистическа революция в България — повторение и продължение на главното от Октомврийската революция.

44. Д. Благоев, Г. Димитров и Т. Живков за световноисторическото значение на Великата октомврийска социалистическа революция и за българо-съветската дружба.

45. Ленинската същност на априлската линия на БКП.

46. Българо-съветската дружба — могъща движеща сила на нашето развитие по пътя на социализма. По-нататъшно задълбочаване на сътрудничеството и всестранното сближение на НРБ със СССР.

47. Великият октомври и мирът. От Ленинския „Декрет за мира" до мирната програма на КПСС.

48. Решаващият принос на СССР за разведряването в международните отношения и за укрепването на световния мир.

49. СССР — авангард в борбата на народите за мир, сигурност и сътрудничество, за отстраняване на заплахата от война, за пълно и общо разоръжаване.

50. Засилването на идеологическата борба на международната арена в условията на разведряването в международната обстановка.

51. Идеите на Великия октомври озаряват пътя на човечеството към комунизма.

52. 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция — светъл празник на цялото прогресивно човечество.

Отдел „ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ"
НА ЦК НА БКП

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 9
1977
ЮНИ

★

година
XXI

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Отчет на другаря Тодор Живков за посещението на партийно-правителствената делегация на НРБ в Съветския съюз 3

Декларация 12

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

Уводна — Секретарят — централна фигура в Партията 15

* — За Комсомола — непосредствени грижи 20

Х. Танев — Най-прекият път към необходимия поврат 26

Разговаряме за ефективността

З. Цветанов — Критериите 31

Й. Хаджиев — Дисциплината 38

С. Воденичаров — Докъде водят честите смени 43

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

К. Дилчев — Първата революционна организация на пролетариата . 45

Партийното събрание

И. Грозданов — Ефективен колективен орган 49

* — По следите на измененията 54

Л. Канева — Критичните бележки 60

К. Кралев — Просветното събрание 66

Х. Николов — Мисли по конкретен повод 72

Ц. Рачева, И. Мичев — Протоколът продължава 75

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

60 години от Великия октомври

* — Научен социализъм, реален социализъм 77

Н. Пономарьов — СССР в борбата за разоръжаване 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

И. Величков — Партийно ръководство на икономиката 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (отговорен секретар), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редацията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01

Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева

Пор. 2467. Тираж 50 500 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 22. VI. 1977 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ОТЧЕТ
НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ
за посещението на партийно-правителствената делегация на Народна република България в Съветския съюз

Уважаеми другарки и другари,
Гражданки и граждани,
Скъпи съотечественици,

Преди няколко дни, както знаете, се завърна българската партийно-правителствена делегация, която имаше честта, гордостта и радостта да посети Съюза на съветските социалистически републики.

Всички вие бяхте свидетели на нашето завръщане. Но на летище София аз едва можах, и то само с няколко думи, да благодаря и на съветските хора, на които гостувахме шест дни, и на вас, които заедно с нас, членовете на нашата делегация, се вълнувахте през цялото време на гостуването ни в страната, която е наш пример, наше вдъхновение. На летището бях пределно кратък, защото исках тъкмо днес, пред вас, от името на моите другари и от мое име да заявя пред всички наши граждани най-откровено, че още през първите часове, преживени на съветска земя, всички ние осъзнахме необходимостта, вътрешната потребност да споделим с целия народ своите чувства и мисли. *(Ръкоплясканя.)*

Скъпи другарки и другари,

Посещението на нашата делегация в СССР бе истински поход на дружбата. Той започна от Москва, от сърцето на новия свят, мина през разораните целини на Казахстан и завърши в града, под чието небе е видял слънцето първостроителят на този нов свят — Владимир Илич Ленин.

Бих се радвал, ако можех да бъда първият вестител за този триумф на нерушимата българо-съветска дружба. Защото посещението на българската партийно-правителствена делегация сега, пред 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, действително беше триумф на българо-съветската дружба. *(Ръкоплясканя.)* Но постиженията на научно-техническата революция ме лишават от удоволствието да бъда пръв вестител. Всички вие бяхте заедно с нас в Кремъл във Владимировската зала, присъствувахте на митинги и

Digitized by Google

Алма Ата, на митинга в Уляновск. Не искам да засягам другарите журналисти, но информациите и репортажите, които вече сте гледали, слушали и прочели, не могат, наистина не могат да предадат в пълна сила атмосферата на нашето пребиваване сред съветските братя. *(Ръкопляскания.)*

Както казва една стара мъдрост, по-добре един път да преживееш нещо, отколкото сто пъти да ти разказват за него!

Вие, разбира се, вече сте запознати със съвместното комюнике за посещението на нашата партийно-правителствена делегация в СССР, за преговорите ни с ръководителите на Съветския съюз, за резултатите от тези преговори. Наистина още веднъж можем с пълна убеденост да споделим, че всестранното ни сътрудничество със Съветския съюз е неделим съставен елемент на съзидателните усилия на българския и съветския народ, важен фактор за укрепване позициите на световния социализъм.

Няма и не може да има такъв български комунист и патриот, който да не оценява по достойнство значението на плодотворните резултати от нашите срещи и разговори с другаря Леонид Илич Брежнев и другите съветски ръководни дейци.

При това става дума за сътрудничеството, за взаимоотношенията на една неголяма страна като нашата със социалистическия колос на съвременната епоха. Ние разговаряхме като равноправни комунисти-единомишленици, като събеседници с еднаква отговорност пред великото социалистическо съдружие, пред големите и съдбоносни проблеми на съвременното човечество. Това равноправие и тази отговорност между малки и големи страни ни позволява да обогатим мисълта на Георги Димитров, че не само в областта на културата, но и в защитата, осъществяването и творческото развитие на ленинските принципи на сътрудничество няма големи и малки народи. *(Ръкопляскания.)* Дружбата със Съветския съюз дава неподозирани довчера възможности на нашата страна да участвува пълноценно в епохалната борба на нашия век за мир, разбирателство и прогрес.

Другарки и другари,

Днешното тържествено заседание на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Народното събрание, Държавния съвет, Министерския съвет, Управителния съвет на Българския земеделски народен съюз, Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на Българските професионални съюзи, Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и Общонародния комитет за българо-съветска дружба се свиква по решение на Политбюро на ЦК на БКП.

Телевизията и радиото събират целия наш народ в тази зала. Така отчетът пред вас се превръща в отчет пред народа. *(Ръкопляскания.)*

Цялото многообразие от впечатления, вълнения и мисли аз ще се опитам да сведа до няколко основни момента.

Първо. Сегашното посещение в Съветския съюз ние отчитаме като огромно завоевание в нашия път към все по-тясно сближение и обогатяване на политическото, идеологическото, икономическото, научно-техническото, културното и духовното взаимодействие на двата народа. Ние още веднъж се убедихме във верността на този курс, който е отражение на една обективна необходимост и закономерност при изграждането на зрялото социалистическо общество в нашата страна и за прехода към комунизма. Това е генералният курс на Българската комунистическа партия за все по-пълна интеграция и всестранно сближаване със Съветския съюз, без които не можем да си представим мирното и щастливо настояще и бъдеще на нашето отечество. *(Ръкопляскания.)*

Digitized by Google

По време на нашето посещение ние водихме разговори по много въпроси със съветските партийни и държавни ръководители, имахме срещи с трудови колективи, с обществени и културни дейци, със стари и млади, с хора от всички поколения. Смисълът, съдържанието, духът на разговорите и срещите може да се сведе към едно: делото на нашата дружба, сътрудничество и сближение е дело на милиони българи и на милиони съветски хора, то наистина е общо дело на двата народа! *(Ръкопляскания.)*

Взаимността, която винаги сме получавали от руския народ през вековете, сега е взаимност, която получаваме от съветския народ. Дружбата от вековете отива към вековете! Колкото по-дълбоки са корените на дървото в земята, толкова по-високо се устремява короната му към небето! Любовта на руския народ към българските братушки е влязла в кръвта на многонационалния и единен съветски народ. *(Ръкопляскания.)*

Всичко, което сме постигнали в съвместната дружба и което ни предстои да направим за нея, е заключено в сдържаните редове и между редовете на комюникето за посещението на нашата партийно-правителствена делегация в СССР.

— Като обобщихме опита на всестранното сътрудничество, ние набелязахме цяла поредица от съгласувани мерки за по-нататъшното разгръщане на курса за сближаване между нашите партии, страни и народи във всички области и на всички равнища — от централните комитети на двете партии до личните контакти между тружениците от двете страни.

— Не е нужно да се впускам в подробности относно перспективите на развитие на българо-съветското икономическо и научно-техническо сътрудничество, при което ще се отчитат най-новите постижения на научно-техническата революция и съвременните тенденции в организацията на производството, свързани с концентрацията и специализацията, с осигуряването на оптимална натовареност на производствените мощности и т. н.

— Ние набелязахме мерки за усъвършенстване на съвместната планова дейност и на координацията на плановете като изключително важно условие за сближаване на нашите народни стопанства, за въвеждане на съвместно планиране на отделни видове производства, за по-смели непосредствени връзки между сродни предприятия.

— Уговорихме се да възложим на плановите органи да разработят генерална схема за специализация и кооперирание в отраслите на материалното производство на Народна република България и на Съветския съюз до 1990 година.

Тази схема ще бъде представена за одобрение от правителствата на двете страни.

— Ние разглеждаме разширяването на нашето двустранно сътрудничество, перспективите на това сътрудничество като принос за укрепване на Съвета за икономическа взаимопомощ, за усъвършенстване на неговата дейност, за осъществяване на комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция.

— Ще продължи линията на по-нататъшно задълбочаване на идеологическото ни сътрудничество по всички насоки — от разработката на актуални, теоретически и практически проблеми на общественото развитие, пропагандирането на правдата за реалния социализъм и на социалистическия начин на живот до съгласуването на нашето настъпление срещу буржоазната идеология, десния и левия опортюнизъм.

— Предвиждат се нови начинания във взаимното културно и духовно общуване, създава се Междуправителствена българо-съветска комисия за културно сътрудничество, откриват се нови възможности в

Digitized by Google

областта на всички изкуства, на печата и средствата за масова информация, на туризма и така нататък.

Но, другарки и другари, както вие разбирате, работата не е само в широтата, в обхвата на нашите връзки. Ние сме изключително доволни от това, че в разговорите беше обърнато голямо внимание на ефективността на сътрудничеството. Сега това има първостепенно значение, за да се развива сътрудничеството ни като съществен фактор на социалистическото строителство в нашата страна.

Отново ясно и категорично искаме да подчертаем, че нашата Партия провежда и ще провежда непоколебимо и неотклонно линия на все по-тясно сътрудничество и всестранно сближение на Народна република България със Съветския съюз. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)* Този курс ние подехме и осъществяваме искрено, последователно ,неотстъпно. Правили сме, правим и ще правим всичко, което е по нашите сили, за да се внедрява той все по-дълбоко и по-плодотворно в живота.

Практиката показва, че този курс е правилен.

В **теоретически аспект** курсът на сближаване между Народна република България и Съветския съюз има своите дълбоки основания в обективните закономерности на социализма, в Лениновото положение, че социалистическите нации все повече ще се сближават, за да се стигне в перспектива до изграждането на единен световен социалистически кооператив. На дело ние сега формираме предпоставките за създаване на първообраза на бъдещите отношения между социалистически държави. *(Продължителни ръкопляскания)*

В **политически аспект** курсът на сближаване между Народна република България и Съветския съюз е конкретен израз и въплъщение на социалистическия интернационализъм. Резултатите от разговорите още веднъж показват, че отношенията между нашите страни, народи и партии са образец на социалистически интернационализъм, на интернационализъм в действие.

Заедно с това тези резултати са принос в по-нататъшното творческо развитие на социалистическия интернационализъм, в укрепването на социалистическата общност и засилване единството на международното комунистическо движение, в борбата за мир, демокрация и социален прогрес.

В **идеологически аспект** курсът на сближаване между Народна република България и Съветския съюз е ново потвърждение на жизнеността на марксизма-ленинизма, наше идейно знаме и оръжие в борбата за победата на социализма и комунизма. Този курс убедително разкрива несъстоятелността на опитите да се ревизира нашата революционна теория, да се заменя марксизмът-ленинизмът с дребнобуржоазни и националистически концепции, да се проповядва антисъветизъм.

Другарки и другари,

Неизброими са белезите на качествено новите отношения между нашите партии, страни и народи. Това са взаимоотношения, които трябва да бъдат изследвани от нашите историци, философи, социолози, психолози, икономисти и други учени. За тях трябва да пишат писатели и поети. Нужни са и нови песни, които да изразят с музика това, което не може да се изрази с думи. Аз лично не мога да се заема с подобна сложна и неизчерпаема материя.

Но ако ме запитат какво е за мен съветският човек, какво мисли той за нашата дружба, какви чувства изпитва към нашия народ, то веднага ще отговоря без колебание: запознайте се с личността и делото на Леонид Илич Брежнев! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.)* В неговата личност са въплътени всички черти на съветския чо-

Digitized by Google

век, който ни обича и когото ние обичаме. В неговото дело са заложени първоосновите на курса на всестранно сближение на Народна република България със Съюза на съветските социалистически републики.

Второ. Искам и тук, пред вас, да подчертая изразеното в комюникето пълно единство на възгледите и позициите на Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз, на Народна република България и СССР по всички въпроси на външната политика и международното развитие.

Мирът и социализмът са неотделими. Ето защо вече шест десетилетия народите виждат в Съветския съюз — първата и най-могъща социалистическа държава — знаменосеца на мира, главната опора на всички благородни стремежи на човечеството. Невъзможно е да се изброят конструктивните инициативи през всичките тези години, да се обхване огромната и неуморна дейност на КПСС и съветската държава за обуздаване на агресията и милитаризма, за утвърждаване на международна сигурност и разбирателство.

Пътят, който Съветският съюз измина от Декрета на мира до Програмата за мир, приета на Двадесет и четвъртия конгрес, доразвита и обогатена на Двадесет и петия конгрес на КПСС, беше изпълнен с неимоверни трудности. Този път преминава през гражданската война и интервенцията на империалистическите държави срещу страната на съветите; през „санитарния кордон" около младата ленинска държава и опитите тя да бъде задушена чрез икономическа блокада; през фронтовете на Великата отечествена война, в която съветският народ показа безпримерен героизъм и даде скъпи жертви за своята свобода и за спасението на цялото човечество *(продължителни ръкоплясканя)*; този път преминава и през „студената война" и „желязната завеса" — за да ни доведе до днешния ден, когато става възможно да се предотврати нова световна война, да се осигури мирно развитие на народите.

Няма друг народ на света, няма друга сила на нашата планета, които като съветския народ и като Комунистическата партия на Съветския съюз да са дали толкова много за мира и благото на всички трудови хора, за прогреса на народите! *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Неизмеримо щастие за човечеството е, че ленинското знаме на мира и мирното съвместно съществуване днес е в надеждните ръце на най-достойните продължители на делото на вожда на Великия октомври, в ръцете на Централния комитет на КПСС начело с неговия генерален секретар, световноизвестния и всепризнат вдъхновител и стратег на борбата за мир, разбирателство и сътрудничество между народите другаря Леонид Илич Брежнев. *(Бурни, продължителни ръкоплясканя.)*

Великите идеи и идеали на Ленин, на Програмата на КПСС за мир и международно сътрудничество, за свобода и независимост на народите са залегнали твърдо в проекта за нова Конституция на СССР. В нея е записано, че външната политика на Съветския съюз е насочена към осигуряване на благоприятни условия за изграждане на комунизма в съветската страна, за укрепване на позициите на световния социализъм, на борбата на народите за национално освобождение и социален прогрес, за предотвратяване на агресивни войни и за последователно осъществяване на принципа на съвместно съществуване на държави с различен социален строй. И ние сме щастливи и горди, че работим на международната арена в пълно единомислие, в пълно единодействие със съветските другари, че възприехме Програмата за мир, провъзгласена на Двадесет и четвъртия и Двадесет и петия конгрес на КПСС като наша собствена програма. *(Продължителни ръкоплясканя.)*

Digitized by Google

Нашата делегация изтъкна и в Москва, и в Алма Ата, и в Ульяновск, изтъква и сега, че благодарение главно на последователната политика на Съветския съюз, подкрепена активно от социалистическите страни и миролюбивите сили, процесът на международно разведряване се развива. Този процес доведе до такива крупни успехи като подписването на Заключителния акт на Съвещанието за мир и сътрудничество в Европа, до натрупване на положителни елементи в световните отношения, до увеличаване на възможностите за разбирателство между държавите с различен обществен строй.

В този дух бяха и нашите разговори в Съветския съюз. Обща е нашата решимост да се разгръща с всички сили борбата за мир, да се задълбочават единството и сплотеността на социалистическата общност, да се мобилизират народите, да се разобличава антисъветската, антисоциалистическата и антикомунистическата кампания. Това е борба против координираните опити на империалистическите и реакционните сили да се противопоставят на усилията за намаляване на напрежението, борба за необратимост на процеса на разведряване, за ограничаване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване. Това е борба за разрешаване по мирен път на съществуващите и за недопускане на нови международни конфликти и кризи, за потушаване на огнищата на агресия, колониализъм, расизъм.

Ние изразяваме своя оптимизъм и своята увереност, че е възможно и наложително да продължи мирното настъпление на социализма. Наистина наложително е предстоящата среща с консултативен характер в Белград да бъде насочена преди всичко към бъдещето и да се определя от грижата за мира, сигурността и сътрудничеството в Европа. Единството, солидарността, взаимодействието на всички миролюбиви и демократични сили са необходими повече от всеки друг път, за да могат да бъдат разрешавани актуалните проблеми пред съвременното човечество.

Всички ние — българските комунисти, сдружените земеделци, целият наш народ, посрещаме с особено задоволство думите на другаря Леонид Брежнев, с които той оцени външната политика на нашата страна, международните усилия на БКП. „Бих искал да подчертая — заяви генералният секретар на ЦК на КПСС: — дълбоко ни радва, че във всичките ни международни действия ние чувствуваме енергичната подкрепа на българските приятели. Съветските хора високо ценят активната роля на България за укрепването на мира в Европа и целия свят." *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Ние ще продължаваме неотклонно и решително тази правилна, принципна политика. Тя е генерална линия на нашата Партия в областта на международните отношения и доведе до укрепване престижа на Народна република България в цял свят, разшири международното влияние на нашата страна.

Ние и занапред ще подхождаме в анализа на международното положение от позициите на марксизма-ленинизма, ще формираме нашата външна политика върху научна основа и в съответствие с интересите на българския народ, които съвпадат с интересите на цялата социалистическа общност, на всички народи.

Социалистическа България е давала и дава постоянно примери на мирно разбирателство и добросъседство на Балканите. Ние ще следваме този курс с всички държави от нашия район. И стремежът ни е той да бъде образец на миролюбиви, взаимноизгодни, приятелски отношения за страните от целия европейски континент, за всички страни в света. *(Ръкопляскания.)*

Трето, По време на посещението ние разменихме мнения със съветските другари и за положението в международното комунистическо

Digitized by Google

и работническо движение. Независимо от известни негативни тенденции то като цяло се намира в подем: неговите редове се увеличават; въздействието му върху международната политика, върху настоящето и бъдещето на човечеството става все по-голямо.

Главната, трайната тенденция в развитието на световното комунистическо движение е неговото укрепване, все по-определящото въздействие на реалния социализъм, растящата политическа зрелост и масовост на много комунистически партии в капиталистическите страни, все по-решителното ориентиране на редица революционнодемократични партии от развиващите се страни към идеите на научния социализъм. Засилва се стремежът на комунистическите и работническите партии към заздравяване на тяхното интернационално единство, към съвместни действия в борбата срещу империализма. Ние отбелязахме значението на Берлинската конференция на европейските комунистически и работнически партии за интернационалната солидарност на комунистите в Европа и в целия свят.

Расте ролята на международното комунистическо движение в ускоряването на обществения прогрес. Сега в редица капиталистически страни комунистите и техните съюзници постигат сериозни успехи в централните и местните избори, превръщат се в значителна, а някъде и в първостепенна политическа сила. Този благоприятен процес е резултат на много фактори: порасналата сила на световния социализъм, успехите на националноосвободителното движение, задълбочаването на кризата на капитализма, мощния подем на класовата борба. В крайна сметка този процес е резултат от новото съотношение на силите в света, на качествените изменения в международната обстановка, на новите пътища към разведряване и мирно съвместно съществуване.

Разбира се, процесът на подем на международното комунистическо движение протича не без трудности. Известно е, че понякога между братските партии могат да възникнат и действително възникват различия. В основата си това са главно трудности на растежа. Те са резултат от различните условия, при които действуват комунистическите и работническите партии, а понякога се пораждат и от различно тълкуване на някои нови и сложни явления в международната и вътрешнополитическата обстановка. Искам и сега да подчертая: важното е възникващите различия да се обсъждат другарски, в духа на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Само със задружни усилия могат да се определят насоките за постигане на общите стратегически цели на нашето движение.

Искам и от тази трибуна да заявя:

Ние, българските комунисти, и в бъдеще ще работим заедно, рамо до рамо с Комунистическата партия на Съветския съюз, заедно с другите братски партии за укрепването на единството на комунистическото движение върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, за засилване солидарността и братското взаимодействие на комунистите на международната арена. Не се съмняваме, че в това отношение ще бъдат постигнати още по-големи успехи, защото по своята същност, мироглед и положение в политическата структура на обществото комунистическите и работническите партии са най-последователните носители на идеите на мира, интернационализма и солидарността. *(Ръкопляскания.)*

Като партия, държава и народ ние ще правим необходимото за активизиране на общата борба на всички демократични и прогресивни сили за мир, срещу империализма, срещу надпреварата във въоръжаването, за демокрация, за национална независимост и социален прогрес.

Ние още веднъж уверихме нашите съветски братя и другари, че

Digitized by Google

за нас знамето на пролетарския интернационализъм, издигнато от Маркс, Енгелс и Ленин, е било, е и ще бъде наше победоносно знаме! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.)*

Четвърто. Трудно ми е да намеря думите, които най-точно и най-пълно биха предали мащабите, дълбочината и размаха на преживяното през тези шест дни. Искам да ми повярвате, че ние, които не един път сме посещавали Съветския съюз, не един път сме били в редица други братски страни, не един път сме били приветствувани от приятелски народи, сега в Москва, в Алма Ата и в Уляновск изпитахме това, което е съдено на човека рядко да изпита. Могат да се организират посрещания, могат да бъдат извеждани хиляди хора с плакати и лозунги по улици и площади, но няма сила, която може да вдъхне радост в очите им, да изтръгне от сърцата им най-топли и най-искрени възгласи на български език като „Вечна дружба!" и „Вярност за вярност!" *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Навсякъде, където бяхме, навсякъде, където разговаряхме, ние почувствувахме огромния подем на съветската страна в борбата за постепенно изграждане на комунистическото общество. Съветският народ осъществява наистина грандиозни планове. Решенията на Двадесет и петия конгрес на КПСС се превръщат в дела на милионите, в лично дело на всеки съветски човек. Дълбоко е нашето убеждение, че както винаги досега и повече от всеки път досега задачите на десетата съветска петилетка ще бъдат изпълнени и преизпълнени. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Нашето посещение съвпада с деня, в който беше публикуван проектът на новата Конституция на Съветския съюз. Нашата партийно-правителствена делегация я оцени като кодекс на световния социализъм и подчерта, че тя ще има огромно значение не само за съветския народ, но и за съвременния свят. Мисля, че вие всички ще се съгласите с тази оценка, защото новата Конституция на СССР иде да обобщи, да осветли и да утвърди опита на първата страна на победилата социалистическа революция, страната на строящия се комунизъм. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Всички ние разбираме, че новата Конституция на СССР е написана с труда, кръвта и волята на всички мъртви и живи поколения на шестдесетгодишната ленинска държава. Новата съветска Конституция е венец на цялата историческа епоха, която започна през Октомври 1917 година. *(Ръкопляскания.)*

Другарки и другари,

Голямото внимание към нашата партийно-правителствена делегация, всичко, което стана по време на нашето посещение, на срещите и разговорите ни — всичко това е израз на любовта на съветските хора, на доверието на съветското партийно и държавно ръководство към нашия народ, към нашата страна, към нашата Партия. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Тук нека ми бъде позволено да направя едно отклонение. На пръв поглед то се отнася само до мен. Става дума за удостояването ми със званието „Герой на Съветския съюз", за награждаването ми с втори орден „Ленин" и златната звезда. Но както в часа, когато бях удостоен с тези високи отличия, така и сега, пред вас, искам отново да повторя, че ги приемам като признание, като награда, като израз на любовта и доверието на КПСС, на съветския народ към Българската комунистическа партия, към нашето социалистическо отечество, към целия български народ, към всички вас, мои скъпи другари и съратници! *(Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.)*

Благодаря за хилядите телеграми, писма и приветствия, които с чувство на синовна гордост препращам на неизменния адрес на Пар-

Digitized by Google

тията и на българския народ. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Можем да уверим нашите съветски братя, ЦК на КПСС и лично два пъти героя на Народна република България другаря Брежнев, че на стореното за нас, за България и за българо-съветската дружба ще отговорим като комунисти, като патриоти, като интернационалисти ленинци. Ще отговорим с дела, с ново вдъхновение в борбата за по-нататъшно изпълнение на всичко, което дружно с вас решихме на Единадесетия конгрес на нашата Партия. Решихме го тук, в тази зала, пред очите на целия народ и за благото на целия народ! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

В съответствие с решенията на конгреса и Юлския пленум на ЦК на БКП сега ние изпълняваме качествено нови задачи в по-нататъшното изграждане на развито социалистическо общество и подготовката на постепенния преход към комунизма. Тези задачи, разработени в духа на партийната програма, засягат всички области на обществения живот у нас.

Но, както знаете, Единадесетият партиен конгрес не само разработи конкретните насоки за по-нататъшното развитие на нашето общество. Той определи и основното звено при изпълнението на партийната програма — всенародната борба за висока ефективност и високо качество. В това звено сега като във фокус се пресичат всички въпроси на нашето социалистическо развитие.

Заедно с това след Юлския пленум под ръководството на Партията се утвърждава дух на висока взискателност, на критичност към слабостите, на отговорност в работата. Постановките и изводите на Юлския пленум са неразделна, органическа част от нашата политическа линия в действие, която е линия на непримирима борба срещу отрицателните явления в живота, линия на решително последователно преодоляване на трудностите от обективен и субективен характер, линия на съзидание и творчество в името на нашия велик комунистически идеал.

Сега е необходимо да се мобилизира и правилно да се насочва творческата енергия на масите, да се използват огромните резерви, съдържащи се в нашия социалистически строй, да се води цялостна борба за преодоляване на недостатъците във всички области, на всички равнища на ръководната дейност. Нужно е при изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на страната да се формира култ към качеството. Това е единственият култ, който ние признаваме. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Стратегическият девиз — ефективност и качество — засяга всички трудещи се в нашата страна. Ето защо ние не бихме могли да си представим неговото успешно изпълнение без действеното участие на трудовите колективи, на всеки труженик поотделно.

И този път ние искаме да призовем всички комунисти, сдружени земеделци, Отечествения фронт, профсъюзите, Комсомола, всички обществени организации и социалистически труженици да горят в социалистическото съревнование с пламъка на Октомври, да дадат своя принос за претворяване в живота предначертанията на Единадесетия партиен конгрес и на Юлския пленум. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Скъпи братя и сестри,
Комунисти, сдружени земеделци и отечественофронтовци,
Младежи и девойки,
Патриоти и радетели на българо-съветската дружба,
Това е нашият рапорт пред вас.

Това са главните, основните моменти, които трябваше да споделя с вас като с мои другари по идея и борба. Тепърва нашето посещение

Digitized by Google

в Съветския съюз ще дава своите плодове. Това са плодове, които ще узряват с вдъхновените усилия на всеки представител на българската работническа класа, на всеки селскостопански труженик, на нашата интелигенция, на всеки комсомолец, на всеки пионер, на всеки гражданин на нашето свободно социалистическо общество! Само с такъв труд и вдъхновение ние ще укрепваме своето лично и национално достойнство, ще утвърждаваме доверието у своите братя от социалистическата общност, ще издигаме престижа на Народна република България пред света! *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Да бъде благословена българо-съветската дружба! *(Станали прави, присъствуващите в залата дълго скандират: „Вечна дружба!", „Вечна дружба!")*

Да бъде благословена нашата социалистическа родина — Народна република България! *(Бурни, дълго нестихващи аплодисменти. Възторжени възгласи: „Ура!", „БКП—БКП!", „КПСС—БКП!", „Ура!")*

ДЕКЛАРАЦИЯ

НА СЪВМЕСТНОТО ТЪРЖЕСТВЕНО ЗАСЕДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ, УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ НАРОДЕН СЪЮЗ, НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ, ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ И МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ НА ОТЕЧЕСТВЕНИЯ ФРОНТ, ЦЕНТРАЛНИЯ СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪЮЗИ, ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ДИМИТРОВСКИЯ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ И ОБЩОНАРОДНИЯ КОМИТЕТ ЗА БЪЛГАРО-СЪВЕТСКА ДРУЖБА

Централният комитет на Българската комунистическа партия, Управителният съвет на Българския земеделски народен съюз, Народното събрание, Държавният съвет и Министерският съвет на Народна република България, Националният съвет на Отечествения фронт, Централният съвет на Българските професионални съюзи, Централният комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и Общонародният комитет за българо-съветска дружба, събрани на съвместно тържествено заседание, изслушаха с дълбоко радостно вълнение отчета на първия секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България другаря Тодор Живков за официалното приятелско посещение в Съветския съюз на българската партийно-правителствена делегация от 30 май до 4 юни 1977 г., за състоялите се преговори с партийно-правителствената делегация на Съветския съюз начело с генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз другаря Леонид Илич Брежнев и за резултатите от посещението.

От името на всички български комунисти, сдружени земеделци, комсомолци, отечественофронтовци, на всички трудещи се в

Digitized by Google

България, на целия български народ тържественото заседание одобрява изцяло дейността на партийно-правителствената делегация на Народна република България, изразява искрено и най-дълбоко задоволство от успешното провеждане на българо-съветските преговори, дава най-висока оценка и приветствува най-сърдечно извънредно плодотворните резултати от посещението.

Съвместното заседание оценява изключително високо личния принос на др. Тодор Живков за успешното протичане на разговорите със съветските партийни и държавни ръководители, таланта и обаянието, с които той предаде на съветските хора най-съкровените мисли и чувства на всички българи.

Пребиваването на българската делегация в Съветския съюз, нейните сърдечни срещи със съветските хора са нова, ярка манифестация на вековната дружба и интернационалното братство между народите на Народна република България и Съветския съюз, на нерушимия съюз между тях, на единството и единодействието между БКП и КПСС върху принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм. Шест незабравими дни нашият народ живя с вълнението на новия празник на българо-съветското братство. С чувствата и мислите си той беше заедно със своите пратеници по маршрутите на дружбата и взаимната обич от стените на древния Кремъл и Звездния град до бреговете на Волга и плодородните простори на Казахстан. Сърдечната топлота, дружбата и любовта, която пратениците на България отнесоха в Съветския съюз, се сляха със сърдечната топлота, дружбата и любовта на съветските хора.

Идваща от дълбока древност и устремена към бъдещето, споена от идеите на Великата октомврийска социалистическа революция и Деветосептемврийската революция в България, вдъхновявана от комунистическите идеали, дружбата на българския народ с руския, със съветския народ е вписала в своя летопис много вълнуващи страници. Сегашното посещение в Съветския съюз и резултатите от него бележат нови висини в неспирния и възходящ съвместен път на Народна република България със Съветския съюз към социализма и комунизма.

Съвместното заседание, събрало чувствата и мислите на българския народ, изказва дълбока благодарност и признателност на Централния комитет на КПСС, Президиума на Върховния съвет и правителството на Съветския съюз за високата оценка и голямото доверие към Българската комунистическа партия и Народна република България, за крепката дружба на съветския народ с българския народ, за техните неуморни грижи за развитието и задълбочаването на сътрудничеството и сближаването между нашите две братски страни. Безгранични са нашето уважение, любов и признателност към вдъхновения радетел и стратег на съветско-българската дружба, на всестранното ни сътрудничество и сближаване, високия приятел на българския народ, два пъти герой на Народна република България, най-изтъкнатия политически и държавен деец на нашето време генералния секретар на Централния комитет на КПСС др. Л. И. Брежнев.

Небивало вълнение, възторг и гордост изпитва българският народ от удостояването на неговия достоен син, приемника и продължителя на делото на Георги Димитров, изпитания ленинец др. Тодор Живков с най-висшата съветска награда — званието „Герой на Съветския съюз". То е убедително признание на изключителните качества и заслуги на др. Тодор Живков като комунист, ръководител и човек, на неговата беззаветна преданост и всеотдайност към великите комунистически идеали, признание за неуморната му творческа дейност за изграждане на социалистическото общество, за превръщането на дружбата със Съветския съюз и съветския народ в същностна черта на националната ни душевност и световъзприемане, за извисяването на българо-съветската дружба в най-висш закон на нашия живот. За нас златната звезда е скъп символ на обичта на съветските хора към българския народ, на интернационалистическото отношение на КПСС към БКП, символ на единната ни воля и общия ни стремеж да вървим рамо до рамо, сърце до сърце към комунизма.

Отчетът на др. Тодор Живков пред българския народ ни дава основание да заявим, че посещението на делегацията на Народна република България в Съветския съюз ознаменува нов етап във възхода на българо-съветските отношения, дава и тепърва ще дава нови мощни импулси за неотклонно осъществяване на съвместния исторически курс на БКП и КПСС към органическо сближаване между Народна република България и Съветския съюз във всички области на живота. Съвместното българо-съветско комюнике демонстрира пълното единство и разбирателство между БКП и КПСС, между Народна република България и Съветския съюз по всички въпроси на нашето сътрудничество, на социалистическото и комунистическото строителство, на единството и сплотеността на страните от социалистическата общност, на международното положение, борбата за мир и световното комунистическо движение.

Съвместното тържествено заседание придава особено значение на постигнатата договореност за по-нататъшно развитие на курса на всестранното сътрудничество и за предприемането на съгласувани мерки за повишаване на неговата ефективност.

Приветствуваме и изцяло подкрепяме изразената от двете страни решимост да насочат съвместните си усилия към повишаване ефективността на народното стопанство на базата на концентрацията на производството и новата техника, задълбочаването специализацията и кооперирането, създаването на съвместни стопански и други организации, увеличаването и усъвършенстуването на структурата на взаимния стокообмен, както и към разширяване

Digitized by Google

сътрудничеството в областта на селскостопанското производство. Нови хоризонти пред двустранното икономическо сътрудничество ще разкрие съвместното разработване на генералната схема за специализация и кооперираме в материалното производство до 1990 година. Важно значение има понататъшното разширяване на непосредственото взаимодействие между министерствата, ведомствата и организациите и на преките връзки между производствени колективи.

Ние сме дълбоко убедени, че българо-съветското сътрудничество в областта на икономиката, науката и техниката и занапред ще допринася за усъвършенствуване на международното социалистическо разделение на труда, за реализиране на Комплексната програма, за социалистическа икономическа интеграция на страните — членки на СИВ.

Участниците в заседанието приветствуват изразената воля за по-нататъшното развитие на широки и ефективни връзки и сътрудничество между БКП и КПСС, между централните комитети и местните партийни органи, побратимените окръзи, области и градове, между обществено-политическите организации, за задълбочаване на идеологическото сътрудничество, като се отделя все по-голямо внимание на разработването на актуалните проблеми на обществеността развитие, на пропагандирането на завоеванията на реалния социализъм и социалистическия начин на живот, на координацията на борбата срещу буржоазната идеология. Разширяването на сътрудничеството в областта на културата и обогатяването на неговите форми са важно средство за духовното развитие, интернационалното възпитание и постепенното сближаване на трудещите се от двете страни.

Досегашният опит, както и резултатите от проведените разговори, решимостта на нашите две партии, страни и народи да вложат всички сили, ум и енергия за разширяване и задълбочаване на всестранното сътрудничество и сближаване са най-ярко потвърждение на правилността на съвместно разработения курс, най-голяма заслуга за който имат първите ръководители на съветските и българските комунисти — другарите Леонид Брежнев и Тодор Живков.

Посещението на българската партийно-правителствена делегация в Съветския съюз ни дава основание още веднъж с гордост да отбележим, че нашите партии съумяха да превърнат съвместния курс на всестранното сътрудничество и сближаване в дело на милионите маси. Това се чувствуваше във всеки миг от пребиваването на нашата делегация в Съветския съюз, това е главната гаранция за бъдещите успехи на този курс, за тържеството на нашето общо, велико дело. Убедени сме, че резултатите от преговорите са и нов принос за укрепване на единството и сплотеността на социалистическата общност, за делото на мира, международното сътрудничество и социалния прогрес.

Българският народ възторжено приветствува историческите завоевания на великата съветска страна по пътя на социализма и комунизма, постигнати през 60-те славни години на суровата борба и всеотдаен героичен труд под знамето на ленинизма, за тържеството на делото на Великия октомври. Нас ни вдъхновяват всенародният трудов подем и високата политическа активност, с които трудещите се в Съветския съюз претворяват в живота грандиозните предначертания на XXV конгрес на КПСС за по-нататъшен възход на икономиката, културата и благоденствието на съветския народ. Прекрасен дар за славния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция ще бъде новата Конституция на съветската държава. Тя ще бъде още един исторически принос във великото интернационално дело на КПСС за изграждането на комунистическото общество, в борбата за мир и демокрация, свобода и социален прогрес, ще представлява истински кодекс на световния социализъм.

Като подчертават непреходното общовалидно значение на опита на първостроителите на комунистическото бъдеще на човечеството — на КПСС, на СССР, на великия съветски народ, БКП и всички трудещи се в Народна република България и занапред ще черпят непрестанно от тази богата съкровищница, ще следват неотклонно ленинския път — пътя на Октомври.

В тези знаменателни дни трудещите се в Народна република България изразяват своята твърда решимост да работят с удвоени сили за изпълнението на обещанията в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Вдъхновени от историческото посещение на партийно-правителствената делегация в Съветския съюз, българските комунисти, сдружените земеделци, членовете на Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола, милионите радетели на българо-съветската дружба, целият български народ ще отдават всичките си сили, устрем и воля за изпълнение предначертанията на XI конгрес на БКП за понататъшния разцвет на святата и вечно жива българо-съветска дружба, в името на непоколебимото единство на социалистическата общност, на тържеството на комунистическите идеали в целия свят.

Digitized by Google

РЕШЕНИЯТА НА XI КОНГРЕС И ЮЛСКИЯ ПЛЕНУМ — МАТЕРИАЛНА СИЛА И ЖИВИ ДЕЛА

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА В ПАРТИЯТА

Преди две години на Великотърновското съвещание в своето забележително слово другарят Тодор Живков теоретически обоснова нарастващата роля на партийната организация, на колектива и на отделната личност в историческия процес. Решението на Секретариата на ЦК на БКП от м. март за по-нататъшно издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация развива и конкретизира направените изводи и дадените постановки.

Многохилядният отряд от партийни секретари — бойци от най-предната линия на борбата за партийната политика, приема решението на Секретариата на Централния комитет като нов израз на грижи и признание за апостолския труд, труд комунистически, който те отдават за тържеството на великите идеали.

Решението отразява опозната необходимост, закономерни процеси и тенденции. Нараства ръководната роля на Партията в обществото, расте ролята на партийната организация в колектива. Освен политическо ядро тя се развива като първообраз на неговото бъдещо състояние. В нея се формират нов тип комунистически взаимоотношения, висши форми на самоуправление, които проникват и обхващат живота на колектива. Закономерно нараства и ролята на личността. В лицето на секретаря се изгражда образът на „човека от утрешния ден", личност, която с политическите, деловите и моралните качества изпреварва развитието, служи за пример на всички. Личност с морален авторитет на всепризнат ръководител и политически лидер на колектива. Основна фигура в колектива с реално влияние върху съзнанието и поведението на комунистите и на безпартийните. Личност, която усилва обективното развитие на процесите и оставя неизлечима следа в летописа на времето.

Digitized by Google

В решението на Секретариата на ЦК на БКП са подчертани съществените качества, минимума от способности, които, ако секретарят притежава и непрекъснато развива, ще може успешно да изпълнява ролята на организатор на комунистите и на политически вожд на колектива. Двете роли в него се преплитат и сливат в една. Централната фигура на партийната организация, на ръководното политическо ядро естествено и закономерно трябва да бъде и основна политическа фигура на колектива. Решенията на Партията, конкретизирани за отделния колектив от партийната организация, са политическата основа ,върху която обществените органи и организации, административните и стопанските дейци осъществяват ръководни функции със специфични методи и средства. Върху политическата система на колектива, върху сложния комплекс от взаимоотношения в него партийният секретар оказва силно въздействие чрез механизма на колективното политическо решение на организацията, чрез метода на организацията и координацията на идеологическата работа, със средствата на контрола. Административните, стопанските и обществените ръководители са управомощени от Партията да конкретизират утвърдените от нея цели и задачи, да изграждат необходимите организационни и политически отношения в колектива и съответния тактически план за работа. Те ръководят в границите на своята компетентност и носят лична отговорност пред партийната организация. Няма дуализъм, многовластие или абсолютен приоритет. Такава опасност няма. Има ленински принцип за единство и разграничаване на функциите. Има Устав на Партията. Секретарят е централна фигура в Партията. Стопанските и административните ръководители са централни фигури в служебния, производствения колектив. От правилната постановка на функциите, на методите и взаимоотношенията в тях се допълва и усилва влиянието и растящата роля на партийната организация в многостранния живот на колектива.

В решението на Секретариата на ЦК на БКП това принципиално положение е отново подчертано. Защото от правилните взаимоотношения между партийните, административно-стопанските и обществените ръководители на колектива зависи в голяма степен по-нататъшното издигане ролята както на партийните организации, така и на техните секретари. Следователно, когато се чертаят мерки за реализация на целите и задачите, поставени в Решението на Секретариата, следва да се подложи на критичен анализ съществуващото положение, изменения в него, настъпили след Великотърновското съвещание, да се разкрият задържащите фактори, противодействуващите сили и методи. Тук важи мисълта на В. И. Ленин, че не може да се обединяваме, да създаваме единство и единодействие в направление на стратегическите цели и задачи, ако ясно и принципиално не се разграничаваме по отношение на сферите, функциите и методите на въздействие. В Решението на Секретариата на Централния комитет са формулирани идеи и задачи, чиято логическа връзка и последователност за изпълнение са основа за творческа конкретизация в цялостни системи на партийните комитети за издигане ролята на секретарите на първичните организации.

В системите за работа един от изходните моменти е подборът, оценката и помощта, оказвана на партийните секретари. Той обхваща комплекс от конкретни методи за осигуряване на правилен подбор и форми за подготовка на резерв от комунисти — членове на бюрата, ръководители на обществени организации, комунисти с изявени организаторски способности, из средата на които в перспектива ще се издигат секретарите. Опит в това отношение има на много места. Въпрос на инициатива и на организационно творчество е той да се разгле-

Digitized by Google

да и обогати с идеите в решението, да се утвърди подход за подбор и подготовка на резерв, на организация, достатъчно ефикасна както за прогнозиране на необходимото движение на секретарите, така и за тяхното своевременно попълнение с комунисти, преминали школата на началното организационно изкуство. Методите и формите за подбор и обучение на резерва трябва да бъдат съгласувани с изискванията на демократизма в Партията. Подходът към проблема изисква максимален такт. Резервните кадри не предрешават съдбата на секретарите. Последната дума за секретаря на организацията принадлежи на комунистите. Планирането е механизъм за управление на процесите, диалектически съчетаващ демократизма и колективизма с принципа на централизма. Това е азбучна истина.

* * *

Следващият момент в системата за работа с партийните секретари касае методиката за оценка и формите за практическа помощ, които ги утвърждават като авторитетни политически ръководители.

Обективните оценки от страна на комунистите и от страна на партийните комитети, ако те не са противоречиви, а взаимно се допълват и усилват, оказват неповторимо възпитателно въздействие. Те са средство за формиране на такива делови, политически и морални качества и стил на работа, които Секретариатът на ЦК на БКП дефинира като всеобщи критерии за ролята на партийния секретар на сегашния етап.

Въпросът има и обратна страна. Оценките на секретарите трябва да бъдат огледало за стила на комитетите, самооценка за ефективността на техните грижи за отряда от най-предната линия. Отговорността е двустранна. Самоинициативата, размахът и отговорността на партийните секретари са обратно пропорционални на декретирането, на дублирането на функциите и методите с административните и стопанските органи, на елиминирането при обсъждането и решаването на основните проблеми на трудовите колективи и териториалните единици. Ето защо Секретариатът на ЦК на БКП акцентира на задачата за разширяване кръга на формите за допитвания, обсъждания и дискусии, чрез които на партийния секретар се гарантират условия да изявява пълно своята роля не само при изпълнението, но при формирането на партийната политика в колектива, общината, града и окръга.

* * *

Основно място в системата на работа за издигане ролята на секретарите на първичните партийни организации трябва да заеме проблемът за ефективността на съдържанието, на организационните форми и методи за теоретическа и практическа подготовка и квалификация.

Подготовка и квалификация дават функциониращите в Партията институти: центрове и школи, партийни кабинети и домове и др. Такава роля осъществяват организираните курсове и конференции, полудните с партийните секретари. Задачата сега е да се подложи на всестранен анализ ефективността на тези институти и средства за формиране на предния, на решаващия отряд на Партията, ролята на който в бъдеще още повече ще нараства. Усилията на комитетите за формиране на енергични, способни, инициативни секретари, образно казано, имат най-висок коефициент „възвръщаемост" за партийното ръководство. Тук се ражда началният ефект. От този челен „ешелон"

Digitized by Google

почва веригата на ефективността в цялото политическо ръководство. Тази истина трябва да се осъзнае докрай, да стане закон на партийната практика. Въпросът за усъвършенстването на системата от средства, форми и методи на обучение е назрял. На окръжните и градските комитети предстои да изследват нейната резултатност и да я рационализират с нови форми и средства. Опитът показва, че ефектът от тях не винаги е равнозначен на времето и силите, които се отделят, както от тях, така и от обучаемите. В много от кратковременните курсове преобладава общата проблематика, която разширява културата на секретарите, но не им показва пътя как да я трансформират в организационно, политическо и идеологическо въздействие върху комунистите и безпартийните. Голяма част от новоизбраните секретари приключват курсовете в междуокръжните школи без необходимите познания и умения за основни процедури в организационната практика. Полудните с партийните секретари преминават твърде често с лекции за щяло и нещяло. По статистически отчети системата за обучение функционира добре. Планираните ресурси от време, от лекции и средства се изразходват докрай, а еквивалент от тях не настъпва винаги, както се очаква. Проверките доказват това. В протоколите от тях се отчитат едни и същи минути, които в самооценките на учебните звена фигурират като плюсове! А отделни хора на апостолския труд се разпъват понякога на кръст. От тях искат именно това, което не им дават. Нещата трябва да се видят от действителната им страна, за да се изменят. Отдавна е назряла потребността окръжните и градските системи за обучение и квалификация на секретарите да станат самоуправлявани, независими от външни фактори. Да разполагат със собствен потенциал от обучаващи кадри: секретари, завеждащи отдели и пр., способни творчески да преобразуват политиката на Партията — общото и задължителното, съобразно конкретния опит, наличните познания и възможности на кадрите, на задачите в момента и т. н. Да предават на системата признаците на самообучаваща се, гарантирана от външни смущения, от дефицит или от случайни лекции и лектори. И друго — не по-маловажно от това: секретарите от петдневен курс след дузина беседи на високо ерудирани лектори признаха, че само няколко от тях ще ги ползват в непосредствената дейност. Останалите оцениха като пропаганда на високо равнище, която разширява кръгозора, но трудно се привежда на организационен език, не може да се трансформира в конкретни замисли за практически дела. Част от масираната информация в една или друга степен, по други партийни канали е преминала през съзнанието на аудиторията от културни и образовани личности. Каква информация, с какви познания системата за обучение и квалификация на кадрите трябва да обогатява комунистите от най-предния отряд на Партията — това е другият голям проблем. Познания за политиката на макроравнище, но преосмислена и преобразувана за ръководство и за действие на първично партийно равнище! Очевидно тук е нужен реализъм и творчески подход.

И трето — централната фигура на партийния колектив трудно ще осъществява своята роля, ако не притежава система от познания за обективните закономерности в развитието на Партията и тяхното отражение в организацията, система от познания за партийните принципи и норми, чрез които се осигурява действието на закономерностите, познания за партийната политика и стратегия на сегашния етап. Те са научната основа на партийното ръководство. Защото принципите ,отразяващи действието на закономерностите, освен култура имат методологическо значение на правила за научна практическа дейност. Програмата на Партията теоретически обосновава извода за нарастващата роля на Партията в социалистическото и комунистическото строи-

Digitized by Google

телство. Той изразява тенденцията на една обективна закономерност. От него произтича и теоретическото положение, дефинирано за пръв път от другаря Тодор Живков за развитието на партийната организация като ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Партийната организация, която се намира на предния край в борбата за комунизъм, с начина на своя вътрешен живот, с отношенията, поведението на комуниста създава и утвърждава образци от форми за самоуправление на масовите организации и на колектива като цяло.

Това теоретическо положение, вярно по своята научна същност, само по себе си не поражда необходимите изменения, ако чрез системата за обучение и квалификация на кадрите не бъдат разкрити конкретните механизми от организационни и идеологически средства и методи за неговата практическа реализация в живота на организациите. Опитът показва, че само с прокламации една истина не става действителност. Ето защо следващата цел, която системата за обучение и квалификация трябва по-ефективно да постига, е да въоръжава секретарите с опита и изкуството на политическото ръководство.

И още нещо: на секретарите са нужни не само голям обем от знания и практически похвати по партийно строителство. Една система за квалификация няма да постигне поставените цели, ако не формира у секретарите цялостна система от познания, познания в логическа връзка. Ленинското учение за Партията е система от принципи. Уставът на Партията е система от взаимно свързани и обусловени организационни норми. Следователно и познанията за тях трябва да се изграждат като система.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП разкрива пред партийните комитети широко поле за търсене и експериментиране, за създаване на опит от нови образци. Самото решение е научна основа на бъдещата работа за по-нататъшно издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация в претворяването на партийната политика за изграждане на развито социалистическо общество.

* * *

Като утвърждава и цял комплекс от положения с нормативна сила, гарантиращи служебния статут, допълнителните социални грижи и широката гама от форми за духовно и материално стимулиране на партийните секретари, Секретариатът на ЦК на БКП разкрива всички условия за още по-пълно разгръщане на субективния потенциал в живата верига: ръководители — партия — класа — народ. Но дали новите възможности ще станат действителност, в крайна сметка това ще зависи от всеки партиен секретар, от енергията и непримиримостта, от чувството за дълг и лична отговорност, с които при тези условия той ще гори сред комунисти и безпартийни, ще ги води след себе си от победа към победа.

Решението на Секретариата на ЦК на БКП подтиква към дълбок размисъл, към самоанализ и критическа самооценка как всеки, получил доверието на всички, изпълнява своя дълг към Партията, към организацията, колектива. Време на вътрешен отчет на стила, начина на мислене и революционно действие. И най-важното — верни изводи и всеотдаен плодоносен труд за тържеството на политиката, начертана от XI конгрес и развита от Юлския пленум на Централния комитет.

Digitized by Google

ЗА КОМСОМОЛА — НЕПОСРЕДСТВЕНИ ГРИЖИ

Постоянната партийна грижа за Комсомола е продиктувана от голямото значение, което Централният комитет на Българската комунистическа партия отдава на работата с Комсомола и младежта. Тази грижа нараства още повече сега във връзка с изпълнение на решенията на XI партиен конгрес и XIII конгрес на ДКМС. Топлите думи, казани в Приветствието на ЦК на БКП до XIII конгрес на ДКМС, че „...И в тежките години на борбата против експлоатацията и мракобесието, и сега в изграждането на новото общество младежкият съюз беше и си остава верен и предан помощник на Комунистическата партия, неин неизчерпаем резерв, нейна гордост и надежда", определят мястото, отредено на Комсомола в нашия обществен и политически живот.

Партията в своята работа с младежта винаги се е ръководила от ленинското разбиране, че в Комсомола се формират чертите на бъдещите комунисти. Своите партийни редици тя попълва главно от комсомолските кадри. В младежкия съюз те се учат на организационен опит, формират своя мироглед, усвояват основните принципи на ленинския стил в работата. Комсомолът в своята дейност стои най-близко до Партията, той е неин помощник и работи под нейното непосредствено ръководство. Затова и в подхода си към него партийните органи и организации прилагат такива форми и методи на работа, които дават правилна политическа ориентация на младежките кадри, помагат им да изберат най-правилния път за възпитание на младежта, за въвличането ѝ във всеотдаен труд за изграждането на развитото социалистическо общество.

Тринадесетият конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз разкри панорамата на големите постижения на Димитровския комсомол и очерта насоките, пътищата и средствата за най-плодотворното участие на младежта в труда, за по-нататъшното идейно-политическо, трудово и естетическо възпитание на младото поколение.

* * *

Приети са решения, успешното изпълнение на които ще изведе цялата младеж и нашата страна в първите редици на борците за претворяване решенията на XI партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК на БКП и XIII конгрес на ДКМС в реална действителност.

Сега най-непосредствена грижа на партийните органи и организации е да помогнат постановките на XIII конгрес на ДКМС да се трансформират в конкретни планове и мероприятия за отделните комитети и дружества на ДКМС, като се съобразят с местните условия. Нужно е задълбочено да се отчетат постиженията и възможностите на всеки младежки колектив и съобразно с това да се набележат мерки за изпълнение на широката програма, утвърдена от XIII конгрес на ДКМС. Творческият ентусиазъм, обхванал комсомолците по време на конгреса, следва да продължи в делничната работа, да се пренесе в дружествата и групите, да обхване цялата младеж.

Партийните органи и организации от собствен опит знаят, че мла-

Digitized by Google

дежта може да изпълни големите задачи, които XIII конгрес на ДКМС начерта, ако в ежедневната си работа комсомолските кадри получават партийна подкрепа **за по-нататъшното развитие и организационно укрепване на младежкия съюз** като масова обществено-политическа организация на младежта. Това изисква от партийните органи и организации да виждат специфичните проблеми на младежта, добре да познават живота на ДКМС. Когато партийните ръководства задълбочено изучават какви проблеми вълнуват младежта и съдействуват на комсомолските ръководства тези проблеми да се реализират в живота, младежкият живот ще става все по-богат и интересен.

Нашата Партия последователно и творчески прилага марксистко-ленинските принципи за партийното ръководство на Комсомола. Тя не само въоръжава младежкия съюз с ясна програма за действие, но предава своя политически и организационен опит, помага непрекъснато да се разгръща инициативността на младите хора, на комсомолските кадри и дружества. Голяма роля в това отношение играят комунистите, изпратени с поръчение да работят в Комсомола. Партийното ядро в Комсомола непрекъснато се увеличава. И това е реална предпоставка за по-нататъшното подобряване на партийното ръководство на младежта. Тези партийни кадри са призвани задълбочено да изучават живота на комсомолските дружества, да познават до съвършенство проблемите, които вълнуват младежта. Партийните органи и организации в работата си с Комсомола следва да полагат непрекъснати грижи за осигуряване на активен съюзен живот във всяко комсомолско дружество. Младежките събрания да станат място, където активно да се обсъждат всички полезни инициативи. Най-същественото в помощта на партийните организации е да развиват самодейния характер на комсомолските дружества. Те да станат притегателен център за работническата, селската и учащата се младеж. Дейността на всяко дружество да отговаря на интересите, да решава жизнено важните проблеми на младия човек. Всеки комсомолец да се чувствува отговорен за живота и дейността на дружеството, в което членува. Делничният труд на партийните комитети и кадри с комсомолския актив е най-добрият учител на изкуството умело да се ръководи младежта. Организационната работа ще стане тяхно призвание, ако партийните комитети и кадри учат комсомолските ръководства на ленински стил на работа, ако им помагат вярно да анализират и обобщават положителния опит в работата с младежта, да долавят всяка ценна инициатива, да я изучават и да я внедряват. Едновременно с това да виждат отрицателните явления още в техния зародиш и да осигуряват предпазни мерки, а не да чакат те да станат свършен факт.

Утвърдените форми за партийна помощ като изслушване на информации за дейността на Комсомола, отчет и самоотчет на комунистите, които работят с младежта, и др. сега следва да се напълнят с ново съдържание. Нужно е партийните органи да подлагат на задълбочена оценка формите и методите на своята работа с младежта, да привличат комсомолските кадри в активно участие при проучването на основните проблеми, които ще решават трудовите колективи, да ги заангажират по-дейно в контрола по изпълнението на производствените планове.

Организационното укрепване на комсомолските организации и дружества е пряко свързано с **правилния подбор и възпитание на кадрите.** Подобряването на качествения състав на ръководните комсомолски кадри е задача, която винаги трябва да стои в центъра на вниманието на партийните органи. За комсомолски ръководители да се издигат не само добри производственици, но и младежи, които обичат организационната работа. Младежи, които имат верен политически

Digitized by Google

усет, силно развито чувство за искрено другарство и взаимопомощ, не допускат да се разминават думите с делата, предани са на делото на Партията и Комсомола, борят се за новото, прогресивното. Класовият подход, организационният опит, самоотвержената работа, чужда на кариеризма и личното устройване, са задължително изискване при подбора на ръководните комсомолски кадри. Съдбата на Комсомола следва да се поверява само на най-способните и най-авторитетните младежи и девойки, които могат да сплотяват младежта около Партията, да я водят в борбата за осъществяване на нейната политика.

Бащинските грижи и доверие на Партията и лично на първия секретар на ЦК на БКП Тодор Живков към младежта намериха ярък израз в Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола. Скоро ще се навършат десет години от приемането на този важен партиен документ. Дълбоко революционната научнообоснована програма, набелязана в него, помогна да се издигне на още по-високо стъпало ролята на Комсомола, на цялата младеж във всички сфери на политическия, икономическия, обществения и културния живот на страната.

Доверието, което Партията гласува на Комсомола като свой помощник и резерв, задължава партийните органи и организации да подобряват своята работа с комсомолските ръководства и дружества. Да търсят най-ефективни форми на работа с тях, да се борят против всякакъв формализъм и шаблон в подхода, формите и средствата на работа с младежта.

Специални грижи са нужни от страна на партийните ръководства за подобряване работата на Комсомола с несъюзната младеж. Нея трябва да я привличат към активен живот — както там, където тя работи, така и там, където живее.

* * *

Първостепенна задача, крайъгълен камък в работата на партийните органи и организации сега е творческият ентусиазъм сред комсомолците, така ярко подчертан на XIII конгрес на ДКМС, да се пренесе сред цялата трудова и учаща се младеж. В заводите, в аграрно-промишлените комплекси, на строителните площадки, във висшите учебни заведения и средните училища, навсякъде, където се трудят млади хора, трябва да се създават благоприятни условия за реализация в живота на основния лозунг на XIII конгрес на ДКМС — „Младежки труд; учение и творчество — за високо качество и ефективност“.

На много места в страната партийните комитети, първичните партийни организации отделят голямо внимание за **трудовото възпитание на младежта.** Те умело използват опита на най-добрите работници — герои на социалистическия труд, майстори в професията, които търпеливо, с умение и такт предават своя професионален опит на младежите, разкриват им тайните за постигането на високи трудови успехи, учат ги на майсторство в работата, на любов към труда и професията. Девизът „Моята професия — моя повеля“, под който много младежки бригади в страната работят, трябва да се подкрепя от партийните ръководства. Те да помагат на комсомолските ръководства и дружества този девиз да стане верую на всички младежки бригади.

Партийните органи и организации, комунистите са тези, които трябва търпеливо, с бащинска загриженост да помагат на младежта

Digitized by Google

да се проникне от съзнанието, че нашето благоденствие зависи от самите нас. Няма друг да ни го поднесе наготово. За него трябва да се бори всеки член на социалистическото общество. Реконструкцията и модернизацията на всички сфери на материалното производство, което сега през седмата петилетка се извършва в нашата страна, е немислимо без активното участие на младежта. Та за кого не е ясно, че по своята природа младежта е носител на новото, на прогресивното, на рационалното в работата. Затова творческите инициативи на комсомолските дружества, на отделните младежи — първенци и новатори, се нуждаят от постоянна партийна помощ. Освен това нужно е стопанските ръководства също така да създават условия за простор на всяко младежко дръзновение. Комунистите, стопанските кадри са тези, които с личния си пример ще разкрият пред младежите красотата на труда за обществото. Партийните органи и организации ще подпомагат и изискват от стопанските ръководства да се опират по-широко в своята работа на комсомолските организации. Да привличат в управлението на производството повече младежки кадри, да създават материална база за разгръщане на творческата инициатива на младежите, за активното им включване в борбата за техническия прогрес, в усвояването на нови технологии.

Правилното ръководство на Комсомола изисква сега от партийните органи и организации да поставят в центъра на своето внимание грижата за още по-широко **разгаряне на социалистическото съревнование**, което младежите организираха в чест на XIII конгрес на ДКМС. Този творчески ентусиазъм, изразен в Призива на шестдесетте челни младежки бригади от страната към всички младежки производствени колективи, към цялата трудова младеж за предсрочно изпълнение на производствените програми за 1977 година по всички показатели до 7 ноември в чест на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, трябва да стане заразителен пример, порив на цялата младеж. Всекидневна помощ е нужна както от партийните органи и организации, така и от стопанските ръководства от профсъюзните организации тази благородна инициатива на челните младежки бригади да стане ръководно начало, пътеводител за цялата младеж. За всекиго е ясно, че полезната инициатива може да остане със хартия, ако не е осигурена материална база за нейното реализиране. Грижите на партийните и стопанските ръководства следва да намерят израз в подобряване условията за работа, в бързото откликване на нуждите на младежките бригади, осигуряване с материали и суровини, полагане на грижи за интензификацията и модернизацията на труда и бързо внедряване на новите технологии и производства.

Решенията на Единадесетия конгрес на Партията за още по-бързото изграждане на зрялото социалистическо общество с пълна сила се отнасят и за Димитровския комсомол. Затова още по-голяма е отговорността на партийните органи и организации, на стопанските ръководства за създаване на най-благоприятни условия, ведра атмосфера и доверие към делата на младежта. Неразделна част от цялостния трудово-възпитателен процес с младежта е включването ѝ в борбата за технически прогрес, за концентрация и специализация на производството върху основата на непрекъснато умножаващия се ефект. Много инициативи, специфични за комсомолските организации от различните сфери на живота, се утвърдиха като подходяща форма за въвличане на младежта в активно трудово участие в строителството на социализма. Много младежки колективи от промишлеността се трудят под девиза на седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност"; по инициативата завод — институт — насрещен план се изградиха стотици младежки конструкторско-технологически бригади

Digitized by Google

между висши учебни заведения, научноизследователски институти, училища и заводи. Девизът „Днес творци в ученето, утре — челници в труда и науката“ обедини много средношколци в борбата за повишаване на обществено-политическата им активност. Клубовете за техническо и научно творчество на младежта се утвърдиха като полезна форма за творческото участие на младежите в техническия прогрес на предприятията. Активното участие на младежите в техническото и научното творчество трябва да намери активната подкрепа от партийните и стопанските ръководства в заводите и предприятията, в селското стопанство. По този път младежите достойно ще отговорят на девиза на Партията, издигнат от XI партиен конгрес — „Седмата петилетка — петилетка на ефективност и качество“.

* * *

От партийните органи се изисква да съдействуват с всички средства за подобряване на работата на комсомолските ръководства за **идейно-политическото и нравственото възпитание на младежта.** Мирогледното, класово-партийното възпитание са немислими без задълбоченото усвояване на марксистко-ленинското учение. Само младежи, изградили у себе си комунистически мироглед, могат успешно да се противопоставят на идеологическата диверсия, на буржоазните възгледи. Буржоазните идеолози сега с голяма настървеност, упоритост, стигаща до наглост, се стремят да натрапват на младежта от социалистическата система своите възгледи за живота. Нашата Партия има богата традиция в интернационалното възпитание на народа. Грижата за укрепването на любовта към Съветския съюз, към страните от социализма, към всички прогресивни хора и движения в света винаги е заемала и заема централно място в идеологическата работа на Партията. Класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на комсомолците, на цялата младеж сега е една от първостепенните грижи на партийните органи и организации. Марксистко-ленинското обучение на младежта трябва да се провежда умело, последователно и системно. Да е съобразено с образованието, с интересите и психологическите особености на различните слоеве на младежта. Да се търсят такива форми на обучение, които са най-подходящи за младежите. Пред партийните органи и организации стои изискването по-ярко и убедително да разкриват пред младото поколение величието на комунистическите идеи, успехите на реалния социализъм, неизбежната гибел на буржоазния строй. Стремежът трябва да бъде всички млади хора съзнателно, задълбочено да овладяват основните принципи на научния комунизъм, на политическата икономия, на марксистко-ленинската философия. В комсомолските организации младежите и девойките се възпитават в комунистически дух, изработват своя социалистически мироглед, придобиват навици за революционно-практическа работа. Когато изучаването на историята и борбите на Партията и младежкото революционно движение се свързват с актуалните въпроси, които сега се решават, тогава и резултатите от идеологическата и възпитателната дейност с младежта ще бъдат по-големи. В утвърдените положителни форми като просветни събрания, теоретични конференции, дискусии по проблемите на марксистко-ленинската идеология следва да се включват като лектори най-подготвените комунисти пропагандисти. Те са призвани да възпитават у младежите високо чувство за морална чистота, любов към труда, да ги учат на социалистическия ред, да спазват законността в страната. Тяхната работа за идейно възпитание на младежта е нужно да се държи на близък отчет в партийните ръководства.

Digitized by Google

Правилно постъпват тези партийни органи и организации, които непосредствено следят и подпомагат работата на Комсомола за подготовка на физически здраво младо поколение, достоен защитник на социалистическа България. Проблемите за масовата култура, спорта и туризма сред младежта трябва да стоят като задача и на партийните и стопанските ръководства. Постигнатите успехи в масовото участие на младежите в спортните прояви в чест на XIII конгрес на ДКМС трябва не само да се затвърдят, но и още повече да се разширят. Жизнена потребност следва да станат за всеки младеж спортуването, туризмът, физическата култура. В предприятията, в селата, в учебните заведения младежите могат приятно, пълноценно, смислено да прекарват свободното си време. Партийните ръководства никога не бива да забравят, че младежта е не само творец на материални блага, но и потребител на тези блага. Тя иска също така да се весели, да пее, да спортува. Свободното време на младежите особено сега, при петдневната работна седмица, може да се осмисля и използва за тяхното изграждане като хармонични личности.

* * *

В Приветствието на Централния комитет на Българската комунистическа партия до XIII конгрес на ДКМС се дава заслужена признателност на младото поколение в нашата страна, в което бие пулсът на времето, което живее с красотата и величието на днешния и утрешния ден и е готово с чест и достойнство да поеме щафетата към комунистическите бъднини на прекрасната ни родина.

Девиз, близък до сърцето на нашата младеж, са думите на първия секретар на ЦК на нашата Партия Тодор Живков, казани в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред XI конгрес на Партията: „...Въпрос на чест и дълг за всеки член на нашето общество е да влива своя труд в труда на народа, за да има правото да каже: този свят е и мой!“

Digitized by Google

НАЙ-ПРЕКИЯТ ПЪТ КЪМ НЕОБХОДИМИЯ ПОВРАТ

ХРИСТО ТАНЕВ

За да се повиши бързо ефективността в млечното говедовъдство, който подотрасъл на животновъдството най-много изостава, необходимо е партийните комитети и организации и стопанските ръководства да се заемат с изучаването и внедряването на промишлената технология за отглеждане на животните, разработена от Естонския научноизследователски институт по животновъдство и ветеринария и удостоена с държавна награда на СССР за наука и техника през 1975 година. Каква е същността на тази технология? Тя се базира на основните изисквания за научна организация на труда в условията на научно-техническия прогрес — комплексна механизация на основните процеси, специализация, разделение и кооперация на труда и научната организация на производството, рационална система на хранене и възпроизводство на стадото. Благодарение на тази технология стана възможно развитието на масово движение в СССР за високопроизводително използване на доилната техника, за обслужване при доенето на големи групи крави до 80—100 броя от един оператор. Постиженията на знаменитата естонска доячка — майстор на машинно доене, героя на социалистическия труд, Лейда Пейпс са широко известни у нас. Неин последовател стана колективът от кравефермата в с. Славовица — ПАК „Коста Златарев", Плевенски окръг, където през пролетта на тази година беше проведено и национално съвещание. Секретариатът на ЦК на БКП даде висока оценка на инициативата и на извършената положителна работа от ръководството на ПАК и от ОК на БКП — Плевен и подчерта, че новата технология има решаващо значение за постигане на бърз поврат в млечното говедовъдство. Нейното внедряване трябва да се превърне във важна партийна и стопанска задача.

Едногодишните резултати от внедряването на технологията в кравефермата в с. Славовица показаха нейните големи предимства за увеличаване производството на мляко и рязко повишаване производителността на труда. Това стана възможно в резултат на най-точното спазване изискванията за внедряването на технологията — тясна специализация и разделение на труда; издигане на целия производствен процес на качествено ново равнище, преминаване от частична към комплексна механизация на процесите, от индивидуална към колективна организация и система на заплащане на труда.

Настъпиха качествени изменения в трудовите и социалните условия на колектива — въведе се 8-часов нормиран работен ден и петдневна работна седмица. Работното време на операторите за машинно доене е двуциклично — по 4 часа за сутрешното и вечерното доене, а на останалите работници по 8-часов работен ден на една смяна. Решително се подобриха условията на труда, бита и почивката, повиши се съзнателността, трудовата и технологическата дисциплина.

В кравефермата се отглеждат 480 крави. Те са настанени в помещения с централна фуражна пътека което позволява да се механизират всички основни процеси: с трактор и специално ремарке се залагат фуражите, доенето се извършва с доилна инсталация с централен млекопровод и хладилна вана, поенето става с автопоилки, а почистването

Digitized by Google

на оборския тор — с планков транспортьор. Ръчният труд се използва само при залагането на концентриран фураж, връзването и почистването на животните. Дворът на кравефермата е асфалтиран, осигурени са битова стая и душ за работниците.

Измененията в трудовия клектив се отразиха върху производството. Увеличи се средната продуктивнст от крава, повиши се производителността на труда на операторите за машинно доене, механизаторите и хигиенистите пастири, снижи се себестойността на литър произведено мляко. Повиши се плодовитостта на кравите и значително намаля заболеваемостта на вимето.

Средният млеконадой от крава за 1976 г. се повиши с 96 л и достигна 4192 литра, себестойността на 100 литра мляко спадна от 26 лв. на 21 лв., разходът на труд за 100 л мляко се намали от 9,5 човекочаса на 3,6 човекочаса. Една доячка сега успешно издоява 80—100 крави срещу 25—30 крави по-рано: на един зает в производството се падат по 24 крави срещу 7,6 крави преди внедряването на новата технология. Както се вижда производителността на труда се увеличи 2—3 пъти. От 100 крави бяха получени по 96 телета, а заболяването от субклиничен мастит намаля с 50 процента.

Главно поради недостатъчен опит в прилагането на новата технология, специализация и разделение на труда, както и поради трудности по обезпечаване на фермата в с. Славовица с машини и съоръжения, пропуски в ритмичното и пълноценното хранене на кравите, липса на ефикасно връзващо устройство не бяха използвани докрай възможностите както за увеличаване млеконадоя от стадото, така и за оптимално натоварване на заетите в производството и особено на пастирите хигиенисти. Както при всяко нововъведение, внедряването и утвърждаването на технологията беше свързано с неизбежни трудности по подбора на кадрите, усвояването на новите професии, преодоляване на неверието и колебанията, неправилните трудови навици и други.

За преодоляването на тези трудности помогна бюрото на ОК на БКП в Плевен. То подходи към внедряването на технологията като към голяма политическа задача, която изисква последователна и целенасочена политическа и организаторска работа от страна на АПК, общинските партийни комитети и първичните организации с използването на разнообразни форми на разяснителна и възпитателна работа сред колективите от млечното говедовъдство.

Такъв партиен подход способствува за преодоляване на трудностите от субективен характер, на психологическите бариери в съзнанието на кадрите — робуване на остарели форми и методи на производство, неразбиране, колебание, страх от отговорност за резултатите от внедряването на новата технология. В това отношение заслужава да посочим само един пример.

За да се преодолее естественият страх, когато преминаваха към доенето на големи групи крави, бяха организирани няколко срещи между доячките и инициаторите на многомашинното обслужване в текстилния комбинат „Асен Халачев" — Плевен. Запознаването с техния опит, създадените близки контакти и дружба вдъхна морални сили и увереност у доячките, че такава инициатива за високопроизводително използване на доилната техника може да се приложи и в млечното говедовъдство.

Голяма е заслугата и на партийната организация за успешното прилагане на технологията. Партийната група и всички комунисти застанаха начело на организаторската и политическата работа за разясняване и усвояване на новата технология и с личния си пример доказаха големите предимства от нейното внедряване. Укрепи се партийното ядро в кравефермата. От 20 работници, пряко заети в производството, 9 са

Digitized by Google

членове на Партията. Комунистите Гена Стефанова, Надежда Аспарухова, Петра Любенова и Веска Каменова изпълниха с чест партийното поръчение да усвоят основната професия — оператор на машинно доене, и успешно да издояват по 80—100 крави.

Както вече посочихме, резултатите са голямо завоевание на трудовия колектив и убедителен пример за възможностите и неизползваните резерви, които разкриват рационалната технология и научната организация на труда за повишаване икономическата ефективност на този важен подотрасъл на нашето животновъдство. Усилията на партийните и стопанските органи, на комунистите и целия колектив завършиха с успех.

Научната организация на труда в млечното говедовъдство изисква и съответствуваща ефективна система на заплащане на труда. То да се обвърже както с крайния продукт — млякото, така и с основните мероприятия, от внедряването на които зависи успехът на производството — своевременно осеменяване, запложданe, плодовитост, намаляване заболеваемостта и смъртността.

Задължително изискване на промишлената технология е използването на съвременни методи на отглеждане на животните, които позволяват внедряване на комплексна механизация на производството — двукратно доене и залагане на фуражите и други при едновременното осигуряване на най-благоприятен технологически режим по време и продължителност на изпълнение на отделните операции — хранене, доене, разходка и почивка в съответствие с физиологическите изисквания на животните.

Преобладаващата сега индивидуална организация на труда във фермите е в рязко противоречие с промишлените методи на производство в млечното говедовъдство. Не са редки случаите, когато експлоатацията на новите комплекси за мляко, съоръжени със съвременна техника, не се съпровожда с внедряването на най-съвършена технология за производство и научна организация на труда. В резултат на това не се използва рационално работното време, намаляват се нормите за обслужване на животни от един работник, използват се остарели форми на организация и заплащане на труда и управление на комплексите. Във фермите продължава неколкократното раздаване на фуража, трикратно доене с ръчно доиздояване на кравите при наличие на млекопровод. Същевременно науката е установила и практиката убедително показа целесъобразността от двукратно доене и намаляване броя на залагането на фуража.

В производствения процес вместо досегашния животновъд кравар, изпълняващ всички производствени операции — доставка и залагане на фуража, доене, почистване на помещенията и животните и други, се създават три основни специалности, съответствуващи на трите технологически линии на производството със строго определени функции:

— оператор за машинно доене — обслужващ технологичната линия за доене;

— тракторист фуражир — обслужващ технологическата линия за хранене;

— хигиенист пастир — обслужващ технологическата линия за почистване на помещенията и животните.

Следователно основното изискване при тази технология и организация на производството е изменението както на характера на труда, така и на неговата форма — преминаване от преобладаващ ръчен към механизиран промишлен труд, от индивидуална форма на организация и заплащане на труда към колективна — цехова, бригадна или звенева. С това се изменя и характерът на производството на крайния продукт — млякото; той вече не е резултат от производствената дейност на

Digitized by Google

отделния работник „а на целия колектив и на тази основа и заплащането на труда на членовете на колектива се определя от общото производство на мляко, получено от цеха, бригадата или звеното.

* * *

Има ли реални условия у нас за бързо внедряване на съвременната технология, специализация и разделение на труда в млечното говедовъдство?

На първо място анализът на наличните животновъдни сгради за производство на мляко показва, че има подходящи помещения след преустройство и модернизация за 200 000 крави. Тази година ще влязат в експлоатация новостроящи се комплекси за 47 000 крави, оборудвани със съвременни машини и съоръжения. В помещения за 50 000 крави са монтирани доилни инсталации с млекопровод, много от които не се използват поради неизправност. Във всеки АПК и ПАК има подходящи помещения за 100—200 крави с централна фуражна пътека, които след преустройство и модернизация могат успешно да се използват за внедряване на новата технология.

Комплексната механизация на основните процеси изисква осигуряването на следните машини и съоръжения: трактор „Беларус", саморазтоварващо се ремарке, кран-товарач ,доилна инсталация с централен млекопровод и хладилна вана, автопоилки, ленточни транспортьори за събиране на оборски тор, електроагрегати и други. Такъв набор машини има във всеки АПК, за да се пристъпи към внедряване на технологията в отделни ферми или комплекси.

В АПК „Средец" — София в кравефермата „Ив. Пашов" се експериментира нов тип краварник за 256 крави. В него се използват сполучливо устройства за поставяне кравите в положение на „рибена кост" при доенето, както и за групово затваряне и освобождаване. Това ще допринесе за значително повишаване производителността на труда на доячите и особено на пастирите хигиенисти, които изразходват много труд за връзване и отвързване на кравите.

Основната част от млечните стада в обществените стопанства отговарят на изискванията по продуктивност и доимост за преминаване към двукратно доене. Успешно се внедрява научнообоснована система за целогодишно типизирано хранене на 100 000 крави.

В нашите АПК и ПАК има подготвени кадри — специалисти, оператори за машинно доене, трактористи и механици. С новата технология обаче се повишава ролята и отговорността на школите за машинно доене, от работата на които зависи подготовката на основните кадри — операторите за машинно доене.

Създадени са и с успех изпълняват задълженията си по поддържане и ремонт на доилната техника 24 станции за техническо обслужване на животновъдството.

Натрупан е значителен опит по внедряване на промишлена технология, специализация и разделение на труда и научна организация в млечното говедовъдство в Плевенски, Михайловградски, Пловдивски, Бургаски, Толбухински и други окръзи.

В процеса на внедряване на новата технология се проявиха някои недостатъци, които задържат нейното успешно прилагане.

Основната причина за проявените недостатъци при прилагане на новата технология се коренят в неосигуряването на целия комплекс от фактори — материална база, правилна организация и специализация на труда, квалифицирани кадри, подходящо стадо и нормално хранене.

Някои ръководители и специалисти главно поради недостатъчен

Digitized by Google

опит и компетентност пристъпиха прибързано към внедряване на новата технология и организация без необходимата подготовка. Те заложиха не на целия комплекс от изисквания, а на отделни фактори (звена) от технологията — било само с изменение организацията на труда, без материална база, или само с увеличаване броя на кравите и апаратите за доене на един оператор за машинно доене — без достатъчна квалификация, сръчност и умение. В някои ферми поради неубеденост, неподготвени кадри грубо се нарушава специализацията и разделението на труда — операторът дояч и хигиенистът пастир извършват общо както доенето на кравите, така и почистването на помещението и животните. Има и случаи, когато доячите и пастирите хигиенисти се сменят всеки месец при доенето на кравите.

При внедряването на новата технология в АПК в Михайловград — кравефермата Кошарник на доячи със слаба квалификация бяха поверени за използване по 4—5 апарата за доене. Увлечение за работа с повече от 3 апарата на дояч се допусна в кравефермата на с. Паскалево, Толбухински окръг. В кравефермата на с. Черничево, Пловдивски окръг, бяха определени по 100 крави на оператор дояч, без да са овладели умението и сръчността за високопроизводително използване на доилната техника.

При такъв неправилен подход за внедряване на технологията не закъсняха и неблагоприятните явления — влошаване грижите за животните, неправилно доене, ранно пресушаване на кравите, увеличаване заболеваемостта на вимето, безплодие и намаляване на продуктивността.

Затова окръжните комитети на БКП в тези окръзи, оценявайки важността на новата технология, както и големите изисквания за нейното успешно прилагане, обсъдиха и приеха цялостни програми и решения за широкото ѝ внедряване в практиката. В тях са разработени политически и организационно-стопански мероприятия за разясняване и усвояване на технологията, за осигуряване на целия комплекс от фактори, които ще позволят повишаване производителността на труда и ефективността на млечното говедовъдство.

В комплексната програма за внедряване на новата технология и научната организация на труда в млечното говедовъдство следва да се обърне внимание на основните изисквания: осигуряване на материална база — помещения, машини и съоръжения; гарантиране целогодишно типизирано хранене на кравите, подготовка на висококвалифицирани кадри и особено на оператори за машинно доене, проучване състоянието на стадото по продуктивност, доимост, безплодие и заболяване на вимето. Разпределение на кравите по групи в зависимост от лактационния период.

Като правило всички доячи, които преминават на работа с централен млекопровод и ще обслужват по 70—90 дойни крави, следва да са завършили курс в школите за подготовка на доячи или курсове на място под ръководството на школите.

Досегашният опит показва, че е целесъобразно в окръзите да се създадат групи за внедряване, в които да се включат компетентни специалисти, технолози, специалисти по племенно дело, по машинно доене, инженер по механизация, икономист и ветеринарен лекар.

Тези групи подготвят проект за реконструкция и модернизация на отделните ферми и комплекси. Много е важно техните предложения да се обсъдят в партийните комитети и организации, те да упражнят контрол на подготовката за преминаване към новата технология въз основа на обстоен анализ за състоянието на материалната база, млечното стадо, подготовката на кадрите и степента на зрелост на трудовия колектив.

Digitized by Google

Въз основа на анализа на всички основни фактори, гарантиращи правилно прилагане на технологията, компетентните органи от ОНС и АПК утвърждават проект за внедряване на промишлена технология и научна организация на труда при конкретните условия на всеки комплекс, ферма или помещение.

Внедряването на новата технология, специализация и разделение на труда, приложени успешно в десетки ферми на страната, трябва да се разбира не като временна задача, а като трайна научнообоснована технология и политика за поставяне млечното говедовъдство на промишлена основа, за повишаване ефективността му.

С нейното изпълнение следва да се заемат окръжните и общинските партийни комитети и ППО и ръководствата на аграрно-промишлените комплекси.

РАЗГОВАРЯМЕ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА

КРИТЕРИИТЕ

ЗДРАВКО ЦВЕТАНОВ

Поради богатството на своето съдържание проблемът за ефективността в партийната работа не може да се разглежда кампанийно. Той повече от всички други се нуждае от комплексни разработки, от усилията на повече автори. В настоящата статия ще се спрем на два основни въпроса: **връзката на партийните решения с ефективността и критериите за ефективността на партийните решения.**

ЕФЕКТИВНОСТ ОТ ВСЯКО ПАРТИЙНО РЕШЕНИЕ

Като съзнателно определен избор на целта на действие, на способите за нейното изпълнение, решението съдействува за внасяне на ред, организираност и целенасоченост в работата на партийните звена, създава условия за реализиране на техните ръководни функции.

Постановката, че решението е основа на партийната дейност, е всеобщо приета. По нея няма възражения. Но от това логически следва, че ефективността на партийното решение е основа на ефективността в партийната работа. Имаме ли необходимото основание за такова твърдение? База за това ни дава и трактовката на понятието ефективност.

При определяне на ефективността в управлението се подчертава, че „същността на този принцип се състои в това, щото да обезпечава решаването на поставените задачи във възможно кратък срок при най-малко разход на трудови, материални и финансови ресурси“[1]. Основните позиции, които правят възможно нейното измерване, са целта, средствата за нейното достигане и резултатите. Определянето на целите става при подготовка и вземане на партийни решения, а изборът

[1] В. Г. Афанасиев, Научное управление обществом, М., 1973, с. 296.

Digitized by Google

на необходимите средства за реализация се извършва по време на тяхното програмиране, т. е. при съставяне на партийните планове и мероприятия. В борбата за изпълнение на приетите решения се получава определен резултат, повече или по-малко близък до желаната цел. А като се вземе предвид и обстоятелството, че решения се вземат по всички страни на партийната дейност, става ясно, че партийното решение полага основите на партийната дейност, а заедно с това и основите на нейната ефективност. Между ефективността на решението и ефективността на ръководната дейност на Партията съществува тясно неразривно единство. И колкото по-ефективна е работата с решението, толкова по-ефективна при равни други условия е и ръководната дейност на партийните звена.

Партийните решения обаче служат като изходна основа за разгръщане както на дейността на отделните партийни звена и членове, така и на работата на другите субекти в политическата система. Като очертават новите цели и задачи пред субектите в системата за социално управление, решенията на партийните комитети и организации създават условия за еднопосочност в техните действия, за въвличане на комунисти и безпартийни в решаване на актуалните обществено-политически задачи. „Те следва да бъдат политическа основа и предпоставка за подготовка и вземане на решения от държавните и обществените органи, да внасят вертикална и хоризонтална съгласуваност в дейността на субектите на социалното управление."[1]

От тази постановка на Тезисите на ЦК на БКП не е трудно да се направи логическият извод за наличието на връзка между ефективността на първооснова та, на решението с последващото я конкретизиране в отделните сфери на материалния и духовния живот. Та нали всички документи на държавните, стопанските и обществените органи и организации са пропити от духа и изискванията на партийните директиви. Те носят в себе си заряда на тяхната действеност, което е сигурно условие за умножаващото нарастване на заложената в директивите на партийните решения ефективност.

И още нещо. Решението не е случайно възникващо явление. То произтича от определени насъщни потребности, от появата на едни или други обективни нужди. Но заедно с това то е и резултат от съзнателната дейност на субекта, от неговата оценка и отношение към създалата се проблемна ситуация. Партията, както знаем, е жив обществено-политически организъм. „Във всеки момент в нея — посочва В. Коларов — има разни тенденции и действуващи сили. В края една тенденция надделява и създава процес."[2] Решението е израз на надделялата тенденция, то отразява схващането на болшинството за развитието на определени процеси и явления, затова ефективността на отделното решение не може да се разкрива извън връзката обективно—субективно, извън мястото и ролята му в общия ешелон от решения. Та нали изпълнението на едни решения подготвя и възникването на нови проблеми. Новите решения, от една страна, са резултат на създадената от предидущите решения обстановка, а от друга, са следствие от подготовката на субективния фактор, от равнището на работата му.

ЗА КРИТЕРИИТЕ

Работата с решенията, както и всяка друга дейност, подлежи на разбор и оценка и затова е необходимо да се разкрият и уточнят признаците, с помощта на които ще се направи това оценяване. Февруар-

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията, Партиздат, С., 1976, с. 181.
[2] ЦПА, ф. 3, ОП, 4, а. е. 142, л. 173.

Digitized by Google

ският пленум на ЦК на БКП от 1974 г. отбеляза, че все още липсват комплексни изследвания на идеологическата работа като цялостна система, със строго установени научни критерии на нейната ефективност. Това активизира започнатия процес на теоретическо и методическо разработване на критериите и показателите на ефективността в идеологическата дейност. За съжаление проблемите на ефективността в партийно-организационната дейност още не са станали предмет на активна разработка и осветляване. Това оказва задържащо влияние за измерване на ефективността в отделните относително обособени страни на партийно-организационния живот и дейност.

Другата трудност при определяне на критериите за ефективност на партийните решения произлиза от техния сложен характер, роля и предназначение. Знаем, че решенията засягат цялостния процес на партийното ръководство. Тяхното проявление протича в условията на богата съвкупност от връзки и взаимоотношения. Затова оценката на ефективността не може да се извърши с помощта само на отделно взет признак или показател. Ето защо, когато уточняваме критериите, ние полагаме стремеж за намиране на толкова и такива по брой и качества измерители, които да позволяват, от една страна, пълно, точно и обективно да се отчете резултатът от работата с решението, а от друга, да изразяват само най-същественото, устойчивото, повтарящото се, онова, което е присъщо и главно за него. Тоест, стремежът е критериите да не са многобройни, но в същото време да са достатъчни за правилното определяне на ефективността. И все пак **кои са критериите за ефективност на решенията?**

Първо. При оценка на ефективността на решенията трябва да се изхожда от функциите на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила. Именно в тази нейна социална роля намира израз обективната потребност за нейното функциониране. Историята с целия свой ход на развитие показва връзката на субекта с обекта на ръководството. Тя учи, че ако появата на Комунистическата партия е резултат от развитието на революционното работническо движение и показател за неговата зрелост, то въздействието на Партията върху него е измерител за нейната боеспособност и жизненост. Нейната главна задача се свежда до това, да оказва обратно, активно влияние върху по-нататъшното развитие на революционните сили, да бъде главен фактор за тяхната целеустременост и организираност в посока на изграждане на комунистическото общество. И онези решения, които не са в съответствие с общата и основните функции на Партията, с нейното социално назначение, не могат да бъдат оценявани като ефективни.

Следователно съответствието на партийното решение на основните функции на Партията, на социалното назначение на органа, който го е взел, е първото мерило за ефективност, това е неговият първоначален и най-общ критерий. През призмата на това мерило трябва да се преценява ползата от взетите решения и да се ограничава увлечението на някои партийни звена към вземането на стопанско-разпоредителни директиви.

Заводският партиен комитет при завод „Ком“ в Берковица при обсъждане изпълнението на плана за шестмесечието на 1976 г. приема следните решения: 1. В помощ на строителните работници по реконструкцията и модернизацията на цеховете да бъдат предадени по пет човека от администрацията ежеседмично, считано от 9 август 1976; 2. До 15 август 1976 г. да бъде доизграден участъкът за гранулиране; 3. До края на август да бъде разрешен въпросът за качеството на смолата, получавана от „Г. Генов“ — Русе, и т. н. Тези решения отразяват грижата и болката на комитета по някои въпроси на производството, но те не изразяват неговата политическа природа. Имат характер на задачи, поставени от поредна производствена оперативка.

Digitized by Google

Използвам повода да изложа едно несъгласие с често срещаното мнение, че ние не страдаме толкова от неправилно разграничаване на функциите, а от незадоволителна организация, контрол и работа с хората. Бележката ми не е насочена към отричане значението на организираността, но става въпрос в името на какво ще бъде извършено това организиране. В името на какви цели и задачи ще бъде насочена нашата масово-политическа и организаторска дейност и свързани ли са тези цели и задачи със социалното предназначение на дадената организация или звено, явяват ли се етап в процеса на достигане на целта, в името на което те са създадени. Изпуснем ли това, неминуемо идваме до смесване на отговорности, на дублиране на дейности. Така се принизява ролята на партийния комитет като политически ръководител на трудовия колектив, а дейността на останалите органи и организации се изпразва от съдържание. Стигаме до извода, че политическият подход при решаване на проблемите е органически свързан с природата на партийните комитети и организации като политически ръководства. И без правилен политически подход не би могло да се осигури решаването на задачите, да се постигне необходимата ефективност. **Ето защо съответствието на партийните решения на общите и основните функции на Партията, на социалното назначение и роля на дадения партиен орган е изходен критерий за ефективност.**

Второ. Ефективността на решенията може да се разкрива и чрез **целта.** Известно е, че хората пристъпват към определен вид дейност, след като предварително изработят образа на очаквания резултат. От началото на своето действие до завършването на определен цикъл от дейности този идеален образ стои неотклонно пред погледа на изпълнителите и играе ролята на направляващ и регулиращ фактор, на своего рода „самоконтрольор". Като форма на изразяване на очакваемия и практически достижим резултат от предстоящата дейност, целта заема централно място в съдържанието на решението, явява се не само негова сърцевина, но и предпоставка за ефективността му. Тя пряко се „свързва" с решавания проблем, зависи от неговия характер и сложност, диктува се от целите на вишестоящите звена, обуславя се от възможностите на отделните колективи.

Затова съответствието на целите на решението, на целите, заложени в партийната линия и политика, на възможностите на отделните колективи е важен критерий за ефективност на партийните решения. Като част от цялото партийни комитети и организации приемат решения, с които конкретизират партийната линия и политика. Техните директиви и действия нямат и не могат да имат ефективен характер, ако не извират от политическата линия на Партията, ако не са насочени към нейното практическо претворяване в живота. В този смисъл поведението и позицията на отделните звена в системата е важен показател за ефективността на приеманите решения. От това, доколко своевременно, пълно и повсеместно се подемат директивните насоки на Партията, зависи както ефективността на приеманите решения, така и създаването на условия за самодейност в работата на партийните комитети и организации. Всяко закъсняване в подемането на общопартийните задачи е сигнал за намалена ефективност, предпоставка за регламентиране.

Не се отразява положително върху ефективността на партийните решения и стремежът на някои партийни комитети и организации да насочват приоритетно вниманието си към разработване на решения, програми, планове и мероприятия, без да се държи достатъчно сметка колко от тях се подемат и осъществяват от ръководените от тях звена. Бюрото на окръжния комитет на Партията в Михайловград например 37 пъти през 1975 г. и 24 пъти през 1976 г. приема различни

Digitized by Google

видове програми, планове, мероприятия, мерки, насоки и др. Цялостната проверка на част от приетите ръководни документи във връзка с пленума за контрола показва наличие на инфлация на много от тези приети решения.

Съответствието на съдържанието на решението на политическата линия и политика е отправно начало за неговата ефективност. Тя обаче няма да бъде пълна, ако не се вземат предвид и конкретните възможности на колективите. Когато конкретизират политическата линия, партийните комитети и организации отчитат и степента на готовност на колективите, опират се на определени обективни възможности, на тенденцията за тяхното нарастване.

Между изискванията на политическата линия и възможностите на колективите трябва да има определено оптимално съгласуване. Когато за основа при определяне на целта се вземат само изискванията на политическата линия и не се държи сметка за конкретните възможности в колектива, не се вижда реално етапът за нейното достигане. Тогава въпреки възвишеността и благородството на чувствата и мотивите на ръководния орган, въпреки големия му стремеж и желание за изява, целите, които той си поставя, остават неосъществими, защото посочват състояние, което стои далеч напред от реалните възможности на колективите. За ръководно начало в това отношение ни служат постановките на В. И. Ленин: че както стратегическите, така и тактическите лозунги на Партията следва да „ни водят напред, да осветляват нашия по-нататъшен път, да ни издигат по-високо от непосредствените задачи на момента“[1], „...че с поставените в партийните решения цели и задачи не може да се отива далеч напред от реалните възможности на колективите, защото не може да се ускори онова, за което историческите условия не са още назрели“[2].

Трето. Партийните комитети и организации не само определят целите и задачите на своята дейност, но конструират и процеса на тяхното достигане. Те подбират такива форми на партийна работа, които отговарят на характера и духа на поставените за решаване задачи. **Следователно съответствието на средствата, формите и методите на партийна работа на фиксираната в решението цел е важен критерий за ефективност на партийните решения.**

След определянето на целта партийните органи задължително подбират методите и формите на въздействие с оглед намиране на онези от тях, които най-бързо и резултатно биха съдействували за осъществяване на набелязаните идеи. Правилно избраната цел води до точното определяне и на средствата за нейното достигане и обратно. В дейността на партийните звена обаче има моменти, когато целта е правилно определена и въпреки това остава неосъществена, защото неправилно са избрани формите и средствата за нейното достигане.

Привеждането на формите и методите на партийна работа в съответствие с характера и съдържанието на решаваните задачи е постоянно изискване към партийната дейност. От това до голяма степен зависи резултатът от партийната и обществената дейност. Практиката е пълна с примери за това, как, когато навреме се преоценят остаряващите форми и механизми на работа и се заменят с нови, достиженията стават по-значими и повсеместни. За илюстрация ще посочим примера от работата на партийните звена в района на АПК — Вълчи дол, Варненско, през жетвената кампания на 1976 г. Критичната оценка на резултатите от стопанската дейност и формите на работа показват, че районът Оборище години наред системно изостава в прибирането на реколтата. Контролът и проверките върху дейността на съответните ръко-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 9, с. 118.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 22, с. 108.

Digitized by Google

водства не водят до чувствителни подобрения. Налага се изводът, че не бива да се работи само с ръководствата на района, а е необходимо да се търсят конкретни форми на дейност, с които да се достигне до отделния селскостопански труженик. Така постепенно узрява идеята за провеждане на ритуал по откриване на жетвената кампания. Той е предшествуван от преглед на състоянието на селскостопанската техника и съпътствуван с даване на конкретни поръчения на всички комбайнери и механизатори, на всеки член на трудовия колектив. Това обществено ангажира хората, повишава чувството им за отговорност. Резултатите не закъсняват. За 13 дни е прибрана 110 000 декара пшеница, спечелено е третото място в републиканското съревнование.

Четвърто. Като критерий за оценка ефективността на партийните решения служи и степента на съответствието на получения резултат с предварително набелязаната цел. При разглеждането на отношението между целта и резултата изпъкват два въпроса: първо, кой резултат може да бъде взет за основа на ефективността, и второ, как трябва да се сравнява и преценява фактическото постижение с набелязаното отрано равнище на развитие, с фиксираната цел.

Едни автори считат, че понятието ефективност обхваща отношението между установения в действителност резултат и поставената преди това цел без оглед на това, какъв е характерът на този резултат — положителен или отрицателен.[1] В тези случаи понятието ефективност се свежда само към въздействието на решението върху обществената действителност без оглед на неговата посока и полза. С такава позиция трудно може да се съгласим, защото води до смесване на понятието ефект с категорията ефективност и игнорира връзката му с полезността. Безспорно е, че щом се води някаква дейност, неминуемо се получава и някакъв резултат (ефект). Той може да бъде положителен или отрицателен. Наличието на определен ефект е условие, но не всеки ефект води към получаване на ефективност.

Когато сравняваме отношението на фактически достигнатото с целта, набелязана в приетите преди това решения, можем да установяваме различни моменти на съответствие: първо, резултатът се оказва противоположен на набелязаната цел; второ, резултатът почти съответствува на набелязаната цел и трето, резултатът надраства чувствително записаната в решението цел и води към пораждане на нови, непредвидени от нея изменения. В първия случай става дума за обратен, т. е. отрицателен ефект, във втория случай за съответствуващ — положителен ефект, и в третия случай за надрастващ — допълнителен ефект, който също така има положително значение.

Оттук и изводът, че ефективността е отношение на установения положителен ефект спрямо разходите за неговото получаване. Ние споделяме позицията на М. П. Лебедев, че на „понятието ефективност съответствува не всякакъв ефект... а само положителният ефект, т. е. този, който приближава резултата към набелязаната... цел“[2].

При това положение, щом за основа на определяне на ефективността на решението вземаме само получения от реализацията положителен ефект, тогава пред нас изпъкват две възможни решения: или да приемем, че ефективни са онези решения, при които има „адекватност между набелязаните и достигнати резултати“, или да отчетем практическата трудност на такова адекватно осигуряване и вземем за мярка не пълното хармонизиране, тъждествеността, а съответствието, изразено в определена степен на близост (приближаващо, почти

[1] И. С. Самощенко, В. И. Никитинский, Советское государство и право, 1969, № 8, с. 5.

[2] М. П. Лебедев, Государственные решения в системе управления социалистическим обществом, М., 1974, с. 211.

Digitized by Google

съвпадащо, надрастващо). Не може да не се види предимството на втората алтернатива. Тази позиция има свои достойнства, защото свързва положителния резултат с отрано набелязаната цел и разглежда директивната част на решението не като догма, а като ръководство за действие. При нея се взема предвид важното марксистко положение за същността и характера на практическата дейност, за нейните много по-богати краски и очертания.

На базата на задълбочено анализиране и осмисляне на практическата дейност партийните звена и Партията като цяло достигат до определени изводи, схващания и теоретически обобщения. Отнесени към конкретните явления на обществения живот, те помагат да се опознае и осмисли тяхната същност, да се открият законите, които стоят в основата на тяхното развитие. На тази основа става възможно научното предвиждане и прогнозиране, избиране на научнообосновани цели и задачи. По силата на това, че са изпреварено бъдеще, целите на решенията неизбежно носят по-схематичен, общ характер, отколкото достигнатия резултат. В този смисъл, посочва М. П. Лебедев, целта може да се разглежда като модел на бъдещия резултат, а моделът, както е известно, всякога има по-общ, абстрактен, по-схематичен характер, отколкото това, което се моделира[1]". Следователно полученият резултат независимо че възниква въз основа на въздействието, получено от приетото и реализирано решение, той включва у себе си съвкупността от всички появили се в действителност обективни условия и има поради това значително по-сложен, богат и многостранен характер, отколкото предхождащата го директивна насока. Затова при оценка на степента на съответствие на получения резултат на набелязаната цел за измерител вземаме не равнозначността, тъждествеността, а само съотносимостта в нейните различни степени (ниска, средна и висока).

Пето. При определяне на ефективността на решенията, както и на ефективността в партийната и обществената дейност, важно значение придобива въпросът за съвкупността от действия, с които се осъществява набелязаната цел, проблемът за усилията, с помощта на които се достига определеният резултат. **Затова един от критериите за ефективност на решенията е степента на съответствието на съвкупността от извършваните многостранни действия и усилия на характера и сложността на решаваните цели и задачи.**

Безспорно е, че за да се изпълнят партийни решения, трябва да се извърши широка и многостранна дейност. И това е така, защото процесът на изпълнението е богато на връзки понятие, сложно структурно изградено цяло. В него вземат участие както дейности, които пряко са свързани с разясняване и изучаване на решението, така и дейности, чрез които се създава научна организация за неговото изпълнение. Но решенията се различават по своето място и роля в ръководния процес на Партията. Едни от тях дават началото на определен ръководен цикъл, а други съдействуват за неговото правилно развитие в изменилите се впоследствие условия на работа. Различието в дълбочината на диктуваните с решенията преобразования обуславя различието в съвкупността от необходими действия. Ето защо ефективни са онези решения, при които е постигнато оптимално съотношение между осъществяваните многостранни действия и сложността на решаваните задачи.

Посочените критерии дават възможност за постепенно и цялостно измерване и оценяване на ефективността на партийните решения. Винаги обаче това трябва да се извършва през призмата на общия критерий в съответствие с изискванията на партийните функции.

---

[1] М. П. Лебедев, Государственные решения в системе управления социалистическим обществом, М., 1974, с. 191.

Digitized by Google

ДИСЦИПЛИНАТА

ЙОРДАН ХАДЖИЕВ

В разговора за ефективността в партийната работа, подет на страниците на списание „Партиен живот", се повдигат много важни проблеми. Но мисля, че не можем да говорим за ефективност, без да има крепка, съзнателна дисциплина. Защото динамичното развитие на страната изисква от комунистите, от всички трудещи се максимум организираност, творческо дръзновение, знания и сила за възхода на родината. Защото същността на дисциплината има един основен измерител, една действителна характеристика — доколко и как ние, комунистите, изпълняваме уставните си задължения във всяка работа, по всяко време, на всяко място. И още — с действията си утвърждаваме ли ленинските принципи и норми на партиен живот, създаваме ли психическа нагласа, умения, способности всеки от нас винаги да действува в главната насока на партийната политика — борба за високо качество и ефективност на всяка дейност.

Няма да изследваме същността на партийната дисциплина и нейното богато проявление. Ще надникнем в ежедневието на една първична партийна организация и ще се опитаме да откроим онези основни моменти в нейния живот, които характеризират състоянието на дисциплината, предопределят пътищата и средствата за нейното по-нататъшно укрепване, в резултат на което расте ефективността в партийното ръководство на колектива.

* * *

В Завода за строителна техника — Хасково разговаряме със секретаря на първичната партийна организация Васил Жечев и инструктора на окръжния комитет на Партията Георги Йорданов. Единно е мнението, че преди две години партийната организация в завода е била без ярко изразена физиономия, трудовият колектив едва се е справял със задачите си. Сега картината е коренно различна. Първичната организация се изявява като боеспособно политическо ядро, а машиностроителите като че ли изведнъж израстват — през миналата година — първата от седмата петилетка, изпълниха плана по всички показатели: обща и стокова продукция — 100,1 на сто, производителност на труда — 101,13 на сто, снижение себестойността на 100 лева стокова продукция с 0,03 лв. спрямо държавния план, ръст на печалбата 16,63 на сто и т. н. Тазгодишният старт също е успешен.

На какво се дължат тези промени?

Обновителният полъх настъпва след Великотърновското съвещание, когато и окръжният, и градският комитет на Партията засилват вниманието и грижите към първичните партийни организации, помагат им организационно да укрепват, да изпълват ежедневието си с богато съдържание. На научно-практическа конференция, организирана от окръжния комитет на Партията, изясняват теоретически проблемите за политическото ядро и първообраза, въоръжават партийните кадри със знания, показват им пътищата и средствата за реализиране на поставените цели. Теоретическата яснота по въпроса, съчетана с опита на първичните организации, с новото, положителното, родено във всекидневния им живот, издига дейността им на по-високо равнище. Такава е общата характеристика. И тя е вярна. А действията на първичните пар-

Digitized by Google

тийни организации и на партийните бюра, подходът, средствата, формите? Те са конкретни, разнообразни, комплексни, целенасочени.

Откъде са започнали в Завода за строителна техника?

От партийното събрание. То е ковачница на дисциплината, тук комунистът се къпе в очистителните струи на критиката и самокритиката. На събранието се определя настъпателната линия, позицията за действие, възлагат се задачите, дават се оценки. Преди всичко голямо внимание обръщат на **тематиката на събранията**, обогатяват тяхното съдържание, поставят на обсъждане пред комунистите актуални въпроси, свързани с ефективността на производството и качеството на продукцията, с ускоряването на научно-техническия прогрес и усъвършенстването организацията на производството. Все по-често в дневния ред включват въпроси от вътрешнопартийния живот, политическата и възпитателната работа, условията на труда и бита на хората. Защото, укрепване на дисциплината е невъзможно без системно подобряване на качествения състав на първичната партийна организация, без правилно възпитание на комунистите, без постоянно издигане на идейно-теоретическото и професионалното им равнище. Всестранната подготовка на комунистите е необходимо условие, което им дава възможност органически да съчетават у себе си партийността с дълбоката компетентност, дисциплинираността с инициативността и творческия подход към работата. Примери! На събрания обсъждат основните насоки на социално-икономическото развитие на завода и мястото и ролята на комунистите за тяхното реализиране, състоянието на контрола и проверката на изпълнението на решенията като важно условие за повишаване ефективността в партийната работа, личния пример на комуниста и пр. През второто полугодие предвиждат да анализират как комунистите изпълняват уставните си задължения и др.

Това съсредоточаване на вниманието към актуалните въпроси засилва активността на комунистите, събужда у тях интерес не само да присъствуват на събранията, но и да вземат отношение по интересуващите ги проблеми. Резултатът от тази стъпка е налице — рязко се увеличава броят на присъствуващите на събранията, отсъствуват само онези, които са болни. Засилва се активността на комунистите и в разискванията на въпросите, и в социално-икономическия живот на колектива.

Другият важен фактор, посредством който засилват ролята на партийното събрание за укрепване на дисциплината, е неговата **предварителна подготовка.** Още в оперативния план на първичната организация по дати и теми определят отговорниците за подготовката на материалите, които ще се внасят в събрание. По основни въпроси, които изискват по-голяма задълбоченост и продължително проучване, съставят работни групи. Например докладът за работата на комунистите за повишаване производителността на труда е изготвен от секретаря и заместник-секретаря на първичната организация и директора на завода. Тази плановост, целенасоченост и последователност в работата на партийното бюро и първичната организация, предварителната подготовка способствуват да се повишава действената сила и политическата насоченост на решенията, внасят ред, учат комунистите на организираност, създават у тях навици, дисциплинират ги.

* * *

Следващата решителна крачка в работата на първичната партийна организация за укрепване на дисциплината е **организирането на системен, своевременен и всеобхватен контрол и проверка на изпълнението на решенията.** След тяхното приемане в партийното бюро с отговорниците за изпълнението им се извършва разясняване, създава се орга-

низация за действие. На всяко събрание партийното бюро запознава комунистите с резултатите от решенията, чийто срок е изтекъл. Два пъти в годината отчитат как се изпълняват решенията от годишното събрание. И още нещо, което дава отражение върху поведението и действията на всички комунисти — провеждат събрание, на което обсъждат ролята на контрола и проверката и значението им за повишаване ефективността на партийната работа.

Широко практикуват **отчетите и самоотчетите.** На всяко събрание се отчитат по един или двама комунисти. Характерното в самоотчетите е, че всеки дава отговор как работи за укрепване връзките на първичната партийна организация с колектива, пропагандира ли политиката на Партията и нейните решения сред безпартийните, доколко и как работи за сплотяването на колектива, какъв личен принос внася за повишаване качеството на продукцията и ефективността на производството, проявява ли непримиримост спрямо нарушителите на обществения ред, спазва ли трудовата и технологичната дисциплина и пр. В партийното бюро на тримесечие разглеждат работата и на комунистите по на един отдел. Всичко това е много важно. Защото комунистите постоянно чувстват партийната подкрепа, грижата на първичната организация, нейното непосредствено ръководство. И когато това ръководство е подплатено с принципиална последователност и непримирима взискателност, когато за безпринципността и недисциплинираността се търси отговорност, за допуснатите грешки се налагат санкции, комунистите не могат да не държат сметка за своето поведение. Няма нищо по-мобилизиращо, задължаващо от стройната организация. Тя не само респектира, но и възпитава, създава навици, които стават същност и на партийната организация като стил на работа, и на отделния комунист като норми на поведение. Там където цари ред, няма място за разпуснатост. Едното е враг на другото. Това, разбира се, не са благопожелания, а стил на работа на партийното бюро и на първичната организация. Примери много! Бригадирът Грозю Йорданов — бивш член на партийното бюро, системно отсъствувал безпричинно от събрания и заседания, предварително напускал работа. В партийното бюро разговаряли за поведението му, обърнали му внимание, посъветвали го другарски. Не си взел поука. Партийната организация решила и го извадила от състава на бюрото. Една такава постъпка не може да не подействува отрезвително дори и на най-самозабравилия се и недисциплиниран партиен член. С други думи непримирими са към всеки, който под един или друг предлог се разминава с решенията, не се съобразява с дисциплината.

Примерът с бившия член на партийното бюро в това отношение е много показателен и не е изолирано явление. Този стил на взискателност на партийното бюро и първичната организация се пренася в обществените организации и в целия колектив. В завода някои ръководни кадри в работно време по повод и без повод се събирали и пиянствували, напускали работа преди края на работния ден, не изпълнявали възложените им задачи. Такъв е случаят с един от бившите заместник-директори, с началника на един от отделите, с домакина и пр. Спрямо тях мерките са строги — освободили ги от завода. **Организацията на работата е добра предпоставка за укрепване на дисциплината,** а самата тя е дело на ръководителите, те преди всичко я създават. Не може да съществува стегната, стройна организация на работа, без да има кой да я изгради, да я канализира, да я води и направлява. Това от една страна. От друга страна, ръководителят е човекът, който дава личен пример на организираност и дисциплинираност. Той не само на думи, но и на дело показва какво поведение и отношение трябва да има всеки към труда, към социалистическата собственост и производ-

Digitized by Google

ството. Ето защо партийното бюро проявява такава строгост и в същото време търси подходящи начини и средства за обучението на ръководителите, за тяхната подготовка и преподготовка по проблемите, които имат пряка връзка с дейността им.

Още един пример. В една от комсомолските бригади трима младежи не идвали навреме на работа, напускали работните си места, държали се недружелюбно, правили това, което им хрумне, без да се съобразяват с останалите работници. Бригадата не намерила сили в себе си да ги превъзпита, но решила и се освободила от тях. Разбира се, същността на въпроса не е в отстраняването на един или друг работник от колектива. Защото нищо чудно той, освободен от работа, да се понесе като прелетна птица от едно място на друго, от един завод в друг и когато попадне в някой неукрепнал колектив, да пусне бацилите на разложението и в един прекрасен ден да затъмни светлия хоризонт на бригадата, смяната, звеното. Ето защо голямата цел, същността на действията на партийното бюро и първичната организация, на колектива е такива хора да се превъзпитават. В това е и силата на политическото ядро, на комунистите. Така постъпили и с тримата младежи, те останали в завода, преместили ги в друга бригада, която е по-укрепнала и е в състояние да им влияе положително.

* * *

Цената на дисциплината е много по-висока, когато се основава на високата съзнателност, на осъзнатия дълг и чувството за лична отговорност. Но тези качества не падат от небето. Те се формират с упорита, системна, целенасочена идейно-възпитателна и индивидуална работа от страна на първичната партийна организация и чрез самовъзпитание.

Как са подходили в завода за строителна техника? В първичната организация изградили 6 партийни групи. Чрез тяхното укрепване и изпълване живота им с богато съдържание, чрез активна целенасочена дейност издигат ролята на отделния комунист. **В партийните групи,** като най-малки клетки на Партията, където цялата дейност на комунистите се вижда като на длан, връзките и взаимодействията помежду им са най-непосредствени и постоянни, **са съсредоточили индивидуалната работа.** Партийното бюро ги насочва и те се занимават с най-належащите и неотменни проблеми, които опират до всеки член на колектива. А това са въпросите на взаимоотношенията, дисциплината, активността на комунистите, качеството на продукцията и ефективността на производството. Характерен момент за издигане ролята на партийните групи в индивидуалната работа е това, че всеки месец секретарят на първичната организация се среща с отговорниците на партийните групи. На тези срещи той ги информира за предстоящите задачи, запознава се с тяхното организационно състояние, с дейността им, оказва им конкретна помощ в работата, дава им компетентни съвети. Вниманието към тяхната дейност от страна на секретаря на първичната партийна организация е от голямо значение за дейността им, особено с това, че срещите предварително се подготвят и не са самоцелни, не са формална демонстрация на грижовност, а форма за конкретна дейност. Същевременно секретарят на първичната организация набира богата информация за поведението на комунистите и безпартийните, за отношението им към партийните решения и за хода на тяхното изпълнение. А това е от голямо значение за всеки ръководител. По този начин той лесно се ориентира и насочва вниманието на партийното бюро и на първичната организация към онези места и звена, които се нуждаят от помощ или подкрепа, от допълнителна разяснителна работа или строги мерки за премахване на проявени недостатъци и слабости.

Digitized by Google

Какви форми и средства използват?

На първо място изпитаните и утвърдените в практиката **партийни поръчения.** Кое е характерно за тях? Преди всичко това, че партийното бюро възлага на комунистите поръчения, свързани с решаването на стратегическата задача, поставена от Единадесетия партиен конгрес — борба за висока ефективност и високо качество. И още, поръченията се възлагат, като се имат предвид жизненият опит, личните качества, наклонности и възможности на комуниста. Периодически се прави отчет на тяхното изпълнение. През май 1976 година например на събрание на първичната организация са направили цялостна оценка как се изпълняват поръченията. Системните грижи и оценките на резултатите от тяхното изпълнение създават благоприятни предпоставки за засилване на реда и дисциплината в първичната организация и трудовия колектив.

Едно от изпитаните средства за формиране у работниците трайни навици, съзнателно отношение към труда е **наставническото движение.** То е съсредоточено в две насоки. Новоприетите работници и тези с ниска квалификация се прикрепват към добри майстори, които разкриват пред тях тънкостите на машиностроителната професия. А онези от работниците, които са склонни към дисциплинарни нарушения или се проявяват като недисциплинирани, се прикрепват към такива, които са в състояние да им влияят положително, да ги предпазват от евентуални лоши прояви или своеволия. По този начин се създават благоприятни предпоставки за спазване на реда и дисциплината, за формирането у работниците здрави социалистически добродетели. Те овладяват не само професионалното майсторство, но и изграждат у себе си трайни полезни навици, присъщи на работническата класа.

Целта обаче е не само да се премахват дисциплинарните и всякакъв род нарушения, но и да не се допускат, още в зародиш да се предотвратяват, да се премахват условията, които ги пораждат. В това отношение използват **съвета за профилактика,** изграден в завода преди една година. Каква е неговата същност? Съветът за профилактика е форма за борба срещу престъпността, противообществените прояви и закононарушенията в трудовите колективи. Това е съветски опит, използван на редица места в нашата страна. Под ръководството на първичната партийна организация и със съдействието на органите на МВР такъв съвет е изграден и в завода за строителна техника. Той се състои от 11 души. Към него са изградени и три секции: за опазване на социалистическата собственост, качеството на продукцията и трудовата дисциплина; за образцов обществен ред, безопасност и култура на движението от водачите на моторните превозни средства, борба срещу алкохолизма, противоморалните постъпки и криминалните престъпления и секция за пропаганда и правна консултация. В съвета за профилактика и в секциите са включени на обществени начала най-добрите, най-съзнателните и активните комунисти, комсомолци и безпартийни работници. Дейността на съвета и на секциите е преди всичко профилактична, целта им е да се предпазват хората от закононарушения, дисциплинарни нарушения и пр. Тази цел се постига чрез системна разяснителна и контролна дейност. Много е важно и това, че съветът за профилактика не действува сам и единствено чрез своите секции, а в тясна връзка с комисията за народен контрол и обществените организации.

* * *

Първичната партийна организация в завода за строителна техника, укрепвайки своите редове, повишавайки боеспособността си и авангардната роля на комунистите, на широка основа се стреми да създава всички необходими предпоставки и условия трудовият колектив да

Digitized by Google

изявява своите творчески способности и да изпълнява големите задачи, поставени от Единадесетия партиен конгрес — борба за високо качество на произвежданата продукция и висока ефективност на производството. Разбира се, далеч сме от мисълта да твърдим, че тук всичко върви по мед и масло, че всички проблеми са решени. И тук има хора, които не винаги дават качествена продукция, пропускат се срокове на поръчки, в работно време стоят пред близкия павилион и т. н. В една докладна записка на началника на ОТК до партийното бюро четем, че при отчитането на някои поръчки се допускат компромиси, пуска се продукция в незавършен вид с уговорка, че в близките дни ще бъде направена, само и само да се отчете, а след това минават месеци, без да се довършва. Зад подобни компромиси стоят и комунисти. Такива случаи има и вероятно и в бъдеще ще се допускат. Но не такава е същността, не това характеризира работата на първичната партийна организация и на колектива. По-важното е, че има виждане и отношение, реагира се срещу подобни прояви, търси се отговорност, чувствува се юлска настъпателност срещу недостатъците. И най-важното, че се използват различни форми и средства за укрепване на дисциплината, формират се у хората трайни навици и интереси, издига се съзнателността и чувството за лична отговорност. От друга страна се действува със строгостта на Устава. Следователно първичната партийна организация и партийното бюро **разглеждат дисциплината не само като строго спазване на уставните норми и правила, на реда, но и като умение, способност на всеки комунист в различни условия да действува винаги в полза на Партията, на работническата класа, на социалистическото общество.** Партийната дисциплина се разглежда не само като важно средство за укрепване и развитие на централизма в Партията, но и като могъщ фактор за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация. Защото дисциплината се явява едно от най-важните условия, което осигурява не толкова и не само единство и организираност в партийните редове, което безспорно е много важно, но и лична самостоятелност, широка самоинициатива и самодейност на комунистите. А това е сигурна гаранция за повишаване на ефективността в партийната работа.

ДОКЪДЕ ВОДЯТ ЧЕСТИТЕ СМЕНИ

През шестата петилетка в Благоевградски окръг се развиваха бурно редица промишлени предприятия. Развитието обхвана както производството, така и трудовите колективи с тяхната квалификация и образование, социално-битови условия, духовна сфера, традиции, приобщеност към предприятието и пр. В тези колективи мястото и ролята на партийните комитети се определят от функциите им на ръководни политически органи. Пълноценното им изявяване обаче зависи от ред фактори. Като се съпостави положението на партийния комитет в завод „Михаил Антонов" в гр. Гоце Делчев с това на комитетите в други големи предприятия в окръга, се очертават някои различия, които му пречат пълнокръвно да се изяви като ръководен орган на колектива.

За какво става дума?

Така се случваше, че до изграждането на заводски партиен комитет секретарите на първичните организации често се подменяха поради различни причини — почти всяка година, даже и на няколко месеца. Още тогава бе изразена тревога, че честата смяна пречи да се утвърждава ролята на партийната организация, да се изграждат традиции в завода.

Предполагаше се, че със създаването на комитет тази аномалия ще се превъзмогне. Но градският комитет не успя да преодолее инерцията. За три-четири години бяха сменени няколко секретари. Само един се застоя около година и половина. Тъкмо през това време порасна значително авторитетът на комитета и самочувствието на комунистите. Те усетиха своята сила, коя-

Digitized by Google

то идваше от това, че заводското партийно ръководство се занимаваше с важни проблеми, стремеше се да осигури личния им пример в изпълнение на производствените и обществените задачи. Този пример увличаше безпартийните, целия колектив.

Затова и не случайно хората заговориха: „Секретарката Шейтанова умее да подхваща работата, стреми се да бъде принципна, но това не се нрави на някои стопански ръководители, дразнят се." Работниците виждаха всеотдайността ѝ в заводския живот. Оставаше вечер да разговаря с работници от нощната смяна, да види как протича тя. Никому и на ум не минаваше за нейните грижи, докато подготвя материалите за заседания на комитета, когато оставаше до полунощ да печата и размножава оценки и други документи. Постави един-два пъти въпроса пред директора да се осигури машинописка, но безрезултатно.

Не само технически неуредици доведоха да напусне Валентина Шейтанова. От градския комитет я посъветваха да не прави тази стъпка, но за добро или лошо, тя я стори. На нейно място бе избран нов секретар, който скоро бе освободен поради прибързан подбор. Няколко месеца член на комитета изпълняваше функциите на секретар. Тези бързи смени безспорно се отразиха твърде неблагоприятно върху дейността на комитета. Един преглед на заседанията сочи, че е стеснена тематичната насоченост, паднала е значимостта на обсъжданите въпроси и равнището на тяхната разработка. Подобно нещо се е получило и с тематиката на общозаводските събрания на комунистите.

В средата на миналата година за секретар бе издигнат младият инженер Харизан Сарандев. Наистина той няма значителен организационен опит, но умее да разговаря и работи с хората, ориентира се вярно в обстановката. Разбира колко трудно е общественото поприще на партийния секретар. Това научи от баща си, дългогодишен секретар на първична организация.

Много скоро изживя първото изпитание. Когато разработваше доклада за състоянието на завода и колектива в светлината на решенията на Юлския пленум, открито, без недомлъвки, постави въпроса за пропуски и недоглеждания в работата на стопански ръководители, за случаи на лично облагодетелствуване от хитро осъществени рационализации, от използване на заводския автотранспорт. Това не се понрави на някои членове на комитета. На събранието чете ръкопис, защото нямаше кой да напечата доклада. Тепърва щеше да се учи да работи на пишеща машина. Интересно как този факт не е направил впечатление на сътрудници на комитета!

Но има още. Директорът Н. Жеков, зам.-директорът Серафим Пенев и други не подготвят старателно материалите, които внасят за разглеждане в комитета. Ето факти. Директорът подготвя докладна записка за кадрови промени в цехове. Тя е в ръкопис — едно изречение и четири предложения. Липсва каквато и да е обосновка, не се изтъкват качествата на предложените кандидати. Нима авторът не е имал време да подготви прилежен документ, който да защищава положението му на ръководител? С. Пенев е внесъл в заседание информация за работата на заводското ръководство по икономията на суровини и материали, изпъстрена с общи постановки, констатации и изрази, без анализ. Не е посочено мястото на специалистите и рационализаторите, не са направени предложения за решения. Наистина, колко може да се каже в две непълни страници по такъв важен проблем! Как да се повярва, че и този ръководител не е разполагал с време да подготви задълбочен документ.

Тези случаи не са единствени. Затова може да се запита: това отговорно отношение ли е към ръководния политически орган в завода? До голяма степен подобно отношение обяснява мнението на немалко комунисти, че се проявява „стремеж да се превърне партийният комитет в придатък на стопанското ръководство".

При това положение комитетът не може да се изяви като действен политически ръководен орган. И тъкмо затова в завода все още не са утвърдени значими общи традиции, каквито има в други големи предприятия в окръга — празници, свързани с годишнината на първото изделие, ритуал за приемане на млади работници, прояви за отдаване признание на обществени активисти и др. В тази насока се прави нещо, но то е твърде ограничено.

Такива са фактите. Те безпокоят сами по себе си. И още повече че се отнасят за най-голямото предприятие в Гоцеделчевския край, че се омаловажават до известна степен от секретари на градския комитет на Партията. В защита на твърдението, че честите смени не са се отразили кой знае колко неблагоприятно на дейността на партийния комитет, се издига като вълноломна стена „силният" довод, че заводът се развива с високи темпове от създаването му. Вярно е, че до миналата година темповете бяха големи, но зад това стои преди всичко значителното търсене на произвежданите изделия. През 1976 г. се създадоха известни затруднения и планът не бе изпълнен с над 2 милиона лева.

Заключението, щом заводът се развива успешно, значи комитетът функционира правилно, най-малко е примитивно. Истината следва да се види такава, каквато е, колкото и горчива да е. Само при това положение ще се осъзнае необходимостта да се създаде обстановка за действително изявяване ръководната роля на комитета. С полумерки, без прелом, далеч няма да се отиде! И за да не се допусне това, наложително е по-активна помощ от страна на градския комитет и отдел „Организационен" на окръжния комитет. Началните стъпки за оздравяване на атмосферата трябва да се последват от нови, по-действени, ако искаме да издигнем ефективността в партийната робата.

Славчо ВОДЕНИЧАРОВ

Digitized by Google

ПЪРВАТА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОЛЕТАРИАТА

к. и. н. **КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ**

През м. юни т. г. се навършват 130 г. от основаването на Съюза на комунистите. Създаден от К. Маркс и Фр. Енгелс, той поставя началото на организираната борба против буржоазията, за победа на пролетарската революция.

1

Създаването на Съюза на комунистите е **закономерен процес** в развитието на **световното пролетарско революционно движение.**

Още с **възникването на капитализма** започва **великата борба на пролетариата** срещу буржоазията. Неуспехите на **първите стихийни движения** на работниците в Англия, Франция, Германия и др. показват острата необходимост от укрепване и организиране на класата. Самият революционен процес изисква начело на нея да застане организация, партия, въоръжена с научна теория, призвана да пропагандира тази теория, да я съединява с масовото работническо движение, да ръководи и направлява израстването на пролетариата като „класа за себе си".

Следейки отблизо дейността на съществуващите тогава пролетарски организации и сдружения, Маркс и Енгелс виждат пагубната роля, която играе за революционното движение неговата идейна база — конгломерат от утопични, християнско-комунистически, дребнобуржоазни и др. схващания. Теориите на „уравнителния комунизъм", на „истинския социализъм" господствуват в „Съюза на справедливите", една от най-известните по това време организации на пролетариата. Основоположниците на марксизма посочват вредата от заговорническата тактика, мистицизма в революционното движение, разобличават утопичните проповеди за всеобщ мир и любов между всички независимо от класовата им принадлежност. Разработвайки основите на пролетарското учение, те показват, че само познаването на **обективните закони** на обществеността развитие и на тази основа повеждането на безкомпромисна борба на класовоосъзнатия и организиран пролетариат срещу буржоазията — това е единственият правилен път, по който трябва да бъде насочено революционното движение. Но борбата не е само в областта на теорията. Маркс и Енгелс са и революционери на дело. Те не само разработват основите на научната теория, но веднага успоредно с това започват непосредствена практическа работа за обличането на теорията в конкретна организационна форма, за изграждането на пролетарска партия. „Ние — посочва Енгелс — ни най-малко не смятахме да съобщим изключително на „учения" свят за новите научни резултати, като ги изложим в дебели книги. Напротив. Ние двамата вече дълбоко бяхме навлезли в политическото движение... имахме значителни връзки с организирания пролетариат. Ние бяхме длъжни научно да обосновем нашите възгледи, но за нас беше също така важно да убедим в правилността на нашите възгледи европейския и преди всичко германския пролетариат. И щом самите ние си изяснихме всичко, пристъпихме към работа."[1] Разкривайки научно обективната роля на пролетариата като гробокопач на капитализма и творец на бъдещото общество, Маркс и Енгелс показват, че това не може да стане стихийно, а само по пътя на съзнателната и организираната дейност от страна на пролетарската партия. Те разглеждат Партията като съединение на теорията с работническото движение, като най-важно условие за превръщането на идеите в материална сила. По такъв начин те за пръв път обосновават закономерната роля на Партията като жизнена необходимост за победата на пролетариата.

Но именно тази истина не виждат или не желаят да видят и сега враговете на комунизма и революционното движение. Според тях Маркс и Енгелс били защища-

[1] К. Маркс, Фр. Енгелс, Манифест на Комунистическата партия, С., 1971, с. 151.

Digitized by Google

вали саморазвитието, стихийността в работническото движение, те не придавали голямо значение на изграждането на партия, която да ръководи пролетарските борби.

Такива твърдения нямат нищо общо с историческата истина. Каква е тя? Маркс и Енгелс не само поставят основите на учението за Партията, но те изграждат такава партия — Съюза на комунистите, като отдават за това значителни сили и революционна енергия, развивайки трескава организаторска дейност. През 1846 г. Маркс и Енгелс създават в Брюксел първия комунистически кореспондентски комитет. Неговата цел е, поддържайки връзки с различни пролетарски организации, групи и др., да развива и пропагандира пролетарската теория и да критикува неправилните идеи и схващания. Макар да целят развитието и пропагандата на идеите, комунистическите кореспондентски комитети са своеобразна организационна форма, при това форма, която най-пълно отговаря на равнището на революционния подем през този период. За кратък период комунистически кореспондентски комитети се изграждат в Лондон, Париж, Берлин, Копенхаген и други градове. Брюкселският комитет поддържа връзки с ръководството на Съюза на справедливите, с революционото крило на чартисткото движение и с други пролетарски организации и движения. Тази дейност на комунистическите кореспондентски комитети не е самоцелна. Според замисъла на Маркс и Енгелс тя е изключително необходима за изясняването на редица принципни положения, преди да се пристъпи към създаване на организация на пролетариата.

В началото на 1847 г. Маркс и Енгелс приемат направеното им от ръководството на Съюза на справедливите официално предложение да оглавят работата по реорганизацията на Съюза и поставянето му на основите на научния комунизъм.

Конгресът на Съюза на справдливите, състоял се през юни 1847 г., влиза в историята като Първи конгрес на Съюза на комунистите. Това е първата крачка и първият триумф на марксизма в изграждането на революционна пролетарска партия. Тук не се касае само за смяна на наименованието — действително се създава качествено нова, несъществуваща никъде дотогава организация на пролетариата, защото, от една страна, на конгреса са представени не всички организации и членове на Съюза на справедливите, а само тези, които в хода на направените дискусии приемат марксистките идеи и се сплотяват около тях и от друга, решенията, които взема конгресът, имат последователно революционен характер. Заедно със смяната на наименованието се сменя и лозунгът на Съюза. Вместо „всички хора са братя" се поставя революционното „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!" Под ръководството на Енгелс се формулира основната цел на Съюза — „събаряне на буржоазията, господство на пролетариата, унищожаване на старото, почиващо на антагонизма на класите буржоазно общество и основаване на ново общество без класи и без частна собственост". Коренно е изменен и организационният устав на Съюза.

След конгреса Маркс и Енгелс хвърлят нови сили за укрепване на Съюза на комунистите, за разширяване на неговата пропагандна дейност сред работниците. Те са в центъра на дискусиите по теоретически и практически въпроси на революционната борба. Своеобразен връх в тяхната дейност бележи периодът декември 1847 г. — февруари 1848 г., когато те създават първата програма на пролетарската организация — „Манифест на Комунистическата партия".

Маркс и Енгелс не само посочват ролята на Партията, но в лицето на Съюза на комунистите те я и създават: те воюват за нейното изграждане, написват Програмата и Устава, ръководят работата на Съюза. **Именно в периода на създаването и функционирането на Съюза у тях се развива и укрепва схващането на закономерната роля, която играе Партията в ръководството на пролетарската борба.** Самият Енгелс по този повод по-късно пише: „За да се окаже в решителния момент достатъчно силен и да може да победи, пролетариатът — Маркс и аз поддържаме тази позиция от 1847 г. — трябва да образува особена партия, отделна от всички други и стояща срещу тях, съзнаваща се като класова партия."[1]

Следователно всякакви опити да се покажат Маркс и Енгелс като защитници на стихийното движение и противници на изграждането на партия са груба фалшификация на историческите факти, набор на фрази, които се интерпретират без всякаква връзка с тяхната богата революционна дейност.

Тази закономерност се прояви с особена сила през 1917 г., когато под ръководството на **своята Партия** руският пролетариат смъкна оковите на буржоазията и установи диктатура на пролетариата.

С още по-голяма сила тя се проявява и сега, като основа за успехите на страните от социалистическата общност. „Всички наши успехи — посочва др. Т. Живков — са тясно свързани със състоянието и дейността на Партията..."[2]

Ръководната роля на Комунистическата партия в революционното движение, въплътена за пръв път в Съюза на комунистите, е **обективна закономерност с нарастващо значение** през целия период на борба за изграждането на комунизма.

2

Създавайки първата партия на революционния пролетариат, Маркс и Енгелс отде-

[1] Маркс, Енгелс, Избрани писма, Изд. на БКП, 1952, с. 465.
[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 90.

Digitized by Google

лят специално внимание на нейното организационно изграждане, на разработването на нейните не само идейни, но и организационни основи. Разбира се, това става в една начална форма, което обаче не може да намали значението на разработените проблеми.

Маркс и Енгелс първи направиха революционния извод за историческата роля на пролетариата. Те посочиха, че от всички класи „само пролетариатът е действително революционна класа"[1]. Уместно е сега, когато все повече буржоазните философи, опортюнистите и ренегатите от типа на Маркузе, Гароди и др. издигат „теории" против революционната роля на работническата класа в обществеото развитие, против класовия характер на Партията, да видим с каква задълбоченост и острота класиците на марксизма развиват коренното положение, че Партията е класова Партия, част от революционния пролетариат. „Комунистите — се казва в Манифеста — не са особена партия, противостояща на другите работнически партии. Те нямат никакви интереси, отделни от интересите на целия пролетариат. Те не издигат никакви особени (сектантски) принципи, към които биха искали да нагодят пролетарското движение."[2] Те са неразривно свързани с пролетарската класа и са част от нея.

Но комунистите в никакъв случай не бива да бъдат отъждествявани с цялата класа, те се отличават от пролетариата, от другите пролетарски партии по това, че отстояват общите, целокупните интереси на революционното движение. Комунистите са тези, които тласкат развитието напред. Те са авангард на пролетариата, защото се ръководят от научна теория, която им дава възможност да разбират условията, хода и общите резултати на пролетарското движение. Това определя и особените изисквания към членовете на Съюза.

Маркс и Енгелс държат изключително много за изграждането на здрава партия и партийни организации. „Ние не се и съмняваме, че макар и само за пропагандни цели, е необходима организация" — посочва Енгелс в „Към историята на Съюза на комунистите". Маркс и Енгелс в пълния смисъл на думата воюват за организационното укрепване и сплотяване на Партията особено през 1850 г., когато се появяват признаци на отслабване на организацията. В своето обръщение (от името на ЦК) до членовете на Съюза, те отделят внимание на тези тревожни сигнали, като посочват, че без здрава организация всяка работническа партия би се превърнала в придатък на буржоазията.

Централно място в документите и в дейността на Съюза заема принципът на демократическия централизъм. „Самата организация — посочва Енгелс — беше напълно демократична, с изборен комитет, който винаги можеше да бъде сменен; по този начин бе отнета всякаква възможност за конспиративни стремежи, които изискват диктатура..."[3]

Членовете на Съюза са равни, между тях няма привилегировани, както е в много от съществуващите тогава тайни сдружения. Въз основа на поставените от Маркс и Енгелс предварителни условия от Устава е изхвърлено всичко, което съдействува за преклонението пред авторитета. Уставът утвърждава колективното начало в работата — начело стоят колективни органи, записани са норми, с които се регламентира периодичността на техните сбирки и пр.

В противовес на тайното и полумистическо съществуване на Съюза на справедливите новообразуваният Съюз широко прилага отчетността и гласността в работата.

Организационният строеж също се основава на принципа на демократическия централизъм. Първичните организации се наричат общини. Те се обединяват в окръзи, а последните — в ръководни окръзи. Върховното ръководство принадлежи на конгреса. Между конгресите работата на Съюза се ръководи от централен комитет.

В Съюза съществува единна за всички дисциплина и не се допуска образуването на фракционни групи. Групата фракционери (оформила се след пораженията на революцията от 1848 г.), която се обявява против решенията на болшинството от Централния комитет, против възприетата от мнозинството тактика на борба при новите условия, след изчерпване на другите средства е изключена от редовете на Съюза.

Любим маниер на съвременните буржоазни философи и опортюнисти е да отричат обективния характер на организационните основи на Партията, да ги обявяват за измислици на Ленин, противоречащи на марксисткото учение. С неотслабваща сила и сега те се стремят да отрекат приемствеността в революционното движение, да противопоставят Маркс и Енгелс на Ленин. „Централизмът в Партията — пише антикомунистът Волф — не е обективно обусловен от характера на борбата, а произтича от темперамента на Ленин, от неговата самоувереност". Историята показва пълната несъстоятелност на такива твърдения. Основите на демократическия централизъм, както и на другите организационни принципи бяха извлечени от Маркс и Енгелс от самото революционно движение и въплътени още в Съюза на комунистите. Развивайки ги по-нататък, в новите условия Ленин създаде учението за Партията от нов тип.

3

Особено внимание Маркс и Енгелс отделиха на интернационалния характер на Комунистическата партия.

Любопитен е фактът, че съгласно Устава на Съюза на справедливите в него могат

[1] К. Маркс, Фр. Енгелс, Манифест на комунистическата партия, С., 1971, с. 68.
[2] Пак там, с. 72.
[3] Пак там, с. 156.

Digitized by Google

да членуват само немци. Развитието на революционната борба показва несъстоятелността на това схващане. Обективно се налага развитието на пролетарската организация като интернационална. Възгледите на Съюза на справедливите постепенно се изменят. Както посочва Енгелс, на преден план излиза нов момент: съюзът от немски постепенно става международен.

Борбата на Маркс и Енгелс за изграждането на Съюза на комунистите е **тържество на интернационализма в** международното работническо движение. Те издигат боевия лозунг: „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!" А в разгара на борбата за създаването на Съюза Енгелс посочва, че буржоазията не може да се издигне по-високо от национализма, че пролетариатът във всички страни има едни и същи интереси, един и същи враг... и само пролетариатът може да установи братство между различните нации.

Съюзът на комунистите беше първата интернационална организация на революционния пролетариат. Принципът на интернационализма беше заложен в неговото организационно изграждане, заедно членуват и рамо до рамо се борят немци, белгийци, англичани, скандинавци, французи и др.

Тази азбука на марксизма, реализирана още в Съюза на комунистите, не е загубила и не може да загуби своето значение. Интернационализмът — посочва Л. И. Брежнев — „това е един от главните принципи на марксизма-ленинизма. За съжаление някои започват да го тълкуват по такъв начин, че от интернационализма фактически почти нищо не остава. Намират се и такива дейци, които дори открито предлагат да се откажем от интернационализма. Според тях интернационализмът, обоснован и защищаван от Маркс и Ленин, бил остарял."[1]

Пролетарският интернационализъм не може да остарее, защото той е неотделим от комунистическото движение. Както посочва др. Т. Живков, „Самият живот постави пред комунистическото движение проблемите на пролетарския интернационализъм, необходимостта да се конкретизират неговото съдържание и форми в съответствие с характера на световното развитие..."[2]

Пролетарският интернационализъм сега добива нови измерения в сплотеността на трудещите се от трите свята. Той достигна висша степен на своето развитие в интернационализма между социалистическите страни. „Между нашите страни и народи — посочва др. Т. Живков — са установени съвършено нов тип отношения, изграждани върху основата на еднаквия обществен строй, единството на националните и интернационалните интереси, идеологията на марксизма-ленинизма, тясното сътрудничество между ръководните комунистически партии."[3] Ето такава е равносметката от развитието на този принцип, който Маркс и Енгелс заложиха още в зората на революционната борба на пролетариата.

4

Какво е **значението** на Съюза на комунистите?

Съюзът на комунистите съществено се отличаваше от партиите от нов тип, чиито пръв основоположник през 1903 г. стана В. И. Ленин. Съюзът за разлика от болшевишките партии не беше в състояние, а и не си поставяше непосредствената задача — завземането на политическата власт и установяване на диктатура на пролетариата. На нея се гледаше като на цел от по-далечното бъдеще и това се отразяваше върху съдържанието и формите на работа — преобладаваше пропагандата на идеите, идейната борба с противниците на пролетарското учение и пр. И това е напълно обяснимо за тогавашните условия.

Неоценимо е значението на разработените основни документи на Съюза — Уставът и Манифестът на Комунистическата партия. Ленин писа за Манифеста — „Тази малка книжка струва колкото цели томове: с нейния дух живее и се движи и до днес целият организиран и борещ се пролетариат в цивилизования свят"[4].

Манифестът проникваше във всички страни, залягаше в основата на революционната борба на пролетариата. През 1891 г., годината на основаването на нашата партия, той беше преведен на български език.

Значението на Съюза на комунистите се определя и от факта, че тогава израснаха и укрепнаха първите революционни кадри на пролетариата — Маркс, Енгелс, К. Либкнехт, Г. Екариус и др., които след това посветиха още дълги години на борбата за организиране на пролетариата в класа.

Значението на Съюза на комунистите е огромно, защото той беше първата **реална** изява на призрачния дотогава комунизъм, на гениалното учение, което само десетилетия по-късно завладя умовете и сърцата на милиони хора и се превърна в знаме на борбата. Удовлетворението произтича и от факта, че честването на 130-годишнината на Съюза на комунистите съвпада с 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция, открила нова ера в развитието на човечеството. Отбелязването на славния юбилей е съпроводено с небивали успехи на съветския народ, започнал пръв изграждането на това общество, в името на което преди 130 г. първите комунисти си подадоха ръце и изрекоха първите клетви за борба.

---

[1] Л. И. Брежнев, Отчет на ЦК на КПСС пред XXV конгрес и предстоящите задачи във вътрешната и външната политика, с. 44.

[2] Т. Живков, Година на мир, година на борба, сп. „Проблеми на мира и социализма", 1976, бр 12, с. 8.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 14.

[4] В. И. Ленин, Съч., т. 2, с. 10—11.

Digitized by Google

Партийното събрание е основен момент в живота на всяка партийна организация, висшият орган, който решава делата й, направлява дейността й, школа, в която се закаляват политическите качества на комунистите. То ще изпълнява тази своя голяма роля, ако последователно се прилагат ленинските норми на партиен живот, ако се развива и разширява вътрешнопартийната демокрация. Особено значение сега придобива изискването, ясно очертано в Тезисите за развитието на Партията — събранието да се издига все повече като колективен орган, като форум, в който всички комунисти широко участвуват в решаването на проблемите, стоящи пред партийната организация и колектива. Важно условие за това е в него да съществува атмосфера на откровеност и принципност, на критика и самокритика.

Как да се подготви и организира партийното събрание така, че то да намери и даде отговор на стоящите пред партийната организация и колектива проблеми, с какви форми и средства да мобилизира активността и инициативата на комунистите и безпартийните — това са въпроси, които често вълнуват секретарите на първичните партийни организации и членовете на бюрата.

В публикуваните материали насочваме вниманието на нашите читатели към онези страни от процеса на подготовката и провеждането на партийното събрание, които повишават неговата ефективност. Основното направление в развитието на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на колективите изисква още повече да се разгръщат всички функции на партийното събрание. Чрез тях, чрез партийните решения, чрез активността и отговорността на комунистите и безпартийните да настъпят онези необходими изменения в организацията и в колектива, които се диктуват от задачите на партийната политика.

ЕФЕКТИВЕН КОЛЕКТИВЕН ОРГАН

В голяма степен резултатността от работата на партийната организация зависи от нивото на партийните събрания. Съображенията за това твърдение са широко известни. Да изброим някои от тях. Събранието е висш ръководен орган на партийната организация. Главно чрез него се реализират трите основни нейни функции — политическата, организаторската и идеологическата. На събранието комунистите принципно и делово обсъждат и решават жизнено важни проблеми на общественото развитие. На него те овладяват умението правилно да си служат с критиката и самокритиката, да отстояват своето гледище, като същевременно се съобразяват с колективното мнение, издигат глас против всичко, което спъва движението напред.

Ето защо партийното събрание е важно събитие в живота на партийните организации. То въздействува положително върху комунистите. Повишава тяхната политическа и трудова активност. Оказва влияние върху всички процеси в производствената и обществената среда.

И когато търсим ефективността от партийното събрание, ние започваме именно от отражението му върху активността на всеки комунист. Тази активност в никакъв случай не се измерва само с изказ-

Digitized by Google

ванията. Активността се поражда и расте още в периода на подготовката. В основата ѝ стои порасналият интерес на комунистите към определен кръг от въпроси, изразява се в допълнителни лични проучвания, във формирането на известни становища и позиции, в нагласа за определени действия.

Но това е само началото. Поведението на комунистите в труда, в обществения и личния живот след събранието е най-осезателният показател за неговата ефективност. И не само това. Измененията трябва да обхванат и безпартийните. Авангардът е такъв, когато и другите го следват неотклонно.

Очевидно това са най-общи постановки за ролята и значението на партийното събрание. В партийната практика те се трансформират в много и най-различни конкретни и последователни действия. Като секретар на партийния комитет в Химикофармацевтичния завод в София ще споделя някои мисли за подготовката и провеждането на партийните събрания в заводската партийна организация.

Ефективността на събранието се залага още **при определяне на дневния ред.** Всеки секретар е изживявал чувството на неудовлетвореност, когато по израза на лицето на комунистите разбира, че напразно им е загубил времето. Че разглежданият въпрос не е съвпаднал с интересите и желанията на комунистите и колектива. За да избегнем това, ние редовно запознаваме секретарите на партийните организации с всички решения и изисквания на по-горните партийни и държавни органи. При определяне на дневния ред най-напред те се съобразяват с общопартийните и общодържавните задачи, свързани с решенията на XI конгрес и Юлския пленум (1976 г.), с решенията на правителството и държавните органи. Но за да може секретарят на партийната организация да свърже посочените задачи с конкретната действителност, той трябва детайлно да я познава. Изучаването на конкретните факти, процеси и явления е втората насока в дейността на партийните организации. По такъв начин в дневния ред се включват само тези въпроси, които максимално съчетават общодържавните с колективните интереси. А това е най-сигурната предпоставка за резултатни партийни събрания.

Разбира се, при нас все още има партийни организации, които поставят на обсъждане незначителни въпроси. А други — години наред страдат от еднообразие в дневния ред. Тези партийни секретари само формално спазват уставното изискване всеки месец да се провежда най-малко по едно събрание.

Следва **подготовката на събранието.** Съставят се отделни групи и комисии за проучване и разработване на въпросите от дневния ред. Все по широк става кръгът на комунистите, които участвуват в подготовката. Това е най-важното условие за активност както при обсъждането на въпросите, така и за творческото участие при изпълнение на взетите решения. Собственият опит ни убеждава, че колкото е по-широк кръгът от хора, заети в подготовката на събранието, толкова по-активно минава то, толкова по-верен е анализът на разглежданя проблем.

Не малко примери могат да се посочат на добра подготовка на партийни събрания. Да вземем партийната организация при цех „Антипиретици". Тук въпросите на дневния ред се определят след дълбоко вникване в живота на колектива, в това, което вълнува хората, като същевременно се вземат под внимание състоянието и перспективите за развитието на производството. С една дума, те се стремят да определят именно този проблем, който в момента е най-актуален и с който е ангажирано вниманието на комунистите и безпартийните.

През третото тримесечие на миналата година в същия цех бяха

Digitized by Google

допуснати сериозни преразходи на материали и суровини. Не бяха изпълнени основните качествени показатели. Това състояние на цеха силно обезпокои и комунистите, и безпартийните. Безпокойството се усилваше и от обстоятелството, че предстоеше коригиране на материално-разходните нормативи. Съществуваше реална опасност колективът да не изпълни поетото обещание за годината. Един здрав инициативен и боеспособен колектив можеше да бъде разстроен. Причините за това състояние на цеха бяха комплексни. Взетите мерки през отделните месеци не дадоха особени резултати. Бюрото реши въпросът да бъде обсъден на партийно събрание. Изградиха се временни групи и комисии, които по предварителен план проучиха следните по-важни въпроси: качеството на материалите и суровините, спазването на технологичния режим и трудовата дисциплина, техническата изправност на апаратурата и оборудването, състоянието на енергийните източници, воденето и отчитането на съревнованието, работата на партийните групи и др.

По определен график партийният секретар (докладчик на събранието) и членовете на партийното бюро проведоха срещи с отделните смени и бригади, със специалистите и служащите, с колективите от обслужващите поделения. Целият колектив на цеха знаеше, че партийната организация готви събрание във връзка с преразходите.

В процеса на подготовката комунистите и безпартийните направиха редица ценни предложения и критични бележки. Някои от тях се решаваха веднага. Фактически събранието започна още от обявяването на дневния ред. То се превърна в един непрекъснат процес. В резултат на цялата тази дейност и взетите мерки още в месеца, в който се готвеше събранието, се появиха и първите резултати — преразходи не бяха допуснати. Изграден на основата на добре изучени факти, явления, настроения, мнения и предложения на комунисти и безпартийни, докладът съдържаше задълбочен, критичен и самокритичен анализ на действителното състояние. В него от принципни позиции бе направена оценка на работата на комунистите. Задълбочено и обективно бе посочено положителното и бяха разкрити несполуките, допуснатите слабости и техните носители. Сочеха се конкретни пътища за отстраняване на грешките, за подобряване на работата. Това осигури активност, деловитост и принципност при обсъждането. Комунистите със своите изказвания допълниха доклада, отправиха остри критични бележки към ръководството на цеха и завода. Те откровено споделиха своите мнения, направиха редица ценни предложения.

Събранието, естествено, завърши с приемане на решение, което отразяваше основните изводи на бюрото, предложенията на комунистите и безпартийните от цеха. То беше добре обосновано с ясно определени задачи на организацията и на отделните комунисти. От събранието комунистите излязоха с ясно разбиране какво трябва да се прави по-нататък. Оставаше тази убеденост да се предаде и на безпартийните. Ето защо процесът на събранието продължи и след приемането на решението. Партийното бюро, партийните групи, комунистите разгърнаха широка организаторска и масово-политическа работа сред колектива за изпълнение на взетите решения. Резултатите не закъсняха. Колективът преизпълни поетото обещание и приключи годината със значителни икономии. Още по-радостен е фактът, че и през първото тримесечие на новата година този успех се затвърди въпреки намалените материално-разходни нормативи.

Могат да се преведат още редица примери, които ярко доказват, че добре организираната подготовка на партийното събрание повишава активността на комунистите.

Важен момент е да се определи **подходящ докладчик** за събра-

Digitized by Google

нието. Отчитат се различни обстоятелства — съдържанието на разглеждания въпрос, професионалната и политическата подготовка, ораторските способности, авторитетът пред колектива и редица други. Взискателността към докладите и оценките става все по-висока.

В повечето от тях се прави политическа оценка на състоянието на процесите и явленията, съпроводена с дълбок всестранен и аргументиран анализ. Определено може да се каже, че качеството на материалите повиши активността на комунистите, предизвика повече разисквания, размисли и предложения.

Постепенно се разширява кръгът на докладчиците. Наред с партийните секретари и стопанските ръководители на събранията докладват и членовете на партийните бюра, отделни комунисти. От началото на 1976 г. до май 1977 г. докладчиците се разпределят, както следва: партийни секретари — 28 на сто; стопански ръководители — 21 на сто; членове на партийни бюра — 38 на сто и отделни комунисти — 13 на сто. В сравнение с 1974—1975 г. чувствително е увеличен процентът на докладчиците, членове на партийни бюра, и комунисти, които не са на ръководни длъжности. Това се отрази положително върху активността на комунистите.

Но и при наглед „старателна подготовка" има случаи, когато в събранието цари тишина. Председателствуващият упорито повтаря кой ще вземе думата. Да вземем за пример партийната организация към управлението на завода. На пръв поглед тук всичко изглежда благополучно, събрания се провеждат редовно. С активността на комунистите като че ли също всичко е в ред — от 3 до 6 изказвания на събрание. Един по-задълбочен анализ обаче показва, че картината е друга. Изказванията се правят почти от едни и същи комунисти — секретаря на партийния комитет, директора на завода, заместник-директорите, началника на отдел ОТК и по изключение някой друг комунист. Болшинството от комунистите предпочитат да си седят мирно и тихо. Те са спокойни, че има кой да се изказва, да отправя критични бележки, да дава предложения.

От друга страна в някои от изказванията на посочените комунисти често има елемент на поучаване, съветване, указания, което не винаги създава обстановка на размисъл, на творческо търсене. Дълго време партийното бюро не търсеше причините за тази пасивност и разчиташе на „щатните изказвания". Заводският партиен комитет установи, че много често на партийните събрания се внасяха за обсъждане въпроси, които не бяха свързани с пряката дейност на болшинството от комунистите. С една дума обсъждаха се въпроси, които не са най-актуални за комунистите и не ги вълнуваха.

Освен това в подготовката на събранието се използваха ограничен брой комунисти. Най-често докладчици на събранието бяха заместник-директорите, които не винаги се готвят с необходимата сериозност и задълбоченост. Сега положението е съвсем друго. Партийното бюро отделя повече внимание на „мълчаливите комунисти", интересува се от техните мнения за проблемите, които се обсъждат, вземат се под внимание техните предложения. Повиши се и самочувствието, и отговорността у комунистите. Те самите почувствуваха, че са забелязани от партийното бюро, че се вслушват в тяхното мнение, съобразяват се и се съветват с тях. Така постепенно започна да се проявява увереност, а след това и нужда сами да излагат своето мнение, становища, предложения. Много помогна и самоотчетът на комунистите.

Ефективността на партийните събрания е тясно свързана с взетите решения. На почти всички събрания сега се вземат решения, болшинството от които са конкретни, обосновани с ясно определени задачи на партийната организация. Стремим се всяко решение да бъде осигурено с политически, идеологически и организационни мерки.

Digitized by Google

Но срещат се и такива случаи. За събранието е извършена старателна подготовка, правилно е определен въпросът за обсъждане, разработен е задълбочен и аналитичен доклад. Но обстановката по същество не се изменя. Резултатите са незначителни. Причините са в самото решение. Все още се провеждат събрания, на които не се отделя необходимото внимание за подготовката на решението. За съжаление има случаи, когато лично партийният секретар или по негово поръчение се написват няколко общи пожелания и събранието ги приема за решение. Един пример. Партийна организация в цех „Ампулен" обсъжда важен проблем от живота на организацията и колектива — състочнието на техниката и работата на техническите кадри. Докладът добре подготвен, комунистите проявяват загриженост, активност, изказват свои мнения, предложения. Накрая събранието взема решение от една-единствена точка: „Да се направи списък на липсващите резервни части и се изпратят в заводския партиен комитет." Коментарът е излишен.

Аналогичен е случаят и с партийното събрание в цех „Таблетен", където се обсъжда въпросът за неизпълнение на договорните задължения към Държавно аптечно обединение. По него събранието взема решение от две точки, които имат административнен характер. Можем ли да говорим, че в цитираните случаи е заложена политическата, организаторската и възпитателната функция на партийната организация. В тях липсва основното — целта, задачата на партийната организация, на комунистите. Пределно ясно е, че тези две събрания няма да изиграят съществена роля. От тях не може да се очаква голяма ефективност. Пренебрегната е една важна част от събранието — вземането на решение.

Подобри се работата на заводския партиен комитет и партийните бюра по **контрола и проверката на изпълнението.** Всеизвестна истина е, че колкото и хубаво да е едно решение, не се ли организира и води борба за неговото изпълнение, то си остава само на книга. На всяко партийно събрание отделни комунисти си правят самоотчет как изпълняват уставните задължения, възложените им задачи и поръчения. В заводския партиен комитет и в първичните организации взетите решения се картотекират, което улеснява организацията и контрола по тяхното изпълнение.

На партийните събрания значително се повиши **критиката и самокритиката.** Както е известно, именно на партийното събрание най-пълно се проявява и проверява състоянието и нивото на критиката и самокритиката. Отчетно-изборните събрания през тази година също показаха нараснала обществена активност на комунистите, повишено чувство за отговорност, непримиримост към недостатъците. Комунистите правдиво и принципно критикуваха партийните членове, които се примиряват с недостатъците, небрежно се отнасят към предложенията на комунисти и безпартийни, не вземат мерки за подобряване на работата. Повдигнати бяха 183 критични бележки, от които 41 имат партийно-политически и 142 стопански характер. Партийният комитет държи на постоянен отчет и контрол тяхното изпълнение. След разглеждането им в партийните бюра или заводския партиен комитет те се изпращат на изпълнителите. А за тези критични бележки, за които е необходимо повече време и усилия, се съставят конкретни мероприятия. Ежемесечно директорът на завода и секретарят на заводския партиен комитет информират секретарите на първичните партийни организации за мерките, които се вземат. Секретарите от своя страна се отчитат пред организациите и колективите. Така работата с критичните бележки създава по-благоприятна и творческа обстановка и комунистите по-смело и открито поставят въпросите, които ги вълнуват.

Digitized by Google

Иска ми се да споделя някои мисли, свързани с един друг момент от ефективността. Става дума за продължението на събранието след неговото официално закриване. В нашата практика се срещат и случаи, когато дадено събрание е много добре организирано и проведено, взети са и правилни решения, но резултатите от него са незадоволителни. И тук причината опира до това, че някой не си е свършил работата както трябва. Констатира се следното. Комунистите излизат от събранието удовлетворени и убедени, че взетите решения са правилни, т. е. събранието е изиграло своята роля. И ето тук се къса веригата. След изменението на отношението не следва решително изменение и в поведението на комунистите, т. е. в тяхната практическа дейност. Необходимо е още веднага след събранието в колектива да се заговори, че с този проблем се е занимала партийната организация, че по него е проведено партийно събрание. Ето към това сега ние сме насочили нашето главно внимание. Да осигуряваме идеологически и организационно изпълнението на партийното решение.

* * *

Ефективността на партийното събрание се определя от редица фактори. Ние се спряхме само на някои от тях.

Нашите усилия сега са насочени към затвърдяване и развитие на положителното в подготовката и провеждането на партийните събрания, за да расте ефективността на политическото ръководство.

Иван ГРОЗДАНОВ
секретар на партийния комитет в
Химикофармацевтичния завод в София

ПО СЛЕДИТЕ НА ИЗМЕНЕНИЯТА

Повече от една година комунистите от район „Васил Левски" в Пловдив работят по решението на своя пленум за повишаване равнището на партийното събрание. Изминал е достатъчно дълъг период, в който много от идеите, целите, замислите на пленума са вече реализирани. Помолихме др. МАТЕЙ БИЗЕРОВ, първи секретар на районния комитет, да разкаже на нашите читатели за измененията, които са настъпили в районната организация след пленума за издигане ръководните функции на партийното събрание.

ВЪПРОС: — **В какви направления бяха насочени усилията на районната партийна организация за повишаване равнището на партийното събрание?**

ОТГОВОР: — Да се утвърждават като авторитетни и боеспособни политически ръководства на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние е главното направление в развитието на първичните партийни организации. Много и най-разнообразни са организационните пътища, по които вървят комунистите, но в цялата верига има звена, които са основни и от които зависи най-вече високото качество в сферата на политическото ръководство. Такова звено е партийното събрание преди всичко от гледна точка на неговите функционални проявления, като висш орган на първичната партийна организа-

Digitized by Google

ция. Моята задача е не да правя теоретическа характеристика на партийното събрание, но струва ми се напълно уместно е да се подчертае, че без непрестанното повишаване на теоретическите знания на партийните бюра и комунистите е немислимо да се издига неговата роля в дейността на първичните партийни организации.

През изминалата година след пленума организирахме много семинари, обмяна на опит, проучвания, за да повишим организационната култура и квалификация на партийните кадри. Стремяхме се да създадем интерес към една организационна материя, която често се третира само като процедурен въпрос.

Новото в работата на първичните организации в това направление е, че същността на целия цикъл, на всички компоненти, които изграждат партийното събрание, бяха изучени не само от партийния актив, но и от комунистите в районната партийна организация. Сега функциите на събранието — политическа, ръководна, възпитателна, организаторска, контролна, и тяхната реализация като единен диалектически процес на взаимодействие на ППО с комунистите и с колектива са добре (без да считаме, че всичко е достигнато) известни на партийните членове.

Можем да кажем, че в резултат на всичко това порасна критерият на комунистите като организатори на партийното събрание, като непосредствени участници (а не само като наблюдатели) в работата на най-висшия орган на своята организация.

В рамките на близо едногодишен период преди и след провеждането на пленума в повече от 15 организации с помощта на РК на БКП обогатихме опита специално по ръководството на партийното събрание: подбор на тематиката, програмиране на неговата подготовка, дълбочина и комплексност на политическия анализ и оценка, система за регистрация и отговор на всички бележки, мнения, въпроси и т. н., отчет на кадрите пред партийното събрание, отчет и оценка на решенията и т. н.

Накратко възприетата линия в районната партийна организация имаше за цел да повиши нивото на теоретичните познания и практическата готовност у комунистите по-активно да участвуват в ръководството на процеса на партийното събрание. Самото събрание да завърши с навременни и обосновани политически насоки за всички органи и организации съгласно принципа за разграничаване на функциите; да осигури необходимата мобилизация чрез ефикасни партийни средства, за по-висока активност на комунистите и членовете на трудовия колектив; разумно, но твърдо и неотклонно партийното събрание да прилага правото на партиен контрол.

ВЪПРОС: — **Можете ли да определите степента на измененията, които са настъпили в работата на ППО в провеждането на партийните събрания?**

ОТГОВОР: — Стана вече дума, че комунистите сега възприемат партийното събрание като продължителен процес със съответна организационна технология.

Далеч по-прецизен е подборът на проблематиката, която ще бъде обект на внимание. Започвам от това, защото не може да се отрече негативният факт, че малко се мисли и преценява кои са най-радикалните и жизнено важни за трудовия колектив проблеми, за да бъдат именно те разгледани на партийни събрания. Към това като неразделна част трябва да се прибави и изискването за определяне на цели, т. е. макар и трудно, но напълно възможно е с всеки въпрос едновременно да се обосноват и определят резултатите, които ще бъдат реализирани.

Тези изисквания към технологията на събранието повишават преди всичко неговата оценъчна политическа стойност. Твърдят, че осно-

Digitized by Google

вен недостатък в болшинството партийни събрания е липсата на всестранна оценка, поради което в тях в много случаи се проявява формализъм. Чувство на недоумение и досада предизвикват много партийни планове, в които са отбелязани множество информации (на комсомолското ръководство, на профкомитета, на различни стопански кадри и т. н.), а нито ред не се среща за равнището на партийното ръководство на тези организации и задачите на комунистите.

Благодарение на този елементарен подход (въпреки че така е полесно) партийното събрание не оценява и не разкрива недостатъците в ръководството на ППО и не определя задълженията на комунистите — идеологически, организаторски, възпитателни и контролни.

Последствията от подобно ограничено разглеждане на проблемите са, че партийното събрание не създава предпоставки правилно да се развива принципът за разграничаване на функциите между партийните ръководства и останалите органи за социално управление. Това е така, понеже събранието не поставя точни и ясни политически насоки за останалите органи и ръководни кадри, не определя точно и ясно задачите на комунистите и още по-малко — начина, по който ще се осъществи най-добре правото на партиен контрол.

Като нежелани последствия от всичко това са самите партийни решения, които гласува събранието. Като средство за политическо ръководство те отразяват всички пропуски в подготовката на събранието. Че това е така се потвърждава най-красноречиво от факта, че едни и същи въпроси твърде често се повтарят като тема на партийно събрание. Безсилието, което на практика проявяват някои първични организации, е плод преди всичко на неумението и небрежния начин, по който се разкриват цялостно причините за неблагополучията по дадени въпроси в хода на подготовката на партийното събрание.

Посочвайки всичко това в критичен план, искам да подчертая всъщност стремежа на РК на БКП и партийните ръководства те да бъдат преодолени. Положителните изменения са безспорни, независимо че в това отношение за някакви предели не може да се говори. Аз си представям този процес като една непрекъсната организационна спирала, която се стремим възходящо да развиваме.

ВЪПРОС: — **Как чрез партийното събрание заздравявате връзката на първичната организация с трудовия колектив или по-точно как издигате ръководните функции на ППО в колектива?**

ОТГОВОР: — Като висш орган на първичната партийна организация, партийното събрание в най-голяма степен със своите оценки, насоки и преди всичко решения предвижда и мобилизира трудовия колектив за реализация на неговите функции — трудова, възпитателна и социална. Казаното дотук по същество е отговор и на този въпрос. В рамките на провежданата конкретна работа в районната партийна организация обаче бих искал да се спра на няколко момента.

Проблематиката, предвидена да се разглежда на партийни събрания през даден период, остава неизвестна за членовете на трудовия колектив. Партийното събрание, вече подчертах, е един продължителен процес и в хода на неговата подготовка следва да се формира правилна политическа обстановка и отношение сред целия колектив. Това означава да се привлече вниманието и интересът на колектива към въпросите, които ще решават комунистите не другаде, а именно на партийно събрание. По този начин, говоря от опит, в подготовката на събранието ще се включи и колективът с мнения, с предложения, ще се родят предварителни инициативи, ще се повиши чувството за отговорност сред мнозина изпълнители и т. н. С други думи, е то една извънредно подходяща възможност да се разшири диалогът между първичната организация и колектива, да се повишава авторитетът

Digitized by Google

на организацията като грижлив и енергичен политически ръководител.

Комунистите от цех „Гладки тъкани" на текстилния комбинат „Марица" готвеха събрание, което трябваше да обсъди задачите, които стояха пред комунистите във връзка с необходимостта от разширяване на многомашинното обслужване. Дълго време преди самото събрание този въпрос бе тема на разговор сред колектива, в партийните групи, между комунистите и безпартийните. Създадена бе обстановка, дирижирана от комунистите, която роди широко движение на многомашинниците. Започнаха масово да преминават от 8 и 10 стана на 16 до 20, а отделни тъкачки стигнаха до 40 стана (рекорден резултат за този вид). И всичко това стана реалност още преди събранието.

Аналогичен момент в това отношение е опитът, който бе натрупан в някои ППО, където запознават членовете на трудовия колектив с взетите решения веднага след събранието.

Първичната партийна организация при Захарна фабрика на захарния комбинат „В. Коларов" обсъди задачите на комунистите при подготовката за захародобивната кампания. С решенията, както казах, бе запознат трудовият колектив (въпросът ги засяга жизнено). Това, от една страна, повиши политическия авторитет на ППО и от друга, създаде се възможност самият колектив да упражнява контрол над стопанското ръководство по приетите срокове за ремонт, доставки и т. н. Най-главното обаче, бих казал, е, че много по-енергично трудовият колектив се включи в изпълнение на задачите, увеличиха се предложенията, самоинициативите, порасна самочувствието на работниците като стопани в своя колектив.

Извън икономическите резултати и в двата случая се получи по-висок възпитателен ефект, укрепнаха още по-осезателно взаимоотношенията между ППО и трудовите колективи.

Откритите партийни събрания също заздравяват още повече връзката между комунистите и колектива. Нашето разбиране е, че техният брой следва да се увеличава, без да се нарушават нормите на вътрешнопартийния живот. Дневният ред непременно трябва да бъде свързан с назрял въпрос на трудовите колективи. Едва ли има друга по-подходяща възможност безпартийните непосредствено да се учат и възпитават на взаимоотношения и партийна етика, на дисциплина и другарска взаимопомощ! А по този начин качествата на ППО като високоорганизиран колектив да прерастват в качества на трудовите колективи.

Какво обаче е недопустимо? Да се свикват не добре подготвени, не добре замислени открити партийни събрания. Тогава ефектът ще има обратни последици.

ВЪПРОС: — **Моля Ви да разкажете за опита на някои партийни организации във Вашия район да програмират подготовката на партийните събрания.**

ОТГОВОР: — Примери за наше удовлетворение можем да посочим доста. Програмирането на подготовката на партийното събрание ние намираме за много важно и това не е в никакъв случай формализъм, независимо че някои партийни кадри с прекалено самочувствие го считат за излишно.

Разбира се, става дума за програмиране само на някои от партийните събрания, на тези, които бележат, както се казва, връх през падения период в живота на партийната организация. Една подходящо разработена програма за подготовка, разбира се, добре изпълнена, дава чудесни резултати. Начертаният (моделиран) предварително процес на базата на вече натрупания и проучен опит съдържа няколко основни момента:

— източници за информация, сравнителни данни, проучвания на общественото мнение и т. н.;

Digitized by Google

— оценки и анализи на отделни комунисти, кадри и различни ръководства,

— формиране на отношение, нагласа към разглеждания въпрос.

В първичната партийна организация при химическия завод „Агрия" бе замислено събрание във връзка с решенията на пленума на ОК на БКП по въпросите на качеството на произвежданата продукция. На събранието се изнесоха два доклада: от административно-техническото ръководство за резултатите от изпълнение на решенията на пленума и анализ на партийното бюро за равнището на партийно-политическата работа, с оценка на стила и методите на кадрите, имащи най-пряко отношение към качеството.

В приетата програма (не е възможно да се цитира дословно) се съдържаха следните моменти в периода на подготовката на събранието:

— самоотчет на комунисти (в това число редица ръководни кадри) по партийни групи, които имат пряко отношение към качеството;

— на заседание партийното бюро разглежда работата на профкомитета и отдела за технически прогрес и качествен контрол;

— творчески разговор с група специалисти и изтъкнати производственици за състоянието на качеството.

Няколко комисии проверяват равнището на технологичната дисциплина, състоянието на нагледната украса и други въпроси.

Определиха се всички необходими срокове за подготовка на материалите, проекти за решения, приемането им от бюрото и т. н.

И в този случай събранието бе предварително разгласено, а проектът за решения разгледан в партийните групи.

Събранието след тази подготовка премина при голяма активност и направи задълбочен анализ на състоянието на качеството, набеляза конкретните пътища за изменение.

Искам да изтъкна още един момент извън конкретния въпрос за програмите.

Анализът или съдокладът на бюрото към основния доклад има определено значение. Чрез него комунистите се предпазват от субективизъм, който може съзнателно или не да се прояви в оценките на даден ръководител. От друга страна партийното бюро оценява не само работата на тези, които се отчитат пред комунистите, но дава отговор и за своята собствена роля като политическо ръководство.

ВЪПРОС: — **Един недостатък на нашата организационна практика, посочен в Тезисите за развитието на Партията, а също и в материалите на Единадесетия конгрес, е подценяването на организацията в изпълнението на решенията. Какви усилия полага районната партийна организация за повишаване ефективността на контрола върху приетите решения?**

ОТГОВОР: — Не мога да твърдя, че изискванията на ЦК на БКП в това отношение сме изпълнили докрай. На редица места има решения, които дублират други или девалвират поради слаб контрол в процеса на тяхното изпълнение.

В районната организация действува вътрешнопартийна система (в рамките на градската) за хода на изпълнение на партийните решения. Направеното не е малко. В практиката на РК на БКП и редица партийни ръководства се въведе задължителен ред при подготовката на даден въпрос за заседание или събрание да се прави преглед и оценка на взетите вече решения.

В самите партийни събрания отчетът на решенията сега се извършва по проблеми, по групи за разлика от елементарния начин, когато се отчитаха по периоди от време.

Познатият маниер, когато партийният секретар набързо отчита

Digitized by Google

кое е изпълнено и кое не е изпълнено, без анализ и оценка на изпълнението и изпълнителите, в голяма степен вече е преодолян.

Отново трябва да подчертая, че в това отношение предстои сериозна работа в бъдеще.

ВЪПРОС: — **Какви причини от субективен характер, според Вас, в някои случаи не благоприятствуват партийното събрание да функционира като висш орган на първичната партийна организация? Достатъчна ли е активността на стопанските и административните ръководители на партийните събрания?**

ОТГОВОР: — Направо казано, такива причини има.

Има партийни кадри, които считат, напълно погрешно, разбира се, че партийното събрание е „много" позната област и свеждат нещата до чисто техническо оперираме. Такива колеги грешат. Те не се стремят да повишават своята организационна квалификация и умение да ръководят цялостно този процес.

Друга група партийни секретари предпочитат да обсъждат някои от така наречените генерални въпроси на заседания на партийното бюро. Безспорно партийното бюро може да вземе решения, но кой друг орган освен партийното събрание е по-властен, по-демократичен и по-колективен? При това става дума за проблеми, които, ако правилно са подбрани, засягат всички комунисти, целия колектив, т. е. тези, които в края на краищата изпълняват техните решения.

Недостатъчната взискателност и повърхностното (в някои случаи и небрежно) отношение спрямо подготовката на партийното събрание довежда до лош възпитателен ефект, а възпитателната функция е една от основните за всяко партийно събрание. Не е тайна, че за някои членове на Партията авторитетът на партийното събрание е чувствително разклатен.

Длъжен съм да посоча обаче, че за пропуски в подготовката на част от партийните събрания допринася и все още големият обем от така наречените регламентирани задачи и указания.

Основната част от административно-стопанските ръководители са активни участници в партийните събрания. Това е напълно естествено. Те са преди всичко политически дейци.

Въпреки това последната част от въпроса за съжаление има основание да бъде поставен. Има ръководители, които на събрания са активни, но аз считам, че тяхната активност трябва да започне още от подготовката. И мотивите за това са напълно понятни. Те имат богат опит, познават обстановката, перспективата и т. н. Не е прав този ръководител, който „убедително" разкрива едва на самото събрание своите съображения и се превръща едва ли не в оценител на извършеното. Не са съвсем изолирани случаите, когато някои ръководители докладват на партийни събрания неподготвени, по памет или по бележки, не са достатъчно взискателни към себе си и още по-лошото — без необходимото чувство за отговорност към партийното събрание.

Неприятно е впечатлението, когато стопански ръководител се изказва на партийно събрание със служебен тон. А комунистите биха искали, за да го възприемат като редови член — взискателен към другите, но още по-взискателен към себе си.

Всъщност много съдържателни истини и указания се съдържат за всички категории административни и стопански ръководители в изказването на др. Т. Живков на Националното съвещание, посветено на работата на първичната партийна организация в град Велико Търново. Просто те трябва да се осмислят и да се изпълняват, за което, разбира се, най-голямата роля принадлежи на самите партийни ръководства и организации.

Digitized by Google

КРИТИЧНИТЕ БЕЛЕЖКИ

Няма да бъде пресилено, ако изтъкнем, че едно от направленията в партийната дейност, където настъпват действителни изменения след Юлския пленум, е работата с критичните бележки и предложения на комунистите. Само в град София на събранията на първичните организации след пленума комунистите са направили 8023 критични бележки и предложения. Един наистина огромен резерев от концентрирана колективна мисъл, един резерв от съображения, оценки, насочени към усъвършенствуване на нашата обществена система, към отстраняване на всичко, което задържа развитието напред. Юлският дух, юлската непримиримост към недостатъците не останаха зад пределите на тези събрания. Те станаха критерий за подход към всяка дейност, към всеки замисъл на първичните организации и колективите. Съществува ярко изразена тенденция броят на критичните бележки на комунистите на събранията непрекъснато да расте. Те се превръщат в един постоянен поток, който трябва умело да се направлява така, че да не намалява неговата сила и същевременно най-рационално да се използва енергията му в ръководната дейност на партийните органи и организации.

* * *

Критичната бележка е израз на критичната позиция на комуниста, на неговата непримиримост към отрицателното в нашата действителност. Тя съдържа елемент на отрицание на известни черти, прояви, свойства, които според комуниста съществуват в отделни факти, явления, постъпки. В това се състои и познавателният характер на критичната бележка. Тя е източник на определена информация. Например във външнотърговското предприятие „Родопаимпекс" на събрание комунистите са посочили редица слабости за недостатъчна съгласуваност между отделите и др. В резултат на тях се допускат празни превози и престои на самолети, кораби, коли и т. н.

Твърде съществени страни от стила на ръководството в това предприятие разкриват критичните бележки на комунистите. Вероятно ръководството е видяло някои от тях, възможно е да има и някакви обективни причини. Но така или иначе тези недостатъци съществуват. Те спъват нормалната дейност на този колектив. Чрез своето събрание комунистите насочват вниманието към тях. Може би казват неща, които дотогава са премълчавани, които са търпени.

Информативната страна в критичната бележка не е някакво безпристрастно обективистично отражение на съществуващи отрицателни страни и свойства на явленията и процесите. Тази информация има оценъчен характер. Защото критичната бележка непременно носи нещо от личността на комуниста. Тя е мерило за политическата му зрелост. Комунистът осъжда, отхвърля, приема или предлага според нормите на своята комунистическа нравственост, бори се за принципи и убеждения, утвърждава непримиримост към обществените недъзи. Комунистът не се вълнува само от онова, което лично го засяга, не поставя само въпроси, с които ще разреши и собствените си проблеми. Комунистическият идеал, общодържавният интерес в него са мотиви за оценка и предложения.

Именно това нормативно оценъчно съдържание на критичните бележки има особено голямо значение за работата и на партийното съ-

Digitized by Google

брание, защото то е основа за политическа оценка на разглеждания проблем. Не са необходими конкретни факти за доказателство на често срещания недостатък на събранията да се разглеждат чисто стопански отчети и повърхностни информации Да се направи политическа оценка на известен факт или процес е изискване, познато на всички партийни работници, но затова не е просто постижимо Тук особена роля има умението да се прави обективен анализ на реалното състояние и същевременно да се формулират изводи и оценки от гледна точка на партийния, на общонародния интерес. Критичните бележки са едни от верните средства на партийното събрание в това отношение. Политическата оценка не може да бъде резултат само от добросъвестната работа на изградените комисии за проучване на въпросите, за подготвяне на докладите и проекторешенията. Творци в този процес стават всички комунисти. Ако всеки от тях реагира на недостатъците, ако оценява правилно фактите през критерия на партийните принципи, на своя комунистически морал и комунистическа съвест, недостатъците няма да останат скрити, няма да съществуват дълго като паразити в живия организъм на колектива, а фактите, явленията, процесите ще получат оценка, в основата на която стоят интересите на работническата класа, на целия народ.

Сърцевината на критичната бележка е онова **изменение**, което трябва да настъпи в явленията и процесите. Чрез нея комунистът не само осъжда отрицателното, не само посочва нарушеното равновесие. Тя в известна степен съдържа и направлението на предстоящото изменение, така както го вижда отделният комунист. На свое събрание комунистите от ДСО „Пътни строежи" сигнализират, че през изминалата и тази година е доставена съвременна техника за милиони, без да съществува пълна готовност тя да бъде използвана. Не са подготвени достатъчно ремонтни бази, възможности за съхраняване. Тази позиция на комунистите непременно изисква да се огледат базата, складовете, кадрите, да се потърсят причините и виновниците за това нехайство към скъпата техника и нейното използване. Мисълта ни е в обстоятелството, че критичната бележка, повдигната на събрание, не може да остане без последствие. Тя не е просто пожелание или лично мнение. Нима е достатъчно да се уведоми определено ръководство, че според комуниста Х. се назначават неправилно хора, без да се съобразяват с техните политически и делови качества. Или че в системата на градския транспорт лошо се обслужват работниците, не се спазват нормативните актове и т. н. Критичната бележка, повдигната на партийно събрание, ако тя е основателна, се превръща в импулс за определено изменение. Двигател на това изменение е първичната партийна организация. Тя ще избере формата, която ще тласне към това изменение. Ще формулира нова точка в дневния ред на предстоящото събрание или заседание, ще предвиди самоотчет на комунист, ще изслуша информация за работата на определено звено или ще възложи на член на партийното бюро да работи по-непосредствено с определен комунист или ръководител. Първичната организация в зависимост от конкретния случай избира начин на действие и същевременно тя следи за изменения, които трябва да настъпят у хората и процесите.

Най-съществената страна от работата на първичните организации с критичните бележки е в каква степен в тях се поддържа критичната позиция на комуниста. Ако критичната позиция е дълг за комуниста, то да се издигне критиката и самокритиката като мерило за активността на комуниста, на неговата политическа зрелост е отговорност на първичната партийна организация. Критичната бележка винаги изисква разбиране и подкрепа, изисква определена реакция, даже и когато тя не носи нищо ново. Критикуващият да почувствува, че на неговото мнение се държи, че то е важно и помага, да получи уважение за своя-

Digitized by Google

та гражданска и комунистическа смелост. Все още активността в редица организации се измерва с броя на изказванията, даже и когато те са „дежурни", когато са демонстрация на примитивна позиция или повтарят познати факти и оценки. Има партийни секретари, които броят колко пъти комунистът се е изказал на партийни събрания и самоуверено поставят оценка за политическата му активност, без да подозират, че стават плен на формален подход, че по този начин създават поле за мнима активност. Може би един верен критерий за активност трябва да бъдат критичната позиция на събранието, повдигнатият проблем, смелостта да се посочат слабости и грешки. Така ще се създадат условия за действителен здрав политически климат в колектива, в който критикуващият ще носи отговорност за критичната си позиция и същевременно ще получава подкрепа, разбиране, уважение и поощрение.

* * *

Същинската работа по критичните бележки започва след партийното събрание. На някои от тях се отговаря още на самото събрание, други стават част от решения и мероприятия, по трети се формира група за проучване. Какъв път ще се избере, зависи от творчеството в подхода на партийното бюро, от умението му да използва този механизъм, за да въздействува по-активно върху обществените процеси, да спомага за отстраняване на недостатъците. Но във всеки случай неговата работа трябва да бъде организирана така, че комунистът, който прави критичната бележка, да получи компетентен отговор за действителното състояние на нещата по повдигнатия въпрос и възможностите за неговото изменение. Разбира се, това е само първата стъпка. Същността на критичната бележка е, като сигнализира за определено нарушение, да предизвика и обществените фактори, които ще отстраняват допуснато несъответствие. Именно партийната организация е звеното, което контролира, наблюдава желаното изменение и редовно информира комунистите.

Работата с критичните бележки не е кампанийна задача, която възниква след годишното отчетно-изборно събрание. Особено след Юлския пленум на всяко събрание комунистите повдигат въпросите, които ги вълнуват, разкриват недостатъци, правят предложения. Един непрекъснат поток от критични бележки и предложения се подхранва от всяко партийно събрание. Сега не е възможно просто да се изготвят мероприятия по критичните бележки и с това да се смята, че работата е свършена добре. Безспорна е необходимостта от по-добра системност, от координация на усилията на различните партийни и други органи, за да се отстраняват по-бързо разкритите слабости и от друга страна още повече да се активизира инициативата на комунистите.

Неоспорим факт е, че вниманието на партийните и стопанските органи към критичните бележки и предложения на комунистите сега е по-голямо. Но дали само вниманието е достатъчно? На свое заседание бюрото на Димитровския районен комитет на Партията разглежда работата с критичните бележки на комунистите. Докладват ръководствата на стопанските предприятия: ДСО „Инжстрой", Заводът за телефонна и телеграфна техника и Оптико-механичният завод. Апаратът на комитета се е запознал на място с работата на тези колективи. Разговорите са започнали в партийните комитети, в директорските кабинети и са завършили в партийните групи, с комунистите. На самото заседание директорът на „Инжстрой" Нешо Топалов убедено и аргументирано докладваше, че за първи път тази година те полагат толкова грижи за критичните бележки. Той самият си е отбелязал всич-

Digitized by Google

ки предложения, които се отнасят до административното ръководство, и прави всичко възможно те да се реализират. Единственият недостатък според него е, че критичните бележки не са картотекирани, че не могат да следят тяхното изпълнение.

Този недостатък обаче е твърде голям и твърде съществен. Критичната бележка да влезе в бележника на директора сега е крайно недостатъчно. Нужни са по-голяма системност и една нова организация, която да отговаря на по-високата критичност, станала характерна черта на партийните колективи, организация, която да обхваща и направлява порасналата политическа активност на комунистите и безпартийните, да повишава ефективността от политическото ръководство.

Добра система за работата с критичните бележки е изградена в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов". Не става дума за някаква писана методика, която да регламентира поведението на партийните органи от различни равнища, а за родена от практиката, на пръв поглед с нищо не блестяща дейност, благодарение на която обаче критичните бележки имат свое място в управлението на колектива, станали са фактор за борба с недостатъците, мерило за активността на комунистите.

Какви нови моменти можем да открием в Слаботоковия завод?

Работата с критичните бележки не е кампанийна задача, не е въпрос, към който от време на време се връщат секретарите на първичните организации, а е превърната в едно от основните направления в дейността на заводския комитет и на партийните бюра. Конкретен израз на това е решението един член на заводския комитет да отговаря специално за критичните бележки. Разбира се, това съвсем не е най-същественият аргумент за резултатност от работата в това отношение. Но тук въпросът има и друга страна. Заводският комитет е проявил творчество в разпределението на функциите между своите членове, оценил е голямата роля на критичните бележки и съвсем правилно ги е превърнал в едно от основните направления в своята дейност. Първичните партийни организации също имат отговорник за критичните бележки, който може и да не бъде член на партийното бюро. Работата е пренесена дори в партийните групи, където също се картотекират бележките, повдигнати на техните сбирки. Цялата дейност се оглавява от комисия, съставена от членове на заводския комитет, чийто председател е Стефка Илчовска.

Както виждаме, съществуват организационни форми, които обхващат цялата структура на заводската партийна организация. Ако надникнем в съдържанието на тяхната работа, ще се убедим, че навреме се преценява доколко съществена е всяка критична бележка и се отправя до органа, в чиято компетентност е нейното изпълнение. А комунистът получава отговор каква е съдбата на неговото предложение. Гаранция за това е една регламентирана система от дейности. Комисията се събира всеки втори четвъртък от месеца, за да направи равносметка на приетите критични бележки. Специална тетрадка на заводския партиен комитет съдържа всички критични бележки, които се отнасят до заводското ръководство, отговорника и срока за изпълнение. Подобни тетрадки има и във всяка първична партийна организация. Всяко събрание прави отчет както на хода на изпълнението на партийните решения, така и на критичните бележки. Във всеки първи петък от месеца пред партийния, стопанския и профсъюзния актив директорът, анализирайки изпълнението на производствените задачи, същевременно прави отчет на изпълнението и на критичните бележки. Най-важните критични бележки са вписани в комплексната програма на завода за 1977 г.

Digitized by Google

Особено голяма роля има комисията по критичните бележки, оглавявана от Стефка Илчовска. Тя координира всички дейности, следи сроковете, проверява изпълнението, поддържа непрекъснат контакт с отговорниците. Понякога, когато възникне наболял въпрос, комунистите дори не чакат партийното събрание. Те намират Ст. Илчовска и споделят с нея това, което ги вълнува, а тя чрез комисията се стреми в максимално кратък срок да информира заводския комитет и да въздействуват върху компетентния орган, да съкратят времето между поставянето на критичната бележка и нейното реализиране.

Неминуемо възниква въпросът — какво е отражението на това голямо внимание към критичната мисъл на комунистите върху работата на колектива? 1977 е тежка година за работниците от Слаботоковия завод. С обективните трудности могат да се оправдаят и много организационни и производствени слабости. Но онова, което характеризира политическия климат на този колектив, е непримиримостта към собствените недостатъци, неудовлетвореността от постигнатото, стремежът да се търсят нови резерви, да създават всички условия, които ще благоприятствуват висококачествено и ефективно производство.

Влиянието на критичните бележки може да се открие и върху проблемите, които е разглеждал на свои заседания заводският партиен комитет. Големият брой предложения по социално-битовите въпроси, по културно-масовата работа, по вътрешностопанската сметка и съревнованието подсказват, че те надхвърлят компетентността на профкомитета, че е наложително да се разглеждат в партийния комитет.

* * *

Една част от критичните бележки и предложения на комунистите обаче преминават границите на партийните организации и съответните грудови колективи. Те засягат дейността на органи на районно, градско и национално равнище. Един преглед на критичните бележки, направени на събранията, посветени на Юлския пленум в Софийската градска партийна организация, показва, че по-голяма част от тях (около 75 на сто) се отнасят до местните ръководства. Това е положителен факт. Комунистите са търсили преди всичко собствените си слабости. Но все пак немалък брой около 300 се отнасят за дейността на районни органи (РК на БКП, ръководствата на обществените организации): 106 — за градски, 216 са отправени към централни органи и министерства.

Каква е съдбата на тези критични бележки? Тук „технологията" в работата е по-сложна. В никакъв случай не можем да приемем за задоволително партийната организация просто да отправи въпроса до по-вишестоящия партиен орган. Информацията непременно трябва да се върне обратно до комуниста, до партийното събрание и да посочи как е възприет повдигнатият въпрос, какви възможности за изменение съществуват, в какъв срок могат да се реализират. Както виждаме, необходимо е да говорим за една по-широка система за работа с критичните бележки, която да обхваща различните равнища на партийната структура, но която в крайна сметка да осигурява критиката да достигне до критикувания орган, да предизвика реакция и съответни изменения и обратно да донесе до комуниста постигнатия резултат.

В градския комитет на Партията в София е поставено начало на такава организация на работа, чрез която всеки сигнал, предложение, мнение да достигне до органа, за който се отнася. Координационното звено в тази дейност е Информационно-социологическият център. В него се ражда идеята да се обогати системата, с която се наблюдава

Digitized by Google

вътрешнопартийният живот на ППО с допълнително приложение, в което всеки месец партийните секретари да отбелязват какви критични бележки и предложения са направили комунистите към висшестоящите партийни и други органи и организации. В районния комитет на Партията се подбират онези бележки, които се отнасят за районно равнище, преценява се доколко те са съществени, картотекират се и се изпращат писма, подписани от секретар, със съдържанието на критичните бележки до съответните органи. Същото се извършва в градския комитет за органите на градско равнище.

Но от този момент започват трудностите. Не всички органи отговарят на изпратените критични бележки. Трудности съществуват и в контрола върху изпълнението на предложенията. Обикновено проверката се извършва от инструктора, който наблюдава съответния орган. Но за правилното протичане на този процес е необходима много добра координация между секторите „Информация" и останалите политически работници в районния и градския комитет.

На практика критичните бележки достигат до критикуваните органи, но първичните организации и комунистите не винаги получават отговори какво се прави по техните предложения. На някои въпроси се отговаря чрез бюлетина на градския комитет. Но това съвсем не е достатъчно. Струва ни се, че тук в това звено веригата се прекъсва. Всъщност критикуващите органи отговарят предимно на градския комитет. Не са нужни много допълнителни усилия тези отговори да достигнат и до първичните организации. Това ще активизира комунистите, ще ги направи още по-ревностни борци срещу недостатъците, ще засили участието им в управлението на обществените процеси.

Слабо звено в работата с критичните бележки е и контролът върху тяхното изпълнение. В Информационно-социологическия център не знаят докъде е стигнало изпълнението на съответното предложение. „Това е работа на отделите на градския комитет" — смятат те. Действително, че може да проверява този, който е компетентен, който познава състоянието. Но не бива и всичко да се затваря в отделите. Трябва да се намерят пътища за единство в усилията, което ще направи по-ефективен целия процес на реализацията на критичните бележки и предложения.

Самите критични бележки са особено ценен източник на информация в политическата работа на отделите на градския комитет. Критичните бележки, които са отправени в отдел „Планово-икономически" например, не са много на брой — 5—6 до 10 на година. Те са отбелязани на специални картончета. По тях работи сътрудник на отдела. Лиляна Василева, която завежда този отдел, изброява критичните бележки по памет, спомня си с подробности какво е извършено по всяка от тях. За нея всяка критична бележка е сигнал за нарушен нормален ритъм, тя разкрива някаква нова неподозирана дотогава страна в определени процеси. Например критична бележка от събрание на първична партийна организация насочва вниманието на отдела към работата на електронноизчислителните центрове. А те са повече от 60 в столицата. Повдигнатият въпрос за съоръженията в тези центрове прераства в проблем за работата на тези заводи за информация, за тяхната ефективност и т. н.

Примери в това направление могат да се посочат много. Но те са само доказателство за ролята на критичните бележки, когато работата с тях е поставена на действително здрави основи. Но тук може да възникне въпросът: защо в един отдел броят на критичните бележки са 5—6 до 10 на година. Наистина твърде малък за големите мащаби на столицата. Този въпрос неволно ми напомни разговора, който водих в партийния комитет на слаботоковия завод „Кл. Ворошилов". С

Digitized by Google

каква загриженост те се отнасят към критичните бележки до заводското ръководство. А на сведенията на партийните организации, в които се посочват критичните бележки и предложения на комунистите до висшестоящите органи, те не отделят съществено значение. Вероятно защото остават без последствия, защото няма отзвук, защото не идва отговор.

Целият замисъл на системата за работата с критичните бележки започна именно оттук, от първичните организации, от въпросите, които се повдигат на техните събрания. Ако работата именно с първичните организации не се измени, съществува опасност изворът на предложения за органите на районно и градско равнище съвсем да пресъхне. Това говори, че организационната страна на работата с критичните бележки до известна степен е подценена, поради което не може да се реализира в пълнота хубавият замисъл — още повече да се разгръща инициативата на комунистите, да расте участието им в усъвършенстването на всички страни от нашия обществен живот.

* * *

Критичните бележки на комунистите са форма за разширяване на демократизма в Партията, едно от средствата, чрез което се реализира Лениновата мисъл: „Всички работи на Партията се водят пряко или чрез представители от всички членове на Партията при равни права и без никакво изключение."[1] Възможностите на тази форма са богати, а тяхното използване сега зависи от организационния талант на партийните работници, от уменията им да повишават отговорността на всички комунисти, да формират у тях чувство на политически стопани на партийната организация, на колектива, на обществото.

Лиляна КАНЕВА

ПРОСВЕТНОТО СЪБРАНИЕ

История и теория на просветното събрание като традиционна форма в идеологическата работа на Партията е твърде малко изследвана, за да имаме солидна методологическа предпоставка за по-нататъшното научно изясняване на този въпрос. Конкретната практика обаче ни дава значителна възможност да вникнем в процесите на неговото съдържание, проблематика, социални функции и ефективност.

Като определена същност в идеологическия процес просветното събрание в Партията носи белезите, измеренията, функциите: **първо** — на партийно събрание, разгледано като организационна структура, и **второ** — на открито събрание с участие в него и на безпартийни и комсомолски активисти и други членове на трудовия колектив. „Партийните ко-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 11, с. 438.

Digitized by Google

митети и първичните партийни организации — се казва в решенията на Февруарския пленум (1974 г.) — да вземат специални мерки за издигане ролята на просветното партийно събрание в марксистко-ленинското обучение на комунистите и безпартийните, за редовното им информиране по актуални проблеми на партийната политика."[1]

Просветното събрание на първичната партийна организация има своите количествени и качествени измерения. Неговата форма, съдържанието и проблематиката най-често зависят от качествения състав на аудиторията, относително или строго диференцирана съобразно настъпилите и настъпващите качествено нови социално-класови, миграционни и демографски процеси.

В Бургаски окръг като крупен промишлено-стопански, селскостопански, транспортен и туристически район на страната тези процеси са изразени така: от заетите в народното стопанство през 1975 г. в сферата на материалното производство работят 85 на сто, а в непроизводствената сфера 15 на сто. Примерно в промишлеността водеща е ролята на нефтохимическите работници, които създават повече от 50 на сто от индустриалната продукция на окръга. След тях по важност, икономическа и социална значимост се нареждат работниците от хранително-вкусовата промишленост и машиностроенето. Решаващата производителна сила в селското стопанство са механизаторите, представляващи 5 на сто от селскостопанските труженици, но с преобладаващ дял в аграрно-промишленото развитие на окръга и неговата ефективност. Свое значение имат и особеностите на социалистическата интелигенция в окръга, на работниците в системата на туризма, обслужването, водния транспорт, строителните работници.

Първичните партийни организации работят сред тези категории социалистически труженици. От тях те формират своите редове, утвърждават и усъвършенстват своя социален и качествен състав. На въпроса, провеждат ли редовно първичните партийни организации просветни събрания, съобразени с тези условия, отговорът може да бъде положителен. Изключения е имало и ще има, особено в някои със застарял и по малограмотен състав първични партийни организации в малките селища на окръга. Това обаче не е главното и същественото. По социологически път във връзка с пленума на окръжния комитет (1975 г.) по въпроса за ефективността на пропагандата се разкриха такива факти: за времето от 1 октомври 1973 г. до 30 април 1974 г. средно на всяка първична партийна организация се падат близо 5 просветни събрания. Достоверно ще бъде да се предположи, че за една календарна година повече от първичните партийни организации свикват от 6 до 8 просветни събрания. Същевременно данните показват, че около 1,7 на сто от първичните партийни организации не са провели нито едно просветно събрание през този период. Не са много. Но все пак това е негативен резултат, за който партийните комитети и организации не могат да не държат сметка.

Прилагайки средностатистическия подход към същностната характеристика на просветното събрание, натъкваме се на такива особености: 33 на сто от просветните събрания в окръга са посветени на честването на бележити дати и събития; 21 на сто за разглеждане и обсъждане на вътрешнопартийната информация; 29 на сто по въпроси на международното и вътрешното положение; 9 на сто по проблемите на комунистическото възпитание и 8 на сто по различни проблеми на марксистко-ленинската теория. Освен това интерес представлява и такъв момент: 58 на сто от организираните просветни събрания са открити, а 35

[1] Решение на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия, състоял се на 7 и 8 февруари 1974 г., Партиздат, София, 1974 г., стр. 33.

Digitized by Google

на сто са с участието само на комунистите, членове на съответните първични партийни организации. Останалите просветни събрания са регламентирани от по-горни партийни инстанции.

Друг белег на просветното събрание в такъв средностатистически разрез характеризира състава на лекторите и докладчиците, които запознават аудиторията по едни или други въпроси на теорията и социалната практика. Така 51 процента от броя на лекторите и докладчиците са от самата първична партийна организация; 20 на сто са от дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков"; 20 на сто от съответните градски, районни, общински и заводски комитети на Партията; 5 на сто — от окръжния комитет на Партията и 4 на сто — други. Този факт ние оценяваме като положителен. И по-конкретно: при повишаване на интереса у комунистите и безпартийните активисти към актуалните проблеми на нашата революционна теория — марксизма-ленинизма, към науката и научно-техническия прогрес същностният научен елемент в съдържанието на просветното събрание се обогатява. Дружеството „Г. Кирков" все повече и повече удовлетворява едни или други интереси към науката и научната теория, към политическите знания. Например 25 първични партийни организации в Бургас през 1976 г. на просветни събрания са изслушали 76 лекции от дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков". По проблемите на международните отношения и мирното съвместно съществуване са изнесени 13 лекции, или 17 на сто. По въпросите на обществено-икономическото развитие на страната и окръга през VII петилетка и до 1990 година — 12 лекции, или 15 процента; по научната характеристика и обоснованост на партийната политика и ролята на Българската комунистическа партия за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта също 12 лекции, т. е. 15 на сто; за по-нататъшното задълбочаване и развитие на всестранното сътрудничество със СССР и борбата срещу буржоазната идеология, антикомунизма, национализма и антисъветизма — 18 лекции, или 24 процента. А по темата за формиране, утвърждаване и усъвършенстване на социалистическия начин на живот — 8 лекции, или 10,5 на сто; за нравствено-етичното възпитание 9 лекции, равняващи се на 11 процента и т. н. Изнесени са и лекции по научно-популярни и здравни въпроси, атеистически знания и пр.

Всичко това е показател, че партийното просветно събрание не само не губи значението си, но то все повече се обогатява по съдържание, мирогледни и идейно-възпитателни цели и задачи. Очевидно неговата роля ще се повишава като средство за определено информиране на комунистите и безпартийните активисти по едни или други въпроси на научното познание, социалния живот и обществената практика, а оттам и за повишаване на тяхната политическа и трудова активност. В такъв смисъл конкретният подход към състава на аудиторията и нейното интелектуално равнище представлява важен педагогически и психологически момент в организацията и ръководството на партийното просветно събрание. В някои първични партийни организации с по-ниско общообразователно, културно и политическо равнище като че ли в просветното събрание по-добре се съчетават и следва да се съчетават в единство пропагандата с агитацията и културно-масовата работа. Такъв е опитът на първичната партийна организация при консервната фабрика „Славянка" в Бургас, където част от комунистите и от членовете на производствения колектив са с по-ниско образование, обща и политическа култура. Вярно е, че и тук намират място такива теми като „Ролята на комунистите за формиране на общественото мнение" или „Състоянието и морално-психологическите измерения на трудовия колектив", но вниманието е съсредоточено преди всичко към популярни

Digitized by Google

и образно-възприятни, емоционално-прочувствени лекции и доклади в една или друга област на живота. Примерно през 1976 година на открити просветни събрания са изнесени три популярни лекции за атеистическото възпитание. Изслушани са и беседи от активни борци против фашизма и капитализма, предимно спомени, наситени с образно-емоционални моменти. С такъв популярен общодостъпен характер са и беседите за опазване на социалистическата собственост, за икономията на суровини и материали, подобряване на качеството на продукцията, за съревнованието.

В просветните събрания на тази първична партийна организация ще срещнем още такива теми: „Какво знаем за Бургаската партийна организация", „На какво ни учи животът и делото на вожда и учителя на нашия народ Георги Димитров". По плана на бюрото на първичната партийна организация предстоящо е обсъждането на книгата „Така казват хората" от Олга Кръстева, третираща проблеми на нравственото възпитание, етиката, поведението в обществото.

Значително по-високо е интелектуалното равнище на комунистите и членовете на трудовия колектив в консервната фабрика в Айтос, където в единния план за лекционна работа на първичната партийна организация за 1976 година са предвидени и изнесени лекции на просветни събрания по следните направления: а) на икономически теми; б) за социално-психологическия климат в колектива; в) по актуални проблеми на международните отношения. С внимание и при голяма активност са минали събранията по темите: „Модернизация и реконструкция на производствените фондове", „Същност на мултипликационния подход и мултипликационния ефект", „Характерни черти на обществено-икономическото развитие на НРБ през VII петилетка", „Проблеми на интеграцията на НРБ в системата на съвета за икономическа взаимопомощ и всестранното ни сближаване със Съветския съюз", „Ролята на прекия ръководител за формирането на трудовия колектив", „Проблеми и измерения на социално-психическия климат в трудовия колектив" и т. н. Лектори по тези въпроси са били научни и партийни работници, специалисти, административно-стопански дейци, психолози, публицисти. Особен интерес в партийното просветно събрание предизвикала лекцията по актуални въпроси на международното положение. Поставените въпроси активизират аудиторията, следствие на което лекторът идва на новооткрито просветно събрание на първичната партийна организация и изяснява характерните черти на маоизма и неговата антисъветска същност.

За високо равнище на партийните просветни събрания можем да говорим и в партийната организация при Изчислителния център на кабелния завод „В. Коларов" в Бургас. Тук е характерно обсъждането на такива въпроси като „Нравствено-етични проблеми на личността", „Съвременни форми на икономическа подялба на света между монополите", „Най-новите прояви на антикомунизма, психологическата война и идеологическата диверсия на империализма" и т. н.

В първичната партийна организация към Научноизследователския институт по нефтохимия и нефтопреработване при Нефтохимическия комбинат в Бургас просветните събрания през 1976 и 1977 г. са адресирани главно към партийното ръководство на Комсомола и възпитанието на младежта при съвременните условия; към редица въпроси на теорията и практиката на партийното строителство, поставени в Тезисите на ЦК на БКП за развитието на Партията и обществените организации, към проблемите на социално-психическия климат в колектива и неговите възпитателни функции; за състоянието на международното комунистическо движение и пр.

С икономическата проблематика — въпросите на социалистическото

Digitized by Google

съревнование, значението на XI конгрес на БКП, XXV конгрес на КПСС и Юлския пленум на Централния комитет — се отличава политико-просветната работа на първичната партийна организация при фабриката за пластмасови изделия в Грудово. През десетдневката на икономическата мисъл (1976 година) по цехове и бригади е изнесен цикъл от лекции за социалната и икономическата политика на Партията в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. На просветно събрание голям интерес е предизвикала лекцията за формирането и разпределението на фонд „Работна заплата", изнесена от специалист от окръжния съвет на Българските професионални съюзи.

Без да се спираме на други подробности, ще споменем, че опитът в организирането и провеждането на просветните събрания от много първични партийни организации е поучителен в няколко отношения: **първо**, те ще бъдат ефективни, когато се обогатява, разширява и задълбочава съдържанието им с нови проблеми на научното познание, революционната теория и обществената практика; **второ**, когато се усъвършенствува планирането, организацията и ръководството на просветното събрание. Например от епизодичен отначало се превърна почти в повсеместен интересът на аудиторията на просветното събрание към въпроса за значението на социалната среда в идеологическия процес, за социално-психическите аспекти на трудовия колектив, за социалистическия начин на живот наред с много други проблеми на икономиката, идеологията, политиката, културата. Този интерес се повишава и ще се повишава още повече на просветните събрания, на разговори и научно-практически конференции в окръжната партийна организация. Стремежът е непрекъснато да се свързва теорията с практиката, да се отговаря на потребностите на колективите.

Емпиричният социологически материал в направеното наскоро социологическо проучване за социално-психическия климат в трудовите колективи от промишлеността на Бургаски окръг показва, че примерно 80 на сто от анкетираните работници изразяват задоволство от дейността, от настойчивостта и активността на първичните партийни организации за създаване на творческа обстановка, за установяване на другарски взаимоотношения в трудовите колективи. И още нещо, което е твърде показателно: 75 на сто от ръководните кадри са категорични: при създадена конфликтна обстановка в даден колектив първичната партийна организация реагира бързо; предлага приемливи мерки за разрешаването на конфликта, действува за преодоляването на последиците. Близо 60 на сто от работниците считат, че при несправедливост, допусната от прекия ръководител, всеки член на колектива може да потърси и да намери подкрепата на първичната партийна организация за възстановяване на нарушените права.

От друга страна организационно-техническите въпроси на просветното събрание също изпъкват релефно и най-вече недостатъчните грижи за неговата организация. Социологическото изследване през 1974 г. показва, че в 40 на сто от проверените първични партийни организации отсъствията са значителни. Разбира се, причините да не се посети просветно събрание са различни. Според секретарите на анкетираните първични партийни организации по-характерни са:

— липса на големи и удобни клубове и други помещения за провеждане на събранието — 15 на сто; незадоволителна или слаба организация на разгласяването — 13 на сто; не проявяват интерес към обсъжданите въпроси — 13 на сто; по други причини (от семейно-битов характер, отсъствия при командировки и многосменна работа и др.) — 22 на сто.

Задачата е да се преодоляват тези недостатъци и трудности от организационно-техническо естество, като се издига още повече ролята на

Digitized by Google

просветното събрание в идеологическия процес. Такива проблеми съществуват и при планирането на партийните просветни събрания в перспективните и текущите планове на първичната партийна организация. Пак от социологическото изследване се вижда, че в тримесечните планове на първичните партийни организации са предвидени не повече от 25 на сто от провежданите след това просветни събрания. А другите? Другите се свикват или по регламент от съответните партийни комитети, или инцидентно при определена конюнктура (наличие на лектор, докладчик). Наложително е да се усъвършенствува планирането на просветното събрание в системата на цялата организационно-политическа и идеологическа дейност на първичната партийна организация. В повечето първични партийни организации в Карнобат успешно се утвърждават единни планове за идеологическа работа. Разработването и реализирането на такива планове се експериментира в 40 първични партийни организации на окръга като определена предпоставка за усъвършенствуване на програмирането, прогнозирането и ръководството на идеологическата дейност на първичната партийна организация.

Анализирайки досегашния опит в организацията и ръководството на партийното просветно събрание, възникват още редица потребности, изисквания и проблеми. Наред с многообразната тематика на просветното събрание може да се допусне в определен период от време да се изнася цикъл от лекции (две, три) по един проблем, за да могат комунистите да получат повече информация и знание по него. Например първичната партийна организация при районната станция на съобщенията в Карнобат през 1976 година свика 6 открити просветни събрания, на които специалисти изнесоха лекции само по естетически и нравствено-етични проблеми. Според нас обаче винаги събранието трябва да отговаря на образователното равнище на хората и на техните интереси. Тогава то може да се превърне в активна форма за усвояването на марксистко-ленинската теория и нейното свързване с практиката, не само да запознава, да информира хората, но и да стига до насъщни задачи на живота, да подсказва и предизвиква определени решения от нормативно-управленчески характер. По такъв начин партийното просветно събрание ще придобива още по-ярко изразен теоретико-приложен характер.

Всичко това се обуславя от измененията в идейно-интелектуалния и емоционалния свят на нашия съвременник, което налага „информацията да се поднася по такъв начин, че възприемащата личност да се чувствува активен и ревностен партньор в масовия социален диалог, към когото пропагандният орган или агитаторът се отнася с доверие и уважение, разчита на неговата култура, държи сметка за неговата осведоменост, заинтересованост и активност, взема под внимание неговите изисквания и очаквания“[1].

В този смисъл просветното събрание като неделима част от цялостния идеологически процес в първичната партийна организация отговаря и ще отговаря на съвременните измерения, аспекти и функционални изисквания на идейно-възпитателната работа с хората. Ще се утвърждава още повече като школа за възпитание и идеологическо-мирогледно усъвършенствуване на комунистите. Ще се превръща в школа за комунизъм.

Крали КРАЛЕВ

---

[1] А. Лилов, Да издигнем идеологическата работа на висотата на задачите, поставени от Десетия конгрес и новата програма на Партията за изграждане на развито социалистическо общество... Партиздат, С., 1974, стр. 123.

Digitized by Google

МИСЛИ ПО КОНКРЕТЕН ПОВОД

Ефективността на партийното събрание се обуславя от различни фактори. Предмет на настоящите размисли е един от тези фактори, подсказан от живота, но недостатъчно изследван и затова, струва ми се, неизползван както трябва.

* * *

Попаднах на този случай непредвидено. Разговорът ни със секретаря на първичната партийна организация в Завода за електрически мотори в София Димитър Виденов беше за друго. Но някак между другото моят събеседник се докосна и до него. Просто така, защото го вълнуваше.

Спомних си за вълнението на секретаря малко по-късно. И отново го потърсих. Разбрах, че този проблем наистина заслужава внимание. И не се излъгах.

За какво става дума?

След реорганизацията на бившия силнотоков завод „В. Коларов" се създават три самостоятелни завода в състава на новообразувания комбинат „ЕЛПРОМ—ЕНЕРГО". Стопанското преустройство наложило и друга партийна структура. И това е съвсем естествено.

Сега в двата нови завода — за трансформатори и за електромотори — са създадени по една заводска първична партийна организация с по няколко съставни организации „без права", както ги наричат за краткост. Зачетен е важен принцип — партийната структура да отговаря на настъпилите изменения в живота, за да улеснява максимално партийното му ръководство. Такива организации са познати в практиката. Регламентирани са и от партийния устав.

Но преустройството на партийните организации в тези два завода като че ли не е доведено докрай. И ето че извършено, за да реши назрели проблеми, то създало и нови.

Един от тях, най-сериозният, е свързан с партийното събрание.

Разговарям със секретарите на тези организации — Димитър Виденов и Борис Дивлянски. Разглеждам плановете. Общо взето добре обмислени, правилно насочени. Вижда се, че са ги правили опитни хора. Но... в плановете на всички организации — и на заводската първична организация, и на съставните, са предвидени по едно събрание месечно. И то само организационно. В сметката не влизат просветните.

Правилно ли е това? Не са ли множко тези събрания?

* * *

Едва ли можем да вините другарите, които са обмисляли новата структура в двата завода, че са действували „по пътя на най-лекото съпротивление". Напротив — докато се стигне до такова решение на въпроса, са правени проучвания, водени са дискусии.

На пръв поглед като че ли всичко това няма пряко отношение към проблема, който ни занимава сега — ефективността на партийното събрание в заводската първична организация и в съставните ѝ организации „без права". Но това е само на пръв поглед. Защо?

Причините, наложили структурните промени в партийните организации на двата завода, са ясни. Преди тези два нови завода са били само производствени направления на един общ завод. Изградените в тях десетина организации са ръководени от заводски партиен комитет. С отделянето им обаче се създава, така да се каже, вакуум: няма партиен орган на равнището на заводското административно-стопанско ръководство.

Как да се постъпи? Да се създадат партийни комитети в двата завода, каквато е най-разпространената практика за такива случаи, или да се премине към нещо друго, по-малко познато, но не по-малко резултатно? Но в създадения паралелно с реорганизацията на заводите комбинат „ЕЛПРОМ—ЕНЕРГО" вече има партиен комитет. Той ръководи и тези партийни организации. Нима ще бъде правилно да се „трупат" комитет над комитет? Едва ли.

И ето че се стига до сегашната структура: общозаводска първична партийна организация. Досегашните организации във всеки от двата завода се превръщат в съставни „без права". Преимуществата са очевидни. По този начин се създава реална възможност проблемите на завода като цяло по-често да се обсъждат и решават на събрание с участието на всички комунисти в него. Заедно с това по същество с незначителна корекция се запазват досегашните първични организации, изградени на производствената територия на цеховете и функционалните звена. Затова пък се създават по-добри условия за доближаване дейността на тези организации до конкретните проблеми на производството.

Но новата структура има — потенциално — и своите негативни страни: „натрупване" на организация в организация. Ако не се прояви творчество и не се намери начин да се смекчат или да се неутрализират тези недостатъци, изтъкнатите предимства могат да се изпарят. Начинът, по който се планира дейността на партийните организации в заводите за трансформатори и за електромотори, е достатъчно красноречив в това отношение. Какво всъщност се получава — всеки комунист от тези заводи е задължен да участвува в две органи-

Digitized by Google

зационни събрания месечно, плюс най-малкото по едно, макар и по-кратко, на партийните групи, каквито има, и то твърде дейни и жизнени, към всяка съставна организация. А просветните, откритите и извънредните, непредвидените в плана партийни събрания? А събранията на масовите организации, производствените и други съвещания, на които комунистите трябва да са най-активни?

Ето реалния проблем за провеждането на партийните събрания, свързан пряко с новоприетата партийна структура.

* * *

Беседата с двамата секретари на заводските първични организации се затяга. Чувствувам как този проблем често се изправя пред тях. Виденов предлагал да се поразредят поне събранията в общозаводската първична партийна организация. Той счита, че и при новата структура на съставните организации трябва да се осигури възможност да се развиват дори с известно предимство. Още повече че вече имат богат опит, намерили са своето място на производствената територия на завода. Но засега това предложение не среща разбиране. Аргумент против него е... Уставът!

Уставен ли е наистина този аргумент?

Член 47 на основния закон за строежа и развитието на Партията гласи: „Висш орган на първичната партийна организация е партийното събрание, което се свиква не по-рядко от един път месечно". А в член 46 се казва, че „в състава на първичната партийна организация, която обхваща комунистите от цялото предприятие, учреждение и др., могат да бъдат създадени организации по цехове, участъци, отдели, бригади, ферми и пр.", които „имат всички функции, права и задължения на първична партийна организация, освен правото да приемат и изключват партийни членове и да решават общи въпроси на предприятието..."

Ето на какво се позовават другарите, от които зависи колко и какви събрания да планират и провеждат организациите в двата завода.

Като че ли всичко е както трябва. По силата обаче не на директен текст в Устава, а на аналогията. А както е известно, не винаги аналогията може да се вземе за абсолютно доказателство. В Устава например тези съставни организации не се наричат първични, а текстът за периодичността на партийните събрания — не по-малко от едно на месец — се отнася пряко за първичните партийни организации. Тогава?

Случайно ли е всичко това? И още — правилна ли е една аналогия, която не държи сметка за духа, за логиката на Устава, който се стреми да регламентира възможната най-съвършена организационна структура, да създава условия за високоефективна партийна дейност.

В един от бюлетините на ГК на Партията е даден пределно категоричен отговор на този въпрос: всяка от тези два вида организации — първичната и съставната — трябва да провежда не по-малко от едно събрание месечно!

Внимателното анализиране на уставния текст ни разкрива и друга несъобразност в тези организации — да се планират само организационните събрания по едно на месец. А в Устава, както стана дума, се говори за партийно събрание, без да се определя какво точно — организационно, просветно, открито и пр. Излиза, че тук обстановката е усложнена още веднъж пак поради неправилно тълкуване на Устава.

В края на краищата, ако така трябва да работят и двата вида организации, какъв е смисълът на тяхното съществуване? По силата на каква логика някои комунисти трябва да членуват едновременно в две „първични" организации, ако те не се различават по нещо съществено една от друга?

* * *

А опит, макар и ограничен, поради все пак малкия относителен брой на тези организации, има.

Желанието да се запозная с такъв опит ме отведе в ДСО „Инжстрой". В едно от управленията на това обединение — „Механизация и автотранспорт", работят близо двеста комунисти. И тук преди няколко години създали обща първична партийна организация с три съставни: в сервиза, при строителните машини и в гаражите. И тук, преди да дадат живот на тая организационна структура, поспорили. Имало сериозни защитници на идеята да се създаде партиен комитет. Това е също уставно. За комитети, които ръководят организации с повече от 200 комунисти, дори Уставът предвижда възможността по преценка да им се дадат права да утвърждават приемането и изключването на партийни членове. Това са също предимства. Но при други условия. Защото в обединението вече има партиен комитет, който ръководи дейността на тази и на още 10 първични партийни организации в другите управления. Така че надделяло другото решение и животът показал, че то е правилно.

Как е решен по-специално въпросът за партийните събрания на организациите в управление „Механизация и транспорт"?

Със секретаря на партийния комитет в обединението Хака Ферадов разнищваме досегашния им опит, търсим хубавите и слабите му страни. Натъкваме се на нерешени проблеми, но те са незначителни. Макар този опит да е създаван също „опипом", без ясна предварителна „концепция", в него са изкристализирали положителни решения.

Първичната партийна организация и съставните й организации не провеждат всеки месец партийно събрание поотделно. Практиката наложила разбирането, че така или иначе, взети заедно, тези организации образуват единен организъм, със

Digitized by Google

своя специфика, но и с много общи функции, права и задължения. Следователно подходът към партийното събрание не трябва да бъде формален, а творчески. Всъщност този подход е продиктуван само от едно — не просто да се поразтоварят от задължения, а да се улесни дейността на партийните организации, да се осигури оптимална възможност за активно участие на комунистите в решаването на всички проблеми на предприятието — и общи, и специфични за подразделенията му. Обикновено, когато първичната партийна организация направи събрание, същият месец съставните не правят. И обратно. Но това не бива да се възприема като абсолютно правилно.

Може ли да се възразява сериозно срещу такова съображение?

Практиката на първичната партийна организация в управление „Механизация и автотранспорт" е съвсем различна от практиката, която сега се формира в заводите за трансформатори и за електромотори. Кой вариант да се приеме?

Животът е многообразен. В различно време и обстановка се създават и различни условия, на преден план излизат различни изисквания и задачи. Могат обаче да се приведат сериозни аргументи в полза на главното в практиката на първичната партийна организация в управление „Механизация и автотранспорт". Безспорно е тук едно — всеки комунист от тази първична организация всеки месец участвува най-малко в едно партийно събрание. А в разглеждания случай тъкмо това е главното. Наистина веднъж това събрание е организирано от общата първична партийна организация, а друг път — от съставната й организация. Но това очевидно е второстепенно, защото отразява само спецификата на организационната структура, без да увреждa в каквато и да било степен ефективността на партийната дейност и по-конкретно на партийното събрание.

Тези размисли бихме могли да подкрепим и с една съпоставка. Известно е, че сега се обсъжда възможността партийните събрания в някои организации — например онези, голям брой на членовете на които работят в различни смени — да не се провеждат наведнъж. Да се използва, така да се каже, формата на „пълзящото" събрание. Т. е. в него да участвуват в различно време комунистите от различните смени. Това също има своите безспорни предимства от гледище на ефективността на партийното събрание.

Защо в такъв случай това да не е приложимо и за събранията на такива първични организации, които имат в състава си не групи комунисти по смени, а изградени по всички правила относително самостоятелни партийни организации? В този случай дори нещата са много по-опростени, защото те имат свои бюра, които да организират добре събранието. Възражението, че това усложнява контрола върху редовното провеждане на събранията във всички съставни организации, не е лишено от известни основания. Но такова усложнение е къде по-незначително в сравнение с положителния ефект, който ще се постигне. А нима контролът върху дейността на организациите в заводите за трансформатори и за електромотори, както сега е планиран, е по-лек?

В разговорите с посочените партийни секретари се промъкна и такъв въпрос — коя от тези два вида организации да провежда повече и коя по-малко събрания. Едва ли този въпрос трябва да се решава предварително, за всяко време, за всяка ситуация. Всичко ще зависи от характера на назрелите проблеми, които следва да се обсъдят на партийно събрание. Но принципът за разделянето им е ясен и към него се придържат и ръководствата на първичните партийни организации в заводите за трансформатори и за електромотори. Ако проблемът има по-общ характер и се отнася до завода като цяло, ще го поеме общата първична партийна организация. Тук спокойно могат да дойдат и почти всички просветни събрания, което ще улесни намирането на квалифициран докладчик или лектор. От само себе си се разбира, че приемането и изключването на партийни членове може да става само на събрание на общата първична партийна организация. Ако обаче изникналият въпрос касае отделни цехове или други производствени подразделения, с него ще се заеме съответната организация „без права".

* * *

Някой може да възрази, че поставените проблеми не заслужават такова голямо внимание. Може. Но фактът от това не се променя. Комунистите в страната се сблъскват с него всеки ден. Една от причините за това състояние на нещата е, че все още не е анализиран и обобщен опитът на тези организации, колкото и малък да е техният относителен брой. Както беше посочено, съществуват и указания, които — съзнателно или не — изострят проблема, излишно усложняват условията за активна партийна дейност в тези организации. А нали сега въпросът за ефективността на всяка наша дейност, в това число и особено на партийното събрание, придобива особен смисъл и значение?

Размислите, които споделям с читателя, становищата и оценките, които се съдържат в тях, естествено, не задължават никого. Затова пък те трябва да събудят размисъл и да подтикнат съответните партийни органи към действие. Наистина е крайно време да се анализира и обобщи на съответно равнище опитът на първичните партийни организации, които имат такива съставни организации „без права", и да се разработи инструкция, която, доразвивайки Устава в тази област, да даде ясни указания как следва да се решават тези наболели проблеми. Това ще бъде напълно в духа на порасналите изисквания за още по-висока ефективност на партийната дейност и по-специално на партийните събрания.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

ПРОТОКОЛЪТ ПРОДЪЛЖАВА

В памукотекстилния комбинат „В. Коларов" в Габрово посетихме едно продължено партийно събрание. Такъв вид събрания има и в практиката на партийните организации във вълненотекстилния комбинат „Георги Генев" в същия град.

Едно уточнение. Не става въпрос за второ събрание с цялата партийна организация. Особеното е, че първичната партийна организация провежда своите събрания на два пъти. С една част от комунистите преди обяд, а с останалите — след обяд.

На пръв поглед възникват редица мисли: „Тази практика противоречи на Устава", „Решенията, които се вземат, не са колективни" и т. н. Но нека не бъдем прибързани съдници. Да се доверим и се вслушваме в опита на текстилците, този изпитан отряд на работническата класа.

За да бъдем по-точни в оценката, би трябвало да се запознаем с условията на техния труд. На всеки, по-добре запознат с текстилното производство, е ясно, че в този отрасъл сравнително най-добре се използват производствените мощности. Условие за това е сменността. Основните производствени мощности — становете, предачните, апретурните, и някои други машини работят денонощно. Разбира се, винаги край тях има и текстилци. Те са разпределени на четири смени: първа, втора, трета и дневна. Комунистите са пръснати по смените. Партийните организации са изградени по цехове. От това идва и трудността за провеждане на събранията. По всяко време на денонощието има комунисти на работа. От друга страна не е възможно да се изградят партийни организации по смени, тъй като комунистите постоянно преминават от една смяна в друга. Тези обстоятелства довеждат до тази наглед странна форма на партийните събрания. Те се насрочват на две части. Обикновено едната до обяд, а другата след обяд.

Събранието се провежда в извънработно време. Партийното бюро е изработило неписан статут за цялостното протичане на партийното събрание. Пред комунистите се обявява дневният ред и часовете на започване. Или, казано накратко, и в двете части на събранието се повтаря дневният ред, а се сменя само съставът. Впрочем за втората част остават докладчикът и секретарят на партийната организация. Те осъществяват връзката. Но нека по-подробно да разгледаме как се осъществява приемствеността или как се постига общността на обсъжданите въпроси.

Първата част протича като всяко партийно събрание. Независимо от броя на присъствуващите те изслушват и обсъждат материалите и гласуват решенията. Дотук все още не се знае дали са приети предложените решения, понеже са обсъдени само от част от комунистите.

Ние присъствувахме на събранието — продължение в апретурно-щамповия цех на памукотекстилния комбинат „Васил Коларов". Преди да съобщи дневния ред, партийният секретар Видан Анастасов направи проверка на присъствуващите и съобщи кои не са били на първото събрание, а отсъствуват и в момента. След това направи остра бележка на някои комунисти, които посещават партийните събрания през работно време. Направи отчет как са изпълнени някои минали решения и предложи ръководство на събранието. Дневният ред беше с единствена точка — информация за състоянието на машинния парк. Докладчик — механикът на цеха. След доклада партийният секретар даде някои пояснения как е преминало обсъждането на този въпрос на „първото" събрание и предложи проектореш ението на партийното бюро. Още тук трябва да се отбележи, че много важно е как секретарят ще осъществи връзката между двете събрания. Дали ще съумее да отдели най-важното, да забележи положителните тенденции и правилно да насочи обсъжданията във второто събрание. Дали ще съумее да предаде разсъжденията от първото събрание, така че те наистина да отразяват колективната мисъл. Неговата „режисура" да доведе до най-верните решения, да намали загубата на време в излишни разсъждения. Да има усет и да напипва най-преките пътища до целта. Трябва да отбележим, че Видан Анастасов с успех изпълняваше тази отговорна задача. След гласуването се обяви сумарният резултат от двете събрания. С това събранието се изчерпва.

Някои допълнителни разяснения и разсъждения.

Как се оформят протоколите. За двете части на събранието се съставя един протокол, който се подписва от двама председатели и секретари и от партийния секретар. На втората част се записват само изказванията. На него се оформят и решенията.

Предварително партийното бюро разпределя стопанските ръководители кой къде ще присъствува, за да се обхванат „двете събрания".

Оказа се, че само годишно-отчетните събрания се провеждат с всички комунисти в някои от почивните дни. Приемането и наказването на комунистите става също „на две събрания". Тука може би

Приканват се читателите на списанието да споделят мисли и предложения по разглеждания опит. Целта е да се обобщи практиката и се подпомогнат съответните партийни организации, чиито членове работят при сменен режим.

Digitized by Google

възникват много въпросителни, особено при приемането и изключването на комунистите. Дали двете събрания не разкъсват и намаляват възпитателния ефект при тези важни събития във всяка партийна организация. Комунистите губят общата връзка помежду си и не могат взаимно да си влияят, за да достигнат до най-вярното решение. „От дългогодишната практика на първичните партийни организации в комбината „Васил Коларов", а и другаде тези въпроси правилно се обсъждат и решават. Разбира се, те изискват много по-голяма подготовка от страна на бюрото и комунистите. Тук особено помагат партийните групи. Кандидатите за членове на Партията и тези, които ще бъдат наказани, са длъжни да присъствуват и на двете събрания". — Това е мнението на партийния секретар Видан Анастасов.

При този начин на провеждане на партийното събрание особено се усложнява работата на докладчиците и на партийния секретар. Фактически всяко събрание увеличава двойно тяхното напрежение. За тях това са две събрания с обща тематика. Но от друга страна това ги принуждава да бъдат по-делови и оперативни. Докладчикът свежда до минимум общите постановки и изнася най-необходимото. Партийното бюро прави по-точен подбор на въпросите за дневния ред. Необходимо е да отбележим, че при тези условия особено се засилва ролята на партийните групи. Много от въпросите на дневния ред задълбочено се обсъждат в тях преди събранието.

Друго положително явление е, че се увеличава активността. „Двете събрания" дават възможност на повече комунисти да участвуват в обсъждането.

Разбира се, не може да се направи извод, че тези събрания са по-сполучливи от обикновените. Такъв извод би бил погрешен. Говорим за някои положителни неща, но те трябва да се свързват с условията на работа на комунистите от тази промишленост, които ги възпрепятствуват да провеждат своята политическа работа, както при другите отрасли. За тях при конкретните условия това е може би най-сполучливото решение.

Подобен опит има и на други места в нашата страна. В локомотивното депо „В. Марков" — София въртящите смени на машинистите също ги възпрепятствуват да провеждат общо своите събрания. И при тях се ползва същият опит с единственото различие, че когато разглеждат поведението на отделен партиен член или приемат нови комунисти, те търсят възможности за събрания с всички комунисти.

Именно изключването и приемането на нови членове може би е най-слабото място на описания опит. Тук несъвместимостта с Устава се чувствува най-силно. Знаем, че при тези случаи решение се взема с квалифицирано болшинство. А дали посочената практика дава тази възможност! Според партийния секретар от ВТК „В. Коларов" сборът на гласовете от двете части на събранието може да се счита за квалифицирано болшинство. Но това все пак е механичен сбор от гласовете на две групи комунисти, дадени при различни обстоятелства. Да си представим, че някой комунист от втората част на събранието изнесе някои съвсем нови и силни аргументи, които оказват решаващо влияние на присъствуващите. Ако те станат достояние и на другите комунисти, може би и те ще коригират своите становища. Но те вече са дали своя глас. Затова такова болшинство е трудно да се приеме като квалифицирано. И в този случай правилно постъпват комунистите от локомотивното дело, които при наказване и приемане на комунисти свикват събрание с всички комунисти през почивните дни.

Още едно разсъждение. Би било правилно протоколът от първата част на събранието да се прочита пред втората част. Комунистите трябва да се запознават точно с разисканията преди тях. В посоченият опит това се извършва от партийния секретар. Но той не е застрахован от субективизъм и може да „изкриви" информацията според някои негови лични мнения. Това може да се избегне с прочитането на протокола, който трябва да бъде точен и изчерпателен. Оттука възниква и въпросът за правилния подбор и обучение на протоколчиците на този вид събрания.

* * *

Оказа се обаче, че тези събрания не са широко известни в партийната практика на нашата страна. Има много партийни организации, които работят при аналогични условия, но не познават този опит. Техните събрания преминават обикновено при много ниско посещение и слаба активност, налага се понякога да се взема и от работното време. От друга страна повелята на XI конгрес за ефективност и качество довежда до увеличаване на сменността. Това ще постави и други партийни организации при аналогични условия с посочените. Би трябвало партийните комитети да проявяват по-голяма активност за намиране на подходящи форми на партийна дейност при новите условия. Посоченият опит на габровските предприятия и на локомотивното депо в София също не е обобщен от съответните партийни комитети. Както се вижда, тука се опира до въпроси, които не са регламентирани от Устава или съответни инструкции от по-горните органи. Няма изработен правилник или утвърден регламент за провеждане на тези събрания. Съответните комитети не са се погрижили за това. Може би тук ще трябва да се намесят и работниците по проблемите на партийното строителство, както и партийни дейци с по-голям практически опит, за да се обобщи тази практика и се достигне до някакво единодействие, до най-резултатната форма.

Цонка РАЧЕВА
Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ВЕЛИКИЯ ОКТОМВРИ

НАУЧЕН СОЦИАЛИЗЪМ РЕАЛЕН СОЦИАЛИЗЪМ

Преди шестдесет години започна необратимият процес на превръщането на научния социализъм от теория в непосредствена практика. Първият ден на съветската власт е и рожден ден на реалния социализъм. Трудещите се от социалистическите страни, ръководени от своите комунистически партии, извършиха и продължават историческото дело на Октомври. Те изграждат развития социализъм, подстъпите към бъдещото комунистическо общество.

В редакцията на сп. „Партиен живот" се състоя разговор по същността на понятията научен и реален социализъм. Участваха: ПЕТКО РУСЕВ — главен редактор на списанието, проф. АСЕН КЪТОВ и проф. ТОНЧО ТРЕНДАФИЛОВ.

П. Русев: — В последно време започна все по-често да се употребява понятието **реален социализъм.** Заедно с това говорим за изграждане на развито социалистическо общество като етап в първата фаза на комунизма. В нашия разговор бихме искали да изясним тези понятия: реален социализъм, развит социализъм — кое е общото и кое различното между тях. А как двете се отнасят към понятието научен социализъм.

Тези въпроси отправяме към другарите Асен Кътов и Тончо Трендафилов:

А. Кътов: — Класиците на марксизма-ленинизма извършиха ненадминат научен и исторически подвиг, чието значение тепърва ще расте. Те определиха комунистическата обществено-икономическа формация, обосноваха нейната закономерно историческа неизбежност и охарактеризираха нейните две фази: нисша — социализма и висша — комунизма. У тях обаче няма текстове, дори подтекстове за етапи в развитието на социализма. Преди шестдесет години социализмът беше представен пред света от една страна — страната на съветите. Победата на Октомврийската революция и създаването на социалистическата държава сложиха началото на практиката на социализма и бяха преломен момент в развитието на неговата теория. Изградената под ръководството на Ленинската партия страна на съветите стана опора и главна база на всички сили на социализма, изигра важна роля в създаването на условия за придвижване напред на целия световен революционен процес. Шестдесетгодишната практика на строителството на социализма най-напред в Съветския съюз, а по-късно и в другите страни от социалистическата общност доказа, че победата на социализма е далеч недостатъчна за подготовката на обществото да премине към комунизма. Необходим е повече или по-малко продължителен период за по-нататъшно съзряване и усъвършенствуване на победилия социали-

Digitized by Google

зъм, за да се създадат необходимите материално-технически, социално-икономически и културно-идеологически предпоставки за действителен преход към комунизма. Социализмът закономерно преминава през различни етапи. Последен, висш завършващ негов етап е развитото социалистическо общество, с чието усъвършенстване се осъществява преходът към комунизма. Създаде се теорията за развитото социалистическо общество. Марксизмът-ленинизмът се обогати с нова теория и нова научна категория — **развит социализъм.**

П. Русев: — Да видим разликата между първата и втората фаза на комунизма. Да не създаваме никакви илюзии, че отиваме направо към втората фаза.

А. Кътов: — В най-ново време историческата практика наложи формулирането на нови научни философско-социологически категории: социална среда, жизнена среда, социалистически начин на живот, реален социализъм. Темата на нашия разговор е **реалният социализъм.** По този проблем възникват редица въпроси, три от които са особено съществени: има ли научно гносеологическо основание категорията „реален социализъм". Ако да, то какво представлява реалният социализъм? Дава ли ни тази категория нови познания, от които можем да преценяваме с по-голям ефект социалистическото строителство и да набелязваме по-ефективни управленчески решения и програми, да участваме по-успешно в съвременната идеологическа борба? Считам, че въвеждането на тази категория е научно гносеологически обоснована, то се налага от практиката на социалистическото строителство и от нуждите на идеологическата борба. Обезпокоени от бързо растящия авторитет на реалния социализъм, империалистическите кръгове и буржоазната пропаганда предприемат масирани атаки за неговото дискредитиране, засилват своите лъжи и клевети за социализма.

Ако съпоставим категорията реален социализъм с категорията научен социализъм, която, добре знаем, е една от фундаменталните категории на марксизма-ленинизма (без нея той е невъзможен), ще се убедим, че реалният социализъм е практически реализираният научен социализъм.

П. Русев: — Това е вярно. Реалният социализъм е осъщественият научен социализъм.

А. Кътов: — Тъждеството и различието между тях е тъждество и различие между обективно и субективно, между практика и теория. Научният социализъм е теоретическият модел на реалния социализъм. Теорията на научния социализъм, разработена от Маркс, Енгелс, Ленин, научно обоснова и прогнозира реалния социализъм, осъществяван днес в страните от социалистическата общност. Всички те строго специфично реализират общите закономерности на научния социализъм. За пръв път тези закономерности бяха осъществени от Великия октомври и неговата рожба Съветския съюз. Затова реалният социализъм във всяка следваща страна, тръгнала по пътя на социализма, е специфично повторение, както се изразява другарят Тодор Живков, на „главното във Великия октомври", т. е. на общите закономерности на научния социализъм. И именно като пионер в социалистическото и комунистическото строителство, натрупал най-голям исторически опит и мощ, Съветският съюз е опората на световния реален социализъм и на световния революционен процес. Затова в последно време антисъветизмът се утвърждава като едно от най-активните оръжия на антикомунизма.

Исторически научният социализъм предхожда реалния социализъм. Той бе създаден на базата на теоретическото обобщаване на обективно историческите тенденции, отричащи капитализма. До изграждането на реалния социализъм научният социализъм се разработваше и

Digitized by Google

отстояваше срещу буржоазната идеология и различните ненаучни теории за социализма с теоретико-методологическите и логико-гносеологическите средства на марксизма-ленинизма и практическия критерий на тези тенденции. По-късно и днес научният социализъм получи пълно и окончателно практическо потвърждение от реалния социализъм в Съветския съюз и другите страни от световната социалистическа общност. Обобщавайки историческия опит на реалния социализъм, научният социализъм се обогатява с нови теоретически постановки и идеи. Особено съществен принос е теорията за развития социализъм, разработена от последните конгреси на комунистическите и работническите партии на социалистическите страни.

Практическата сила на научния социализъм е реалният социализъм, неговите безспорни успехи и предимства пред капитализма. Затова не случайно буржоазният идеологически фронт и съвременният ревизионизъм се опитват да атакуват научния социализъм именно с изопачаването, оклеветяването и отричането на реалния социализъм. Затова в идеологическата борба ние отстояваме и ще отстояваме реалния социализъм с теорията на научния социализъм, а нея ще доказваме и обогатяваме на базата на теоретическото обобщаване на новия исторически опит на реалния социализъм. Реалният социализъм има за своя материално-техническа база достиженията на съвременната научно-техническа революция. Неговата икономическа същност е общественатa собственост, чиято тенденция е сближаването, взаимното обогатяване и сливане на кооперативната и държавната социалистическа собственост в единна общонародна собственост. Политическата същност на реалния социализъм е диктатурата на пролетариата, чийто гръбнак е работническо-селският съюз и която постепенно прераства в процеса на изграждането на развито социалистическо общество и общонародна държава. Усъвършенстването на развитото социалистическо общество и засилването на социалната еднородност се придружават от засилване процеса на превръщането на общонародната държава в обществено самоуправление. Що се отнася до идеологическите основи на реалния социализъм, то те са великите идеи на марксизма-ленинизма, творчески развивани и прилагани от комунистическите и работническите партии.

Необходимостта от въвеждането и използването на понятието реален социализъм наред с понятието научен социализъм се налага и от други причини. Преди всичко, макар че са една и съща реалност — социализмът, те са две нейни различни форми; субективна и обективна. Научният социализъм е субективна реалност, а реалният социализъм е обективна реалност. Реалният социализъм, натрупването и обобщаването на неговия практически опит позволява да се доказва, потвърждава, отстоява и обогатява научният социализъм, неговата теория. От своя страна научният социализъм е ръководство за действие в практическото изграждане и развитие на реалния социализъм; той е незаменимо теоретическо оръжие за отстояване на реалния социализъм срещу опитите на буржоазната идеология и съвременните ревизионисти да го оклеветят, изопачат и отрекат. В същото време не бива да се забравя, че главното между научния и реалния социализъм е общото, тъждественото. Не бива никога да се забравя, че научно-гносеологическата основа на реалния социализъм е научният социализъм, е марксизмът-ленинизмът. И най-малкото отклоняване от тази закономерност е струвало и струва скъпо на реалния социализъм. И обратното. Непоклатимата основа на творческото обогатяване и развитие на научния социализъм е реалният социализъм. Само в най-тясна връзка с него и вярност към него, обобщавайки неговия практически опит, научният социализъм е и ще бъде вечно живо учение, истинска наука, полезна за голямата общопланетарна практика.

Digitized by Google

Реалният социализъм днес в част от света, а утре в целия свят (и прерастващ в реален комунизъм) е натоварен с изключително отговорна историческа мисия. Той трябва да разреши много задачи, които историята поставя пред човечеството. Три от тези задачи са изключително мащабни и съдбовно-отговорни. **Първо,** реалният социализъм — комунизъм, трябва да развие научно-техническата революция до такава степен и да й придаде такава насоченост и характер, че да превърне труда от източник на експлоатация и средство за съществуване в първа жизнена потребност. **Второ,** реалният социализъм — комунизъм, трябва да развие такива материално-технически, социално-икономически и научно-идеологически сили, фактори и условия, при които човек да стане истински господар на природните и обществените закономерности, насочвани планомерно без риск от социални и природно-биологични, екологични конфликти. **Трето,** реалният социализъм, прераснал утре в комунизъм, трябва да създаде всички необходими исторически предпоставки и условия за изграждането на всестранно и хармонично развитата — физически съвършена, духовно богата и нравствено чиста — личност на световното комунистическо общество. Решаването на тези исторически задачи е по силите само на реалния социализъм — комунизъм, при непременното отричане на капитализма и изпращане в музея на историята неговите принципи.

Решаването на тези съдбовни за човечеството задачи от реалния социализъм, като се ръководи от идеите и принципите на научния комунизъм, също потвърждава необходимостта и научната основателност от обособяването на тези две научни понятия, без нито на йота да се откъсват едно от друго и да се противопоставят едно на друго.

П. Русев: — Мога ли, другарю Кътов, да направя едно допълнение. Понятието реален социализъм има значение и в друго отношение. В съвременния свят и десни, и леви, и догматици, и привърженици на казармения социализъм, и привърженици на опортюнизма, оперирайки с понятието научен социализъм, извращават не само революционната теория, но и революционната практика. При това положение категорията реален социализъм като приложение на теорията на научния социализъм е едно разграничение между нас и буржоазната идеология, между нас и цялата група фалшификатори на новата политическа система. Понятието реален социализъм е водораздел между правилното разбиране на понятието научен социализъм и изопачаването му от неговите фалшификатори.

Т. Трендафилов: — Искам да подкрепя всичко, което се каза за познавателното, теоретическото и практическото значение на категорията реален социализъм и в същото време да обърна внимание на един също много важен аспект, в който това понятие обслужва нашето съзнание, обслужва нашата практика. В него намира израз диференцирането на познавателния апарат, с който си служим. Това е закономерна форма на движение на нашето собствено познание. Ние познаваме вече социализма много по-добре, много по-многостранно, с много повече конкретност. Какво беше социализмът през миналия век, когато К. Маркс и Ф. Енгелс написаха „Манифест на Комунистическата партия"? Една вдъхновяваща идея, която получаваше все повече и повече научна обосновка, която се диференцираше и уточняваше. Ако тръгнем от Манифеста на Комунистическата партия, ще видим обаче, че и там също се говори за „истински" социализъм, „катедрен" социализъм, „държавен" социализъм и пр. И К. Маркс, и Ф. Енгелс още в Манифеста отговарят на обвиненията на претендентите за носители на „истинския" социализъм от позициите на диалектико-материалистическото мислене. И сега дискусията за „истинския" социализъм като една идея, която безспорно импонира на човека, идея — обобщение на

Digitized by Google

всичко най-хубаво, което търсещият човешки дух през вековете е родил — е едновременно опит да се присвои, да се внесе особено съдържание, да се експлоатира авторитетът на тая идея за цели, чужди на социализма.

Колкото по-богати са нашите представи за социализма, колкото по-точни и конкретни са нашите знания за социализма, естествено, толкова по-разнообразна е дискусията и толкова по-богати са понятията за него. Ето защо от понятието научен социализъм, което издигнахме на знамената преди революцията, в миналия век, и пренесохме през цялата история на комунистическото движение, ние стигнахме до едно детайлно, диференцирано знание за самия социализъм, формулирахме точно ученето за стадите и етапите на развитието на социализма, изяснихме си твърде конкретно закономерностите на действителното движение — от идеята към върха. Известно е, че в Манифеста К. Маркс и Ф. Енгелс си представяха победата на социалистическата революция като едновременна победа във всички развити капиталистически страни, като победа, след която изведнъж изчезват стоката и парите, победа, при която ще настъпи автоматическо освобождаване на човека от властта на вещите, от стоково-паричните отношения и фетишизма. В. И. Ленин при специфичните условия на империализма в хода на самата Октомврийска революция и практиката на социалистическото строителство разработи своя гениален кооперативен план, в който вмъква като основен теоретически и практически компонент използването на стоково-паричните отношения за осъществяване на прехода на селото от примитивното дребно селско стопанство към социализма, за спойката на селото с града, за осигуряване на работническо-селския съюз. И сега можем да кажем, че парите ще ни бъдат необходими дотогава, докато не открием в хода на социалистическото строителство механизъм, който да служи по-добре, отколкото стихийното парично стопанство. Като казвам това, искам да подчертая, че нашите знания се конкретизират, задълбочават и обогатяват. Днес понятието социализъм не е просто една красива идея и сбор от четири-пет принципа. Днес понятието социализъм има много богато съдържание и на практика, като исторически опит и кристализация на определени човешки постижения и дръзновение, и като проверка на принципите. Тази проверка на принципите не е пасивна реализация на някакви догми, а творчество. Именно това творчество намира израз в понятие като развит социализъм, т. е. тръгнали под знамето на социализма да претворяваме никъде непретворените в практиката принципи, ние обогатяваме самите принципи, конкретизираме тяхното съдържание и внасяме точно определен смисъл, зад който се крие практиката на тези принципи. Тръгнали по този път, ние разбрахме твърде рано, че победата на социализма още не е истинският, развитият, зрелият социализъм. Ние самокритично се отнасяме към онова, което сме постигнали и даваме теоретически израз на тази наша революционна самокритика в понятието развит социализъм. Ние казваме: това, което имаме, е победил социализъм, но това, което трябва да имаме, за да се движим към комунизма, е един зрял социализъм, при който принципите няма да бъдат в сферата на пожеланието и полуреализацията, по силата на много обективни и субективни обстоятелства, а ще тържествуват, т. е. да изградим едно общество, което ще бъде адекватно на теоретическите принципи, и което като цяло ще покаже качествената разлика, всички преимущества и силата на социалистическото общество пред капиталистическото.

Успехите, предимствата и характерните черти на социализма и особено на зрелия социализъм стават все по-привлекателни. Но реалният социализъм по силата на известни исторически обстоятелства започна своето развитие в относително изостанали страни. Това създаде осо-

Digitized by Google

бено в началото сложна обстановка за реализацията на принципите на социализма. Те трябваше да се осъществяват в условия на противоречия, родени от високоразвития капитализъм, като се прилагат в страни, чиято материално-техническа база, производителността на труда и общо развитие е на по-ниска фаза. При тези условия ние осъществявахме принципите на социализма, като догонвахме в материално-техническата област развития капитализъм. Това създаваше в значителна степен неблагоприятна обстановка за претворяването на социалистическите принципи в такъв обем, какъвто исторически е присъщ на самия социализъм като теория и ще бъде присъщ на социализма като практика, когато той достигне своята цел. За да обозначим научно всички тези сложни аспекти на проблемите на реалния социализъм и неговото движение, на превъплъщение на принципите на социализма в практиката, ние се нуждаем от повече понятия като научен социализъм, реален социализъм, развит социализъм, т. е. зрял социализъм. На нас ни е нужен по-точен подход към проблема, когато искаме да характеризираме най-общо социалистическия начин на живот. Всички тези понятия изразяват от различни страни една и съща действителност — социализма. **Научният социализъм** като теория и ръководство и **реалният социализъм** като степен на материализация на принципите на научния социализъм на практика и социалистическият начин на живот като най-обща представа за условията, при които човек осъществява своята обществена и производствена дейност. В края на краищата това е диференцирана от различни страни дадена характеристика на една действителност — социалистическата.

Има и още едно основание за широката и точна употреба на понятието реален социализъм. Това е борбата срещу буржоазната идеология, ревизионизма и антикомунизма. Аз имам много лични впечатления от срещи и разговори, които съм водил в САЩ и други капиталистически страни с изтъкнати буржоазни идеолози. Да вземем например Даниел Бел. В един разговор, който имах с него в Харвард, той ми заяви категорично: „Първо, научният социализъм има много възможни тълкувания, второ, вие напразно считате, че К. Маркс е само ваш". Според него битката за К. Маркс като „част от западното културно наследство" щяла тепърва да се разгори!...

Втори момент. Много често на Запад казват: ние приемаме принципите на социализма, но не приемаме вашата практика. Тя не е адекватна на принципите. Този аспект също ни дава основание да говорим и не само да говорим за реален социализъм, но да отстояваме теоретически и на практика идеята, че реалният социализъм е единствена адекватна, последователна, точна и вярна реализация на принципите на социализма. И тук е голямото идеологическо значение на тази категория. Когато кажем реален социализъм, ние разбираме претворен в живота научен социализъм, когато кажем реален социализъм, ние казваме — това е социализмът такъв, какъвто можахме досега да направим, който усъвършенствуваме, чието съдържание все повече и повече се обогатява, защото той не е замръзнала обществена действителност, а е едно творчество, което непрекъснато всмуква в себе си нашето умение и нашата способност да сътворяваме живота. Затова искам да подчертая, че непреходното значение на Великата октомврийска революция се състои и в това, че тя е първата в историята победоносна социалистическа революция, извършена върху основата на дълбоко познаване и използване на общите закони на прехода от капитализма към социализма. А опитът на КПСС и на партиите на другите социалистически страни, в това число и на нашата, потвърждава диалектиката на процеса на този преход, която се състои в това, че както не може да има „социализъм изобщо", вън от конкретно-историческите

Digitized by Google

национални форми, така не може да има и десетки „социализми", необединени от единната същност на основните закономерности на новото общество. Ще си позволя да цитирам думите на др. Л. И. Брежнев в беседата му с президентите на академиите на науките на социалистическите страни: „... самата представа за общите закономерности на строителството на социализма и комунизма в зависимост от натрупания опит става все по-дълбока, многостранна". И оттук, когато става дума за различия в социализма, можем да приемем това съждение само в неговия ленински смисъл, а именно, че реалното движение на обществото към завършените социалистически форми може да се излее в богато разнообразие от форми за приложение на принципите, но в рамките на едни и същи общи закономерности и принципи — закономерностите и принципите на марксизма-ленинизма. Затова, другарю Русев, аз съм напълно съгласен с казаното от вас, че в края на кращата реалният социализъм се гради върху общите закономерности, които минават през Октомврийската революция и през всички революционни промени, характеризиращи движението на света от капитализма към социализма.

Национално особеното, специфичното, традициите, въжделенията, социалната психика и всичко, което характеризира един народ като общност, ще даде своя колорит на конкретното превъплъщаване на общите принципи, но именно на общите принципи. Няма друг социализъм, в която и да било страна, освен този, който утвърждава и реализира на практика принципа за равен труд равна заплата, който утвърждава и реализира обществената собственост върху средствата за производство и утвърждава отношения на трудова взаимопомощ, който премахва експлоатацията на човек от човека.

Ето поради всичко това според мен научнообосновани са и категорията научен социализъм, и категорията реален социализъм. Реалността на научния социализъм и на реалния социализъм е първо в тяхната историческа роля. Второ, реалният социализъм е практическото битие на категорията научен социализъм и с това по същество е критерий на научната достоверност на категорията научен социализъм, базата, върху която се обогатява по-нататък категорията научен социализъм. Трето, мисля, че категорията научен социализъм въпреки наличието на собствено практическо битие няма да престане да съществува и да бъде потребна и за гносеологията, и за практиката. Тя ще продължи да бъде научна теория, по която ще се ръководят онези страни, които ще вървят по пътя на реалния социализъм, а тези, които сега строят реалния социализъм, ще продължат да се ръководят от научния социализъм, от теорията, обогатявана от реалния социализъм, за да усъвършенствуват сами реалния социализъм, за да вървят към развития социализъм, съвършения социализъм. И затова според мен категорията развит социализъм идва като логично продължение на категорията реален социализъм.

П. Русев: — Може да се каже като етап. Именно етап, изразяващ висшия, завършващ етап в развитието на реалния социализъм. Разбира се, тук има и ред други неща: че този последен завършващ етап на реалния социализъм се изгражда на собствена база; че той осъществява, усъвършенствувайки се по-нататък, прехода към комунизма. В този смисъл той е по-тясна категория от категорията реален социализъм, но по-дълбока по значимост и движеща напред и познанието, и социалистическата практика, тъй като вече ни въвежда в следващата — висшата фаза. И още: този последен завършващ етап на реалния социализъм се изгражда на собствена база, той осъществява, усъвършенствувайки се по-нататък, прехода към комунизма.

Т. Трендафилов: — Ако искаме да бъдем точни, трябва да кажем: **реалният социализъм** — това е **показател за степента на фактическо**

Digitized by Google

претворяване на принципите на научния социализъм. Това е конкретизация на нашите понятия за реализация на научния социализъм на практика и в този смисъл понятието, категорията развит социализъм съставлява детайлизация, конкретизация на научния социализъм при конкретното решаване на проблемите на строителството на социализма. Той очертава възловата, крайната фаза, стратегията на движението на социалистическото общество, условията за подготовката на прехода към комунизма. Има опити за брутално изопачаване на реалния социализъм и чрез това за опорочаване, оклеветяване, отричане на научния социализъм. Фактически това са опити да се атакува категорията научен социализъм, която е базисна, да се замени социалистическата фаза на революционната борба и оттук да се развърже голямата кесия на различните модели „социализъм" и с това фактически да се отрече изобщо научният социализъм. В това отношение много характерен е примерът с научното творчество на Даниел Бел. В книгата си „Идването на слединдустриалното общество" от 1975 година той има над 100 страници, посветени на общество, изградено на така наречените меритократически принципи, т. е. общество, в което всички проблеми, включително и на управлението, ще се решават от позицията на заслугите. Който има най-високи заслуги, той има право да взема решения, да участвува в управлението и т. н. Когато човек чете тези 100 страници, може да остане с измамното впечатление, че Даниел Бел ратува за претворяване в живота принципа всеки да получава според количеството и качеството на труда. Но остава изумен, когато стигне до края на тези 100 страници и прочете декларацията, че меритокрацията е единственото възможно упование за решаването на човешките проблеми ,но тя, уви, е мираж, нереализуемо желание. И защо? — Защото според професора в природата на човека бил заложен егоистическият нагон, защото човек по начало се стреми да прехвърли привилегиите на децата си и т. н. Следователно като идеал меритокрацията е движеща сила за развитието на обществото, а като практика е неосъществима. Оттук алюзията, която се съдържа в по-късните писания на Даниел Бел: социализмът като идея е много хубаво нещо, но социализмът като практика е отдалечаване от тази идея. Това е най-мръсната клевета, с която от субективистични позиции реакционните буржоазни теоретици се мъчат да оклеветяват реалния социализъм като отклонение от принципите на научния социализъм, като лъжесоциализъм. Ето и оттук огромното познавателно значение на категорията реален социализъм, в което понятие трябва да влагаме не само формално съдържание. Реален социализъм е социализмът в Съветския съюз, в България, в Чехословакия, в Унгария, в останалите социалистически страни. Реалният социализъм е фактическата реализация, кристализация на принципите на научния социализъм.

П. Русев: — Това е революционна теория в действие. Да си го кажем направо. Понятието реален социализъм е революционна теория, осъществена в практика.

Т. Трендафилов: — Да, това е революционна теория. Затова както тя, теорията, така и практиката на ленинизма, вълнтени в победата на Октомврийската революция, в изграждането и укрепването на СССР и най-широко развивани от КПСС — Партията, която им вдъхна живот — днес се обогатяват от всички страни от социалистическата общност и от световното комунистическо и работническо движение. Развива се комунистическата идеология — движещата сила, която преобразява съвременния свят. И най-смелите предвиждания и мечти отпреди шестдесет, отпреди тридесет години у нас изглеждат твърде скромни в сравнение с постиженията днес на марксизма-ленинизма, на реалния социализъм в Съветския съюз и другите социалистически страни.

Digitized by Google

Н. Иванов: — Какво методологическо значение има тази категория за вътрешнопрактическата дейност на нашата Партия.

Т. Трендафилов: — Според мен нейното изясняване има изключително значение за практическата дейност на партийните органи и организации. Когато казваме реален социализъм, ние имаме предвид степента на реализация на принципите на научния социализъм, правим разграничаване между идеала и постигнатото. Реалният социализъм още не е развит социализъм, но той е адекватна материализация на принципите на научния социализъм съобразно условията и движението ни към развития социализъм. Ако кажем, че реалният социализъм е развит социализъм и не правим разлика между реален и развит, ние губим перспектива. Ако кажем нашият социализъм е научен, това е вярно, но това е едно абстрактно положение. Нашият социализъм е научен, но не въобще, а на определена степен на реализация, на материализация и когато кажем реалният социализъм у нас, ние имаме предвид научния социализъм до онази степен на практическо усвояване, която сме съумели да постигнем. И допълваме — това наше постижение е движение към развит зрял социализъм, което означава цялостна, пълна реализация на принципите на научния социализъм. Ето защо считам, че важно практическо задължение на партийните комитети и организации е да засилят пропагандата на комунистическите идеи и на реалния социализъм, да разясняват още по-убедително какво означава неговото развитие и укрепване за трудещите се у нас, за всички народи, за мира в света.

А. Кътов: — Аз също мисля за практическата страна на въпроса. Освен това, което другарят Трендафилов каза, считам, че трябва да се виждат и други нюанси. Преди всичко категорията реален социализъм е много по-богата на компоненти, на детайли от категорията научен социализъм, която има по-стратегическо, по-глобално значение, обхваща по-общите, по-принципните въпроси.

Т. Трендафилов: — Научният социализъм е очистеният принцип. Той не съдържа в себе си например малката правда. Реалният социализъм е поривистият процес на материализация на принципите, който поглъща и малката правда, и отклоненията, и всички противоречия в процеса на претворяването. Той е и осъществяване на научния социализъм, и тактическо достигане, и тенденция на достигане на научния социализъм. А известно е, че утвърждаването на новото крие разработването и на механизмите за реализация на принципите, а не само ясно знание.

П. Русев: — Тук искам да кажа нещо. Голямата същност на съдържанието на понятието или силата на изучаването на понятието реален социализъм е в това, че ние помагаме да се издига идейното мислене на нашите кадри, тяхната революционна закалка, техният класов подход, тяхната класова вярност. В това отношение той има много голямо значение и идеологическо, и възпитателно. Освен това той е основа за развитието и обогатяването на механизмите, на формите, на целия арсенал от средства, с който ние отиваме при масите, за да реализираме идеите, които стоят пред нас. Реалният социализъм е една голяма революционна лаборатория.

А. Кътов: — Да, обобщаването на практическия опит на реалния социализъм има за резултат нови приноси в теорията на научния социализъм. Такъв изцяло нов момент в теорията на научния социализъм е теорията за развития социализъм.

Т. Трендафилов: — Изцяло нов момент също е постановката в доклада на X конгрес на нашата Партия за развития социализъм. В критика на Готската програма Маркс изрично говори, че първата фаза, забележете, че първата фаза на социализма е такова общество, което

Digitized by Google

израства върху развалините на старото и във всяко отношение носи върху себе си родилните петна на старото общество, т. е. новото общество не се развива върху своя собствена база. А в практиката на реалния социализъм, в борбата за реалния социализъм ние стигнахме до формулировката, че победилият социализъм вече се развива на собствена основа, а не върху развалините на старото капиталистическо общество и поради това проблемът за родилните петна, за малката правда придобива съвършено друго значение. Тези отрицателни явления са като чуждо тяло, като преживелици от минали епохи в една нова обществено-историческа епоха.

Или, ако обобщим, можем да кажем: теоретически категорията реален социализъм като претворяване на научния социализъм дава възможност да обогатяваме тая категория, дава възможност да я виждаме много по-детайлно, по-подробно, дава възможност, прилагайки общите закономерности и принципи на категорията научен социализъм, да ги прилагаме строго специфично. Категорията научен социализъм ни учи на общите закономерности, а категорията реален социализъм ни показа как тези общи закономерности да бъдат осъществени обезателно специфично, творчески, конкретно. Това е много важно за политиката на всяка партия — да отчете специфичните исторически условия при осъществяване на общите закономерности.

А. Кътов: — В България се обучават много чуждестранни студенти. Ние им преподаваме теорията на научния социализъм. Но голям е ефектът, когато те излизат от аудиториите и в процеса на учебно-производствената практика по заводи, ТКЗС, АПК се запознават с реалния социализъм в нашата страна. Знаейки и ръководейки се от теорията на научния социализъм, видели практиката, те виждат по-дълбоко в реалния социализъм.

Т. Трендафилов: — Реалният социализъм е едно своеобразно потвърждение на всички съмнения, на всички защо и как, на всички лутания, на които човек в своя лабиринт на мислене и преживяване и преминал през множество изпитания трябва да даде отговор. Реалният социализъм на практика в последна сметка е най-авторитетният отговор на въпроса, реализуеми ли са принципите на социализма? Движим ли се наистина ние към комунизъм? И това като критерий за претворимостта на идеала има изключително мобилизираща сила. Човек все повече и повече се убеждава, че независимо от съществуващите отклонения социалистическата практика е триумф на принципите на марксизма-ленинизма.

П. Русев: — Мога да направя интересна реплика. В нашето село на едно събрание хората критикуваха нередности, слабости. Но когато им казах, че връщаме старото частно стопанство, че разтуряме ТКЗС-то, всички се обявиха против. Целият салон вика: „Дума да не става. Да не го направите това нещо.“ Ето колко е силен народностният дух, народностният критерий? Критикуват хората, но когато им кажеш да се върнем към старото, открито и честно отговарят — не! Ето я победата на реалния социализъм.

Т. Трендафилов: — Т. е. когато са опознали принципите на социализма чрез реалния социализъм.

А. Кътов: — Реализирането на принципите става под ръководството на Партията. Ако сравним Десетия и Единадесетия конгрес на Партията, ще видим, че на Десетия конгрес са разработени всички проблеми на развития социализъм — за изграждането на материално-техническата база, за перспективата на развитие на производството, за усъвършенстване на социално-класовите отношения. Всички тези въпроси отново се поставят на Единадесетия конгрес на Партията, но в нов аспект. А именно, разработват се пътищата, средствата, методите, меха-

Digitized by Google

низмите за реализиране на програмата за изграждане на материално-техническата база на развития социализъм, за участие на масите в осъществяването на тези прогнозирани програми, перспективи. И в процеса на реалното осъществяване на движението, на творението на реалния социализъм растат и масите. Това е огромното значение на реалния социализъм — събужда съзидателните сили, творчеството на целия народ. Всеки гражданин на нашата страна се чувствува причастен към голямото дело.

П. Русев: — Можем ли да кажем тогава, че Юлският пленум на Централния комитет не е нищо друго освен самоанализ, самопознаване на реалния социализъм и като теория, и като практика. Реалният социализъм е направляващ процес, който се характеризира със силно конструктивно критическо начало в единство със самоанализа, за да може да се издигне ролята на субективния фактор. И затова и лозунгът на седмата петилетка „Качество и ефективност, ефективност и качество" характеризира най-добре развитието на реалния социализъм.

А. Кътов: — Това на езика на философията означава, че научният и реалният социализъм се различават и по своя субект. Научният социализъм бе създаден и се разработва от учени и теоретици на марксизма-ленинизма, а реалният социализъм се твори непосредствено от народните маси под ръководството на Комунистическата партия. Разбира се, тази разлика не бива да се абсолютизира. Тя е относителна.

Т. Трендафилов: — Методологически и практически значението на категорията реален социализъм е степен на претвореност на принципите на научния социализъм. Това е критерий, това е завоюваната позиция, това е характеристика на степента на реализация на принципите. От тази позиция ние можем с цялото богатство на поривистия процес на реалния социализъм да правим преценки за валидността на принципите и за обогатяването им. Казваме — разпределение според количеството и качеството на труда е принцип на социализма. Основен, характерен, много характерен принцип. Но когато в практиката на реалния социализъм видим този принцип преди двадесет години и днес, ние разбираме, че всъщност реалният социализъм представлява обогатяване на нашите понятия за принципа според количеството и качеството на труда. Този принцип се осъществява в живота с огромна диференциация, с много детайли, с много механизми.

П. Русев: — Един окръжен комитет изработва своите планове за социално-икономическо развитие, своите системи за селищно изграждане, план за своята идеологическа дейност и пр. Отговорността му се състои в това, доколко тия решения, планове, действия, проверка способстват за изграждане на реалния социализъм. Ето тука е голямото методологическо значение на познаването на принципите. Доколко те правилно се използват, за да дават тласък на нашето развитие напред, да отговарят на новите потребности, да съдействуват да расте ролята на субективния фактор.

Т. Трендафилов: — Движим ли се във вярната посока съобразно принципите и още отговаря ли тази степен на реализация на основните положения за развит социализъм.

П. Русев: — Ще отговоря още по-точно. Не можем да правим план за социално-икономическото развитие, ако не приложим програмно-целевия и комплексен подход, т. е. да създадем система, която да обхване основните сфери на общественото развитие. Защото само при тоя начин можем да обогатяваме реалния социализъм, практиката на научния социализъм. Или ако осъществяваме ръководство на икономиката, ръководство на културата и направляваме вътрешнопартийните процеси, за нас е от много голямо значение, като ги ръководим, като ги направляваме, постигаме ли умножаване на ефекта от цялата система,

Digitized by Google

създаваме ли възможност да расте качеството и ефективността от нашата работа, което е жизнена, обективна потребност.

А. Кътов: — Изобщо научният социализъм без реалния социализъм би бил една безплодна, безжизнена и неразвиваща се теория. Но важно е да подчертаем и обратното: реалният социализъм без научния социализъм би бил сляпа и деформирана практика.

П. Русев: — Не само това. Познавайки добре същността на реалния социализъм като практическо осъществяване на научния социализъм, ние имаме възможност по пътя на анализа и самоанализа да правим равносметка на постигнатото, да обобщаваме, да правим научнообосновани изводи и на тая основа да придвижваме нашата работа напред. И тук също е много голямо значението на категорията реален социализъм. Ние не се ръководим само от постулати, не се ръководим само от стратегически и теоретически положения. Ние свързваме с реалния анализ нашите по-нататъшни мерки за усъвършенствуване стила на субективния фактор.

Т. Трендафилов: — И още нещо. Когато казваме научен социализъм, развит социализъм, ние сме на равнището на теоретичното мислене. Когато казваме реален социализъм, ние сме в живия процес на практическото движение на живото социалистическо общество с цялото богатство на форми и с всичките противоречия, които характеризират живото движение.

П. Русев: — Другари, предлагам нашият разговор да приключи. Участвуващите в разговора изразиха свои мнения, свои творчески търсения. Приканваме и други научни работници и партийни дейци да изразят своето мнение, което само би помогнало на кадрите да расте тяхната култура и политическа зрелост.

СССР В БОРБАТА ЗА РАЗОРЪЖАВАНЕ

НИКОЛАЙ ПОНОМАРЬОВ

От първия външнополитически акт на съветската власт — Декрета за мира — до външнополитическата програма, издигната на XXV конгрес на КПСС, нашата Партия и съветската държава осъществиха приемственост на главните направления в борбата за мир, свобода и независимост.

Победата на социализма в Съветския съюз позволи за първи път в историята да се постави идеята за разоръжаване и мир на реална социално-икономическа почва. „Разоръжаването е идеал на социализма — писа В. И. Ленин. — В социалистическото общество няма да има войни, следователно ще се осъществи на практика разоръжаване". Класовият, социалистически по своето съдържание и цели характер на съветската външна политика определяше нейното миролюбие. Затова напълно естествено е, че цялата външнополитическа дейност на съветската държава след Октомврийската революция беше насочена към това, да положи на капиталистическия свят основата на мирно съществуване, да постигне разрешение на проблема на разоръжаването, изразявайки готовност заедно с другите страни да ликвидира своите въоръжени сили и въоръжение.

Още на Генуезката конференция (1922 г.) — първият международен форум, в който взе участие младата съветска република — нашата делегация по изричното указание на В. И. Ленин в практически план постави въпроса за всеобщото разоръжаване и забраната на най-варварските средства за водене на война. Преди декември 1922 година в Москва беше свикана международна конференция, посветена на

Статията е написана специално за „Партиен живот".

Digitized by Google

циално на разоръжаването. В нея взеха участие РСФСР, Полша, Латвия, Литва, Естония и Финландия. Съветската делегация предложи на своите партньори в продължение на година и половина — две да съкратят числеността на своите армии със 75 процента. През ноември 1927 г. Съветският съюз още в Подготвителната комисия за Конференцията по разоръжаването разгласи декларацията на правителството на СССР за всеобщо, пълно и незабавно разоръжаване, а скоро след това внесе и конкретен проект за конвенция по този въпрос. Влизането на Съветския съюз през 1934 година в Лигата на нациите и използването на нейната трибуна за осъществяване на конкретни мерки по разоръжаването, за колективен отпор на агресора, за оказване на всестранна поддръжка на жертвите на агресията в Испания, Етиопия и други страни — това е само малка част от многостранната дейност на съветската държава за осигуряване на мира и безопасността на народите в навечерието на Втората световна война. За съжаление през този период Съветският съюз беше практически самотен в своята борба против военната опасност и надпреварата във въоръжаването, което обричаше на неуспех всичките опити да се приемат конкретни решения в тази област.

След Втората световна война проблемът за разоръжаването започна да приема все по-актуален характер — в света се появяха нови, още по-разрушителни видове оръжие за масово унищожение — отначало атомното, а след това термоядреното. Стана ясно, че в условията на реална опасност от избухването на ядрена война от решаването на проблема за разоръжаването зависят съдбините на всичките народи в света, бъдещето на нашата планета.

На новия исторически етап борбата на Съветския съюз за разоръжаване протичаше вече в по-различна обстановка — на световната сцена се появиха социалистическите страни, укрепиха се прогресивните сили, борещи се за мир, безопасност и разоръжаване. Съветският съюз внесе след 1946 година повече от шестдесет предложения по въпросите за намаляване на въоръженията и укрепване на международната безопасност. Но многочислените съветски предложения се сблъсваха със стената на враждебност, издигната от империалистическите държави и преди всичко от САЩ, които се опитваха да диктуват условията на следвоенния мир. Капиталистическите държави заменяха „студената война", която съпровождаше надпреварата във въоръжаването и създаването на широка мрежа от американски военни бази на териториите на много държави в света.

По настояване на Съветския съюз проблемът за забрана на ядреното оръжие и използването на атомната енергия за мирни цели се обсъждаше нашироко в Атомната комисия, създадена в рамките на ООН. Правителството на САЩ се стремеше да попречи на забраната на ядреното оръжие и да завърди монопола си над него. Под прикритието на така наречения „План Баруух" американците разчитаха на пълно господство в международния контролен орган, натоварен с големи права и пълномощия, които биха позволили на САЩ да се намесват във вътрешните работи на другите държави. В противовес на американския план Съветският съюз пръв предложи да се забрани и унищожи атомното оръжие и се забрани производството и употребата му, внесяйки на 19 юни 1946 година в Комисията на ООН по атомната енергия Проект на международната конвенция. Опирайки се на послушното мнозинство в ООН, САЩ успяха да отклонят съветските предложения.

В стремежа си да съдействуват да се достигне съглашение в дадената област, Съветският съюз прие предложенията на западните държави по въпросите за контрол над забраната на ядрено оръжие. За съжаление САЩ и техните съюзници продължаваха да провеждат политика от „позиция на силата", опирайки се на заплахата за употреба на атомно оръжие. Въпреки това нарастващата мощ на съветската държава, нейната миролюбива външна политика, поддръжката на световното общественото мнение попречиха в периода на съществуването на монопол на Запада върху ядреното оръжие да бъдат осъществени плановете за използването му против социалистическите страни.

Едновременно с това Съветският съюз полагаше големи усилия за постигане съглашение за съкращаване на въоръжението и въоръжените сили от обикновен тип. На първата сесия на Общото събрание на ООН през 1946 г. той излезе с предложение за всеобщо съкращаване на въоръжението, включително и забрана на атомното оръжие и осигуряване на международен контрол при провеждането на предвидените мероприятия. Но западните държави по всевъзможни начини затрудняваха решаването на този назрял проблем, предлагайки предварително неприемливи условия за социалистическите страни, които на практика означаваха да се създаде на териториите на държавите, участнички в съглашението, широка мрежа от военно разузнаване и шпионаж, насочен към подготовката на агресия срещу социалистическите страни. Не беше прието и съветското предложение за разпускане на военните съюзи и за ликвидиране на военните бази на чужди територии. Всичко това в края на краищата доведе до пълен застой в преговорите по въпроса за разоръжаването.

Нови енергични усилия за постигане на прогрес в областта на разоръжаването бяха предприети от Съветския съюз след появата на термоядрената бомба, превишаваща хиляди пъти взривната сила на атомните бомби, хвърлени над Хирошима и Нагазаки. Отчитайки сериозните последствия от надпреварата във въоръжаването при наличието на новото разрушително оръжие, съветското правителство се опита да изведе от задънена улица преговорите за разоръжаване.

Цялата история на преговорите по разоръжаването говори с езика на неопровержимите факти за това, че съветската поли-

Digitized by Google

тика е движещата сила при разглеждането и решаването на този проблем. Изучавайки внимателно международното положение и хода на преговорите по разоръжаването, ЦК на КПСС и съветското правителство решиха да излязат пред XIV сесия на Общото събрание на ООН с предложение за сключване на международно съглашение за всеобщо и пълно разоръжаване на всички държави. Тази инициатива ознаменува началото на нов етап в борбата на съветската държава за избавяне на човечеството от разрушителни войни. Под влияние на световното обществено мнение капиталистическите държави не посмяха да заявят открито срещу съветските предложения. Но те се отклониха от приемането на конкретния план за разоръжаване. Резолюцията, поддържаща идеята за всеобщо и пълно разоръжаване, беше одобрена единодушно от Общото събрание на ООН, което до голяма степен укрепи позициите на поддръжниците на разоръжаването. Съветските предложения бяха предадени за разглеждане от Комитета по разоръжаване, създаден през лятото на 1959 година по договореност между правителствата на СССР, САЩ, Англия и Франция.

За по-голяма ефективност и задълбочаване на работата по разоръжаването широко се използваха двустранните преговори на съветското правителство с правителствата на страните от Европа, Азия, Африка.

Дейността на Съветския съюз и другите социалистически страни в областта на разоръжаването постоянно се сблъскваше със стремежа на западните страни да проточат преговорите по разоръжаването, продължавайки под тяхното прикритие надпреварата във въоръжаването. Вниманието на световната общественост привлече XV сесия на Общото събрание на ООН през 1960 г., в която по инициативата на Съветския съюз взеха участие първите ръководители на държавите и правителствата на много страни в света и министрите на външните работи. За обсъждане пред тях беше внесен съветският проект „Основни положения на Договора за всеобщо и пълно разоръжаване". Съветският проект срещна поддръжката на социалистическите и на много развиващи се държави. Общото събрание одобри провеждането на обмяна на мнения между СССР и САЩ по въпросите на разоръжаването, което доведе до изработването на съгласуван текст на Заявлението за принципите, предвиждащи необходимостта от съглашение по програмата за всеобщо и пълно разоръжаване.

Въпреки явното нежелание на западните страни да се съгласят с истинско разоръжаване **коренното изменение на силите на международната арена в полза на социализма, мира и прогреса доведе до създаване на нова атмосфера за преговори.** Управляващите кръгове на империалистическите държави бяха принудени да преразгледат старите външнополитически възгледи.

Качествено нов етап в борбата за прекратяване на надпреварата във въоръжаването беше отбелязан с приетата от XXIV конгрес на КПСС Програма на мира, определяща грандиозните задачи на съветската външна политика на международната арена. В Програмата за мира се подчертава, че Съветският съюз е за сключване на договори, които биха поставили под забрана ядреното, химическото и бактериологическото оръжие, за прекратяване на опитите с ядрено оръжие от когото и да било, навсякъде, включително подземните, за създаване на безядрени зони в различните райони на света. С пълно основание, изказвайки се пред XXV конгрес на КПСС, Л. И. Брежнев заяви, че „едно от главните направления на външнополитическата дейност на ЦК на КПСС и Съветското правителство беше и си остава, както това изискваше Програмата на мира, борбата за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за пълно разоръжаване". Нови възможности възникнаха в резултат от подписването на Заключителния акт на общоевропейското съвещание по безопасност и сътрудничество, положило добра основа за мирното съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй.

Въпросите за разоръжаването стояха и в центъра на вниманието на XXV конгрес на КПСС.

Характерно е, че от дванадесетте основни положения на външнополитическата програма, приета от **XXV конгрес на КПСС**, четири се отнасят непосредствено до въпросите на разоръжаването.

„Да се борим за прекратяване на нарастващата, опасна за мира надпревара във въоръжаването и за преминаване към намаляване на натрупаните запаси от оръжие и към разоръжаване. За тази цел:

а) Да правим всичко възможно да завърши подготовката на ново споразумение между СССР и САЩ за ограничаване и намаляване на стратегическите въоръжения, да се сключат международни договори за общо и пълно прекратяване на опитите с ядрено оръжие, за забрана и унищожаване на химическото оръжие, за забрана на създаването на нови видове и системи оръжие за масово унищожение, а също за въздействие върху природната среда с военни и други враждебни цели.

б) Да предприемем нови усилия за активизиране на преговорите за намаляване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа. След като се постигне договореност за първите конкретни стъпки в тази насока, да продължим през следващите години военното разведряване в посочения район.

в) Да постигнем сегашното постоянно увеличаване на военните разходи в много държави да се замени с тяхното системно намаляване.

г) Да вземем всички мерки за най-скорошно свикване на световна конференция по разоръжаването."

По този път благодарение на настойчивите усилия на Съветския съюз са достигнати вече първите практически резултати. Бяха подписани редица важни съглашения в областта на ограничаване на въоръженията, в това число и Московският договор

Digitized by Google

за забрана на опитите с ядрено оръжие в атмосферата, космическото пространство и под водата, Договор за неразпространение на ядреното оръжие, Конвенцията за забрана на разработката, производството и натрупването на бактериологическо оръжие на дъното на моретата и океаните и в техните недра.

Важен принос в делото за разоръжаването представлява подписаното през 1973 г. съветско-американско съглашение между СССР и САЩ за предотвратяване на ядрената война и за ограничаване на стратегическото въоръжаване, договора между СССР и САЩ за подземните ядрени опити за мирни цели, споразумението с Франция за предотвратяването на случайното използване на ядрено оръжие. Разбира се, всички тези споразумения не успяха да спрат надпреварата във въоръжаването. Но те много допринесоха да отслабне заплахата от ядрена война, да се създаде по-здрава атмосфера в съвременния свят. Успехите на съветского мирно настъпление, подписването на редица споразумения в областта на ограничаване на надпреварата във въоръжаването са непосредствено свързани с името на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев. Неговите огромни заслуги като забележителен борец за мир и намаляване на напрежението му извоюваха висок и заслужен авторитет сред народите на земята.

Под знака на външнополитическите инициативи на Съветския съюз преминават сесиите на Общото събрание на ООН. По предложение на Съветския съюз през последните години то прие немалко резолюции, насочени към сдържане на надпреварата във въоръжаването, за забрана на разработките и производството на нови видове и системи оръжия за масово унищожение, за забрана на всички опити с ядрено оръжие, за намаляване военните бюджети с 10 на сто и др. Всички те срещаха подкрепата на преобладаващото мнозинство от членовете на ООН.

По-остър характер имаха дискусиите по въпроса за сключването на конвенция за забрана на военното или каквото и да било враждебно използване на средства за въздействие върху природната среда. За съветското предложение да се представи конвенцията за подписване и ратифициране в най-близко време гласуваха 96 страни срещу 8 при 30 въздържали се. Противниците на конвенцията се стремяха да проточа решаването на тези въпроси, а самия проект на конвенцията да върнат за доработване в Комитета по разоръжаването.

По предложение на СССР беше решено да се проведе през 1978 г. специална сесия по разоръжаването и да продължи подготовката на световната конференция по този въпрос.

Сред новите съветски инициативи особено важно място заема проектът за „Международен договор за неприлагането на сили в международните отношения", който беше внесен за обсъждане на XXXI сесия на Общото събрание на ООН. Смисълът на този договор се съдържа в това, че участниците в него ще поемат задължението да разрешават споровете помежду си само с мирни средства, като се въздържат от използването на каквито и да са видове оръжие. Въпреки съпротивлението на редица делегации въпросът за сключването на Договора за неупотреба на сила беше включен в дневния ред на XXXII сесия на Общото събрание на ООН.

Най-важните аспекти на проблема по разоръжаването се разглеждат в Комитета по разоръжаването, който заседава в Женева. През 1976 г. беше подготвен проект на конвенция за забрана на военното или друго враждебно използване на средства за въздействие върху природната среда, който неотдавна бе подписан в Женева. Необходимостта от разработката на тази конвенция беше предизвикана от появилата се възможност да се управляват някои процеси в природата, което може да предизвика умишлено такива явления, които да променят елементите на времето, климата, на различните типове циклони и урагани, изменението на океанските течения, състоянието на йоносферата, на озонния слой и т. н. При това става реална опасност за използване на подобни явления за военни цели, което изисква ликвидиране на възникналата опасност още в зародиш. Подготовката на тази конвенция представляваше значително постижение на Комитета по разоръжаването.

Активно се обсъжда в Комитета за разоръжаване съветското предложение за сключване на съответно международно съглашение за забрана на разработката и производството на нови видове оръжие за масово унищожение и нови системи такова оръжие. Този проблем придоби особено значение във връзка с това, че развитието на съвременната наука и техника създаде предпоставки за изнамиране на още по-страшни видове оръжия от ядреното. Западната преса пише за планове за създаването на неутронова бомба за въоръжаване на НАТО, на оръжия за лъчево поразяване на така нареченото психотронно оръжие, водещо до деморализация на хората, на „етническо оръжие" и др. Създаването на нови видове и системи оръжие открива възможност да се разработят поразрушителни по мощност видове оръжия и в същото време да се заобикалят съществуващите ограничения в тази област.

На дневен ред в работата на сесията на комитета е и такъв важен въпрос като забрана и ликвидиране на химическото оръжие. Доколкото засега не се отдава възможност да се достигне до глобално решение на този проблем, Съветският съюз предлага на този етап да се забранят най-опасните му видове като първа крачка в направлението за пълна и ефективна забрана на химическото оръжие.

Подписването на Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа допринесе за значително оздравяване на политическата обстановка на европейския континент. Действувайки в духа на Заключителния акт, Съветският съюз и социалистическите страни правят опи-

Digitized by Google

ти да внесат допълнения към политическото разведряване в Европа и чрез военно разведряване и се стремят да укрепят безопасността.

„...Съветският съюз, отбеляза Л. И. Брежнев на Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1976 г.), както и преди счита за една от най-важните си задачи достигането на успех в преговорите във Виена за съкращаване на въоръжените сили и въоръжението в Централна Европа. Ние предлагаме там конкретни решения, които биха довели до намаляване на стоящите една срещу друга военни сили, без да се накърнят интересите на нито една от страните."

Именно **стремежът да се постигне успех на виенските преговори** ръководеше делегациите на Съветския съюз, ГДР, ПНР и ЧССР да внесат на 19 февруари 1976 г. предложение, предвиждащо в зависимост от желанието на западните страни двуетапно съкращаване на военния потенциал на всички страни.

На първия етап през 1976 г. Съветският съюз и Съединените щати биха съкратили своите войски с равен процент от числеността на войските на НАТО и Варшавския договор, а също така определено количество въоръжения и бойна техника, включително ядреното оръжие. Останалите преки участници в преговорите — социалистическите и капиталистическите страни — биха „замразили" до втория етап числеността на своите въоръжени сили на сегашното равнище и биха поели задължението за съкращаване на своите войски и въоръжения през втория етап — 1977—1978 година. Краен резултат от този процес би било равнопроцентното взаимно съкращаване на сухопътните войски, военно-въздушните сили и въоръженията на държавите, разполагащи с войски в Централна Европа.

В допълнение към по-рано внесените предложения на 10 юни 1976 г. СССР, ГДР, ПНР и ЧССР излязоха с нова конкретна инициатива — представиха данните за числеността на въоръжените сили на страните от Варшавския договор в Централна Европа, включително сведения за сухопътните войски в Централна Европа по данни от 1 януари 1976 г. Тази инициатива трябваше да съдействува за успеха на преговорите и за постигане на договореност при условията на строго спазване на принципа за еднаква безопасност на всички страни, но западните държави не бързаха с отговор. Техните данни за числеността на войските бяха обявени след половин година. Упоритият стремеж на западните държави да запазят за себе си едностранни военни преимущества, провеждането на т. нар. „асиметрично" (значително по-голямо за социалистическите страни) съкращаване пречи на придвижването на преговорите, за успешното завършване на които са заинтересовани всички народи на Европа. В частност на Съветския съюз се предлагаше да изведе от въоръжение танковата армия с цялото ѝ въоръжение и бойна техника, срещу което САЩ да намалят в три пъти по-малка степен войниците от отделните бойни части, като запазят на предишното равнище въоръженията си.

Забележително събитие в живота на човечеството можеше да стане завършването на работата над съветско-американското съглашение за ограничаване на стратегическото въоръжение на основата на договореностите, постигнати във Владивосток през 1974 г.

Както е известно, новата американска администрация на Джеймс Картър направи опит да се откаже от Владивостокската договореност и направи предложения на Московските преговори, с които искаше да получи нови предимства във вреда на СССР. „Няма да скрия, че загрижеността ни от предъжаващата надпревара във въоръжаването, включително стратегическото, се засилва поради линията, която новото американско правителство възприе по тези въпроси. Целта и явно е САЩ да получат едностранни предимства. Подобна линия, разбира се, ни най-малко не помага за подготовката и сключването на ново, дългосрочно споразумение между СССР и САЩ за ограничаване на стратегическите оръжия, чието изработване и без това вече безкрайно много се проточи" — заяви в речта си по съветската телевизия от 29 май т. г. Л. И. Брежнев.

Борбата за разоръжаването Съветският съюз води в тясно взаимодействие с другите страни от социалистическата общност.

Последователната съгласувана политика на страните от Варшавския договор представляваше по същество решаващият фактор, който осигури успеха на Общоевропейското съвещание. Документите на всичките състояли се досега заседания на Политическия консултативен комитет отразяват твърдото намерение на социалистическите страни да създадат сигурна система на общоевропейска колективна сигурност, да разширят и задълбочат разведряването, да направят този процес необратим и да го допълнят с мерки за военно разведряване, включвайки в перспективата всеобщо и пълно разоръжаване. Като пример можем да напомним предложението на Политическия консултативен комитет да се създаде система за колективна безопасност в Европа за сметка на съществуващите военни групировки, да се сключи пакт за ненападение между участниците на НАТО и Варшавския договор, да се прекрати надпреварата във въоръжаването.

Голямо значение за по-нататъшния подем в борбата на народните маси за мир и прекратяване на надпреварата във въоръжаването имаше Берлинската конференция на комунистическите и работнически партии в Европа, състояла се през лятото на 1976 г.

Всички народи в света без изключение са заинтересовани от разоръжаването, докато една договореност в тази област би отстранила опасността от глобален конфликт. Здравият мир е несъвместим с надпреварата във въоръжаването, която вече безпрецедентни в историята на човечеството размери. „В борбата за сигурен мир сега няма по-важна задача от прекратяване надпреварата във въоръжаването" — под-

Digitized by Google

черта Л. И. Брежнев на Октомврийския (1976 г.) пленум на ЦК на КПСС. — Под прикритието на отдавна изживели времето си митове за така наречената „съветска опасност" разсъждението, че разведряването представлява „улица с еднопосочно движение", че то било служело на интересите само на Съветския съюз, Западът се стреми по същество да разгърне нов цикъл на надпреварата във въоръжаването. По данните на генералния секретар на ООН в света ежегодно се изразходват за въоръжение около 300 милиарда долара. Само за последните две години военният бюджет на САЩ се увеличи от 73,7 на 113 млрд. долара. Военните разходи на ГФР в сравнение с 1971 г. нараснаха с 80 на сто, увеличават се военните разходи на Великобритания, Франция, Холандия и другите капиталистически страни. Само през 1975 г. военните разходи на десетте страни от т. нар. Европейска група се увеличиха в сравнение с предишната година с 5,5 млрд. долара.

За Съветския съюз и другите социалистически страни въоръжаването означава определено намаляване на материалните, финансовите и човешките ресурси, които в противен случай биха служили за благото на строителството на социализма, за повишаване на жизненото равнище на трудещите се. Необходимостта от въоръжаване възниква не поради икономически или политически потребности в развитието на социализма, тя се обяснява със задачите за защита на социализма от заплахата от страна на империализма. Ето защо Съветският съюз е единствената от великите държави, която от година на година съкращава своя военен бюджет. Така през 1971 г. военните разходи в неговия държавен бюджет бяха 11,1 процента, а през 1976 г. вечнко 7,8 процента. Последната сесия на Върховния съвет на СССР съкрати военните разходи за 1977 г. с още 200 млн. рубли.

Привърженците на политиката на конфронтация, тясно свързани с военно-промишлените комплекси, се опитват да съживят антисъветските, антикомунистическите митове, да подкопаят доверието в намаляването на напрежението, да попречат за решаването на актуалните международни проблеми. Някои политически дейци на Запад все още считат, че могат да постигат своите цели по пътя на шантажа и заплахата, да провеждат „политика на мир, опирайки се на силата". Привърженците на много разпространената в САЩ теория по т. нар. „мирно съвместно съществуване" призовават към увеличаване на военния потенциал на САЩ, като основен инструмент за „по-енергично" противодействие срещу „комунистическото проникване". Сред западните специалисти по международни отношения си прокарва път мнението, че именно военната мощ „подкрепя" разведряването, че надпреварата във въоръжаването „спомага" за укрепването на мира. Редица политически дейци на Запад все още ратуват за мир на „основата на равновесие на страха". По тяхната логика разоръжаването „нарушавало" равновесието на силите и увеличавало опасността от военно стълкновение. Привържениците на „ограничените войни" от рода на бившия министър на отбраната на САЩ Шлезинджър считат за възможно да нанасят на противника „избирателни удари", в това число и „изпреварващи". Подобни дейци явно не искат да отчитат уроците на виетнамската война, в която САЩ вложиха повече от 141 милиарда долара, което показва, че милитаризацията не представлява гаранция за постигането както в миналото на определени политически цели.

В условията, когато продължава опасността от глобална термоядрена война, когато продължава нарастването на смъртоносната огнева мощ на страните от Запада, въоръжените сили на нашата страна трябва непрекъснато да се намират в бойна готовност, за да бъдат способни да защитят мирния труд на народите от социалистическата общност.

Нашата страна, отбеляза Л. И. Брежнев, изразходва за отбрана „толкова, колкото е нужно за надеждната безопасност на Съветския съюз, за съвместна защита заедно с братските социалистически страни на завоеванията на социализма, за това, да не се появи съблазъна у потенциалните агресори да се опитат да разрешат със сила в своя полза историческия спор между двете противоположни обществени системи. Да държат и занапред на високо равнище въоръжените сили на страната, за да имат съветските воини най-съвременното оръжие, с което да не могат да не се съобразяват империалистите."

В същото време Съветският съюз всеки момент е готов да пристъпи към мерки за осъществяване на разоръжаването на действително справедлива взаимна основа, да води преговори с другите страни на всякакво равнище.

За Съветския съюз разоръжаването не е тактическа уловка, временен лозунг, то е най-важното направление във външнополитическата дейност на първата в света социалистическа държава, която застава в авангарда на борбата за мир и разоръжаване.

Както отбеляза в своята реч на конференцията на комунистическите и работнически партии на Европа в Берлин генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев, „Ние, комунистите, носители на най-хуманния, жизнеутвърждаващ светоглед, считаме, че сега повече от когато и да било е важно да продължим пътя към разведряването, да спрем надпреварата във въоръжаването". В обстановка, когато водещата тенденция в международното развитие стана намаляването на напрежението, а принципите на мирното съвместно съществуване все повече се утвърждават като норма във взаимоотношенията между държавите с различен обществен строй, съществуват благоприятни перспективи за укрепване и задълбочаване на разведряването, за прекратяване на надпреварата във въоръжаването.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В новата си книга **„Партийно ръководство на икономиката"** Димитър Ананиев прави теоретически и методологически анализ на някои от многобройните и сложни проблеми на **функционирането и усъвършенстването на партийното ръководство на икономиката в условията на изграждането на развитото социалистическо общество.**

Още в увода авторът сочи ленинските принципи на партийното ръководство на икономиката като изходни положения в дейността на нашата Партия в тази област на обществеото развитие. Последователното осъществяване на тези принципи създава необходимите вътрешни сили, предпоставки и условия за оптимално функциониране и развитие на партийното ръководство на икономиката, за пълно реализиране на социалната му роля и обективно присъщите му функции.

Особен интерес представлява авторовата разработка на въпроса за същността и особеностите **на социалистическата икономика като обект на партийното ръководство.** Методологически правилно Димитър Ананиев започва своето изложение с разкриване на конкретния характер, обема и съдържанието на икономическите обекти, върху които въздействува партийното ръководство.

Политическият характер на партийното ръководство на икономиката и произтичащото от него право на Партията да определя своите обекти за въздействие в сферата на икономиката й позволява да насочва вниманието си и да ръководи само онези икономически проблеми, които имат решаващо значение за процеса на развитието на обществото и чието регулиране се налага от изискванията на нейната вътрешна и външна политика. Основните обекти на партийното въздействие в сферата на икономиката, очертани в Програмата на Партията и конкретизирани в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес на БКП, обхващат: развитието на производителните сили, усъвършенстването на производствените отношения, развитието на социалната структура на обществото и повишаване на жизненото равнище на народа.

Първа глава на книгата — „Развитие на производителните сили на социалистическото общество", насочва вниманието на читателя преди всичко към качествените промени, които трябва да настъпят в тях под влиянието на научно-техническия прогрес и ролята на партийното въздействие за това. Определящо значение има задачата да се изгради напълно материално-техническата база на социализма, като се реализират изискванията на научно-техническия прогрес.

Ускореното развитие на материално-вещественте елементи на производителните сили, тяхното количествено нарастване и качествено усъвършенстване, планомерното и пропорционалното отраслово и териториално разпределение, авторът определя като особено важен обект на партийното ръководство. От друга страна чрез грижите за формирането на трудовите ресурси на страната, за тяхното пълно и рационално използване, за цялостното подобряване условията на труда, за издигането на образователното равнище на трудещите се и повишаване на професионалната им подготовка, за издигането на тяхната активност и творческа инициатива, партийното ръководство на икономиката внася необходимите изменения в личния елемент на производителните сили. Правилно авторът разглежда тук като обект на партийното ръководство повишаването на жизненото равнище на народа, грижите на Партията за нормалното възпроизводство на човешките ресурси, задоволяване на обективните им потребности от материални и духовни блага.

На въпроса за **усъвършенстването на социалистическите производствени отношения** е посветена втора глава. Ролята на партийното ръководство тук е да разкрива закономерностите на развитие и усъвършенстване на социалистическите производствени отношения и техните компоненти, да изучава конкретните условия, формите и механизмите на проявлението им, да предвижда икономическите и социалните последици от техните изменения.

Особено необходимо е сега, при изграждането на развитото социалистическо общество, добре да се познава от всеки ръководен деец същността и ролята на партийното ръководство за усъвършенстването на социалистическите производствени отношения, на базата върху която се развиват всички надстроечни процеси. Очертавайки най-важните моменти в този процес, авто-

---

Димитър Ананиев, Партийно ръководство на икономиката, с. Партиздат, 1977, 288 с.

Digitized by Google

ът прави извода, че „изключително важен обект на партийното ръководство на икономиката *е създаването на най-благоприятни условия за проявление на обективната закономерност за сближаването и сливането на държавната и кооперативната собственост, за превръщането им в единна социалистическа, а впоследствие постепенно и в комунистическа собственост*“ (стр. 61—62). На тази основа се усъвършенстват и разпределителните отношения. Разработването на този проблем е особено полезно сега при провеждане на реформата в заплащането на труда у нас.

Безспорно постоянен обект на партийното ръководство на икономиката е било и си остава правилното регулиране на отношенията между хората в процеса на труда и управлението на производството, осигуряването на условия за изявата на трудещите се като стопани на страната и затова авторът заслужено му отделя необходимото внимание.

Много добре в този първи раздел се насочва вниманието към социалистическата икономика като обект на партийно ръководство, на нейните елементи и страни, с което се постига яснота и целенасоченост в неговото осъществяване.

Значителен научен интерес представлява част втора на книгата, в която се разработва същността **на партийното ръководство на икономиката като субект на ръководството.** Спецификата тук се обуславя, от една страна, от характера на Партията, на партийните органи и организации като политически ръководители на трудовите колективи, носещи пълна отговорност за състоянието на икономиката, насочващи нейното развитие и прилагащи за това присъщите им форми на организация и политическо въздействие, и от друга, от обекта на ръководство, конкретните задачи и съществуващите стопански отношения. Авторът ограничава своя анализ тук в рамките на социологическо-управленческите и функционалните аспекти от характеристиката на партийното ръководство на икономиката.

Интересни съображения изказва Д. Ананиев при изясняване на общото и различното между двете понятия „ръководство“ и „управление“. На тази основа той разработва техните конкретни функции и методи, като подчертава, че партийното ръководство се реализира посредством три основни функции: политическа, организаторска и възпитателна, и се изгражда изцяло върху методите на убеждението, организацията и възпитанието. „Силата на ръководното въздействие на Партията — подчертава авторът — е в аргумента, доказателството, обосноваността, логическата, фактическата и историческата достоверност“ (стр. 88). Специфично за партийното ръководство е широкото използване на методите за организационно въздействие.

Заслужават внимание и някои мисли на автора **за социалната роля на партийното ръководство на икономиката.** В тази връзка той задълбочено и аргументирано развива тезата, че „то е едновременно и форма за реализиране ръководната роля на Партията в сферата на икономиката, и активен фактор за икономическия растеж, и ръководна сила за опознаване и осъществяване изискванията на обективните икономически закони, и средство за изразяване, защищаване и реализиране коренните интереси на трудещите се“ (стр. 92). Партийното ръководство на икономиката се явява частен случай от партийното ръководство на обществото и се намира в зависимост от зрелостта на икономическите отношения. Негова същностна черта е активното въздействие върху развитието на икономиката съобразно изменящите се условия и изискванията на научно-техническия прогрес. Тази активност на партийните органи и организации се проявява в различни направления и посредством разнообразните форми и методи. От голямо практическо значение е оперативното разпределение и координиране на силите, възлагането на конкретни поръчения и определяне на отговорността, установяване на контрол и отчетност, разгръщане на творческата енергия и възможностите на масовите организации, както и инициативата на партийните комитети, бюра и секретари.

В част трета на книгата са разработени въпросите за **функциите на партийното ръководство на икономиката.** Авторът прави широк, с оригинални данни и изводи анализ на партийното ръководство на икономиката и по-конкретно на неговата целеполагаща, организаторска и възпитателна функция. Изработването и провеждането на научнообоснована икономическа политика заема изключително голямо място в дейността на Партията по ръководството на икономиката. Необходима предпоставка за това е изработването от Партията на теоретическата концепция за икономическото развитие, което авторът сполучливо показва с разграничаването на три етапа. Първата най-обща концепция за икономическото изграждане на страната се изработва и реализира от Партията през началните години на народната власт. Втората глобална концепция за икономическото развитие на страната бе утвърдена от Петия партиен конгрес и Априлския пленум на ЦК на БКП и поставя началото на постепенното формиране и изкристализиране на третата поред глобална концепция на Партията за нашето икономическо развитие. Своята политика Партията определя с утвърждаването на главната социално-икономическа задача за петилетката, като определя основните насоки, системата от цели, към които се ориентира икономическата дейност. Особено важна страна от целеполагащата функция на партийното ръководство на икономиката е формирането и усъвършенстването на икономическия механизъм, на системата за планиране и ръководство на икономиката.

Твърде полезни особено за практиката са мислите, които авторът развива в последния параграф на глава пета. Реализирането на вече утвърдената икономическа политика повишава отговорността на местните партийни органи и на първичните партийни организации за формулиране на конкретни

Digitized by Google

партийни решения по стопанските въпроси. Авторът подчертава техния политически, комплексен и целеви характер, тяхната научна обоснованост, компетентност, своевременост, простота и яснота. Той прави анализ на някои конкретни решения по стопански въпроси, като очертава положителните и слабите страни на тези решения. Необходимо беше обаче да се вземе отношение и по резултатите от тяхното изпълнение.

В монографията привлича вниманието и анализът на **организаторската функция на партийното ръководство на икономиката.** Тук авторът се спира само на три елемента: повишаване икономическата роля на социалистическата държава, правилен подбор и непрекъснато обучение на стопанските кадри и осъществяване на превантивен системен и всеобхватен контрол на стопанската дейност. На тези проблеми отдели специално внимание ЦК на БКП в Тезисите във връзка с подготовката на Единадесетия партиен конгрес, както и самият конгрес, чиито постановки авторът сполучливо използва в своето изложение. Разработването на проблема за кадрите и партийния контрол, макар и непълно, ще бъде много полезно за партийната практика.

Правилно авторът се е спрял и на **възпитателната функция на партийното ръководство на икономиката.** Тя, както изтъква той, преди всичко формира у трудещите се ново, комунистическо отношение към труда и обществената собственост върху средствата за производство, всемерно развива тяхната трудова и творческа активност. Този въпрос щеше да получи своята още по-пълна разработка, ако се свържеше с изискванията на XI конгрес на БКП за усъвършенстване на социалистическия начин на живот.

Последната, четвърта част на книгата си Д. Ананиев е посветил на актуалния проблем за **усъвършенстване на партийното ръководство на икономиката.** Вниманието си той насочва към въпроса за оптимизиране на организационния механизъм на партийното ръководство на икономиката, т. е. на системата от партийни органи и организации. Опирайки се на Устава на БКП и конгресните решения, авторът подчертава ролята на висшите и местните партийни органи в ръководството на икономиката. Обяснимо е и повишеното внимание към засилване въздействието на първичните партийни организации върху трудовите колективи. На Националното съвещание във Велико Търново, посветено на проблемите за по-нататъшното издигане ролята на ППО в етапа на изграждането на развито социалистическо общество, се подчертава, че първичната партийна организация трябва да се чувствува „политически стопанин" в колектива, в който е изградена и работи, да се усъвършенствува като авторитетно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Това най-добре се проявява, като се засилва въздействието на първичната партийна организация върху развитието на трудовата, социалната и възпитателната функция на колектива. Тук авторът излага интересни и полезни за практиката мисли, използва подходящи примери, прави конкретни изводи.

Накрая в монографията се разглежда един сравнително малко разработен, но с голяма значимост проблем за **интензифициране методите на партийното ръководство на икономиката.** Конкретно и сравнително пълно авторът разработва същността и изискванията на политическия подход при партийното ръководство на икономиката. Направени са някои обобщения, изводи и препоръки, които ще бъдат полезни на партийните органи и кадри. Не са пренебрегнати и научният, и индивидуалният подход, прогнозирането, икономическият анализ. „Повишаването на научното и политическото равнище при осъществяване на партийното ръководство на икономиката, заключава авторът, представлява най-същественият принос на Партията в усъвършенстване на стила на работа на партийните органи и организации".

Нашата обща оценка на рецензирания труд безспорно е положителна. Като анализираме и преценяваме тази сериозна научна разработка, трябва да отбележим преди всичко последователната марксистко-ленинска изходна позиция на автора. Монографията е доказателство за оригинални разбирания, постановки, изводи и обобщения. Разработваният проблем се разглежда в неговата сложност, противоречивост, комплексност и изменчивост, анализират се общото и отделните негови части.

Авторът е проучил обстойно и задълбочено голям брой научни трудове, свързани с разработваните в монографията въпроси, съобразил се е със съответните партийни документи и решения, като добросъвестно изтъква редица положения от тях. В своето изложение той прави задълбочен теоретически анализ и обобщения, умело подхваща и успешно разработва редица въпроси на партийното ръководство на икономиката. Едно от достойнствата на този труд е, че в него се взема отношение и по неправилните или антимарксистки схващания по отделните въпроси.

Монографията не е лишена и от някои недостатъци. В нея се срещат постановки и изводи, които се нуждаят от прецизиране и уточняване като въпроса за функциите на ръководството и управлението, определянето за партийния подход и др. Разбира се, книгата на Димитър Ананиев „Партийно ръководство на икономиката" може да ни даде повод и за някои препоръки: за по-голяма прецизност и задълбоченост на анализите, за по-голяма пълнота и обхват на изследването. Някои от разглежданите в нея въпроси са все още дискусионни. Независимо от това монографията влага своя принос в науката „Партийно строителство" и е добра методологична основа за по-нататъшно разработване на конкретните въпроси на партийното ръководство на икономиката. Книгата представлява интерес както за партийните и стопанските дейци, така и за редовите партийни членове, занимаващи се конкретно с разработвания проблем.

Иван ВЕЛИЧКОВ

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

Digitized by Google